ΛΕΞΙΚΟ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

ΛΕΞΙΚΟ

ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

1100-1669

ΤΟΜΟΣ Γ′

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1973

Στὸν τόμο αὐτὸν συνεργάστηκαν
ὡς συντάκτες

Κομνηνὴ Πηδώνια
Γιολάντα Πασχαλίδου-Παπαδοπούλου
Νίκη Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδη
Κωνσταντῖνος Δημάδης
Εἰρήνη Κωνσταντίνου-Μπουζίκα
Χριστίνα Τζανετάκη (ὡς βοηθὸς καὶ κατόπιν συντάκτης)

ὡς βοηθοὶ

Ἀναστασία Τζιβανοπούλου (τώρα συντάκτης)
Ἐλευθερία Παπακυρίλλου-Πασχάλη
Μοσχούλα Κοτζαμιχάλη
Μαρία Παπαμόσχου

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ὅπως στὴν ἀρχὴ τοῦ προηγούμενου τόμου τοῦ Λεξικοῦ, ἐπιθυμῶ νὰ εὐχαριστήσω καὶ ἐδῶ τοὺς μελετητὲς ποὺ μετὰ τὴν ἔκδοση τοῦ τόμου αὐτοῦ ἐδημοσίευσαν βιβλιοκρισίες [1]. Εὐπρόσδεκτα ὑπῆρξαν τὰ καλοπροαίρετα λόγια τους ὅπως καὶ οἱ παρατηρήσεις καὶ διαπιστώσεις τους.

Εὐχαριστῶ καὶ πάλι τὸ Συμβούλιο τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ μὲ ἐνισχύῃ μισθοδοτώντας δύο ἀπὸ τοὺς συνεργάτες μου καὶ διευκολύνοντάς με κατὰ τὴν ἐκτύπωση τοῦ ἔργου. Εὐχαριστῶ ἀκόμη τὸ Συμβούλιο τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ποὺ συνεχίζει καὶ ἐκεῖνο πρόθυμα νὰ ἐνισχύῃ τὸ λεξικογραφικό μου ἔργο.

Ἐπιθυμῶ ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω θερμὰ τὸ Συμβούλιο τοῦ Ἱδρύματος Ford (Ford Foundation) γιὰ τὴν ἀξιόλογη ἐνίσχυση ποὺ μοῦ παρέχει ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1973 ἀναλαμβάνοντας τὴν ἀμοιβὴ τεσσάρων συνεργατῶν τοῦ Λεξικοῦ. Εἰδικότερα ἀπευθύνω θερμὲς εὐχαριστίες στὸν ἀξιότιμο κ. W. McNeil Lowry, ἀντιπρόεδρο τοῦ Ἱδρύματος Ford, γιὰ τὴν εὐμένεια μὲ τὴν

1. Ἔγραψαν γιὰ τὸ Λεξικὸ μετὰ τὴν κυκλοφόρηση τοῦ Α' τόμου οἱ Κ. Δημαρᾶς, H. Eideneier, Θ. Κωστάκης, Br. Lavagnini, H. Mihăescu, K. Mitsakis, Γ. Σπυριδάκης, E. Trapp, N. Τωμαδάκης, B. Φόρης, K. Χατζηϊωάννου, I. Χατζηφώτης. Σχετικὰ βιβλιογραφικὰ στοιχεῖα βλ. στὰ οἰκεῖα ὀνόματα τῆς βιβλιογραφίας μελετητῶν τοῦ Β' τόμου τοῦ Λεξικοῦ, ἀρ. 1595, 1639, 1732α, 1769α, 1772, 1779, 1781, 1836, 1921, 1928, 2006, καθὼς καὶ σ. 371 σημ. Ἀφοῦ ἐκυκλοφόρησε ὁ δεύτερος τόμος ἐδημοσίευσαν βιβλιοκρισίες τους οἱ J. Darrouzès (REB 29, 1971, 336-7), Κ. Δημαρᾶς (ἐφημ. «Τὸ Βῆμα» 19.11.1971), H. Eideneier (BZ 64, 1971, 103-6), N. Κοντοσόπουλος (La Linguistique 1969, τεῦχ. α', 133-7), Δ. Λουκάτος (Λαογρ. 27, 1971, 399-402), Γ. Μουρέλος (Νέα Πορεία, Ἰούλ.-Ὀκτ. 1971, τεύχ. 197-200, σ. 132-4), B. Φόρης (Βυζαντ. 3, 1971, 343-56 καὶ N. Ἑστ. 90, 1971, 1246-7), I. Χατζηφώτης (Ἐφημ. «Νέα Πολιτεία»), 26.9.1971, Δ. Βαγιακάκος (ΕΕΒΣ 38, 1971, 437-70), M. Leroy (Byz. 42, 1972, 281-4), Y. Tarabout (Bulletin de la Société de linguistique de Paris 67, 1972, τεῦχ. β', 105-108) καὶ V. Rotolo SBN 8-9, 1971-72, 322-32). Παρατηρήσεις μὲ ἀφορμὴ ἄρθρα τοῦ Λεξικοῦ ἐδημοσίευσε καὶ ὁ Χ.Π. Συμεωνίδης (Βυζαντ. 4, 1972, 249-52). Ἐκτενὲς βιβλιογραφικὸ σημείωμα ἐδημοσίευσε ὁ Α. Ἀνεστίδης (Θεολογία 43, 1972, τεύχη γ' καὶ δ', 873-5), καθὼς καὶ παρουσιάσεις τοῦ ἔργου ὁ E. Karabélias (Revue historique de droit français et étranger 3, 1972, 558) καὶ τὸ Bulletin de bibliographie hellénique 30, 1969, ἀρ. 2092.

ὁποία ἀπέβλεψε στὸ ἔργο μου, καθὼς καὶ στὴν ἀξιότιμη κ. Αἰκατερίνη Μυριβήλη, σύμβουλο γιὰ τὴν 'Ελλάδα τῆς διεύθυνσης ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν καὶ τεχνῶν τοῦ παραπάνω 'Ιδρύματος, ποὺ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴ λεξικογραφική μου προσπάθεια. Πρέπει καὶ πάλι νὰ ὁμολογήσω ὅτι χωρὶς τὴν ἐνίσχυση τῶν ἱδρυμάτων ποὺ ἐμνημόνευσα θὰ ἦταν ἀδύνατη ἡ συνέχιση τῆς ἐργασίας μου.

"Εργα σὰν αὐτὸ ποὺ ἐπιχειροῦμε παρέχουν, νομίζω, τὸ δικαίωμα στοὺς συντάκτες τους νὰ βελτιώνουν κατὰ τὴν πρόοδο τῆς ἐργασίας τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθοῦν σὲ οὐσιαστικὰ ἢ καὶ σὲ τεχνικὰ ζητήματα, φτάνει μόνο νὰ ὁδηγοῦνται σιγά-σιγὰ σὲ μιὰ σωστότερη ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων. Διαβάζω στὰ Προλεγόμενα (Préface) τοῦ Α' τόμου τοῦ πολύτιμου «Trésor de la langue française. Dictionnaire de la langue du XIXe et du XXe siècle (1789-1960)», ποὺ ἐκδίδεται στὸ Nancy μὲ τὴ διεύθυνση τοῦ Paul Imbs: «... tout n'est pas planifiable d'avance dans une entreprise d'une certaine étendue, et les corrections de parcours font partie de sa déontologie fondamentale: rigueur n'est pas raideur, et n'est statique que ce qui n'a point de vie, n'a point sa vie». "Αν τοῦτο ἀληθεύῃ γιὰ λεξικὸ ποὺ παρασκευάζεται μὲ τὶς ἐξαιρετικὲς προϋποθέσεις τοῦ «Trésor de la langue française», πόσο πρέπει νὰ ἀληθεύῃ γιὰ ἔργο σὰν τὸ δικό μας, ποὺ συντάσσεται μὲ πολὺ γλισχρότερα μέσα! Γι' αὐτὸ τὸ λόγο συχνὰ καταβάλλομε προσπάθεια νὰ βελτιώνωμε ὅσο γίνεται τὴν τεχνικὴ τῆς ἐργασίας μας. Χρήσιμο λοιπὸν εἶναι νὰ ἀνακοινώσω στὸν ἀναγνώστη μερικὲς σκέψεις καὶ ἀποφάσεις ποὺ ἐπικράτησαν κατὰ τὴ σύνταξη τοῦ τρίτου αὐτοῦ τόμου.

'Εν πρώτοις ἔγινε προσπάθεια νὰ χρησιμοποιηθῆ ὑλικὸ ἀπὸ περισσότερα βοηθητικὰ κείμενα, κυρίως ἔγγραφα τῆς περιόδου 1100-1669, καὶ σὲ μεγαλύτερη ἀπὸ πρὶν κλίμακα. Σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις ἐπεξεργαστήκαμε καὶ ἐνδιαφέρουσες λέξεις τῶν κειμένων αὐτῶν, ἔστω καὶ ἂν μόνο σ' αὐτὰ ἀπαντοῦσαν.

'Ως πρὸς τὴν ἐπεξεργασία λέξεων ποὺ δὲν ἀπαντοῦν στὴν τελευταία ἔκδοση κειμένου, σημειώνω τὰ ἀκόλουθα: Τὴν τελευταία ἔκδοση ἑνὸς κειμένου τὴ χρησιμοποιοῦμε, ὅπως παρατήρησα καὶ στὰ Προλεγόμενα τοῦ Α' τόμου (σελ. ιγ'), γιατὶ τὶς περισσότερες φορὲς εἶναι καὶ ἡ ἀξιολογώτερη. "Ομως προσθέτω ὅτι δὲν ἀγνοήσαμε συζητήσιμες γραφὲς προηγούμενων ἐκδόσεων εἴτε εἶναι ἀναμφισβήτητα μὴ γνήσιες, εἴτε εἶναι δυνατὲς ἢ πιθανὲς καὶ ποὺ ὁ νέος ἐκδότης δὲ θέλησε νὰ τὶς δεχτῆ. Οἱ γραφὲς ὅμως αὐτές, καὶ στὴν περίπτωση ἀκόμη ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἀντιγραφέα, ἂν δὲν ἀντιστρατεύωνται τοὺς γλωσσικοὺς κανόνες, μποροῦν κατὰ κάποια παραχώρηση νὰ γίνουν καὶ ἔγιναν συχνὰ δεκτὲς στὸ Λεξικό. Τέτοιες μαρτυρίες βοηθοῦν ἐνίοτε στὴ διαπίστωση τῆς πρώτης ἢ ἔστω μιᾶς παλαιότερης μνείας μιᾶς λέξης.

Στὸν κατάλογο τῶν κειμένων ποὺ ἀποδελτιώθηκαν προσθέσαμε καὶ τὴν «'Εξάβιβλο» τοῦ 'Αρμενόπουλου. Πρόκειται βέβαια γιὰ κείμενο ἔκδηλα ἀρχαϊστικοῦ ὕφους, ποὺ παρέχει ὅμως ἀρκετὰ νεωτερικὰ ἀπὸ λεξιλογικὴ ἄποψη στοιχεῖα, χρήσιμα κατὰ τὴν ἐπεξεργασία ὅμοιων στοιχείων ἀντλημένων ἀπὸ ἄλλα καθαρῶς δημοτικὰ ἢ δημοτικίζοντα κείμενα. 'Ορισμένα ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τοῦ 'Αρμενόπουλου χρησιμοποιήθηκαν σὲ ἄρθρα τοῦ Γ' τόμου ἢ κατὰ τὴ συγκρότηση ὁρισμένων προσθηκῶν τοῦ τόμου τούτου.

"Οπως παρατήρησα στὰ Προλεγόμενα τοῦ Β' τόμου τοῦ Λεξικοῦ (σελ. ζ'-η'), «ἔγινε προσπάθεια οἱ παραπομπὲς πρὸς συνώνυμα καὶ συγγενικὰ νὰ αὐξηθοῦν σὲ σημαντικὸ βαθμὸ χωρὶς νὰ ἐπιδιωχθῆ ὁ διαχωρισμὸς τῶν συνωνύμων ἀπὸ τὰ ἁπλῶς συγγενικά». Τὴν τακτικὴ αὐτὴ ἀκολούθησα καὶ στὸν τρίτο τόμο, γιατὶ βέβαια μιὰ λέξη μᾶς γίνεται περισσότερο οἰκεία, ἀξιοποιεῖται οὐσιαστικότερα ἂν συνδεθῆ κατὰ κάποιο τρόπο μὲ ἐκεῖνες ποὺ λογικῶς ἐνθυμίζει. Στὸν τρίτον αὐτὸ τόμο προσπαθήσαμε, ὅσο ἦταν δυνατό, οἱ παραπομπές μας σὲ συνώνυμα καὶ συγγενικὰ νὰ ἁπλωθοῦν καὶ σὲ λεξιλόγιο πέρα ἀπὸ τὸ α, τουλάχιστο προκειμένου γιὰ λέξεις κειμένων σημαντικῶν ὅπως ὁ «'Ερωτόκριτος», τὰ ἔργα τοῦ Χορτάτση καὶ ἄλλα κείμενα τῆς κρητικῆς λογοτεχνίας. Σημειώνω ἀκόμη ὅτι ἀπὸ ὁρισμένες σημασίες γίνεται καμιὰ φορὰ παραπομπὴ σὲ λήμματα ὅπου ἔχουν συγκεντρωθῆ κατὰ τὸ δυνατὸν ὅλα τὰ συγγενικά· ἔτσι ἀποφεύγεται ἡ παραπομπὴ σὲ ὑπερβολικὸ ἀριθμὸ λημμάτων. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ μελετητὴς δὲν πρέπει νὰ νομίση ὅτι συγγενεύουν μὲ τὸ λῆμμα (στὴν οἰκεία σημασία) μόνο οἱ λέξεις στὶς ὁποῖες γίνεται ἄμεση παραπομπή. Συγγενεύουν καὶ ἄλλες, ποὺ θὰ τὶς βρῆ καταχωρισμένες ἐκεῖ ὅπου παραπέμπεται. 'Ακόμη παρατηρῶ καὶ τοῦτο: ὅτι συγγενικὰ καταγράφονται ἔστω καὶ ἂν συμπίπτουν ὡς λέξεις μὲ τὸ ἑρμήνευμα ἢ ἂν ἀποτελοῦν συνθετικὸ μέρος τοῦ λήμματος.

Προσθέτω ἀκόμη ὅτι θηλυκὰ οὐσιαστικὰ ποὺ παλαιότερα ἔληγαν σὲ -*ις* καὶ ἀργότερα σὲ -*η* πρέπει νὰ ἀναζητοῦνται καὶ στὸν ἀρχαῖο καὶ στὸ νεώτερο τύπο. 'Η λημματογράφηση γιὰ εἰδικοὺς κάθε φορὰ λόγους γίνεται ἄλλοτε μὲ τὸν ἀρχαῖο καὶ ἄλλοτε μὲ τὸ νεώτερο τύπο.

Σημειώνω ὅτι δὲν ἐκρίθηκε σκόπιμο νὰ καταχωρίσωμε στὰ Εἰσαγωγικὰ τοῦ Γ' τόμου συμπληρωματικοὺς πίνακες βιβλιογραφίας, ἀφοῦ τὰ δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τοὺς δύο πρώτους τόμους ἀποτελοῦν στὴν πραγματικότητα τὴ βασικὴ βιβλιογραφία τοῦ Λεξικοῦ. Τὰ δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν ἔκτοτε παρέχονται ὡς ἑρμηνεύματα τῶν νέων βραχυγραφιῶν, ποὺ καταχωρίζονται στὸ γενικὸ κατάλογο τῶν βραχυγραφιῶν τοῦ τόμου αὐτοῦ.

Παλαιότερα δίπλα στὴ βραχυγραφία τοῦ κειμένου σημειωνόταν πάντοτε (σὲ παρένθεση) τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη (βραχυγραφημένο ἢ ἀκέραιο). 'Απὸ τὸν τόμο τοῦτον γιὰ οἰκονομία χώρου καθιερώθηκε νὰ σημειώνεται ὄνομα ἐκδότη μό-

νο ὅταν εἶναι ἀπαραίτητο· π.χ. προκειμένου νὰ διακριθοῦν ἐκδόσεις τοῦ ἴδιου κειμένου ἀπὸ περισσότερους ἐκδότες. Στὴ βραχυγραφία τῆς μιᾶς ἔκδοσης μπορεῖ νὰ μὴ σημειώνεται καθόλου ἐκδότης, ἐνῶ στὴ βραχυγραφία τῆς ἄλλης παρέχεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη.

Στὸ τέλος τοῦ τόμου καταχωρίστηκαν μερικὲς προσθῆκες, ἐπανορθώσεις καὶ παροράματα, ποὺ ἀναφέρονται στὸν τόμο αὐτὸν καὶ ποὺ παρακαλεῖται νὰ τὰ λάβη ὑπόψη του ὁ ἀναγνώστης.

Ὀφείλω τώρα νὰ ἐκφράσω τὶς ἀνεπιφύλακτες εὐχαριστίες μου στοὺς ἀγαπητούς μου συνεργάτες (σχεδὸν ὅλους παλαιοὺς μαθητές μου), ποὺ, ἐνημερωμένοι στὰ πράγματα καὶ στὴν τεχνικὴ τῆς ὅλης λεξικογραφικῆς ἐργασίας μας, συνετέλεσαν στὴν ἱκανοποιητική, ἐλπίζω, παρουσίαση τοῦ τόμου τούτου. Ἐπιθυμῶ ἐπίσης νὰ ἐξάρω τὴν εὐσυνειδησία τους κατὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ ἔργου ποὺ ἔχομε ἀναλάβει.

Ἡ *Κομνηνὴ Πηδώνια*, πτυχιοῦχος φιλόλογος, συνεργάτης τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀφοσιωμένα συνεχίζει τὴ συνεργασία της μαζί μου, ποὺ τὴν ἄρχισε ὡς ἔκτακτος βοηθός μου στὸ Πανεπιστήμιο ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1967. Παράλληλα μὲ τὴ συνεργασία της στὴ σύνταξη μὲ βοηθεῖ καὶ στὴ διεξαγωγὴ τῆς ὅλης ὑπηρεσίας τοῦ Λεξικοῦ.

Ἡ *Γιολάντα Πασχαλίδου-Παπαδοπούλου*, πτυχιοῦχος φιλόλογος, συνεργάστηκε ἀπὸ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1968 ἕως 31 Μαρτίου 1973 ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν· ἀργότερα (ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1973) ὡς συνεργάτης τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σημειώνω ἀκόμη ὅτι καὶ παλαιότερα (ἀπὸ τὰ χρόνια τῶν πανεπιστημιακῶν της σπουδῶν) εἶχε διατελέσει ἔκτακτος βοηθός μου καὶ ἀργότερα συνεργάτης μου στὴ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ.

Ἡ *Νίκη Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδη*, πτυχιοῦχος φιλόλογος, βοηθὸς τώρα στὴν ἕδρα τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, συνεργάστηκε στὸ Λεξικὸ ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1970 ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν ἕως τὸ τέλος Μαΐου 1972, καθὼς καὶ κατόπιν μὲ μικρὲς διακοπὲς ἕως τὸ τέλος Μαρτίου 1973 μὲ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Ἱδρύματος Ford. Σημειώνω καὶ γιὰ τὴ Νίκη Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδη ὅτι εἶχε χρηματίσει βοηθὸς καὶ συνεργάτης μου στὴ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ καὶ κατὰ τὰ χρόνια 1964-68.

Ὁ *Κωνσταντῖνος Δημάδης*, πτυχιοῦχος φιλόλογος, συνεργάζεται ἀπὸ τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1968 ὡς συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ· ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1973 μὲ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Ἱδρύματος Ford.

Ἡ *Εἰρήνη Κωνσταντίνου-Μπουζίκα*, πτυχιοῦχος φιλόλογος, συνεργάζεται ἀπὸ τὸ Μάιο τοῦ 1970 ὡς συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ. Ἀπὸ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1972 εἶναι ὑπότροφος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐρευνῶν.

Ἐπίσης ἐργάστηκαν στὴν ἀρχὴ ὡς βοηθοὶ καὶ ἔπειτα ὡς συντάκτες καὶ οἱ πτυχιοῦχοι φιλόλογοι *Χριστίνα Τζανετάκη* καὶ *Ἀναστασία Τζιβανοπούλου*, ἡ πρώτη ἀπὸ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1970 ἕως τὸ τέλος Μαρτίου 1972, ἡ δεύτερη ἀπὸ τὸ Μάιο τοῦ 1971 ἕως καὶ σήμερα (τώρα μὲ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Ἱδρύματος Ford).

Κατὰ τὸ τύπωμα τοῦ Γ' αὐτοῦ τόμου προσέφεραν ἐπὶ μακρότερο χρονικὸ διάστημα τὶς ὑπηρεσίες τους ὡς ἔκτακτοι βοηθοί μου (σὲ βοηθητικὰ γιὰ τὸ Λεξικὸ ἔργα) ἡ *Ἐλευθερία Παπακυρίλλου-Πασχάλη*, πτυχιοῦχος τοῦ Ἰνστιτούτου ξένων γλωσσῶν καὶ φιλολογιῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀπὸ παλαιότερα βοηθός μου, ἡ *Μοσχούλα Κοτζαμιχάλη*, πτυχιοῦχος τοῦ ἴδιου Ἰνστιτούτου, ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1970 καὶ ἡ *Μαρία Παπαμόσχου* ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1971. Καὶ στοὺς βοηθούς μου αὐτοὺς ἐκφράζω τὶς εὐχαριστίες μου γιὰ τὴν ἀφοσίωσή τους καὶ τὴν ἱκανοποιητικὴ ἀπόδοση τῆς ἐργασίας τους. Πρέπει μάλιστα γιὰ ὅλους αὐτούς, συντάκτες καὶ βοηθούς, νὰ ὑπογραμμίσω ὅτι μόνο ἐπειδὴ ἐργάζονται μὲ τὴ συνείδηση ὅτι δὲν ἐκτελοῦν ἕνα ἁπλῶς ἐπαγγελματικὸ καθῆκον, τὸ ἔργο προωθεῖται μὲ κάπως ἱκανοποιητικὸ ρυθμὸ καὶ μὲ ὅσο γίνεται λιγότερα μειονεκτήματα.

Δὲν παραλείπω νὰ εὐχαριστήσω καὶ πάλι τὴν ἄλλοτε συνεργάτιδά μου καὶ ἐκλεκτή μου μαθήτρια, τώρα ἐπιμελήτρια στὴν ἕδρα τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, *Ἰωάννα Καραγιάννη* καὶ τὸν καθηγητὴ στὴν ἴδια ἕδρα *Εὔδοξο Τσολάκη*, ἄλλοτε βοηθό μου στὸ Πανεπιστήμιο καὶ στὴν ὑπηρεσία τοῦ Λεξικοῦ, γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὸ θερμὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐκδηλώνουν γιὰ τὸ λεξικογραφικό μου ἔργο.

Εὐχαριστῶ τώρα τοὺς διδάκτορες φιλολόγους κ.κ. Alfred Vincent καὶ David Holton, ποὺ πρόθυμα μοῦ παραχώρησαν ὁ πρῶτος τὸ κείμενο τοῦ «Φορτουνάτου» τοῦ Μάρκου Ἀντώνιου Φώσκολου, ποὺ νέα ἔκδοσή του ἑτοιμάζει, ὁ δεύτερος τὸ ἀδημοσίευτο ἀκόμη κείμενο τῆς «Γεννήσεως, κατορθωμάτων καὶ θανάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος διὰ στίχου», ποὺ ἡ ἔκδοσή του προσεχῶς δημοσιεύεται. Μὲ τὴ γνώση τοῦ κειμένου τῆς νέας ἔκδοσης τοῦ «Φορτουνάτου», καθὼς καὶ τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις τοῦ κ. Vincent, ἐπανορθώνονται ἐσφαλμένες ἢ ἀτυχεῖς ἀναγνώσεις τοῦ πρώτου ἐκδότη τοῦ κειμένου Στ. Ξανθουδίδη, ποὺ εἶχαν γίνει δεκτὲς ἀπὸ τὴ σύνταξη τοῦ Λεξικοῦ πρὶν νὰ γνωρίσωμε τὸ κείμενο τῆς νέας ἔκδοσης.

Ἐπίσης εὐχαριστῶ τὸ διδάκτορα φιλόλογο κ. Arnold Van Gemert, ποὺ εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ στείλη φωτοαντίγραφο ἀποσπάσματος «Διηγήσεως

τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς τοῦ λεγομένου Βελισσαρίου» (στ. 391). Τὸ ἀπόσπασμα σώζεται στὸν κώδικα Neap. gr. IIIc 28 [1].

Εὐχαριστίες ἐκφράζω καὶ στὸν κ. Γεώργιο Παράσογλου, ποὺ εἶχε τὴν προθυμία νὰ μοῦ παραχωρήση γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν στὸ Λεξικὸ ἀνέκδοτα τότε κείμενα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα εἶναι σήμερα ἀπὸ τὸν ἴδιον δημοσιευμένο.

Θερμὰ ἐπίσης εὐχαριστῶ τὸν κ. Νικόλαο Ψημμένο, ποὺ εἶχε τὴν εὐγένεια νὰ μοῦ παραχωρήση ἐπὶ μῆνες γιὰ μελέτη καὶ ἐπεξεργασία ἀντίτυπο θρησκευτικοῦ κειμένου μὲ τὸν τίτλο: «Τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Βελγικῆς χριστιανικὴ καὶ ὀρθόδοξος διδασκαλία καὶ τάξις», ποὺ τυπώθηκε στὴ «Λουγδούνη τῶν Βαταύων» τὸ 1648.

Μάιος 1973 Ε. ΚΡΙΑΡΑΣ

1. Βλ. *V. de Falco,* Dai codici napoletani greci non compresi nel catalogo di Cirillo (Rivista Indo-greco-italica 14, 1930, 101-6).

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Στούς πίνακες πού ἀκολουθοῦν συγκεντρώθηκαν οἱ βραχυγραφίες πού χρησιμοποιήθηκαν κατά τή σύνταξη τῶν δύο πρώτων τόμων τοῦ Λεξικοῦ, καθώς καί τοῦ σημερινοῦ τρίτου τόμου. Οἱ ἀριθμοί πού ἀκολουθοῦν παραπέμπουν στούς σχετικούς βιβλιογραφικούς πίνακες τῶν δύο πρώτων τόμων τοῦ Λεξικοῦ. Καθώς δέν ἐκρίθηκε σκόπιμο νά καταχωριστῆ στά Εἰσαγωγικά τοῦ Γ' τόμου πρόσθετος βιβλιογραφικός πίνακας μέ τά δημοσιεύματα πού χρησιμοποιήθηκαν μετά τήν κυκλοφόρηση τοῦ Β' τόμου (γιατί τά δημοσιεύματα πού ἀναγράφηκαν στούς δύο πρώτους τόμους ἀποτελοῦν τή βασική βιβλιογραφία τοῦ Λεξικοῦ), οἱ βραχυγραφίες τῶν δημοσιευμάτων πού χρησιμοποιήθηκαν γιά τόν Γ' τόμο ἑρμηνεύονται μέ τή μνεία τοῦ δημοσιεύματος πού ὑποδηλοῦν.

Α'. ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Οἱ ἀριθμοί παραπέμπουν στή βιβλιογραφία κειμένων (ἤ μελετητῶν) τοῦ Α' καί τοῦ Β' τόμου.

α') μέ ἑλληνικό τίτλο

'Αγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα=Θ. Δετοράκης, Μιχαήλ τοῦ 'Αγαπητοῦ, Εἰς τούς ἁγ. Δέκα μεγαλομάρτυρας τῆς Κρήτης μαρτύριον (Κρ. Χρ. 23, 1971, 58-85)
'Αγν., ποιήμ.=155
Αἰν. ᾆσμ.=359
Αἰτωλ., Βοηβ.=5
Αἰτωλ., Μῦθ.=3
Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.)=2
Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ.=4
Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ.=4
'Ακ. 'Αθ., Δημ. τραγ. Α'='Ακαδημία 'Αθηνῶν, Δημοτικά τραγούδια, τόμ. Α' 'Αθήνα 19
'Ακολ. 'Αρσεν.=Γ. Χιονίδης, 'Ανέκδ. ἀκολουθία νεομάρτ. 'Αρσενίου, μητροπ. Βεροίας, Θεσσαλονίκη 1971
'Αχ. Σπαν.=112
'Αλεξ.=Γέννησις, κατορθώματα καί θάνατος 'Αλεξάνδρου Μακεδόνος (Προσεχής ἔκδ. D. Holton)
Ἄλ. Κύπρ.=1485
'Αλλατ., Σύμβ. 'Αθαν.=307
'Αλφ.=115
'Αλφ. καταν.='Αλφάβητος κατανυκτικός καί ψυχωφελής...(Wagn., Carm. 242-7)
'Αλφ. (Μπουμπ.)=116
'Αλφ. ξεν.=119
'Αλφ. (Mor.)=117
Ἀμ. παράκλ.=120
'Αναγν., Στ. πολιτ.=6
'Ανακάλ.=121
'Ανάλ. 'Αθ.=122
Ἄνθ. χαρ.=1485α
Ἄννα Κομν.=Ἄννα Κομνηνή (B. Leib, Παρίσι 1937-1945)
'Ανων., Ἱστ. σημ.=205
'Αξαγ., Κάρολ. Ε'=7
'Απαρν.=123
'Αποκ. Θεοτ.=126
'Αποκ. Θεοτ. (Pern.)=125
'Απόκοπ. =57

'Απολλών.=127
'Απολλών. (Wagn.)=130
'Αποφθ. πατέρ.=354
'Αργυρ., Βάρν. K=8
'Αρέθ., 'Επιστ.=308
'Αρμεν., 'Εξάβ.=Κ. 'Αρμενοπούλου, Πρόχειρον νόμων ἢ 'Εξάβιβλος, ἐπιμέλεια Κ. Πιτσάκη, 'Αθήνα 1971
'Αρμούρ.=132
'Αρσ., Κόπ. διατρ.=9
"Αρχ. Μεγ. B=118
"Αρχ. Μεγ. P=116
"Ασμα Κύπρ.=135
"Ασμα Μάλτ.=134
"Ασμα πολ.=133
"Ασμα σεισμ.=136
'Ασσίζ.=137
'Ατταλ.=Μιχ. 'Ατταλειάτης (ἔκδ. Βόννης)
'Αχέλ.=10
'Αχιλλ. (Haag) L=140
'Αχιλλ. L=139
'Αχιλλ. N=139
'Αχιλλ. O=138
'Αχμέτ, 'Ον.=309

Βακτ. ἀρχιερ.=141
Βέλθ.=143
Βελλερ., 'Επιστ.=1461
Βεν.=1489
Βεν. κείμ.=124
Βεν. (Λάμπρ.)=164
Βεντράμ., Γυν.=11
Βεντράμ., Φιλ.=12
Βησσ., 'Επιστ.=13
Βίος ἁγ. Κυπρ.=355
Βίος ἁγ. Νικ.=147
Βίος ἁγ. Νικοδ.=1514
Βίος Αἰσώπ.=1487
Βίος 'Αλ.=113
Βίος 'Αρχίππ.=1519
Βίος γέρ. V=250
Βίος Δημ. Μοσχ.=148
Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ.=1520
Βίος ὁσ. 'Αθαν.=149
Βλαστοῦ, 'Επιστ. = 1462
Βλεμμ., Δούκ.=310
Βλεμμ., Λάσκ.=311
Βλεμμ., Ποίημ.=312
Βοσκοπ.=150
Βουστρ.=14
Βραχ. χρον.=Σπυρ. Λάμπρου, Βραχέα χρονικά, ἐπιμελείᾳ Κ. 'Αμάντου, 1938
Βυζ. κάλ.=366
Βυζ. σκωπτ. τραγ.=356

Γαδ. διήγ.=151
Γαδ. διήγ. (Wagn.)=152
Γέν. Ρωμ.=242
Γερασ., "Ετ. στ.=313
Γερασ., Θρ. Κρήτης=313
Γερμ. Λοκρ. Γράμμ.=Cl. Tsourkas, Germanos Locros, Archévêque de Nysse et son temps ['Εταιρ. Μακεδ. Σπουδ., "Ιδρυμα Μελετῶν Χερσον. Αἵμου, 123], Θεσσαλονίκη 1970
Γερμ., 'Ον.=314
Γεωργ. 'Ακροπολ., Χρον. Συγγρ.=Γεωργίου 'Ακροπολίτου, Χρονικὴ Συγγραφὴ (A. Heisenberg, Λειψία 1903)
Γεωργηλ., Βελ.=15
Γεωργηλ., Θαν.=17
Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.)=16
Γεώργ. Μον.=323
Γεωργ. συνεχ.=315
Γκίνου, Στ.=Δ. Μιχαηλίδης, 'Ανέκδοτοι στίχοι κατὰ τῆς ἀμαθείας ('Ελλην. 25, 1972, 103-108)
Γλυκᾶ, 'Αναγ.=18
Γλυκᾶ, Στ.=19
Γλυκᾶ, Στ. Β'=18
Γράμμα κρ. διαλ.=101
Γράμματα Μετεώρ.=Ν. Βέης, Σερβικὰ καὶ βυζαντιακὰ γράμματα Μετεώρου (Βυζαντὶς 2, 1911/12, 1-100)
Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ.=Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις ...πατρὸς... Ρωμύλου (Fr. Halkin, Recherches et documents d'hagiogr. byz., Βρυξέλλες 1971, 166-202)
Γυμν. Ρώμ.=153
Γύπ.=105

Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. T=316

Δαρκές, Προσκυν.=Πρ. Σαλμανίδης, "Αγνωστον κυπρ. «Προσκυνητάριον» τοῦ 16. αἰ., 'Αθήνα 1971
Δελλ.=20
Δεφ., Λόγ.=22
Δεφ., Σωσ.=21
Δημ. ᾆσμ.=351
Δημ. βυζ. ᾆσμ.=359α
Δημ. κείμ.=1488
Διαθ. 'Ακοτ.=Μ. Μανούσακας, 'Η διαθήκη 'Αγγέλου 'Ακοτάντου, ἀγνώστου Κρητ. ζωγράφου (Δελτίον Χριστ. 'Αρχαιολ. 'Εταιρ. 2, 1960⟨1961⟩, 139-150)
Διαθ. 'Αλ.=393
Διαθ. 'Ηγουμ. Μακαρίας=1465
Διαθ. Θεοδ. Σαρ.=385
Διαθ. Νίκων.=388
Διαθ. Ντεφαΐτζ.=389
Διαθ. Πασχαλίγ.=389
Διακρούσ.=24
Διακρούσ., Πένθος=Βιβλίον καλούμενον 'Εκλογαὶ περιέχον τὸν 'Ακάθιστον "Υμνον καὶ ἄλλας τινὰς ἀκολουθίας καὶ εὐχάς..., 'Ενετίησι ,αφλ', σ. 160-168
Διάλ. Εὐθυμ.=Διάλεξις Εὐθυμίου μοναχοῦ καὶ Σαρακηνοῦ φιλοσόφου περὶ πίστεως... (E. Trapp, JÖB 20, 1971, 111-131)
Διασωρ.=1463
Διάτ. Κυπρ.=156
Διγ.=1521
Διγ. A=160
Διγ. "Ανδρ.=159
Διγ. κάβ.=361
Διγ. Τρ.=157
Διγ. Esc.=160
Διγ. Gr.=161
Διγ. (Hess.) Esc.=158
Διγ. O=68
Διγ. (Trapp) Esc.=E. Trapp, Digenes Akrites, Synoptische Ausg. d. ältesten Versionen, Βιέννη 1971
Διγ. (Trapp) Gr.· βλ. προηγούμ.
Διγ. Z· βλ. προπροηγούμ.
Διδ. Σολ. P=162
Διήγ. 'Αγ. Σοφ.=163
Διήγ. 'Αλ. FE=1489α
Διήγ. 'Αλ. G=1490
Διήγ. 'Αλ. V=114
Διήγ. ἀναιρεθ.=1491
Διήγ. Βελ.=1486α
Διήγ. Βελ. (Cant.)=145
Διήγ. Βελ. Neap.=Διήγησις τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς τοῦ λεγομένου Βελισσαρίου, cod. Neap. gr. III c 28 (Προσεχὴς ἔκδ. van Gemert)
Διήγ. ἐκρ. Θήρ.=165
Διήγ. θαύμ. ἀρχ. Μιχ.=1523
Διήγ. μάρτ.=362
Διήγ. παιδ.=166
Διήγ. πανωφ.=167
Διήγ. πόλ. Θεοδ.=49
Διήγ. Τωβὴτ=1522
Διήγ. ὡραιότ.=168
Δοκειαν.=317
Δούκ.=25
Δωρεὰ Μαρ. Παλαιολ.=169
Δωρ. Μον.=26
Δωρ. Μον. (Βαλ.)=34
Δωρ. Μον. (Hopf)=27

'Εβρ. γλωσσ.=357
'Εβρ. ἐλεγ.=170
"Εγγρ. μον. Φιλοσ.=1543
"Εγγρ. Σύρου=Δρακάκης 'Ανδρ., 'Η Σύρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας, τόμ. Α', 'Ερμούπολη 1948
'Εγκ. ἁγ. Δημ.=1492
Εἰς Θεοτ.=281
'Εκατόλ. M=176
"Εκθ. χρον.=171
'Εκλ. Λέοντ.=363
"Εκφρ. ξυλοκ.=172
'Ελλην. νόμ.=226
'Εξήγ. πέτρ.=234
'Επιθαλ. 'Ανδρ. Β'=174
'Επιστ. 'Αδελφ.=1493
'Επιστ. Βαγιαζ.=1524
'Επιστ. 'Ηγουμ.=1495
'Επιστ. Μουρ. Β' ΑΒ=77
'Επιστ. Μωάμ.=175
'Ερμον.=28
'Ερωτόκρ.=39
'Ερωτοπ.=176

β') μὲ ξένο τίτλο

Β΄. ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Στὸν πίνακα αὐτὸν καταγράφονται οἱ βραχυγραφίες τῶν ὀνομάτων τῶν μελετητῶν καὶ ἑρμηνεύονται τὰ ὀνόματά τους αὐτὰ καθ' ἑαυτά, γιατὶ συχνὰ στὰ ἄρθρα γίνεται παραπομπὴ στὸ ὄνομα τοῦ μελετητῆ καὶ στὸ (βραχυγραφημένο συνήθως) τίτλο τοῦ περιοδικοῦ, ὅπου δημοσιεύτηκε ἡ μελέτη του. Ἐπίσης καταχωρίζονται οἱ βραχυγραφίες τῶν αὐτοτελῶν ἐρευνητικῶν δημοσιευμάτων (μὲ βραχυγραφημένα τὰ ὀνόματα τῶν μελετητῶν καὶ τοὺς τίτλους τῶν δημοσιευμάτων τους). Γιὰ τὰ ἐκδοτικὰ δημοσιεύματα ἰσχύει ἡ βραχυγραφία τοῦ κειμένου μὲ προταγμένο ὁλόγραφο τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη. Ἑπομένως γιὰ τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἰδιαίτερης βραχυγραφίας.— Ἡ ἑρμηνεία τῶν ἐδῶ βραχυγραφιῶν γίνεται ἔμμεσα μὲ τὴν παροχὴ τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο βρίσκεται καταχωρισμένη ἡ μελέτη στὸν πίνακα βιβλιογραφίας μελετητῶν. Στὸν ἴδιον αὐτὸν πίνακα παρέχονται καὶ οἱ βραχυγραφίες τῶν συλλογῶν καὶ τῶν ἀνθολογιῶν. Καὶ οἱ βραχυγραφίες αὐτὲς ἑρμηνεύονται ἔμμεσα, μὲ παροχὴ δηλ. τοῦ αὔξοντος ἀριθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο κατατάσσεται ἡ συλλογὴ ἢ ἡ ἀνθολογία στὸ βιβλιογραφικὸ πίνακα συλλογῶν ἢ ἀνθολογιῶν. Προκειμένου γιὰ δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν μόνο κατὰ τὴ σύνταξη τοῦ Γ΄ τόμου, ἡ βραχυγραφία τους ἑρμηνεύεται μὲ μνεία τοῦ ἀντίστοιχου δημοσιεύματος.

Δημοσιεύματα ποὺ ἐκτείνονται σὲ ἐντελῶς περιορισμένο ἀριθμὸ σελίδων καὶ καταχωρίζονται σὲ περιοδικὰ ποὺ ἀνάγονται σὲ κλάδους ποὺ ἐλάχιστα συγγενεύουν ἢ δὲ συγγενεύουν καθόλου μὲ τὴ μεσαιωνικὴ ἑλληνικὴ ἢ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία δὲ βραχυγραφοῦνται. Ἡ ἐνδεχόμενη στὰ δημοσιεύματα αὐτὰ παραπομπὴ γίνεται μὲ τὴ μνεία ὁλόκληρου τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ ἢ συντομογραφημένου κατὰ τρόπο ἄμεσα κατανοητό.

Προκειμένου γιὰ ἐκτενέστερα δημοσιεύματα καταχωρισμένα σὲ περιοδικὰ μὴ ἄμεσα συγγενικὰ μὲ τὸ ἔργο μας, συντομογραφεῖται ὁ τίτλος τους ἢ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα τῶν δημοσιευμάτων.

α΄) Ἑλληνόγλωσσων

Ἀλεξ. Στ.=Ἀλεξίου Στ.
Ἀλεξ. Στ., Κρ. Ἀνθολ.=1410
Ἀλεξ. Στ., Κρ. Ἀνθολ.^{2}=2036
Ἄμ.=Ἄμαντος Κ.
Ἄμ., Γλωσσ. μελετ.=421
Ἀναγνωστ.=Ἀναγνωστόπουλος Γ.
Ἀνδρ.=Ἀνδριώτης Ν.
Ἀνδρ., Σημασ.=441
Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ.=443
Ἀνδρ., Φάρασ.=435
Ἀντωνιάδ.=Ἀντωνιάδη Σ.
Βαγιακ.=Βαγιακάκος Δ.
Βαλ., Ἀνθολ.=Γ. Βαλέτα, Ἀνθολογία τῆς δημοτικῆς πεζογραφίας Α΄, Ἀθήνα 1947
Βισβίζ., Κοινοτ. διοίκ.=1584
Βλαχογ.=Βλαχογιάννης Γ.
Βογιατζ.=Βογιατζίδης Ι.
Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ.=1589
Βραν.=Βρανούσης
Βραν., Ἱστ. Ἰωαννίν.=1592
Βρανούση, Ἁγιολογ. Χριστοδ.=1591

Γαβαλᾶς, Σίκιν.=1593
Γενναδ., Πτηνοτρ.=486
Γεωργακ.=Γεωργακᾶς Δ.

Δειν.=Δεινάκις Στ.
Δεκαβ.=Δεκαβάλλας Α.
Δένδ.=Δένδιας Μ.
Δραγ.=Δραγούμης Στ.

Εὐαγγελ., Ἱστ. θεάτρ. Κεφαλλην.=1599

Ζαγαν., Φαρμ. φυτὰ=525
Ζαχαρ.=Ζαχαριάδου Ε.
Ζαχαρ., Χρον. σουλτ.=1600
Ζέπ.=Ζέπος Π.
Ζώρ.=Ζώρας Γ.
Ζώρ., Βυζ. ποίησ.=1414
Ζώρ., Περὶ τὴν Ἅλ. Κων/π.=1417

Θαβώρ.=Θαβώρης Α.
Θαβώρ., Οὐσιαστ.=1606
Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον.=536
Θεοχ., Διαθ.=1418
Θωμοπούλου, Τοπων.=537

Κακρ.=Κακριδῆς Ι.
Καλιτσ.=Καλιτσουνάκης Ι.
Καλιτσ., *θωρῶ*=1611
Καλιτσ., Μαγικ. παπ.=1611
Καλλέρ.=Καλλέρης Ι.
Καραγ., Βυζ. διπλ.=1613
Καραγ., Βυζ. διπλ.² =Ι. Καραγιαννόπουλος, Βυζαντινὴ διπλωματική. Α'. Τὰ αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα, Θεσσαλονίκη 1972
Καρατζ.=Καρατζᾶς Στ.
Καρατζ., Ὑποκορ. Κύμης=554
Καρολ.=Καρολίδης Π.
Κατσουρ.=Κατσουρὸς Α.
Καψ.=Καψωμένος Στ.
Κονόμ., Ζακυθ. λεξιλ.=Ντ. Κονόμος, Ζακυθινὸ λεξιλόγιο, Ἀθήνα 1960
Κοντοσοπούλου, Γλωσσογεωγρ. κρητ.= 1620
Κοραῆ, Ἄτ.=578
Κοραῆ, Λεξιλ. σημ.=579
Κουγ.=Κουγέας Σ.
Κουκ.=Κουκουλὲς Φ.
Κουκ., ΒΒΠ=633
Κουκ., Ἑλλην. πάπυρ.=588
Κουκ., Εὐστ. Γραμμ.=626
Κουκ., Εὐστ. Λαογρ.=623
Κουκ., Παρατηρ. παπύρ.=587
Κουκ., Παροιμ. Χρυσοστ.=1623
Κρεκούκια, Προγν. καιροῦ=655
Κριαρ.=Κριαρᾶς Ε.
Κριαρ., Βυζ. ἱππ. μυθ.=1421
Κριάρη, Κρ. ᾆσμ.=357α.
Κριαρ., Μελετήμ. Ἐρωτοκρ.=670
Κυριακ.=Κυριακίδης Στ.
Κυριακ., Διγ. Ἀκρ.=710
Κυριακ.-Νέστ., Ὑφαντὰ=718

Λάμπρ.=Λάμπρος Σπ.
Λαμψ.=Λαμψίδης Ο.
Λορεντζ.=Λορεντζάτος Π.
Λουκάτ.=Λουκάτος Δ.
Λουκόπ., Αἰτωλ.=742
Λουκόπ., Γεωργ.=746
Λουκόπ., Νεοελλ. μυθολ.=747
Λουκόπ., Παιγνίδια=743
Λουκόπ., Ποιμ.=745
Λουκόπ., Πῶς ὑφαίνουν...=744
Λωρεντζ.=Λωρεντζάτος Π.

Μανάφη, Τυπ.=Κ. Μανάφης, Μοναστηρ. τυπικὰ - διαθῆκαι, Ἀθήνα 1970
Μανούσ.=Μανούσακας Μ.
Μανούσ., Ἀνέκδ. πατρ. γράμμ.=1550
Μαυρ., Ἐκλ. Α'=1424
Μέγ.=Μέγας Γ.
Μενάρδ.=Μενάρδος Σ.
Μενάρδ., Γλωσσ. μελ.=1655
Μενάρδ., Τοπων. μελ.=Σ. Μενάρδος, Τοπωνυμικαὶ καὶ λαογραφικαὶ μελέται, Λευκωσία 1970
Μηλιαρ.=Μηλιαράκης Α.
Μητσάκη, Ἀχιλλ.=780
Μιχαηλ. - Νουάρ. Γ.=Μιχαηλίδης - Νουάρος Γ.
Μπαμπιν., Ὑποκορ.=1665
Μπουμπ.=Μπουμπουλίδης Φ.
Μπουμπ., Μτχ. νεοελλ.=783
Μυστακ., Ἕλλην, Γραικὸς=1670

Ξανθ.=Ξανθουδίδης Στ.

Οἰκονομ.=Οἰκονομίδης Δ.

Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ.=1673, 1674
Παντ.=Παντελίδης Χρ.
Παντ., Φωνητ. Κύπρ.=837
Παπαγ.=Παπαγεωργίου Π.
Παπαγ., Δημ. ἑλλην.=844
Παπαγρηγοράκι, Ξέν. λέξ.=847
Παπαδ. Α.=Παπαδόπουλος Α.
Παπαδημ. Γ.=Παπαδημητρίου Γ.
Παπαδημ. Σ.=Παπαδημητρίου Σ.
Παπαδ.-Κερ.=Παπαδόπουλος-Κεραμεὺς Α.
Πασχ., Τοπων. Ἄνδρ.=1698
Πεζόπ.=Πεζόπουλος Γ.
Πετρόπ.=Πετρόπουλος Δ.
Πιλαβάκης, Πέρασμα=1704
Πολ. Α.=Πολίτης Α.
Πολ. Α., Κρ. ποίησ.=1426
Πολ. Α., Μετὰ Ἅλ.=1426
Πολ. Α., Πρὶν Ἅλ.=1426
Πολ. Ν.=Πολίτης Ν.
Πολ. Ν., Θέατρ. Ζακ.=1717
Πολ. Ν., Λαογρ. Σύμμ.=1716
Πολ. Ν., Παροιμ.=915

Ρήγας, Σκιάθ. πολιτ.=1718

Σάθ., Ἑλλην. Ἀνέκδ.=1427
Σάθ., ΜΒ=1428, 1429, 1430
Σακ., Κυπρ.=1432
Σβορ.=Σβορῶνος Ν.
Σεγδίτσα, Λατιν. γλωσσ. ναυτ.=1722
Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι=932
Σετάτ., Ἐτυμ. σημασ.=1723
Σκουβαρᾶ, Δυσετυμολ.=935
Σπυριδ.=Σπυριδάκης Γ.
Στεφανίδ.=Στεφανίδης Μ.
Σφυρ., Πληρώμ.=1737

Τζάρτζ.=Τζάρτζανος Α.
Τομπαΐδ., Ἰδίωμ. Θάσ.=1743
Τριαντ.=Τριανταφυλλίδης Μ.
Τριαντ., Ἅπ.=976
Τριαντ., Νεοελλ. γραμμ.=974
Τριαντ., Ξενηλ.=973
Τσολ.=Τσολάκης Ε.
Τσοπ.=Τσοπανάκης Α.
Τσοπ., Γλῶτται=1751
Τσοπ., Δωρ. ἀντ.=1750
Τσοπ., Κοινὴ-ροδ. ἰδιώμ.=1749
Τσουδερ., Ὁρολογ.=1756
Τωμ.=Τωμαδάκης Ν.
Τωμ., Σύλλαβ.=1759

Φάβ.=Φάβης Β.
Φιλ.=Φιλήντας Μ.
Φιλ., Γλωσσογν.=1011
Φόρης, Πίν. ἐπιρρ.=1771
Φουρ.=Φουρίκης Π.

Χαριτων.=Χαριτωνίδης Χ.
Χατζ.=Χατζηϊωάννου Κ.
Χατζ., Διασπ.=1777
Χατζ., Διπλωματ.=1778α
Χατζιδ.=Χατζιδάκις Γ.
Χατζιδ., Ἀκαδημ. ἀναγν.=1085
Χατζιδ., Γλωσσ. μελ. =1051
Χατζιδ., ΜΝΕ=1054
Χατζ., Ξέν. στοιχ.=1026

Ψάλτ.= Ψάλτης Στ.
Ψυχ.=Ψυχάρης Γ.

β') Ξενόγλωσσων

Aerts, Periphr.=1783
Amantos, Suffixe=1114
Andriot.=Andriotis
Antoniadis, Langue byz.=1788
Atsalos, Term.=Atsalos, La terminologie du livre - manuscrit à l'époque byzantine A', Θεσσαλονίκη 1971.

Bakker, Imper. = 1119
Băn. = Bănescu
Bartelink, Jeux de mots = 1793
Baştav, Ordo portae = 277
Beaudouin, Dial. Chypr. = 1121
Beschewl. = Beschewliev
Beševl. = Beševliev
Beševl., Protobulg. Inschr. = 1129
Beševl., Spätgr. spätlat. Inschr. = 1130
Beševl., Theophan. = 1798
BGV = 1449
Bibliogr. Hellén. = 1450,1451
Bischoff-Beck, Glossar = 1799
Bissinger, «μέγας» = 1800
Bjerkelund, «παρακαλῶ» = 1801
Blanken, Dial. Cargèse = 1802
Blanken, Grecs d. Cargèse = 1131α
Böhlig, Untersuch. Sprachg. = 1132
Bompaire, Remarques = 1133
Burg., Infin. = 1134
Buturas, Kap. = 1135

Caratz. = Caratzas St.
Caratz., Orig. dial. néo-gr. = 1141
Cortelazzo, Influsso = 1816

Dawk. = Dawkins R.M.
Dawk., Modern Gr. = 1146
Debrunner, Nachklass. Griech. = 1152
Del. = Delatte A.
Dieterich, Spor. = 1158
Dieterich, Unters. gr. Spr. = 1154
Dölger-Karayann., Byz. Urk. = 1827
Dölger, Lachen = 1164
Dölger, Regesten = 1824
Dölger, Schatzk. = 1163
Dölger, Παρασπ. = Fr. Dölger, Παρασπορά, Ettal 1961
Dölger, Πετῖτον = 1166
Dölger, Φιλόσοφος = 1825

Eideneier, Tabuwörter = 1177a

Foll., Libri greci = 1840
Foy, Lauts. = 1179

Georgac. = Georgacas D.
Georgac.-Mc Donald, Names of Pelopon. = 1847
Georgac., Names of Const. = 1843
Grégoire, Caballus = 1194
Guillou, Act. S. Maria = 1854

Hadjioannou, Beginning of Chypr. Dial. = 1212
Hahn, Latein. Spr. = 1213
Hammerich, Misunderst. = 1214
Hanna, Textkrit. Bem. = 1215
Hartmann, Wiedergabe türk. Nam. = 1216
Hatzid. = Hatzidakis G.
Hatzid., ἄγγελος = 1221
Hatzid., Einleit. = 1218
Heisenb. = Heisenberg A.
Heldr.-Μηλιαρ. = 1101
Hess. = Hesseling D.-C.
Hess., Dante nella lett. neoell. = 1231
Hess., Mots mar. = 1226
Hohlwein, Terms techn. = 1234

Impellizzeri, Dig. Akr. = 1236
Irmsch., Μαύρη Θάλ. = 1867
Irmsch., Τριβ., Ποιήμ. = 1442

Kahane, Christian étym. = 1875
Kahane, Elem. ital. = 1872
Kahane, Graeco-rom. etym. = 1879
Kahane, Italian Loan-Words = 1246
Kahane, Ital. Marinewört. = 1873
Kahane-Pietrangeli, Egypt. pap. = 1880
Kahane, Rom-étym. = 1877
Kahane, Sclavus = 1251
Kahane-Tietze, Lingua Franca = 1253
Kalits., Erkl. Eust. = 1256
Kalits., Gramm. = 1257
Kalits., Lesennotiz. = 1255
Kaps. = Kapsomenakis, Kapsomenos St.
Kaps., Vorunters. = 1258
Kretschmer, Lesb. Dial. = 1267
Kriar. = Kriaras E.
Kriar., Diglossie = 1275
Krumb. = Krumbacher K.
Krumb., Handschr. d. Dig. = 1281
Krumb., Sprichw. = 1279

Kyriak. = Kyriakidis St.

Lambr., Coll. = 1287
Langkavel, Bot. sp. Gr. = 1288
Legr. = Legrand E.
Lemerle, Saint Athanase = 1900
Lietz., Gr. Pap. = 1292
Lindenburg, Turkse woorden = 1904
Linnér, Hist. Pallad. = 1293
Ljungvik, Adverbia = 1905
Ljungvik, Syntax spötgr. Volksspr. = 1294
Lorentz., Miscell. gr. = 1906
Lurier, Chron. Mor. = 1297

Maidhof, Rückwanderer = 1299
Marzullo, Hesych. = 1908
Meienersmann, Latein. Wort. = 1912
Mentzou, «ξένος» = 1914
Merc. S.-G. = Mercati S.-G.
Merc. S-G., Coll. Byz. = S.-G. Mercati, Collectanea Byzantina, Α'-Β', Μπάρι 1970
Merc. S.-G., Suida-Suda = 1915
Meyer, NS = 1307
Meyer, Rom. im Kypr. = 1916
Migne, P.G. = Migne, Patrologia Graeca
Mihăescu, Infl. grec. = 1919
Mihăescu, Termes = 1920
Mihevc - Gabrovec, Contrib. sémasiol. = 1922
Mihevc - Gabrovec, Syntaxe Moschos = 1923
Miklosich, Slav. Elem. = 1924
Miklosich, Türk. Elem. = 1311
Mirambel, Évolut. verbe = 1926
Mitsakis, Romanos = 1318
Mohrmann, Innov. sémant. = 1929
Mor. = Moravcsik G.
Mor., Ἑλλην. ποίημ. Βάρν. = 1453
Moravcsik, «Hund» = 1931
Mor., Byzantinot. = 1319
Murnu, Rum. Lehnw. = 1322

Nourney, Lat. Ital. = 1324

Oikonomidès, Act. Dionys., βλ. Act. Dionys.

Panzer, Futurum = 1936
Papademetriou, Σχέδη μυὸς = 1938
Papadim. = Papadimitriu S.
Pern. = Pernot H.
Pern., D'Homère = 1330
Pern., Ét. linguist. = 1334
Pern., Ét. littér. gr. = 1329
Pern., Recherch. Évang. = 1333
Pezop., Adnot. med. gr. = 1337
Piccitto, Formule greche = 1947
Pol. L., Digenis = 1948
Pol. N., Mond = 1340
Psalt., Gramm. = 1346
Psich. = Psichari J.
Psich., Essais = 1347
Psich., Ét. de philol. = 1950
Psich., Qu. tr. = 1350

Raderm., Neutest. Gramm. = 1352
Rödel, Chalkok.-Kritob. = 1353
Rotolo, Libistro = 1354
Russo, Gheorg. Etol. = 1356
Russo, St. şi crit. = Russo D., Studii şi critice, Βουκουρέστι 1910
Rydbeck, Fachprosa = 1962

Scazzoso, Pseudo-Dionigi = 1964
Schilb., Byz. Metrol. = 1966
Schirò, Agiografia = 1970
Schirò, δημότης = 1968
Schmitt, ριζικὸν = 1971
Seel, Physiol. = 1975
Sirat, Mots d'emprunt = 1976
Soloviev, Russie = 1977
Spadaro, Battaglia = 1978
Spadaro, Fonti Florio = 1979
v. Stepski-Dol., Phrantz. = 1991
Strycker, Protev. Jacq. = 1375
Stüwe, Franz. Lehnwört. = 1992

Tabachovitz, Études sur le grec = 1379
Tabachovitz, Theophan. = 1994
Tagliavini, Venezia = 1382
Thumb, Germ. im Neugr. = 1997
Thumb, Gr. Spr. Hellen. = 1386
Thumb, Handbuch = 1998
Triand., Lehnw. = 1393

Vaniček, Fremdw.=1395
Vayacacos, Noms de famille¹=2020
Vayacacos, Noms de famille²=2021
Veloudis, Alexander=2022
Viscidi, Prestiti latini=1401
Vogeser, Spr. Heiligenl.=1402

Wagn., Carm.=1456
Wagn., Med. Gr. Texts=1457
Wagn., Trois poèm.=1458

Weierholt, Malalas=2030
Wifstrand, εἰκότα=2032
Wolf, Spr. Malal.=1404

Zakyth., Desp.=D. Zakythinos, Le despotat grec de Morée, τ. Α' Παρίσι 1932, τ. Β' Ἀθήνα 1953
Ziebarth, Griech. Text.=1405
Zilliacus, Kampf Weltspr.=1407
Zucker, αὐθέντης=2036

Γ'. ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Στὸν πίνακα αὐτὸν ἑρμηνεύονται ἁπλῶς οἱ βραχυγραφίες τῶν τίτλων περιοδικῶν, τιμητικῶν τόμων καὶ πρακτικῶν Ἀκαδημιῶν. Γιὰ περισσότερα στοιχεῖα ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ χρησιμοποιῆ τοὺς οἰκείους βιβλιογραφικοὺς πίνακες. Οἱ βραχυγραφίες περιοδικῶν, συλλογῶν, ἀνθολογιῶν, κλπ., ποὺ ἰσχύουν γιὰ τὰ ἄρθρα, χρησιμοποιοῦνται καὶ στοὺς βιβλιογραφικοὺς πίνακες τῶν κειμένων καὶ τῶν μελετητῶν.

α') *σὲ ἑλληνικὴ γλώσσα*

ΑΕΜ = Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν
Ἀθ.=Ἀθηνᾶ
ΑΘΛΓΘ=Ἀρχεῖον τοῦ θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ
ΑΠ=Ἀρχεῖον Πόντου
Ἀφ. Ἄμ.=Ἀφιέρωμα εἰς Κ.Ι. Ἄμαντον
Ἀφ. Τριαντ.=Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη
Ἀφ. Χατζιδ.=Ἀφιέρωμα εἰς Γ. Ν. Χατζιδάκιν
Βυζαντ.=Βυζαντινὰ
Γρηγ. Παλ.=Γρηγόριος Παλαμᾶς
ΔΙΕΕΕ=Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος
ΔΧρ.ΑΕ=Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας
Δωδεκαν.=Δωδεκανησιακὰ
Δωδεκαν. Ἀρχ.=Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον
Δωδώνη=Δωδώνη, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Παν/μίου Ἰωαννίνων, Ἰωάννινα 1972 κέ.
ΕΑΙΕΔ=Ἐπετηρὶς Ἀρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου
ΕΓΔΣΠΘ=Ἐπετηρὶς Γεωπον. καὶ Δασολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΒΣ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν
ΕΕΚΣ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν
ΕΕΚυκλ.Μ=Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν
ΕΕΠ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς. Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον.
ΕΕΣΝΟΕΠΘ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
ΕΕΦΣΠΑ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
ΕΕΦΣΠΘ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Εἰκοσιπεντ. Κόντου = Εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
ΕΚΕΙΕΔ=Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου
ΕΛΑ=Ἐπετηρὶς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου
Ἑλλην.=Ἑλληνικὰ
Ἑλλην. Δημ.=Ἑλληνικὴ Δημιουργία
ΕΜΑ=Ἐπετηρὶς Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου
Ἐπετ. Παρνασσ.=Ἐπετηρὶς Παρνασσοῦ
Ἐπιθ. ἑλληνοϊτ. πνευμ. ἐπικ.=Ἐπιθεώ-

ρησις ἑλληνοϊταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας
'Εραν.='Ο 'Ερανιστὴς
HME='Ημερολόγιον Μεγάλης 'Ελλάδος
Θησαυρ.=Θησαυρίσματα
Θρακ.=Θρακικὰ
Κρ. Λαὸς=Κρητικὸς Λαὸς
Κρ. Μελ.=Κρητικαὶ Μελέται
Κρ. Πρωτοχρ. = Κρητικὴ Πρωτοχρονιὰ
Κρ. Χρ.=Κρητικὰ Χρονικὰ
Κυπρ. Γρ.=Κυπριακὰ Γράμματα
Κυπρ. Σπ.=Κυπριακαὶ Σπουδαὶ
Κυπρ. Χρ.=Κυπριακὰ Χρονικὰ
ΛΑ=Λεξικογραφικὸν 'Αρχεῖον
Λαογρ.=Λαογραφία
Λαογρ. παράρτ.=Λαογραφικὸν παράρτημα (Κυπριακῶν Σπουδῶν)
ΛΔ=Λεξικογραφικὸν Δελτίον
MB=Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη
Μνήμ. 'Αμ.=Εἰς μνήμην Κ. 'Αμάντου
Μνήμ. Λάμπρ.=Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου
NE=Νέος 'Ελληνομνήμων
Νεοελλ. 'Αρχ.=Νεοελληνικὸν 'Αρχεῖον
Ν. 'Εστ.=Νέα 'Εστία
'Ορθόδ. Παρ.='Ορθόδοξος Παρουσία
Παναθήν.=Παναθήναια
Παρνασσ.=Παρνασσὸς
Πελοποννν.=Πελοποννησιακὰ
Πεπρ. Α' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Α' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου
Πεπρ. Θ' ΔΒΣ=Πεπραγμένα Θ' Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου Θεσσαλονίκης
Πνευματ. Κύπρ.=Πνευματικὴ Κύπρος
Ποντ. Φύλλ.=Ποντιακὰ Φύλλα
Πραγμ. 'Ακ. 'Αθ.=Πραγματεῖαι 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν
Πρακτ. 'Ακ. 'Αθ.=Πρακτικὰ 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν
Πρακτ. Α' Παν. Σ.=Πρακτικὰ Α' Πανιονίου Συνεδρίου
Πρακτ. Γ' Παν.Σ.=Πρακτικὰ Γ' Πανιονίου Συνεδρίου
Προσφ. Κυριακ.=Προσφορὰ εἰς Στίλπωνα Κυριακίδην
Σύμμ.=Σύμμεικτα Β.Ι.Ε. (Ε.Ι.Ε.)
Τεσσαρακ. Κόντου=Τεσσαρακονταετηρὶς τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
Χαριστ. 'Ορλάνδ.=Χαριστήριον εἰς Α. Κ. 'Ορλάνδον
Χιακ. Χρον.=Χιακὰ Χρονικὰ
Χρ. Κρ.=Χριστιανικὴ Κρήτη
Χρον. Πόντ.=Χρονικὰ τοῦ Πόντου

β') σὲ ξένη γλώσσα

AAEEG=Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France
AIPhHOS=Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves
BCH=Bulletin de correspondance hellénique
Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr.=Berichte zum XI. Internationalen Byzantinisten - Kongress, Μόναχο 1958
BF=Byzantinische Forschungen
BGV=E. Legrand, Bibliothèque Grecque Vulgaire
Bibliogr. Hellén.=E. Legrand, Bibliographie Hellénique
B-NJ=Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher
BSl=Byzantinoslavica
Byz.=Byzantion
Byzantinobulg.=Byzantinobulgarica
Byz.-Met.=Byzantina-Metabyzantina
BZ=Byzantinische Zeitschrift
Cah. Inst. M-A. (Univ. Copenhague)=Université de Copenhague, Cahiers

de l' Institut du moyen-âge grec et latin, Κοπεγχάγη 1969-71 κέ.
Corp. Haml.=Corpus Hamleticum
DOP=Dumbarton Oaks Papers
Egyet. Philol. Közl.=Egyetemes Philologiai Közlöny
EO=Echos d'Orient
Festschr. Kretschmer=Festschrift für Universitäts-Professor Hofrat Dr. Paul Kretschmer
IF=Indogermanische Forschungen
IF Anzg.=Anzeiger für Indogermanische Sprach- und Altertumskunde. Beiblatt zu den Indogermanischen Forschungen
Istit. Orient. Nap.=Istituto Orientale di Napoli
JÖB=Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik
JÖBG=Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft
Mél. Diehl=Mélanges Charles Diehl
Mél. Kern=Mélanges Kern
Mél. Merlier=Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier
Misc. G. Merc.=Miscellanea Giovanni Mercati
Mitteil. Sem. Or. Spr.=Mitteilungen des Seminars für orientalische Sprachen
OCP=Orientalia Christiana Periodica
Philol. Woch.=Philologische Wochenschrift
Philol. Suppl.=Philologus, Supplementband
PNL=Probleme der neugriechischen Literatur
Polych.=Polychordia, Festschrift Fr. Dölger [Byz. Forschungen 1-3, 1966-68].
Polychron. Dölger=Polychronion, Festschrift Fr. Dölger.
REB=Revue des études byzantines
REG=Revue des études grecques
RES-EE=Revue des études sud-est européennes.
Rhein. Museum f. Philol.=Rheinisches Museum für Philologie
Rom. Philol.=Romance Philology
RSBN=Rivista di studi bizantini e neoellenici
SB=Studi bizantini
SBN=Studi bizantini e neoellenici
Sic. Gymn.=Siculorum Gymnasium
SIFC=Studi italiani di filologia classica
S-OF=Süd-Ost Forschungen
Star. Živ.=Starina Živaja
St. ist. gr.-rom.=Studii istorice grecoromâne
TAPA=Transactions of the American Philological Association
Trav. et Mém.=Travaux et Mémoires
Viz. Vrem.=Vizantiiskij Vremennik
Zeitschr. f. Balkanol.=Zeitschrift für Balkanologie
Zeitschr. f. rom. Philol.=Zeitschrift für romanische Philologie
Zeitschr. f. vergleich. Sprachforsch.=Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung

Δ' ΛΕΞΙΚΩΝ

α') Ἑλληνόγλωσσων

'Ανδρ., Λεξ.=Ν.Π. 'Ανδριώτη, 'Ετυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς

Βλάχ.=Γερασίμου Βλάχου, Θησαυρὸς τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς βάσεως τετράγλωσσος.

Γενναδ., Λεξ.=Π. Γ. Γενναδίου, Λεξικὸν φυτολογικόν.

Δημητράκ.=Δ. Δημητράκου, Μέγα Λεξικὸν ὅλης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ζώη, Λεξ. Ζακ.=Λ. Χ. Ζώη, Λεξικὸν φιλολογικόν καὶ ἱστορικὸν Ζακύνθου.

'Ησύχ.=Hesychii Alexandrini Lexicon (ἔκδ. K. Latte).

Θρησκ. καὶ ἠθ. ἐγκυκλοπ.=Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαιδεία τόμ. 1-12, 'Αθήνα 1962-8.

ΙΛ='Ακαδημία 'Αθηνῶν. Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Α': Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς.

Κουμαν., Συναγ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων.

Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγὴ νέων λέξεων.

Παπαδ. Α., Λεξ.=Α. Α. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς ποντικῆς διαλέκτου.

Πάπ.-Λαρ., Γεν. 'Εγκυκλοπ.=Πάπυρος-Λαρούς, Γενικὴ Παγκόσμιος 'Εγκυκλοπαιδεία μετὰ πλήρους λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Πασπ., Γλωσσ.=Α. Γ. Πασπάτη, Τὸ χιακὸν γλωσσάριον.

Πρωΐας Λεξ.=Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς φιλολόγων καὶ ἐπιστημόνων ἐπιμελείᾳ Γεωργ. Ζευγώλη, ἔκδοσις «Πρωΐας».

Πρωΐας Λεξ. Συμπλ.=«Πρωΐας» Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ὀρθογραφικὸν καὶ ἑρμηνευτικόν. Συμπλήρωμα.

Σούδα=Suidae Lexicon (ἔκδ. A. Adler)

Σταματ.=Ι. Σταματάκου, Λεξικὸν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Στεφ., Θησ. βλ. Steph., Θησ.

Φωτ., Λεξ.=Photii Patriarchae Lexicon.

β') Ξενόγλωσσων

Bauer, Wört.=W. Bauer, Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments.

Boerio=G. Boerio, Dizionario del diletto venezianno. Βενετία 1856.

Chantraine, Dict. étym.=Pierre Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots.

Du Cange=Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis.

Frisk, Wört.=H. Frisk, Griechisches etymologisches Wörterbuch.

Garz., Diz.=Dizionario Garzanti della lingua italiana, Μιλάνο 1966.

Germ.=G. Germano, Vocabolario italiano e greco.

Gr. d'Hauterive, Dictionn.=R. Grand-

saignes d'Hauterive, Dictionnaire d'ancien français, moyen âge et renaissance, Παρίσι 1947.
Lampe, Lex.=G.W.H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon.
L-S=H.G. Liddell καὶ R. Scott, A Greek-English Lexicon.
L-S Κων/νίδη=H. G. Liddell καὶ R. Scott, Μέγα Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, μετάφρ. Ξ. Μόσχου, ἐπιστασία Μ. Κωνσταντινίδη.
Preisigke-Kiessling=F. Preisigke - E. Kiessling, Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden.
Rohlfs, Et. Wört.=G. Rohlfs, Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität.
Segditsas, Naut. Dict.=P. Segditsas, Elsevier's Nautical Dictionary, τόμ. 2, Ἄμστερνταμ, Λονδίνο, Νέα Ὑόρκη 1966.
Somav.=A. da Somavera, Θησαυρὸς τῆς ρωμαΐκῆς καὶ τῆς φραγκικῆς γλώσσας.
Sophocl.=E. A. Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods.
Steph., Θησ.=H. Stephanus, Θησαυρὸς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ε' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ

ἄγν. ἐτυμ.=ἄγνωστη ἐτυμολογία
ἄ. γρ.=ἄλλη γραφὴ
αἰτ.=αἰτιολογικὸς
ἀμάρτ.=ἀμάρτυρος
ἀμτβ.=ἀμετάβατος
ἀναβιβ.=ἀναβιβασμὸς
ἀναγκ. αἴτ.=ἀναγκαστικὸ αἴτιο
ἀνάγν.=ἀνάγνωση
ἀνακ.=ἀνακοίνωση
ἀναλογ.=ἀναλογία, ἀναλογικῶς
ἀνάτ.=ἀνάτυπο
ἀνέκδ.=ἀνέκδοτος
ἀντίθ.=ἀντίθετος
ἀντικ.=ἀντικείμενο
ἀντιμετάθ.=ἀντιμετάθεση
ἀντων.=ἀντωνυμία
ἀοριστολ.=ἀοριστολογικὸς
Ἅπ.=Ἅπαντα
ἀπ.=ἀπαντᾶ
ἀπαρέμφ.=ἀπαρέμφατο
ἀπορημ.=ἀπορηματικὸς
ἀπόσπ.=ἀπόσπασμα
ἀπρόσωπ.=ἀπρόσωπο
ἀρ.=ἀριθμὸς
ἀραβ.=ἀραβικὸς
ἀραβοτουρκ.=ἀραβοτουρκικὸς
ἀραμ.=ἀραμαϊκὸς
ἀριθμτ.=ἀριθμητικὸ
ἄρν.=ἄρνηση
ἀρσ.=ἀρσενικὸς
ἀρχ.=ἀρχαῖος
ἀρχαϊκ.=ἀρχαϊκὸς
ἄσχ.=ἄσχετος
αὐτ.=αὐτόθι
βενετ.=βενετικὸς
Βιβλιοκρ.=Βιβλιοκρισία
βλ.=βλέπε
βυζ.=βυζαντινὸς
γαλλ.=γαλλικὸς
γερμ.=γερμανικὸς
γεωγρ.=γεωγραφικὸς
γλωσσ.=γλωσσικὸς
Γλωσσάρ.=Γλωσσάριο
γρ.=γράφε, γραφὴ
δηλ.=δηλαδὴ
δήλ.=δήλωση
δημ.=δημοτικὸς
διάβ.=διάβαζε
διόρθ.=διόρθωσε
διορθώσ.=διορθώσαμε
διφθογγ.=διφθογγισμὸς
ἔγγρ.=ἔγγραφο
εἰκασ.=εἰκασία
ἔκδ.=ἔκδοση
ἐκδ.=ἐκδόσεις, ἐκδότης
ἐλλειπτ.=ἐλλειπτικὸς
ἑλλην.=ἑλληνικὸς
ἐμπρόθ. προσδιορ.=ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς
ἑν.=ἑνικὸς
ἔναρθρ.=ἔναρθρος
ἐνδεχομ.=ἐνδεχομένως
ἐνδοιαστ.=ἐνδοιαστικὸ
ἐνεργ.=ἐνεργητικὸς
ἐνεστ.=ἐνεστώτας
ἐνθύμ.=ἐνθύμηση
ἐνν.=ἐννοεῖται
ἐπιγρ.=ἐπιγραφὴ
ἐπίδρ.=ἐπίδραση
ἐπίθ.=ἐπίθετο
ἐπιθετ.=ἐπιθετικὸς
Ἐπίλ.=Ἐπίλογος
ἐπιρρ.=ἐπιρρηματικός, -κῶς
ἐπίρρ.=ἐπίρρημα

ἐπιστ.=ἐπιστολή
ἐπιφ.=ἐπιφώνημα
ἑπόμ.=ἑπόμενος
ἐσφαλμ.=ἐσφαλμένος, -α
ἐτυμ.=ἐτυμολογία
ἐτυμολ.=ἐτυμολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
εὐκτ.=εὐκτική
θ.=θέμα
θετ.=θετικός
θηλ.=θηλυκός
θρησκ.=θρησκευτικῶς
ἰδιάζ. χρ.=ἰδιάζουσα χρήση
ἰδιωμ.=ἰδιωματικός
ἰδιώμ.=ἰδιώματα
Ἰντ.=Ἰντερμέδιο
ἰταλ.=ἰταλικός
κ.=κάτι
κ.ἄ.=καὶ ἄλλα
κ.ἀ.=καὶ ἀλλαχοῦ
κάπ.=κάποιος
κατάλ.=κατάληξη
Κ.Δ.=Καινὴ Διαθήκη
κέ.=καὶ ἑξῆς
κεφ.=κεφάλαιο
κλητ.=κλητική
κοιν.=κοινός, -νῶς
κοινότ.=κοινότατο
κ.π.ἀ.=καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ
κριτ. ὑπ.=κριτικὸ ὑπόμνημα
κρ. κ.=κρητικὰ κείμενα
κτητ.=κτητικός, κτητικά
κυριολ.=κυριολεκτικῶς
κύρ. ὄνομ.=κύριο ὄνομα
κώδ.=κώδικας
λ.=λέξη, λῆμμα
λαϊκ.=λαϊκός
λατ.=λατινικός
λόγ.=λόγιος
μεγεθ.=μεγεθυντικός
μὲ κατηγ.=μὲ κατηγορούμενο
μέλλ.=μέλλοντας
μεσν.=μεσαιωνικός
μεταπλ.=μεταπλασμός
μεταφ.=μεταφορικῶς
μετρ. ἀν.=μετρικὴ ἀνάγκη
μτβ.=μεταβατικός
μτγν.=μεταγενέστερος
μτξ.=μεταξύ
μτχ.=μετοχή
ναυτ.=ναυτικὸς ὅρος
νεοελλ.=νεοελληνικός
νομ.=νομικὸς ὅρος
ὄνομ.=ὄνομα
ὀνομ.=ὀνομαστική
ὅ.π.=ὅπου παραπάνω
ὁριστ.=ὁριστική
οὐδ.=οὐδέτερο
οὐσ.=οὐσιαστικό
οὐσιαστικοπ.=οὐσιαστικοποιημένος
παθητ.=παθητικός
παλαιογρ.=παλαιογραφικός
παλαιότ.=παλαιότατος
παπυρ.=παπυρικὸ κείμενο
παράγ.=παράγωγο
παραγ.=παραγωγή
παρακελευσμ.=παρακελευσματικός
παράλ.=παράλειψη
παραλ.=παραλείπεται, -ονται
παράλλ.=παράλληλος
παράρτ.=παράρτημα
παρεκτεταμ.=παρεκτεταμένος
παρετυμ.=παρετυμολογία
παρκ.=παρακείμενος
παρων.=παρωνύμιο
πβ.=παράβαλε
πιθ.=πιθανῶς
πληθ.=πληθυντικός
ποιητ. αἴτ.=ποιητικὸ αἴτιο
πολλ.=πολλαχοῦ
πραγματ.=πραγματολογικῶς
προβηγκ.=προβηγκιανός
προέλ.=προέλευση
προηγ.=προηγούμενος
πρόθ.=πρόθεση
προθετ.=προθετικός
προκ.=προκειμένου
πρόσ.=πρόσωπο
προσωποπ.=προσωποποίηση
προστ.=προστακτική
προσφών.=προσφώνηση
πρότ.=πρότεινε
προφ.=προφανής, προφανῶς
πρωτόκλ.=πρωτόκλιτος
ρ.=ρῆμα

ρηματ.=ρηματικός
ρωσ.=ρωσικός
σ.=σελίδα
σελ.=σελίδα
σήμ.=σήμερα
σημ.=σημείωση
σημασ.=σημασία
σημασιολ.=σημασιολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
σημερ.=σημερινός
σπανιότ.=σπανιότατο
στ.=στίχος
στερ.=στερητικός
συγγ.=συγγενικός
συγκ.=συγκοπή
συγκριτ.=συγκριτικός
συμφ.=συμφυρμός
συν.=συνήθως
σύνδ.=σύνδεσμος
συνεκδ.=συνεκδοχικά, συνεκδοχικός
συνεκφ.=συνεκφορά
συνηθέστ.=συνηθέστατος
συνθ.=συνθετικό
σύνθ.=σύνθεση
σύντ.=σύνταξη
συνών.=συνώνυμο
σύστ.=σύστοιχον
συχν.=συχνά
συχνότ.=συχνότατα
σχ.=σχῆμα
σχηματ.=σχηματισμός, σχηματίζεται
Σχολ.=Σχολιαστής
σχόλ.=σχόλιο
τ.=τύπος
τεύχ.=τεύχη
τεῦχ.=τεῦχος
τίτλ.=τίτλος
τόμ.=τόμος
τοπων.=τοπωνύμιο
τουρκ.=τουρκικός
τραγ.=τραγούδι, -δια
τσακων.=τσακωνικός
τυπολ.=τυπολογικὸ τμῆμα ἄρθρου
ὑπερθ.=ὑπερθετικός
ὑποθ.=ὑποθετικός
Ὑπόθ.=Ὑπόθεση
ὑποκ.=ὑποκείμενο
ὑποκορ.=ὑποκοριστικό
ὑποτ.=ὑποτακτική
ὑποτιμ.=ὑποτιμητικός
φρ.=φράση
Χορ.=χορικό
χρ.=χρήση
χφ.=χειρόγραφο
χφφ.=χειρόγραφα
χ. χρον.=χωρὶς χρονολογία

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκδοτῶν στὶς οἰκεῖες βραχυγραφίες, ὅπου παρέχονται στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὰ δημοσιεύματα [1].

α΄) Ἑλληνόγλωσσων

Βέης Ν.· βλ. Γράμματα Μετεώρ.
Γριτσόπουλος Τ.· βλ. Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.)
Δετοράκης Θ.=Ἀγαπητ., Εἰς ἁγ. Δέκα
Δυοβουνιώτης Κ.=Κριτοπούλ., Γραμματ.
Εὐστρατιάδης Σ.=Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ.
Ζώρας Γ.=Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.[2]= Πένθ. θαν.[2]
Κακουλίδη Ε.=Μορεζίν., Λόγ.
Μιχαηλίδης Δ.=Γκίνου, Στ.
Μανούσακας Μ.=Διαθ. Ἀκοτ.· Σεβήρ., Σημειώμ.
Πιτσάκης Κ.=Ἀρμεν., Ἑξάβ.
Σαλμανίδης Πρ.=Δαρκές, Προσκυν.
Σπανάκης Στ.=Κατὰ «ζουράρη»
Χιονίδης Γ.=Ἀκολ. Ἀρσεν.

β΄) Ξενόγλωσσων

Darrouzès J.=Κολοφ.
Ferri S.=Μαρτύρ. ἁγ. Ὑπατ.
Guillou A.=Act. Lavr.
Halkin Fr.=Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ.· Μαρτύρ. ἁγ. Αἰμιλ.· Μαρτύρ. ἁγ. Ὑπατ. (Halkin)
Holton D.=Ἀλεξ.
Karpozilos A. - Parassoglou G.=Μικρ. χρον. Yale
Lemerle P.=Act. Lavr.
Miklosich Fr.=Miklos. - Müller, Acta
Müller=Miklos. - Müller, Acta
Offermans D.=Φυσιολ. (Offerm.)
Parassoglou G.· βλ. Karpozilos
Svoronos N.=Act. Lavr.
Trapp E.=Διάλ. Εὐθυμ.· Διγ. (Trapp) Esc.· Διγ. (Trapp) Gr.· Διγ. Z
Tsourkas Cl.=Γερμ. Λοκροῦ, Γράμμ.
Vincent A.=Φορτουν. (Vinc.)
Wagner G.=Ἀλφ. καταν.
Zakythinos D.=Χρυσόβ. τοῦ 1364

---

1. Βλ. καὶ τόμ. Β΄, σ. ξε΄ κέ.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Στὸν οἰκεῖο χῶρο τῶν «Προλεγομένων» τοῦ Α΄ τόμου ἔγινε λόγος γιὰ τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολουθήθηκε στὴ σύνταξη τῶν ἄρθρων τοῦ Λεξικοῦ. Ἐδῶ θὰ προστεθοῦν ὁρισμένα λεπτομερειακότερα σχετικὰ στοιχεῖα.

Γιὰ τὸ θέμα τῆς λημματογράφησης βλ. «Προλεγόμενα» Α΄ τόμου, σ. ιδ΄.

Μετοχὲς παρακειμένου, ποὺ εἶναι σύνθετες λέξεις, σχηματισμένες χωρὶς πιθανῶς νὰ ἔχῃ ὑπάρξει ἀντίστοιχος ἐνεστωτικὸς τύπος (λ.χ. *ἀγουρομαζωμένος*), καθὼς καὶ μετοχὲς παρακειμένου ποὺ δὲν ἀνάγονται σὲ ἐνεστώτα (λ.χ. τοῦ τύπου *μυαλωμένος*), ἀποτελοῦν χωριστὰ λήμματα.

Οὐδέτερο ἐπιθέτου μὲ παράλληλη χρήση οὐσιαστικοῦ κατ' ἀρχὴν μᾶς ἀπασχολεῖ σὲ ἰδιαίτερη παράγραφο τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐπιθέτου, ἀποτελεῖ ὅμως χωριστὸ λῆμμα ἂν χρησιμοποιῆται περισσότερο ὡς οὐσιαστικὸ παρὰ ὡς ἐπίθετο σὲ οὐδέτερο γένος.

Σὲ περίπτωση ποὺ ἕνας τύπος ποὺ ἀπαντᾶ σὲ πτώση αἰτιατικὴ ἢ σὲ χρόνο ἀόριστο δὲν μπορεῖ νὰ ἀναχθῆ χωρὶς δισταγμὸ σὲ ὁρισμένη ὀνομαστικὴ ἢ σὲ ὁρισμένο ἐνεστώτα (ἀρχαϊστικὸς ἢ νεωτεριστικὸς τύπος), τότε σημειώνονται στὴ θέση τοῦ λήμματος καὶ ὁ ἀρχαϊστικὸς καὶ ὁ νεωτεριστικὸς τύπος τῆς ὀνομαστικῆς ἢ τοῦ ἐνεστώτα *(ἀὴρ - ἀέρας)*.

Σὲ ὁρισμένες ἰδιάζουσες περιπτώσεις κοντὰ στοὺς ἄλλους σὲ ὀνομαστικὴ ἑνικοῦ τύπους τοῦ οὐσιαστικοῦ παρέχονται στὸ τυπολογικὸ μέρος τοῦ ἄρθρου οἱ ἰδιότυπες πτώσεις. Ἀνάλογο συμβαίνει προκειμένου γιὰ χρόνους ρημάτων γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀναγωγὴ σὲ ὁρισμένο ἐνεστώτα δὲν εἶναι βέβαιη.

Γιὰ τὴ βραχυγράφηση τοῦ τίτλου κειμένων ἢ ἐκδοτικῶν δημοσιευμάτων βλ. προσημείωμα τοῦ πίνακα βραχυγραφιῶν κειμένων (σ. ξθ΄) καὶ βραχυγραφιῶν μελετῶν (σ. ος΄). Σημειώνω ἐδῶ μόνο τοῦτο: ὅτι ὁ ἀραβικὸς ἀριθμὸς ποὺ τίθεται ὡς ἐκθέτης δίπλα σὲ ὄνομα ἐκδότη δηλώνει τὸν ἀριθμὸ τῆς ἔκδοσης.

Οἱ παραπομπὲς γίνονται στοὺς στίχους προκειμένου γιὰ ἔμμετρα κείμενα· στὴ σελίδα καὶ τὴ γραμμὴ τῆς σελίδας ὡς ἐκθέτη (ἂν ἡ γραμμὴ ἀριθμῆται στὴν ἔκδοση) προκειμένου γιὰ πεζὸ κείμενο. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις ὅπου ὁ πρῶτος ἀραβικὸς ἀριθμὸς δηλώνει τὸν ἀριθμὸ τῆς παραγράφου ἢ τοῦ ποιήματος μέσα στὴν ἔκδοση καὶ ὁ δεύτερος (ποὺ, ὅπως εἴπαμε, σημειώνεται ὡς ἐκθέτης) τὴ σειρὰ ἢ τὸ στίχο μέσα στὸ ποίημα (περίπτωση «Κυπριακῶν ἐρωτικῶν ποιημάτων» κ.ἄ.).

Καμιὰ φορὰ πρὶν ἀπὸ τὴ μνεία τῶν ἀριθμῶν τῆς παραπομπῆς σημειώνεται μὲ γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου ἢ μὲ ἄλλη βραχυγραφία ἡ παραλλαγὴ ἢ τὸ χειρόγραφο τοῦ κειμένου γιὰ τὸ ὁποῖο πρόκειται.

Μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ποὺ συνοδεύονται μὲ τὸ σημεῖο τῆς ὀξείας σημειώνονται τμήματα πεζοῦ ἔργου ἢ πράξεις θεατρικοῦ κειμένου. Μὲ λατινικοὺς ἐξάλλου ἀριθμοὺς δηλώνονται κεφάλαια τῆς μετάφρασης τῆς *Πεντατεύχου* ἢ καὶ ἄλλων κειμένων. Ὁ ἀραβικὸς ἀριθμὸς ποὺ ἐνδεχομένως ἀκολουθεῖ δηλώνει τὴ θέση τοῦ στίχου μέσα στὸ κεφάλαιο. Καμιὰ φορὰ γιὰ εὐκολία τοῦ ἀναγνώστη (περίπτωση τοῦ κειμένου τοῦ *Πιστικοῦ βοσκοῦ*, ἔκδ. Joannou) ἡ παραπομπὴ γίνεται σύμφωνα μὲ τὸν τρόπο ποὺ ὁ ἐκδότης δηλώνει τὰ τμήματα

τοῦ ἔργου. Ἄλλοτε πάλι προκειμένου γιὰ πεζὸ κείμενο μετὰ τὴ δήλωση τῆς σελίδας ἀκολουθεῖ ἔνδειξη μὲ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ποὺ ὑπάρχει στὴ σελίδα πρὸς τὴν ὁποία γίνεται ἡ παραπομπή.

Γιὰ τὴ διάρθρωση τοῦ ἐτυμολογικοῦ τμήματος βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ιε'.

Κατὰ τὴν παραπομπὴ σὲ αὐτοτελὲς δημοσίευμα ἐρευνητῆ ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τόμους περισσότερους ἀπὸ ἕνα χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐδῶ τὰ γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μὲ τὸ σημεῖο τῆς ὀξείας γιὰ νὰ δηλωθῆ ὁ ἀριθμὸς τοῦ τόμου. Κατὰ τὴν παραπομπὴ σὲ πραγματεία δημοσιευμένη σὲ περιοδικὸ δὲν ἀναφέρεται ὁ τίτλος τῆς πραγματείας, ἀλλὰ βραχυγραφημένα τὸ ὄνομα τοῦ ἐρευνητῆ καὶ ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ.

Λέξεις ποὺ ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ σχολιαστὴ ἢ σὲ ἐπιγραφὴ δὲν παίρνουν χαρακτηρισμὸ (*ἀρχ.* ἢ *μτγν.*), ἀλλὰ δηλώνεται ὅτι ἡ λέξη ἀπαντᾶ σὲ σχολιαστὴ ἢ σὲ ἐπιγραφή.

Προκειμένου γιὰ παραπομπὴ σὲ γλωσσικὲς παρατηρήσεις ἢ σχόλια τοῦ ἐκδότη ἑνὸς κειμένου χρησιμοποιεῖται ἡ βραχυγραφία τοῦ κειμένου καὶ γιὰ τὸ ἐκδοτικὸ δημοσίευμα, ἀλλὰ μὲ προταγμένο ὁλόγραφο τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη (π.χ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ.]).

Γιὰ τὴ διάρθρωση τοῦ σημασιολογικοῦ τμήματος βλ. «Προλεγόμενα» Α' τόμου, σ. ις'.

Στὸ σημασιολογικὸ τμῆμα κοντὰ στὴ βραχυγραφία τοῦ κειμένου δὲ σημειώνεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη, ἀφοῦ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔχει ἤδη σημειωθῆ στὴ βραχυγραφία τοῦ κειμένου ποὺ καταγράφηκε στὸ τυπολογικὸ τμῆμα.

Σὲ περίπτωση ποὺ μία μόνο παραπομπὴ γίνεται στὸ τυπολογικὸ τμῆμα καὶ μία ἑπομένως καὶ στὸ σημασιολογικό, στὸ τελευταῖο αὐτὸ τμῆμα μετὰ τὸ παράθεμα σημειώνεται ἡ βραχυγραφία *ὅ.π.* (=ὅπου παραπάνω), ποὺ ὑποδηλώνει τὸ χωρίο ποὺ μνημονεύτηκε στὸ τυπολογικὸ τμῆμα. Ἂν στὸ τυπολογικὸ μέρος γίνεται παραπομπὴ σὲ περισσότερα χωρία ἑνὸς κειμένου, στὸ σημασιολογικὸ τμῆμα σημειώνομε δίπλα στὸ παράθεμα *αὐτ.* (=αὐτόθι) καὶ τὸν ἀριθμὸ σελίδας ἢ στίχου τοῦ κειμένου.

Ἡ ἀλλαγὴ στίχου στὸ παράθεμα δηλώνεται μὲ αἰσθητὴ τυπογραφικὴ ἀραίωση ἀνάμεσα στοὺς δύο στίχους.

Ὅταν μιᾶς ἀρχαίας λέξης ὑπάρχουν νεώτεροι τύποι, ὄχι ὅμως καὶ νεώτερες σημασίες, τὸ ἄρθρο δὲν ἔχει σημασιολογικὸ τμῆμα.

Χωρία ποὺ διορθώνονται σὲ εἰδικὴ πραγματεία καταγράφονται σύμφωνα μὲ τὴ διόρθωση, ἐφόσον εἶναι βέβαιη ἢ πιθανή· σὲ παρένθεση, ἀμέσως μετὰ τὴ λέξη ποὺ διορθώνεται, σημειώνεται ἡ ἐσφαλμένη διαφορετικὴ γραφὴ τοῦ ἐκδότη καὶ ἀμέσως κατόπιν βραχυγραφημένη ἡ βιβλιογραφικὴ ἔνδειξη γιὰ τὴ διόρθωση. Προκειμένου γιὰ ἐσφαλμένη γραφὴ ποὺ ἀπαντᾶ σὲ ἔκδοση, ἐκτὸς τοῦ ὅτι χρησιμοποιεῖται στὸ οἰκεῖο ἄρθρο ἡ γνήσια γραφή, καταρτίζεται καὶ λῆμμα μὲ τὴν ἐσφαλμένη γραφὴ ἢ τὴ λέξη στὴν ὁποία θὰ μποροῦσε νὰ ἀναχθῆ ἡ γραφὴ αὐτὴ καὶ μὲ παραπομπὴ στὴν ἔκδοση ποὺ τὴν παρέχει, καθὼς καὶ μὲ μνεία τῆς γνήσιας γραφῆς ποὺ πρέπει νὰ δεχτοῦμε στὸ κείμενο (βλ. λ.χ. *ἀντιμεικόν, ἀνεγγριμασῶ, ἀπανεγνώριστος*).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ

ἀπό, πρόθ., Φυσιολ. (Karn.) M 32^{6}, Σταφ., Ἰατροσ. (Legr.) 2^{49}, Σπαν. (Hanna) A 18, 131,164, 524, 532, 551, B 124, 347, Σπαν. (Ζώρ.) V 69, Σπάν. (Hanna) V 122, 126, 167, O 53, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 457, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 493, 626, Αἰν. ᾆσμ. (Παπαδ.-Κερ.) 120, Προδρ. (Hess.-Pern.) II G 18, III 45, Καλλίμ. (Κριαρ.) 193, 284, 2271, Ἔκφρ. ξυλοκ. (Λάμπρ.) 15^{6}, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 6^{11}, 7^{5}, 89^{21}, 144^{3}, 187^{11}, 400^{30}, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 537^{20}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 519^{24}, 537^{14}, 539^{2}, Διγ. (Mavr.) Gr. III 266, IV 131, 926, VIII 43, 185, Διγ. (Hess.) Esc. 136, 138, 1316, 1589, 1759, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2835, Διγ. (Καλ.) A 1440, 2113, 3759, Βέλθ. (Κριαρ.) 71, 248, 249, 328, 405, 530, 538, 566, 700, 714, 914, 1213, 1277, Ἑβρ. ἐλεγ. (Παπαγ.) 174, Ἑρμον. (Legr.) Λ 70, N μετὰ στ. 392, Ξ 73, 105α, Ψ 317, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 439, 940, 1255, 1599, 1675, 1713, 2562, 2738, 2827, 2918, 3531, 4969, 5797, 6107, 6534, 6549, 7290, 7625, 8420, 8683, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 3865, Πουλολ. (Krawcz.) 213, Βίος Ἀλ. (Reichm.) 3661, Φλώρ. (Κριαρ.) 494, 1264, Σπαν. (Ζώρ.) V 41, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) A 275, 400, Περὶ ξεν. (Wagn.) V 31, 404, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 133, Λίβ. (Μαυρ.) P 61, 1867, Λίβ. (Lamb.) Sc. 933, 2213, Esc. 1077, 3262, 4019, N 46, 155, Λίβ. (Wagn.) N 838, 1889, Ἀχιλλ. (Haag) L 284, Ἀχιλλ. (Hess.) N 39, Ἀχιλλ. (Λάμπρ.) O 106, 149, 266, 347, Ἰμπ. (Κριαρ.) 178, 233, 434, Γράμμα κρ. διαλ. (Μανούσ.) σ. 7, Χρησμ. (Trapp) I^{207}, V^{8}, VI^{28}, VII^{14}, IX^{11}, Φυσιολ. (Zur.) I 2α^{5}, Χειλᾶ, Χρον. (Hopf) 356, Μαχ. (Dawk.) 80^{3}, 254^{10}, 320^{4}, 372^{9}, 578^{22}, 386^{26}, 420^{10}, 422^{14}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 6^{28}, 8^{3,10,23}, 10^{10,34}, 12^{12,28,31}, 14^{18,29,32}, 108^{2}, 114^{9}, 124^{4,26}, 126^{4}, 126^{17}, 128^{29}, Θησ. (Foll.) I 125, Θησ. (Schmitt) 339 IV 5, Ch. pop. (Pern.) 20, 30, Καραβ. (Del.) 492^{26}, 493^{16,30}, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 197, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 683, Βουστρ. (Σάθ.) 414, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 46, 53, Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 92, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 147^{15}, 148^{11}, Ἀγν., ποιήμ. (Ζώρ.) 16, Σαχλ. (Vitti) N 93, Σαχλ. B′ (Wagn.) PM 535, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 395, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 77^{1}, Ἀπόκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 3, 13, 31, 120, 197, 448, 479, 485, 487, Ριμ. Ἀπολλων. (Morgan) 356, Σκλάβ. (Μπουμπ.) 183, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 212, 343, 344, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 10, 360, Θρ. Θεοτ. (Μανούσ.) 119, Πεντ. (Hess.) Γέν. III 1, VIII 8, XIV 20, XX 6, XXVII 30, Ἔξ. I 9, XIV 5, XXX 2, Ἀρ. XIII 25, XXII 16, 23, XXIV 11, XXXIII 8, Δευτ. IX 1, XX 1, Αἰτωλ., Μῦθ. (Λάμπρ.) 51^{1}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 79^{16}, 124^{25}, 149^{7}, Μηλ., Ὁδοιπ. (Παπαγ. Σπ.) 636, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ (Παπαδ.-Κερ.) 282, 1307, Κατζ. (Πολ. Λ.) A′ 78, B′ 98, 387, Γ′ 378, Δ′ 291, E′ 188, 209, 453, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 397, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 195, 440, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) A′ 754, Γ′ 696, 1501, Στάθ. (Σάθ.) Πρόλ. 19, A′ 239, 272, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 29, 55, 67, Ροδολ. (Βεν.) A′ [68], E′ [549], Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 76, 428, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ′ [506], χορ. δ′ [8], Λίμπον. (Legr.) Ἀφ. 38, Πρόλ. εἰς ἔπαιν. Κεφαλλην. (Εὐαγγελ.) 44, 77, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 670, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 260^{17}, Ἀλφ. (Mor.) III 10· *'πό,* Διγ. (Καλ.) A 1908, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 393 (μετὰ διόρθ. Ξανθ., Παναθήν. 18, 1909, 180· ἔκδ. *παραλ.*), Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 3^{3}, 100^{3}, Θρ. Κύπρ. (M. Κιτίου) K 295, 468, 803, Βοσκοπ. (Ἀλεξ. Στ.) 222, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 445^{25}· *ἀπού,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 8^{28}, 12^{9}, 21^{25}, 31^{14}, 41^{31}, 55^{31}, 83^{27}, 92^{4}, 93^{4}, 97^{10}, 106^{18}, 109^{2}, 127^{2}, 144^{6}, 220^{3},

312[2], 340[22], 352[6], 388[29], 401[30], 414[5], 421[2], 461[9], Λίβ. (Lamb.)Sc. 1357, Μαχ. (Dawk.) 2[23], 2[26], 38[26], 70[1], 196[31], 254[10], 340[4], 362[31], 364[17], 406[6], 456[15], 472[11], 522[35], 606[4], 608[32], 620[11,16], 630[38], Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 137, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 2[8], 15[13], 16[13], 24[8], 57[8], 58[8], 76[6], 77[1], 80[5], 91[31], 92[3], 93[61], 99[14,22], 108[23], 109[30,38], 110[30], 'Αχέλ. (Pern.) 310, Πανώρ. (Κριαρ.) Β' 447, Γ' 180, 'Ερωφ. (Ξανθ.) 'Αφ. 42, Α' 488, Β' 254, 385, 410, Γ' 272, Δ' 120, 'Ιντ. δ' 109, Ε' 142, Πιστ. βοσκ. (Joann.) Ι 2, 208· ΙΙΙ 6, 8· V 6, 329, Βοσκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 85, 'Επιστ. 'Ηγουμ. (Χαιρ.) 168, 175, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 217, 314, 507, 512, 565, 732, 919, 926, 1200, Β' 1283, Ε' 470, Θυσ. (Μέγ.[2]) 24, 31, 288, 814, 1079, Στάθ. (Σάθ.) 'Ιντ. α' 11, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [9, 66, 173], Δ' [119], Ε' [272], Ροδολ. (Βεν.) Α' [344], Ε' [588], 'Αποκ. Θεοτ. (Dawk.) ΙΙ 12, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 144, Γ' 57, Δ' 407, Ζήν. (Σάθ.) Πρόλ. 59, Β' 196, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 634, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 287[14], 303[8], 547[3], Διακρούσ. (Ξηρ.) 80[22], 'Αλφ. (Mor.) ΙΙΙ 48· *'πού,* Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 21[1,2], 32[5], 35[1], 59[2], 64[3], 92[32], 94[44], 96[5], 106[24], 107[3,25], 110[31,34], Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 197, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 322[17], 378[7]· *ἀπέ,* 'Ιων. (Hess.) 216[8], 'Ασσίζ. (Σάθ.) 4[9], 15[21], 16[12], 19[23], 22[14], 35[16,27], 38[6], 39[1], 41[8,12], 45[14], 47[10], 51[14], 55[2], 64[16], 65[3], 69[15], 80[3,6,8,11], 82[30], 88[9], 89[21], 90[22], 91[21], 98[31], 109[8], 114[15], 121[4], 124[13], 127[21], 142[17], 150[28], 152[27], 154[22], 159[3], 163[22], 176[22], 178[4], 179[22], 228[6], 237[11], 254[13], 261[8], 271[21], 282[27], 302[26], 304[9], 323[29], 341[4], 353[18], 359[1], 362[4], 377[7], 410[24], 413[7], 415[24], 416[6,13], 421[9,17], 423[4], 479[9], 481[3], 521[7], 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 520[14], 551[25], 577[14], Βέλθ. (Κριαρ.) 574, 978, 'Ακ. Σπαν. (Legr.) 167, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 138, 153, 572, 641, 687, 794, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 570, 3175, 6519, 6864, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 4159, 4901, 6226, 6687, 6808, 8967, Πτωχολ. (Schick) P 144, Διήγ. Βελ. (Cant.) 23, Φλώρ. (Κριαρ.) 74, 108, 306, 547, 681, 730, 896, 916, 1020, 1064, 1082, 1454, 1549, 1617, 1797, 'Ερωτοπ. (Hess.-Pern.) 317, 'Απολλών. (Janss.) 770, Λίβ. (Lamb.) Esc. 4207, N 155, Λίβ. (Wagn.) N 247, 1631, 1948, 2167, 2405, 'Αχιλλ. (Hess.) L 271, 582, 713, N 278, 316, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 13, 477, 'Ιμπ. (Κριαρ.) 209, 343, 358, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1392, 'Ανακάλ. (Κριαρ.) 11, Θρ. Κων/π. διαλ. (Ζώρ.) 120, Παρασπ., Βάρν. (Mor.) C 191, 423, Μαχ. (Dawk.) 4[8,22], 6[4], 10[20], 18[23], 20[13], 26[22], 38[12], 186[31], 306[26], 364[1], 370[32,34], 372[37], 412[23], 436[11], 466[4], 468[35], 482[32], 532[21], 558[15], 590[14], 676[26], Θησ. (Foll.) Ι 5, 30, 58, 63, 64, 75, 96, 132, Θησ. (Βεν.) Πρόλ. 127, 154, 192, Β' [9[6],] [10[4]], Βουστρ. (Σάθ.) 413, 417, 452, 456, 468[28], 502[23], 519[21], 534[11], Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 704, Πικατ. (Κριαρ.) 417, Συναξ. γυν. (Krumb.) 99, 871, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 14, Πεντ. (Hess.) Γέν. ΙΙ 6, 9, IV 13, XVI 2, XXVI 10, 'Αρ. Χ 12· *'πέ,* 'Αχιλλ. (Hess.) L 1134, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 12[8]· *ἀπ'* (μπροστὰ ἀπὸ φωνῆεν), Σπαν. (Hanna) V 24, Προδρ. (Hess.-Pern.) Ι 82, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 18[18], Διγ. (Καλ.) Α 242, Βέλθ. (Κριαρ.) 366, Περὶ ξεν. (Καλιτσ.) 378, 'Απολλών. (Wagn.) 550, Λίβ. (Lamb.) Esc. 974, N 836, 841, 'Αχιλλ. (Λάμπρ.) Ο 33, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 197 (ἔκδ. *ἀποκάτω*· διόρθ. Ξανθ., Κρ. Λαὸς 1, 1909, 10, σὲ *ἀπ' ἑκατόν*), 'Απόκοπ. ('Αλεξ. Στ.) 418, 'Ερωφ. (Ξανθ.) 'Αφ. 50, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 2071, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. (Μανούσ.) Δ' 62, Λίμπον. (Legr.) 68 κ.ἀ.· *ἀπ'* (μπροστὰ ἀπὸ τ), Χρον. Τόκκων (Schirò) 2009, 'Ερωφ. (Ξανθ.) 'Αφ. 50, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 2071, Γ' 67· *'π'* (μπροστὰ ἀπὸ φωνῆεν), Κορων., Μπούας (Σάθ.) 50, Λίμπον. (Legr.) 262, κ.ἀ. *'π'* (μπροστὰ ἀπὸ σύμφωνο), 'Αλφ. (Κακ.) 11[58]· *ἀφ'* (μπροστὰ ἀπὸ τ), Βέλθ. (Κριαρ.) 442, 1154, 1279, 1312, Σωσ. (Legr.) 53, 73, Χρησμ. (Trapp) Ι 302, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. (Legr.) 419, 428, Γεωργηλ., Θαν. (Legr.) 32, 408, 459, 460, 493, 637, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 86[36], Διγ. (Lambr.) Ο 722, 1705, 2414.

'Η ἀρχ. πρόθ. *ἀπό.* Γιὰ τὴ νεωτερ., ἰδίως τὴ νεοελλην. χρ.της, βλ. Ἄμ., ΛΑ 5, 1918/20, 132 κέ. Γιὰ τούς τ. της βλ. ἐπίσης Ἄμ., ὅ.π. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 478, ΕΕΠ 7, 1910/11, 83 καὶ ΙΛ στὴ λ., ἐτυμολ. Γιὰ τὴν παλαιότ. σύνταξη καὶ χρ. τῆς πρόθ. βλ. Hatzid., Einleit. 224, Jannaris, Historical Greek grammar 373, Radermacher, Neutestamentl. Grammatik [2]1925, 143, Treu (Aus der Byz. Arbeit der DDR 1, 1957, 17-23), Mihevc (Ziva antika 15, 1966, 355), Lampe, Lex. στὴ λ. VI καὶ Sophocl. στὴ λ. 13. Γιὰ τὴ σημερ. σύνταξη τῆς ἀπὸ βλ. ΙΛ στὴ λ. (ἐτυμολ.) καὶ γιὰ τὴ χρ. της μὲ γεν. σὲ ὁρισμένες νεοελλ. ἐκφρ. βλ. Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 221. Γιὰ τὸν τ. *ἀποὺ* μπροστὰ ἀπὸ τ βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 478 καὶ Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ., σ. 388. 'Η ἄποψη τοῦ Ξανθ. ὀρθότερη.

1α) 'Απομάκρυνση ἀπὸ πρόσωπο, τόπο, πράγμα, ἐνέργεια, κλπ. ('Η χρ. μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. III, Lampe., Lex. στὴ λ. I A2, Sophocl. στὴ λ. 5 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α14α [α]): *ἔκλινεν τὸ μουλάρι ἀπὸ τὴ στράτα* Πεντ. 'Αρ. XXII 23· *νὰ τὸν διώξουν ἀπὲ τὸ ρηγάτον* 'Ασσίζ. 228[6]· *σηκώνετ' ἀφ' τὴν κλίνην του* Διγ. Ο 1705· *μὲ τὸ γλυκὺν τὸ δεῖσ σου δῶσ' μου θάρος ... καὶ θέλει λείψειν ἀποὺ μὲν ὁ χάρος* Κυπρ. ἐρωτ. 99[22]· *οἱ Γενουβῆσοι, διὰ νὰ μηδὲν δράξουν τὸν ρῆγα ἀποὺ τὰ χεργία τους οἱ Βενετίκοι εἰς τὸ ἔλα του, ἀρματῶσαν ς' κάτεργα* Μαχ. 606[4]. *τώρα εἶναι καιρὸς νὰ μοῦ βουθήσετε καὶ νὰ μὲ ἀποβγάλετε ἀπὲ τὸ πρόσωπον τοὺς Γενουβήσους* Μαχ. 532[21]· *Σηκώσου ἀποὺ τὰ πόδια μου, τίβοτας μὴ φοβᾶσαι* 'Ερωφ. 'Ιντ. δ' 109· *ὥσπερ ἀπὸ πορνείαν φεῦγε, ⟨ὦ⟩ υἱέ, ὥσπερ ἀπὸ φαρμάκι* Σπαν. Ο 53· *καὶ τὸ καλὸ ἀποὺ τὸ κακὸ ποιὸν εἶναι δὲ γνωρίζεις* 'Ερωτόκρ. Α' 1200· *ἔβγαλε τέτοιο λογισμὸ ἀποὺ τὴν ὄρεξή σου* Θυσ. 814· *ἀπὸ τὰ μάτια μου ἐχάθηκεν τὸ 'λάφιν* 'Απόκοπ. 13· *καὶ εἶπεν ἡ Σαρράι ... ἐμπόδισέ με ὁ Κύριος ἀπὲ τοῦ γεννήσει* Πεντ. Γέν. XVI 2· *ἀπεστείλαμε* (=ἐλευθερώσαμε, ἀπαλλάξαμε) *τὸ 'Ισραὲλ ἀπὸ νὰ μᾶς δουλέψουν* Πεντ. Ἔξ. XIV 5· 'Αρ. XIII 25. Φρ. *βγάνω ἀπὸ τὸν νοῦν μου, τὴν ὄρεξη,* κτλ. =λησμονῶ: *ἀπολησμόνει το γουργόν, ἔβγαλ' τ' ἀπὸ τὸν νοῦν σου* Σπαν. Β 347· Θυσ. 814· *βγαίνω ἀπὸ τὸν νοῦν μου*=τὰ χάνω, σαστίζω, γίνομαι «ἀλλόφρων»: *ἀπὲ τὸν νοῦν του ἔβγαινεν ἀπὲ τὸν πόνον ὁποὺ εἶχεν* Θησ. Ι 58· 'Ιμπ. 178· *βγαίνει* (κάτι) *ἀπὸ τὸν νοῦν μου*=ξεπερνᾶ τὸ μυαλό μου, δὲν τὸ θυμοῦμαι: *εἰς τὸ μὲ βιάζεις νὰ σὲ πῶ τοῦτο πότες ἐγίνη λανθάνομ' ἀπὸ τὸν καιρὸν καὶ ἀπὸ τὸν νοῦν μου ἐβγαίνει* 'Απόκοπ. 448· *βγαίνω ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ...καὶ συνεπαίρνω ἀπὸ τὰ πρόσωπα*= ἀπομακρύνομαι, φεύγω ἀπὸ (κάποιον) Πεντ. Γέν. XXVII 30, 'Αρ. XXXIII 8· (μὲ ἐπιρρ. ὅπως *ἔξω, μακρά, παρέξω, πέρα,* κλπ.): *εἶσ' ἀπ' τὴν περηφάνεση μακρὰ τοῦ κόσμου ... τὴ σκοτεινὴ* 'Ερωφ. 'Αφ. 50· *σκλερὸν εἶναι πολλὰ νὰ παραδώσω ἔξ' ἀφ' τὴν δούλεψήσ σου* Κυπρ. ἐρωτ. 86[36]· 'Αχιλλ. L 582· Διακρούσ. 80[22]· 'Ασσίζ. 8[28]· *ξεχωριστὰ ἀπὸ*=ἐκτὸς ἀπό: *Πόσες φτωχὲς ἐκακομοιριαστῆκα ξεχωριστὰ 'ποὺ τσ' ἄνδρες ποὺ πιαστῆκα* Λεηλ. Παροικ. 634· **β**) ἀπόσταση ('Η χρ. μτγν.· βλ. Κριαρ., 'Ελλην. 12, 1953, 378): *ἀπεξέβηκαν ὡς ἀπὸ μίλιν ἕνα* Διγ. Esc. 1316. **2**) 'Απαλλαγὴ ('Η χρ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι 10· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. I C1· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 13): *εἰς εἶντα μόδον νὰ γλυτώσουν ἀπὲ τούτην (τὴν) ταραχὴν* Μαχ. 10[20]· *Χάρε,... ἀποὺ τὰ τόσα πάθη λύτρωσέ με* Κυπρ. ἐρωτ. 57[8]· *σ' ἔβγαλεν ὁ Θεὸς ἀφ' τὸν ζυγὸν τὸν ἕνα* Γεωργηλ., Θαν. 408· Σπαν. Α 532· 'Ασσίζ. 69[15]· Θρ. Θεοτ. 119· 'Ερωφ. Δ' 120· Διγ. Ο 2414. **3**) Στέρηση ('Η χρ. καὶ παλαιότ., Sophocl. στὴ λ. 9): *ἀκληρήθη ἡ ἀρχόντισσα, ἡ ντάμα Μαργαρίτα, ἀπὸ τὸ κάστρον κι' ἀφεντίαν* Χρον. Μορ. Η 7625· *οἱ Τοῦρκοι ὡσὰν εἴδασι κ' ἤτονε νικημένοι κι' ἀποὺ τὰ τείχη ἔρημοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 287[14]· *λείποντας ξύλ' ἀποὺ τὸ καμίνι* Ροδολ. Ε'[272]· Γεωργηλ., Θαν. 197· Ριμ. Βελ. 683, Πεντ. 'Αρ. XXIV 11. **4**) 'Αλλαγὴ ('Η χρ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι 9 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. I D2): *δύνεσαι ἀποὺ νεκρὸν νὰ μ' ἀναστήσῃς* Κυπρ. ἐρωτ. 58[8]. **5α**) Προέλευση ἀπὸ πρόσωπο ἢ τόπο ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III 4 καὶ III 1b, 5· πβ. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. IV, Lampe, Lex. στὴ λ. IIb καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐπῆρεν ὁρισμὸν ἡ ἁγία δέσποινα 'Ελένη... ἀπὲ τὸν υἱόν της* Μαχ. 4[8]· *ἐπερίλαβεν τίποτες ἀπὲ τὸν ἀπεθαμένον* 'Ασσίζ. 179[22]· *τὸ θάνατό μου ἐπῆρα* (παραλ. 1 στ.) *ἀποὺ τὸν ἀπονώτατο τὸν ἴδιον ἀδερφό μου* 'Ερωφ. Γ' 272· *ἀπὲ γυναίκα τίποτε τόσον κακὸν οὐκ ἦλθεν* Πόλ. Τρωάδ. 794· *ὁ κοντοσταύλης...*

ἐστράφην ἀπού τὴν Κερυνίαν Μαχ. 364[17]· ὡς ἀστραπὴ 'π' 'Ανατολῆς τρέχει νὰ πάη στὴν Δύσην Κορων., Μπούας 50· νὰ φέρωσι τὸν Μουσταφὰν ἀπὸ τοῦ Μυζηθρᾶ Σφρ., Χρον. μ. 12[12]· τότες ἀπού τὸ χάλασμα βγαίνουν οἱ ἀντρειωμένοι 'Ερωτόκρ. Α' 565· βάλε καὶ καβούρους ἀπὸ ποταμοῦ καὶ κρασὶ καὶ ἂς βράσουν Σταφ., 'Ιατροσ. 2[49]· νὰ δῶ παιδία ἔμορφα 'πὲ (ἔκδ. ἀπὲ· διορθώσ.) τὰ ἐδικά σας μέλη 'Αχιλλ. L 1134· Κυπρ. ἐρωτ. 76[6]· 'Αχιλλ. Ο 33· φρ. ἀπὸ λόγου μου=ἀπὸ δικό μου, ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἀπὸ δική μου πρωτοβουλία: λάλησε καὶ ἀπὸ λόγου σου· εἰπὲ τοὺς πονεμένους 'Απόκοπ. 487· "Ορα τί εἶπαν οἱ πρέσβεις τὸν 'Αχιλλέαν ἀπὸ λόγου τους χάριν διδασκαλίας 'Ερμον. Ν τίτλ.· ἀπὸ δικοῦ μου=ἐγὼ μόνος μου (πβ. τὸ ἀρχ. ἀφ' ἑαυτοῦ, L-S στὴ λ. Α6): ἂς τὸ λογιάση κι' ἂς τὸ δῆ κι' ἀπὸ δικοῦ ντ' ἂς κρίνη 'Ερωτόκρ. Γ' 1501· ἀπὸ 'ξαυτόν μου ἢ ἀπὸ 'ξαύτου μου=ἀπὸ ἐμένα, ἀπὸ κοντά μου: Γιατὶ κυρά μου φεύγει ἀπού 'ξαυτόν μου, ἦλθα, πουλλιά, μ' ἐσᾶς νὰ καταντήσω Κυπρ. ἐρωτ. 77[1]· ὅ.π. 15[13]· ἀπὸ μέρους μου, ἀπὸ τὸ μέρος μου, ἀπὸ τὴν μεριάν μου ἢ ἀπὲ τὴν μερίαν=ἀπὸ μέρος μου, στὴ θέση μου (πβ. Lampe, Lex., λ. μέρος D7α): εἰπές του ἀπὸ τὸ μέρος μου ἂν χρήζη πλέον φουσάτα, ἂς ἔχω εἴδησην μικρὴν κ' εὐθέως νὰ τοῦ ἀποστείλω Χρον. Μορ. Η 6549· (καὶ μὲ τὸ σύνδ. ὡς) ὡς ἀπὸ=σὰν ἀπό: ὡς ἀπὸ λόγου μας γραφὲς αὐτὲς βάστα μετ' ἔσου 'Απόκοπ. 485· οἱ ἀπὸ ξένης=οἱ ταξιδιῶτες, οἱ ὁδοιπόροι Λίβ. Sc. 2213· (μὲ ἐπιρρ. ὅπως ἀπέσω, ἀποπάνω, μέσα, πάνω) ἀπέσω ἀπὲ=μέσα ἀπὸ: ὡς ἥλιος ἐμπρόβαλεν ἀπέσω ἀπὲ τὸ νέφος 'Αχιλλ. L 271· μέσα ἀπὸ=ἀπό: ἂς μπαίνη ὁ ἕνας ἐκ τ' ἀλλοῦ μέσα ἀπού τὴν ἀγκάλη Ροδολ. Γ' [66]· ἔλεγες ὅτι ἀστράπτουσιν ἀπὸ τὸ χιόνι μέσα Λίβ. Ν 889· πάνω ἀπὸ=ἀπό: ἀρχίσανε οἱ λουμπαρδὲς 'πού τὰ καράβια πάνω Τζάνε, Κρ.πόλ. 378[7]· ἀποπάνω ἀπὸ=ἀπό: ἀποπάνω ἀπὸ τὸ παλούκι πολλὰ τοὺς ὀνειδοῦσεν καὶ ἔβριζεν Συναδ., Χρον. 29· **β)** ἐξουσιοδότηση, ἐντολὴ (Γιὰ τὴν ἔκφρ. ὡς ἀπὸ προσώπου ἢ ὡς ἐκ προσώπου στὴν ἐπιστολογραφία βλ. Τωμ., Βυζ. ἐπιστολογραφία[3] Γ' 95-6 καὶ 'Αθ. 64, 1960, 8-11): τιμητικὰ τὸν χαιρετοῦν (ἐνν. τὸν βασιλέα) ἀπὸ τοὺς κεφαλάδες Χρον. Μορ. Η 570· 'Αφέντη, ἐγὼ λαλῶ σου ἀπὸ τὸν ρήγαν ὅτι ἐσοὺ ἦσουν ἡ ἀφορμή... Μαχ. 320[1]· παρακαλοῦν καὶ λέγουν τον ... ἀπὲ τὸν ρήγαν 'Ιμπ. (Wagn.) 371· οὐ λέγω ἐξ ἐμοῦ ἀλλ' ἀπὸ τῆς κυρᾶς μου, ... Χρυσάντζας τῆς ὡραίας Βέλθ. 914· **6)** Καταγωγὴ ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ 1α καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): ἂν ἔνι γνήσιες καὶ ἀπὸ ἑνοῦ πατρὸς καὶ ἀπὲ μιᾶς μητρὸς 'Ασσίζ. 421[17]· ψουμάτους καβαλάρηδες ἀπού μεγάλην γενιὰν Μαχ. 340[4]· 'Ημεῖς γὰρ εὑρισκόμεθα ἀπὸ γενεᾶς μεγάλης Διγ. Esc. 136· Γνωρίζω τη, καὶ πούρι δὰ δὲν εἶμαι ἀπού τὰ ὄρη Φορτουν. Α' 144· 'Ασσίζ. 88[9]· Διήγ. 'Αλ. V 53· Κατζ. Ε' 209. **7α)** 'Αφετηρία (ἰδίως χρον.) ἤδη ἀπὸ... ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ· βλ. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. ΙΙ, Lampe, Lex. στὴ λ. ΙΙ Α3, Sophocl. στὴ λ. 4· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 14β [α]): ἀπὲ κείνην τὴν ἡμέραν εὑρίσκουνταν καβαλάρηδες εἰς τὴν Κύπρον Μαχ. 558[15]· ἀπού τὴν πρώτ' ἀργατινὴ πού 'παιξε τὸ λαγοῦτο ἐλόγιασά το κ' εἶπα το: γιὰ μένα εἶναι τοῦτο 'Ερωτόκρ. Α' 919· οἱ ἄνθρωποι τοῦ νόμου ἀπού ιδ' ἐτῶν καὶ ἡ γεναίκα ἀπὲ ιβ' ἐτῶν ἠμποροῦν καλὰ νὰ ποίσουν διαθήκην 'Ασσίζ. 401[30]· ἀπὲ τὸ τάρμενον τῶν ζ' ἡμερῶν 'Ασσίζ. 142[17]· ἐποῖκαν... διαλαλημόν: «Πάσα ἄνθρωπος ἀπού ιε' χρονῶν καὶ ἀπάνω νὰ ἔλθουν νὰ τοὺς δώσουν ὄρδινον» Μαχ. 362[31]· ἀπὲ ἕνα μάρκον ἀσήμιν καὶ ἄνων 'Ασσίζ. 423[4]· Κατζ. Β' 387· φρ. ἀπὸ τὴν πρώτη=ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχή: ἀρχὴ μικρὴ κι' ἀψήφιστη ἦτον ἀπού τὴν πρώτη, μὰ ἐδά 'χει τόση δύναμη κ' ἔτσι μεγάλη ἐγίνη... 'Ερωτόκρ. Α' 314· ἀπὸ καιρὸ(ν)=ὅπως καὶ σήμ.: ἐρώτουνα (διορθ.) καὶ ἀπὸ καιρὸ μοῦ 'λεγες κ' ἤχασές το Στάθ. Α' 239· Κυπρ. ἐρωτ. 91[31]· σώζεται ὅμως καὶ ἡ σύνταξη μὲ γεν.: ἀπὸ καιροῦ, Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ., σ. 501· **β)** (ἀφετηρία μὲ δήλωση καὶ τέρματος)· ἀπὸ... ἕως ('Η χρ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι 8, Sophocl. στὴ λ. 5β): τὰ κάγκελα ἐξηλώθησαν ἀπ' ἄκρας ἕως ἄκραν Προδρ. Ι 82· ἀπὲ τὸ Νίκλι ἕως τὴν Λακιδαιμονίαν ἔνι δασώδης τόπος Χρον. Μορ. Ρ 6687· ἐπηγαίναν οἱ ἀνθρῶποι ἀπού τόπον εἰς τόπον μὲ τὰ κτηνά τους νὰ εὕρουν νερὸν Μαχ. 2[26]· εἴδαμ' ἀπὸ γῆς ὡς γῆ τὸν ἄθρωπο νὰ πέση 'Ερωτόκρ. Α' 754· ξεφάντωσ' ἀπού τὸ ταχὺ ὡς τὸ βραδὶν

ἐκράτει 'Ερωτόκρ. Α' 512· ἔριξεν τὲς σαγίτες της ἀπ' ὕστερην ὡς πρώτην 'Απόκοπ. 418· Βέλθ. 366. Φρ. (προκ. γιὰ κτήριο καὶ μὲ ρ. ὅπως κατεδαφίζω, ἀφανίζω, κλπ.) ἀπὸ τὰ θεμέλια=συθέμελα, σύριζα· ἐντελῶς, ὁλοκληρωτικὰ (πβ. τὸ ἀρχ. καὶ μτγν. ἐκ θεμελίων καὶ τὸ σημερ. ἀπὸ θεμελιοῦ· γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ., σ. 501): Κατηδάφισαν... καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Δημητρίου μοναστήριον ἀπὸ τὰ θεμέλια 'Ηπειρ. 251[16]· (μὲ ρ. ὅπως ποιῶ, κτίζω, κλπ.) ἀπού γῆς=ἀπὸ τὰ θεμέλια: ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν ἐκκλησίαν ἀπού γῆς Μαχ. 38[26]· Μαχ. 70[1]· ἀποκάτω ἀπὸ τὸν πάτο=σύριζα· ὁλοκληρωτικά: τὴν χώραν τὴν ἀφάνισεν 'πουκάτω 'πού τὸν πάτο· τὰ σπίτια καὶ τὰ τείχη της ἔβαλεν ἄνω κάτω Παλαμήδ., Βοηβ. 197. **8)** Διαμέσου τόπου ('Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 14α [β]): ἂς ὑπαγαίνωμεν... ἀπὸ τῆς στερέας Χρον. Μορ. Η 1599· τὰ ἔστελναν... εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ θαλάσσης Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 148[11]· ἐφύγαν καὶ ἐπεράσαν ἀπὲ τὸ ρηγάτον 'Ασσίζ. 254[13]· ἀπὸ τὸ πόρτο τσ' "Αγουσας ἐβγαίνει τότε καὶ ἀπὸ τὴ Μύκονο παγαίνει Λεηλ. Παροικ. 670· περάσαντος τοῦ Παΐζίτη ἀπὸ τὸ ἐπάνω Στενὸν εἰς τὴν Δύσιν Σφρ., Χρον, μ. 12[31]. **9)** 'Εξάρτηση ('Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): κρέμμασεν καὶ κεῖνον ἀπὲ τὰ ποδία Βουστρ. 456· ἀπὲ τὸ χέριν τὸν κρατεῖ Φλώρ. 1454· 'πού τὰ μαλλιὰ τὲς σύρνουσιν Θρ. Κύπρ. Μ 765· βουηθᾶτε μου νὰ σηκωθῶ· κράτει μ' ἀπού τὸ νῶμο Θυσ. 1079· τὸν ἀνακρεμάσαντα τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τῆς γῆς Φυσιολ. Μ 32[6]. **10)** "Υστερα ἀπό, μετὰ ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ· καὶ παλαιότ. βυζ., Lampe, Lex. στὴ λ. Ι Β1, Sophocl. στὴ λ. 6· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 14 β [δ]: ἀπὸ θανάτου τοῦ ρὲ Πιέρ... ἁρμάστην μὲ τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη Μαχ. 578[22]· 'Ασσίζ. 400[30]· 'Η Σωφροσύνη ἀπ' αὐτὴν (=μετὰ τὴ Δικαιοσύνη) ἀνέβη εἰς γῆν ὀλίγον Λίβ. Esc. 974· Λίβ. Ν 836, 841. Φρ. ἀπὲ τοῦτον (οὐδ.)= κατόπιν· ἔτσι: παρακαλεῖ σας νὰ πιάσετε τὴν ἐζήτησήν του, ἂν φανῆ τῆς αὐλῆς. Καὶ ἀπὲ τοῦτον ἐμπαίνει εἰς τὴν αὐλὴν Μαχ. 306[26]. **11)** Ποιητ. αἴτ. ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ 4· βλ. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. V 6, Lampe, Lex. στὴ λ. ΙΙΙ Β καὶ Sophocl. στὴ λ. 1· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): Κατεφρονέθης ἀπ' ἐμοῦ, δέσποτα αὐτοκράτορ Διγ. Α 242· ἀπὲ τοὺς ἀρχιερεῖς Λατίνων νὰ χειροτονοῦνται διάκονοι Μαχ. 26[22]· ἀφ' τὸν Θεὸν καὶ ἀφ' τοὺς ἁγιοὺς τέλεια εὐλογημένος Γεωργηλ., Θαν. 493· ἀπ' ὁλωνῶν τῶν βασιλιῶν τοῦ κόσμου ζηλεμένος 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 62· Πιστ. βοσκ. Ι 2, 208· Κυπρ. ἐρωτ. 107[3]. **12)** 'Αναγκ. αἴτ. ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ 6· βλ. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. V1 καὶ 3, Lampe, Lex. στὴ λ. ΙΙ Α2· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): Μιὰν ἀπὸ κόπου νύσταξα νὰ κοιμηθῶ ἐθυμήθην 'Απόκοπ. 3· μίαν σκλάβαν ὁπού πέφτει ἀπού κακὴν ἀρρωστίαν 'Ασσίζ. 41[31]· ἀπὸ τὴν ἀστένειαν σου πολλὰ τὸ λυπούμεθαν Μαχ. 372[9]· ἀπού τὴν πείνα τὴν πολλὴ συχνιὰ τὸ νοῦ μου χάνω Φορτουν. Γ' 57· ἀπὸ νερὸ διψοῦσαν Αἰτωλ., Μῦθ. 51[1]· ἤρξατο ἀπὸ πόνου του τὰ τίτοια νὰ τὸν λέγη Λόγ. παρηγ. L 457· Πολλά 'μαι κουρασμένος 'πὸ τὰ ὄρη Βοσκοπ. 222. ἀπὸ ἀμέτρου καὶ πολλῆς πεσοῦσα ἀθυμίας ἐπὶ τοῦ νέου συμπαθῶς ἐξέπνευσεν ἡ κόρη Διγ. Gr. VIII 185· ἐξέβηκα ἀπὸ λύπης μου καὶ κόσμον περιεπάτουν Λίβ. Ν 46· τρέμει ἀφ' τὸν φόβον Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 428· ἀπὲ τὰς πικρίας λιγνεύω Συναξ. γυν. 871· "Αν εἶχεν εἴσταιν χιόνιν, ὦ κυρά μου, ἔλυεν ἀπού τὸν πόθον κι' ἀχ τὴν βράστην Κυπρ. ἐρωτ. 109[38]· ὁ πλοῦτος, τὸ λογάριν σου ὡς ἄνεμος παγαίνουν,· λαχαίνουσιν καὶ χάνονται ἀπὸ φωτιὰ ἢ κοῦρσος Σπαν. V 41· περὶ τῶν πραγμάτων τῶν νὰ ρίξουν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ κακοῦ καιροῦ 'Ασσίζ. 7[5]· ἀπὲ τὸν μέγαν πλοῦτον τὸν εἶχαν ἐκαταφρονοῦσαν τοὺς λᾶς Μαχ. 466[4]· ἐπίασε τὸ 'Εξαμίλιον καὶ ἔκτισεν αὐτό, κακῶς δὲ ἀπὸ τῆς συντομίας Σφρ., Χρον. μ. 128[29]· ἀπού τὸ δεῖσ σου πάντα μαρτυρίζω, ἀλλ' ὅμως ὁ φτωχὸς πάντα ποθῶ το Κυπρ. ἐρωτ. 99[14]· εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου νὰ οἰκοδομήσω ἐκκλησίαν, νὰ ποιήσω μοναστήρι κι' οὐδὲν τὸ ἐκατευόδωσα ἀπὸ τὲς ἁμαρτίες μου Χρον. Μορ. Η 2738· Δὲν ἔχω παραπόνεσην 'πού σέναν, ἀμμὲ 'πού τὸ πικρὸν τὸ ριζικόν μου Κυπρ. ἐρωτ. 21[2]· ποντίκιν κακορίζικον ἀπὸ τὴν κακοτύχην Πουλολ. 208· Σπαν. (Hanna) V 122· Σπαν. Α 18, 524· Προδρ. ΙΙ G 18· 'Ασσίζ. 109[2], 127[2]· Χρον. Μορ. Η 2918, 8420· Λίβ. Esc. 4019· Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π.

419· Γεωργηλ., Θαν. 32· Κυπρ. ἐρωτ. 16[13], 24[8]· Σκλάβ. 183· Ἀχέλ. 310· Κατζ. Α΄ 78, Β΄ 98, Γ΄ 378, Δ΄ 291, Ε΄ 453· (μὲ τὸ σύνδ. ὡς) ὡς ἀπὸ ὁμαλότητος καὶ τοῦ πολλοῦ τοῦ κάλλους ὕδωρ ἐμφαίνειν πεπηγὸς καὶ καθαρώτατόν τε Διγ. Τρ. 2835· Ἀπόκοπ. 120. Φρ. ἀπὲ τοῦτο=γι᾿ αὐτὸ Ἀσσίζ. 89[21]. **13**) Ἀφαίρεση ἀπὸ τὸ ὅλον (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I 6· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. I A1, I D1, καθὼς καὶ Psich., Qu. tr. 862· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 11): αὕτη δὲ ἦτο ὀνομαστὴ ἀπὸ τοὺς ἀνδρειωμένους Διγ. Α 3759· πολὺν φουσάτον σύντριψαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὲ τοὺς Οὔγγρους Παρασπ., Βάρν. C 423· ὁ ρήγας μιὰ ἀποὺ τσὶ πολλὲς ἐθέλησε νὰ μάθη... Ἐρωτόκρ. Α΄ 507· Ἐὰν τύχη... καὶ ρίψη ἀπὲ τὸ γομάριν του... διὰ νὰ ἀλαφρύνη τὸ καράβιν Ἀσσίζ. 47[10]· δὲν δίδει τίποτες ἀπὲ τὸ ἐδικόν του... Ἀσσίζ. 282[27]· ὁ πουλητὴς ὁποὺ πουλεῖ σιτάριν δείχνει του (ἐνν. τοῦ ἀγοραστῆ) ἀπὲ τὸ σιτάριν Ἀσσίζ. 45[14]· ἔλα στὸ θάνατό μου νὰ πιῆς ἀπὸ τὸ αἷμα μου Πανώρ. Β΄ 447· ηὕρασιν πολλὰ πράγματα ἀποὺ τὲς πρα(μα)τεῖες τοὺς Σαρακηνοὺς Μαχ. 630[38]· Ταῦτα ἐγράψαμεν ἀπὸ τῶν καθ᾿ ἑαυτὸν καί τινων μερικῶν γεγονότων Σφρ., Χρον. μ. 2[2]· νὰ ἔχη ὁ εἷς ὥσπερ τὸν ἄλλον ἀπὲ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνης τῆς οἰκίας... Ἀσσίζ. 416[6]· ἀπὲ τὰ δέκα οὐ μὴ ἐδυνήθη νά ᾿γραψε θρῆνον, τὸν ἐποῖκαν Πόλ. Τρωάδ. 687· οὐδετίποτε θέλει νὰ ποιήση ἀποὺ ὅσα νὰ τοῦ εἰπῆ ἡ αὐλὴ Ἀσσίζ. 461[9]· Καλλίμ. 2271· Ἀσσίζ. 237[11]· κάνει (ἐνν. ἡ ἀρετὴ) τὸν ἄνθρωπο κι᾿ ἄνθρωπον τόνε κράζου κι᾿ ἀπὸ τὰ ζῶα τ᾿ ἄλογα λόγιον τὸν ὀνομάζου Πρόλ. κωμ. 34. **14**) (Ἐπιμερισμὸς) (Ἡ χρ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. II A1, IV, Sophocl. στὴ λ. 8· βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 18) (προκ. γιὰ πολλοὺς ἢ σὰν νὰ πρόκειται γιὰ πολλοὺς) ὁ καθένας τους: ἐκεῖνος ἐγλυκάθηκε καὶ ἀπ᾿ ἑκατὸν (πβ. ἴσως καὶ ἀπὸ δεκάξι 190) θὰ βάλη Σαχλ. Α΄ 197 (πβ. φρ. ἀπὸ ὀλίγον-ὀλίγον=λίγο-λίγο, σιγὰ-σιγά: μὲ θέλει καταπίει ἀπὸ ὀλίγον-ὀλίγον Φυλλ. Ἀλ., Πάλλης, 143)· Μοιράζουσιν καὶ ἄλευρον ἀπὸ μισὸν ποτήρι Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1307· τοὺς τριακοσίους ἀφήνω σας ἀπὸ ἑνὸς φαρίου Διγ. Esc. 1759· οἱ ἑξῆς ἂς δίδουσιν ἀπ᾿ ἑνὸς δηναρίου Ἀπολλών. (Wagn.) 553. **15**) Σύγκριση (Γιὰ τὸν ὑπερθετ. βλ. Κριαρ., Ἀθ. 45, 1933, 242-45 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. V· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α9): σοφώτερη καμιὰ δὲν βρίσκεται ἀπ᾿ ἐκείνης Λίμπον. Ἀφιερ. 68· τοὺς Ἀλαμάνους εἴχασιν κάλλιον ἀπὲ τοὺς Φράγκους Χρον. Μορ. P 6808· καὶ θέλει τὸν καλύτερο ἀποὺ τσὶ δυὸ νὰ γνώση Ἐρωφ. Β΄ 254· ἔναι γληγορώτερον, πονετικὸν ἀπ᾿ ὅλα (ἐνν. τὸ τρυγόνι) Περὶ ξεν. Α 378· τὸ φίδι ἦτον πονηρὸ ἀπὸ πᾶν ἀγρίμι Πεντ. Γέν. III 1· κορνέλα ... μακρέα ἀπὸ τὴν ἄλλην τόσον ὅσο ... Καραβ. 492[26]. πλι᾿ ἄπονη ἀποὺ τὸν ἅδην Πιστ. βοσκ. III 6,8· οὐδὲ νὰ ἔνι ἄνθρωπος ἀνήλικος παρακάτω ἀπὸ ιδ΄ χρονῶν Ἀσσίζ. 144[3]· τούτη ζωή ᾿ν᾿ θλιμμένη πὼς δὲν ᾿παντᾶ περίτου ᾿ποὺ μιὰν ὥραν Κυπρ. ἐρωτ. 92[32]· κεῖνα τόσον ἀποὺ ᾿ξίζουν κάλλιον παρὰ ᾿ποὺ τοῦτα Κυπρ. ἐρωτ. 94[44]· Πεντ. Γέν. IV 13· Πιστ. βοσκ. V 6, 329. **16α**) Ὕλη (συστατικὴ) (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III 2· βλ. καὶ Sophocl. στὴ λ. Β· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 10): ἠμφιεσμένους περσικὴν στολὴν ἀπὸ βλαττίου Διγ. Gr. IV 926· Καὶ ἐκ τῆς φισκίνας τὸ πλευρόν, ἐκ τὸ δεξιόν της μέρος ἦτον ἀμπέλιν ριζωτὸν ἀποὺ ὑαλίου ἐκεῖνο Λίβ. Sc. 1357· Ἦτον τὸ τρικλινόκτισμα ἀπὸ ζαφείρου λίθων Βέλθ. 328· ἔλαιον παλαιὸν ἀπὸ καρύων μετὰ βουτύρου συμμίξας τὸν οὐρανίσκον τοῦ ἱέρακος τρῖβε Ὀρνεοσ. ἀγρ. 539[2]· Βέλθ. 248, 538, Πεντ. Ἔξ. XXX 2· **β**) περιεχόμενο (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 10): τὸ ἄλλον της (ἐνν. χέρι) ἐβάσταζεν χαρτὶν ἀπὸ γραμμάτων Λίβ. N 838. **17**) Ὄργανο, μέσο, τρόπος (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III 3· βλ. καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. V2, Lampe, Lex. στὴ λ. III A· Sophocl. στὴ λ. 10· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α7): νὰ ζοῦσιν ἀποὺ τὰ καλά της (=τῆς ἐκκλησίας) Ἀσσίζ. 31[14]· Καλέ, παρὰ νὰ μὲ θανατώσης ἀποὺ τὴν πεῖναν ὅρισε εἶντα νὰ γενῆ Μαχ. 406[6]· νὰ θανατωθοῦν ἀποὺ κακοῦ θανάτου Ἀσσίζ. 21[25]. ἀπὸ βίας του στρέφεται, θεωρεῖ με Λίβ. P 61· Προσέχω, ἰχνεύω, κυνηγῶ, πουλιὰ κρατῶ ἀπὸ τέχνης Λίβ. N 933· Ὀφρύδια κατάμαυρα ἐφύσησεν ἡ τέχνη, γιοφύρια κατεσκεύασεν ἀπὸ πολλῆς σοφίας Βέλθ. 700· χαίρομαι καὶ ζῶ ἀπὲ τὴν γραφήν σου Λίβ. N 1631· Τὰ μῆλα της ἐφέγγασιν ἀπὸ ψιλῆς θεωρίας Βέλθ. 714· ἄνθη καὶ φύλλα γέμων (ἐνν. ὁ «παράδεισος»)

ἀπὸ πνοῆς τὴν ἡδονὴν ὑπὲρ τὸν λόγον ἔχων Καλλίμ. 284· ἀφύρωσέν τα (δηλ. τὰ κάστρα) σφόδρα ἀπὸ λαὸν κι᾿ ἀπὸ τροφῆς νὰ ζοῦν νὰ τὰ φυλάττουν Χρον. Μορ. H 3531· Λόγ. παρηγ. O 626· Ἀχιλλ. O 149· Ἰμπ. 233· Βέλθ. 249, 530, 700. Φρ. (μὲ ρ. ὅπως ἀγαπῶ, ἀναστενάζω, βρυχοῦμαι, θρηνῶ, κλαί(γ)ω, κράζω, κράζω (μετὰ θρήνων), ᾿παινῶ, προσεύχομαι, στενάζω, κλπ.) ἀπὸ καρδιᾶς=ἔντονα, ἐπίμονα, «σφόδρα» (πβ. τὸ ἀρχ. ἐκ τῆς καρδίας φιλεῖν Ἀριστοφ., ἀπὸ καρδίας φιλέειν Θεόκρ.· ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, βλ. Lampe, Lex., λ. καρδία A4· πβ. ἐπίσης ἀπὸ καρδίας μέσης Βέλθ. 1277· ἡ χρ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. ἀπὸ Α7): ν᾿ ἀναστενάζω ἀπὸ καρδιᾶς, πολλὰ καὶ νὰ θρηνήσω Περὶ ξεν. 275· γιατ᾿ ἤκουσά του ἀπὸ καρδιᾶς πολλὰ νὰ σὲ ᾿παινέση Ἐρωτόκρ. Γ΄ 696· Ἀλφ. III 10, Βίος Ἀλ. 3661, Ροδολ. Ε΄ [549], Διήγ. ὡραιότ. 428, Περὶ ξεν. 13, Ριμ. Ἀπολλων. 356, Στάθ. Α΄ 272, Σπαν. V 126, κ.π.ἀ. ἀπὸ βάθους (ἐνν. καρδίας)=ἔντονα, ἐπίμονα (πβ. βάθος καρδίας ἀνθρώπου Π.Δ. Ἰουδ. 8, 14· βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. βάθος 2· ἐκ βάθους ἀναστέναξεν ψυχῆς Διγ. Καλ. Α 1589· βλ. καὶ ΙΛ, λ. βάθος 1α: τσῆ καρδιᾶς τὰ βάθη): ἀπὸ βάθους στενάξασα Διγ. Gr. 43· ἀπὸ ψυχῆς=μὲ ζῆλο, ἐπίμονα, ἔντονα (πβ. τὸ νεώτ. μὲ τὴν ψυχή μου): ψάλλε ἀπὸ ψυχῆς καὶ φώναζε μεγάλως Προδρ. III 45· χαιρετισμὸν ἀπὸ ψυχῆς πέμπω σου, καλὴ κόρη Ἐρωτοπ. 133· μὲ τὸ ἀναστενάζω Φλώρ. 1264· Βέλθ. 566 (πβ. καὶ τὸ ἀπὸ ψυχῆς καημένης Βέλθ. 1213)· μὲ τὸ τάσσομαι=ὑπόσχομαι Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 395· ἀπὸ προαιρέσεως=θεληματικά, αὐτοβούλως (πβ. τὸ ἐκ προαιρέσεως=Lampe, Lex., λ. προαίρεσις I G): οὐδ᾿ ἀπὸ προαιρέσεως ἀφήνεις τὰ κακά σου Πένθ. θαν. N 344· ἀπὸ ριζικοῦ=κατὰ τύχην: Ἐὰν γίνεται ἀποὺ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος οὐ μία γυναίκα ἔχει καμμία ἀστένειαν... Ἀσσίζ. 388[29]· Χρον. Μορ. 4969· Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ΄ [503]· περνῶ (κάποιον) ἀπὸ σπαθὶ ἢ ἀπὸ σπαθίου (ἢ σπαθιοῦ) =σφάζω (πβ. ἀπὸ σπαθίου Μαλάλ., Βόνν., 493[20]): ἀπὸ σπαθιοῦ ἐπέρασεν ὅλους τοὺς Σιλιστριῶτες Παλαμήδ., Βοηβ. 195· διαβαίνω ἀπὸ σπαθὶ=σφάζομαι: ὄξω ὁ κόσμος νὰ χαθῆ κ᾿ ἐγὼ νὰ διάβω ἀπὸ σπαθὶ Ἀγν., ποιήμ. Α 16· πιάνω ἢ παίρνω χώραν ἀπὸ σπαθίου=καταλαμβάνω, κυριεύω Χρον. Μορ. 439· Ἱστ. πατρ. 149[7]· ἀπὸ σπουδῆς (πβ. L-S, III 6)=γρήγορα, ἀμέσως: Ἐκεῖνος δὲ ἀπὸ σπουδῆς ἐξάπλωσε τὴν ράβδον Διγ. Α 1440· ἀπὸ πτεροῦ=πετώντας: καὶ ἀπὸ πτεροῦ ἐκατέφυγεν εἰς τὸν κόλπον σου ἀπέσω Λίβ. (Μαυρ.) P 1867· ἀπὸ κακοῦ=μὲ δυσμενῆ προκατάληψη Χειλᾶ, Χρον. 356· ἀπὸ κομματιοῦ=κομματιαστὰ Χρησμ. (Trapp) VI[28], VII[14]· (καμιὰ φορὰ καὶ μὲ τὸ σύνδ. ὡς) ὡς ἀπὸ βιᾶς=σὰν ὕστερα ἀπὸ βία, πίεση, βιασύνη: ὡς ἀπὸ βιᾶς ἠκούμπησα τοῦ περιανασάνω Ἀπόκοπ. 31· (προκ. γιὰ ἐξόρμηση ἵππων) ἀπὸ περιστηθίου=ἀκάθεκτα, ἀκατάσχετα πβ. τὸ ἀρχ. ἀπὸ ρυτῆρος): ὡς ἀστραπὴ ἐξεπήδησεν ἀπὸ περιστηθίου Διγ. Gr. IV 118. **18**) Συνοδεία (Γιὰ τὴ χρ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. IE καὶ Sophocl. στὴ λ. 6· βλ. καὶ τὸ θεωρήσασα ἡ σύμβιος αὐτοῦ ἀπὸ ὑποκαμίσου ὄντα, δηλ. ὅτι φορεῖ μόνο πουκάμισο Βίος ἁγ. Φιλαρέτου, Byz. 9, 1900, 17· ἀπίθ. ὅτι πρόκειται γιὰ ξενισμό, ὅπως δέχεται ὁ Ἀλεξίου Στ., Κρ. Χρ. 6, 1952, 409 σημ. 25· βλ. καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 501, λ. ἀπὸ καὶ σ. 426, καθὼς καὶ ΙΛ στὴ λ. 6β) μέ: Ἐκεῖ ᾿τον κι᾿ ὁ Ρωτόκριτος κι᾿ ὁ ρήγας ἀπ᾿ τ᾿ ἀμάξι νὰ δοῦσι τὸ Χαρίδημο σήμερο πῶς θὰ διάξη Ἐρωτόκρ. Β΄ 2071· ἡ Κατερίνα ἡ μαστόρισσα ἀπὸ τ᾿ ὀξὺ μαντίλι Σαχλ. Β΄ 535 (περιττὴ κάθε διόρθ., βλ. Λαογρ. 3, 1911, 616-7)· Ἐρωτόκρ. Β΄ 1283, 2071, Γ΄ 67. **19α**) Τὸ πρᾶγμα γιὰ τὸ ὁποῖο γίνεται λόγος: Λοιπὸν λέγω νὰ ᾿ξηγηθῶ ἀπὲ τοὺς δυὸ Θηβαίους Θησ. Πρόλ. [154]· περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικὸς καὶ ἀπ᾿ ἐκεῖνον τὸ τῆς δίδουσιν ἂν ἠμπορῆ πλεῖον νὰ τῆς τὸ πάρουν Ἀσσίζ. 18[18]· ἐπῆγε νὰ τὸν ἰδῆ καὶ ἐρωτῆσαν τον ἀπὲ τοὺς δικούς του Μαχ. 468[35]· μ᾿ αὐτὸν ἐσύντυχαν ἀπὸ πολλῶν πραγμάτων Θησ. I 125· **β**) ἀναφορὰ (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. III 2· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. II B1· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α8 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 19): κανέναν ἀγκάλεμαν τὸ νὰ ποίση ἡ γυναίκα ἀπὲ τὸν ἄνδραν της ἢ ὁ ἄνδρας ἀπὲ τὴν γυναίκαν του Ἀσσίζ. 127[21]· ἕνας... ὁ ποῖος ἦτον καβαλλιέρης καὶ καλὸς ἀπὲ τὸ κορ-

μίν του Βουστρ. 534· *ἠμπορεῖ νὰ φέρουν μαρτυρίαν τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ πάσα πράγμαν* Ἀσσίζ. 106^{18}· *ἐπούλησες τὴν μούλαν διὰ πέρπυρα ρ' ἀπὲ τῶ ποίων σοῦ ἤμουν ἐγγυητὴς* Ἀσσίζ. 64^{16}· *εἶναι ἕτοιμος νὰ τοῦ ἀπολογηθῆ ἀποὺ πάσα ζήτημαν ὅπου νὰ τοῦ ζητήση* Μαχ. 196^{31}· *Περὶ τὸ δίκαιον τὸ ἐμπαίνει τοῦ αὐθέντη ἀπὲ ὅλην του τὴν γῆν* Ἀσσίζ. 22^{14}· *μαῦρον φαρὶν τὸν ἔστρωσαν τὸ πολυαγαπημένον, μέγαν ἀπὸ τοῦ σχήματος, φρικτὸν ἀπὸ τῆς θέας* Ἀχιλλ. L 284· *Ἐσὺ ὀμνύεις εἰς τὰ ἅγια τοῦ Θεοῦ Εὐαγγέλια ἀπὲ τὸ σὲ θέλομεν ἐρωτήσειν νὰ εἴπης τὴν ἀλήθειαν;* Ἑλλην. νόμ. 521^{7}· *ἀπὲ τὸ λαλεῖτε νὰ σᾶς ποίσωμεν ὅρκον εἴμεστεν ἕτοιμοι* Βουστρ. 502· *ἀπὲ τὸ μηνᾶ ἡ ἀφεντιά της διὰ τὰ ἄλογα ἐμεῖς ἄλλα δὲν ἔχουμε νὰ καβαλικεύσωμεν* Βουστρ. 519· *ἀνὲ θυμᾶται ἀπὸ γονιοὺς τίποτες ρώτηξέ τη* Κατζ. Ε' 188· Ἀσσίζ. 90^{29}· 362^{4}· Χρον. Μορ. Η 6864· Βέλθ. 405. **20**) Μὲ οὐσ.=γενικὴ ἰδιότητας (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α 16): *ὅλοι ἀπὸ μίαν γνώμην ἦσαν* Σοφιαν., Παιδαγ. 92· *ἦσαν ὅλοι ἀπόκοτοι καὶ ἀπὸ καλὴν καρδίαν* Πόλ. Τρωάδ. 518.—Βλ. καὶ ἐπιρρ. μὲ α' συνθ. τὴν *ἀπό*, ὅπως *ἀπαρχῆς, ἀπεδῶ, ἀποκάτω, ἀπομέσα,* κλπ.

ἀπό, II, ἐπίρρ· *ἀπέ,* Θησ. (Foll.) I 31.

Ἡ πρόθ. *ἀπὸ* ὡς ἐπίρρ. Ἡ ἐπιρρ. χρ. τῆς πρόθ. ἀπὸ τὶς φρ. *ἀπὸ τότε, ἀπὸ χτές,* κλπ. (Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 28-9). Ὁ τ. *ἀπὲ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀπέκει* (Pernot, Λαογρ. 7, 1923, 295)· βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ὅπ. 29. Ἡ συνεκφ. τοῦ ἐπιρρ. *ἀπὸ* μὲ προηγούμενο τὸ σύνδ.*καὶ* γιὰ νὰ δηλωθῆ ἄμεση ἀκολουθία τῆς προηγούμενης μὲ τὴν πρότ. ποὺ εἰσάγεται ἔτσι (Ἄμ., ΛΑ 5, 1918/20, 135)· βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ὅ.π. 29. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ἀπὲ* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὕστερα, ἔπειτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Λοιπὸν μόνο ὁ Θεὸς εἰς ἐμᾶς βοήθεια ἂς ἔναι κι' ἀπὲ εἴτι κι' ἂν ἐποίκαμεν, θέλουν μᾶς συμπαθήσει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποποῦ,* καθὼς καὶ *ἀπεδὰ* 2δ, *ἀπεκεῖ* Βα.

ἀπό, III, σύνδ.· *ἀπός,* Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 582^{25}.

Ἡ πρόθ. *ἀπὸ* ὡς σύνδ. Τὸ τελικὸ ς πιθ. ἀναλογικὰ πρὸς ἄλλους συνδ. (*ἀπῆς, ἀπῆτις,* κλπ.) (Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 29· βλ. ὅμως καὶ Φάβη, Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 38).

Ἀποτότε πού, ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού: *Τότε πληρώνεται ὁ πένθιμος καιρός, ὅτε πληρώση ἡ γυναίκα ἀπὸς ἀποθάνη ὁ ἄνδρας αὐτῆς θ' μῆνας* ὅ.π.

ἀποαγνάντια, ἐπίρρ., Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXVIII 66.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀγνάντια* (Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαγνάντια*).

Μπροστά, ἀντίκρυ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ εἶναι οἱ ζωγές σου κρεμασμένες ἐσὲν ἀποαγνάντια* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγνάντια* 1, *ἀνάγναντα* 1α, β, *ἀντιπέραν, ἀπέναντι, ἀπεναντίας.*

ἀποανάγναντις, ἐπίρρ., Πεντ. (Hess.) Ἔξ. XXVIII 27, Δευτ. XXXII 52, Ἀρ. II 2· *ἀποαναγναντίς,* Πεντ. (Hess.) Γέν. XXI 16.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάγναντις*.Γιὰ τὴ σύνθεση πβ. τὸ *ἀπαγνάντια* (ΙΛ).

1) Ἀπέναντι, ἀντίκρυ (πβ. ΙΛ, λ. *ἀνάγναντα*): *ἔκατσεν ἀποανάγναντις* Πεντ. Γέν. XXI 16· Πεντ. Ἀρ. II 2. Βλ. καὶ *ἀγνάντια* 1, *ἀνάγναντα* 1α, *ἀντιπέραν, ἀπέναντι, ἀπεναντίας.* **2**) Στὸ μπροστινὸ μέρος, τὸ ἐξωτερικό: *ἀποανάγναντις τὰ πρόσωπά του* (δηλ. τοῦ *ἐπανωφοριοῦ*) Πεντ. Ἔξ. XXVIII 27. **3**) Ἀπομακριά: *ἀποανάγναντις νὰ διῆς τὴν ἠγῆ* Πεντ. Δευτ. XXXII 52.

ἀποανάμεσα, ἐπίρρ., Πεντ. (Hess.) Γέν. XLIX 10.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἀνάμεσα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπανάμεσα*).

(Μὲ αἰτ.) ἀπὸ (κάτι): *ἀποανάμεσα τὰ ποδάρια του* (Πβ. *ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ* Π.Δ., Tisch., Γέν. XLIX 10) ὅ.π.

ἀποαρματώνω, βλ. *ἀπαρματώνω.*

ἀποαρχή, σύνδ., βλ. *ἀπαρχή.*

ἀποαρχῆς, σύνδ., βλ. *ἀπαρχῆς.*

ἀποαφορμῆς, σύνδ., βλ. *ἀπαφορμῆς.*

ἀποβάλλω, Γλυκᾶ, Στ. Β' (Εὔστρ.) 17, Γλυκᾶ, Ἀναγ. (Εὔστρ.) 341, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2567, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 115^{30}, Ἱεροκοσ. (Hercher) 441^{13}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 527^{26}, Ἐπιστ. Μουρ. Β' (Λάμπρ.) 58Β, Δούκ. (Grecu) 79^{7}, 325^{2}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 67^{19}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποβάλλω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἐγκαταλείπω, παρατῶ: *ἀποβαλὼν δὲ τὴν γυναῖκα καὶ παῖδας αὐτοῦ, ἦλθεν ἐν τῇ Πόλει* Ἔκθ. χρον. 67^{19}.Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Α4, *ἀμπαντονάρω, ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαριάζω* 1α, *ἀπαρνοῦμαι, ἀπαφήνω* 1. **2**) Δὲν ἀποδέχομαι κάτι: *προσέξατε μήπως ἀποβάλλοντες τὸ ζήτημά μου* Ἐπιστ. Μουρ. Β' 58 Β. **3**) Θανατώνω, φονεύω (πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. *ἀποβγάζω* 4): *ἐκεῖ γὰρ ὁ τὸ τρόπαιον στησάμενος τῆς νίκης φθάσας πολλοὺς ἀπέβαλε τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ* Γλυκᾶ, Στ. Β' 17. Βλ. καὶ *ἀγουροκόβω, ἀποκοιμίζω* 2. **4**) (Μέσ.) ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας: *καὶ ἐὰν ὁ ἱερεὺς ὁποὺ τοὺς εὐλόγησεν οὐκ ἐγίνωσκεν ὅτι ἦσαν συγγενάδες..., οὐ χρὴ ἀποβάλλεται* Ἀσσίζ. 115^{29-30}. **5**) Φρ. **α**) *Ἀποβάλλω χολὴν*=βγάζω χολὴ ἀπὸ τὸ στομάχι, κάνω ἐμετό:*...ὅταν αὐτὸν ἴδῃς ἀποβάλλοντα χολάς, τότε αὐτῷ δός...* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 527^{26}· **β**) *ἀποβάλλομαι τὴν ψυχὴν*=χάνω τὴν ζωτικότητά μου, ἐξασθενῶ: *Ἡ δὲ Πόλις ... τῷ μεγέθει τοῦ λοιμοῦ ἐστενοχωρεῖτο καὶ ἀπεβάλλετο τὴν ψυχὴν* Δούκ. 79^{7}· **γ**) *ἀποβάλλομαι τοῦ ζῆν*=πεθαίνω (πβ. καὶ L-S στὴ λ. 3, χωρίο Σοφοκλ.): *δεῖ οὖν ἵνα αὐτὸν ἰατρεύσῃ εὐθέως· ἐὰν δὲ μή, τοῦ ζῆν ἀποβαλεῖται* Ἱερακοσ. 441^{13}.

ἀποβάφω, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) χϟδ'.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *βάφω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὶς λειτουργίες τῆς *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 87-158, Γαρδίκα, Ἀθ. 24, 1912, 75-120, Βογιατζ., ΛΑ 5, 1918/20, 146-178, Παπαδ. Α., ΛΔ 1, 1939, 10 κέ., Κριαρ., Ἑλλην. 12, 1953, 378, Mirambel, Bull. soc. linguist. 57, 1962, 21, Μπαμπιν., Ὑποκορ. 72 κέ., ΙΛ, λ. *ἀπὸ* Β.

Ἀποχρωματίζομαι, χάνω τὸ χρῶμα μου, ξεθωριάζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *περὶ τσόχα πράσινη ἐὰν ἀποβάψῃ νὰ γένῃ γεραν(ή;)* ὅ.π.

ἀπόβγα, ἐπίρρ., Μαχ. (Dawk.) 96^{5}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποβγαίνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 461).

Τελικά: *Καὶ ἀπόβγα ἐψηφίσαν β' μαντατοφόρους καβαλάρηδες* ὅ.π.

ἀποβγάζω, Διγ. (Lambr.) Ο 461.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *βγάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βγάζω ἐντελῶς· σταματῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *καὶ ἀφόντις ὅλα εἶπεν τα, τὰ δάκρυα ἀποβγάζει καὶ μὲ χαρὰ τ' ἀδέλφια της ἕναν ἕν' ἀγκαλιάζει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Α2, Β5, *ἀνασαίνω* Α5.

ἀποβγαίνω, Πωριк. (Wagn.) V 201^{90}, Διγ. (Hess.) Esc. 482, Περὶ γέρ. (Wagn.) 89· *ἀπεβγαίνω,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 441^{15}, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 175, Λίβ. (Μαυρ.) P 2555, Λίβ. (Lamb.) Sc. 453, 611, 1045, 2542, 2947, 3090, Λίβ. (Wagn.) N 1865, 3672· *ἀποβγαίννω,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 8^{22}, 61^{11}, 196^{20}, 335^{9}, Μαχ. (Dawk.) 138^{29}, 210^{9}, 252^{18}, 262^{32}, 330^{8}, 370^{23}, 390^{16}, 402^{16}, 502^{6}, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 4^{7}, 69^{19}, 88^{3}, 128^{4}· *ἀποφγαίννω,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 254^{5}, 311^{11}, 448^{4,31}.

'Από τὴν πρόθ. ἀπό καὶ τὸ *βγαίνω*. Γιὰ τὴν ἀπό ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ ὁ τ. *ἀπεβγαίνω* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φεύγω, ἀπομακρύνομαι, ἐξαφανίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μὴ ἀπέβγης ἀπ' ἐμέν, μὴ ξενωθῇς, μηδὲ φύγης* Λίβ. P 2555· *ἡ πικριὰ ἐκ τὴν καρδίτσα μου καὶ φόβος ἐκ τὸν νοῦν μου οὐ μὴ ἀπέβγη ἀπ' ἐμὲν ἕως τοῦ νὰ σὲ ἴδω* Πόλ. Τρωάδ. 175· *δῶστε της τὴν καρδιάμ μου κι' ἀποβγάτε* Κυπρ. 'Ερωτ. 4^{7}· Φρ. *ἀποβγαίνω ἀχ τὸν νοῦμ μου*=χάνω τὰ λογικά μου: *ἐπεθύμουν ἀχ τὸν νοῦμ μου ν' ἀποβγῶ νὰ μὲν γνωρίζω* Κυπρ. ἐρωτ. 128^{4}. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω, ἀπεκβαίνω α*. **2α**) Ξεφεύγω, γλυτώνω (ἀπὸ κάποιον ἢ κάτι): *καὶ νὰ ἀπέβγω τὰ δύσκολα τὰ πάσχω καθ' ἑκάστην* Λίβ. Sc. 453· *νὰ ἀπέβγω ἀπὸ τὰ πικραίνομαι, νὰ μὴ ἀποθάνω ἀδίκως* Λίβ. N 1865· *εἴμεστεν πολλὰ πεθυμημένοι ν' ἀποβγοῦμεν τοὺς λᾶς τούτους ἀπού μᾶς ἐκολλήθησαν* Μαχ. 502^{6}· **β**) ξεφεύγω καὶ βρίσκω τὸ δρόμο μου: *καὶ τὸ αἷμα σου νὰ πίνουν οἱ ἄνδρες νὰ μεθοῦσιν... Στάφυλε, καὶ ἀπὸ τοῖχον εἰς τοῖχον νὰ μηδὲν ἀποβγαίνουν* Πωριк. V 201^{90}· **γ**) ἀπαλλάσσομαι, ἀπελευθερώνομαι: *ἐποίησεν τοῦτο διὰ τὴν ἀπιστίαν του, διὰ νὰ ἀποβγῇ τῆς δουλοσύνης* 'Ασσίζ. 196^{20}· *καὶ τὸ ζήτημαν τοῦ κλέφτη ἀπαντᾶ λ' ἔτη καὶ ἀπεβγαίνει ἐξ αὐτόν τους μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον* 'Ασσίζ. 441^{15}· *εἰ δὲ οὐκ ἔχει μάρτυρες ... ἐντέχεται νὰ ἀποβγῇ μὲ α' ὅρκον* 'Ασσίζ. 335^{9}. Βλ. καὶ *ἀλαφρώνω* A4, *ἀναπαύω* B4, *ἀναρρύω, ἀνασῴζω* B. **3**) Πεθαίνω: *ἀνίσως κ' εἶμαι ζωντανὸς ἢ ἀποθαμένος θέλοντας ὅσα πάθη νὰ μοῦ δώσῃς, γιατὶ ἀποβγαίνω κ' εἶμαι ἀναπαμένος* Κυπρ. ἐρωτ. 69^{19}. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* B9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* 5 Φρ. β, *ἀπεκβαίνω γ, ἀπεκδύομαι, ἀπέρχομαι* 4. **4**) (Προκ. γιὰ ρίζες φυτοῦ) βγαίνω πέρα γιὰ πέρα, ξεριζώνομαι: *ἔκλινεν κάτου τὴν κορφὴν κ' οἱ ρίζες ἀποβγῆκαν* Περὶ γέρ. 89. **5**) (Προκ. γιὰ ὅρκο) παραβαίνω, ἀθετῶ: *τὸ ὄμοσες, μάθε, ἂν τ' ἀπεβγῇς, παράξενον οὐκ ἔναι* Λίβ. Sc. 611. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* β. **6**) 'Εκλαμβάνομαι, θεωροῦμαι: *ὅσοι θέλου ν' ἀποβγοῦν διὰ Γενουβῆσοι οἱ ποῖγοι νὰ εἶναι ἀπὸ τόπους γενουβήσικους καὶ δείχνοντα β' μαρτυρίες νὰ τοὺς δεκτοῦν μετὰ χαρᾶς* Μαχ. 138^{29}. **7**) (Μέσ.) (προκ. γιὰ ὄνειρο) καταλήγω, πραγματοποιοῦμαι: *καὶ πάλι πῶς τὸ ἐδιάκρινα, εἰς ποῖον νὰ ἀπεβγῆται* Λίβ. Sc. 2947.

ἀποβγάλλω, βλ. *ἀποβγάνω.*

ἀπόβγαλμα τό, Πεντ. (Hess.) Δευτ. XXXII 42· *ἀπόβγαρμαν,* Μαχ. (Dawk.) 388^{30}, 390^{15}.

'Από τὸ *ἀποβγάλλω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Αποπομπή, ἀπομάκρυνση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόβγαλμα* 1): *ἐσοὺ θέλεις καὶ εἴμεστεν ἀκομὴ ὧδε, ὅτι εἰς αὐτόν σου εἶναι τὸ ἀπόβγαρμάν μας* Μαχ. 390^{15}—Βλ. καὶ *ἀπεκβολή*. **2**) 'Εκτρωμα, ἀπόβρασμα: *ἀπὸ αἷμα σκοτωμένου καὶ ἀμαλωσιὰ ἀπὸ ἀρχὴ ἀποβγάλματα τοῦ ὀχτροῦ* Πεντ. Δευτ. XXXII 42.

ἀποβγαλμένος, μτχ., βλ. *ἀποβγάνω.*

ἀποβγάνω, 'Εγκ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.) 109^{160}, Διγ. (Hess.) Esc. 464, Διγ. (Καλ.) Esc. 414, Λίβ. (Wagn.) N 3533, Πένθ. θαν. (Ζώρ.) N 195, Πεντ. (Hess.) Δευτ. VII

10 δίς, Κατζ. (Πολ. Λ.) B' 126, 338, Δ' 78, Πιστ. βοσκ. (Joann.) I 3, 142· 176· (ἔκδ. *ἀποβγαίνης*· χφ. *ἀποβγάνης*), Διγ. (Πασχ.) "Ανδρ. 364^{28}, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 936, 1034, Δ' 459, Στάθ. (Σάθ.) A' 284, Ροδολ. (Βεν.) Τοῖς ἀναγν. [31], A' [166, 377], B' [167], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [7], Δ' [230, 424, 474], E' [230], Φορτουν. (Ξανθ.) B' 458, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 342^{14}, 352^{19}, 459^{9}· *ἀπεβγάνω,* 'Ερμον. (Legr.) O 33, Λίβ. (Lamb.) Sc. 2929· *ἀποβγάλλω,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 38^{8}, 40^{30}, 59^{11}, 63^{24}, 66^{25}, 67^{7}, 135^{21}, 315^{28}, 332^{4,5}, 467^{14}, Μαχ. (Dawk.) 22^{19}, 32^{8}, 282^{7}, 388^{14}, 494^{14}, 532^{20}, 552^{13}, 574^{22}, 644^{8}· *ἀποεβγάνω,* Βίος Αἰσώπ. (Perry) 300· *ἀποφγάλλω,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 460^{21}· *ἐπεβγάνω,* Διγ. (Καλ.) Esc. 1020· *'ποβγάνω,* 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Γ' 1748, Δ' 238, E' 361, Διγ. (Lambr.) O 1421· μτχ. *ἀπεβγαλμένος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 33^{1}· *ἀποβγαλμένος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 61^{6}, 149^{10}, 208^{2}, 226$^{9-10}$, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [893]· *ἀπουβγαλμένος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 195^{21}· *ἀποφγαλμένος,* 'Ασσίζ. (Σάθ.) 274^{24}, 367^{5}, 391^{15}, 460^{8}, 476^{17,18}.

'Από τὴν πρόθ. ἀπό καὶ τὸ *βγάνω* (καὶ *βγάλλω*). Γιὰ τὴν ἀπό ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ οἱ περισσότεροι τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποβγάλλω*).

1) Διώχνω, ἀπομακρύνω, ἀποπέμπω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ν' ἀποβγάλη τὸν ὑγιὸ καὶ νὰ τὸν ἐξορίση* 'Ερωτόκρ. Γ' 1034· *ἐπόβγαλε τσὶ φίλους του* 'Ερωτόκρ. Γ' 1748· *Οἱ Βενετίκοι ἐτάξαν μου νὰ μοῦ δώσουν ὅσα θέλω ν' ἀποβγάλω τοὺς Γενουβήσους ἀπαῦτα* Μαχ. 552^{13}. **2α**) Συνοδεύω, ξεπροβοδίζω (κάποιον) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποβγάλλω* 2): *Πάει ὄξω καὶ μὲ φρόνεψη τοὺς ξένους ἀποβγάνει* 'Ερωτόκρ. Δ' 459. Βλ. καὶ *ἀπεκβάλλω* 3· **β**) (προκ. γιὰ κόρη σὲ περίπτωση γάμου) παντρεύω: *ἐγὼ τὴ θυγατέρα μου μονάχας ν' ἀποβγάλω* Στάθ. A' 284. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* B5, *ἀνδρα(ρ)μώνω*. **3α**) Γλυτώνω, ἀπαλλάσσω, ἀπελευθερώνω (κάποιον ἀπὸ κάποιον ἢ κάτι) (Πβ. καὶ Βλάχ.): *παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σὲ ἀποβγάλη ἀπὲ τὰ χέρια τοὺς Σαρακηνοὺς* Μαχ. 644^{8}· *νὰ μὲ ἀποβγάλη ἀπού πάσα πειρασμὸν* Μαχ. 22^{19}. 'Η μτχ. ὡς ἐπίθ.=ἀθῷος: *ἐντέχεται νὰ ἔνι ὅλοι ἀποβγαλμένοι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον* 'Ασσίζ. 208^{2}. Βλ. καὶ *ἀναρρύω, ἀνασπῶ* II (μέσ.) 2, *ἀνασῴζω* B, *ἀπαλαφρώνω* A3· **β**) ἐλευθερώνω, ἀποφυλακίζω: *καὶ ἡ αὐλή, ἂν οὐδὲν ἔχη ἄλλο χρέος, ἐντέχεται παραῦτα νὰ τὸν ἀποβγάλη* 'Ασσίζ. 59^{11}. 'Η μτχ. ὡς ἐπίθ.: 1) ἐλεύθερος: *πρέπει ὅλοι νὰ ἔνι ἀποφγαλμένοι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόβον* 'Ασσίζ. 460^{8}· *τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔνι ἀποφγαλμένοι ἀπὲ τὴν φρουρὰν* 'Ασσίζ. 476^{17}. 2) ἀπελεύθερος: *τάσσομαί σου ἀπὲ τώρα νὰ εἶσαι ἀποβγαλμένος ἀπού δούλευσήν μου τῆς σκλαβίας* 'Ασσίζ. 149^{10}. **4α**) (Προκ. γιὰ χρέος) ξεπληρώνω, ἐξοφλῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποβγάλλω* 6α): *ὁ καιρὸς ἐπέρασεν ὅπού ἔστησαν νὰ ἀποεβγάλη τὸ χρέος του* Βίος Αἰσώπ. 300· **β**) (προκ. γιὰ ἐνέχυρο) ἀποδεσμεύω πληρώνοντας (Πβ. *ἐὰν ... οὐδὲν τὸ ἀποσπάση* 'Ασσίζ. 289^{26}): *θέλει τὸ πάρει, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἀποβγάλη ὅπού τὸ ἔβαλεν ἀμάχιν* 'Ασσίζ. 40^{30}. **5**) (Προκ. γιὰ πώληση) παραδίδω (κάτι): *ὁ πουλητὴς οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ μετανώση ἀπὲ τὴν πούλησην ... ἀμὲ ἔνι κρατήμενος μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσσίζαν ὁ πουλητὴς ν' ἀποβγάλη ἐκεῖνον τὸ πράγμαν τὸ ἐπούλησεν* 'Ασσίζ. 38^{8}. **6**) Βγάζω: *ἀπεβγάνει γοῦν τὸ βέλος κ' εἰς τὰς νῆας ὑπαγαίνει* 'Ερμον. O 33· (μεταφ.) *νὰ μὴ ἀποβγάλης ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἐδικόν σου πόθον* Λίβ. N 3533. **7**) Βγάζω ὁλοκληρωτικὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀποβγάλλω* 7): *καὶ τὲς γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἐβγάνου κι' ἀποβγάνουν κ' οἱ ἄνδρες ἀπομείνασιν ἐκεῖ γιὰ ν' ἀποθάνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 456^{9}. **8**) Βγάζω (κάποιον) «ἀπὸ τὴ μέση», δολοφονῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποβγάλλω* 1γ): *γυρεύγουν νὰ τοὺς ἀποβγάλουν καὶ ταγίζουν τους πράματα βραστικὰ καὶ μαγεῖες* Μαχ. 574^{22}. **9**) Τιμωρῶ (Πβ. Π.Δ. Tisch., Δευτ. VII 10: *ἀποδιδοὺς τοῖς μισοῦσιν*): *καὶ ἀποβγάνει τοὺς μισητάδες του πρὸς τὰ πρόσωπά του νὰ τὸν χάση* Πεντ. Δευτ. VII 10. 'Η μτχ. ὡς ἐπίθ.=ἀπόβλητος: *τοιοῦτον δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη εἰς ἐκείνους ὅπού ἦσαν εἰς τὸν γάμον καὶ οὐκ*

ἐγίνωσκαν ὅτι ἐσυγγενιάζαν, οὐδὲ πρέπει νὰ ἔνι ἀποφγαλμένοι ... 'Ασσίζ. 367^{5}. Βλ. καὶ *ἀνατάζω* 2β, *ἀνταποδίνω* 3, *ἀντιμετρῶ* γ.

ἀπόβγαρμαν τό, βλ. *ἀπόβγαλμαν*.

ἀποβγασὰ ἡ, βλ. *ἀποβγασιά*.

ἀποβγασιὰ ἡ· *ἀποβγασά*, Ροδολ. (Βεν.) Ε' [584].

'Από τὸ οὐσ. *ἀπέκβασις* ἢ τὸ *ἀποβγάνω* (Πβ. ΙΛ, λ. *βγασιά*, ἐτυμολ.).

Κατάντημα, τέλος (μιᾶς ἐνέργειας) (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *βγασιὰ*): *"Ωφου πρικιά του ἀποβγασά, μελλούμενο ἄπονό ντου* ὅ.π.

ἀποβίγλισις ἡ, Miklos.—Müll., Acta 5, σ. 83.

'Από τὸ *ἀποβιγλίζω* (Βλ. Δημητράκ.).

Φρούρηση: *ἵνα... οὐδὲν ἀναγκάζωνται οἱ τοπικοὶ εἰς τὴν τοιαύτην ἀποβίγλισιν τοῦ κάστρου αὐτῶν* ὅ.π.

ἀποβίωσις ἡ, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 123^{3}, 148^{26}, 157^{10}, Μαχ. (Dawk.) 612^{20}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 490^{35}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποβίωσις*.

Θάνατος: *μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ μάστρ' 'Αντώνη* ... Μαχ. 612^{20}.—Βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 10α.

ἀποβλεπτικός, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 130, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπολαυτικὸς*⟨*ἀπολαυστικὸς* (Πβ. Σπαν., Hanna, A 476).

ἀποβλέπω, Σπαν. (Hanna) V suppl. 66, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 649, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 2413, 4993, Λέοντ., Αἰν. (Legr.) II 40, Θησ. (Βεν.) Ι' [32^{1}], 'Αχέλ. (Pern.) 953, 2018, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 114^{34}, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 453, Θυσ. (Μέγ.^{2}) 782.

Τὸ ἀρχ. *ἀποβλέπω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Βλέπω κάτι σ' ὅλη του τὴν ἔκταση, βλέπω καλὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 1α): *'Αφότου ἐγὼ ἀποεῖδα το τὴν ἀφεντίαν οὐκ ἔχω, δός μου ἄλογα καὶ συντροφίαν τοῦ νὰ ἔχω ὑπαγαίνειν* Χρον. Μορ. H 2413· **β**) βλέπω τὸ ἀποτέλεσμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *διὰ ταῦτα νὰ φυλάσσουσι τοῦ καστελλιοῦ τὰ τείχη εἶναι πρεπόν, γιὰ ν' ἀποδοῦν τὸ τί τοὺς φέρ' ἡ τύχη* 'Αχέλ. 953· *Τότε πάλι ἐδιάβησαν εἰς τὸν σουλτάνο καὶ ἐμεταεβεβαιώσανε τὴν ἀγάπην τους, ἕως νὰ ἀποϊδοῦνε τὸ τί θέλει κάμει εἰς τὸν κόσμον* Χρον. σουλτ. 114^{34}. **2**) Προσέχω, φροντίζω: *'Αρκίτα, φίλε ἀκριβέ, θεοὶ νὰ ἀποβλέπουν ὁ κλώστης ὅπου ἐκλώστηκεν, σὲ σὲν πολλὰ ὀλίγον νὰ μὴν τὴν σπάση τὴν κλωστὴν* Θησ. Ι' [32^{1}]. **3**) Παύω νὰ βλέπω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔπιασέν το τὸ χαρτίν... γοργὰ τὸ ἀναγνώθει. Καὶ ἀφόντου τὸ ἀπόβλεψεν, δίδει το μίαν γυναῖκαν* Λόγ. παρηγ. O 649· *Γιέ μου, πνοὴ τσῆ ζήσης μου, μπλιό σου δὲ θὲς γιαγείρει· ἐπόδες τη τὴ μάννα σου καὶ τὸν καημένο κύρη* Θυσ. 782· *τὰ λόγιασα, ἀπολόγιασα, τά'χα νὰ δῶ, ἀπόδα* 'Ερωτόκρ. Δ' 453.

ἀπόβλητος, ἐπίθ., 'Ασσίζ. (Σάθ.) 37^{27}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόβλητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

'Απαλλαγμένος, ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε ὑποχρέωση: *ἀνισῶς ἐκεῖνος ὁποὺ ἀγόρασεν ἐκεῖνον τὸ πράγμαν μετανώση ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀγορὰν τὴν ἐποῖκεν, ἐντέχεται νὰ χάση τὰς ἀρ-*

ραβῶνας του χωρὶς ἄλλον περίτου καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ νὰ ἔνι ἀπόβλητος ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνέγκλητος* 2, *ἀποβγάνω*.

ἀποβολὴ ἡ, 'Ιερακοσ. (Hercher) 498^{3}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 556^{18}, 'Ορνεοσ. (Hercher) 580^{5}, 'Ιατροσ. κῶδ. ("Αμ.) 156 σκς'.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποβολή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ νύχι) ἐκρίζωση, ξερίζωμα (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1): *εἰς ἀποβολὴν ὄνυχος* 'Ιεροκοσ. 498^{3}.

ἀποβόλου, ἐπίρρ., Σαχλ., 'Αφήγ. (Παπαδημ.) 221.

'Από τὴ συνεκφ. *ἀπὸ βόλου* (βλ. ΙΛ, λ. *βόλος* A XIII). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, ὅ.π.). Πβ. τὸ χιακὸ *ἀποβολῆς*=ἐντελῶς, τελείως (Pern., Ét. linguist. Γ' 359) καὶ ΙΛ, λ. *ἀπόβολα*.

(Πιθ.) ἔξαφνα (βλ. Papadimitriu, Σαχλ., 'Αφήγ. σ. 150-1) ἢ ἐντελῶς (πβ. τὴ σημασ. τοῦ *ἀποβόλου* στὴν Κύπρο: ἐκ βάθρων, ἐκ θεμελίων, ΙΛ, λ. *βόλος* A XIII καὶ ΙΛ, λ. *ἀπόβολα*=τελείως): *πάσα καλὸν ἐγέμωσεν ὁ φόρος ἀποβόλου* ὅ.π.

ἀποβουβαίνομαι, Θησ. (Βεν.) ΙΑ' [6^{1}].

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *βουβαίνομαι*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποβουβαίνω*).

Χάνω τὴν ὁμιλία μου· σιωπῶ: *καὶ πῶς ἀποβουβάθη* ὅ.π.

ἀποβουλλώνω, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 5^{21}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *βουλλώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βυθίζω βαθιά: *εἰς τὴν ἁγίαν σου τὰ καρφιὰ σάρκαν ἀποβουλλώσει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀκουτίζω* 1β.

ἀποβραδίς, ἐπίρρ., Ζήν. (Σάθ.) Γ' 255.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *βραδύ*· βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 405 καὶ Θαβώρ., Προσδιορ. ἥμερον. 85. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ περασμένο βράδυ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πόσους στολίζει ἀποβραδὶς καὶ βασιλιοὺς καθίζει κ' εἰσὲ μιὰ ὥρα ὀκ τὸ θρονὶ κιόλας τοὺς ἐγρεμνίζει* ὅ.π.

ἀπόβρασμα τό, 'Ιατροσ. κῶδ. ("Αμ.) 150.

'Από τὸ ἀρχ. *ἀποβράσσω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 'Ησύχ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αφέψημα, ἐκχύλισμα (βλ. "Αμ. REB 17, 1959, 188) (Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. A2). Βλ. καὶ *αἰγειοζούλαπον, ἀπόζεμα, ἀπόσταγμα, ζουλάπι, στάγμαν* (ἢ *στάμα*).

ἀπόβρεγμα τό, 'Ιεροκοσ. (Hercher) 423^{7}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόβρεγμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Νερὸ στὸ ὁποῖο ἔχει διαβραχῆ καὶ διαλυθῆ σπόρος φυτοῦ (Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *ἐμβάπτων τῷ εἰρημένῳ ἀποβρέγματι, δίδου τῷ ἱέρακι* ὅ.π.

ἀποβρέχω, 'Ιερακοσ. (Hercher) 370^{24}, 395^{26}, 423^{4}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 519^{5}, 525^{11}.

Τὸ μτγν. *ἀποβρέχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βρέχω (κάτι), μουσκεύω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Λαβὼν ἄγνου σπέρμα συντεθλασμένον ἀπόβρεξον αὐτὸ ἐν ὕδατι ποτίμῳ* Ἱερακοσ. 370^{24}· *καὶ τότε θρέψεις αὐτὸν ἀπὸ κρέατος χοιρείου ἀποβεβρεγμένου ἐν οἴνῳ παλαιῷ* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 525^{11}.

ἀπογαλακτίζω, Ἱερακοσ. (Hercher) 371^{22}, Διγ. (Lambr.) Ο 1235.

Τὸ μτγν. *ἀπογαλακτίζω* (Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 106). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπογαλαχτίζω*).

1) Κόβω τὸ μητρικὸ γάλα ἀπὸ τὸ βρέφος, ἀποθηλάζω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀπογαλαχτίζω* 1): *Ἀφοῦ λοιπὸν γεννήθηκεν καὶ ἀπογαλακτίσθη* Διγ. Ο 1235. Βλ. καὶ ἀποκόπτω 5ε. **2**) (Ἀμτβ.) (πιθ.) χάνω τὸ χυμό μου: *ἐὰν γὰρ ἀπογαλακτίσῃ τὸ κρέας τῆς σαύρας*... Ἱερακοσ. 371^{22}.

ἀπογαλάκτισις ἡ, Ἑρμον. (Legr.) Ω 295.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπογαλάκτισις*.

Ἡ διακοπὴ τοῦ θηλασμοῦ τοῦ βρέφους, τὸ ἀπόκομμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *εἶτα γοῦν ἡ τελευταία γίνεται μεγάλη θλῖψις ἡ ἀπογαλάκτισίς του* ὅ.π.

ἀπογαλάκτισμαν τό, Πουλολ. (Krawcz.) 556 (κριτ. ὑπ.)· *ἀπολάκτισμα(ν)*, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 163, Πουλολ. (Krawcz.) 556 (κριτ. ὑπ.) (ἐκδ. ἐσφαλμ. διόρθ. *'πογαλάκτισμα*).

Ἀπὸ τὸ *ἀπογαλακτίζω*. Ὁ τ. *ἀπολάκτισμα*: *ἀπογαλάκτισμα*)*ἀποαλ-*)*ἀπαλ-* καὶ μὲ ἀποκατάσταση τῆς *ἀπό*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ. λ. *ἀπογαλάχτισμα*).

(Πιθ.) τὸ νεογνὸ ζώου ἢ ψαριοῦ (βλ. Κουκ., ΕΕΒΣ 17, 1941, 27· πβ. ὅμως καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 106, Hesseling-Pernot, Προδρ. σ. 122 καὶ Georgac., BZ 46, 1953, 118): *καὶ σκόρφας ἀπογαλάκτισμαν, στηθόπλευρον προβάτου* Πουλολ. 556· (*ἀπογαλάκτισμαν* κριτ. ὑπ.) *παὶ πάλιν ἀπολάκτισμα μεγάλου λαβρακίου* Προδρ. III 163.

ἀπογγιάρω· *ἀμπουγιάρω*, Καραβ. (Del.) 503^{7}, 505^{12}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *appoggiare* (νότ. ἰταλ. *appojare*).

Στηρίζω: *μία τουρτίζα ὀγιὰ ν' ἀμπουγιάρουν τὸ κατάρτι* αὐτ. 505^{12}.—Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β1.

ἀπογδέρνω, Πρόδρ. (Hess.-Pern.) III 103 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *γδέρνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) ἀποσπῶ ἀπὸ τὸ σύνολο, ἐξοικονομῶ: *κομμάτια, βλέπω, ἀπέγδαρες τρανὰ καὶ γωνιδάτα καὶ μαγεριὰν διπίνακον* ὅ.π.

ἀπόγευμα τό· *ἀπόγιομα(ν)*, Μαχ. (Dawk.) 392^{4}, 460^{4}, 548^{10}, 636^{30}, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 33, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 187, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1423, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 213^{3}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόγευμα* (L-S Suppl.). Γιὰ τὸν τ. *ἀπόγιομα(ν)* πβ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 183. Τ. *ἀπάγεμα* (Du Cange, λ. *ἀπογεύεσθαι*) ἐσφαλμ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόγεμα*).

1) Ὁ χρόνος μετὰ τὸ μεσημέρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ. λ. *ἀπόγεμα* 1): *ξάφνου ἐσυμμαζωκτήκανε τὸ ἀπόγιομα ἐκεῖνο* Σουμμ., Ρεμπελ. 187. **2**) (Ὡς ἐπίρρ.) μετὰ τὸ μεσημέρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀπονωρὶς τ' ἀπόγιομα συντροφιαστὲς κινοῦσι* Ἐρωτόκρ. Α' 1423· *ἐκεῖ ἐγιομάτισεν καὶ ἀπόγιομαν ἐπῆγεν εἰς τὸν Λιμνάτην* Μαχ. 636^{30}.

ἀπογευματινὴ ἡ· *ἀπογιοματινή*, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 663.

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *ἀπογευματινὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπογεματινός*).

Τὸ διάστημα μετὰ τὸ μεσημέρι ἕως τὴ δύση τοῦ ἥλιου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπογεματινὸς* Β1): *Καὶ μιὰν ἀπογιοματινὴν εἰς ἕνα κουτσουνάρι ἐπῆ' ἐκεῖ τ' ἀντρόγυνο ὕπνο γλυκὺ νὰ πάρῃ* ὅ.π.

ἀπογεύομαι, Παντεχνῆ, Κυνηγ. (Miller) 49, Ἱερακοσ. (Hercher) 443^{33}, 500^{30}, 514^{32}, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 36^{4}· *'πογεύομαι*, Διήγ. ὡραιότ. (Ἀσώπ. Εἰρ.) 325.

Τὸ ἀρχ. *ἀπογεύομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Παίρνω τροφή: *Ἱέρακος δείκνυται νόσος ἀφανὴς ὅταν ἐπὶ θήραν μὴ βούληται ἀπογεύσασθαι* Ἱερακοσ. 443^{33}. **2**) Τελειώνω τὸ γεῦμα μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἀπῆτις ἐπογεύτημε ὅλοι ἐμαζωκτῆκαν* Διήγ. ὡραιότ. 325.

ἀπόγι τό, Ἀχέλ. (Pern.) 783, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ' 598.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀπόγειος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόγειο*).

Ψυχρὸ ρεῦμα ἀπὸ ἀέρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόγειο* 1): *τὸν ἥλιο δὲ μ' ἀφήνασι ποτὲ νὰ μὲ καψώσῃ, τ' ἀπόγι βλέπασι κ' οἱ δυὸ ἀξάφνου μὴ μοῦ δώσῃ* Ἐρωτόκρ. Δ' 598.—Βλ. καὶ *ἀὴρ-ἀέρας* 3α.

ἀπογιγνώσκω· μτχ. *ἀπογνωσμένος*, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 7453, Θησ. (Βεν.) Γ' [3^{5}], Ζ' [42^{6}].

ἀπογίνομαι, Ι, Προδρ., Σεβ. (Παπαδημ.) 196, Ἀπολλών. (Wagn.) 472, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 105^{22}, Σταυριν. (Legr.) 626, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Δ' [60, 514].

Τὸ ἀρχ. *ἀπογίνομαι* (L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 145 καὶ 158.

1) (Προκ. γιὰ γεγονὸς) ἐξαλείφομαι, παρέρχομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἅπαντα τοῦτα καιρικὰ καὶ γίνεται πολλάκις καὶ πάλιν ἀπογίνεται καὶ πάλιν ἀπορρέει· τὰ σὰ δὲ πάντα μόνιμα* Προδρ., Σεβ. 196. **2α**) (Προκ. γιὰ γεγονὸς ἢ πράγμα) παίρνω ἔκβαση, καταλήγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀκαρτέριε τὸ τέλος τοῦ Μορέως πῶς θέλει ἀπογενῇ* Χρον. σουλτ. 105^{22}· *Νὰ μάθω τούτην τὴν δουλειὰν ὡς τώρα τί ἀπογίνῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [60]· **β**) (ἀπρόσ.) συμβαίνει (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *εἰς αὐτον τί ἀπογίνηκε;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [514]· βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 10· **γ**) (προκ. γιὰ πρόσ.) καταντῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *εὐθὺς ἐψυχοράγησε στὰ γόνατα τῆς κόρης, κλαί' την ἡ κόρη θλιβερὰ καὶ πικραναστενάζει στὴν μοναξιὰν ποὺ ἔμεινεν καὶ τί θέλ' ἀπογένῃ;* Ἀπολλών. 472. Βλ. καὶ *ἀποδίδω* 6γ.

ἀπογίνομαι, ΙΙ· *ἀπογένει*, Πιστ. βοσκ. (Joann.) III 6, 78, ἐσφαλμ. διόρθ. ἐκδ. τὸ *ἀποθαίνει* τοῦ χφ., ποὺ πρέπει νὰ διορθωθῇ: *ἀπομένει* (βλ. Κριαρ., Β-ΝJ 19, 1966, 284).

ἀπόγιομα(ν) τό, βλ. *ἀπόγευμα*.

ἀπογιοματινὴ ἡ, βλ. *ἀπογευματινή*.

ἀπογκιάρω, βλ. *ἀπογγιάρω*.

ἀπόγκρουστος, ἐπίθ., βλ. *ἀπόκρουστος*.

ἀπογλακῶ, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Δ′ 1056, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 202^{8}, 340^{25}, 458^{12}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *γλακῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κυνηγῶ (κάποιον), καταδιώκω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ζερβά, δεξά τοὺς πολεμᾶ κι' ἀλύπητα σκοτώνει   καὶ σὰ θεριὸ τσ' ἀπογλακᾶ, σὰ δράκος τσὶ ζυγώνει* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1056.—Βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 2β.

ἀπογλυτώνω, Ἑρμον. (Legr.) Γ′ 183, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 206^{5}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *γλυτώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. μὲ διάφ. τ. σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

1) (Μτβ.) ἀπελευθερώνω (κάποιον) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *γραφικῶς γοῦν ἐμφανίσας   ἀπεγλύτωσέν τους ὅλους* Ἑρμον. Γ′ 183. Βλ. καὶ *ἀναρρύω*. **2**) (Ἀμτβ.) διασῴζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., στὴ λ. 2): *ἄλλοι ἀπογλυτώσασι καὶ δὲν ἐσκοτωθῆκαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 206^{5}.

ἀπογνιά, βλ. *ἀπονιά*.

ἀπογνοιάζομαι, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) XII 12.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *γνοιάζομαι*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Γιὰ τὴ λ. βλ. Μέγα, B-NJ 7, 1930, 216· πβ. ὅμως καὶ Ξανθ., ΕΕΒΣ 3, 1926, 343.

Παύω νὰ ἐνδιαφέρωμαι, νὰ φροντίζω, ξενοιάζω: *Καὶ παίρνουν τὰ ἀργύρια τὰ 'ποιὰ συνηβαστῆκα·   τὸν ἀδελφόν τους δίδουσιν κ' εἰσμιὸν ἀπογνοιαστῆκα* ὅ.π.

ἀπογνωσιὰ ἡ, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 130.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόγνωσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφροσύνη: *Δὲν ντρέπεστε, κακόγεροι, μηδὲ Θεὸν φοβᾶστε;   μὰ πέσετε σ' ἀπογνωσιὰ στὴν ἁμαρτία νά 'στε* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνοησία*.

ἀπόγνωσις-ση ἡ, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 37α (χφ. g.) (κριτ. ὑπ.), Διγ. (Mavr.) Gr. III 70, Διγ. (Καλ.) Α 958, Θησ. (Βεν.) ΙΑ′ [17^{5}], Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 145^{16}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 317, 349, 742, Σουμμ., Ρεμπελ. (Σάθ.) 178^{7}, Διήγ. πανωφ. (Φιλαδ.) 61, Λεηλ. Παροικ. (Κριαρ.) 213, 392, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 147^{17}, 492^{18}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόγνωσις*.

1) Ἀπελπισία (Ἡ σημασ. μτγν. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπογνωσιὰ* 1): *καὶ τοῦτο ποὺ καμώνεται καὶ βοηθᾶ ἐσένα   τὸ κάμνει εἰς ἀπόγνωσιν νὰ φέρῃ πασαένα* Παλαμήδ., Βοηβ. 742. *Μηδὲν πλανηθῆτε, Χριστιανοί μου, νὰ πέσετε εἰς τοιαύτην ἀπόγνωση* Διήγ. πανωφ. 61. Βλ. καὶ *ἀναπελπισία, ἀπαρηγορησία*. **2**) Παραπλάνηση, ξεγέλασμα (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπογνωσιὰ* 3): *ἔπασκεν ὡσὰν φρόνιμη μὲ γνώση   τοῦ κιαχαγιᾶ ἀπόγνωση νὰ δώσῃ* Λεηλ. Παροικ. 392· *ὀγιὰ νὰ δώσ' ἀπόγνωσην τὸ πῶς στὴν Μάλτα πᾶσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{17}.

ἀπογομφῶ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Τσολ.) II 116.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἀρχ. *γομφόω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ στὸ Νικήτ. Χων. (Βόνν.) 425^{22} καὶ στὸν Κουμαν., Συναγ., λ. *ἀπογομφοῦσθαι*.

(Προκ. γιὰ σανίδα πλοίου) βγάζω τοὺς γόμφους, ξεκαρφώνω καὶ διαλύω: *μέλαν μοι κῦμα πειρασμῶν ἔπληξε τὰς σανίδας,   πίνακας ἀπεγόμφωσε* ὅ.π.

ἀπόγονον τό, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2268, Χρησμ. (Βέης) 34^{22}, Θρ. Κων/π. (Ζώρ.)

Β 73, Δούκ. (Grecu) 43^{24}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 482^{31-2}, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VI 5, VII 24, 57, VIII 39.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀπόγονος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπογόνι*).

Ἀπόγονος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. *ἀπογόνι* 1): *αὕτη δὲ ἦν ἀπόγονον ... τῶν Ἀμαζόνων γυναικῶν ἐκείνων τῶν ἀνδρείων* Διγ. Τρ. 2268· *Καὶ ἀπὸ τοῦ Χὰμ τ' ἀπόγονα ἡ Ἄγαρ ἐγεννήθη* Χούμνου, Π.Δ. VI 5.

ἀπογραφὴ ἡ, Δούκ. (Grecu) 91^{21}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπογραφή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κατάλογος γιὰ τὴ συγκέντρωση στρατοῦ, στρατολόγηση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *ποιῶν ἀπογραφὰς ἔν τε ἑῴᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀθροίζων νέον στρατὸν* ὅ.π.

ἀπογράφω, I, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1111, 1872.

Τὸ ἀρχ. *ἀπογράφω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Καταγράφω (κάπου)· θεωρῶ, λογαριάζω ὡς... (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ἐκ τὸ πιττάκιν   καρδιά μου κατονομάζω σε, ψυχή μου σὲ ἀπογράφω* αὐτ. 1872. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* I 3α, *ἀναλαμβάνω* Α7. **2**) Ἡ παθητ. μτχ. *ἀπογραμμένος*=γεμάτος ἀπὸ γράμματα: *χαρτία νὰ κρατοῦν ὅλα ἀπογραμμένα* αὐτ. 1111.

ἀπογράφω, II, βλ. *ὑπογράφω*.

ἀπογυμνῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 2876, Διγ. (Καλ.) Α 1186.

Τὸ ἀρχ. *ἀπογυμνῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπογυμνώνω*).

Μεταφ. **1**) Ἐρημώνω: *ἐκεῖσε ἀπεγύμνωσαν τὸν τόπον ὑπ' ἀνθρώπων* Διγ. Α 1186. **2**) Στερῶ ἐντελῶς κάποιον ἀπὸ κάτι (Ἡ σημασ. στὸν Ἰωάννη Χρυσόστ., Lampe, Lex., λ. *ἀπογυμνόω* Α2 καὶ σήμ., ΙΛ λ. *ἀπογυμνώνω* 2): *Κἀντεῦθεν ἀπογυμνωθεὶς τιμῆς τε καὶ χρημάτων* Μανασσ., Χρον. 2867. Βλ. καὶ *ἀκληρίζω, ἀκληρῶ, ἀκληρώνω*.

ἀπογυρίζω, Σπαν. (Ζώρ.) V 159, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 268, 274, Διγ. (Hess.) Esc. 1282, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 2200, Διγ. (Καλ.) Α 1282, 3199, 3492, Πουλολ. (Krawcz.) 106, Ἀνθ. χαρ. (Κακ.) V φ. 3^{v}, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 668, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 156^{7}, 159^{11}, 162^{10}, 177^{23}, 182^{25}, 204^{1}, 265^{27}, 397^{15}, 456^{5}, 505^{17}· *'πογυρίζω*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 118^{21}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *γυρίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἀπογυρίζειν* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Ἀμτβ.) ἐπιστρέφω, ἐπανέρχομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *Κι' ὁ κόσμος ἀπογύρισε ὀπίσω στὸ Ποντέλο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 204^{1}· Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Αα, *ἀναζευγνύω, ἀνεπιστρέφω, ἀνθυποστρέφω* Α· **β**) στρέφομαι πρὸς ἄλλο μέρος: *ἀμμὲ σ' ὅσον 'πογυρίσης   λούννεις με τὰ κλάματά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 118^{21}· **γ**) γυρίζω, περιστρέφομαι: *ὅτι ὁ κόσμος ἔν' τροχός, γουργὸν ἀπογυρίζει* Σπαν. V 159· **δ**) περιφέρομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5): *Μὰ πάλι βγαίνει ὁ πασὰς ἔξω κι' ἀπογυρίζει   σιμὰ πρὸς τὴν Καλλίπολη καὶ στὰ καστέλλια ἐγγίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 397^{15}. **2α**) (Μτβ.) γυρίζω κάτι, θέτω κάτι σὲ κίνηση (πβ. καὶ ΙΛ, στὴ λ. Β4): *καὶ ἀπογυρίζει τὸν τροχόν, βλέπει τον τριγυρίαν* Λόγ. παρηγ. O 274· **β**) παρακάμπτω κάτι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ὀγιὰ νὰ σώσου στὰ Χανιὰ 'ποὺ τσὶ Κορφοὺς κινοῦσι* (παραλ. 5 στ.) *μ' ἀπογυρίζουν τὰ Σφακιὰ καὶ τὰ Χανιὰ ἀφῆκαν   καὶ φτάνουν στὴ Γεράπετρο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 162^{10}· **γ**) (ἐρωτικῶς) ἐπιδιώκω (κάποιον): *καὶ δι' αὐτο ὅπου ἔναι φρόνιμος ἂς τὲς ἀπογυρίζῃ* (ἐνν.

τὶς πολιτικές), *κατὰ καιρὸν ἂς τὲς πηδᾶ καὶ ἂν θέλῃ, ἂς τὲς χαρίζῃ* *καὶ τότε πάλι γλήγορα, ἂς τὲς ἀποχωρίζῃ* Σαχλ., Ἀφήγ. 668. **3**) Μέσ. **α**) γυρίζω: *Τὸ ἄλογον ἐπόνεσεν, ἐσφίχθην ἐκ τοῦ πόνου,* *ἐπεγυρίσθην πρὸς αὐτὸν καὶ ἔβαλε τοῦ φεύγειν* Διγ. A 3492· **β**) γυρίζω καὶ παίρνω στάση πολεμικὴ ἀπέναντι σὲ κάποιον: *ἐπῆρε τὸ κοντάρι του, τρανῶς ἐπεγυρίσθη* Διγ. Τρ. 2020.

ἀποδά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδά.*

ἀποδαγκάνω, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 688.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δαγκάνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μὲ κάποια ὑπερβολὴ ἀφοῦ τὸ ὑποκ. ὁ ἄνθρωπος) δαγκάνω βαθιά: *καὶ δούδει* (ἔκδ. *δίδει*· διόρθ. Ξανθ., B-NJ 6, 1928, 366) *σου καὶ ῥαβδακιὲς κ᾿ ἐσὲν᾿ ἀποδαγκάνει* ὅ.π.

ἀποδακρύζω, Θησ. (Βεν.) Ζ′ [98^{2}].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποδακρύω.*

Βγάζω ὑγρὴ οὐσία (σὰ δάκρυ) (Πβ. L-S, λ. *ἀποδακρύω* I 1, 4): *Καὶ οἱ δαυλοὶ ἐφαίνονταν ὅλοι τους ματωμένοι* *καὶ οἱ κορφὲς ποὺ ἔσβεναν τότε ἀποδακρύζαν.* *Τέτοια δάκρυα ...* ὅ.π.

ἀποδάρτε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδάρτε.*

ἀποδαυτοῦ, ἐπίρρ., *ἀπεδαυτοῦ.*

ἀποδεικνύω, Rechenb. (Vog.) 36^{19}, Δούκ. (Grecu) 37^{4}, 247^{25}, Σφρ.,Χρον. μ. (Grecu) 100^{21}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 83^{5}, 180^{18}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποδεικνύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

α) Κανω κ. φανερό: *Σέρβος νέος, ἀνδρεῖος καὶ τολμηρὸς ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν τότε καθὼς ἀπεδείχθη* Δούκ. 37^{4}· **β**) (ὡς ὅρος μαθηματ.): *καὶ ἤδη ἀπεδείχθη ἡ λίτρα καὶ ἐν τοσούτοις λεπτοῖς διαιρεθεῖσα* Rechenb. 36^{19}.

ἀποδεικτικός, ἐπίθ., Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 30^{1}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. ὡς νομικὸς ὅρος.

Ποὺ ἀποδεικνύει (κάτι) ποὺ συντελεῖ στὴν ἀπόδειξη (κάποιου πράγματος) (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ.,L-S στὴ λ. 1): *εἶπε πολλὰ συστατικὰ καὶ ἀποδεικτικὰ τῆς πίστεως κεφάλαια* ὅ.π.

ἀποδειλιάζω, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 371, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 72^{21}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δειλιάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.) Πβ. ὅμως καὶ *ἀποδειλιάω* (L-S).

1) Ἀποβάλλω τὴ δειλία, ἀναθαρρῶ: *καὶ ἂν ἔνι τις καὶ δόκιμος καὶ ἔχῃ ψυχὴν θρασεῖαν καὶ θήσῃ τὰ τοῦ πλάσματος καὶ ἀποδειλιάσῃ πλήρης* (παραλ. 2 στ.) *καὶ σείσῃ τὸ κοντάριν του* Προδρ. III 371. **2**) Φοβοῦμαι: *Ἂς ἔλθῃ γοῦν καὶ ἂς μὴν ἀποδειλιάζῃ τὴν φήμην τῶν κακῶν* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 72^{21}.

ἀποδειλιῶ, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 57^{21}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποδειλιάω.*

Φοβίζω (κάπ.): *Ἀλλ᾿ ὁ ἐπὶ πολὺ αὐτόθι τοῦ καταράτου Παντοδυνάμου ἐγχρονισμὸς μετρίως ἡμᾶς ἀποκνεῖ καὶ ἀποδειλιᾷ* ὅ.π.

ἀπόδειξις -ξη ἡ, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 521^{4}, 560^{10}, Διγ. (Mavr.) Gr. 650, Notizb. (Kug.) 58, Rechenb. (Vog.) 36^{14}, 50^{9}, 58^{33}, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 1089, Φορτουν. (Ξανθ.) Ἰντ. β′ 80.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόδειξις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόδειξι*).

1α) Ἡ ἐνέργεια νὰ ἀποδειχτῇ κάτι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀπόδειξις* 3): *ἐκεῖνο ἀποὺ ᾿ναι φανερὸ καὶ καθαεὶς τὸ βλέπει,* *ἀπόδειξες νὰ κάνωμε περσότερες δὲν πρέπει* Φορτουν. Ἰντ. β′ 80. Βλ. καὶ *ἀναθεώρηση* 3· **β**) (ὡς ὅρος μαθηματ.) *ὡσαύτως μένουσι κἀκεῖ μονάδες ιβ′ καὶ ἀληθὴς σὺν τῇ μεθόδῳ ἡ ἀπόδειξις* Rechenb. 58^{33}. **2**) Χρεωστικὴ ἀπόδειξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόδειξι* 2): *ἐζήτησα δὲ πολλάκις παρ᾿ αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν καὶ ὑπέσχετο λαβεῖν καὶ δοῦναι μοι αὐτὴν* Notizb. 58.

ἀπόδειπνον τό, Πανάρ. (Λαμψ.) 72^{34}, 73^{21}.

Ἀπὸ τὴν ἀρχ. ἔκφρ. *ἀπὸ δείπνου* (Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον. 101). Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex., λ. *ἀποδείπνια* (βλ. καὶ Du Cange), καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόδειπνο*).

Ἀκολουθία ποὺ γίνεται μετὰ τὸ δεῖπνο ἢ ὁ χρόνος μετὰ τὸ δεῖπνο (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex., λ. *ἀποδείπνια*· καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόδειπνο* 1 ἢ 2): *Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιζ′, ἡμέρᾳ β′, μετὰ τὸ ἀπόδειπνον ἐγεννήθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς* αὐτ. 72^{34}.

ἀποδειπνῶ, Διγ. (Καλ.) Esc. 826, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1240, Διγ. (Καλ.) A 1829, Ἰμπ. (Κριαρ.) 506, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) VII 31, Ἰμπ. (Legr.) 564, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 353^{27}.

Τὸ μτγν. *ἀποδειπνῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Τελειώνω τὸ δεῖπνο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ ἀφότου ἀποδείπνησεν, ἐμπαίνει εἰς τὸ κουβούκλιν* Διγ. Esc. 826· *καὶ ἀφότου ἀποδειπνήσασιν, ὑπᾶν νὰ ἀναπαυθοῦσιν* Ἰμπ. 506.

ἀποδείχνω, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 239, Ἑλλην. νόμ. (Σάθ.) 538^{14}, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1638, 2590, Esc. 3756, Λίβ. (Wagn.) N 2467, Ἄνθ. χαρ. (Καχ.) ΕΑΠ^{v}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 10, Στάθ. (Σάθ.) Γ′ 278, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 150, 170· *᾿ποδείχνω,* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ (Ζώρ.) 791.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀπέδειξα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Παρέχω ἀπόδειξη, ἀποδεικνύω· κάνω κάτι φανερὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἐὰν.. δυναστῇ νὰ ἀποδείξῃ ἅπερ κατηγορεῖ τὴν γυναῖκα* Ἑλλην. νόμ. 538^{14}. **2**) Κάνω κάποιον νὰ φανῇ ὅ,τι εἶναι: *δόκιμον μὲ ἀπέδειξεν εἰς τῆς μαγείας τὴν τέχνην* Λίβ. Sc. 1638· *φίλε, τὸν οὐκ ἐγνώριζα καὶ ὁ χρόνος παρ᾿ ἐλπίδα* *φίλον μου σὲ ἀπέδειξεν* Λίβ. Esc. 3756.

ἀποδεκατῶ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 171.

Τὸ μτγν. *ἀποδεκατόω* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποδεκατίζω*).

Προσφέρω στὸ Θεὸ «τὴν δεκάτην» (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2)· προσφέρω στὸ θεῖο ἡμέρες νηστείας: *περὶ νηστείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πῶς λέγεται τεσσαρακοστή, ὁποὺ ἔχει περισσοτέρας ἡμέρας καὶ διατὶ λέγεται ἀποδεκάτωσις καὶ πῶς ὅτι καὶ τὰς ἡμέρας ἀποδεκατοῦμεν* ὅ.π.

ἀποδεκάτωσις ἡ, Βακτ. ἀρχιερ. (Μομφ.) 171.

Ἀπὸ τὸ *ἀποδεκατῶ.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe. Lex.· πβ. ΙΛ, λ. *ἀποδεκάτισμα*).

Προσφορὰ στὸ Θεὸ «τῆς δεκάτης» (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ, Lampe, Lex.)· προσφο-

ρὰ στὸ θεῖο ἡμερῶν νηστείας: *περὶ νηστείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πῶς λέγεται τεσσαρακοστή, ὅπου ἔχει περισσοτέρας ἡμέρας καὶ διατὶ λέγεται ἀποδεκάτωσις* ὅ.π.

ἀποδεκεῖ, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδεκεῖ*.

ἀποδεκεῖθες, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδεκεῖθεν*.

ἀποδεκτός, ἐπίθ., Διγ. (Mavr.) Gr. IV 303, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1157, Διγ. (Καλ.) Α 1718· *ἀπόδεκτος*, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 70^{24}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀποδεκτός*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S) καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὸν τ. *ἀπόδεκτος* βλ. Bauer, Wört. καὶ Sophocl. (λ. *ἀποδεκτός*).

Παραδεκτός, ἀρεστὸς (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σὲ ἐπιγρ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *αὐθέντα μου, εἴπερ ἀποδεκτόν σοι ὅπως εἴπῃς τῷ στρατηγῷ διὰ συμπεθερίαν* Διγ. Τρ. 1157.

ἀποδέλοιπος, ἐπίθ., Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 26^{35}, Ἄλ. Κύπρ. (Τζεδάκης) 1555, Λεηλ. παροικ. (Κριαρ.) 68· *ἀποδίλοιπος*, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 136^{36}, $142^{12,15}$· *προδέλοιπος*, Μαχ. (Dawk.) 76^{7}, 122^{25}, 282^{32}, 338^{2}, 430^{32}, 456^{29}, 612^{23}, 654^{15}, Βουστρ. (Σάθ.) 433, 436, 447, 453, 459, 463, 471, 475, 487, 490δίς, 503, 504, 512, 521, 528, 538, Θρ. Κύπρ. (Μ. Κιτίου) Κ 805· *προδελοιπός*, Θρ. Κύπρ. (Μενάρδ.) Μ 759.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *δελοιπὸς*⟨σύνδ. *δὲ* + ἐπίθ. *λοιπός*· πβ. *δετέτοιος*, *δετιποτένιος*, Κριαρ., Ἀθ. 46, 1935, 143. Ὁ τ. *προδέλοιπος* μὲ παρετυμολ. πρὸς τὴν πρόθ. *πρό*. Οἱ τ. *ἀποδέλοιπος*, *προδέλοιπος* καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποδέλοιπος* καὶ Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 763.

Ὑπόλοιπος: *Πέμπει δεκάξι κάτεργα διὰ στάρι καὶ αὐτὸς μὲ τ' ἀποδέλοιπα ρεστάρει* Λεηλ. Παροικ. 68· *Ἀμὴ τὸν ἐπιάσε αὐτὸς καὶ τὰ ἀποδίλοιπα ἀδέλφια* Χρον. σουλτ. 142^{12}· *καὶ ἔδωκέν του ὄρδινο νὰ πηδήσουν ἀπεκεῖ κ' ἐκεῖνος νὰ πηδήσῃ μὲ τοὺς προδέλοιπους ἀπὸ τὴν πόρταν* Βουστρ. 436.—Βλ. καὶ *ἄλλος* 4.

ἀποδένω· μτχ. *ἀποδεμένος*, Συναδ., Χρον. (Πέννας) 37.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποδέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Πιθ.) μὲ μαγικὲς πράξεις προσπαθῶ νὰ κάνω κάποιον ἀνίκανο σεξουαλικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ′ 109, ς′ 203, 230, 237 καὶ Λαογρ. 9, 1926, 73, 458): *Τσεβδός, ἀποδεμένος, ἀψὺς πολλὰ* ὅ.π.

ἀποδεπά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδεπά*.

ἀποδερμαίνομαι, Φυσιολ. (Zur.) XIX $1b^{5}$.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *δέρμα*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Μαρτυρεῖται καὶ *ἀποδερματώνομαι* (Zuretti, BZ 9, 1900, 173).

Βγάζω, χάνω τὸ δέρμα μου: *καὶ τότε ζητεῖ* (ἐνν. ὁ ὄφης) *ραγάδας πέτρας ἢ τόπον σφικτὸν καὶ συντριβόμενος ἀποδερμαίνεται καὶ ἀνανεοῦται* ὅ.π.

ἀποδέρνω, I, Διγ. (Hess.) Esc. 1116 (ἔκδ. *ἀποδέρνει*· διόρθ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 559 σὲ *ἀποθέτει* ἢ *ἀπολέρνει*· βλ. *ἀποθέτω*).

ἀποδέρ(ν)ω, II, Λόγ. παρηγ. (Λάμπρ.) L 400, Προδρ. (Hess.-Pern.) I 163, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 487^{2}, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 4088, 4777, 4839, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 4024, Λίβ. (Wagn.) N 2883, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1308, Θησ. (Βεν.) Β′ [55^{4}], Ε′ [73^{2}], Η′ [$27^{2,4}$], Θ′ [36^{1}], Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 115, Διήγ. Ἀλ. (Mitsak.) V 77, 82, Διήγ. Ἀλ. (Μητσάκ.) G 279^{37}, 288^{3}, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 225^{29}· *'ποδέρνω*, Λόγ. παρηγ. (Lambr.) O 405.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δέρνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Δέρνω πολὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ἂν εἷς Σαρακηνὸς ἀποδέρῃ ἕνα Χριστιανόν... καὶ ἐβγαίνῃ αἷμαν* Ἀσσίζ. 487^{2}· *ἴσως ν' ἁπλώσῃ ἐπάνω σου καὶ νὰ σὲ σύρῃ ἐμπρός της· καὶ ἂν τύχῃ καὶ ἀποδείρῃ σε, νὰ σὲ ἐξεσφοντυλίσῃ* Προδρ. I 163· **β**) βασανίζω, τιμωρῶ (βλ. Κριαρ., SBN 9, 1957, 243): *Κάθ' ὥραν τσιγαρίζομαι· βλέπε ἀπεδῶ ἀπεδάρθην, ἐκ τὸ βασμίδιν τὸ ἤστεκα τῆς Εὐτυχοτυχίας ἐγράφην εἰς τὸ πρόγραφον τῆς Δυστυχοτυχίας* Λόγ. παρηγ. L 400. Βλ. καὶ *ἀνατάζω* 2α,β, *ἀντιμετρῶ* γ. **2**) Τελειώνω τὸ δαρμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *καὶ μ' ἕνα ξύλο ἄπονα περίσσια τσὶ ραβδίζει καὶ τότε, σὰ τσ' ἀπόδειρε, γυρίζει καὶ κοιτάζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 225^{29}· **3α**) (Προκ. γιὰ συμπλοκή, μάχη κλπ.) χτυπῶ, καταβάλλω: *τοῦ νὰ καβαλικεύσωσι, νὰ δώσουν κονταρέας καὶ οἷος νικήσῃ εἰς τ' ἄρματα νὰ τὸν ἐπάρω ἐκεῖνον* (παραλ. 2 στ.)· *ἐνίκησε* (ἐνν. ὁ Λίβιστρος) *νίκην φοβερὰν* ... (παραλ. 13 στ.) *ἀφότου τὸν ἀπόδειρε καὶ ἐντράπη καὶ ἐνικήθη* Λίβ. N 2883· *τριακοσίους ἀπέδειρε ἄχρις ἂν ἐδιέβην· καὶ πάλιν εἰς τὸ γύρισμα ἄλλους περισσοτέρους· ὡς χόρτον γὰρ τοὺς ἔκοπτεν καὶ ἐκατεφόνευέν τους* Ἀχιλλ. N 1308· *Λαβώνοντα, σκοτώνοντα τοὺς ἄθλιους Θηβαίους ἀπόδερνε κι' ἀφάνιζε* Θησ. Β′ [55^{4}]· **β**) χτυπῶ καὶ ρίχνω κάτω: *ἔσφαξάν τον καὶ ἀπόδειράν τον ἀπὸ τὸ φαρὶν του* Διήγ. Ἀλ. V 77· *ἐπίασεν τὸ ἄλογον τοῦ Πώρου εἰς τὸ ἀντικέφαλον καὶ ἔριξέν το κάτου εἰς τὴν γῆν καὶ ἀποδάρθη ὁ Πῶρος ἀπὸ τὸ ἄλογόν του* Διήγ. Ἀλ. V 82· Διήγ. Ἀλ. V 279^{37}, 288^{3}.

ἀποδέρω, Προδρ. (Hess.-Pern.) II H 57, III 103, Ἱερακοσ. (Hercher) 354^{22}, Διγ. (Sath.-Legr.) Τρ. 1048, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 348^{1}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποδέρω*.

1α) Ἀφαιρῶ τὸ δέρμα (ἂν δὲν ὑπόκειται τὸ *ἀποδέρνω*=χτυπῶ, καταβάλλω) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I 1): *Καὶ μόνος ἀπερχόμενος νεροκάλαμον εὗρε κ' εἶχε λέοντα φοβερὸν ἔνδον ἀποδαρμένον Ἰωαννικίου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου* Διγ. Τρ. 1048· **β**) (μέσ.) καταστρέφομαι: *ὁ γύψος πτώσεις ἀπολεῖ* (γράφε *ἀπειλεῖ*) *κράξε τὸν γυψοπλάστην· αἱ θύραι ἀπεδάρτησαν, ἂς ἔλθῃ ὁ ἀσκοθυριάρης* Προδρ. II H 57. **2**) (Μεταφ.) ἀποσπῶ ἀπὸ τὸ σύνολο, ἐξοικονομῶ: *κομμάτιν, βλέπω, ἀπέδειρας τρανὸν καὶ γωνιδάτον καὶ μαγειρίαν τριπίνακον* Προδρ. III 103.

ἀποδεστὰς ὁ, βλ. *ποδεστάς*.

ἀποδετέτοιος· *ἀποδετέτοιον*, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 500, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπὸ δετέτοιον* (βλ. Κριαρ., Ἀθ. 46, 1935, 143).

ἀπόδετος, ἐπίθ., Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ.) σελ. 60.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *'ποδένω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Ξυπόλυτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπόδετοι, ὁλόγδυμνοι, ἔξω τῆς Παραδείσου* ὅ.π.

ἀποδέχομαι, I, Σπαν. (Hanna) Α 208, 314, Διγ. (Hess.) Esc. 1120, Χρον. Μορ. (Καλ.) Η 338, 1437, 2096, 2640, 3462, 4898, 6096, 6269, 6410, 8231, Χρον. Μορ. (Schmitt) P 2136, 2950, 2965, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 47, 805, Φλώρ. (Κριαρ.) 305, 475, Ἀχιλλ. (Hess.) L 603, 1089, Χρον. Τόκκων (Schirò) 1082, 1562, 2133, Θησ. (Foll.) I 128, 139, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{83}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 38^{22}, 55^{2}, Ἰμπ. (Legr.)

170, Φαλιέρ., Λόγ. (Ζώρ.) 176, Φαλιέρ., Ρίμ. (Ζώρ.) L 284, Δεφ., Σωσ. (Legr.) 315, Δεφ., Λόγ. (Kar.) 212, Ρίμ. θαν. (Κακ.) 109, Ἀχέλ. (Pern.) 1775, Ἱστ. Πολιτ. (Βόνν.) 57^{6}, Κατζ. (Πολ. Λ.) Γ' 278, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Α' 645, Ἰντ. α' 70, Πιστ. βοσκ. (Joann.) V 7, 7, Σταυριν. (Legr.) 1226, 332, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Β' 424, 502, Θυσ. (Μέγ.[2]) 237, Στάθ. (Σάθ.) Γ' 1500, Ροδολ. (Βεν.) Α' [447], Β' [128, 159, 238, 247, 400], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [187], Ἀποκ. Θεοτ. (Dawk.) II 88, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [292], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 321^{10}, 389^{23}· *'ποδέχομαι,* Καλλίμ. (Κριαρ.) 2420, Ἀχιλλ. (Hess.) N 1192, Σκλέντζα, Ποιήμ. (Κακ.) 1^{71}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποδέχομαι* μὲ συμφ. πρὸς τὸ ἀρχ. *ὑποδέχομαι*· βλ. Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 502, ἀλλὰ καὶ ΙΛ στὴ λ. 2β, ὅπου ὅμως ὑποστηρίζεται περιορισμένος σὲ ἔκταση συμφυρμός. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Δέχομαι (Πβ. L-S στὴ λ. I 1 καὶ L-S, λ. *ὑποδέχομαι* I 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Καὶ τότες ὁ Ἰμπέριος τὸν λόγον τοῦ πατρός του καλὰ τὸν ἀποδέκτηκεν, μὰ πίκρανεν ἀτός του* Ἰμπ. 170· **β**) δέχομαι, παραδέχομαι: *νὰ μὴ θελήση* (ἐνν. *ἡ Ἀρετοῦσα*) *κρίνω, ποτὲ νὰ τὸν ἀποδεκτῆ, μηδὲ καὶ νὰ τσ' ἀρέση* Ροδολ. Α' [447]· *Μάλιστα μὲ πολλὴ χαρὰν ὀγι' ἀγαπητικόν σου ἄντρα νὰ τὸν ἀποδεκτῆς κάμε καὶ βασιλιό σου* Ροδολ. Β' [400]· **γ**) ἐγκρίνω, ἐπιδοκιμάζω (Πβ. Bauer, Wört. στὴ λ. 2): *Ἤρεσε γὰρ αὐτὸν καὶ ἀποδέχθη καὶ ἐθαύμασε τὴν τῶν Ρωμαίων λεπτότητα* Ἔκθ. χρον. 38^{22}. Βλ. καὶ *ἀγαπῶ* 3β. **2α**) Ὑποδέχομαι (Πβ. L-S, λ. *ὑποδέχομαι* I 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ὡς τροπαιοῦχον νικητὴν νὰ τὸν ἀποδεχτοῦμε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [292]· *σπίτι τζη μ' ἀποδέχεται μ' ὅλη τὴν ὄρεξή τζη* Κατζ. Γ' 278· *Ὁ δοὺξ τοὺς ἀποδέχθηκεν μετὰ χαρᾶς μεγάλης* Φλώρ. 305. *Μὲ πρόσωπο χαιράμενο, μὲ λόγια ζαχαρένια ἐτοῦτον ἀποδέχτηκε* (ἐνν. *ὁ βασιλιὸς*) *ὄχι ἄλλο ἔτσι κιανένα* Ἐρωτόκρ. Β' 424· *τὸν ἐποδέχθηκεν μὲ κάλεσμα καὶ γιόμα* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{71}· βλ. καὶ *ἀναδέχομαι* 2, *ἀπαντήχνω* β, *ἀπαντῶ* 1β· **β**) περιμένω (μὲ ὑποκ. λ. ποὺ δηλώνει δυσάρεστο) (Πβ. καὶ L-S, λ. *ὑποδέχομαι* IV 3): *ἡ κρίσις μ' ἀποδέχεται, χάνομαι ἐκ τὸν κόσμον* Φλώρ. 475· βλ. καὶ *ἀγαλῶ, ἀναμένω* 1α, *ἀπαντεχαίνω* α, *ἀπαντέχω* 1· **γ**) (μὲ αἰτ.) συμπεριφέρομαι φιλικὰ (σὲ κάποιον) (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ. στὸ *ὑποδέχομαι,* L-S στὴ λ. I 1): *Ἐκείνους ἔχε μετὰ σέ, ἀγάπα κι' ἀποδέχου ὅπου πολλὰ συνθλίβονται μετὰ τῶν δυστυχούντων* Σπαν. (Hanna) A 208· *ἐκεῖνος ὡς παμφρόνιμος καλὰ τοὺς ἀποδέχτη· ὅμοσεν κ' ὑπισκήθη τους νὰ μὴ τοὺς ἀδικήση* Χρον. Μορ. H 1437. **3**) Παίρνω στὰ χέρια μου, πιάνω: *σὰ φύλλο τ' ἀποδέχτηκε* (ἐνν. *τὸ κοντάρι*) *στὴ δυνατή ντου χέρα* Ἐρωτόκρ. Β' 502· *ρίπτει του τὸ στεφάνιν καὶ ἐκεῖνος τὸ ἐπεδέκτηκεν καὶ ἐκατεφίλησέν το* Ἀχιλλ. N 1192. Βλ. καὶ *ἁλίσκω, ἀναλαμβάνω* A1. **4**) Ἀνέχομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 2 καὶ L-S, λ. *ὑποδέχομαι* I 4· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ἂν εἶχεν* (ἐνν. *ὁ Χριστὸς*) *ὅλα τὰ κακὰ ἀπάνω στὸ κορμίν του, ἤθελε τ' ἀποδέχεται διὰ ψυχοπόνεσή ντου* Φαλιέρ., Ρίμ. L 284. Βλ. καὶ *ἀναφέρω* A5, *ἀνέχω* A2β, *ἀπαντέχω* 6β. **5**) Ἐπιθυμῶ: *Ἡμεῖς ἐπαναπαύθημεν πρὸς ὀλιγόν, πρὸς ὥραν, αὐτὴ δὲ μόνη μετ' αὐτὴν τὴν μοναχὴν καυχίτσαν ἦτον ὡς ἐπεδέχετο* Καλλίμ. 2420. Βλ. καὶ *ἀγαπῶ* 4, *ἀναβούλομαι, ἀναζητῶ* 5, *ἀνακράζω* 8α.

ἀποδέχομαι, II, βλ. *ὑποδέχομαι.*

ἀπόδημος, ἐπίθ., Πτωχολ. (Ζώρ.) N 74.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόδημος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

(Προκ. γιὰ τόπο) ποὺ δὲ συχνάζεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀπόμερος, ἐρημικός: *εἰς κρυφόν τινά τε τόπον καὶ ἀπόδημον ἀνθρώπων* ὅ.π.

ἀποδημῶ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 569^{25}, Λίβ. (Μαυρ.) P 347 (ἔκδ. *ἀπεδήμειν*· πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπεδήμουν*· πβ. καὶ στ. 345), 824, Λίβ. (Lamb.) Sc. 1, 2735 (ἔκδ. *ἀπεδήμει,* πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπεθύμει*), Esc. 1129 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. *ἀποδημῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποδημίζω*).

1) Εἶμαι μακριὰ (Πβ. L-S στὴ λ. I): *ὅτε ἀπεδήμειν εἰς αὐτὴν τὴν κόρην, ἣν μὲ λέγεις* Λίβ. P 347. **2**) Σταματῶ νὰ κάνω κάτι, ξεμακραίνω (ἀπὸ κάτι): *Στέργετε εἰς τὴν ἀσχόλησιν, ποσῶς μὴ ἀποδημῆτε* Λίβ. Sc. 1. Βλ. καὶ *ἀνακόπτω* 1. **3**) Καταφεύγω, (σὲ κ.) ἐφαρμόζω (κ.): *Ἐὰν ὁ ἱέραξ ἐσθίῃ πολλὰ καὶ ἀπὸ μακέλλης, ἀποδημήσης τῷ τοιούτῳ* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 569^{25}. Βλ. καὶ *ἀναμερίζω* α.

ἀποδιαβάζω, Μαχ. (Dawk.) 54^{21}, 182^{18}, 256^{11}, 282^{25}, 530^{32}, Θησ. (Βεν.) Θ' [11^{5}], Ι' [14^{4}], Βουστρ. (Σάθ.) 417, 469, Σαχλ. Α' (Wagn.) M 337, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 132^{3}, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 321^{8}, Διακρούσ. (Ξηρ.) 77^{11}· *'ποδιαβάζω,* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 295.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *διαβάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἀποδιαβάζειν* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπομακρύνω κάποιον μὲ εὔσχημο τρόπο, «ξεφορτώνομαι», «*ἐξαποστέλλω*» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3· βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 135): *ἐκεῖνος ἀποδιάβασέν τον μὲ καλὰ λογία* Βουστρ. 469. Βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 1. **2**) (Προκ. γιὰ πράγμα) ἀναβάλλω τὴν ἐκτέλεση: *ὁ ρήγας δὲν τὸ ἐσημάδεψεν, ἀμμὲ ἀποδιάβασεν τὸ πράμαν* Μαχ. 54^{21}. Βλ. καὶ *ἀναπέμπω* 3, *ἀναστρέφω* 1. **3**) Ἐλέγχω κάποιον: *ἐσύντυχέν τον καὶ ἀποδιάβασέν τον καὶ ἐβούλωσέν τον νὰ πάγη ἔξω εἰς τὰ Μάγκανα* Βουστρ. 417. **4**) (Προκ. γιὰ δυσάρεστα συναισθήματα) ἀποδιώχνω, ἀποξεχνῶ: *Κοντύλι, φίλε μου ἀκριβέ,...* (παραλ. 1 στ.)... *πάντα τὰ πάθη μου μ' ἐσὲν ἀποδιαβάζω* Κυπρ. ἐρωτ. 132^{3}. **5**) (Ἀμτβ.) περνῶ ἀπὸ ἕνα μέρος σ' ἄλλο: *Λοιπὸν χαρὰ τοῦ κάμνετε, πάσα παρηγορία κὰν ἡ ψυχή του τίποτες καλὰ ν' ἀποδιαβάση ὅσο 'ναι πλιὰ μπορούμενον στὴν φυλακὴν αἰώνια* (=στὴν ἄλλη ζωὴ) Θησ. Ι' [14^{4}]. **6**) Τελειώνω τὴν ἀνάγνωση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7): *Καὶ σὰν τὴν ἀποδιάβασεν, ὅλοι τὴν ἐγροικῆσαν* Διακρούσ. 77^{11}.

ἀποδιαβαίνω, Ἀπολλών. (Wagn.) 841, Ἀχιλλ. (Hess.) L 18, Σαχλ., Ἀφήγ. (Παπαδημ.) 607, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Ε' 1094.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *διαβαίνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀπομακρύνομαι ἀπὸ ἕνα τόπο, φεύγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1γ): *Κἀκεῖνος ἀποδιάβηκεν, στὴν Τρίπολιν ἐπῆγεν* Ἀπολλών. 841. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀποβγαίνω* 1. **2**) Περνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *Ἀγκαλιαστὴ τὴν ἤπιασεν ἡ Νένα τζ' ἡ Φροσύνη κρατεῖ τη νὰ τσ' ἀποδιαβῆ ἡ λιγωμάρα ἐκείνη* Ἐρωτόκρ. Ε' 1094.

ἀποδιάβασμαν τό, Ἀσσίζ. (Σάθ.) 225^{10-11}, 229^{10}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποδιαβάζω.* Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἀποδιαβάζειν* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποδιάβασμα*).

Διαδικασία: «*τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι παρευτὺς ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν... χωρὶς κανέναν ἀποδιάβασμαν* (πβ. *χωρὶς κώλυσιν* Ἀσσίζ. 475^{20}) *νὰ τὸν πάρου εἰς τὴν κρεμάστραν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν* αὐτ. 229^{10}.

ἀποδιαλέγω, Χρον. Μορ. (Καλ.) H 140, Ἐρωτοπ. (Hess.-Pern.) 55, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 5· μτχ. *ἀποδιαλεμένος,* Χρον. Μορ. (Καλ.) H 3595.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *διαλέγω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξεδιαλέγω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *'Εν τούτῳ ἀποδιαλέξασιν τὸν κόντον τῆς Τσαμπάνιας, διατὶ ἦτον ἐντροπώτερος κ' εἰς τ' ἄρματα ἐπιδέξιος* Χρον. Μορ. Η 140· 'Η μτχ. μὲ ἐπιθετ. σημασ.: *ἦσαν ὅλοι ἐκλεχτοί, ὅλοι ἀποδιαλεμένοι* Χρον. Μορ. Η 3595.— Βλ. καὶ *ἀναλέγομαι*.

ἀποδιαντρέπομαι, Σαχλ. (Vitti) Ν 258, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 341, Φαλιέρ., 'Ιστ. (Ζώρ.) V 712, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 1072· *'ποδιαντρέπομαι*, Φορτουν. (Ξανθ.) Α' 111.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἀρχ. *διατρέπομαι* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἐντρέπομαι* καὶ πιθ. τοῦ *ἀδιάντροπος* ἢ ἀπὸ τὸ *ἀπαδιάντροπος* > *ἀπαδιαντροπῶ* μὲ συμφ. πρὸς τὸ *ἐντρέπομαι* (βλ. καὶ Βλάχ., λ. *ἀποδιαντρέπομαι*) καὶ ἐπίταση τῆς πρόθ. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποδιαντρέπω*).

Φέρομαι ἀδιάντροπα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποδιαντρέπω* 1): *δὲν θέλει* (ἐνν. ἡ Φροσύνη) *ν' ἀποδιαντραπῇ πλιότερα ἡ 'Αρετούσα* 'Ερωτόκρ. Α' 1072· *Πολλὰ μοῦ 'ποδιαντράπηκες καὶ βλέπεσαι, καημένε* Φορτουν. Α' 111.

ἀποδιαφωτίζω, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Ε' 864.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *διαφωτίζω* (Βλ. πάντως καὶ ΙΛ, ἐτυμολ., καὶ Χατζιδ., ΕΕΠ 7, 1910/11, 63). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μὲ ὑποκείμενο τὸ οὐσ. *ἡμέρα*) ἀρχίζει νὰ ξημερώνη, χαράζει ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ μέρ' ἀποδιαφώτιζε κ' ἦρθαν τοῦ ἡλιοῦ οἱ ἀχτίνες* ὅ.π.

ἀποδίδω, Σπαν. (Hanna) Α 649, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 370, Προδρ. (Hess.-Pern.) III 7, Μακρεμβ., 'Υσμ. (Hercher) 170^{17}, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 929, 2221, 2239, 3120, Καλλίμ. (Κριαρ.) 2147, 'Ασσίζ. (Σάθ.) 531^{30}, 'Ελλην. νόμ. (Σάθ.) 546^{20}, 565^{24}, Πόλ. Τρωάδ. (Μαυρ.) 47, 'Ερμον. (Legr.) Ζ 90, 'Εξήγ. πέτρ. (Βέης) 275, Βίος 'Αλ. (Reichm.) 2728, Πανάρ. (Λαμψ.) 65^{28}, Δούκ. (Grecu) 77^{13}, 163^{18}, Σφρ., χρον. μ. (Grecu) 76^{12}, Γεωργηλ., Βελ. (Wagn.) 235, Βεντράμ., Φιλ. (Ζώρ.) 352, 'Ιστ. πατρ. (Βόνν.) 95^{14}, 'Αλφ. (Μπουμπ.) 1^{16}, 'Αλφ. (Κακ.) 14^{70}, Βίος ἁγ. Νικ. (Legr.) 153, 'Ερωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 256, 1105, 1363, Γ' 51 (*ἐπόδωκα*), 486, 531, 732, 791, Ε' 714, 870, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 88, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ξηρ.) 351^{16}· *ἀπεδίδω*, Σπαν. (Hanna) Α 358.

Τὸ ἀρχ. *ἀποδίδωμι*. 'Η λ. μὲ διάφορους τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποδίνω*).

1) 'Επιστρέφω (*κάτι*) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. *ἀποδίνω* Α): *τὴν ἐμὴν δὲ θυγατέραν*, (παραλ. 1 στ.) *ἀποδότε πρὸς ἐμέναν* 'Ερμον. Ζ 90· *καὶ τὸ κτηθέν, εἰ βούλοιτο, πάλιν ἀποδιδόναι* Μανασσ., Χρον. 2221. **2α**) (Μετὰ ἀπὸ συμφωνία) παραδίδω: *ὑποσχεθέντος τοῦ ἐπιδοῦναί μοι ποσότηταν προικὸς τόσην, μετὰ δὲ τοῦ πληρῶσαι τὸν γάμον οὐκ ἀπέδωκάν μοί τι* 'Ελλην. νόμ. 546^{20}· βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 7· **β**) κληροδοτῶ: *ἂν οὐκ ἔχη ἢ τέκνα ἢ γονεῖς... εὑρήσεις τὸ ζητούμενον πρόσωπον τὸ πλέον κοντότερα καὶ οὕτως ἀπόδος τὴν κληρονομίαν* 'Ελλην. νόμ. 565^{24}. Βλ. καὶ *ἀπαριάζω* 2, *ἀπαφήνω* 4, *ἀποθέτω* 2. **3**) 'Ανταποδίδω, δίνω γιὰ ἀντάλλαγμα: *εἶπε πὼς θὲν νὰ δώση* (ἐνν. ὁ *ἀγὰς*) *τὸν τόπον του· κι' ὁ βασιλιὰς τί θέλει τ' ἀποδώσει; 'Εμένα κόπτει καὶ παιδιά, δικούς μου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 351^{16}. Βλ. καὶ *ἀνταμείβω, ἀνταποδίνω* 2, *ἀντιμεύω* 1α. **4**) (Προκ. γιὰ κατάθεση καταγγελίας) καταθέτω: *οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῇ αἰτήσει, ἣν ἀπέδωκεν κατ' ἐμοῦ* 'Ασσίζ. 531^{30}. **5**) (Συνήθως μὲ ἀντικ. λ. ὅπως *ἴασις, δόξα*, κλπ.) παρέχω: *ἀναμαθεῖν τοὺς πόνους τοῦ νοσοῦντος, εἶθ' οὕτως καὶ τὴν ἴασιν ἐντέχνως ἀποδοῦναι* Προδρ. III 7· *πᾶσι δ' ἡμῖν ἀπέδωκε δόξαν, τιμὴν μεγίστην* Βίος 'Αλ. 2728. 'Η χρ. καὶ σὲ παροιμ. (Βλ.

καὶ Πολ. Ν., ΒΖ 7, 1898, 163): *Κατὰ ρογὶν τὸν ἐλαδὰν ὁ Θεὸς οὐκ ἀποδίδει* Γλυκᾶ, Στ. 370. **6α**) Φρ: *ἀποδίδω τὴν ψυχήν, ἀπ. τὸ ζῆν, ἀπ. τὸ χρεών, ἀπ. τὸ τέλος*=πεθαίνω (Βλ. καὶ L-S Κων/νίδη, λ. *ἀποδίδωμι* II 4): *ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, τὸν θάνατον, καὶ ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς χεῖρας Θεοῦ* 'Ιστ. πατρ. 95^{14}· *ἐπεριωρίσθησαν εἰς τὰ Λιμνία καὶ ἐκεῖ τὸ ζῆν ἀπέδωκαν* Πανάρ. 65^{28}· *ἐπιληψίας εἰσπεσούσης καὶ φωνὴν καὶ γλῶτταν κωλυθεὶς ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης ἀπέδωκε τὸ χρεὼν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς αὐτοῦ* Δούκ. 163^{18}· *ὅταν ὁ θάνατο⟨ς⟩ σ' εὑρῇ, τὸ τέλος ν' ἀποδώσῃς;* 'Αλφ. (Μπουμπ.) 1^{16}· **β**) ἀποκάμνω, ἐξαντλοῦμαι (συνήθως μτχ. *ἀποδομένος*) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποδίνω* Β2. Βλ. καὶ Βογιατζ., 'Αθ. 29, 1917, ΛΑ 72): *ἀπέδωκε* (ἐνν. τὸ σῶμα μου) *τοῖς στεναγμοῖς, ἀπέδωκε τοῖς θρήνοις* Καλλίμ. 2147· *'Η Νένα τζη νὰ τὴ θωρῇ ἐδέτσι ἀποδομένη φοβώντας τὰ περσότερα τὸ διάταμα σωπαίνει* 'Ερωτόκρ. Γ' 531. Βλ. καὶ *ἀποδώνω*· **γ**) καταλήγω, καταντῶ (συνήθως μτχ. *ἀποδομένος*) (Βλ. Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ., σ. 502 καὶ Βογιατζ., 'Αθ. 29, 1917, ΛΑ 71. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποδίνω* Β1): *'Οκ τὴ φιλαργυρία τους κακὰ θέλ' ἀποδώσουν* Βεντράμ., Φιλ. 352· *θωρῶ σε, πῶς ἀπόδωκες, καὶ στὴν καρδιὰ πονεῖ μου* 'Ερωτόκρ. Γ' 732· *ἐπόνεσε... νὰ δῇ γιὰ κεῖνο μίαν κερά, πῶς εἶν' ἀποδομένη* 'Ερωτόκρ. Ε' 870. Βλ. καὶ *καποδίδω*. **7**) Φρ.: *ἀποδίδω λόγον*=δίνω λόγο (γιὰ *κάτι*): *ὅταν οὖν μέλλῃ νὰ κριθῇ, τὶ λόγον ν' ἀποδώσῃ;* 'Αλφ. (Κακ.) 14^{70}· *ἀποδίδω τοὺς ὀφθαλμοὺς*=προσηλώνω τὸ βλέμμα, βλέπω ἐπίμονα: *οἷς* (ἐνν. *μαργάροις*) *ἐγὼ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλους ἀποδοὺς εἶπον μετὰ θάμβους καὶ ἡδονῆς* Μακρεμβ., 'Υσμ. 170^{17}.

ἀποδικάζω, Γλυκᾶ, Στ. (Τσολ.) 96.

("Αν σωστὴ ἡ ἀποκατάσταση τῆς λ. ἀπὸ τὸν Εὐστρατιάδη) πιθ. ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δικάζω* (βλ. Τσολάκη, Γλυκᾶ, Στ. 96 κριτ ὑπ.). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Καταδικάζω ἢ δικάζω ὁριστικά: *ἐκεῖ* (ἐνν. στὸν "Αδη) *πεντηκονθήμερος καιρὸς ἐλευθερίας κατ' ἔτος ἅπαν δίδοται τοῖς ἀ[ποδικα]σμένοις ἐνταῦθα δὲ διηνεκὴς ἡ κάθειρξις τυγχάνει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναθεματίζω* 3.

ἀποδικιώνομαι, Μαχ. (Dawk.) 194^{29}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δικιώνομαι*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Δικαιολογοῦμαι: *Τώρα νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἀγκάλεσεν ὁ ἀφέντης τῆ(ς) Σπάρας καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ Ρεκιφόρτ τὸν ρήγα διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὸν πάπαν ν' ἀποδικιωθῇ τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ γεννῶν* ὅ.π.

ἀποδιοπομπῶ, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 12^{37}.

Τὸ ἐνεργ. τοῦ ἀρχ. *ἀποδιοπομπέομαι*. 'Η λ. ἤδη στὸν Εὐστ., 'Ιλ. Β' 291^{27}.

Διώχνω (Πβ. L-S, λ. *ἀποδιοπομπέομαι* I 1): *τοὺς δὲ δοκοῦντας μὲν μὴ ὄντας δὲ ἀποδιοπομποῦμεν εἰς κόρακας* ὅ.π.

ἀποδισκεύω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 6572.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δισκεύω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. ἤδη στὸ Δαμάσκιο (L-S Κων/νίδη).

Ρίχνω (*κάτι*) σὰ νὰ εἶναι δίσκος ('Η σημασ. ἤδη στὸ Δαμάσκιο, L-S Κων/νίδη): *πρηστὴρ ἐδόκει τοῖς ἐχθροῖς, ἔμπυρος καταβάτης ὑψόθεν ἀποδισκευθείς, ἀπορραγεὶς ἐκ νέφους* ὅ.π.

ἀποδιώχνω, Κομν., Διδασκ. (Λάμπρ.) Δ 400, Διγ. (Καλ.) Α 951, Βίος ὁσ. 'Αθαν.

(Βέης) 251, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 430^{17}, Σοφιαν., Παιδαγ. (Legr.) 118, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. (Băn.) 156^{33}, Ἔκθ. χρον. (Lambr.) 24^{4}, Κορων., Μπούας (Σάθ.) 13, 16, Χρον. σουλτ. (Ζώρ.) 89^{10}, 133^{5}, 134^{32}, 137^{5}, Ἱστ. πολιτ. (Βόνν.) 9^{11}, 35^{15}, Ἱστ. πατρ. (Βόνν.) 98^{12}, $99^{5,22}$, 107^{5}, 111^{20}, 131^{14}, 135^{8}, 140^{16}, 143^{5}, 157^{16}, Δωρ. Μον. (Buchon) XXXIV, Παλαμήδ., Βοηβ. (Legr.) 310, Ἱστ. Βλαχ. (Legr.) 660, Διγ. (Πασχ.) Ἄνδρ. 371^{29}, 372^{26}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [489], Διγ. (Lambr.) Ο 116· *'ποδιώχνω*, Διγ. (Lambr.) Ο 1065.

Τὸ ἀρχ. *ἀποδιώκω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀπομακρύνω, καταδιώκω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τοῦ βασιλέως ἔδωκεν ὁ Στέφανος μαντάτα τὸ πῶς τὸν ἀποδίωξαν τοῦ Λέχου τὰ φουσάτα* Ἱστ. Βλαχ. 660· *Ἀλλὰ ὁ ὀφθαλμὸς ὁ ἀκοίμητος τοῦ Θεοῦ, ὁ δυνατὸς καὶ φοβερός, διὰ πρεσβείαν τῆς αὐτοῦ μητρὸς ἀποδίωξε τὴν ἀρμάδα* Χρον. σουλτ. 134^{32}· **β**) ἀποπέμπω: *ἔβγαλεν ἀπὸ τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν τὸν ἀπέδιωξεν ἔξω* Ἱστ. πατρ. 131^{14}· *Μόνον ἐκαταφρόνα τον καὶ ἀποδίωχνέ τον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [489]· βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 1· γ) (προκ. γιὰ ἀνάγνωσμα) ἀπομακρύνω (τὸν ἀναγνώστη), προκαλῶ ἀνία: *Τὸ γὰρ πολὺ κ' ὑπέρμετρον ἔχει πολλάκις βάρος καὶ τοὺς ἀναγινώσκοντας ὁ νοῦς τοὺς ἀποδιώχνει* Κομν., Διδασκ. Δ 400.

ἀποδοίμας?, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 159 τοη'.

ἀποδοκιμάζω, Διγ. (Hess.) Esc. 790, 1269.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δοκιμάζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Δοκιμάζω (Πβ. L-S στὴ λ. II): *καὶ λέοντα τοῦ ἐδείξασιν ὡς διὰ νὰ τὸν ἀποδοκιμάσουν* αὐτ. 790· *Τὸν Γιαννάκην ἐχώρισα, ὡς διὰ νὰ τὸν ἀποδοκιμάσω* αὐτ. 1269.

ἀποδόκιμος, ἐπίθ., Διγ. (Καλ.) Α 3532.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *δόκιμος*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. ἄσχετη μὲ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀποδόκιμος* (=ἀδόκιμος).

Ποὺ εἶναι πολὺ δοκιμασμένος, δοκιμότατος (Βλ. Καρατζ., AIPhHOS 9, 1949, 291): *ἐγὼ δὲ μετεσέλλισα τὸν θαυμαστὸν τὸν μοῦντον, ὃν εἶχον ἀποδόκιμον εἰς τὰς μεγάλας βίας* ὅ.π.

ἀπόδομα τό, Ἐρωτόκρ. (Ξανθ.) Α' 194.

Τὸ μτγν. *ἀπόδομα*. Γιὰ τὴ σημασιολ. ἐξέλιξη βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 143, 157 καὶ Βογιατζ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 72. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ τέλος τῆς ζωῆς, τὰ «στερνὰ» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *κακὰ 'ποδόματα θωρῶ ἐσὲ καὶ τοῦ κυροῦ σου* ὅ.π.

ἀποδουλώνω, Λίβ. (Wagn.) Ν 2857.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *δουλώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ.) ὑποδουλώνω τελείως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἀπεδουλώθην εἰς αὐτὸν καὶ συνεπόνεσά τον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *αἰχμαλωτίζω* Α2α.

ἀποδοχή ἡ, Καλλίμ. (Κριαρ.) 1250, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. (Λαούρδ.) 107^{73}, Διγ. (Καλ.) Esc. 20, Α 355, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' (Strzyg.) 555, Φλώρ. (Κριαρ.) 1144, 1148, Λίβ. (Lamb.) Esc. 2248, Notizb. (Kug.) 75, Σφρ., Χρον. μ. (Grecu) 22^{35}, 40^{22}, Ψευδο-Σφρ. (Grecu) 266^{1}, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. α' 153.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποδοχὴ* μὲ συμφ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ὑποδοχή*.

1) Ὑποδοχὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I 2): *εἰς τούτη 'φχαριστῶ σας τὴν τιμημένη ἀποδοχὴ* Ἐρωφ. Ἰντ. α' 153· *ἐπροσηκώθηκαν εἰς ἀποδοχήν του* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 107^{73}. Βλ. καὶ *ἀναδοχὴ* 1, *ἀπαντὴ* β, *ἀπάντησις* β. **2α**) Ἔγκριση, παραδοχὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *νὰ ἔνι μετὰ ἀποδοχῆς καὶ ὁρισμοῦ τοῦ αὐθεντὸς τοῦ βασιλέως* Σφρ., Χρον. μ. 22^{35}. **β**) θέλημα, ἐπιθυμία: *συνεκατέβην, ἔποικεν τὸ ὀρέγετον ὁ νοῦς μου· ἐπλήρωσε τὸ θέλημα καὶ τὴν ἀποδοχήν μου* Λίβ. Sc. 2248· *ἐγεννήθη μοι ὁ υἱός μου Γεώργιος, ὅν, Χριστὲ Βασιλεῦ, φυλάττοις εἰς μακροὺς χρόνους εὐτυχοῦντα καὶ ζῶντα καὶ πολιτευόμενον πρὸς τὴν σὴν ἀποδοχὴν* Notizb. 75· βλ. καὶ *ἀγάπη* 8α, *ἀκρίβεια* 3, *ἀπλαζίριν* 1β· γ) αὐτὸ ποὺ περιμένει κανείς· ἐλπίδα (πβ. τὸ μτγν. *ἀπεκδοχή*, Δημητράκ.): *Ἐκ τῶν πολέμων τῶν πολλῶν καὶ τῆς δοκιμασίας, πάλιν ἔχω ἀποδοχὴν καὶ τοῦτον ἵνα λάβω* Διγ. Α 355.

ἀποδράχνω, Ἰων. (Hess.) 213^{3}, 214^{10}, 216^{2}.

Ἀπὸ τὸ νεωτερικὸ ἀόρ. *ἀπέδραξα* ⟨ *ἀπέδρασα* τοῦ ἀρχ. *ἀποδιδράσκω* (Hess., BZ 10, 1901, 214 σημ. 28).

Φεύγω (πβ. Π.Δ. Tisch., Ἰων., I 10): *ἔγνωσαν οἱ ἄντρες ὅτι ἀποενώπιον Κυρίου ἐκεῖνος ἀποδράχνει* αὐτ. 214^{10}.—Βλ. καὶ *ἀδειάζω* 3, *ἀλαργάρω*, *ἀλαργῶ*, *ἀναφεύγω*, *ἀναχωρίζω* Β, *ἀποβγαίνω* 1.

ἀποδυνατίζω, Διήγ. παιδ. (Wagn.) 790.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀδυνατίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Χίο (ΙΛ, λ. *ἀπαδυνατίζω*).

Ἀδυνατίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαδυνατίζω*): *ὅταν ἐξαπορισθῇς καὶ ἀποδυνατίσῃς, ἐκβάλλουν καὶ ὑπάγουν σε* (ἐνν. *ἀλογάκιν*) *ἔξω εἰς τὸ λιβάδιν* ὅ.π.

ἀποδυνατῶ, Συναξ. γαδ. (Wagn.) 235.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀδυνατῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸ ποντ. ἰδίωμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαδυνατίζω*).

Γίνομαι ἰσχνός, ἀδυνατίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπαδυνατίζω*): *αὐτὰ μὲ ἐπολέμαν ἐκεῖνος ὁ αὐθέντης μου κι' ἀπεδυνάτουν τόσον* ὅ.π.

ἀποδυσπετῶ, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 5131, Καλλίμ. (Κριαρ.) 68.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Δυσφορῶ, δυσανασχετῶ (Πβ. L-S): *οὐδεὶς ἀποδυσπέτησεν πρὸς τοῦ πατρὸς τοὺς λόγους* Καλλίμ. 68.—Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Β1β, *ἀκούω* Α8 Φρ.

ἀποδῶ, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδῶ*.

ἀποδῶθεν, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεδῶθεν*.

ἀποδώνω· μτχ. *'ποδωμένος*, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 104^{32}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποδίδω*. Βλ. Pitsillidès, Κυπρ. ἐρωτ. σ. 397, λ. *ποδωμένος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 744).

Ἀποκάμνω, καταβάλλομαι, ἐξαντλοῦμαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Σακ., Κυπρ. Β' 744): *ἀνεῖν καὶ πεθυμᾶς τὸν θάνατόν μου, 'δέμε πὼς εἶμαι τέλεια 'ποδωμένη* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποδίδω* 5β.

ἀποεβγαίνω, βλ. *ἀποβγαίνω*.

ἀποεβγάνω, βλ. *ἀποβγάνω.*

ἀποεκεῖθε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεκεῖθεν.*

ἀποεντυλίσσω, βλ. *ἀπεκτυλίσσω.*

ἀποενώπιον, ἐπίρρ., Ἰων. (Hess.) 214^{10}, Πεντ. (Hess.) Γέν. IV 16.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐνώπιον.*

Ἀπομπροστά: *ἐβγῆκεν ὁ Κάιν ἀποενώπιον τοῦ Κύριου* Πεντ. Γέν. IV 16· *ἔγνωαν οἱ ἄντρες ὅτι ἀποενώπιον Κυρίου ἐκεῖνος ἀποδράχνει* Ἰων. 214^{10}.—Βλ. καὶ *ἀπεμπρὸς* **1**, *ἀπέμπροσθεν.*

ἀποζαλίζομαι, Hist. imp. (Rochow) 196^{58}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ζαλίζομαι.* Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν Πόντο (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *ἀποζαλίουμαι* καὶ ΙΛ, λ. *ἀποζαλίζω*).

Ξεζαλίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὸν Πόντο, Παπαδ. Α., Λεξ. λ. *ἀποζαλίουμαι*): *ἕως οὗ* (ἔκδ. *οὗν·* διορθώσ.) *νὰ ἀποζαλισθοῦν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὸν βρόμον* ὅ.π.

ἀπόζεμα τό, Ἱερακοσ. (Hercher) 473^{22}, Ἰατροσ. κῶδ. (Ἄμ.) 150.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόζεμα.* Τ. *ἀπόζευμα* σὲ ἰατροσόφ. (Σάθα, ΜΒ ς', σ. λδ'). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφέψημα, ἐκχύλισμα (βλ. Ἄμ., REB 17, 1959, 188) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἵνα μὴ τὸ ἀπόζεμα τῶν θέρμων προσεγγίσῃ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ* Ἱερακοσ. 473^{22}. —Βλ. καὶ *ἀπόβρασμα, ἀπόσταγμα.*

ἀποζεύω, Χρον. Μορ. (Schmitt) Ρ 6732.

Ἀπὸ τὸ *ἀποζεύγνυμι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξεπεζεύω καὶ ἐγκαθίσταμαι: *Ὁ ἀφέντης τῆς Καρύταινας μετὰ τὴν φαμελίαν του* (παραλ. 2 στ.)...*ἀποσώσασιν ὁμοῦ εἰς τὴν Γλαρέντσα· ἀφότου ἀποσώσασιν κι' ἀπόζεψαν ἐκεῖσε*...ὅ.π.

ἀποζητῶ· *'ποζητῶ,* Μαχ. (Dawk.) 520^{34}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ζητῶ.* Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. ἤδη στὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *ἀποζητέω*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπαιτῶ, ἀξιῶ: *'Ποζητοῦν καὶ ἀποὺ 'ξαυτόν σου ἐγγυμαχίαν διὰ ϡ' χιλιάδες δουκάτα* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀξιαζητῶ.*

ἀποζυγώνω, Ἐγκ. ἀγ. Δημ. (Λαούρδ.) 110^{204}, Πανώρ. (Κριαρ.) Α' 206, Β' 137, Γύπ. (Κριαρ.) Πρόλ. Διὸς 67, Ἐρωφ. (Ξανθ.) Ἰντ. γ' 12, Στάθ. (Σάθ.) Α' 306, Φορτουν. (Ξανθ.) Δ' 192.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ζυγώνω.* Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Καταδιώκω, κυνηγῶ κατὰ πόδας, κυνηγώντας προσπαθῶ νὰ πλησιάσω κάποιον (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Τ' ἀλάφι ἀποζυγώνοντας τόσα εἶμαι κουρασμένη* Πανώρ. Β' 137· *ἀποζυγώνοντάς τηνε μιὰν ὥρα σ' ἕνα δάσο* Γύπ. Πρόλ. Διὸς 67. Βλ. *ἀκολουθῶ* 2β, *ἀπογλακῶ.* **2**) Διώχνω, ἀποπέμπω: *μὰ κάμε στὸ φουκάρι μέσα νὰ βάλῃς τὸ σπαθί, μὴ λάχῃ καὶ προβάλῃ κιανεὶς κι' ἀποζυγώξῃ μας καὶ τώρα, ὡσὰν τὴν ἄλλη* Φορτουν. Δ' 192.—Βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 1, *ζυγώνω.*

ἀπόζω, Μανασσ., Χρον. (Βόνν.) 3378, 6127.

Τὸ ἀρχ. *ἀπόζω.*

1) Ἀναδίδω ὀσμὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ἄνδρες προβατοθρέμμονες, ἀπόζοντες τοῦ γράσου* αὐτ. 6127. **2**) (Μεταφ.) ἀποπνέω αἴσθημα· ἐμφοροῦμαι ἀπὸ αἴσθημα: *ἐκεῖνον τὸν ἀπόζοντα πλεονεξίας μύσους* αὐτ. 3378.

ἀπόζωμον τό, Ὀρνεοσ. ἀγρ. (Hercher) 542^{23}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ζωμός.* Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποζούμι*).

Χυμὸς ποὺ βγαίνει ἀπὸ χόρτα κοπανισμένα καὶ συμπιεσμένα (πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποζούμι* Α5=ἀφέψημα χόρτων): *καὶ βετονίκην κοπανίσαντες καὶ ἐκπιάσαντες τὸ ἀπόζωμον εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἐμβάλλουσι* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπόζεμα.*

ἀποθάβω, Χούμνου, Π.Δ. (Marshall) II 37.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *θάβω* < ἀρχ. *θάπτω.* Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θάβω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Λοιπὸν ἡ μάννα καὶ ὁ πατὴρ τὸν Ἄβελ ἀποθάψαν μ' ἀναστενάγματα πολλὰ* ὅ.π.

ἀποθαινίσκω, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) Α 622· *ἀπεθηνίσκω,* Ἀγν., ποιήμ. (Ζώρ.) Α 83, Φαλιέρ., Ἱστ. (Ζώρ.) V 614· *ἀποθηνίσκω,* Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βεν.) Α' [373]· *'πεθαινίσκω,* Ἀσσίζ. (Σάθ.) 384^{8}· *'πεθανίσκω,* Βουστρ. (Σάθ.) 443, Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 100^{38}· *'πεθηνίσκω,* Κυπρ. ἐρωτ. (Pitsill.) 69^{23}, 100^{36}, 104^{37}, 116^{19}, Σουμμ., Παστ. φίδ. (Βέν.) Ε' [366].

Ἀπὸ τὸ *ἀποθαίνω—ἀπεθαίνω* καὶ τὴ ρηματ. κατάλ. *-ίσκω.* Ὁ τ. *'πεθανίσκω* ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀπέθανα.* Οἱ τ. *ἀποθηνίσκω, ἀπεθηνίσκω, πεθηνίσκω* ἀπὸ τὸν παρατ. *ἀποθήνισκα·* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 300-1. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *πεθανίσκω·* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 459, 709, 724).

Πεθαίνω (Ἡ σημασ. στὸ Du Cange, λ. *πεθανίσκω·* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ. ὅ.π.): *πάσα μέραν πεθηνίσκω ἀδ δὲν δῶ τὴν ἀφεντιάν της* Κυπρ. Ἐρωτ. 116^{19}. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* 5, Φρ. β, *ἀπεκδύομαι, ἀπέρχομαι* 4, *ἀποβγαίνω* 3.

ἀποθαίνω, Σπαν. (Ζώρ.) V 512, Σπαν. V Suppl. 174, Ἀσσίζ. 53^{12}, 65^{4}, Διγ. (Hess.) Esc. 159, Χρον. Μορ. Η 493, 1134, Χρον. Μορ. Ρ 4085, Περὶ ξεν. Α 444, Ἐρωτοπ. 231, Ἀπολλών. (Wagn.) 452, Ἀχιλλ. Ο 366, Μαχ. 366^{14}, Θησ. (Foll.) I 12, Βουστρ. 483, Ἀγν., ποιήμ. Β' 74, Συναξ. γυν. 994, Κορων., Μπούας 133, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 38, Τριβ., Ρὲ 89, Τριβ., Ταγιαπ. 226, Ἀχέλ. 2321, Θρ. Κύπρ. Κ 746, Ἀνων., Ἱστ. σημ. ρμα', Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 2182, Ἀλφ. (Κακ.) 15^{3}, Κατζ. Β' 36, 91, Ε' 270, Πανώρ. Δ' 437, Ἐρωφ. Α' 204, Πιστ. βοσκ. V 3, 85, Βοσκοπ. 190, 352, Παλαμήδ., Βοηβ. 182, Ἱστ. Βλαχ. 1280, Σουμμ., Ρεμπελ. 167, Ἐρωτόκρ. Α' 379, 954, Δ' 1086, Θυσ. 152, 304, 656, 683, 896, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 69, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [284], Ε' [235], Ροδολ., Ἀφ. Φλαγγ. [9], Ροδολ., Ἀφ. Φιορ. [5], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [204], χορ. δ' [82], Λίμπον. Εἰσαγ. 53, 365, Ζήν. Δ' 380, Διγ. Ο 1872, Τζάνε, Κρ. πόλ. 180^{16}, 238^{18}, 440^{8}, κ.π.ἀ.· *ἀπεθαίνω,* Ἀσσίζ. 118^{15}, 185^{26}, 219^{1}, 263^{24}, Ἑρμον. Ρ 247, Μαχ. 374^{25}, 474^{8}, Πεντ. Γέν. II 47, XLVIII 21, IX 4, XXI 20, Ἀρ. XXVI 65, Δευτ. XXIV 16, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1, Ἄλ. Κύπρ. 1502, Διγ. Ἄνδρ. 343^{29}, κ.ἀ.· *πεθαίνω,* Ἀσσίζ. 223^{30}, 267^{17}, Ἀχιλλ. Ν 565, Μαχ. 18^{7}, 72^{13}, 438^{3}, 466^{28}, 614^{4}, 642^{9}, Συναξ. γυν. 209, Πεντ. (Hess.) Γέν. II 17, V 11, VII 22, XLII 2, Σουμμ.,

Παστ. φίδ. Δ' [1478], κ.ἀ·. *'ποθαίνω,* 'Ασσίζ. 129^{3}, Διγ. (Hess.) Esc. 121, Χρον, Μορ. Ρ 7206, 'Αχιλ. L 745, 1358, 'Αχιλλ. (Hess.) L 725, Μαχ. 2^{9}, 30^{8}, 118^{15}, 364^{26}. 482^{16}, 592^{27}, 610^{19}, Βουστρ. 474, Κυπρ. ἐρωτ. 8^{6}, 9^{14}, 46^{7}, 81^{6}, 123^{8}, Συναξ. γυν. 1093, 1146, Κορων., Μπούας 130, Θρ. Κύπρ. Κ 526, Κατζ. Α' 310, Γ' 90, 'Ερωφ. Β' 341, Ε' 295, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 3, 39, Βοσκοπ. 438, 'Ερωτόκρ. Α' 611, 744, 1960, Β' 1612, Δ' 1070, Θυσ. 189, 205, Εὐγέν. Πρόλ. 90, Στάθ. Γ' 228, Φορτουν.Γ' 261, 'Ιντ. δ' 173, Ζήν. Πρόλ. 52, Τζάνε, Κρ. πόλ. 384^{15}, Διακρούσ. 117^{28}, κ.π.ἀ.· μτχ. *ἀπεθαμένος,* Λίβ. Ν 2572, 3111, 'Αχιλλ. (Hess.) L 434, Θησ. Β' [45^{7}], ΙΑ' [5^{7}], Πεντ.'Εξ. XII 30, 'Αρ. XII 12, XVII 13, 14, Σταυριν. 404, 1022, Διήγ. πανωφ. 58, Διήγ. ὡραιότ. 800, Λίμπον. 212 κ.ἀ.· *ἀπεθαμμένος,* 'Ασσίζ. 179^{23}, 350^{14}, 393^{14}, 469^{18}· *ἀπεθανόντας,* Κατζ. Ε' 370· *ἀποθαμένος,* Διγ. (Hess.) Esc. 190, Διγ. Α 3001, 3627, Βέλθ. 1149, Πόλ. Τρωάδ. 822, 'Ερωτοπ. 112^{388}, 'Απολλών. (Wagn.) 710, Λίβ. Sc. 1402, Esc. 3466, Λίβ. Ν 3089, 'Ιμπ. 647, 651, Χούμνου, Π.Δ. ΙΙ 23, Ἄσμα σεισμ. 9, Κορων., Μπούας 51, 97, 137, Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 240, Τριβ., Ρὲ 238, Πεντ. 'Εξ. XIV 30, XXI 34, 'Αχέλ. 439, Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{11}, Βοσκοπ. 30, Κατζ. Γ' 49, 112, 'Ερωφ. Γ' 108, Πιστ. βοσκ. ΙΙ 2, 33, Σταυριν. 490, 'Ερωτόκρ. Α' 826, Γ' 772, 974, Ε' 753, Θυσ. 311, 1004, Συναδ., Χρον. 70, Ροδολ. Α' [102, 538], 'Αποκ. Θεοτ. ΙΙ 11, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [522], Τζάνε, Κρ. πόλ. 162^{18}, 265^{8}, 455^{16}, 561^{8}, κ.π.ἀ.· *ἀποθαμμένος,* 'Ασσίζ. 105^{10}, 206^{13}, Κυπρ. ἐρωτ. 17^{18}, 23^{14}, 69^{16}· *ἀποθάνοντας,* 'Ερωτόκρ. Γ' 108· *πεθαμένος,* Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{6}· *πεθαμμένος,* 'Ασσίζ. 206^{13}· *'ποθαμένος,* Θησ. Β' [77^{2}], Κορων., Μπούας 79, Πικατ. 34, Αἰτωλ., Μῦθ. 72^{10}, 'Ερωτόκρ. Γ' 744, Εὐγέν. 674, Τζάνε, Κρ. πόλ. 290^{16}· *'ποθαμμένος,* Κυπρ. ἐρωτ. 25^{4}, 70^{22}, 88^{12}, 94^{70}, 104^{29}, Θρ. Κύπρ. Κ 838.

'Από τὸν ἀόρ. *ἀπέθανον* τοῦ ἀρχ. *ἀποθνήσκω.* Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 214, ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 8, Κριαρ., 'Ελλην. 22, 1969, 167, 'Ανδρ., 'Αθ. 47, 1937, 189. Βλ. καὶ *μισαποθαμένος.*

Α' ('Αμτβ.) **1**) Πεθαίνω: *πολλοὶ ἐπεθάναν εἰς τὸ μαρτύριον* Μαχ. 438^{3}· *ζώντας μου κι' ἀποθάνοντας κατάρα θέλω ἀφήσει* 'Ερωτόκρ. Γ' 108· *τὴν ἡμέρα ὁποὺ φᾶς ἀπ' αὐτὸ ἀπεθαμὸ ν' ἀπεθάνης* Πεντ. Γέν. ΙΙ 47· φρ. *ἀποθαίνω μόνος μου*=προκαλῶ τὸ θάνατό μου: *μόνος σου γὰρ νὰ φονευτῆς, μόνος σου ν' ἀποθάνης* 'Αχιλλ. Ο 366. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* φρ. β, *ἀπεκβαίνω* γ, *ἀπεκδύομαι, ἀπέρχομαι* 4, *ἀποβγαίνω* 3, *ἀποθαινίσκω.* **2**) (Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο) σβήνω, χάνομαι, βασιλεύω: *ἐλπίζομ' ὅτι ὁ ἥλιος π' ἀποθαίνει τὸ βράδυ πρὸς τὴ δύση, πάλιν εἰς τὴν ἀνατολὴν νὰ ξαναγένη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. δ' [82]. Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Β2. **Β'** (Μτβ.) σκοτώνω, φονεύω (κάποιον) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. Kaps., Vorunters. 102 κἑ.): *μὴν τ' ἀποθάνης τὸ παιδὶ μὲ δίχως νὰ σοῦ πταίση, κύρη ἄπονο καὶ ἀλύπητο μὴν κάμης νὰ σὲ λέσι* Θυσ. 683. Βλ. καὶ *ἀναλώνω* Α2, *ἀποβάλλω* 3, *ἀποθανατώνω, ἀποκάμνω* Β4, *ἀποκοιμίζω* 2.

ἀποθαμένος, μτχ., βλ. *ἀποθαίνω.*

ἀποθαμὸς ὁ, Βακτ. ἀρχιερ. 157· *ἀπεθαμός,* Πεντ. Γέν. ΙΙ 17, XX 7, 'Αρ. XXVI 65.

'Από τὸ *ἀποθαίνω.* 'Ο τ. *ἀπεθαμὸς* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀπεθαίνω.*

Θάνατος: *κρίσιν δὲν ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς τοῦ λυπουμένου διὰ τὸν ἀποθαμὸν τοῦ συγγενοῦς του, ἐὰν δὲν περάσουν ἐννέα ἡμέρες τῆς λύπης του* Βακτ. ἀρχιερ. 157.—Βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 10α, *ἀποβίωσις, ἀποθαίνω* Α1.

ἀποθανατώνω, Διγ. Α 2038, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1221, 1229].

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *θανατώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Σκοτώνω, φονεύω: *εὐθὺς ἀπεθανάτωσε κεῖνον καὶ τ' ἄλογόν του* Διγ. Α 2038.—Βλ. καὶ *ἀναλώνω* Α2, *ἀποβάλλω* 3, *ἀποθαίνω* Β, *ἀποκάμνω* Β4, *ἀποκοιμίζω* 2.

ἀποθανὴ ἡ, 'Απολλών. (Wagn.) 8 (ἔκδ. *ἀπὸ θανή*).

'Από τὸ ἀρχ. *ἀποθνήσκω* (Βλ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1912, 376· πβ. καὶ Dölger, Παρασπ. 390).

Θάνατος: *ἐγένετο ἀποθανὴ τῆς ἑαυτῆς μητέρας* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 10α, *ἀποβίωσις.*

ἀποθάνοντας, μτχ., βλ. *ἀποθαίνω.*

ἀποθάρρησις ἡ, 'Ασσίζ. 159^{27}, 314^{28}.

'Από τὸ *ἀποθαρρῶ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 462). Βλ. καὶ *ἀποθάρριον.*

1) Οἰκειότητα ('Η σημασ. καὶ σήμ., Σακ., ὅ.π.): *κάτινες τοῦ ἐμπιστεύτησαν τὸ ἐδικόν τους διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ αὐθέντη του καὶ διὰ τὴν ἀποθάρρησιν τῆς κυρᾶς του* αὐτ. 159^{27}. **2**) (Προκ. γιὰ δανεισμὸ χρημάτων) ἐξασφάλιση: *εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα ρ' καὶ ἐκεῖνος διὰ τὴν ἀποθάρρησιν* (Πβ. 'Ασσίζ. 65^{2} *διὰ νὰ εἶναι θαρρούμενος*) *τῶν περπύρων ὁ δανειστιὸς...* αὐτ. 314^{28}. Βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 1ε.

ἀποθαρρίζομαι, Μαχ. 394^{23}, Βουστρ. 541.

'Από τὸν ἀόρ. *ἀποθάρρησα* τοῦ *ἀποθαρρῶ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 462).

Παίρνω θάρρος, ξεθαρρεύω ('Η σημασ. καὶ σήμ., Σακ. ὅ.π.): *νὰ μᾶς 'μόσουν εἰς τὸ φρικτὸν καὶ ἅγιον σῶμαν τοῦ Κυρίου νὰ μὲν μᾶς ἀδικήσουν καὶ τότες ν' ἀποθαρριστοῦμεν νὰ μποῦμε εἰς τὸ καστέλλιν* Μαχ. 394^{23}.—Βλ. καὶ *ἀκροθαρρῶ* (Προσθῆκες β' τόμου, σελ. 375), *ἀναψυχῶ* Ι Β, *ἀνδρειεύω* Α2α, *ἀνδρίζω* Ββ.

ἀποθάρριον τό, Χρον. Μορ. Η 7919.

'Από τὸ *ἀποθαρρῶ* (Πβ. τὰ σημερ. *ἀπόθαρος* καὶ *ἀποθάρεμα,* ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀποθάρρησις.*

'Εμπιστοσύνη (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποθάρεμα*): *Διὰ νὰ ἔχης ἀποθάρριον στοὺς τοπικοὺς ἀνθρώπους κ' ἐτοῦτοι πάλε εἰς ἐσὲν νὰ τοὺς κρατῆς εἰς δίκαιον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἁπλότης* 1.

ἀποθαρρῶ, 'Ασσίζ. 63^{15}, Χρον. Μορ. Η 1872, 2184, 8251, 9100, Μαχ. 224^{13}, 302^{18}, 340^{5}, 352^{9}, 388^{28}, 480^{7}, 490^{7}, 494^{14}, 542^{3}, Βουστρ. 498, 511· *'ποθαρρῶ,* Διγ. Α 3099· μτχ. *ἀποθαρρεμένος,* Χρον. Μορ. Η 1534, 8208, Κορων., Μπούας 103.

Τὸ ἀρχ. *ἀποθαρρέω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Παίρνω θάρρος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀποθαρρέω*): *ὁ τόπος ἦτον ἄφοβος, οἱ ἄνθρωποι ἀποθαρροῦσαν διὰ τὰ φουσάτα ὅπου ἔστηκαν, στὸ κάστρο τῶν Γιαννίνων* Χρον. Μορ. Η 9100. Βλ. καὶ *ἀκροθαρρῶ* (Προσθῆκες β' τόμ., σελ. 375), *ἀναψυχῶ* ΙΒ, *ἀνδρειεύω* Α2α, *ἀνδρίζω* Ββ· **β**) τολμῶ νὰ κάνω κάτι ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποθαρρέω* καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *δὲν ἀποθάρρησε νὰ πέψη νὰ πάρη τὰ δουκάτα ἀπὲ τὴν Βενετίαν* Μαχ. 542^{3}. **2α**) Ἔχω ἐμπιστοσύνη σὲ κάποιον: *φύλαξόν με ἀπὸ κείνους ἀποὺ ἀποθαρρῶ, διατὶ ἐκείνους ὅπου δὲν ἀποθαρρῶ βλέπομαι* Μαχ. 224^{13}· *Θεωρῶντα τον ὁ καπετάνος ἐπίστευσέν του καὶ ἐποῖκεν του μηνίον* (=μηνιαῖο μισθό), *καὶ ἀποθάρρησέν του* Μαχ. 302^{18}· βλ. καὶ *ἀπαντέχω* 3· **β**) ἐμπιστεύομαι κάτι σὲ κάποιον ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ἐγὼ πάλε ν' ἀποθαρρῶ τὰ πάντα μου εἰς ἐσένα* Χρον. Μορ. Η 1872· *ἐμήνυσεν τοῦ ἐμπαλῆ νὰ τοὺς πέψη δ' ψουμάτους καβαλάρηδες ἀποὺ μεγάλην γενιάν, ν' ἀποθαρρήσουν τὰ κορμία τους* Μαχ. 340^{5}· βλ. καὶ *ἀνατίθημι* Β, *ἀπηθώνω* β· **γ**) (προκ. γιὰ ἐμπορικὲς συναλλαγὲς) ἐμπι-

στεύομαι κάτι γιὰ ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα (Πβ. καὶ ΙΛ, στὴ λ. 2β): *παρακαλεῖ τον μετέπειτα ἐκείνου ὁποὺ τοῦ ἐπαράδωκεν τὸ ἀμάχιν του νὰ τοῦ τὸ ἀποθαρρήσῃ ὡς ιε' ἡμέρας* ᾿Ασσίζ. 63^{15}.

ἀποθαυμάζω, Ἑρμον. Ξ 105g, Λίβ. Esc. 1850, 2916· *ὑποθαυμάζω,* Διγ. (Hess.) Esc. 740.

Τὸ ἀρχ. *ἀποθαυμάζω.* Ὁ τ. *ὑποθαυμάζω* μὲ παρετυμ. πρὸς τὴν *ὑπό.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θαυμάζω πολὺ (κάτι) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ηὗρεν ἡ κόρη τὸ χαρτὶν μετὰ τὸ δακτυλίδιν, στέκει καὶ ἀποθαυμάζεται* (πιθ. διορθωτέον *ἀποθαυμάζει το·* βλ. καὶ Λίβ. Sc. 758 *ἐξεθαυμάζει το*), *κρατεῖ, θωρεῖ, φιλεῖ το* Λίβ. Esc. 1850· *καὶ τότε ὁ ᾿Ακρίτης ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος μόνος του ὑπεθαύμαζεν διὰ τὰς ἀνδραγαθιάς του καὶ ἀπομικρόθεν ἤρξατο τὸν ἐνιαυτόν του δοξάζει* Διγ. Esc. 740.

ἀπόθε(ν), ἐπίρρ., ᾿Ασσίζ. 8^{27}, 9^{7}, 40^{22}, 44^{19,21}, 50^{17}, 55^{2,18}, 62^{27}, 66^{1}, 92^{25}, 96^{24}, 134^{12}, 213^{9}, 254^{10}, 261^{14}, 289^{18}, 292^{16}, 299^{4}, 304^{21,26,29}, 312^{7}, 342^{20} (ἔκδ. *ἄθεν·* διορθώσ.), 346^{23}, 374^{8}, 379^{24}, 385^{15}, 432^{19}, 444^{1}, Διγ. (Hess.) Esc. 1947, Βέλθ. 1258, Πτωχολ. P 275, Μαχ. 140^{4}, 222^{1}, 428^{18}, 498^{19}, Θησ. (Foll.) I 67, Βουστρ. 425, ῎Ανθ. χαρ. P φ. 45^{v}, Φορτουν. Γ' 238· *ἀππόθε(ν),* Μαχ. 26^{6}, 92^{28}, 430^{6}, 490^{32}· *ἀππόθθεν,* Κυπρ. ἐρωτ. 26^{10}.

᾿Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *ὅθεν.* Γιὰ τὴ λ. βλ. ΙΛ (ὅπου σχετικὴ βιβλιογρ.).

1) (Τοπ.) **α**) (Προκ. γιὰ κίνηση μὲ εὐθεία ἢ πλάγια ἐρώτηση) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α) ἀπὸ ποῦ: *῎Αν θενὰ μποῦν* (ἐνν. οἱ ἄντρες) *ἀποὺ τὴν τρύπαν, τ' ἄλογα ἀπόθε νὰ τὰ μπάσωμεν;* Μαχ. 498^{19}· *ἐρωτοῦν τον... ἀπόθεν τὸ ἐπῆρεν* ᾿Ασσίζ. 444^{1}· *καὶ στάσου νὰ γροικήσωμε ἀπόθε κατεβαίνει* Φορτουν. Γ' 238· φρ. *ἀπόθεν κι' ἀποκεῖθεν*=ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος Θησ. I 67 (πβ. ΙΛ στὴ λ. 2)· **β**) (προκ. γιὰ στάση) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β) ὅπου: *τοὺς τόπους νὰ γυρεύσωμεν ἀπόθεν νὰ εὕρουμεν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δεύτερον* Βέλθ. 1258. **2**) (Τροπ.) (σὲ εὐθεία ἢ σὲ πλάγια ἐρώτηση) ἀπὸ ποῦ, πῶς: *ἀππόθθεν τίτοιες ὄρεξες σοῦ μπαίννουν;* Κυπρ. ᾿Ερωτ. 26^{10}· *οὐδὲν ἔχω ἀπόθε νὰ σὲ πλερώσω* ᾿Ασσίζ. 55^{18}· *ἀνίσως ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν ἐντέχεται νά τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν ἕως ὅπου νὰ πλερώσῃ* ᾿Ασσίζ. 92^{25}· *νὰ 'δοῦμεν ἀππόθε νὰ 'χωμεν τὸ πλέρωμάν μας* Μαχ. 490^{32}. **3**) (᾿Αναφορ.) ἀπὸ ὅπου: *πασαεὶς ἐπίασεν ἀππόθεν τοῦ 'φάνη* Μαχ. 92^{28}. **4**) (Χρον.) ἀφότου, ἀποτότε πού: *καὶ σὺ εἶσαι ἡ ἐλπίδα μου ἀπόθεν ἐγεννήθηκα* Κείμ. ἀγ. Δημ. 383.

ἀποθεραπεύω, Λίβ. P 473.

Τὸ ἀρχ. *ἀποθεραπεύω* (Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Τὸ β' συνθ. καὶ σήμ. μὲ τὴ σημασ. ἡσυχάζω, ἱκανοποιοῦμαι, Ξανθουδίδη, ᾿Ερωτόκρ., σ. 557).

Παρηγορῶ, ἀνακουφίζω (Πβ. τὴ σημασ. τῶν *θαράπειο, θαράπαψη*=εὐχαρίστηση, ἱκανοποίηση στὸν ᾿Ερωτόκρ.· βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *῎Ηκουσαν οἱ πρωτεύοντες... καὶ ποιὸς ἐμπρὸς συνέριζαν νὰ δώσῃ τὸ παιδίν του, νὰ ἔλθῃ εἰς παρηγορίαν μου νὰ μ' ἀποθεραπεύσῃ* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγιτιάζω* Αβ, *ἀλαφραίνω* Α1β, *ἀλαφρώνω* Α1γ, *ἀναπαύω* Α1β.

ἀποθερίζω, Βίος ὁσ. ᾿Αθαν. 242.

Τὸ ἀρχ. *ἀποθερίζω.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀποθερίζω* (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ μοναχὸ) «κείρω» (Ἡ σημασ. στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): ***καὶ ἀποθρίξας τοῦτον ὁ ἱερὸς Γρηγόριος ᾿Αντώνιον μετωνόμασεν*** ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποκείρω.*

ἀποθέρισμα(ν) τό, Λίβ. P 762, Λίβ. (Lamb.) Esc. 1059, N 918.

᾿Απὸ τὸ *ἀποθερίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ τέλος τοῦ θερισμοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Θερίζω γῆς γεννήματα, τ' ἔσπειρ' ἀπὸ κόπου νὰ δεκαπλάσω τὸν καρπὸν εἰς τὸ ἀποθέρισμά μου* αὐτ. P 762.

ἀποθετός, ἐπίθ., Πουλολ. 511 (ἔκδ. *κι' ἀποθετήν·* διορθώσ. σὲ *κι' ἀποθετὸν* κατὰ τὸ χφ. E· Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 374 προτείνει *μ' ἀποθετήν*).

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόθετος* μὲ καταβιβ. τοῦ τόνου. ῎Οχι πολὺ πιθανὴ ἡ διόρθωση τοῦ Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 374 σὲ *μ' ἀποθετὴν*=μὲ ἀπόχη.

Παστὸς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 71): *᾿Εγὼ* (δηλ. τὸ *ὀρτύκιν*) *μικρὸν εἶμ' ἀληθῶς ἀσύσσουμον πουλάκιν* (παραλ. 3 στ.) *κι' ἀποθετὸν μὲ πολεμοῦν καὶ τρῶν με, ὅταν θέλουν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἁλμυρός.*

ἀποθέτω, Διγ. (Hess.) Esc. 1116 (ἔκδ. *ἀποδέρνει·* διόρθ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 559 σὲ *ἀποθέτει* ἢ *ἀπολέρνει·* πβ. Καλονάρο, Διγ. Β' 174 σημ. στ. 1116), 1666, Διγ. Esc. 937, Διγ. Z 1996, ᾿Απόκοπ. 214, Διήγ. ᾿Αλ. G 281^{4}, 288$^{6-7}$, Πεντ. Δευτ. XXVI 4, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1335], Φορτουν. ᾿Ιντ. β' 39· *'ποθέτω,* Κάτης 59, Πικατ. 171, Διγ. O 1855.

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀποτίθημι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τοποθετῶ, βάζω (πβ. L-S, λ. *ἀποτίθημι* I 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τοῦ Πώρου τὸ λείψανο ἠπῆρεν το εἰς χρυσὸ κρεβάτι καὶ ἀπόθηκέν το εἰς τὸ σκαμνὶ του τὴν Ἡλιόπολιν* Διήγ. ᾿Αλ. G 288$^{6-7}$· *μέσα ἐπόθηκέν την εἰς τὲς ἀγκάλες του τὲς δυὸ κ' ἐκατεφίλησέν την* Διγ. O 1855. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β3α, *ἀκουμπῶ* Β, *ἀνακουμπίζω* Α.
2) Κληροδοτῶ: *Τὸν βιὸν ὁποὺ σοῦ βρίσκεται, πράγματα τὰ φυλάσσεις, ἀπόθεσέ τα εἰς ἐκκλησιὲς καὶ σύντομα ν' ἁγιάσῃς* ᾿Απόκοπ. 214. Βλ. καὶ *ἀπαριάζω* 2, *ἀπαφήνω* 4, *ἀποδίδω* 2β. **3**) ᾿Αναθέτω (πβ. ΙΛ στὴ λ. Α4β): *σ' ἕνα βοσκὸ ἄγνωστο σὰν ἐμένα νὰ θέλου ν' ἀποθέσουσι τὴ διαφορὰν ἐκείνη* Φορτουν. ᾿Ιντ. β' 39. Βλ. καὶ *ἀναγράφω* 4β.

ἀποθηκάριν τό, Πουλολ. 55.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἀποθήκη.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποθηκάρι*).

Δοχεῖο ἢ ἀποθήκη (πβ. ΙΛ, λ. *ἀποθηκάρι*): *σώπασε, κακοτύχερε, γεράκιν ξερασμένον* (παραλ. 1 στ.) *κι' ἀποθηκάριν τοῦ Μωσὲ γιομάτον σκυλινέαν* (ὡς πρὸς τὴν τελευταία λ. βλ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1912, 373) ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγγεῖον* Β.

ἀποθήκη ἡ, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποθήκη.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

῞Οπως καὶ σήμερα (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2).

ἀποθηκιάζω, Φυσιολ. (Zur.) XX 2b^{3} (ἔκδ. *ἀποθηριακίζει·* διορθώσ.· βλ. καὶ κριτ. ὑπ.), Βακτ. ἀρχιερ. 182.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἀποθήκη.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ ᾿Ανδρ., ᾿Αθ. 52, 1948, 229.

᾿Αποθηκεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀποθηκιάζουν γέννημα* Βακτ. ἀρχιερ. 182· *῞Οτε οἱ πρῶτοι ὄμβροι καταλάβωσι, ἐκβάλλει* (ἐνν. *ὁ μύρμηξ*) *τοὺς κόκκους καὶ κατακόπτει αὐτοὺς εἰς μέσον, καὶ οὕτως ἀποθηκιάζει πτοούμενος μήπως διὰ τοῦ ὄμβρου καὶ τῆς πιότητος τῆς γῆς ῥιζωθῶσι* Φυσιολ. XX 2b^{3}.

ἀποθηριακίζω· *ἀποθηριακίζει,* Φυσιολ. (Zur.) XX 2b^{3}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀποθηκιάζει* (βλ. καὶ ὅ.π. κριτ. ὑπ.).

ἀποθησαυρίζω, Μανασσ., Χρον. 5810.

Τὸ μτγν. *ἀποθησαυρίζω*. Ἡ λ. καὶ στὴ Διαθ. Νίκων. 228[4] καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Ἐναποθηκεύω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *σιτοδοχεῖα κατάφορτα τοῖς βάρεσι καὶ σίτοις βεβυσμένα, ἐξ ὧν ἀπεθησαύρισαν αἱ πρὶν εὐετηρίαι* ὅ.π.

ἀποθλίβω, Ἱερακοσ. 430[27], Κυνοσ. 588[23].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1) Ἀρμέγω (Πβ. L-S στὴ λ. I 1): *ἀπόθλιψον ἐξ αὐτῆς* (ἐνν. *τῆς κυνὸς*) *ὀλίγον γάλα* Κυνοσ. 588[23]. **2**) Συνθλίβω: *Λαβὼν τὸ λεγόμενον ὀνόσκορδον λεῖον ἐν ἰγδίῳ· εἶτα εἰς ὀθόνιον λεπτὸν ἀπόθλιβε, καὶ λαβὼν τὸν χυλὸν προσφύσα τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ* Ἱερακοσ. 430[27].

ἀποθνήσκω· *ἀπεθνήσκω*, Διήγ., Ἀλ. G 279[31], Πεντ. Ἀρ. XIV 2, Ἱστ. Βλαχ. 65, Διγ. Ἄνδρ. 353[12], 408[14]· *'πεθνήσκω*, Θησ. Γ' [75[8]], Θησ. (Schmitt) 335 III, 75, Ἱστ. Βλαχ. 804, 1316.

Τὸ ἀρχ. *ἀποθνήσκω*. Τὸ *ε* τοῦ τ. *(ἀ)πεθνήσκω* ἀπὸ ἐπίδραση τῆς αὔξησης. Βλ. καὶ *ἐξαποθνήσκω*.

ἀποθυμ-, βλ. *ἐπιθυμ-*

ἀποθώνω, βλ. *ἀπηθώνω*.

ἀποικίζω, Πανάρ. 74[11].

Τὸ ἀρχ. *ἀποικίζω*.

(Μεταφ.) στέλνω κάποιον στὸν ἄλλο κόσμο, θανατώνω: *πρὸς δὲ τὸ καλοκαίριν καὶ θέρος γέγονε σφοδρότατος* (ἐνν. *ὁ θάνατος τοῦ βουβῶνος*) *καὶ ἐλυμήνατο καὶ ἀποίκισε πολλοὺς* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγουροκόβω, ἀνανθρωπίζω, ἀποβάλλω* 3.

ἀποίκιλος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3956.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀποίκιλος*.

Ποὺ εἶναι χωρὶς στολίδια, ἁπλός, ἀνεπιτήδευτος (Ἡ σημασ., μτγν., L-S): *πῶς δὲ ἀλλοπρόσαλλον γνώμην μεταβιβάζεις τοὺς ἀποικίλους, τοὺς ἁπλοὺς ὑπὸ Θεοῦ πλασθέντας* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπερικόσμητος* 1, *ἀπέριττος, ἄπλαστος* 1, *ἁπλὸς* 3, *ἀπλούμιστος*.

ἀποκάθαρσις ἡ, Ἱερακοσ. 411[12].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποκάθαρσις*.

(Προκ. γιὰ μέταλλο) σκουριὰ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. I 1): *τὰ τοῦ σιδήρου ῥυπάρια, ἤτοι ἀποκάθαρσιν κοπεῖσαν λεπτὴν καὶ σησθεῖσαν μετὰ κρέως δοθεῖσαν τε ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐθεράπευσα* ὅ.π.

ἀποκαθήλωσις ἡ, Μυστ. 61.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκαθηλῶ*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Εὐστ., Opusc. 241, 12.

Ἡ ἀπομάκρυνση (τὸ ξεκάρφωμα) τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ Σταυρὸ (Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Πβ. Τωμ., ΕΕΒΣ 33, 1964, 7): *Καὶ εὐθὺς ἐλθὼν ὁ χαλκεὺς ἂς γένηται ἡ ἀποκαθήλωσις* ὅ.π.

ἀποκαθίζω, I, Προδρ. III 21, Ἱερακοσ. 508[2], Μαχ. 282[19].

Τὸ μτγν. *ἀποκαθίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ συνθήκη εἰρήνης) παραβιάζω, ἀφήνω κατὰ μέρος: *Μανθάνοντα τὸ χαρτὶν ὁ σουλτάνος τὸ ἔβάλαν εἰς τὸ κοντάριν καὶ πῶς ἀποκάτσαν τὴν ἀγάπην καὶ ἐκηρύξαν τὴν μάχην, ἐσυμπίασεν ὁ σουλτάνος ὅλους τοὺς ἀμιράδες καὶ ἐζήτησέν τους βουλὴν* Μαχ. 282[19].

Ἡ μτχ. *ἀποκαθισμένος* ὡς ἐπίθ. **α**) Τιποτένιος, περιφρονημένος (βλ. Jeanselme-Oeconomos, Byz. 1, 1924, 322): *καὶ γὰρ ἀγράμματος εἰμὶ καὶ νέος ῥακενδύτης καὶ μοναχὸς τῶν εὐτελῶν, τῶν ἀποκαθισμένων* Προδρ. III 21· βλ. καὶ *ἀγροτικός, ἀκάρδιος* 3· **β**) ποὺ ἔχει πολὺ ἀδυνατίσει, «κατσιασμένος»: *λιπόσαρκός ἐστιν ὁ ἱέραξ καί, ὅ φασίν, ἀποκαθισμένος* Ἱερακοσ. 508[2]. Βλ. καὶ *ἀδύναμος* β, *ἀποδίδω* 6β.

ἀποκαθίζω, II· *'ποκάτσεν*, Ριμ. Βελ. 681, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *πὀκάτσεν (=ποὺ ἐκάτσεν)*.

ἀποκαθιστῶ, Νεὶλ., Λόγ. Νικοδ. 158, Hist. imp. A' 57, Ἱερακοσ. 394[18], 445[5], 453[13], 490[22], Διγ. Τρ. 1242, Διγ. Α 1830, Χρον. Μορ. Η 1242, 1442, 1857, 2017, 2098, 2459, 4334, 4343, 7037, 7756, Χρον. Μορ. Ρ 6484, Φλώρ. 417, Πανάρ. 63[3], Χρον. Μον. Κ 66, Λίβ. Sc. 678, 1249, 2258, 3214, Λίβ. Esc. 1781, 2355, 4118, Λίβ. N 1578, 3059, 3796, 3809, Βησσ., Ἐπιστ. Α' 23[15], Δούκ. 183[13], Σφρ., Χρον. μ. 42[18], Ψευδο-Σφρ. 316[17], Σοφιαν., Παιδαγ. 95· *'ποκαθιστῶ*, Λίβ. Esc. 4361.

Ἡ λ. ὡς διαφορετικὴ γρ. στὸν Ἀριστ. (L-S)· καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση.

Α' Ἐνεργ. **1**) Ἐπαναφέρω στὴν προηγούμενη κατάσταση, θέση, τόπο, κλπ. (Πβ. L-S, λ. *ἀποκαθίστημι* I 1): *εἶτα πτερῷ ὑπάλειφε τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ἀποκαταστήσεις αὐτὸν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ὑγιῆ* Ἱερακοσ. 394[18]· *ὅμως οὖν Θεοῦ εὐδοκήσαντος, ἐκεῖνον μὲν καλῶς ἀποκατέστησα εἰς τὸ κάστρον αὐτοῦ* Σφρ., Χρον. μ. 42[18]· *τῷ ἐδάφει τῶν Πατρῶν αὐτοὺς ἀπεκατέστησε* Χρον. Μον. Κ 66· πβ. Ἠπειρ. (Βόνν.) 212[20] καὶ Hist. imp. A' 57. Βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 4α, *ἀποδίδω* 1. **2**) (Προκ. γιὰ χρήματα) ἐπιστρέφω, ἐξοφλῶ (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S λ., *ἀποκαθίστημι* I2): *Ἄλλοι δὲ πάλιν δάνειον ὥσπερ ἀπ' αὐτοῦ λαμβάνοντες, μετὰ καιρὸν δέ τινα ἀποκαθιστῶντες, τὸ εἰληφόμενον ἔφερον «ἆρον» λέγοντες «ὃ ἀπὸ σοῦ εἰλήφαμεν, πάτερ»* Νεὶλ., Λόγ. Νικοδ. 158. **3**) Φέρνω κάποιον σὲ νέα κατάσταση (συνήθως δυσάρεστη) (Πβ. Θεοφ., Χρον., De Boor, 250[10]): *Κἀκεῖνος τὸν ἕτερον τῶν ἀδελφῶν φονεύσας καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἄχρι τοῦ νῦν ἀδίκως παραλαβών, ἐμὲ φυγάδα καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν χερσὶ Ρωμαίων ἔγκλειστον ἀποκαταστήσας* Δούκ. 183[13]· *ἔπειτα δὲ τοὺς ὀρφανοὺς ἀλλοτρίους τῶν ἰδίων κτημάτων ἀποκαθιστᾷ* Ἠπειρ. (Βόνν.) 219[7]. **4α**) Ἐγκαθιστῶ: *ἔδε καὶ τὰ μὲ ἐχάρισεν ἡ μοίρα μου ἐμένα καὶ πῶς μὲ ἀπεκατέστησεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον* Λίβ. Sc. 2258· βλ. καὶ *ἀπηθώνω* γ· **β**) τακτοποιῶ, ρυθμίζω: *ἀπεκατέστησεν μισὶρ Ντζεφρὲς ἐκεῖνος τὰ πάντα ὅλα πράγματα Φραγκῶν τε καὶ Ρωμαίων* Χρον. Μορ. Η 2098· *καὶ τότε ἡ εὐγενεία σας ὅλοι ἀντάμα θέλετε ἀποκαταστήσει τὶς νὰ ἀπομείνῃ καὶ τὶ νὰ ἔχῃ ὁ καθεὶς* Βησσ., Ἐπιστ. Α' 23[15]· βλ. καὶ *ἀγαθύνω* 3, *ἀνορθώνω* Α1, *ἀπαρτίζω* 1, *ἀποκατασταίνω*· **γ**) ἱκανοποιῶ: *ὅσον ἀπεκατέστησεν τὲς ὄρεξές τους ὅλες, ἔπνιξεν κ' ἐθανάτωσεν τὸ ἀφεντόπουλόν του* Χρον. Μορ. Η 1242. Βλ. καὶ *ἀδειάζω* 5, *ἀναπαύω* Α1ς, *ἀναπληρώνω* Α2β, *ἀπαντῶ* 8. **5**) Ἐκτελῶ, πραγματοποιῶ: *Ὅλα γὰρ τὰ καμώματα κ' οἱ πράξες οἱ μεγάλες ἐσὺ τὰ ἐσυμβούλεψες κι' ἀποκατέστησές τες* Χρον. Μορ. Η 1857. Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Α4. **6**) (Προκ. γιὰ συμφωνία) συνάπτω, συνομολογῶ: *κι' ὅσον ἀπεκατέστησαν τὲς συμφωνίες ἐκεῖνες, ἐγγράφως τὲς ἐποίκασιν κι' ὀμόσασιν εἰς αὗτες* Χρον. Μορ. Η 4334. **Β'** Μέσ. **1α**) Ἐπανέρχομαι στὴν προηγούμενη κατάσταση, θέση, κλπ. (Πβ. L-S, λ. *ἀποκαθίστημι* II 1): *ἐπίθες τῷ ποδὶ τοῦ ἱέρακος σμύρναν... καὶ ἀπόλυσον αὐτὸν ἐν οἰκήματι καὶ ἀποκατασταθήσεται* Ἱερακοσ. 490[22]· *καὶ πάλιν ἀπεκατέστη εἰς τὸ σκαμνὶν ὁ Καλοϊωάννης ὁ Κομνηνὸς* Πανάρ. 63[3]· **β**) γίνομαι: *ἀπεκατέστην βασιλεὺς μετὰ*

τῆς Μελανθίας Λίβ. N 3796· *θέλουσιν ἀποκατασταθῆ φρόνιμοι καὶ γενναῖοι* Σοφιαν., Παιδαγ. 95· *οὐκ ἤξευρα τὸ τίς εἰμί, νεκρὸς ἀποκατέστην* Λίβ. N 1578. Βλ. καὶ *ἀπογίνομαι* I 2γ, *ἀποδίδω* 6γ, *ἀποκαταντῶ*. **2**) (Προκ. γιὰ ὄνειρο) πραγματοποιοῦμαι, ἐπαληθεύομαι: *καὶ ἤρξατο, ἐφηγήσατο τὸ ὄνειρον τῆς κόρης καὶ πάλιν πῶς τὸ ἐδιάκρινεν καὶ πῶς ἀπεκατέστην* Λίβ. Esc. 4118. Βλ. καὶ *ἀποβγαίνω* 7, *ἀληθεύω* 3, *ἀληθινεύω*.

ἀποκαίω, Ἱερακοσ. 481[8], Βέλθ. 640, Πανάρ. 65[27], Ἐρωτόκρ. Γ′ 349, Τζάνε, Κρ. πόλ. 482[23].

Τὸ ἀρχ. *ἀποκαίω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ (Ἐνεργ.) καίω ἐντελῶς (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α 1): *τὴν καρδίαν μου ἀπέκαυσας διόλου* Βέλθ. 640. Βλ. καὶ *ἀναλαβαίνω* 2, *ἀναλαμπάνω* ΙΑ, *ἀνάπτω* Α4. **Β′** (Μέσ.) καίομαι ἐντελῶς: *ἀποκαήκανε τὰ ξύλα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 482[23]· *Μαγάρι ν' ἀποκαίγουντον, νὰ γίνουντον ἀθάλη, νὰ πάψουσιν οἱ πόνοι τζη κ' ἡ παίδα τζ' ἡ μεγάλη* Ἐρωτόκρ. Γ′ 349.

ἀποκαλαμὲ ἡ, βλ. *ἀποκαλαμιά*.

ἀποκαλάμη ἡ, Ἀσσίζ. 497[6].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *καλάμι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ λ., *ἀποκάλαμη*). Πβ. Preisigke-Kiessling, λ. *καλάμη*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ἄχυρο: *Ἀπὲ τὸ ἄχερον, τουτέστιν τὴν ἀποκαλάμην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκαλαμιά*.

ἀποκαλαμιὰ ἡ· *ἀποκαλαμέ*, Πανώρ. Γ′ 329 (βλ. καὶ κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *καλαμιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκαλαμεά*). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ἡ «καλαμιὰ» τῶν σιτηρῶν· ὅ,τι μένει ἀπὸ τὸ στάχυ μετὰ τὸ θερισμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποκαλαμεὰ*): *τὰ βούγια μου νὰ βάλω νὰ βοσκηθοῦ, Φροσύνη μου, στὴν ἀποκακαλαμέ σου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκαλάμη*.

ἀποκαλεμὴ ἡ, Πανώρ. Γ′ 329 (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀποκαλαμιά*.

ἀποκαλοκαιριὸν τό, Σαχλ., Ἀφήγ. 153.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *καλοκαίριον*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

(Ὡς ἐπίρρ.) μετὰ τὴν πάροδο τοῦ καλοκαιριοῦ (Πβ. τὸ σημερ. ἐπίρρ. *ἀποκαλόκαιρα*, ΙΛ): *καὶ πάντα ἀποκαλοκαιριὸν τά 'καμνα τὰ ζευγάρια* ὅ.π.

ἀποκαλύπτω, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 238[2], Μαχ. 36[27], Δούκ. 143[11], Σφρ., Χρον. μ. 128[26], Ψευδο-Σφρ. 378[17], Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 152[38], Βεντράμ., Γυν. 289, Βεντράμ., Φιλ. 393, Θρ. Κύπρ. Κ 190, Θρ. Κύπρ. Μ 149, Χρον. 309, Ζήνου, Πρόλ. 240· *ἐπικαλύπτω*, Μαχ. 32[23].

Τὸ ἀρχ. *ἀποκαλύπτω*. Ὁ τ. *ἐπικαλύπτω* ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς πρόθ. *ἐπί*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Τὸ μέσο στὴν Κύπρο ἰδιωματ. (ΙΛ, λ. **ἀποκαλύφτομαι*).

1α) Κάνω (κάτι) φανερό, φανερώνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Τώρα ποὺ τὸ τελείωσα, θέλω ν' ἀποκαλύψω πατρίδα μου καὶ τ' ὄνομα καὶ τὴν γενιὰν νὰ δείξω* Βεντράμ., Φιλ. 393· βλ. καὶ *ἀναδεικνύω* γ, *ἀνακαλύπτω*· **β**) (προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) φανερώνω (Ἡ χρ. μτγν., Lampe., Lex. στὴ λ. 2 καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 2): *ἐφανέρωσας εἰς ἐμένα τὸ ἔλεός σου... καὶ ἀποκάλυψές μου ὑπὸ θείου ἀγγέλου...* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 152[38]· *τὴν χάρην του ὁ Πανάγαθος νὰ σᾶς ἀποκαλύψη* Ζήνου, Πρόλ. 240.

2) Ξεφανερώνω: *Ἐτρέξασιν κ' ἐπῆραν τον στ' ἀργάκιν νὰ τὸν κρύψουν* (ἐνν. *τὸν σταυρὸν*) *καὶ τὰ Τουρκιὰ ἐδράμασιν νὰ τὲς ἀποκαλύψουν* (ἐνν. τὶς γυναῖκες) Θρ. Κύπρ. Μ 149. **3**) Μέσ. **α**) (Προκ. γιὰ τὴν Παναγία καὶ τοὺς ἁγίους ποὺ ἐμφανίζονται σὲ ὀπτασία) ἐμφανίζομαι καὶ συνιστῶ: *ἀκοκαλύφθην τοῦ μοναχοῦ ἡ Θεοτόκος νὰ ζητήση τὸ εἰκόνισμαν... νὰ τὸ φέρουν ὧδε* Μαχ. 36[27]· **β**) (ἀπρόσ.) (Πβ. Lampe, Lex, στὴ λ. 2) γίνεται (σὲ κάποιον) (θεία) ἀποκάλυψη· δίνεται θεία ἐντολή: *ἐπικαλύφθην ἑνοῦ καλοῦ ἀνθρώπου νὰ πάρη τὸ ζευγάριν του καὶ τοὺς δ' του υἱοὺς* Μαχ. 32[23].

ἀποκάλυψις ἡ, Μαχ. 34[1], Δούκ. 367[8], Χίκα, Μονωδ. 106, Ψευδο-Σφρ. 580[3].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποκάλυψις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (*-ψη*) ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1) (Προκ. γιὰ τὸ φανέρωμα τῶν θείων μυστηρίων ἢ τῆς θείας βούλησης· πβ. Κ.Δ. πρὸς Ρωμ. XVI 25· ἡ χρ. μτγν., Lampe, Lex, στὴ λ. 4α καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 2): *εὑρέθην δι' ἀποκαλύψεως Θεοῦ, τὴν λέγουν ἁγίαν Φωτεινὴν καὶ ὁ τάφος της εἶναι κάτω τῆς γῆς* Μαχ. 34[1]. **2**) Τίτλος βιβλίου τῆς Κ.Δ. (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 5): *ὁ δράκων τὸν ὁποῖον εἶδεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψίν του* Χίκα, Μονωδ. 106.

ἀποκαμαρώνω, Διγ. (Hess.) Esc. 595, Λίβ. Esc. 1693, Πανώρ. Α′ 386, Ἐρωτόκρ. 1956, Δ′ 593, 1586, Ε′ 451, 1488· *'ποκαμαρώνω*, Ἐρωτόκρ. Α′ 1886, Β′ 246, Λεηλ. Παροικ. 60.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *καμαρώνω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

α) (Μτβ.) βλέπω μὲ χαρὰ καὶ θαυμασμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Θωρεῖ τον ὁ Χαρίδημος, μὲ σπλάχνος τοῦ σιμώνει κι' ἀπὸ τὰ νύχια ὡς τὴν κορφὴ τὸν ἀποκαμαρώνει* Ἐρωτόκρ. Β′ 1956· **β**) (ἀμτβ.) εἶμαι πολὺ ἱκανοποιημένος (ἀπὸ ἕνα γεγονός): *Κουρφὰ 'κλαιγε, κουρφὰ πονεῖ, κουρφὰ ἀποκαμαρώνει, μὲ φρόνεψη ὅλα τὰ περνᾶ, μὲ γνώση ὅλα τὰ χώνει* Ἐρωτόκρ. Ε′ 451.

ἀποκάμισον τό, βλ. *ὑποκάμισον*.

ἀποκάμνω, Ἑρμον. Τ 362, Βίος Ἀλ. 2250, Δούκ. 167[25], Σοφιαν., Παιδαγ. 113· *ἀποκάνω*, Πουλολ. Ζ 87, Ἀθ. 88, Πουλολ. 94, Ἱστ. πατρ. 107[12], Α′ 246, Ἐρωφ. Δ′ 81, Πιστ. βοσκ. III 3, 11· IV 3, 259, Παλαμήδ., Βοηβ. 1194, Ἱστ. Βλαχ. 2396 [=Γέν. Ρωμ. 38], Τζάνε, Κρ. πόλ. 207[12], 282[12], 287[10], Διακρούσ. 114[4]· *ὑποκάμνω*, Διγ. Τρ. 1734· μτχ. *ἀποκαμωμένος*, Θησ. Δ′ [37[1]], [50[5]], Ἱστ. πατρ. 107[15], Ροδολ. Ε′ [285].

Τὸ ἀρχ. *ἀποκάμνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ὑποκάμνω* ἀπὸ παρετυμ. πρὸς τὴν *ὑπό*.

I Ἐνεργ. **Α′** Ἀμτβ. **1**) Καταπονοῦμαι ἀπὸ μιὰ ἐργασία ἢ ἐνέργεια, ἐξαντλοῦμαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *νὰ 'κλαιεν ἡ καρδία μου ὥστε ποὺ ν' ἀποκάμη* Ἱστ. Βλαχ. 2396. Βλ. καὶ *ἀποδίδω* 6β. **2**) Πεθαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3· πβ. καὶ τὶς ἀρχ. μτχ. *καμόντες* καὶ *κεκμηκότες* τοῦ *κάμνω*=νεκροί· ἐπίσης γιὰ τὴ συγγενικὴ σημασ. «παύω νὰ ὑπάρχω» προκ. γιὰ καρποὺς βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ Καψ., ΛΔ 3, 1941, 96 καὶ Κουκ., SBN 9, 1957, 252): *Εἰ δὲ χιονίση, ἄτυχε, καὶ τὰ νερὰ παγώσουν, ἀπόκαμες, κακότυχε, κι' ἐγίνης κατευχίτης, τὴν νύχτα κείνην σώνεσαι, ψοφᾶς, πτωχέ, καὶ πίπτεις* Πουλολ. Ζ 87.—Γιὰ τὰ συγγενικὰ βλ. *ἀποθαίνω*. **Β′** Μτβ. **1**) Καταπονῶ, ἐξαντλῶ: *οἱ πικραμένοι πόνοι ὁποὺ τὸν εἶχαν παντελῶς τόσ' ἀποκαμωμένον* Θησ. Δ′ [50[5]]. **2**) Τελειώνω ἐντελῶς, συμπληρώνω (κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *τὴ δουλειὰ π' ἀρχίσαμε θέλομε ἀποκάμει* Κατζ. Α′ 246. Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Α1α, *ἀνασώνω* 2α. **3**) (Μὲ ἀντικ. πρόσωπο) ἀποφασίζω (κάτι) γιὰ κάποιον καὶ τὸ ἐκτελῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β4): *Μὰ πέ μου 'ς τόση ταραχὴ τί ἔχει ἀποκαμωμένο τὸ 'δόλιο τὸν Πανάρετο;* Ἐρωφ. Δ′ 81· *κ' ἐβάλασί τσι* (οἱ Τοῦρκοι τὶς γυναῖκες) *στὸ φραρειὸ δίχως κανένα*

πράμα μὰ νὰ σοῦ πῶ δὲν ἤκουσα τί νὰ τὲς ἀποκάμα Τζάνε, Κρ. πολ. 207^{12}. **4**) Σκοτώνω (πβ. τὸ νεοελλ. *ξεκάνω*): *πάραυθα τότ' ἐλόγιασεν ἐπιβουλὴν νὰ κάμη τὸν Μιχαὴλ τὸν ἀκουστὸν διὰ νὰ ἀποκάμη* Παλαμήδ., Βοηβ. 1194· *οἱ Φράγκοι τσ' ἀποκάνασι μὲ τ' ἄπονα κοντάρια* Τζάνε, Κρ. πολ. 287^{10}. Βλ. καὶ *ἀναλώνω* 42, *ἀποβάλλω* 3, *ἀποθαίνω* Β, *ἀποθανατώνω, ἀποκάμνω* Β4, *ἀποκοιμίζω* 2. **II** (Μέσ. ἀμτβ.) ἐξαντλοῦμαι, τελειώνω: *Καὶ εἴ ποτε τὰ τῆς τύχης ἀποκάμνωνται νήματα τοῦ Μορὰτ ἔξει τὸν ἀρχηγὸν ὁ βασιλεὺς συνήθη* Δούκ. 167^{25}. Βλ. καὶ *ἀποδίδω* 6β.

ἀποκαραδοκία ἡ, Ψευδο-Σφρ. 580^{3}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποκαραδοκία*.

Σφοδρὴ προσδοκία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἐκδέχεται* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναμονὴ* 1.

ἀποκαραδοκῶ, Γλυκᾶ, Στ. 328.

Τὸ μτγν. *ἀποκαραδοκῶ* ἢ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *καραδοκῶ*.

Ἀποθαρρύνομαι: *Κυβέρνησε τὰ πράγματα, μὴ ἀποκαραδοκήσης* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* 3β.

ἀποκαρή, Προδρ. III 86, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπόκαρσις* (βλ. κριτ. ὑπ., ὅ.π.).

ἀπόκαρσις ἡ, Προδρ. III 86 (ἔκδ. *ἀποκαρήν*· διορθώσ.), 86 (χφ. CSA) (κριτ. ὑπ.). Καλλίμ. 2284.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκείρω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

1) Τὸ κόψιμο τῶν μαλλιῶν (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *τὴν τῶν τριχῶν ἀπόκαρσιν, τὴν μελαινενδυσίαν* Καλλίμ. 2284. **2**) Ἡ τελετὴ τῆς κουρᾶς κατὰ τὴν περιβολὴ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος: *σὺ δὲ οὐδὲ φόλιν κέκτησαι νὰ δώσης τὴν ψυχήν σου, ἵνα ἀγοράσης κὰν κηροὺς εἰς τὴν ἀπόκαρσίν σου* Προδρ. III 86 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

ἀποκαρτερῶ, Λίβ. P 1119.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *καρτερῶ*. Ἡ λ. καὶ στὰ Κείμ. ἀγ. Δημ. 381. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Περιμένω: *εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς στράτας των νὰ μὲ ἀποκαρτεροῦσιν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγαλῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀναμένω* 1α, *ἀπαντεχαίνω* α, *ἀπαντέχω* 1, *ἀποδέχομαι* 2β.

ἀποκατάντημα τό· *ἀπεκατήντημαν*, Λίβ. Esc. 2725· *ἀποκατήντημα*, Λίβ. Sc. 1576.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκαταντῶ* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκατάντισμα*).

Τέλος, κατάληξη, ἔκβαση (βλ. Κριαρ., B-NJ 19, 1966, 82· πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *Ἤκουσες πῶς ἐδιέκρινα, εἶπα τον, τὸ ὄνειρόν μου καὶ εἰς ποῖον ἀποκατήντημα νὰ ἔβγη ἐλάλησά το* αὐτ. Sc. 1576.—Βλ. καὶ *ἀποβγασιά*.

ἀποκαταντισμὸς ὁ, Λίβ. Ν 2412.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκαταντῶ*. Πβ. τὸ σημερ. οὐσ. *ἀποκατάντισμα* (ΙΛ).

Τέλος, κατάληξη, ἔκβαση: *εἰς ποῖον ἀποκαταντισμὸν νὰ πάγη* (ἐνν. τὸ ὄνειρο) ὅ.π.

ἀποκαταντῶ, Αἰτωλ., Μῦθ. 26^{14}, 115^{18}, 135^{12}, Φλώρ. 1762.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *καταντῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Καταλήγω σὲ μιὰ κατάσταση, καταντῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1· βλ. καὶ Κριαρ., B-NJ 19, 1966, 81): *Ὁ μῦθος λέγει πὼς τινὲς γιὰ νὰ πλεονεκτοῦσι τὸν ἑαυτόν τους βλάπτουσι, κακὰ 'ποκαταντοῦσι* αὐτ. 135^{12}.—Βλ. καὶ *ἀπογίνομαι* Ι 2γ, *ἀποδίδω* 6γ.

ἀποκατασταίνω, Διγ. Esc. 827, Ἱστ. Βλαχ. 1704.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀποκατέστησα* τοῦ *ἀποκαθιστῶ* ἢ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κατασταίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκαταστένω*).

1) Φέρνω (κάπ.) σὲ μία κατάσταση (Πβ. L-S στὴ λ. II χωρίο Θεοφράστου): *χριστιανὸν ὀρθόδοξον ἀποκατάστησέ σε* Ἱστ. Βλαχ. 1704. **2**) Φτιάχνω, διορθώνω, τακτοποιῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀποκαταστένω* 1α): *ἀφότου ἀποδείπνησεν, ἐμπαίνει στὸ κουβούκλιν καὶ ἐπῆρεν τὸ θαμπούριν του καὶ ἀποκατάστησέν το· ὄφιων δερμάτια ἔσχισεν καὶ ἐποίησέν του τὰς κόρδας* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀγαθύνω* 3, *ἀνορθώνω* Α1α, *ἀπαρτίζω* 1.

ἀποκατάστασις -ση ἡ, Ἱερακοσ. 427^{28}, Ἱστ. Βλαχ. μετὰ στ. 354· *'ποκατάσταση*, Θησ. Γ' [4^{3}].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποκατάστασις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1α) Ἐπάνοδος στὴν προηγούμενη κατάσταση (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S καὶ σήμ.): *Καταστροφὴ τοῦ Σερμπάνου βοηβόνδα καὶ πάλιν ἀποκατάστασις εἰς τὴν ἀφεντίαν Ράδουλ βοηβόνδα* Ἱστ. Βλαχ. μετὰ στ. 354· *μήτε προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων μήτε τέλος εἶναι κολάσεως μήτε ἀποκατάστασιν δαιμόνων κατὰ τὸν ἄφρονα Ὠριγένην* Σφρ., Χρον. μ. 136^{34}· **β**) (προκ. γιὰ ἄρρωστο) ἐπάνοδος στὴν προηγούμενη (καλὴ) κατάσταση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ ἡ χρ. καὶ σήμ.): *πινέτω ὁ ἱέραξ ἕως παντελοῦς ἀποκαταστάσεως* Ἱερακοσ. 427^{28}. **2**) Κατάσταση: *εἰς τέτοιαν 'ποκατάστασην φρικτὴ καὶ πονεμένη κοντὰ χρόνον ἐστάθησαν μὲ πόνους καὶ μὲ δάκρυα* Θησ. Γ' [4^{3}].

ἀποκατεβαίνω, Ἱερακοσ. 470^{13}, Λίβ. Esc. 3845.

Τὸ μτγν. *ἀποκαταβαίνω*.

Κατεβαίνω (Πβ. L-S, λ. *ἀποκαταβαίνω*): *ἵνα μὴ ἀποκαταβῇ τῆς χειρὸς καὶ κινδυνεύση* Ἱερακοσ. 470^{13}· *ἀπεξενώθην, ἔφυγεν, εἰς γῆν ἀποκατέβην εἰς μαύρην, σκοτεινότατην, εἰς ἅδην κάτω λέγω* Λίβ. Esc. 3845.

ἀποκατήντημα τό, βλ. *ἀποκατάντημα*.

ἀποκάτου, ἐπίρρ., βλ. *ἀποκάτω*.

ἀποκάτω, I, ἐπίρρ., Καλλίμ. 1751, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{208}, Ἀσσίζ. 21^{31}, 153^{22}, 220^{21}, 286^{1}, Ἰατροσ. 20^{86}, Πουλολ. 81, Ἀπολλών. 142, Λίβ. Ν 167, Τζαμπλάκ. 61, Λέοντ., Αἰν. I 183, Χρησμ. I 191, 207, Μαχ. 352^{5}, Θησ. (Foll.) I 27, Καραβ. 500^{18}, Διήγ. Ἀλ. V 42, 62, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{23}, Πικατ. 63, Συναξ. γυν. 111, 217, 225, 276, Κορων., Μπούας 7, Πεντ. Ἔξ. XXVI 24, XXXIX 20, Αἰτωλ., Μῦθ. 25^{3}, 35^{11}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 398, 407, Δωρ. Μον. XIX, XXIX, Ἐρωτόκρ. Β' 177, 310, 515, 669, 2154, Δ' 929, 1546, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [470], Δ' [291], Ἀποκ. Θεοτ. II 48, 216, 220, Διήγ. ὡραιότ. 846, Φορτουν. Πρόλ. 100, Β' 48, Ζήν. Ε' 215, Τζάνε, Κρ. πόλ. 271^{13}, 420^{10}, 448^{16}, 582^{20}· *ἀπακάτω*, Ἀσσίζ. 474^{24}, Διγ. (Hess.) Esc. 647· *ἀπεκάτω*, Χρον. Μορ. Η 2195, Λίβ. Esc. 151· *ἀποκάτου*, Ἑλλην. νόμ. 553^{18}, Λίβ. Esc. 322, Ἀχιλλ. Ο 425, Διήγ. Ἀλ. V 39, 46, 65, Σαχλ. Α' (Wagn.) Μ 197, Πεντ. Γέν. I 7, Δευτ. IV 39, Σουμμ., Ρεμπελ. 163· *ἀπουκάτω*, Ἀσσίζ. 37^{12}, 160^{28}, 204^{20}, 270^{5}, 471^{18}, Gesprächb. 72^{1523}, Μαχ. 62^{10}, 272$^{2\text{-}3}$, 472^{36}, 554^{30}, 640^{1}, 654^{35}, Βουστρ. 501· *'ποκάτω*, Θρ. Κύπρ. Κ 65, Ἐρωτόκρ. Β' 1890,

Διήγ. ὡραιότ. 26, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1087], Τζάνε, Κρ. πόλ. 277^{26}, 291^{10}· ᾽πουκάτω, Κυπρ. ἐρωτ. 110^{2}, Παλαμήδ., Βοηβ. 197.

᾽Από τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ ἐπίρρ. κάτω ἢ τὸ ἐπίρρ. ὑποκάτω ἀνάλογα μὲ τὴ σημασ. Πβ. καὶ L-S, λ. ἀποκάτω. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της (ἐκτὸς ἀπὸ τὸν τ. ἀπακάτω) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α¹) (Προκ. γιὰ στάση) κάτω (σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ ἐπάνω) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): τὸ κάτεργον ἔσπασεν ἀπεκάτω Χρον. Μορ. Η 2195· βλέπω κ᾽ ἔχουμε τὰ κύματ᾽ ἀποκάτω Ροδολ. Δ' [291]. Ἔκφρ. μὲ ἔναρθρο τὸ ἐπίρρ. ἀποκάτω = ποὺ βρίσκεται στὸ κάτω μέρος: τοῦτα πᾶν εἰς τὴν σκάλαν τὴν ἀποκάτω Καραβ. 500^{18}· τὸ ἀποκάτω (ἑνὸς ἀντικειμένου)=τὸ κάτω τμῆμα του Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 156^{23}· **α²**) (προκ. γιὰ ροῦχα) ἀπομέσα (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): ροῦχον λατινόκοπον ἐφόριεν ἀποκάτου Λίβ. Esc. 322· **2α**) (Προκ. γιὰ κίνηση πρὸς τόπο) κάτω (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): ἐβούλησα κ᾽ ἐδιάβηκα στὸν Ἅδην ἀποκάτω Πικατ. 63· **β**) (προκ. γιὰ κίνηση ἀπὸ τόπο) ἀποκάτω: Λάζαρος ἐνεστάθη καὶ ἐσηκώθηκεν ὀρθός, ᾽ποκάτω ᾽ποὺ τὰ βάθη Διήγ. ὡραιότ. 26· **γ**) (προκ. γιὰ προέλευση ἀνέμου, ἀλλὰ καὶ προσώπου, κλπ.) ἀπὸ τὸ νότιο τμῆμα: κ᾽ ἐδιπλοσφύριξε ὁ βορρᾶς κι᾽ ὁ νότος ἀποκάτω Τζάνε, Κρ. πόλ. 448^{18}. **3**) (Προθετικῶς) **α**) (μὲ γεν.) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α): τὸ πεύκιν νὰ τὸ ἁπλώσωμεν ἀπουκάτω σου Μαχ. 654^{35}· ἐκεῖνοι ὁποὺ ἦσαν εἰς τὸ αὐτὸν κακὸν ἐντέχεται νὰ τοὺς φυτέψουν ὁλοζώντανους ἀπακάτω τῆς γῆς ᾽Ασσίζ. 474^{24}· ἐκεῖ ᾽ποκάτω τοῦ τειχιοῦ τρύπες βαθειὲς νὰ κάνουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 277^{26}· φρ. ἔχω ἀποκάτω μου=ἔ. στὴν ἐξουσία μου, στὴν προστασία μου: ἀκόμη καὶ τὴν Ἑλλάδα ἔχε την ἀποκάτω σου Διήγ. ᾽Αλ. V 62, Ἑλλην. νόμ. 553^{18}· Σουμμ., Ρεμπελ. 163^{15}· ᾽Ασσίζ. 37^{12}, 286^{1}· βάνω ἀποκάτω μου=ὑποτάσσω: ἔβαλεν ἀπουκάτω του ὁ σουλτάνος ὅλα τὰ ρηγάτα τῆς Συρίας Μαχ. 640^{1}· εἶμαι ἢ εὑρίσκομαι ἀποκάτω (κάποιου)=εἶμαι κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία ἢ τὴν προστασία (κάποιου) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3β): ἐὰν ἐποίησεν... κανέναν κακόν, ἢ κλεψίαν, ὅσο ποὺ ἔνι ἀπουκάτω τοῦ πατρός του ᾽Ασσίζ. 160^{28}· ὅποιος ἀποκάτω της εὑρίσκεται εἶναι καλὰ φυλαμένος Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 407· καταλακτίζω (κάποιον) ἀπουκάτω τῶν ποδιῶν μου=κ. μὲ τὰ πόδια μου, ποδοπατῶ: ἐκαταλάκτισέν τον ἀπουκάτω τῶν ποδιῶν του ᾽Ασσίζ. 204^{20}· **β**) (μὲ ἁπλὴ αἰτ. ἀντὶ γεν.) κάτω ἀπὸ...: ἤλθαμεν καὶ ἐπέσαμεν ἀποκάτου τὸ κάστροι τους καὶ ἀτιμώθημεν Διήγ. ᾽Αλ. V 46· φρ. εἶμαι ἀποκάτω, εἶμαι ἀποκάτω τὸν ὁρισμόν, ἀποκάτω τὸ χέριν (κάποιου) =εἶμαι στὴν ἐξουσία (κάποιου): εἴμεσθεν ἀποκάτου τὸν Δάρειον Διήγ. ᾽Αλ. V 65· εἶμαι ἀποκάτω τὸν ὁρισμόν σου Διήγ. ᾽Αλ. V 42· ἐσεῖς ἀποκάτου τὸ χέρι τοῦ ᾽Αλεξάνδρου εἶσθεν Διήγ. ᾽Αλ. V 39· **γ**) (μὲ προσδιορ. μὲ τὴν πρόθ. ἀπὸ) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3β) κάτω ἀπὸ... Ἔ(ἔκδ. αἲ) καὶ τὸ πυρρὸν ἀκάνθιν ἀποκάτω ἀπὸ πελάγου ἥπλωσεν κ᾽ ἔπιασεν τόπον Χρησμ. Ι 207· φρ. (προκ. γιὰ καταστροφὴ οἰκοδομημάτων, πολιτείας, κλπ.) ἀποκάτω ἀπὸ τὸν πάτο=ἀπὸ τὰ θεμέλια, ὁλοκληρωτικά: τὴν χώραν τὴν ἀφάνισεν ᾽πουκάτω ᾽ποὺ τὸν πάτο Παλαμήδ., Βοηβ. 197· **δ**) (μὲ προσδιορ. μὲ τὴν πρόθ. εἰς>σ) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3γ) κάτω ἀπό...: νὰ πᾶ νὰ τὸν ἀγκαλιαστῆς εἰς τὸ δεντρὸ ἀποκάτω ᾽Ερωτόκρ. Δ' 1546· ἦλθε κ᾽ ἐτέντωσε σιμὰ στὰ τείχη μ᾽ ἀποκάτω Τζάνε, Κρ. πόλ. 582^{20}· φρ. (μὲ ρ. ὅπως ἀπομένω, δουλώνομαι, εἶμαι, κλπ., ἀποκάτω σὲ...=βρίσκομαι, πέφτω στὴν ἐξουσία: ἀπομένει στ᾽ ἐχθροῦ ἀποκάτω κι᾽ ἄπονα στὰ χέρια του ἀποθαίνει Ροδολ. Γ' [470]· δὲν δουλωνόμασθεν στοὺς ἄνδρες ἀποκάτω Θησ. Ι 27· ἦσαν ἀποκάτω εἰς τὸ ρηγάτον του Δωρ. Μον. XIX· ἀποκάτω στὸ ὄνομα= μὲ τὴν προστασία ποὺ παρέχει τὸ ὄνομα (κάποιου) ἢ κάποιος: ᾽ποκάτω στὸ δικό σου τ᾽ ὄνομα τὸ περίφημον Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1090]· **ε**) (μὲ προσδιορ. μὲ τὴν πρόθ. ἐκ) κάτω ἀπὸ..: ὡς ἀποκάτω ἐκ τὸν βυθὸν διὰ πόθον ἀνεβαίνει Λίβ. Ν 167.

ἀποκάτω, ΙΙ, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 197 (διόρθ. Ξανθ., Κρ. Λαὸς 1, 1909, 10 σὲ ἀπ᾽ ἑκατόν).

ἀποκάτωθεν, ἐπίρρ., Διγ. Ἄνδρ. 395^{77}, 400^{15}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. ὑποκάτωθεν ἢ τὸ μτγν. ἀποκάτωθεν ἀνάλογα μὲ τὴ σημασ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ᾽Απὸ τὸ κάτω μέρος, ἀποκάτω (Ἡ σημασ. καὶ στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα, ΙΛ στὴ λ. 2): ἐθαύμαζαν ὅσοι τὸ ἔβλεπαν (ἐνν. τὸ νερὸ) πῶς ἀποκάτωθεν ἔρχεται ἄνω αὐτ. 400^{15}. **2**) (Προθετικῶς μὲ γεν.) κάτω ἀπὸ... (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): ἤλθαμεν εἰς τὸν ποταμὸν ἀποκάτωθεν τῶν δένδρων αὐτ. 395^{33}.

ἀποκατωθιό(ν), ἐπίρρ., Πεντ. Γέν. Ι 9, Ἔξ. Χ 23 XVII 14, Δευτ. XXV 19, XXIX 19, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 408, 409, 421, ᾽Ερωφ. Β' 198, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 5, 71, ᾽Ερωτόκρ. Β' 153, 195, 760, 1509, Δ' 1617, 1871, 1879, Ε' 918, Ροδολ. Α' [434], Β' [3], Ζήν. Πρόλ. 7, Γ' 85, Τζάνε, Κρ. πόλ. 575^{15}· ᾽ποκατωθιό, ᾽Ερωτόκρ. Β' 1993, Πρόλ. ἄγν. κωμ. 6.

᾽Απὸ τὸ ἀποκάτωθεν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀποκατωθιό). Βλ. καὶ Ξανθουδίδη, ᾽Ερωτόκρ., σ. 502.

1) Στὸ κάτω μέρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. στὴ λ. 1): καὶ τὸν καημό ντου τὸν πολύ, τὴ λάβρα ποὺ τὸν κρίνει, μὲ γράμματ᾽ ἀποκατωθιὸ λέει καὶ ξεδιαλύνει ᾽Ερωτόκρ. Β' 760. **2α**) (Μὲ ρ. κρατῶ, στέκω, κλπ. καὶ γεν.) κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία (κάποιου) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): Πλούσιοι καὶ μπορεζάμενοι, φτωχοί, μικροὶ καὶ δοῦλοι τσῆ τύχης ἀποκατωθιὸ βλέπω πῶς στέκουν οὗλοι ᾽Ερωφ. Β' 198· ἐτοῦτοι δοῦλοι στέκουνε ὅλοι ἀποκατωθιό μου Τζάνε, Κρ. πόλ. 575^{15}· ὅλους κρατεῖ ἀποκατωθιὸ τσ᾽ ἀνθρώπους Ροδολ. Α' [434]· **β**) (μὲ αἰτ. ἀντὶ γεν.) κάτω ἀπὸ...: Καὶ εἶπεν ὁ Θεός: «Ἂς μαζωχτοῦν τὰ νερὰ ἀποκατωθιὸ τὸν οὐρανὸ πρὸς τόπο ἕνα καὶ νὰ φανῇ ἡ ξέρη» Πεντ. Γέν. Ι 9· **γ**) (μὲ προσδιορ. μὲ τὴν πρόθ. ἀπὸ) κάτω (ἀπὸ): δαμάκιν ἀποκατωθιὸ ἀποὺ τὸν οὐρανίσκο ᾽Ερωτόκρ. Ε' 918· **δ**) (μὲ προσδιορ. μὲ τὴν πρόθ. εἰς>σ) κάτω (ἀπό): ᾽ποκατωθιὸ εἰς τὸ σπίτι τζη Πρόλ. ἄγν. κωμ. 6· εἰς τὸ βυζὶ ἀποκατωθιὸ ᾽Ερωτόκρ. Δ' 1879· φρ. εἶμαι ἀποκατωθιὸ (σὲ κάποιον ἢ κάτι)=βρίσκομαι στὴν ἐξουσία (κάποιου ἢ ἑνὸς γεγονότος): Σ τοῦτο ἀποκατωθιὸν τὸν νόμον εἶναι μόν᾽ οἱ λωλὲς γυναῖκες, μὰ ὁ νόμος δὲν ἐγίνη, μηδὲ βλάφτει τὶς γνωστικὲς ποτέ του Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 5, 71· σηκώνω ἀποκατωθιό μου=σηκώνομαι: δὲν ἐσήκωσεν ἀνὴρ ἀποκατωθιό του τρεῖς ἡμέρες Πεντ. Ἔξ. Χ 23.

ἀποκβαίνω, βλ. ἀπεκβαίνω.

ἀπόκει καὶ **ἀποκεῖ,** ἐπίρρ., βλ. ἀπεκεῖ.

ἀπόκειας, ἐπίρρ., βλ. ἀπεκεῖ.

ἀποκεῖθ(θ)εν, ἐπίρρ., βλ. ἀπεκεῖθεν.

ἀποκείρω, Μανασσ., Χρον. 6180, Chron. br. (Loen.) 62.

Τὸ ἀρχ. ἀποκείρω.

(Προκ. γιὰ μοναχὸ) «κείρω»: τὰς βασιλίσσας ἐξωθεῖ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ νησιώτιδας αὐτὰς θέμενος ἀποκείρει Μανασσ., Χρον. 6180.—Βλ. καὶ ἀποθερίζω.

ἀπόκεις, ἐπίρρ., βλ. ἀπεκεῖ.

ἀπόκενος, ἐπίθ., Gesprächb. 18^{168}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀπόκενος. Γιὰ τὴ λ. βλ. Μπαμπιν., Ὑποκορ. 79-80.

Ποὺ δὲν εἶναι ἐντελῶς γεμάτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): ἀπόκενο, οὐδὲν γέμει ὅ.π.

ἀποκερδαίνω, Πρόδρ. 2, Ἑλλην. νόμ. 537^{26}, Φλώρ. 244, Λίβ. Esc. 493, Ἀχιλλ. L 725, 1285, Ἀχιλλ. N 1756.

Τὸ μτγν. *ἀποκερδαίνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Προκ. γιὰ τὰ ὑλικὰ πράγματα) κερδίζω, ἀποκτῶ, ἀπολαμβάνω, χαίρομαι: *ὁ ἀνὴρ χωριζόμενος τὴν προίκα τῆς γυναικὸς ἀποκερδαίνει δύναται* Ἑλλην. νόμ. 537^{37}. *τοῦ κόσμου τὰ καλὰ ἡ γῆ τ' ἀποκερδαίνει· χρυσὸν κρεβάτι ἐποίησεν στὸν τάφον διὰ νὰ μένη* Ἀχιλλ. N 1756· βλ. καὶ *ἀβαντζιάζω, ἀβγατίζω* Ββ, *ἀγάλλομαι, ἀγοράζω* 2, *ἀλεγριάζομαι* 6· **β**) (προκ. γιὰ τὰ πνευματικὰ) κυριεύω (κάτι): *τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἀποκερδαίνει* Φλώρ. 244· βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 1β, *αἰχμαλωτίζω* Α2β· **γ**) *κατακτῶ, ἀποκτῶ·* χαίρομαι (κάποιον) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐθυμοῦ πῶς μὲ ἥρπαξες ἀπὲ τὸ περιβόλιν· πόσους πολέμους ἔδωκες νὰ μὲ ἀποκερδέσης* Ἀχιλλ. L 1285· βλ. καὶ *αἰχμαλωτίζω* Α 2β.—Βλ. καὶ *ἀποκερδίζω.*

ἀποκερδίζω, Διγ. Gr. VI 768, Λίβ. P 250, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 235, 318, Σαχλ. N 223, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 237.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κερδίζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

α) Κερδίζω (κάτι): *λοιπόν, παιδί μου, ἔπρεπεν νὰ τ' ἀπολησμονήσης* (δηλ. τὰ ζάρια), *ἂν θέλης τὴν καλὴν ζωὴν νὰ τὴν ἀποκερδίσης* Σαχλ. Α' PM 237· βλ. *ἀποκερδαίνω* α· **β**) (μὲ ἀντικ. λ. ποὺ δηλώνει πρόσωπο ἢ συναφὲς) κατακτῶ, ἀποκτῶ· χαίρομαι (κάποιον ἢ κάτι): *ἔτι παρθένος γὰρ εἰμὶ ὑπ' οὐδενὸς φθαρεῖσα· σὺ μόνος μὲ ἐνίκησας, σὺ μὲ ἀποκερδίσεις* Διγ. Gr. VI 768· βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 1β, *αἰχμαλωτίζω* Α2β· **γ**) (προκ. γιὰ πολιτεία) κερδίζω, κατακτῶ: *ὅλοι νὰ βοηθήσουσι, νὰ τὴν ἀποκερδίσουν* (δηλ. τὴν Πόλη), *διατί 'τον σπίτιν ὁλωνῶν, Ρωμαίων καὶ Λατίνων* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 235.—Βλ. καὶ *ἀποκερδαίνω.*

ἀποκερνῶ, Διήγ. ὡραιότ. 291.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κερνῶ.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Τελειώνω τὸ κέρασμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κῶ, βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 117): *δώνει μας ρακάκι καὶ σὰν μᾶς ἀποκέρασε λέγει...* ὅ.π.

ἀποκεφαλίζω, Προδρ., Στ. δεητ. 62, Κρασοπ. 15, Παράφρ. Μανασσ. Β 299, 309, Διγ. Τρ. 1150, Χρον. Μορ. Η 4840, Διγ. Ο 349, Ἐρωτοπ. 515, Ἀπολλών. (Wagn.) 107, 720, Λίβ. N 3343, Ἰμπ. 429, Φυσιολ. 370^{12}, Παρασπ., Βάρν. C 132, Ἀργυρ., Βάρν. K 310, Ἔκθ. χρον. 17^{1}, Δωρ. Μον. XIX, XXII, Σταυριν. 108, Χρον. σουλτ. 114^{25}, Ἱστ. Βλαχ. 581, 638, Διγ. Ἄνδρ. 351^{12}, Βακτ. ἀρχιερ. 214, Τζάνε, Κρ. πόλ. 246^{13}, 486^{14}· *ἀπεκεφαλίζω,* Κώδ. Χρονογρ. 49, Ἱστ. πατρ. 167^{3}.

Τὸ μτγν. *ἀποκεφαλίζω* (Βλ. καὶ Παπαδ. Α., ΛΔ 1, 1939, 25). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Κόβω τὸ κεφάλι κάποιου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἔπιασεν πολλούς, καὶ ἄλλους μὲν ἀπεκεφάλισεν* Διγ. Ἄνδρ. 351^{12}· **β**) (μεταφ.) κάνω κάποιον νὰ χάση τὸ κεφάλι του, τὰ μυαλά του: *φοβοῦμαι τὴν θεωρίαν σου καὶ τὰς ὡριάς σου πτέρυγας μὴ μὲ ἀποκεφαλίσουν* Ἐρωτοπ. 515. **2**) (Μέσ.) (πιθ.) χάνω τὰ μυαλά μου: *ὅλοι ἀποκεφαλίστησαν, ἐβάλθησαν νὰ φεύγουν* Χρον. Μορ. Η 4840.

ἀποκήρυκτος, ἐπίθ., Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 59^{24}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀποκήρυκτος.*

(Προκ. γιὰ ἱερωμ.) ἀποκηρυγμένος (Πβ. L-S Κων/νίδη στὴ λ. 2): *Τούθ' ἕνεκεν... παρεγγυῶμαι πᾶσι τοῖς... ὁπωσδήποτε συγγενέσθαι αὐτῷ βουλομένοις ἢ καὶ τοῖς δεξαμένοις ἐντολὰς ἀποκήρυκτον ἐντελλομένας αὐτὸν ἔχειν* ὅ.π.

ἀποκηρώνω, Προδρ. I 146 (ἔκδ. *ἐπεκήρωσας·* διόρθ. Ἀνδρ., Ἀθ. 51, 1941, 19· βλ. ὅμως καὶ Eideneier, BZ 57, 1964, 332).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κηρώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

(Προκ. γιὰ δοχεῖα ὅπου φυλάγονται φαγώσιμα) ξεβουλώνω (Βλ. καὶ Ἀνδρ., Ἀθ. 51, 1941, 19): *τὰ βρώσιμα ἀπεκήρωσας καὶ τὰ ποτὰ ὡσαύτως· τὰ πάντα ἐξεστράγγισας καὶ ἐποῖκες με ἐρημίτριαν* ὅ.π.

ἀποκινῶ, I, Λόγ. παρηγ. L 407, Λόγ. παρηγ. Ο 195, Ἀπολλών. (Wagn.) 368, Λίβ. Esc. 2220, Σαχλ. N 51, 258, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 37, 55.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκινέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' (Μτβ.) ἀρχίζω, ἐπιχειρῶ κάτι: *ἀπεκίνησεν ἡ κόρη ν' ἀφηγῆται* Λίβ. Esc. 2220· *Ἐξέβης τὸ κατήφορον ἐσὺ τῆς Δυστυχίας καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀπεδὰ νὰ τὸ ἀποκινήσω* Λόγ. παρηγ. L 407· *ἂν θέλης νὰ προκόψης* (παραλ. 1 στ.) *τῆς νύκτας τὰ γυρίσματα νὰ τ' ἀπολησμονήσης καὶ τῆς ἡμέρας τὴν τιμὴν νὰ τὴν ἀποκινήσης* Σαχλ. Α' 55. Βλ. καὶ *ἀπάρχομαι.* **Β'** (Ἀμτβ.) ἀναχωρῶ, ξεκινῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 131): *κεῖνος ἀπεκίνησεν κ' ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιν* Ἀπολλών. 368· *πάλιν εἰς τὰ πρότερα κακὰ ν' ἀποκινήσης* Σαχλ. Α' 37. Βλ. καὶ *ἀναδρομίζω.*

ἀποκινῶ, II· (ὡς μὲ) *ἀπεκίνησε,* Λίβ. Esc. 1752, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ὡς οὐ μὲ ἐκοίμιζαν.*

ἀποκιράσσω· *ἀποκιράσσει,* Πιστ. βοσκ. IV 2, 192 ἐσφαλμ. ἀνάγν. ἀντὶ *ἀπόκει 'ράσσει* (βλ. *ἀράσσω*).

ἀποκλαίω, Διγ. Ἄνδρ. 335^{18}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκλαίω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Παύω, σταματῶ νὰ κλαίω (βλ. πάντως καὶ L-S στὴ λ. II καὶ L-S Suppl.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀφόντις ἀπέκλαυσαν, εἶχαν χαρὰν μεγάλην* Διγ. Ἄνδρ. 335^{18}.

ἀποκλαμὸς ὁ, βλ. *πλόκαμος.*

ἀποκλείζω, Γεωργηλ., Θαν. 293.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀπόκλεισα* τοῦ *ἀποκλείω - ἀποκλειῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ Δωδεκάνησα (ΙΛ, λ. *ἀποκλείω*).

Περιορίζω, ἀπομονώνω (κάποιον σὲ κάποιο χῶρο) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκλείω* Α1α): *τοὺς κεκτημένους* (δηλ. ὅσους χτύπησε ἡ ἀρρώστια) *πάλιν δὲ ἔξω* (ἐνν. ἀπὸ τὴν πόλη) *νὰ τοὺς ξορίζουν· ἐκεῖ καὶ μοναστήρια διὰ νὰ τοὺς ἀποκλείζουν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποκλείω,* I, 1β.

ἀποκλείνω, βλ. *ἀποκλείω* II.

ἀπόκλεισμα τὸ, Πεντ. Δευτ. XX 19, 20, XXVIII 53, 55.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόκλεισμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., Κουκ., ΒΒΠ Ε' 247.

1) Χαράκωμα (Πβ. Π.Δ., Tisch., Δευτ. XX 20): *νὰ... χτίσης ἀπόκλεισμα ἰπὶ τὸ κάστρο* αὐτ. XX 20. **2**) Πολιορκία: *δὲν ἐπερίσσεψεν αὐτουνοῦ τίποτε εἰς ἀπόκλεισμα καὶ εἰς στενοχωριά... εἰς ὅλα τὰ κάστρη σου* αὐτ. XXVIII 55.

ἀποκλεισμὸς ὁ, Notizb. 82, 84, Δούκ. 79^{17}, Θησ. (Foll.) I 79, 86, 102, Κορων., Μπούας 147, Πεντ. Δευτ. XXVIII 57, Δωρ. Μον. XXVII.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποκλεισμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πολιορκία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *Ὁ δὲ βασιλεὺς Μανουὴλ... γράφει πρὸς πάπαν... μηνύων τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ τὴν στενοχωρίαν τῆς πόλεως* Δούκ. 79^{17}· *τὸ κάστρον ἦτον δυνατόν...* (παραλ. 1 στ.)· *ἐμπόρει τὸν ἀποκλεισμὸν καλὰ νὰ τὸν 'πομένη* Θησ. I 79: *ὅτι νὰ τὰ φάη εἰς λειψότητα πᾶν κρυφὰ εἰς ἀποκλεισμὸ* Πεντ. Δευτ. XXVIII 57.

ἀποκλειστήρι τό, Πικατ. 554.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκλείω*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκλειστῆρα*.

Ἀποκλεισμένος (βλ. Κριαρᾶ, Πικατ. σ. 64): *Ἐδά 'χασες, βαρειόμοιρε Ἀδάμ, ἀποκλειστήρι, τὸν τόπον τῆς παράδεισος καὶ τ' ἅγιον μοναστήρι* ὅ.π.

ἀποκλείω, I· *ἀποκλείω* ἢ *ἀποκλειῶ*, Παράφρ. Μανασσ. 311, Ἀσσίζ. 198^{11}, Χρον. Μορ. P 1302, 3017, Χρον. Τόκκων 1420, 1997, 2148, Μαχ. 176^{3}, 366^{1}, 588^{33}, Θησ. (Foll.) Ὑπ. 13, I 117, 118, Θησ. Ζ′ [31^{6}], Διήγ. Ἀλ. V 44, Πεντ. Δευτ. XXXII 30, Χρον. σουλτ. 30^{20}, 34^{31}, 64^{18}, Σταυριν. 343, 1035, Ἱστ. Βλαχ. 173, 722, 1107, Διγ. Ἄνδρ. 366^{17}· *ἀποκλειῶ*, Κορων., Μπούας 12, 17, 45, 133, 143, Φαλιέρ., Ἱστ. V 612, 626, Ἀχέλ. 2340, Σουμμ., Ρεμπελ. 182, Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. α′ [78], Τζάνε, Κρ. πόλ. 254^{21}, 397^{12}, 411^{22}, 450^{5}· *ἀποκλῶ*, Συναξ. γυν. 1171.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκλείω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ διάφορους τ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀποκλείζω*.

1α) Κλείνω, ἀποφράσσω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 1, χωρίο Βαβρ.): *ἐκεῖνος πάλι ἐκίνησε κι' ἀπόκλεισε τὸν πόρον τῶν καστελλιῶν νὰ μὴ μποροῦν οἱ Τοῦρκοι νὰ περάσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 397^{12}· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) περιορίζω (Πβ. Π.Δ., Tisch., Δευτ. XXXII 30): *καὶ ὁ Κύριος τοὺς ἀπόκλεισεν* Πεντ. Δευτ. XXXII 30· φρ. *ζωὴ ἀποκλεισμένη*=περιορισμένη ζ.: *οὐδὲ ἠγάπησεν ζωὴν ἀποκλεισμένην, ὥσπερ σκουλήκιν* Παράφρ. Μανασσ. 311. Βλ. καὶ *ἀποκλείζω*. **2**) (Μέσ.) ἀπομονώνομαι: *μὲ τοὺς καύχους ἀποκλεῖται εἰς τὸ σπίτι καὶ κουνιέται* Συναξ. γυν. 1171. **3α**) (Προκ. γιὰ πόλη ἢ κατοίκους πόλεων) πολιορκῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση, Δημητράκ. στὴ λ. 2): *εἰς τὴν Νοβάρα πήγασι... ...κι' ἀπέκλεισάν την* Κορων., Μπούας 45· *ἐκεῖ τοὺς ἀποκλείσασι κι' ὅλοι λιμοκτονοῦσαν* Κορων., Μπούας 17· *ἐτριγυρίσαν τὴν Ἀμόχουστον ἀππέξω· καὶ ἐμεῖναν οἱ Κυπριῶτες ἔσσω ἀποκλεισμένοι* Μαχ. 366^{1}· Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β5φρ., *ἀναγκάζω* 3· **β**) (μεταφ.): *θέλεις νά 'χης τὸν οὐρανὸν ἀποκλεισμένον 'ς τέτοιον τρόπον* Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. α′ [78] (πβ. τὸ ἀντίστοιχο *porre assedio* τοῦ ἰταλικοῦ πρωτοτύπου).

ἀποκλείω, II· *ἀπέκλεινε*, Λίβ. Esc. 1091 καὶ *ἀπόκλεινεν* Λίβ. (κώδ. Βαρβερ.) ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *συνέκλυσεν* τοῦ Λίβ. P 790 καὶ Λίβ. (προσεχ. ἔκδ. Μανούσ.) V 909 (χφ. ἀνορθογραφοῦν: *συνέκλεισεν συνέκλισεν*) (βλ. Πολ. Λ., Ἑλλην. 19, 1966, 353).

ἀποκληρία ἡ, Βακτ. ἀρχιερ. 135.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόκληρος*.

Ἀποκλήρωση: *περὶ ἀποκληρίας συγγενοῦς* ὅ.π.

ἀπόκληρος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2614, Ἑλλην. νόμ. 540^{27}, 551^{15}, 555^{6}, Βακτ. ἀρχιερ. 135, 161.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόκληρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν κληρονομικὴ μερίδα ποὺ τοῦ ἀνήκει (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ ποιήση τὴν θυγατέραν αὐτοῦ ἀπόκληρην νὰ μηδὲν κερδέση ἀπὸ τὸ γονικὸν αὐτῆς τίποτε* Ἑλλην. νόμ. 551^{15}.

ἀποκληρώνω, Γλυκᾶ, Στ. 22, Ἀσσίζ. 438^{11}, Μαχ. 474^{33}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκληρόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. καὶ *ξεκληρώνω*.

1) Παραχωρῶ (δικαίωμα, εὔνοια, κλπ.) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S στὴ λ. I 2): *Πόθεν καὶ γὰρ τοῖς κόραξιν ἀπεκληρώθη χάρις μηνύειν σοι τὰ μέλλοντα;* Γλυκᾶ, Στ. 92. **2**) Ἀποκλείω (κάποιον) ἀπὸ τὴν κληρονομικὴ μερίδα ποὺ τοῦ ἀνήκει (Πβ. L-S στὴ λ. II. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὁ πατὴρ οὗ ἡ μήτηρ ἠμποροῦν νὰ ἀποκληρώσουν τὸν υἱόν τους ἀπὲ τὰ ἀγαθά τους* Ἀσσίζ. 438^{11}. **3**) Ἀποξενώνω (κάποιον) ἀπὸ τὰ κτήματα ἢ τὶς κτήσεις του: *ἐπεριλάβαμεν τὸν τόπον καὶ ἀποκληρώσαμεν τὸν ρῆγαν καὶ ἐκουρσέψαμεν τοῦτον* Μαχ. 474^{33}.

ἀποκλίνω, Ἐρωτοπ. 271, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1318.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκλίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Μτβ.) γέρνω (Πβ. L-S στὴ λ. I): *γλυκομηλεά μου κόκκινη,... ἀπόκλινε τὴν νιότην σου νὰ μείνω στὴν ἡσκιά σου* Ἐρωτοπ. 271· **β**) (ἀμτβ.) φεύγω (Πβ. L-S στὴ λ. III 2): *Δίδουσι καὶ ἀπόκρυφα σαπούνιν ἵνα πλύνουν οἱ δὲ λαμβάνοντες αὐτὸ εὐθέως ἀποκλίνουν* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1318.

ἀποκλισάριος ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκλισιάρης ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκλονίζω· *ἀπεκλόνισεν*, Λίβ. Esc. 4294, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *κατεκλόνισαν* (Λίβ., Sc. 3139), μολονότι ἡ ὕπαρξη τοῦ ρ. θὰ ἦταν δυνατή· πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκλονίζω*.

ἀποκνῶ, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 57^{20}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκνέω*.

Φοβίζω (κάπ.): *ὁ ἐπὶ πολὺ αὐτόθι τοῦ καταράτου Παντοδυνάμου ἐγχρονισμὸς μετρίως ἡμᾶς ἀποκνεῖ καὶ ἀποδειλιᾷ* ὅ.π.

ἀποκόβ(γ)ω, βλ. *ἀποκόπτω*.

ἀποκοιμημένος, μτχ., βλ. *ἀποκοιμοῦμαι*.

ἀποκοιμίζω, Γλυκᾶ, Στ. 162, Θησ. Δ′ [72^{4}], Φαλιέρ, Ἱστ. V 8, Πανώρ. Β′ 145, Βοσκοπ. 445, Ἐρωτόκρ. Β′ 1160, Γ′ 95, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Γ′ 68, Διγ. O 1262.

Τὸ μτγν. *ἀποκοιμίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Κάνω κάποιον νὰ κοιμηθῆ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ὕπνος τὸν ἀποκοίμισε* Ἐρωτόκρ. Β′ 675· *Πολλὲς φορὲς ἐγρύπνησα γιὰ νὰ σ' ἀποκοιμίσω* Ἐρωτόκρ. Γ′ 95. **2**) Φρ. *ἀποκοιμίζω μὲ θάνατον, ὕπνο ἀποκοιμίζω* (κάποιον)=σκοτώνω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκοιμίζω* Α3): *νὰ πὰ νὰ κυνηγήση ἄγρια ζὰ μὲ θάνατον νὰ τὰ ἀποκοιμίση* Διγ. O 1262· *καὶ μπήχνει τ' ὅλο τὸ σπαθὶ εἰς τὸ λαιμὸ ἀποκάτω, ὕπνο τὸν ἀποκοίμισε, παντοτινὰ κοιμᾶτο* Ἐρωτόκρ. Β′ 1160. Βλ. καὶ *ἀναλώνω* Α2, *ἀνανθρωπίζω, ἀποβάλλω* 3, *ἀποθαίνω* Β, *ἀποθανατώνω, ἀποκάμνω* Β4.

ἀποκοιμοῦμαι, Προδρ. I 234, Ἐρωτοπ. 246, Λίβ. P 1754, 2383, 2544, Λίβ. (Lamb.) Λίβ. N 1890, Sc. 2521, 2899, Esc. 3688, Ἰμπ. 468, 584, Φυσιολ. 239, Ch. pop. 184, Ριμ. Βελ. 358, Ἀπόκοπ. 4, Ἰμπ. (Legr.) 600, Φαλιέρ., Ἱστ. V 13, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ.

440, Ἐρωτόκρ. Α΄ 1259, Στάθ. Α΄ 276· *ʼποκοιμοῦμαι*, Διγ. Ο 1629, 1742· μτχ. *ἀποκοιμημένος*, Πόλ. Τρωάδ. 119, 707, Πιστ. βοσκ. Ι 4, 210.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκοιμάομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκοιμίζω* Β).

Μὲ πιάνει ὁ ὕπνος, κοιμοῦμαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποκοιμάομαι* ΙΙ χωρίο Πολυαίν. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β 1α): *ἂν πέσω ν' ἀποκοιμηθῶ, ὕπνον οὐδὲν χορταίνω* Ἐρωτοπ. 246· *ἂ θέσω ν' ἀποκοιμηθῶ, τὰ μάτια μου ὡς καμνύσου, μοῦ δείχνει, πῶς τὰ χείλη τζη σκύφτου νὰ μὲ φιλήσου* Ἐρωτόκρ. Α΄ 1259· *καὶ πάσχω ν' ἀποκοιμηθῶ καὶ ἀμμάτι δὲν σφαλίζω* Στάθ. Α΄ 276· (μὲ ὑποκ. *ὁ λογισμὸς*) *ἀποκοιμᾶται ὁ λογισμὸς δυσκόλως κ' ἐκειτόμουν* Φαλιέρ., Ἱστ. V 13· (μὲ ἀντ. τὸ οὐσ. *ὕπνος*) *: στὸ γόνα τοῦ Ἰμπέριου ὕπνον ἀποκοιμήθη* Ἰμπ. (Legr) 600· *ἔθεκα στὸ κλινάρι μου κ' ὕπνον ἀποκοιμήθην* Ἀπόκοπ. 4.

ἀποκοιτάζω, Καλλίμ. 1741, Ἱστ. Βλαχ. 441, 2629.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κοιτάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α΄ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

1) Κοιτάζω, βλέπω: *Ἐπῆγεν ἀπεκοίτασεν δενδρόν ἀπὸ τοῦ κήπου, εἰς ὅ πολλάκις ἤρχετο μετὰ κλαυθμοῦ ἡ κόρη* Καλλίμ. 1741. Βλ. καὶ *ἀναβλεμματίζω* β, *ἀναβλέπω, ἀνεντρανίζω* β. **2**) Περιθάλπω, φροντίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐσὺ μᾶς προνοᾶς καὶ μᾶς ἀποκοιτάζεις* Ἱστ. Βλαχ. 2629· *μᾶς θρέφουσι καὶ μᾶς ἀποκοιτάζουν* Ἱστ. Βλαχ. 441.

ἀποκολλῶ, Ἱερακοσ. $490^{12,17}$.

Τὸ μτγν. *ἀποκολλάω*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκολλίζω*.

Ξεκολλῶ (Πβ. L-S καὶ ΙΛ, λ. *ἀποκολλίζω* 1): *Σμύρναν ἀληθῆ καὶ ἀλόην τρίψον καὶ ἀναμείγνυε αὐτὰ τῷ τοῦ ᾠοῦ λευκῷ, καὶ θεὶς δῆσον αὐτὰ καὶ ἔασον ἔστ' ἂν ἀποκολληθῶσιν αὐτομάτως* αὐτ. 490^{17}.

ἀποκομιστὴς ὁ· *ἀποκομισθής*, Μαχ. 412^{11}.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (L-S). Σὲ ἔγγραφο τοῦ 1782 ἀπ. λ. *ἀποκόμισις* (Μανούσ., Ἀνέκδ. πατρ. γράμμ. 109). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Τωμ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β΄, 20, 1969/70, 10.

Ἀγγελιοφόρος (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ): ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀκιντσῆς* 2.

ἀπόκομμα(ν) τό, Ἀκ. Σπαν. 43^{455}, Χρον. Μορ. Ρ 2986, Φλώρ. 1426, Λίβ. Ρ 2656, Λίβ. Sc. 606, 1313, Esc. 1713, Λίβ. Ν 234, 1509, 2150, Δελλ. 1344.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόκομμα*. Ἡ λ. καὶ σὲ παπυρ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Τμῆμα, κομμάτι (Πβ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *εἶχε τῆς κόρης ὁ κοιτὼν παρέξω μεσοκήπιν, τοῦ παραδείσου ἀπόκομμαν τῆς ἡδονῆς κατοῦναν* Λίβ. Sc. 1313· *ἦσουν* (ἐνν. σὺ ἄνθρωπε) *σπορὰ ἐκ τὸ σίδηρον καὶ ἀπόκομμα ἐκ τὴν πέτραν* Λίβ. Ν 234· *σπανὲ τριγένη, τὸ τοῦ διαβόλου ἀπόκομμαν* Ἀκ.Σπαν. 43^{455}· **β**) γόνος, ἀπόγονος: *ἢ τοῦ σολτάνου ἀπόκομμα ἢ τέκνον μεγιστάνων* Φλώρ. 1426. **2**) Ἀπόκρημνη περιοχὴ βουνοῦ (Βλ. καὶ Ἀδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1902/06, 534): *εὗρεν βουνὶν παράξενον ἀπόκομμαν εἰς ὄρος* Χρον. Μορ. Ρ 2986.

ἀποκοντά, ἐπίρρ., Χούμνου, Π.Δ. IV 74, Νεκρ. βασιλ. 90, Δεφ., Σωσ. 362, Ἱστ. Βλαχ. 2516, Ἐρωτόκρ. Γ΄ 285, Γ΄ 920, Ζήν. Α΄ 231· *ἀπουκοντά*, Μαχ. 420^{23}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ κοντά*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὅπως καὶ σήμ. (ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐπιάσαν δυνατὰ τὸν τόπον ἀπουκοντὰ τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ὡς τὴν πόρταν τοῦ Ἁγίου Ἀντρέου καὶ ἐκαταδῶξαν τοὺς Γενουβήσους* Μαχ. 420^{23}.

ἀπόκοντος, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. Γ΄ 1758.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *κοντός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α΄ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ἀρκετὰ κοντὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *δὲ θέλει ἡ κακορίζικη πλιό τζ' ἄσπρα νὰ φορέση, μὰ θλιφτικὰ πολλὰ παλιὰ κι' ἀπόκοντα ὡς τὴ μέση* ὅ.π. Βλ. καὶ *κούντουρος*.

ἀποκοπὴ ἡ, Ἀσσίζ. 138^{26}, $151^{2,24}$, 182^{8}, 192^{31}, 202^{23}, 434^{15}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποκοπή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Μέγα, ΕΛΑ 1, 1939, 117.

1) Καθορισμένο ποσό, τιμὴ (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ ± 1600, Πατρινέλη, ΕΜΑ 12, 1962 ⟨1965⟩, 121^{18}, 127^{4-5}, κλπ· πβ. ΙΛ στὴ λ. Α6): *νὰ βλεπήσουν στὴν ἀποκοπὴν τῶν ὀνομισμάτων* αὐτ. 138^{26} (Πβ. τὸ ἀντίστοιχο: *ἡ ὁμάδα τῶν περπύρων* Ἀσσίζ. 389^{30})· *οὐκ ἔλαβεν τὸ μερτικόν του ἀπὲ τὴν ἀποκοπὴν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποὺ ἐπουλήθην* αὐτ. 151^{2} (πβ. τὸ ἀντίστοιχο: *ἀπὲ τὴν τιμὴν* Ἀσσίζ. 402^{14}). **2**) Ἀμοιβὴ (πβ. ΙΛ στὴ λ. Α6): *ἕναν μου ἀμάλωτον ἔνι ἀστενὴς ἀποὺ κοιλιακὸν καὶ εἷς γιατρὸς ἔρχεται εἰς ἐμὲν καὶ λαλεῖ μου «πολλὰ καλά· νὰ τὸν γιατρέψω», καὶ σάζει μετά μου εἰς ἀποκοπὴν τελειωμένην* αὐτ. 434^{15}. Βλ. καὶ *ἀναμοιβή, ἀντάμειψις* 1, *ἀνταμοιβὴ* 1α, *ἀντίδοσις*. **3**) Ἐγγύηση: *περὶ ἐκεῖνον τὸν κράζουν παράβουλον ἢ διὰ φόνον καὶ οὐδὲν διαφεντεύγεται ..., τουτέστιν οὐδὲν πολεμᾶ ἀποκοπὴν* (=δὲν καταθέτει ἐγγύηση) *εἰς ἐκεῖνον τὸ βάνουν ἀπάνω του* αὐτ. 192^{31} (πβ. τὸ ἀντίστοιχο: *... οὐδὲν δίδει καλὸν ἀμάχιν* Ἀσσίζ. 445^{2}). Βλ. καὶ *ἀμάχι(ν)*.

ἀπόκοπος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 528 (ἔκδ. *ἀπρόκοπον*· διόρθ. Χαριτων., ΕΕΒΣ 8, 1931, 241).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπόκοπος*.

Εὐνουχισμένος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι): *καρτέρησον ὀλίγον· ἂν γὰρ κυήσῃς αὕτη* (δηλ. ἐσὺ) *νῦν, ἀπόκοπον καὶ γάλλον ἔσται τὸ γεννησόμενον* ὅ.π.

Ἀπόκοπος ὁ, ὀνομαστικὴ σχηματισμένη ἀπὸ τὴν ἔκφραση *ἀπὸ κόπου* (Ἀπόκοπ. 1). Χρησιμοποιήθηκε ὡς τίτλος τοῦ ἔργου τοῦ Μπεργαδῆ.

ἀποκόπτω, Σπαν. Ο 78, Σπαν. (Ζώρ.) V 261, Λόγ. παρηγ. Ο 211, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 539^{8}, Ἑρμον. Χ 329, Λίβ. Sc. 2924, Δούκ. 297^{30}, Ἔκθ. χρον. 48^{21}, Διγ. Ἄνδρ. 411^{28}· *ἀποκόβω ἢ ἀποκόβγω ἢ ἀποκόφτω*, Διγ. Α 4393, Ἰατροσ. κῶδ. 160 νπ΄, Χρον. Τόκκων 1606, Μαχ. 44^{14}, 76^{12}, 324^{5}, Πεντ. Γέν. XXI 8, Ἀρ. XXV 8, Σουμμ., Ρεμπελ. 180, Τζάνε, Κρ. πόλ. 206^{9}· *ἀποκόφθω*, Κομν., Διδασκ. Δ 294· *ἀποσκόβω ἢ ἀποσκόφτω* Συναδ., Χρον. 52· *ʼποκόβω ἢ ʼποκόβγω ἢ ʼποκόφτω*, Πεντ. Γέν. VIII 2.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκόπτω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Σὲ πολλοὺς τ. της καὶ σήμ. κοιν. καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκόβω*).

1) (Προκ. κυρίως γιὰ μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἀντικείμενα) κόβω ἐντελῶς, πέρα ὡς πέρα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι 1· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Α6): *ἀπέκοψε δὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ Καραγκιὸζ μπασία καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ* Ἔκθ. χρον. 48^{21}· *ὁ ξένος μὲ τὰς χεῖρας του καλάμιν ἀποκόπτει* Λόγ. παρηγ. Ο 211· *φύλλα ἀπὸ τὴν καρδίαν μου τὰ ἀπέκοψεν ὁ πόθος* Λίβ. Sc. 2924. Φρ. (ὑποκ. *ὁ θάνατος*) *ἀποκόπτει τὸ ἄνθος τῆς νεότητος*=θανατώνει: *ὁ θάνατος ἀπέκοψεν τὸ ἄνθος τῆς νεότητός του* Διγ. Ἄνδρ. 411^{28}. Βλ. *ἄνθος* Ι 4 Φρ. **2**) Κατασφάζω: *ἀπῆτις τσὶ ἀπόκοψαν κι' ὡσὰ τζ' ἀποσκοτῶσαν, νέφαλα σκοτεινότατα*

τὴν χώραν ἐπλακῶσαν Τζάνε, Κρ. πολ. 206^{9}. **3**) Ἐμποδίζω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 5· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ λ. *ἀποκόβω* Α 1β): *τοὺς δρόμους του ἀπέκοψε πλέον νὰ μὴν περάση* Διγ. Α 4393· *τὸν Μανόλη... αὐτὸς τὸν ἀπέσκοψεν καὶ δὲν ἐπῆρεν τὴν χηρούδα τοῦ Παπαργυροῦ τὴν γυναίκα νὰ παρανομήση* Συναδ., Χρον. 52· Μαχ. 44^{14}. Βλ. καὶ *ἀπαντῶ* 5, *ἀπεμποδίζω*. **4α**) Ἀπομακρύνω (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1b. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Α 1α): *εἰπὲ τὸ δίκαιον πάντοτε καὶ τὸ καλὸν συνέργει, τὸ δὲ κακὸν ἀπόκοπτε καὶ ἀπόφευγε ἐξ αὖτο* Σπαν. V 261· **β**) (προκ. γιὰ «βουλή», σκέψη, κλπ.) ἀλλάζω, μεταβάλλω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι 2· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Α1α): *Δεόμεθα οὖν ταύτην τὴν βουλὴν ἀπόκοψον καὶ ἐσόμεθα φίλοι σου* Δούκ. 297^{30}. Βλ. καὶ *ἀλληλογῶ* Α, *ἀποδιαβάζω* 1, *ἀποδιώχνω* β. **5α**) (Μτβ.) σταματῶ (κάτι), διακόπτω: *τὴν κεφαλαλγίαν ἀποκόψης* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 539^{8}· Μαχ. 76^{12}· *ἀπόκοπτε καὶ τὸν θυμόν, φοβοῦ τον ὡς ἐχθρόν σου* Σπαν. Ο 78. Βλ. καὶ *ἀνακόπτω* 1, *ἀναπαύω* Α2, *ἀναχαιτίζω* α, *ἀποβγάζω, ἀποδημῶ* 2, *ἀποκλαίω*· **β**) (προκ. γιὰ ὁμιλητή, ἀφηγητὴ) τὸν σταματῶ, τὸν διακόπτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ λ. *ἀποκόβω* Α4): *ὁπόταν ἴδης γέροντας... ...ν' ἀφηγοῦνται ὑπόθεσιν μηδὲν τοὺς ἀποκόφθης* Κομν., Διδασκ. Δ 294· **γ**) (μέσ.) σταματῶ (ἀμτβ.): *ἀποκόπην τὸ θανατικὸ* Πεντ. Ἀρ. XXV 8· *ἐποκόπην ἡ βροχὴ* Πεντ. Γέν. VIII 2· **δ**) (μτβ.) σταματῶ νὰ θηλάζω (τὸ βρέφος) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Α 1ε): *ἐμεγάλυνεν τὸ παιδὶ καὶ ἀποκόπην* Πεντ. Γέν. XXI 8· **ε**) (ἀμτβ.) (προκ. γιὰ τὸ γάλα τοῦ θηλασμοῦ) σταματῶ: *ἐὰν θέλης νὰ στήσης τὸ γάλα τῆς γυναικὸς νὰ μηδὲν τρέχη, ν' ἀποκόψη...* Ἰατροσ. κῶδ. 160 νπ'. **6**) Καθορίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Α2α): *Ἐκεῖ βουλὴν ἠπήρασιν τὸ τί θέλουν ποιήσει. Καὶ ἡ βουλὴ ἀπόκοψε τὰ σύνορα [νὰ] γυρεύουν τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀφεντιᾶς ὁποὺ εἶχαν ἐξαρχῆθεν* Χρον. Τόκκων 1606. Βλ. καὶ *ἀναγράφω* 4α. **7**) Ἀποτιμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Α2β): *τὰ ποῖα κάτεργα ἀποκόψαν τα καὶ ἀξάζασιν... δύο μιλούνια χιλιάδες γροσία* Μαχ. 324^{5}.

ἀποκοσμῶ, Μανασσ., Χρον. 3836, 3838, 4245.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκοσμῶ*. Πβ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 104.

Ἀφαιρῶ τὸ στολισμό, τὰ στολίδια (Ἡ σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S): *ἀπαγλαΐζει τοὺς ναούς, ἀποκοσμεῖ τεμένη ὀρφναίαν σκοτεινότητα τούτοις κατασκεδάζει* αὐτ. 4245.—Βλ. καὶ *ἀπαγλαΐζω*.

ἀπόκοτα, ἐπίρρ., Βέλθ. 716, Χρον. Μορ. Η 281, 3450, 4038, Χρον. Μορ. Ρ 282, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 337, Θησ. (Foll.) Ι 52, 72, Θησ. Θ' [49^{6}], Ἱστ. Βλαχ. 650, Ἐρωτόκρ. Β' 832, Ε' 636, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [727].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπόκοτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρὶς δισταγμό, μὲ θάρρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅταν γυρίση ἀπόκοτα καὶ ἴδη ἐπάνω-κάτω, θερίζει σου τὴν αἴσθησιν* Βέλθ. 716· *ἡ Ἀρετὴ ἀρχίζει ἀπόκοτα νὰ τοῦ μιλῆ, νὰ τὸν ἀνεντρανίζη* Ἐρωτόκρ. Ε' 636· *ἀπόκοτα καὶ θαρρετὰ* Ἱστ. Βλαχ. 650.—Βλ. καὶ *ἀδιάκριτα, ἀνδρειωμένα* β, *ἀπότολμα, ἀποτσίπωτα, ἀτσίπωτα*.

ἀποκοτιὰ ἡ, Διγ. Α 1322, Ἀχιλλ. (Haag) L 315, Παρασπ., Βάρν. C 397, Θησ. (Foll.) Ι 62, Θησ. Πρόλ. [252], Φαλιέρ., Ἱστ. V 697, Πανώρ. Πρόλ. 67, Β' 226, 232, Δ' 379, Ἐρωφ. Α' 601, Δ' 444, Πιστ. βοσκ. Ι 3, 51· V 4, 69, Ἐρωτόκρ. Α' 245, 2175, Γ' 494, 589, Δ' 488, Ε' 981, Θυσ. 37, 88, 131, 341, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 47, Ροδολ. Α' [41], Β' [268, 269], Ε' [117], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [545], Δ' [359], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [452], Ζήν. Ε' 320, Μαρκάδ. 260, Λεηλ. Παροικ. 559, Τζάνε, Κρ. πόλ. 144^{11}, 311^{2}, 347^{18}· *ἀποκοτία,* Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 108^{138}, Διγ. Α 3285, Ἀχιλλ. L 194, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 400, Θησ. Ζ' [62^{7}], Σοφιαν., Παιδαγ. 107, Τριβ., Ταγιαπ. 121, Ἀχέλ. 315, 1436, 1855, 2055, Πιστ.

βοσκ. ΙΙΙ 3, 324, Ροδολ. Ε' [115], Τζάνε, Κρ. πόλ. 542^{20}· *'ποκοτία,* Παλαμήδ., Βοηβ. 23· *'ποκοτιά,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 158^{22}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκοτῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Eideneier, BZ 57, 1964, 336.

Τόλμη, θάρρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Σ' ἄλλον καιρὸ ἡ ἀποκοτιὰ κ' ἡ γνώση σ' ἄλλο 'ξίζει* Ροδολ. Ε' [117]· *ἐπλήθυν' ἡ ἀποκοτιὰ κ' ἐχάθηκεν ἡ τάξη* Ἐρωτόκρ. Ε' 981· *Ὤφου, μὲ ποιὰν ἀποκοτιὰν νὰ δυνηθῆς νὰ σφάξης τέτοιο κορμὶ ἀκριμάτιστο καὶ νὰ μηδὲν τρομάξης;* Θυσ. 341· *Μίσσεψε, τρόμε μου, λοιπὸ καὶ φόβε μου περίσσε, κι' ἀποκοτιά, συντρόφισσα 'ς τούτη τὴ χρειά μου ἂς εἶσαι* Πανώρ. Β' 226.—Βλ. καὶ *ἀλαζονεία* 1, *ἀποτολμία*.

ἀποκοτίζω, Κατζ. Β' 107, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [253].

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀποκότησα* τοῦ *ἀποκοτῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκοτῶ*).

1) Τολμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π.): *Ἐγὼ 'μαι ἀπόξω τοῦ σπιτιοῦ κ' ἐκείνη ἀποκοτίζει, σὰ νὰ μὴν ὅριζα ἐδεπά, τὴν πόρτα καὶ σφαλίζει;* Κατζ. Β' 107. Βλ. καὶ *ἀποθαρρῶ*. **2**) Κάνω (κάποιον) νὰ τολμήση: *Ποῖος σ' ἔκαμε ἔτσι ἀδιάντροπον, τόσον σιμά μου νά 'λθης; Ὁ πόθος μ' ἀποκότισε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [253].

ἀπόκοτος, ἐπίθ., Διγ. Α 4548, 4692, Διήγ. παιδ. 124, Χρον. Τόκκων 1219, Παρασπ., Βάρν. C 69, 86, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 90, Θησ. (Foll.) Ι 74, 106, 126, Θησ. Β' [56^{4}, 96^{5}], Ζ' [123^{3}], Ϛ' [17^{6}], Θ' [80^{6}], Θησ. (Schmitt) 338 VII 131, Φαλιέρ., Ἱστ. V 266, Ἀχέλ. 304, 396, 689, 892, 1452, 1517, 1585, 1653, 1669, 1952, 1973, 2077, 2111, Πανώρ. Γ' 437, Ἐρωφ. Γ' 37, Ἰντ. γ' 66, Δ' 261, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 3, 75· V 2, 156· V 5, 26· V 7, 53, Ἱστ. Βλαχ. 543, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 74, Ροδολ. Α' [691] (ἔκδ. *ἀπόκοτας*· διορθώσ.), Ε' [115], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [55], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [262], Δ' [861], Ε' [229], 1290, 1358], Φορτουν. Πρόλ. 19, Μαρκάδ. 446, Διγ. Ο 1494, Διακρούσ. 107^{23}.

Γιὰ τὴν ἐτυμολ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 227 καὶ 465· πβ. καὶ Βογιατζ., Ἀθ. 27, 1915, ΛΑ 127 κἑ., Ξανθ., Ἀθ. 38, 1926, 135, Κουκ., ΕΕΒΣ 15, 1939, 448 καὶ τοῦ ἰδίου ΕΕΦ ΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 239, καθὼς καὶ Grégoire, AIPHOS 12, 1952, 654, Pern., Mél. Diehl Α' 275 καὶ Ἀνδρ., Λεξ., λ. *ἀπόκοτος* καὶ *κοτῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τολμηρός, θαρραλέος, γενναῖος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὧρες μὲ κάνει ἀπόκοτο καὶ ὧρες φοβιτσάρη* Πανώρ. Γ' 437· *καὶ ζωντανὴ κι' ἀπόκοτη καὶ χωρὶς φόβο ἐγίνη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [229]· *ἐφάνη ἀπόκοτος ἀγαφτικὸς* Ροδολ. Α' [691]· *γιὰ τὴν ἀνδρεία τοῦ Διγενῆ καὶ τὴν πολλὰ ἀπόκοτη καρδία* Διγ. Ο 1494· *πρὸς τὰ πλήθη τῶν Τουρκῶν ἀπόκοτοι χυθῆκαν* Ἀχέλ. 304· *ἐπαινέσασι... ἀπηλογίαν ἀπόκοτη* Θησ. Θ' [80^{6}]. Βλ. καὶ *ἄνδρας* 2, *ἀνδρεῖος, ἀνδρικὸς* 2α, *ἀνδροκάρδιος, ἄξιος* 2, *ἀπελάτης* β, *ἀπότολμος, ὁλαπόκοτος, ὁλαπότολμος*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=τόλμη, θάρρος, παλληκαριά: *Δοξάζω σου τὸ ἀπόκοτον, τὴν τόλμαν τῆς καρδίας* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 90. Βλ. καὶ *ἀλαζονεία* 1, *ἀποτολμία*.

ἀποκοτῶ, Προδρ. ΙΙΙ 373, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 108^{129}, Ἑρμον. Ψ 330, Θησ. Πρόλ. [255], Β' [68^{6}], Δ' [63^{1}], Διήγ. Ἀλ. V 62, Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 1, Σαχλ. Ν 182, Ἰμπ. (Legr.) 155, Φαλιέρ., Ἱστ. V 166, 455, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 286, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 415, Μορεζίν., Λόγ. 471, Κατζ. Ε' 487, Πανώρ. Α' 209, Ε' 112, Ἐρωφ. Ἀφ. 65, Α' 87, 469, Β' 393, Γ' 218, Ἰντ. γ' 126, Ε' 256, 392, 467, Πιστ. βοσκ. Ι 2, 55· ΙΙ 1, 270· 2, 214· 5,196· ΙΙΙ 3, 302· 337· IV 4, 266· V 6, 381, Σταυριν. 1097, Ἱστ. Βλαχ. 948, 2644, Ἐρωτόκρ. Α' 1399, 1520, 1906, 2166, Β' 812, 1204, Γ' 55, 915, 1152, Δ' 153, 478, 1345, Ε' 421, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 89, 185, Β' 3, Ροδολ. Ἀφ. [31], Α' [201, 450, 667], Β' [494], Ε' [89,

589], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [210], Δ′ [145], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ὑπόθ. [38], Α′ [353], Β′ [239, 580, 925], Γ′ [427, 510], Δ′ [528, 1286], Ε′ [489, 1243, 1609], Λίμπον. Ἀφ. 7, Φορτουν. Ἀφ. 15, 35, Πρόλ. 100, Γ′ 80, Ε′ 368, Μαρκάδ. Πρόλ. 13· 127, 486· *'ποκοτῶ*, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 418, 419, 424, 426, 445, Ἐρωφ. Β′ 346, Ἐρωτόκρ. Α 175, 191, Ε′ 1291, Διήγ. πανωφ. 59, Φορτουν. Β′ 435, Ἰντ. δ′ 42.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπόκοτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Τολμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *δὲ μποροῦσι ν' ἀποκοτήσου τοῦτα τὰ πικραμένα χείλη νὰ τὸ ποῦσι* Πιστ. βοσκ. ΙΙ 2, 214· *Ἀποκοτῶ τὸ λοιπονίς, μ' ὅλον ὁποὺ ἡ καρδιά μου ξεκοκκινίζει ἀπ' τὴ ντροπὴ* Φορτουν. Ἀφ. 35· *τὸ σίδερ' ἀποκότησε καὶ κοφτερὸν ἐγίνη* Ἐρωτόκρ. Δ′ 478· *δειλιῶ κι' ἀποκοτῶ κι' ὀλπίζω καὶ φοβοῦμαι* Πανώρ. Α′ 209· *ἐκεῖνον νὰ κρεμάσουσι καὶ αὐτείνη γιὰ νὰ πνίξουν, ποὺ ὕστερον ἄλλοι αὐτὸ νὰ μὴν ἀποκοτήξουν* Μαρκάδ. 486· βλ. καὶ *ἀποθαρρῶ* 2· **β**) ἀποτολμῶ, ἐπιχειρῶ: *ἀποκοτᾶ δυὸ τρεῖς φορὲς νὰ τὸ ξεφανερώση* Ἐρωτόκρ. Γ′ 915· *Μηδὲ σὲ τόσον μου κακὸν τρομῶ ν' ἀποκοτήσω λόγον παραμικρὸν ποτὲ σ' ἐτοῦτο νὰ μιλήσω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [925]. Βλ. καὶ *ἀποκινῶ* ΙΑ.

ἀποκουμπῶ, βλ. *ἀπακουμπῶ*.

ἀποκουντουριάζω, βλ. *ἀποκουντουρίζω*.

ἀποκουντουρίδα ἡ, Πανώρ. Β′ 36.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκουντουρίζω*. Γιὰ τὸ σχηματ. πβ. *ἀναγυρίζω* - *ἀναγυρίδα*. Βλ. καὶ Μανούσ., ΕΕΚΣ 4, 1941, 257.

Ἀπομάκρυνση (ἀπὸ συντροφιὰ) (μὲ θυμό)· ἐνέργεια ἀπὸ πεῖσμα: *Τσακίζουσι τὴν κεφαλὴ* (ἐνν. οἱ γυναῖκες) *μὲ τὰ πεισματικά τως, μὲ τσ' ἀποκουντουρίδες τους καὶ μὲ τὰ σφαχτικά τως λόγια* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπόβγαλμα* 1.

ἀποκουντουρίζω, Σαχλ. Ν 192, 231 (χφ. *-ριάζει*), Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 246.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κουντουρίζω*. (Ἡ ἐτυμ. τοῦ Legr., AAEEG 5, 1871, 230, προφανῶς ἐσφαλμ.). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀφαιρῶ, κόβω τὴν οὐρά, κάνω κάτι «κούντουρο», ἐλλιπές· (ἐδῶ) ἀπομακρύνομαι (μὲ περιφρόνηση) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· γιὰ τὴ σημασιολ. ἐξέλιξη πβ. τὰ σημερ. *ξεκόβω*= διακόπτω τὴν ἐπαφή μου, τὴ συντροφιά μου μὲ κάποιον, καθὼς καὶ τό *'κοψε*=ἔφυγε ξαφνικά, καθὼς καὶ τὸ ποντιακὸ *ἀποκόβομαι*, ΙΛ, λ. *ἀποκόβω* Β2): *ἀπῆτις φὰ καὶ γλύψη σε* (ἐνν. *ἡ πολιτική*), *τότ' ἀποκουντουρίζει* Σαχλ. Α′ 246. **2**) (Μέσ.) στενοχωροῦμαι: *Σηκώνονται ἐκ τὸ ταβλὶν* (ἐνν. οἱ *ἀζαριστάδες*) *ἀποκουντουρισμένοι καὶ πᾶσιν χώρια των μεριὰ* (ἔκδ. *μερεά*· διορθώσ.) *σὰν παραπονεμένοι* Σαχλ. Ν 192. Βλ. καὶ *ἀγκουσεύω* β, *χολιάζω*.

ἀπόκουπα, ἐπίρρ.· *ἀπούκουππα*, Μαχ. 484^{29}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *κούπα* ἢ τὸ οὐσ. *κύπη* (Βλ. Κουκ., Ἀθ. 57, 1953, 218). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο στὸν τ. *ἀπόκουππα* (Σακ., Κυπρ. Β′ 463)· ἀλλοῦ ὡς *'πίκουπα, ἐπίκοπα*, κλπ. Κουκ., ὅ.π.).

Μπρούμυτα: *οὐδὲν ἠμποροῦσα νὰ σταθοῦν, ἀμμὲ 'ππέσαν ἀπούκουππα καὶ ἀπάνω ἐσύραν πέτρες καὶ βερετουνία κ' ἐσκοτῶσαν τους* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἐπίκουπα*.

ἀποκουπίζω· *ἀποκουππίζω*, Μαχ. 590^{8}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κουπίζω*. Βλ. Dawkins, Μαχ. Β′ 238, ὅπου συσχετίζεται

μὲ τὸ ἐπίρρ. *ἀπούκουππα*. Πβ. πάντως καὶ Σακ., Κυπρ. Β′ 463. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ρίχνω κάτω, καταβάλλω: *οἱ Βενέτικοι πρωτύττερα ἐπαρακαλοῦσαν τους* (ἐνν. τοὺς *Γενουβήσους*) *καὶ κεῖνοι* (ἐνν. οἱ *Γενουβῆσοι*) *ἐσουπερπιάζουνταν καὶ ὁ Θεὸς ἀποκούππισέν (τους εἰς τὰ πόδια) τοὺς Βενετίκους· ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους δὲν γροικᾶ, τοὺς ταπεινοὺς διδοῖ νῖκος* ὅ.π.

ἀποκουρσάρης ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκουρσεύω, Μαχ. 424^{28}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κουρσεύω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Τελειώνω τὸ κοῦρσος, τὴ λεηλασία: *ἄνταν ἀποκουρσεῦσαν* (ἐνν. οἱ *Γενουβῆσοι*) *ἐδιαλαλῆσαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ἀμιράλλη ὅτι κανένας Γενουβῆσος νὰ μὲν εἶναι ἀπότορμος νὰ ποίση κανέναν Κυπριώτην ν' ἀγανακτῆ* ὅ.π.

ἀπόκουρφα, ἐπίρρ., βλ. *ἀπόκρυφα*.

ἀπόκουρφος, ἐπίθ., βλ. *ἀπόκρυφος*.

ἀποκουτουρίδα, Γύπ. Β′ 34, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀποκουντουρίδα*.

ἀποκουφίζω, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 725, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ς′ 47.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκουφίζω*.

(Μέσ.)ἀνακουφίζομαι, ξαλαφρώνω: *ἐξ οἰδοῦντος τραύματος ἀποκουφιζομένοις* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ς′ 47.—Βλ. καὶ *ἀλαφραίνω* Β2, *ἀλαφρυνίσκω*, *ἀλαφρώνω* Β2, *ἀνασαίνω* Α2, *ἀναψυχῶ* ΙΙ2, *ἀπολαφραίνω*.

ἀποκόφθω καὶ **ἀποκόφτω,** βλ. *ἀποκόπτω*.

ἀποκράτημα τό, Φαλιέρ., Ρίμ. L 258.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκρατῶ*.

Συντήρηση, διατήρηση στὴ ζωή: *ὅλα νὰ σοῦ δουλεύουσι καὶ νά ⟨'ν'⟩ στὸ θέλημά σου, δένδρα καὶ χόρτα καὶ νερὰ δι' ἀποκράτημά σου* ὅ.π.

ἀποκράτησις -ση ἡ, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 518, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 263.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκρατῶ*. Ἡ λ. καὶ στὴ Συνθήκ. Καλλ. 315.

1) Συντήρηση, διατήρηση στὴ ζωή: *νερὰ καὶ χόρτα καὶ δεντρὰ ὀγι' ἀποκράτησή του* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 263. **2**) Ἐξουσία, κράτος: *ἐπήρασιν οἱ ἀσεβεῖς τὴν Πόλιν κ' ἐχάθην ἡ ἀποκράτησις, βασιλεία Ρωμαίων* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 518.

ἀποκρατίζω· *'ποκρατίζω*, Ἀχιλλ. (Haag) L 163.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀποκράτησα* τοῦ *ἀποκρατῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκρατῶ*). Βλ. καὶ *ἀνακρατῶ*.

Κρατῶ (ἰδιαιτέρως) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκρατῶ* 2): *ἐπεκράτιζεν ὅσους ἤθελεν καὶ ἠγάπαν* ὅ.π.

ἀποκρατῶ, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 441, Ἀσσίζ. 228^{26}, Φλώρ. 141, 591, 1318, Φυσιολ. (Zur.) ΙΙΙ 2^{41}, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 149, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 234, 570, Μαχ. 42^{5}, Θησ. ΙΑ′ [58^{3}], ΙΒ′ [40^{6}], Χούμνου, Π.Δ. VIII 39, XIII 28, Σαχλ., Ἀφήγ. 383, Ἰμπ.

(Legr.) 66, Φαλιέρ., Ἱστ. Α 739, Φαλιέρ., Λόγ. 384, Σοφιαν., Παιδαγ. Ἀφ. 91, Δεφ., Λόγ. 544, Ροδολ. Β' [341], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [456]· *ἀπουκρατῶ*, Ἀσσίζ. 388[8]· *'ποκρατῶ*, Χούμνου, Π.Δ. VI 37.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκρατέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1α**) (Προκ. γιὰ χώρα, κλπ.) ἐξουσιάζω: *ἀκομὴ ἀποκρατοῦσαν χῶρες εἰς τὴν Συρίαν* Μαχ. 42[5]· βλ. καὶ ἀνακρεμάζω 2· **β**) ἀπολαμβάνω: *μὴ ἀλλάξῃς λογισμὸν... καὶ ἀλλάξῃς τὸν αὐθέντην σου, διὰ νὰ εὕρῃς κάλλιον, καὶ χάσῃς τὸ ἀποκρατεῖς* (ἐνν. *τιμήν, δόξαν, χάριτας*) Σπαν. Ρ 441. Βλ. καὶ *ἀγάλλομαι, ἀλεγριάζομαι, ἀποκερδαίνω* α. **2**) (Προκ. γιὰ λογισμό, γλῶσσα, κλπ.) συγκρατῶ (Πβ. L-S, λ. *ἀποκρατέω* II 1): *τὴν γλῶσσαν, τὴν ποιὰν δὲν ἐδυνήθηκα νὰ τὴν ἀποκρατήσω* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 570· *Μανθάνει ταῦτα ὁ Φλώριος, ὀλιγωρᾶ ἐκ τὴν λύπην πάλιν συμφέρνει, ἀποκρατεῖ στερεὰ τὸν λογισμόν του* Φλώρ. 1318. Βλ. καὶ *ἀνασειράζω*. **3α**) Κρατῶ (γιὰ φύλαξη) (Ἡ σημασ. καὶ στὸ Χρυσόβ. Ἀνδρ. Β' 23· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπουκρατεῖ ἑτέρου βίον εἰς φρουρὰν οὐ διὰ δανεικὸν καὶ οὐδὲν τὸ ἔστρεψεν...* Ἀσσίζ. 388[8]· **β**) καταχρῶμαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκεῖνος ὁ γραμματικὸς κλέφτει τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη... ἢ ἀποκρατεῖ ἀπὲ τὸν βίον τὸ ἐπλερῶσαν οἱ λᾶς εἰς τὸν φούντικαν* Ἀσσίζ. 228[26]. **4**) (Προκ. γιὰ κτήση) διασώζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ὅλον τὸ πταίσιμον ἦτον εἰς τοὺς ῥηγάδες ...ὅπου 'παν νὰ βοηθήσουν τὴν Πόλιν τὴν θεόκτιστον νὰ τὴν ἀποκρατήσουν* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 234. **5**) (Προκ. γιὰ αἴσθημα) διατηρῶ: *ν' ἀποκρατῶ τὸν πόθο μας 'κέραιον καὶ ἀγαπημένον* Φαλιέρ., Ἱστ. Α 739. **6**) (Προκ. γιὰ ὑπόσχεση) τηρῶ: *δὲν ἀποκράτησαν εἴτι κι' ἂν τῆς ἐτάξαν* Θησ. ΙΒ' [40[6]]. **7**) (Προκ. γιὰ τροφὸ) φροντίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *τὲς βάγιες δὲ ὁ βασιλεὺς παρακαλεῖ, προστάζει τὰ δύο βρέφη ἐξακριβῶς θηλάζειν καὶ φυλάττειν στερέως νὰ τ' ἀποκρατοῦν μὲ προσοχὴν μεγάλην* Φλώρ. 141· *Κερά, βασιλοπούλα μου, νὰ σοῦ' βρω ἐγὼ βυζάστρα* (ἐκδ. *βυζάστρια*· διόρθ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἀλ. σελ. 64) *ν' ἀποκρατήξῃ* (ἐκδ. *ἀποκρατίσῃ*· διόρθ. Πολ. Λ, ὅ.π.) *τὸ παιδὶν μὲ τὴν πολλὴν τὴν σπάστρα* (ἐκδ. *μεγάλην σπάστρα*· διόρθ. Πολ. Λ., ὅ.π.) Π.Δ. XIII 28. **8**) Βοηθῶ: *ἕνας* (ἐκδ. *ἕνα*· διορθώσ.) *τὸν ἄλλο ἀποκρατεῖ 'ς τσ' ἔγνοιες της κ' εἰς τὰ βάρη καὶ πάσκει ἕνας τ' ἀλλοῦ* (ἐκδ. *ἄλλου*) *τωνε τὸν κόπο νὰ τοῦ πάρῃ* Ροδολ. Β' [341]· *Στὴν* (ἐκδ. *εἰς τήν*· διορθώσ.) *κρίσην τὸν ἀποκρατεῖ* (ἐκδ. *ὑποκρατεῖ*· διόρθ. Ξανθ., Παναθήν. 18, 1909, 177-180) *μ' ὅλην τὴν δύναμή ντου* Σαχλ., Ἀφήγ. 383. Βλ. καὶ *ἀγιδιάζω, ἀγιτιάζω, αἰδάρω, ἀντιλαμβάνομαι* Β. **Β'** Ἀμτβ. **1**) Διατηροῦμαι, ἐξακολουθῶ νὰ ὑπάρχω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ἀκόμη ἔκαιγεν καμπόσο κι' ἀποκράτιε* (ἐνν. *ἡ τέφρα*) *μὲ οἶνον γὰρ τὴν ἔσβεσεν* Θησ. ΙΑ' [58]· *Ἀντώνιον τὸν Καλλιέργην, ὅπου εἰς μόνον ἀποκρατεῖ τὸ ἀξίωμα τῶν ἡμιθέων ἐκείνων ἡρώων* Σοφιαν., Παιδαγ. Ἀφ. 91. **2**) Κατάγομαι: *Ἐκ τοῦ Νεβρώδη τ' ἀπόγονα αὐτεῖνοι ἀποκρατοῦσα* (ἐκδ. *ὁποὺ κρατοῦσα*· διόρθ. Ξανθ., ΕΕΒΣ 3, 1926, 342) Χούμνου, Π.Δ. VIII 39.

Ἀποκρέα ἡ, βλ. *Ἀποκριά*.

ἀποκρεμῶμαι, Διγ. Gr. III 278, Ἀπόκοπ. 382, Διγ. Ἄνδρ. 339[28].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποκρεμάννυμαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκρεμῶ*).

Κρεμιέμαι ἀπὸ κάπου (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β2): *καὶ τὸν καθέναν ἥρπαξεν μὲ πόθον καὶ ἀγκαλιάσθην καὶ εἰς τὸν τράχηλον τῶν δυὸ αὐτὴ ἀποκρεμάσθην* Ἀπόκοπ. 382.

ἀποκρένομαι, βλ. *ἀποκρίνομαι*.

ἀποκρεύω, Λεξ. Μακεδ. 80.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *Ἀποκρέα* - *Ἀποκριά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ νηστεία) τρώγω κρέας τὴν τελευταία μέρα πρὶν ἀπὸ περίοδο νηστείας.

Ἀποκριὰ ἡ, Μαχ. 542[27]· *Ἀποκρέα*, Σπαν. (Ζώρ.) V 452.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόκρεως*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Ἀποκρέα*).

α) Ἡ Κυριακὴ τῆς (κρεατινῆς) ἀποκριᾶς (Πβ. ΙΛ ὅ.π. 1α): *τὴν Ἀποκρέα, τὴν Τυρινὴν καὶ τὸ μεγάλο Πάσχα* Σπαν. V 452· **β**) οἱ τρεῖς ἑβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὴ Μεγάλη Σαρακοστὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *ἔμεινεν ὡς τὲς Ἀποκριὲς* Μαχ. 542[27].

ἀποκρίνομαι, Διδ. Σολ. Ρ 88, Λόγ. παρηγ. L 80, 303, Λόγ. παρηγ. Ο 376, Ἀσσίζ. 95[10], 165[10], 195[4], 342[7], 345[24], 416[29] (ἐκδ. καὶ χφ. *ὁπουκρίνεται*· διορθώσ.), Διγ. Τρ. 952, Βέλθ. 763, Πτωχολ. Ζ 52, Φλώρ. 800, 1074, Λίβ. Esc. 3877, Μαχ. 232[34], Ἀπόκοπ. 76, 150, 157, 159, 237, 391, 457, Κορων., Μπούας 31, 54, 129, Πένθ. θαν. S 69, Θρ. Κύπρ. Κ 649, 727, Ἱστ. πατρ. 161[17], Πιστ. βοσκ. IV 7, 87, Διγ. Ἄνδρ. 334[32], Στάθ. Γ' 282, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 8, Βακτ. ἀρχιερ. 180, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [375], Δ' [449], Τζάνε, Κρ. πόλ. 170[27], 538[15], Φυλλ. Ἀλ. 133· *ἀπεκρίνομαι*, Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Λ.) 89, Λίβ. Esc. 3125· *ἀποκρένομαι*, Σπαν. (Ζώρ.) V 509, Χρον. Μορ. Η 3408, 6661, 7476, 7525, 8934, Σαχλ. Ν 350, Πένθ. θαν[2]. 69· *ἀποκρινᾶται*, Ἀσσίζ. 415[20]· *'ποκρίνομαι*, Φλώρ. 1686, Ἀχιλλ. (Haag) L 125, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[164], Αἰτωλ., Μῦθ. 9[5], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433, Μαρκάδ. 443.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκρίνομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. καὶ δημοτικὴ (ΙΛ) καὶ ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Οἱ τ. *ἀποκρένομαι, 'ποκρίνομαι* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀπαντῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὡς ἤκουσα τὴν ξενοδόχισσα, πάλιν ἀπεκρίνομαί την* Λίβ. Esc. 3125· *Οἱ κόρες ἀποκρίνονται λόγον τὸν δούκαν οὕτως* Φλώρ. 800· *Μίαν γραφὴν τους ἔστειλεν γιὰ νὰ παραδοθοῦσιν* (παραλ. 1 στ.)· *αὐτοὶ τοῦ ἀποκρίθησαν πῶς δὲν τὸ παραδίδουν* (ἐνν. *τὸ καστέλλιν*) Θρ. Κύπρ. Κ 649. Φρ. *ἀποκρίνομαι λόγον*=(ἐνίοτε) ἀντιμιλῶ: *δὲν μοῦ ἀπεκρίθη λόγον ποτὲ* Φυλλ. Ἀλ. 133. Βλ. καὶ *ἀντιγράφω* 1α, *ἀντιμηνύω, ἀντιλογοῦμαι*. **2**) Ἀπευθύνω τὸ λόγο, λέω (χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἐρώτηση): *Μανθάνει ταῦτα ὁ Φλώριος, θλίβεται τὴν καρδίαν* (παραλ. 1 στ.)· *λέγει καὶ ἀποκρίνεται πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα* Φλώρ. 1074· *ὡσὰν τὸν εἶδεν* (ἐνν. *τὸν λέοντα*) *ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν τον* Διγ. Ἄνδρ. 334[32]. Βλ. καὶ *ἀναθιβάλλω* Α1α, *ἀνακράζω* 1. **3**) Ἀπολογοῦμαι (σὲ δικαστήριο) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV 2· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπόκρισι* 2): *ἡ γεναίκα ἔνι ἀπέκει κρατημένη μὲ τὸ κείμενον νὰ ἀποκριθῇ ἀπ' αὔτα ἀποὺ τὴν ἀγκαλὲ* Ἀσσίζ. 345[24]· ἡ μτχ. *ἀποκρινόμενος*=κατηγορούμενος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV 2): *ἐὰν ὁ ἀποκρινόμενος οὐδὲν νὰ ἐμπόρησεν νὰ δείξῃ εὔλογον αἰτίαν πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 342[7]. **4**) Εὐθύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Περὶ σημαδίων φθορά, ποῖος ἀποκρίνεται* Βακτ. ἀρχιερ. 180. **5**) Εἶμαι διάδικος (σὲ δικαστ. ἀγώνα): *ἐν' πτωχὸς καὶ οὐ δύναται λογάριν ἵνα δώσῃ καὶ νὰ ἀποκριθῇ αὐτός, νὰ δικαστῇ μετά σου* Διδ. Σολ. Ρ 88. **6**) Ἀνταποδίδω τὴν ἐχθρικὴ ἐπίθεση: *Ἐπαίζαν* (οἱ Τοῦρκοι) *καὶ ἀκτυποῦσαν της μὲ τὴν μεγάλην ζάλην· ἀππέσσω ἀπεκρίνουντον ὅσ' ἦσαν στὸ καστέλλιν* Θρ. Κύπρ. Μ 683.

ἀποκρίνω, Διήγ. Βελ. 366, Φλώρ. 461, Ch. pop. 392.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ *κρίνω* (ἄσχετο πρὸς τὸ ἀρχ. *ἀποκρίνω*). Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Ἀποφασίζω τελειωτικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Κρίνουν καὶ ἀποκρίνουσιν αὐτὴν πυρπποληθῆναι* Φλώρ. 461· *Ὁ ἔρωτας ἀπόκρινεν κ' ἦρθε* (Πολ. Λ., Μετὰ Ἀλ. ἐκδ. *ἀπὄκρινεν ἦρθε*) *κ' ἐσύντυχέ μου καὶ ἀπὸ τὴν κρίση ὁπού 'κρινεν ἀπαντοχὴ ἔδωκέ μου* Ch. pop. 392.

ἀποκρισάριος ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκρισ(ι)άρης ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκρισιαρίκιον τό, Πανάρ. 70^{27}, Σφρ., Χρον. μ. 86^{31}, 88^{15}, 90^{2}, 102^{15}, Σφρ., Χρον. μ. (P.G. 156) 1028C.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀποκρισιάριος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίκιον*. Πβ. *σιλεντιαρίκιον* (Guilland, Χαριστ. Ὀρλάνδ. Δ' 38).

α) Ἀποστολὴ ἀντιπροσώπων, πληρεξουσίων ἢ ἀνταλλαγὴ πρεσβευτῶν, πληρεξουσίων: *ἔκτοτε τὰ γενηθέντα διὰ μέσον μηνύματα καὶ ἀποκρισιαρίκια τίς δύναται γράφειν;* Πανάρ. 70^{27}· **β**) τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας, ἀντιπροσωπεία: *ἦλθε τὸ ἀποκρισιαρίκιον σχεδὸν κατὰ τὴν ἑβδομάδαν, ἐν ᾗ ἔμελλον ἵνα πολεμήσουν* Σφρ., Χρον. μ. 102^{15}· **γ**) τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας καὶ τὰ δῶρα ποὺ προσκομίζουν: *διὰ τοῦ τοιούτου ἀποκρισιαρικίου, τοῦ προσώπου λέγω καὶ τῶν δώρων, ὧν προσεκόμιζεν* Σφρ., Χρον. μ. (P.G. 156) 1028C. Βλ. καὶ *ἀποκρισιάριον*.

ἀποκρισιάριον τό, Σφρ., Χρον. μ. 10^{23}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀποκρισιάριος*.

Τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας καὶ τὰ δῶρα ποὺ προσκομίζουν: *διὰ τοῦ τοιούτου ἀποκρισιαρίου, τοῦ προσώπου λέγω καὶ τῶν δώρων, ὧν προσεκόμιζεν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποκρισιαρίκιον* γ.

ἀποκρισιάριος ὁ, Πωρικ. Α 32, Ἑλλην. νόμ. 551^{29}, Διάτ. Κυπρ. 507^{3}, Καναν. 68C, Δούκ. 75^{9}, 133^{8}, 229^{16}, 431^{11}, Σφρ., Χρον. μ. 10^{23}, 48^{9}, 50^{31}, 82^{29}, 98^{30}, Γεωργηλ., Βελ. 644, 655, Κώδ. Χρονογρ. 62^{25}, Δωρ. Μον. XXXI κ.π.ἀ.· *ἀπεκλισιάρης*, Διήγ. Ἀλ. G 263^{10}· *ἀποκλισιάρης*, Ἀσσίζ. 414^{9}, Μαχ. 156^{19}, 290^{31}, 472^{28}, Διήγ. Ἀλ. G 263^{22,24}, 264^{22}, 265^{1}, 275^{12}, 276^{35}, 278^{3}, 287^{16}· *ἀποκουρσάρης*, Πεντ. Ἀρ. XX 14, XXII 5, XXIV 12, Δευτ. II 26· *ἀποκρισάρης*, Χρον. Μορ. Η 568, 1171, 1793, 6385, 6401, 6412, 6459, 6466, 8700, 8714, 8824, Πτωχολ. Ζ 205, Θησ. (Foll.) I μετὰ στροφὴ 44, Διήγ. Ἀλ. V 39, Βεντράμ., Φιλ. 301^{36}, 302^{31}, Ἀχέλ. 578, Κώδ. Χρονογρ. 62, Χρον. σουλτ. 27^{34}, 37^{25}, 131^{16}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, Σταυριν. 437, Ἱστ. Βλαχ. 121 κ.π.ἀ. *ἀποκρισάριος*, Ὡροσκ. 40^{23}, Χρον. Μορ. Η 1632, 8757, Δωρ. Μον. XXXVII, Τζάνε, Κρ. πόλ. 513^{19}, 536^{8}, 538^{10}, κ.π.ἀ.· *ἀποκρισιάρης*, Ἀσσίζ. 168^{4}, Χρον. Μορ. Ρ 568, Διήγ. παιδ. 46, 87, Συναξ. γαδ. 76, Φλώρ. 862, Πανάρ. 72^{25}, 73^{17}, Σφρ., Χρον. μ. 60^{8}, 64^{15}, 66^{4}, 106^{31}, 110^{5,23}, Ριμ. Βελ. 826, Διήγ. Ἀλ. V 38, 40, 46, 63 κ.π.ἀ.· *ἀποκρουσάρης*, Πεντ. Γέν. XXXII 4· *ἀποκρουσιάριος*, Ἔκθ. χρον. 41^{21}, 84^{18}· *αὐτοκρισιάρης*, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 106· *ὑποκρισάρης*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 532^{9}· *ὑποκρισάριος*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 544^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόκρισις* καὶ τὴν κατάλ. *-άριος* ⟨λατ. -arius. Ἡ λ. ἤδη σὲ παπυρ. τοῦ 6. αἰ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκρισιάρις*).

1) Ἀπεσταλμένος, πληρεξούσιος (Βλ. Bréhier, Le monde byz. Β' 302 καὶ Κριαρ., Ἑλλην. 15, 1957, 199-201. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποκρισιάρις* 1): *Ὁ γενεράλες εἶπε ντως, πρίχου οἱ Φραντσέζοι φτάσουν, ἤρθαν ἀποκρισάριοι γιὰ τοῦτο νὰ τὸ σιάσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 538^{10}. Βλ. καὶ *ἀμπασσαδόρος, ἀποστολάτορας, ἀποσωστής, ἀράλντος, μαντατοφόρος*. **2**) Προξενητὴς (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 124-5. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ὀρέγεται καὶ θέλει* (ἐνν. *ὁ ρήγας*) *νὰ πληρωθῇ ἡ συμπεθερία στὰς συμφωνίας ἐκείνας, ὅπου εἴπασιν γὰρ τοῦ ρηγὸς ἐκεῖνοι οἱ ἀποκρισάροι* Χρον. Μορ. Η 6401.

ἀπόκρισις -ση ἡ, Ἀσσίζ. 4^{12}, 26^{24}, 28^{11}, 60^{5}, 84^{26}, 95^{12}, 107^{22,26}, 275^{11}, 277^{2}, 310^{3}, 334^{24}, 395^{14}, 459^{1}, 460^{23}, 469^{21}, 475^{18}, Διγ. Gr. VI 380, Χρον. Μορ. Η 243, 971, 2390, 5514, 8686, Χρον. Μορ. Ρ 2083, Φλώρ. 432, 745, Ἀπολλών. (Wagn.) 74, Ριμ. Βελ. 177, Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 32, Κορων., Μπούας 59, Χρον. σουλτ. 38^{30}, Δωρ. Μον. XXXVII, Σουμμ., Ρεμπελ. 181 κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόκρισις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόκρισι*).

1) Ἀπάντηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 1 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόκρισι* 1): Φλώρ. 745, Ριμ. Βελ. 177, Δωρ. Μον. XXXVII, Ἀπολλών. 74, Κορων., Μπούας 59, Χρον. Μορ. Η 243, 2390, 5514, 8685, Χρον. σουλτ. 38^{30}, Χρον. Μορ. Ρ 2083, Σουμμ., Ρεμπελ. 181^{14}. Βλ. καὶ *ἀντίγραμμαν* 1, *ἀντιγραφὴ* 1, *ἀντίγραφον, ἀντιπίττακον, ἀντίσηκος* οὐδ. 1β. **2**) Ἀπολογία (πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. II 2· καὶ ΙΛ, λ. *ἀπόκρισι* 2): *καὶ ὁ βισκούντης πρέπει... μὲ καλὸν πρόσωπον καὶ μὲ μεγάλην φιλία νὰ ἀκούσῃ τὸ ἔγκλημαν τοῦ ἀγκαλετιοῦ καὶ τὴν ἀπόκριση τοῦ ἀπολογητιοῦ* Ἀσσίζ. 275^{11}· *τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἔστιν κρατούμενος νὰ δώσῃ ἀπόκριση περὶ τοῦ θανάτου του ἄλλου τινὸς* Ἀσσίζ. 469^{21}· *πταῖσμαν οὐκ εἶχε νὰ εἰπῇ, ἀπόκρισιν οὐκ εἶχεν* Φλώρ. 432. **3**) Τὸ δικαίωμα νὰ παρουσιάζεται κανεὶς στὸ δικαστήριο ὡς δικαστής, συνήγορος ἢ μάρτυρας: *ἐκεῖνος ὁ ἐγγυητὴς ἔνι ὅλο πρωτύτερα ἄπιστος καὶ ἔχασεν ἀπόκρισην εἰς τὴν αὐλήν, ἐφ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ νὰ μὴ τὸν πάρουν μάρτυραν, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀπού εἶτι εἰπῇ* Ἀσσίζ. 310^{3}· *εἴ τις τὸ ποίσῃ... χάνει ἀπόκρισην τῆς αὐλῆς, ὅτι ὁ νόμος διαφεντεύγει καὶ ὁρίζει ὅτι εἰς καμμίαν ἀφορμὴν κανεὶς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνι ἀβοκάτος καὶ κριτὴς* Ἀσσίζ. 28^{11}. **4**) Ἀπόφαση: *ἐλάλησαν νὰ σωρευτοῦν οἱ πάντες τοῦ φουσάτου νὰ ἀκούσουν τὴν ἀπόκρισην... τοῦ βασιλέως τὴν ἐκλογὴν* Χρον. Μορ. Η 971. **5**) Ἀποστολή, παραγγελία (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ. μ.Χ., L-S στὴ λ. II 4 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3. Πβ. Κριαρ., Ἑλλην. 15, 1957, 199-201): *ἀλλ' ὡς ἐχέφρων νουνεχεῖς* (ἔκδ. *νουνεχής*· διόρθ. Eideneier N., Ἑλλην. 23, 1970, 314) *ποίησον ἀποκρίσεις, ὅπως ἑλκύσῃς εἰς βουλὴν τὴν ἡμετέραν ταύτην* (ἐνν. τῇ Μαξιμῷ) Διγ. Gr. VI 380. Βλ. καὶ *ἀγγαρεία* 2, *ἀμπασσαρία*.

ἀποκρουσάρης ὁ, (I), βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκρουσάρης, (II), ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 71.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκρούω*.

Ἀποκρουστικός: *ἀδικοκρίτης, πικρόλογος καὶ ἀποκρουσάρης* ὅ.π.

ἀποκρουσιάριος ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

ἀποκρουσμὸς ὁ, Θρ. Κων/π. Η 21, Θρ. Κων/π. διάλ. 22.

Ἀπὸ τὸ *ἀποκρούω*.

Τὸ νὰ ἀποφεύγῃ κανεὶς κάποιον σὲ ἔνδειξη περιφρόνησης: *νὰ περπατοῦν νὰ διακονοῦν εἰς τοὺς ἀλλότριους κόσμους, νά 'χουν ὀνειδισιὲς πολλὲς καὶ ἀποκρουσμοὺς μεγάλους* Θρ. Κων/π. διάλ. 22.

ἀποκρουστικός, ἐπίθ., Δεφ., Λόγ. 305.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀποκρουστικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δυσάρεστος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ὁ λόγος σου ἀποκρουστικὸς μὴν ἔν(αι) ποτὲ σ' ἐκείνη(ν) καὶ τῆς γυναίκας τὴν καρδιὰν ἡ εὐσπλαχνιὰ τὴν κλίνει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀδέξιος, ἄνοστος* γ, *ἀπόκρουστος*.

ἀπόκρουστος, ἐπίθ., Φαλιέρ., Λόγ. 269.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπόκρουστος*.

Δυσάρεστος (Πβ. L-S): *Ὁ λόγος σου ἀπόκρουστος* (ἔκδ. *ἀπόγκρουστος*· διορθώσ.) *μὴν ἔν' ποτὲ σ' ἐκείνη* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀδέξιος, ἄνοστος* γ, *ἀποκρουστικός.*

ἀποκρούω, Σπαν. (Ζώρ.) V 487, Ο 133, Κυνοσ. 591^{13}, Ἑρμον. Γ 175, Χ 228, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 250, Σαχλ., Ἀφήγ. 461, Συναδ., Χρον. 66.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκρούω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀπομακρύνω (Πβ. L-S στὴ λ. Ι): *ἡ τοῦ αἵματος ἐκχύση ἐν τῇ νίκῃ τοῦ πολέμου τήν τε φρόνησιν γὰρ ὅλην παντελῶς γὰρ ἀποκρούει* Ἑρμον. Χ 228· βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀποβάλλω* 4, *ἀποβγάνω* 1· **β**) (μέσ.) ἀπομακρύνω, ἐξουδετερώνω, θεραπεύω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *τὴν δὲ φλεγμονὴν ἀποκρούσεται* Κυνοσ. 591^{13}. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α. **2α**) Ἀπορρίπτω (λόγους, ἐπιχειρήματα κάποιου, κλπ.· πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 5): *Καὶ ὡσὰν ἠκούσθη ἡ ἀλήθεια, χήρα πονηρευμένη τοὺς λόγους ἀπὸ τῆς ἀρχῆς κλαίει καὶ ἀναστενάζει καὶ οὐδὲν τὰ παραδέχεται, ἀμὴ τοὺς ἀποκρούει* Σπαν. (Ζώρ.) V 487· **β**) (μέσ.) ἀρνοῦμαι (κάτι, νὰ κάνω κάτι): *τούτους ἔμελλεν γὰρ κτεῖναι προτραπεὶς ἐξ Ἀλεξάνδρου* (παραλ. 1 στ.)· *ὁ δ' Ἀντήνωρ γὰρ ἀκούσας ἀπεκρούσατο τὸν φόνον* Ἑρμον. Γ' 175. **3**) Ἀποφεύγω, περιφρονῶ (κάποιον): *ἀλὶ τὸν βάλ' ἡ φυλακὴ καὶ τὸν σφαλίσ' ἡ πόρτα* (παραλ. 2 στ.)· *ὅλοι τὸν ὀνειδίζουσιν, ὅλοι τὸν ἀποκροῦσιν* Σαχλ. Β' 250. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 2, *ἀναγυρίζω* Β1β, *ἀναισχυντῶ* Β1, *ἀναμερίζω* β, *ἀπαγορεύω* Α2.

ἀποκρυαίνω, Μαχ. 344^{1}, Θησ. Γ' [1^{3}], Κορων., Μπούας $134^{\text{δίς}}$, Ζήν. Γ' 176, Δ' 133· *ἀποκρυγιαίνω,* Πανώρ. Α' 200, Ἐρωφ. Δ' 136, Ε' 128, Ἐρωτόκρ. Α' 1857, Γ' 104, Δ' 1061, Ε' 564, Ροδολ. Α' [87], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [173], Ζήν. Γ' 181· *'ποκρυγιαίνω,* Ἐρωτόκρ. Α' 290.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κρυαίνω* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀποβάλλω τὴ θερμότητά μου, γίνομαι κρύος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Μ' ἀπῆτις δὲν ἐμπόριε πλιὸ τσὶ πόνους ν' ἀπομένῃ, μιὰ λιγωμάρα τοῦ 'δωκε κι 'ὅλος ἀποκρυγιαίνει* Ἐρωφ. Ε' 128· **β**) παγώνω ἀπὸ φόβο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *Μὰ δῶ θωρῶ τὸ βασιλιὸ περίσσια θυμωμένο· νὰ τοῦ σιμώσω χάνομαι κι' ὅλος ἀποκρυγιαίνω* Ἐρωφ. Δ' 136· *Μὲ τὴν ἀγάπη καίγομαι κι' ὅλος ἀναλαμπαίνω καὶ μὲ τὸ φόβο τὸν πολὺ σὰ χιόνι ἀποκρυγιαίνω* Πανώρ. Α' 200. Φρ. *ἀποκρυ(γι)αίνει ἡ καρδιά (μου), ἡ γλώσσα (μου)*=παγώνω, δειλιάζω: *τὸ θέλαν δεῖ ἀπομακρὰ τοῦτο τὸ παλληκάρι, ἀποκρυγιαίναν οἱ καρδιές, τὴν ἀντρειὰν ἐχάνα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1061· *ἐκ τὸν φόβον των ἀπόκρυαν' ἡ καρδιά των* Κορων., Μπούας 134· *Καλὰ καὶ νὰ τὸ θυμηθῇ μόνο, ἡ καρδιὰ τρομάσσει* (παραλ. 1 στ.), *ἡ γλώσσα μου ἡ τρεμάμενη στὸ στόμα ἀποκρυγιαίνει* Ροδολ. Α' [87]. **2**) Ἀπογοητεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β 1): *ἀποκρυάναν ὡς γιὸ νὰ εἶχαν τσακιστῆν* Μαχ. 344^{1}. Βλ. καὶ *ἀπαγορεύω* Α1, *ἀποζυγώνω.*

ἀποκρύβω, βλ. *ἀποκρύπτω.*

ἀποκρυγιαίνω, βλ. *ἀποκρυαίνω.*

ἀποκρύπτω, Μανασσ., Χρον. 3139· *ἀποκρύβω* ἢ *ἀποκρύπτω,* Διήγ. παιδ. 978 (ἔκδ. *ἀπεκρύβηκεν*· Πολ. Λ., Πρὶν Ἄλ. σελ. 180 διόρθ. *ἀποκρύβηκεν*), Φλώρ. 755, Περὶ ξεν. Α 302, Ριμ. Βελ. 327, Ἀχέλ. 487.

Τὸ ἀρχ. *ἀποκρύπτω*. Ὁ τ. *ἀποκρύβω* ὡς διαφορετικὴ γρ. στὸ Διόδωρο Σικελιώτη (L-S)· καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποκρύβω*).

1) Κρύβω (κ. ἀπὸ κάπ.) (Πβ. L-S, λ. *ἀποκρύπτω* Ι 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *εἰπές μας το, ξενούτσικε, μηδὲν μᾶς τ' ἀποκρύψῃς* Περὶ ξεν. Α 302. **2**) Ἐπισκιάζω (κάπ.). δείχνομαι ἀνώτερος (ἀπὸ κάπ.) (Πβ. L-S στὴ λ. Ι 2, χωρίο Ἡρόδοτ. 7, 226): *τὸν μέγαν Βελισάριον... τὸν πάντας ἀποκρύψαντα στρατάρχας, φαλαγγάρχας ἐπὶ στερρότητι φρενῶν, ἐπ' ἀριστοβουλίαις* Μανασσ., Χρον. 3139.

ἀπόκρυφα, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Η 3735, Φλώρ. 918, Ἀχέλ. 1491, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1317, Βίος ἁγ. Νικ. 162· *ἀπόκουρφα,* Ἐρωτόκρ. Ε' 523.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπόκρυφος*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κρυφά, μυστικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Γραφὴν τοῦ ἔδωκε ἀπόκρυφα νὰ δώσῃ τοῦ Δεσπότη* Χρον. Μορ. Η 3735· *Ἔτσι σιγὰ καὶ ἀπόκρυφα ἂς γένῃ ἡ πουλησιά μας* Φλώρ. 918· *Μὰ πρὶ μιλήσ', ἀπόκουρφα βγάνει τὸ δαχτυλίδι, μὲ πονηριὰ κατάχωστα στὴ χέρα τσῆ τὸ δίδει* Ἐρωτόκρ. Ε' 523.

ἀποκρυφὴ ἡ, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 330.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποκρυφή*.

Κρύψιμο, ἀπόκρυψη (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *σκότος εἰς ἀποκρυφὴν ἐτίθει τῆς φιλίας* ὅ.π.

ἀπόκρυφος, ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. Δ 67, Παράφρ.Μανασσ. (Tièche) 346^{40}, Ἱερακοσ. 444^{27}, Διγ. Gr. II 114, Λίβ. Sc. 2355, Λίβ. Esc. 3542, Σφρ., Χρον. μ. 26^{31}, $28^{2,9}$, 64^{15-6}, 94^{22}, $96^{25,30}$, Φαλιέρ., Ἱστ. V 95, 515, Φαλιέρ., Ρίμ. L 40, Ψευδο-Σφρ., 334^{27}, 386^{10-11}, Ἀχέλ. 483, 692, 1423, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1334, Ἀποκ. Θεοτ. II 7, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [649], Ζήν. Α' 97, Διγ. Ο 673, 809· *ἀπόκουρφος,* Ἐρωτόκρ. Δ' 929.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόκρυφος*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μυστικός, κρυφὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι 1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Βρίσκ' ἕναν τόπ' ἀπόκουρφο σ' ἕνα δεντρὸ ἀποκάτω* Ἐρωτόκρ. Δ' 929· *Λόγον τινὰ ἀπόκρυφον βούλομαί σοι θαρρῆσαι* Διγ. Gr. II 114· *νὰ μὴ διαβοῦσιν φανερὰ πρὸς τῶν Τουρκῶν τὸ γένος καὶ μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἀπόκρυφοι νὰ τρέχουν* Ἀχέλ. 483. **2**) Ἀπρόσιτος στοὺς πολλοὺς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ): *καὶ νὰ μ' ἁρμηνέψῃ ἀπόκρυφα μυστήρια τὰ δὲν ἠξεύρω* Ἀποκ. Θεοτ. II 7.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=μυστικὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἐγὼ σοῦ 'πα τ' ἀπόκρυφο τό 'χενε ἡ καρδία* Διγ. Ο 809· *Μὰ ἐπειδὴ καὶ τῶν ἀστρῶ τὰ ἀπόκρυφα κατέχεις* Ζήν. Α' 97· Κομν., Διδασκ. Δ 67· Διγ. Ο 673.

ἀποκρύφως, ἐπίρρ., Σφρ., Χρον. μ. 106^{13}, Ψευδο-Σφρ. 522^{38}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀποκρύφως*.

Κρυφά, μυστικὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἔφθασα εἰς τὴν Αἶνον, ἵνα καιρόν τινα ἐκεῖσε διαβιβάσω ἀποκρύφως* Ψευδο-Σφρ. 522^{38}.—Βλ. καὶ *ἄγνωστα* 1, *ἀγνώστως, ἄδηλα* 1, *ἀκτύπητα, ἀνόητα.*

ἀποκρυώνω, Πεντ. Γέν. XLV 26, Ἀχέλ. 2142.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κρυώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐνεργ.) φρ. *ἀποκρυώνει ἡ καρδιά μου*=μένω ἀδιάφορος: *ἀπόκρυωσεν ἡ καρδιά του, ὅτι δὲν ἐπίστεψεν αὐτουνοὺς* Πεντ. Γέν. XLV 26. Βλ. καὶ *ἀκηδιάζω, ἀκηδιῶ* 1, *ἀμελεύω, ἀμελῶ, ἀμεριμνῶ* Αβ. **2**) (Μέσ.) ἀποθαρρύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ

λ. 2): *νὰ χάσουσιν τὴν δύναμην καὶ ν' ἀποκρυωθοῦσιν, σὰν πρῶτον ἀνδρειότατα νὰ μηδὲν* (ἔκδ. *μήδεν*) *πολεμοῦσιν* 'Αχέλ. 2142.

ἀποκτενίδι(ν) τό, 'Ακ. Σπαν. $35^{212,222}$.

'Από τὸ *ἀποκτενίζω* ἢ ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀπόκτενο* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀπόχτενο*). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχτενίδι*). Γιὰ τὴν κατάλ. *-ίδι* πβ. Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα ῎Ανδρ. Β' 25, λ. *ἀποτηγανίδι* καὶ ΙΛ, λ. *ἀπονιψίδι*.

(Συνήθ. στὸν πληθ.) οἱ τρίχες ποὺ μένουν στὸ χτένι κατὰ τὸ χτένισμα τῶν μαλλιῶν ἢ τῆς γενειάδας ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποχτενίδι* 1): *σπανῶν τὰ ἀποκτενίδια τῶν γενείων αὐτῶν* αὐτ. 35^{212}.

ἀποκτέννω, Διγ. Gr. IV 473 (κριτ. ὑπ.), 'Ερμον. Κ 65, Ρ 193, 220, Φ 271, Φυσιολ. (Zur.) VIII 1^{5}, Φυσιολ. 347^{11}.

Μτγν. τ. τοῦ *ἀποκτείνω*.

ἀπόκτημα τό, Βακτ. ἀρχιερ. 136.

'Από τὸ *ἀποκτῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση· πβ. καὶ (ΙΛ, λ. *ἀπόχτημα*).

῞Ο,τι ἀποκτᾶ κανείς: ***Περὶ** ἀποκτήματα τοῦ ἀρχιερέως, ὅσα ἀποκτήση, ἀφοῦ ἦλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἀπὸ δικαιώματα ἐκκλησιαστικὰ* ὅ.π.

ἀπόκτησις· *τὴν ἀπόκτησιν*, Διγ. Α 1332, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *τὴν* (ἀναφορ.) *ἀπόκτησεν*.

ἀποκτίζω, (Ι), Σοφιαν., Παιδαγ. 110, 'Ιστ. Βλαχ. 1358, Τζάνε, Κρ. πόλ. 411^{4}· Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 38^{29}· *ἀποχτίζομαι*, Πεντ. Γέν. XVI 2, XXX 3.

'Από τὸν ἀόρ. *ἀπόκτησα* τοῦ *ἀποκτῶ*. Γιὰ τὴ λ. πβ. ΙΛ, λ. *ἀποχτῶ* (τυπολ.), καθὼς καὶ Κουκ., 'Αθ. 30, 1919, ΛΑ 40. 'Η λ. καὶ στὸν ἱερομόναχο Ναθαναὴλ (Βαλ., 'Ανθολ. Α' 16).

Α' ('Ενεργ.) ἀποκτῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποχτῶ* 1): *χρήσιμον ἔναι καὶ... ἀναγκαῖον ν' ἀποκτίζωμεν καὶ νὰ συνάγωμεν βιβλία παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν* Σοφιαν., Παιδαγ. 110. Βλ. καὶ *ἀγοράζω, ἀναλαμβάνω* Α6, *ἀποκερδαίνω* α, γ. **Β'** (Μέσ.) (ἐδῶ) ἀποκτῶ τέκνο (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποχτῶ* 2): *ἐμπόδισέ με ὁ Κύριος ἀπὲ τοῦ γεννήσει· ἔλα ἐδὰ πρὸς τὴ σκλάβα μου ἂν τύχη νὰ ἀποχτιστῶ ἀπὸ αὐτὴν* Πεντ. Γέν. XVI 2.

ἀποκτίζω, (ΙΙ)· *ἀπόκτισεν*, Χούμνου, Π.Δ. VIII 40, ἐσφαλμ. ἀνάγν. ἀντὶ *ἀπὄκτισεν* (=ἀπού ἔκτισεν)· Γύπ. (Σάθα, Κρητικὸν θέατρον) Α' 213, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπου κτίζω* (Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 77). 'Εσφαλμ. ἑπομένως ὅσα παρατηρεῖ ὁ Κουρμούλης (Κρ. Μελ. 1, 1933, 228).

ἀποκτίζω, (ΙΙΙ), βλ. *ἀποχτίζω*.

ἀπόκτι(ν) τό, βλ. *ἀπόχτι(ν)*.

ἀποκτύπημα τό, Στάθ. Α' 326 (ἔκδ. *ἀπὸ κτύπημα*· διόρθ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 72).

'Από τὸ *ἀποκτυπῶ*.

Χτυποκάρδι: *καὶ στέκω μ' ἀποκτύπημα ν' ἀκούσω τὸ μαντάτο* ὅ.π.

ἀποκτυπημὸς ὁ, Θυσ. 505, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [356].

'Από τὸ *ἀποκτυπῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχτυπημός*).

Χτυποκάρδι: *μὲ τέτοιον ἀποκτυπημὸν ὄντα μοῦ κατακροῦσι, θέλω ἀνιμένω τὸ πρικὸ μαντάτο νὰ μοῦ ποῦσι* Θυσ. 505.

ἀπόκτυπο τό, Θυσ. 499.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *κτύπος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόχτυπος*). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ζωηρὴ συγκίνηση, ἀνησυχία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόχτυπος* 1α): *Μὲ τσῆ καρδιᾶς τ' ἀπόκτυπο θέλω σᾶς ἀνιμένει, μ' ὅ,τι ἐγδοχὴ στὰ σίδερα ἔχουν οἱ φλακιασμένοι* ὅ.π.

ἀπόκτυπος ὁ, (Ι), Θυσ. 1093.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *κτύπος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόχτυπος*). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ζωηρὴ συγκίνηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόχτυπος* 1): *῞Ωφου καρδιᾶς ἀπόκτυπος, ὥστε νὰ μοῦ σιμώση* ὅ.π.

ἀπόκτυπος, (ΙΙ), ἐπίθ. *ἀπάχτυπος*, Κυπρ. ἐρωτ. 112^{2}.

'Ο τ. ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ κυπρ. *ἄχτυπος* ⟩ *χτύπος* ἢ ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἄχτυπος*. Πβ. τὸ σημερ. ἐπίθ. *ἀπάνεμος*.

'Αθόρυβος, ἥσυχος: *Λαξίδια μου σφαλιστικὰ καὶ στράτες σιγισμένες ἀπάχτυπες καὶ μοναχὲς* ὅ.π.

ἀποκτυπῶ, Ζήν. Δ' 56, Στάθ. Α' 3, 220, Ροδολ. Β' [50, 101, 449], Ε' [470]· *ἀποχτυπῶ*, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 15· *'ποχτυπῶ*, Μαρκάδ. 328.

Τὸ μτγν. *ἀποκτυπῶ*. 'Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχτυπῶ*).

1) (Προκ. γιὰ τὴν καρδιὰ) χτυπῶ, πάλλω ἀπὸ ἰδιαίτερη συγκίνηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποχτυπῶ* 2): *ἡ καρδιά μου ἀποκτυπᾶ κ' ἐγδέχεται μαντάτο* Στάθ. Α' 220· *Ποιὸς φόβος σ' ὄρχεται, καρδιά;...* (παραλ. 4 στ.) *γιατί τὰ φυλλοκάρδια σου τρέμουν κι' ἀποκτυποῦσι;* Ζήν. Δ' 56. Βλ. καὶ *ἀκροχτυπῶ*. **2α**) (Μὲ ὑποκ. πρόσωπο) αἰσθάνομαι χτύπους στὴν καρδιά, τρομάζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποχτυπῶ* 3): *Μέσα σὲ κύματα σκληρὰ καὶ θυμωμένη μάχη τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θάλασσας γεῖς ναύτης ὄντα λάχη, δειλιᾶ πολλὰ καὶ ἀποκτυπᾶ καὶ χίλιες ἔγνοιες βάνει* Στάθ. Α' 3· Ροδολ. Β' [50, 101]· βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* 2, *ἀκροφοβοῦμαι, ἀνατρομάζω*· **β**) (μτβ.) φοβοῦμαι (κάτι): *Ζωὴ μηδὲ καὶ βασιλιὰ νὰ χάσω δὲ φοβοῦμαι, μὰ πλιὰ καημοὺς ἀποκτυπῶ καὶ πάθη πλιὰ ντηροῦμαι* Ροδολ. Ε' [470]. Βλ. καὶ *ἀκροδειλιάζω, ἀπαντέχω* 5.

ἀποκτῶ, Διγ. Α 1306, Διήγ. 'Αλ. V 27 (ἀόρ. *ἠπόκτησες*· μᾶλλον ἀπίθ. ὅτι πρόκειται γιὰ τ. *ὑποκτῶ*), Κορων., Μπούας 31, 93, 135, Θρ. Κύπρ. Μ 262, 'Ιστ. Βλαχ. 1359, 1363, 1518, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [911], Ε' [1683], Λίμπον. 128, Τζάνε, Κρ. πόλ. 146^{18}, 229^{18}, 434^{18}· *ἀποχτῶ*, 'Ιστ. Βλαχ. 1917, 2050, Σουμμ., Ρεμπελ. 191, Συναδ., Χρον. 60, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [301]· *'ποκτῶ*, Θησ. ΙΒ' [87^{4}], Διγ. Ο 1977· *ὑποκτῶ*, Κορων., Μπούας $92^{δίς}$, 99.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κτῶ* (βλ. Hatzid., Einleit. 198· πβ. πάντως καὶ τὸ μτγν. *ἀποκτάομαι*). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχτῶ*). 'Ο τ. *ὑποκτῶ* ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς πρόθ. *ὑπό*.

1) Κάνω κτῆμα μου κάτι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 1): *νὰ ὑποκτήσωμεν τά 'μεθα στερημένοι* Κορων., Μπούας 92· *καὶ μὲ μικροὺς καὶ μὲ τρανοὺς ἀπόκτησε φιλίαν*

ʽΙστ. Βλαχ. 1518· *ἀρετὴν καὶ δόξαν ν' ἀποκτήση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [911]· *τὸ ὄνειδος ὁποὺ ἀπόχτησα* Συναδ., Χρον. 60· *ν' ἀποκτήσης... τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ* ʽΙστ. Βλαχ. 1359. **2**) ʼΑποκτῶ ξανά, ἐπανακτῶ: *Ὅλοι σας νὰ γυρίσετε, τὰ σπίτια σας νὰ βρῆτε μὲ ʼγειὰ νὰ τ' ἀποκτήσετε καὶ μέσα νὰ σταθῆτε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 229^{18}. **3**) Γνωρίζω (κάτι), ἐξοικειώνομαι (μὲ κάτι): *νὰ ἀποκτήση τὴν σωστὴν τέχνην τῆς πραγματείας* Λίμπον. 128· *ὅποιος τὸν ἔρωτ' ἀπόκτησεν, πολλὰς ἔχει φροντίδας* Διγ. Α 1306. Βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* Α1, Γ, *ἀναγνωρίζω* Α1, Γ, *ἀπεικάζω* 7.—Βλ. καὶ *ἀποκτίζω* Ι.

ἀποκύησις ἡ, Ψευδο-Σφρ. 362^{24-5}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποκύησις*.

Τοκετὸς (ʽΗ σημασ. μτγν., L-S).

ἀποκύλισμα τό, Λίβ. Ν 2623.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποκύλισμα*.

(Προκ. γιὰ τὸ χρόνο) πέρασμα, κύλισμα: *ἐπαίρνει τὰς πικρίας της ἡ τύχη ἀπὸ ἐσέναν, τοῦ χρόνου τὸ ἀποκύλισμαν ἀφίκετο ἀπετώρα* ὅ.π.

ἀπόκυος, ἐπίθ., Φυσιολ. Β 5^{24} (διάφορ. γρ. *εὐτόκιον, ἐντωκίῳ*· Μουστοξύδης διόρθ. *ὠκυτόκιον*, βλ. κριτ. ὑπ. καὶ Krumb., BZ 4, 1895, 180).

Πιθ. ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κυέω-κύω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ποὺ εὐκολύνει τὴ γέννα: *λαμβάνει αὐτὸς λίθον τὸν ἀπόκυον καὶ ἀναφέρει αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ καὶ εὐκόλως γεννᾷ* ὅ.π.

ἀποκυρώνω, ʼΙμπ. (Legr.) 351.

ʼΑπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κυρώνω*. Ἄσχετο τὸ *ἀποκυρόω* τῶν λατιν. γλωσσαρίων (L-S). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

ʼΕκτελῶ (Πβ. L-S, λ. *κυρόω* 1): *αὐτόνον τὸ βουλήθηκε θέλουν ἀποκυρώνουν, ὅτι, ἂ δὲν τὸ ποίσουσι, πάραυτα τὴν νεκρώνουν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Α4.

ἀποκωλώνω, Λεηλ. Παροικ. 273.

ʼΑπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κωλώνω* ἢ ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀπόκωλα* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀποκολώνω* ΙΙ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). ʽΗ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.

ʼΟπισθοχωρῶ (ʽΗ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. ΙΙ 2β): *ʼΕπέρασε λοιπὸν καὶ ἀποκωλώνει στὸν Ἄη Φωκᾶ καὶ ὅλους τσὶ κομπώνει* ὅ.π.

ἀπολάκτισμα τό, βλ. *ἀπογαλάκτισμα(ν)*.

ἀπολακτισμὸς ὁ· *ἀπελακτισμός*, ʼΑξαγ., Κάρολ. Ε' 662.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπολακτισμός*.

Περιφρόνηση· (προκ. γιὰ ὅρκο) παράβαση: *οὔτε μὴν φόβον τοῦ Θεοῦ, οὔτε τῆς Θεοτόκου, μετὰ τὸν ἀπελακτισμόν, ὡς εἴπομεν, τοῦ ὅρκου* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἁμαρτεμός, ἁμάρτημα(ν), ἁμαρτία* 1α, *ἀντιδικία* β.

ἀπολαμβάνω, Μανασσ., Χρον. 3386, Καλλίμ. 1849, ʼΑσσίζ. 336^{15}, 454^{30}, 510^{19}, ʽΙερακοσ. 501^{20}, Διγ. Esc. 954, Χρον. Μορ. Η 1262, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 142, Περὶ ξεν. Α 462, 488, Θησ. Ζ' [88^{6}], Ριμ. Βελ. 224, Πένθ. θαν. Ν 383, ʼΑξαγ., Κάρολ. Ε' 850, Χρον. 309, ʽΙστ. πολιτ. 24^{18}, ʽΙστ. πατρ. 111^{16}, 123^{7}, ʽΙστ. Βλαχ. 2426, Διγ. Ἄνδρ. 408^{17}, Συναδ., Χρον. 64, Μαρκάδ. 132, 682, Εὐγ. ʼΙωαννουλ., ʼΕπιστ. 14^{9}, 28^{8}, 70^{12}.

ʼΑπὸ τὸ ἀρχ. *ἀπολαύω* σὲ συμφ. μὲ τύπους τοῦ ἀορ. τοῦ *ἀπολαμβάνω*. ʽΗ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπολαβαίνω*.

α[1]) Καρπώνομαι, κερδίζω, ἀπολαύω (κάτι) (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1· καὶ σήμ.· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπολαβαίνω* 1): *ʼΙδοὺ καιρὸς γλυκύτατος τῷ Καλλιμάχῳ λάμπει καὶ συμπαθείας τυχικῆς μικρὸν ἀπολαμβάνει* Καλλίμ. 1849· *ἀκαρτέρει τὴν χάρην ν' ἀπολάβη* Θησ. Ζ' [88^{6}]· *ὁποὺ ἔπραξεν δὲ τὰ καλὰ μὲ ἔργον καὶ μὲ λόγον ἑκατονταπλασίονα ἐκεῖ ἀπολαμβάνει* Περὶ ξεν. Α 488· βλ. καὶ *ἀβαντζιάζω, ἀβγατίζω* Ββ, *ἀποκερδαίνω* α, *ἀποκερδίζω* α· **α**[2]) (ἐνίοτε μὲ παράλ. τοῦ ἀντικ.) ἀμείβομαι (Πβ. Bauer, Wört. στὴ λ. 1): *ὁ καθεὶς ἀπολαμβάνει κατὰ τὰ ἔργα του* Διγ. Ἄνδρ. 408^{17}· **β**) (εἰρων. συνήθ.) «χαίρομαι» (κάτι κακό, δυσάρεστο), ὑφίσταμαι (κάτι· μᾶλλον ὡς τιμωρία): *ὁ φθόνος μὲ κατήφερε ἀδίκως ν' ἀποθάνω κι' ὀνειδισμοὺς ἀπὸ πολλῶν ἀεὶ ν' ἀπολαμβάνω* Ριμ. Βελ. 224· Διγ. Esc. 954· **γ**) (μὲ ἀντικ. πρόσ.) ἀποκτῶ: *τὸν Θεὸν ἐδόξασαν ὁποὺ ἀπέλαβαν βασιλέα εἰρηνοποιὸν καὶ ἅγιον* Χρον. 309· βλ. καὶ *ἀγοράζω, ἀναλαμβάνω* Α6, *ἀποκερδαίνω* α, *ἀποκερδίζω* β· **δ**) *ἀπολαμβάνω τὴν τιμωρίαν*=τιμωροῦμαι: *νὰ ἀπολάβουν τὴν τιμωρίαν* ʼΑσσίζ. 336^{15}· ἰδιάζ. ἔκφρ.: *τὸ ἀπολαμβάνω* (σήμ. πάντως στὴν Κύπρ. στοὺς τ. *ἀπολαβαίννω* καὶ *ἀπολαβάννω*)= τιμωροῦμαι: *εἴ τινες θελήσουν νὰ πᾶν κατὰ πρόσωπα τούτους τοὺς καλοὺς ὁρισμούς, νὰ τὸ ἀπολάβη καὶ εἰς τὸ κορμίν τους καὶ εἰς τὴν ψυχήν τους* ʼΑσσίζ. 454^{30}.

ἀπολανθάνομαι, Καλλίμ. 109.

ʽΗ λ. στὸ Λόγγο ἀμφίβολη (L-S). Βλ. καὶ Lampe, Lex.

Λησμονῶ, ξεχνῶ ὁλότελα (ʽΗ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ., Lampe, Lex.): *καὶ τοῦ πατρὸς τὸν ὁριομόν, τὴν συμβουλὴν ἐκείνου, τὴν συμβουλὴν τὴν εὔλογον λοιπὸν ἀπελαθόμην* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1α, *ἀμνημονῶ, ἀπαρνοῦμαι, ἀπολησμονῶ* α.

ἀπόλαυσις -ση ἡ, (Ι), Διγ.Gr.VI 842, Διγ.Τρ. 2837, Διγ. Α 3855, Μαχ. 186^{13}, Δούκ. 285^{21}, Εἰς Θεοτ. 39, Πένθ. θαν. Ν 29.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόλαυσις*. ʽΗ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1α) Εὐχαρίστηση, τέρψη (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ 1): *Τοῦ κόσμου τὲς ἀπόλαυσες ἂς τὲς ξεχωριστοῦμεν* Πένθ. θαν.[2] 29· βλ. καὶ *ἀναψυχὴ* 2, *ἀπλαζίρι(ν)* 1α· **β**) ἀγαλλίαση: *χαρὰ ἀπλήρωτος, ἀπόλαυσις δικαίων* Εἰς Θεοτ. 39. Βλ. καὶ *ἀγαλλίαμα, ἀγαλλίασμα*. **2**) ʽΥποδοχή, περιποίηση: *Τότες ἐγδέχτην τοὺς μαντατοφόρους καὶ ἐποῖκεν τους μεγάλην ἀπόλαυσην εἰς τὴν ʼΑμόχουστον* Μαχ. 186^{13}. Βλ. καὶ *ἀναδοχὴ* 1, *ἀνάπαυσις* 1ς, *ἀπαντὴ* β, *ἀποδοχὴ* 1.

ἀπόλαυσις, (ΙΙ), Πένθ. θαν. (Knös) S 399, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπόλεσις*· *ἀπόλαυσιν*, Ρίμ. θαν. 64, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπόλεσιν*.

ἀπολαυστικός, ἐπίθ., Σπαν. Β 452, Σοφιαν., Παιδαγ. 110· Εὐγ. ʼΙωαννουλ., ʼΕπιστ. 15^{3}· *ἀπολαυτικός*, Σπαν. Α 476, Φαλιέρ., Λόγ. 130 (ἔκδ. *ἀποβλεπτικός*· διορθώσ.).

ʽΗ λ. στὸν ʼΑριστ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

α) Ποὺ παρέχει ἀπόλαυση, εὐχαρίστηση (ʽΗ σημασ. στὸν ʼΑριστ., L-S): *πᾶν πρᾶγμα ἀπολαυστικὸν ἔχει καὶ χορτασίαν* Σπαν. Β 452· **β**) ποὺ ἀγαπᾶ τὴν ἀπόλαυση: *ʽΟ ἀνθρώπινος οὗτος καὶ σωματικὸς βίος πρὸς τοὺς ἀπολαυστικούς τε καὶ φιληδόνους ἀναφερόμενος* Εὐγ. ʼΙωαννουλ., ʼΕπιστ. 15 .

ἀπολαυτικός, ἐπίθ., βλ. *ἀπολαυστικός*.

ἀπολαύω, Περὶ ξεν. Α 463, Λόγ. παρηγ. L 682, Πένθ. θαν.[2] 412, 526, 529, ʼΕπιστ.

'Αδελφ. 52, 'Ιστ. Βλαχ. 1216, Διγ. ῎Ανδρ. 410^{18}, 412^{12}, Διήγ. πανωφ. 61, Διγ. Ο 977, 1851 Τζάνε, Κρ. πόλ. 256^{29}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 72^{4}, 78^{4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπολαύω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Απολαμβάνω, χαίρομαι (κ.) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀπόλαυσεν τὴν ζωήν της καλὰ ὡσὰν ἤθελεν* Διγ. ῎Ανδρ. 412^{12}· *ὅλα σχεδὸν τὰ χρήματα τοῦ κόσμου ν' ἀπολαύσουν* Πένθ. θαν.^{2} 529. Βλ. *καὶ ἀγαλλιάζω, ἀγαλλιῶ, ἀγάλλομαι, ἀλεγριάζομαι, ἀναθάλλω* Α3, *ἀναχαίρομαι, ἀποκερδαίνω α*. **2**) Εὐχαριστοῦμαι (μὲ κάπ.), χαίρομαι (κάπ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 8· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *νὰ ἀπολαύσω καὶ υἱὸν τὸν ἀποθυμητόν μου, Βασίλειον τὸν Διγενὴ* Διγ. Ο 977. Βλ. καὶ *ἀναγαλλιῶ* 1, *ἀνευχαριστοῦμαι*.

ἀπολαφραίνω, Κορων., Μπούας 76, Θησ. Ι' [50^{6}].

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ἀλαφραίνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολαφρύνω*).

('Αμτβ.) ξαλαφρώνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὀλίγον ἀπελάφρυνε ἐκ τὰ πολλὰ τὰ βάρη* Κορων., Μπούας 76· *σὰν ἀπὸ πάσα βάρεμα θέλω ἀπολαφρύνει* Θησ. Ι' [50^{6}]. Βλ. καὶ *ξαλαφρώνω, ξεκουράζω*.

ἀπολάω, βλ. *ἀπολύω*.

ἀπολέγω, 'Ασσίζ. 147^{26}, Διήγ. παιδ. 901, Μαχ. 198^{7}, 'Ερωτόκρ. Δ' 238, 369.

Τὸ ἀρχ. *ἀπολέγω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Αναιρῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *'Ο σὶρ Φιλιμοὺν... ἦλθεν ἔμπροσθεν τοῦ πάπα καὶ ἀπόπεν ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἀπάνω τοῦ ρηγὸς* Μαχ. 198^{7}· *῎Αν ἤθελαν νὰ ἀποποῦν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐποῖκαν κατὰ τοῦ αὐθέντη τους* 'Ασσίζ. 147^{26}. **2**) Τελειώνω (τὸ λόγο) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ὅταν ἐκπληρώσουσιν καὶ ἀποποῦν οἱ πάντες, τότε νὰ εἴπω καὶ ἐγὼ καὶ τότε νὰ ὁρίσω* Διήγ. παιδ. 901· *ὁ κύρης σου 'ποβγάνει τσι* (ἐνν. τοὺς ξένους), *ὡσὰν τοῦ τ' ἀποποῦσι* 'Ερωτόκρ. Δ' 238.

ἀπολείπω, Χρον. Μορ. Η 7342, Νεκρ. βασιλ. 129, Κατζ. Δ' 322, 384, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1118].

Τὸ ἀρχ. *ἀπολείπω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ('Ενεργ.) ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάτι, ἀποφεύγω (κάτι) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 2α): *ν' ἀπολείψη ἐκ τὰ κακὰ καὶ τὰ καλὰ νὰ ποίση* Νεκρ. βασιλ. 129. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1β, *ἀναμεριάζω, ἀναμερίζω* β, *ἀνασπῶ* ΙΙ (Μέσ.) 1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπαγορεύω* Α2, *ἀπεκβαίνω* α, β. **2**) Μέσ. **α**) ἐλλείπω, λείπω ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. CII 3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *'Απ' ὅλες τὶς σιέντσιες... δὲν μ' ἀπολείπεται κιαμιὰ* Κατζ. Δ' 322· **β**) βρίσκομαι σὲ ἀπόσταση: *῞Οσον μακριὰ ἀπολείπεται ἡ ἔχθρα ποὺ δὲ 'γγίζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1118].

ἀπολείτουργα, ἐπίρρ., Gesprächb. 31^{23}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *λειτουργία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μετὰ τὴ λειτουργία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.).

ἀπολέμητος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 2898, Διήγ. παιδ. 907, Τάξ. πόρτ. 106, Ψευδο-Σφρ. 536^{38}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπολέμητος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν καταβάλλεται μὲ πόλεμο, ἀλύγιστος· (προκ. γιὰ κάστρο) ἄπαρτος: *διὰ τὸ ἔνι ἀπολέμητον, παρακαθίσει τὸ ἔχει· τῆς γῆς γὰρ καὶ τῆς θάλασσας βούλεται νὰ ἔχη βάλλει φύλαξην, παρακαθισμὸν ἕως οὗ νὰ τὸ ἔχη ἐπάρει* Χρον. Μορ. Η 2898· *φρούριον ἀπολέμητον καὶ δυνατὸν εἰς ἄκρον* Διήγ. παιδ. 907.—Βλ. καὶ *ἀπαράδοτος*.

ἀπολεμῶ, βλ. *πολεμῶ*.

ἀπολέπτυσμα τό, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 560^{8}.

'Από τὸ ἀρχ. *ἀπολεπτύνω*. Πβ. τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπολεπτυσμός*.

'Αντικείμενο ποὺ γίνεται λεπτὸ ὕστερα ἀπὸ ἐπεξεργασία: *ἀπολεπτύσματος σιδηροῦ τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ ἄκμονος* ὅ.π.

ἀπολεράπαις, 'Ερμον. (Μαυρ., 'Εκλ. Α') 2525 (χφ. *ἀπὸ λεράπαις*), ἐσφαλ. γρ. ἀντὶ *ἄπολις, ἄπαις* (βλ. 'Ερμον. Ψ 274, κριτ. ὑπ.).

ἀπολέρνω, Διγ. (Hess.) Esc. 1116 (ἔκδ. *ἀποδέρνω*· Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 559, διόρθ. *ἀπολέρνω ἢ ἀποθέτω*), Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{12}.

'Από τὸν τ. *ἀμολέρνω* τοῦ *ἀμολάρω* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀπολύω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀμολλάρω*).

1) (Προκ. γιὰ βόλια) ρίχνω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ἀπολέρνασι μπάλες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{12}. Βλ. καὶ *ἀκοντίζω, ἀμολάρω* 3, *ἀμπώθω* 2α. **2**) ('Εδῶ) ἀφήνω κάτω, κατεβάζω (κάπ.) κάτω ἀπὸ τὸ ἄλογο: *τὴν πολυπόθητήν μου ἐπέζευσα, κάτω τὴν ἀπολέρνω* Διγ. Esc. 1116. Βλ. καὶ *ἀπαριάζω* 1β, *ἀπαφήνω* 1, *πεζεύω*.

ἀπόλεσις -ση ἡ, Πένθ. θαν.^{2} 399, Πένθ. θαν. (Knös)S 399 (ἔκδ. *ἀπόλαυσις*· διορθώσ.), Ρίμ. θαν. (Κακ.) 64 (ἔκδ. *ἀπόλαυσις*· διορθώσ.).

'Από τὸ *ἀπόλλυμι - ἀπολλύω*. Βλ. καὶ L-S Suppl.

῎Ολεθρος, καταστροφή, ἀφανισμός: *Νεκροί, γοργὸν ἐγείρεσθε, ὁδεύετε στὴν κρίσην, στὴν φοβερὰν ἀπόλεσην ἁμαρτωλοὺς βυθίσει* Ρίμ. θαν. 64.

ἀπολεσμένος, μτχ., βλ. *ἀπολλύω*.

ἀποληςμονῶ, Κομν., Διδασκ. Δ 347, Πρόδρ. 7^{12}, Προδρ., Στ. δεητ. 8, Διγ. Esc. 849, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 67, 'Ερωτοπ. 67, Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 860, 1037, Θησ. Η' [125^{8}], Σαχλ. Ν 33, 50, 222, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 36 (ἔκδ. *νὰ τὰ λησμονήσης*· Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 344, διόρθ. *τ' ἀποληςμονήσης*), 54, 236, 'Απόκοπ. 140, Πικατ. 328, 'Ερωφ. Γ' 158, Συναδ., Χρον. 132· *ἀπαλησμονῶ*, Σπαν. Α 355, Β 347, Διγ. Esc. 478, 'Ιστ. Βλαχ. 57, 1237, 2542· *'πολησμονῶ*, Ριμ. κόρ. 711, Κυπρ. ἐρωτ. 119^{28}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *λησμονῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ παλαιότερη μνεία βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 135.

α) (Προκ. γιὰ πρόσ. ἢ πράγμα) ξεχνῶ, λησμονῶ ἐντελῶς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Πιστεύω ἀποληςμόνησες τὰ χθεσινά σου λόγια, καλή, τὰ ἐσυντυχαίναμεν οἱ δύο μοναχοί μας* Διγ. Esc. 849· *ὅλοι βουλὴ μ' ἐδώκασιν νὰ σὲ ἀποληςμονήσω* 'Ερωτοπ. 67· *'Εδῶ στὸν ῞Αδην τὸν πικρὸν καὶ ἀποληςμονημένον* Πικατ. 328· (προκ. γιὰ ἐνέργεια): *ἀπεληςμόνησε νὰ ποίση τὸ τὸν εἶπες* Προδρ., Στ. δεητ. 8· Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 1037· βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1α, *ἀμνημονῶ, ἀπαρνοῦμαι*· **β**) ἐγκαταλείπω (κάπ. ἢ κ.): *τῆς νύκτας τὰ γυρίσματα νὰ τ' ἀποληςμονήσης* Σαχλ. Α' PM 54. Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Α4, *ἀμπαντονάρω, ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαριάζω* 1α, *ἀπαφήνω* 1, *ἀποβάλλω* 1.

ἀπόληψις ἡ, βλ. *ὑπόληψις*.

ἀπολιγαίνω, Κατζ. Γ′ 199, Πανώρ. Γ′ 534, Ε′ 77, 303, Ἐρωφ. Ε′ 269, Φαλλίδ. 90, Ἐρωτόκρ. Γ′ 477, Στάθ. Γ′ 183.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *λιγαίνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

1) Λιγοστεύω· ἀδυνατίζω (σωματικῶς) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Πρωΐας Λεξ.): *Ἀνὲν κι' ἀπομακρὰ κεντᾶς, φυρᾶς κι' ἀπολιγαίνεις, ἂν τοῦ σιμώσης, κάτεχε πὼς κάρβουν' ἀπομένεις* Ἐρωτόκρ. Γ′ 477. Βλ. καὶ *ἀλαφρώνω* Α1β. **2**) Λιποθυμῶ (Πβ. ΙΛ): *Ὀιμένα! ἀποὺ τὴ χαρὰ γροικῶ καὶ ἀπολιγαίνω* Στάθ. Γ′ 183. Βλ. καὶ *ἀναισθητῶ* 1α, *ἀνακεφαλίζω* β, *ἀπολιγώνω* 2, *ὀλιγωρῶ*. Φρ. *ἀπολιγαίνει τὸ πνεῦμα μου, ἡ ψὴ ἢ ἡ ψυχή μου* =λιποθυμῶ (Πβ. *ὠλιγώθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ*, Π.Δ., Κριταὶ Χ 16· ἡ σημασ. καὶ σὲ δημ. τραγ. ΙΛ, στὴ λ. Φρ.): *τὸ πνεῦμα μου γροικῶ κι' ἀπολιγαίνει* Πανώρ. Ε′ 303· *Ἡ δύναμή μου ἐχάθηκε κ' ἡ ψή μου ἀπολιγαίνει* Πανώρ. Ε′ 77, Γ′ 534· Ἐρωφ. Ε′ 269. Βλ. καὶ *ἀπαφήνω* 5 Φρ. α.

ἀπόλιγνος, ἐπίθ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [499]· *ὑπόλιγνος*, Διγ. Esc. 657.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *λιγνός*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ὁ τ. *ὑπόλιγνος* ἀπὸ ἀρχαϊστικὴ ἀποκατάσταση τῆς πρόθ. *ὑπό*.

Πολὺ ἀδύνατος: *Μὰ ἄλλος ὡσὰν ἀπόλιγνος, μαύρη στολὴ ντυμένος* Ροδολ. Γ′ [499].— Βλ. καὶ *ἀδύναμος* α, *ἀνήμπορος* 1α¹, *ἀπαλοπτέρυξ*.

ἀπόλιγο, ἐπίρρ., βλ. *ἀπολίγον*.

ἀπολίγο, ἐπίρρ.· *ἀπόλιγο*, Ἐρωτόκρ. Α′ 2153 (κριτ. ὑπ.)· *ἀπολλίγον*, Μαχ. 120^{24}, 342^{19}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *λίγος*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. καὶ Du Cange, λ. *ἀπολίγον*.

α) Λίγο, ἐλάχιστα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τὴν πρώτ' ἐστράφ' ἀπόλιγο, τὴ δεύτερη πληθαίνει, τὴν τρίτη παίρν' ἀποκοτιά, πλιὰ παραμπρὸς ἐμπαίνει* Ἐρωτόκρ. Α′ 2153 (κριτ. ὑπ.)· βλ. καὶ *ἀκίδα* 2 (ἰδιάζ. χρ.), *ἀπολιγοῦ* α· **β**) παραλίγο, σχεδόν: *ἐγίνην μεγάλη ἀνάγκη, ὅτι ἀπολλίγον ἐσκοτώνναν τους* Μαχ. 342^{19}.

ἀπολίγο–λίγο, ἐπίρρ.· *ἀποολίγο-λίγο* Βίος Δημ. Μοσχ. 292.

Ἀπὸ τὴν παράθεση τῶν ἐπιρρ. *ἀπολίγο* καὶ *λίγο*.

Λίγο-λίγο: *καὶ ἄρχεψε νὰ τοὺς μισᾶ ἀποολίγο-λίγο* δ.π.

ἀπολίγο-λιγούτσικον, ἐπίρρ., Δεφ., Λόγ. 429.

Ἀπὸ τὴν παράθεση τῶν ἐπιρρ. *ἀπολίγο* καὶ *λιγούτσικο(ν)*. Βλ. Κριαρ., Ἀθ. 46, 1935, 142.

Λίγο-λίγο, σιγὰ-σιγά, βαθμηδόν: *ἀπολίγο-λιγούτσικον χάνει τὴν ἐμορφάδα* ὅ.π.— Βλ. καὶ *ἀκίδα* 2 (ἰδιάζ. χρ.), *ἀπολιγοῦ* β.

ἀπολιγοῦ, ἐπίρρ., Φαλιέρ., Λόγ. 194, 313, Δεφ., Λόγ. 230, 349, Ἐρωτοκρ. Α′ 383, 2153.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀπολίγο* κατὰ τὸ *ἀπὸ μικροῦ* (Χατζιδ. στὸ: Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 467). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη καὶ Χίο (ΙΛ, λ. *ἀπόλιγο*).

α) Λίγο, ἐλάχιστα: *Τὴν πρώτ' ἐστράφ' ἀπολιγοῦ, τὴ δεύτερη πληθαίνει, τὴν τρίτη παίρν' ἀποκοτιά, πλιὰ παραμπρὸς ἐμπαίνει* Ἐρωτόκρ. Α′ 2153· βλ. καὶ *ἀκίδα* 2 (ἰδιάζ.

χρ.), *ἀπολίγον* α· **β**) λίγο-λίγο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *πίνε κρασὶ συγκεραστὸ ἀπολιγοῦ σὰν μύρος* Δεφ., Λόγ. 230· βλ. καὶ *ἀπολίγο-λιγούτσικον*· **γ**) κατὰ ἀραιὰ διαστήματα, σπανίως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. 2): *ἀρχίνισεν ἀπολιγοῦ νὰ πράσση* (= νὰ συχνάζη) *στὸ παλάτι* Ἐρωτόκρ. Α′ 383· **δ**) φρ. *ἀκλουθῶ ἀπολιγοῦ*=«παίρνω (κάπ.) ἀπὸ κοντά», τὸν συνοδεύω: *Ἄ σ' ἀκλουθοῦν ἀπολιγοῦ χωριάτες, νὰ τοὺς θρέφης* Δεφ., Λόγ. 349. Βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 1α², 2α, *ἀποβγάνω* 2α.

ἀπολιγώνω, Διγ. Esc. 1647, Ἀγν., ποιήμ. Α′ 72.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *λιγώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἀπ. τ. *'πολ(λ)ιών(ν)ω* καὶ Ζωγγρ. 151.

1) Κάνω κάπ. νὰ συνέλθη ἀπὸ λιποθυμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Ι): *μυρίζει δὲ* (ἐνν. τὸ *ὕδωρ*) *ὡς ροδόσταμον καὶ ἀπολιγώνει ἀνθρώπους* Διγ. Esc. 1647. **2**) (Μέσ.) λιποθυμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. ΙΙ): *Ὄντε τ' ἄκουσα ὁ καημένος* (ἔκδ. τὸ *καημένο*· διόρθ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ. σελ. 37), *ἔπεσ' ἀπολιγωμένος* (ἔκδ. *ἀπολιγωμένο*· διόρθ. Πολ. Λ., ὅ.π.) Ἀγν., ποιήμ. Α′ 72. Βλ. καὶ *ἀναισθητῶ* 1α, *ἀνακεφαλίζω* β, *ἀπαφήνω* 5 Φρ. α, *ἀπολιγαίνω* 2.

ἀπολιθώνω, Προδρ., Σεβ. 162, Βεν. 82, Χούμνου, Π.Δ. Χ 49.

Τὸ *ἀπολιθόω*, ποὺ ἀπ. στὸν Ἀριστ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μέσ.) γίνομαι λίθος, πέτρα (Πβ. L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 1): *ἐκεῖνοι ἀπολιθώθησαν κ' ἐγίνησαν ὡς λίθοι* Βεν. 82.

ἀπολίτευτος, ἐπίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 108, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 44^{17}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1) Ἀκοινώνητος: *νὰ μὴν λανθάνη τόσον πολλὰ ὁ ἄνθρωπος τὴν μνήμην της, ὅτι δὲν ἦτον τόσον ἀφανὴς καὶ ἀπολίτευτος* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 44^{17}. **2**) Ἀταίριαστος, ἀκατάλληλος γιὰ τοὺς πολλοὺς (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ3): *ὁ ὑπερήφανος καὶ πανηγυρικὸς λόγος ἔναι ἀπολίτευτος· διὰ τοῦτο καὶ ἀνωφελὴς* Σοφιαν., Παιδαγ. 108.

ἀπολλαίνω, Ἰμπ. 630, Πεντ. Δευτ. VIII 20.

Ἀπὸ τὸ *ἀπολλύω* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-αίνω*.

Σκοτώνω: *φουρκίζει καὶ ἀπολλαίνει* Ἰμπ. 630. Βλ. καὶ *ἀποθαίνω* Β, *ἀποθανατώνω*, *ἀποκάμνω* Β4, *ἀποκοιμίζω*.

ἀπολλίγον, ἐπίρρ., βλ. *ἀπολίγον*.

ἀπόλλομαι, Ἀχιλλ. Ν 1770.

Τὸ ἀρχ. *ἀπόλλυμαι* μὲ ἐξομαλισμὸ πρὸς τὰ ρ. σὲ *-ομαι*.

Σκοτώνομαι: *ἀπόλλονται πολλεῖς μέγιστοι τῶν Ἑλλήνων* ὅ.π.

ἀπολλυμένος, μτχ., βλ. *ἀπολλύω*.

ἀπολλύω, Πόλ. Τρωάδ. 345· *ἀπολλύω* ἢ *ἀπολλῶ*, Φυσιολ. (Legr.) 698, Συναξ. γυν. 100· ἀόρ. *ἀπόλεσα* (κοινὸς καὶ γιὰ τὸ *ἀπολλύω* καὶ γιὰ τὸ *ἀπολλῶ*), Διδ. Σολ. Ρ 86, Σπαν. Ρ 57, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 317, Σπαν. (Ζώρ.) V 215, Πανάρ. 80^{28}, Ἀνακάλ. 15, Θησ. (Foll.) Ι 87, Σαχλ., Ἀφήγ. 213, Μυστ. παθ. 54, Πεντ. Λευιτ. XXIII 30, Ἀρ. XXV 11, Δευτ. VII 16, XXXII 26, Ἀλφ. 23^{88}, Διγ. Ἄνδρ. 386^{6}, Διγ. Ο 736, 1246, Τζάνε, Κρ. πόλ. 157^{23}, 292^{6}, 307^{6}, 381^{18}· μέσ. *ἀπολλύομαι* (μτχ. παρκ. *ἀπολλυμένος*), Βέλθ.,

1340)· *ἀπολλοῦμαι*, Λίβ. Ν 1681, Τζάνε, Κρ. πόλ. 401^{20}· ἀόρ. *ἀπολέθηκα*, Πεντ. Γέν. XIX 15, ᾿Αρ. XVI 26· *ἀπολέσθηκα - ἀπολέστηκα*, ᾽Ιων. 214^{6}, 216^{9}, ᾽Ιμπ. 208, Πεντ., Γέν. XLV 11, Θρ. Κύπρ. Μ 62· μτχ. παρκ. *ἀπολεσμένος*, Προδρ. III 355, Διήγ. Βελ. 405, Φλώρ. 1475, Ριμ. Βελ. 703, 907.

Τὸ ἀρχ. *ἀπολλύω*. ῾Ο τ. *ἀπολλῶ* πιθ. ὄχι ἀπὸ τὸν ἀρχ. μέλλ. *ἀπολῶ*, ποὺ παρεξηγήθηκε· πβ. *λύω-λῶ*, κ.ἄ. ῾Η μτχ. *ἀπολεσμένος* ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀπολέστηκα*.

1) Καταστρέφω, ἀφανίζω, ἐξαφανίζω (῾Η σημασ. ἀρχ. L-S, λ. *ἀπόλλυμι* AI1 καὶ σήμ. ΙΛ, λ. ἀπολλύω): *Μωραίνει, λέσι, ὁ Θεὸς λαὸν ποὺ θ' ἀπολέση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 157^{23}· *πολλοὺς ἀπὸ συναρπαγῆς ἀπόλεσεν ἡ γλῶσσα* Σπαν. Ρ 57· *ὅταν ἐξέβησαν οἱ ῞Ελληνες καὶ ἐπῆγαν νὰ ἀπολλύσωσιν τὴν Τρωάδαν* Πόλ. Τρωάδ. μετὰ στ. 345· *Μὲ λίγη κακοθαλασσιὰ χάνουνται κι' ἀπολλοῦνται* Τζάνε, Κρ. πόλ. 401^{20}. Βλ. καὶ *ἀμαυρώνω* Α, *ἀναλώνω* 3, *ἀνεξαλείφω*, *ἀποδέρω* 1β. **2**) Σκοτώνω: *οἱ Τοῦρκοι τοὺς χριστιανοὺς ὅλους τοὺς ἀπολέσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 307^{2}· *ἀποὺ τὲς τόσες τουφεκιὲς πάλε τοὺς ἀπολέσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 292^{6}. Βλ. καὶ *ἀποθαίνω* β, *ἀποθανατώνω*, *ἀποκάμνω* Β4, *ἀποκοιμίζω*. **3**) Κακοποιῶ, βλάπτω, τιμωρῶ. Φρ. *θύω καὶ ἀπολλύω*=ἀφανίζω, καταστρέφω: *τὸν δὲ λαὸν ἔθυσε μαχαίρᾳ καὶ ἀπώλεσε* Πανάρ. 80^{28} (πβ. *κουρσεύσας καὶ ἀπολέσας* Δούκ. 53^{11}). Βλ. καὶ *ἀδικῶ*, *ἀντιποιῶ*, *ἀποβγάνω* 9. **4**) Χάνω (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. A II): *εὐθὺς ἐκείνη ἀπολλεῖ πτερὸν ἀπὸ προσθέτου* Φυσιολ. (Legr.) 698· *ἀνίσως καὶ τὸ ὄνειρο δὲν ἤθελ' ἀπολέσω* Διγ. Ο 736·

῾Η μτχ. *ἀπολλυμένος-ἀπολεσμένος*= 1) ἀφανισμένος. 2) Δυστυχισμένος: *ἀφῆτέ με τὸν ἄτυχον καὶ τὸν ἀπολεσμένον* Διήγ. Βελ. 405· *καλογερίτσιν ταπεινόν,... φθειριάρικον, κοντριάρικον, γυμνόν, ἀπολεσμένον* Προδρ. III 355. Βλ. καὶ *ἀζάπης*, ἐπίθ. α, *αἰχμάλωτον* 3, *αἰχμάλωτος* 3, *ἄλαλος* 3.

ἀπολλῶ, βλ. *ἀπολλύω*

ἀπολνῶ, βλ. *ἀπολύω.*

ἀπολογὴ ἡ· *ἀπιλογή*, Πεντ. Δευτ. XXVIII 37.

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπολογία* (ΙΛ). Γιὰ τὴ μεταβολὴ τῆς κατάλ. βλ. Χατζιδ., ᾿Αθ. 24, 1912, 10. ῾Η λ. καὶ στοὺς δύο τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολογή*).

᾿Αφήγημα, μύθος, θρύλος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4): *νὰ εἶσαι... γιὰ ἀπιλογὴ καὶ γιὰ 'ξήγημα εἰς ὅλα τὰ ἔθνη* (Πβ.Π.Δ., Δευτ. XXVIII 37: *ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ καὶ διηγήματι*) ὅ.π.

ἀπολόγημα τό· *ἀπιλόγημα*, Πεντ. ῎Εξ. XXXII 18.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπολόγημα*. Τὸ *ι* τοῦ τ. *ἀπιλόγημα* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ τ. *ἀπιλογοῦμαι* τοῦ *ἀπολογοῦμαι* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 33).

Φωνή, ἔνδειξη (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπολογὴ* 3): *δὲν εἶναι φωνὴ ἀπιλόγημα ἀντρειοσύνης καὶ δὲν εἶναι φωνὴ ἀπιλόγημα ἀχαμνοσύνης* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀλάλαγμα*.

ἀπολογητὴς ὁ, βλ. *ἀπολογητιός*.

ἀπολογητιὸς ὁ, ᾿Ασσίζ. 275^{11,13}, 337^{23} (ἔκδ. *ἀπολογητοῦ* πιθ. κατὰ σφάλμα τοῦ ἀντιγρ.).

᾿Απὸ τὸ *ἀπολογοῦμαι* κατὰ τὰ οὐσ. *ἀγκαλετιός*, *δανειστιός*, κλπ.

Αὐτὸς ποὺ ἀπολογεῖται, ὁ κατηγορούμενος: *ὁ βισκούντης... νὰ ἀκούσῃ τὸ ἔγκλημαν τοῦ ἀγκαλετιοῦ καὶ τὴν ἀπόκρισῃ τοῦ ἀπολογητιοῦ* αὐτ. 275^{11}.

ἀπολογία ἡ, Γλυκᾶ, ᾿Αναγ. 21, ᾿Ασσίζ. 26^{24}, 30^{6}, 64^{18}, 71^{8}, 101^{16}, 220^{2}, 319^{25}, 320^{3},

Διγ. Gr. II 161, Διγ. Α 830, Χρον. Μορ. Η 3795, 3808, 5142, 5268, 6501, Χρον. Μορ. Ρ 295, 5141, 5711, 5838, ῾Ορισμ. Μαμελ. 98^{9}, Βίος ᾿Αλ. 3486, Διήγ. Βελ. 100b, Μαχ. 158^{1}, 242^{33}, 246^{10}, 598^{1}, Σφρ., Χρον. μ. 44^{14}, 46^{14}, Ριμ. Βελ. 173, ῎Εκθ. χρον. 81^{19}, ᾿Αχέλ. 1522, Ρίμ. θαν. 111, ῾Ιστ. Βλαχ. 2033, Διγ. ῎Ανδρ. 332^{3}· *ἀπελογία*, Χρον. Μορ. Ρ 2616· *ἀπιλογία*, Λόγ. παρηγ. L 615, Διγ. Gr. 1517, Χρον. Μορ. Η 295, 372, 1549, 2147, 2616, 2975, 5141, 5711, 5835, 7136, 7161, 7616, 8609, Χρον. Μορ. Ρ 250, Παρασπ., Βάρν. C 221, ᾿Αργυρ., Βάρν. Κ 348, Θησ. (Foll.) I 47, 98, Θησ. Β' [52^{1}], Κορων., Μπούας 4, Χρον. σουλτ. 82^{32}, ᾿Εγκ. ἁγ. Δημ. 109^{160}· *ἀπιλογιά*, Θησ. (Foll.) I 47, 99, 109, 110, Θησ. Γ' ῾Υπόθ. [13], Β' [88^{1}], Γ' [73^{6}] (ἔκδ. *ἀπιλογία*), Αἰτωλ., Μῦθ. 6^{12}, ᾿Ερωτόκρ. Α' 982, 1232, Β' 1247, 1458, Γ' 498, 1049, Δ' 200, 255, 305, 1296, 1434, Ε' 674, Ροδολ. Β' [524], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [244, 515], Φορτουν. ᾿Ιντ. γ' 149, Τζάνε, Κρ. πόλ. 465^{23}, 534^{2}, 538^{1,25}· *ἀπολογιά*, ᾿Ασσίζ. 144^{1}, Μαχ. 356$^{9-10}$, Θησ. (Foll.) I 115, Θησ. Β' [35^{8}], Γ' [74^{4}], Δ' [40^{3}], Βουστρ. 422, 481, Τζάνε, Κρ. πόλ. 164^{24}, 366^{9}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπολογία*. ῾Ο τ. *ἀπιλογία* κατὰ τὸ *ἀντιλογία* (Χατζιδ., ᾿Αθ. 24, 1912, 29, 57). ῾Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολογιά*).

1α) Δικαιολογία γιὰ ὅ,τι εὐθύνεται κανεὶς (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἔχει καὶ προμελετημένην ἀπολογίαν νὰ δώσῃ* Διγ. ῎Ανδρ. 332^{3}· *τὸ ἔγκλημαν τοῦ ἀγκαλεσίου καὶ τὴν ἀπόκρισην τοῦ ἀγκαλεμένου* (χφ., ἔκδ., *ἀγαλένου*· διορθώσ.), *τὴν ἀπολογίαν* ᾿Ασσίζ. 26^{24}· **β**) δικαίωμα νὰ ἐμφανίζεται καὶ νὰ μιλῇ (κάπ.) (σὲ δικαστήριο): *ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς πάντοτες, ὡς ὅτι ποτὲ νὰ μὴν εἰσακουσθῇ, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀποὺ εἴτι εἴπῃ* ᾿Ασσίζ. 220^{2}· *ἔχασεν ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς διὰ καμμιὰν ἀπιστίαν* ᾿Ασσίζ. 144^{1}. **2α**) ᾿Απάντηση (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2· βλ. καὶ Κουκ., ΗΜΕ 1930, 431): *ἀπιλογιὰ λυπητερὴ ἤδωκε στὰ 'φουκρᾶτο* ᾿Ερωτόκρ. Α' 1232· *συμπεθεριὸ νὰ κάμουσι, τὰ τέκνα νὰ παντρέψου καὶ θέλουσιν ἀπιλογιὰ γλήγορα νὰ μισσέψου* ᾿Ερωτόκρ. Δ' 200· *ἃς πάγω τὴν ἀπιλογιὰ τοῦ βασιλιοῦ νὰ δώσω* Ροδολ. Β' [524]· *ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκωσίαν εἰς τὸν ρῆγα καὶ εἶπαν του τὴν ἀπολογίαν τοῦ σουλτάνου* Μαχ. 158^{1}· βλ. καὶ *ἀντίγραμμαν* 1, *ἀντιγραφὴ* 1, *ἀντίγραφον*, *ἀντιπίττακον*, *ἀντίσηκος*, οὐδ. 1, *ἀντίφασις*· **β**) ἀνακοίνωση γιὰ ἀπόλυση (Βλ. καὶ ῾Ησύχ.): *ὁ κύρης ἢ ἡ κυρὰ ὁποὺ τοὺς ἐκράτησεν* (ἐνν. *τὸν σεργέντη καὶ τὴν τζαμπερλάνα*) *ἔνι κρατούμενος νὰ τοὺς δώσουν εἴδησην, ἤγουν ἀπολογίαν* ᾿Ασσίζ. 71^{8}. Βλ. καὶ *ἀβίζο*, *ἀβίς*, *αἰτία* 3. **3α**) Συγκατάνευση, ἄδεια γιὰ τὴν ἀποχώρηση κάπ. (Βλ. Δραγ., ᾿Αθ. 26, 1914, 27): *διατὶ ἐκοπίασαν πολλὰ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης* (παραλ. 1 στ.), *νὰ ἔχουσιν* (ἐνν. *οἱ κεφαλάδες*) *ἀπιλογίαν μικροί τε καὶ μεγάλοι, νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὰ ὀσπίτια τους* Χρον. Μορ. Ρ 2975· *ἀπολογίαν ἐζήτησεν, ἤθελε νὰ ὑπαγαίνῃ* Χρον. Μορ. Η 3795· *ἀπολογίαν τοῦ ἐδώκασιν, ἐδιάβη ὁπόθεν ἦλθεν* Χρον. Μορ. Η 3808· *ἔδωσε ἀπιλογία ὁ βασιλεὺς τῶν Βενετσάνω, ὅτι νὰ φύγουν ἀποκεῖ* Χρον. σουλτ. 82^{32}· Χρον. Μορ. Η 295, 372, 1549· βλ. καὶ *ἀπάδεια*· **β**) χαιρετισμὸς (Βλ. Δραγ., ὅ.π.): *ἀπιλογίαν ἀπήρασιν ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον· ὁ βασιλεὺς ἐδιάβηκεν ὁλόρθα εἰς τὴν Πόλιν κι' ὁ μισὶρ Ντζεφρὲς ἐστράφηκεν ὀπίσω εἰς τὸν Μορέαν* Χρον. Μορ. Η 2616. **4**) ᾿Απόλυση ἀπὸ μιὰ ἐργασία: *πάσα φορὰν ὁποὺ θέλει ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ τὸν σιργέντην οὗ τὴν τζαμπερλάναν τὴν ἐκράτησεν μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ τὸν πλερώσῃ εἰς ὅσον καιρὸν ἀποὺ τοῦ ἐδούλεψεν καὶ ἀλλοίως ἡ ἀπολογία οὐδὲν ἀξιάζει* ᾿Ασσίζ. 319^{25}. **5**) ᾿Αποπομπή, διώξιμο, καταδίωξη (Βλ. Δραγ., ὅ.π.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 5): *῾Ο ἄνωθεν Τζάκες ἐπῆγεν εἰς τὸν ἀφέντην του καὶ εἶπεν του πῶς ὁ κούντης ἐμήνυσεν διὰ τὰ σκυλία καὶ πῶς τὸν ἀπολόγιασεν καὶ ἀγγρίστην ὁ αὐτὸς σὶρ Χαρρὴν διὰ τὴν ἀπολογίαν τοῦ υἱοῦ του* Μαχ. 242^{33}· *Εἰ δὲ καθίσῃ* (ἐνν. ὁ Διγενὴς) *εἰς ἄλογον, ἀπιλογίαν μᾶς κάμνει* (=μᾶς διαλύει) Διγ. Esc. 1517· *ἡμεῖς, ἀφέντη, ἀποτουνῦν ἀπολογίαν μᾶς δίδεις. ᾿Αφὸν τὴν ρόγαν μας κρατεῖς, ἡμεῖς σὲ προσκυνοῦ-*

μεν κ' ὑπᾶμεν νὰ εὕρωμε ἀλλαχοῦ νὰ ζοῦμε ὡσὰν στρατιῶτες Χρον. Μορ. Η 5142. Βλ. καὶ *ἀπεκβολή, ἀπόβγαλμαν* 1. **6**) (Προκ. γιὰ διήγηση) συνέχιση ὁμιλίας: *ἔναι μακρὰ ἡ ἐξήγησις κ' ἔχει πολυλογίαν, ἀμ' ἔναι χρειὰ 'δὰ τό 'ρχισα νὰ δώσ' ἀπιλογίαν* Κορων., Μπούας 4.

ἀπολογιάζω, (I,)'Ασσίζ. 27[19], 70[30], 276[9], 319[22], 323[11-2], 430[13], Χρον. Μορ. Ρ 6724, 7079, 'Ερωτοπ. 543, Μαχ. 26[15], 172[28-9], 210[23-4], 242[32], 602[10], 670[28], Βουστρ. 439δίς, 497, 519, Κυπρ. ἐρωτ. 100[23], 121[4]· *ἀπελογιάζω,* 'Ασσίζ. 177[21]· *ἀπιλογιάζω,* Χρον. Μορ. Η 2968, 5706, 6724, 7109, Gesprächb. 20[198], Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 279, 296, Σαχλ., 'Αφήγ. 283, 496, 512, Χρον. σουλτ. 95[23], 'Ερωτόκρ. Δ' 1307· *'πιλογιάζω,* Διγ. (Hess.) Esc. 202, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 285· *'πολογιάζω,* Μαχ. 74[22], 294[35].

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀπολογία.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολογιάζω* I).

1) Δίνω σὲ κάποιον ἄδεια νὰ φύγη (βλ. Dawk., B-NJ 3, 1922, 139): *ὁ ἀμιρὰς... τοὺς θαυμαστοὺς τοὺς εἶχεν εἰς τὴν βουλήν του ἐκράτησεν μὲ ταῦτον καὶ τοὺς ἄλλους ἐπιλογίασε καὶ ὑπᾶν εἰς τὴν Συρίαν* Διγ. (Hess.) Esc. 202. **2**) Κατευοδώνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. I 5): *ἔδωκέν τους ἄλλες γραφὲς καὶ κανισκία νὰ πάρουν τοῦ σουλτάνου καὶ ἔδωκεν καὶ τοὺς μαντατοφόρους δόκιμα κανισκία καὶ ἐπολόγιασέν τους καὶ ἀποχαιρετῆσαν* Μαχ. 294[35]· *Καὶ μ' ἔτοια λόγια γνωστικὰ τούτους ἀπιλογιάζει· κι' ὡς ἐμισσέψαν τὸ ζιμιὸ τοὺς φρόνιμούς του κράζει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1307. **3α**) (Προκ. γιὰ στράτευμα) διαλύω (Βλ. καὶ Δραγ., 'Αθ. 26, 1914, 27): *ὅρισεν κι' ἀπιλόγιασαν ὅλα του τὰ φουσάτα* Χρον. Μορ. Η 2968· **β**) (προκ. γιὰ δοῦλο, ὑπηρέτη) ἀπολύω, διώχνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4): *Τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύριος ἢ ἡ κυρὰ ὁποὺ τὸν ἐκρατῆσαν ἔχει καλὰ ὁτοσαύτην ἐξουσίαν, ὅτι, ἂν θέλη, ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀπολογιάση* 'Ασσίζ. 70[30]. **4**) 'Αποπέμπω, διώχνω (Βλ. Κριαρ., 'Αθ. 51, 1941, 14 καὶ Dawkins, Μαχ. Β' 238): *εἶπεν του πῶς ὁ κούντης ἐμήνυσεν διὰ τὰ σκυλλία καὶ πῶς τὸν ἀπολόγιασεν καὶ ἀγγρίστην ὁ αὐτὸς σὶρ Χαρρὴν διὰ τὴν ἀπολογίαν τοῦ υἱοῦ του* Μαχ. 242[32]· *καὶ ἂν ἔλθωσιν οἱ φίλοι του ἢ συγγενεῖς τοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲν ἀνοίγουν κανενός, ὅλους ἀπιλογιάζουν* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 279. Βλ. καὶ *ἀποβγαίνω* 2γ, *ἀποβγάνω* 1, *ἀποδιώχνω* α, *ἀποζυγώνω* 2. **5**) 'Αποκρούω, ἀπωθῶ (Βλ. καὶ Ξανθ., Παναθήν., 18, 1909, 179· πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἐγώ, ἂν τὸ πῶ* (ἐνν. *ὅτι ἀγαπῶ σε,*), *δειλιάζω το μήπως μὲ ἀπολογιάσης* 'Ερωτοπ. 543· *Τοῦτος (ὁ Πόθος) μὲ θάρρος κράζει καὶ πλανεῖ με κ' ἐκείνη* (ἐνν. *ἡ καρδιὰ*) *μὲ σκλεριάμ μ' ἀπολογιάζει* Κυπρ. ἐρωτ. 100[23]· *ἐδίδασί μου πλήρωμα κ' ἐγὼ ἀπιλόγιαζά το* Σαχλ., 'Αφήγ. 283. Βλ. καὶ *ἀλληλογῶ* Β, *ἀμπώθω* 4, *ἀντωθῶ* 2. **6**) (Προκ. γιὰ ἔνοικο) κάνω ἔξωση: *ἐὰν ὁ οἰκοκύρης ἂν τὸν ἀπολογιάση ἀπὲ τὴν οἰκίαν του πρὶν τελειωθῆ* (ἐνν. *τὸ τάρμε του*)*,...οὐδὲ νὰ τὸν πλερώνη λοιπὸν τίποτες ἐφειδὴν τὸν ἀπολογίασεν* 'Ασσίζ. 323[15]. **7**) 'Εκδιώκω, ἐξορίζω: *ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ἀπολογιάση αὐτὸν τὸν γιατρὸν ἀπὲ τὴν χώρα ἐκείνην ἁποὺ ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακὴν γιατρείαν* 'Ασσίζ. 430[12].

ἀπολογιάζω, (II), 'Ερωτόκρ. Δ' 453.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *λογιάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολογιάζω* II).

Σκέφτομαι τελειωτικά, ὁριστικὰ (κάτι) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τὰ λόγιασ' ἀπολόγιασα, τά 'χα νὰ δῶ ἀπόδα* ὅ.π.

ἀπολογίζομαι· *ἀπιλογίζομαι,* Λίβ. Esc. 54, 3582.

Τὸ ἀρχ. *ἀπολογίζομαι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολογειέμαι*).

'Αποκρίνομαι, ἀπαντῶ ('Η σημασ. σὲ σχόλ., Steph., Θησ. 1549 Α καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπολογειέμαι* 2): *πολλὰ θλιμμένος ἤτονε καὶ ἀπιλογίζεταί μου* αὐτ. 54.—Βλ. καὶ *ἀνταποκρίνομαι, ἀντιγράφω* 1α, *ἀντιλαλῶ* Β1α, *ἀντιλογοῦμαι, ἀντιμηνύω* 1, 2, *ἀπαντῶ* 2.

ἀπόλογος ὁ, (I), Βέλθ. 595· *ἀπίλογος,* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 181, 'Αχέλ. 1174, 'Ιστ. Βλαχ. 2037.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόλογος.* 'Η λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Απολογία, δικαιολογία, λογοδοσία ('Η σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S στὴ λ. III καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔτσι καὶ κάθε ἄνθρωπος διὰ τὴν φαμελίαν ὁπ' ἔχει εἰς τὸ σπίτι του ἀπίλογον νὰ δώση* 'Ιστ. Βλαχ. 2037. Βλ. καὶ *αἰτία* 1β. **2**) 'Απόκριση, ἀπάντηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *'Απῆρε τὸν ἀπόλογον, ἰστάθην μὲ τὰς ἄλλας* Βέλθ. 595. Βλ. καὶ *ἀντίγραμμαν* 1, *ἀντιγραφὴ* 1, *ἀντίγραφον, ἀντιπίττακον, ἀντίσηκος* οὐδ. 1, *ἀντίφασις.*

ἀπόλογος, (II), ἐπίθ.· *ἀπίλογος,* Σπαν. Α 286.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *λόγος* μὲ σημασιολ. ἐπίδρ. τοῦ *ἀπολογοῦμαι* 1.

'Υπεύθυνος, ὑποχρεωμένος νὰ δώση λόγο: *εἰ δὲ καὶ στήσεις πονηροὺς καὶ πράξουν πονηρίαν* (παραλ. 1 στ.), *ὅσα κακὰ κι' ἂν πολεμοῦν ἀπίλογος ⟨εἶσθαι⟩ θέλεις* ὅ.π.

ἀπολογοῦμαι, Αἰν. ᾆσμ. 137, Hist. Imp. (Rochow) 34, 'Ασσίζ. 26[26], 32[22], 50[5], 85[3-5], 87[14], 91[3], 160[30], 162[9], 314[14], 340[8], 'Ελλην. νόμ. 518[2-3], 573[6], Διγ. Esc. 874, Σπαν. (Ζώρ.) V 583, Πτωχολ. Ρ 8, 'Απολλών. (Wagn.) 61, 665, 'Απολλών. 119, Μαχ. 20[26], 26[5], 196[31], 318[22], 456[12], 596[30], Σφρ., Χρον. μ. 24[3], 94[9], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[55], Βουστρ. 450, 458, 'Αλφ. (Μπουμπ.) I 79, Πένθ. θαν.[2] 500, Τζάνε, Κρ. πόλ. 207[17]· *ἀπιλογοῦμαι,* Καλλίμ. 1107, Διγ. Esc. 148, 326, 652, Βέλθ. 188, 885, 963, 986, 1269, Χρον. Μορ. Η 7865, Διήγ. παιδ. 116, Διήγ. Βελ. 200, Συναξ. γαδ. 20, Φλώρ. 651, 656, 745, 945, Λίβ. (Lamb.) Ν 69, Λίβ. Esc. 3776, 'Αχιλλ. (Haag) L 247, 'Αχιλλ. Ν 157, 'Αχιλλ. Ο 109, 'Ιμπ. 168, Θρ. Κων/π. Β 60, Παρασπ. Βάρν. C 163, 'Αργυρ., Βάρν. Κ 155, Θησ. (Foll.) I 68, Θησ. Β' [28[4], 87[4]], Γ' [17[1]], Ch. pop. 451, Χούμνου, Π. Δ. VII 27, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[41], Σαχλ. Ν 349, Σαχλ., 'Αφήγ. 366, 'Εκθ. χρον. 4[15], 'Απόκοπ. 157, 286, 393, Πικατ. 192, 306, Πένθ. θαν.[2] 69, Βεντράμ., Φιλ. 19, Διήγ. 'Αλ. G 289[22], Τριβ., Ρὲ 211, Πεντ. Γέν. XXXIV 13, XXXV 3, 'Εξ. XIX 19, XX 16, 'Αρ. XXXV 30, Δευτ. I 41, V 17, XIX 16, 18, XXXI 21, Αἰτωλ., Μῦθ. 6[9], 98[9], Αἰτωλ., Βοηβ. 180, 'Αλφ. 14[93], Πανώρ. Α' 420, Πιστ. βοσκ. I 2, 350, Βοσκοπ. 61, 113, Σουμμ., Ρεμπελ. 175, 'Ερωτόκρ. Β' 2268, Γ' 194, 622, Δ' 1491, Ε' 393, Εὐγέν. 689, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [245], Λεηλ. Παροικ. 381, Τζάνε, Κρ. πόλ. 193[15]· *ἀπιλοοῦμαι,* Πιστ. βοσκ. V 5, 222, 'Ερωτόκρ. Β' 847, 950· *ἀπιπλογοῦμαι,* Πεντ. 'Αρ. XXIII 12· *ἀπολοοῦμαι,* Πιστ. βοσκ. X 1, 99· *ἐπιλογοῦμαι,* 'Αρμούρ. 30· *'πιλογοῦμαι,* 'Ιων. 215[3], Βέλθ. 531, 'Αχιλλ. (Haag) L 218, 'Ιμπ. 305, Θρ. Κων/π. διάλ. 58, Χούμνου, Π.Δ. II 5, VII 66, X 7, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[201], Ριμ. κόρ. 597, 'Ερωτόκρ. Α' 248, 2160, Β' 1726, Γ' 581, 1722· *'πιλοοῦμαι,* 'Ερωτόκρ. Α' 250, Β' 1940, 2114, Γ' 772, 1540, Φορτουν. Δ' 28· *'πολογοῦμαι,* Μαχ. 284[8], 328[22], 378[15], 390[5], 472[8], Βουστρ. 422, Κυπρ. ἐρωτ. 77[18].

Τὸ ἀρχ. *ἀπολογοῦμαι.* Γιὰ τοὺς τ. *ἀπιλογοῦμαι, 'πιλογοῦμαι* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 33, 'Αθ. 24, 1912, 50, 57 καὶ Φάβη, 'Αθ. 29, 1917, ΛΑ 42-43. 'Η λ. καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολογειέμαι*).

1α) 'Απολογοῦμαι στὸ δικαστήριο ὑπερασπίζοντας τὸν ἑαυτό μου, ἀποκρούω κατηγορία ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπολογειέμαι* 1): *Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος κατ' ἐμοῦ... ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν καὶ λέγω ὡς ὅτι...* 'Ελλην. νόμ. 573[6]· *ὁ ἀγκαλόμενος ζητᾶ τῆς αὐλῆς ἡμέραν διὰ νὰ ἀπολογηθῆ*

'Ασσίζ. 340[8]· **β**) λογοδοτῶ: *Λοιπὸν ἂς ἐνθυμούμεστεν διὰ νὰ 'κονομηθοῦμεν εἰς τὸν ἀδέκαστον Κριτὴν τί ν' ἀπολογηθοῦμεν* Πένθ. θαν.[2] 500. **2**) Ὑπερασπίζομαι κάποιον (Πβ. τὴν ἀρχ. χρ. L-S στὴ λ. I): *τί διὰ τὴν κατάκριτον θέλεις ἀπιλογᾶσθαι* Φλώρ. 651· *νὰ κάμω ἐκεῖ θεσιαστήρι τοῦ Θεοῦ ὁποὺ ἀπιλογᾶται ἐμὲν εἰς τὴν ἡμέρα τῆς στεναχωριᾶς μου* Πεντ. Γέν. XXXV 3. **3**) 'Αναλαμβάνω εὐθύνες, ὑποχρεώσεις: *ἄπελθε νά 'σ' ἐλεύθερη κ' ἐγὼ ν' ἀπολογοῦμαι, τὰ στάμενα πού ἔδωκεν ὁ κύρης Μαρκιόνης ἐγὼ νὰ τὰ πλερώνω* 'Απολλών. (Wagn.) 665. **4**) 'Εκθέτω, ἐξιστορῶ: *ἐπέψαν καὶ ἐτάξαν τὸν ἀφέντην τῆς Σπάρας νὰ ἔλθη, ὅτι ἦλθεν ὁ ρήγας καὶ εἶναι ἕτοιμος νὰ τοῦ ἀπολογηθῆ ἀποὺ πάσα ζήτημαν ὅπου νὰ τοῦ ζητήση* Μαχ. 196[31]. Βλ. καὶ *ἀναβάλλω* 3, *ἀναφέρω* A1β, *ἀνιστορῶ* 1β. **5**) Καταθέτω δυσμενῶς, ψευδομαρτυρῶ: *ὅτι νὰ σηκωθῆ μάρτυρας ἄδικος εἰς ἀνὴρ νὰ ἀπιλογηθῆ εἰς αὐτὸν ἔγνεμα* Πεντ. Δευτ. XIX 16· *μὴν ἀπιλογηθῆς εἰς τὸ σύντροφό σου μάρτυρας ψεματένιους* Πεντ. Δευτ. V 17. Βλ. καὶ *ἀποδίδω* 4. **6**) 'Αποκρίνομαι, ἀπαντῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπολογειέμαι* 2): *μὲ κλάημα κι' ἀναστεναμὸ τοῦ φίλου 'πιλοήθη* 'Ερωτόκρ. Α' 250· *τότε ἀπιλογήθησαν οἱ ἄρχοντες καὶ λέγουν* Βέλθ. 963· *'Ερώτησέν τους παρευθὺς ἂν εἶναι ἐκ τοῦ Κάδμου τὸ αἷμα κ' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς οὕτως ἀπιλογήθη* Θησ. Β' [87[4]]· *μὲ τέχνη βγάνου τὴ μιλιά, μὲ τέχνη ἀπιλογοῦνται* Πανώρ. Α' 420. Βλ. καὶ *ἀντιγράφω* **1**, *ἀντιλαλῶ* Βα, *ἀντιλογοῦμαι*, *ἀντιμηνύω* **1**.

Ἡ μτχ. *ἀπολογούμενος*=ὁ κατηγορούμενος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I): *ἔπειτα ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ ὁρίση τοὺς κριτάδες νὰ ποιήσουν τὴν κρίσιν τοῦ ζητοῦντος καὶ τοῦ ἀπολογουμένου* 'Ασσίζ. 26[26].

ἀπόλοιπος, ἐπίθ., Δεφ., Λόγ. 184.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπόλοιπος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὑπόλοιπος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *"Αν τὸ μυστήριο [σου] δὲν μπορῆς ἀτός σου νὰ φυλάξης, πῶς ἠμποροῦν οἱ ἀπόλοιποι;* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἄλλος* 4, *ἀποδέλοιπος, δελοιπός, ἐπίλοιπος*.

ἀπολοῦθε, ἐπίρρ.· *ἀπολούθενε*, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [195].

'Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ὁλοῦθε*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απὸ ὅλα τὰ μέρη, ἀπὸ παντοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *"Ετσι κ' ἐσὺ ἀπολούθενε, ἔρωτα, χτυπισμένος* ὅ.π.

ἀπολούθενε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπολοῦθε*.

ἀπολπίζω, βλ. *ἀπελπίζω*.

ἀπολπισὰ ἡ, βλ. *ἀπελπισία*.

ἀπολταρῶ, βλ. *ἀπολυταρῶ*.

ἀπόλυσις ἡ, 'Ιερακοσ. 504[17], Gesprächb. 24[313], Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 639, 1293, 1613, Διήγ. ὡραιότ. 392, 393, 409.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόλυσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόλυσι*).

1) (Προκ. γιὰ τὴ θεία λειτουργία) λήξη της καὶ διάλυση τῶν πιστῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόλυσι* 1): *μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας* Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1293. **2**) 'Εξαπόλυση πτηνοῦ (ἐδῶ προκ. νὰ κυνηγήση): *Ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀπολύσεως* (ἐνν. *τοῦ ἱέρακος*) 'Ιερακοσ. 504[17].

ἀπολυταρίχνω, Βίος ἁγ. Νικ. 190· *'πολυταρίχνω*, Βίος ἁγ. Νικ. 195, 'Ερωτόκρ. Γ' 502.

'Απὸ συμφ. τῶν *ἀπολυταρῶ* καὶ *ρίχνω*· πβ. Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ. σ. 673 καὶ ΙΛ, λ. *ἀπολυταρίζω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

α) Ρίχνω μακριά, ἀπορρίπτω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *Τὰ μάθαινες ἐξέμαθες, τά 'ξερες ἤχασές τα καὶ τὰ ρηγάτα 'ς τσὶ κοπρὲς ἐπολυτάριξές τα* 'Ερωτόκρ. Γ' 502· **β**) (προκ. γιὰ χρήματα) ρίχνω, ἀφήνω: *ὅταν ἔλθῆ στὸν οἶκον μου νὰ τ' ἀπολυταρίξη* (ἐνν. τὰ χρήματα) Βίος ἁγ. Νικ. 190. Βλ. καὶ *ἀμολάρω* 1.

ἀπολυταρῶ· *ἀπολταρῶ*, Φορτουν. Γ' 352.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀπολυτάρι* (βλ. Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 23· πβ. καὶ Παγκ., 'Ιδίωμ. Κρ., λ. *ἀπολυταρρίχνω*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολυτάρω*).

Ρίχνω, πετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπολυτάρω* 1):... *καὶ τὰ τσικίνια ἀπολταρεῖ σὰ νά 'σανε λουμπούνια* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἄγω, ἀκοντίζω* 2, *ἀμπώθω, ἀπολυταρίχνω, ἀποδισκεύω*.

ἀπολυτίκιν τό, 'Ακ. Σπαν. 30[57].

Ὑποκορ. τοῦ οὐσιαστικοπ. οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀπολυτικὸς* (Γεωργακ., 'Αφ. "Αμ. 425· βλ. καὶ Παπαδ. Α., 'Αθ. 40, 1928, 65). Ἡ λ. ἤδη στὸν 'Ιω. Χρυσόστ. καὶ σὲ Εὐχολόγιο (Lampe, Lex., λ. *ἀπολυτίκιον*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπολυτίκιον*).

Τὸ τροπάριο ποὺ ψάλλεται στὴ μνήμη ἁγίου ἢ ἑορτῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπολυτίκιον*).

ἀπολυτικός, ἐπίθ., Βακτ. ἀρχιερ. 136[δίς], 179, 184.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀπόλυσις*. Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S Suppl. καὶ Lampe, Lex.

Προκ. γιὰ ἐπιστολὴ ποὺ χορηγεῖται σὲ ἱερέα, ὅταν μετατίθεται ἀπὸ μιὰ σὲ ἄλλη μητρόπολη (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 7. αἱ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *περὶ συστατικῆς ἐπιστολῆς καὶ ἀπολυτικῆς καὶ εἰρηνικῆς ὁποὺ δίδουν πρὸς τοὺς κληρικοὺς αὐτῶν, ὅταν θέλουσι νὰ ὑπάγουν εἰς ἄλλην πόλιν νὰ καθίσουν ἐκεῖ* αὐτ. 179.

ἀπολυτός, ἐπίθ., Χρον. Μορ. P 1428, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [151].

'Απὸ τὸ *ἀπολύω* (μᾶλλον ἄσχετο τὸ μτγν. *ἀπόλυτος*). Ἡ λ. ἤδη στὸν 'Επιφάνιο (Steph., Θησ., λ. *ἀπόλυτος*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ εἶναι ἐλεύθερος, ἀδέσμευτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Πῶς ἠμπορῶ ἡ καημένη νὰ σοῦ μιλήσω, ἂν μὲ κρατῆς ἔτσι σφικτὰ δεμένη; "Αφης με πρῶτ' ἀπολυτὴ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1151]· βλ. καὶ *ἀδούλωτος* 1α, *ἀκαταδούλωτος* α, *ἄνετος* 3, *ἀπόβλητος*· **β**) (προκ. γιὰ οἰκισμὸ) ποὺ εἶναι ἀνοιχτός, ποὺ δὲν περικλείεται ἀπὸ τεῖχος: *ὡς χώρα γὰρ ἀπολυτὴ κείτεται* (ἡ 'Ανδραβίδα) *εἰς τὸν κάμπον· οὔτε πύργος, οὔτε τειχία ἔναι ποσῶς εἰς αὔτην* Χρον. Μορ. P 1428. Βλ. καὶ *ἀνοικτὸς* 1β[2].

ἀπολυτρώνω, Πικατ. 19.

Τὸ ἀρχ. *ἀπολυτρόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Πρωΐας Λεξ.).

(Μέσ.) ξεφεύγω, γλυτώνω: *ἀπ' αὐτο ν' ἀπολυτρωθῶ, νὰ φύγω δὲν ἠμπόρουν κ' ἐκεῖνον τὸ κακὸν θεριὸν φάγει με θέλει ἐθώρουν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀπεκβαίνω* β, *ἀποβγαίνω* 2α, β, *ἀποβγάνω* 3α, *λυτρώνω*.

ἀπολύω, Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50, Προδρ. IV 132, 'Ιερακοσ. 368[1], 488[14], 500[25], 507[8], 'Ορνεοσ. ἀγρ. 528[18], 557[3], Διγ. Gr. VI 399, Διγ. Τρ. 2282, Διγ. A 3371, 'Ερμον. Z 120, 'Ορισμ. Μαμελ. 97[13,23], Πουλολ. 'Αθ. 274, Πουλολ. 321, Βίος 'Αλ. 3142, Συναξ. γαδ. 6,

Gesprächb.16^{110}, 20^{199}, 33^{2}, 61^{13}, Μαχ. 190^{35}, 566^{28}, Δούκ. 133^{12}, 307^{7}, 311^{2}, 331^{19}, 341^{11}, 391^{28}, Θησ. (Schmitt) 334 III 75, Ch. pop. 508, Διήγ. 'Αλ. V 27, Διήγ. 'Αλ. G 263^{28}, 264^{2}, 284^{24}, 288^{9}, Ἔκθ. χρον. 27^{10}, 48^{10}, 52^{6}, Σκλάβ. 196, Συναξ. γυν. 100, Σοφιαν., Παιδαγ. 119, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 290, 'Αχέλ. 695, 1631, 2099, Χρον. σουλτ. 70^{24}, 107^{3}, 112^{31}, 129^{22}, Δωρ. Μον. XXXVIII, Κατζ. Ε' 50, Πανώρ. Β' 535, Πιστ. βοσκ. I 5, 192· II 7, 69, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [230], Δ' [1096], Ε' [487], Φορτουν. Δ' 16· *ἀπολάω,* Εὐγέν. 259· *ἀπολνῶ,* Ἱστ. Βλαχ. 1644· *ἀπολῶ,* Πουλολ. Ζ 140, Πουλολ. 'Αθ. 145, Πουλολ. 151, Φυσιολ. (Zur.) XV^{4}, 'Αχέλ. 631, 1187, 1852, 2151, Πιστ. βοσκ. IV 7, 159, Στάθ. Γ' 36, Τζάνε, Κρ. πόλ. 197^{20}, 284^{9}, 348^{20}, 384^{3}, 486^{1}, 515^{9}· *'πολύω,* 'Αχιλλ. Ν 540, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{21,63}, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 511, Στάθ. Β' 62, Τζάνε, Κρ. πόλ. 300^{19}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπολύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 'Ενεργ. **1α**) 'Αφήνω ἐλεύθερο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Τί μὲ κρατεῖς, ἀδιάντροπε; γλήγορα ἀπόλυσέ με* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [230]· *"Ορισε καὶ ἀπολύσαν τον νά 'ναι σημαδεμένος* Πουλολ. 'Αθ. 274· βλ. καὶ *ἀπελευθερώνω, ἀποβγάνω* 3β· **β**) ἀπελευθερώνω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. ΑΙ2 καὶ ΙΙ. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *ἐγίνη Τοῦρκος καὶ τὸν ἀπόλυσε* Χρον. σουλτ. 112^{31}. Βλ. καὶ *ἀναρρύω, ἀποβγάνω* 3α, *ἀπογλυτώνω* 1. **2**) (Προκ. γιὰ στράτευμα) διαλύω τὸ στράτευμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Α ΙΙΙ 1· πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2): *ἀπολύσανε τὰ φουσάτα ὁποὺ ἑτοιμαζόντησαν εἰσὲ πόλεμον* Χρον. σουλτ. 70^{24}. Βλ. καὶ *ἀπέρχομαι* 3β. **3**) (Προκ. γιὰ τὸ σύζυγο) χωρίζω (μτβ.) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΑΙΙΙ2): *πολλὰ μοχθήσας τοῦ ἐκβαλεῖν αὐτὴν ἐκ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, οὐκ ἠδυνήθη ἑλκύσαι αὐτήν, ὅμως ἀπέλυσεν αὐτὴν* Ἔκθ. χρον. 27^{10}. **4**) (Προκ. γιὰ ἀπεσταλμένους) κατευοδώνω: *ὁ Μουχαμὲτ δεξιῶς αὐτοὺς ἰδών... φιλοτιμήσας καὶ δώροις πλείστοις κορέσας ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ* Δούκ. 133^{12}. **5**) (Προκ. γιὰ πλοῖα) ἐξαποστέλλω: *Μεθ' ἡμέρας οὖν τρεῖς τῆς ἁλώσεως ἀπέλυσε τὰ πλοῖα πορεύεσθαι ἕκαστον εἰς τὴν αὐτῶν ἐπαρχίαν καὶ πόλιν* Δούκ. 391^{28}. Βλ. καὶ *ἀποδιαβάζω* 1. **6α**) 'Αφήνω (κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α4): *κρατεῖς το εἰς τὴν γλώσσα σου, ποσῶς οὐκ ἀπολεῖς το* Πουλολ. 'Αθ. 145· ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ.=ἀχαλίνωτος: *αἱ ἡδοναὶ εἶναι πρᾶγμα ἀκράτητον καὶ ἀπολελυμένον* Σοφιαν., Παιδαγ. 119· βλ. καὶ *ἀμολάρω, ἀπαριάζω* 1β, *ἀπαφήνω* 1· **β**) προσηλώνω κάπου τὸ βλέμμα μου: *καὶ ἀπολύσουσιν ἀτενὲς ἐκεῖ τὸ ὄμμα* Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50. **7**) Δίνω ἄφεση ἁμαρτιῶν, παραβλέπω, συγχωρῶ: *τὲς ἁμαρτίες σ' ἐπόλυκα διὰ τὴν πολλήν σου ἀγάπην* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{63}. **8**) 'Εγκαταλείπω: *διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἀπόλυσεν ὁ ῥήγας τὴν Τρίπολιν γλήγορα διὰ τὸν ἀπαίδευτον λαὸν* Μαχ. 190^{35}. Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Α4, *ἀμπαντονάρω, ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαριάζω* 1α, *ἀπαρνοῦμαι, ἀπαφήνω* 1, *ἀποβάλλω* 1. **9**) (Προκ. γιὰ τὴν ἐκκλησία) διαλύω τὸ ἐκκλησίασμα στὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 6): *ἡ ἐκκλησία ἀπολνᾶ κ' ἡμέρα θέλει γένει* Ἱστ. Βλαχ. 1644. **10**) (Προκ. γιὰ πορδὴ) ἀφήνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 9): *Καὶ πῶς κατέχεις κ' ἦτονε τὸ πράμα τοῦτο ἔτσι; Νὰ ζήσω, ἀποὺ τὰ λόγια σου, Φλουρού, ἐπόλυκές τσι* Στάθ. Β' 62. **11**) (Προκ. γιὰ χολή, φλέγμα, κλπ.) βγάζω ἀπὸ τὸ στόμα, κάνω ἐμετό: *καὶ εὐθέως ἀπολύει πᾶσαν χολὴν καὶ φλέγμα* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 528^{18}. **12**) (Προκ. γιὰ μυρωδιὰ) ἀναδίνω: *καὶ βλέπω τὴν ἱστίαν του πῶς συχνοφλακαρίζει καὶ πῶς πολλάκις τῶν κρεῶν τὴν τσίκναν ἀπολύει* Προδρ. IV 132. Βλ. καὶ *ἀπόζω* 1. **13α**) 'Αφήνω κάτι νὰ ἁπλωθῆ, χαλαρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 15): *Τὸ χαλινάρι ἀπόλυσες κατὰ τὴν ὄρεξήν τους* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1096]· *μ' ἀπολυμένα ῥέτενα στῆς τύχης μου τὸ θάρρος* Θησ. 334 III 75· βλ. καὶ *ἀντεφαπλῶ*· **β**) (προκ. γιὰ τὰ μαλλιὰ) ἀφήνω λυτὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α15): *Ἡ βασίλισσα τὰ μαλλιά της ἀπόλυκεν ἕως τὴν γῆν* Διήγ. 'Αλ. G 288^{9}· **γ**) (προκ. γιὰ τὶς φτεροῦγες πουλιοῦ) ἁπλώνω, τεντώνω: *ὅταν ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος..., ἀπολεῖ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ὁ γρὺψ καὶ δέχεται τὰς ἀκτῖνας τοῦ*

ἡλίου Φυσιολ. XV^{4}. **14**) (Προκ. γιὰ φωτιὰ) βγάζω (σπίθες) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 16γ): *νὰ πῆς νὰ κάμῃ φωτιὰ ποτὲ νὰ πιάσῃ ἢ σπίθα ν' ἀπολύσῃ* Πιστ. βοσκ. I 5, 192. **15**) 'Εξαπολύω (κάπ. ἢ κ.) ἐναντίον ἄλλου: *Καὶ 'Αλέξανδρος ἀπόλυκεν τέσσερεις χιλιάδες ἀμάθητα βουβάλια καὶ ἀγελάδες* Διήγ. 'Αλ. G 284^{24}. **16**) 'Εκσφενδονίζω, ρίχνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 18): *ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Χαλὶλ πασιᾶ χώνας χαλκοῦς ἀπολυούσας πέτρας ὑπὲρ ἑξακοσίων λιτρῶν τὸ βάρος* Δούκ. 307^{7}· *τὴν κάλλια μου σαΐτα* (παραλ. 1 στ.) *τὴν βάνω στὸ δοξάρι καὶ ἀπολῶ την* Πιστ. βοσκ. IV 7, 159· πβ. καὶ *ἀκοντίζω* 2, *ἀμολάρω* 3, *ἀμπώθω* 2β, *ἀποδισκεύω, ἀπολέρνω* 1. Φρ. *ἀπολῶ κοπανιὰ* =δίνω κοπανιὰ Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [487]· *ἀπολῶ τουφέκια*=ρίχνω τουφεκιές, πυροβολῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 19): *Οἱ Τοῦρκοι στὲς τριντζέρες τως ἔστεκαν κι' ἀπολοῦνε ἀνάμεσα εἰς τὸ λαὸ τουφέκια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 486^{1}. **Β'** Μέσ. **1**) 'Αποχωρίζομαι ἀπὸ κάποιον (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. C II): *τῶνδε ἐγὼ ἀπολυθεὶς χάριν ἀναπαυθῆναι* Διγ. Α 3371. **2**) Ὁρμῶ, ἐπιτίθεμαι: *εὐθὺς ἐπελυθήκασιν οἱ ἀδελφοὶ οἱ πέντε* 'Αχιλλ. Ν 540· *Καὶ ὡσὰν ἤρθανε, δὲν ἐστάθη εἰς τὸν λόγον του, μόνε ἀπολύθη τὸ φουσάτο... καὶ τοὺς ἐπιάσανε καὶ τοὺς ἐκάμανε σκλάβους* Χρον. σουλτ. 107^{3}. Βλ. καὶ *ἀνεβαίνω* 2, *ἀντιπίπτω.*

ἀπολῶ· *ἀπολεῖ,* Προδρ. II 54^{b}, ἐσφαλμ. γρ. τοῦ χφ. ἀντὶ *ἀπειλεῖ* (βλ. Hesseling, Προδρ., Γλωσσ., λ. *ἀπειλεῖ*).

ἀπομαζώνω, Διγ. Esc. 1317, Σαχλ., 'Αφήγ. 182, 254, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 422.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μαζώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' ('Ενεργ.) τελειώνω τὸ μάζεμα, τὴ συγκέντρωση: *«μαζώνω ἐτούτους τοὺς βάτους...»... δὲν τοὺς εἶχε ἀκόμη ἀπομαζωμένους* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 422. **Β'** Μέσ. **1**) Συγκεντρώνομαι: *καὶ οἱ τρεῖς ἀπομαζώχθησαν καὶ εἰς ἕναν τόπον στέκουν* Διγ. Esc. 1317. Βλ. καὶ *ἀνταμώνω* II Β2α^{2}. **2**) 'Αποσύρομαι, ἀπομονώνομαι: *καθεὶς ἀπομαζώνεται ἀπέσω εἰς τὸ κελλί ντου* Σαχλ., 'Αφήγ. 182. Βλ. καὶ *ἀναχωρῶ* 3, *ἀποκλείω* 2.

ἀπομαθαίνω, Πουλολ. 617.

'Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀπομανθάνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κάνω κάποιον νὰ ξεμάθῃ κάτι (Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπομαθίζω*): *καὶ θέλουν σὲ ῥαβδίσουσιν καὶ θέλουν σ' τ' ἀπομάθει* ὅ.π.

ἀπόμακρα, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 119, 124, Διγ. Gr. IV 402, VI 724, Κυπρ. ἐρωτ. 43^{7}, 'Αχέλ. 1395, 'Ερωτόκρ. Α' 875, 1136, Γ' 911, Ε' 323· *ἀπομακρά,* Διγ. (Hess.) Esc. 428, Βέλθ. 751, Λίβ. Ρ 2404, Λίβ. Sc. 992, Λίβ. Ν 1918, 3162, Φυσιολ. 371^{18}, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Wagn.) 427, Μαχ. 654^{16}, Σαχλ. Ν 95, 'Ιμπ. (Legr.) 429, Κορων., Μπούας 78, Πένθ. θαν. Ν 346, Αἰτωλ., Μῦθ. 114^{7}, Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. 41, 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 393, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 422, Βίος Δημ. Μοσχ. 496, Ἱστ. Βλαχ. 319, 2813, 'Ερωτόκρ. Α' 480, Γ' 497, 536, Δ' 5, Ε' 207, 1534, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [818], Λίμπον. 54, Φορτουν. Δ' 480, Τζάνε, Κρ. πόλ. 213^{8}, 225^{12}, 408^{15}· *ἀπομακράν,* Διγ. Ζ 2157, Λίβ. Ρ 1734, 'Αχιλλ. Ο 670, Κορων., Μπούας 33, 71, 97, Τζάνε, Κρ. πόλ. 178^{6}· *ἀπομακράς,* 'Απόκοπ. 36, Φαλλίδ. 13, 'Ερωτόκρ. Α' 656, Θυσ. 1015, Φορτουν. Γ' 79· *ἀπουμακρά,* Μαχ. 588^{13}, Κυπρ. ἐρωτ. 69^{8}, 77^{22}, 121^{8}. *'πουμακρά,* Κυπρ. ἐρωτ. 18^{13}.

'Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μακρά.* Πβ. ὅμως καὶ Βογιατζ., 'Αθ. 27, 1915, ΛΑ 132-133. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Οἱ τ. *ἀπομακρά, ἀπομακράς, ἀπουμακρὰ* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόμακρα* ἢ *ἀπομακρᾶς*).

1) Μακριά, σὲ μεγάλη ἀπόσταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Λοιπὸν ἂν εἶμ'*

ἀπόμακρα ᾿χ τὸ δεῖσ σου Κυπρ. ἐρωτ. 43^{7}· *Ὅστις φιλήσειεν ἐγγὺς τοῦ ὕπνου οὐχ ὑστερεῖται, ὁ δὲ φιλῶν ἀπόμακρα μὴ ἀμελῇ τὰς νύκτας* Διγ. Gr. IV 402. Βλ. καὶ *ἀλάργα*. **2α**) Ἀπομακριά, ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπομακρᾶς*): *καὶ νὰ φωνιάξῃ ἀπομακράς: Δόξα Θεοῦ καὶ χάρη! Ἐγλύτωσεν ὁ Ἰσαάκ κ' ἐσφάγη τὸ κριάρι* Θυσ. 1015· *Ἂν ἴδῃς εἰς τὸ πέλαγος καράβιν κινδυνεῦον, ἐσὺ γελᾷς ἀπόμακρα κ' ἐκεῖ μεγάλη τσίκνα· ἐσὺ λέγεις «ἀιλίμονον» κ' ἐκεῖ θεωροῦν ἀγγέλους* Γλυκᾶ, Στ. 124· Τζάνε, Κρ. πόλ. 178^{6}· βλ. καὶ *ἀποανάγναντις* 3, *ἀπομακριά, ἀποστάδην*· **β**) (μεταφ.) μὲ ὑπονοούμενα, μὲ ὑπαινιγμούς: *Μ' ἀθιβολὲς ἀπόμακρα ἐσίμωνε κοντά τση* Ἐρωτόκρ. Α' 875· *λογιάζου γιὰ τὴν προξενειά πῶς νὰ τσῆ τήνε ποῦσι κι' ἀρχίζουσιν ἀπόμακρα* Ἐρωτόκρ. Ε' 323. Βλ. καὶ *ἀναγυριστικά*.

ἀπομακραίνω, Θησ. Γ' [85^{3}], Πανώρ. Γ' 602, Ροδολ. Ἀφ. [36], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [112], Ε' [22]· μτχ. *ἀπομακρεμένος*, Ροδολ. Α' [78].

Ἀπὸ τὸ *ἀπομακρύνω* ἢ σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μακραίνω* (βλ. Βογιατζ., Ἀθ. 27, 1915, ΛΑ 133-134). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *ἀπομακραίνειν*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπομακρύνω*).

Α' Μτβ. **α**) Ἀπομακρύνω (κάπ.) ἀπὸ κάπου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπομακρύνω* 1): *Μ' ὅλον π' ὁ πονηρότατος ναύτης ὀχ τὴν δικήν της πατρίδα τὴν ἐξανασπᾶ... ...καὶ τὴν ἀπομακραίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [22]· **β**) κρατῶ (κάπ.) μακριά, (τὸν) ἀποφεύγω: *τοὺς ἄντρες ὅλους νὰ μισῶ καὶ νὰ τσ' ἀπομακραίνω* Πανώρ. Γ' 602. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1β, *ἀναμερίζω* β, *ἀπαγορεύω* Α2, *ἀπεκβαίνω* β. **Β'** (Ἀμτβ.) πηγαίνω μακριά, ἀπομακρύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπομακρύνω* 1): *ἐμίσσευεν ὁ ἄτυχος, ἀπομακραίνει ᾿κεῖθεν* Θησ. Γ' [85^{3}]. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναμεριάζω, ἀνασπῶ* ΙΙ1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀπεμπρὸς* 2β, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδιαβαίνω* 1, *ἀπομακρύνω* 3.

ἀπομακρὰν καὶ **-κράς,** ἐπίρρ., βλ. *ἀπόμακρα*.

ἀπομακρέα, -κρεὰ καὶ **-κρέας,** ἐπίρρ., βλ. *ἀπομακριά*.

ἀπομάκρεμα τό, Πεντ. Λευιτ. XII 2, 5, XV 19, 25.

Ἀπὸ τὸ *ἀπομακραίνω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *ἀπομακραίνειν*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπομάκρυσμαν*).

Ἀπομόνωση (Ἐδῶ προκ. γιὰ τὴν ἔμμηνη κάθαρση τῶν Ἰουδαίων γυναικῶν· πβ. Π.Δ. Λευιτ. XV 19): *γεναίκα ὅτι νὰ εἶναι ρεγούσα, ... ἑφτὰ μέρες νὰ εἶναι εἰς τὸ ἀπομάκρεμά της* αὐτ. XV 19.—Βλ. καὶ *ἀπεκβολή, ἀπόβγαλμαν, ἀποκουντουρίδα, ἀποστείλημα*.

ἀπομακρία, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομακριά*.

ἀπομακριά, ἐπίρρ., Πεντ. Γέν. XXII 4, XXXVII 18, Ἔξ. XXIV 1, Δευτ. XXVIII 49, Αἰτωλ., Μῦθ. 114^{8}, 138^{2}, Παλαμήδ., Βοηβ. 148, Σταυριν. 663, Διγ. Ο 212· *ἀπομακρέα*, Λόγ. παρηγ. L 71, 147, 238, Διγ. Esc. 1556, Χρον. Μορ. P 8402, Ἀχιλλ. L 1103, Ἰμπ. 395· *ἀπομακρεά*, Διήγ. Βελ. 269, 460α, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 104, Σαχλ., Ἀφήγ. 380· *ἀπομακρέας*, Διγ. Esc. 1153, Λίβ. Esc. 188, 2066· *ἀπομακρία*, Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{15}, 57^{7}· *ἀπομακριάς*, Χούμνου, Π.Δ. XII 3, Πικατ. 98· *᾿πομακρέας*, Ἰμπ. (Legr.) 918· *᾿πουμακριά*, Παλαμήδ., Βοηβ. 149.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μακριά*. (Τὸ -ς ἀναλογικὰ πρὸς τὸ *ἀπομακρὰς* καὶ τὰ ἄλλα ἐπιρρ. σὲ -ς). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπομακρεά*).

Ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π.): *ὁπού ᾿ναιν μέγας πελελὸς*

ἀπομακρεὰ χωρίζει Σαχλ. Α' 104· *καὶ ἀπομακριὰς ἐφώναξεν: Ποιὸς ἐκ τὸν Ἅδη ἐβγαίνει;* Πικατ. 98. Βλ. καὶ *ἀποανάγναντις* 3, *ἀπόμακρα* 2, *ἀπομακρόθεν, ἀποστάδην*.

ἀπομακρίας, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομακριά*.

ἀπομακρίζω, Μαχ. 10^{4}, 210^{4}, 272^{17}, 438^{26}, 600^{5}.

Τὸ μτγν. *ἀπομακρύνω* μὲ ἐπίδρ. ρ. σὲ *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *ἀπομακραίνειν*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀπομακρύνω, ἐξορίζω: *καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς αἰχμαλωτεῦσαν τους καὶ ἀπομακρίσαν τους* (ἐνν. οἱ Λατίνοι) αὐτ. 10^{4}· βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀπεμπρὸς* 2, *ἀποδημῶ* 3, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀπολογιάζω* Ι 7· **β**) (μτβ. καὶ ἀμτβ.) φροντίζω ὥστε νὰ διαιωνίζεται μιὰ ὑπόθεση, ἀναβάλλω, μεταθέτω: *Ὁ σουλτάνος ἐπεθύμαν εἰς τοῦτον καὶ ὄχι νὰ τελειωθῇ καὶ ἀπομάκριζεν* αὐτ. 210^{4}· *Τώρα νὰ ᾿ξηγηθοῦμεν περὶ τοῦ τρισκατάρατου σουλτάνου, ὅπου ἀπομάκριζεν τὴν ἀγάπην καὶ δὲν ἔθελε νὰ τὴν τελειώσῃ* αὐτ. 272^{17}. Βλ. καὶ *ἀναπέμπω* 3, *ἀναστρέφω* 1, *ἀποδιαβάζω* 3. **2**) Ξεμακραίνω, ἀπομακρύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἄφησε νά ᾿ρτουν ὡς τὴν Σίνταν, ν' ἀπομακρίζουν κ' ἐκεῖ μὲ τὸ θέλημαν τοῦ Θεοῦ θέλομεν τὸ πάρειν* (ἐνν. τὸ λογάριν) αὐτ. 438^{26}. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναμεριάζω, ἀνασπῶ* ΙΙ 1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδημῶ* 2, *ἀπολείπω* 1.—Βλ. καὶ *ἀπομακρύνω*.

ἀπομακρόθεν, ἐπίρρ., Σπαν. V 156, Σπαν. (Λάμπρ.) V 166, Διγ. Esc. 1262, Α 1412, 2047, Πουλολ. 629, Φλώρ. 1345, Περὶ ξεν. Α 369, Λίβ. P 2112, Ἀχιλλ. L 289, Ἀχιλλ. Ο 196, Φυσιολ. 370^{8}, Δούκ. 407^{17} (ἔκδ. *ἀπομικρόθεν*· διορθώσ.), Διγ. Ἄνδρ. 320^{22}, 344^{4}, 401^{31}· *ἀπομακρόθες*, Λίβ. Esc. 3065· *ἀπουμακρόθεν*, Μαχ. 588^{15}.

Τὸ μτγν. *ἀπομακρόθεν*. Ἡ λ. στὴν Κ.Δ. (Μάρκ. 5, 6) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ κίνηση) ἀπὸ μακρινὴ ἀπόσταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μαντατοφόροι ἦλθασιν τούτων ἀπομακρόθεν* Ἀχιλλ. L 289· *τὸν λαὸν ἐλθόντα ἀπομακρόθεν* Διγ. Α 2047· Διγ. Ἄνδρ. 401^{31}. **2**) (Προκ. γιὰ στάση) ἀπομακριά, σὲ κάποια ἀπόσταση: *Ἦτον ἀπομακρόθες μας ποτάμι νὰ ἔχῃ δένδρα* Λίβ. Esc. 3065.—Βλ. καὶ *ἀποανάγναντις, ἀπόμακρα* 2α, *ἀποστάδην*.

ἀπομακρόθες, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομακρόθεν*.

ἀπομακρύνω, Διγ. Esc. 772, Διγ. Τρ. 2505, Φυσιολ. 363^{21}, 370^{6}, Δούκ. 93^{22}, 317^{3}, Ριμ. κόρ. 659, Κορων., Μπούας 122, 134, Βεντράμ., Φιλ. 185, Πεντ. Ἔξ. XXIII 7, Λευιτ. XXVI 43, 44, Ἐρωφ. Γ' 192, Πιστ. βοσκ. V 1, 30, Διγ. Ἄνδρ. 393^{7}, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [171], Τζάνε, Κρ. πόλ. 300^{16}· *᾿πομακρύνω*, Χούμνου, Π.Δ. Χ 35.

Τὸ μέσ. *ἀπομακρύνομαι* στὸν Ἀριστ. (L-S Κων/νίδη, λ. *ἀπομακρύνομαι*). Τὸ *ἀπομακρύνω* ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ. (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀπομακρίζω*.

Α' Ἐνεργ. **1**) Μτβ. **α^{1}**) Ὁδηγῶ (κάπ. ἢ κ.) μακριά, ἀπομακρύνω (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Ἰω. Χρυσόστ., Lampe, Lex., καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἡ θέσις τοῦ τόπου ἀπεμάκρυνε τοῦτο* (δηλ. τὸ ὕδωρ) Δούκ. 93^{22}· βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀποδημῶ* 3, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀποξενώνω* Αα· **α^{2}**) ἀπωθῶ: *τοὺς τύπους μου ἀπομάκρυνεν ἡ ψυχή τους* Πεντ. Λευιτ. XXVI 43. Βλ. καὶ *ἀπολογιάζω* Ι 5. **2**) Ἀπομακρύνομαι (ἀπὸ κάπ. ἢ ἀπὸ κ.) (Βλ. καὶ Κριαρ., B-NJ 10, 1934, 410): *Τόπο μηδένα σκοτεινὸ στὸν κόσμο δὲν ἀφήνει ὁ ἥλιος ὁ λαμπρότατος σὰν τὸν ἀπομακρύνῃ, καθὼς μ' ἀφήνει σκοτεινὴ καὶ μαύρη τὴν καρδιά μου τούτη ἡ νεράιδα* Ἐρωφ. Γ' 192. **3**)

('Αμτβ.) ξεμακραίνω, ἀπομακρύνομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καλὰ καὶ ἀπομακρύνει τ' ὅμορφον ἄστρον τοῦ βοριᾶ* Πιστ. βοσκ. V 1, 30. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναμεριάζω, ἀνασπῶ* II 1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδημῶ* 2, *ἀποδιαβαίνω* 1, *ἀπομακραίνω* Β, *ἀποξενώνω* Β1β. **Β'** ('Ενεργ. καὶ μέσ. μτβ.) φεύγω μακριὰ (ἀπὸ κάπ. ἢ ἀπὸ κ.) ἀπομακρύνομαι: *μὴ ἀπομακρύνης τῆς 'Εκκλησίας* Φυσιολ. 363^{21}· *ὡς εἶδεν τὸ ἑταίρι του ἐστράφην ἐξοπίσω καὶ μίλιν τοῦ ἀπεμάκρυνε φευγόμενον ἐξ αὗτον* Διγ. Esc. 772· *ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς τὴν τοῦ γόητος φωνήν, ἀπομακρύνεται* (βλ. καὶ κριτ. ὑπ.) *αὐτὴν λέγων*... Φυσιολ. 370^{6}. Βλ. καὶ *ἀποχωρίζω* II.—Βλ. καὶ *ἀπομακραίνω, ἀπορρέω* 1.

ἀπομαργώνω, Σοφιαν., Παιδαγ. 112.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μαργώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) μουδιάζω ὁλότελα καὶ τὰ χάνω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *οἱ δαρμοὶ... πρέπουσιν εἰς δούλους, ἀλλ' οὐχὶ εἰς ἐλευθέρους ἀνθρώπους· ἐπειδὴ τὰ παιδία τρέμουσι καὶ ἀπομαργώνουσιν εἰς τὴν σπουδήν, μέρος μὲν διὰ τὸν πόνον τοῦ δαρμοῦ καὶ μέρος διὰ τὴν ὕβριν* ὅ.π.

ἀπομάσσομαι, Βίος 'Αλ. 3277.

Τὸ ἀρχ. *ἀπομάσσομαι*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κάρπαθο (ΙΛ).

Σφουγγίζω (Πβ. L-S στὴ λ. I 2 μέσ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *'Ιδρῶτας ἀπομάξασθε* ὅ.π.

ἀπομαστεύω, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 33.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *μαστός*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Θηλάζω: *συνεμινύριζον αὐταῖς τὰ βρέφη· οὐκ ἀπομαστεύειν γὰρ εἶχον εὐκόλως* ὅ.π.

ἀπομαυρίζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 448^{12}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μαυρίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

('Αμτβ.) γίνομαι μαῦρος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ὁπού 'κανεν τὰ κύματα ὡσὰν βουνιὰ κι' ἀφρίζαν κι' ὥρες ἐκοκκινίζανε κι' ὥρες ἀπομαυρίζαν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀμαυρώνω*.

ἀπομάχομαι, Μακρεμβ., 'Υσμ. 211^{1}, 265^{6}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπομάχομαι*.

1) 'Αγωνίζομαι (ἐναντίον κάποιου) ('Η χρ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ὁ δ' ἔρως τοῖς ἀλλεπαλλήλοις τῶν ἐννοιῶν ὅλους καταφραξάμενός μου τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἀκροβολισμοὺς ἀπεμάχετο* αὐτ. 211^{1}. **2**) Προσπαθῶ, ἐπιχειρῶ μὲ βία: *ἀναιδῶς περιπλακεῖσά με φιλεῖν ἀπεμάχετο* αὐτ. 265^{6}. Βλ. καὶ *ἀγωνίζομαι* 3, *ἀγωνίζω, ἀγωνοῦμαι* 2α, *ἀναδρομίζω, ἀναπονοῦμαι, ἀποκινῶ* Α, *ἀποκοτῶ* β.

ἀπομειδιῶ, Βέλθ. 1004, 1237, 'Αχιλλ. Ν 498.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μειδιῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Γελῶ, χαμογελῶ: *Ἦλθεν εἰσμίαν ὁ Βέλθανδρος, κατέμπροσθεν ἐστάθην· μικρὸν ἀπεμειδίασε βλέποντά τον ἡ κόρη* Βέλθ. 1004.—Βλ. καὶ *ἀκνογελῶ, ἀκρογελῶ*.

ἀπομεινάδι τό· *ἀπομονάδι(ν)*, Κυπρ. ἐρωτ. 131^{7}, Πεντ. Δευτ. II 34, III 3, 11, 13.

'Από τὸ *ἀπομένω* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-άδι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸ ποὺ ἀπομένει, τὸ ὑπόλοιπο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀφανιάσαμε τὸ πᾶν κάστρο ἀνθρώπων καὶ τὶς γεναῖκες καὶ τὸ νήπιο, δὲν ἐπερσέψαμε ἀπομονάδι* Πεντ. Δευτ. II 34· *καὶ εἰς ὅσον ἐμπορῶ στρέφομαι κλιόντα* (=κλαίοντας) *τ' ἀπομονάδιν τῆς ζωῆς διδόντα σ' ἐσέν, Σωτὴρ* Κυπρ. ἐρωτ. 131^{7}.

ἀπομεινάρης, ἐπίθ. καὶ οὐσ.· *ἀπομονάρης*, Διήγ. παιδ. 509 (ἔκδ. *ἀπομειναρέα*· κατὰ κώδ. καὶ Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 361-2 *ἀπομοναρέα*), Φαλιέρ., Ρίμ. L 177, Πεντ. Γέν. XLV 7, 'Αχέλ. 1946, 2511, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401, Κατζ. Α' 313, Δ' 375, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 106, Ε' 171, 195, 418, Πιστ. βοσκ. I 2, 370· 3, 138· 5, 80· III 9, 5· IV 3, 83, Φαλλίδ. 32, 'Ερωτόκρ. Α' 1296, 1724, Β' 839, 1143, 1751, 2418, Δ' 830, Ε' 29, 128, Στάθ. Α' 259, Γ' 38, 384, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [101, 113, 342], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [348], Φορτουν. Β' 461, Τζάνε, Κρ. πόλ. 244^{26}, 253^{18}, 306^{26}, 317^{9}, 343^{16}, 484^{12}, 546^{26}.

'Από τὸ *ἀπομένω* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Βλ. καὶ *ἀδυναμάρι* (ἐτυμολ.) καὶ *ἀμπολιάρης* (ἐτυμολ.). Τ. *ἀπομεινάρι* στὸ Χρον. Γαλαξ. 201. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπομεινάρις*).

Α' ('Επιθετ.) ποὺ ὑπολείπεται, ἀπομένει, ὁ ὑπόλοιπος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπομεινάρις* Α1): *ἐκεῖ* (δηλ. *εἰς τὴν καρδιά μας*) *'χει ἕνα ψηλὸ θρονὶ* (ἐνν. *ὁ Ἔρωτας*), *ὅπου συχνιὰ καθίζει, τ' ἀπομονάρι μας κορμὶ ὡς τοῦ φανῇ τ' ὁρίζει* 'Ερωτόκρ. Α' 1296. Βλ. καὶ *ἄλλος* 4, *ἀποδέλοιπος, ἀπόλοιπος*. **Β'** 'Ως οὐσ. (τὸ οὐδ. συνήθως στὸν πληθ.) **1α**) αὐτὸ ποὺ ἀπομένει, ὅ,τι ἀπομένει ὡς τελευταῖο ὑπόλειμμα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Β1): *ἕνα στρατιώτη ἀκομή, μόνος κι' αὐτὸς κλωνάρι ξεριζωμένου βασιλιοῦ στὸν κόσμο ἀπομονάρι* 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 106· **β**) τὸ ὑπόλοιπο (τμῆμα ἢ ὁμοειδὲς μέρος ἀπὸ ἕνα σύνολο) (Πβ. ΙΛ, ὅ.π., Β1): *σαρδόνιοι, χαλκηδόνιοι καὶ τ' ἔμορφα μπαλάσα τὰ πλάγια του ἂς καλύψουσι κι' ὅλο τ' ἀπομονάρι σὰ χιονισμένο ἂς φαίνεται μὲ τὸ μαργαριτάρι* Ροδολ. Γ' [101]· *Τὸ πρόσωπό σου μοναχὰς δὲ μοιάζει μετ' αὐτεῖνο, στ' ἀπομονάρια ὅντε σὲ δῶ, σὰ νὰ θωρῶ κ' ἐκεῖνο* 'Ερωτόκρ. Ε' 128· *ὅλα τ' ἀπομονάρια, μαοῦνες καὶ τὰ κάτεργα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 317^{9}· *τ' ἀπομονάρια τσῆ γραφῆς πάντα κουρφὰ τὰ κράτει* 'Ερωτόκρ. Δ' 830· βλ. καὶ *ἀπόκομμαν* 1· **γ**) (προκ. γιὰ τὸν ἔρωτα) οἱ ἐπιμέρους ἐρωτικὲς ἐκδηλώσεις, τὰ παρεπόμενα τῆς ἐρωτικῆς διάθεσης: *στ' ἀπομονάρια τσῆ φιλιᾶς ὀλπίζω νὰ τοῦ φύγω* 'Ερωτόκρ. Α' 1724. **2**) (Προκ. γιὰ τὸν ἄνθρωπο) αὐτὸς ποὺ ἀπομένει, ὁ ζωντανὸς (σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ νεκρὸ) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1 Φρ.): *ἂν ἔχῃς καὶ καλόν τινα ἀκόμη ἀπομονάρη καὶ αὐτόν, ὅντε τοῦ φαίνεται, πάλι νὰ τόνε πάρη* (ἐνν. *ὁ Χάρος*) Φαλιέρ., Ρίμ. L 177. Βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* μτχ. 1. **3**) (Προκ. γιὰ τὸ μαλλὶ) τὰ μικρὰ κομμάτια ποὺ ἀπομένουν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασία, τὰ ἀπόμαλλα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π., Β3α): *Τὰ δ' ἄλλα πάντα τὰ χοντρὰ* (ἐνν. *μαλλιά*), *τὰ ἀπομοναρέα* Διήγ. παιδ. 509.

ἀπομεινίσκω, βλ. *ἀπομενίσκω*.

ἀπομελανώνομαι, Καλλίμ. 2035.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μελανώνομαι*. Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 110. Βλ. καὶ L-S Supl., λ. *ἀπομελάνωσις*.

Βγάζω τὰ μαῦρα ροῦχα, ξεπενθῶ: *καὶ συντομώτερον ἡμεῖς ἀπομελανωθοῦμεν* ὅ.π.

ἀπομεμωραμμένος, μτχ., βλ. *ἀπομωραίνω*.

ἀπομενάμενος, μτχ., βλ. *ἀπομένω*.

ἀπομενίσκω· *ἀπομεινίσκω*, 'Ασσίζ. 142^{21}, 276^{6}, Μαχ. 2^{9}, 66^{27}, 172^{27-8}, Κυπρ. ἐρωτ. 75^{30}, 94^{8}· *ἀπομνίσκω*, Πεντ. 'Εξ. X 5.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μενίσκω-μεινίσκω*. Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 300 καὶ Ἀναγνωστ., ΛΑ 6, 1923, 81 κέ. Βλ. καὶ Dawk., Modern Gr. 585, λ. *ἀπομένω*. Οἱ τ. *'πομεινίσκω, ἀπομνίσκω* καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) Ἀπομένω, μένω ὡς ὑπόλοιπο, ὑπολείπομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ φάη τὸ περσότερο τοῦ γλυτωμοῦ ὁπού ἀπομνίσκει ἐσᾶς ἀπὸ τὸ χαλάζι* Πεντ. Ἔξ. Χ 5. **2**) Περιμένω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *γιατὶ νὰ τὴν βιγλίσω πιὸν δὲν θαρ' ὧδε καὶ ν' ἀπομεινίσκω ἀνάπαψην δὲν βρίσκω* Κυπρ. ἐρωτ. 94[8]· *ἂς ἀπομεινίσκωμεν ὥστη νὰ θέλη ὁ Θεὸς νὰ σηκώννη τοὺς γονίους μας καὶ νὰ παίρνωμεν τὴν κληρονομίαν* Μαχ. 2[9]. Βλ. καὶ *ἀγαλῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀναμένω* 1α, *ἀποδέχομαι* 2β, *ἀποκαρτερῶ*. **3α**) Κάνω ὑπομονή, ὑπομένω: *πουλλάκιμ μου, τὰ δάκρυα σου βιγλώντα μαθθαίννεις με παντὲς ν' ἀπομεινίσκω* Κυπρ. ἐρωτ. 75[30]· *Καλὸν εἶναι νὰ ποίσης ἀγάπην, ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἄρχος καὶ ἀπομεινίσκει ὥστη ν' ἀγανακτήσης τὸν ὄξοδον* Μαχ. 172[27-8]· βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* Α2β, *ἀντέχω, ἀπαντέχω* 6α· **β**) ἀνέχομαι (κ.): *οἱ δὲ ἁμαρτίες ὁποὺ σύρνουν τὸν λαὸν εἰς ἀπιστίαν καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἀπομεινίσκουν το* Μαχ. 66[27]. Βλ. καὶ *ἀναφέρω* Α5, *ἀνέχω* Α2β, *ἀπαντέχω* 6β, *ἀποδέχομαι* 4.—Βλ. καὶ *ἀπομένω*.

ἀπομένω, Σπαν. Α 529, Σπαν. V 173, Σπαν. V suppl. 83, Διδ. Σολ. Ρ 16, Προδρ. III 419η (χφφ. g VCSA) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. 680, 1611, 2572, Ἀσσίζ. 17[26], 133[17], 264[25], 383[18], 402[4], 461[1], Διγ. Gr. VI 710, Διγ. Esc. 409, 1250, Διγ. Α 2017, Βέλθ. 955, Χρον. Μορ. Η 607, Ρ 2732, 5093, Πουλολ. 561, Διήγ. Βελ. 180, Φλώρ. 1634, 1634, Σπαν. (Ζώρ.) V 51, Περὶ ξεν. Α 92, 51, Ἐρωτοπ. 244, 689, Ἀπολλών. 843, Λίβ. Sc. 1905, Esc. 3064, Ἀχιλλ. Ν 1288, Ἰμπ. 568, 836, Χρον. Τόκκων 2137, Ἀνακάλ. 32, Θρ. Κων/π. Η 159, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 161, Βησσ., Ἐπιστ. 23[14], Ἀργυρ., Βάρν. Κ 134, Σφρ., Χρον. μ. 8[31], 24[19-20], Μαχ. 180[7-8], Θησ. (Foll.) I 12, Χούμνου, Π.Δ. VIII 98, Διήγ. Ἀλ. V 24, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160[5], Σαχλ., Ἀφήγ. 564, Κυπρ. ἐρωτ. 74[5], Ἔκθ. χρον. 10[4], 64[3], 77[15-6], Ριμ. Ἀπολλων. 38, Κορων., Μπούας 59, 66, 84, Πένθ. θαν. 48, 58, 471, 505, Φαλιέρ., Ρίμ. L 147, Διήγ. Ἀλ. G 277[25], Σοφιαν., Παιδαγ. 100, Δεφ., Λόγ. 398, Πεντ. Γέν. VII 23, XXXII 9, XLIV 20, Ἔξ. VIII 5, Λευιτ. V 9, X 12, 16, XXVI 36, 39, Δευτ. IV 27, XXVIII 62, Ἀχέλ. 442, Αἰτωλ., Μῦθ. 101[3], Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 373, Ἀλφ. (Κακ.) 373, Ἀλφ. (Κακ.) 10[14], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 420, 427, 439, Δωρ. Μον. XIX, Κατζ. Β' 42, Γ' 159, 553, Δ' 385, Πανώρ. Α' 122, 416, Β' 364, Ἐρωφ. Γ' 167, 285, Δ' 213, 742, Ἰντ. δ' 3, Ε' 463, Πιστ. βοσκ. II 5, 185· 7, 173· III 6, 68, 335· IV 3, 142· V 1, 76· 5, 12, 333, Φαλλίδ. 58, Ἱστ. Βλαχ. 2270, Διγ. Ἄνδρ. 337[7], Ἐρωτόκρ. Α' 784, 1859, 2028, Β' 1788, 2236, 2431, Γ' 229, 478, 612, 994, 1253, 1740, Δ' 540, 1238, Ε' 1068, Θυσ. 190, Εὐγέν. 338, 1142, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 140, Δ' 18, 50, Ροδολ. Α' [403], Β' [212], Ε' [322], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [137], Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 110[16], Διήγ. ὡραιότ. 529, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [548], [917], Γ' [1298], Δ' [604], Λίμπον. Ἀφ. 54, Φορτουν. Ἀφ. 28, Β' 94, 237, 460, Δ' 540, Ε' 336, Ζήν. Β' 68, 253, Δ' 64, Ε' 107, Λεηλ. Παροικ. 448, Διγ. Ο 2623, Τζάνε, Κρ. πόλ. 134[9], 171[26], 222[11], 283[5], 316[4], 341[6], 369[11], 508[1], 524[20], 530[2], 538[17], 548[10], Διακρούσ. 101[1], Ἀλφ. (Mor.) IV 85· *ἀπεμένω,* Καλλίμ. 680· *'πομένω,* Διγ. Α 985, 3146, Χρον. Μορ. Η 5093 (*ὑπόμεινεν* κατὰ λάθος ἀντιγρ. ἢ ἀπὸ ἄτοπη ἐπίδρ. τοῦ *ὑπομένω*), Ἀχιλλ. Ο 226, Κορων., Μπούας 64, Ἀλφ. (Κακ.) 10[24], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 404, 413, 420, 430, 457, Ἐρωφ. Β' 155, Ἐρωτόκρ. Α' 440, 774, 775, 838, Β' 2367, Γ' 766, 1480, Δ' 178, Ε' 7, 616, 689, 699, 1036, Στάθ. Β' 216, Διήγ. ὡραιότ. 634, Φορτουν. Πρόλ. 70, Γ' 693, Δ' 443, Λεηλ. Παροικ. 463, Διγ. Ο 426· μτχ. *ἀπομονάμενος,* Θρ. Κων/π. Β' 20.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S Κων/δη). Ἐπίδρ. τοῦ *ὑπομένω* γιὰ ὁρισμένες σημασ. Βλ.

καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ., σ. 504, καθὼς καὶ ΙΛ στὴ λ. (ἐτυμολ.) καὶ Καψ., ΛΔ 3, 1941, 96.

1α) (Προκ. γιὰ πράγμα) ὑπολείπομαι (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ L-S, λ. *ὑπομένω* I. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *τοῦ σκουταριοῦ τὸ κράτημα ἐπόμεινεν στὸ χέρι* Διγ. Α 3146· *εἶντ' ἄλλο μπλιό μοῦ 'πόμεινε ὡσὰν ἐχάσα ἐσένα;* Ἐρωτόκρ. Ε' 1036· *καὶ τὸ τειχιὸ χαλάσανε, τὰ χώματ' ἀπομεῖνα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 171[26]· **β**) (προκ. γιὰ γεγονὸς ἢ αἴσθημα) μένω: *Ἐπόμεινέ τζ' ἡ πεθυμιὰ τοῦ τραγουδιοῦ ν' ἀκούση* Ἐρωτόκρ. Α' 775· *ἀπόμεινέ μου μοναχὰς ἡ ὄρεξη κ' ἡ γλύκα* Κατζ. Γ' 553· *οὐδεκιαμιὰ ἄλλη ὀλπίδα ἀπόμεινέ μας* Ἐρωφ. Δ' 742· *Τί γὰρ ἀπέμεινε μόνον τοῦ πιάσαι τὸν αὐθέντην ἰδίαις χερσίν;* Ἔκθ. χρον. 10[4]· *καὶ πόση ἀκόμη στράτα μ' ἀπομένει* Πιστ. βοσκ. V 1, 76· **γ**) (προκ. γιὰ πρόσ. ἢ καὶ πράγμα) μένω, παραμένω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 2α): *Μισσεύγει κι' ἀποχαιρετᾶ κ' ἡ Ἀρετὴ 'πομένει* Ἐρωτόκρ. Ε' 689· *ἂς ἀπομείνωμεν ἐδῶ στὰ ἰγονικά μας* Χρον. Μορ. Η 607· *ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπόμεινεν καὶ συβουλὴν ἐποῖκεν* Ἀχιλλ. Ο 226· *τὰ κάστρα ν' ἀπομείνουν στοῦ πρίντσιπε τὴν ἐξουσιὰ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 538[17]. *σὰ μποθρακὸς δὲ βγαίνεις ποτέ σου μέσα ὀχ τὰ πηλά, μὰ μέσα 'κεῖ ἀπομένεις!* Κατζ. Β' 42 *νά βρ' ἄλλα μέρη ἀδιάβατα κ' εἰς κεῖνα ν' ἀπομείνη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1740· *καὶ τὰ καράβια στὴν Ἀξιὰν εἰς τὸ νησὶ ἀπομένα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 341[6]. Βλ. καὶ *ἀβαντζάρω, ἀναμένω* 5, *ἀναπαύω* Β6. Φρ. *ἀπομένω νὰ μὴν*=παραλείπω νὰ...: *οὔτε αὐτεῖνοι ἐπομείνασι νὰ μὴν πάσινε ἐκεῖ* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 457. **2α**) Μένω σὲ μιὰ κατάσταση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *θανατικὸν... τόσον ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀπόμειναν ἄταφοι* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160[5]· *ἀδείπνητ' ἀπομένει* Ἐρωτόκρ. Α' 784· *νὰ κάμης τὴν κερὰ Μηλιὰ κοντέντα ν' ἀπομείνη* Φορτουν. Β' 460· *ὁ ρήγας δὲν ἀφήνει ἀγδίκιωτος σ' ἔτοια δουλειὰ μεγάλη ν' ἀπομείνη* Ἐρωτόκρ. Α' 2028· *ὡσὰν τὸ λίθο 'πόμεινε κι' οὐδ' ἀναπνιὰ γροικᾶται* Ἐρωτόκρ. Ε' 7· *Ὦ χώρα, χήρα ἀπόμεινες καὶ κλαῖγε πρικαμένη* Ροδολ. Ε' [322]· *εἰς ἐντροπὴν παντοτινὴν ἡ κόρη μ' ἀπομένει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1298]· **β**) μένω ζωντανὸς (Πβ. L-S, λ. *ὑπομένω* I): *ἐφόνευσαν τοὺς ἄρχοντας, τοὺς βαρυγογεμένους καὶ τοὺς ἀπομονάμενους νὰ πορπατοῦν ὡς ξένοι* Θρ. Κων/π. 20· *ὁ ἀδερφός του ἀπέθανεν καὶ ἀπόμεινεν αὐτὸς μοναχός του τῆς μάννας του* Πεντ. Γέν. XLIV 20· Λευιτ. X 12, 16, XXVI 36, XXVI 39· *γιὰ νὰ ζυγιάσω τά 'καμες καὶ πλιὸ νὰ μὲν 'πομείνης* Ἀλφ. 10[24], Τζάνε, Κρ. πόλ. 548[10]. Βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* Β. **3**) Διατηροῦμαι (Πβ. καὶ L-S, λ. *ὑπομένω* II 3): *στὸ νοῦ τ' ἀνθρώπου ὅ,τ' ἤλεγε μὲ λύπηση 'πομένα* Ἐρωτόκρ. Α' 440· *Μόνε τὸ ὄνομα καλὸν ἐκεῖνο π' ἀπομένει* Σπαν. V 173· *Τὰ ὄνειρα εἰς τὸ ὕστερον πάλ' ὄνειρα ἀπομένουν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [917]· *καὶ νὰ στραφοῦ* (ἐνν. τὰ μάτια σου) *νὰ μὴ μὲ δοῦ κι' ὁ τόπος ν' ἀπομείνη ποὺ κείτομου, ποὺ κάθομου μ' ἐσέ, μάννα Φροσύνη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1253· *Πάντα σὲ θέλω καρτερεῖ ζώντας κι' ἀποθαμένη, γιατὶ μιὰ 'γάπη μπιστικὴ στὰ κόκκαλα 'πομένει* Ἐρωτόκρ. Γ' 1480. Βλ. καὶ *ἀπαντῶ* 7β, *ἀποκρατῶ* Β1. **4α**) (Ἀμτβ.) σταματῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2γ): *Ἠκούσας τοῦτο ὁ πρίγκιπας ἀπόμεινεν ἐκεῖσε κ' ἐστράφη εἰς τὸ σπίτιν του* Χρον. Μορ. Ρ 5093· βλ. καὶ *ἀνακόπτω* 1, *ἀναπαύω* Β5, *ἀνασαίνω* Α5, *ἀποβγάζω, ἀποκόπτω* 5γ· **β**) μένω ἀκίνητος (κάπου) (πβ. L-S, λ. *ὑπομένω* II 3), καθυστερῶ, κολλῶ (στὸ ἔδαφος): *Οἱ γὰρ τόποι ἐκεῖνοί εἰσι βαλτώδεις καὶ ἀπέμειναν ἵπποι καὶ κάμηλοι καὶ ἅμαξαι* Ἔκθ. χρον. 77[15-6]· *ὡς εἶδε ὅτι ἀπόμεινες, πολλὰ σ' ἐκατηράσθη* Πουλολ. 561. **5**) Μένω κάπου προσωρινά, καταλύω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4): καὶ λέγω του τὸν Λίβιστρον: «*Τί λέγεις ἀπετώρα; ποῦ ν' ἀπομείνης;*» Λίβ. Esc. 3064· *εἰσὲ ψηλότατον γκρεμνὸν νὰ πάγης ν' ἀπομείνης* (ἔκδ. *ἀπαμείνης*· πιθ. κατὰ τυπογρ. λάθος· διορθώσ.) Εὐγέν. 1142. **6**) Μένω ἐνεὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ 2β): *Λόγιασε πῶς ἀπόμεινα πρίχου τὸ πῶ ἀπατός μου* Ἐρωφ. Δ' 213· *ἔτοιας λογῆς ἀπόμεινε σ' ὅ,τι τ' ἀφτιά τζ' ἀκοῦσα* Ἐρωτόκρ. Ε' 1068. **7α**) Γίνομαι) (κ.): *καὶ δουλευτὴς παντοτινὸς τσῆ χάρης σου ἀπομένω* Φορτουν. Ἀφ. 28· *ὁ γιός σου τὸ σήμερον γαμπρὸς θέλει ἀπομείνει* Πιστ. βοσκ. IV 3, 142· *ἂν τοῦ σιμώσης, κάτεχε πὼς κάρβουν' ἀπο-*

μένεις Ἐρωτόκρ. Γʹ 478· *ἀθάνατον ἀπόμεινε καὶ στέκει τ' ὄνομά του* Τζάνε, Κρ. πόλ. 134^{9}· *καὶ πάντησμ' ὄντε τὸ κακὸ γενῇ κ' οἱ πονεμένοι ἀργήσου νὰ τὸ μάθουσι, λιγότερο 'πομένει;* Ἐρωτόκρ. Εʹ 616· **β**) καταντῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *μὰ δίχως γλῶσσ' ἀπόμεινες καὶ πῶς νὰ μοῦ μιλήσῃς* Ἐρωφ. Εʹ 463· *ὀλόγυμνος ἀπέμεινα διὰ τὴν ὀνειδισίαν* Προδρ. III 419η (χφφ. gV) (κριτ. ὑπ.)· *ἡ πεθυμιὰ τ' ἀνθρώπου σὰν γεράσῃ φύση ζιμιὸν ἀλλάσσει καὶ παιδωμὴ καὶ ψέγος ἀπομένει* Πιστ. βοσκ. III 6, 68· *τὰ κάλλη τζ' ἀπομείνασιν ὡσὰν ἀποθαμένα* Ἐρωτόκρ. Βʹ 2431· *ὅσοι κι' ἂν ἀνεβήκανε, ὅλοι νεκροὶ ἀπομεῖνα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 316^{4}· Πεντ. Δευτ. XXVIII 62· βλ. καὶ *ἀποδίδω* 6γ, *ἀποκαταντῶ*· **γ**) περιορίζομαι: *Μιὰ κάποια λίγη πεθυμιὰ θυμοῦμαι κ' ἤρχισέ μου* (παραλ. 1 στ.) *κ' ἐλόγιαζα κ' ἡ πεθυμιὰ σὲ λίγο ν' ἀπομείνῃ, μὰ πλήθυνε μὲ τὸν καιρὸ* Ἐρωτόκρ. Γʹ 229· *'Ετοῦτα λέγει μοναχὰς γιὰ τὴν φορὰν ἐκείνη κι' ὀγιὰ τὴν πρώτην ὡς ἐκεῖ ἐβάλθη ν' ἀπομείνῃ* Ἐρωτόκρ. Γʹ 612· **δ**) ἀναδεικνύομαι: *ἀκόμη δὲν κατέχου ποιὸς ἀπομένει νικητὴς ἀπὸ τοὺς δυὸ ποὺ τρέχου* Ἐρωτόκρ. Βʹ 1788. **8**) «Μένω στὸν τόπο», σκοτώνομαι, πεθαίνω: *καὶ τουφεκιὰν τοῦ 'δώκασι κ' ἐκεῖ 'χεν ἀπομείνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 285^{5}· *ἔξω μπασάδες πέφτουνε, σπαχῆδες ἀπομεῖναν, ἀγάδες καὶ τσαούσηδες νεκροὶ στὴ γῆν ἐμεῖναν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 508^{1}. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπαφήνω* 5 φρ. β, *ἀπεκβαίνω* γ, *ἀπεκδύομαι, ἀπέρχομαι* 4, *ἀποβγαίνω* 3, *ἀποθαινίσκω, ἀποθαίνω* Α1α, *ἀποθνήσκω, ἀποκάμνω* ΙΑ2, *ἀπόλλομαι*. **9**) Ἐναπόκειμαι (Ἡ σημασ. στὸν Πόντο, ΙΛ στὴ λ. 2ζ): *ἀποτουνῦν ἀπέμεινε στὸ μέγα σου τὸ κράτος* Βέλθ. 955· *ἀποτουνῦν ἀπέμεινεν τὰ περὶ τούτου πάντα πρὸς τὴν καλὴν προαίρεσιν καὶ τὴν καλὴν τὴν γνώμην τῆς αὐτοκρατορίας σου* Καλλίμ. 2572· *εἰ δὲ πάλιν ἐκεῖνος ἀθετήσῃ τοὺς ὅρκους του, ἀπέμεινεν εἰς τὸν Θεὸν τὸν πολλὰ πλεῖον δυνάμενον ἐκείνου* Σφρ., Χρον. μ. 8^{31}· Λίμπον., Ἀφιέρ. 54. **10**) Περιμένω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6· πβ. L-S, λ. *ὑπομένω*): *καὶ ν' ἀπομένῃ τὸν καιρόν, νὰ καρτερῇ τὸν χρόνον* Ἐρωτοπ. 689· *τοῦτο γροικᾶς καὶ δὲ μιλεῖς; σιωπᾶς... καὶ τί ἀπομένεις;* Ζήν. Βʹ 253. Βλ. καὶ *ἀγαλῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀναμένω* 1α, *ἀπαντεχαίνω* α, *ἀπαντέχω* 1, *ἀποδέχομαι* 5, *ἀποκαρτερῶ*. **11α**) Ἀνέχομαι, ὑπομένω (κάπ. ἢ κ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ὑπομένω* II 2): *Περίσσια σ' ἀπομένω* (ἔκδ. *ἀπομένει*· διορθώσ.) *καὶ ὀγιὰ τοῦτο πλιότερα μᾶς πειράζεις* Πιστ. βοσκ. V 5, 12· *Ὤχ, ὀιμέ, ζωὴ κριμένη, τίς μπορεῖ νὰ σ' ἀπομένῃ!* Φαλλίδ. 58· *ὁ βασιλιὸς μπορεῖ νὰ τ' ἀπομείνῃ, νὰ δώσῃ τὴ γυναίκα ντου νὰ θέσῃ εἰς ἄλλη κλίνη;* Ροδολ. Αʹ 403· *Θεέ μου, πῶς ἀπέμεινες τὴν τόσην ἀνομίαν;* Θρ. Κων/π. 159· *'Αλλὰ ἐκεῖνος δύναμιν οὐκ εἶχεν ἀπομένειν, οὐδὲ βαστάζειν στέρησιν τῆς ποθουμένης κόρης* Καλλίμ. 1611· βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* Α2β, *ἀναφέρω* Α5, *ἀνέχω* Α2β, *ἀντέχω, ἀπαντέχω* 6α, β, *ἀποδέχομαι* 4· **β**) συγκατανεύω, κάνω παραχώρηση: *Χριστέ μου, καὶ ν' ἀπόμενες τρεῖς ὧρες διὰ νὰ ζήσω, νὰ φέρω τὸν ξαγορευτὴν παπὰ νὰ κοινωνήσω* Ἀλφ. IV 85· βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 5, *ἀποκληρώνω* 3· **γ**) κάνω ὑπομονή: *Γιὰ τὴν τιμήμ μου ἀπόμεινε μὲν ἔν' χαμένη* Κυπρ. ἐρωτ. 74^{5}· *ὁ καπετάνος ἐκουβερτίαζέν τους μὲ γλυκεῖα λογία ν' ἀπομείνουσιν καὶ δὲν ἠμπόρε νὰ τοὺς ταπεινώσῃ* Μαχ. 180^{7-8}· βλ. καὶ *αἰσθάνομαι* Α2β, *ἀντέχω, ἀπαντέχω* 6α· **δ**) παραδέχομαι, ἐγκρίνω (κ.): *τὰ τέκνα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωρίσουν τὸ μερτικόν τους ἀπὲ τὸ μερτικὸν τοῦ πατρός τους, ἕως ὅπου ὁ πατήρ τους ζῇ, ἄνευ ἂν θελήσῃ ὁ πατὴρ νὰ τὸ ἀπομείνῃ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν* Ἀσσίζ. 383^{18}· *Περὶ ἐκείνου, ὁποὺ ἔνι ἐλεύτερος καὶ ἀπομένει νὰ τὸν πουλήσουν μὲ τὸ θελημάν του σκλάβος, τουτέστιν Σαρακηνὸς* Ἀσσίζ. 402^{4}. Βλ. καὶ *ἀναγνωρίζω* 2, *ἀναφέρω* Α2, *ἀνομολογῶ, ἀποδέχομαι* 1β.

ἀπομεριμνημένος καὶ **-μνισμένος,** μτχ., βλ. *ἀπομεριμνῶ*.

ἀπομεριμνῶ, Τρωικὰ 523^{22}, Γλυκᾶ, Στ. 30, 212, Διγ. Esc. 847, 1182, 1615, Διγ. Α 1867, Βέλθ. 1036, Περὶ ξεν. Α 216, Ἐρωτοπ. 357, Λίβ. Ρ 2027, Ἰμπ. 285, Παλαμήδ., Βοηβ. 349 (ἀόρ. *ἀπομεριμνίστηκα*)· *ἀποριμνῶ*, Μαχ. 432^{17}, Βουστρ. 455· μτχ. *ἀπο-*

μεριμνημένος, Προδρ. I 66, 104, IV 36· μτχ. *ἀπομεριμνισμένος*, Προδρ. IV 36 (χφ. Α) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μεριμνῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς αʹ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ στὸν Εὐστ. 821, 38 ὡς δημοτική. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο στὸν τ. *ἀποριμνάω* καὶ *ἀποριμνίζω* (Σακ., Κυπρ. Βʹ 464) καὶ στὴ Χίο στὸν τ. *ἀποριμνίζομαι* (Ἄμ., Γλωσσ. μελετ. 133-4). Βλ. καὶ Κριαρ., Πεπρ. Βʹ ΔΚρΣ Δʹ, 1969, 259.

1α) Ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὶς μέριμνες, τὴν ἀγωνία (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 5. αἰ., Lampe, Lex.): *ἐσύ, κόρη, ἀπεμερίμνησες καὶ ἀμέριμνα κοιμᾶσαι* Διγ. Esc. 847· βλ. καὶ *ἀλαφρυνίσκω, ἀλαφρώνω* Α4· **β**) (μὲ αἰτ. προσώπου ἢ πράγματος, ποὺ ὑπάρχει ἢ νοεῖται) παύω νὰ φροντίζω, νὰ ἐνδιαφέρωμαι (γιὰ κάτι), ἀδιαφορῶ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *Καὶ σύ, κοράσιον τερπνόν, ἀπεμερίμνησάς με* (ἔκδ. *ἀπερίμνησας*· διορθώσ.) Διγ. Α 1867· *ἐστάθην ἔξω μετά τους καὶ εἶδεν τους πῶς ἀποριμνῆσαν καὶ πολλὲς βίγλες δὲν ἐπολομοῦσαν* Μαχ. 432^{17}· *ἀπότι* (ἔκδ. *ἀπότις*· διορθώσ.) *ἀπομερίμνησεν τὸ κρούειν καὶ τὸ λαμβάνειν καὶ μέριμναν οὐδὲν εἶχεν περὶ ἄλλας ἐμνοστίας, ἔδοξεν τὸν νεώτερον εἰς κάμπον κατοικῆσαι* Διγ. Esc. 1615. Βλ. καὶ *ἀκηδιάζω, ἀκηδιῶ* 1, *ἀμελεύω, ἀμελῶ, ἀμεριμνῶ* Αβ. **2**) (Χωρὶς ἀντικ.) ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὶς (ἐγκόσμιες) φροντίδες μὲ τὸ θάνατο, «ἡσυχάζω» (Ἡ σημασ. στὸν Εὐστ., ὅ.π.): *Κόρη, καὶ δῶσ' με τὸ φιλίν· ξανθή, ἐπάκουσέ μου ἢ γίνου Χάρος κ' ἔπαρ' με καὶ ἂς ἀπομεριμνήσω* Ἐρωτοπ. 357. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β9, *ἀνθυποκρύπτομαι, ἀπεκβαίνω* γ, *ἀπεκδύομαι, ἀπέρχομαι* 4, *ἀποβγαίνω* 3, *ἀποθαινίσκω, ἀποθαίνω* Α1α, *ἀποθνήσκω, ἀποκάμνω* ΙΑ2. **3**) (Μέσ.) ἀπογοητεύομαι: *ἀπῆς ἤλθαν σ' ἀπόγνωσην κι' ἀπομεριμνιστῆκα* Παλαμήδ., Βοηβ. 349. Βλ. καὶ *ἀπελπιοῦμαι*.

Ἡ μτχ. *ἀπομεριμνημένος* **1**) Ποὺ δὲν ἔχει πιὰ φροντίδες, ἀμέριμνος: *τὰ γονικά σου πράγματα καὶ ἡ οἰκοσκευή σου ἀρκοῦν τὰς θυγατέρας σου νὰ τὰς ἐξωπροικίσῃς· καὶ σὺ ἂς εἶσαι σιγηρὸς καὶ ἀπομεριμνημένος* Προδρ. I 66· *ἂν οὐκ ἐθάρρεις κολυμβᾶν, κολυμβητὴς μὴ ἐγένου, ἀλλ' ἂς ἐκάθου σιγηρὸς καὶ ἀπομεριμνημένος* Προδρ. I 104. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Α1δ, μτχ. ὡς ἐπίθ., *ἀνέγνοιαστος, ἀνώδυνος* β. **2**) Ἀπογοητευμένος (Βλ. ὅμως καὶ Hesseling-Pernot, Προδρ. σ. 123): *'Αφοῦ δὲ τὰς γωνίας μου τὰς ὅλας ψηλαφήσω, ἵσταμαι τότε κατηφὴς καὶ ἀπομεριμνημένος* Προδρ. IV 36. Βλ. καὶ *ἀπέλπιστος*.—Βλ. καὶ *ἀμεριμνῶ*.

ἀπομεροῦ, Λίβ. Esc. 1083 (κριτ. ὑπ.), πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ τοῦ *καιροῦ* (βλ. Λίβ. Ν 939· Keil διόρθ. *ἀπὸ καιροῦ*· πβ. Λίβ. Esc. 1083). Πβ. Γλυκᾶ, Στ. 263, ὅπου *ποτὲ καιροῦ*.

ἀπομέσα, ἐπίρρ., Πεντ. Λευιτ. XVI 15, Χρον. σουλτ. 64^{6}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 435, Ἐρωτόκρ. Γʹ 430, 1301, 1321, Ροδολ. Αʹ [268]· *ἀπομέσαν*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 290^{2}· *ἀπουμέσα*, Μαχ. 496^{24}· *'πομές*, Θρ. Κύπρ. Μ 515· *'πουμές*, Κυπρ. ἐρωτ. 106^{9}, Θρ. Κύπρ. Κ 559· *'πουμέσα*, Παλαμήδ., Βοηβ. 140, 316.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μέσα*. Ἡ λ. καὶ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ κίνηση) **α¹**) (ἀπὸ) μέσα (πρὸς τὰ ἔξω) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τότε ὁ Μιχὰλ ἐκίνησεν 'πουμέσα 'κ τὴν Βλαχίαν* (παραλ. 2 στ.) *καὶ ἄξαφνα ἐκ' ἔφτασεν* Παλαμήδ., Βοηβ. 140· βλ. καὶ *ἀπέσω* Α1α· **α²**) μέσα ἀπό: *Τοῦτα τὰ λόγια...* (παραλ. 1 στ.) *'πουμὲς στὰ φυλλοκάρδια της τὰ εἶχεν ἐβγαρμένα* Θρ. Κύπρ. Κ 559· **β**) (ἀπὸ ἔξω πρὸς τὰ) μέσα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *Καὶ τὰ καράβια ἐπιάσασι λιμιώνα ὡς ἐμπορέσα· ἔλαχ' ἐκεῖνο ἀπού 'μουνε στὴν Τρίζαν ἀπομέσα* Ροδολ. Αʹ [268]· βλ. καὶ *ἀπέσωθεν* α· **γ**) διαμέσου, μέσα (ἀπὸ κάτι) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐκεῖ εἶχεν*

τρύπαν μὲ μίαν χολέτραν (=κανάλι) *ξυλένην κ᾽ ἐπήγαινεν τὸ νερὸν στὸν Τράχανον κ᾽ ἐδιάβην* (ἐνν. τὸ παιδὶν) *ἀπουμέσα κ᾽ ἐποντίστην μὲ τὰ βόρβορα* Μαχ. 496^{24}· βλ. καὶ *ἀπεδεκεῖ* 3, *ἀπεκεῖθεν* 2. Φρ. *πρὸς ἀπομέσα*=μέσα, στὸ ἐσωτερικό: *νὰ φέρῃ τὸ αἷμα του πρὸς ἀπομέσα τὴν κουρτίνα* Πεντ. Λευιτ. XVI 15. **2**) (Προκ. γιὰ στάση) **α**) μέσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ἂς στέκῃ ἀπόξω, μίλιε του τὸ θέλεις νὰ τοῦ τάξῃς· κ᾽ ἐκεῖνος πάλ᾽ ἂς σοῦ μιλῇ καὶ στέκε σὺ ἀπομέσα* Ἐρωτόκρ. Γ' 1321· βλ. καὶ *ἀναμέσον* 3, *ἀπέσω* 2, *ἀπέσωθεν* β· **β**) ἐσωτερικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4) *ἀπόξω ἐφόρει τὰ βασιλικὰ καὶ ἀπομέσα ἐφόριεν ράσα* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 435. Βλ. καὶ *ἀπέσω* 5. **3**) (Προκ. γιὰ προέλ.) ὅπως καὶ σήμ.: *καὶ λουμπαρδὲς καὶ τουφεκιὲς ἐρίκταν ἀπομέσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 290^{2}. Βλ. καὶ *ἀπέσω* Α1α. **4**) (Μὲ τὴν προσωπ. ἀντων. *μου, κλπ.*) μέσα (μου), ἐνδομύχως: *Τοῦτά 'λεγε ἀπομέσα τζη κ᾽ ἐβάλθη νὰ βοηθήσῃ τῆς Ἀρετῆς* Ἐρωτόκρ. Γ' 1301.

ἀπομεσαθιό, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομεσοθιό.*

ἀπομέσαν, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομέσα.*

ἀπομεσοθιό, ἐπίρρ., Πεντ. Γέν. XIX 29, Ἔξ. III 2, 4, XII 31, XXIV 16, Λευιτ. XVII 4, XX 3, 5, XXIII 30, Ἀρ. III 12, IV 18, VIII 6, 14, XIV 13, Δευτ. II 15, IV 3, V 4, 20, XIII 6, XV 11, XVIII 15, XXII 21· *ἀπομεσαθιό,* Διήγ. ὡραιότ. 718.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *μεσοθιό.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *ἀπομεσοθεό*).

1α) Μέσα ἀπὸ (Πβ. ΙΛ ὅ.π. 2): *ἦτον σὰν ἀκούσετε τὴ φωνὴ ἀπομεσοθιὸ τὸ σκότος* Πεντ. Δευτ. V 20· **β**) ἀνάμεσα ἀπὸ: *νὰ χωρίσῃς τοὺς Λεβὶμ ἀπομεσοθιὸ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ* Πεντ. Ἀρ. VIII 14. Βλ. καὶ *ἀπέσω* 4. **2**) (Μὲ τὴν ἀντων. *μου, κλπ.*) **α**) ἀποπάνω (μου), ἀπὸ τὸν ἑαυτό (μου): *νὰ ξαλείψῃς τὸ κακὸ ἀπομεσοθιό σου* Πεντ. Δευτ. XXII 21· **β**) ἀπὸ τὸ περιβάλλον μου, ἀπὸ τοὺς δικούς μου: *ἐξάλειψέ τον ὁ Κύριος ὁ Θεός σου ἀπομεσοθιόσου* Πεντ. Δευτ. IV 3.

ἀπομεσωτίκιν, Λίβ. P 2471, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπομισσευτίκιν* (βλ. Λίβ. P 2471, κριτ. ὑπ.).

ἀπομετέχω· *'πομετέχω,* Κυπρ. ἐρωτ. 147^{14}, 150^{16}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μετέχω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Μένω στὴν ἄκρη, στὸ περιθώριο, ἀπέχω: *ἀντὰν εἶν᾽ φτωχὸς εἰς χρείαν λέγει του* (ἐνν. ὁ πλούσιος) *νὰ 'πομετέχῃ* αὐτ. 147^{14}· *Διατὶ τὸ ξερὸν δέντρος μου φήμης καρπὸν οὐκ ἔχει κ᾽ ἔτσι σὰν βρίσκεται γυμνὸν ἀπ᾽ ὅλα 'πομετέχει* αὐτ. 150^{16}.

ἀπόμηκα, ἐπίρρ., Διγ. Gr. V 30.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *μῆκος* ἢ ἀπὸ τὸ *ἀπομηκόθεν* (Κεκ., Στρατ. 34^{20}, 84^{1}· πβ. καὶ τὸ μτγν. *μήκοθεν*) κατὰ τὸ σχῆμα *ἀπομακρόθεν* - *ἀπόμακρα.*

Ἀπόμακρα, σὲ ἀπόσταση: *δένδρον ὁρῶ ἀπόμηκα πρὸς τὴν δασέαν βάλτον* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποανάγναντις* 3.

ἀπομιᾶς, ἐπίρρ., Ὀρνεοσ. ἀγρ. 540^{19}· *ἀπουμιᾶς* Κυπρ. ἐρωτ. 14^{8}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μιᾶς* μὲ ὑπονοούμενο οὐσ., ὅπως *φορᾶς, κλπ.*· βλ. Bauer, Wört., λ. *ἀπὸ* VI καὶ Kaps., Vorunters. 50. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἐντελῶς, πάρα πολὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *αὐτὸ ὁ ἀφοδεύει* (ἐνν. ὁ ἱέραξ) *σκληρὸν ἐστιν ὡς λίθος ἢ ἀπομιᾶς ὑδαρὸν* (ἔκδ. *λίθος. ἢ ἀπὸ μιᾶς ὑδαρόν·* διορθώσ.) Ὀρνεοσ. ἀγρ. 540^{19}. Βλ. καὶ *ἀκέρια, ἀκριβῶς* β, *ἄκρον* 4, *ἀπαξάπαν* β, *ἄπειρα* II. **2**) Ξαφνικὰ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ χάρος... θέλει σφαλίσειν ἀπουμιᾶς τὸ δεῖν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 14^{8}.

ἀπομιασαρχῆς, ἐπίρρ., Κατζ. Β' 55, Φορτουν. Πρόλ. 94· *ἀπουτημιὰ τσ᾽ ἀρχῆς,* Φορτουν. Α' 11.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς.* Ὁ τ. *ἀπουτημιὰ τσ᾽ ἀρχῆς* ἀπὸ συμφ. τῶν ἐκφρ. *ἀπὸ τὴ μιὰ (ἀρχὴ) καὶ τῆς (τσ᾽) ἀρχῆς* (βλ. Κριαρ., B-NJ 10, 1939, 405).

α) Ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀνέκαθεν: *Ξεύρεις το, Φορτουνάτο μου, περίσσα ἀγαπημένο πὼς σέ 'χα ἀπουτημιὰ τσ᾽ ἀρχῆς ὅλο τὸν περασμένο καιρὸν* Φορτουν. Α' 11· **β**) ἀπὸ τὴν ἀρχή, μιὰ γιὰ πάντα: *εἶπα το 'γὼ ἀπομιασαρχῆς, δὲν ἔμαθα σκριμίδα* Κατζ. Β' 55.—Βλ. καὶ *ἀποτσαρχῆς.*

ἀπομικρόθεν, (I), ἐπίρρ., Προδρ. IV 1, Διγ. Esc. 741, Παράφρ. Χων. 478 (κριτ. ὑπ.), Ἰμπ. (Legr.) 192, Κορων., Μπούας 145, Διγ. Ἄνδρ. 343^{34}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μικρόθεν.* Ἡ λ. καὶ στὸν Πόντο (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Ἀπὸ τὴ μικρὴ ἡλικία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπομικρόθεν τ᾽ ἅρματα ἅπαντες μαθημένοι* Κορων., Μπούας 145· *ἀπομικρόθεν μ᾽ ἔλεγεν ὁ γέρων ὁ πατήρ μου...* Προδρ. IV 1.

ἀπομικρόθεν, (II), Δούκ. 407^{17}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπομακρόθεν.*

ἀπόμικρος, ἐπίθ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 897, Ἐρωφ. Ἀφ. 41, Ἐρωτόκρ. Α' 506, Γ' 392, Φορτουν. Ἀφ. 13, 38, 52, 64.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *μικρός.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Πολὺ μικρὸς (Πβ. ΙΛ): *ἀπὸ μιὰ σπίθ᾽ ἀπόμικρη φωτιὰ μεγάλη γίνῃ* Ἐρωτόκρ. Α' 506· *παραθυράκι ἀπόμικρο μὲ σίδερα φραγμένο* Ἐρωτόκρ. Γ' 392· *χάρισμαν ἔτσι ἀπόμικρο* Φορτουν. Ἀφ. 52. Βλ. καὶ *ὑπόμικρος.*

ἀπομιλῶ, Ἐρωτόκρ. Δ' 307, Ε' 337, Φορτουν. Γ' 269.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μιλῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μὲ ἀντικ. ἢ καὶ χωρὶς ἀντικ.) τελειώνω τὴν ὁμιλία μου, λέω (κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὡσὰν τσ᾽ ἀπομιλήσασιν, ὀμπρός τως γονατίζει μὲ τάξῃ καὶ κλιτότητα κ᾽ ἔτοιας λογῆς ἀρχίζει* Ἐρωτόκρ. Δ' 307· *ὡσὰν ἀπομιλήσω, πὲ τσῆ κερᾶς πὼς ἔρχομαι 'ς λιγάκιν ἀποπίσω* Φορτουν. Γ' 269. Βλ. καὶ *ἀπολέγω* 2.

ἀπομισσεμ-, βλ. *ἀπομισσευμ-.*

ἀπομίσσευμα τό· *ἀπομίσσεμα,* Λίβ. N 1183, 1191, Ἐρωτόκρ. Ε' 1046, Θυσ. 844.

Ἀπὸ τὸ *ἀπομισσεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀναχώρηση γιὰ τόπο μακρινὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἡ εὐκὴ τσ᾽ εὐκῆς μου, τέκνο μου, εἰς τὰ στρατέματά σου· στὸ σφάμα σου, στὸ κάημα σου, στ᾽ ἀπομισσέματά σου* Θυσ. 844. Βλ. καὶ *ἅμε τό, ἀπομισσευμός.*

ἀπομισσευμὸς ὁ· *ἀπεμισσεμός,* Λίβ. Esc. 1333· *ἀπεμισσευμός,* Λίβ. Esc. 1341· *ἀπομισσεμός,* Λίβ. Esc. 3889, Θυσ. 496, 881.

Ἀπὸ τὸ *ἀπομισσεύω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀναχώρηση (συνήθ. γιὰ τόπο μακρινό): *ἀπότις τὴν ἐσύντυχεν, εἰς τὸν ἀπεμισσεμόν*

του δοξεύγει τὴν ἀγέρωχον Λίβ. Esc. 1333· βλ. καὶ ἄμε τό, ἀπομίσσευμα· **β)** ἀποχωρισμός (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ κάμε πέτρα τὴν καρδιὰ στὸν ἀπομισσεμό μας* Θυσ. 496.

ἀπομισσευτίκιν τό, Λίβ. P 2471 (ἔκδ. *ἀπομεσωτίκιν*· διόρθ. Μαυρ., κριτ. ὑπ.), Λίβ. Sc. 210, 218, 2731.

Ἀπὸ τὸ *ἀπομισσεύω* μὲ ἐπίδρ. λ. ποὺ λήγουν σὲ *-τίκιν*.

Ἀναχώρηση (συνήθ. γιὰ τόπο μακρινό): *ἀφότου μὲ συνέτυχεν εἰς τὸ ἀπομισσευτίκιν, τοξεύει τὴν καρδίαν μου* Λίβ. Sc. 218. Βλ. καὶ *ἀπομισσευμός* α.

ἀπομνίσκω, βλ. *ἀπομενίσκω*.

ἀπομοιράζω, Πουλολ. 395, Ἔγγρ. 1615. (Κακουλίδη, Κρ. Χρ. 22, 1970, 482).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μοιράζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.) Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Κομματιάζω: *Καὶ σύ, οὐ κὰν ἐξέφεξεν ὁ ἥλιος τὴν ἡμέραν, καὶ πάλ' ἀπομοιράζεις τα ἐκεῖνα ποὺ ἀφῆκες* (ἐνν. τὰ πουλίτσια) Πουλολ. 395· **β)** διανέμω τὴν περιουσία μου κληροδοτώντας την: *τὴν σήμερον θέλοντας νὰ δώσω καὶ νὰ ἀπομοιράσω συνιβαστικῶς τὰ λεγόμενά μου παιδιὰ* Ἔγγρ. τοῦ 1615. Βλ. καὶ *ἀπαφήνω* 4, *ἀπαριάζω* 2, *ἀποδίδω* 2β, *ἀποθέτω* 2.

ἀπομονάδι(ν) τό, βλ. *ἀπομειάδι*.

ἀπομονάμενος, μτχ., βλ. *ἀπομένω*.

ἀπομονάρης, -ρι, βλ. *ἀπομειάρης*.

ἀπομονετικός, ἐπίθ., βλ. *ὑπομονετικός*.

ἀπομονεύομαι, βλ. *ὑπομονεύομαι*.

ἀπομονὴ ἡ, βλ. *ὑπομονή*.

ἀπομονοῦμαι· *'πομονοῦμαι*, Θησ. Ι' [60⁸].

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπομονὴ* (*ὑπομονή*.

(Πιθ.) κάνω ὑπομονή: *Μὲ δικαιοσύνη οὐκ ἤτονε· μόνον τὸ τυχερόν του, ποὺ θέλησε νὰ τὸν ἰδῆ πῶς 'πομονᾶτ' ἀτός του* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπομενίσκω* 3α.

ἀπομουδιάζω· μτχ. παρκ. *ἀπομουδιασμένος*, Σαχλ., Ἀφήγ. 149, Ριμ. Ἀπολλων. 16, Περὶ γέρ. 94.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μουδιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ μτχ. **α)** μουδιασμένος ἐντελῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1)· ἀποχαυνωμένος: *κάθε πουρνὸ σηκώνεται ἡ κόρη χολιασμένη· σὰ νά 'τρωγε ροδόμηλα στέκει ἀπομουδιασμένη, ἀνάπλεκη, ἀνορδίνιαστη* Περὶ γέρ. 94· **β)** διστακτικός, ἐπιφυλακτικός: *ἔστεκα καὶ ἐθεώρουν τους σὰν ἀπομουδιασμένος* Σαχλ., Ἀφήγ. 149· *γιατὶ δὲν τὸ νοστίμιζε, στέκει ἀπομουδιασμένος* Ριμ. Ἀπολλων. 16. Βλ. καὶ *ἀργός* (ΙΙ) Α2β.

ἀπομπαίνω, Συνθήκ. Καλλ. 313, Κείμ. ἁγ. Δημ. 396.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μπαίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Κουκ., ΒΒΠ Γ' 131).

Ἐπεμβαίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Κουκ., ὅ.π.): *αὐτοὶ... μετὰ μεγάλης ἐλπίδος ποὺ εἴχασιν εἰς τὸν ἅγιον... ἀπομπαίνουν τῶν βαρβάρων καὶ καταμυτώνουν αὐτοὺς μὲ νίκην* Κείμ. ἁγ. Δημ. 396· *Εἰδεμὴ ἵνα σὺ καὶ τὰ μέρη σου καὶ εἰς ὅ ποιήσετε μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου... εἴτι θελήσετε μὴ ἀπομπαίνοντας ἢ αὐθεντία ἢ λαϊκοὶ εἰς ἐτοῦτον* Συνθήκ. Καλλ. 313. Βλ. καὶ *ἀνακατώνω* Γ1.

ἀπομπρός, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεμπρός*.

ἀπόμπροσθεν, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέμπροσθεν*.

ἀπομπροστά, ἐπίρρ., Διήγ. παιδ. 747, Θησ. (Foll.) Ι 88, Πεντ. Γέν. XVI 6, 8, Ἀλφ. (Κακ.) 11⁵⁶, Σταυριν. 895, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [493], Δ' [487], Ζήν. Ε' 192· *ἀπεμπροστά*, Θησ. Ζ' [121⁸]· *ἀποεμπροστά*, Πεντ. Γέν. VI 13· *ἀποομπροστά*, Πεντ. Γέν. XXIII 4, 8, XXXI 35, XLI 31, XLVII 13, Ἐξ. Ι 12, II 15, III 7, IV 3, VIII 20, IX 11, XXXVI 3, Δευτ. II 25, VII 1, VIII 20, XI 23, XII 29, XX 3, XXXI 3, XXXIII 27.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ μπροστά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φρ. μὲ ρ. ὅπως *μακραίνω, φεύγω, χάνομαι*, κλπ., *ἀπομπροστά (μου)*=ἀπομακρύνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐμάκρυνε κ' ἐχάθη ἀπομπροστά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [493]· *ἐκ τὸν φόβον φεύγουσιν οἱ ταῦροι ἀπεμπροστά του* Θησ. Ζ' [121⁸]. Βλ. καὶ *ἀπεμπρὸς* 2β.

ἀπομυρίζω, Αἰν. ᾆσμ. 8.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μυρίζω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 9. αἰ. (Lampe, Lex.). Γιὰ τὸ *ἀπομυρίζομαι* βλ. Hesseling - Pernot Προδρ. σ. 123.

Χρίω, ἀλείφω κάποιον μὲ ἅγιο μύρο (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 9. αἰ., Lampe, Lex. Πβ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 3): *Θέλω κατὰ τὴν πίστην μας καὶ νὰ τόνε βαπτίσω, νὰ τόνε ποίσω χριστιανόν, νὰ τὸν ἀπομυρίσω* Αἰν. ᾆσμ. 8. Βλ. καὶ *ἀπομυρώνω*.

ἀπομυρώνω, Προδρ. III 340d (χφ V) (κριτ. ὑπ.) (βλ. καὶ Γλωσσ. σ. 123), Γαδ. διήγ. (Wagn.) 209, Ἱστ. Βλαχ. 1703, Διγ. Ο 1210.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μυρώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χρίω, ἀλείφω (κάποιον) μὲ ἅγιο μύρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ὅλους ἐβάπτισέν τους καὶ μὲ τὸ μύρο ἔχρισεν καὶ ἀπομύρωσέν τους* Διγ. Ο 1210 Βλ. καὶ *ἀλείφω* 1, *ἀπομυρίζω*.

ἀπομωραίνω· μτχ. παρκ. *ἀπομεμωραμμένος*, Κυνοσ. 590¹².

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *μωραίνω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἡ μτχ.) ποὺ ἔχει ἀπομωραθῆ· (ἐδῶ) ἀποχαυνωθῆ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Κύνα λυττῶντα οὕτως γνώσει: πρῶτον μὲν ἵσταται ἀπομεμωραμμένος καὶ δοκιμάζει τοῦ δάκνειν τὸν ἄνθρωπον* ὅ.π.

ἀπομωρώνω, Ἱστ. Βλαχ. 971.

Τὸ μτγν. *ἀπομωρόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κάνω (κάπ.) μωρόν· ἀποκοιμίζω (μεταφ.), ξεγελῶ (Πβ. ΙΛ): *μὲ τέχνην τοῦ ἐμήνυσε* (ἐνν. ὁ κράλης) *νὰ τὸν ἀπομωρώσῃ διὰ νὰ ἔλθῃ ἔξαφνα νὰ τὸν καταπλακώσῃ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπεργώνω* 1α.

ἄπονα, ἐπίρρ., Πανώρ. Β' 362, Ἐρωφ. Α' 278, Γ' 31, Δ' 504, 610, Ἐρωτόκρ. Δ' 1691, Θυσ. 83, Εὐγέν. 1498, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 8, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [470], Δ' [190, 468], Φορτουν. Β' 90, Ἰντ. γ' 118, Διγ. Ο 1414, Τζάνε, Κρ. πόλ. 225²⁸, 583⁴,

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄπονος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

"Ασπλαχνα,χωρὶς οἶκτο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὡσὰν ὀχθρὸς ἀλύπητα κι' ἄπονα τυραννᾶς με* Πανώρ. Β' 362· *ἄπονα μὲ τὰ χέρια μου νὰ πάρω τὴ ζωή μου* 'Ερωφ. Α' 278· *ἐκεῖ τ' ἀμποδιστήκασι τὰ πόδια κι' ἀπομένει στ' ὀχθροῦ ἀποκάτω κι' ἄπονα στὰ χέρια του ἀποθαίνει* Ροδολ. Γ' [470]. Βλ. καὶ *ἀλύπητα* 1.

ἀποναρκῶ, 'Ιερακοσ. 502^{31}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποναρκόω* (L-S, λ. *ἀποναρκόομαι*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 131.

'Αδρανῶ: *κατὰ τοῦ πτηνοῦ τὸν ἱέρακα ἀποναρκοῦντα οὐχ ἥκιστα καὶ τὸν θηρατὴν ἀδόκιμον ἀποφαίνοντα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β1α, *ἀργῶ* Α1β.

ἀπονεκρῶ, Μανασσ., 'Αρίστ. Ι α 9 [=Μανασσ, 'Αρίστ. (Mazal) 3^{1}], Π 455 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 82^{1}] Μανασσ., Χρον. 412, Καλλίμ. 1160, 1311.

Τὸ μτγν. *ἀπονεκρόω*.

Α' ('Ενεργ.) νεκρώνω (Πβ. L-S): *ψυχῇ γὰρ πάθος ἐμπεσὸν ἀπονεκροῖ καὶ ψύχει* Μανασσ., 'Αρίστ. Γ' α 9. **Β'** (Μέσ.) νεκρώνομαι: *ρίπτει το* (ἐνν. *τὸ μῆλον*) *πρὸς τὸν κόρφον του, εὐθὺς ἀπονεκροῦται* Καλλίμ. 1311.

ἀπονεκρώνω, Καλλίμ. 1756, Φλώρ. 704, Λίβ. Ρ 1098, 2238, Λίβ. Sc. 2482, Esc. 1798, 3277, Λίβ. Ν 2242, 2912, Δούκ. 381^{21}, Γαδ. διήγ. 185, Πανώρ. Ε' 79, 'Ερωτόκρ. Α' 291, Δ' 1486, 1914, Ε' 912, Διγ. Ο 796.

Τὸ μτγν. *ἀπονεκρόω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 'Ενεργ. **1**) (Μεταφ.) κάνω (κάπ.) νὰ χάση τὶς αἰσθήσεις του, (τὸν) «πεθαίνω»: *τὸν ἀπενέκρωσεν, κυρά μου, τὸ χαρτί σου* Λίβ. Esc. 1798. **2**) ('Αμτβ.) γίνομαι σὰ νεκρός, ἀναίσθητος (Πβ. L-S, λ. *ἀπονεκρόω*. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὰ μέλη ἀπονεκρώσασι, μπλιὸ ζωντανὰ δὲν ἦσα* 'Ερωτόκρ. Δ' 1914· *εἶντά 'χεις κι' ἀπονέκρωσες; ποῦ 'ν' ἡ λαβωματιά σου;* 'Ερωτόκρ. Ε' 912. **Β'** (Μέσ.) **1**) Πεθαίνω (κυριολ.): *βάνω το εἰς τὸ δακτύλιν μου καὶ εὐθὺς ἀπενεκρώθην* Λίβ. Ν 2242· *ἐπαίρνει καὶ φοραίνει το καὶ εὐθὺς ἀπενεκρώθην* Λίβ. Esc. 3277. **2**) Γίνομαι σὰ νεκρός, ἀναίσθητος: *ὁ λύκος σὰν τὴν ἤκουσε, ὅλως ἀπενεκρώθη, ὁ νοῦς του ἐσκοτίσθηκε, τὸ φῶς του ἐθαμπώθη* Γαδ. διήγ. 185.

'Η μτχ. ὡς ἐπίθ.=νεκρὸς: *παρευθὺς ἐκ τὸ ἄλογον πίπτει ἀπονεκρωμένος* Φλώρ. 704.

ἀπόνεμα τό, 'Ερωφ. Β' 115, 'Ερωτόκρ. Β' 1557, 1605, 2070, 2080.

'Από τὸ *ἀπονοῦμαι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απειλὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὰ λόγια, τ' ἀπονέματα ποτὲ δὲν ἔχου χάρη, δὲν κροῦ' ἡ γλώσσα δυνατὰ σὰν κρούει τὸ κοντάρι* 'Ερωτόκρ. Β' 1605· *ἦρθε μὲ τ' ἀπονέματα νὰ τόνε φοβερίση* 'Ερωτόκρ. Β' 2080. Βλ. καὶ *ἀναισχύντημα*.

ἀπονέμω, Βίος όσ. 'Αθαν. 253 κ.π.ά.

Τὸ ἀρχ. *ἀπονέμω*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση.

(Μὲ ἀντικ. τὸ οὐσ. *ὑποταγή*) ἀναγνωρίζω τὰ δικαιώματα τρίτου ἐπάνω μου: *ὑποταγὴν ἀπένειμεν αὐτῷ* Βίος όσ. 'Αθαν. 253.

ἀπόνετος· *τούτ' ἡ ἀπόνετη ἀνάν...,* Πιστ. βοσκ. Ι 2, 79, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *τούτη ἀπὄν' αἰτιὰ νά...* (βλ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 282).

ἀπονήρευτος, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 40, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1239].

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πονηρεύομαι*. 'Η λ. καὶ στὸν Εὐστ., Opusc. 71^{80} καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν εἶναι πονηρός· καλὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἄκακος, ἀπονήρευτος, ἐλεήμων* Συναδ., Χρον. 40· βλ. καὶ *ἀπόνηρος*· **β**) ἁπλοϊκός: *ὦ ποθητοὶ ἀπονήρευτοι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1239]. Βλ. καὶ *ἁπλὸς* 2, *ἁπλόψυχος*.

ἀπόνηρος, ἐπίθ., Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 285.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπόνηρος*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχνία (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι πονηρός· ἁπλοϊκὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ πολιτικὴ τὸν καῦχον της καλὰ τόνε ξανοίγει κι' ἂν τὸν εὐρῇ* (ἔκδ. *εὔρη*· διορθώσ.) *ἀπόνηρον ὡς τὴν τρυγιὰν τὸν πνίγει* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἁπλὸς* 2, *ἁπλόψυχος, ἀπονήρευτος α*.

ἀπονιὰ ἡ, Πανώρ. Α' 130, 220, 224, 365, 450, Γ' 2, 50, 'Ερωφ. Β' 120, Ε' 3, 86, 176, 180, 190, 649, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 90· ΙΙΙ 3, 96· IV 5, 336· 8, 199, 'Ερωτόκρ. Α' 244, Γ' 1139, Δ' 452, 535, 887, Ε' 305, 1028, 1338, Θυσ. 412, Στάθ. 'Ιντ. β' 58, Ροδολ. Πρόλ. [36], Α' [171], Ε' [418], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [98], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [448], Ε' [138], Ζήν. Α' 94, Β' 393, Δ' 294, Διγ. Ο 988, 1890, Τζάνε, Κρ. πόλ. 356^{22}, 426^{24}, 441^{15}, 477^{11}, 511^{16}.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄπονος* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 227). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αναλγησία, ἀσπλαχνιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τέτοια μεγάλην ἀπονιὰ λογιάζω πὼς δὲν εἶδα* Πανώρ. Α' 365· *ἡ ἀπονιά σ', ἀφέντη μου, σ' ἐμένα ἂς ξεθυμάνη* 'Ερωτόκρ. Δ' 535. Βλ. καὶ *ἀλυπησία*.

ἀπονίβω, Αἰν. ᾆσμ. 18.

'Από τὸ μτγν. *ἀπονίπτω* (ἀπ. καὶ ὡς διάφορ. γρ. στὸν "Ομηρο). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ νεοβαπτισμένο) τὸν λούζω σὲ τακτὴ μέρα: *τὸν κύρη μου ... ... νὰ τόνε βαπτίσωμεν..., νὰ τὸν ἐκκλησιάσωμεν καλά, ἐξορθωμένα καὶ νὰ τὸν ἀπονίψωμεν ὡς εἶν' παραδομένα* ὅ.π.

ἀπόνιψις ἡ, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 158^{15}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 49^{8}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ μτγν. οὐσ. *νίψις*. Γιὰ παλαιότ. μνεία τῆς λ. βλ. L-S. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόνιψι*).

α) Νίψιμο (τοῦ προσώπου καὶ τῶν χεριῶν) ('Η σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ., L-S): *ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα αὐτῶν* (δηλ. τῶν λιονταριῶν) *νερὸν εἰς ἀπόνιψιν τοῦ κοινοῦ λαοῦ* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 158^{15}· **β**) (προκ. γιὰ ἁμαρτία) συγχώρηση: *τὰ... ἁμαρτήματα.... εὐθέως πρέπει νὰ λαμβάνωσι τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν πᾶσαν αὐτῶν ὁλοτελῆ ἀπόνιψιν* Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 49^{8}.

ἀπονομεύω, 'Ασσίζ. 280^{24}· *ἀπονομεύγω,* 'Ασσίζ. 451^{11}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *νομεύω*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 464).

1) Βρίσκομαι στὴν κυριότητα κάποιου, ἀνήκω σὲ κάποιον (Πβ. 'Ασσίζ. 200^{5}): *καὶ ἀκόμη ἂν ἦτον τοῦτο, ὅτι τὰ κτηνά του, τὰ ἔνι λαλημένος ἄνωθεν, ἔχουν πτερὰ καὶ ἔνι πετούμενα,* ⟨*οὐδὲν*⟩ (προσθέσαμε· πβ. 'Ασσίζ. 200^{8}) *χάνει τὴν ἀφεντίαν του διὰ τὸ ὑπᾶσιν ἔξω, διότι αὐτὸ τὸ πράγμα ἔνι χεροπιαστὸν καὶ ἀπονομεύγει* αὐτ. 451^{11}. Βλ. καὶ *ἀκολουθῶ* 1α^{3}, *ἀναμένω* 6. **2**) Στερῶ ἀπὸ κάπ. τὸ δικαίωμα τῆς νομῆς (Πβ. 'Ασσίζ. 31^{29}· ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ., ὅ.π.): *τὸ κείμενον καὶ ἡ ἀσσίζα ὁρίζει ὅτι ἡ 'Εκκλησία νὰ μηδὲν ἀπονομευτῇ ἀπὲ τὸ δίκαιόν της* αὐτ. 280^{24}. Βλ. καὶ *ἀκληρίζω, ἀκληρῶ, ἀπογυμνῶ* 2.

ἄπονος, ἐπίθ., Διγ. Α 177, Ἐρωτοπ. 415, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 417, 439, Πανώρ. Α' 91, Β' 271, 289, 337, 395, 399, 451, 453, 524, Γ' 7, 457, Δ' 142, Ε' 3, Ἐρωφ. Β' 241, 259, Ἰντ. β' 153, Γ' 272, Ἰντ. γ' 54, Δ' 14, 349, Ε' 10, 22, 159, 344, 436, 441, 513, 559, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 388· 2,254 (ἔκδ. *ἄμπονον*· διορθώσ.), 381· ΙΙ 1,381· ΙΙΙ 8, 7· 83· IV 5, 232, 274· 8, 147, 186, 209· V 7, 2 (βλ. *ἄπαρνος, τυπολ.*), Ἐρωτόκρ. Α' 405, Δ' 329, Θυσ. 52, 684, 793, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 137, Δ' 18, 142, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [464], Ροδολ. Ε' [587], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [375], Χορ. α' [62] (ἔκδ. κατὰ τυπογρ. λάθος *ἄπνο*· διορθώσ.), Β' [339, 531], Γ' [281, 315], Ε' [155], Ζήν., Πρόλ. 124, Τζάνε, Κρ. πόλ. 135[20], 149[3], 182[6], 287[10], 374[17], 375[28], 432[21], 496[19], 511[19], 526[19]· *ἀνάπονος*, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. γ' [4].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπονος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀλύπητος, ἄσπλαχνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Πολλὰ εἶναι φοβερός, πολλά 'ναι καὶ δυνάστης· ὡς λέων θρασύς, ἀνήμερος, ἄπονος, αἱμοπότης* Διγ. Α 177· *Κόρη, μὴν εἶσαι ἔτσι ἄπονη· μὴ θὲς τὸ θάνατό μου* Πανώρ. Β' 337· Θυσ. 52· Ἐρωτόκρ. Α' 405· Τζάνε, Κρ. πόλ. 511[19].—Βλ. καὶ *ἀκάρδιος* 2, *ἀλύπητος* 1, *ἀμείλικτος, ἀμετάδοτος*.

ἀπονοῦμαι, Ἀπόκοπ. 347, Πικατ. 12, Κορων., Μπούας 144, Ἐρωφ. Δ' 44, Ἐρωτόκρ. Β' 915, 1938, 2062, Δ' 715, Στάθ. Γ' 30, Ροδολ. Α' [715, 736], Χορ. β' [9], Φορτουν. Ἰντ. δ' 49, Ζήν. Δ' 227, Ε' 310, Λεηλ. Παροικ. 2, 353, 395, Τζάνε, Κρ. πόλ. 245[26], 263[16].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπονος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Εἶμαι ἄπονος, ἄσπλαχνος, δὲ λυποῦμαι· μισῶ κάποιον (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἀφοῦ δ' εἰς μέσην σέβηκε* (ἐνν. ὁ Μπούας), *τίς μπορεῖ* (ἔκδ. *ἠπορεῖ*· διορθώσ.) *νὰ διηγᾶται τὸν θάνατον ὁποὺ 'ποικε καὶ νὰ μὴν ἀπονᾶται;* Κορων., Μπούας 144· *Στέκεστε ἀκόμη. τὸ σκληρὸ πρόσωπο δὲ φοβᾶστε; δὲν ἔρχεστε ὀγλήγορα! λογιάζω μ' ἀπονᾶστε!* Ζήν. Ε' 310. **2**) Ἀπειλῶ: *ὡς λιόντας πορπατεῖ καὶ μοναχὸς μουγκᾶται καὶ θάνατο πολλὰ πρικὺ καὶ τῶν οἰδυὸ ἀπονᾶται* Ἐρωφ. Δ' 44· *σὰ λιόντας ἐβρουχᾶτο· τοῦ Κρητικοῦ μὲ τὸ σπαθὶ δείχνοντας ἀπονᾶτο* Ἐρωτόκρ. Β' 1938· Β' 2062· Λεηλ. Παροικ. 395. Βλ. καὶ *ἀναπειλῶ*.

ἀπόντες, σύνδ., βλ. *ἀφόντες*.

ἀπόντις, σύνδ., βλ. *ἀφότι*.

ἀπονυστάζω, Γλυκᾶ, Στ. Β' 36.

Τὸ μτγν. *ἀπονυστάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶμαι νυσταλέος, νωθρὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ὁ νήφων θυμολέων εἰς τὸν ἀπονυστάζοντα πολλάκις σχηματίζει πολλὰς ἁπλῶς τὰς ἀνοχὰς* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀκηδιάζω, ἀκηδιῶ* 1.

ἀπονωρίς, ἐπίρρ., Ch. pop. 821, Ἐρωτόκρ. Α' 815, 1423, Β' 1872, Θυσ. 518, Ροδολ. Α' 501.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ἐνωρίς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Νωρίς, ἐγκαίρως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὁποὺ σπουδάζει στὴ δουλειὰ ἀπονωρὶς σκολάζει* Ἐρωτόκρ. Β' 1872· *ἀπονωρὶς στὴν κλίνην του ἦθετε κ' ἐκοιμᾶτο* Ἐρωτόκρ. Α' 815. **2**) Πρὶν ἀπὸ τὴ δύση τοῦ ἡλίου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀπονωρὶς τ' ἀπόγιομα συντροφιαστὲς κινοῦσι* Ἐρωτόκρ. Α' 1423.

ἀπονωρίτσα, ἐπίρρ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [385].

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀπονωρὶς* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσα*.

Πολὺ πρωί, κατὰ τὰ χαράματα: *σήμερ' ἀπονωρίτσα ποὺ ρόδισε ἡ ἀνατολὴ κι' ἀρχίνιζε ἡ αὐγίτσα* ὅ.π.

ἀπόνως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 366.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀπόνως*.

Χωρὶς πόνους, ἀνώδυνα: *κρεῖττον δὲ ἐστιν ἐπιμελεῖσθαι αὐτοῦ μετὰ βραδυτῆτος καὶ τροφῆς προσηκούσης, ἵνα ἀπόνως τὰ πτερὰ αὐτοῦ φύσῃ* ὅ.π.

ἀποξεβαίνω, Διγ. Esc. 52, 1316, Λίβ. Sc. 1860, Λίβ. Ν 2697.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ξεβαίνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.)

α) Ἀπομακρύνομαι, φεύγω: *τότε ἀπεξέβηκαν ὡς ἀπὸ μίλιν ἕνα* Διγ. Esc. 1316· *Εὐθὺς μετασελίζομεν εἰς τὰ ἄλογα τῆς γραίας* (παραλ. 1 στ.)· *ὀλίγον ἀπεξέβημεν τῆς γραίας τὸ καλύβιν* Λίβ. Ν 2697· βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναμεριάζω, ἀνασπῶ* ΙΙ 1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδιαβαίνω* 1, *ἀποδράχνω, ἀπολείπω* 1· **β**) ἀπομακρύνομαι ἀποφεύγοντας (κάπ.): *ὁ ἀμιρὰς ὡς τὸ ἤκουσεν μακρέα τὸν ἀποξέβην· ἔρριψεν τὸ κοντάριν του καὶ δάκτυλον τοῦ δείχνει* Διγ. Esc. 52.

ἀποξενιτεύομαι, Σπαν. Α 35.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ξενιτεύομαι*.

Ξενιτεύομαι: *ἀρκοῦσι νῦν τὰ ἔπαθες καὶ περισσεύουσίν σε, πῶς πάσχεις ὡς παντόρφανος καὶ ἀποξενιτεμένος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποξενώνω* Β1α.

ἀπόξενος, (Ι), ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 4725, 5350, Λίβ. Ρ 2279, Λίβ. Ν 3018.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ξένος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 147, 154.

Ποὺ εἶναι ἀπὸ ξένο μέρος, ξένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ξενοδοχεῖον, λέγω τον, καινούργιον μὲ κτίσε καὶ λουτρὸν νὰ λούω τοὺς ἀποξένους* Λίβ. Ρ 2279· *ἐτοῦτοι εἶναι ἀπόξενοι, ἀπὸ διαφόρους τόπους* Χρον. Μορ. Η 4725.—Βλ. καὶ *ἀγνώριμος* 2, *ἀλλογενής*.

ἀπόξενος (ΙΙ)· *ἀποξένης*, Πρέσβ. ἱππ. 161, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπὸ ξένης*.

ἀποξενώνω, Σπαν. Β 37, V 29, Κομν., Διδασκ. Ι 27, 46, Σπαν. (Λάμπρ.) V 37, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 50, Βέλθ. 499, 1283, Φλώρ. 248, Λίβ. Ρ 1031, 1826, 2575, Λίβ. Sc. 1528, 1780, 2679, 2697, 3113, Λίβ. Esc. 3845, 3859, 4248, 4271, Λίβ. Ν 2167, 3695, Κολοφ. (Darrouzès, Χαριστ. Ὀρλάνδ. Α') 306, 307, Ἰωάνν. ἱερ. 15.

Τὸ μτγν. *ἀποξενόω*⟨ἀρχ. *ἀποξενοῦμαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ποθοαποξενώνω*.

Α' Ἐνεργ. **α**) Ἀπομακρύνω, ἀποχωρίζω (κάπ.) καὶ τὸν καθιστῶ ξένον (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ. L-S, λ. *ἀποξενόω* Ι 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Τέχνη γυναικὸς δολεροκακογάμου τὴν κόρην τὴν ὀλιγωρεῖς θέλει σὲ ἀποξενώσει* Λίβ. Sc. 1528· *καλῶς τὴν μὲ ἀπεξένωσεν ἡ τέχνη τῆς μαγείας* Λίβ. Sc. 2697· βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀποβγάνω* 1, *ἀποδιαβάζω* 1, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀπομακρύνω* Α1α[1]· **β**) ὑπεξαιρῶ: *Τὸ παρὸν βιβλί(ον) ὑπάρχει τῆς ἁγιωτ(ά)της μ(η)τροπόλε(ως)... καὶ ὅστις βουληθῇ ἀποξενώσει τοῦτο ἐκ τῆς μονῆς ταύτης...* Κολοφ. 306. **Β'** Μέσ. **1α**) Φεύγω μακριὰ ἀπὸ ἕνα τόπο καὶ κόβω τοὺς δεσμούς μου, ἀποδημῶ, ξενιτεύομαι (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀποξενόω* Ι 1): *πῶς ἀπὸ γῆς ρωμαΐκῆς καὶ γονικῆς σου χώρας ἀπεξενώθης καὶ ἔφυγες, ἐλήλυθας ἐνταῦθα* Βέλθ. 499· *Τὰ πάσχεις ὡς παντόρφανον καὶ ὡς ἀποξενωμένον* Σπαν. V 37· βλ. καὶ *ἀποξενιτεύομαι*· **β**) ἀπομακρύνομαι (ἀπὸ κ.), ἀποχωρίζομαι (κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τῆς εἱμαρμένης τὸ*

κακὸν ἀποξενώνεσαί το Λίβ. Sc. 1780· βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναμεριάζω, ἀνασπῶ* II 1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδιαβαίνω* 1, *ἀπολείπω* 1, *ἀπολύω* Β1, *ἀπομακρύνω* Α3· γ) (μέσ.) παύω νὰ ἔχω σχέση μὲ κάτι, λησμονῶ: *ζῆσε καὶ τὰς ὀπίσω συμφορὰς ἀποξενώθησέ τας* Λίβ. Esc. 4271. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1α, *ἀμνημονῶ, ἀπαρνοῦμαι, ἀπολανθάνομαι, ἀπολησμονῶ* α. **2**) Χάνω τὶς αἰσθήσεις μου καὶ τὴν ἐπαφὴ μὲ τὸ περιβάλλον, λιποθυμῶ: *ἀπεξενώθην, ἔφυγεν, εἰς Ἅδην ἐκατέβην* Λίβ. Sc. 2679. Βλ. καὶ *ἀναισθητῶ* 1α, *ἀνακεφαλίζω* β, *ἀπαφήνω* 5 φρ. α, *ἀπολιγαίνω* 2, *ἀπολιγώνω* 2.

ἀποξένωσις ἡ, Λίβ. P 1035, Λίβ. Sc. 1333, Λίβ. Esc. 2473, Λίβ. N 2171.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποξένωσις.*

Ἀποχωρισμὸς (Πβ. τὴ σημασ. στὸ Μάξιμο Ὁμολογητή, Lampe, Lex. στὴ λ. 2, ἀλλὰ καὶ τὴ μτγν., L-S στὴ λ. 1): *ἀποξενώσεως ἕνωσις καὶ ἀπρόσκρουστος ἀγάπη* Λίβ. Sc. 1333.

ἀπόξερος, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. Β′ 1855.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *ξερός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐντελῶς ξερός, κατάξερος (Πβ. Δημητράκ.): *ξύλ' ἀπόξερο* ὅ.π.

ἀποξετελειώνω, Ἐρωφ. Ἀφ. 2.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ξετελειώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δίνω τὴν τελευταία καὶ ὁριστικὴ μορφὴ σὲ κάτι ποὺ ἐργάζομαι, ἀποτελειώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καθὼς στολίζου μ' ὄμορφο καὶ λαμπυρὸ χρυσάφι σὰν ἀποξετελειώσωσι τσ' εἰκόνες οἱ ζωγράφοι* ὅ.π.

ἀποξεχνῶ, Διγ. Ο 47· *'ποξεχνῶ,* Διήγ. ὡραιότ. 165.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ξεχνῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Λησμονῶ ἐντελῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μήπως καὶ πέσῃ σ' ἔρωτα καὶ σᾶς ἀποξεχάσῃ* Διγ. Ο 47.—Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1α, *ἀμνημονῶ, ἀπαρνοῦμαι, ἀπολανθάνομαι, ἀπολησμονῶ* α.

ἀποξημερώνει, Τζάνε, Κρ. πόλ. 191^{3}, 272^{15}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ξημερώνει.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἀπ. σήμ. *ἀποξημερώνομαι* (ΙΛ).

Ξημερώνει ἐντελῶς: *Ὅσον ἀποξημέρωνε τίς ἤθελε ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του τὰ θλιβερὰ τσὶ κάμπους νὰ ξανοίξῃ* αὐτ. 191^{3}.—Βλ. καὶ *ἀποδιαφωτίζω.*

ἀποξηραίνω, Φυσιολ. 370^{5}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποξηραίνω.* Ἡ λ. καὶ στὸ Γερασ., Θρ. Κρήτης 10 καὶ σήμ. στὸν τ. *ἀποξεραίνω* (ΙΛ, λ. *ἀποξεραίνω*).

(Προκ. γιὰ ἔμψυχα) ἀφήνω κάπ. «ξερό», χωρὶς ζωὴ (Πβ. μτφ. χρ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Ὅταν δὲ ἴδῃ δράκοντα... ἢ κακὸν ἄνθρωπον, δεικνύει τὴν κεφαλὴν τῆς γοργόνης καὶ ἀποξηραίνει αὐτὸν* ὅ.π.

ἀποξυλώνω, Φορτουν. Β′ 94.

Τὸ μτγν. *ἀποξυλόω* (L-S Suppl., λ. *ἀποξυλόομαι*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Παγώνω ἀπὸ τὸ κρύο καὶ γίνομαι σκληρὸς σὰν ξύλο, ξυλιάζω (Βλ. καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Δ′ 31· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *νὰ πὰ νὰ ρεμεδιαριστῇς μηπωστὰς καὶ γλυτώσῃς· μὴν ἀπομείνῃς σὰν καὶ ὀψὲς καὶ μόνο ἀποξυλώσῃς* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀποκρυαίνω.*

ἀποξύνω, Διγ. Gr. VI 70.

Τὸ ἀρχ. *ἀποξύνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπολήγω σὲ ὀξύ: *Σῶμα παχύνων* (ἐνν. *ὁ δράκων*), *κεφαλὰς εἰς ἓν ἐπισυνάγων, ὄπισθεν λεπτυνόμενος καὶ οὐρὰν ἀποξύνων* ὅ.π.

ἀπόξυσμα τό, Προδρ. IV 102, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 556^{24}, 557^{28}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόξυσμα.* Ἡ λ. καὶ σὲ σχόλ. (L-S).

1) Ρινίσματα, θρύμματα (Ἡ σημασ. μτγν., καὶ σὲ σχόλ., L-S): *Βούτυρον μετὰ ἀποξύσματος δέρματος εἰργασμένου ἐπιβαλεῖς εἰς δάκτυλον* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 557^{28}. **2**) Τὰ ὑπολείμματα τῆς ζύμης στὰ τοιχώματα τῆς σκάφης· (συνεκδ.) κομμάτι ψωμιοῦ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *ταῖς χερσὶ κατέχουσαν ἄσπρον σεμιδαλάτον, ἀπόξυσμα τριπτούτσικον καὶ ἐρουκάνιζέν το* Προδρ. IV 102.

ἀπόξω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέξω.*

ἀπόξωθεν, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέξωθεν.*

ἀποολίγο-λίγο ἐπίρρ., βλ. *ἀπολίγο-λίγο.*

ἀποομπροστά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομπροστά.*

ἀποόμπροστε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέμπροσθεν.*

ἀποοπίσου καὶ **ἀποοπίσω,** ἐπίρρ., βλ. *ἀποπίσω.*

ἀποπά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεπά.*

ἀποπαγώνω, Λόγ. παρηγ. Ο 701.

Ἀπὸ τὴν *πρόθ. ἀπὸ* καὶ τὸ *παγώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ στὸν Ἅγ. Νεόφυτο τὸν Ἔγκλειστο (Βλ. Ι. Τσικνόπουλο, Κυπρ. Σπ. 20, 1956, 151). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μέσ., μεταφ.) παγώνω ἐντελῶς, γίνομαι πάγος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποπαγώνω* 2): *Ὁ ξένος ἐκ τὸ μήνυμαν εὐθὺς ἀπεπαγώθην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποξυλώνω.*

ἀποπαίρνω, Σουμμ., Ρεμπελ. 176.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *παίρνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.) Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Συμπεριφέρομαι σὲ κάπ. μὲ αὐστηρότητα ἢ σκαιότητα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸν ἄλλον τὸν ἀποπῆραν μὲ μάνητα λέγοντές του τὸ πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ πάγῃ ἐμπρός του μὲ ὄνομα ἀμπασσαδόρου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαναιδεύομαι.*

ἀποπαλουκώνω, Ἑρμον. Ω 241.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *παλουκώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.),

Ξεπαλουκώνω, ξεκαρφώνω: *ἐξορύττουσιν τὰς κόρας ἀφειδῶς μὲ τὸ παλούκιν τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀθλίου· ἀποπαλουκώνουν τοῦτον* ὅ.π.

ἀποπαντοῦ, ἐπίρρ., Μαχ. 192^{38}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ παντοῦ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, ἀπ' ὅλες τὶς κατευθύνσεις (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Οἱ Σαρακηνοὶ ἐτρέξαν ἀποπαντοῦ καὶ ἐπῆγαν διὰ νὰ φυλάξουν τὸ κάστρον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπολοῦθε.*

ἀποπάνω, ἐπίρρ., Τρωικὰ 532[25], Λίβ. Sc. 1187, Χρησμ. (Λάμπρ.) 119, Χρησμ. Ι 193, 216, Ριμ. Βελ. 759, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 159[20], Πεντ. Γέν. XXXV 13, Ἀρ. IV 6, Θρ. Κύπρ. Μ 377, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399, Κατζ. Β' 155, Ἱστ. Βλαχ. 317, 428, 1908, 2338, 2562 [=Γέν. Ρωμ. 152], Ἐρωτόκρ. Ε' 570, Ἀποκ. Θεοτ. 64· *ἀποπάνου,* Πεντ. Γέν. IV 14, VII 4, VIII 3, 13, XIII 9, XXII 9, XXVII 39, XXIX 3, XL 17, XLV 1, Ἔξ. X 28, Ἀρ. IX 17, X 11, κ.π.ἀ. *ἀπουπάνω,* Μαχ. 4[32] 456[12], 458[18], 460[2], 482[12,19], 576[12], Ἀνθ. χαρ. Vφ. 3 , Παλαμήδ., Βοηβ. 962· *'ποπάνω,* Θρ. Κύπρ. Κ 269, Θρ. Κύπρ. Μ 227, Ἐρωτόκρ. Β' 147, Λεηλ. Παροικ. 354· *'πουπάνω,* Παλαμήδ., Βοηβ. Εἰσαγ. 42.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ἐπάνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Προκ. γιὰ κίνηση ἀπὸ τόπο) ἀπὸ ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀποπάνω τοῦ πύργου καὶ ἀποτριγύρου του ἐκατέβαιναν σαγίτες* Τρωικὰ 532· **β)** (προθετ. μὲ γεν. ἢ αἰτ.) ἀπὸ ἐπάνω ἀπὸ κάπ. ἢ ἀπὸ κ. (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3α): *μαζώνουνταν ἐκεῖ ὅλα τὰ μαντριὰ κ' ἐκυλοῦσαν τὴν πέτρα ἀποπάνου τὸ στόμα τοῦ πηγαδιοῦ κ' ἐπότιζαν τὸ ποίμνιο* Πεντ. Γέν. XXIX 3· *σύρε ἀποπάνου μου* Πεντ. Ἔξ. X 28· *ἐβγάλετε πᾶν ἀνὴρ ἀποπάνου μου* Πεντ. Γέν. XLV 1· *Ἰδοὺ ἔδιωξες ἐμὲν σήμερα ἀποπάνου τὰ πρόσωπα τῆς ἠγῆς* Πεντ. Γέν. IV 14· *τὸ πουλὶ τρώει αὐτὰ ἀπὸ τὸ καλάθι ἀποπάνου τὸ κεφάλι μου* Πεντ. Γέν. XL 17· πβ. *ἀπομεσοθιὸ* 2· **γ)** (προκ. γιὰ προέλευση) *ὅτ' εἶν' Θεὸς στοὺς οὐρανοὺς καὶ βλέπει ἀποπάνω* Ἱστ. Βλαχ. 428·. *Νεύει Χρυσὸς ὁ βασιλεὺς ὁκάποτε ἀποπάνω* Λίβ. Sc. 1187. **2)** (Προκ. γιὰ κίνηση πρὸς τόπο· προθετ. μὲ αἰτ.) ἐπάνω ἀπό: *ἀνέβην τὸ σύγνεφο ἀποπάνου τὸ μίσκαν τῆς μαρτυριᾶς* Πεντ. Ἀρ. X 11· *κακὰ ὁπού ἀνέβη τὸ σύννεφο ἀποπάνου τὴν τέντα* Πεντ. Ἀρ. IX 17. **3α)** (Προκ. γιὰ στάση) ἐπάνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ ἁπλώσουν ρουῦχο ὁλογέρανο ἀποπάνω* Πεντ. Ἀρ. IV 6· *τὰ ροῦχα ποὺ σκεπάζανε 'ποπάνω τ' ἅρματά ντου* Ἐρωτόκρ. Β' 147· **β)** (προθετ. μὲ τὴν πρόθ. *εἰς* στὶς διάφορες μορφές της) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3γ): *Διατὶ μέσα ἔπαιζεν 'ποπάνω στὸ βουνάριν* Θρ. Κύπρ. Μ 227. **4α)** (Μὲ τὸ ἄρθρο) *οἱ ἀποπάνω* =αὐτοὶ ποὺ βρίσκονται σὲ ψηλότερο σημεῖο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἐστράφησαν καὶ ἐπολεμίζαν... καὶ ἐθυμώθησαν πολλὰ οἱ ἀπουπάνω* Μαχ. 458[18]· **β)** (μὲ γεν. προσ.) ἐπικεφαλῆς κάπ.: *στρατοπεδάρχην ἄρχοντα καὶ πάντων ἀποπάνω* Ριμ. Βελ. 759. Βλ. καὶ *αἰγίς, ἀποπανωθιὸ* 2.

ἀποπανωθιό, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. Β' 508, Γ' 1614· *'ποπανωθιό,* Ἐρωτόκρ. Α' 30, Β' 1342.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀποπάνωθεν* (Βλ. καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 506. Πβ. καὶ *ἀποκατωθιό*). Ὁ τ. *'ποπανωθιὸν* καὶ στὰ Κυπρ. ᾄσμ. 3[9].

1) Ἀπὸ ἐπάνω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποπάνωθεν*): *Ἐδέρνουντον ἡ Νένα ντης κ' ἤκλαιγε τὸ κακό ντης· σὰ νά τήνε θωρῇ νεκρὴ στέκει ἀποπανωθιό ντης* αὐτ. Γ' 1614. Βλ. καὶ *ἄνωθεν* 1, *ἀπέσω* 6. **2)** (Μὲ γεν. ἢ μὲ τὴν πρόθ. *εἰς* καὶ αἰτ. ἐπιθ. ἢ οὐσ.) σὲ θέση κορυφαία (μεταξὺ περισσοτέρων): *'ποπανωθιὸ 'ς τσὶ φρόνιμους, πρῶτος εἰς τσὶ μεγάλους* Ἐρωτόκρ. Α'. 30· *'ς τσὶ κόκκινους, 'ς τσὶ πράσινους κι' ὅσους κι' ἂ γέμ' ὁ φόρος 'ποπανωθιό ντως ὁλωνῶ εἶν' κεῖνος ἀσπροφόρος* Ἐρωτόκρ. Β' 1342. Βλ. *ἀποπάνω* 4β.

ἀπόπαπας ὁ, Μαχ. 566[23].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *παπάς.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σὲ Εὐχολόγιο (Du Cange, λ. *ἀποπαπᾶς*) καὶ σήμ. κοινή, ΙΛ, λ. *ἀπόπαππας.* Βλ. καὶ *ἀπόφιλος.*

Κακός, ἀνάξιος ἱερέας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπόπαππας* 2): *Ὁμοίως εἶπαν καὶ ἄλλοι δύο: Αὔρι νὰ τὸν σκοτώσωμεν τὸν ἀπόπαπαν* ὅ.π.

ἀποπάρδημα τό, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β' 88.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποπέρδομαι.*

Πορδή: *κἂν ἐπακτὴρ διώκῃ τις αὐτὸ θηριοθήρας, πυρόεν ἀποπάρδημα πέμπει δριμύ, φλογῶδες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναχεσοφυσαλλίδα, ἀναχεσοφυσοπορδαλίστρια.*

ἀποπατητός, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 222.

Ἀπὸ τὸ *ἀποπατῶ* (= πατῶ ἐντελῶς, δυνατά). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *'ποπατητὸς* (ΙΛ).

Δυνατός, ἰσχυρός: *ἀλλ' ὅταν σ' εὕρουν εἰς μικρὸν πταίσιμον εἰς τὸ σπίτιν* (παραλ. 1 στ.), *ραβδέας ἀποπατητὰς μεγάλας σὲ φορτώνουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνδρικὸς* 2δ, *ἄξιος* 2, *ἀρχιδάτος.*

ἀποπατῶ, (Ι), Ἱερακοσ. 458[27], 464[3,32].

Τὸ ἀρχ. *ἀποπατέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποπατῶ* ΙΙ).

Ἀφοδεύω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀποπατέω* Ι· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π.): *Ἐὰν διαμείνωσιν αἱ τροφαὶ ἐν τῷ στομάχῳ τοῦ ἱέρακος ἄπεπτοι, μηδὲν λαβέτω, ἀλλὰ χλιαρὸν ὕδωρ... καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀποπατήσει* αὐτ. 458[27]. Βλ. καὶ *χέζω.*

ἀποπατῶ, (ΙΙ), Ἱερακοσ. 454[31], Φλώρ. 670 (βλ. ὅμως καὶ Ἀλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 6, 1952, 384, σημ. 10), Ἱμπ. 127, 424, Λέοντ., Αἰν. Ι 179.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πατῶ.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποπατῶ* Ι).

1) Πατῶ στερεά, δυνατά: *ἀποπατεῖ εἰς τὲς σκάλες του, κρούει τὸν σινισκάλκον* Φλώρ. 670· Ἱμπ. 127. Βλ. καὶ *ἀντιπατῶ* 1. **2)** Πατῶ: *εἰς τὰ κιόνια ἐπακουμπίζει καὶ εἰς τ' ἀκάνθι' ἀποπατοῦσι* Λέοντ., Αἰν. Ι 179· Ἱερακοσ. 454[31].

ἀπόπαυσις ἡ, Φυσιολ. XXXVI 3[22].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόπαυσις.*

Ὁλοκληρωτικὴ παύση ἐνέργειας· ἀνάπαυση: *ὅταν ἐπαναστρέφωσιν* (ἐνν. *οἱ στρατιῶται τοῦ βασιλέως*) *ἐπινίκιον καὶ τρόπαιον φέροντες... εὐθαρσῶς αὐλιζόμενοι ἐν ἀποπαύσει ἐν τοῖς τοῦ βασιλέως οἴκοις* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναπαγὴ* 1, *ἀνάπαυμα, ἀνέσι, ἀπάφημα* 3.

ἀποπειράζω, Γλυκᾶ, Στ. 16 (ἂν ὄχι *ἀποπειρῶ*· βλ. L-S, λ. *ἀποπειράομαι*), Σφρ., Χρον. μ. 76[20], Ψευδο-Σφρ. 354[30].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1) Δοκιμάζω (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. 1): *Οὕτω τὰ πάντα διελθών, οὕτως ἀποπειράσας τοῦτο πρὸ πάντων ἄπιστον εἶχον καὶ φλυαρίαν* Γλυκᾶ, Στ. 16. Βλ. καὶ *ἀποδοκιμάζω.* **2)** Κάνω ἀπόπειρα ἐναντίον κάποιου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *Διότι ἐκεῖνος ἦν γέρων καὶ τὸ κατὰ τῆς Πόλεως ἀπεπειράσθη αὐτῷ καὶ πλέον οὐδὲν ἤθελεν ἐπιχειρισθῆν τοιοῦτόν τι* Σφρ., Χρον. μ. 76[20].

ἀποπειρῶ, βλ. *ἀποπειράζω.*

ἀποπέμπω (Ι), Προδρ. Ι 12, Μανασσ., Χρον. 3591, Ἱερακοσ. 378[14], Διγ. Esc. 1054, Ἑρμον. Υ 214, Ἀπολλών. (Wagn.) 582, Δούκ. 145[28], 197[9,12], 265[8], 341[14], Σφρ., Χρον. μ. 30[3-4], 64[24], 100[19], 134[13] (ἔκδ. *ἄπεμψε,* μᾶλλον ἀπὸ τυπογρ. λάθος. Πβ. Σφρ., Χρον. μ., P.G. 156, 1075Β, Διγ. Ἄνδρ. 396[17].

Τὸ ἀρχ. *ἀποπέμπω.*

1) (Προκ. γιὰ πρόσ.) στέλνω πίσω (πβ. L-S στὴ λ. II 1): *'Εκεῖνος δὲ ἐνεργῶν τὰ κατὰ τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ τὰ κατ' ἐκείνου ἀπέπεμψέ με ἄπρακτον* Σφρ., Χρον. μ. 64[24]. **2**) 'Εκσφενδονίζω: *Καὶ οὕτως ἡ δύναμις... πέμπεται καὶ ἀποπέμπει ταύτην ἄχρι μιλίου ὁδὸν* Δούκ. 265[8]. Βλ. καὶ *ἀμολάρω* 3, *ἀμπώθω* 2β, *ἀπολύω* Α 16α. **3**) Διώχνω· περιφρονῶ: *Μὴ οὖν ἀποχωρίσης τους, μηδ' ἀποπέμψης μᾶλλον* Προδρ. I 12. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 2, *ἀναισχυντῶ* Β1, *ἀποδιώχνω* α, *ἀποζυγώνω* 2, *ἀποκρούω* 3, *ἀπολογιάζω* I 3β, 4, *ἀρνοῦμαι, ἀτιμάζω.* **4**) (Μέσ.) (προκ. γιὰ ἀρρώστια) θεραπεύω: *Κόρυζαν ἐρχομένην ἀποπέμπεται καὶ στόμαχον ἐκλυθέντα ἀναρρώννυσι* 'Ιερακοσ. 378[18]· βλ. καὶ *γιαίνω.* **5**) (Προκ. γιὰ προσευχὴ) ἀναπέμπω: *Τὸν Θεὸν παρακαλεῖ καὶ εὐχὰς τὸν* (ἔκδ. *των*·) *ἀποπέμπει* Διγ. Esc. 1054. **6**) (Προκ. γιὰ ὀσμὴ) ἀναδίδω: *Φληνάφους ἀποπέμποντας ὀσμὴν ἀπαιδευσίας* Μανασσ., Χρον. 3591. Βλ. καὶ *ἀναβρῶ* β, *ἀναπέμπω* Α1α.

ἀποπέμπω, (II)· *(νὰ) 'ποπέμψουν,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 563[20], ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *πομπέψουν.*

ἀποπεπτικός, ἐπίθ., 'Ιατροσ. κῶδ. ψϛθ'.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *πεπτικός.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Εὔκολος στὴ χώνευση, εὔπεπτος: *Εὐστόμαχον καὶ ἀποπεπτικὸν* ὅ.π..

ἀποπέρα, ἐπίρρ., Σταυριν. 372, 468, 'Ιστ. Βλαχ. 3, 668, 890· *ἀποπέραν,* 'Ιστ. Βλαχ. 236[162]· *ἀπουπέρα,* 'Ασσίζ. 186[1], 437[27], Μαχ. 190[2].

'Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πέρα.* Τ. *ἀπόπερα* καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1262 (Miklosich-Müller, Acta et Diplomata E' 20). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απὸ τὸ ἀπέναντι μέρος, ἀποαντίκρυ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *'Ομοίως κανεὶς ἰατρὸς ξένος, τουτέστιν ὁποὺ ἦρτεν ἀπουπέρα ἢ ἀποὺ τὴν Σαρακηνίαν* 'Ασσίζ. 186[1]. Βλ. καὶ *ἀντιπέραν, ἀπέναντι, ἀποαγνάντια, ἀποανάγναντις.*

ἀποπεραίνω, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 1483.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *περαίνω* 'Η λ. στὸν 'Ησύχ. (L-S). (Βλ. καὶ Lampe, Lex.).

Τελειώνω, συμπληρώνω (κ.). ('Η σημασ. στὸν 'Ησύχ., L–S): *'Εκεῖθεν αὖθις πρόβαινε, φίλε, κατὰ τὸν νότον* (παραλ. 1 στ.). *"Οταν δὲ ἕνα μίλιον σαφῶς ἀποπεράνης* ὅ.π.

ἀποπέραν, ἐπίρρ., βλ. *ἀποπέρα.*

ἀποπετάσσω· *ἀποπετάσσουν,* Διγ. (Trapp) Esc. 1680, ἐσφαλμ. γρ, ἀντί *ἀποπετάσουν* (βλ. *ἀποπετῶ).*

ἀποπετῶ, Διγ. Esc. 1693.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πετῶ.* 'Εσφαλμ. Trapp, Διγ. σ. 386, ἀνάγει τὴ λ. στὸ *ἀποπετάσσω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Πετῶ: *ὡσὰν πουλίτσια πάντερπνα ὅταν ἀποπετάσουν* ὅ.π.

ἀποπέφτω, Διγ. (Hess.) Esc. 1135, 1478 (ἔκδ. *ἀποπεύθουσι*· διορθώσ.) (Hesseling Διγ. Esc. σ. 594, κριτ. ὑπ. καὶ Καλονάρος, Διγ. Esc. 1478, προτείνουν *ἐπιπέφτουσι*), Λίβ. Esc. 2111.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πέφτω* ἢ πιθ. ἀπὸ τὸν ἀόριστο *ἐπέπεσα* μὲ ἐπίδρ. τῆς πρόθ. *ἀπό.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πέφτω πάνω σὲ κάποιον μὲ δύναμη, μὲ ὁρμή: *ἐγὼ πάντοτε ἐσπούδαζα ἵνα τόνε προλάβω καὶ ἐκεῖνος εἶχεν τὴν βουλὴν ἵνα μὲ ἀποπέση* Διγ. Esc. 1135.

ἀποπηδῶ, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 342, 345, Μανασσ., Χρον. 5231, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 559[23], Διγ. Gr. IV 181, Διγ. Ζ 1387, Ψευδο-Σφρ. 218[5], 376[21].

Τὸ ἀρχ. *ἀποπηδάω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πηδῶ ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποπηδάω* I): *ἀποπηδᾷ τῆς ἑαυτοῦ κλίνης ὁ νεωκόρος* Μανασσ., Χρον. 5231. **2**) 'Αναπηδῶ (Πβ. L-S, λ. *ἀποπηδάω* III): *ὅταν δὲ ἐπλησίασεν, ἀποπηδᾷ ὁ λέων* Διγ. Gr. IV 181. Βλ. καὶ *ἀναβράζομαι.* **3**) 'Απομακρύνομαι: *ἔρημος πάντων γέγονα, πάντων ἀπεστερήθην, ὁ φίλος ἀπεπήδησεν, ὁ συγγενὴς ἐκρύβη* Γλυκᾶ, 'Αναγ. 342. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀλαργῶ, ἀναμεριάζω, ἀνασπῶ* II 1, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπεκβαίνω* α, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδιαβαίνω* 1, *ἀποκουντουρίζω* 1, *ἀπολείπω* 1, *ἀπομακραίνω* Β, *ἀπομακρίζω* 2, *ἀπομακρύνω* Α3, *ἀποξεβαίνω* α,β, *ἀποξενώνω* Β1β, *ἀποφοιτῶ, ἀποχύνω.* **4**) Μεταθέτω, μετατοπίζω: *ὁ 'Οτθμάνης φίλαρχος ὢν καὶ πλεονέκτης οὐκ ἠρέμησεν, ἀλλὰ ἀποπηδῶν τὰ ὅρια τῶν ἑτέρων ἀδικῶν αὐτούς...* Ψευδο-Σφρ. 218[5]. Βλ. καὶ *ἀπομακρίζω* 1β. **5**) 'Υπερπηδῶ: *βούλονται κατὰ σύγκρισιν τῶν σῶν ταῖς ἑαυτῶν ὑπολήψεσιν ἀποπηδᾶν τοὺς προσήκοντας βαθμοὺς τῶν ὀφικίων* Ψευδο-Σφρ. 376[21].

ἀποπιάζω ἢ ἀποπιάνω, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 559[4], 'Εκθ. χρον. 58[4].

Τὸ μτγν. *ἀποπιάζω* (Βλ. καὶ 'Ανδρ., Λεξ., λ. *πιάνω*). 'Η λ. στὸν τ. *ἀποπιάνω* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Συλλαμβάνω, πιάνω: *ὡς οὐκ ἠδυνήθη ἀντιστῆναι αὐτῷ, ᾤχετο ἐν τόποις δυσβάτοις, ἀλλ' οὖν ἀπεπίασεν αὐτὸν καὶ ἀπέπνιξεν αὐτὸν* 'Εκθ. χρον. 58[4]. Βλ. καὶ *ἁλίσκω, ἀποδέχομαι* 3. **2**) (Προκ. γιὰ φουσκάλα σὲ τραῦμα) Πιέζω: *τὴν φλυκτίδα ἀποπιάσεις καὶ οὕτως ἀλείψεις* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 559[4].

ἀποπιέζω, Σταφ., 'Ιατροσ. 16[448], 'Ορνεοσ. ἀγρ. 541[11], 547[4].

Τὸ ἀρχ. *ἀποπιέζω.*

α) Πιέζω κ. γιὰ νὰ βγῆ ὁ χυμός του (Πβ. καὶ L-S στὴ λ. I): *λαχάνων τὰς ῥίζας καὶ σινάπεως φύλλα σὺν αὐταῖς κοπανίσας καὶ ἀποπιέσας* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 541[11]· **β**) ἀνακατεύω (μὲ πίεση): *Τὸ ὑγρὸν τῆς κυδώνης ἢ κίτρου ἀποπιέσεις μετὰ οἴνου παλαιοῦ* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 547[4]. Βλ. καὶ *ἀναδεύω* 1, *ἀναφύρω.*

ἀποπίνω, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [370].

Τὸ ἀρχ. *ἀποπίνω* (Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 116). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πίνω ἐντελῶς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπῆς ἀπόπιεν, ἔπεσεν ὡσὰν ἀποθαμένη* ὅ.π.

ἀποπίσου, ἐπίρρ., βλ. *ἀποπίσω.*

ἀποπίσω, ἐπίρρ., Διγ. Esc. 1726, Χρον. Μορ. Η 9136, Φυσιολ. (Legr.) 301, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 156, Συναξ. γυν. 755, 813, Μυστ. παθ. 2, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 448, Θυσ. 1029, Στάθ. Γ' 23, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 94, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [458], Φορτουν. Α' 314, 429· *ἀποοπίσου,* Πεντ. 'Έξ. XIV 19· *ἀποοπίσω,* Πανώρ. Δ' 22· *ἀποπίσου,* Πεντ. Δευτ. XXV 18· *ἀπουπίσω,* Μαχ. 662[18]· *'ποπίσω,* Βέλθ. 1100, Στάθ. Α' 182.

'Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πίσω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ κίνηση) ἀποπίσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐτοῦτος εἶν' ὁ Ἀβραάμ· τίς τ' ἀκλουθᾶ 'ποπίσω;* Θυσ.^{2} 1029· *πάντα ἀποπίσω ὁ δάσκαλος τοῦ μαθητῆ νὰ πηαίνη* Φορτουν. Α' 429. **2**) (Προκ. γιὰ στάση) πίσω ἀπό: *στὸ Δερματᾶ, 'ς τσὶ μύλους ἀποπίσω στέκει* Φορτουν. Α' 314. **3**) (Χρον.) ὕστερα ἀπὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὸ Πάσχα θέλει νὰ γενῆ δυὸ μέρες ἀποπίσω* Μυστ. παθ. 2.

ἀποπλανῶμαι, Φυσιολ. (Zur.) XLVII^{10}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποπλανῶμαι.* Ἀπ. σήμ. τὸ ἐνεργ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Χάνω τὸ δρόμο μου (Πβ. L-S, λ. *ἀποπλανάω,* παθ.): *ἐὰν οὖν ἐν σκότει ἀποπλανηθῇ ἡ περιστερά, εὑρὼν αὐτὴν ὁ δράκων ἀποκτείνει αὐτὴν* ὅ.π.

ἀποπλέκω, Σφρ., Χρον. μ. 30^{29}, Δεφ., Λόγ. 64.

Ἡ λ. σὲ παπυρ. τοῦ 2. αἰ. μ.Χ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ. Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ 6, 1955/56, 239 καὶ Βογιατζ., Ἀθ. 28, 1916, ΛΑ 17.

(Μέσ.) **α**) Ξεμπλέκω, ἀπαλλάσσομαι (ἀπὸ κάτι): *ἐκεῖνος μὲν Θεοῦ βοηθείᾳ ἀποπλακεὶς ἀπὸ τὸ ἄλογον ἔφυγε πεζὸς* Σφρ., Χρον. μ. 30^{29}· βλ. καὶ *ἀλαφρὸς* 6, *ἀλαφρώνω* Α4, *ἀναπαύω* Β4, *ἀνασώζω* Β, *ἀποβγαίνω* 2δ· **β**) (μεταφ.) ξεμπλέκομαι, ξεχωρίζομαι, λύνομαι: *Ὅπου ἔναι ἀγάπη δὲ μπορεῖ σκανδάλιση νὰ πέση, διατὶ δὲν ἀποπλέκεται σὰν τῆς Τριάδος δέση* Δεφ., Λόγ. 64.

ἀποπλένω, βλ. *ἀποπλύνω.*

ἀποπλερῶ, βλ. ἀποπληρῶ.

ἀποπλερώνω, βλ. *ἀποπληρώνω.*

ἀποπληρῶ, Μιχ. ἱερομ. 27, Μανασσ., Χρον. 5721, Καλλίμ. 2311, 2317, Διγ. Gr. IV 647, Διήγ. παιδ. 384· *ἀποπλερῶ,* Πεντ. Γέν. IV 3, XVI 3, Δευτ. XV 1.

Τὸ ἀρχ. *ἀποπληρόω.*

1α) Ἐκπληρώνω, παρέχω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *ἀποπληρόω* Ι2): *πᾶσαν θεραπείαν, προστάσσω σας, σπουδάζετε νὰ τὴν ἀποπληρῆτε* Καλλίμ. 2311· **β**) καθιστῶ κάτι πλῆρες, ὁλοκληρώνω, περατώνω (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, λ. *ἀποπληρόω* Ι2): *καὶ τοῦ πολέμου πέρας τε ὁ παῖς ἀποπληρώσας ὡς νικητὴς ὑπέστρεφε* Διγ. Gr. IV 647. Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Α3, *ἀνασώνω* 2α. **2**) Ἐξυπηρετῶ, ἐκτελῶ (Ἡ χρ. καὶ ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποπληρόω* ΙΙΙ καὶ Preisigke-Kiessling, λ. *ἀποπληρόω* 1): *Ἀκόμη καὶ οἱ τρίχες μου χρείαν ἀποπληροῦσιν μεγάλην* Διήγ. παιδ. 384. Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Α4, *ἀποκυρώνω, ἀποπληρώνω* 2α. **3**) (Ἀπρόσ.) (προκ. γιὰ χρονικὸ διάστημα) περνῶ, συμπληρώνω (Ἡ χρ. καὶ ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποπληρόω* ΙΙ): *Καὶ ἦτον ἀποπλερεῖ* (ἔκδ. *ἀπὸ πλερεῖ*) *μέρες καὶ ἔφερεν ὁ Κάιν ἀπὸ καρπὸ τῆς ἡγῆς κανίσκι τοῦ Κύριου* Πεντ. Γέν. IV 3· *ἀποπλερεῖ* (ἔκδ. *ἀπὸ πλερεῖ*) *δέκα χρόνια τοῦ κάτσει ὁ Ἀβρὰμ εἰς τὴν ἡγῆ τοῦ Κεναὰν* Πεντ. Γέν. XVI 3.

ἀποπληρώνω, Λόγ. παρηγ. L 377, Λόγ. παρηγ. O 308, Διγ. Esc. 1765, Πόλ. Τρωάδ. 217, 669, Χρον. Μορ. Η 410, 2656, 3499, 3793, 4129, 5511, 6459, 7560, Χρον. Μορ. P 5511, 6472, Λίβ. P 857, 1699, 2267, 2284, 2301, Λίβ. Sc. 227, 890, Λίβ. Esc. 853, 1351, 3397, 3403, Λίβ. N 1019, 1200, 1283, 1785, 2107, 3004, 3049, Χρον. Τόκκων 1550, Θησ. (Foll.) Ι 47, Θησ. Ζ' [6^{5}], Η' [127^{1}], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 276· *ἀποπλερώνω,* Χρον. Μορ. P 3793, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 392, Φορτουν. Ε' 74.

Τὸ ἀρχ. *ἀποπληρόω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποπλερώνω*).

1α) Καθιστῶ κάτι πλῆρες, ὁλοκληρώνω, τελειώνω (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, λ. *ἀποπληρόω* Ι2): *Καὶ ὅσον ἀποπλήρωσαν ἐκεῖνοι οἱ ἀποκρισάροι τὸ ὅσον εἶχασι νὰ εἰποῦν* Χρον. Μορ. Η 6459· *Ἁπλώνει, ἐπαίρνει τὸ χαρτίν. . .· τὰ γράφει ἀναγινώσκει· καὶ ἀφότου τὸ ἀπεπλήρωσεν, ἔρριψε τὸ πιττάκιν* Λίβ. N 1283· *καὶ ἀφότου ἀπεπλήρωσεν ὅλην τὴν χάριν τούτην, ἐσκέφθην ἄγγελον πυρὸς ἀπὸ οὐρανοῦ ἀπελθόντος* Διγ. Esc. 1765· βλ. καὶ *ἀποπληρῶ* 1β· **β**) (προκ. γιὰ οἰκοδομή) ἀποπερατώνω, τελειώνω τὸ χτίσιμο: *Τρεῖς χρόνους γὰρ ἐκράτησεν ὁ πρίγκηπας τοὺς τόπους τοῦ πριγκιπάτου. . . ἕως οὗ καὶ ἀποπλήρωσε τὸ κάστρον Χλουμουτσίου* Χρον. Μορ. Η 2656· **γ**) (ἐνεργ. μέσ., ἀμτβ.) ὁλοκληρώνομαι καὶ τελειώνω, παρέρχομαι: *ἀπὸ τοῦ φόβου ἐξύπνησα μυριοφοβερισμένη. Ἐλίγεψεν ἡ ταραχή, ἡ ζάλη ἀπεπληρώθη* Λίβ. N 1200· *ἐδάρτε ἀποπληρώσασιν οἱ χαρὲς ὅπου εἶχα ἐμβλέποντα τὸ αἷμα σου πῶς τὴν γῆν φοινικίζει* Πόλ. Τρωάδ. 669· *Ἐπλήρωσεν ἡ ταραχὴ καὶ ἡ ζάλη ἀπεπληρώθη, οἱ πάντες ἐσκορπίσθησαν, γίνεται μοναξία* Λίβ. Sc. 227. **2α**) Ἐκτελῶ, πράττω, ἱκανοποιῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀποπληρόω* Ι2): *θέλημαν σὸν ἐγνώριζε, ποτὲ οὐκ ἀποπληρώνω* Λίβ. Esc. 3403· *ἐπῆγεν καὶ ἀπεπλήρωσεν ὅλα τὰ προσετάχθην* Λόγ. παρηγ. O 308· βλ. καὶ *ἀποπληρῶ* 2· **β**) ἐκτελῶ (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *ἀποπληρόω* ΙΙΙ καὶ Preisigke-Kiessling, λ. *ἀποπληρόω* 1): *οὐκ ἤθελαν ν' ἀφήσουσιν τοὺς Φράγκους νὰ ἀπεράσουν ἕως νὰ ἀποπληρώσουσιν τὲς συμφωνίες ὅπου εἶχαν* Χρον. Μορ. Η 410. **3**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) (Προκ. γιὰ χρονικὸ διάστημα) περνῶ, συμπληρώνομαι (Ἡ χρ. καὶ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποπληρόω* ΙΙ): *ἡμέρα μία παρέδραμεν, ἄλλη μετ' αὔτην ἦλθεν καὶ τρεῖς ἀπεπληρώθησαν* Λίβ. Sc. 890· *τὸν χρόνον ἀπεπλήρωσεν ὁ δυστυχὴς τοῦ δρόμου* Λόγ. παρηγ. L 377. Βλ. καὶ *ἀποπληρῶ* 3. **4α**) (Προκ. γιὰ χρήματα) πληρώνω (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Μαλάλα 439^{16}, 440^{8}· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποπλερώνω*): *γυνὴ ἡμᾶς ἀπέστειλε βαστάζουσα παιδίο, ἥτις καὶ ἀπεπλήρωσε φλουρία ἀπὸ δύο* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 276· **β**) συμπληρώνω, πληρώνω τὸ ὑπόλοιπο χρηματικὸ ποσό: *τρία τσικίνια μόνο· ὅ,τι καὶ φτάνου στὸ κρασὶ κι' ἀπόκει ἀποπλερώνω* Φορτουν. Ε' 74. **5**) Ξεπληρώνω: (μεταφ.) *Ἂν ἠμπορέσω, γλήγορα τὴν θέλω ἀποπληρώσει* (δηλ. *τὴν τέτοιαν ἀπιλογιὰν*) Θησ. Ι 47· *Εὐχαριστῶ σε, Θεὲ καλέ, εἰς τὴν μεγάλην δόξαν ὁποὺ μὲ εὐεργέτησες. Ἐσὺ ἀποπλήρωσές το* Χρον. Τόκκων 1550. **6**) (Μεταφ.) ἐπουλώνω ψυχικὸ τραῦμα, ἱκανοποιῶ καὶ καταπραΰνω ἐρωτικὸ πόνο: *Κτίσε ξενοδοχεῖον* (παραλ. 2 στ.) *ὥστε νὰ ἀποπληρώσω τὸν πόνον τοῦ Λιβίστρου* Λίβ. Esc. 3397. Βλ. καὶ *ἀποπλήρωση, ἀρνεύω.*

ἀποπλήρωση ἡ, Λίβ. Sc. 2214 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποπλήρωσις.* Ἡ λ. μὲ τὴ σημασ. «ἐξόφληση χρέους» καὶ στὸν Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4^{68} καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1542 (Μανούσ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 292).

(Μεταφ.) ἐπούλωση ψυχικοῦ τραύματος, καταπράυνση, ἱκανοποίηση ἐρωτικοῦ πόνου (μὲ κάποιο ἀντιστάθμισμα) (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 1): *Κτίσε ξενοδοχεῖον . . . νά 'χη καὶ λουτρὸν νὰ λούω τους ἀπὸ ξένης ὡς πρὸς τὴν ἀποπλήρωσην τοῦ πόνου τοῦ Λιβίστρου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποπληρώνω* 6.

ἀποπλήττω, Διγ. Gr. IV 627.

Τὸ ἀρχ. *ἀποπλήττω.*

(Προκ. γιὰ τὸ ἄλογο) χτυπῶ δυνατά: *Ἀγωνίζου, ψυχίτσα μου, μὴ μᾶς ἀποχωρίσουν· καὶ ἴσχυε κατὰ πολὺ τὸν μαῦρον ἀποπλήττων* ὅ.π.

ἀποπλύνω, Σταφ., Ἰατροσ. 34^{205}, Μανασσ., Χρον. 2388, Ἱερακοσ. 471^{4}, 477^{17}, Κυνοσ. 596^{29}, Διγ. Gr. VI 778, Gesprächb. 106^{2474}, Ἐρωτοπ. 594, Ἀπολλών. 404.

Τὸ ἀρχ. *ἀποπλύνω*. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 294 καὶ Σπυριδ., Προσφ. Κυριακ. 633. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποπλένω*).

1α) Πλένω γιὰ νὰ καθαρίσω (κάπ. ἢ κ.) (Πβ. L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. **1**): *ἡ Μαξιμοὺ τὴν ἑαυτῆς ἀποπλύνασα* (βλ. Ἑλλην.16, 1958/59, 228) *χεῖρα* Διγ. Gr.VI 778· **β**) ξεπλένω: *ἔγχρισον τὸν κύνα καὶ ὕστερον καθαρῶς ἀπόπλυνε* Κυνοσ. 596^{29}· **γ**) (μεταφ.) πλένω, ξεπλένω, ἀποκαθαίρω, ἀποβάλλω τὸ πάθος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *νὰ πῆγα καὶ νὰ γύρευσα βρύσην τῆς ἀσπλαχνίας, ὅπου* (ἔκδ. *ὁποῦ*) *ἀποπλύνονται καρδιὲς καὶ λησμονοῦνται ἀγάπες* Ἐρωτοπ. 594. **2**) Ξεπλένοντας σβήνω: *ἂς θέση ἁγίασμα... καὶ ἂς [ἀ]ποπλύνη τὰ γράμματα* Σταφ., Ἰατροσ. 24^{205}.

ἀποπνέω, Προδρ., Σεβ. 205.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πνέω*, ἂν δὲν πρόκειται γιὰ τὸ ἀρχ. *ἀποπνέω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Παύω νὰ πνέω: *Καὶ πνεῦσαν* (ἐνν. *τὸ φλογῶδες πνεῦμα τοῦ θυμοῦ σου*) *οὐκ ἀπέπνευσεν, ἀλλὰ καὶ πάλιν πνέει* ὅ.π.

ἀποπνίγω, Ζήν. Β' 397.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πνίγω*, ἂν δὲν πρόκειται γιὰ τὸ ἀρχ. *ἀποπνίγω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Πνίγω, πνίγω ἐντελῶς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1): *ἀπῆτις μ' ἀποπνίξουν* (ἐνν. τὰ κύματα τῆς θάλασσας), *γιὰ νὰ μὲ φᾶσι τὰ πουλιά, στὸν ἄμμο νὰ μὲ ρίξου* ὅ.π.

ἀποπόθε, ἐπίρρ., βλ. *ἀποπόθεν*.

ἀποπόθε(ν), ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 67^{7}, Ἰμπ. 761, Φορτουν. Δ' 568· *ἀπουπόθε*, Ἀσσίζ. 210^{3}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πόθε(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποποῦθε*).

(Προκ. γιὰ προέλ.) ἀποποῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1, 2): *νὰ ἀφηγηθῆς τὸ ἀποπόθεν εἶσαι* Ἰμπ. 761· *ἂν οὐδὲν ἔχη ἀπουπόθε νὰ πλερώση τοῦτα* Ἀσσίζ. 210^{3}.

ἀποποθές, ἐπίρρ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 171^{17}, 321^{19}, 330^{2}.

Ἀπὸ τὴν συνεκφ. *ἀπὸ ποθές*. Τ. *ἀποπουθὲ* στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα (ΙΛ, λ. *ἀποπουθενά*).

Ἀποπουθενὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1,3): *αἶδα νὰ μὴν ἔχουνε ἀποποθὲς νὰ σώση* αὐτ. 171^{17}.

ἀποποιῶ· *ἀπόποισον*, Λίβ. P 1441, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *σκόπησον* (πβ. Λίβ. N 1361, Λίβ. Esc. 1514).

ἀποπολεμῶ, Ἀχέλ. 2312.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πολεμῶ*.

Τελειώνω τὴ μάχη, παύω νὰ πολεμῶ: *ὡσὰν ἀποπολέμησαν, ἔλεγαν τῶν μαχήτων* ὅ.π.

ἀποπολλῆς, ἐπίρρ., Αἰτωλ., Βοηβ. 252, Ἱστ. Βλαχ. 2628, Μαρκάδ. 165.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πολλῆς* (ἐνν. *ὥρας*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπὸ πολλὴ ὥρα, πρὸ πολλοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἀποπολλῆς ἐγὼ 'πρεπε νὰ εἶμ' ἀποθαμένη* Αἰτωλ., Βοηβ. 252. Βλ. καὶ *ἀποπολύ*.

ἀποπολύ, ἐπίρρ., Συναδ., Χρον. 35.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πολύ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πρὸ πολλοῦ χρόνου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἦτον ἀποπολὺ χηρευάμενος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποπολλῆς*.

ἀποποῦ, ἐπίρρ. πολλ.· *ἀποῦ*, Π.Ν. Διαθ. φ. 260α 27 (ἔκδ. *ἀπού*· διόρθ. Κριαρ., BNJ 10, 1934, 401).

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ποῦ* μὲ ἀνομοιωτικὴ ἀποβολὴ τῆς συλλαβῆς *πὸ* (Βλ. Κριαρ., ὅ.π.). Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἐρωτηματικὰ) ἀποποῦ, ἀπὸ ποιὸν (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *Κ' ἐσένα ἀποῦ σοῦ δόθηκε ἡ τόση ἀφεντία;* ὅ.π.

ἀποππέζι(ν) τό, βλ. *ποππέζι(ν)*.

ἀποπρήσκομαι ἢ **-ήζομαι,** Σταφ., Ἰατροσ. 6^{165}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πρήσκομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποπρήσκομαι*). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ξεπρήζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Ἀφότου δὲ ἀποπρησθῶσιν αἱ πληγαί, καῦσον κικίδι καὶ πάσε τὴν πληγὴν* ὅ.π.

ἀποπροσποιοῦμαι, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 1^{44}.

Τὸ μτγν. *ἀποπροσποιέομαι*.

Ἀπορρίπτω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Μηδεὶς οὖν ἀγνοείτω ἢ ἀποπροσποιείσθω διατάξεις βασιλικὰς* ὅ. π.

ἀποπροσωπίζω, Δούκ. 429^{20}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *πρόσωπον* κατὰ τὸ *ἀντιμετωπίζω* (Πβ. ὅμως καὶ τὸ ἀρχ. *ἀποπροσωπίζομαι*=καθαρίζω τὸ πρόσωπό μου). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Ἀντιμετωπίζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Τωμ., Ἀθ. 64, 1960, 8): *Ὁ δὲ ...ἡγεμὼν εἰς τὰ τῆς Περσίδος ὅρια ἐπάνω ὀρέων σὺν τοῖς αὐτοῦ διέτριβε, μὴ ἔχων ἰσχὺν ἀποπροσωπίσαι τῷ τυράννῳ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀντιπαλαμῶμαι, ἀπαντήχνω* Αγ.

ἀποπροχτές, ἐπίρρ.· *ἀποπρόχτες*, Πεντ. Ἔξ. IV 10.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ προχτές*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπὸ τὴ δεύτερη πρὶν ἀπὸ τὴ σημερινὴ μέρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπατὰ ἀποεχτές, ἀπατὰ ἀποπρόχτες, ἀπατὰ ἀποτότε ὁποὺ ἐσύντυχεν πρὸς τὸν σκλάβο σου* ὅ.π.

ἀποπρῶτα, ἐπίρρ., Πουλολ. 309, Ἰμπ. 855, Πεντ. Δευτ. II 12.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πρῶτα*.

Ἀπὸ πρίν, ἀπὸ τὴν ἀρχή: *εἶδεν τον ὄμορφον, λαμπρόν, σὰν ἦτον ἀποπρῶτα* Ἰμπ. 855. Βλ. καὶ *ἀπαρχή, ἀπαρχῆς* 1, 3.

ἀποπρώτης, ἐπίρρ., Κείμ. ἀγ. Δημ. 380.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πρώτης* (ἐνν. *ἀρχῆς*).

Εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχή: *νὰ ἔχη... τὴν μεγαλόγνωμον φύσιν ἀποπρώτης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποπρώτου*.

ἀποπρώτου, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Η 4618.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ πρώτου.*

Ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή: *Ἐκεῖνος γὰρ ὁ Μακρινὸς ὡς εἶδεν ἀποπρώτου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαρχή, ἀπαρχῆς* 1,3.

ἀποπταίρω, Ἱερακοσ. 411[17], 422[32], 425[20].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *πταίρω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Φταρνίζομαι: *Ὅταν ἔχῃ ὁ ἱέραξ ὑγρὰν κόρυζαν, ἐξέρχεται ἐκ τῶν πηγῶν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀφρὸς ὑγρὸς καὶ συνεχῶς ἀποπταίρει* αὐτ. 425[20].

ἀποπτυστὴρ ὁ, Μανασσ., Χρον. 6153.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποπτυστήρ.*

(Προκ. γιὰ ἄλογο) ποὺ δὲν ἀνέχεται χαλινάρι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀποπτυστῆρα χαλινοῦ πῶλον* ὅ.π.

ἀποπτύω, Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε' 47, Μανασσ., Χρον. 2412.

Τὸ ἀρχ. *ἀποπτύω.*

(Μὲ ἀντικ. πρόσωπο) ἀρνοῦμαι νὰ δεχτῶ, ἀποβάλλω (Πβ. καὶ τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 2): *ἡ γῆ δ' οὐ παραδέχεται τὸ σκῆνος τοῦ βεβήλου, ἀλλ' ἐν σεισμῷ καὶ τιναγμῷ κάτωθεν ἀποπτύει τὸν ἀσεβείας συσσεισμῷ δονήσαντα τὴν κτίσιν* Μανασσ., Χρον. 2412.

(προκ. γιὰ ζῶα) ἀπορρίπτω, δὲν ἀνέχομαι (τὸ χαλινάρι) (Ἡ σημασ. ἤδη στὸ Φιλόστρ., L-S στὴ λ. 2): *ὡς πῶλος πυριμάλακτον στόμιον ἀποπτύων* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι ε' 47. Βλ. καὶ *ἀπολυταρίχνω* α.

ἀπόπτωμα τό, Μανασσ., Χρον. 2710.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόπτωμα.*

Πλάνη, παράπτωμα (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ): *οὐδὲν ἀκέραιον ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει, οὐδὲν τῆς λώβης ἀμιγὲς τῆς τῶν ἀποπτωμάτων* ὅ.π.

ἀποπωματίζω, Γλυκᾶ, Στ. 73.

Τὸ μτγν. *ἀποπωματίζω.*

Ἀφαιρῶ τὸ πῶμα, ξεβουλώνω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ὢ γλώσσης ψευδηγόρου* (παραλ. 1 στ.), *ἥτις ἀπεπωμάτισε τὸν τῆς ἐλπίδος πίθον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκηρῶ.*

ἀποραυδοῦμαι· *ἀπεραυδοῦντο,* Μανασσ., Χρον. 80, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπερραβδοῦντο.*

ἀπορημάζω, Σταυριν. 362.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ρημάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπορρημάζω).*

Ρημάζω ἐντελῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *νὰ μὴν ἐλθοῦν κατόπι τους καὶ τοὺς ἀπορημάσουν* ὅ.π.

ἀπορθώνω, Ἀχέλ. 2334.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορθόω.*

(Μέσ.) (προκ. γιὰ στράτευμα) ξεσηκώνομαι: *καὶ τότε ἀπορθώνοντα στὴν μάχη νὰ διαβοῦσι* ὅ.π.

ἀπόρια ἡ, βλ. *ἀπορία.*

ἀπορία ἡ, (Ι), Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 7[1] (σχόλ.), Ἀχιλλ. Ο 440, Χειλᾶ, Χρον. 348, Δούκ. 361[20], Γαδ. διήγ. 396, Ἀλφ. (Μπουμπ.) V 35, Συναξ. γυν. 823, Κορων., Μπούας 75[δίς], Τριβ., Ρὲ 5, Παλαμήδ., Βοηβ. 594, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [469], Ε' [1145, 1281]· *ἀπόρια,* Ἑλλην. νόμ. 536[15]· *ἀποριά,* Ἀχιλλ. Ν 581, Σφρ., Χρον. μ. 76[27].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπορία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀπόρι*).

1) Φτώχεια, πενία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ 3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τοῦ γάμου λυομένου ἂς τρέφουνται τὰ παιδία ἀπὲ τὰ ἀγαθὰ τὰ πατρικά, ἐὰν ἔχουν οἱ γονεῖς τὴν ἐμπόριον, ὅτι τοὺς ἀπόρους ἡ ἀπόρια ἔναι εὔλογος ἀφορμὴ* Ἑλλην. νόμ. 536[15]. **2α**) Ἀμηχανία, δύσκολη θέση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ὡς λέων ἐπροπήδαν καὶ εἰς ἀποριὰ τοὺς ἔβαλεν καὶ οὐκ εἶχαν τί νὰ ποίσουν* Ἀχιλλ. Ν 581· βλ. καὶ *ἀδημονία·* **β**) ἀδιέξοδο: *τρεῖς ὥρες ἐμάχουνταν καὶ πότε μιὰ μερία, πότε ἡ ἄλλη κέρδαινε κ' ἔρχουνταν σ' ἀπορία* Παλαμήδ., Βοηβ. 554. **3**) Δυστυχία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Στεναγμοὺς καὶ ἀπορίας στέλνει εἰς τὰς πονηρίας* Ἀλφ. V 35. Βλ. καὶ *ἄδικο(ν)* 2β, *ἀντιπάθημα, ἀτύχημα, ἀτυχία, βάρος.* **4**) Ἔκπληξη, θαυμασμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *Νὰ τοὺς ἀρέσῃ* (ἐνν. ἡ ἱστορία) *ὁλουνῶν, νά 'χουν καὶ ἀπορία· καὶ ὅσοι ἐλθοῦν στὸν ἔρωτα νὰ βροῦν παρηγορία* Τριβ., Ρὲ 5. **5**) Ζημιά: *Ὁρίζει γὰρ ὁ δικαστὴς καὶ τυποῖ τὴν ἀπορίαν τοῦ ἐνάγοντος καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἡ ἀπώλεια γίνεται* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 7[1] σχ. Βλ. καὶ *ἄδικο(ν)* 2α, *βλάβη, βλάψιμο, ντάννο.*

ἀπορία, (ΙΙ), Ζήνου, Πρόλ. 239, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀωρία.*

ἀποριμνῶ, βλ. *ἀπομεριμνῶ.*

ἀπορίχνω, Ἐρωτοπ. 530, Φαλιέρ., Ἱστ. V 733, Παλαμήδ., Βοηβ. 563, Διγ. Ἄνδρ. 346[28], Ἐρωτόκρ. Α' 833, 1353, Δ' 665, 688, 693, 712, 839, Ἰωακ. Κύπρ. 490· *ἀπορίχτω,* Ἐρωτόκρ. Α' 1353· μτχ. *ἀποριμένος,* Σπαν. (Ζώρ.) V 181 (ἔκδ. *ἀπορημένος·* διορθώσ.), 205 (ἔκδ. *ἀπορημένος·* διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀπορρίπτω.* Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *ρίπτω* σὲ *ρίχνω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 291. Ὁ τ. *ἀπορίχτω* ἤδη στὸν Ἡσύχ. (Βογιατζ., Ἀθ. 28, 1916, ΛΑ 115-6). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπορρίχνω*).

Α' Ἐνεργ. **1**) Ἀποβάλλω, ἀπομακρύνω: *Ἀποτώρα ἀπορίχνω ὅλην τὴν ἔννοιαν ἀποπάνω μου* Διγ. Ἄνδρ. 346[28]. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀπεκδύομαι, ἀποβγάνω* 1, *ἀποδημῶ* 3, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀπομακραίνω* Αα, *ἀπομακρίζω* 1α, *ἀπομακρύνω* 1α[1], *ἀποξενώνω.* Φρ. *ἀπορίχνω τὴν ψυχήν (μου)*=πεθαίνω: *Εἴπαμεν πὼς ἀπόριξεν τὴν μιαρὰν ψυχήν του* Ἰωακ. Κύπρ. 490. Βλ. καὶ *ἀπεκδύομαι, ἀποσώνω* Α2γ. **2α**) Παραπετῶ, περιφρονῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. *ἀπορρίχνω* 1): *ὡσὰν ρίκτει ὁ κηπουρὸς τὸ κίτρινον ἀγγούριν καὶ τὴν ξηρὰν κολοκυθιὰν καὶ τὸ σαφλὸν πιπόνιν, ἐδέτσι ἀπέριξα κ' ἐγὼ τὴν ἐδικήν σου ἀγάπη* Ἐρωτοπ. 530· βλ. καὶ *ἀθετῶ* 2, *ἀναισχυντῶ* Β1, *ἀπαμπώθω, ἀποκρούω* 3· **β**) παραμελῶ: *Ἐμούλλωσε τὴν κεφαλὴ καὶ τὸ κορμὶ ἀπορίχτει* Ἐρωτόκρ. Α' 1353· ἡ μτχ. παθ. παρκ. *ἀποριμένος*= παραμελημένος: *θέλει σοῦ μείνει τὸ ἔχειν του* (ἔκδ. *το ἔχοντας·* διορθώσ.) *ἔρημο, ἀποριμένον* Σπαν. V 205. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1α, *ἀμελεύω, ἀμελῶ, ἀμεριμνῶ.* **Β'** Μέσ. **1**) Ἀπομακρύνομαι: *Οἱ δυσκολιὲς ἐκόπησαν καὶ ὁ φόβος ἀπορίκτη* Φαλιέρ., Ἱστ. V 735. Βλ. καὶ *ἀνασπῶ* ΙΙ 1, *ἀποξενώνω* Β1β. **2α[1]**) Ἀφήνω τὸν ἑαυτό μου: *ὄντε... ...ἀποριχτῆ στὰ βάσανα κι' ὀλπίδα μπλιὸ δὲν ἔχῃ* Ἐρωτόκρ. Δ' 688· **α[2]**) παραμελῶ τὸν ἑαυτό μου: *Σὰ γέρος ἀπορίχτηκες καὶ δὲν ψηφᾶς τὴ νιότη* Ἐρωτόκρ. Α' 833· **β**) ἀπελπίζομαι: *Δὲν πρέπει ν' ἀπορίχνωνται, οὐδὲ πολλὰ νὰ ὀλπίζουν* Ἐρωτόκρ. Δ' 693. Βλ. καὶ *ἀπαγορεύω* Α1,

ἄπορος, (I), ἐπίθ., Σπαν. Α' 379, Γλυκᾶ, Στ. 425, Μανασσ., Χρον. 2071, Καλλίμ. 915, Ἑλλην. νόμ. 536^{14}, $581^{15,22}$, Διγ. Α 4517, Θεολ., Τζίρ. 358^{29}, Συναξ. γαδ. 161, Ἰμπ. 227, Χειλᾶ, Χρον. 348, 355, 356, Μαχ. 496 σημ. 9 (χφ. Ο), Κορων., Μπούας 20 (ἔκδ. *τοῦ πόρου*· διόρθ. Κόλιας, Ἀθ. 45, 1934, 248 *τ' ἀπόρου*), Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 2176, Βακτ. ἀρχιερ. 143, 174.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπορος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φτωχός, ἐνδεής (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III 3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *περὶ γυναικῶν γέννας, ὁποὺ εἶναι ξένες καὶ ἄπορες* Βακτ. ἀρχιερ. 143· *εἴ τις λάβη ἄπορον γυναῖκα, ἤγουν ἄνευ προικὸς* Ἑλλην. νόμ. 581^{15}. Βλ. καὶ *ἀνήμπορος* 2. **2**) Δυστυχισμένος, ἄθλιος, ταλαίπωρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6α): *τὸ κάλλος καὶ τὸ ἄνθος μου ἐκεῖνος μοῦ τὸ παίρνει, ἄμορφον καὶ ἀγνώριστον ἀφήνει με τὸν ξένον, τὸν ἔρημον καὶ ἄπορον* Διγ. Α 4517· *ἡ εὐχὴ τῆς ἄπορος, τῆς ταπεινῆς μητρός σου νὰ σκέπη σε εἰς τὴν ξενιτειὰν* Ἰμπ. 227. Βλ. καὶ *ἀζάπης*, ἐπίθ., *αἰχμάλωτον* 3, *αἰχμάλωτος* 3, *ἄλαλος* 3, *ἀλλότριος* 3, *ἀλύπητος* 2, *ἄμοιρος* β, *ἀσβολῶ* μτχ. 2, *ἄτυχος* 1α. **3**) (Πιθ.) κακός, ἀνάξιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *περὶ γυναικὸς καὶ προικός, ἂν εἶναι ὁ ἀνὴρ χαλαστὴς καὶ ἄπορος* Βακτ. ἀρχιερ. 174. Βλ. καὶ *ἀβάπτιστος* 2, *ἀδέξιος, ἄδικος* 3, *ἄθλιος, ἀνασβολωμένος, ἀνήμερος* 1β, *ἄτυχος*. **4**) Ἀνόητος, ἀπερίσκεπτος: *ὁμοιάσεις γεωργὸν ἄπορον κατὰ πάντα: ἀφότου σπείρη τὴν σπορὰν καὶ κλείση τὸ χωράφιν, ἐμπάζει τὰ χοιρίδια του καὶ σκάπτουν τὸ χωράφι* Σπαν. Α 379. Βλ. καὶ *ἀγνωσιάρης, ἄγνωστος* 2β, *ἀγροίκιστος, ἀκέφαλος* 3, *ἀλαφροκέφαλος, ἄμυαλος, ἄπλαστος* 2, *ἀπλόψυχος, ἄφαντος*. **5**) Ἄδειος: *τὸ κάστρον* (ἐνν. εἶναι) *ὅλον ἄπορον, χωρὶς ψυχῆς ἀνθρώπου* Καλλίμ. 915. Βλ. καὶ *ἀδειανός, ἀπόκενος*. **6**) Ἰσχνός, ἀδύνατος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5α): *ἦτον κοντὸς εἰς τὸ κορμὶν καὶ ἄπορος* Μαχ. 496 σημ. 9 (χφ. Ο). Βλ. καὶ *ἀδύναμος, ἀπόλιγνος, ἄτυχος*. **7**) (Προκ. γιὰ μοναστήρι) ποὺ εἶναι χωρὶς μοναχούς (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. III 1): *ὁ Ναὸς καὶ τὸ μοναστήριον ἔμεινεν ἄπορον* Χειλᾶ, Χρον. 356.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. **1**) Φτώχεια, πενία: *οὐδὲν λαμβάνει διὰ τὸ ἄπορον, ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν μετ' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος προῖκα* Ἑλλην. νόμ. 581^{22}. **2**) Ἀπορία: *τὸν λόγο ἐκατάλαβε κ' ἦταν ἔξω τ' ἀπόρου* Κορων., Μπούας 20.

ἄπορος, (II)· *ἄπορη*, Θησ. ΙΒ' [53^{4}], ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄσπρη*.

ἀπορουχοσυνάκτης ὁ, Προδρ. III 400 kk (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόρουχο* καὶ τὸ *συνάζω*.

Αὐτὸς ποὺ μαζεύει τ' ἀποφόρια τῶν ἄλλων, παλιατζῆς (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ B^{1} 181): *φαίνουνται καὶ οἱ σάρκες μου καὶ ὁμοιάζω νυκτοκλέπτης· ξυραφιστὴς κακότυχος, ἀπορουχοσυνάκτης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ρουχοσυνάκτης*.

ἀπορπίζω, βλ. *ἀπελπίζω*.

ἀπορραβδοῦμαι, Μανασσ., Χρον. 80 (ἔκδ. *ἀπεραυδοῦντο*).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ραβδοῦμαι*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Γέρνω καὶ παίρνω τὸ σχῆμα τοῦ ραβδιοῦ: *ἀπερραβδοῦντο στάχυες βαρούμενοι τῷ σίτῳ* ὅ.π.

ἀπορραθυμῶ, Λίβ. Esc. 2683.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορραθυμέω*.

Ξεκουράζομαι ξεχνώντας τὶς φροντίδες μου: *ἀφοῦ ἐφάγαμεν ψωμὶν ἐπὶ τοῦ δενδροῦ*

τὴν ρίζαν (παραλ. 1 στ.) *καὶ τότε ἀπορραθυμήσαμεν οἱ δυό μας καὶ εἰς ὕπνον ἐκορέσθην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκουράζομαι* I, *ἀνακουμπίζω* Β, *ἀνασαίνω* Α1.

ἀπορραπίζω, Μανασσ., Χρον. 5612.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S).

Παραμερίζω (Πβ. τὴ μτγν. σημασ. L-S στὴ λ. I): *Τὸ δὲ παχὺ καὶ θολερὸν ἀπορραπίσας νέφος* ὅ.π.

ἀπορρέω, Μακρεμβ., Ὑσμ. 220^{25}, Δούκ. 71^{26}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορρέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1) Περνῶ, φεύγω: *ἐν δὲ πράγμασιν ἑτέροις, ὡς ἔλθη κατὰ τύχην καὶ κατατροχάδην ἀπορρεύση* Δούκ. 71^{26}. Βλ. καὶ *ἀδειάζω* 3, *ἀναφεύγω, ἀναχωρίζω* Β, *ἀπέρχομαι* 1β, *ἀποβγαίνω, ἀποδιαβαίνω* 1,2, *ἀποδράχνω, ἀποξεβαίνω* α, *ἀφήνω*. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιον (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 3): *Ὑσμίνη μοι, φῶς, ἀπερρύης τῶν ὀφθαλμῶν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 220^{25}.

ἀπορρήγνυμι, Μανασσ., Χρον. 5950, 6572.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορρήγνυμι*.

Ξεσπῶ (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. I2): *νέφους ποθὲν ἀπορραγεὶς ἄνεμος θυελλώδης* αὐτ. 5950. Βλ. καὶ *ἀγριαίνω* ΙΑ.

ἀπόρρητος, ἐπίθ., Καλλίμ. 776, Διγ. Gr. V 56, VI 411, Διγ. Τρ. 2294, Πόλ. Τρωάδ. 193, Βίος Ἀλ. 374, Δούκ. 215^{31}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόρρητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση μὲ ἄλλη σημασ.

α) Ἀνέκφραστος, ἀνείπωτος, δυσκολοπερίγραπτος: *τῆς κόρης τὰς πληγὰς ἐμάλασσεν ἐκεῖνος καὶ δροσισμὸν ἀπόρρητον ἐκ τῶν μωλώπων εἶχεν* Καλλίμ. 776· *Θλῖψιν ἔχω ἀπόρρητον ἀπὲ τὸν θάνατόν σου* Πόλ. Τρωάδ. 193· βλ. καὶ *ἀναφήγητος* (Προσθ. γ' τόμου)· **β**) θαυμαστός, ὑπερούσιος: *ὁ Φίλιππος ἰδὼν ἱέρακα τοῖς ὕπνοις ἀπόρρητα φθεγγόμενον πλεῖστα προσεταράχθη* Βίος Ἀλ. 374.

ἀπορρήτως, ἐπίρρ., Διγ. Gr. III 143.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπορρήτως* (L-S, λ. *ἀπόρρητος*).

Μὲ τρόπο θαυμαστό, «μυστικό»: *καὶ ἀπορρήτως ἔπλησε φωτὸς τὸν ὅλον οἶκον* ὅ.π.

ἀπορριζῶ, Μανασσ., Χρον. 5149.

Τὸ μτγν. *ἀπορριζόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *ἀποριζώνω* (ΙΛ, λ. *ἀπορριζώνω*).

Ξεριζώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀπορριζοῦσι μετ' αὐτοῦ τὴν ὀδοντοφυΐαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνασπάζω* 1, *ἀνασπῶ* Α1α.

ἀπορρίπτω, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 567^{6}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 18^{30}, Χειλᾶ, Χρον. 357, Πένθ. θαν.[2] 423.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορρίπτω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπορρίχνω*.

1) Περιφρονῶ (κάπ.), ἀδιαφορῶ (γιὰ κάπ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπορρίχνω* 1): *ἐν τῷ καιρῷ τοῦ γήρους μας μηδὲν μᾶς ἀπορρίψης· τὸ ἔλεός σου ἀφ' ἡμῶν μηδὲν τὸ ἀποκρύψης* Πένθ. θαν.[2] 423. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 2, *ἀκηδιάζω, ἀκηδιῶ* 1, *ἀμελεύω, ἀμελῶ, ἀμεριμνῶ* Αβ, *ἀναισχυντῶ* Β1, *ἀποκρούω* 3, *ἀπομεριμνῶ* 1β, *ἀποπέμπω* Ι3, *ἀπορίχνω* Α2α. **2**) Ἀναθέτω τὴ φροντίδα κάπ. πράγματος (σὲ τρίτον) (Πβ. ΙΛ, λ. ἀπορ-

ρίχνω 6): *Οὐ δύναμαι ἐξ οἰκείου μου δεφεντεῦσαι τὰ τούτου* (δηλ. τοῦ μοναστηρίου) *δικαιώματα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ ἀπέρριψα τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας* Χειλᾶ, Χρον. 357. **3**) (Προκ. γιὰ τὸν ἱέρακα): *ἀπορρίπτει ἑαυτὸν ἐκ τῆς χειρὸς*=δὲ μένει στὸ χέρι (ἐκείνου ποὺ τὸν κρατεῖ): *Ἐὰν ὁ ἱέραξ τὸ μάγουλον αὐτοῦ πονέση ἢ τίποτε τῶν ἔσωθεν κύκλοθεν, οὕτως αὐτὸν γνώσει. Ἐκ τῆς χειρὸς ἑαυτὸν ἀπορρίπτει καὶ οὐδὲ εἰς κοντάριον καθέζεται* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 567^{6}. **4**) (Προκ. γιὰ ἔκθετα παιδιά); *ὅσοι ἐν ἐκκλησίαις ἢ ἐν ρύμαις... ἀπορριφθέντες δειχθῶσι* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 18^{30}.

ἀπόρροια ἡ, Ἱερακοσ. 475.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπόρροια.*

(Προκ. γιὰ τὰ φτερὰ πτηνοῦ) πτώση: *εἰς ἀπόρροιαν πτερῶν* ὅ.π.

ἀπορροφὴ ἡ, Ἰατροσ. κῶδ. ωοε'.

Ἀπὸ τὸ *ἀπορροφῶ.*

(Πιθ.) ρούφηγμα: *Πρὸς ἀπορροφὴν* ὅ.π.—Βλ. καὶ *ἀναρούφισμα.*

ἀπορρώξ ἡ, Ψευδο-Σφρ. $502^{7,10}$.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. καὶ οὐσ. *ἀπορρώξ* (μὲ παράλειψη τοῦ οὐσ. *πέτρα*).

Ἀπόκρημνος βράχος (Ἡ χρ. μτγν.). Βλ. καὶ *ἀκρότομος* 1, *ἀπαράκλιτος* 2.

ἀπορτάρω, Στάθ. (Μανούσ.) Γ' 343.

Τὸ ἰταλ. *apportare.*

(Προκ. γιὰ σύγγραμμα ἢ συγγραφέα) ἀναφέρω, μνημονεύω: *Στῆς Ἔνεντας Βιργίλιος τὸ σέκτον ἀπορτάρει πῶς εἶναι—καὶ τὸν Ὅμηρο σὲ τοῦτο ἰμιτάρει— δυὸ πόρτες, μ' ἀλεφάντινο κόκκαλο ἢ μιὰ ...* ὅ.π.

ἀπορφανίζω, Πρέσβ. ἱππ. 180 (ἔκδ. *ἀπηφάνισται·* βλ. κριτ. ὑπ.)· μτχ. *ἀπερφανισμένος,* Ἑλλην. νόμ. 571^{20}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορφανίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπορφανίζομαι*).

(Μέσ.) γίνομαι ὀρφανὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπερφανισμένοι παῖδες* Ἑλλην. νόμ. 571^{20}.

ἀπορῶ, (I), Κομν., Διδασκ. Δ 308, Σπαν. Ρ 251, 267, Σπαν. (Λάμπρ.) V 540, Γλυκᾶ, Στ. 257, 389, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 3, Προδρ. I 108, Μανασσ., Χρον. 1357, 1427, 2983, 5260, Καλλίμ. 345, Ἑλλην. νόμ. 553^{11}, Διγ.Gr. VII 167, Ἀκ. Σπαν. 35^{222}, Χρον. Μορ. Η 8527, 8535, 8558, 8669, Χρον. Μορ. Ρ 158, 2301, Πτωχολ. Ν 65, Φλώρ. 1242, 1335, Ἀπολλών. (Wagn.) 698, Λίβ. Sc. 2813, Λίβ. Ν 2989, Ἀχιλλ. Ν 921, Ἰμπ. 857, 886, Notizb. 85, Δούκ. 79^{15}, 429^{12}, Σφρ., Χρον. μ. 30^{7}, 76^{26}, Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [46], Κυπρ. ἐρωτ. 22^{5}, Ἔκθ. χρον. 14^{9}, 47^{14}, 54^{1}, Ἰμπ. (Legr.) 791, Συναξ. γυν. 332, 624, Ψευδο-Σφρ., 204^{4}, Τριβ., Ρὲ 16, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 444, Βίος γέρ. V 60, Ἀχέλ. 681, 871, 2311, Παλαμήδ., Βοηβ. 151, Ἱστ. Βλαχ. 898, 1186, 2190, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [170], Διακρούσ. 81^{8}, 95^{11}, 97^{25}, 98^{8}.

Τὸ ἀρχ. *ἀπορέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βρίσκομαι σὲ ἀμηχανία ἢ σύγχυση (Πβ. L-S στὴ λ. I1): *ὁ λογισμός μου ἀπορεῖ, δὲν ἠμπορῶ νὰ γράφω* Διακρούσ. 95^{11}· *Ἡ δὲ ἀπόρει τὰ πολλά, οὐκ εἶχεν τί ποιήσει* Ἀπολλών. 698. **2**) (Μὲ ἀντικ. ἢ χωρὶς ἀντικ. ἢ μὲ ἐμπρόθ. προσδ.) παραξενεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πῶς ὑπομένεις ἀπορῶ ταύτην τὴν ἀδικίαν* Γλυκᾶ, Στ. 257· *τόσά 'μορφα κινοῦσασιν ὅτ' ἄνθρωπος ἀπόριεν* Παλαμηδ., Βοηβ. 151· *ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι* Ἀκ. Σπαν. 35^{222}. *καλὸν ὁπ' ἔκαμεν πολλὰ τὸ ἀποροῦσιν* Ἱστ. Βλαχ. 2190· *Θαυμάζει τὴν ὑπόθεσιν, πολλὰ ἀπορεῖ τὸ πράγμα* Φλώρ. 1242· *Εὑρέθησαν κ' οἱ δυὸ γυμνοὶ καὶ εἰς τὸν ἄλλο ἐθώρει. Ἀδὰμ τὸ ἐξενίζετον, ἡ Εὔα τὸ ἠπόρει* Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [46]· *θαυμάζουν, φρίττουν, ἀποροῦν πλέον εἰς τὸ ἐγκόλπιν* Ἰμπ. 857. **3**) Ἀνησυχῶ, στενοχωριέμαι (Πβ. L-S στὴ λ. III): *Ἡμέρας ἔκαμαν πολλὰς ὅπου τὸ πολεμοῦσαν καὶ τίποτας δὲν ἔκαμναν καὶ ὅλοι ἀποροῦσαν* Διακρούσ. 81^{8}· *μά τὴν ἀλήθειαν, ἀπορῶ καὶ ὁ πόνος τῆς ψυχῆς μου πετᾶ με εἰς Ἅδην* Λίβ. Sc. 2813. Βλ. καὶ *ἀγκουσεύω, ἀποκουντουρίζω* 2, *βαραίνω.* **4**) Ἀναρωτιέμαι, διερωτῶμαι: *ἀπὸ τὸ κάστρον ἰδόντες ἡμᾶς καὶ ἀπορήσαντες τί ἄρα καὶ ἔνι... ἀπέστειλαν ἕνα τῶν ἀρχόντων* Σφρ., Χρον. μ. 30^{7}. **5**) Βρίσκομαι σὲ ἀδυναμία νὰ..., ἀδυνατῶ νὰ...: *μά τὴν ἀλήθειαν, ἀπορῶ νὰ σὲ τὰ καταλέξω* Λίβ. Ν 2989· *φράσαι δὲ ὅλως ἀπορῶ κινήματα τῆς κόρης* Διγ. Gr. VII 167. **6α**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) στεροῦμαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II): *ἐσὺ ἀποστέλνεις στὸν Μορέαν μπάιλον καὶ ρογατούρους καὶ τυραννίζουν τοὺς φτωχούς, τοὺς πλουσίους ἀδικοῦσιν· τὸ διάφορόν τους πολεμοῦν κι' ὁ τόπος ἀπορεῖται* Χρον. Μορ. Η 8558. *καὶ βιάζονται τὸ διάφορον τὸ ἐδικόν τους πάντα κι' ὁ τόπος πάντα ἀπορεῖ, χάνεται, κιντυνεύει* Χρον. Μορ. Η 8527· *ἐκ πάντων οὖν ἀπορηθεὶς ὁ Δαρδανίδης γέρων* Μανασσ., Χρον. 1357· **β**) δυστυχῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV): *ἐὰν ὁ υἱός μου λάβη γυναῖκα μὲ τὸν ὁρισμόν μου καὶ ἀπορεῖ κἀγὼ ὁ πατὴρ εὔπορος ὑπάρχω, ὑπόκειμαι τοῦ τρέφειν τοὺς παῖδας τοῦ υἱοῦ μου* Ἑλλην. νόμ. 553^{11}· *ἀπορήσας τοίνυν οὕτως καὶ ὅπως ζήσειν οὐκ εἶχεν* Βίος γέρ. V 60. **7**) Ἡ μτχ. *ἠπορημένος, ἀπορημένος* = **α**) ἀμήχανος, ποὺ δὲν ξέρει τί νὰ κάμη: *ὁ δὲ Ρουμπέρτος ἔμεινεν ὡσὰν ἀπορημένος, ὅτι ἄλογα οὐκ ηὕρηκεν νὰ ἐπάρη μετὰ κεῖνον* Χρον. Μορ. Ρ 2301· **β**) φτωχὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἄπορος* 1): *ἂς ἔλαβες ὁμοίαν σου καπήλου θυγατέραν, κουτσοπαρδάλαν τίποτε, γυμνήν, ἠπορημένην* Προδρ. I 108· **γ**) δυστυχισμένος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἄπορος* 6α): *ἐν σκοτεινοῖς ἐκάθισε γυμνόν, ἠπορημένον* Γλυκᾶ, Στ. 389. Βλ. καὶ *ἀπολλύω* μτχ., *ἄπορος* I 2.

ἀπορῶ (II)· *ἂν ἠπόρησε,* Κομν., Ποίημα παραιν. (Wagn., Carm. Gr.) 14, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνιστόρησε* (βλ. Σπαν. Α 15).

ἀπός, πρόθ., βλ. *ἀπό.*

ἀποσάζω, βλ. *ἀποσιάζω.*

ἀποσαλεύω, Ἀχιλλ. (Haag) L 1173, 1175.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σαλεύω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Μετακινῶ (κάπ. ἢ κ.) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *Καθόλου δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸν ἀποσαλέψουν* αὐτ. 1173. Βλ. καὶ *ἀνακινῶ* A1.

ἀποσαπουνάδες οἱ, Κατζ. Α' 302.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸν πληθ. τοῦ οὐσ. *σαπουνάδα.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀποσάπουνο* (ΙΛ), τὸ μτγν. καὶ σημερ. *ἀπόπλυμα* καὶ τὰ σημερ. *ἀπολουσίδια* καὶ *ἀπολούσματα* (ΙΛ). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Τὰ νερὰ ποὺ μένουν μετὰ τὸ σαπούνισμα.

ἀποσβεννύω, Ριμ. Βελ. 587.

Τὸ μτγν. *ἀποσβεννύω.*

(Μεταφ.) ἐξαφανίζομαι (βλ. L-S στὴ λ. II· πβ. ΙΛ, λ. *ἀποσβήνω* 2): *τὸ δίκαιον ἀπέσβεσεν καὶ ἐξήρανεν ἡ βρύσις* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαλλάσσομαι* 2.

ἀποσβήνω, Γερασ., Θρ. Κρήτης 5.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποσβέννυμι - ἀποσβεννύω.*

(Μέσ. ἀμτβ.) σβήνω ἐντελῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποσβήνω* 1): *ὅλον τὸ φῶς ἀποσβήνεται* ὅ.π.

ἀποσέρνω, βλ. *ἀποσύρω.*

ἀποσία ἡ, Προδρ. III 200 (χφ. C) (κριτ. ὑπ.), Κορων., Μπούας 79.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *πόσις.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 9. αἰ. (Sophocl).

Τὸ νὰ μὴν πίνη κανεὶς (νερὸ) (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 9. αἰ., Sophocl.): *Ἐκ τὴν ἀφαγίαν δὲ καὶ ἀποσίαν γίνονται ᾿ποθαμένοι* Κορων., Μπούας 79. Βλ. καὶ *ἀκρασία.*

ἀποσιάζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 275^{13}· *ἀποσάζω,* Κατζ. Γ′ 262, Ἐρωτόκρ. Ε′ 440, Ροδολ. Β′ [506], Φορτουν. Α′ 295, Β′ 328, Γ′ 255, 495, Δ′ 490.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σιάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ (Ἐνεργ.) τακτοποιῶ, διευθετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 1β): *μὰ πέ μου, Πετρονέλλα μου, πῶς θὲς νὰ τ' ἀποσάσης ἐτοῦτα μὲ τὴ μάννα σου;* Φορτουν. Γ′ 495. Φρ. *τὴν ἀποσιάζω ὄμορφα* (δηλ. τὴ δουλειὰ)=τακτοποιῶ τὸ ζήτημα Τζάνε, Κρ. πόλ. 275^{13}. Βλ. καὶ *ἀγαθύνω* 3, *ἀνορθώνω* Α1α, *ἀπαρτίζω* 1, *ἀποκατασταίνω.* **Β′** (Μέσ.) περιποιοῦμαι τὸν ἑαυτό μου, στολίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ στολιστῆ, ν' ἀποσαστῆ καὶ νὰ πλυθῆ μηνᾶ της* Ἐρωτόκρ. Ε′ 440.

ἀποσιμά, ἐπίρρ., Ἰμπ. (Legr.) 728, Πανώρ. Α′ 1, Β′ 421, Ἐρωφ. Α′ 536, Γ′ 194, Φαλλίδ. 83, Θυσ.^{2} 681, Στάθ. Ἰντ. β′ 95, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [31], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [121], Διγ. Ο 2330· *ἀποσίμα,* Πεντ. Δευτ. XXXII 17.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ σιμά.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀποκοντὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ ἄπιστη ἔφυγε ἀποσιμά μου* Στάθ. Ἰντ. β′ 95. Φρ. *μακρὰ ἀποσιμά μου, κλπ.*=μακριὰ ἀπὸ μένα, κλπ.: *θωρῶ πολλὰ μακρὰ παίζετε ἀποσιμά μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [121]. **2**) Πρόσφατα: *δὲν τοὺς ἤξεραν, καινούργιοι ἀποσίμα ἦρταν* Πεντ. Δευτ. XXXII 17.

ἀπόσιτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6646.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπόσιτος.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Παπαδ. Α., ΛΔ 1, 1939, 13.

Ποὺ μένει χωρὶς τροφὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S): *ἀπόσιτον γενόμενον ἡμέρας ἐπὶ πλείους* ὅ.π.

ἀποσιώπησις ἡ, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 58^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποσιώπησις.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (*-ση*) ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Τὸ νὰ ἀποσιωπᾶ κανεὶς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1)· (προκ. γιὰ ἀλληλογραφία) διακοπὴ ἐπικοινωνίας: *ἡ βραδύτης τῶν παρ' ἡμῶν γραμμάτων καὶ ἡ χρόνιος μεταξὺ ἀποσιώπησις* ὅ.π.

ἀποσκαλώνω, Καματηρ., Εἰσαγ. ἄστρον. 5, Χρον. Μορ. Η 1400, 2480, 6344, 6424, Λίβ. Esc. 2780.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σκαλώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 9, 90 καὶ στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα (ΙΛ).

1) Ἀναρριχῶμαι (Πβ. Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν., ὅ.π. 9, 90, ὅπου τὸ ρ. προκ. γιὰ θαλασσινοὺς ταξιδιῶτες=ἀποπλέω· γιὰ τὴ σημασ. βλ. Kahane, B-NJ 16, 1939, 37^{8}): *Πεζεύγομε ἐκ τὰ ἄλογα, δένομέ τα εἰς τὴν πέτραν καὶ τότε ἀποσκαλώσαμεν καὶ ἀνέβημαν τὸ βράχος* Λίβ. Esc. 2780. **2**) (Προκ. γιὰ θαλασσινοὺς ταξιδιῶτες) πιάνω ἢ κάνω σκάλα, προσορμίζομαι: *Ἐκεῖ ἦλθαν κι' ἀποσκάλωσαν στοῦ Ποντικοῦ τὸ κάστρον* Χρον. Μορ. Η 2480· *Πρὸς ὕψος τέχνης ὥρμησα... καὶ πρὸς πέλαγος ἄπειρον* (παραλ. 2 στ.)· *συντόμως ἀπεσκάλωσα τὸν φόβον ἀπορρίψας* Καματηρ., Εἰσαγ. ἄστρον. 5.

ἀποσκαπάζω, βλ. *ἀποσκεπάζω.*

ἀποσκάπτω· *ἀποσκαπτόντων* (*τῶν βουλκολάκων*) Μάρκ., Βουλκ. $351^{18,18}$, ἐσφαλμ. γρ. πιθ. ἀντὶ *ἀποστατούντων* ἢ *ἀποκαμπτόντων* (βλ. Προσθ. γ′ τόμ., λ. *ἀποστατῶ*).

ἀποσκελίζομαι, Ἑβρ. γλωσσ. 108.

Βλ. L-S., λ. *ἀποσκελίσαι.*

Ἀπεσκελίσθη ὅ.π.

ἀποσκέλωμαν τό, Ἀκ. Σπαν. 28^{10}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποσκελώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἄνοιγμα τῶν σκελῶν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποσκελίζω* 3): *ἂν ἀπαντήσης σπανόν..., ἔτσι τὸν χαιρέτησε: βαθρακοῦ ἀποσκέλωμαν καὶ γραίας αἶγας ἀνακακάρωμα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνασκελώνω.*

ἀποσκελωτός, ἐπίθ., Ὀρνεοσ. 578^{23}, 579^{4}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποσκελώνω.*

(Προκ. γιὰ δύο μέλη ποὺ ἀποτελοῦν ζεῦγος) ἀπομακρυσμένος (ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο): *Οἱ ἐλάται αὐτῶν* (ἐνν. *τῶν ἱερακίων*) *βαθρακοῦ ἀποσκελωτοί, ἵνα μήτε εἰσὶ σμικτοί, μήτε σταυρωτοὶ* αὐτ. 578^{23}.

ἀπόσκεπα, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Ρ 4038.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπόσκεπος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπροκάλυπτα, χωρὶς ἐπιφύλαξη: *εἶπεν τους ἀπόσκεπα: Μὴ παρατηρηθῆτε τοὺς Ἀλλαμάνους κὰν ποσῶς, διοῦ ἔνι δικοί μας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκολακεύτως.*

ἀποσκεπάζω, Γλυκᾶ, Στ. 263, Ἀσσίζ. 4^{17}, 28^{31}, 277^{22}, Χρον. Μορ. Η 3705, 3881, 4727, 5827, Φυσιολ. (Zur.) XVI 2^{6}, Βησσ., Ἐπιστ. 24^{11}, Μαχ. 4^{31}, 10^{36}, $122^{12,30}$, 176^{7}, 270^{31}, 340^{19}, 428^{3}, 484^{4}, 492^{24}, 516^{24}, 522^{11}, 554^{27}, 630^{30}, Σφρ., Χρον. μ. 58^{30}, 94^{3}, Θησ. (Foll.) I 89, Θησ. Ζ′ [79^{1}], Βουστρ. 436, 455, 471, 472, 482, 498, Πεντ. Γέν. IX 21, Ἔξ. XX 26, XXXII 25, Λευιτ. XX 11, Ἀρ. V 18, Δευτ. XXIII 1, XXVII 20· *ἀποσκαπάζω,* Μαχ. 432^{23} (τ. ὕποπτος· βλ. πάντως Dawkins, Μαχ. Β′ 238 καὶ 33)· *᾿ποσκεπάζω,* Βουστρ. 541.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σκεπάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ)· βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 112.

1α) Ἀφαιρῶ τὸ σκέπασμα, ξεσκεπάζω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Dieterich, ὅ.π., 147-8· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀπεσκεπάσθη πρόπερσι κ' ἐφέτο ἐρεματίσθη* Γλυκᾶ, Στ. 263· **β**) (μεταφ.) ἀποκαλύπτω, φανερώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ τὴ λ. 1β): *ἀνὴρ ὃς*

νὰ πλαγιάση μὲ τὴν γεναίκα τοῦ πατρός του ἀσκημιὰ τοῦ πατρός του ἀποσκέπασεν Πεντ. Λευιτ. XX 11· *ἀπὸ θανάτου τοῦ ἄνωθεν μισὲρ Φιλίππε ἀποσκεπάστην πῶς ἦτον υἱὸς τοῦ πρίντζη* Μαχ. 522^{11}· *τώρα ἂς ἀποσκεπασθῆ ἡ ἀξιὰ κ' ἡ δύναμίς μας* Θησ. (Foll.) I, 89· βλ. καὶ *ἀναδεικνύω* γ, *ἀνακαλύπτω, ἀνασκεπάζω* Β· **γ**) (μέσ.) φανερώνω τὸν ἑαυτό μου, «ἀνοίγομαι», ἐξομολογοῦμαι: *ἐπέψεν καὶ ἐφέρεν ἐκείνους ὁποὺ τοῦ ἐφάνην καὶ ἀποσκεπάστην καὶ εἶπεν τους πάσα πράμαν* Βουστρ. 436· *εἰς τὴν μεγάλην φιλίαν ἀποὺ ποῖκαν, ἀποσκεπάστην ὁ νεῖς τοῦ ἄλλου· καὶ ὁ Χίμης εἶχεν του ὅ,τι εἶχεν ἡ καρδιά του* Βουστρ. 471· βλ. καὶ *ἀναγγέλλω, ἀνθομολογοῦμαι*· **δ**) ἐκθέτω σὲ κίνδυνο, ἀφήνω ἐκτεθειμένο; *εἶδεν ὁ Μοσὲ τὸν λαὸν ὅτι ἀπόσκεπος αὐτός, ὅτι ἀποσκέπασέ τον ὁ 'Ααρὼν γιὰ ἀσκημιὰ εἰς τοὺς ἀντιστεκομένους* Πεντ. Ἔξ. XXXII 25. **2α**) Βλέπω, ἀντικρίζω· ἀντιλαμβάνομαι: *Τὸ ἄλλον κάτεργον τὸ τούρκικον τὸ ν' ἀποσκεπάση τὰ β' κάτεργα τὰ κυπριώτικα ἐξέβην καὶ ἔφυγεν* Μαχ. 122^{12}· *ἀπὲ τὸ ψῆλος τὸ εἶχεν* (ἐνν. τὸ ξώκαστρον) *ἀποσκεπάζαν τοὺς λᾶς τοῦ κάστρου, τὸ τεῖντα πολομοῦσαν* Μαχ. 484^{4}· *ἄνταν οἱ Κουρουκιῶτες ἀποσκεπάσαν τὴν ἁρμάδαν, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην* Μαχ. 176^{7}· βλ. καὶ *ἀγκαδιῶ, ἀγκατιάζω, ἀγναντεύω, ἀγναντιάζω, ἀγροικίζω, ἀγροικῶ* 2α, *ἀκορτζέρομαι, ἀκούω* Α5, *ἀναλαμβάνω* Α7, *ἀνατηρῶ, ἀπεικάζω* 5· **β**) κατασκοπεύω, ἀνιχνεύω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2α): *τὸ φουσάτον ἀφῆκαν το εἰς τὸ καστέλλιν τῆς Λεμησοῦ καὶ ἐπῆγαν οἱ δύο μὲ τοὺς παιδίους τους διὰ ν' ἀποσκεπάσουν τοὺς Σαρακηνοὺς* Μαχ. 630^{30}· *ἦσαν ἐλαφρότεροι ἀπ' ὅλα τὰ φουσάτα· ὀμπρὸς ἐκαβαλίκευαν τὸν τόπον νὰ ἀποσκεπάζουν* Χρον. Μορ. Η 3705· *τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφουρκίσαν καὶ τὸν παιδίον ἀποὺ ἦρτε ν' ἀποσκεπάση ἀπὸ τὴν Ρόδον* Βουστρ. 482· *ὄνταν τους ἀποσκάπασεν ὁ χωριάτης καλά, ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον καὶ εἶπεν τους:«Τεῖντα μοῦ διδεῖτε νὰ σᾶς πάρω ἐκεῖ ἀποὺ κοιμᾶται ὁ σὶρ Πιὲρ τε Κασὶν καὶ νὰ τὸν πιάσετε;»* Μαχ. 432^{23}· **γ**) ἀνακαλύπτω: *Ἔπαρε τὸ θέλεις καὶ ἄγωμε εἰς τὸ καλόν, ἀμμὲ βλέπε διὰ τὸν Θεὸν μηδὲν σὲ ἀποσκεπάσουν* Μαχ. 492^{24}· *'Ετοῦτοι εἶναι ἀπόξενοι... ἀπαίδευτοι νὰ πολεμοῦν μετὰ Φράγκους ἀνθρώπους· μηδὲν ὀκνήσωμεν ποσῶς νὰ μᾶς ἀποσκεπάσουν· αἰφνίδως ἂς τοὺς δώσωμεν ὅλοι μὲ τὰ κοντάρια* Χρον. Μορ. Η 4727. **3**) (Μέσ. προκ. γιὰ μάχη) ξεσπῶ, ἐκδηλώνομαι: *Τὸν 'Ιούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπεσκεπάσθη ἡ μάχη* Σφρ., Χρον. μ. 94^{31}. Βλ. καὶ *ἀγριαίνω* ΙΑ, *ἀπορρήγνυμι*. **4**) Σκεπάζω (κ.) ἐντελῶς: *Κουμάνους εἶχεν μετ' αὐτοῦ κὰν δύο χιλιάδες* (παραλ. 1 στ.)· *ἐμπρὸς ἐκαβαλίκεψαν, τὸν τόπο ἀποσκεπάσαν* Χρον. Μορ. Ρ 3705· **5**) (Πιθ.) κρύβω: *ἐφάνην του νὰ μπῆ κρυφὰ ἔσσω του καὶ ν' ἀποσκεπάσουν οἱ λᾶς του καὶ ἂν τὸν γυρεύγουσιν νὰ φύγη* Μαχ. 428^{3}. Βλ. καὶ *ἀποκρύπτω* 1, *ἀσφαλίζω*. **6**) Προστατεύω εἰδοποιώντας: *ἀπὸ τὴν 'Ιερουσαλὴμ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ κτίσουν πύργους ν' ἀποσκεπάζη ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νά 'χη ἀνθρώπους ἀπουπάνω νὰ θωροῦν μέραν καὶ νύκταν* Μαχ. 4^{31}.

ἀποσκέπαστος, ἐπίθ., 'Ασσίζ. 79^{9}, Βησσ., 'Επιστ. 25^{19}, Ψευδο-Σφρ. 560^{11}.

'Απὸ τὸ *ἀποσκεπάζω*. 'Η λ. καὶ στὸν Πορφυρογ., Ἔκθ. 908 καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ ἔχει ἀκάλυπτο τὸ κεφάλι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ τὸ εἴπωσι* (ἐνν. *τὸ προσφώνημα*) *τὸν πάπαν γονατιστοὶ καὶ ἀποσκέπαστοι* Βησσ., 'Επιστ. Α' 25^{19}. Βλ. καὶ *ἀξεσκεπής*. **2**) (Προκ. γιὰ οἰκοδομὴ) ποὺ δὲν ἔχει στέγη, ἀσκέπαστος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ἂν ἐσκέπασεν τὸν ὄκον ὅτι ἐπότιζέν τον ὅλον διὰ τὸ ἦτον ἀποσκέπαστον καὶ οὐδὲν ἠμπόρε νὰ σταθῆ, νὰ μηδὲν γένηται* 'Ασσίζ. 79^{9}. Βλ. καὶ *ἀπόσκεπος, ἀσκέπαστος*.

ἀπόσκεπον τό, Πόλ. Τρωάδ. 594.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀπόσκεπος* ὡς οὐσ.

Σκέπη, προστασία, καταφύγιο: *τὸ σκουτάριν ἀπόσκεπον εἶχεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀβοερία, ἀκουμπιστήρι* Β, *ἀπακούμπι* α, *ἀπακούμπισμα, ἀπαντοχὴ* β.

ἀπόσκεπος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 4656, 6704, Θησ. ς' [37^{4}], Πεντ. Ἔξ XXXII 25.

'Απὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *σκέπη*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.)· 'Η λ. καὶ στὸ 'Ον. Δανιὴλ (Λαογρ. 2, 1910, 244) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ εἶναι χωρὶς σκέπη· (ἐδῶ) ἀπροστάτευτος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἂν... ἀφήσουσιν τὸν τόπον ἀπόσκεπον κι' ἀφύλακτον, θέλουν ἔλθει οἱ Ρωμαῖοι καὶ δράμει καὶ κουρσεύοντα τοὺς τόπους ἐρημώσουν* Χρον. Μορ. Η 6704. Βλ. καὶ *ἀνακέφαλος* β, *ἀπερίφρακτος* β, *ἀποσκέπαστος* 2.

ἀποσκευάζω, 'Ιερακοσ. 501^{31}, Δούκ. 243^{30}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσκευάζω*.

1) Φρ. *ἀποσκευάζω* (κ.) *γυμνὸν*=ἀπογυμνώνω (κ.), τὸ στερῶ ἀπὸ κ. ποὺ τοῦ χρειάζεται (Πβ. L-S στὴ λ. I 1· πβ. *ἀποσκευάζειν τὴν τράπεζαν τὸ καθαρὰν ποιεῖν* Σούδα); *ἦν γὰρ τὸ φρούριον ὡς πρὸς θάλασσαν κεχηνὸς καὶ εἰς τὴν ἔνδον ἅπασαν θέσιν ἀποδεικνύον τὴν θάλασσαν καὶ γυμνὰ πάντα ἀποσκευάζον* Δούκ. 243^{30}. **2**) (Μέσ.) ἀφοδεύω ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2): *τὸ χωνεῦσαι καὶ τὴν ὄρεξιν διεγεῖραι καὶ τὰ περιττὰ καὶ μοχθηρὰ ἀποσκευάσασθαι* 'Ιερακοσ. 501^{31}.

ἀποσκευὴ ἡ, Παράφρ. Μανασσ. 338, Βίος 'Αλ. 3267, Ἔκθ. χρον. 34^{1}, 71^{14}, $73^{11,12}$, 77^{16}, Ψευδο-Σφρ. 200^{26}, 224^{19}, 430^{12}, 'Ιστ. πολιτ. 45^{17}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποσκευή*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα καὶ ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Τὸ σύνολο τῶν σκευῶν ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀφῆκε τὴν ἀποσκευὴν τὴν πλείω καὶ καμήλους καὶ ἵππους, αὐτὸς δὲ ἐπεραιώθη μετὰ λαοῦ ἐν πλοίοις* Ἔκθ. χρον. 71^{14}· *ἀπώλεσε πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν τὴν χρειώδη τοῦ πολέμου* 'Ιστ. πολιτ. 45^{17}.

ἀποσκηνώνω, Χρον. Μορ. Η 7805.

Τὸ μγτν. *ἀποσκηνόω*.

'Εγκαθιστῶ (*κάπ.* ἢ κ.) (Πβ. L-S, λ. *ἀποσκηνόω*): *τὸ πνεῦμα του ἐπαράδωκεν κι' ἀπῆραν το οἱ ἀγγέλοι· ἐκεῖ τὸ ἀποσκηνώσασιν ὅπου εἶναι οἱ δίκαιοι ὅλοι* ὅ.π.

ἀποσκίασμα τό, Βέλθ. 1230, Λίβ. Ρ 2290, 2292, Λίβ. Sc. 2231, Λίβ. Ν 3034, 3036· *ἀπεσκίασμα*, Διγ. Esc. 1679, Λίβ. 1679, Λίβ. Esc. 3416.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποσκίασμα*. 'Η λ. καὶ σήμ. στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα (ΙΛ, λ. *ἀποσκίασμαν*). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 101.

Σκιά: *δένδρου τὸ ἀπεσκίασμα* Λίβ. Esc. 3416. Βλ. καὶ *δενδροαποσκίασμα*.

ἀποσκίρτησις ἡ, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 59^{19}.

'Απὸ τὸ *ἀποσκιρτῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.)

'Απομάκρυνση· ἐγκατάλειψη: *ἄχρηστος δι' ἀνηκοΐας καὶ ἀποσκιρτήσεως γέγονε* ὅ.π.

ἀποσκιρτῶ, Μανασσ., Χρον. 1485.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσκιρτῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

'Απομακρύνομαι ἐγκαταλείποντας (κ.) ('Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ σήμ. ὡς λόγ.): *ἀποσκιρτήσας, ὥς φασιν, ἀπὸ τοῦ βουκολίου* (παραλ. 1 στ.) *εἰς 'Ιταλίαν ἴσχυσε διαπεραιωθῆναι* ὅ.π.

ἀπόσκληρα τά, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 539^{17}.

Τὸ οὐδ. πληθ. τοῦ μτγν. ἐπιθ. *ἀπόσκληρος* ὡς οὐσ.

(Προκ. γιὰ πτηνὸ) φρ. *ἔχω ἀπόσκληρα*=εἶμαι δυσκοίλιος.

ἀποσκόβω, βλ. *ἀποκόπτω.*

ἀποσκολάζω, βλ. *ἀποσχολάζω.*

ἀποσκοπῶ, Εὐγεν., Δρόσ. Ζ′ 52.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσκοπέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Σκοπεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *Ἀποσκοπῶν οὖν καθ' ἑαυτὸν ἀφρόνως δράσειν φόνιον ἔργον εἰς Χαρικλέα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναμένω* 2, *ἀπαντέχω* 4.

ἀποσκορακίζω, Διήγ. παιδ. 571, Βλεμμ., Δούκ. 130.

Τὸ μτγν. *ἀποσκορακίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Διώχνω κάποιον στέλνοντάς τον στοὺς «κόρακες» (=στὸ διάβολο)· (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *φεύγετε, παραπτώματα, ἀποσκορακισθῆτε* Διήγ. παιδ. 571. **2**) Ἀπορρίπτω, ἀποβάλλω (Πβ. τὴ σημασ. τοῦ *ἀποσκορακιστέον*, Lampe, Lex. πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ὀξύτατα διχοτομεῖ τὸ κρεῖττον καὶ τὸ χεῖρον, τὸ μὲν προσλαμβανόμενος, τὸ δ' ἀποσκορακίζων* Βλεμμ., Δούκ. 130. Βλ. καὶ *ἄγω, ἀπολυταρίχνω* α.

ἀποσκορπίζω, Ἱστ. Βλαχ. 1742, 2728.

Τὸ μτγν. *ἀποσκορπίζω.*

α) Ἀποφεύγω: *ἡ ἐκλαμπρότης σου, ὡς εὐσεβὴς ποὺ εἶσαι, τοιαῦτα μασκαρέματα πρέπει ν' ἀποσκορπίσῃς* (ἔκδ. -*ῆσαι*) αὐτ. 1742· βλ. καὶ *ἀπολείπω* 1· **β**) ἐξαφανίζω, ἀπομακρύνω *τὴν μιαρὰν καὶ βέβηλον φωνὴν τοῦ Μεεμέτη νὰ τὴν ἀποσκορπίσουσι, μὴν τὴν κρατοῦσιν ἔτι* αὐτ. 2728.

ἀποσκότιση ἡ, Μαχ. 244^{26}, Ἄνθ. χαρ. Vφ. 1r· *ἀπουσκότιση,* Μαχ. 330^{2}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *σκότιση.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

1) Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ σκοτοῦρες, ξενοιασιά: *τοῦ γάμου πρέπει του χαρὰ καὶ ἀποσκότιση καὶ ὄχι μάχες καὶ λύπες* Μαχ. 330^{2}. Βλ. καὶ *ἀνακουφισμός.* **2**) Εὐχαρίστηση, ἀπόλαυση: *δὲν ἐννοιάστην πόση ζημία καὶ κίντυνος ὅπου μέλλει νὰ τοῦ ἔλθη διὰ τόσην μικρὴν ἀποσκότισην* Μαχ. 244^{26}. Βλ. καὶ *ἀναψυχὴ* 2, *ἀπλαζίρι(ν)* 1α, *ἀπόλαυσις* Ι1α, *ἀρεσιά.*

ἀποσκοτώνω, Ἑρμον. Κ 263, Ρ 6, Τζάνε, Κρ. πόλ. 192^{4}, 206^{9}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σκοτώνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποτελειώνω τὸ φόνο, σκοτώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὸ χέρι του τῶν ἔδειχνε ἀΐδα νὰ τοῦ δώσουν, νὰ μὴ σιμώσουν οἱ ἐχθροὶ καὶ τὸν ἀποσκοτώσουν* Τζάνε, Κρ. πολ. 192^{4}· *ἀπῆτις τσὶ ἀπόκοψαν κι' ὡσὰν τσ' ἀποσκοτῶσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 206^{9}. Βλ. καὶ *ἀποσφάζω.*

ἀποσκόφτω, βλ. *ἀποκόπτω.*

ἀποσκύφτω, Πικατ. 181.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σκύφτω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σκύβω: *ὀμπρὸς καὶ ὀπίσω ἐγύρισεν κ' ἔκλινεν τὸ κοντάρι καὶ ἀπόσκυψεν κ' ἐπῆρε με στὸν μαῦρον καβαλάρη* ὅ.π.

ἄποσος, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 504^{31}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 428.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄποσος.*

Ποὺ δὲν ἔχει ποσότητα: *τὸ γὰρ θεῖον ἀσώματον, ἄποσόν τε καὶ μὴ ἔχον μέγεθος* Ψευδο-Σφρ. 504^{31}.

ἀποσούρωμα τό, Σταφ., Ἰατροσ. 13^{354}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποσουρώνω.*

Ὅ,τι ἀπομένει στὸ σουρωτήρι μετὰ τὸ σούρωμα: *ἂς βράσουν ἐντάμα ὅλα καὶ ἂς τὸ σουρώση καὶ ἂς τὸ πιῆ* (ἔκδ. *πῆ*) *καὶ τὰ ἀποσουρώματα ἂς κάμη ἔμπλαστρον καὶ ἂς τὸ βάλη εἰς τὸν στόμαχον νὰ στέκη* ὅ.π.

ἀποσπάζω, Ἀσσίζ. 340^{11}.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀποσπῶ.*

Ἀποσείω (τὴν κατηγορία): *ἐκεῖνος ὁποὺ νὰ ἔρτη ἀποσπάζει θέλει δλον ἐκεῖνον ὁποὺ ἔνι ἀγκαλόμενος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνασπάζω* 2, *ἀνασπῶ.*

ἀποσπέρα, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. Α′ 1127, Γ′ 292, Δ′ 972, 1560, Διήγ. πανωφ. 60 Διήγ. ὡραιότ. 747, 751· *ἀποσπέρας,* Μαχ. 432^{31}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 462, Βοσκοπ. 239, Τζάνε, Κρ. πόλ. 334^{22}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ἑσπέρας.* Ἀπ. τ. *'ποσπέρας* στὰ Κυπρ. ᾆσμ. 8^{2}. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀποβραδίς, ἀπὸ τὸ προηγούμενο βράδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐβάλθη μιὰν ἡμέρα ν' ἀρματωθῆ, νὰ 'ρδινιαστῆ τὴ νύκταν ἀποσπέρα* Ἐρωτόκρ. Δ′ 972· **β**) τὸ βράδι, κατὰ τὸ βράδι: *Πολλοὶ ἐξετυφλάθησα Δευτέρα ἀποσπέρα* Διήγ. ὡραιότ. 747· *ἐθώριε ντη ποῦ βρίσκουντον ταχύ, νύχτ', ἀποσπέρα* Ἐρωτόκρ. Α′ 1127.

ἀποσπέρας, ἐπίρρ., βλ. *ἀποσπέρα.*

ἀποσπερίζω, Βοσκοπ. 290.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀποσπέρα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποσπερίζω* ΙΙ).

Ἐμφανίζομαι τὸ βράδι: *Ὄνταν ἰδῆς τὸν κόρακα ν' ἀσπρίση καὶ τὸν αὐγερινὸ ν' ἀποσπερίση* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνατέλλω* Α1γ.

ἀποσπερινός, ἐπίθ., Ἐρωτοπ. 565· *ἀποσπερνὴ* ἡ, Ἐρωτόκρ. Γ′ 24, Δ′ 135.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἑσπερινός.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Γιὰ τὴ συγκοπὴ τοῦ *ι* βλ. Χατζιδ. (Ἐρωτόκρ. σ. 460). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βραδινός, ἑσπερινὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐσὺ 'σαι τῆς νυχτὸς δροσιὰ καὶ πάχνη τοῦ χειμῶνος καὶ φέγγος ἀποσπερινὸν καὶ ἥλιος τῆς ἡμέρας* Ἐρωτοπ. 565.

Τὸ θηλ. ὡς οὐσ.=βράδι, ἑσπέρα: *ἐπέρνα μέρες σκοτεινές, νύχτες ἀσβολωμένες, ἀποσπερνὲς λαχταριστὲς κι' αὐγὲς περιορισμένες* Ἐρωτόκρ. Γ′ 24.

ἀποσπερίτης ὁ, Γεωργηλ., Θαν. 158, Ἐρωτόκρ. Β′ 498.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀποσπέρα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Μέγ., ΕΛΑ, 1941/42, 147, 148.

Ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη, Ἕσπερος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὡσὰν τὸν ἥλιον λάμπασι* (ἐνν. οἱ κόρες), *σὰν τὸν ἀποσπερίτην* Γεωργηλ., Θαν. 158.

ἀποσπερνὴ ἡ, βλ. *ἀποσπερινός*.

ἀποσπέρνω, Λίβ. P 789, Λίβ. Esc. 1090.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σπέρνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τελειώνω τὴ σπορὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Πᾶς γεωργὸς ἀπετουνῦν ἀπέσπειρεν δικαίως, διότι ὁ καιρὸς συνέκλυσεν* (ἔκδ. *ἀπέκλειvε*, βλ. λ. *ἀποκλείω* ΙΙ) αὐτ. Esc. 1090.

ἀποσπεροῦ, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Η 3868, Διήγ. ὡραιότ. 215.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀποσπέρα* κατὰ ἄλλα ἐπιρρ. σὲ *-οῦ*. Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 25, 1913, 290 καὶ ΙΛ, λ. *ἀποσπέρα* (ἐτυμολ.).

Τὸ βράδι: *Λοιπὸν τὴν Τρίτην ἀποσπεροῦ καμπάνες διαλαλοῦσι, Τετράδη ἐὰν ξημερωθῇ, ὅλοι νὰ μαζωκτοῦσι* Διήγ. ὡραιότ. 215. Βλ. καὶ *ἀργά*.

ἀποσπῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 168$^{14-5,16}$, 282$^{25-6}$, Ἀσσίζ. 54^{26}, 62^{8}, 91^{25}, 150^{14}, 289^{26}, 304^{2}, 315^{16}, 344^{3}, 401^{24}, 439^{2,3}, 440^{14}, Κυνοσ. 594^{1}, 598^{6}, Διγ. Gr. V 181, Βέλθ. 681, Ἑρμον. Φ 341, Χ 260, Λίβ. P 1638, Λίβ. Sc. 790, Μαχ. 142^{21}, Ἔκθ. χρον. 35^{10}, Θρ. Κύπρ. Κ 226, 468, Ἱστ. πολιτ. 47^{5}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσπάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ι Ἐνεργ. **Α'** Μτβ. **1**) Τραβῶ, ξεριζώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἐν τῇ χειρί σου τὴν οὐρὰν λαβὼν τὰς τρίχας ἀπόσπασον* Κυνοσ. 598^{6}. Βλ. καὶ *ἀνασπάζω* 1, *ἀνασπῶ* Α1α. **2**) (Προκ. γιὰ δέντρα) σπάζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 6): *οὕτως δέ μοι ὑπέπεσαν ὡς γῦπες εἰς τὸ βρῶμα καὶ ὁ φάρας πολλὰ φθαρεὶς ἀπέσπασεν τὸν κλῶνον* Διγ. Gr. V 181. **3α**) Τραβῶ βίαια, ἀποχωρίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι, χωρ. Εὐριπ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐκ τὰ στέρνα τῶν μητέρων ἀποσπούσασιν τὰ βρέφη* Ἑρμον. Χ 260· *σκορόδου σκελίδια δύο ἀποσπάσας* Κυνοσ. 594^{1}· **β**) ἀπομακρύνω: *πλεῖον γὰρ νεκρῶν χιλίων ἦσαν τοὺς γοῦν ἀποσπάσαν ἐκ τὸ νεκρωμένον σῶμα τοῦ καλοῦ γὰρ Ἀχιλλέως μέχρις ἂν νὰ εὕρουν τοῦτον* Ἑρμον. Φ 341· βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3· *ἀποδημῶ* 3, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀπομακραίνω* Αα, *ἀπομακρίζω* 1α, *ἀπομακρύνω* Α1α , *ἀποξενώνω* Αα· **γ**) παίρνω (κ.) δικαιωματικά: *Ἐκ τῆς σελήνης ἔπεσεν ἐκείνη τὰς ἀγκάλας καὶ τὸ λαμπρόν της μερτικὸν ἀπέσπασεν καὶ ἀπῆρεν* Βέλθ. 681. **4**) (Προκ. γιὰ ἐνέχυρο) παίρνω πίσω, ξεχρεώνω: *Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος βάλῃ τὸ ἄλογόν του ἀμάχι,... μετὰ ταῦτα ὄνταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, οὐδὲν θέλει νὰ τὸ ἀποσπάσῃ* Ἀσσίζ. 304^{2}. **5**) Ἐπιτυγχάνω (κ. δικαστικῶς): *ἤθελεν μὲ δίκαιον ἀποσπάσει ὅλον ἐκεῖνον τὸ νὰ ἐδῆλεν τὸ ἔγκλημάν του* Ἀσσίζ. 91^{25}. Βλ. καὶ *ἀνασπάζω* 2, *ἀνασπῶ* Α2γ. **6**) Ἐλευθερώνω (κάπ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐὰν ὁ πατὴρ οὗ ἢ μήτηρ ἔνι εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ τὰ παιδία ἔχουν καλὰ νὰ τοὺς ἀποσπάσου καὶ οὐδὲν θέλου νὰ τοὺς ἀποσπάσουν, οὐδὲ νὰ τους ἐβγάλουν ἀπὲ τὸ σακέλλιον* Ἀσσίζ. 439^{2,3}· *ἐὰν ὁ υἱὸς οὗ ἢ θυγατέρα ἔνι εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς Σαρακηνοὺς διὰ τὸν πατέραν του ἢ διὰ τὴν μητέραν του καὶ οὐδὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὲ τὴν κάκωσιν* Ἀσσίζ. 440^{14}. Βλ. *ἀδειάζω* 2, *ἀπελευθερώνω, ἀποβγαίνω* 2γ, *ἀφήνω*. **Β'** (Ἀμτβ.) *ἀποχωρίζομαι* (πβ. ὅμως καὶ Λίβ. P 1638): *Ἦτον τὸ δακτυλίδιν της, φίλε μου, τῆς Ροδάμνης, ἕνα χέρι* (ἔκδ. *χέριν*· διορθώσ.) *ἀπὸ σίδηρον καὶ ἄλλον ἀπὸ μαγνήτην, σφικτὰ ν' ἀδράχνουν, νὰ κρατοῦν, ποτὲ νὰ μὴ* (ἔκδ. *μήν*· διορθώσ.) *ἀποσπάσουν* Λίβ. Sc. 790. Βλ. καὶ *ἀπολύω* Β1, *ἀποξενώνω* 1γ. **ΙΙ** Μέσ. **1**) Ἐλευθερώνομαι, γλυτώνω: *πᾶσιν στοὺς παροίκους τους, ζητοῦν ἐλεημοσύνην· ν' ἀποσπαστοῦν 'πὸ τὴν σκλαβιὰν μὲ τὴν ταπεινοσύνην* Θρ. Κύπρ. Κ 468. Βλ. καὶ *ἀνασπῶ* ΙΙ 2, *ἀνασώζω* Β, *ἀποβγαίνω* 2α, *ἀπολυτρώνω*. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ ἔδαφος) ὑποχωρῶ: *Ἀπεσπάσθη οὖν τὸ χῶμα καὶ ἔπεσον οἱ εἰσελθόντες ἅπαντες ἐντὸς τῶν χαντάκων* Ἔκθ. χρον. 35^{10}. **3**) Φρ. *ἀποσπῶμαι τῶν ὕπνων* = ξυπνῶ: *Ἐπεὶ δὲ νὺξ οὐδαμοῦ (ἥλιος γὰρ ὑπὲρ γῆν) καὶ ἡμεῖς τῶν ὕπνων ἀπεσπώμεθα καὶ στρωμνῆς ἀνέστημεν ἕκαστος...* Μακρεμβ., Ὑσμ. 282. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙ 1β.

ἀπόστα, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 101^{7}, Κατζ. Ε' 164.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *a posta* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66). Ἡ λ. καὶ σὲ Κυπρ. χφ 156 καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐπίτηδες (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐφέραν τὴν μαρτυρίαν ἀπόστα διὰ κανέναν λογάριν τὸ ἐπήρασιν* Ἀσσίζ. 101^{7}.

ἀπόστα, σύνδ., βλ. *ἀφόντας*.

ἀπόσταγμα τό, REB 17, 1959, 188.

Ἀπὸ τὸ *ἀποστάζω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Τζέτζη (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφέψημα, ἐκχύλισμα. Βλ. καὶ *αἰγειοζούλαπον, ἀπόβρασμα, ἀπόζεμα, ζουλάπιον, νουφαροζούλαπον*.

ἀποστάδην, ἐπίρρ., Εὐγεν., Δρόσ. Α' 18.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀποσταδὸν* μὲ ἐπίδρ. ἄλλων ἐπιρρ. σὲ *-άδην*.

Ἀπὸ ἀπόσταση: *Καὶ γοῦν ὑφαπλωθεῖσα καὶ τεταμένη τῶν τῆς πολίχνης τειχέων ἀποστάδην ὑπουργικὴ χεὶρ Παρθικῆς φυλαρχίας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπόμακρα* 2α, *ἀπομακριά, ἀπομακρόθεν*.

ἀποσταίνω, Ἀσσίζ. 10^{15}, Λίβ. Esc. 3854, Θησ. Ζ' [114^{6}], Σοφιαν., Παιδαγ. 113, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [232], Τζάνε, Κρ. πόλ. 150^{9}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 29^{26}· *ἀποστήνω*, Ἀσσίζ. 76^{12}, Διγ. Esc. 1652· μτχ. *ἀποσταμένος*, Χρον. Μορ. P 9090, Μαχ. 412^{22}, 662^{22}, 664^{11}, Θησ. Β' [17^{4}], Δ' [72^{4}], Η' [31^{2}, 80^{5}, 112^{6}], Κορων., Μπούας 19, Χρον. σουλτ. 117^{30}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [966]· *'ποσταμένος*, Κυπρ. ἐρωτ. 104^{58}.

Ἀπὸ τὸ *ἀφίστημι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποστένω*).

1) Τοποθετῶ: *Μ' ἀπῆτις τ' ἀποστέσανε τὰ θαυμαστὰ κανόνια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 150^{9}. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β3α, *ἀκουμπῶ* Β, *ἀνακουμπίζω* Α, *ἀπηθώνω* α, *ἀποθέτω* 1, *ἀφήνω*. **2**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἀποκάμνω, κουράζομαι, ἀπαυδῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποστένω* 4): *εὑρίσκασιν τοὺς ἀνθρώπους ἀποσταμένους ἀπὸ τ' ἄρματα καὶ ἀπὸ τὴν πυρὰν* Μαχ. 662^{22}· *βάλλουσί τα* (ἐνν. τὰ παιδιὰ) *εἰς ἀμέτρους καὶ μεγάλους κόπους, ἀπὸ ὁποίους ἀποκάμνουσι καὶ ἀποσταίνονται* Σοφιαν., Παιδαγ. 113. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α3α, *ἀποδίδω* 6β, *ἀποδώνω, ἀποκαραδοκῶ*. **3**) (Ἐνεργ.) κάνω (κάπ.) νὰ κουραστῇ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποστένω* 4): *καὶ τιναξὲς τοῦ δίνει τότες ὁποὺ τ' ἀπόστασε καὶ τὸ κεφάλι κλίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [232].

ἀπόσταμα(ν) τό, βλ. *ἀπόστημα*.

ἀποσταμὸς ὁ, Θησ. Θ' [9^{5}].

Ἀπὸ τὸ *ἀποσταίνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κόπωση, κούραση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὡσὰν αὐτὸ ἐγροίκησε, τὸ πῶς ἐλευθερώθη, οὐκ ἔδειξεν ἀποσταμὸν ἐκ τὸν σκιασμὸν ἐκεῖνον· τὰ πόδια του εἰς τὸ φυγιὸν βάνει τα ἐκ τὸν φόβον* ὅ.π. Βλ. καὶ *βάρεμα*.

ἀπόσταν, σύνδ., βλ. *ἀφόντας*.

ἀπόστανταν, σύνδ.· *ἀπούστανταν,* Φορτουν. Α' 26.

'Από συμφ. τῶν τ. *ἀπόσταν* 〉 *ἀπούσταν* (τοῦ συνδ. *ἀφόντας*) καὶ *ὅνταν* (τοῦ *ὅταν*).

'Αφότου, ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού: *εἶδα το μοναχός μου ἀπούστανταν ἐγνώρισα τὸν κόσμο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπῆς* 1γ, *ἀπῆτις* 1γ, *ἀφόντας, ἀφότι*.

ἀποσταντότες, ἐπίρρ., 'Ερωτόκρ. Δ' 110, 285.

'Από τὴ συνεκφ. *ἀπόσταν* (τοῦ τ. *ἀφόντας*) *τότες*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτότε*).

'Αποτότε ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀποσταντότες δὲ μπορεῖ ὁ νοῦς μου νὰ μερώση* ὅ.π.

ἀποστανψές, ἐπίρρ., 'Ερωτόκρ. Β' 1845.

'Από τὴ συνεκφ. *ἀπόσταν ψές*. ῎Ασχετο μὲ τὸ *ἀποταψές*. Πβ. *ἀποταψές*.

'Από τὴ χτεσινὴ μέρα: *ἀποστανψὲς τὸ πεθυμῶ* ὅ.π.

ἀποστάρω, Κρ. συμβόλ. 226.

'Από τὸ ἰταλ. *postare*.

'Ορίζω: *τοῦ ἀποστάρει στάρι μ.* (=μουζούρια) *δύο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναγράφω* 3, *ἀπαιτῶ* 2.

ἀπόστας, σύνδ., βλ. *ἀφόντας*.

ἀποστασία ἡ, Μανασσ., Χρον. 3914, 5944, 6050, Πανάρ. 62^{11}, ῎Εκθ. χρον. 75^{14}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποστασία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποστασιά*).

'Εξέγερση, στάση, ἀνταρσία ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *μετὰ ἐνιαυτὸν ἕνα ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἀποστασία τοῦ Παπαδοπούλου* Πανάρ. 62^{1}. Βλ. καὶ *ἀνταρσία, ἄνταρσις*.

ἀποστάσιον τό, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 9^{1}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποστάσιον*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Bauer, Wört.· Lampe, Lex. καὶ Sophocl.

Μονομερὴς δήλωση διαζυγίου (Πβ. L-S, λ. *ἀποστασίου* II): *ὅτε ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορηθῇ καὶ ὅτε ἀλόγως ἀποστάσιον πέμψῃ τῷ ἀνδρί· τότε γὰρ εἰς μοναστήριον βάλλεται* ὅ.π. Βλ. καὶ *ρεπούδιον*.

ἀποστάτας ὁ, βλ. *ἀποστάτης*.

ἀποστάτης ὁ, Βίος 'Αλ. 1891, 3951, 'Ιστ. 'Ηπείρ. XXIV$^{3-4}$, XXVI^{9}, XXVIII^{7}, Φυσιολ. (Zur.) VIII 4^{14}, 'Ιστ. πολιτ. 22^{10}· *ἀποστάτας,* Φαλιέρ., Λόγ. 52, Δεφ., Λόγ. 52, Κατζ. Πρόλ. 33.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποστάτης*. 'Ο τ. *ἀποστάτας* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ἰταλ. *apostata*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) 'Επαναστάτης ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι): *Τὸν Μακεδόν' 'Αλέξανδρον, τὸν παῖδα τοῦ Φιλίππου, ἀποστατοῦντ' ἀνέμαθον σὺν Μακεδόσι πλείστοις* (παραλ. 2 στ.)· *Λαβόντες οὖν αὐτὸν ὑμεῖς ἀγάγετε τὸ τάχος μηδὲν κατεργασάμενοι κακὸν ὡς ἀποστάτην* Βίος 'Αλ. 1891· βλ. καὶ *ἀντάρτης* 1, *ἀντιστάτης* 1· **β**) (προκ. γιὰ τὸ διάβολο) ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1α): *ἡ δὲ καλιὰ αὐτοῦ ὁ παράδεισος, ὁ δὲ ὄφις ὁ ἀποστάτης διάβολος* Φυσιολ. VIII 4^{14}· βλ. καὶ *ἀντίπαλος* 2, *ἀντιστάτης* 3. **2**) ('Επιθετ.) ἀπείθαρχος, ἀνυπάκουος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ ἀποστάτα κι' ἄδικο κι' ἄσπλαχνο μ' ὀνομάζουν* Κατζ. Πρόλ. 33. Βλ. καὶ *ἀντιστάτης* 2, *ἀπαίδευτος* 2, *ἄπιστος* Α1γ. **3**) (Προκ. γιὰ ἄνθρωπο ποὺ ἀρνεῖται τὴ θρησκεία του) ἀρνησίθρησκος ('Η σημασ., μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὸν ἅγιον τὸν φοβερὸν μάρτυρα τὸν Νικήτα, υἱὸν τοῦ 'Ιουλιανοῦ, [τοῦ] παράνομου ἀποστάτα* Δεφ., Λόγ. 52.

ἀποστατῶ, Προδρ. IV 111 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Παλαμήδ., Βοηβ. 691, 758, 905, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *ἀποστατέω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στασιάζω, ἐπαναστατῶ (Πβ. L-S, λ. *ἀποστατέω* Ι 1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *Λοιπὸν πρῶτος ὁ Ζίγμουντος εἶχεν ἀποστατήσει κι' ἀπὸ τοῦ Τούρκου 'ποταγὴν αὐτὸς εἶχεν χωρίσει* Παλαμήδ., Βοηβ. 691. Βλ. καὶ *ἀνταίρω* Β, *ἀνταρτεύω* β, *ἀπιστῶ* 3α, *ἀτακτῶ, ἀτάκτως* 4.

ἀποστεγνωτός, ἐπίθ., Θησ. Γ' [53^{2}].

'Από τὸ *ἀποστεγνώνω*.

'Εντελῶς στεγνός: *μάτια ἀποστεγνωτὰ* ὅ.π.

ἀποστειλάτορας ὁ, βλ. *ἀποστολάτορας*.

ἀποστείλημα τό· *ἀπεστείλημα,* Πεντ. ῎Εξ. XVIII 2.

'Από τὸν ἀόρ. *ἀπέστειλα* 〉 *ἀπόστειλα* τοῦ *ἀποστέλλω*. Πβ. καὶ ΙΛ (λ. **ἀποστέλλωμα*).

(Προκ. γιὰ πρόσ.) προσωρινὴ ἀποστολή, προσωρινὴ ἀπομάκρυνση (προσώπου) (Πβ. Π.Δ. ῎Εξ. XVIII 2: *τὴν ἄφεσιν αὐτῆς*). Βλ. καὶ *ἀπεκβολή, ἀπόβγαλμαν* 1.

ἀποστειλμὸς ὁ· *ἀπεστειλμός,* Πεντ. 'Αρ. XXII 37, Δευτ. XXII 7.

'Από τὸν ἀόρ. *ἀπέστειλα* 〉 *ἀπόστειλα* τοῦ *ἀποστέλλω*.

'Αποστολή: *ἀπεστειλμὸ ἀπέστειλα πρὸς ἐσὲν νὰ κράξω ἐσὲν* αὐτ. 'Αρ. XXII 37. Βλ. καὶ *ἀποκρισιαρίκιον*.

ἀποστέκω, Κυπρ. ἐρωτ. 106^{22}· *ἀποστέκομαι* Γλυκᾶ, Στ. 193, 'Ασσίζ. 76^{17,21,29}, 325^{25,29}, Διγ. Ζ 1934, Χρον. Μορ. Η 4843, 4851, 9090, Ρ 4851, 'Αχιλλ. (Haag) L 91, 466, Μαχ. 424^{14}, 'Ιστ. πατρ. 107^{13,14}, Φαλλίδ. 96· *'ποστέκομαι,* 'Ασσίζ. 76^{18}, Μαχ. 272^{2}, 500$^{5-6}$, Φαλλίδ. 94.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *στέκω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ στὸν Ψελλό, Krumb., Sprichw. 77 καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Μέσ.) σταματῶ, παύω νὰ κάνω κάτι ('Η σημασ. καὶ στὸν Ψελλό, Krumb., ὅ.π., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Οἱ Φράγκοι ἀποστάθησαν σφάζοντα τοὺς Ρωμαίους· ἔμποδον μέγαν ηὕρασιν τὰ δάση τῆς Πρινίτσας* Χρον. Μορ. Η 4843. Βλ. καὶ *ἀποδημῶ* 2, *ἀποκόπτω, ἀπομένω* 4α, *ἀφήνω*. **2**) (Μέσ.) φεύγω μακριὰ (ἀπὸ κάπ.): *ἀφ' ἧς γὰρ ὥρας, πάντερπνε, ἐφάνημεν ἀλλήλοις, οὐκ ἀπεστάθην ἀπὸ σοῦ εἰς οὐδεμίαν ὥραν* Διγ. Ζ 1934. Βλ. καὶ *ἀποπηδῶ* 3. **3**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) ἀποκάμνω, κουράζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀλλ' ἀπεστάθη ὁ μαῦρος του, δὲν δύνεται νὰ τρέχῃ* 'Αχιλλ. L 466. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α3α, *ἀποδίδω* 6β, *ἀποδώνω, ἀποκαραδοκῶ, ἀποσταίνω, ἀποσχολάζω, κόβω, κοπιάζω, κοπιῶ*.

ἀποστέλλω, Διγ. Esc. 307, Διγ. Α 1179, Χρον. Μορ. Η 3580, Σφρ., Χρον. μ. 130^{8} κ.π.ἀ. *ἀπεστείλνω,* Πεντ. Γέν. III 23, VIII 10, XXIV 7, XXXI 26, XXXII 27, XXXIII

17, XLIII 4, 5, 8, XLIV 3, Ἔξ. III 10, IV 13, 23, VI 11, VII 26, 27, VIII 17, IX, 2, 13, 14, 15, 27, XII 33, XXIII 20, Λευϊτ. XX 23, XXVI 25, Ἀρ. XXXI 4, Δευτ. I 22, XVI 2, XXI 14, XXII 19, 29, XXIV 1, 3, XXVIII 20, 48· *ἀπεστέλνω,* Λίβ. Esc. 1817, Πεντ. Γέν. XXXI 42, Ἔξ. V 2· *ἀποστέλνω,* Ἑρμον. Γ′ 162, Φ 51, Ψ 321, Χρον. Μορ. Η 480, 1188, 1632, 3385, 4362, 5568, 6580, Χρον. Μορ. Ρ 6579, Ἐρωτοπ. 171, Λίβ. Sc. 549, Ἰμπ. 445, Διήγ. Ἀλ. V 40, 64, 70, 76, Διήγ. Ἀλ. G 285[3], Π.Ν. Διαθ. φ. 260 β 29· *'πεστείλνω,* Πεντ. Γέν. VIII 7, 8, XXIV 54, 56· μτχ. *ἀπεσταλμένος,* Πουλολ. 261, Κορων., Μπούας 147, Ἱστ. πατρ. 138[18], Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 373· *ἀπεστειλμένος,* Πεντ. Γέν. XXXII 19· *ἀποσταλμένος,* Gesprächb. 84[1875], Χούμνου, Π.Δ. 11[29], Φαλιέρ., Ἐνύπν. 54, Παλαμήδ., Βοηβ. 703, Διγ. Ο 640, 2314· *'πεσταλμένος,* Ἀλφ. 11[37].

Τὸ ἀρχ. *ἀποστέλλω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποστέλνω*).

1α) Στέλνω (πρόσωπο ἢ πράγμα) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II· καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 1α): *ταχὺ ἐπέστειλε τὴν βάϊαν πρὸς ἐκεῖνον* Διγ. Α 1779· *Ἡ μήτηρ μου μὲ ἀπέστειλεν γράμματα ἀπὸ Συρίας* Διγ. Esc. 307· *τοῦτο τὸ τὴν ἀπέστειλα μετὰ καρδιοβρασίας* Λίβ. Sc. 549· **β**) (μὲ ὑπονοούμενο ἀντικ. ὅπως ἐντολή, μήνυμα, κ.λ.π.) εἰδοποιῶ, στέλνω ἐντολή, μηνῶ: *ἀπέστειλεν ὁ Φαρὼ καὶ ἔκραξεν τὸν Μωσὲ* Πεντ. Ἔξ IX 27· *ἀποστείλας ὁ δεσπότης κὺρ Θωμᾶς ἐμήνυσεν* Σφρ., Χρον. μ. 130[8]· *Ἀπόστειλον σ' Ἀνατολὴν νὰ ἔλθοῦσιν τὰ φουσάτα* Χρον. Μορ. Η 3580· βλ. καὶ *ἀβερτίρω* α, *ἀβιζάρω* β, *ἀβιζιάζω* β, *ἀναμηνῶ*· **γ**) (προκ. γιὰ συμφορά, κ.λ.π., μὲ ὑποκ. τὴ λ. *Θεός*) ἐξαποστέλλω: *ἐγὼ ἀπεστείλνω ὅλα τὰ θανατικά μου πρὸς τὴν καρδιά σου καὶ εἰς τοὺς σκλάβους σου καὶ εἰς τὸν λαό σου* Πεντ. Ἔξ. IX 14· *τώρα ἀπέστειλνα τὸ δαρμό μου καὶ ἔδερνα ἐσὲν καὶ τὸν λαό σου μὲ τὸ θανατικὸ* Πεντ. Ἔξ. IX 15. Βλ. καὶ *ἀποδιαβάζω* 1. **2**) Συνοδεύω κατὰ τὴν ἀναχώρηση, ξεπροβοδίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *νὰ σὲ ἀπεστείλω μὲ χαρὰ καὶ μὲ τραγούδια, μὲ τούμπανο καὶ μὲ λαγοῦτο* Πεντ. Γέν. XXXI 26. Βλ. καὶ *ἀπεκβάλλω* 3, *ἀποβγάνω* 2α. **3**) Ἀφήνω (κάπ.) νὰ φύγη: *εἶπεν ὁ Ἰούδα πρὸς τὸν Ἰσραὲλ τὸν πατέρα του: ἀπέστειλε τὸ παιδὶ μετ' ἐμὲν καὶ νὰ σηκωθῶμε καὶ νὰ παγαίνωμε* Πεντ. Γέν. XLIII 8. Βλ. καὶ *ἀδειάζω* 5, *ἀπελευθερώνω, ἀποβγάνω* 3β, *ἀπολύω* Α1α. **4**) (Μὲ ἀντικ. πρόσωπο καὶ κατηγορ. τὸ ἐπίθ. *ἐλεύθερος* ἢ καὶ χωρὶς τὸ κατηγορ.): ἀπελευθερώνω: *τὸν χρόνο τὸν ἔφτατο νὰ τὸν ἀπεστείλης ἐλεύτερος ἀπὸ ἐσὲν* Πεντ. Δευτ. XV 12· *ἂν δὲν ὀρεχτῆς εἰς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἀπεστείλης τοῦ θελήματού της* Πεντ. Δευτ. XXI 14. Βλ. καὶ *ἀπελευθερώνω, ἀποβγάνω* 3β. **5**) Στέλνω πίσω: *ἔτσι εἶπεν ὁ Κύριος: ἀπέστειλε τὸν λαό μου καὶ νὰ μὲ δουλέψουν* Πεντ. Ἔξ. VII 26. **6**) Διώχνω (Πβ. L-S στὴ λ. I): *νὰ τὴν ἀπεστείλη ἀπὸ τὸ σπίτι του* Πεντ. Δευτ. XXIV 3· *ἀπέστειλέ τον ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ περιβόλι τῆς παράδεισος νὰ δουλέψη τὴν ἡγῆ* Πεντ. Γέν. III 23. Βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 1, *ἀποδιώχνω* α, *ἀποζυγώνω* 2, *ἀπολογιάζω* I3 β, 4.

Ἡ μτχ. καὶ ὡς ἐπίθ.=πληρεξούσιος: *μὲ ἰδικήν σου δουλειὰν ἢ ἀποσταλμένος εἶσαι;* Gesprächb. 84[1875]. Βλ. καὶ *ἀποστολάτορας.*

ἀποστέλνω βλ. *ἀποστέλλω.*

ἀπόστεμα τό, βλ. *ἀπόστημα.*

ἀποστεματάρι τό, βλ. *ἀποστηματάρι.*

ἀπόστεν, σύνδ., βλ. *ἀφόντε.*

ἀποστέντα, σύνδ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [235].

Ἀπὸ συμφ. τῶν τ. *ἀπόστεν* τοῦ συνδ. *ἀπόταν* καὶ *ὄνταν* τοῦ συνδ. *ὅταν.*

Ἀφότου, ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού: *γιατὶ ἀποστέντα μ' ἔκαμες ταίρι σου, ἐγὼ ἐδική μου δὲν ἔχω πλιὰ οὐδὲ τὴν καρδιά, μηδὲ τὴ θέλησή μου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπῆς* 1γ, *ἀπῆτις* 1γ.

ἀποστερῶ, Σπαν. Α 382, Κομν., Διδασκ. Δ 368, Διγ. Τρ. 1748, 2462, Πανάρ. 64[21], 67[25], Ἱστ. Βλαχ. 1080, Διγ. Ἄνδρ. 370[23].

Τὸ ἀρχ. *ἀποστερῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐνεργ.) φρ. *τοῦ ζῆν ἀποστερῶ* (κάπ.) = ἀφαιρῶ τὴ ζωὴ κάπ.: *τὸν Τζάμπαν τοῦ ζῆν ἀπεστέρησε* Πανάρ. 64[21]. **2**) (Μέσ.) στεροῦμαι, χάνω (κάπ. ἢ κ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 παθητ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πρὸς τὸ κερδῆσαι φίλτατον, ὃν καὶ ἀπεστερήθην* Διγ. Τρ. 1748. Βλ. καὶ *ἄγω, ἀπολλύω* 4. Φρ. *ἀποστεροῦμαι τοῦ* ἢ *τὸ ζῆν*=πεθαίνω: *οἱ πρῶτοι ἄρχοντες τοῦ ζῆν ἀπεστερήθησαν* Πανάρ. 67[25]. Βλ. καὶ *ἀποσώνω.*

ἀποστεφανῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 270[31].

Τὸ μτγν. *ἀποστεφανῶ.*

Ἀφαιρῶ τὸ στεφάνι (ἀπὸ τὸ κεφάλι κάπ.) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Ἀλλ' ἔρως ταύτας ἀπεστεφάνωσε καὶ σποδῷ τὰς τῶν πατέρων ἡμῶν κατεστεφάνωσε κεφαλὰς* ὅ.π.

ἀποστεφάνωσις ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 279[16].

Ἀπὸ τὸ *ἀποστεφανῶ.*

Ἀφαίρεση τοῦ στεφανιοῦ (ἀπὸ τὸ κεφάλι κάπ.): *Σὺ μᾶλλον οἶδας ἡμῶν... τὴν στεφάφάνωσιν, τὴν ἀποστεφάνωσιν* ὅ.π.

ἀπόστημα τό, Ὀρνεοσ. 580[20], Ἰατροσ. κῶδ. 167 ωϛϚ′, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.) 13[41]· *ἀπόσταμα(ν),* Ἀσσίζ. 177[13,31], 430[5,22], Ἰατροσ. κῶδ. νμε′, φι′· *ἀπόστεμα,* Στάθ. Γ′ 281.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόστημα.* Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Παπαδ. Α., ΛΔ 1, 1939, 12-3.

1) Ἀπόσταση, διάστημα (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. 1): *Θεατὸς δὲ ἡμῖν καὶ ὁ οὐρανός, ἀλλ' οὐ πλεῖον ἁλωάδος, πλὴν τοῦ ὀλίγου ἀποστήματος* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.) 13[41]. **2**) Συγκέντρωση πύου σὲ ἱστὸ τοῦ σώματος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., LS στὴλ. 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἔπρεπε νὰ κόψη τὴν πληγὴν ἢ νὰ ἀνοίξη τὸ ἀβγάσιμον ἢ τὸ ἀπόσταμαν τοῦ μάκρου* Ἀσσίζ. 177[13]. Βλ. καὶ *ἀποστηματάρι.*

ἀποστηματάρι τό· *ἀποστεματάρι,* Ἰατροσ. κῶδ. ρκς′.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόστημα* ⟨ *ἀπόστεμα* καὶ τὴν κατάλ. *-άρι.*

Ἀπόστημα. Βλ. καὶ *ἀβγάσιμον, ἀνθράκι.*

ἀποστήνω, βλ. *ἀποσταίνω.*

ἀποστηρνιάζω, Μαχ. 574[27].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *στηρνιάζω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποστρηνιάζω*). Στὴν Κύπρο σήμ. *ἀποστηρνιώνω* (Σακ., Κυπρ. Β′ 465).

Παύω νὰ βρίσκωμαι σὲ ἐρωτικὸ ὀργασμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποστρηνιάζω*): *πολομοῦν ὡς πολομᾶ ἡ ἀρκούδα, τὸ νὰ στηρνιάση κολακεύει τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸ ζῶον τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ νὰ πέση εἰς ἔσμιξην μετά της καὶ ν' ἀποστηρνιάση, τότε θανατώννει το* ὅ.π.

ἀποστολάτορας ὁ, Ἀπόκοπ. 477, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401, Ἐρωφ. Δ′ 224, Παλαμήδ., Βοηβ. 672, Σταυριν. 897, Ἐρωτόκρ. Β′ 2370, Δ′ 209, Φορτουν. Ἰντ. α′ 175, Κείμ. ἀγ. Δημ. 395· *ἀποστειλάτορας,* Διήγ. Ἀλ. G 276[33].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀποστολὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-άτορας.* Ὁ τ. *ἀποστειλάτορας* καὶ στὴ Φυλλ. Ἀλ. 144. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απεσταλμένος, ἀγγελιοφόρος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἄξο ἀποστολάτορα πέμπει νὰ τῆς μηνύση* 'Ερωτόκρ. Β' 2370. Βλ. καὶ *ἀποσωστής*.

'Αποστολεῖον τό, Ψευδο-Σφρ. 398^{31}.

'Από τὸ οὐσ. *'Απόστολος*. 'Η λ. ἤδη στὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.). 'Απ. καὶ τ. *ἀποστόλιον* (Lampe, Lex.).

'Εκκλησία ἀφιερωμένη στὴ μνήμη ἀποστόλου· (ἐδῶ) ὁ ναὸς τῶν 'Αγίων 'Αποστόλων στὴν Κων/πολη ('Η χρ. ἤδη στὸ Σωζομενό, Lampe, Lex.): *κατέταξαν ἐν τῷ σεπτῷ 'Αποστολείῳ* ὅ.π.

ἀποστολὲς ὁ, Μαχ. 674^{27}· *ἀποστόλες,* Βουστρ. (χφ. Arundel 518, φ. 3ᵛ· βλ. Χατζ. Διπλωματ. 58 σημ. 25).

'Από τὸ γαλλ. *postulé*. Βλ. Χατζ., ὅ.π. 58.

'Υποψήφιος (σὲ ἐκκλησ. ἀξίωμα): *'Ο κύρης Οὔγκε τε Λουζουνίας ἦτον α' ἀποστολές, ἤτοι* (χφ. *ἔτι*· Χατζ., ὅ.π. διόρθ. σιωπηρῶς) *ὑποψήφιος, ὕστερον πρωτονοτάριος, τάπισα εὐαγγελιστὴς* Μαχ. 674^{27}· *Τὸν Τζάκο τὸν ποῖον ἐποῖκεν ἀποστόλεν ὁ ρήγας* Βουστρ. (βλ. τυπολ.).

ἀποστολὴ ἡ, 'Ερμον. Δ 23, Κατζ. Γ' 417, Φορτουν. 'Ιντ. β' 6.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποστολή*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Εντολή: *Τοῦτος θὲ νά 'ναι ὁ θεὸς ὁ 'Ερμῆς ἀπού παίρνει τσ' ἀποστολὲς 'κ τοὺς οὐρανοὺς κ' ἐδῶ στὴ γῆ τσὶ φέρνει* Φορτουν. 'Ιντ. β' 6. Βλ. καὶ *ἀνάθεσις*. **2**) Οἱ ἀπεσταλμένοι (ὡς σύνολο): *πέμπει μου ἀποστολὲς καὶ θέλει τὴ βουλή μου* Κατζ. Γ' 417. Βλ. καὶ *ἀποστολάτορας*.

ἀποστολικός, ἐπίθ., Διάτ. Κυπρ. 501^{13}, 513^{15}, Μαχ. 576^{22}, Διαθ. 'Ηγουμ. Μακαρίας 164.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀποστολικὸς* (Lampe, Lex.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Απ. ἔκφρ. *νοτάριος ἀποστολικῆς ἐξουσίας,* Κρ. συμβόλ. 32.

Ποὺ ἱδρύθηκε ἀπὸ τοὺς 'Αποστόλους ἢ ποὺ ἀνήκει σ' αὐτούς (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. V,F,G). 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2):... *τοῦ ἀποστολικοῦ χρόνου* Διάτ. Κυπρ. 501^{13}· *'Αποστολικοὶ οἱ Λατῖνοι καὶ καθολικοὶ οἱ Ρωμαῖοι* Μαχ. 576^{22}.

ἀπόστολος ὁ, Σπαν. Α' 188, Προδρ. ΙΙΙ 271, 'Ασσίζ. $113^{5,23-4}$, 364^{26}, Χρον. Μορ. Η 779, 'Απολλών. 2, 794, Φυσιολ. 346^{23}, Βεν. 30, 32, Χρον. 314, Εἰς Θεοτ. 8, Δωρ. Μον. 32, 'Ιστ. Βλαχ. 2548, 2554, 2624, Συναδ., Χρον. 32.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόστολος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Απεσταλμένος τοῦ Θεοῦ· **α**) ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς δώδεκα μαθητὲς τοῦ 'Ιησοῦ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὡσὰν ἤφερε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου, τὸ ὑπῆγαν εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων* Χρον. 314· *εἰς τὸν ναὸν ἐπήγασιν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου 'Ιωάννου* 'Απολλών. 794· **β**) ἐκκλησιαστικὸς ἀρχηγός: *νὰ πάγη εἰς τὸν ἁγιώτατον πατέραν τὸν ἀπόστολον νὰ τοῦ συγχωρήση* 'Ασσίζ. 113^{23-4}. **2**) Βιβλίο μὲ περικοπὲς ἀπὸ τὶς 'Επιστολὲς καὶ τὶς Πράξεις τῶν 'Αποστόλων· (ἐδῶ) περικοπὴ ποὺ διαβάζεται στὴ λειτουργία (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *εἰ δὲ... καὶ οὐ φθάσω εἰς τὸν ἀπόστολον καὶ οὐκ εἶμαι εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀφήνουσί με νηστικὸν τὴν ἅπασαν ἡμέραν* Προδρ. ΙΙΙ 271. Βλ. καὶ *ἀνάγνωσις 2*.

ἀποστομίζω, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 428.

Τὸ μτγν. *ἀποστομίζω*.

(Μέσ.) ἀποστομώνομαι, ἀναγκάζομαι νὰ σιγήσω (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙΙ): *νὰ ἐλευθερώση* (ἐνν. ὁ Θεὸς) *τὸν κόσμον ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ ἀποστομίζεται πάσα ἄπιστος* ὅ.π.

ἀποστότες, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτότε*.

ἀποστραγγίζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 542^{21} (ἔκδ. *ἀποστρακίσουν*· διόρθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 599).

Τὸ μτγν. *ἀποστραγγίζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Εξουδετερώνω, ἐξουθενώνω (κάπ.) (Πβ. Sophocl. καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *'Ο Μορεζίνης ἔστεκε κ' ἔβλεπε τὴν ἀνδρείαν 'ς τόσο φουσάτο τούρκικο νά 'χουν ἀποκοτίαν καὶ νὰ τοὺς βγάλουν ἀποκεῖ καὶ νὰ τσ' ἀποστραγγίσουν κι' ἂν ἤθελέ 'στονε πολλοί, ἤθελαν νὰ νικήσουν* ὅ.π.

ἀποστρακίζω· *νὰ τ' ἀποστρακίσουν,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 542^{21}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *νὰ τσ' ἀποστραγγίσουν* (διόρθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 599).

ἀποστρατεύομαι, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 5^2, 16^{15}, Ϛ' 14^5.

Τὸ μτγν. *ἀποστρατεύομαι*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

α) 'Απομακρύνομαι ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ('Η σημασ. μτγν., L-S): *ἀπεστρατευμένοι καὶ στρατιῶται κωλύονται καταμηνύειν* αὐτ. Α' 5^2· **β**) τιμωροῦμαι μὲ ἀποστράτευση: *'Ο τὸ χαράκωμα παρεξιὼν ἢ διὰ τοῦ τείχους εἰς τὸ κάστρον εἰσιὼν κεφαλικῶς τιμωρεῖται· ὁ δὲ τὴν τάφρον ὑπερπηδῶν ἀποστρατεύεται* αὐτ. Α' 16^{15}.

ἀποστρέφω, Φυσιολ. Μ 36^6, Σπαν. Α 370, Σπαν. V suppl. 143, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 205, Σπαν. (Λάμπρ.) V 398, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 339, Προδρ. IV 1h (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 1ss (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Κρασοπ. 57, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 361, 'Ελλην. νόμ. 515^{23}, 516^5, 543^{21}, 'Ιερακοσ. 503^{32}, Διγ. Α 480, 'Ερμον. Ψ 267, Χρον. Μορ. Η 22, 'Εξήγ. πέτρ. 275, Πουλολ. Ζ 236, Βίος 'Αλ. 2578, Πανάρ. 62^{20}, 'Απολλών. (Wagn.) 114, Λίβ. Ρ 99, 2181, Βησσ., 'Επιστ. Α' 23^{10}, Μαχ. 642^{29}, Θησ. Ε' [3^4], Θ' [22^8], Ι' 32^8], Πένθ. θαν.^{2} 426, 490, Ψευδο-Σφρ. 356^{24}, 560^{30}, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 361, 451, 1069, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 187, 'Αλφ. 23^{76}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 450, Χίκα, Μονωδ. 39^{190}, 'Ιστ. Βλαχ. 1739, Στάθ. Β' 77, Βακτ., ἀρχιερ. 155, 156, 181, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 42^4, 70^9, 'Ηπειρ. 229^7· *'ποστρέφω,* Ch. pop. 337.

Τὸ ἀρχ. *ἀποστρέφω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 'Ενεργ. μτβ. **1**) Κατευθύνω: *καὶ τοὺς δικαίους εἰς ζωὴν αἰώνιον νὰ πέψη, εἰς πῦρ δὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ σκότος ν' ἀποστρέψη* Πένθ. θαν.^{2} 490. **2**) 'Αποπέμπω· ἀδιαφορῶ (γιὰ κάπ. ἢ κ.): *τὴν θεραπείαν σου θέλομεν, μηδὲν μᾶς ἀποστρέψης* Πένθ. θαν.^{2} 426· Προδρ. IV 1h (χφ. g) κριτ. ὑπ.)· *ἂν δύνεσαι καὶ δανεικὸν μηδὲν τὸ ἀποστρέφης καὶ βλέπε καὶ τὸ δάνος σου τὸ τίναν γοῦν τὸ δίδεις* Σπαν. V Suppl. 143. Βλ. καὶ *ἀκηδιάζω, ἀκηδιῶ 1, ἀμελεύω, ἀμελῶ, ἀμεριμνῶ* Αβ, *ἀποβγάνω 1, ἀποδιώχνω α, ἀποζυγώνω 2, ἀπολογιάζω* Ι4, *ἀπομεριμνῶ* 1β. **3**) 'Επιστρέφω, γυρίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α3): *καὶ πρόβλεψον εἰς τὴν ὑγείαν τ' 'Αρκύτα πῶς νὰ γιάνη γιὰ ν' ἀποστρέψουν τὴν ζωὴν ὁποὺ 'τονε χαμένη* Θησ. Θ' [22^8]· 'Ιερακοσ. 503^{32}· Θησ. Ι' [32^8]. Βλ. καὶ *ἀποδίδω 1, γιαγέρνω*. **4**) Μεταθέτω, μετακινῶ, μεταβιβάζω: *οἱ γὰρ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἰσχὺν ἀποστρέψαι βασιλείαν βασιλέως εἰς ἕτερον βασιλέα* Παράφρ. Μανασσ. 361. Βλ. καὶ *ἀνακινῶ* Α1, *ἀπομακρίζω* 1β. **Β'** ('Ενεργ. ἀμτβ.) ἐπιστρέφω, γυρίζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ

λ. Β1): *καὶ ἀνὲν καὶ ἰδῆς την 'πόστρεψε χαρτάκι μου ὀπίσω καὶ κατὰ τὸ ἔκαμε αὐτὴ πέ μου κ' ἐμὲ νὰ ποίσω* Ch. pop. 337· Σπαν. Ρ 205· *ἐκεῖ, στὰ μέρη ἐκεῖνα οὐκ ἔναι ἠμπορούμενο ἐκεῖνος ν' ἀποστρέψη* Θησ. Ε' [3[4]]. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Αα, *ἀναζευγνύω, ἀνεπιστρέφω, ἀνθυποστρέφω* Α. Γ' (Μέσ.) **1α**) Αἰσθάνομαι ἀποστροφή, ἀντιπάθεια, ἀδιαφορία, ἀδιαφορῶ (γιὰ κάπ.), ἀντιπαθῶ, ἀποφεύγω (κάπ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Γ1): *αὐτοὶ τὸν ἀποστρέφονται* (ἐνν. *τὸν ἱερέα*) *διὰ κακὸν σημάδι* Ἰστ. Βλαχ. 1739· *Περὶ τοὺς ἔχοντας τέλειον γάμον μετὰ γυναικὸς καὶ ἀποστρέφονται τὸν γάμον καὶ οὐ βούλονται εἶναι μετ' αὐτὰς* Ἑλλην. νόμ. 543[21]· *Ἀλλὰ μὴ κλείσῃς ἀκοάς, μηδὲ ἀποστραφῇς με* Προδρ. IV 1ss (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.) *γονεῖς του ἀπεστράφηκεν διὰ τὴν ἐμὴν ἀγάπην* Λίβ. Ρ 2181. Βλ. καὶ *ἀκηδιάζω, ἀκηδιῶ* 1, *ἀμελεύω, ἀμελῶ, ἀμεριμνῶ, ἀνορεξιάζω, ἀπομεριμνῶ* 1β. Φρ. *ἀποστρέφομαι τὸ πρόσωπον*=γυρίζω ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος: *ἐὰν ἡ νόσος τοῦ ἀνθρώπου ⟨ᾖ⟩ εἰς θάνατον, ἀποστρέφεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὁ χαλαδριὸς* Φυσιολ. Μ 36[6]· βλ. καὶ *ἀκρογυρίζω*· **β**) ἀλλάζω διάθεση, γνώμη: *τανῦν δὲ ἀποστρέφεται καὶ οὐ βούλεται ἐκπληρῶσαι μετ' αὐτὴν τὴν τελείαν ἱερολογίαν* Ἑλλην. νόμ. 516[5]. Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Γβ, *ἀλληλογῶ* Α. **2**) Ἀπομακρύνομαι, μένω μακριὰ (ἀπὸ κ.), ἀποφεύγω (κ.): *Περὶ ἱερέως ἀναξίου... ὅτι πρὶν νὰ ἐξεταχθῇ ἀπὸ τῆς συνόδου νὰ μὴν ἀποστρέφεται ὁ λαὸς ἀπὸ τὰς λειτουργίας αὐτοῦ* Βακτ. ἀρχιερ. 155· *ἂν δὲν ἀποστραφῇς ἀπὲ τὴν μωρικὴν βουλὴν τούτην, θέλεις νικηθῆν καὶ θέλεις χαλαστῆν* Μαχ. 642[25]· Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 361, 451. Βλ. καὶ *ἀνασπῶ* ΙΙ1, *ἀπολείπω* 1, *ἀπομακραίνω* Β, *ἀπομακρύνω* Α3, *ἀποξεβαίνω* β, *ἀποξενώνω* Β1β, *ἀποπηδῶ* 3. **3**) Ἐπιστρέφω: *οὐδεὶς ἡμῶν χωρὶς αὐτὴν ἀποστραφῆναι θέλει* Διγ. Α 480· *ἐάσας τὸ σπήλαιον ἀπεστράφη ὄπισθεν εἰς τὸ χρύσινον* Ἐξήγ. πέτρ. 275. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω, ἀναζευγνύω, ἀνεπιστρέφω ἀνθυποστρέφω* Α, *γιαγέρνω*. **4α**) Καταφεύγω: *ὅπου ἀνεμίσῃς* (ἔκδ. *ἀνεμίσει*· διορθώσ.) *τίποτας καλὸ σιμὰ ἀποστρέφου* Στάθ. Β' 77· *εἶχεν δὲ φίλον γνώριμον...* (παραλ. 1 στ.) *ἐκεῖ ἀπεστράφην τὸ λοιπὸν Ἀπολλώνιος ὁ πρῖγκιψ* Ἀπολλών. 114. Βλ. καὶ *ἀνασώνω* 1· **β**) φτάνω: *Ἐγὼ πρὸς γῆν ἀποστραφεὶς διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ λογισθεὶς ἐν τοῖς νεκροῖς ἐκ παραπτώματός μου ἔρημος πάντων γέγονα* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 339. **5**) Ἀποτείνομαι: *Ἡ κίσσα ἀπεστράφηκε καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον* Πουλολ. Ζ 236· Ἑρμον. Ψ' 267.

ἀποστριγγίζω, Μαχ. 250[24].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *στριγγίζω*. Βλ. Dawk., Ἀφ. Χατζιδ. 52 καὶ Μαχ. Β' 238.

Βγάζω στριγγιὰ φωνή, μαλώνω, ἐπιπλήττω: *Ὁ ρήγας ἀποστρίγγισέν τον καὶ ἐτίμησέν τον καὶ κεῖνον καὶ τὴν γεναῖκαν του καὶ εἶπεν του πολλὰ ἄσχημα λογία* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναισχυντῶ* Β2, *ἀναστριγγίζω*.

ἀποστροφὴ ἡ, Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 41[21], Γλυκᾶ, Στ. 527, Προδρ. Ι 34, Ἀσσίζ. 477[24], Ἱερακοσ. 350, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 256, Λίβ. Sc. 903, 946, 971, Λίβ. Esc. 2026, 2047, Ψευδο-Σφρ. 206[25], Ἀχέλ. 2409, Βοσκοπ. 324· *ἀπεστροφή*, Λίβ. Esc. 1986.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποστροφή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ), καθὼς καὶ ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση. Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1902, 102.

1α) Κατεύθυνση, πορεία: *νὰ βάλῃ αὐτὴν τὴν κακὴν ὑπόθεσην εἰς καλὴν εἰρήνην καὶ εἰς καλὴν ἀποστροφὴν καὶ εἰς τὸν νόμον* Ἀσσίζ. 477[24]· *τῆς μακροτάτης γὰρ ὁδοῦς ἀποστροφήν ἐπιάσα καὶ τώρ' αὐτείνην παντελῶς γιὰ νὰ τὴν ξετελειώσω* (ἔκδ. *τετελειώσω*· διορθώσ.) *μηδὲν γενῇ πλὲ ἄργητα* Ἀχέλ. 2409· βλ. καὶ *ἀλητύς*· **β**) κατεύθυνση πρὸς τὸν ἐνάρετο βίο· σωτηρία (ψυχική): *οὐ θέλει* (ἐνν. *ὁ Κύριος*) *τὸν ἁμαρτωλὸν θανάτῳ συσχεθῆναι πρὸς τὴν αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ τὴν ἀποστροφήν του* Γλυκᾶ, Στ. 527. Βλ. καὶ *ἀνασωσμός*. **2**) Ἐπιστροφὴ (Ἡ σημασ. μτγν., Bauer, Wört.)· (ἐδῶ) μετάβαση: *τῆς ἀποστροφῆς εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ πάλιν ἐλεύσεως αὐτοῦ* Ψευδο-Σφρ. 206[25]. Βλ. καὶ *ἀνάκαμψις, ἀντιστροφὴ* 2.

3) Καταφύγιο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ 2· πβ. ΙΛ στὴ λ. 3γ· βλ. καὶ Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 310 καὶ Ἀλεξίου Στ. [Βοσκοπ. σ. 35]): *ἐγιάγειρα εἰς τὴν ἀποστροφή μου* Βοσκοπ. 324. Βλ. καὶ *ἀκουμπιστήρι* Β, *ἀπακούμπι* α, *ἀπακούμπισμα, ἀπαντοχὴ* γ. **4**) Ἀποφυγὴ (κάπ.)· ἀπέχθεια, ἀντιπάθεια (πρὸς κάπ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6): *ἐλεῶ σε τὸν ἐλύπησα μὲ τὴν ἀποστροφήν μου* (κριτ. ὑπ.· χφ. *σου*) Λίβ. Esc. 2026· *μῖσος καὶ ἀποστροφὴν πρὸς αὐτὸν ἐπεδείκνυε* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 256. Βλ. καὶ *ἀνοστάδα*. **5α**) Στροφὴ πρὸς κάπ. γιὰ τιμωρία: *τῆς τῆς ψυχῆς σου κηδόμενος σωτηρίας καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς σὲ δεδοικὼς ἀποστροφήν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων κατάγνωσιν* Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 41[21]· **β**) ἔλεγχος, «κατσάδα»: *φοβοῦμαι γὰρ τὸ στόμαν της, φοβοῦμαι τὴν ὀργήν της, τὰς ἀπειλάς της δέδοικα καὶ τὴν ἀποστροφήν της* Προδρ. Ι 34.

ἀποστροφίζω· *ἀπεστρουφίζω*, Διγ. Α 1445.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *στροφίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Στρίβω τὸ λαιμό, στραγγαλίζω: *ἅρπαξε ἐκ στόματος τὴν ἄρκτον, ἀπεστρουφίσας δὲ αὐτήν, ἐξέψυξεν ἡ ἄρκτος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποσφίγγω, ἀποσφονδυλίζω, ἐκσφονδυλίζω*.

ἀποστρώνω, Καλλίμ. 155, Διγ. Gr. 376, Διγ. Esc. 798, 926, Διγ. Τρ. 1203, Διγ. Α 1791, Συναξ. γαδ. 6, Διγ. Ἄνδρ. 357[32]· *ἀπεστρώνω*, Λίβ. Esc. 3121.

Τὸ μτγν. *ἀποστρώννυμι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφαιρῶ τὴ σέλα ἢ τὸ σαμάρι ἀπὸ τὸ ζῶο (Ἡ σημασ. στὸν Ἡσύχ., L-S, λ. *ἀποστρώννυμι* ΙΙ): *ὅσοι ἐγνωρίζασιν ἔστρωναν καὶ ἀποστρώναν καὶ ὅσοι οὐδὲν τὸν ἐγνώριζαν πηδοῦν, καβαλικεύουν* Διγ. Esc. 926· *ἀπέστρωναν, ἀπόλυσαν τὸν γάδαρον ἐκεῖνον, τάχα νὰ παρακοιμηθῇ, καμπόσον ν' ἀνασάνῃ* Συναξ. γαδ. 6· *ἀπόστρωσε τὸν μαῦρον μου καὶ στρῶσε μου τὸν γρίβαν* Διγ. Esc. 798.

ἀποστύφω, Κυνοσ. 591[12].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποστύβω*).

Κάνω νὰ στερέψῃ (κ.): *ἀποστύψει μὲν τὸ δάκρυον, τὴν δὲ φλεγμονὴν ἀποκρούσεται* ὅ.π.

ἀποσύλησις ἡ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 241[25].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποσυλάω*.

(Προκ. γιὰ τὴν παρθενία) ἁρπαγή· ἐξαφάνιση: *παρθενικὴν ἀποσύλησιν* ὅ.π.

ἀποσυνάγω, Καλλίμ. 1227.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *συνάγω*. Ἄσχετο τὸ μτγν. *ἀποσυνάγω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Συγκεντρώνω (Πβ. Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 9[22] καὶ 28[44]): *Ἐφθάσασιν, ἐπέσασιν - ὡς ἐν συντόμῳ λόγῳ τὸ πᾶν ἀποσυναγαγεῖν - εἰς τὸ κατουννοτόπιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναμαζώνω*.

ἀποσυνάγωγος ὁ, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 703.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποσυνάγωγος*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 103.

Ἀπόβλητος (Πβ. L-S καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 3).

ἀποσυνάζω, Διγ. Esc. 568, Διγ. Τρ. 668, Λίβ. Esc. 3217, Κρ. συμβόλ. 67.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *συνάζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Συγκεντρώνω, συναθροίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκεῖσε ἀπεσύναξαν*

πᾶσαν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ποθητὴν ἔστειλε δούλους τε καὶ δουλίδας (Sathas-Legrand, Διγ. Τρ. σ. 280, ἐσφαλμ. μεταφράζουν) Διγ. Τρ. 668. Βλ. καὶ *ἀναμαζώνω, ἀνθολογῶ* 1. **2**) (Μὲ ὑποκ. τὴ λ. *Θεός*) καλῶ κοντά μου προκαλώντας τὸ θάνατο (Πβ. *ἀποσυνάξει αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ* Π.Δ. Βασ. 4, 5, 3): *ὅταν θέλῃ ὁ Κύριος νὰ μὲ ἀποσυνάξῃ, νὰ ἔνι τὸ κορμί μου νὰ θάφτεται εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον* Κρ. συμβόλ. 67.

ἀποσυννεφιασμένος, Ἐρωτόκρ. Γ′ 1018.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *συννεφιάζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Θλιμμένος, στενοχωρημένος: *Ἀφέντ' εἶντά 'ν' αὐτὸ καὶ κάθεσαι γνοιασμένος, βαρύκαρδος καὶ μοναχὸς κι' ἀποσυννεφιασμένος;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀθυμισμένος*.

ἀποσυντυχαίνω, Χούμνου, Π.Δ. VIII 103.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *συντυχαίνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Σταματῶ νὰ μιλῶ, τελειώνω τὴν ὁμιλία μου: *Καὶ ἀπῆτι ἀποσύντυχεν, οἰκονομᾷ νὰ πιάσῃ ὁ Ἀβραὰμ ψωμίν, κρασίν, ὁμάδι διὰ νὰ φᾶσι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπολέγω* 2, *ἀπομιλῶ*.

ἀποσύρνω, βλ. *ἀποσύρω*.

ἀποσύρω, Ἀχ. Σπαν. 38^{302}· *ἀποσέρνω*, Πανώρ. Β′ 102· *ἀποσύρνω*, Διγ. Esc. 1117.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσύρω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΑ, λ. *ἀποσέρνω*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 98 καὶ γιὰ τὸν τ. *ἀποσέρνω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 129.

1) Σέρνω, τραβῶ πρὸς τὰ ἔξω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 6.): *τὴν μουσταρὰ τζὴ ἀπόσερνε 'πιδέξια κι' ἄρμεγέ ντη* Πανώρ. Β′ 102. Βλ. καὶ *ἀνασύρνω* 1. **2**) Γίνομαι ἰσχνός, καχεκτικός, ἀδυνατίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 4): *ἔτρεμε τὸ κατασάγωνόν του ὡσὰν λαπάρα ἀποσυρομένη* Ἀχ. Σπαν. 38^{302}. Βλ. καὶ *ἀποδυνατίζω, ἀποδυνατῶ, ἀπολιγαίνω* 1.

ἀποσφάζω, Τζάνε, Κρ. πολ. 173^{12}, 186^{10}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σφάζω*. Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Ἀποτελειώνω τὴ σφαγή, τὸ σκοτωμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *Ἀμ' οἱ Χανιῶτες οἱ πτωχοὶ ἐγδέχοντο νὰ φτάξῃ καὶ νά'ρθῃ κ' ἡ ἀρμάδα τως πριχοῦ τοὺς ἀποσφάξῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 173^{12}.

ἀποσφαιρίζω, Μανασσ., Χρον. 6617.

Ἐνεργ. τοῦ *ἀποσφαιρίζομαι*, ποὺ ἀπ. στὸν Ἀριστ. Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex).

Ἐκτινάσσω (κ.) σὰ σφαῖρα· (ἐδῶ) ἀπομακρύνω: *ἔρημος περιῄει, ἄφιλος, ἀβοήθητος, ἄλλος Βελλεροφόντης, τοῦ κράτους ἀποσφαιρισθεὶς ἀπὸ Πηγάσου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδημῶ* 3, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀπομακραίνω* Αα, *ἀπομακρίζω* 1α, *ἀπομακρύνω* $1α^{1}$, *ἀποξενώνω* Αα, *ἀπορίχνω* Α1.

ἀποσφαλίζω, Συναξ. γυν. 804, Τζάνε, Κρ. πόλ. 208^{25}, 361^{18}.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *ἀποσφαλνῶ*).

1) Κλείνω κάπ. σὲ μέρος ἀσφαλισμένο, ἀποκρύπτω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, ὅ.π. 1): *μερικὲς ἔχουν κρυμμένους καύχους, ἀποσφαλισμένους* Συναξ. γυν. 804. **2**) Ἀποκλείω τὴ θάλασσα κατὰ τὴ διάρκεια πολιορκίας (Πβ. ΙΑ, ὅ.π. 2, καθὼς καὶ Ἀλεξ. Στ., Κρητ. δημ. τραγ. Ι): *Ν' ἀποσφαλίξῃ τὰ νερά, στὴν πόλη νὰ μὴ μπαίνου βρῶσες κ' ἐλογαριάζανε τοὺς Τούρκους ν' ἀποθαίνου* Τζάνε, Κρ. πολ. 361^{18}.

ἀποσφενδονῶ, Ψευδο-Σφρ. 388^{9}.

Τὸ μτγν. *ἀποσφενδονάω*.

Ρίχνω κ. σὰ σφενδόνη (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐκ τῶν τειχῶν βαρέων λίθων ἀποσφενδονουμένων* (ἔκδ. *ἀποσφενδονούμενοι*· διορθώσ.) *οἱ ἐναντίοι αἰσχρῶς ἔπιπτον* ὅ.π.

ἀποσφίγγω, Διγ. Α 1434· *'ποσφίγγω*, Διγ. Esc. 1453.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσφίγγω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

1) Περισφίγγω, σφίγγω δυνατά· (ἐδῶ) πνίγω, στραγγαλίζω (Πβ. ΙΑ στὴ λ. 1α): *Ὁ δὲ Ἀκρίτης γρήγορα αὐτὴν περιλαμβάνει καὶ κλειδώσας τὰς χεῖρας του εὐθὺς ἀπέσφιξέ την* Διγ. Α 1434. Βλ. καὶ *ἀποστροφίζω, ἀποσφονδυλίζω, ἐκσφονδυλίζω*. **2**) (Μέσ.) σφίγγομαι συγκεντρώνοντας ὅλες μου τὶς δυνάμεις (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1β): *κονταρέαν μ' ἔδωκεν τὴν φάραν εἰς τὰ μηρία καὶ ἐπεσφίχτηκεν πολλὰ καὶ ἐλάκτισεν μεγάλως* Διγ. Esc. 1453.

ἀποσφονδυλίζω, Διγ. Esc. 137, Διγ. Τρ. 908.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *σφονδυλίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α′ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

Στρίβω τὸ λαιμό, στραγγαλίζω: *ὁ δὲ ἁρπάσας παρευθὺς ἐκ στόματος τὸν ἄρκον ἀπεσφονδύλισεν* (Trapp [Διγ. Ζ 1419] *-λησεν*) *αὐτὸν κ' ἐξέψυξεν ὁ ἄρκος* Διγ. Τρ. 908. Βλ. καὶ *ἀποστροφίζω, ἀποσφίγγω, ἐκσφονδυλίζω*.

ἀποσφραγίζω, Γλυκᾶ, Στ. 262 (βλ. ὅμως Pern., Mél. Diehl Α′ 265).

Τὸ ἀρχ. *ἀποσφραγίζω*.

Σφραγίζω, κλείνω μὲ τὴ σφραγίδα (=σημεῖο τοῦ σταυροῦ) (Πβ. L-S στὴ λ. Ι· βλ. καὶ Πολ. Ν., ΒΖ 7, 1898, 150 καὶ Pern., ὅ.π.): *Ποτὲ καιροῦ ἐχασμήσετον ὁκάτις κατὰ τύχην καὶ τώρα ἐποῖκε τὸν σταυρὸν καὶ τώρ' ἀπεσφραγίσθη* ὅ.π.

ἀποσχολάζω· *ἀποσκολάζω*, Χρον. Μορ. Ρ 1306.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *ἀποσκολάζω*).

Σταματῶ τὴν ἀπασχόλησή μου· (ἐδῶ προκ. γιὰ στράτευμα) ἐγκαθίσταμαι κάπου καὶ ἡσυχάζω (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *ἐσῶσαν στὴν Μονοβασίαν, ἐκεῖ ἀπεσκολάσαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγαλιάζω* Β, *ἀντικαθίσταμαι, ἀπλικεύω* Β1, *ἀποζεύω*.

ἀπόσω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέσω*.

ἀποσώζω, Rechenb. (Vog.) 57^{4}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποσώζω*.

(Μέσ.) συμπληρώνομαι (Πβ. ΙΑ, λ. *ἀποσώνω* Α 2α): *ἀποσώζονται καὶ τὰ ἡμέτερα νομίσματα ν'* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποδίδω* 6β, *ἀποκάμνω* Α1.

ἀποσώνω, Προδρ. ΙΙ Η 25C, Καλλίμ. 2597, Διγ. Esc. 527, 836, 846, Διγ. Τρ. 901, Χρον. Μορ. Η 500, 847, 2024, 2108, 3302, 3489, 4200, 4804, 5303, 6732, 6895, 6982,

8024, 8199, 8614, 9135, Χρον. Μορ. Ρ 3730, Ὁρισμ. Μαμελ. 96^{16}, Διήγ. Βελ. 73, Φλώρ. 87, 511, 1391, 1648, 1743, Περὶ ξεν. Α 516, Λίβ. Sc. 1658, 2610, 2620, 2660, Λίβ. Esc. 3774, Λίβ. Ν 1778, Ἀχιλλ. Ν 1365 Ἰμπ. 729, 880, Χρον. Τόκκων 1450, Μαχ. 172^{1}, 182^{7}. 416^{26}, 606^{8}, Σφρ. Χρον. μ. 24^{15}, 38^{24}, 56^{21}, 66^{21}, 80^{19}, 82^{10}, 98^{14}, 122^{14}, 130^{10}, 132^{1}, Θησ. Β′ [50^{7}], Δ′ [50^{1}], Γαδ. διήγ. 287, Κυπρ. ἐρωτ. 13^{11}, 17^{13}, 86^{38}, Ἀπόκοπ. 396, Κορων., Μπούας 136, Φαλιέρ., Ἱστ. V 32, 38, Ψευδο-Σφρ. 246^{12}, 288^{33} 292^{12}, 306^{26}, 334^{34}, 338^{7}, 458^{10}, 546^{25}, Βίος γέρ. V 187, Θρ. Κύπρ. Κ 50, Ἄλ. Κύπρ. 1732, Κατζ. Ε′ 299, Πανώρ. Β′ 83, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 77, Γ′ 60, Βίος ἁγ. Νικ. 141, Ἐρωτόκρ. Δ′ 1738, Λίμπον. 214, Φουρτουν. Ε′ 223, Λεηλ. Παροικ. 580, Ἰωακ. Κύπρ. 512, Τζάνε, Κρ. πόλ. 158^{11}, 237^{13}, 252^{2}, 266^{11}, 363^{14}, 433^{17}, κ.π.ἀ.· *ἀπεσώνω,* Χρον. Μορ. Ρ 2117, Ἀπολλών. 830, Θησ. (Foll.) Ι 22, Βουστρ. 428, 447, Μαχ. 274^{30}· *'πεσώνω,* Βουστρ. 456, Κυπρ. ἐρωτ. 61^{3}, 88^{11}· *'πεσών(ν)ω* ἢ *'ποσών(ν)ω,* Λίβ. Sc. 2107, Μαχ. 186^{22}, 190^{19}, 292^{13}, 340^{31-2}, 492^{33}, 652^{15}, Ριμ. Βελ. 810, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 505, 704· *'ποσώννω,* Κυπρ. ἐρωτ. 127^{13}· *'ποσώνω,* Κάτης 87, Θρ. Κύπρ. Μ 232, Στάθ. Β′ 241· μτχ. *'πεσωμένος,* Κυπρ. ἐρωτ. 25^{1}· μτχ. *'ποσωσμένος,* Θρ. Κύπρ. Κ 274.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποσώζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ Μτβ. **1**) Μεταδίδω (κ.) ἀμέσως, ἀνακοινώνω (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *τοὺς λόγους του ἀπεσῶσαν* Χρον. Μορ. Η 2108· *καὶ τόσα τοὺς ἀπόσωσαν ψεματινὰ μαντάτα* Χρον. Μορ. Ρ 3730. Βλ. καὶ *ἀβιζάρω* α, *ἀνατίθημι* Β, *ἀναφέρω* Α1α. **2α**) Περατώνω, τελειώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *ἄλλες δουλειὲς ἐπόσωσα μεγάλες στὸν καιρό μου* Στάθ. Β′ 241· βλ. καὶ *ἀποκάμνω* Β2· **β**) συμπληρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *μὰ πάλι τοῦ Ρωτόκριτου ἡ ἀντρειὰ τῆς χάρης ἀπόσωνε σ' ὅ,τι ἤλειπε τοῦ ἀλόγου ὁ καβαλάρης* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1738· βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Α1α, *ἀνασώνω* 2α, *ἀποκάμνω* Β2· γ) ἐξαντλῶ· (μέσ.) πεθαίνω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β2): *Σέρνοντας πόσοι πέφτανε τότες κι' ἀποσωθῆκαν, πόσ' ἀποθάναν μὲ ραβδιὲς καὶ πόσοι ἐκοπῆκαν* Τζάνε, Κρ. πολ. 266^{11}· βλ. καὶ *ἀπεκδύομαι, ἀποβγαίνω* 3, *ἀποθαινίσκω, ἀποθαίνω* Α1α, *ἀποθνήσκω, ἀποκάμνω* ΙΑ2, *ἀπομένω* 8, *ἀπομεριμνῶ* 2, *ἀποῤίχνω* Α1Φρ.· **δ**) φθείρω, σπαταλῶ: *ἐπέσωσες τὴν ἄχαρήν μου νιότην* Κυπρ. ἐρωτ. 61^{3}. **3**) Ἐπαρκῶ: *Ἀλήθεια, δίδεις με πολλά...* (παραλ. 2 στ.)· *τρισκαίδεκα γὰρ εἴμεθα ἡ πᾶσα φαμιλία καὶ ἂν ἐξετάσης ἀκριβῶς ἔμπροσθεν καὶ τοῖς ἄνω, καὶ νὰ νοήσης καὶ τὰ πρόλοιπα τὸ πῶς μὲ ἀποσώνουν* Προδρ. ΙΙ Η 25c. **4α**) Ὁδηγῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α7): *Ἔννοια γλυκειὰ μὲ τὴν πικριὰ σμιμένη τοὺς ἀγαποῦν εἰς τοῦτον ἀποσώνει καὶ δὲν νιώθουν πῶς ζοῦν ἀποθαμένοι* Κυπρ. ἐρωτ. 17^{13}, 13^{11}· *ἀπέσωσές μας ὧδε νὰ μᾶς σκοτώσουν* Μαχ. 416^{26}· *στὴν Θήβαν τοὺς ἀπέσωσεν καὶ κατησφάλισέν τους* Χρον. Μορ. Η 3302· **β**) ὁδηγῶ (κάπ.), στέλνω: *πῶς τῆς θαλάσσου ὁ κίνδυνος, πῶς ἡ φορὰ τ' ἀνέμου στὸν Ἄδην μᾶς ἀπέσωσεν δίχως αἰτίαν πολέμου* Ἀπόκοπ. 396. Βλ. καὶ *ἀναπέμπω* 2, *ἀπομακρύνω* Α1α¹. **Β′** Ἀμτβ. **1α**) Φτάνω, ἔρχομαι (Ἡ σημασ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α10): *χίλια καλῶς ἀπέσωσεν τὸ παρηγόρημά μου* Φαλιέρ., Ἱστ. V 32· *ἀφότου ἀποσώσασιν κ' ἐπιάσασιν κατοῦνες* Χρον. Μορ. Η 6732· *Εἰς τὸ Βρεντήσι ἀπέσωσεν, ηὗρεν τὰ πλευτικά του* Χρον. Μορ.Η 8614· *ἐπήγανε προπατηκτοὶ στὴ Σούδα ἀποσῶσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 158^{11}· βλ. καὶ *ἀνασώνω* 1, *ἀναφαίνω* Β β, *ἀντεπέρχομαι*· **β**) (μέσ.) καταλήγω, βρίσκω καταφύγιο, θαλπωρή: *μαννίτσα, τὸ κεφάλι μου, τὸ πολυπονεμένο νὰ ἦτον καὶ ν' ἀποσώνετον εἰς τὰ γλυκὰ σου χέρια* Περὶ ξεν. Α 516· **γ**) (προκ. γιὰ πλοῖο) προσορμίζομαι, καταπλέω: *ἀφότου ἀπεσώσασιν ἐκεῖσε εἰς τὸν λιμιώνα, τὴν χώραν ἐτριγύρισαν τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης* Χρον. Μορ. Η 847. **2**) Προφταίνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 11): *Σ' ἕναν ἀνοιγοσφάλισμα τῶν ἀμματιῶ ἀποσώνω καὶ δίχως λύπηση καμιὰ τὸν ἄνθρωπο σκοτώνω* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 77. Βλ. καὶ *ἀνασώνω* 2β. **3**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) φτάνω στὸ σκοπό, κατορθώνω, πετυχαίνω: *'πέ το καὶ πῶς ἀπέσωσες,*

πῶς ηὗρες τὴν Ροδάμνην Λίβ. Esc. 3774· *ἐπεσώθησαν τὰ κάτεργα νὰ ρίψουν τὴν παλαμάραν* Μαχ. 340^{31-2}. Βλ. καὶ *ἄκρα* 9 φρ. **4**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) καταλήγω, καταντῶ: *ἀρχὴ κακὴ πολλὲς φορὲς εἰς τὸ κακὸ τελειώνει καὶ διὰ τὸ τέλος τὸ κακὸ καὶ ἡ ἀρχὴ κακὰ ἀποσώνει* Λίμπον. 214· *ἅ στερευτῶ τὸ δεῖσ σου ἐννοιάζομαι στὸ σκότος νὰ 'πεσώσω* Κυπρ. ἐρωτ. 86^{38}· *λέγει «κακὰ ἀπεσώθηκες» πρὸς Φλώριον ἡ κόρη καὶ διὰ σὲ ὀλιγωρῶ, πονῶ, διχοτομοῦμαι* Φλώρ. 1743. Βλ. καὶ *ἀπογίνομαι* 2γ, *ἀποδίδω* 6γ, *ἀποκαταντῶ, ἀπομένω* 7β.

ἀποσωρεύω, Χρον. Μορ. Η 7856.

Βλ. L-S.

(Μέσ.) συγκεντρώνομαι (Πβ. L-S): *ἀποσωρεύτησαν μικροί τε καὶ μεγάλοι, ἀνοῖξαν τὰ προστάγματα καὶ ἀναγνώσανέ τα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποσυνάζω, συνάζω.*

ἀπόσωσμα τό, Πεντ. Ἔξ. XXXVI 5· *ἀπέσωμαν,* Μαχ. 612^{1}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποσώζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Φτάσιμο: *εἰς τὸ ἀπέσωμαν τῆς λιτανείας ἀποὺ τὸν Ἅγιον Θαράπον εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ πύργου* Μαχ. 612^{1}. **2**) Ὅ,τι προσθέτει κανεὶς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *πληθαίνουν ὁ λαὸς νὰ φέρουν ἀπόσωσμα τῆς δούλεψης γιὰ τὴ δουλειὰ ὃς ἐπαράγγειλεν ὁ Κύριος νὰ κάμουν αὐτὴν* Πεντ. Ἔξ. XXXVI 5.

ἀποσωστής ὁ, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β′ 547.

Ἀπὸ τὸ *ἀποσώζω - ἀποσώνω.* Ἡ λ. στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 7^{11}· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀποσώστης.*

Πληρεξούσιος, ἀντιπρόσωπος, πρεσβευτὴς (Βλ. BZ 10, 1901, 557): *καὶ πάλιν ἄλλο μήνυμαν ἐκ τοὺς ἀποσωστάς του τῷ βασιλεῖ κατέλαβεν γέμον χαρὰν μεγάλην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκιντσὴς* 2, *ἀμπασσαδόρος, ἀποκομιστής, ἀποκρισιάριος, ἀποστολάτορας, ἀράλντος, μανταтοφόρος.*

ἀπότα, σύνδ., βλ. *ἀφόντας.*

ἀποταγὴ ἡ, (Ι), Ὀν. Δανιὴλ 137.

Ἀπὸ τὸ *ἀποτάσσω.* Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σὲ τυπικὰ μονῶν (Μανάφη, Τυπ. σ. 76, 113).

Ἀπομάκρυνση (ἀπὸ κ.), ἀποξένωση ἀπὸ περιουσιακὰ ἀντικείμενα (Πβ. L-S στὴ λ. 2): *Διαθήκην ποιῆσαι ἀποταγὴν πραγμάτων σημαίνει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπεκβολή, ἀπόβγαλμαν, ἀποκουντουρίδα, ἀπομάκρεμα, ἀποχὴ* 1β.

ἀποταγὴ ἡ, (ΙΙ), βλ. *ὑποταγή.*

ἀποταμακρόθεν, ἐπίρρ., Καλλίμ. 864.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τὰ μακρόθεν.*

Μακριά: *τοῦτον ἐπῆρεν, ἔφερεν πρὸς δράκοντος τὸ κάστρον ... πλὴν ἀποταμακρόθεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκρόμακρα, ἀλάργα, ἀπόμακρα* 1, *ἀπομακρόθεν.*

ἀποταμιεύω, Στεφ. Ἰχνηλ. 151^{9}, 183^{13}, 240^{15}, Μακρεμβ., Ὑσμ. 274^{7}, Φυσιολ. Μ 15^{9}.

Ἀπὸ τὸ μτγν. *ἀποταμιεύομαι.* Βλ. καὶ L-S, Suppl. καὶ L-S Κων/νίδη. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

1) Βάζω (κ.) στὸ ταμεῖο, ἀποθηκεύω, διαφυλάσσω (Βλ. L-S Suppl.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., προκ. γιὰ χρήματα): *ὅταν ἀποταμιεύση τοὺς κόκκους εἰς τὴν ἑαυτοῦ μάνδραν* Φυσιολ. Μ 15^{9}. Βλ. καὶ *ἀποθέτω* 1, *ἀποθηκιάζω, ἀποθησαυρίζω.* **2**) (Μέσ.) (προκ. γιὰ

γεγονότα πού διηγεῖται κανείς) συγκρατῶ (στὴ μνήμη): *τὰ τῆς διηγήσεως ἀποταμιεύσομαι* Μακρεμβ., Ὑσμ. 274^{7}.

ἀπόταν, σύνδ., βλ. *ἀφόντας.*

ἀποταν-, βλ. *ἀποσταν-.*

ἀποτάσσω, (I), Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8^{56} (σχόλ.), Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 432.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτάσσω.*

(Μέσ.) **1**) Ἀπομακρύνομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. IV): *ἀποτάσσεται τοῦ Σατανᾶ* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 432. Βλ. καὶ *ἀποφοιτῶ.* **2**) Παραιτοῦμαι (ἀπὸ κ.) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. IV): *ἐὰν μήτηρ ἔχῃ παῖδας ἀνήβους καὶ ἀποτάξηται τῇ δευτερογαμίᾳ, ἐπιτροπεύει αὐτῶν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8^{56} (σχόλ.).

ἀποτάσσω, (II), Φαλιέρ., Λόγ. 366, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 28, Φαλλίδ. 63, Φορτουν. Ε' 289· *'ποτάζω* ἢ *'ποτάσσω,* Λίβ. Sc. 243, Λίβ. Esc. 1317, 1371, 1417, 2380, 3688, 4141, 4198, Ἰμπ. 26, 633, Γαδ. διήγ. 15, 253, Ἰμπ. (Legr.) 711, Δεφ., Λόγ. 527, Ἀχέλ. 54, 2447.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ὑποτάσσω* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 228, 280 καὶ Andriot., Glotta 25, 1936, 19). Διαφορετικὰ Βογιατζ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 66. Ἡ λ. στὸν ἀρχ. τ. *ὑποτάσσω*= ἀποκτῶ (λ.χ. ὑπηρέτες) σὲ ἔγγρ., βλ. Γριτσόπ., Μονὴ Φιλοσ. 125. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτάζω* I).

1) Ἀποκτῶ (Ἡ σημασ. καὶ σὲ σιγίλλ. Ἀλεξίου Γ' Κομνηνοῦ Τραπεζοῦντος· βλ. Βυζαντ. 1, 1969, 50· καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποτάζω* I· βλ. καὶ Andriot., ὅ.π.): *τιμὲς οὐδὲν τοῦ λείπουνται καὶ πλούτη νὰ 'ποτάξῃ* Φαλιέρ., Λόγ. 366· *πλοῦτον πολὺν ἐπόταξεν, ἀμέτρητον καὶ μέγαν* Ἰμπ. 633. Βλ. καὶ *ἀγοράζω, ἀναλαμβάνω* Α6, *ἀποκερδαίνω* α, *ἀποκερδίζω* β, *ἀποκτίζω* ΙΑ, *ἀποκτῶ* 2, *ἀπολαμβάνω* γ, *ἀποτυχαίνω* 2. **2**) Ἐξουσιάζω (Πβ. L-S, λ. *ὑποτάσσω* II 2): *Τὸ κάστρον τῆς καρδίας μου μόνη νὰ τὸ 'ποτάξῃς* Λίβ. Esc. 1417· *ὅ,τι κι' ἂν ἔχω κι' ἂν κρατῶ κι' ὅ,τι κι ἂν ἀποτάσσω στὰ χέρια τσῃ στὴ θέλησῃ κι' εἰς τὴν ἐξά τσῃ τάσσω* Φορτουν. Ε' 289. Βλ. καὶ *ἀνακρεμάζω* 2, *αὐθεντεύω.*

ἀποτάττομαι· *ἀποτάττεται,* Λίβ. Sc. 1760, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπεικάζει το* (πβ. Λίβ. Ν 2603)· ἐσφαλμ. Lambert προτείνει (Λίβ. Sc. 1760 κριτ. ὑπ.): *ἐκταράττεται.*

ἀποτατώρα, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. Ο 415.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τὰ τώρα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτώρα*).

Ἀποτώρα, ἀπὸ αὐτὴ τὴ στιγμὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *νά 'ρτης ἀποτατώρα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπεδὰ* 2β, *ἀπεδάρτε, ἀποτουνῦν, ἀποτώρα.*

ἀποταῦτα, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 154^{2}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ταῦτα.*

Μετὰ ἀπὸ αὐτά: *Περὶ ἐκείνου τοῦ σκλάβου ἢ τῆς σκλάβας ἀποὺ κροὺ οὗ δέρνει κανέναν χριστιανὸν ἄδικα ἢ δίκαια καὶ ἀποταῦτα νὰ μείνῃ ὁ σκλάβος ἀμέριμνος εἰς τὴν ὑπόθεσην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαυτοῦ* 1β, 2β, *ἀπεκεῖ* Βα.

ἀποταχέα, ἐπίρρ., βλ. *ἀποταχιά.*

ἀποταχιά, ἐπίρρ., Ἀλεξ. 1577, Σαχλ., Ἀφήγ. 179, Φορτουν. Α' 131, Γ' 340· *ἀποταχέα,* Χρον. Μορ. Η 5200, 8977· *ἀποταχία,* Χρον. Μορ. Ρ 5200, Διήγ. Ἀλ. G 271^{19}, 279^{27}, 284^{29}· *ἀποταχιάς,* Πανώρ. Ε' 85, 117, 277, Στάθ. Β' 323· *ταποταχιά,* Ἄλ. Κύπρ. 1260, Ἐρωτόκρ. Δ' 202· *ταποταχιάς,* Πανώρ. Α' 308.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ταχιά.* Ἡ λ. καὶ οἱ περισσότεροι τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποταχεά*).

1) (Μὲ ἑπόμ. τὸ σύνδ. *ἕως*) ἀπὸ τὸ πρωὶ (ὡς): *ἀποταχία ἐκόφτουνταν τὰ δύο φουσάτα ἕως τὸ βασίλεμα ἡλίου* Διήγ. Ἀλ. G 271^{19}. Βλ. καὶ *ἀποταχὺ* 1. **2α**) Τὸ πρωὶ ἢ πολὺ πρωὶ (Ἡ σημασ. καὶ σὲ τραγ., Σαλβάνος, Λαογρ. 9, 1926/28, 179, καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α, β): *σ' ἐτοῦτο τὸ λιβάδι μ' ἀπάντηξε ταποταχιὰς μὲ τὴν Ἀθούσα ὁμάδι* Πανώρ. Α' 308· *Μιὰν Κυριακὴν ταποταχιὰ* Ἄλ. Κύπρ. 1260· βλ. καὶ *ἀπονωρίτσα·* **β**) αὔριο τὸ πρωὶ (Βλ. Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 220^{1} καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 439): *Ὁ βασιλιὸς πασίχαρος ἐτοῦτα νὰ γροικήσῃ, τῆς εἶπε πὼς ταποταχιὰ τῶς θέλ' ἀποφασίσει* Ἐρωτόκρ. Δ' 202. **3**) Πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. 2): *Ἀλέξης ἦρθε ἀποταχιὰς τόσα γλυκὰ στὴν ψή μου ὁπ' ἀγροικῶ γιὰ λόγου του καὶ χάνεται ἡ ζωή μου* Πανώρ. Ε' 117. Βλ. καὶ *ἀπάρτι* α, *ἀποταχὺ* 3. **4**) Νωρίς: *αὔριον πρωὶ ἀποταχέα νὰ ἐξέβουν ἐκ τὴν Ἄρταν* Χρον. Μορ. Η 8977. Βλ. καὶ *ἀπονωρὶς* 1.

ἀποταχιάς, ἐπίρρ., βλ. *ἀποταχιά.*

ἀποταχινός, ἐπίθ., Πανώρ. Ε' 158, 194.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀποταχιὰ* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Προηγούμενος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *Τὰ λόγια τ' ἀποταχινὰ θυμοῦμαι τσ' ἐμαυτῆς σου* αὐτ. Ε' 194. Βλ. καὶ *ἄλλος* 7.

ἀποταχιούτσικα, ἐπίρρ.· *ταποταχιούτσικα,* Ἄλ. Κύπρ. 1496.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀποταχιὰ* καὶ τὴν κατάλ. *-ούτσικα.* Τ. *'πουταχεούτσικα* καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ, λ. *ἀποταχεούτσικα*).

Πολὺ πρωὶ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *ταποταχιούτσικα ἡ ἀρμάτα τῶν Σπανιόλων μὲ βίαν περισσότατην ἐβγῆκε* (χφ. *ἐβγῆκαν·* διορθώσ.) *ἀπὸ τ(ὸν) μόλον* ὅ.π.

ἀποταχύ, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. Ο 491, Ριμ. Βελ. 633, Ἀλεξ. 163, 2787, Διήγ. Ἁγ. Σοφ 153^{24}· *ἀπεταχύ,* Θησ. Γ' [19^{8}], Ζ' [102^{1}].

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ταχύ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποταχεά*).

1) (Μὲ ἑπόμ. τὸ σύνδ. *ὡς*) ἀπὸ τὸ πρωὶ (ὡς): *νὰ τὸν φυλάσσουν ἔποικα ἀποταχὺ ὡς ἑσπέρας* Ριμ. Βελ. 633. Βλ. καὶ *ἀποταχιὰ* 1. **2**) Τὸ πρωὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *αὔριον ἀποταχὺ στεῖλε μου... πιστοὺς καὶ μουλάρια* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 153^{24}. Βλ. καὶ *ἀποταχιὰ* 2α. **3**) (Πιθ.) πρὶν ἀπὸ λίγο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *νὰ ἀνέβῃς τὸ βασμίδιν τοῦ καλοευτυχήματος τὸ ὅπερ ἐγὼ φυλάττω τὸ ἀποταχὺ σ' ἐχάρισεν ἡ καλοευτυχία* Λόγ. παρηγ. Ο 491. Βλ. καὶ *ἀπάρτι* α, *ἀποταχιὰ* 3.

ἀποταψές, ἐπίρρ., Βοσκοπ. 182· *ἀπουταψές,* Θυσ. 537· *ἀπταψές,* Εὐγέν. 1252.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τὰ ψές.* Πβ. *ἀποστανψές.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποψές*).

Ἀποχτὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἀπουταψὲς δοσμένα* Θυσ. 537. Βλ. καὶ *ἀποψές.*

ἀποτείνω, Διήγ. παιδ. 777 κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτείνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

(Προκ. γιὰ λόγους) ἀπευθύνω: *κατ' αὐτῆς ἀπέτεινεν* (ἐνν. ὁ ἵππος) *ὕβρεις καὶ λοιδορίας* ὅ.π.

ἀποτεκνώνομαι, Πεντ. Γέν. XXVII 45.

Τὸ μτγν. *ἀποτεκνόομαι.*

Χάνω τὰ παιδιά μου, μένω χωρὶς παιδιά: *νὰ ἀποτεκνωθῶ ἀπατὰ τοὺς δυό σας μέρα μιὰ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀτεκνεύω.*

ἀποτελειώνω, 'Αχέλ. 825, Παλαμήδ., Βοηβ. 1333, Τζάνε, Κρ. πόλ. 264^{10}, 381^{12}.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *τελειώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς β' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Πβ. ὅμως καὶ L-S, λ. *ἀποτελειόω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) Τακτοποιῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τσ' ἀνθρώπους ἀποτέλειωσεν ὁπού 'χεν γιὰ τὴν χρείαν* 'Αχέλ. 825. Βλ. καὶ *ἀνορθώνω* Α1α, *ἀπαρτίζω, ἀποκατασταίνω, ἀποσιάζω* Α. **2**) Σκοτώνω, θανατώνω, ἐξολοθρεύω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *τοὺς 'Αγαρηνοὺς θέλει ν' ἀποτελειώση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 381^{12}. Βλ. καὶ *ἀγουροκόβω, ἀνανθρωπίζω, ἀποβάλλω* 3, *ἀποθαίνω* Β, *ἀποθανατώνω, ἀποικίζω, ἀποκάμνω* Β4, *ἀποκοιμίζω* 2, *ἀπολλαίνω, ἀπολλύω* 2, *ἀποτελεύω, ἀποτομῶ* καὶ *-μίζω.* **Β'** ('Αμτβ.) ξεψυχῶ, πεθαίνω: *μπρούμυτα τότες ἔπεσεν καὶ ἀποτελειώνει καὶ τὴν ψυχήν του τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ ἀφιερώνει* Παλαμήδ., Βοηβ. 1333. Βλ. καὶ *ἀπεκδύομαι, ἀποσώνω* Α2γ, *ἀποφορτίζομαι* 2.

ἀποτέλεσμα τό, Σφρ., Χρον. μ. 124^{16}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιωματ. τ. (ΙΛ) καὶ ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

'Η ἔκβαση, τὸ τέλος μιᾶς ἐνέργειας ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι2): *ἐκδεχόμενοι καὶ τὰ τῶν ἀποκρισαρίων ἀποτελέσματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποβγασιά, ἀποκατάντημα, ἀποκαταντισμός.*

ἀποτελεύ(γ)ω, Πεντ. Γέν. XLI 30.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *τελεύω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.).

'Εξολοθρεύω, ἀφανίζω: *νὰ ἀποτελέψη ἡ πείνα τὴν ἡγῆ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀθῶ, ἀναφανίζω* ΙΙ, *ἀπολλύω* 1, *ἀποτελειώνω* Α2.

ἀποτελῶ, Προδρ. IV 132 (χφ. G) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 229, 'Ελλην. νόμ. 565^{7,26,29}, 'Ιερακοσ. 347^{21}, 474^{18}, 'Ερμον. Ζ 3, Φυσιολ. Β 11^{15}, Δούκ. 331^{21}, Μάρκ., Βουλκ. 343^{7}, 349^{21}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτελέω*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Συνιστῶ, συγκροτῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *ἕκαστον γὰρ τῶν βαθμῶν τῶν προσώπων βαθμὸν ἕναν ἀποτελεῖ, καὶ ἁπλῶς ὅσαι γενέσεις εἰσίν, τοσοῦτοι βαθμοὶ* (ἐνν. συγγενείας) 'Ελλην. νόμ. 565^{7}· Φρ. *ἀποτελῶ ψόφον*=κάνω θόρυβο: *μετὰ τὸ φαγεῖν τὰ ψήγματα ψόφον ἀποτελοῦσι τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ* (δηλ. τοῦ *ἱέρακος*) 'Ιερακοσ. 347^{21}· (προκ. γιὰ πτηνὸ) *ἀποτελῶ τὸ ᾠὸν*=γεννῶ τὸ ἀβγὸ Φυσιολ. Β 11^{15}· *ἀποτελῶ τοὺς ὅρκους τῆς ἀγάπης*=βεβαιώνω μὲ ὅρκο τὴν ἀγάπη, τὴ συμφιλίωση Ψευδο-Σφρ. 528^{18}. Βλ. καὶ *βαβουρίζω.*

ἀποτέμνω, 'Αχ. Σπαν. 34^{186}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτέμνω.*

(Παθ.) εὐνουχίζομαι ('Η σημασ. καὶ στὸν 'Ιω. Χρυσόστ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1aii): *ὁ σπανὸς ἀπετμήθη* ὅ.π.

ἀποτερατεύομαι, Βίος 'Αλ. 4976.

Τὸ μτγν. (Ψευδο-Καλλισθ.) *ἀποτερατεύομαι.*

Βρίσκομαι σὲ ἀπορία, σὲ ἔκπληξη ἐξαιτίας μαντείας (Πβ. L-S,): *Τῶν παρεστώτων*

πάντων οὖν ἀποτερατευθέντων (ἔκδ. κατὰ παραδρομὴ πιθ. *-τωθέντων*· διορθώσ.) *ἠθέλησεν 'Αλέξανδρος πάλιν χρηματισθῆναι* ὅ.π.

ἀπότες, σύνδ., βλ. *ἀφόντε.*

ἀποτεφρῶ, Μανασσ., Χρον. 3640, "Εκθ. χρον. 43^{18}, 'Ιστ. πολιτ. 75^{7}.

Τὸ μτγν. *ἀποτεφρόω*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Μεταβάλλω σὲ στάχτη, καίω ἐντελῶς ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *ἀποτεφρώνω*): *ἀπετεφρώθησαν ἐκ τῆς πυρᾶς* "Εκθ. χρον. 43^{13}· *καὶ φλόγας... ἀποτεφρούσας τὰ λαμπρὰ τῶν οἰκοδομημάτων* Μανασσ., Χρον. 3640. Βλ. καὶ *ἀναλαβαίνω* 2, *ἀναλαμπάνω* ΙΛ, *ἀνάπτω, ἀποκαίω.*

ἀποτζ-, βλ. *ἀποτσ-.*

ἀπότι, σύνδ., βλ. *ἀφότι(ς).*

ἀποτίθεμαι, 'Ιερακοσ. 501^{19}, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 2^{8,9}· γ' πρόσ. πληθ. *ἀποτίθονται,* 'Ερμον. Ε 256, 279.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτίθεμαι.*

Τοποθετῶ: *ἀποτίθονται... βέλη* 'Ερμον. Ε 279· *κρίκον σιδηρόν...* (παραλ. 1στ.) *ἀποτίθονται* 'Ερμον. Ε' 256· *ἄνωθεν ἐσθῆτος μιᾶς ἀποτίθεσθαι* 'Ιερακοσ. 501^{19}. Βλ. καὶ *ἀποἀκουμπίζω* Β3α, *ἀκουμπῶ* Β, *ἀναγράφω* 3, *ἀνακουμπίζω* Α, *ἀπηθώνω* α, *ἀποθέτω* 1, *ἀποσταίνω* 1. Φρ. (νομ.) *ἀποτίθεμαι ἔγκλημα ἢ γραφὴν κατηγορίας*=καταθέτω καταγγελία, μήνυση: *'Ο γραφὴν κατηγορίας ἀποτιθέμενος ὀφείλει σαφηνίζειν καὶ τὸ ἁμάρτημα καὶ τὸν χρόνον* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 2^{8}. Βλ. καὶ *ἀνακράζω* 4,*ἀναφέρω* Α1γ, *ἀσσίζα.*

ἀποτίμησις ἡ, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 11^{4}, 13^{20}, Δ' 10^{1}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποτίμησις.*

'Αξία, ἀντίτιμο ('Η σημασ. τὸν 6. αἰ., L-S): *'Εάν τις πρᾶγμά τινος δίχα δικαστικῆς κελεύσεως βίᾳ ἀφέληται..., οὐ μόνον αὐτὰ ἀποδίδωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποτίμησιν αὐτοῦ τῷ τὴν ἁρπαγὴν ὑπομείναντι* αὐτ. Α' 11^{4}.

ἀποτινάσσω, 'Ιερακοσ. 409^{29}, Διγ. Gr. III 62, IV 145 Διγ. Τρ. 917, Λίβ. Ρ 1595, Λέοντ., Αἰν. Ι 3, Δούκ. 389^{15}, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 476.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτινάσσω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτινάζω*).

Α' 'Ενεργ. **1**) Τινάζω, πετῶ μακριὰ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ποδὸς αὐτοῦ δραξάμενος... ἀποτινάξας ἰσχυρῶς καὶ τῇ γῇ καταρράξας νεκρὸν αὐτὸν ἀπέδειξε* Διγ. Gr. IV 1072. Βλ. καὶ *ἀκοντίζω* 2, *ἀκροτινάζω, ἀμπώθω* 2α, *ἀπολυταρῶ.* **2**) (Μεταφ.) ἀπομακρύνω ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 1., καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ὕπνον ἀποτινάξατε καὶ πᾶσαν ῥαθυμίαν* Διγ. Gr. III 62. Βλ. καὶ *ἀναγυρίζω* Β1α, *ἀναμερίζω* α, *ἀναχωρίζω* Α, *ἀπαφήνω* 3, *ἀποβάλλω* 4, *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποδημῶ* 3, *ἀποδιαβάζω* 1, *ἀποδιώχνω* β, *ἀποκόπτω* 4α, *ἀποκρούω* 1α, *ἀπομακραίνω* Αα, *ἀπομακρίζω* 1α, *ἀπομακρύνω* 1α^{1}, *ἀποξενώνω* Αα, *ἀπορίχνω* Α1. **3**) (Προκ. γιὰ ἐπιστολὴ) ξετυλίγω: ἀνοίγω, *ἀποτινάσσω την* (δηλ. τὴν ἐπιστολὴ) *τὰ εἶχε ἀνέγνωσά τα* Λίβ. Ρ 1595. Βλ. καὶ *ἀπεκτυλίσσω, ἀποτυλίσσω.* **4**) Καθαρίζω (ἀπομακρύνοντας κ. ρυπαρό): *ἀποτινάσσειν* (ἐνν. τὸν *ἱέρακα*) *τοῖς ὄνυξι τὰς ῥῖνας αὐτοῦ* 'Ιερακοσ. 409^{29}. **Β'** (Μέσ.) ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου τὰ ἄχρηστα (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *λοιπὸν ἀποτινάχθηκα, ἔρριψα τὴν ἀμέλεια μὴν πάρω καταδίκασιν* Γεωργηλ., Θαν. 476.

ἀπότιστος, ἐπίθ., Ἰμπ. (Lambr.) 645.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπότιστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει πιεῖ, διψασμένος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α): *ἐπέμεινεν εἰς τὸ ἐρημονήσι ἄφαγος καὶ ἀπότιστος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄπιος*.

ἀποτόκευμα τό, Ψευδο-Σφρ. 276^{21}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπότοκος* κατὰ τὰ οὐσ. σὲ *-ευμα*.

Ἀπόγονος: *ὑπῆρχον κασιγνήτων δύο ἀποτοκεύματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπόγονον*.

ἀπότολμα, ἐπίρρ., Φλώρ. 1646· *ἀπότορμα,* Μαχ. 182^{15}, 580^{29}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπότολμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχνία (ΙΛ). Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ *λ* σὲ *ρ* βλ. Psich., Qu. Tr. 688.

1) Μὲ τόλμη, μὲ αὐθάδεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἐσύντυχέν του πολλὰ ἀπότορμα καὶ ἀτσίππωτα... καὶ πολλὰ ἄλλα λογία σκλερὰ καὶ ἄπρεπα* Μαχ. 182^{15}. Βλ. καὶ *ἀποτσίπωτα, ἀτσίπωτα*. **2**) Μὲ θάρρος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπότολμος* 2): *τρέχει συντόμως, ἔδραμεν καὶ παρεκτὸς τὸν φόβον πίπτει καὶ λέγει ἀπότολμα τῆς κόρης Πλάτζια-Φλῶρες* Φλώρ. 1646. Βλ. καὶ *ἀνδρειωμένα* β, *ἀπόκοτα*.

ἀποτολμία ἡ, Κείμ. ἀγ. Δημ. 386· *ἀποτολμιά,* Βέλθ. 928· *ἀποτορμία,* Μαχ. 360^{5}, 370^{9}, 460^{26}· *ἀποτορμιά,* Κυπρ. ἐρωτ. 91^{30}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποτολμῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτολμιά*).

α) Τόλμη: Βέλθ. 928· **β**) τολμηρὴ ἐνέργεια, τολμηρὴ πράξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *νὰ μὴν τορμήσετε νὰ ποίσετε τούτην τὴν ἀποτορμίαν* Μαχ. 370^{9}· *ἀχ τὸ λαμπρὸν ποὺ κόβγεται καρδιά μου γεννᾶται τούτη ἡ τόσ' ἀποτορμιά μου* Κυπρ. ἐρωτ. 91^{30}. Βλ. καὶ *ἀλαζονεία, ἀποκοτιά, ἀπόκοτος* οὐδ.

ἀπότολμος, ἐπίθ., Παράφρ., Μανασσ. Β 295, Χρον. Μορ. Ρ 16, Κείμ. ἀγ. Δημ. $385^{δίς}$, Χίκα, Μονωδ. 99· *ἀπότορμος,* Ἀσσίζ. 152^{9}, 209^{28}, 215^{10}, 229^{17}, 268^{9}, 403^{23}, 461^{24}, 467^{12}, 379^{6}, Μαχ. 14^{31}, 22^{31}, 50^{4}, 96^{35}, 116^{23}, 148^{23}, 164^{34}, 222^{2}, 262^{14-5}, $322^{25,30}$, 374^{13}, 424^{30}, 492^{7}, 516^{5}, 572^{32}, 600^{9}, 630^{6}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποτολμάω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τολμηρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἡ ρήγαινα εἶπεν: Τὶς ἔνι ἀπότορμος ἀπὸ τοὺς δουλευτάδες μου νὰ πάρη χαρτὶν εἰς τὸν πνευματικόν μου εἰς τὴν Λευκωσίαν;* Μαχ. 492^{7}. Βλ. καὶ *ἀπόκοτος*. **2**) Παράτολμος, ριψοκίνδυνος: *ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ...ὅτι κανένας μηδὲν εἶναι ἀπότορμος τὴν Κυριακὴ νὰ πουλήση οὐδὲ ν' ἀγοράση, οὐδὲ καμίαν πράξην νὰ ποίση* Μαχ. 630^{6}· *κανεὶς ἄνθρωπος ἔνι ἐπεσαῦτα ἀπότορμος, ὅτι ψεύγει τὰ κρισίματα τῆς αὐλῆς* Ἀσσίζ. 209^{28}. Βλ. καὶ *ἀλογίας*. **3**) Ἱκανὸς (γιὰ κ.), ποὺ ἔχει τὴ δυνατότητα (Ἡ σημασ. καὶ σὲ Κυπρ. ᾆσμ. 3^{71}): *θέλεις εἶσταιν ἀπότορμος νὰ τοὺς τάσσης καὶ νὰ τοὺς ὁρίζης νὰ πηγαίνουν εἰς τὲς χρῆσε(ς) σου χωρὶς νὰ ἔχης ἔννοιαν εἶντα νὰ τοὺς πληρώσης* Μαχ. 22^{31}. Βλ. καὶ *ἀπαστάντε, αὐταρκετός*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=τόλμη *οὐδὲν ἔναι ἀπὸ ἀνδρείας τὸ ἀπότολμον τοῦ νέου* Κείμ. ἀγ. Δημ. 385. Βλ. καὶ *ἀποκοτιά*.

ἀποτολμῶ, Φλώρ. 1244, Ἀχιλλ. L 1005, 1321, Σοφιαν., Παιδαγ. 118, Θρ. Κύπρ. Μ 123, 188, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 412, Παλαμήδ., Βοηβ. 324, Διγ. Ἄνδρ. 362^{29}, 370^{17}· *ἀποτορμῶ,* Μαχ. 462^{29}, 484^{27}, Κυπρ. ἐρωτ. 7^{9}, Φαλιέρ., Ἱστ. V 11· *ἀποτρομῶ,* Ἀπόκοπ. 188, Πικατ. 99.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτολμάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μὲ τόλμη ἐπιχειρῶ (κ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πλέον δὲν ἀποτολμῶ νὰ γυρίσω εἰς τοὺς γονεῖς μου* Διγ. Ἄνδρ. 370^{17}· *καὶ ποῖος στοῦ Χάρου τὴν αὐλὴν ἀποτρομᾶ καὶ μπαίνει;* Πικατ. 99. Βλ. καὶ *ἀποθαρρῶ* 1β, *ἀποκινῶ* Α1, *ἀποκοτίζω* 1, *ἀποκοτῶ* 1α, β, *ἀπομάχομαι* 2.

ἀποτομὴ ἡ, Ἱερακοσ. 481^{11}, Μάρκ., Βουλκ. 351^{14}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποτομή*.

1) Τομὴ (Πβ. L-S στὴ λ. 1): *προσαρμόσας* (ἐνν. *τὸ πτερὸν*) *ὡς τὴν ἀποτομὴν μὴ φαίνεσθαι* Ἱερακοσ. 481^{11}. **2**) Κατανομή, διάπλαση (τοῦ σώματος): *Περὶ πῶς καὶ διὰ τί παύει ὁ θάνατος ἀποσκαπτόντων τῶν βουλκολάκων καὶ περὶ ἀποτομῆς καὶ διαπλάσεως σώματος μερικῶν* Μάρκ., Βουλκ. 351^{14}. Βλ. καὶ *ἀνάπλασις, ἁρμελοτόπλασις*.

ἀποτόμησις ἡ, Θησ. Γ' [96^{1}] (Ξανθ., ΒΖ 30, 1929/30, 135, διόρθ. *ἀποτόλμησις*).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπότομος*.

Σκαιότητα, τραχύτητα (Πβ. L-S, λ. *ἀπότομος* Ι 2): *οὔτε τὴν ἀποτόμησιν τοῦ κάκιστου Κρεόντε ποτὲ 'ς τινὰν ὀρέχθηκα γιὰ νὰ τὴν συνηθίσω* ὅ.π.

ἀποτομία ἡ, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 99.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποτομία*.

Αὐστηρότητα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *ὑπομίμνησκε αὐτόν... καὶ τῆς μελλούσης ψήφου τὴν ἀποτομίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐστηρία*.

ἀποτομίζω, βλ. *ἀποτομῶ*.

ἀπότομος, ἐπίθ., Ἑρμον. Ϛ' 12, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 85^{28}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπότομος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Ἀπόκρημνος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰ ἀποτομώτατα ὄρη τῶν Ἀγράφων* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 85^{28}· βλ. καὶ *ἀκρότομος* 1, *ἀπαράκλιτος* 2· φρ. *ἐξ ἀποτόμου*=βίαια (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3): *τὴν κόρην Ἀχιλλέως τὴν ὡραιωμένην ταύτην λάβειν γὰρ ἐξ ἀποτόμου* Ἑρμον. Ϛ' 12. Βλ. καὶ *ἄγρια* β.

ἀποτομῶ καὶ **-μίζω,** Διγ. (Trapp) Gr. 393 (χφ. *νὰ ποταμήσουν*· Καλ. [Διγ. τ. Β', σ. 18] σωστὰ διόρθ. *ν' ἀποτομήσουν*· Τσοπ., Ἑλλην. 17, 1960, 82, διάβ. *ν' ἀποταμήσουν* [ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀπέταμον - ἀπετάμησα*]).

Πλαστὸς ἐνεστωτ. τ. ἀντὶ *ἀποτέμνω* μὲ ἐπίδρ. τῶν οὐσ. *τομή—ἀποτομή*.

Θανατώνω, σκοτώνω: *οἱ ἀμιράδες βούλονται ἐμὲ ν' ἀποτομήσουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποτελειώνω* Α2.

ἀποτονῦν, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτουνῦν*.

ἀποτορμ-, βλ. *ἀποτολμ—*.

ἄποτος, ἐπίθ., Μαχ. 396^{10}, Ἰμπ. (Legr.) 766.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄποτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἤπιε (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ 2 καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκλειδῶσαν τους μέσα ἄφαγους καὶ ἄποτους ὅλην τὴν ἡμέραν* Μαχ. 396^{10}· *ἄφαγος καὶ ἄποτος θέλ' ἔν' ἀποθαμένος* Ἰμπ. 766.

ἀποτόσος, ἀντων., Δεφ., Λόγ. 512.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὴν ἀντων. *τόσος*. Πβ. τὸ σημερ. τ. *ἀπατόσος* (ΙΛ, λ. *ἀποτόσος*).

Τόσο μεγάλος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *Ἐκεῖ πολλὰ 'ναι ἀβάσταγοι οἱ ἀποτόσοι πόνοι* ὅ.π..

ἀποτότε, ἐπίρρ., Βέλθ. 1051, Λίβ. P 2006, Λίβ. Sc. 580, Πεντ. Ἔξ. IV 10· *ἀπετότε,* Λόγ. παρηγ. L 360, Λίβ. P 2332, Λίβ. Esc. 1688 (κριτ. ὑπ.), 2661, Λίβ. N 2528, 2732 2987· *ἀπετότες,* Ἀσσίζ. 61[16]. *ἀποστότες,* Πιστ. βοσκ. I 2, 364 (ἔκδ. *ἀπὸ 'ς τότες*· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 278), Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' 528, Φορτουν. Α' 297· *ἀποτότες,* Λίβ. N 813, Πεντ. Ἔξ IX 24.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τότε*. Ἡ ἔκφρ. μτγν. (Sophocl., λ. *ἀπὸ* 14). Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀποτότε*): *ἐγὼ κοντενταρίστηκα ὡς εἶναι νὰ τὴν πάρω κ' ἔτσι ἀποστότες ὡς ἐδὰ τὸ πάσκω καὶ τρατάρω* Φορτουν. Α' 297· *ἀπετότε ἐχέρισα ἵνα τὴν κόρην ἀφηγοῦμαι* Λίβ. P 2332. **2**) Κατόπιν: *ἐκάθισα καὶ ἐδείπνησα καὶ λέγει με ἀπετότε* Λίβ. N 2782. Βλ. καὶ *ἄρτι*.

ἀποτότες, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτότε*.

ἀποτουνῦν, ἐπίρρ., Σπαν. Α 53, Προδρ. III 387, Καλλίμ. 2572, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 548, Βέλθ. 190, 633, 955, Πόλ. Τρωάδ. 623, Χρον. Μορ. H 696, Λίβ. Sc. 3045, Λίβ. N 3660, Ἀχιλλ. O 100 (ἔκδ. *ἀπὸ τὸ νῦν*· βλ. Κριαρ., Ἀθ. 50, 1940, 184), Ἰμπ. 834, Ἀλφ. 14[101]· *ἀπετουνῦν,* Ἀσσίζ. 96[26], Διγ. Esc. 95, Λίβ. Esc. 1090, 3142, 4207· *ἀπουτουνῦν,* Λίβ. Sc. 1972.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τοῦ νῦν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτουνῦ*).

α) Ἀποτώρα καὶ στὸ ἑξῆς, τοῦ λοιποῦ (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl., λ. *νῦν* καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἡμᾶς δέξου ἐγγυητὰς, θλίψη ποτὲ μὴ εὕρῃς· ἀλλ' οὐδὲ θλιβερὸν ποτὲ ἀποτουνῦν νὰ πάθῃς* Βέλθ. 190· βλ. καὶ *ἀπάρτι* ς, *ἀπεντεῦθεν* β· φρ. *ἀποτουνῦν καὶ ἔμπροσθεν*=τοῦ λοιποῦ: *Ἀποτουνῦν καὶ ἔμπροσθεν ὡς ἀδελφός σας νὰ ἔνι* Χρον. Μορ. H 696· **β**) ἀποτώρα: *Ἀπετουνῦν δίκαιον ἔνι νὰ σᾶς εἰποῦμεν τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον τοὺς μάρτυρας τοὺς χρήζονται οἱ ἄνθρωποι εἰς ὅλα τους τὰ ἀγκαλέματα* Ἀσσίζ. 99[26]· βλ. καὶ *ἀπεδῶ* 4, *ἀποτατώρα, ἀποτώρα* 1· **γ**) τώρα πιά: *Πᾶς γεωργὸς ἀπετουνῦν ἀπέσπειρεν δικαίως* Λίβ. Esc. 1090· βλ. καὶ *ἀπάρτι* ε, *ἀπαῦτα* 2α, *ἀπεδὰ* 2α, *ἀπεδάρε* α, *ἀπεδῶ* 4, *ἀποτώρα* 2· **δ**) μέχρι τώρα: *Γνώριζε ἀπουτουνῦν ἔχω κὰν χρόνους δύο* Λίβ. Sc. 1972· **ε**) αὐτὴ τὴ στιγμή, τώρα: *Φέρε τὸν νοῦν σου ἀποτουνῦν πῶς ἦσουν εἰς τὸν κόσμον* Ἀλφ. 14[101].

ἀποτουπρώτου, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. P 1415.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τοῦ πρώτου*.

Εὐθύς, ἀμέσως: *ἀποτουπρώτου ἐσέβησαν στὴν χώραν τὴν ἀπέξω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀθρόον* 1, *ἀθρόως* 2β, *ἅμα* A3α, *ἀντάμα* A2, *ἀπάρτι* δ, *ἀπεντεῦθεν* α, *ἀπευθύς, ἄρτι, αὐθωρεὶ, αὐθωρόν, αὐτόθι*.

ἀποτρέφω, Ἑλλην. νόμ. 540[19,21], Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8[66,69].

Τὸ μτγν. *ἀποτρέφω*.

Τρέφω, συντηρῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *οἱ νόθοι παῖδες κληρονομοῦσιν τὸν πατέρα καὶ ἀποτρέφονται ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας* Ἑλλην. νόμ. 540[19].

ἀποτρέχω, Σπαν. (Λάμπρ.) V 477, Μανασσ., Χρον. 5235, 5680, Διγ. Gr. III 311, VI 82, Ἑρμον. Τ 177, Βίος Ἀλ. 2237, Λίβ. N 2667.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτρέχω*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποτρεχάμενος*.

1) Τρέχω, πηγαίνω τρέχοντας: *οἱ παῖδες μὲν ἀπέτρεχον εἰς τὰς ἰδίας τένδας ἐπὶ τὴν κλίνην δὲ κἀγὼ ὑπνωσσόμενος αὖθις* Διγ. Gr. VI 82. **2**) Φεύγω, ἀπομακρύνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. I): *πλάνην νομίζει τὸ φανέν, ἐκεῖθεν ἀποτρέχει* Μανασσ., Χρον. 5235. Βλ. καὶ *ἀποδράχνω, ἀποπηδῶ* 3, *ἀποφοιτῶ*. **3**) (Μεταφ.) περνῶ (βιαστικά): *εἰς δὲ τὸν νοῦν μου λογισμὸς ἀπέτρεχε καὶ φόβος* Λίβ. N 2667. Βλ. καὶ *ἀπέρχομαι* 1β, *ἀποδιαβαίνω* 2, *ἀπορρέω* 1.

ἀποτριγύρο, ἐπίρρ.· *ἀποτριγύρου,* Τρωικὰ 532[25], Λίβ. P 2832, Πεντ. Δευτ. XII 10, XXV 19.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τριγύρο*. Πβ. τὰ σημερ. *ἀποτριγυρίζω* καὶ *ἀποτριγύρισμα* (ΙΛ).

Ὁλόγυρα (ἀπὸ κάπ. ἢ ἀπὸ κ.): *καὶ ἀποπάνω τοῦ πύργου καὶ ἀποτριγύρου του ἐκατέβαιναν σαγίτες* Τρωικὰ 532[25]· *ἦτον χαμαίγειος ἡλιακὸς κτιστὸς ἀποτριγύρου* Λίβ. P 2832.

ἀποτριτώνω καὶ **-τῶ,** Ἱερακοσ. 376[11], 442[18], 474[22,31], 475[12,17], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 526[19], 554[9], 561[7], 571[22].

Τὸ μτγν. *ἀποτριτόω*.

1) Ἐλαττώνω (κ.) (μὲ βρασμὸ) μέχρις ὅτου μείνῃ τὸ τρίτο μέρος του (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποτριτόω*· πβ. καὶ Κακρ., Ἑλλην. 16, 1958/59, 220): *βράσον αὐτὰ ὕδατι ἕστ' ἂν ἀποτριτωθῇ* Ἱερακοσ. 474[31]. **2**) Ἐλαττώνω (κ.), κάνω νὰ μείνῃ τὸ τρίτο μέρος του: *Τὴν ...τροφὴν αὐτοῦ ἀποτρίτωσον, καὶ πρὸς τὴν ἄγραν αὐτὸν ἔκβαλε* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 571[22].

ἀποτριχέα ἡ, Προδρ. III 419ψ (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *τρίχα*. (Πβ. πάντως τὸ παπυρ. *τριχία,* Δημητράκ.) Τ. *ἀποτριχία* καὶ στὸ Somav. Πβ. καὶ ἀποθερίζω.

Κούρεμα (Πβ. Somav., ὅ.π.): *καὶ τὰ μαλλίτσια μου ἔπεσαν ἐκ τὰς ἀποτριχέας* ὅ.π.

ἀποτρομάζω, Κορων., Μπούας 31, 36, 62.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *τρομάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν Πόντο (ΙΛ).

Τρομάζω, φοβοῦμαι πολὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ὅτ' ἦλθεν ἔμπροσθεν ἡμῶν, νὰ σᾶς εἰπῶ δὲν ἔχω πῶς ὅλοι ἀποτρομάξαμεν κ' ἔφυγ' ἡ δύναμίς μας* αὐτ. 31. Βλ. καὶ *ἀκροσκιάζομαι* (Προσθ. β' τόμ.), *ἀνατρομάζω* α, *ἀπαντέχω* 5, *ἀποκτυπῶ* 2α, β.

ἀποτρομῶ, βλ. *ἀποτολμῶ*.

ἀποτρόπαιος, ἐπίθ., Σφρ., Χρον. μ. 114[36].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀποτρόπαιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ.).

Ἀποτροπιαστικός, σιχαμερὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *πληροῦσι μὲν τῷ θελήματι καὶ τῇ προστάξει αὐτοῦ, εἰσί δὲ μισητοὶ καὶ ἀποτρόπαιοι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκρουσάρης*.

ἀποτροπὴ ἡ, Ὡροσκ. 40[13].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποτροπή*.

Ἀπόκρουση, ἀμφισβήτηση, ἄρνηση (Πβ. L-S στὴ λ. I 1, II): *Τοῖς ὀνομαστικοῖς καὶ εὐγενέσι γέρουσι στενότητες καὶ ἀντιδικίαι καὶ ἀποτροπὴ καὶ αὐτῆς τῆς πίστεως* ὅ.π.

ἀποτρυγῶ, Λίβ. Ν 2199.

Τὸ μτγν. *ἀποτρυγάω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Τρυγῶ, μαζεύω σταφύλια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀποτρυγάω*): *ἐπρόσεχες τὸ ἀμπέλιν* (παραλ. 1στ.) *νὰ ἐπιθυμῆς εἰς τὸ ἐκ παντὸς πῶς νὰ τὸν ἀποτρυγήσης* ὅ.π.

ἀποτρώγω, Ἰμπ. (Lambr.) 478, Μαχ. 6[23], Βουστρ. 516· *ʼποτρώγω,* Φλώρ. 1488, Μαχ. 198[14], Στάθ.Γʹ 204, Διγ. Ο 1385, 2277.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *τρώγω*. Ἄσχετο πρὸς τὸ ἀρχ. *ἀποτρώγω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτρώγω* ΙΙ).

Τελειώνω τὸ φαγητό, παύω νὰ τρώγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ὄνταν ἐποφάγασιν, πάλιν καβαλικεύουν* Διγ. Ο 1385· *ὄνταν ἀπόφαν ἔππεσεν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς θαλάσσου καὶ ἐκοιμήθην* Μαχ. 6[23]. Βλ. καὶ *ἀπογεύομαι* 2.

ἀποτσακίζω· *ἀποτσακκίζω,* Μαχ. 46[3,30], 184[25], 378[36], 638[31].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *τσακίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μιλῶ (σὲ κάπ.) μὲ εἰλικρίνεια καὶ σοβαρότητα, «τοῦ τὰ κοπανάω» (Βλ. Κριαρ., Βυζαντ. 1, 1969, 9): *ἐπῆγεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐκεῖνος, καὶ ὁτόσα ἀποτσακκίσαν τὸν σουλτάνον καὶ τόσα τοῦ εἶπασιν* αὐτ. 184[25]. Βλ. καὶ *ἀγριολαλῶ, ἀγριομιλῶ.* **2α**) Πείθω (Βλ. Κριαρ., ὅ.π.): *ἐφάνην μου νὰ τοὺς ἀποτσακκίσω, νὰ ἔλθω εἰς τὴν ὑπόταξην τοὺς ὁρισμούς σου* αὐτ. 378[36]· **β**) μεταπείθω, ἀποτρέπω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1· βλ. καὶ Κριαρ., ὅ.π.): *Θωρώντα ἡ ῥήγαινα ὅτι δὲν ὠφελᾶ καὶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τοὺς ἀποτσακκίση...* αὐτ. 46[30]· *διὰ τοῦτον ἔπεψεν τὸν ἠγαπημένο τὸν υἱὸν εἰς τὸν ῥήγα νὰ τὸν ἀποτσακκίση ἀπὸ τὸ κακὸν θέλημαν* αὐτ. 638[31].

ἀποτσαρχῆς, ἐπίρρ., Κατζ. Βʹ 216.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τσʼ* (=τῆς) *ἀρχῆς*.

Ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀρχικά: *Μολονετοῦτο durum est ποτὲ κιανεὶς νʼ ἀφήση lʼ instinto ὁποὺ τοῦ χάρισε ἀποτσαρχῆς ἡ φύση* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπομιασαρχῆς.*

ἀποτσιποσύνη ἡ, Σουμμ., Ρεμπελ. 167, 175.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀποτσίπωτος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Τ. *ἀποτσιπποχιὰ* (καὶ *-χία*) ἀντὶ *ἀποτσιποσιά,* (*-σία*) στὸ Du Cange (λ. *ἀποτζίπποτος*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτσιπωσύνη*).

Ἀδιαντροπιά, «ξετσιπωσιά» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ὅσοι εὑρέθηκαν ἐκεῖ εἰς τὸ πράγμα τοῦτο ἐφρίξανε εἰς τόσην ἀποτσιποσύνη* αὐτ. 175. Βλ. καὶ *ἀποτσιπωμάρα.*

ἀποτσίππωτα, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτσίπωτα.*

ἀποτσιπωμάρα ἡ, Σουμμ., Ρεμπελ. 182.

Ἀπὸ τὸ *ἀποτσιπώνομαι* καὶ τὴν κατάλ. *-μάρα*.

Ἀδιαντροπιά, ἀναισχυντία: *Μὴν ἠμπορώντας τὸ λοιπὸν οἱ αὐτοὶ ἄρχοντες νὰ ὑποφέρουν τὲς περίσσιες ἀποτσιπωμάρες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδιαντροπία, ἀδιαντροπότης, ἀναισχυντία* 1, *ἀποτσιποσύνη, ἀσέλγεια* 1.

ἀποτσιπώνομαι, Σουμμ., Ρεμπελ. 166, 181.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *τσίπα*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς αʹ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποβάλλω τὴ ντροπή, εἶμαι ἀδιάντροπος, φέρομαι ἀδιάντροπα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὁ πρεβεδοῦρος, βλέποντας... δίχως καμία αἰτία δίκαιον ἀποτσιπωθήκανε εἰς τὸν τρόπον ἐτοῦτο* αὐτ. 166· *ὅταν οἱ κατώτεροι ἀρχινήσουν νʼ ἀποτσιπώνουνται τοὺς μεγαλυτέρους* αὐτ. 181. Βλ. καὶ *ἀναισχυντίζω, ἀναισχυντῶ* Α, *ἀποδιαντρέπομαι.*

ἀποτσίπωτα, ἐπίρρ.· *ἀποτσίππωτα,* Μαχ. 182[15], 396[20] (ἔκδ. *ἀτζίππωτα*· χφ. Ο παρέχει *ἀποτζίππωτα*· βλ. Dawkins [Μαχ. Βʹ σ. 239]).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀποτσίπωτος*.

Χωρὶς ντροπή, μὲ θάρρος, μὲ τόλμη: *ἐμπαίνοντα ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου ἐσύντυχέν του πολλὰ ἀπότορμα καὶ ἀποτσίππωτα* αὐτ. 182[15]. Βλ. καὶ *ἀδιάντροπα, ἀπόκοτα, ἀπότολμα, ἀτσίπωτα.*

ἀποτσίπωτος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Εʹ [586].

Ἀπὸ τὸ *ἀποτσιπώνομαι*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Du Cange, λ. *ἀποτζίπποτος* καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀδιάντροπος, ἀναίσχυντος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *αὐθάδης κιʼ ἀποτσίπωτος, κιʼ ἀδιάκριτος περίσσια* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδιάντροπος, ἀναίσχυντος, ἀπόκοτος, ἀπότολμος, ἀτσίπωτος, αὐθάδης.*

ἀποτυγχάνω, (Ι), Προδρ. ΙΙΙ 447α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Διγ. Gr. V 43, Λίβ. Ρ 838, 1032, 1604, 1812, Λίβ. Sc. 739, 1330, 2993, Esc. 1143, 4165, Λίβ. Ν 1309, 2168, ΨευδοΣφρ. 190[11], Ἀξαγ., Κάρολ. Εʹ 609, Βελλερ., Ἐπιστ. 54.

Τὸ ἀρχ. *ἀποτυγχάνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτυχαίνω*).

1) Χάνω (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. Ι 1): *ἀποτυχὼν δὲ καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας* Ψευδο-Σφρ. 190[11]. **2**) Πέφτω ἔξω, γελιέμαι: *δένδρον ὁρῶ ἀπόμηκα πρὸς τὴν δασέαν βάλτον, καὶ τὴν φάραν ἐπιλαλῶ νομίσας ὕδωρ ἔχειν· καὶ οὐδαμῶς ἀπέτυχον* Διγ. Gr. V 32.

ἀποτυγχάνω, (ΙΙ)· *ἀποτυχοῦντας,* Λίβ. Ν 2043, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐπιτυχόντας* (βλ. Λίβ. Esc. 2311, κριτ. ὑπ.).

ἀποτυλίσσω, Λόγ. παρηγ. L 94, Λόγ. παρηγ. Ο 92, Λίβ. Sc. 314, 557, 723, Τζάνε, Κρ. πόλ. 367[12]· *ἀπετυλίσσω,* Λίβ. Esc. 1663, Λίβ. Ν 1623.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *τυλίσσω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς αʹ συνθ. βλ. Dieterich, IF 24, 1909, 150 καὶ λ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτυλίγω*).

Ξετυλίγω, ἀνοίγω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *Βλέπει, γνωρίζει τὴν γραφήν, μόνη της τήνε παίρνει, ἔλυσε ταῦτα τὸν δεσμὸν καὶ εὐθὺς τὸ ἀποτυλίσσει* Λίβ. Sc. 557. Βλ. καὶ *ἀποτινάσσω* 3.

ἀποτύπωμα τό, Βέλθ. 694.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποτύπωμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὁμοίωμα (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἔχουν τὸ ἀποτύπωμα τὸ σὸν χρυσοποικίλον* ὅ.π.

ἀπότυρον τό, Προδρ. ΙΙΙ 182.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *τυρί(ν)*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς αʹ συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτύρι*).

Εἶδος μυζήθρας (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Εʹ 330, ΣΤʹ 453 καὶ Εὐστ., Λαογρ. Αʹ193-4· πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *Εἰ βούλει πάλιν μάνθανε καὶ τὰ τοῦ μονοκύθρου·* (παραλ. 4 στ.) *ἀπότυρα κὰν τέσσαρα καὶ βλάχικον ὀλίγον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνθότυρον.*

ἀποτυφλῶ, Μανασσ., Χρον. 6049.

῾Η λ. στὸν ᾿Αριστ.

Τυφλώνω (κάπ.) ἐντελῶς (῾Η σημασ. στὸν ᾿Αριστ., L-S στὴ λ. 1): *τοὺς πλείους ἀπετύφλου, ὡς δῆθεν ὑπορύττοντας δόλους ἀποστασίας* ὅ.π.

ἀποτυφλώνω, Χρον. Μορ. Η 1257, Γεωργηλ., Βελ. 546, Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. 160^{23}, Θρ. Κύπρ. Κ 196.

Τὸ *ἀποτυφλόω,* ποὺ ἀπ. στὸν ᾿Αριστ. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τυφλώνω (κάπ.) ἐντελῶς (Πβ. L-S, λ. *ἀποτυφλόω* 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐφυλακώθη εἰς σκοτεινοτάτην φυλακὴν καὶ τέλος πάντων τὸν ἀποτύφλωσαν καὶ ἔβγαλαν τὰ μάτια του* Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. 160^{23}. **2**) (Μεταφ.) μωραίνω (κάπ.) τόσο ποὺ νὰ μὴ διακρίνη καθαρὰ τὰ πράγματα (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, λ. *ἀποτυφλόω* 1· βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀποτυφλόω.* ῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *πῶς τοὺς ἀπετύφλωσεν ἡ ἁμαρτία ὅπου πράττουν, ὅτι τοὺς ἐξολόθρεψεν ἀπὸ τὰ ἰγονικά τους* Χρον. Μορ. Η 1257.

ἀποτύφλωσις ἡ, Χρον. Τόκκων 1251.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποτύφλωσις.*

᾿Απόλυτη τύφλωση (πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S): *᾿Ιδὲς τὴν ἀποτύφλωσιν τὴν εἶχαν οἱ ᾿Αλβανῖται* ὅ.π.

ἀποτυχαίνω, Λίβ. Ν 994, Σουμμ., Ρεμπελ. 186, Διγ. ῎Ανδρ. 337^{20}· *ἀπετυχαίνω,* ᾿Απολλών. 46.

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀποτυγχάνω.* Προχ. γιὰ τὴ σημασ. 2 πιθ. σύνθ. ἀπὸ τὴν *ἀπὸ* καὶ τοῦ *τυχαίνω.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποτυχαίνω*).

1) Δὲν κατορθώνω νὰ ἀποκτήσω ἢ νὰ βρῶ κάτι (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ τὴ σημερ., ΙΛ, ὅ.π.): *εἰ δ' ἀπετύχῃ τ' αἴνιγμα καὶ τὰ ῥωτήματά μου* ᾿Απολλών. 46· *ἀπότυχαν τὴν φιλίαν τοῦ ἀφεντὸς* Σουμμ., Ρεμπελ. 186. **2**) ᾿Αποκτῶ: *ὅποιος λοιπὸν δὲν βαπτισθῇ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ποτὲ δὲν ἀποτυχαίνει τῆς οὐρανῶν βασιλείας* Διγ. ῎Ανδρ. 337^{20}. Βλ. καὶ *ἀποτάσσω* ΙΙ 1.

ἀποτυχία ἡ, Καλλίμ. 1059, ῾Ιερακοσ. 357^{28}, Διγ. Gr. IV 446, Διγ. Α 617, Βίος ᾿Αλ. 4438, Λίβ. Ρ 933, 941, Λίβ. Sc. 1194, 1836, 1875, Λίβ. Esc. 2296, 2996, Λίβ. Ν 2037, 2678, Σφρ., Χρον. μ. 130^{1}, Δεφ., Λόγ. 300, Αἰτωλ., Μῦθ. 13^{13}· *ἀποτυχιά,* Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 894, Θησ. (Foll.) Ι 14, Θησ. Δ' [84^{5}].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀποτυχία.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὸ νὰ μὴν πετυχαίνη κανείς, ἀτυχία (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *Δὲν πρέπει νὰ λυπούμεστεν εἰς τὲς ἀποτυχίες* Αἰτωλ., Μῦθ. 13^{13}. Βλ. καὶ *ἀζουδιά, ἁμαρτία* 3γ. **2**) Κακή, δυσμενὴς τύχη: *ἀλλότες ἤμουνα μ' εὐημερίαν αὐθέντης· δοῦλος ἐγίνην ἄθλιος γιὰ τὴν ἀποτυχιά μου* Θησ. Δ' [84^{5}].

ἀποτυχῶ· *ἀποτυχεῖ,* Λίβ. Ν 822, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀστοχεῖ* (βλ. Lambert, [Λίβ. σ. 113, κριτ. ὑπ.]).

ἀποτώρα, ἐπίρρ., Λίβ. Ρ 81, 2110, Λίβ. (Lamb.) Ν 100, Βίος γέρ. V 159· *ἀπετώρα,* Λόγ. παρηγ. L 405, 648, ᾿Ασσίζ. 70^{18}, Βέλθ. 574, Πτωχολ. Ρ 824, Πτωχολ. Ν 152, 753, Λίβ. Ρ 169, 2018, Λίβ. Sc. 1251, 1628, Λίβ. Esc. 2357, 3063, Λίβ. Ν 214, 453, 2621, ᾿Αχιλλ. Ν 1031· *ἀπουτώρα,* Κυπρ. ἐρωτ. 90^{12}.

᾿Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τώρα.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ᾿Απὸ αὐτὴ τὴ στιγμὴ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀπετώρα, αὐθέντη μου, δίδω σε τὴν ψυχήν μου* ᾿Αχιλλ. Ν 1031. Βλ. καὶ *ἀποτατώρα.* **2**) ῎Ηδη, τώρα πιά: *γιατὶ τόσον ἔκλαψα κι' ἀπουτώρα ἀργά 'ναι ποὺ ν' ἀρκέψω πάσα φόρα τὸ κλάμαν μὲ τὸ γέλιον ν' ἀγαλιάσω* Κυπρ. ἐρωτ. 90^{12}. Βλ. καὶ *ἀπάρτι* γ, *ἀπεδὰ* 2γ, *ἀπεδάρε* β.

ἀποῦ, ἐπίρρ. βλ. *ἀποποῦ.*

ἀπού, ἀντων., βλ. *ὁπού.*

ἀπουαφορμάς, ἐπίρρ., βλ. *ἀπαφορμῆς.*

ἀπουκάτω, ἐπίρρ., βλ. *ἀποκάτω.*

ἀπουκοντά, ἐπίρρ., βλ. *ἀποκοντά.*

ἀπούκουππα, ἐπίρρ., βλ. *ἀπόκουπα.*

ἀπουκρατῶ, βλ. *ἀποκρατῶ.*

ἀπούλητος, ἐπίθ., ᾿Ασσίζ. 488^{15}.

᾿Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πουλῶ.* ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν πουλήθηκε (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ πλερώσουν εἰς τὰ ρ' ἀποὺ ὅσα ἔχει ἀπούλητα πέρπυρα η'* ὅ.π.

ἀπουμακρά, ἐπίρρ., βλ. *ἀπόμακρα.*

ἀπουμακρόθεν, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομακρόθεν.*

ἀπουμέσα, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομέσα.*

ἀπουμπρός, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεμπρός.*

ἀποῦντο, ἐπίρρ., Στάθ. Β' 102.

᾿Απὸ τὸ ἰταλ. *appunto* (ἢ *a punto*? βλ. Παναγιωτάκη, ᾿Αθ. 58, 1954, 350). ῾Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *ἀπ(π)οῦντο*).

᾿Ακριβῶς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *ἀποῦντο ἐδῶ κάτω στὴ γῆ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαῦτα* 3α.

ἀπουομπρός, ἐπίρρ., βλ. *ἀπεμπρός.*

ἀπουπέρα, ἐπίρρ., βλ. *ἀποπέρα.*

ἀπουπίσω, ἐπίρρ., βλ. *ἀποπίσω.*

ἀπουπόθε, ἐπίρρ., βλ. *ἀποπόθεν.*

ἀπουσκότιση ἡ, βλ. *ἀποσκότιση.*

ἀποῦστα(ν), σύνδ., βλ. *ἀφόντας.*

ἀπούσταντων, σύνδ., βλ. *ἀπόσταντων.*

ἀπουταψές, ἐπίρρ., βλ. *ἀποταψές.*

ἀπουτημιὰ τσ' ἀρχῆς, ἐπίρρ., βλ. *ἀπομιασαρχῆς.*

ἀπουτουνῦν, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτουνῦν.*

ἀπουτώρα, ἐπίρρ., βλ. *ἀποτώρα.*

ἀπουψηλά, ἐπίρρ., βλ. *ἀποψηλά.*

ἀπόφα ἡ, Μαχ. $258^{27,29}$, 332^{25}, 388^{36}, 392^{22}, Βουστρ. 474.

'Από τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόφασις* ('Η λ. καὶ στὴν Κύπρο, βλ. Σακ., Κυπρ. Β' 466 καὶ στὸ Δαγκίτση, Λεξικὸ λαϊκῆς).

'Απόφαση: *θέλεις ἰδεῖν τὴν ἀπόφαν* Μαχ. 258^{29}. Βλ. καὶ *ἀπόκρισις -ση* 4, *ἀσσίζα.* Φρ. *ποιῶ ἀπόφα*=ἀποφασίζω: *εἰς τοῦτον τὸν λόγον ἐστάθησαν ὅλοι εἰς κακὴν ὥραν καὶ ἐποῖκαν ἀπόφα νὰ μποῦν* Μαχ. 392^{22}. Βλ. καὶ *ἀποφασίζω* Αα, *ἀσφαλίζω.*

ἀποφαίνω, 'Ασσίζ. 323^{22}, Διγ. Gr. VII 146, 'Ερμον. Ω 4, Χρον. Μορ. Ρ 5547, 'Εξήγ. πέτρ. 276, Βίος ὁσ. 'Αθαν. 248, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 103, Κορων., Μπούας 18, 30, 41, 44, 55, 66 δίς, 81, 96, 119, 'Αχέλ. 1632, Διγ. "Ανδρ. 351^{17}· *ἀποφήνω,* 'Ελλην. νόμ. 519^{18} 523^{8}, 547^{5}, 561^{11}, 575^{1}, 'Ιστ. πατρ. 195 · *'ποφαίνω,* Κορων. Μπούας 128, 'Ερωτόκρ. Β' 283.

Τὸ ἀρχ. *ἀποφαίνω.* Τὸ μέσ. καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Ο τ. *ἀποφήνω* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ἀορίστου *ἀπέφηνα.*

Α' 'Ενεργ. **α**) 'Αποφασίζω: *Πιζάνοι γοῦν κατέχοντας πὼς ὅτι Φλωρεντίνοι ἔχουσι πλέον δύναμιν καὶ δὲν ἔχουσι κεῖνοι ἀπόφηναν νὰ 'ποκλιθοῦν πάντες στὴν Βενετίαν* Κορων., Μπούας 18· *ἡ μοίρα πάντοτε ἐκεῖνο ποὺ ἀποφήνη νὰ τὸ τελειώση βούλεται* Κορων., Μπούας 81· βλ. καὶ *ἀποκρίνω*· **β**) (προκ. γιὰ δικαστήριο) ἐκδίδω ἀπόφαση (Πβ. L-S στὴ λ. Β ΙΙ 3): *ἔκριναν καὶ ἀπόφηνάν τον νὰ τὸν ἐξορίσουν* 'Ασσίζ. 323^{22}· **γ**) ἐκφράζω γνώμη, γνωμοδοτῶ (Πβ. L-S στὴ λ. Β ΙΙ 1): *ἀποφήνουν* (ἐνν. οἱ κανόνες) *ὅτι ὅποιος γένη ἀρχιερεὺς...* 'Ιστ. πατρ. 195^{4}. **Β'** Μέσ. **1**) Ἔχοντας ἐξουσία ἀποφασίζω: *νὰ ὁρίζουν, νὰ ἀποφαίνωνται καὶ νὰ τοὺς λὲν αὐθέντας* Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 103. **2α**) Γίνομαι φανερός, φανερώνομαι, ἀποδεικνύομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποφαίνομαι* 1α): *σκεῦος δαιμόνων ἀπεφάνηκεν ἐκεῖνος* 'Ερμον. Ω 4· *τί ἀγαθόν, ὦ Θάνατε, ἐφθόνησας τοιοῦτον* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ἀπεφάνθης ἄδικος παρὰ βραχεῖαν ὥραν;* Διγ. Gr. VII 146 *δὲν ἀποφάνη ὁ Διγενὴς ὅτι τὸν ἐγνώρισεν* Διγ. "Ανδρ. 351^{17}· βλ. καὶ *ἀποσκεπάζω* 1γ· **β**) (γ' πρόσ.) γίνεται αἰσθητὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀποφαίνομαι* 1β): *ἀρκομπουζὲς ἀπόλυσαν πολλὰ φουσάτ' ἁμάδι, διὰ νὰ μὴν ἀποφανῇ, καπνὸν τὸ συγεμοῦσαν* 'Αχέλ. 1632. **3**) 'Εξαφανίζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., βλ. Ξανθουδίδη ['Ερωτόκρ. σ. 414]): *τὴν ὥραν ποὺ 'ποφάνηκε τοῦτος ὁ ἀντρειωμένος ἐπρόβαλεν ἀπομακρὰ γεῖς νιὸς καμαρωμένος* 'Ερωτόκρ. Β' 283. Βλ. καὶ *ἀπαλλάσσομαι* 2.

ἀποφανθικῶς, ἐπίρρ., βλ. *ἀποφαντικῶς.*

ἀποφαντάζομαι, Λίβ. Esc. 3625.

'Από τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἀρχ. *φαντάζομαι.*

'Ονειρεύομαι: *ἀποφαντάζεται* (ἐνν. *ὁ Λίβιστρος*) *πάλιν τὴν ἄλλην νύκταν* ὅ.π.

ἀποφαντικῶς, ἐπίρρ., 'Ελλην. νόμ. 558^{20}, 572^{16-7}· *ἀποφανθικῶς,* 'Ελλην. νόμ. 516^{27}, 531^{5}, 544^{9}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀποφαντικῶς.*

Κατὰ τρόπο τελεσίδικο (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S): *αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα, ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφαντικῶς ὁρίσης τὸν προρρηθέντα κὺρ δεῖνα τοῦ στρέψαι καὶ δοῦναι μοι τὴν προίκαν* αὐτ. 572^{16-7}· *αἰτῶ τὴν ἡμῶν ἁγιότητα, ὡς ἵνα στενεύσης αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφανθικῶς ὁρίσης τὸν προρρηθέντα δείνα καὶ μνηστὸν* αὐτ. 516^{27}.

ἀποφασίζω, Διγ. Α 4389, Θησ. Η'[100^{8}], Συναξ. γυν. 854, Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 227, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 311, 'Αχέλ. 947, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 418, Πανώρ. Β' 572, 'Ερωφ. Β' 466, Δ' 179, 601, Πιστ. βοσκ. IV 4, 5, 45, 314· V 2, 97, 173, Παλαμήδ., Βοηβ. 114, 'Ιστ. Βλαχ. 403, 1303, 'Ερωτόκρ. Α' 1695, 2113, Γ' 423, Δ' 202, 355, 1293, 1322, 1481, Ε' 423, 1445, Ροδολ. Α' [206], Σουμμ., Παστ. φίδ. 'Υπόθ. [57], Γ' [1117], Ε' [180, 244], Λίμπον. 'Επίλ. 74, Φορτουν. Πρόλ. 116, 'Ιντ. α' 105, Γ' 750, Ζήν. Δ' 273, Διγ. Ο 474, Τζάνε, Κρ. πόλ. 146^{2}, 393^{4}, 508^{19}, 536^{4}, 544^{11}, 580^{3} κ.π.ἀ· *'ποφασίζω,* Πανώρ. Ε' 159, 'Ερωτόκρ. Α' 1184, Ε' 676, Εὐγέν. 1481, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 158, Διήγ. πανωφ. 55, 59, Φορτουν. Γ' 307, 661, 'Ιντ. δ' 66, 93, 97, Μαρκάδ. 542, Τζάνε, Κρ. πόλ. 408^{9} κ.π.ἀ.

'Από τὸ οὐσ. *ἀπόφασις.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 'Ενεργ. **1**) Παίρνω ἀπόφαση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 1): *καὶ δὲν κατέχω εἶντα νὰ πῶ κ' εἶντα ν' ἀποφασίσω τίνος νὰ κάμω θέλημα* 'Ερωτόκρ. Α' 1695· *ἀποφάσισα γνώμην νὰ μὴν ἀλλάξω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1117]. **2**) 'Ανακοινώνω τὴν ἀπόφασή μου: *'Ο βασιλιὸς πασίχαρος ἐτοῦτα ν' ἀγροικήση τῶς εἶπε πὼς ταποταχιὰ τῶς θέλ' ἀποφασίσει* 'Ερωτόκρ. Δ' 202· *Κερά μου λόγιασε νὰ μᾶς ἀποφασίσης ὁ ξένος θέλει μετ' αὐτὸ σήμερο νὰ μιλήσης* 'Ερωτόκρ. Ε' 423. **3**) Κρίνω (κάπ. ἢ κ.): *στὴ διαφορὰ ὁποὺ 'χομε νὰ μὴ γενῆ ἄλλη κρίση μὰ ἕναν κορμὶ νὰ βάλωμε νὰ τὴν ἀποφασίση* 'Ερωτόκρ. Δ' 1322· *ὁ νόμος σήμερον ἔτσι μ' ἀποφασίζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [244]· *ἀποφασίσαν ὅλοι ντως* (δηλ. οἱ γιατροὶ) *πὼς ἔχει ν' ἀποθάνη* 'Ερωτόκρ. Δ' 1481. Βλ. καὶ *ἀνακρινίσκω.* **4**) Καταδικάζω: *σ' αἰώνιον θάνατον θέλουν μ' ἀποφασίσει* Θησ. Η' [100^{8}]· *ἡ 'Ερωπρικούσα μὴν ἠμπορώντας νὰ δικαιώση τὸ ἄπταιστον τῆς κατηγορίας της ἀποφασίσθη εἰς τὸν θάνατον* Σουμμ., Παστ. φίδ. 'Υπόθ. [57]· *ἀπὸ τοὺς τόσους μάρτυρες εἶσαι ἀποφασισμένη* Ζήν. Δ' 273. Βλ. καὶ *ἀναθεματίζω* 3, *ἀποδικάζω.* **5**) Πείθω: *ἀποφασίσετε τὸ ρήγα νὰ κατέχη τὸ πὼς ἡ θυγατέρα σας 'ς τοῦτα ὄρεξη δὲν ἔχει* 'Ερωτόκρ. Δ' 355· *Μὲ λίγα λόγια φρόνιμα τὸν κύρη ἀποφασίζει νὰ κάμη κεῖνο ποὺ γροικᾶ* 'Ερωτόκρ. Ε' 1445. Βλ. καὶ *ἀποτσακίζω* 2α. **Β'** (Μέσ.) παραδέχομαι (κ.) ὡς ὁριστικὸ γεγονὸς ('Η λ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *δὲν τὸ ἐλπίζασιν πλέον εἰς τὴν ζωήν τως νὰ τὴν ἰδοῦσι ζωντανή, μόνον ἀποθαμένη, γιατὶ ἀποφασίστηκαν πὼς εἶναι σκοτωμένη* Διγ. Ο 474.

ἀπόφασις -ση ἡ, Λόγ. παρηγ. L 119, Προδρ. ΙΙΙ 433, 'Ασσίζ. 26^{28}, 'Ελλην. νόμ. 520^{1} 523^{18}, 560^{14}, 564^{3}, 576^{9}, Διάτ. Κυπρ. 505^{13}, Βέλθ. 559, 586, 599, Χρον. Μορ. Η 7601, 8177, Χρον. Μορ. Ρ 3441, Φλώρ. 556, 574, 576, Λίβ. Sc. 692, Λίβ. Esc. 2368, 'Ιμπ. 620 Νεκρ. βασιλ. 93, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 133, Σκλάβ. 38, Δεφ., Σωσ. 60, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 900, 'Αχέλ. 885, 'Ιστ. πατρ. 99^{7}, 175^{12}, 'Ερωφ. Β' 303, Δ' 349, Ε' 279, 'Ιστ. Βλαχ. 641, 2276, Σουμμ., Ρεμπελ. 191, 'Ερωτόκρ. Α' 1699, 2152, Β' 789, 2190, Γ' 1534, Δ' 294, 1493, 1557, Ε' 388, Θυσ.² 205, 815, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [472], Λίμπον. 305, 427, Φορτουν. 'Ιντ. α' 41, 129, Γ' 618, 'Ιντ. γ' 136, Λεηλ. Παροικ. 358, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174^{4}, 404^{8} κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόφασις.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόφαση* Ι).

1α) 'Οριστικὴ γνώμη, τελικὴ κρίση ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀπόφασις* Β1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 1): *ποιὰ στράτα μέλλει νὰ κρατῆς, ποιὰ 'πόφαση νὰ πιάσης* 'Ερωτόκρ. Γ'

1534· *Ἄπονη ἀπόφαση πολλὰ ἀπ' ἄπονο βγαλμένη* Ἐρωφ. Δ' 349· βλ. καὶ *ἀπόφα* φρ· **β**) ἀπόφανση: *Ἄ σοῦ 'φταιξα καμιὰ φορά, ἀπόφαση ἄλλη κάμε* Θυσ.^{2} 815· *Ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν, ὑπάγει μὲ τὰς ἄλλας* Βέλθ. 586· *ἀπόφασην ἡ χάρη σου στὸ μῆλο θέλεις κάμει* Φορτουν. Ἰντ. α' 129· *κριτὴ μ' ἐβάλαν καὶ τὰ δυὸ κι' ἀπόφαση γυρεύγου* Ἐρωτόκρ. Α' 1699· βλ. καὶ *ἀπόκρισις -ση* 4· **γ**) δικαστικὴ ἀπόφαση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀπόφασις* B1): *ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα ἀπόφασις τὴν δεῖνα ἡμέραν* Ἑλλην. νόμ. 564^{3}· *ὅταν δώσῃ ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν* Ἑλλην. νόμ. 576^{9}. **2**) Καταδίκη: *Ἐσὲν ἐκατεδίκασεν ἀπόφασιν θανάτου* Φλώρ. 556· *οὐκ ἤξευρα ὅτι τὸ χαρτὶν εἶχεν τὸν θάνατόν μου καὶ ἀπόφασίν μου ὑπέγραφε* Λίβ. Sc. 692. Βλ. καὶ *ἀλυσίδα* 2, *ἄλυσις* Β. **3**) Ἀπάντηση, ἀπόκριση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. *ἀπόφασις* B3b καὶ ΙΛ ὅ.π. 4· πβ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. B2): *Ὅταν μὲ πᾶν εἰς τὸν Κριτὴν τί ἀπόφαση νὰ δώσω* Νεκρ. βασιλ. 93· *κάμε λοιπὸν καλὴ καρδιὰ καὶ μετὰ μᾶς τὸ χαίρου καὶ τοῦ ῥηγὸς ἀπόφαση νὰ δώσω ταχυτέρου* Ἐρωτόκρ. Δ' 294· *ὡς πάρῃ τὴν ἀπόφαση, χαιράμενος γιαγέρνει* Ἐρωτόκρ. Ε' 388. Βλ. καὶ *ἀπόκρισις -ση* 1, *ἀπολογία* 2α, *ἀπόλογος* 2. **4**) Διαταγή, διάταξη (βλ. Καραγ., Βυζ. διπλ. 200): *μὰ ἂν εἶν' καὶ στὲς ἀπόφασες πρέπει τῶν αὐθεντάδων ὑπακοὴ* Λίμπον. 305· *ἐμεῖς δὲν παρασαλεύομεν ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων νόμων* Ἰστ. πατρ. 99^{7}· *εἶναι νόμοι εἰς τοῦτο; εἶναι ἀποφάσεις;* Ἰστ. πατρ. 175^{12}.

ἀποφγαίννω, βλ. *ἀποβγαίνω*.

ἀποφγάλλω, βλ. *ἀποβγάνω*.

ἀποφγαλμένος, μτχ., βλ. *ἀποβγάνω*.

ἀποφεντεύ(γ)ω, βλ. *ἀπαφεντεύω*.

ἀποφέρω, (I), Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' $7^{1α}$, 11^{16}, Μακεδονικὰ 5, 1963, 139, 152.

Τὸ ἀρχ. *ἀποφέρω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποφέρνω*).

1) (Ἐνεργ.) ἀποκαθιστῶ, ἀποζημιώνω (Πβ. L-S στὴ λ. II 2): *Ἐὰν διὰ τὸ κουφισθῆναι τὸ πλοῖον ἀποβληθῶσι φορτία, πάντων συνεισαγόντων ἀποφέρονται τὰ ῥιφέντα πράγματα* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β $7^{1α}$. **2**) (Μέσ.) καρπώνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. II 3): *Ὡσὰν κατέχω καὶ νέμωμαι καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ (ἐνν. τοῦ περιβολίου) πᾶσαν ἀποφέρωμαι πρόσοδον* Μακεδονικὰ 5, 1963, 152. Βλ. καὶ *ἀπολαμβάνω* α1.

ἀποφέρω, (II), βλ. *ὑποφέρω*.

ἀποφεύγω, Φυσιολ. Μ 15^{25}, Σπαν. Α 157, 301, Κομν., Διδασκ. Δ 199, Λόγ. παρηγ. L 101, 310, Καλλίμ. 2590, Ἀσσίζ. 86^{27}, 278^{7}, Ἑλλην. νόμ. 516^{25-6}, Κυνοσ. 598^{7}, Διγ. (Hess.) Esc. 1599, Διγ. Α 85, 183, Διγ. Ζ 1411, Βέλθ. 14, 211, Ἑρμον. Ρ 189, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 7^{4}, ϛ' 2^{11}, 8^{1}, Διήγ. παιδ. 451, Διήγ. Βελ. 149, Φλώρ. 1555, Ἰστ. Ἠπείρ. XXI 10, Ἀπολλών. (Wagn.) 610, Λίβ. Sc. 1129, Φυσιολ. (Legr.) 566, 677, Φυσιολ. 349^{18}, Θησ. Ϛ' [6^{6}], Μάρκ., Βουλκ. 347^{13}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) III 37, Πένθ. θαν.^{2} 28, 221, Δεφ., Λόγ. 124, Ἰστ. πολιτ. 46^{19}, Διγ. Ἄνδρ. 316^{1}, 372^{27}, 399^{35}, Ἀλφ. (Mor.) II^{37} κ.π.ἄ. *ἀπεφεύγω* (*'πεφεύγω?*), Δεφ., Λόγ. 129.

Τὸ ἀρχ. *ἀποφεύγω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση καὶ σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) Κρατιέμαι μακριὰ (ἀπὸ κ. ἢ κάπ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅκ τὸ παιγνίδι ἀπέφευγε, νὰ ἔχῃς τὴν εὐχήν μου* Δεφ., Λόγ. 124· *ἀποδιώκω τὴν παράνομον σμῖξιν μήπως καὶ δυνηθῶ νὰ ἀποφύγω τὴν ἁμαρτίαν* Διγ. Ἄνδρ. 372^{27}· *ἀπόφευγε τὰς ταραχάς, φεῦγε καὶ τοὺς κινδύνους* Σπαν. Α 301. Βλ. καὶ *ἀποστρέφω* Γ2. **2**) Ἀρνοῦμαι

νὰ ἐκτελέσω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *οὐκ ἀποφεύγω τὸ ὄμοσα, θέλω νὰ τὸ πληρώσω* Φλώρ. 1555. Βλ. καὶ *ἀποκρούω* 2β. **3**) Διαφεύγω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *δαίμων γὰρ οὖσα τῆς φλογὸς συντόμως ἀποφύγῃ* Καλλίμ. 2590· *τίποτες δὲν ἀποφεύγει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ* Ἀλφ. (Mor.) II^{37}· *τῆς τύχης τὸ κακόγνωμον οὐ θέλεις ἀποφύγειν* Λόγ. παρηγ. L 101. **4**) Ἀπομακρύνομαι: *ἐχάσε τὴν ἀνδρείαν της καὶ πομπεμένη ἀπόφευγεν ἀπὸ τὸν Μιλιμίτσην* Διγ. (Hess.) Esc. 1599· *ἀπέφυγεν αὐτῆς τῆς γονικῆς του χώρας* Βέλθ. 14· *διάβολος ὁ ὄφις νὰ ἀποφεύγῃ ἐξ ἡμῶν διὰ τὴν ἀρετήν μας* Φυσιολ. (Legr.) 677· *οἰκειοθελῶς ἐξωρίζοντο καὶ ἀπέφευγον* Ἰστ. Ἠπείρ. XXI 10· *ἀπ' ὅσ' ὁρίζει δὲν μπορεῖ τινὰς μας ν' ἀποφύγῃ* Πένθ. θαν.^{2} 28· βλ. καὶ *ἀποφοιτῶ*. **5**) Δὲν πετυχαίνω τὸ στόχο, ξαστοχῶ: *οὐδένα δὲ ἀπέφυγεν τὸ φλογερὸν δοξάρι* Διγ. Α 183. Βλ. καὶ *ἀποτυγχάνω* 1, *ἀποτυχαίνω* 1. **6**) Καταφεύγω: *ἐὰν ἔστιν κριθῆς* (ἐνν. ὁ στάχυς), *ἀποφεύγει εἰς τὸν σῖτον* Φυσιολ. Μ 15^{25}. Βλ. καὶ *ἀποστρέφω* Γ4α. **7**) Φθείρομαι: *τὰ οὖλη αὐτῶν καὶ τὰ χείλη ἀποφεύγουσι καὶ φαίνονται αἱ ῥίζες τῶν ὀδόντων* Μάρκ., Βουλκ. 347^{13}. Φρ. *ἀποφεύγω πρὸς τοὺς πολεμίους*=αὐτομολῶ: *Τοὺς ἐκ τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς πολεμίους ἀποφεύγοντας ὡς πολεμίους ἔξεστιν ἑκάστῳ ἀκινδύνως φονεύειν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. ϛ' 8^{1}.

ἀποφήνω, βλ. *ἀποφαίνω*.

ἀποφθέγγομαι, Ἑρμον. Μ 12, Διήγ. παιδ. 123.

Τὸ μτγν. *ἀποφθέγγομαι*.

Μιλῶ μὲ παρρησία, λέω φανερὰ τὴ γνώμη μου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ὁ πονδικὸς ἐστάθην εἰς τὸ μέσον καὶ οὕτως ἀπεφθέγξατο μέσον τοῦ συνεδρίου* Διήγ. παιδ. 123.

ἀπόφθεγμαν τό, Διήγ. παιδ. 633.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόφθεγμα*.

(Εἰρων.) λόγος, κουβέντα: *ἂν βρεθοῦν καὶ γύναια ἐκεῖσε καὶ νὰ ἀκούσουν τὸ παρὸν ἀπόφθεγμαν* ὅ.π.—Ἡ λ. καὶ σὲ τίτλο ἔργου (Ἀποφθέγματα Πατέρων). Βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 2α, *ἀπαθιβολή*.

ἀπόφιλος ὁ, Κομν., Διδασκ. Δ 110.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *φίλος*. Πβ. καὶ *ἀπόπαπας*.

Ἀνάξιος φίλος: *αὐτὸς ἀπόφιλος ἐστίν, οὐκ ἔστιν ἄξιος φίλος* ὅ.π.

ἀποφιλῶ, Πιστ. βοσκ. II 1, 313, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [281].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φιλῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* ἐτυμολ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Παύω νὰ φιλῶ: *Μ' ἀφόντις ἐτελειώσασι κι' ὅλες ἀποφιλῆσαν τὴν κόρη μου τὴν πλουμιστὴ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [281].

ἀποφλεγματισμὸς ὁ, Ἰατροσ. κῶδ. ρδ'.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποφλεγματισμός*.

Ἀποβολὴ τοῦ φλέγματος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀποφλεγματισμὸς διὰ ῥινῶν* ὅ.π.

ἀποφλητικός, ἐπίθ., Δούκ. 411^{24-5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀπόφλησις*.

Ἐξοφλητικός: *Ὁ μὲν Φραντζίσκος... λαβὼν ἔγγραφον ἀποφλητικὸν ἐξῆλθεν* ὅ.π.

ἀπόφλητος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 81^{24}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποφλῶ*.

Ποὺ εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὸ χρέος, ποὺ ἔχει ἐξοφλήσει τὸ χρέος του: *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ χανουντάρης νὰ ὀμόση εἰς τὰ ἅγια... καὶ οὕτως ἔσται ἀπόφλητος* ὅ.π.

ἀποφλυαρῶ, Μανασσ., Χρον. 3588.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φλυαρῶ*.

Φλυαρώντας διαδίδω ἀνεύθυνες πληροφορίες, συκοφαντῶ: *καὶ μαστιχθεὶς καὶ διωχθεὶς ἐφ' οἷς ἀπεφλυάρει ἀνθυποστρέφει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδικοκρίνω*.

ἀποφλῶ, Ἀσσίζ. 387^{31}, Χρον. Μορ. Η 610.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ μτγν. *ὄφλω-ὀφλῶ* (Βλ. L-S, λ. *ὀφλισκάνω*). Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἀπ. καὶ *ἀπόφλω* στὸ Τζέτζη (L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἐξοφλῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κουμαν., Συναγ., λ. *ἀποφλέω*): *ἀπὲ τὰ πράγματα τῆς συμβίας του ἐντέχεται νὰ ἀποφληθῇ τὸ χρεῖος τοῦ συμβίου της* Ἀσσίζ. 387^{31}. **2**) Ξεφορτώνομαι, ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴ παρουσία (κάπ.): *Καὶ πῶς νὰ ἔχῃ γενῆ, νὰ τοὺς ἀποφληθοῦμε;* Χρον. Μορ. Η 610. Βλ. καὶ *ἀπεκβαίνω* β, *ἀποβγαίνω*, *ἀποδιαβάζω* 1, *ἀπολυτρώνω*.

ἀποφοβερίζω, Τσιρίγ., Ἐπιστ. 169, Ἐρωτόκρ. Β' 786 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φοβερίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* ἐτυμολ.

Φοβερίζω (Βλ. καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 139): *δείχνοντας μὲ τὸ χέρι ντου τὸν Κρητικὸν ἀρχίζει ἄγρια περίσσα νὰ μιλῇ καὶ ν' ἀποφοβερίζῃ* Ἐρωτόκρ. Β' 786 (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀναπειλῶ*.

ἀποφοιβάζω, Μακρεμβ., Ὑσμ. 175^{2}, 233^{6}.

Τὸ μτγν. *ἀποφοιβάζω*. Βλ. καὶ Μανδηλαρᾶ (Ἀθ. 62, 1958, 360).

α) Ἀπαγγέλλω χρησμούς, χρησμοδοτῶ (Ἡ σημασ., μτγν., L-S): *κἂν ὡς ἐκ Πυθικῆς ἐσχάρας καὶ τρίποδος αἰνιγματωδῶς ἀποφοιβάζῃς λοξά, πρόσπολος ἐγώ σοι καὶ διασαφῶ τὰ αἰνίγματα* αὐτ. 175^{2}· **β**) Λέγω κάτι μὲ στόμφο σὰ νὰ ἀπαγγέλλω χρησμούς: *ὁ δέ γε κυβερνήτης ἐν ἀλλοτρίαις φιλοσοφῶν ξυμφοραῖς ἀπεφοίβαζε* αὐτ. 233^{6}.

ἀποφοιτῶ, Ἱερακοσ. 351^{10}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποφοιτάω*.

Φεύγω πρὸς μιὰ κατεύθυνση: *κἂν ἀποφοιτᾶν θέλῃ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐλευθερίαν τῆς φύσεως, μὴ δύνασθαι διὰ τὸν δεσμοῦντα τόνον τοῦ σχοινίου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποπηδῶ* 3.

ἀποφόρι τό, Ἐρωτόκρ. Δ' 578.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φορῶ*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἀπ. καὶ τ. *ἀποφόρεμα* (Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ περ. β' 6, 1955/56, 240 καὶ ΙΛ). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). (Βλ. καὶ Βογιατζ., Γλῶσσα Ἄνδρ. 26).

Ροῦχο ποὺ δὲν τὸ φορᾶ κανεὶς πιά, παλιό, φθαρμένο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὁρισ' ὁ ρήγας τὸ ζιμιό, κάνει καὶ φέρνουσίν τον ροῦχ' ἀποφόρια καὶ παλιὰ* ὅ.π.

ἀποφορίζομαι, βλ. *ἀπαφορίζομαι*.

ἀποφορτίζομαι, Μανασσ., Χρον. 2363, 6454, Δούκ. 43^{3}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ., 11^{58}, 99^{25}.

Τὸ μτγν. *ἀποφορτίζομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀποθέτω τὸ βάρος, ξεφορτώνομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ αὐτὸς τῆς ἐπιτροπῆς τὸν φόρτον ἀποφορτίζεται* Δούκ. 43^{3}. Βλ. καὶ *ἀπεκβάλλω* 1. **2**) Φρ. *ἀποφορτίζομαι τὸ θνητὸν βάρος*=πεθαίνω: *Ὁ μὲν οὖν Δούκας τοῖς θεσμοῖς τοῖς φυσικοῖς ὑπήχθη καὶ τὸ θνητὸν καὶ γηγενὲς ἀπεφορτίσθη βάρος* Μανασσ., Χρον. 6454. Βλ. καὶ *ἀποτελειώνω* Β.

ἀποφορτώνω, Σταφ., Ἰατροσ. $15^{411,416}$· *ἀποφορτώννω,* Μαχ. 442^{3}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φορτώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀπαλλάσσω ἀπὸ τὸ φορτίο, ξεφορτώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀποφορτῶσαν τ' ἀμάξια καὶ ἐβάλαν τα ὅλα ἀπάνω στὰ καμήλια καὶ ἐξέβησαν ἀπὲ τὴν Τρυπημένην* Μαχ. 442^{3}· **β**) (προκ. γιὰ ἀφαίμαξη) ἐλαττώνοντας ἐλαφρύνω: *ἀποφορτώνει τὸ αἷμα* (ὑποκ. τὸ *νὰ φλεβοτομῇ ὁ ἄνθρωπος*) *καὶ ἐλαφρώνει* Σταφ., Ἰατροσ. 15^{411}.

ἀποφουμίζω, Σαχλ. Ν 294, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 272.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φουμίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη μὲ διαφ. σημασ. (Βλ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 351).

Διασύρω, δυσφημῶ: *οὐδὲ γενεὰν ἐντρέπεται νὰ πά ν'* (ἔκδ. *νὰ πᾶν'*· διόρθ. Ξανθ., ὅ.π.) *ἀποφουμίσῃ* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 272.

ἀποφουμιστής, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 22.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίθ. *φουμιστής*. Ἡ λ. *φουμιστὴς* (=*φουμισιάρης*, αὐτὸς ποὺ καυχιέται) καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (βλ. Σακ., Κυπρ. Β', 846).

Καυχησιάρης: *Πλησίον δ' εἶχεν μετ' αὐτὸν δύο πρωτοσυμβούλους, πάρδον καὶ λεοντόπαρδον, τοὺς ἀποφουμιστάδες* ὅ.π.

ἀποφουσκίζω, Φυσιολ. (Legr..) 808.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φουσκίζω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ)

Ξεφουσκώνω· (ἐδῶ) ξεφουσκώνοντας ἀφήνω δηλητήριο (Πβ. ΙΛ): *ἀποφουσκίζει* (ἐνν. *ὁ ὄφης*) *ἀπομακρὰ καὶ πέπτει τὸ φαρμάκιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκοντίζω* 2.

ἀποφουσκώνω· *ἀποφουσκώννω,* Μαχ. 358^{3-4}, Κυπρ. ἐρωτ. 75^{46}· *'ποφουσκώννω,* Κυπρ. ἐρωτ. 75^{15}, 152^{8}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φουσκώνω*. Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Μτβ.) ἀνακουφίζω ἀπὸ θλίψη ἢ πόνο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀφὸν τραγούδια καὶ χαρὲς νὰ μὲ πληγώνουν καὶ τὰ λαμπρὰ κ' ἡ πίκρα 'ποφουσκώννουν* Κυπρ. ἐρωτ. 152^{8}· *ἀγιτιάζω* Αβ, *ἀλαφραίνω* Α1β, *ἀλαφρώνω* Α1γ, *ἀναπαύω* Α1β, *ἀποθεραπεύω*· **β**) (ἀμτβ.) ἀνακουφίζομαι ἀπὸ θλίψη ἢ πόνο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τάχατε 'ποφουσκώννεις μετὰ μέναν κ' ἐγὼ παρηγοροῦμαι μετὰ σέναν* Κυπρ. ἐρωτ. 75^{15}. Βλ. καὶ *ἀλαφραίνω* Β2, *ἀλαφρυνίσκω*, *ἀλαφρώνω* Β2, *ἀνασαίνω* Α2, *ἀναψυχῶ* ΙΙ 2, *ἀποκουφίζω*. **2**) Φουσκώνω ἀπὸ ἔπαρση, καμαρώνω: *ἔχοντα καὶ τὲς ἐντροπὲς τὲς ἐδιαβάσαν πολλὲς ἀποὺ*

ὅλους ὧδε ἀποφουσκῶσαν καὶ ἐπῆραν καρδία Μαχ. 358^{3-4}. Βλ. καὶ *ἀγερωχεύομαι, καμαρώνω* (ἀμτβ.), *καυχοῦμαι, ρέμπομαι.*

ἀποφράζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 281^{1}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀποφράσσω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Πιθ.) κλείνω, φράζω ἐντελῶς: *Ἀπῆτις τ' ἀποφράξανε* (δηλ. τὸ τεῖχος) *κι' ὁ πόλεμος νὰ ξάφτη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω.*

ἀποφρακτικός, ἐπίθ., Ἱερακοσ. $386^{9,14}$, Ἰατροσ. κῶδ. ψξς', ψξζ', ψοθ'.

Ἀπὸ τὸ *ἀποφράζω.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Κουμαν., Συναγ.

(Προκ. γιὰ φάρμακο) **α**) ποὺ ἀφαιρεῖ τὸ φραγμό, τὸ ἐμπόδιο· (ἐδῶ· ποὺ διευκολύνει τὴν οὔρηση: *Ἕτερον ζουλάπι ἀποφρακτικὸν* Ἰατροσ. κῶδ. ψξζ'· **β**) ποὺ θεραπεύει ἢ ἀνακουφίζει (σὰν νὰ ἀποφράζη ἀπὸ κ.): *ἀποφρακτικὸν κεφαλῆς ἐχούσης ὑγρὰ* Ἱερακοσ. 386^{9}.

ἀποφράσσω, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 9^{16} (σχόλ.).

Τὸ ἀρχ. *ἀποφράσσω.*

Κλείνω (Πβ. L-S): *καταναγκάζεται ἀποφράξαι τὰς ἰδίας θυρίδας τῶν ἐμῶν μενουσῶν ἠνεῳγμένων* ὅ.π.

ἀποφρυάζω, Σπαν. (Ζώρ.) V 553.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φρυάζω* ‹ μτγν. *φρυάττω.*

(Μέσ.) πιθ. ὀργισμένος ἀποτροπιάζομαι (κάπ.): *λέγει της ὀργισθικὰ καὶ ἀποφρυάζεταί την* ὅ.π.

ἀποφρύγω· *ἀποφρύσσω,* Διήγ. παιδ. 245, Ch. pop. 792, Ριμ. κόρ. 594 (ἔκδ. *ἀποφρίση·* διόρθ. Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ. σ. 104), Κορων., Μπούας 7, Πανώρ. Α' 9, 228, Ἐρωφ. Ἀφ. 41, Βοσκοπ. 475, Ἐρωτόκρ. Ε' 967, Ροδολ. Ἀφ. [50], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1395], Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 68 (ἔκδ. *ἀποφρίξουνε·* διορθώσ.) κ.π.ά.

Τὸ μτγν. *ἀποφρύγω.* Ἡ λ. καὶ σήμ., καθὼς καὶ ὁ τ. *ἀποφρύσσω* (ΙΛ, λ. *ἀποφρύγω*). Γιὰ τὴ λ. βλ. Ξανθ., Λαογρ. 3, 1912, 618, καὶ Καλλιτσ., Χρ. Κρ. 2, 1913, 160.

Α' (Μτβ. μὲ ἀντικ. λ. ὅπως νερό, κ.λ.π.) στερεύω, ξεραίνω: *Βρύσες, τὰ πλήσα σας νερὰ τὰ δροσερὰ ἂς χαθοῦσι* (παραλ. 1 στ.) *μὴν τ' ἀποφρύξη ἡ λόχη μου* Πανώρ. Α' 9. Βλ. καὶ *ἀποστύφω.* **Β'** (Ἀμτβ.) **α**) (μὲ ὑποκ. λ. ὅπως βρύση, ποτάμι, πέλαγος, δάκρυ): στερεύω, στεγνώνω, ξεραίνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. I) (Ἡ σημασ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *ἂς ἀποφρύξου βρύσες καὶ ποτάμια* Βοσκοπ. 475· *ὅντεν ἰδῆς τὸ πέλαγος ν' ἀρχίση ν' ἀποφρύσση, τότες ἐμὲν κ' ἐσέν, κυρά, θέλουσιν εὐλογήσει* Ριμ. κόρ. 594· *τὰ δάκρυα τζη ἀποφρύξασι, κ' ἡ πρίκα τζη τὰ χώνει* Ἐρωτόκρ. Ε' 967· βλ. καὶ *ἀσφαλίζω·* **β**) (προκ. γιὰ χείλη, στόμα, κ.λ.π.) στεγνώνω, ξεραίνομαι: *δέντρο μου χρυσοπράσινο καὶ δροσερή μου βρύση, ὅταν σὲ θέλω θυμηθῆ τὸ στόμα μου ἀποφρύσσει* Ch. pop. 792· *γιατὶ ἔχουν τόσες παρρησιές, π' ἂν εἶχα ἑκατὸ γλῶσσες καὶ νά' χα ἑκατὸ στόματα καὶ σιδερένιες τόσες φωνὲς νὰ εἰποῦν τὲς χάρες τους, τὰ χείλη δὲν μποροῦσι παρὰ ποὺ ν' ἀποφρύξουνε* Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 68.

ἀποφρύσσω, βλ. *ἀποφρύγω.*

ἀποφτάνω, Χρον. Μορ. Η 9166, Στάθ. Β' 320.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φτάνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φτάνω (στὸν προορισμό μου) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *στὴ χώρα ἀποφτάνει* Στάθ. Β' 320. Βλ. *ἀναδώνω* 1, *ἀποσώνω* Β1α.

ἀποφτειάνω, βλ. *ἀποφτιάνω.*

ἀποφτιάνω, Ch. pop. 343, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 610, Ἐρωτόκρ. Α' 1839, Β' 1208, 1693, Τζάνε, Κρ. πόλ. 233^{15}· μτχ. *ἀποφτιασμένος,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 383^{7}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *φτιάνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.) Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποφτειάνω*).

1α) Ἐξοπλίζω τελικῶς (τὸ σῶμα) (προκ. γιὰ ἀγώνισμα) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. 1): *Ὡς ἀποφτιάσαν τὰ κορμιά, τὴ σάλπιγγ' ἀγροικῆσα καὶ τὰ κοντάρια σφίξασι κι' ὡς λιόντες ἐκινῆσα* Ἐρωτόκρ. Β' 1693· **β**) (μέσ.) καλλωπίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Στολίζετ', ἀποφτιάνεται κ' εἰς τοῦ κυροῦ τση πηαίνει* Ἐρωτόκρ. Α' 1839· *νὰ λυγιστῆ, ν' ἀποφτιαστῆ, νὰ τρέξη τὸ κοντάρι* Ἐρωτόκρ. Β' 1208. Βλ. καὶ *ἀποσιάζω* Β. **2**) Ἀποτελειώνω· καταστρέφω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀποφτιάσανε τὸ κάστρο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 233^{15}. Βλ. καὶ *ἀποτελεύω.*

ἀπόφτιασμα τό, Ch. pop. 569, Ἐρωτόκρ. Δ' 19.

Ἀπὸ τὸ *ἀποφτιάνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόφτειασμα*).

Καλλωπισμός, στολισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Δίχως νιψίδι ἢ ἀπόφτιασμα ἀνθεῖ καὶ λουλουδίζει* Ch. pop. 569· *καὶ τὰ συχνιὰ ἀποφτιάσματα* (βλ. καὶ Ξανθουδίδη, [Ἐρωτόκρ., σ. 438]) *τῆς Ἀρετῆς Ἀρτέμη, δὲν τά 'χω νὰ 'σα γιὰ καλὸ* Ἐρωτόκρ. Δ' 19.

ἀποφτιασμένος, μτχ., βλ. *ἀποφτιάνω.*

ἀπόφυγος ὁ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 16^{17}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποφεύγω.*

Λιποτάκτης: *Ὁ ἀπόφυγος γενόμενος ἐν καιρῷ πολέμου κεφαλικῶς τιμωρεῖται* ὅ.π.

ἀποφύσισμα τό, Σταφ., Ἰατροσ. 26^{26}.

Ἀπὸ τὸ *ἀποφυσῶ.* Πβ. τὸν τ. *'ποφύσισμα* (ΙΛ, λ. *ἀποφύσημα*).

Γέννημα, γεννοβόλημα (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀποφύσημα* 2): *Ἔστι δὲ καὶ σκορπίος ὅσπερ ἀποφύσισμα ἐστὶ τοῦ διαβόλου* ὅ.π.

ἀποφυσῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 205^{25}, 230^{4}, 281^{9}, Διγ. Esc. 394, Διήγ. παιδ. 1019, Δούκ. 353^{8}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποφυσάω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' (Μτβ.) φρ. **α**) *ἀποφυσῶ πνεῦμα*=βγάζω ἀπὸ τὸ στόμα μου τὸν ἀέρα ποὺ ἔχω εἰσπνεύσει: *ὡς ἡμιθανεῖς ἔπνεον μὴ δυνάμενοι ἕλκειν πνεῦμα μήτ' ἀποφυσᾶν* Δούκ. 353^{8}· **β**) *ἀποφυσῶ ψυχὴν*=ἐκπνέω, πεθαίνω (πβ. L-S, λ. *ἀποφυσάω* II): *μικροῦ δεῖν καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἀπεφύσησα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 205^{25}. Βλ. *ἀποσώνω* Α2γ, *ἀποτελειώνω* Β, *ἀποφορτίζομαι* 2, *ἀσφαλίζω* φρ. **Β'** (Ἀμτβ.) μουγγρίζω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β 3α): *καὶ ἀποφύσησεν* (χφ. P *ἀποφύσισεν·* ἔκδ. *ἀποφάσισεν,* βλ. Wagner, Carm. Gr. σ. 176, στ. 1019 κριτ. ὑπ. καὶ Ξανθ., B- NJ 5, 1927, 368) *ὁ βοῦς πρῶτον καὶ ἐκατέβη* Διήγ. παιδ. 1019· *κλαίοντα καὶ ὀδυρόμενος κεῖται εἰς τὸ κλινάριν καὶ ἀποφυσᾶ ὡς ἡ θάλασσα καὶ βρουχᾶται ὡς λέων* Διγ. Esc. 394. Βλ. καὶ *βρυχῶμαι.*

ἀποχαημένος, μτχ., βλ. *ἀποχάνω.*

ἀποχαιρέτημα τό, Καλλίμ. 269.

Ἀπὸ τὸ *ἀποχαιρετῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ., (ΙΛ, λ. *ἀποχαιρέτισμα*).

Ἀποχαιρετισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, ὅ.π.): *Ἀποχαιρέτημα πικρόν, μόνωσις μετὰ πόνου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποχαιρέτισμα(ν), ἀποχαιρετισμός.*

ἀποχαιρετίζω, Λόγ. παρηγ. L 195, 321, Λόγ. παρηγ. Ο 153, Βέλθ. 168, 213, Ἀχέλ. 991, Ἐρωτόκρ. Γ' 629, 1560· *ἀπεχαιρετίζω,* Λόγ. παρηγ. L 155· *'ποχαιρετίζω,* Ἐρωτόκρ. Β' 2057. Βλ. καὶ *ἀποχαιρετίζω -τῶ.*

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχαιρετῶ*).

(Μέσ. ἀλληλοπ.) ἀνταλλάσσω χαιρετισμὸ κατὰ τὴν ἀναχώρηση (Πβ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π): *ὡς ἀπεχαιρετίσθηκεν ὁ ξένος μὲ τὴν γραῖαν* Λόγ. παρηγ. L 321· *Ἀποχαιρετιστήκασι κ' οἱ δυὸ τὴν ὥρα κείνη* Ἐρωτόκρ. Γ' 629· *μὲ τέτοια λόγια σπλαχνικὰ ἐποχαιρετιστῆκα* Ἐρωτόκρ. Β' 2057. Βλ. καὶ *ἀποχαιρετίζω καὶ -τῶ, ἀποχαιρετῶ* 1β, *ἀφήνω.*

ἀποχαιρετίζω καὶ **-τῶ,** Προδρ. Ι 220, Διγ. (Hess.) Esc. 484, Βέλθ. 45, Χρον. Μορ. Η 223, Ἐρωτοπ. 710, Λίβ. Sc. 262, 1025, 1142, 1427, 1917, 2548, 3078, Λίβ. Esc. 2217, 3713, 4239, Λίβ. (Lamb.) Ν 687, Ἀχιλλ. Ν 253, 301, 1364, Μαχ. 330^{20}, 546^{21-22}, Ριμ. Βελ. 246, Ἀπόκοπ. 333, Κορων., Μπούας 32, 129, Θρ. Θεοτ. 89, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 415, Πιστ. βοσκ. IV 5, 266, Ἐρωτόκρ. Γ' 1558, 1688, Ε' 520, Θυσ.^{2} 788, Τζάνε, Κρ. πόλ. 75^{3}, 176^{5}, 378^{8}, Διακρούσ. 75^{3}· *'πεχαιρετίζω καὶ -τῶ,* Ἀχιλλ. (Haag.) L 240, 1226 Ἀχιλλ. Ο 181 (ἔκδ. *ἀπεχαιρέτισαν*· χφ. *ἐπεχαιρέτισαν*· βλ. καὶ Κριαρ., Ἀθ. 50, 1940, 185-6, Μαχ. 490^{17}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 557^{6}· *ὑποχαιρετίζω καὶ -τῶ,* Ἀχιλλ. L 269. Βλ. καὶ *ἀποχαιρετίζω.*

Ἡ λ. (*ἀποχαιρετίζω*) σὲ σχόλ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχαιρετῶ*). Ὁ τ. *ὑποχαιρ.* μὲ ἐπίδρ. τῆς πρόθ. *ὑπό.*

Χαιρετῶ (προκ. νὰ ἀναχωρήσω ἢ νὰ ἀποχωρήσω γιὰ ὕπνο) (Πβ. L-S, λ. *ἀποχαιρετίζω,* καὶ ΙΛ, λ. *ἀποχαιρετῶ*): *ὅλοι ἐπεχαιρετίσασιν καὶ ὑπᾶν νὰ κοιμηθοῦσιν* Ἀχιλλ. (Haag) L 240· *Καὶ τότε 'πεχαιρέτησεν καὶ πάγει στὴν καλήν του* Ἀχιλλ. (Haag) L 1226. Βλ. καὶ *ἀποχαιρετίζω, ἀποχαιρετῶ* 1α, *ἀφήνω.*

ἀποχαιρέτισμα(ν) τό, Λίβ. Ρ 1318, 1326, Ἐρωτόκρ. Β' 2271, Γ' 1502.

Ἀπὸ τὸ *ἀποχαιρετίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποχαιρετισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *εἶντ' ἀποχαιρετίσματα ἦσαν τὴν ὥρα, κείνη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1502. Βλ. καὶ *ἀποχαιρέτημα, ἀποχαιρετισμός.*

ἀποχαιρετισμὸς ὁ, Ἐρωτόκρ. Β' 2271, Διγ. Ο 957.

Ἀπὸ τὸ *ἀποχαιρετίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χαιρετισμὸς κατὰ τὴν ἀναχώρηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Δίχως ἀποχαιρετισμὸ...* (παραλ. 1στ.) *παίρνει τσὶ καβαλάρους του καὶ μπλιὸ δὲν ἀνιμένει* Ἐρωτόκρ. Β' 2271· *ἀποχαιρετισμὸν ὁ ἀμιρὰς τῶς δίνει* Διγ. Ο 957. Βλ. καὶ *ἀποχαιρέτημα, ἀποχαιρέτισμα(ν).*

ἀποχαιρετῶ, Χρον. Μορ. Ρ 76, Φλώρ. 1454, 1830, Περὶ ξεν. Α 412, Ριμ. Βελ. 332, Σαχλ., Ἀφήγ. 593, Παλαμήδ., Βοηβ. 1125, Ἐρωτόκρ. Α' 1347, 2006, Β' 2453, Γ' 640, 1508, 1706, Διήγ. ὡραιότ. 251, Λεηλ. Παροικ. 620, Τζάνε, Κρ. πόλ. 195^{21}· *ἀπεχαιρετῶ,* Λίβ. Esc. 1363· *'ποχαιρετῶ,* Ἆσμα σεισμ. 21, Βοσκοπ. 264, Ἐρωτόκρ. Ε' 1058. Βλ. καὶ *ἀποχαιρετίζω, ἀποχαιρετίζω-τῶ.*

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. *ἀπεχαιρέτισα* τοῦ *ἀποχαιρετίζω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 207)· Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχαιρετίζω*).

1α) Χαιρετῶ (προκ. νὰ ἀναχωρήσω) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Μὲ σπλάχνος ἀποχαιρετᾶ, μὲ λογισμὸ μισσεύγει* Ἐρωτόκρ. Α' 1347· **β**) (μέσ. ἀλληλοπαθ.): *ἀποχαιρετηχτήκαμεν, τὴν στράταν τως ἀρχίσαν* Διήγ. ὡραιότ. 251· *ἀπεχαιρετηθήκασιν ὡς ἔπρεπεν ἀξίως* Φλώρ. 1830· Βλ. καὶ *ἀποχαιρετίζω, ἀποχαιρετίζω καὶ -τῶ.* **2**) Χαιρετῶ, ἀσπάζομαι (κάπ. ποὺ εἶναι νεκρὸς ἢ ποὺ τὸν θεωρῶ νεκρὸ) (Ἡ χρ. καὶ σήμ.): *λογιάζοντας πὼς εἶν' νεκρὴ φιλεῖ, 'ποχαιρετᾶ τη* Ἐρωτόκρ. Ε' 1038· *οἱ μάννες τὰ παιδιὰ νεκρὰ 'ποχαιρετοῦσι* Ἐρωτόκρ. Γ' 1508.

ἀποχαλῶ, Ριμ. Βελ. (Wagn.) 721.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *χαλῶ.* Ἄσχετο πρὸς τὸ ἀρχ. *ἀποχαλῶ.* Γιὰ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χαλῶ, καταστρέφω ἐντελῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐβγάλετε καὶ τώρα μὲ γελᾶτε· ἀφῆτε με τὸν ταπεινὸν καὶ μὴ μ' ἀποχαλᾶτε* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναφανίζω,* ΙΙ, *ἀνεξαλείφω.*

ἀποχάμαι, ἐπίρρ., Διήγ. παιδ. 1032, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 181.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ χάμαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχάμω*).

α) Ἀποχάμω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *μικρὴν φωνὴν ἐλάλησεν ὁ πάρδος ἀποχάμαι* Διήγ. παιδ. 1032· **β**) ἀποχάμω· (ἐδῶ) ἀπὸ χῶμα: *ὅλους γυμνοὺς μᾶς ἔκαμεν* (ἐνν. ὁ Θεός), *καθολικὰ 'ποχάμαι* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 181.

ἀποχάνω· μτχ. *ἀποχαημένος,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [838].

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *χάνω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. λ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχάνω* ΙΙ).

(Μέσ.) χάνομαι ἐντελῶς, ἐξαφανίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β 1): *Ὦ τέκνο μου ἀκριβότατο, ἐσύ 'σουν φυλαμένον ὅταν ἐγὼ σ' ἐλόγιαζα νεκρὸν κι' ἀποχαημένον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναπληρώνω* Β2, *ἀποθαίνω* Α1β.

ἀποχαρίζομαι, Προδρ., Σεβ. 109, Μακρεμβ., Ὑσμ. 272^{10}, 273^{29}, Καλλίμ. 259.

Τὸ μτγν. *ἀποχαρίζομαι.* Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S).

Χαρίζω, δίνω χάρισμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ταύτην γάρ σοι τὴν κλῆσιν Ἀπόλλων φοιβάζων ἀπεχαρίσατο* Μακρεμβ., Ὑσμ. 273^{29}· *Ἀποχαρίζεται λοιπὸν ὁ πρῶτος πρὸς τὸν τρίτον τὸ δακτυλίδιν τὸ χρυσὸν* Καλλίμ. 259. Βλ. καὶ *ἀντιχαρίζομαι* β, *ἀφιερώνω.*

ἀποχειρῶ· *ἀποχειρεῖ,* Λίβ. (Lamb.) Ν 813, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐπιχειρεῖ* (Βλ. Lambert [Λίβ. σ. 445]).

ἀπόχη ἡ, Ἀκ. Σπαν. 44^{495}.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ὑποχὴ* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σύνεργο ψαρικῆς, ὅπως καὶ σήμ.: *μιὰ 'πόχη νερὸ* ὅ.π.

ἀποχὴ ἡ, Καλλίμ. 2133, 2285, Ὀν. 360^{178}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 13^{30} (σχόλ.), Γ' 5^{80}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀποχή.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Τὸ νὰ ἀπέχη κανεὶς (ἀπὸ κ.)· στέρηση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ· πβ. καὶ ΙΛ): *ἂν τύχη νὰ κακίζουσιν τινὲς καὶ νὰ βαροῦνται, τὴν τῶν τριχῶν ἀπόκαρσιν, τὴν με-*

λαινενδυσίαν, τὴν ἀποχὴν τοῦ κρέατος Καλλίμ. 2285· **β**) ἀπομάκρυνση: τώρα χαρᾶς ἡμέραι τώρα τῶν θρήνων ἀποχή, τῆς λύπης ἐξορία, Καλλίμ. 2133. Βλ. καὶ ἀποταγή. **2**) Ἀπώλεια, χάσιμο: Κλάδον ἀπὸ δένδρου κλάσαι ἀποχὴν φίλου δηλοῖ Ὀν. 360[178]. **3α**) Ἀπόσβεση χρέους (βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. σ. 80 σημ. 1]): πεποίηκεν αὐτῷ (=τῷ συζύγῳ) ἀποχήν, ἤτοι ἐλευθερίαν τοῦ χρέους... γράψασα ὅτι τὰ τετρακόσια νομίσματα ἅ μοι ἐχρεώστεις... ἀπὸ δανείου ἔχω λαβοῦσα... καὶ βούλομαι εἶναι ταῦτα παρὰ σοὶ ὡς προῖκα· τοῦτο δὲ πεποίηκεν ἵνα καὶ ὁ ἀνὴρ μηκέτι ἐστὶ χρεώστης, ἀλλὰ δανειστὴς καὶ χρεωστούμενος, προῖκα... καὶ κινούντων τῶν ἑτέρων δανειστῶν, νικᾷ αὐτὸς καὶ ἐκβάλλει ἐκείνους κενούς... ὡς δυνατώτερα ἔχων δίκαια Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 13[30] (σχόλ.)· **β**) ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξη (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III· βλ. Πιτσάκη, ὅ.π. γλωσσ. λ. ἀποχή): Ἐὰν γυνὴ ἐπὶ περιγραφῇ (=καταδολίευση) δανειστῶν χρεωστοῦντι τῷ ἀνδρὶ ποιήσῃ ἀποχὴν ὀνόματι προικός, ὅλον τὸ χρέος ἀπαιτεῖται ὁ ἀνὴρ καὶ σβέννυται ἡ προίξ Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ' 5[80]. Βλ. καὶ ἀπόδειξις 2.

ἀπόχι τό, Σαχλ. Ν 342, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 313.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S Κων/νίδη, λ. ἀπόχια) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σύνεργο ψαρικῆς, ἀπόχη (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 333· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): πιάνει σε (ἐνν. ἡ πολιτική) στὰ δίκτυα της σὰν ψάριν μὲ τ' ἀπόχι Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 313.

ἀποχλομιάζω, Θυσ.[2] 414.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ χλομιάζω. Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. λ. ἀποβάφω ἐτυμολ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ μτχ. ἀποχλομιασμένος ὡς ἐπίθ.=χλομός, ὠχρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): Θωρεῖς τὸ τέκνο τὸ γλυκύ, τὸ τέκνο τὸ καημένο τὸ πῶς ἐδὰ παρὰ ποτὲ εἶν' ἀποχλομιασμένο; ὅ.π. Βλ. καὶ ἀργυρός, ἄσπρος.

ἀποχλομιαίνω, Πανώρ. Γ' 537, Ἐρωτόκρ. Δ' 300, Ε' 1302· 'ποχλομιαίνω, Ἀχιλλ. L 1170.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ χλομιαίνω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) γίνομαι χλομός, ὠχρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): Τὴν ὥρα ὁποὺ τῆς μιλεῖ κόρης καὶ μάνν' ἀντάμι τὸ πρόσωπο ἀποχλόμιαινε Ἐρωτόκρ. Δ' 300· ἐκεῖ ἐπεχλομιάθηκεν ἀπὸ θυμοῦ μεγάλου Ἀχιλλ. L 1170.

ἀποχρῶμαι, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 1[30].

Τὸ ἀρχ. ἀποχρῶμαι.

Φρ. ἀποχρῶμαι ἐμαυτὸν=αὐτοκτονῶ (Πβ. L-S στὴ λ. Β3): ἐν ὑγείᾳ διαθέμενος ὕστερον ἀπεχρήσατο ἑαυτὸν οὐ συνειδήσει πταίσματός τινος, ἀλλ' ἢ ὡς τὴν ζωὴν ἀποστρεφόμενος ἢ ...ὅ.π. Βλ. καὶ ἀνασφάζομαι, ἁρπάζω Α7 ἰδιάζ. ἔκφρ., σκοτώνομαι.

ἀποχτενίδι τό, βλ. ἀποκτενίδι(ον).

ἀποχτές, ἐπίρρ. ἀποεχτές, Πεντ. Ἔξ. IV 10.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. ἀπὸ χτές. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀπὸ τὴν προηγούμενη μέρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): ἀπατὰ ἀποεχτές, ἀπατὰ ἀποπρόχθες, ἀπατὰ ἀποτότε ὁποὺ ἐσύντυχεν πρὸς τὸν σκλάβο σου ὅ.π.

ἀπόχτημα τό, βλ. ἀπόκτημα.

ἀποχτίζω, (Ι), Χρον. Μορ. Ρ 2656.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ χτίζω. Πβ. τὸ μτγν. ἀπόκτισις (L-S). Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. ἀποβάφω (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποτελειώνω τὸ χτίσιμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): Τρεῖς χρόνους τοὺς ἐκράτησεν ὁ πρίγκιπας τοὺς τόπους τοῦ πριγκιπάτου... ἕως οὗ καὶ ἀπόχτισεν τὸ κάστρο ὅ.π. Βλ. καὶ ἀποκτίζω.

ἀποχτίζω, (ΙΙ), βλ. ἀποκτίζω (Ι).

ἀπόχτιν τό, Κατζ. Α' 130· ἀπόκτι, Πανώρ. Β' 135, Φορτουν. Α' 327.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ὀπτός. Κατὰ Χατζιδ. (Ἀθ. 22, 1910, 208· πβ. καὶ Glotta 3, 1912, 72-3) μὲ τροπὴ τοῦ πτ σὲ φτ>χτ (γιὰ τὴν τροπὴ πβ. ἀδελφοποιτὸς—ἀδερφοφτὸς—ἀδερφοχτός). Κατὰ Kaps. (Glotta 40, 1962, 50) μὲ τροπὴ τοῦ π σὲ κ ἀπὸ ἀνομοίωση (πβ. πολύοπτος—πολύοκτος, περιπλοκάδι—περιποκλάδι—περικοκλάδι). Ἡ λ. ἤδη στὸν Πορφυρογ., Ἐκθ. 464 (ἀπόκτιν) καὶ στὸ Βίο Χριστοδούλου, Βρανούση, Ἁγιολογ. Χριστοδ. σ. 123 (ἀπόκτιον) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀπόφτι). Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. ἀποβάφω (ἐτυμολ.).

Κρέας παστωμένο καὶ ἀποξεραμένο στὸν ἥλιο (Βλ. Χατζιδ., ὅ.π., Κουκ., ΕΕΒΣ 17, 1941, 38 καὶ 19, 1949, 100 καὶ Κριαρ. (Γύπ., σ. 250). Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): Ἀπόκτι, γάλα καὶ τυρὶ κι' ὄμορφο παξιμάδι Πανώρ. Β' 135.

ἀποχτύπημα τό, βλ. ἀποκτύπημα.

ἀποχτυπημὸς ὁ, βλ. ἀποκτυπημός.

ἀπόχτυπο τό, βλ. ἀπόκτυπο.

ἀπόχτυπος ὁ, βλ. ἀπόκτυπος.

ἀποχτυπῶ, βλ. ἀποκτυπῶ.

ἀποχτῶ, βλ. ἀποκτῶ.

ἀποχυδιάζομαι, Σπαν. (Ζώρ.) V 632.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. ἀπὸ καὶ τὸ χυδιάζομαι (βλ. καὶ Πεντ. Γέν. XXV 34). Γιὰ τὴν ἀπὸ ὡς α' συνθ. βλ. ἀποβάφω (ἐτυμολ.).

Μεταχειρίζομαι κάπ. μὲ τρόπο ἐντελῶς χυδαῖο: μὲ ἀποχυδιάζεσαι ὡσὰν ὑποχειριά σου (ἔκδ. ὑπόχειριά σου) ὅ.π. Βλ. καὶ ἀγριοσκολίζω, αἰσχυντῶ, ἀποτσιπώνομαι.

ἀποχύνω, Ἀρμούρ. 44, Τζάνε, Κρ. πόλ. 367[12].

Τὸ μτγν. ἀποχύνω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μέσ.) διασκορπίζομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): τότες ἡ Μονοβασιὰ κοιτάζει πῶς μισσεύγου καὶ πῶς ἀποχυθήκανε Τζάνε, Κρ. πόλ. 367[12]. Βλ. καὶ ἀπολείπω 1, ἀποπηδῶ 3, ἀποστρέφω Γ2, ἀποφεύγω 4α, ἀποχωρίζω (Ι) Βα, βγαίνω, μακραίνω.

Ἡ μτχ. ἀποχυμένος=πλημμυρισμένος, ξεχειλισμένος: Ἦταν ὁ Ἀφράτης δυνατός, ἦτον καὶ βουρκωμένος, εἶχεν καὶ κύματα βαθέα, ἦτον καὶ ἀποχυμένος Ἀρμούρ. 44.

ἀπόχυσις ἡ, Ὀρνεοσ. 584[18], Ἰατροσ. XXIII.

Τὸ μτγν. οὐσ. ἀπόχυσις. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀπόχυσι).

Ἡ ἐλάττωση τοῦ δίσκου τῆς σελήνης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π. 2): *Μετὰ τὴν ἀπόχυσιν τοῦ φεγγαρίου δὸς αὐτῷ θηριακὴν κοκκία* Ϛ' Ὀρνεοσ. 584^{18}.

ἀποχώνω, Ἀσσίζ. 474^{16}.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *χώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξεθάβω: *κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι αὐτὸν τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀποχώσου διὰ νὰ γνωρίσουν πῶς ἐτελεύτησεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποσκάπτω*.

ἀποχωρίζω, (Ι), Σπαν. Α' 95 (ἔκδ. *ἀποχωρίσθησε*, χφ. *ἀποχωρίστησε*), Σπαν. Β 80, 93, Σπαν. V 89, Κομν., Διδασκ. Δ 109, Σπαν. (Λάμπρ.) V 99, Προδρ. Ι 12, Καλλίμ. 1464, Διγ. Gr. VIII 99, Διγ. Esc. 851, Διγ. Τρ. 3013, Διγ. Α 2050, Βέλθ. 545, Χρον. Μορ. Η 149, Περὶ ξεν. Α 420, Ἐρωτοπ. 58, 341, 621, Λίβ. Sc. 3090, 3143, Λίβ. Esc. 70, Λίβ. (Lamb.) Ν 91, Λίβ. Ν 3727, Ἀχιλλ. (Haag)L 1271, Ἀχιλλ. Ν 218, Ἰμπ. 299, 300, Φυσιολ. (Zur.) IX^{14}, Θρ. Κων/π. διάλ. 130, Μαχ. 150^{29}, Θησ. Γ' [75^{8}], Γαδ. διήγ. (Wagn.) 176, Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 15, Σαχλ. V 107, Σαχλ., Ἀφήγ. 41, 388, 670, 715, Πένθ. θαν.^{2} 108, 165, Σοφιαν., Κωμῳδ. Ricchi 133, Θρ. Κύπρ. Κ 30, Ἐρωφ. Α' 80, 214, Πιστ. βοσκ. Ι 2, 286, Ἰστ. Βλαχ. 1080, Διγ. Ἄνδρ. 358^{29}, 408^{5}, Ἐρωτόκρ. Γ' 1363, Δ' 336, 451, Εὐγέν. 1271, Διήγ. ὡραιότ. 98, 628, Μαρκάδ. 383, Λεηλ. Παροικ. 630, Τζάνε, Κρ. πόλ. 249^{9} κ.π.ἀ.· *ἀπεχωρίζω*, Χρον. Μορ. Η 8515, Λίβ. Esc. 2268, 3600, Βεντράμ., Γυν. 157· *'πεχωρίζω*, Βεντράμ., Γυν. 175· *'ποχωρίζω*, Ἀχιλλ. (Haag) L 162, 440, Παρασπ., Βάρν. C 328, Διγ. Ἄνδρ. 395^{3}.

Τὸ ἀρχ. *ἀποχωρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. **α**) χωρίζω (*κάπ. ἀπὸ ἄλλον*) (Πβ. L-S στὴ λ. 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *τίς ἀπεχώρισεν ἡμᾶς, ὦ γλυκυτάτη μῆτερ;* Διγ. Τρ. 3013· *τὴν μὲ ἀπεχώρισεν ἡ ἐπίβουλος ἡ Τύχη* Λίβ. Ν 3727· *βουλὴν ἐδώκασιν νὰ μᾶς ἀποχωρίσουν* Ἐρωτοπ. 58· **β**^{1}) ἀποχωρίζομαι, ἀπομακρύνομαι: *Ἀπὸ γυναίκα πονηρὴ καθαεὶς ἂς 'πεχωρίση* Βεντράμ., Γυν. 175· βλ. καὶ *ἀποχύνω*· **β**^{2}) ἀποχωρίζομαι (*κάπ.*): *Πῶς ἦταν μπορεζάμενον νὰ σᾶς ἀποχωρίσω γυναίκα καὶ παιδάκια μου, στὰ ὄρη νὰ σᾶς ἀφήσω!* Εὐγέν. 1271· **γ**) ἀποφεύγω (*κάπ.*): *ἀμμή, ἀπὴν ἐγένομουν χρονῶν δεκατεσσάρων* (παραλ. 2 στ.) *καὶ ἤρχισα τὸν διδάσκαλον νὰ τὸν ἀποχωρίζω καὶ τὰ στενὰ τοῦ κάστρου μας τριγύρου νὰ γυρίζω* Σαχλ., Ἀφήγ. 41· βλ. καὶ *ἀποκρούω* 3, *ἀπομακραίνω* Αβ, *ἀποστρέφω* Γ1α, *βαριοῦμαι, φεύγω*· **δ**) περιφρονῶ: *Μὴ οὖν ἀποχωρίσης τους* (ἐνν. τοὺς στίχους), *μηδ' ἀποπέμψης, μᾶλλον ὡς κοδιμέντα δέξου τους ποσῶς ἂν οὐ μυρίζουν* Προδρ. Ι 12· βλ. καὶ *ἀπορρίπτω* 1, *καταφρονῶ*· **ε**) ἐγκαταλείπω: *κι' ἂν ἔσφαλα ποτὲ μου τέτοιο ἀγαφτικὸν ν' ἀποχωρίσω* Πιστ. βοσκ. Ι 2, 286· βλ. καὶ *ἀπολησμονῶ, ἀπολυταρίχνω, ἀπολύω* Α8, *ἀρνοῦμαι* 3α, *ἀφήνω*· Ϛ^{1}) κάνω διάκριση, ξεχωρίζω (*κάπ. ἢ κ.*) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *Παιδιά, γονεῖς μου, ἀδέλφια μου, καὶ οὐδὲν σᾶς ἐγνωρίζω· ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποὺ εἶναι αὐτοῦ δὲν σᾶς ἀποχωρίζω! Ἐβλέπ' ὅτι ὅλοι ὁμοιάζετε ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον* Πένθ. θαν.^{2} 108· *φόβος καὶ τρόμος φαίνονται τὸ στόμα καὶ τὰ μάτια! Καὶ τ' ἄλλα μέλη τοῦ κορμιοῦ ποιὸς νὰ τ' ἀποχωρίση; τὸ 'ν' ἀπὸ τ' ἄλλο καθαρὰ νὰ ἰδῇ καὶ νὰ γνωρίση;* Πένθ. θαν.^{2} 165· βλ. καὶ *ἀφορίζω, διαχωρίζω*· Ϛ^{2}) ξεχωρίζω, ὑπογραμμίζω: *Καὶ πάλιν νὰ τὸ εἰπῶ ἀπαρχῆς νὰ τὸ ἐξεκαθαρίσω· τῶν ἀβουκάτων τὴν κλεψιὰν νὰ τὴν ἀποχωρίζω* Σαχλ., Ἀφήγ. 388. **Β'** Μέσ. **α**) Ἀπομακρύνομαι (*ἀπὸ κάπ. ἢ κ.*) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ἐγὼ δ' ἀποχωρίζομαι τῶν ἀδελφῶν μου πάλιν* Καλλίμ. 1464· *καὶ πῶς νὰ σ' ἀποχωριστῶ καὶ πῶς νὰ σοῦ μακρύνω;* Ἐρωτόκρ. Γ' 1363· *μὴ μὲ ἀπεβγῆς, μὴ ξενωθῆς, μηδὲ ἀποχωρισθῆς με* Λίβ. Sc. 3090· βλ. καὶ *ἀποχύνω*· **β**) ἐγκαταλείπω: *καὶ τὴν πατρίδα τὴν γλυκειὰ πῶς ν' ἀποχωρισθοῦσι;* Τζάνε, Κρ. πόλ. 249^{9}· **γ**) (ἀλληλοπαθὲς) ἀποχωρίζομαι (ἀμοιβαῖα μὲ *κάπ.*): *αὐτὰ ἦσαν*

τὰ μ' ἔλεγες νὰ μὴ ἀποχωριστοῦμεν; Ἀχιλλ. (Haag) L 1271· *ὅρκον ποιοῦσιν δυνατὸν νὰ μὴ ἀποχωρισθοῦσιν* Ἰμπ. 299.

ἀποχωρίζω, (ΙΙ), Σαχλ., Ἀφήγ. 365, Κορων., Μπούας 58, Δεφ., Σωσ. 322.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀποχωρῶ*.

Φεύγω, ἀπομακρύνομαι: *καὶ τὸν πτωχόν, σὰν τὸν ἰδῆς, μακρὰ ἀποχωρίζεις* Δεφ., Σωσ. 322· *Ἀνὲν καὶ συγγενεύγει τον, νὰ εἶπες δὲν τὸν γνωρίζει καὶ ὡσὰν σιμώση πρὸς αὐτόν, αὐτὸς ἀποχωρίζει* Σαχλ., Ἀφήγ. 365. Βλ. καὶ *ἀλαργάρω, ἀπομακρύνω* Β, *ἀπορρέω* 1, *ἀποτρέχω* 2, *ἀφήνω, γκρεμίζομαι*.

ἀποχωρισὰ ἡ, βλ. *ἀποχωρισία*.

ἀποχωρισία ἡ, Διγ. Esc. 481, 1156, Λίβ. Sc. 506, Λίβ. Ν 2270· *ἀποχωρισά*, Λίβ. Ν 2710· *ἀποχωρισιά*, Βέλθ. 74, Ἐρωτοπ. 69, 385, 622.

Ἀπὸ τὸ *ἀποχωρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀποχωρισιά*).

Ἀποχωρισμὸς (προσώπων) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 1): *κύμα μὲ δέρνει φοβερὸν τῆς ἀποχωρισίας* Λίβ. Sc. 506· *ὀλπίδες εἶχα πρὸς ἐσὲν νὰ μὴ ἀποχωριστοῦμεν καὶ τώρα βλέπω ὁ ταπεινὸς τὴν ἀποχωρισιά μας* Ἐρωτοπ. 622. Βλ. καὶ *ἀποχώρισις*.

ἀποχώρισις -ση ἡ, Φλώρ. 268, Θυσ.^{2} 353.

Τὸ μτγν. ? οὐσ. *ἀποχώρισις* (L-S).

Ἀποχωρισμὸς (Ἡ σημασ. μτγν. ?, L-S): *κατὰ τὴν ἀποχώρισιν τῶν ἀμφοτέρων παίδων ἀλλήλως ἐθρηνήσασιν, συχνῶς ἐπεριλάβαν* Φλώρ. 268· *τέκνο μου, πῶς νὰ δυναστῶ τὴν ἀποχώρισή σου;* Θυσ.^{2} 353. Βλ. καὶ *ἀπομισσεμὸς* β, *ἀποξένωσις, ἀποχωρισία, ἀποχωρισμός*.

ἀποχωρισμὸς ὁ, Καλλίμ. 1965, Χρον. Μορ. Η 5714, Λίβ. Sc. 2881, Λίβ. Ν 1470-3489, Ἀλφ. 21^{34}, Εὐγέν. 916, 976, Λεηλ. Παροικ. 446, 624, Τζάνε, Κρ. πόλ. 229^{16}· *'ποχωρισμός*, Μαρκάδ. 358.

Ἀπὸ τὸ *ἀποχωρίζω*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χωρισμὸς (προσώπων) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πολλά τοῦ ἐφάνη βαρετὸν ὁ ἀποχωρισμός τους* Χρον. Μορ. Η 5714· *κ' ἐσὺ μὲ τὸν 'ποχωρισμὸ μὲ κάμνεις νὰ φωνάζω* Μαρκάδ. 358. Βλ. καὶ *ἀποχώρισις*.

ἀποχωρῶ (Ι)· μτχ. *'ποχωρεμένος*, Σπαν. Α 294, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *προχωρεμένος* (βλ. Σπαν. Β 288).

ἀποχωρῶ, (ΙΙ)· *ἀποχωρεῖ*, Λίβ. Ρ 663, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐπιχειρεῖ* (βλ. Lambert [Λίβ. σ. 445, λ. *ἀποχειρῶ*]).

ἀποχωσιάζω, Χρον. Μορ. Η 1066.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *χωσιάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βγαίνω ἀπὸ τὴ «χωσιά», τὴν κρύπτη (Πβ. καὶ ΙΛ): *Ἐνταῦτα ἀπεχωσιάσασιν γύροθεν οἱ χωσίες* (δηλ. ὅσοι ἐνεδρεύουν) *καὶ τοὺς Λουμπάρδους ἄρχασαν νὰ τοὺς θέλουν τοξεύει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναδίδω* 3.

ἀπόχωστος, ἐπίθ., Ἐρωτόκρ. Α' 1458.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *χώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Κρυφός, μυστικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, ΙΛ): *μιὰν πορτοπούλ' ἀπόχωστη ἐξάνοιξεν ἡ κόρη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπόκρυφος* 1, *κρυφός, παράχωστος, χωστός.*

ἀπόψα, ἐπίρρ., βλ. *ἀπόψε.*

ἀποψάλλω, Gesprächb. 32[528], 68[1410], Notizb. 71, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 375· *'ποψάλλω,* Φορτουν. Δ' 162.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *ψάλλω.* Γιὰ τὴν *ἀπὸ* ὡς α' συνθ. βλ. *ἀποβάφω* (ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τελειώνω τὸ ψάλσιμο (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἐγεννήθη μοι ὁ Μανουὴλ ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου μετὰ τὸ ἀποψάλαι τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τὸν ἑσπερινὸν* Notizb. 71. **2**) Παύω νὰ λέω: *καὶ τρέμω μὴ σὲ κάμουσι τὰ σάλια νὰ 'ποψάλης* Φορτουν. Δ' 162.

ἀπόψε, ἐπίρρ., Διγ. Esc. 320, Divân 582[1b], Ἐρωτοπ. 595, Λίβ. Esc. 1532, 2924, Λίβ. Ν 2610, Μαχ. 250[30], 266[10], Κατζ. Β' 402, Γ' 104, 496, Δ' 436, Βοσκοπ. 108, Διγ. Ἄνδρ. 329[35], Ἐρωτόκρ. Α' 570, 573, Γ' 1306, Δ' 1303, Ε' 669· *ἀπόψα,* Βέλθ. 939, Λίβ. Ρ 2011· *'πόψε,* Μαρκάδ. 283.

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀποψέ.* Ὁ τ. *ἀπόψα* ἤδη σὲ παπυρ. τοῦ 7. αἰ. (βλ. Kaps., Vorunters. 80· βλ. ὅμως καὶ Dieterich, IF 24, 1909, 119-20) κ' ἐσχηματίστηκε κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-α,* ὅπως *ἀκόμα, σήμερα, τίποτα.* Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 55, Β' 100, 400. Γιὰ τὸ μεταπλασμὸ βλ. καὶ Παπαδ. Α., ΛΔ 2, 1940, 69. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περασμένης νύχτας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ πῶς εὑρέθη ἐθώρου ντη ἀπόψε στ' ὄνειρό μου* Κατζ. Δ' 436· *καὶ ὁ πρίντζης εἶπεν του:«Ἀπόψε πολλὰ ἐκοπιάσαμεν ὅλην τὴ νύκταν καὶ ἐγράψαμεν τὸν φανόν μας καὶ ἐφέραμέν σου τον νὰ τὸν ἰδῆς»* Μαχ. 266[10]· *ἀπόψα Βέλθανδρος ἦλθε* Βέλθ. 939. **2**) Σήμερα τὸ βράδι (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. L-S, λ. *ἀποψέ,* Sophocl., λ. *ἀποψὲ* καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀποψαί,* καθὼς καὶ Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 222· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἀφέντη, μηδὲν ἔχης ἔννοιαν καὶ ἀπόψε θέλομεν τὰ καταμασήσειν* Μαχ. 250[30]· *ἀπόψε κάνει χρεία νὰ δείξωμε τὴ δύναμη κι' ὅλη μας τὴν ἀντρεία* Ἐρωτόκρ. Α' 570· *πὲ νὰ μοῦ συμπαθήση, γιατὶ ἀπόψε δὲ βολεῖ σπίτι μου νὰ δειπνήση* Κατζ. Β' 402.

ἀποψές, ἐπίρρ.· *ἀποταψές,* Βοσκοπ. 182.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ τὰ ψές.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποχτές: *ἀποταψὲς ἐπῆγε στὸ χαράκι* ὅ.π.

ἀποψηλά, ἐπίρρ., Ἐρωτόκρ. Β' 1561· *ἀπουψηλά,* Μαχ. 636[22].

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ψηλά.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποψηλὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὡσὰ γεράκι ὄντε χυθῆ κι' ἀποψηλὰ ξανοίγη* Ἐρωτόκρ. Β' 1561.

ἀππάριν τό, βλ. *ἱππάριν.*

ἀππέξω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέξω.*

ἀππέσσω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέσω.*

ἀππήδημαν τό, βλ. *πήδημα(ν).*

ἀππηδῶ, βλ. *πηδῶ.*

ἀππλικ-, βλ. *ἀπλικ-.*

ἄππλικτον τό, βλ. *ἄπλικτον.*

ἀππόθ(θ)ε(ν), ἐπίρρ., βλ. *ἀπόθεν.*

ἀππόξω, ἐπίρρ., βλ. *ἀπέξω.*

ἀππρεζάρω, Ἐπιστ. τοῦ 1479 (Μανούσ., ΕΜΑ 6, 1956, 179).

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *apprezzare.*

Ἐκτιμῶ: *τους ἀππρεζάρω* (ἐνν. τοὺς γονεῖς σου)...*ὡσὰν ἐσένα ὁποὺ εἶσαι παιδί ντως* ὅ.π.

ἀππρομπάρω, Φορτουν. Α' 365.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *approbare.* Ἡ λ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1597 (Βισβίζη, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965 ⟨1968⟩, 102).

Ἐγκρίνω, ἐπιδοκιμάζω (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ., βλ. Βισβίζη, ὅ.π.): *ἐτοῦτον ἀππρομπάρουσι μὲ φρόνεψη μεγάλη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνευφημῶ* 1, *ἀποδέχομαι* 1γ, *ἀπομένω* 11δ, *ἀρέσκω, ἀφυρώνω.*

ἀππῶδε, ἐπίρρ., βλ. *ἀπῶδε.*

ἀπραγία ἡ, Ὡροσκ. 43[27]· *ἀναπραγιά,* Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 26.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπραγία.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπραξία*).

1) Ἔλλειψη ἐργασίας? (Πβ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Ἰούνιος. Δηλοῖ βροχὴ πολλὴ καὶ φῆμαι πολλαί, γραμματικῶν ἔννοιαι καὶ ἀπραγία τῶν εἰδῶν καὶ προθυμία τινῶν πρὸς μαγικὰς ἐργασίας* Ὡροσκ. 43[27]. **2**) Ἀδεξιότητα, ἀνικανότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π. 3): *νὰ ψέξη τὴν ἀκατεχιὰν καὶ τὴν ἀναπραγιά μου* Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 26. Βλ. καὶ *ἄπειρον, ἀπραξία* 1.

ἀπραγμάτευτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 167, 6530.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπραγμάτευτος.*

Ποὺ ἀποκτᾶται χωρὶς κόπο, χωρὶς φροντίδες (Ἡ σημασ. στὸ οὐδ. μτγν., L-S στὴ λ. III): *πᾶν πτερὸν τὰς τῶν ἀγρῶν βοτάνας περιθέον κἀκεῖθεν ἀπραγμάτευτον ὄψον, ἁβρὸν συλλέγον* αὐτ. 167.

ἄπραγος, ἐπίθ., Χρον. σουλτ. 59[5], Ἐρωτόκρ. Α' 313, 2234, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [638].

Κατὰ τὸν Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 109, ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πράσσω.* Βλ. καὶ Κακρ., Ἀθ. 38, 1926, 195. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ, λ. *ἄπραχτος*). Πβ. πάντως καὶ τὸ μτγν. *ἄπραγος.*

1) Ποὺ δὲν κατορθώνει νὰ φέρη (κ.) σὲ πέρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., ὅ.π. 1α): *ἐδιώξανε τους μαντατοφόρους τοῦ σουλτὰν Μουράτη καὶ πᾶνε ἄπραγοι* Χρον. σουλτ. 59[5]. **2**) Ἄπειρος, ἀδαὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *τὸ ἴδιο γίνη κ' εἰς ἐμὲ στὴν ἄπραγή μου νιότη* Ἐρωτόκρ. Α' 313. Βλ. καὶ *ἀγίνωσκος* (Προσθ. β' τόμ.), *ἀπείραστος* 1, *ἄπρακτος* 4, *ἀρχάριος, ἀρχικάρης, ἀστράτευτος, ἀσυνήθιστος, ἀτζαμής.*

ἄπρακτα, ἐπίρρ., Διήγ. Βελ. (Foll.) 215, Μαχ. 656[15], Ἱστ. πατρ. 137[23].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπρακτος.* Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. Πβ. ΙΛ (λ. *ἄπραχτα*).

1α) Χωρὶς ἀποτέλεσμα: *ἂν εἶχαν ἔχει κάτεργα νὰ φεύγουν (καὶ) νὰ ἐμπαίνουν, καὶ νὰ θαρροῦν στὰ κάτεργα νὰ σέβουν, νὰ γλυτώσουν, στραφῆν ἤθελαν ἄπρακτα καὶ μ'*

ἐντροπὴν μεγάλην Διήγ. Βελ. (Foll.) 215· βλ. καὶ *ἄφαντα*· **β**) χωρὶς ἰδιαίτερο νόημα, ἀνώφελα (Πβ. L-S, λ. *ἄπρακτος* I2 ἐπίρρ.): *ἄπρακτα ἐπολομοῦσαν, ὅτι πολλοὶ ἦσαν Σαρακηνοὶ βαπτισμένοι, ἀπού'φύγαν καὶ ἐχώστησαν εἰς τὰ ὄρη νὰ μὲν τοὺς πιάσουν οἱ Σαρακηνοὶ* Μαχ. 656^{15}. Βλ. καὶ *ἀδιαφόρετα, ἄκαιρα, ἄκαρπα.* **2**) Χωρὶς πείρα· ἀσυλλόγιστα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *μόνον ἀπεκρίθησαν ἄπρακτα καὶ ἀπαίδευτα ὡς ἄγνωστοι καὶ βάρβαροι* Ἱστ. πατρ. 137^{23}. Βλ. καὶ *ἀκρίτως.*

ἀπράκτα· *τ' ἀπράκτα,* Βίος Ἀλεξάνδρου (ἔκδ. Wagner, Trois poèmes gr.) 5351· *τὰ πράκτα,* Βίος Ἀλ. 5351.

ἄπρακτος, ἐπίθ., Τρωικὰ 527^{14}, Σπαν. (Ζώρ.) V 660, Κομν., Διδασκ. Δ 390, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 463, Γλυκᾶ, Στ. 408, Μανασσ., Χρον. 3005, Ἱερακοσ. 507^{24}, Βίος Ἀλ. 54, 1055, 3740, Συναξ. γαδ. 371, Ἰμπ. 282, Φυσιολ. (Zur.) I $1c^{8}$, Μαχ. 570^{16}, 646^{22}, 650^{33}, Δούκ. 331^{11}, 333^{12}, Σφρ., Χρον. μ. 46^{21}, 54^{3}, 64^{37}, 124^{28}, $132^{24,36}$, 146^{8}, Κορων., Μπούας 75, 105, Ψευδο-Σφρ. 296^{23}, 566^{1-2}, Ἱστ. πολιτ. 56^{15}, 66^{3}, Ἱστ. Βλαχ. 927, Διγ. Ἄνδρ. 354^{16}, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 109^{160}, Συναδ., Χρον. 35, 64.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπρακτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄπραχτος*).

1) Ποὺ δὲ φέρει ἀποτέλεσμα, ἀνώφελος, ἄχρηστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1δ): *Παρόντος γοῦν τοῦ καρτεροκαρδίου Ἀχιλλέως ἄπρακτα ἦσαν καὶ μάταια ὅλα τὰ βουλεύματα τοῦ Ὀδυσσέως* Τρωικὰ 527^{14}· *τοῦ Ἰάγρου ἰδίως σκώπτοντος τοῦτο εἰς ἐμὲ ὡς ἄπρακτον καὶ μόνον ἐπιζήμιον* Σφρ., Χρον. μ. 46^{21}· *Ὁ... Ἀμάρης ἰδὼν τὸν τούτων διωγμὸν ἄκαιρον καὶ ἄπρακτον* Σφρ., Χρον. μ. 132^{24}. Βλ. καὶ *ἀνωφέλητος, ἄπραγος* 1, *ἀσυντελής, εὔκαιρος.* **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ποὺ δὲν φέρει ἀποτέλεσμα, ἀνεπιτυχὴς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. 1α): *ἐπανέστρεψα κἀκεῖθεν ἄπρακτος* Σφρ., Χρον. μ. 54^{3}· *ἄπρακτοι ἐγύρισαν καὶ ἦσαν λυπημένοι* Ἱστ. Βλαχ. 927. Βλ. καὶ *ἀνεπιτήδειος* β. **3α**) Ἀνεπιτήδειος (Πβ. L-S στὴ λ. I 4): *καὶ ἔποικέν μας ἀπράκτους καὶ ἐντροπίασέ μας* Συναξ. γαδ. 371· βλ. καὶ *ἀδυνατῶ* 1β, *ἀνάξιος* 2· **β**) ἀδρανὴς (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1β): *ἄπρακτον καὶ ἀνενέργητον ἐποίησαν τὸν νοῦν μου* Κομν., Διδασκ. Δ 390· *οὕτω μὴ δυνηθεῖσα ἡ ἀρμάδα τῶν Βενετίκων τι ποιῆσαι διὰ τὸ εἶναι καὶ ἀπὸ ξηρᾶς τὸν σουλτάνον, ἔμεινεν ἄπρακτος* Ἱστ. πολιτ. 56^{15} . Βλ. καὶ *ἄβραστος, ἀναπαύω* B1α, *ἄνεργος* 1, *ἀράθυμος* 1, *ἀργοκίνητος, ἀργὸς* II A1, 2β, *ὀκνιάρης.* **4**) Ἀνίδεος, ἄπειρος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2α): *ὡς ἄνανδροι καὶ ἄπρακτοι τοῦ φοβεροῦ πολέμου* Κορων., Μπούας 75· *ἀπράκτους ἀνθρώπους ἀποὺ δὲν ἠξεύραν τὸν κόσμον* Μαχ. 646^{22}. Βλ. καὶ *ἀπειροπόλεμος, ἄπραγος* 2, *ἀστράτευτος.* **5**) Ἀσύνετος, ἀσυλλόγιστος: *μὲ τὸ νὰ ἦταν οἱ πρωτομαστόροι ἄπρακτοι, ἐμάζευαν τὰ ἄσπρα καὶ δὲν τὰ ἔδιδαν εἰς τὸ χρέος* Συναδ., Χρον. 64. Βλ. καὶ *ἀκέφαλος* 3, *ἀσυμβούλευτος, ἀσύμβουλος.* **6**) (Προκ. γιὰ ἡγεμόνα) ποὺ δὲν ἀφήνει πίσω του σειρὰ διαδοχῆς: *ὅτι καὶ ἐμέν' ὁ χρόνος μου συνέχει τοῦ θανάτου, μὴ ἀποθάνω ἄπρακτος καὶ ὅλοι μὲ κατακρίνουν. Θέλω ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ ποίσῃς θέλημά μου ... θέλω νὰ σὲ πανδρεύσω* Ἰμπ. 282.

ἀπρακτῶ, Γλυκᾶ, Στ. 278, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 324.

Τὸ ἀρχ. *ἀπρακτέω.*

α) Μένω ἀργός, ἀδρανὴς (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, λ. *ἀπρακτέω* 1): *ἂν εἶσαι δράκος ν' ἀπρακτῆς καὶ λιόντας νὰ μερώσῃς* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 324· **β**) (προκ. γιὰ νόμο) δὲν ἔχω ἰσχύ: (Πβ. καὶ Ράλλη-Ποτλῆ, Σύνταγμα Β' 285, 18-30): *Ἄρτι καὶ νόμος ἀπρακτεῖ τελείως, ὁ κελεύων: «Ἃ παρ' ἑτέρων γίνονται μὴ καταβλάπτειν ἄλλους»* Γλυκᾶ, Στ. 278.

ἀπραξία ἡ, Καναν. 65B, Κορων., Μπούας 39· *ἀπραξιά,* Διήγ. Ἀλ. G 273^{34}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπραξία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἔλλειψη ἐμπειρίας, ἀδεξιότητα, ἀνικανότητα ἢ ἔλλειψη ἐνέργειας, ἀδράνεια (Πβ. L-S στὴ λ. I 1· ἡ σημασ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3· πβ. πάντως ΙΛ στὴ λ. 1β): *Ὁ Φράντζας τότ' αὐθέντευσε κεῖνον ὅλον τὸν τόπον δι' ἀπραξίαν τοῦ στρατηγοῦ καὶ οὐχὶ μὲ μέγαν κόπον* Κορων., Μπούας 39. Βλ. καὶ *ἀπραγία* 2. **2**) Ἀστοχία, ἀποτυχία (Πβ. L-S στὴ λ. II 1): *καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν λουμπάρδων* (ἔκδ. *βουμπάρδων*· διορθώσ.) *τὴν ἀπραξίαν* Καναν. 65B. Βλ. καὶ *ἀστοχίζω, ἀστοχῶ.*

ἀπρασίνητος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [163], Ε' [285].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *πρασινίζω.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀπρασίνιστος* (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι πράσινος, ποὺ δὲν ἔχει πρασινάδα: *Νὰ ἰδῇς τοὺς κάμπους καὶ βουνὰ δίχως τὰ μυρισμένα λουλούδια κι' ἀπρασίνητα τὰ δένδρη καὶ τὰ δάση* αὐτ. Ε' [285].

ἀπράσσω, βλ. *ἁρπάζω.*

ἄπρεπα, ἐπίρρ., Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 428, Μαχ. 42^{30}, Κυπρ. ἐρωτ. 150^{18}, Σοφιαν., Παιδαγ. 123, Διγ. Ἄνδρ. 317^{16}, Στάθ. Β' 39, Φορτουν. Α' 116.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπρεπος.* Ἡ λ. καὶ στὴ Φυλλ. Ἀλ. 101 καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μὲ τρόπο ἀταίριαστο, ἀνάρμοστο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *στὸ μόδο τοῦτο μ' ἔκαμε ἄπρεπα νὰ μιλήσω* Φορτουν. Α' 116· *μὴ τὸν ὑβρίσῃς ἄπρεπα καὶ μὴ τὸν ἀτιμάσῃς* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 428. **2**) Μάταια, ἄσκοπα: *καὶ μὲν ξοδιάζῃς ἄπρεπα χαρτίν, βαφὴν καὶ κόπον* Κυπρ. ἐρωτ. 150^{18}. Βλ. καὶ *ἄδικα* 1γ, *ἀκαίρως* 2, *ἄμοιαστα, εὔκαιρα.*

ἀπρεπία ἡ, Σουμμ., Ρεμπελ. $169^{\text{δίς}}$, 185.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄπρεπος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπρεπιά*).

Ἀνάρμοστη συμπεριφορὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπρέπεια* καὶ *ἀπρεπιά*): *Εἰς ἐτούτη τὴν ἁμαρτωλὴ εὑρήκανε πάτημα διὰ νὰ σκεπάσουν τὴν ἀπρεπίαν τους* αὐτ. 169. Βλ. καὶ *ἀπρεπολογία, ἀσχημάδι, ἀσωτία.*

ἀπρεπολογία ἡ, Σοφιαν., Παιδαγ. 100.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπρεπὴς* καὶ τὸ οὐσ. *λόγος.*

Ἀκοσμία στὴν ὁμιλία: *νὰ μὴ μανθάνουν λόγια ἄπρεπα καὶ βάρβαρα καὶ ἀπομείνῃ εἰς τὸν νοῦν τῶν παιδίων τίποτε ἀπὸ τὴν φαυλότητα καὶ ἀπρεπολογία τῶν βαρβάρων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπρέπεια.*

ἄπρεπος, ἐπίθ., Ἑρμον. Β 357, Χρον. Μορ. Η 5162, Χρον. Μορ. Ρ 3448, Σπαν. (Ζώρ.) V 351, Μαχ. 140^{12}, 182^{20}, 252^{3}, 254^{9}, 586^{10}, 646^{22}, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 31, Σοφιαν., Παιδαγ. $100^{\text{δίς}}$, 112, 114, 123, Αἰτωλ., Μῦθ. 61^{9}, 128^{19}, Πανώρ. Γ' 384, 638, Ἐρωφ. Α' 336, Β' 101, Δ' 58, Σουμμ., Ρεμπελ. 164, 169, 170, 178, 182, 184, 185, Ἐρωτόκρ. Β' 571, 2018, Δ' 34, Στάθ. Β' 245, Ροδολ. Α' [166], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1332], Χορ. δ' [75], Φορτουν. Α' 68, Ἰντ. α' 54.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπρεπὴς* κατὰ τὸ σχ. *δυστυχὴς - δύστυχος.* Βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 109 καὶ Κακρ., Ἀθ. 38, 1926, 195. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀταίριαστος, ἀνάρμοστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πρᾶμ' ἄπρεπο δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ* Ἐρωτόκρ. Β' 2018· *Φόβοι τσ' ἀγάπης τσ' ἄπρεπης πάντα τσὶ συντροφιάζου* Ἐρωφ. Β' 101· *ἐσύντριψε τοὺς ἀπρεπούς τους λογισμοὺς* Σουμμ., Ρεμπελ. 185· *νὰ φυλάσ-*

σωμεν τὰ παιδία ἀπὸ τὴν αἰσχρολογίαν καὶ τὰ ἄπρεπα καὶ ἀναίσχυντα λόγια Σοφιαν., Παιδαγ. 114· *ἐπῆγαν νὰ μιλήσουν τοῦ πρεβεδούρου μὲ τρόπον σκληρὸν καὶ ἄπρεπον* Σουμμ., Ρεμπελ. 164. Βλ. καὶ ἄκαιρος 2β, ἄμοιαστος, ἀνοίκειος, ἄσχημος, ἄφαντος, ἀψήφιστος. **2**) Ἀντικανονικός: *νὰ πολομᾶ καὶ τοὺς ἐξόδους τοὺς ἀπρέπους, ἀποὺ δὲν ἦσαν ταμένοι καὶ γραμμένοι εἰς τὸ σύγκριτον* Μαχ. 140[12]. Βλ. καὶ ἄτακτος 2.

'Απρίλιος ὁ, Διγ. (Trapp) Gr. 2326, Χρον. Μορ. Η 147, Λίβ. (Lamb.) N 889, Φυσιολ. (Legr.) 762, Μαχ.42[8], Θησ. Γ' [50[3]], Ἔχθ. χρον. 12[6]· *'Απρίλης*, Λίβ. Esc. 1029, Μαχ. 44[19], Περὶ γέρ. 164, Ἐρωτόκρ. Α' 1378.

Τὸ μτγν. οὐσ. *'Απρίλιος* ⟨λατ. *aprilis* (Sophocl.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ. λ. *'Απρίλις*).

Ὁ τέταρτος μήνας τοῦ χρόνου (βλ. ΙΛ, λ. *'Απρίλις* 1): *ἐπορεύετο ἐν 'Αδριανουπόλει εἰπὼν ὅτι τὸν 'Απρίλιον ἔρχομαι πάλιν* Ἔχθ. χρον. 12[6]· *τοῦ νεούτσικου τὸ φίλημα καὶ τ' ἀγκαλιάσματά του μοιάζουν στ' 'Απρίλη τὲς δροσιές, τ' ἄνθη καὶ τὰ καλά του* Περὶ γέρ. 164· σὲ προσωποποίηση: *'Απρίλης ἦτον ἀπ' αὐτόν, νὰ εἶδες ποιμέναν ἄνδρα ἀσκέπαστος, ἀκτένιστος, ἄντραλος εἰς τὴν πλάσιν* Λίβ. Esc. 1029 (βλ. καὶ κριτ. ὑπ.).

ἀπριλοφόρητος, ἐπίθ., Βυζ. σκωπτ. τραγ. σ. 188.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *'Απρίλιος* καὶ τὸ *φορῶ*. Βλ. καὶ Κακρ., Ἀφ. Τριαντ. 141.

Ποὺ εἶναι ντυμένος (μὲ) τὸν Ἀπρίλη: *Νὰ καῆς* (ἔκδ. *κῆς*· διορθώσ.), *Φλεβάρη, φλέγεις με, καὶ Μάρτη ἐμάρανές με, 'Απρίλη ἀπριλοφόρητε καὶ Μὰ κατακαμένε* ὅ.π.

ἄπριστος, ἐπίθ., Φυσιολ. (Zur.) XXXIII 2[17].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπριστος*.

Ἀπριόνιστος (Πβ. L-S στὴ λ. 2): *εὑρόντες πρίζουσι τὸ δένδρον ἐπαφιέντες μικρὸν ἐξ αὐτοῦ ἄπριστον* ὅ.π.

ἀπροβαίνω, βλ. *προβαίνω*.

ἀπρόδοτος, ἐπίθ., Πρόδρ. 5[2].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *προδίδω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν προδόθηκε (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Ἔκτισα πύργον ὀχυρὸν... καὶ ἔλεγα ὅτι ἔνι ἀπρόδοτος... ἀρτίως θωρῶ προδίδοται* ὅ.π.

ἀπρόθεσμος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4[12].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπρόθεσμος*.

Ποὺ γι' αὐτὸν δὲν ἔχει ὁριστῆ προθεσμία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀπρόθεσμος ἐπιφώνησις δέκα ἡμέρας ἔχει προθεσμίαν* ὅ.π.

ἀπρόθυμος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 510[4].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπρόθυμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι πρόθυμος, δὲν εἶναι εὐδιάθετος (Ἡ σημασ. ἀρχ. L-S καὶ σημερ., ΙΛ): *Ποιοῦσι δὲ αὐτὸν* (δηλ. *τὸν ἱέρακα*) *καὶ ἐν τῇ θήρᾳ ἀπρόθυμον καμόντα πάνυ* ὅ.π.

ἄπροικος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. 542[7-8], 543[10], 581[19], Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 11[16], Ε' 8[83], Βακτ. ἀρχιερ. 136.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπροικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει προίκα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ): *ἐπῆρεν τὴν γυναίκα ἄπροικον* Ἑλλην. νόμ. 581[19]· *Περὶ ἀπροίκου γάμου* Βακτ. ἀρχιερ. 136.

ἀπρόκοπος, (Ι), ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 528, Διήγ. Βελ. 573, Ριμ. Βελ. 978, Κορων., Μπούας 150, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [224], Δ' [1074].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπρόκοπος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπρόκοφτος*).

α) Ποὺ δὲν κάνει προόδους (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σημερ., ΙΛ ὅ.π. 1α): *Κι' ἂς πλήσκουν οἱ ἀπρόκοποι λέγω τῆς ἀφεντιᾶς σου, τί φαίνονται τὰ ἔργατα καὶ τὰ καμώματά σου* Κορων., Μπούας 150· *ἐγὼ μὲν οὖν ἀπείραστος, ἀπρόκοπος γραμμάτων, διήγησιν θέλω εἰπεῖ* Ριμ. Βελ. 978· **β**) ὀκνηρός, ἀργὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *Ὦ πόσ' ὀκνὴ κι' ἀπρόκοπη εἶσαι, μὰ τὴν ἀλήθεια!* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [224].

ἀπρόκοπος, (ΙΙ)· *ἀπρόκοπον*, Βίος Ἀλ. 528, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπόκοπον* (βλ. Χαριτων., ΕΕΒΣ 8, 1931, 241 καὶ Alexanderroman[b] 16[11] [κριτ. ὑπ.]). Βλ. *ἀπόκοπος*.

ἀπρόκρουστος, Λίβ. Sc. 1333, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπρόσκρουστος*.

ἀπρομελέτητος, ἐπίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 107.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *προμελετῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ γίνεται χωρὶς νὰ προηγηθῆ σκέψη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐγὼ κρίνω καὶ ἀποφασίζω νὰ μηδὲν τολμήσουν νὰ εἰποῦν* (ἐνν. *τὰ παιδία*) *τίποτε ἄσκεπτα καὶ ἀπρομελέτητα* ὅ.π.

ἀπρονόητος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 18[34], Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ. 13[16].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ποὺ γι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει καμιὰ πρόνοια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Ὁ ἀπρονόητος δὲ ἐστιν ἢ ὁ μηδένα τὸν προνοούμενον ἔχων αὐτοῦ ἢ ὁ μὴ δυνάμενος ἑαυτοῦ προνοεῖσθαι* ὅ.π.

ἀπροόπτως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 6426, Ἱερακοσ. 341[5].

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπροόπτως*.

1) Ξαφνικὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀπρόοπτος* ΙΙ): *ὁ θηρευτὴς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐκτείνας διὰ τῆς ὀπῆς κατέσχεν αὐτοὺς ἀπροόπτως* Ἱερακοσ. 341[5]. Βλ. καὶ ἀόρατα, αἰφνιδῶς, ἄφνου. **2**) Χωρὶς πρόνοια, πρόβλεψη, ἀσύνετα: *φεύγων τὸ κατὰ κρημνῶν ἐλαύνειν ἀπροόπτως* Μανασσ., Χρον. 6426.

ἀπροπάτηκτος, ἐπίθ., βλ. *ἀπερπάτητος*.

ἀπρόσδεκτος, ἐπίθ., Ἀρμεν. Α' 4[89].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπρόσδεκτος*.

Ἀπαράδεκτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι): *ὁ τοῦτο βουλόμενος ποιεῖν παντελῶς ἐστιν ἀπρόσδεκτος* ὅ.π.

ἀπρόσεκτα, ἐπίρρ., Hist. imp. 99· *ἀπρόσεχα*, Ἱστ. Βλαχ. 2599.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀπρόσεκτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *ἀπρόσεχτα* (ΙΛ, λ. *ἀπρόσεχτα*). Ὁ τ. *ἀπρόσεχα* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *προσέχω*.

α) Χωρὶς προσοχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.)· **β**) χωρὶς σύνεση, μὲ ἐπιπολαιότητα: *καὶ λέγομεν ἀπρόσεχα ὡσὰν μικρὰ παιδία* Ἱστ. Βλαχ. 2599.

ἀπρόσεκτος, ἐπίθ., Σπαν. Α' 345, Σπαν. (Λάμπρ.) V 375, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 472.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *προσέχω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπρόσεχτος*).

Ποὺ δὲν προσέχει, ἐπιπόλαιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀπρόσεχτος*): *Πολλάκις γὰρ οἱ ἀπρόσεκτοι λέγουν ἀπερισκέπτως* Σπαν. (Λάμπρ.) V 375. Βλ. καὶ *ἀκρόνεος, ἀλαφρὸς* 3, *ἀναίσχυντος, ξώφαλσος*.

ἀπροσεξία ἡ, Σπαν. Β 190, Σπαν. (Ζώρ.) V 61, Σπαν. (Λάμπρ.) V 206, Ἑρμον. Θ 271, Ψ 155, Ω 264, Φυσιολ. (Legr.) 251, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 23, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν.) 526 (κριτ. ὑπ.), Ἱστ. Βλαχ. 702· *ἀπροσεξιά*, Ἑρμον. Θ 327, Φυσιολ. (Legr.) 42.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀπροσεξία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπροσεξιά*).

Ἔλλειψη προσοχῆς, ἐπιπολαιότητα, ἀπερισκεψία (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ταῦτα μὲν οὕτως ὑπῆρχεν εἴς τε τῆς Τροιᾶς τὴν μάχην ἕνεκα τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ τε Πάριδος ἐκείνου τὴν κακὴν ἀπροσεξίαν* Ἑρμον. Ω 264· *πίπτει* (ἐνν. *ὁ ἐλέφας*) *ἐξ ἀμελείας του καὶ ἐξ ἀπροσεξιᾶς του* Φυσιολ. (Legr.) 42. Βλ. καὶ *ἀγνωσία* 1α, *ἀγνωσύνη, ἀνοστάγρα, ἀφροσύνη, εὐκολότητα*.

ἀπρόσεχα, ἐπίρρ., βλ. *ἀπρόσεκτα*.

ἀπρόσκοπος, ἐπίθ., Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 21^{23}, 24^{36}, 28^{31}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπρόσκοπος* (L-S στὴ λ. A).

Ἄμεμπτος, ἄψογος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. AI1): *Ἡ δὲ... χάρις... διατηρείη σου τὸ θειότατον σκῆνος ἀμώμητον καὶ ἀπρόσκοπον Θεῷ καὶ ἀνθρώποις εὐάρεστον* αὐτ. 28^{31}. Βλ. καὶ *ἀνέγκλητος* 1α, *ἀνεπίληπτος, ἀνεπισφαλής, ἄψογος*.

ἀπρόσκοπτος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Ἀναγ. 398, Λίβ. Ρ 1035.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν προσκόπτει, δὲν προσκρούει πουθενά, ἀνεμπόδιστος, ἀπρόσβλητος (Ἡ σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S): *οὕτως καὶ οἱ ἐνάρετοι ἐν τῇ τοῦ βίου ζάλῃ ἀκύμαντοι, ἀπρόσκοπτοι μένουσι* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 398· *ἀποξενώσεως ἕνωσις καὶ ἀπρόσκοπτος ἀγάπη* Λίβ. Ρ 1035. Βλ. καὶ *ἀνοικτὸς* 1ε¹, *ἀπρόσκρουστος*.

ἀπροσκόπτως, ἐπίρρ., Βίος Ἀλ. 3531, Δούκ. 183^{14}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 41^{27}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπροσκόπτως* (Lampe, Lex.).

Χωρὶς νὰ προσκόπτῃ, νὰ σκοντάφτῃ κανεὶς πουθενά, ἀνεμπόδιστα (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex.): *τῆς τύχης ἱλαρῶς ἐπιβλεψάσης καὶ ἀπροσκόπτως προτρεχούσης* Δούκ. 183^{14}. Βλ. καὶ *ἀπαρεμποδίστως*.

ἀπρόσκρουστος, ἐπίθ., Λίβ. Sc. 1333 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Ν 2171 (ἔκδ. *πρόσκρουστος*· διόρθ. Lambert [Λίβ., σ. 445]).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπρόσκρουστος*.

Ποὺ δὲν προσκρούει πουθενά, ἀνεμπόδιστος: *Ἀποτότε πάλιν ἀποξενώσεως ἕνωσις καὶ ἀπρόσκρουστος ἀγάπη* Λίβ. Sc. 1333 (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀπρόσκοπτος*.

ἀπροσμάχητος, ἐπίθ., Προδρ. III 421, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1166, 1176, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 400, 402.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἀρχ. *προσμάχομαι*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex.): *Ὦ τῆς*

πορφύρας βλάστημα, παντάναξ τροπαιοῦχε καὶ τεῖχος ἀπροσμάχητον τῆσδε τῆς Βυζαντίδος Προδρ. III 421. Βλ. καὶ *ἀνυπόστατος* 1.

ἀπρόσοδον τό, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 46^{20}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀπρόσοδος* ὡς οὐσ.

(Προκ. γιὰ τόπο) ἡ μὴ παροχὴ προσόδων (Πβ. L-S, λ. *ἀπρόσοδος* II): *ἐδῶ καὶ ἠξεύρει ἡ τιμιότης σου τὴν σκληρότητα τοῦ τόπου καὶ τὸ ἀνωφελὲς καὶ ἀπρόσοδον* ὅ.π.

ἀπροσπάθεια ἡ, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 255.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *προσπάθεια*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ἔλλειψη πάθους· ἀποχὴ ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν 6. αἰ., Lampe, Lex.): *καὶ πρῶτον μὲν τῶν τριῶν βαθμίδων τὰ ἰδιώματα ἴδωμεν, φυγῆς τε κόσμου, ἀπροσπαθείας λέγω καὶ ξενιτείας* ὅ.π.

ἀπροσπαθής, ἐπίθ., Σφρ., Χρον. μ. 84^{23-4}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπροσπαθὴς* (Lampe, Lex.).

Ποὺ δὲν αἰσθάνεται πάθος, ἀμερόληπτος (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex.): *Καὶ τίνα νὰ εὕρισκον ἀπροσπαθῆ καὶ νὰ μηδὲν πρόσκειται εἴς τι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπροσωπόληπτος*.

ἀπροσπαθῶς, ἐπίρρ., Σφρ., Χρον. μ. 84^{16}, Ψευδο-Σφρ. 364^{37}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀπροσπαθῶς* (Lampe, Lex.).

Χωρὶς πάθος, νηφάλια, ἀτάραχα (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., Lampe, Lex.): *Ὁ Καντακουζηνὸς ὁποὺ ὡς ἂν πολλῷ τῶν ἄλλων ἀπροσπαθῶς ἐβουλεύετο καὶ ὁμοίως ἀπέθανεν* Σφρ., Χρον. μ. 84^{16}.

ἀπροσπόριστος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' $2^{4 δίς}$.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ ἀρχ. *προσπορίζω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Sophocl. καὶ Lampe, Lex.

Ποὺ δὲν παρέχει πόρο, εἰσόδημα: *ἀπροσπόριστα μέν ἐστιν ὅσα ἐκ μητρικῆς κληρονομίας... καὶ τούτων τὴν μὲν χρῆσιν ἔχει ὁ πατήρ, τὴν δὲ δεσποτείαν οἱ παῖδες* ὅ.π.

ἀπροσφύλακτος· *ἀπροσφυλάκτων*, Διγ. (Trapp) Gr. 24 (κριτ. ὑπ.), πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀπροφυλάκτων* (διόρθ. Καλονάρος [Διγ., Trapp, Gr. 24, κριτ. ὑπ.]· πβ. καὶ L-S, λ. *προσφυλακή*).

ἀπρόσψαυστος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 571.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπρόσψαυστος*.

Ποὺ δὲν τὸν ἀγγίζει κανείς, ἀνέγγιχτος (Πβ. L-S): *ἀπρόσψαυστος... ὁ Θρόνος καθορᾶται* ὅ.π.

ἀπροσωπολήπτης ὁ, Διγ. Α 4477.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ μτγν. οὐσ. *προσωπολήπτης*. Πβ. πάντως καὶ *ἀπροσωπόληπτος*.

Ποὺ δὲν προσωποληπτεῖ, ἀμερόληπτος: *Εἰς κριτὴν ἀπέρχομαι τὸν ἀπροσωπολήπτην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπροσωπόληπτος*.

ἀπροσωπόληπτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4833, Ψευδο-Σφρ. 184^{34}, 344^{4}, Ἱστ. πολιτ. 50^{15}, Ἱστ. Βλαχ. 1393, Διγ. Ἄνδρ. 408^{16}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 43^{9}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀπροσωπόληπτος* (Lampe, Lex.).

Πού δὲν προσωποληπτεῖ, ἀμερόληπτος (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. Αα): *Ὅμως ἐγὼ ὑπάγω εἰς κριτὴν ἀπροσωπόληπτον* Διγ. Ἄνδρ. 408^{16}. Βλ. καὶ *ἀπροσπαθής, ἀπροσωπολήπτης.*

ἀπροφύλακτος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 24 (βλ. *ἀπροσφύλακτος*).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀπροφύλακτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπροφύλαχτος*).

Ἀφύλαχτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀπροφύλαχτος* 2): *πλήθη ἠχμαλώτευσε λαοῦ ἀναριθμήτου, ἀπροφυλάκτων τῶν μερῶν ἐκείνων τυγχανόντων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀφρούρητος.*

ἄπταιστος, ἐπίθ., Μαχ. 216^{9}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [452]· *ἄφταιστος,* Πιστ. βοσκ. I 2, 155· 354, III 3, 303· 4, 47· 7, 12, IV 8, 212, V4, 13 Σουμμ., Ρεμπελ. 169, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' 430, Ζήν. Γ' 111.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπταιστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση καὶ ὁ τ. της στὴ λογοτεχνία καὶ τὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἄφταιχτος*).

α) Πού δὲν εἶναι ἔνοχος, ἀθῶος (Ἡ χρ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄφταιχτος*): *ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν ἀβανίαν ἐτούτη γνωρίζοντάς τονε ἡ δικαιοσύνη ἄφταιστον* Σουμμ., Ρεμπελ. 169· βλ. καὶ *ἀγίνωσκος* (Προσθ. β' τόμ.), *ἀδόλωτος, ἀκριμάτιστος, ἀμέριμνος* δ, *ἀναιτίατος* β, ἀνέγκλητος (I) 1α· **β**) (προκ. γιὰ ἐνέργεια) ἄδολος, ἁγνός: *φανίστη μου στὰ παρακάλια* (κατὰ χφ.) *τ' ἄφταιστα* (ἔκδ. *ἄφταιστον*· διορθώσ.) *πού-'χα κάμει* Πιστ. βοσκ. III 7, 12.

ἀπταίστως, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 439, Μιχ. ἱερομ. (Παπαδ-Κερ., BZ 20, 1911) 24.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀπταίστως.*

Χωρὶς φταίξιμο: *Ὅσον ἀπταίστως ἔπαθες, ὅσον ἀδίκως πάσχεις, τοσοῦτον πολλαπλάσιος ἀπόκειται μισθός σοι* Γλυκᾶ, Στ. 439. Βλ. καὶ *ἀντίδικα* Β, *ἄπιστα* 2.

ἀπτέρωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. I γ' 72 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 60^{3}].

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S). Πβ. ΙΛ, λ. *ἀφτέρωτος.*

Πού δὲν ἔχει φτερὰ (Πβ. L-S στὴ λ. I καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *τὸν ὑπήκοον λαὸν ἀμφέπει καὶ συνέχει, ὡς ἀπτερώτους, ἁπαλούς, νηπίους ὀρταλίχους* ὅ.π.

ἀπτὶ τό, βλ. *ἀφτίον ἀφτὶ(ν).*

ἄπτομαι, βλ. *ἅπτω.*

ἀπτότουβον τό, βλ. *ἀπτρότουβον.*

ἀπτούμενος, μτχ., βλ. *ἅπτω.*

ἀπτρότουβον τό· *ἀνδρότουβον,* Προδρ. II Η 42ε.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄπτριον* καὶ *τουβίν.* Ὁ τ. *ἀνδρότουβον* πιθ. ἀπὸ παρετυμ. Στὸ Du Cange τ. *ἀπρότουβον* (λ. *τουβίν*).

Φιτίλι (Βλ. Du Cange, ὅ.π.· βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Β^{2} 92): *οὐ θέλομεν ἀνδρότουβον, οὐ θέλομεν καντήλαν* ὅ.π.

ἅπτω, Σπαν. V suppl. 166, Διγ. Esc. 1347, Ἑρμον. Φ 321, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 82, Ριμ. Βελ. 109, 445, Διήγ. πανωφ. 60, Τζάνε, Κρ. πόλ. 167^{22}, 239^{8}, 271^{19}, 273^{6}, 372^{26}· *ἅπτομαι,* Ἀπολλών. (Wagn.) 357· *ἄφτω,* Ἐρωτοπ. 285, Χρησμ. I 173, Μαχ. 68^{11}, 384^{27}, 670^{13}, Διήγ. Ἀλ. V 49, Κυπρ. ἐρωτ. 4^{3}, 5^{4}, 6^{10}, 19^{2}, 20^{3}, 23^{5}, 35^{4}, 92^{26}, 99^{18}, 104^{27},

108^{10}, Ἀπόκοπ. 94, Φαλιέρ., Ἱστ. V 346, Βεντράμ., Φιλ. 55, Ἀχέλ. 2116, Θρ. Κύπρ. Κ 217, 354, Πανώρ. Α' 5, Γ' 48, Δ' 118, Ε' 71, 76, Ἐρωφ. Β' 271, Δ' 646, Ε' 335, Πιστ. βοσκ. I 1 356, Ἐρωτόκρ. Α' 180, 2158, Β' 778, 1891, Γ' 455, 519, Θυσ.^{2} 234, 276, Στάθ. Ἰντ. α' 41, Β' 209, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 49, Γ' 22, Διήγ. ὡραιότ. 202, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [433], Φορτουν. Β' 134, Ἰντ. δ' 137, Ζήν. Β' 36, Λεηλ. Παροικ. 541, Τζάνε, Κρ. πόλ. 149^{8}, 244^{3}, 367^{3}, 559^{25}· μτχ. *ἀπτούμενος,* Μαχ. 82^{23}, Ἀνθ. χαρ. 294^{18}· *ἀπτωμένος,* Λίβ. Ρ 265, Χρησμ. I 312· *ἀφτούμενος,* Μαχ. 588^{6}, Κυπρ. ἐρωτ. 64^{2}, Ἐρωτόκρ. Γ' 1396, Θυσ.^{2} 402, 409, Φορτουν. Ἰντ. α' 162, Β' 228, Γ' 216, Ζήν. Β' 76, Τζάνε, Κρ. πόλ. 176^{9}, 346^{8}· *ἀφτουμένος,* Χούμνου, Π.Δ. Χ 40· *ἀφτωμένος,* Λέοντ., Αἰν. II 18, Πανώρ. Α' 3, Β' 216, Στάθ. Α' 44, Λεηλ. Παροικ. 641, Τζάνε, Κρ. πόλ. 377^{22}.

Τὸ ἀρχ. *ἅπτω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄφτω*).

1) Μτβ. (ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἀνάβω (κ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Β I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ἐγὼ τὴν σβήνω* (δηλ. *τὴν καρδιά*), *λυγερή, κ' ἐσὺ τὴν ἄφτεις πλέον* Ἐρωτοπ. 285· *νὰ τ' ἄψουν, νὰ χαλάσουνε κι' ὅλοι τως νὰ καοῦνε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 149^{8}· *πυρὰς ἐξ ἀμφοτέρων ἄψαντο* (ἔκδ. *ἄψαν τὸ*) Ἑρμον. Φ 321. Βλ. καὶ *ἀναλαβαίνω* 2, *ἀνάπτω* Α1α. **2**) (Ἀμτβ.) ἀνάβω, καίομαι: *τίς μπορεῖ τὰ κάρβουνα ὡς ἄφτου νὰ τὰ σβήσῃ;* Ἐρωτόκρ. Γ' 519· *ἐδόξεψά τσι ἀδυνατὰ κι' ἄψα τὰ σωθικά τους* Πανώρ. Ε' 71· *γροικῶ στὸ στῆθος μου καμίνι ἀφτωμένο* Πανώρ. Α' 3. Βλ. καὶ *ἀναλαμπάνω* I Β, *ἀναλιγώνω* Β2, *καψοφλογίζομαι, λαβαίνω, πιάνω.* **3**) (Μεταφ.) ἀνάβω, ἐξάπτομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β2): *ἐντράπη κεν ὁ Κρητικός, ἄφτει, ξεκοκκινίζει* Ἐρωτόκρ. Β' 1891. Βλ. καὶ *ἀνάπτω* Α3α, *ξάφτω.*

ἀπτωμένος, μτχ., βλ. *ἅπτω.*

ἀπύθμαντος, ἐπίθ., Βίος ὁσ. Ἀθαν. 246.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *πυθμὴν* μὲ ἐπίδρ. τῶν ἐπιθ. σὲ *-αντος.* Ἡ λ. ἤδη στὸν Ἰωάννη Κλίμακος (Lampe, Lex.).

Πού δὲν ἔχει πυθμένα, ἀπύθμενος, ἀπέραντος (Ἡ σημασ. στὸν Ἰωάννη Κλίμακος, Lampe, Lex.): *ἦν γὰρ χάος ἀπύθμαντον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνεξείκαστος.*

ἀπυρθυμία, Ζήν. Δ' 304, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἡ πεθυμία.* Βλ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 70.

ἀπύρι(ν) τό, Χούμνου, Π.Δ. Χ 40 (ἔκδ. *πύριν*· διόρθ. Ξανθ., ΕΕΒΣ 3, 1926, 343), Πικατ. 90, Ἐρωτόκρ. Δ' 744.

Ἀπὸ τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἄπυρος* (μτγν. χρ. *θεῖον ἄπυρον*) (L-S, λ. *ἄπυρος* 4). Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 169 κέ., Χατζιδ., Ἀθ. 20, 1908, 565, Στεφαν., Λαογρ. 10, 1929/30, 208. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θειάφι (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. μτγν., L-S, ὅ.π., καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 1): *Τὸ 'ναν του στόμαν ἔβγανεν φωτιάν, καπνὸν καὶ ἀπύριν* Πικατ. 90· *ὁπού 'χε δεῖ λινόξυλα ἐκεῖ 'βανε τ' ἀπύρι* Ἐρωτόκρ. Δ' 744. Βλ. καὶ *ἄπυρος.*

ἄπυρος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 436^{6}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄπυρος.*

(Μὲ τὸ οὐσ. *θεῖον*) φυσικὸ θειάφι (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. 4. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 43): *θείου ἀπύρου καθαροῦ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπύρι(ν).*

ἀπώ, Πιστ. βοσκ. II 8, 16, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ὤ, πῶς.*

ἀπώγων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3859.

᾿Απὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ οὐσ. *πώγων*. ῾Η λ. καὶ στὴ Σούδα (L-S).

Ποὺ δὲν ἔχει γενειάδα, ἀγένειος (῾Η σημασ. καὶ στὴ Σούδα): *μεῖραξ τρυφεροπρόσωπος, ἀνίουλος, ἀπώγων* ὅ.π.

ἀπώδα, Στάθ. Γ′ 494, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀποδὰ* (διόρθ. Κριαρ., ΕΕΒΣ 9, 1932, 376).

ἀπῶδε, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. O 222, 465, Προδρ. I 129, Διγ. Esc. 338· *ἀππῶδε,* ᾿Ασσίζ. 99^{28}, 186^{7}, 366^{27}, Μαχ. 262^{23}, 294^{2}, 354^{13}, 372^{34}, 390^{16}, 476^{14}, 490^{14}, 512^{10}, 574^{12}, 650^{26}· *ἐπῶδε,* Φορτουν. Πρόλ. 113, Β′ 243· *ἐπῶδες,* Φορτουν. Γ′ 609.

᾿Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπὸ ὧδε*. ῾Ο τ. *ἐπῶδε* κατὰ παρετυμολ. πρὸς τὴν *ἐπί*. ῾Ο τ. *ἐπῶδες* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ -ες, ὅπως *χθές, ἐπίτηδες*. ῾Η λ. καὶ οἱ τ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀπεδῶ*).

Α′ Τοπ. **1**) (Γιὰ κίνηση ἀπὸ τόπο σὲ τόπο) **α**) ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος (Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1α): *νὰ μὲν πάγης ἀππῶδε, ἀμμὲ νὰ μείνης* Μαχ. 372^{34}· *ἐπῶδε ἐξόρισέ σε* Φορτουν. Β′ 243· βλ. καὶ *ἀπεντεῦθεν* γ, *ἀπεπά*· **β**) πρὸς τὰ ἐδῶ, ἐδῶ: *Μὰ ἐδῶ θωρῶ τὸ Θόδωρο κ᾿ ἐπῶδες κατεβαίνει* Φορτουν. Γ′ 609· *ὅταν ἐστράφην σάβουρος ἀπῶδε παρ᾿ ἐλπίδα* Προδρ. I 129. **2**) (Γιὰ στάση) **α**) ἐδῶ, σ᾿ αὐτὸ τὸ μέρος (Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἐχθὲς ἐπαραβραδιάστημαν καὶ ἐμείναμεν ἀπῶδε* Διγ. Esc. 338· **β**) φρ. *ἀπῶδε καὶ ἀπέκει* ἢ *ἀπεκεῖθεν*=ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη (Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἐκάθηντο ἀπῶδε του καὶ ἀπέκει* Λόγ. παρηγ. O 465· *εὐθὺς ἀπῶδε ἐστρέφετον ὁ ξένος καὶ ἀπεκεῖθεν* Λόγ. παρηγ. O 222. **Β′** Χρον. **1**) Φρ. *ἀππῶδε καὶ ὀμπρὸς*=ἀπὸ τώρα καὶ ἔπειτα (Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἐντέχεται νὰ τοῦ δοθῇ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ἀππῶδε καὶ ὀμπρὸς νὰ ἰατρεύγῃ εἰς τὴν χώραν* ᾿Ασσίζ. 186^{7}· *τίς νὰ ᾿μπιστευθῇ τοῦ ὅρκου του πλέον... ἀππῶδε καὶ ὀμπρός;* Μαχ. 262^{23}. Βλ. καὶ *ἀπεδὰ* 2β, *ἀπεδῶθεν* 2. **2**) (Μὲ τὸ ἐπίρρ. *ὀπίσω*) ὡς τώρα, ὡς σήμερα: *τὸ ποῖον γέγονεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐναντίον τῶν καλῶν εἰθισμάτων καὶ τῶν καλῶν κουστουμίων τοῦ ρηγάτου τῶν ῾Ιεροσολύμων, τῶν ποίων ἐθέσπισαν... οἱ καλοὶ ρηγάδες ὁποὺ ἦσαν ἀππῶδε καὶ ὀπίσω* ᾿Ασσίζ. 366^{27}· *δὲν πρέπει νὰ ποίσωμεν εἰς τὸν καιρόν μας πράμαν ἀποὺ δὲν ἐγίνην ἀππῶδε καὶ ὀπίσω* Μαχ. 354^{13}.

ἀπώλεια ἡ, Μανασσ., Χρον. 3551, Διγ. Gr. III 162, Διγ. Esc. 1519, Διγ. Τρ. 577, Διγ. Α 1093, ῾Ερμον. Π 65, Χρον. Μορ. Η 4307, 8554, Φλώρ. 549, Καναν. 73C, Λέοντ., Αἰν. I 50, V 47, Φυσιολ. (Legr.) 142, ᾿Ανακάλ. 56, Θησ. Πρόλ. [5], ᾿Αλεξ. 1328, Πικατ. 451, 462, Κορων., Μπούας 47, Πένθ. θαν.^{2} 522, 579, Σταυριν. 66, ῾Ιστ. Βλαχ. 2556 [=Γέν. Ρωμ. 146], Διγ. ῎Ανδρ. 337^{9}· *ἀπωλεία,* Πικατ. 466, Θρ. Κύπρ. Κ 112.

῾Η λ. στὸν ᾿Αριστ. Γιὰ τὸν τ. *ἀπωλεία* πβ. *συντέλεια - συντελεία* καὶ *εὐγένεια - εὐγενεία*, ποὺ ἴσως νὰ ὀφείλωνται καὶ σὲ μετρ. ἀν. ῾Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

1α) (Προκ. γιὰ πράγμ.) καταστροφὴ (῾Η σημασ. στὸν ᾿Αριστ., L-S στὴ λ. I): *ἀπώλεια τοῦ κόσμου* Λέοντ., Αἰν. V 47· *τὸ πριγκιπάτο ᾿Αχαΐας ἀπόρει κ᾿ ἐκιντύνευεν καὶ ἦτον εἰς ἀπώλειαν* Χρον. Μορ. Η 8554· βλ. καὶ *ἀνάθεμα(ν)* 2, *ἀφανιασμός, καταλυμός, χαλασμός*· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) θάνατος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὴν κρίσιν, τὴν ἀπώλειαν κόρης τῆς Πλάτσια-Φλώρης* Φλώρ. 549· βλ. καὶ *αἷμα(ν)* 5α, *ἀποθαμός, ἀποθανή, πλάκα*· φρ. *πηγαίνω τῆς ἀπωλείας*=καταστρέφομαι: *τοὺς Τούρκους ὅλους ἔκοψεν καὶ πᾶν τῆς ἀπωλείας* Σταυριν. 66. **2**) (Θρησκ. καὶ ἠθ.) καταστροφή, διαφθορὰ (῾Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *μήπω φωτός τε μετασχών, ὡς ἀληθῶς ἐτίμων τὰ σκότους ὄντως ἄξια καὶ πάσης ἀπωλείας* Διγ. Gr. III 162· *πάραυτα ἐσηκώθηκεν ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας, ὁ πρωτοφθαίστης δαίμονας καὶ υἱὸς τῆς ἀπωλείας* Πικατ. 451· *πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς τῆς ἀπωλείας* Πένθ. θαν.^{2} 579.

ἀπώλεσις ἡ, βλ. *ἀπόλεσις*.

ἀπώρας, ἐπίρρ., Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 630, ᾿Απόκοπ. 115· *ἀφώρας,* Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. (Wagn.) 630.

᾿Απὸ τὴ συνεκφ. *ἀπ᾿ ὥρας*. ῾Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

α) ᾿Εγκαίρως: *᾿Απώρας βάλε τὴν βουλὴν μὲ τὴν καλὴν τὴν ὥραν* Ψευδο-Γεωργηλ., ῞Αλ. Κων/π. 630· βλ. καὶ *ἀπονωρὶς* 1· **β**) ἐνωρίς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ Σαββάτον βιάζουνται ἀπώρας νὰ σκολάσουν* ᾿Απόκοπ. 115.

ἄρα, σύνδ., ῾Ελλην. νόμ. 527^{12,30}, κ.π.ἀ.

῾Ο ἀρχ. σύνδ. *ἄρα*. ῾Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (ΙΛ).

1) Βέβαια, φυσικὰ (῾Η σημασ. καὶ στὸ ποντιακὸ ἰδίωμα, ΙΛ στὴ λ. 2. Πβ. καὶ L-S στὴ λ. Β5): *εἰ δὲ ὁ δεδωκὼς* (ἐνν. *παραιτήσεται τὰ γεγονότα*), *ἐκπίπτει τῆς ἀρραβώνας αὐτοῦ, εἰ μὴ ἄρα εὔλογος αἰτία παρακολούθησεν εἰς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι* αὐτ. 527^{30}. Βλ. καὶ *ἄντις, ἀπεδὰ* 3. **2**) ῞Ομως, ὡστόσο, παρ᾿ ὅλ᾿ αὐτὰ (Πβ. L-S στὴ λ. Β6): *Κἄν τε αὐτεξουσία ἐστὶν ἡ κόρη, κἄν τε ὑπεξουσία, κἄν τε ἐλάττων οὖσα τῶν κε′ ἐτῶν, ἐὰν ἄρα εἶπεν ὅτι τοῦ νόμου ὑπάρχει καὶ ἔλαβεν ἀρραβῶνας, ὕστερον οὐδὲν ἠθέλησεν πληρῶσαι τὸν γάμον, εἰς τὸ διπλάσιον οὓς ἔλαβεν ἀρραβῶνας ἀποδίδωσιν* αὐτ. 527^{12}. Βλ. καὶ *ἀμὴ* 1β, *ἄντις*.

ἀρά, ἐπίρρ., βλ. *ἀραιά*.

ἀραβικά, ἐπίρρ., ᾿Ιατροσ. 20^{69}.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀραβικός*.

Στὴν ἀραβικὴ γλώσσα: *Αἱ λέξεις σημαίνουν τὰς πέντε πληγὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ᾿Ιησοῦ Χριστοῦ ἀραβικὰ* ὅ.π.

ἀραβικός, ἐπίθ., ᾿Αχιλλ. L 260, ᾿Αχιλλ. Ν 343, Δούκ. 87^{4}, 281^{28}, ῾Ιστ. πολιτ. 48^{12}, ῾Ιστ. πατρ. 117^{18}, Παϊσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 1940· *ἀράβικος,* Διγ. Τρ. 1404, Διγ. Α 2268, ᾿Αχιλλ. (Haag) L 280, Διγ. ῎Ανδρ. 361^{23}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀραβικὸς* (Bauer, Wört.). ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ᾿Αραβία ἢ ποὺ ἀνήκει στὴν ᾿Αραβία (῾Η σημασ. μτγν., Bauer, Wört., καὶ σήμ., ΙΛ): *κατὰ τὸν ἀραβικὸν νόμον* Δούκ. 87^{4}· *ἀράβικα βλαττία* ᾿Αχιλλ. (Haag) L 280· *κοντάρια ἀράβικα* Διγ. Τρ. 1404· *ἐπιβὰς ἑνὶ τῶν δρομαίων ἀραβικῶν ἵππων* Δούκ. 281^{28}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.=ἡ ἀραβικὴ γλώσσα: *ὡς ἦν λογιώτατος εἰς τὸ ἑλληνικόν, οὕτως ἐγένετο καὶ εἰς τὸ ἀραβικὸν* ῾Ιστ. πολιτ. 48^{12}.

ἀραβικῶς, ἐπίρρ., ῎Εκθ. χρον. 36^{3}.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀραβικός*.

Κατὰ τὸν ἀραβικὸ τρόπο· (ἐδῶ) ὡς πρὸς τὰ ἀραβικὰ πράγματα, ὡς πρὸς τὴν ἀραβικὴ γλώσσα: *λογιώτατος καὶ ἑλληνικῶς καὶ ἀραβικῶς* ὅ.π.

ἀραβιστί, ἐπίρρ., Παϊσ, ῾Ιστ. Σινᾶ 1967.

᾿Απὸ τὸ *ἀραβίζω*. ῾Η λ. ἤδη στὸν Εὐστ. (L-S).

Στὴν ἀραβικὴ γλώσσα (῾Η σημασ. ἤδη στὸν Εὐστ., L-S): *῎Ακρι δὲ ἐπικέκληται ἀραβιστὶ ὁ τόπος* ὅ.π.

᾿Αραβίτης ὁ, Διγ. Gr. I 46, 287, II 99, 154, V 178, 201, 273, Διγ. Esc. 170, 276, 333,

342, 431, 578, 603, 606, 728, 1613, 1711, Διγ. Α 308, 518, 677, 762, 779, 1194, 1278, 2448, 2500, 2681, 2788, Ἑβρ. ἐλεγ. 160[3], Ἀλεξ. 26, Δεφ., Λόγ. 22, Διγ. Ἄνδρ. 367· *Ῥαβίτης*, Διγ. Α 1281.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Ἄραψ καὶ τὴν κατάλ. -ίτης.*

Ὁ *κάτοικος* τῆς Ἀραβίας. Βλ. *καὶ Ἄραβος α, Σαρακηνός.*

ἀραβιτικός, ἐπίθ., Διγ. Τρ. 1025, 1611, 2574· *ἀραβίτικος,* Διγ. Gr. IV 911, VI 739, Διγ. Α 1563, Διγ. Ἄνδρ. 347[25], 367[18].

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Ἀραβίτης*. Πβ. καὶ τὸ ἐθν. *Ἀραβιανὸς* (Μανδηλαρᾶς, Ἀθ. 62,1958, 360).

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀραβία: *κοντάριον ἀραβιτικόν, βένετον, χρυσωμένον* Διγ. Τρ. 2574. Βλ. καὶ *ἀράπικος.*

ἀραβοκράτωρ ὁ, Εὐγεν., Δρόσ. Ϛʹ 1.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Ἄραψ καὶ τὸ κρατῶ.*

Ὁ ἡγεμόνας τῶν Ἀράβων: *κράτιστος Χάγος ἀραβοκράτωρ* ὅ.π.

Ἄραβος ὁ, Διγ. Gr. I 287, V 178, Χρησμ. I[93], Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 272, Διγ. Ἄνδρ. 342[17-8].

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Ἄραψ*. Πληθ. *Ἄραβοι* στὶς Πράξ. Ἀποστ. (Bauer, Wört., λ. *Ἄραβοι*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ὁ κάτοικος τῆς Ἀραβίας (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἄραβοί τε καὶ οἱ Πέρσαι* Χρησμ. I[93]. Βλ. καὶ *Ἀραβίτης, Ἀράπης* 1· **β**) αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἀραβία: *Καὶ ἀπὸ μὲν τὸν πατέρα ἦτον Ἄραβος, ἤγουν Ἀγαρηνὸς* Διγ. Ἄνδρ. 342[17-8].

ἀραγιὰς ὁ, βλ. *ραγιάς.*

ἀράδα ἡ, Πόλ. Τρωάδ. 485, Rechenb. 98[4], Διήγ. Ἀλ. V 84, Σουμμ., Παστ. φίδ. Βʹ [220], Τζάνε, Κρ. πόλ. 172[17], 294[22], 364[26], Διακρούσ. 76[8], Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 46[28].

Κατὰ Χατζιδ. (Ἀθ. 30, 1919, ΛΑ 3 καὶ Glotta 12, 1923, 200) ἀπὸ τὸ *οὐράδιον,* ὑποκορ. τῆς λ. *οὐρά*. Κατὰ Κοραῆ (Ἄτ. Αʹ 156) ἀπὸ τὸ σλαβικὸ *rad*. Κατὰ Meyer (NS IV, 13) ἀπὸ τὸ λατ. *radius, radiare.* Κατὰ Pern. (Volmöller's Romanische Jahresberichte 5, 1903, 358-73), Psich. (Qu. tr. 1242) καὶ Ἀνδρ., Λεξ. ἀπὸ τὸ βενετ. *arada* καὶ κατὰ Δεκαβ. (Ἀθ. 29, 1917, 307) ἀπὸ τὸ *ὁρὰς* (*εἴρω*) σὲ συσχετισμὸ πρὸς τὸ *ἀρὰς* (*ἄρω, ἀραρίσκω*). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (βλ. καὶ λ. *ράδα*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σειρὰ προσώπων, ὁμάδων ἢ πραγμάτων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ἀπὸ τὸ Σκούταρι λοιπὸν ἐκράτει ἡ ἀρμάδα ἕως εἰς τὴν Καλλίπολιν, ὅλη εἰς τὴν ἀράδα* Διακρούσ. 76[8]· *εἰς ἀράδες ἐδιέβηκεν* (ἐνν. *ὁ Νέστωρ*), *τὸν Λαομήδην θέλει* Πόλ. Τρωάδ. 485. **2**) Σειρὰ λέξεων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *ἂς γράψη πρὸς ἡμᾶς ἀκόμη δύο ἀράδες γράμμα* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 46[28].

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπίρρ. =μὲ τὴ σειρά, στὴ σειρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1α): *βάλ(ε) ἀράδ(α) τὰ ψηφιὰ* Rechenb. 98[4].

ἀραδαριὰ ἡ, Παλαμήδ., Βοηβ. 156.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀραδάρης* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀραδάρις*) ἢ ἀπευθείας ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀράδα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τακτοποίηση σὲ μιὰ γραμμή· (ἐδῶ) παράταξη (πολεμική): *μιὰ ’ραδαριὰν τοὺς ἔκαμεν τοὺς Τούρκους ἐμπροστά του* ὅ.π.

ἀράδεγο τό, βλ. *ταράδεγον.*

ἀράδι, ἐπίρρ., Σταυριν. 637, Φορτουν. Αʹ 281, Μαρκάδ. 743, Διγ. Ο 2841.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀράδα* (Κορ., Ἄτ. Αʹ 156-7. Βλ. καὶ Λορεντζ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 160). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ στὴ λ. 1β).

α) Κατὰ σειρά, ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *ὅσους ἂν ηὗρεν ὀμπροστὰ ἔκοψέν τους ἀράδι* Διγ. Ο 2841· βλ. καὶ *ἀραδικῶς*· **β**) (χρον.) συνεχῶς: *εἰς τσῆ Μηλιᾶς τὴν κατοικιὰ βρίσκουμου πάντα ἀράδι* Φορτουν. Αʹ 281. Βλ. καὶ *ἀντάμα* Α2, *ἄρτι, ἀσχόλαστα.*

ἀραδιάζω, Ἀχέλ. 718, Λεηλ. Παροικ. 237.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ράδα-ράντα* (βλ. Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι 89-90) ⟨ ἰταλ. *rada* = ἀγκυροβόλιο, ἀραξοβόλι (Ἐσφαλμ. ἐτυμολογεῖ Κριαρ., Ἀθ. 48, 1938, 156, λ. *ἀραδιάζω*).

Προσορμίζομαι, ἀγκυροβολῶ: *ἀπῆτις ἀραδιάσαν* (ὑποκ. ἐνν. *τὰ κάτεργα*) *καὶ εἴδασίν τα* (ἐνν. οἱ Παροικιῶτες) Λεηλ. Παροικ. 237. Βλ. καὶ *ἀράσσω* Β2.

ἀραδικῶς, ἐπίρρ., Rechenb. 60[4], Διγ. Ἄνδρ. 398[14].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀράδα* κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ *-ικῶς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Du Cange (Add.).

Κατὰ σειρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ τὰ δένδρα ἦσαν ἀραδικῶς ἕνα πρὸς ἕνα* Διγ. Ἄνδρ. 398[14]. Βλ. καὶ *ἀράδι* α.

ἀραζό, ἐπίρρ., Κρ. συμβόλ. 181, 192, 243.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *a raso* (Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 378· βλ. ὅμως καὶ αὐτ. 182, ὅπου, ὅπως Βαγιακ., Ἀθ. 59, 1955, 48, χωρὶς ἀκριβολογία συνδέει μὲ τὸ *razion,* καθὼς καὶ Σπανάκη, Κρ. Χρ. 9, 1955, 472, 473). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Σπανάκης, ὅ.π., καὶ Ξανθουδίδης, ὅ.π.).

Ἐξίσου μὲ... (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθ., ὅ.π.): *νὰ παίρνη γοβέρνο ἀραζὸ ἀποὺ παίρνουσι καὶ οἱ ἄλλοι μετοχάροι τοῦ μοναστηρίου* αὐτ. 243.

ἀράζω, βλ. *ἀράσσω.*

ἀράθυμα, ἐπίρρ., Ἀλεξ. 238.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀράθυμος.*

Μὲ θυμό, μὲ ὀργή: *ἀράθυμα ἐκοίταζε* (ἐνν. *τὸ μάτι*) *κ' ἔστεκε μανιωμένο* ὅ.π.

ἀραθυμία ἡ, Ἀχ. Σπαν. 38[306], Χρον. Τόκκων 1267, Φαλιέρ., Ἱστ. V 561, Αἰτωλ., Μῦθ. 119[6]· *ἀραθυμιά,* Παλαμήδ., Βοηβ. 969, Διγ. Ο 128· *ραθυμία,* Διγ. Gr. III 62, 85, Διγ. Τρ. 461, Διγ. Α 951, Λίβ. Esc. 3746, Μάρκ., Βουλκ. 341[29], Κορων., Μπούας 47, Φαλιέρ., Ρίμ. L 43, 60, Σουμμ., Ρεμπελ. 180, Διγ. Ἄνδρ. 334[10]· *ραθυμιά,* Ἰμπ. 178, Ριμ. κόρ. 619, Ροδολ. Βʹ [408].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ραθυμία* μὲ τὸ προθετ. α-. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Αʹ, 225. Ἡ λ. καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀραθυμιά*).

1) Νωθρότητα, ὀκνηρία, τεμπελιὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II 1 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀραθυμιὰ* 1): *ἀμελέστεροι ὑπάρχομεν τῶν μαθημάτων αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ραθυμίας* Μάρκ., Βουλκ. 341[29]. Βλ. καὶ *ἀκηδία, ἀμέλεια* 1, *ἀνάπαυσις* 8, *ἀργία* (I) 1. **2**) Λιποθυμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2. Βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 55): *ἀνέστην καὶ συνέφερεν ἀπὲ τὴν ραθυμίαν* Λίβ. Esc. 3746. Βλ. καὶ *αἰσθητοαναισθησία, ἀνακακάρωμα, ἀνασπασμὸς* I,

λιγωμάρα. **3**) Κακὴ διάθεση: *καὶ ἀφήση τὰ κακόγνωμα καὶ τὴν ἀραθυμίαν* Χρον. Τόκκων 1267. Βλ. καὶ *ἀνορεξία* 2. **4**) Στενοχώρια, θλίψη: *Ἡ συντροφιά τ' ἀντρὸς μπορεῖ λιγάκι ν' ἀλαφραίνη τὴ ραθυμιά, νὰ συγκερνᾷ τσὶ ἔγνοιες* (ἔκδ. *ἔγνοιας*· διορθώσ.) *καὶ νὰ γλυκαίνη τὰ πάθια* Ροδολ. Β' [408]· *τόσον καημὸν πρικότατον, πόνον καὶ ραθυμία* Φαλιέρ., Ρίμ. L 43· *Ἡ λυγερὴ ἐκ τὴ ραθυμιὰν ἦτονε χρειὰ νὰ γείρῃ* Ριμ. κόρ. 619. Βλ. καὶ *ἀγανάκτησις* 1δ, *ἀγανακτισμός, ἀγκούσα* Β, *ἄγκωμα, ἀδημονία, ἄθλητα, ἀλί τό, ἀνάγκαση, ἀνάγκη, βάρος, γομάρι, καήλα, καημός, κατασκέπαση, λογισμός, λύπησις, παίδα, πίκρα.* **5**) Σφοδρὴ ἐπιθυμία (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 4): *νὰ πίη ἐβουλήθηκε* (ἐνν. τὸ περιστεράκι) *μὲ τὴν πολλὴν τὴν βίαν κ' ἐκεῖ κακὰ ἐκτύπησεν ἀκ τὴν ἀραθυμίαν* Αἰτωλ., Μῦθ. 119^{6}. Βλ. καὶ *ἀποδοχὴ* 2β, *ἀρέσκια τά, ἀσχόλησις, βουλή, ἐπιθυμία, θέλημα, λαχτάρα, ὄρεξις.*

ἀραθυμίζω· *ραθυμίζω,* 'Αχιλλ. Ν 787· *ρεθυμίζω,* 'Ιων. 215^{8}· μτχ. *ραθυμισμένος,* 'Αλεξ. 2406, Διήγ. ὡραιότ. 912.

'Από τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀραθυμῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀραθυμῶ*).

1) Λιποθυμῶ (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *αὐτούνους ὁποὺ εἴπαμεν κ' ἦτον ραθυμισμένους κρασάκι τὶς ἐβάλασι στ' ἀρθούνια κ' ἐσεφέρα* Διήγ. ὡραιότ. 912 Βλ. καὶ *ἀραθυμῶ* 3. **2**) 'Οργίζομαι (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 5): *Εἰς 'Αλέξανδρον ἐσύ 'σαι κακιωμένος καὶ περισσὰ ὀργίζεσαι κ' εἶσαι ραθυμισμένος* 'Αλεξ. 2406. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Β1α, *ἀγγρίζω* Β1α, *ἀγριάζω, ἀγριώνω* ΙΙ2α, *ἀναθυμώνομαι, ἀντιθυμώνω, γοΐζω, δριμώνω, μανίζω, μανιώνω, μάχομαι, ὀργίζομαι.*

ἀράθυμος, ἐπίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 120, 121, Αἰτωλ., Μῦθ. 113^{13}, Διγ. "Ανδρ. 325^{30}, 335^{5}· *ἐράθυμος,* Συναξ. γυν. 253· *ράθυμος,* Διγ. Esc. 857, Διγ. Τρ. 687 (ἔκδ. *ραθυμός*· ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ράθυμος*), Διγ. Α 995, 1206, 'Αχέλ. 312, Διγ. "Ανδρ. 339^{7}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ράθυμος* μὲ τὸ προθετ. *ἀ-*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ράθυμος* καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1) 'Οκνηρός, νωθρὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ράθυμος* 2· καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *Καὶ τινὰς δὲν ἦτον ἀράθυμος, ἀλλὰ οὐδὲ τινὰς ἐνύσταξεν* Διγ. "Ανδρ. 335^{5}. Βλ. καὶ *ἀδούλης, ἀκαμάτης, ἀκόπιαστος, ἀργός,* (ΙΙ) Α1. **2**) Κακότροπος: *'Αμὴ φοβοῦμαι, ὦ θυγάτηρ μου, νὰ μὴν λάχῃ καὶ εἶναι ἀράθυμος* Διγ. "Ανδρ. 325^{30}. **3**) 'Εγωκεντρικός, ἐγωιστής: Αἰτωλ., Μῦθ. 113^{13}. **4**) (Πιθ.) ὕπουλος: *Λέγει* (ἐνν. ὁ Σολομὼν) *ὅτι κανεὶς ἐράθυμος τοῦ φιδίου ὑπερβαίνει, μόνον τῆς ἄνομης γυνῆς, ὁποὺ τὸ⟨ν⟩ ὑπερβαίνει* Συναξ. γυν. 253.

ἀραθυμῶ, Χρον. Μορ. Ρ 4982, 'Αλφ. ξεν. 37, Περὶ γέρ. 161, Αἰτωλ., Μῦθ. 119^{9}, 'Εκατόλ. Μ 33· *ἀροθυμῶ,* Κυπρ. ἐρωτ. 111^{11}· *ραθυμῶ,* Προδρ. ΙΙΙ 39, Διγ. Gr. IV 410, Διγ. Esc. 1143, Διγ. Α 2948, Χρον. Μορ. Η 4982, Πτωχολ. Ρ 385, Πτωχολ. Ν 377, 391, Λίβ. Sc. 1535, Λίβ. Esc. 3742, Λίβ. Ν 522, 'Αχιλλ. L 525, Δεφ., Σωσ. 285, Βίος γέρ. V 399, Διγ. "Ανδρ. 377^{2}, 'Ερωτόκρ. Α' 689, Διήγ. πανωφ. 58, 60.

Τὸ ἀρχ. *ραθυμέω* μὲ τὸ προθετ. *ἀ.* Γιὰ τὸ *ο* τοῦ τ. *ἀροθυμῶ* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 245. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' ('Αμτβ.) **1**) Εἶμαι νωθρός, ὀκνηρός· τεμπελιάζω: *ἂν ραθυμήσω πώποτε καὶ λείψω ἀπὸ τὸν ὄρθρον* Προδρ. ΙΙΙ 39. Βλ. καὶ *ἀργῶ.* **2**) Ξεκουράζομαι ξεχνώντας τὶς φροντίδες μου: *τότε ἐραθυμήσαμεν καὶ εἰς ὕπνον ἐγυρίσθην* Λίβ. Sc. 1535. Βλ. καὶ *ἀκουράζομαι* Ι, *ἀλαφρώνω* Α2, *ἀνακουμπίζω* Β, *ἀνασαίνω* Α1, *ἀπορραθυμῶ.* **3**) Λιποθυμῶ (Ἡ σημασ· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ 'Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 54): *ἀπόθαναν... ἕως εἴκοσι ἄνθρωποι, οἱ δὲ ἐκεῖνοι ὁποὺ ἐραθύμησαν οὐκ ἔξεστι δυνατὸν διηγήσασθαι* Διήγ. πανωφ. 60· *ν' ἀραθυμᾷς ἐκ τὴν χαρὰν καὶ νὰ μηδὲν χορταίνῃς* Περὶ γέρ. 161. Βλ. καὶ *ἀπαφήνω* 5 Φρ. α, *ἀπολιγαίνω* 2, *ἀπολιγώνω* 2, *ἀποξενώνω* Β2, *λιγώνομαι.* **4**) 'Ανυπομονῶ, ἀδημονῶ, ἐπιθυμῶ (Βλ. Ξανθουδίδη ['Ερωτόκρ. σ. 682]): *καὶ πεθυμῶ καὶ ραθυμῶ νὰ μάθω, νὰ κατέχω* 'Ερωτόκρ.

Α' 689· *ὅσοι τοὺς βλέπουν λέγουσιν: αὐτοὶ ἀραθυμοῦσιν νὰ πᾶν εἰς τὴν πατρίδα τους* 'Αλφ. ξεν. 37. Βλ. καὶ *ἀγκουσεύω, ἀναμένω* 1γ, *ἀποδέχομαι* 5, *ἀρέσκω, βαραίνω, βούλομαι, γυρεύω, θέλω, λαχταρίζω, λιγοψυχῶ, ὀρέγομαι, πλήσκω.* **5**) Δυσανασχετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ.5· βλ. καὶ Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα "Ανδρ. 27): *τί ραθυμᾶς, ὦ δέσποτα, Μεγάλε Δεμεστίκε;* Χρον. Μορ. Η 4982. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α3γ, *ἀκούω* 8 Φρ., *ἀποδυσπετῶ, βαραίνω, βαριοῦμαι.* **Β'** (Μτβ.) φοβοῦμαι κ. (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *γυμνὴ ὀσκιὰ γὴ ὀνύπνιο μὲς στὴν σκότην θωρῶ κι' ἀροθυμῶ την κι' ὅλην 'σπέραν δὲν πέφτω ἀχ τὴν φοβέραν εἰς τὸ χῶμαν* Κυπρ. ἐρωτ. 111^{11}.

ἀραθύμως, ἐπίρρ., Προδρ. ΙΙΙ 5 (χφ. L) (κριτ. ὑπ.)· *ραθύμως,* Προδρ. ΙΙΙ 5.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ραθύμως* μὲ τὸ προθετ. *ἀ-*.

Μὲ ἠρεμία, μὲ ἡσυχία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ράθυμος* ΙΙΙ 2): *πρόσδεξαι καὶ λῦσον μου τὰς πολυπλόκους θλίψεις, οὐδὲ γὰρ δέονται πολλῶν ἐξόδων καὶ φροντίδων, ἐὰν ραθύμως εἰς αὐτὰς καὶ ἀνειμένως βλέψῃς* Προδρ. ΙΙΙ 5. Βλ. καὶ *ἀνέσια, ἀνόχλητα.*

ἀραιά, ἐπίρρ., Συναδ., Χρον. 68· *ἀρά,* Σαχλ., 'Αφήγ. 43 (ἔκδ. *ἀργά*· διόρθ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 361), Ροδολ. Β' [410].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀραιός.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φρ. *ἀρὰ καὶ ποῦ, ἀρὰ καὶ πότε, κάπου καὶ ἀραιά*= κατὰ ἀραιὰ διαστήματα, σπάνια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Καὶ νὰ μᾶς φέρῃ ἀρὰ καὶ ποῦ χαρὰ στὴν ἐμαυτή μας* Ροδολ. Β' [410]· *'Αρὰ καὶ πότε τὸ χαρτὶν ἐπιάνα νὰ διαβάζω* Σαχλ., 'Αφήγ. 43· *Κάπου καὶ ἀραιὰ νὰ ἀστενήσῃ μία ἑβδομάδα καὶ ἀπὸ τοὺς ἑκατὸν ἕνας νὰ ξεπονέσῃ* Συναδ., Χρον. 68.

ἀραιός, ἐπίθ., Μάρκ., Βουλκ. 347^{18}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀραιός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι πυκνὸς στὴν ὑφή του (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ 1α καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ Μπαμπιν., 'Υποκορ. 220 κέ.): *'Επὶ τὰ μαλακώτερα καὶ ἀραιότερα φυσικῶς αὐξητικώτερα γίνονται* (πιθ. ἐνν. *οἱ ὀδόντες*) ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρύς.*

ἀραίωμα τό· *ἄριωμα,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [757].

Ἡ λ. στὸν 'Ιπποκράτη· ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κενὸ διάστημα ἀνάμεσα σὲ δύο πράγματα, δέντρα, φυτά, κλπ. (Ἡ σημασ. μτγν., L-S πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀραιωμάδα* 1): *Μέσ' ἀπὸ κάποια ἀριώματα στέκεται κι' ἀφουγκρᾶται* ὅ.π.

ἀράλντος ὁ, Φορτουν. 'Ιντ. γ' μετὰ στ. 162, δ' μετὰ στ. 78.

'Από τὸ ἰταλ. *araldo.*

Κήρυκας, ἀπεσταλμένος: *ἐβγαίνουσι δυὸ στρατιῶτες, ἤγου ἀράλντοι* αὐτ. 'Ιντ. γ' μετὰ στ. 162· *βγαίνουσι δύο στρατηγοὶ κρασμένοι ἀράλντοι* αὐτ. 'Ιντ. δ' μετὰ στ. 78. Βλ. καὶ *ἀποσωστής, πιττακοφόρος.*

ἀραμάδα ἡ, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 73, 'Ερωτόκρ. Γ' 1608.

Κατὰ Κοραῆ, "Ατ. Α' 98 ἀπὸ τὸ ἀρχ. *χηραμός*=*χάσμα.* Κατὰ Οἰκονομίδη, 'Αθ. 2, 1890, 239 σημ. 1, ἡ λ. ἀπὸ τὸ *ρωγμάδα* μὲ ἀποβολὴ τοῦ *γ* πρὶν ἀπὸ τὸ *μ* καὶ ἀφομοίωση τοῦ *ω* τῆς συλλ. *ρω* μὲ τὸ *α* τῆς συλλαβῆς *μα.* Κατὰ Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 345 ἡ λ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρὺς* (=ἀραιός). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Du Cange, λ. *ἄραμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ρωγμή, χαραμάδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Ξανθ., ὅ.π. καὶ Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα "Ανδρ. 27): *Καλὰ καὶ νά 'τον φρόνιμη πολλὰ γραμματισμένη τσ' ἀγάπης ὡς κι' ἃ χώνεται, 'πού τσ' ἀραμάδες μπαίνει* 'Ερωτόκρ. Γ' 1608.

ἀραμένος, μτχ., βλ. *ἀράσσω.*

ἀράξιμο τό· *'ράξιμο,* Ἐρωτόκρ. Ε' 1527.

Ἀπὸ τὸ *ἀράσσω.* Ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἄραγμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἐσίμωσε τὸ ξύλο μου, τὸ 'ράξιμο γυρεύγει· ἦρθε στ' ἀνάβαθα νερὰ καὶ μπλιὸ δὲν κιντυνεύγει* ὅ.π.

Ἀράπης ὁ, (Ι), Μαχ. 652[15], Αἰτωλ., Μῦθ. 75[1], Μηλ., Ὁδοιπ. 635.

Ἀπὸ τὸ ἀραβοτουρκ. *Arab* (βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ὁ κάτοικος τῆς Ἀραβίας ἢ ἀραβικῆς χώρας: *ἔπεψεν ὁ σουλτάνος... χαρφούσηδες... Ἀράπηδες καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κύπρον* Μαχ. 652[15]. Βλ. καὶ *Ἄραβος α.* **2**) Κάτοικος τῶν ἀφρικανικῶν χωρῶν μὲ μελαψό χρῶμα δέρματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *κάποιος ἕνας ἄνθρωπος ἠγόρασεν Ἀράπη· ν' ἀλλάξῃ τὴν θωρία του εἶχε πολλὴν ἀγάπη* Αἰτωλ., Μῦθ. 75[1].

ἀράπης· *ἀράπηδες,* Ἀπολλών. (Wagn.) 514, 723, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀζάπηδες* (Βλ. λ.).

ἀράπικα τά, (Ι), Χρον. σουλτ. 121[28].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀράπικος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀράπικος* Β3).

Ἡ ἀραβικὴ γλώσσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *Ἀράπικος* Β3): *Ἤξερε* (ἐνν. ὁ *σουλτάνος Μεχεμέτης*) *πέντε γλῶσσες καλά: τούρκικα, ρωμαίικα, φράγκικα, ἀράπικα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀραβικά.*

ἀράπικα, (ΙΙ), ἐπίρρ., Μαχ. 664[5,10].

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀράπικος* στὸν πληθ. ὡς ἐπίρρ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σὲ ἀραβικὴ γλώσσα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔβαλεν φωνὴν ὁ ρήγας ἀράπικα* αὐτ. 664[5].

ἀράπικος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. V 71, Διήγ. Ἀλ. G 272[12], Μηλ., Ὁδοιπ. 635.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀράπης* καὶ τὴν κατάλ. *-ικος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀραβικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐξέβγαλάν του... καὶ φαρία ἀράπικα πεντακόσια* Διήγ. Ἀλ. G 272[12]. Βλ. καὶ *ἀραβιτικός.*

ἀράσσω, Θησ. Α' Ὑπόθ. [9], Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 229 (ἔκδ. *δράσσει·* διόρθ. Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 349), Πικατ. 372, Χρον. σουλτ. 52[19], 134[17], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433, Κατζ. Γ' 7, Ἐρωφ. Ἀφ. 60, Γ' 220, Βοσκοπ. 371 (ἔκδ. *κι' ὥρα τὴ μιά·* διόρθ. Ἀλεξίου Στ. [Βοσκοπ. σ. 38] *κι' ἄρασσε 'ς μιά*), Ἐρωτόκρ. Β' 1058, Γ' 1582, Δ' 572, 1051, 1837, Ε' 1041, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [111], Ροδολ. Ε' [68], Φορτουν. Δ' 144, Λεηλ. Παροικ. 313, Τζάνε, Κρ. πόλ. 143[18], 186[1], 206[21], 271[30], 285[11], 361[14], 395[7], 530[2,21]· *ἀράζω,* Σουμμ., Ρεμπελ. 178, Ἄσμα πολ. 359-60· *'ράζω,* Διήγ. Βελ. 269, Ἀλ. Κύπρ. 1289, 1541· *'ράσσω,* Βέλθ. 1226, Φυσιολ. (Legr.) 502, Μαχ. 6[21], 160[18], 292[16], 530[33], 594[28], Βουστρ. 478, Κορων., Μπούας 63 (ἔκδ. *π' ὠράσουν·* Κόλιας, Ἀθ. 45, 1934, 249 διόρθ.: *πού 'ράσσουν,*) Θρ. Κύπρ. Μ 24, 35, Κατζ. Β' 30, Γ' 302, Πανώρ. Β' 234, Πιστ. βοσκ. IV 2, 192 (ἔκδ. *ἀποκιράσσει·* διορθώσ. *ἀπόκει ράσσει*), Ἐρωτόκρ. Β' 1060, Γ' 1589, Εὐγέν. 420, Στάθ. Α' 304, Β' 4, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [37], Ροδολ. Α' [277, 613], Β' [10, 40], Ροδολ. (Μανούσ.), Γ' [65], Φορτουν. Γ' 414, 497, Δ' 53, 288, Λεηλ. Παροικ. 76, 416, 481, 567, 643, 647, Τζάνε, Κρ. πόλ. 139[6], 186[9], 192[5], 202[7,11], 245[7], 246[17,19] 270[19], 359[17], 361[14], 372[18], 381[1], 394[6], 482[18], 495[16], 519[14], 527[26]· *'ράσσω ἢ ράζω,* Βέλθ. 1306, Διήγ. Βελ. 252, 266, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 272, Γεωργηλ., Βελ. 241, 390, Ριμ. Βελ. 438, 443, Δωρ. Μον. XVIII, XXV· μτχ. *ἀραμένος,* Ἀχέλ. 720, Χρον. σουλτ. 80[34], Φορτουν. Δ' 533, Τζάνε, Κρ. πόλ. 372[2]· *'ραμένος,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 308[19], 317[10], 341[17], 394[22], 400[12], 504[25]· *'ραμμένος,* Μαχ. 342[7], 348[2], Θρ. Κύπρ. Κ 890.

Τὸ ἀρχ. *ἀράσσω* (πβ. καὶ τὸ ἀρχ. *ράσσω*). Γιὰ τὸ μεταπλασμὸ τοῦ ἐνεστ. θέματος σὲ *-ζω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 280 κέ. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀράζω*). Πβ. καὶ *ράσσω.*

Α' (Μτβ.) προσορμίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α3β): *κι' ἀντὶ 'ς λιμιώνα σέρνει τσι* (ἐνν. ἡ τύχη) *στὸ βράχος νὰ τσὶ 'ράξῃ* Ροδολ. Β' [10]. Φρ. *ἀράσσω τὰ σίδερα*= ἀγκυροβολῶ (Βλ. Marshall, BZ 30, 1929/30, 136): *τὰ σίδερ' ἄραξαν εἰς τὴν παραγιαλέαν* Θησ. (Foll.) Ι Ὑπόθ. [9]. **Β'** Ἀμτβ. **1α**) Ὁρμῶ, χυμῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1α): *Θάνατον δὲν ἐβλέπανε, μὰ σὰν λέοντες ἀράσσαν ἀπάνω στοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ τοὺς κατασπαράσσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 285[11]· *εἰς τὸ τιμόνιν ἔραξε μὲ βιὰ κ' ἐφύλαξέ μας* Ροδολ. Α' [277]· *πεινοῦν καὶ μὲ τὸ στόμα καὶ μὲ τὰ νύχια 'ράσσουσι καὶ τρέχουνε στὸ βρῶμα* Ἐρωτόκρ. Β' 1060· *πέλαγος, τρέξε γλήγορα καὶ 'ράξε νὰ τσὶ πνίξῃς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 202[11]· βλ. καὶ *ἀπολύω* Β μέσ. 2, *ἀσαλίζω, ἀχαμνίζομαι, δίδω, χύνομαι·* **β**) τρέχω ξοπίσω, ἐπιδιώκω: *'ράσσουσι πάντα στ' ἄφαντα, τ' ἀψήφιστα γυρεύγου* Ἐρωτόκρ. Γ' 1589· βλ. καὶ *ἀγωνίζω, ἀκολουθίζω, ἀκολουθῶ* 3α, *ἀποκινῶ* (Ι) Α, *γυρεύω, ζητῶ, ξετρέχω.* **2**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) προσορμίζομαι, ἀγκυροβολῶ (βλ. καὶ Du Cange, λ. *ράζειν·* ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β5): *καὶ τὰ καράβια ἐράξασι κάτω στὸ περιγιάλι* Ροδολ. Α' [613]· *ἤλθασι κ' ἐραχτήκασιν ὡς κάτω στ' Ἀκρωτήριν* Θρ. Κύπρ. Μ 24· *γίν' ὁδηγὸς τσῆ στράτας μου, νὰ φύγω τοῦ χειμώνα τσ' ἀνεμικὲς κι' ὡς πεθυμῶ, ν' ἀράξω στὸ λιμιώνα* Ἐρωφ. Ἀφ. 60· *σ' ἕνα χιονάτο κι' ὄμορφο λιμιώνα ἡ ψυχή μου 'ράσσει τὴν νύκτα μὲ χαρὰ καὶ μ' ἀναγάλλιασή μου* Στάθ. Α' 304. Βλ. καὶ *ἀποσκαλώνω* 2, *ἀποσώνω* Α1γ, Β1γ, *ἀραδιάζω* ΙΙ. **3**) Καταφεύγω: *μὰ ἂ λάχῃ, ξεύρεις το καλὰ δὲν ἔχω ἀλλοῦ ποῦ 'ράξει ποτὲ παρὰ στὴν τέχνη σου* Φορτουν. Δ' 53· *Ἐκλαίγαν κ' ἐθρηνούντανε πῶς ἔχουνε νὰ διάξουν, πῶς ἔχουν νὰ 'πομείνουσι σὲ ποιὰ μερὰ ν' ἀράξουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 530[2]· *Ἡ λάβρα ἐπήγαινε ψηλὰ κι' ὅλοι τὴν ἐκοιτάξαν· στὸν ἅγιο Ἀντρέα ἐτρέξανε πολλότατοι κ' ἐράξαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 482[18]. Βλ. καὶ *ἀποστροφὴ* 3.

ἀραστάδικο τό, Συναδ., Χρον. 56 (ἔκδ. *ἀραστάθικα·* διορθώσ. *ἀραστάδικα*).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀραστάς.*

(Πιθ.) κατάστημα (στεγασμένης ἀγορᾶς): *Ἐκάησαν τὰ τζικαρτζήδικα ἐργαστήρια, τὰ σπαθάδικα, τὰ ἀμπατζήδικα* (ἔκδ. ἀπατζ-), *τὰ ἀραστάδικα* ὅ.π.

ἀραστάθικο· *ἀραστάθικα,* Συναδ., Χρον. 56, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀραστάδικα.*

ἀραστὰς ὁ, Συναδ., Χρον. 45.

Τὸ τουρκ. *arasta.*

Ἀγορὰ στεγασμένη (Βλ. Βλαχογ., Ν. Ἑστ. 23, 1938, 855): *καίγονται τὰ ἀμπατζήδικα ὅλα ἀπὸ πάνου ἕως κάτου καὶ ὅλος ὁ ἀραστὰς καὶ ὅλοι οἱ χρυσοσκουφάδες* ὅ.π.

ἄρατος, ἐπίθ., Πουλολ. 214, Θρ. Κων/π. διάλ. 20.

Ἀπὸ τὴν προστ. *ἄρατε* τοῦ *αἴρω* (ἀπὸ τὴ φρ. *«ἄρατε πύλας»* τῶν Ψαλμ. 23, 7· βλ. Πολ. Ν., Παροιμ. 1, 363 καὶ Χατζιδ., ΕΕΠ 7, 1910/11, 41). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μὲ τὰ ρ. *γίνομαι* καὶ *ποιῶ*) ἄφαντος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *νὰ ὁρίσῃ* (ἐνν. ὁ ἀετὸς) *νὰ γενῇς ἄρατον* (ἐνν. *τὸ ποντίκιν*) *ἐκ τὸν κόσμον* Πουλολ. 214· *τοὺς ἀπομενάμενους ἄρατους νὰ τοὺς ποίσουν* Θρ. Κων/π. διάλ. 20.

ἀράχνη ἡ, Μανασσ., Χρον. 1303, 4739, Κυνοσ. 593[15], 'Ορνεοσ. ἀγρ. 551[10], 566[25] Διγ. Α 4686, 4739, Φλώρ. 198, 1538, 1721, 'Ιμπ. 21, 'Απόκοπ.'Επίλ. II 491, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 190, 'Ιστ. Βλαχ. 2339, Διγ. "Ανδρ. 411[35], 'Ερωτόκρ. Α' 1238, Β' 576, Ε' 502, 857, Ζήν. Γ' 279· *'ράχνη,* Παρασπ., Βάρν. C 78, 'Αργυρ., Βάρν. Κ 81.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀράχνη*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὸ ἔντομο ἀράχνη ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *πάντα λύονται ὡς τὸ πανὶ ἀράχνης* Διγ. Α 4686. **2**) 'Ο ἱστὸς τῆς ἀράχνης ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀράχνην ἤστεσε ψιλὴ κ' ἐπιάστηκα σὲ κείνη* 'Ερωτόκρ. Α' 1238· *οἱ ἀράχνες τὰ στολίδια μου κ' ἡ μαύρη γῆς παλάτι* 'Ερωτόκρ. Ε' 857.

ἀραχνιάζω· μτχ. *ἀραχνιασμένος,* Θησ. Δ' [29[3]], Χούμνου, Π.Δ. IV 75, 'Απόκοπ. 73, Πένθ. θαν.[2] 55, 160, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 177, Θρ. Κύπρ. Κ 512, Θρ. Κύπρ. Μ 469, 'Αλφ. 11[92], Πανώρ. Γ' 205, Βοσκοπ. 337, 426, Διγ. "Ανδρ. 396[2], 'Ερωτόκρ. Δ' 1842, Ε' 848, Εὐγέν. 693, 728, 958.

'Από τὸ οὐσ. *ἀράχνη* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Μτχ. **α**) Ποὺ εἶναι γεμάτος ἀράχνες (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1α): *εἰς θύραν ἀπερίκοπην, παλιὰ καὶ ἀραχνιασμένη* Φαλιέρ., 'Ιστ. V 177· ἔκφρ. *ἀραχνιασμένες πόρτες*=ὁ "Αδης: *τὸ γράμμα ἔτσι τὸ 'λεγε κ' οἱ φοβεροὶ ὅρκοι τότες: νὰ πάη ὁ ἕνας τως νὰ βρῆ τσ' ἀραχνιασμένες πόρτες* 'Ερωτόκρ. Δ' 1842· **β**) ἐγκαταλελειμμένος, ἔρημος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1β): *ὁ γάμος ἔχει νὰ γενῆ σὲ σπήλια ἀραχνιασμένα* 'Ερωτόκρ. Ε' 848· *Φτάνω, θωρῶ τὸ σπήλιο ἀραχνιασμένο* Βοσκοπ. 337· βλ. καὶ *παντέρημος*· **γ**) ἀπαίσιος, ἐξαθλιωμένος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1γ): *στὰ μέρη τῆς 'Ανατολῆς ἐξάγκωνα δεμμένοι ὁποὺ 'ν' ὅλοι ἀλύπητοι, μαῦροι, ἀραχνιασμένοι* Θρ. Κύπρ. Μ 469· βλ. καὶ *ἄθλιος, ἄσχημος*· (προκ. γιὰ τοὺς νεκροὺς) (πβ. ΙΛ στὴ λ. Β2): *Δὲν εἶναι αὐτοὶ τους ἔτρεμεν ὁ κόσμος κ' ἡ οἰκουμένη καὶ πῶς ἐκαταστάθησαν γυμνοὶ καὶ ἀραχνιασμένοι;* Πένθ. θαν.[2] 160· **δ**) ὅμοιος μὲ τὸν ἱστὸ τῆς ἀράχνης· ἀραχνοῦφαντος: *τὸ δὲ καβάδιόν της* (ἐνν. τῆς Μαξιμῶς) *ἦτον ὡσὰν ἀραχνιασμένον* Διγ. "Ανδρ. 396[2]. Βλ. καὶ *ἀραχνώδης*.

ἀραχνιασμένος, μτχ., βλ. *ἀραχνιάζω*.

ἀραχνιασμὸς ὁ· *'ραχλιασμός,* Θησ. (Marshall, BZ 30, 1929/30, 139).

ἀραχνοστόλιστος, ἐπίθ., Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 25.

'Από τὸ οὐσ. *ἀράχνη* καὶ τὸ *στολίζω*.

(Προκ. γιὰ νεκρὸ) ποὺ εἶναι «στολισμένος» μὲ ἀράχνες: *Καὶ μιὰν εἰκόνα σὰν ἐμὲ πῶς θέλεις νὰ τὴ βάλω σ' ἕνα* (δηλ. ἄνθρωπο) *ἀραχνοστόλιστο, σκουληκοφαωμένο* ὅ.π.

ἀραχνώδης, ἐπίθ., Μακρεμβ., 'Υσμ. 171[26], 193[27], Διγ. Gr. VI 782, Διγ. Τρ. 2627.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

"Ομοιος μὲ τὸν ἱστὸ τῆς ἀράχνης· ἀραχνοῦφαντος (Πβ. L-S): *καὶ ὁ χιτὼν τῆς Μαξιμοῦς ὑπῆρχεν ἀραχνώδης* Διγ. Gr. VI 782. Βλ. καὶ *ἀραχνιάζω* δ, *ἄχνη*.

"Αραψ ὁ, Μανασσ., 'Αρίστ. I θ' 58, Μανασσ., Χρον. 5651, Διγ. Gr. V 161, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 346, 500, 1291, 'Ιστ. πολιτ. 76[13], Διγ. "Ανδρ. 342[5], 371[37].

Τὸ μτγν. ἐθν. *"Αραψ*.

'Ο κάτοικος τῆς 'Αραβίας ('Η χρ. μτγν., L-S): *'Αγαρηνοί τε κι' "Αραβες* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1291.

'Αρβανίτης ὁ, Αἰτωλ., Βοηβ. 343, Μαρκάδ. Πρόλ. 7,15· 5· *'Αλβανίτης,* Σφρ., Χρον. μ. 110[22], 114[6], Μηλ., 'Οδοιπ. 641.

'Από τὸ τοπων. *"Αρβανα*. Γιὰ τὴν ἐτυμολ. βλ. Φουρίκη, 'Αθ. 43, 1931, 3 κέ. καὶ Βρανούση Ε., Σύμμ. 2, 1970, 231 κέ. 'Η λ. ἤδη τὸν 11. αἰ. αἰ. (Βρανούση Ε., ὅ.π. 231) καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) 'Ο κάτοικος τῆς 'Αλβανίας ('Η σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *οὐκ ἔστι "Ελληνες· μόνον Τοῦρκοι καὶ 'Αλβανίτες* Μηλ., 'Οδοιπ. 641· **β**) αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν 'Αλβανία: *ἦτον ἀπὸ τὴν "Ηπειρον, τὸ γένος 'Αρβανίτης* Μαρκάδ. 5.

'Αρβανιτιὰ ἡ· *'Αρβανιτία,* Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 971.

'Από τὸ οὐσ. *'Αρβανίτης* καὶ τὴν κατάλ. *-ιά*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Η χώρα τῶν 'Αλβανῶν ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἔχετε δὲ τὴν Βουλγαριὰν καὶ τὴν 'Αρβανιτίαν* ὅ.π.

ἀρβανίτικος, ἐπίθ., Γερμ. Λοκρ., Γράμμ. 91.

'Από τὸ οὐσ. *'Αρβανίτης*. 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ). Βλ. καὶ *ἀλβανιτικός*.

Ποὺ ἀνήκει σὲ 'Αλβανὸ ἢ ποὺ σχετίζεται μ' αὐτὸν ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀρβανίτικον γένος* ὅ.π.

ἀρβανιτσέλι τό, Χρον. Τόκκων 1424.

'Από τὸ ἐθνικὸ *'Αρβανίτης*.

'Αρβανιτόπουλο· 'Αρβανίτης: *ἐπίστευσαν στὰ 'Ιωάννινα, εἶναι ἀρβανιτσέλια, χοιροβοσκοὶ* ὅ.π.

ἀρβελίζω, Προδρ. III 148 (χφ. g.) (κριτ. ὑπ.), 'Ορνεοσ. 581.

'Από τὸ οὐσ. *ἄρβηλος* ("Αμ., Χιακ. Χρον. 6, 1926, 13). 'Η λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Κόβω σὲ πολὺ μικρὰ κομμάτια, κατατεμαχίζω (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 55· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Πρῶτον διαβαίνει τὸ ἐκζεστὸν ψησόπουλον μπουρδάτον καὶ δεύτερον ἀκρόβραστον μαζὶ μ' ἀρβελισμένον* Προδρ. III 148 (χφ. g.) (κριτ. ὑπ.).

ἀργά, ἐπίρρ., (Ι), Σπαν. Α 272, 'Ασσίζ. 482[15], 'Απολλών. (Wagn.) 528, Λίβ. Esc. 106, Μαχ. 192[37], 262[27], 264[12], Σαχλ., 'Αφήγ. 814, Κυπρ. ἐρωτ. 91[34], Σκλάβ. 12, Φαλιέρ., Λόγ. 312, Ψευδο-Σφρ. 42[21], Δεφ., Σωσ. 48, Δεφ., Λόγ. 348, 611, 'Αχέλ. 2088, Αἰτωλ., Μῦθ. 93[18], Κώδ. Χρονογρ. 68, Χρον. σουλτ. 68[14], 74[1], 107[16], Κατζ. Β' 11, Γ' 134, 388, Πανώρ. Γ' 357, Ε' 366, Πιστ. βοσκ. IV 5, 284, Βοσκοπ. 110, Παλαμήδ., Βοηβ. 171, 'Ερωτόκρ. Α' 107, 622, 805, 809, 1007, 1518, Β' 71, Δ' 2020, Ε' 617, Φορτουν. Α' 131, Β' 386, Διακρούσ. 79[17]· *ἀργάς,* 'Ερωτόκρ. Γ' 1036, Θυσ. 419· *ἀργιά,* Πιστ. βοσκ. V 6, 330, Ροδολ. Α' [387].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀργός*. 'Η λ. καὶ στὸ Du Cange (Add.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 'Επίρρ. **1**) Χωρὶς βιασύνη ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α. Βλ. καὶ Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 215): *ἐγὼ δὲν θέλω νὰ πηγαίνω μὲ βία-βία νὰ κάμω πολέμους, μόνε ἀργὰ ἀργὰ* Χρον. σουλτ. 74[1]· *ἀργὰ μισσέψαν ὅλοι ντως καὶ τὸ νεκρὸν ἐπῆρα* 'Ερωτόκρ. Δ' 2020. **2α**) Μετὰ τὸ πέρασμα μιᾶς ὁρισμένης ὥρας ('Η σημασ. καὶ σήμ., ὅ.π. Α2. Βλ. καὶ Κριαρ., ὅ.π.): *μόνον ἀργὰ καὶ πάρωρα καὶ νὰ σταθῆ καὶ λίγα;* 'Ερωτόκρ. Α' 1518· *τὰ χανούτια ἐσφαλίσαν ὅτι ἦτον ἀργὰ* Μαχ. 264[12]· *ἀργὰ πρὸς τὸ μεσάνυκτον τρανὴν φωνὴν ἐσύραν*

'Απολλών. (Wagn.) 528. **β**) Σὲ προχωρημένη βραδινὴ ὥρα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α3. Βλ. καὶ Κριαρ., ὅ.π. καὶ Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον. 91): *Τὸ Νικολὸ μ' ἐπέψασι νὰ πάω νὰ ξεδράμω   γιὰ νὰ κατέχη νά 'ρθη ἀργὰ νὰ κάμωμε τὸ γάμο* Κατζ. Γ' 388· *ὁλημερὶς ἂν κυνηγᾶς, ἀργὰ στὸ σπίτι ἂς εἶσαι* Δεφ., Λόγ. 348· *πρὸς ἀργὰ τὸ δειλινό, πρὸς πλήρωμαν ἡμέρας* Λίβ. Esc. 106. **Β'** Οὐσ. Τὸ βράδι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1. Βλ. καὶ Κριαρ., ὅ.π. 216): *κάθ' αὐγὴ καὶ κάθ' ἀργὰ στ' ἄλογο καβαλάρης* 'Ερωτόκρ. Α' 107.

ἀργά, (ΙΙ), Σαχλ., 'Αφήγ. 43, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀρὰ* (βλ. λ. *ἀραιά*).

ἀργαβιάζομαι· *ἀργαβιάζεσαι,* Προδρ. IV 172 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄρτι βιάζεσαι* (βλ. Προδρ. IV 172).

ἀργάζω, 'Αχέλ. 61, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [46].

'Απὸ τὸ ἀρχ. *ὀργάζω* (Κόντος, Γλωσσ. Παρατ. 41 καὶ Χατζιδ., 'Αθ. 23, 1911, 497) ἢ ἀπὸ τὸ *ἐργάζω* (Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 295· βλ. καὶ ΙΛ, ἐτυμολ.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ στίχο) ἐπεξεργάζομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2α): *νὰ δώσης εἰς τοὺς στίχους μου τοὺς ταπεινοὺς τ' ἀφτιά σου,   νὰ χαμηλώσης μὲ τὸν νοῦν σ' ἐκείνους* (δηλ. τοὺς στίχους) *καὶ ν' ἀργάζης·   εἴτι σφαλτὸν καὶ ἄσχημον εὑρίσκεις νὰ τὸ σάζης* 'Αχέλ. 61. **2**) (Μέσ.) μεταχειρίζομαι, χρησιμοποιῶ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2β): *τὰ παρακάλια ν' ἀργαστῆ, τέχνην ἢ πονηρίαν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [46].

ἀργαλεῖο τό, βλ. *ἐργαλεῖο.*

ἀργαλικὸν τό, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 521^{5}, 537^{6}, 555^{21}.

'Αγν. ἐτυμ.

Τὸ δηλητηριῶδες φυτὸ ὑοσκύαμος (Δημητράκ. Βλ. καὶ Γενναδ., Λεξ., λ. *'Υοσκύαμος*): *Οἱ δὲ ἀργαλικὸν μετὰ ἀψίνθης παλαιᾶς κοπανίσαντες τῷ τόπῳ ἐπιτιθέασιν* αὐτ. 555^{21}.

ἀργάνι τό, Διήγ. πανωφ. 59, Διήγ. ὡραιότ. 821.

'Υποκορ. τοῦ οὐσ. *ἄργανο.*

(Πιθ.) ἐξάρτημα πλοίου (γενικότερα): *καθένας ἀπὸ ἐκείνους ἐβάσταν τὸ ἀργάνι τοῦ ξύλου ποὺ ἔκανε, ἤγουν ἄλλος τὸ τιμόνι κι' ἄλλος τὸ ξάρτι* Διήγ. πανωφ. 59. Βλ. καὶ *ἄργανο.*

ἄργανο τό, Καραβ. 498^{28-29}, 502^{1} (ἔκδ. *κάβον ντἀργάνου·* διορθώσ. *κάβον τ' ἀργάνου*) 503^{2}.

Τὸ ἰταλ. *àrgano.* Βλ. καὶ Σεγδίτσα, Ναυτ. ὅροι σ. 29.

Μηχανὴ ἱστιοφόρου μὲ τὴν ὁποία ἀνασύρεται ἡ ἄγκυρα (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀργάτης* 3· βλ. καὶ Σεγδίτσα, ὅ.π.): *κάβον τ' ἀργάνου· ὀργίες πενήντα, λίτρες τέσσαρες ἢ ὀργία* αὐτ. 502^{1}.

ἀργάς, ἐπίρρ., βλ. *ἀργὰ* (Ι).

ἀργαστήρι τό, βλ. *ἐργαστήρι.*

ἀργάτης ὁ, βλ. *ἐργάτης.*

ἀργατινὴ ἡ, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 408, 451, 'Ερωτόκρ. Α' 551, 919, Γ' 1514, 1517· Δ' 41, 1239, Συναδ., Χρον. 29.

Τὸ θηλ. τοῦ ἐπιθ. *ἀργατινός.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀργαδινός*).

'Εσπέρα, βραδιὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀργαδινὸς* 2α): *ἀποὺ τὴν πρώτ' ἀργατινή, ποὺ 'παιξε τό λαγοῦτο* 'Ερωτόκρ. Α' 919· *καὶ γιὰ τὴν ἄλλ' ἀργατινὴ παραγγελιὰ τσ' ἀφήνει* 'Ερωτόκρ. Γ' 1514. Βλ. καὶ *ἀποσπερινός, ἀργὰ* (Ι) Β, *βράδι.*

ἄργεμα τό, Συναδ., Χρον. 60 (ἔκδ. *ἐργάματα·* Βλαχογ., Ν. 'Εστ. 23, 1938, 855, διόρθ. *ἀργέματα*).

'Απὸ τὸ *ἀργεύω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποινὴ «ἀργίας» ποὺ ἐπιβάλλεται σὲ ἱερωμένο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τοὺς ἀναθεματισμούς... ἢ τὰ ἀργέματα ἢ τὲς τέλειες καθαίρισες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄργητα* 2.

ἀργεμονία ἡ, Σάθ., ΜΒ, τόμ. Ϛ' σ. λβ', 'Ορνεοσ. 559^{1}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀργεμονία* (L-S, λ. *ἀργεμώνη*).

Εἶδος φυτοῦ τῆς οἰκογένειας τῶν μηκωνωδῶν: *ἀργεμονία ῥόδον ἀληθινὸν* Σάθ., ΜΒ τόμ. Ϛ', σ. λβ'.

ἀργεύω, Συναξ. γυν. 1187.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργός.* Πβ. καὶ τὸ μτγν. *ἀργεύομαι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Καθυστερῶ: *ἂν τύχαινε καὶ ἀργεύαν* (ἐνν. νὰ πεθάνουν οἱ σύζυγοι), *ἐκεῖνες* (ἐνν. οἱ γυναῖκες τους) *τοὺς ἐφαρμακεύαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργῶ* Α2α.

ἄργησις ἡ, Διάτ. Κυπρ. 506^{17}.

'Απὸ τὸ *ἀργῶ.*

'Αναβολή: *τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην... μὴ ἔχειν* (ἐνν. *τὸν Λατῖνον ἀρχιερέα*) *ἄργησιν στερεῶσαι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναμονὴ* 2, *ἀνάστελμαν, παραθεσμιά.*

ἄργητα ἡ, Πόλ. Τρωάδ. 155, 398, Χρον. Μορ. Η 2543, 6891, Θησ. (Foll.) Ι 9, 21, 41, 78, 90, Θησ. Β' [6^{2}, 17^{6}, 47^{5}], Γ' [48^{4}], Δ' [18^{4}], Ϛ' [58^{7}], ΙΒ' [68^{1}], Θησ. (Schmitt) 336 VI 103, Γεωργηλ., Βελ. 232, 'Αχέλ. 1234, 2411, 'Ερωφ. 'Ιντ. α' 135, Δ' 180, 704, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 2, 77· 80· IV 5, 312· IV 5, 258· V 2, 106, Βοσκοπ. 331, Παλαμήδ., Βοηβ. 782, Σταυριν. 101, 518, 692, Διγ. ῎Ανδρ. 396, Βελλερ., 'Επιστ. 62, Στάθ. Γ' 502, Ροδολ. Α' [637, 641], Ε' [547], Βακτ. ἀρχιερ. 152, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [98], Γ' [1144], Δ' [126], Ε' [1676], Φορτουν. Α' 206, 'Ιντ. γ' 103, δ' 124, Ζήν. Ε' 318, Λεηλ. Παροικ. 20, Διγ. Ο 2452, Τζάνε, Κρ. πόλ. 140^{19}, 404^{1}, 437^{15}, 553^{14}, Διακρούσ. 104^{7}.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ητα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Βραδύτητα, ἀργοπορία, καθυστέρηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μὲ δίχως ἄργητα κιαμιὰ καθένας ἂς συντράμη* Φορτουν. 'Ιντ. δ' 124· *χωρὶς ἄργητα καμιὰν ἀνοῖξαν τ' ἄρμενά τους* Θησ. (Foll.) Ι 21· *μόνον ἡ ἄργητα τῆς Μαξιμοῦς μὲ τρώγει εἰς τὴν καρδίαν* Διγ. ῎Ανδρ. 396^{33}. Βλ. καὶ *ἀγαλοσύνη* 1, *ἀργία* 2, *ἄργισμα, ἀργοπορία, ἀργοσύνη, παραθεσμιά.* Φρ. *ποιῶ ἄργητα*=καθυστερῶ, ἀργοπορῶ: *Οὐδὲν ἐποῖκαν ἄργηταν* Χρον. Μορ. Η 6891· (μὲ σύστ. ἀντικ.): *ἄργητα οὐδὲν ἀργεῖ, τῆς πόλεως ἐξῆλθεν* Πόλ. Τρωάδ. 155. **2**) 'Η ἀποχὴ τοῦ ἱερέα ἀπὸ κάθε ἱεροπραξία, ποὺ τοῦ ἐπιβάλλεται ὡς ποινή, «ἀργία» ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Περὶ ἐξομολογήσεως κληρικοῦ εἰς τὸν ἀρχιερέα του καὶ θέλει νὰ τὸν ἀργήση διὰ τὴν ἁμαρτίαν του καὶ ἐκεῖνος πάλιν δὲν στέργει τὴν ἄργηταν* Βακτ. ἀρχιερ. 152. Βλ. καὶ *ἄργεμα.*

ἄργητος, ἐπίθ., βλ. *ἀργητός.*

ἀργητός, ἐπίθ.· *ἄργητος,* Δεφ., Λόγ. 463.

'Απὸ τὸ *ἀργῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-τός.* 'Ο ἀναβιβ. τοῦ τόνου ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *ἄργητα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αργός· (ἐδῶ) διστακτικός, ἐπιφυλακτικός: *Μὰ μὴ θέλης νὰ θαρρευτῆς σ' ἐκειὸν ποὺ σὲ κοιτάζει* (παραλ. 1στ.).*"Ας εἶσαι πάντα ἄργητη αὐτεῖνον νὰ γνωρίσης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργὸς* II 2β.

ἀργία ἡ, (I), 'Ωροσκ. 43^{11}, Rechenb. 9^{3}, Δούκ. 241^{12}, "Εκθ. χρον. 76^{25,27}, Σοφιαν., Παιδαγ. 120· *ἄργια,* Χρον. Μορ. P 2543, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 59, Γερμ. Λοκρ., Γράμμ. 82.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀργία*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Αεργία, ὀκνηρία, τεμπελιὰ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1α καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ φεύγης τὴν ἀργίαν καὶ ἀκαμασίαν* Σοφιαν., Παιδαγ. 120. Βλ. καὶ *ἀραθυμία* 1. **2**) 'Αργοπορία, καθυστέρηση: *'Ο δὲ Τζινεῒτ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ἀργίᾳ ἐδυσχέραινε* Δούκ. 241^{12}. Βλ. καὶ *ἄργητα* 1. Φρ. *ποιῶ ἀργίαν*=καθυστερῶ, ἀργοπορῶ: *οὐδὲν ἐποῖκεν ἄργιαν τοῦ νὰ πολυμερίση* Χρον. Μορ. P 2543. Βλ. καὶ *ἀργίζω, ἀργῶ* A2α. **3**) Παύση (ἱερωμένου) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *τὴν ἄργιαν, ἣν ἐδεξάμην ἐν Κωνσταντινουπόλει... αἴτιος τῆς ἀργίας ὁ 'Αδριανουπόλεως* Γερμ. Λοκρ., Γράμμ. 82.

ἀργία, (II)· *ἀργίαν,* 'Ερμον. Λ 67, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγρίαν* (βλ. κριτ. ὑπ. σ. 185).

ἀργιά, ἐπίρρ., βλ. *ἀργὰ* (I).

ἀργίζω, Παλαμήδ., Βοηβ. 368.

'Απὸ τὸν ἀόρ. *ἄργησα* τοῦ *ἀργῶ*. 'Η λ. ἴσως σὲ παπυρ. (Preisigke-Kiessling, λ. *ἀργί[ζω?]*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀργῶ*).

'Αργῶ στὴν ἐκτέλεση ἔργου, καθυστερῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀργῶ* 2): *αὐτὸς ὁρίζει τὲς ἅλυσες νὰ ἀνασποῦν 'κ τὴν ξέρην, δὲν ἀργίζει καὶ τὸ γεφύριν χάλασεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκραργῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀμελῶ, ἀναμένω* 3, *ἀργεύω, ἀργία* (I) 2 φρ., *ἀργοπορῶ, ἀργῶ* A2α, *ἀστοχῶ*.

ἀργιός, ἐπίθ., βλ. *ἀργὸς* (II).

ἄργισμα τό, Μαχ. 448^{17}.

'Απὸ τὸ *ἀργίζω*, ἂν δὲν ὑπόκειται τὸ οὐσ. *ὀργὴ* (Πβ. L-S, λ. *ὄργημα, παρόργισμα*). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄργημα*).

Βραδύτητα, καθυστέρηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄργημα*): *Μέσα εἰς τοῦτες τὲς ταραχὲς καὶ τὰ ἀργίσματα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργία* (I) 2.

ἀργιῶ, βλ. *ἀργῶ*.

ἀργόβημα τό, Θησ. Ε' [31^{4}].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *βῆμα*. Πβ. τὸ οὐσ. *ἀργοπάτημα* (ΙΛ).

'Αργὸ βῆμα, ἀργὸ βάδισμα. Βλ. καὶ *ζάλο*.

ἀργοθωρῶ, 'Αχέλ. 1658.

'Απὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀργὰ* καὶ τὸ *θωρῶ*.

Παρατηρῶ ὄχι βιαστικά: *Ταῦτα ὁ Μέγας Μάστορας μὲ μάτια τ' ἀργοθώρει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγκαδιῶ, ἀγναντιάζω, ἀνατρανίζω* 2, *ἀποσκεπάζω, ξανοίγω, ξομπλιάζω, στοχάζομαι, συντηρῶ, συχνοσυντηρῶ, τοπώνω*.

ἀργοκίνητος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 801, Πτωχολ. Ζ 419, Βίος γέρ. V 425.

'Απὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀργὰ* καὶ τὸ *κινοῦμαι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βραδυκίνητος· νωθρὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *εἶσαι ἀργοκίνητη, ἀργὴ ὥσπερ χελώνα* Διήγ. παιδ. 801. Βλ. καὶ *ἀργὸς* (II) 2α.

ἀργολογία ἡ, Σπαν. Ο 81, Κορων., Μπούας 30, Παΐσ., 'Ιστ. Σινᾶ 114, 'Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 257· *ἀργολογιά,* Σπαν. (Μαυρ.) P 403.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργὸς* καὶ τὸ οὐσ. *λόγος*. 'Η λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.). 'Επίθ. *ἀργολογικὸς* καὶ ἐπίρρ. *-ικῶς* στὸν Εὐστ., Opusc. 252^{13}, 260^{86}.

Φλυαρία ('Η σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *'Εσύντυχεν ὡς ἔπρεπε κι' οὐχὶ μ' ἀργολογίαν* Κορων., Μπούας 30. Βλ. καὶ *ἀδρολαλία, ἀθιβολαρίνα*.

ἀργομεντάρω, Κατζ. Ε' 381, Στάθ. Γ' 315, Φορτουν. Γ' 153.

Τὸ ἰταλ. *argomentare*.

1) Προβάλλω ἐπιχειρήματα: *Σώπασε, μὴν πολυλογᾶς καὶ μὴ μ' ἀργομεντάρης* Κατζ. Ε' 381. **2**) Συμπεραίνω: *ἀργομεντάρω τὸ ζιμιὸ πρὸς τὸ γιατρὸ τὸ Λούρα* (παραλ. 1στ.)... *τὸ πὼς ὁ νοῦς του ἐχάθη* Φορτουν. Γ' 153. Βλ. καὶ *ἀπεικάζω* 2.

ἀργομέντο τό, Κατζ. Β' 289, 310, Δ' 121, Ε' 379, 383, 389, 392, Στάθ. Γ' 319.

Τὸ ἰταλ. *argomento*.

α) 'Επιχείρημα: *"Αν ἤθελε μ' ἀφοκραστῆ, πῶς ἤθελα τὸν κάμει μ' ἕνα ἀργομέντο μοναχὰς νὰ τρέμη ὡσὰν καλάμι !* Κατζ. Β' 310· **β**) συλλογισμός: *Γροίκησε τ' ἀργομέντο μου* Κατζ. Β' 289· φρ. *σταίνω τ' ἀργομέντο μου*=στηρίζω τοὺς συλλογισμούς μου: *σταίνω τ' ἀργομέντο μου στὸ Νικολὸ ἀπάνω* Κατζ. Δ' 121.

ἀργοπορία ἡ, Μανασσ., Χρον. 4051.

'Απὸ τὸ *ἀργοπορῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Καθυστέρηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὴν βραδύπλοιαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀργοπορίαν* ὅ.π.

ἀργοπορῶ, Κορων., Μπούας 62.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργοπόρος* κατὰ τὸ σχ. *βραδυπόρος*>*βραδυπορῶ*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Καθυστερῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ μὴν ἀργοποροῦμεν, μὲ τ' ὄνομα δὲ τοῦ Θεοῦ εἰς μάχην νὰ σεβοῦμεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργῶ* A2α.

ἀργόπους, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. II 584.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργὸς* καὶ τὸ ἀρχ. οὐσ. *πούς*.

Βραδυκίνητος, ἀργός: *Ποιεῖς βραδὺν τὸν δρομικόν, πτηνόπουν τὸν ἀργόπουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργὸς* (II) 2α.

ἀργός, (I), ἐπίθ. καὶ οὐσ., Σπαν. Β 313, 'Ιερακοσ. 345$^{24-5}$, 516^{24}, Διγ. Α 4119, 'Εξήγ. πέτρ. 276, Διήγ. παιδ. 339, 801, Gesprächb. 16^{115}, Δούκ. 209^{27}, Θησ. Γ' [78^{6}], Η' [48^{3}], Πικατ. 345, Φαλιέρ., Λόγ. 174, Δεφ., Λόγ. 205, 210, Κώδ. 16. αἰ. (Κρ. Χρ. 5, 1951, 239), 'Ιστ. Βλαχ. 1874, 'Ερωτόκρ. Δ' 1731, Συναδ., Χρον. 54, Βακτ. ἀρχιερ. 133, 184· *ἀργιός,* 'Ερωφ. Ε' 135, Πιστ. βοσκ. V 4, 165, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [242].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀργὸς* (L-S στὴ λ. Β). 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ ὁ τ. της στὴ Ρόδο (ΙΛ).

Α' 'Επίθ. **1α**) Ποὺ δὲν ἐργάζεται, ὀκνηρός, νωθρὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΒΙ1 καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. Α1α): *μὴν κάθεσαι ἀργὸς ποτὲ κατὰ τὴν πολιτειά σου* Δεφ., Λόγ. 205· *καὶ μὴ τῶν ἀργῶν τις ἔστω, ἀλλὰ τῶν μάλιστα ἐνεργῶν* 'Ιερακοσ. 516^{24}· βλ. καὶ *ἀράθυμος* 1· **β**) βραδυκίνητος (στὴν ἐκτέλεση ἔργου), νωθρός, ἀπρόθυμος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2): *καὶ δὴ*

λαβὼν ἐκεῖνος τοῦτο, οὐκ ἀργὸς ἀπεφάνθη, ἀλλὰ συνέργησε καὶ αὐτὸς τὸ κατὰ δύναμιν Ἐξήγ. πέτρ. 276. **2α**) Ποὺ κινεῖται ἀργά, βραδυκίνητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *πλιὰ ἀργὸς φαίνετ' ὁ Ρόκριτος εἰς τὰ καμώματά του δείχν' Ἄριστος πλιὰ γλήγορος καὶ τ' ἄλογο βουηθᾶ του* Ἐρωτόκρ. Δ' 1731· *εἶσαι ἀργοκίνητη, ἀργὴ ὥσπερ χελώνα* Διήγ. παιδ. 801. Βλ. καὶ ἀργητός, ἀργοκίνητος, ἀργόπους· φρ. ἀργὸς εἰς τὸ χωνεῦσαι (προκ. γιὰ τροφὴ)=δύσπεπτος: *καὶ γὰρ τὰ κρέατα τὰ σὰ κακόψητα ὑπάρχουν καὶ μᾶλλον κακοστόμαχα, ἀργὰ εἰς τὸ χωνεῦσαι* Διήγ. παιδ. 339· **β**) βραδυκίνητος, διστακτικός: *τὸ θὰ κάμω στὸ παιδί σου δὲν ἤθελά 'σθαι ἀργιὸς καὶ εἰς τὸ δικό μου νὰ κάμω* Πιστ. βοσκ. Ι 4,165, Βλ. καὶ ἀπομουδιάζω β. **3**) Ποὺ δὲν ἔχει ἀπασχόληση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1γ): *ὁ κόσμος μύλος ἔναι καὶ νοικοκύρης τὸν κρατεῖ καὶ ἀργὸς ποτὲ δὲν ἔναι* Πικατ. 345. **4**) (Προκ. γιὰ μέλος νεκροῦ) ἀκίνητος, ἀναίσθητος: *πόδες ἀργοί, ἀναίσθητοι, ἀκίνητοι, δεμένοι* Διγ. Α 4119. Βλ. καὶ ἀγροίκητος, ἀναισθητῶ 2, ἀσάλευτος, ἄψυχος. **5α**) (Προκ. γιὰ κληρικὸ) ποὺ τιμωρήθηκε μὲ «ἀργία», ποὺ στερήθηκε τὸ δικαίωμα νὰ ἱερουργῇ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *περὶ φυγῆς κληρικοῦ ἀργοῦ καὶ πάγη εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν ξένην καὶ ἐκεῖ τὸν δεχθῇ ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ τόπου καὶ τὸν συγχωρήσῃ νὰ λειτουργῇ* Βακτ. ἀρχιερ. 184· **β**) (προκ. γιὰ πολεμιστὴ) ποὺ ἀπολύεται ἢ παύεται ἀπὸ τὸν πόλεμο (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *καὶ τότ' ἀφὸν ἐγνώρισε τὸ πῶς ἀργὸς ἐγίνη, ἀπὲ τὸν πόλεμον φημί, ἐπῆγε ν' ἀποθάνῃ* Θησ. Η' [48[3]]. **6**) Ποὺ δὲ γίνεται τὴν ὥρα ποὺ πρέπει, καθυστερημένος: *Λύπησ' ἀργιὰ κι' ἀνέφελος μεταγνωμὸς* Ἐρωφ. Ε' 135. **7**) (Προκ. γιὰ λόγια) μάταιος (Πβ. L-S στὴ λ. Β Ι2β καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 3): *λόγους ἀργοὺς μηδὲν λαλῇς, μηδὲ ἀκούειν [σε] θέλῃς* Σπαν. Β 313. Βλ. καὶ ἄδηλος 2, ἀνωφέλητος 1, εὔκαιρος. **8**) (Προκ. γιὰ ἐκκλ.) ποὺ δὲ λειτουργεῖ, κλειστή: *αἱ ἐκκλησίαι αὐτῆς ἀργαὶ ἔσονται ἕως τριῶν* Κώδ. 16. αἰ. (Κρ. Χρ. 5, 1951, 239). **Β'** Οὐσ. Ἡ μέλισσα ποὺ δὲν ἐργάζεται, ὁ κηφήνας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1· βλ. καὶ Κουκ. ΒΒΠ Ε' 304): *καὶ τὰ μελίσσια τ' ἄγνωστα πῶς τά 'δωκεν ἡ φύση νὰ ἐργάζωνται καὶ τοὺς ἀργοὺς ὅλους νὰ καταλύσῃ* Δεφ., Λόγ. 210.

ἀργός, (ΙΙΙ)· *ἀργά,* Λίβ. Esc. 2422, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *γοργά* (βλ. Λίβ. Sc. 1287).

ἀργοσύνη ἡ, Ἀσσίζ. 161[17].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη.*

Καθυστέρηση: *οὐδὲν τοῦ πλερώνει..., ἀμμὲ μεινίσκει εἰς ἀργοσύνην* ὅ.π.

ἀργόχειρο τό, βλ. *ἐργόχειρο.*

ἀργύ, Φαλιέρ., Ἱστ. Α 361, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀργὰ* (βλ. Φαλιέρ., Ἱστ. V 359), παρὰ τὴν ὕπαρξη τοῦ *ἀργύτερα* (=ἀργότερα) (ΙΛ, λ. *ἀργά*).

ἀργυραῖος, ἐπίθ., Διγ. Gr. IV 708, Διγ. Ζ 3854, Βίος Ἀλ. 2337, 5581.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄργυρος* καὶ τὴν κατάλ. *-αῖος.*

1) Ἀσημένιος: *ἀργυραῖα σκεύη* Διγ. Gr. IV 708. Βλ. καὶ ἀργυρός, ἄσπρος. **2**) (Μεταφ.) λαμπρός: *πηγὴν τὴν ἱεράν, ἐξ ἧς αἱ ἀργυραῖαι Νύμφαι προσαναβρύουσιν* Βίος Ἀλ. 2337. Βλ. καὶ *λαμπυρός.*

ἀργυρανθισμένος, μτχ., βλ. *ἀσπραργυρανθισμένος.*

ἀργύριον τό, Ἔκφρ. ξυλοκ. 16[26], 18[12], Ἀσσίζ. 35[9], 156[24], 284[3], Ἑλλην. νόμ. 579[8], Διγ. Α 1190, Ἀπολλών. (Wagn.) 128, 468, Rechenb. (Vog.) 51[1,2], Μαχ. 580[27], Δούκ. 207[24], Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 639, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 149[11], Ἱστ. πολιτ. 70[18], Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 415, 417, Ἱστ. Βλαχ. 1105, 1859, 1866, 1872, 1876, Διγ. Ἄνδρ. 338.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀργύριον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀργύρι*).

1) (Στὸν πληθ.) **α**) χρήματα, νομίσματα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2β): *ἐπῆρεν τοὺς ἀργύρια, πολλὰ χρυσὰ φλωρία* Ἱστ. Βλαχ. 1105· *μὴ κάμῃς λαιμαργίαν καὶ δώσῃς μὲ ἀργύρια τινὸς τὴν ἐπαρχίαν* Ἱστ. Βλαχ. 1876· **β**) τὰ νομίσματα ποὺ πῆρε ὁ Ἰούδας γιὰ τὴν προδοσία τοῦ Χριστοῦ (Ἡ σημασ. μτγν., Bauer, Wört. στὴ λ. 2C καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *Χριστέ μου, ποὺ πουλήθηκες δι' ἀργύρια τριάντα* Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 639. **2**) Ἄργυρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Δίδοι σοι χρήματα πολλά... ἐξ ἀργυρίου καθαροῦ* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 417. Βλ. καὶ ἀσήμι.

ἀργυροάμαξον τό, Διήγ. Ἀλ. V 78.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *ἁμάξι(ν).* Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ δημ. τραγ. (Δημητράκ., λ. *ἀργυράμαξο*). Βλ. καὶ *ἀλογάμαξα, ἀλογάμαξο(ν), ἀρκουδάμαξο.*

Ἀσημένιο ἁμάξι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π.): *Καὶ ὥρισεν τοὺς Μακεδόνας νὰ φέρουν τὸ ἀργυροάμαξον* ὅ.π.

ἀργυρόβουλλον τό, Σφρ., Χρον. μ. 52[12], 88[20-21], Κορων., Μπούας 63.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *βούλλα.*

α) Ἐπίσημο ἔγγραφο μὲ ἀργυρὴ σφραγίδα: *ἐστάλην ἐγὼ μετὰ ἐνόρκου ἀργυροβούλλου καὶ πολλῶν στρατιωτῶν* Σφρ., Χρον. μ. 52[12]· **β**) (γενικότερα) ἔγγραφη διαταγή: Κορων. Μπούας 63.

ἀργυρογκοσμημένος, μτχ., βλ. *ἀργυροεγκοσμημένος.*

ἀργυρογνωμονῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 282[29].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρογνώμων* (στὸν Ἀριστ.). Βλ. καὶ Δημητράκ.

Ἐξακριβώνω τὴν περιεκτικότητα μετάλλου: *ὡς χρυσὸν ἐν πυρὶ τὴν Ὑσμίνην ἐν πηγῇ καὶ τόξοις ἀργυρογνωμονήσοντες* ὅ.π.

ἀργυροδεμένος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 759.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄργυρος* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *δένω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δεμένος, στολισμένος μὲ ἀσήμι· ἀργυροποίκιλτος (Βλ. ΙΛ, λ. *ἀργυρόδετος*): *μὲ σέλας χρυσοκόλλητας καὶ ἀργυροδεμένας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροδιάχρυσος, ἀργυροεγκοσμημένος, ἀργυρόστολος, ἀργυροτζάπωτος.*

ἀργυροδιάχρυσος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. V 78, Διήγ. Ἀλ. G 280[39], Δωρ. Μον. XXXII.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ *διάχρυσος.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 14. αἰ., Θεοχ., Διαθ. 20, 25.

Ποὺ εἶναι στολισμένος μὲ ἀσήμι καὶ χρυσό: *ποτήρια διάφορα ἀργυροδιάχρυσα* Δωρ. Μον. XXXII. Βλ. καὶ *ἀργυροδεμένος.*

ἀργυροεγκοσμημένος, μτχ.· *ἀργυρογκοσμημένος,* Ch. pop. 410.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄργυρος* καὶ τὴ μτχ. παθ. παρκ. *ἐγκοσμημένος* τοῦ *ἐγκοσμῶ.*

Στολισμένος μὲ ἀσήμι: *παρεθυρίτσια μου ἀργυρά, ἀργυρογκοσμημένα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσημώνω.*

ἀργυροκάθρεφτος, ἐπίθ., Εὐγέν. 722.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *καθρέφτης.*

Ποὺ λάμπει σὰν ἀσήμι: *Καὶ στήθι ἀργυροκάθρεφτον, τὴν ὄψην σου θὰ χάσῃς* ὅ.π.

ἀργυροκάμωτος, ἐπίθ., Διγ. Ο 220.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄργυρος καὶ τὸ κάνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀσημένιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κοντάρι ἀργυροκάμωτο, χρυσὸ σπαθὶ ζωσμένος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροκατασκεύαστος*.

ἀργυροκαπνισμένος, μτχ., Συναδ., Χρον. 46.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄργυρος* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *καπνίζω*.

Ποὺ ἔχει λεπτὸ ἐπίστρωμα ἀπὸ ἀσήμι· ἐπαργυρωμένος: *τὴν ἀργυροκαπνισμένη εἰκόνα τοῦ Ταξιάρχου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυρόπαστος, ἀργυροτζάπωτος, φλωροκαπνισμένος*.

ἀργυροκατασκεύαστος, ἐπίθ., Διγ. Ζ 99.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄργυρος* καὶ τὸ *κατασκευάζω*.

Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ ἀσήμι, ἀσημένιος: *Τριγύρου ἐκατασκεύασεν ἐκείνου τοῦ κολύμβου ἀργυροκατασκεύαστα παγώνια καὶ περδίκια* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυραῖος* 1, *ἀργυροδεμένος, ἀργυροκάμωτος, ἀργυρὸς* 1α, *ἀργυρόστολος*.

ἀργυροκούδουνο τό, Πανώρ. Δ′ 265.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κουδούνι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀσημένιο κουδούνι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐγὼ τ' ἀργυροκούδουνα νὰ βγάλω τῶν ὀζῶ μου* ὅ.π.

ἀργυρόκουπα ἡ, Κρασοπ. 95, 105.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *κούπα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀργυρόκουππα*).

Ἀσημένιο ποτήρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀργυρόκουππα* 1): *Ἂν ἦτον ἀργυρόκουπα ὁ οὐρανὸς τὸν βλέπεις, νὰ μὲ τὸν ἐγεμίζασιν ἄσπρον κρασὶν ἀκράτον* αὐτ. 95.

ἀργυροκρούσταλλος, ἐπίθ., βλ. *ἀργυροκρύσταλλος*.

ἀργυροκρύσταλλος, ἐπίθ.· *ἀργυροκρούσταλλος*, Τζάνε, Κρ. πολ. 142^{6}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄργυρος* καὶ *κρύσταλλος*. Πβ. τὸν τ. *ἀργυροκρουσταλλένιος* (ΙΛ, λ. *ἀργυροκρυσταλλένιος*).

Ποὺ λάμπει σὰν τὸ ἀσήμι· διαυγής: *Ἀστεροστόλιστοι οὐρανοί, λαμπροφορούσα ἡμέρα κι' ἀργυροκρούσταλλα νερὰ* ὅ.π.

ἀργυρολογῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 242^{11}.

Τὸ ἀρχ. *ἀργυρολογέω*.

Ἀποτιμῶ, καθορίζω τὴν τιμὴ (κάπ. πράγματος): *ὅσον* (ἐνν. *παρθενικὸν*=τὸ σύνολο τῶν παρθένων) *οὐκ ἀφηρέθη τὸν στέφανον ἠργυρολογήθη πολλοῦ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκόπτω* 7.

ἀργυρομούστακος, ἐπίθ., Φλώρ. 529.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *μουστάκι*.

(Προκ. γιὰ σπαθὶ) ποὺ ἔχει ἀσημένια φούντα: *ἀργυρομούστακον σπαθὶν μὲ ὁλόχρυσον θηκάριν* ὅ.π.

ἀργυρόπαστος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 594.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀργυρόπαστος*.

Ποὺ ἔχει στολίδια ἀπὸ ἄργυρο, ἐπάργυρος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ L-S Suppl.): *βαγγέλια... ἀργυρόπαστα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροκαπνισμένος*.

ἀργυροπεταλάτος, ἐπίθ., Ἰμπ. 383.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀργυροπέταλο* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Στολισμένος μὲ ἀργυρὰ ἐλάσματα: *ἅρματα ἐφόριεν τὸ φαρὶν ἀργυροπεταλάτα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυρόστολος*.

ἀργυροπράτης ὁ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 7^{23}, Ε′ 12^{52}.

Ἡ λ. ἤδη στὸν 6. αἰ. μ.Χ. (L-S).

Μεσίτης: *Ἐὰν γυνὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς τὰ τῆς θυγατρὸς . . . διοικοῦσα πράγματά τινα δι' ἀργυροπρατῶν πωλήσῃ* . . . αὐτ. Ε′ 12^{53}.

ἀργυροπρόσωπο(ν) τό, Πανώρ. Β′ 349, Ἐρωφ. Ε′ 530, Πιστ. βοσκ. ΙΙ 1, 200· 3, 45· 5, 61· ΙΙΙ 3, 175, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 143, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε′ [269].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *πρόσωπο(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πρόσωπο λαμπερὸ σὰν ἀσήμι, φωτεινὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Γύρισε λίγο πρὸς ἐμᾶς τ' ἀργυροπρόσωπό σου* Ἐρωφ. Ε′ 530.

ἀργυρός, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 295^{26}, Διγ. Gr. IV 910, Διγ. Τρ. 3002, Διγ. Α 341, 3745, Ἀχιλλ. Ν 377, Μαχ. 76^{16}, Ch.pop.410, 819, Ἀγν., Ποιήμ. Α′ 40, Ἔκθ. χρον. 29^{21}, 46^{20}, 70^{28}, Πεντ. Γέν. XLIV 2, Ἔξ. X 2, XXXVI 24, Ἀρ. VII 25, 43, 49, Ἱστ. πατρ. 106^{14}, 180^{10}, Πανώρ. Α′ 381, Β′ 388, Πιστ. βοσκ. V 4, 19, Διγ. Ἄνδρ. 314^{25}, 348^{33}, 394^{32}, Ἐρωτόκρ. Α′ 1020, Β′ 91, Δ′ 1944, Ε′ 947, Εὐγέν. 723, Στάθ. Β′ 191, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [181].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀργυροῦς* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 148, Β′ 263. Βλ. ὅμως καὶ Ἀθ. 62, 1958, 360). Τ. *ἀρκυρὸς* καὶ στὸ Ζωγγρ. 266. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Κατασκευασμένος ἀπὸ ἄργυρο, ἀσημένιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *δυὸ-τρεῖς χιλιάδες πρόβατα στὸ μερτικό μου ἐπῆρα* (παραλ. 1 στ.) *μὲ τὰ κουδούνια τ' ἀργυρὰ κι' ὅλα σοῦ τὰ χαρίζω* Πανώρ. Α′ 381· *σκουτάρι ἐκράτει ἀργυρὸν γύροθεν χρυσωμένον* Διγ. Α 3745· βλ. καὶ *ἀργυροκατασκεύαστος*· **β**) ἀργυροποίκιλτος· ποὺ ἔχει ἀσημένια στολίδια: *ἔφεραν ἀργυρὸν σελλὶν καὶ ἐκάθισεν ὁ Ἀκρίτης* Διγ. Ἄνδρ. 348^{33}. Βλ. καὶ *ἀργυρόστολος*.
2α) Ποὺ ἔχει τὴ λευκότητα ἢ τὴ λάμψη τοῦ ἀργύρου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἄσπρη, ἀργυρὴ μὲ τὰ χρυσὰ ἢ φορεσά ντου γίνη* Ἐρωτόκρ. Β′ 91· **β**) (προκ. γιὰ μέλη τοῦ σώματος) λευκός, ὡραῖος: *τ' ἀργυρό σου πρόσωπο* (πβ. *ἀργυροπρόσωπο*) *γιάντα τὸ χαμηλώνεις;* Πανώρ. Β′ 388· *βγάνω το μὲ τὰ κλάηματα ὀχ τ' ἀργυρὸ δαχτύλι* Ἐρωτόκρ. Ε′ 947. Βλ. καὶ *ἄσπρος*. **3**) (Πληθ. οὐδ.) τὰ ἀσημικά: *'ς τσὶ μόσκους ἤβανά τα* (δηλ. τὰ *παιγνίδια*) *καὶ στ' ἀργυρὰ καὶ στὰ χρυσὰ ἐμοσκοφύλασσά τα* Ἐρωτόκρ. Α′ 1020.

ἀργυροσάλπιγξ ἡ, Μανασσ., Χρον. 2334.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *σάλπιγξ*.

Ἀσημένια σάλπιγγα: *καὶ γέγονε περίτρανος σάλπιγξ, ἀργυροσάλπιγξ* ὅ.π.

ἀργυροσκελής, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Α′ 156.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *σκέλος*.

(Προκ. γιὰ πόδι) ποὺ ἀστράφτει σὰν τὸ ἀσήμι: *ἀργυροσκελεῖς πόδες* ὅ.π.

ἀργυρόστολος, ἐπίθ., Φλώρ. 1269.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *στόλος*.

Ποὺ ἔχει ἀσημένια στολίδια: *ζωνάριν ἀργυρόστολον καὶ ἐπάνω χρυσωμένον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροπεταλάτος, ἀργυρὸς* 1β.

ἀργυρότεχνος, ἐπίθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 230^{9}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *τέχνη*.

Ἀσημένιος: *τ' ἀργυρότεχνα νερὰ τοῦ ποταμοῦ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροχεύμων*.

ἀργυροτζάπωτος, ἐπίθ., Διγ. Esc. 12, A 340, Διγ. Ἄνδρ. 319^{9}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ *ζαπώνω* (βλ. Hesseling [Πεντ. σ. 427, λ. *ζαπώνω*]).

Ποὺ τὸν στολίζει λεπτὸ στρῶμα ἀργύρου, ἐπάργυρος, ἀργυροποίκιλτος: *ὀνύχια ἀργυροτζάπωτα* Διγ. Esc. 12. Βλ. καὶ *ἀργυροκαπνισμένος*.

ἀργυροτράπεζα ἡ, Διγ. Τρ. 2855, Διγ. A 4060.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ οὐσ. *τράπεζα*. (Ἡ λ. ἤδη στὸν 6. αἰ. μ.Χ. Βλ. Δημητράκ.).

Ἀσημένιο ἢ ἐπάργυρο τραπέζι: *ἀργυροτράπεζαν ἠμφιεσμένην πάνυ* Διγ. Τρ. 2855.

ἀργυροχεύμων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6258.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ μτγν. *χεύω*.

(Προκ. γιὰ ποταμὸ) ποὺ τὸ νερό του εἶναι σὰν ἀσημένιο: *χρυσεοδίνης Πακτωλός, Νεῖλος ἀργυροχεύμων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυρότεχνος*.

ἀργυροχρύσινος, ἐπίθ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 666.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ *χρύσινος*.

Ἀσημένιος καὶ χρυσὸς (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀργυρόχρυσος*): *Καὶ μὲ τ' ἀργυροχρύσινα κυκλοφερῆ κλωνάρια* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροχρυσοκάμωτος*.

ἀργυροχρυσοκάμωτος, ἐπίθ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 448.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρόχρυσος* καὶ τὸ *κάνω*.

Καμωμένος ἀπὸ ἀσήμι καὶ χρυσάφι: *κανδῆλαι . . . ἀργυροχρυσοκάμωτες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροδιάχρυσος, ἀργυροχρύσινος, ἀργυρόχρυσος, ἀργυροχρυσωμένος, ἀργυροχρύσωτος*.

ἀργυροχρυσόξιστο τό, Θησ. ΙΑ' [37^{2}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρόχρυσος* καὶ τὸ οὐσ. *ξέστης > ξεστί(ον)>ξιστί(ον)*. Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. Κριαρ., Ἀθ. 51, 1941, 12.

Ἀργυρόχρυσο δοχεῖο: *Οἱ πλιὸ εὐγενικότεροι ἐβάσταζαν ἀτοί τους στὰ ἀργυροχρυσόξιστα τὸ αἷμα καὶ τὸ γάλα* ὅ.π.

ἀργυρόχρυσος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 136.

Ἀπὸ τὰ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ *χρυσός*. Ἡ λ. καὶ στὸν Παχυμ. (Βόνν., 2, 498, 11) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀσημένιος καὶ χρυσὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἄλλες νὰ ἔχουσι χρυσὲς ἅλυσες νὰ φοροῦσιν* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ἄλλες ἀργυρόχρυσα ψιλὰ ἀλυσιδάκια* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροχρυσοκάμωτος*.

ἀργυροχρυσωμένος, μτχ., Διγ. A 4238, Διήγ. παιδ. 760, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391 (ἔκδ. *ἀρχ-* κατὰ τυπογρ. λάθ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *χρυσώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στολισμένος μὲ ἀσήμι καὶ χρυσάφι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *κιβώτιον . . . ἀργυροχρυσωμένον* Διγ. A 4238. Βλ. καὶ *ἀργυροχρυσοκάμωτος*.

ἀργυροχρύσωτος, ἐπίθ., Φλώρ. 1321.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀργυρὸς* καὶ τὸ *χρυσώνω*.

Στολισμένος μὲ ἀσήμι καὶ χρυσάφι: *κούπαν ἀργυροχρύσωτην μετὰ λιθομαργάρων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροχρυσοκάμωτος*.

ἀργυρώνω, Μαχ. 38^{26}, Πρόλ. εἰς ἔπαιν. Κεφαλλην. 40.

Τὸ ἀρχ. *ἀργυρόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. καὶ στὴ λογοτεχνία (ΙΛ).

Καλύπτω μὲ στρῶμα ἀργύρου· ἐπαργυρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ἰδιωμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἀργύρωσεν τὰς β' κεφαλὰς* Μαχ. 38^{26}. Βλ. καὶ *ἀσημώνω*.

ἀργῶ, Ἀσσίζ. 161^{27}, Διγ. Z 877, Βέλθ. 277, Ἑρμον. Υ 32, Χρον. Μορ. H 1546, 1792, 2171, Φλώρ. 1055, Ἐρωτοπ. 711, Λίβ. P 1300, Λίβ. Esc. 1297, 3876, Ἀχιλλ. N 1630, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 576, Μαχ. 146^{30}, Θησ. Θ' [8^{8}], Γεωργηλ., Θαν. 571, Διήγ. Ἀλ. V 25, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 12, Κυπρ. ἐρωτ. 62^{7}, 104^{47}, Κορων., Μπούας 67, Φαλιέρ., Ἱστ. V 272, Πεντ. Γέν. XXXII 5, Θρ. Κύπρ. K 196, Δωρ. Μον. XXIII, Κατζ. Ε' 341, Πιστ. βοσκ. V 5, 269, Παλαμήδ., Βοηβ. 191, Σταυριν. 102, Ἱστ. Βλαχ. 2140, Διγ. Ἄνδρ. 383^{21}, Συναδ., Χρον. 46, 54, Βακτ. ἀρχιερ. 173, 155, 133, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [104], Γ' [71, 841], Διγ. O 1932, Τζάνε, Κρ. πόλ. 256^{6}, 259^{19}· *ἀργᾶ* (γ' πρόσ.) Σταφ., Ἰατροσ. 22^{123}· *ἀργιῶ*, Ἐρωφ. Ἰντ. β' 161, δ' 89, Ε' 39, 305, Στάθ. Γ' 97, 549, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [77], Δ' [207, 236], Φορτουν. Ε' 43, Τζάνε, Κρ. πόλ. 369^{16}· *ἀργῶ ἢ ἀργιῶ*, Ἀχέλ. 1396, 1802, 2390, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 413, Κατζ. Α' 17, Δ' 43, Ἐρωτόκρ. Β' 1921, Γ' 863, Δ' 1285, Στάθ. Β' 184, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 58, Ροδολ. Α' [626], Φορτουν. Α' 310, Διακρούσ. 92^{1}· ἀόρ. *ἔργησα*, Ἀσσίζ. 413^{12}.

Τὸ ἀρχ. *ἀργέω*. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **1**) Παύω προσωρινὰ (ἱερέα) ἀπὸ τὸ λειτούργημά του (Πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀργέω* 6): *μὲ ἄργησαν ἕως νὰ ἔλθη ἡ τελεία μου καθαίρεση* Συναδ., Χρον. 46· *Περὶ ἀργοῦ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ὁποὺ τὸν ἀργεῖ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς καταφρονήσει καὶ λειτουργήσει* Βακτ. ἀρχιερ. 133. Βλ. καὶ *σχολάζω*. **2α**) Καθυστερῶ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 10): *ἀκόμα ἀργεῖς με;* Πιστ. βοσκ. V 5, 269· *Σωπώντας το μᾶς τυραννᾶς κι' ἀργιώντας το μᾶς δίνεις διπλὸν καημὸ* Ἐρωφ. Ε' 39· βλ. καὶ *ἀμελῶ, ἀργία* (I) 2 φρ.· **β**) βραδύνω (στὴν ἐκτέλεση πράξης) (Ἡ σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 6 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *βραδύνει, οὐδὲν τὸ πολεμεῖ καὶ ἀργεῖ εἰς τὸ μὲ ὑπεσχέθην* Λίβ. P 1300· *Ἤργησε νὰ ξεζαλιστῇ* Ἐρωτόκρ. Β' 1921. Βλ. καὶ *ἀργίζω*. **3**) Ἀφήνω ἀνεκτέλεστο (Πβ. L-S, λ. *ἀργέω* II): *τόσα ἐποῖκα, τόσα ἄργησα, πολλὰ μοῦ μετανιώθει* Πόλ. Τρωάδ. 81. **Β'** Ἀμτβ. **1α**) Ἀδρανῶ, τεμπελιάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀργέω* I. Πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *κι' ἂν ἔχη κάτις καὶ πουγγὶν βαρὺν εἰς τὸ πλευρόν του* (παραλ. 2 στ.), *ἀργεῖ καὶ παίζει, τριπηδᾶ μὲ χάχανα καὶ γέλια* Γεωργηλ., Θαν. 571· βλ. καὶ *ἀραθυμῶ* A **1**· **β**) ἀδρανῶ, δὲν κάνω τίποτε (Πβ. L-S, ὅ.π. I): *ἤργησαν τὰ φουσάτα σου καὶ ἡ ἐπιδεξιότητά σου* Ἀχιλλ. N 1630· *Θεὸς τοὺς ἀποτύφλωσε καὶ στέκουνται κι' ἀργοῦσιν* Θρ. Κυπρ. K 196· βλ. καὶ *ἀναμένω* 3, *ἀναπαύω* B1α, *ἀποναρκῶ, ἀτονιάρω*. **2α**) Ἀργοπορῶ, χρονοτριβῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., στὴ λ. 8): *Ἔμπα στὸ σπήλαιο, ἀγάπη μου, λοιπὸν καὶ μὴν ἀργήσης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [841]· *μὴν ἀργήσης, βασιλιέ, μαντατοφόρ' ἂς πᾶσι* Ἐρωτοκρ. Δ' 1285· βλ. καὶ *ἀκραργῶ, ἀκροκαρτερῶ, ἀναμένω* 3, *ἀργεύω, ἀργία* (I) 2 φρ., *ἀργίζω, ἀργοπορῶ, ἀστοχῶ*· **β**) (μὲ τοπικὸ προσδιορ.) παραμένω (καθυστερώντας): *Ἐν τούτῳ ἄργησεν ἐκεῖ ἕναν μήναν καὶ πλέον* Χρον. Μορ. H 2171. Βλ. καὶ *παραθεσμίζω, πολυκαθίζω*. Φρ. *ἀργῶ τὸν καιρόν (μου)*=χάνω τὸν καιρό μου, χασομερῶ: *ἐλᾶτε ἂς ὑπαγαίνωμεν, μὴ ἀργοῦμεν τὸν καιρόν μας* Λίβ. Esc. 3876. **3**) Ἀπουσιάζω: *μένει μ' ἐσὲν γιὰ θύμιον ἡ καρδιά μου* (πα-

ραλ. 1 στ.) *κρατώντα την ὅσον καιρὸν ν' ἀργήσω, δὲν ἔχεις ἔννοιαν ἄλλην ν' ἀγαπήσω* Κυπρ. ἐρωτ. 62^{7}.

ἀργώνω· *(μὴν) ἀργώσης,* 'Απόκοπ. (Legr.) 437, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀργήσης* (βλ. 'Απόκοπ. 437, κριτ. ὑπ.).

ἀργῶς, ἐπίρρ., Φυσιολ. Μ 29^{19}, Κώδ. Χρονογρ. 56^{17}, 'Ιστ. πατρ. 191^{12}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀργῶς*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σιγὰ σιγά, χωρὶς βιασύνη ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *"Εκαμαν εὐλογητὸν καὶ ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους ἔψαλαν τὸν ἑσπερινὸν* Κώδ. Χρονογρ. 56^{17}. Βλ. καὶ *ἀγάλια-ἀγάλια, ἀπολίγο-λιγούτσικον.* **2**)Μάταια: *'Ο φυσιολόγος οὖν οὐκ ἀργῶς ἐλάλησεν περὶ τῆς ἐλάφου* Φυσιολ. Μ 29^{19}. Βλ. καὶ *ἄδικα* 2γ, *ἀκαίρως* 2, *ἄκερδος* φρ., *ἄμοιαστα, ἄπρεπα* 2, *εὔκαιρα.*

ἀρδεία ἡ, Μανασσ., Χρον. 6262.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρδεία.*

"Αρδευση, πότισμα ('Η σημασ. μτγν., L-S): *Πᾶν τέμενος ἀπήλαυσεν ἀρδείας χρυσορρείθρου* ὅ.π.

ἀρδεύω, Στ. 'Αδὰμ 44, Μανασσ., Χρον. 2201, 6105, Βέλθ. 466, 'Ερμον. Χ 281, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 44, Κορων., Μπούας 112.

Τὸ ἀρχ. *ἀρδεύω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τροφοδοτῶ μὲ νερό, ποτίζω ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ λουτρὸν ἠρδεύετο ἐκ ταύτης* Βέλθ. 466· *ὁ γεωργὸς . . . κλαρὶ φυτεύει κ' ἐπιμελῶς λατρεύει το καὶ μὲ νερὸν τ' ἀρδεύει* Κορων., Μπούας 112· *χρυσορρείθροις νάμασιν ἀρδεύων τοὺς διψῶντας* Μανασσ., Χρον. 6105. **2**) (Μεταφ.) εὐεργετῶ: *διὸ καὶ προσεφέρετο πᾶσι σοφοῖς ἐντίμως καὶ συνεχέσιν ἤρδευε ταῖς μεγαλοδωρίαις* Μανασσ., Χρον. 2201. Βλ. καὶ *ἀγαθύνω* 1β, *ἀγαπῶ* 1δ, *ἀντιχαρίζομαι.*

ἀρδινιάζω, βλ. *ὀρδινιάζω.*

ἀρδίνιαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀνορδίνιαστος.*

ἀρδιόλη ἡ, 'Ιερακοσ. 379^{2}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρδιόλη* (Δημητράκ.).

Τὸ πτηνὸ ἐρωδιός: *ἀρδιόλης δὲ ληφθείσης, ἥνπερ καὶ λάκρην τινὲς τῶν ἐπιχωρίων προσηγόρευσαν, ἐρωδιὸν δὲ οἱ παλαιοὶ τῶν 'Ελλήνων ἐκάλεσαν* ὅ.π.

ἀρεϊκός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1234, 2437, 3682, 5494, 6043, 6640, Δούκ. 219^{5}, 227^{25}· *ἀρικός,* 'Αχέλ. 1644.

'Απὸ τὸ οὐσ. *"Αρης* καὶ τὴν κατάλ. *-ικός.* 'Η λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. μ.Χ. (L-S).

α) Πολεμικός: *πολλὰ καὶ παμπληθῆ ἀρεϊκὰ ἔργα* Δούκ. 219^{5}· **β**) φιλοπόλεμος, πολεμοχαρής: *ἀριπρεπεῖς, διογενεῖς, ἀρεϊκοί, γεννάδαι, γενναῖοι, θυμολέοντες ἄνδρες αἱμάτων πάντες* Μανασσ., Χρον. 1234· *τὸν πρῶτον Θεοδόσιον ἄρχειν τῆς ἕω πέμπει ἄνδρα βριθύν, ἀρεϊκὸν ἐξ 'Ισπανίας φύντα* Μανασσ., Χρον. 2437· *ἄνδρες ἀρικοὺς* 'Αχέλ. 1644. Βλ. καὶ *ἀρειμάνιος.*

ἀρειμάνιος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 565, "Εκφρ. ξυλοκ. 15^{13}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρειμάνιος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει πολεμικὴ διάθεση ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *καὶ δὴ στρατὸν συναγαγὼν ἐκ πάσης φυλαρχίας* (παραλ. 1 στ.) *θωρακοφόρους, αἰχμητάς, ἄνδρας ἀρειμανίους* Μανασσ., Χρον. 565. Βλ. καὶ *ἀρεϊκὸς* β.

ἀρειομάντις· *ἀρειομάντεις,* Βίος 'Αλ. 188, κριτ. ὑπ., κατὰ τὸν ἐκδ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀρνιομάντεις·* κατὰ Βικέλα (Βίος 'Αλ. 188, κριτ. ὑπ.) *ὀρνεομάντεις.*

ἄρειος, ἐπίθ., ἐνιαχοῦ· *ἀρεῖος,* Κορων., Μπούας 36, 94.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄρειος.*

ἀρέπο, Σταφ., 'Ιατροσ. 19^{64}.

ἀρεσιά ἡ, Σουμμ., Ρεμπελ. 164, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [508].

'Απὸ τὸ *ἀρέσω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Προτίμηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Πλιὰ νόστιμα καὶ πλιὰ γλυκιὰ κι' ἀνὲν τῆς ἀρεσιᾶς σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [508]. Φρ. *κάνω τὴν ἀρεσιά (μου, κλπ.)* = κάνω τὸ κέφι (μου, κ.λ.π.): *δὲν ἔκαμεν ὁ πρεβεδοῦρος ὡς ἐμιλήθη ἡ δουλειά, μόνο ἀλληλούησε καὶ ἔκαμε τὴν ἀρεσιάν του* Σουμμ., Ρεμπελ. 164. Βλ. καὶ *ἀρέσκεια* 2α.

ἀρέσκεια ἡ, Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 13^{24}, 55^{5}, 139^{6}, 'Ελλην. νόμ. 553^{22}, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 9^{1}, 14 (σχόλ.), Λίβ. Sc. 1263, Λίβ. Esc. 2369, Λίβ. Ν 2098.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρεσκειά*).

1) Κολακεία, φιλοφρόνηση (Πβ. L-S στὴ λ. 1 καὶ 3): *"Ας παραδράμω τὰ πολλὰ τὰ τότε λαληθέντα ἑκάστου τὴν ἀπόκρισιν ὡς πρὸς τὸν βασιλέαν· ἑνὸς ἑκάστου τὴν βουλὴν ἐπαίνους καὶ ἀρεσκείας· πράξεις καὶ λόγους* Λίβ. Ν 2098. Βλ. καὶ *ἀπλαζίρι(ν).* **2α**) Προτίμηση, ἐπιθυμία (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀρεσκειὰ* 1): *ἡ δὲ σὴ βούλησις, μᾶλλον δὲ ἀρέσκεια καὶ ἔφεσις* Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 13^{24}· *ἐῶ γὰρ λέγειν ἀρεσκείας καὶ θελήσεις σου* Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 139^{6}· βλ. καὶ *ἀρεσιά, ἀρέσκια·* **β**) θέληση, συγκατάθεση: *ἐὰν μὴ γένεται ἡ ὁρμασία ἐξ ἀρεσκείας ἀμφοτέρων* 'Ελλην. νόμ. 553^{22}· 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 9^{1}. Βλ. καὶ *θέλημα.*

ἀρέσκια τά, Διγ. Ζ 2210.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀρέσκεια.*

'Επιθυμία: *ὁ ἔρως δὲ ἐπλήρωσε τῶν νέων τὰς ἐλπίδας καὶ πάντα τὰ θελήματα καὶ τὰ ἀρέσκιά των* Διγ. Ζ 2210. Βλ. καὶ *ἀγάπη* 8α, *ἀκρίβεια* 3, *ἀπλαζίριν* 1β, *ἀποδοχὴ* 2β, *ἀραθυμία* 5, *ἀρέσκεια* 2α, *ἀσχόλησις, βουλή, θέλημα, λαχτάρα, ὄρεξη, ἐπιθυμία.*

ἀρέστα ἡ, Μαχ. 270^{18}, 316^{27}.

'Απὸ τὸ προβηγκ. *arest* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66). Πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἀρέστο* (Δημητράκ.).

1) Κατηγορία, μομφή: *ἔθελε νὰ δώση ἐγκυμαχίαν ὡς τὸ πωρνὸν διὰ ν' ἀπολογηθῆ ἐπάνω εἰς τὴν ἀρέσταν ὅπου τοῦ ἐποίκασιν* αὐτ. 316^{27}. Βλ. καὶ *ἀπιστία* 5, *ἀφορμή, ἀψιμαχία.* **2**) Κράτηση, περιορισμός: *ὁ πρίντζης καὶ ἡ ρήγαινα ἐπέψαν τον εἰς τὴν Κερυνίαν εἰς ἀρέσταν, ὅτι ὁ κύρης τοῦ 'Αρσεφίου ἐζήτα νὰ τὸν σκοτώσουν* αὐτ. 270^{18}. Βλ. καὶ *ἀρεστίασμα.*

ἀρεστιάζω, 'Ασσίζ. 10^{19}, 66^{3} (ἔκδ. *ἀρετηάζω,* πιθ. κατὰ τυπογρ. λάθος), 76^{26}, 152^{30}, 254^{27}, 308^{18}, 458^{3}, Μαχ. 56^{32}, 58^{21}, 132^{7}, 260^{38}, 262^{17}, 298^{16}, 374^{16}, 446^{4}, 660^{33}, Βουστρ. 500.

'Απὸ τὸ προβηγγ. *arestar.*

1α) Συλλαμβάνω, αἰχμαλωτίζω: *μὲ τὴν βοήθειάν σας νὰ τὸν ἀρεστιάσωμεν, νὰ τὸν τριγυριάσωμεν καὶ ἀπεκεῖ νὰ μὲν σκαλέψη* Μαχ. 260^{38}· *'Ο κουβερνούρης μοναῦτα ἐμήνυσέν το*

τοῦ καπετάνου τῆς 'Αμμόχουστου ν' ἀρεστιάσουν τὸν αὐτὸ Μάρκο Γρινίερ καὶ νὰ πιάση τὰ χαρτία τὰ τοῦ ἔδωκεν Μαχ. 298[17]· βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 1α· **β**) θέτω σὲ κράτηση, φυλακίζω: *τὸ δίκαιον λέγει καὶ ὁρίζει ὅτι ἡ αὐλὴ ἐντέχεται ν' ἀρεστιάση ἢ νὰ περιορίση ἐκεῖνον* 'Ασσίζ. 152[30]· *ὅσους εἶχεν ἀρεστιασμένους εἰς τὰς φυλακὰς ἐξαπόλυσέν τους* Μαχ. 374[16]. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω, ἀτενιάρω, καρτσεράρω, φυλακιάζω.* **2**) Πιέζω (κάπ.) νὰ κάνη (κ.), ἀναγκάζω, ὑποχρεώνω: *πρῶτο ν' ἀρεστιάσωμεν τὸν ῥήγαν καὶ νὰ μᾶς προμουτιάση νὰ μᾶς κρατῆ ὡς γιὸν πρέπει* Μαχ. 262[17]· *ηὗραν τὸν ἀμιράλην καὶ ἀρεστιάσαν τον ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ῥήγαινας νὰ μὲν σκαλέψη ἀπὲ τὸ σπίτιν του* Βουστρ. 500. Βλ. καὶ *ἀναγκάζω* 1, 2, *σφίγγω.* **3**) Κρατῶ (κ.), κυριαρχῶ πάνω σὲ (κ.): *ἔνι κρατούμενοι νὰ τὸν πιάσουν καὶ νὰ ἀρεστιάσουν πάντα τὰ τέλη τοῦ ἀφέντη τους καὶ νὰ διαφεντέψου ὅλα τὰ ἄδικα τὰ γινίσκουνται* 'Ασσίζ. 458[3]. **4**) 'Αναγκάζω (κάπ.) νὰ σταματήση: *Περὶ ἐκείνου ὁποὺ ἀγωγιάζει τὸ κτηνὸν ἑνοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ τὸν ἀρεστιάση καὶ ἂν ψοφάση, ἐπάνω 'ς τίνος νὰ ἔνι ἡ ζημία* 'Ασσίζ. 76[26]. **5**) (Προκ. γιὰ πολεμ. ὅπλο) κρατῶ, παίρνω (στὸ χέρι): *Τότες ἀρεστίασεν ὁ ῥήγας τὸ σπαθίν του καὶ ὅλον τὸ φουσάτον καὶ ἦλθαν ἀπάνω τους καὶ ἐπλάστησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ βουναρίου* (βλ. *πάντως καὶ* Dawkins [Μαχ. Β' σ. 238]) Μαχ. 660[33].

ἀρεστίασμαν τό, Μαχ. 602[24].

'Απὸ τὸ *ἀρεστιάζω.*

Φυλάκιση: *μετὰ τὸ ἀρεστίασμαν τοὺς δύο ἀδελφοὺς* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρέστα* 2, *φυλάκιασμα.*

ἀρεστός, ἐπίθ., Διγ. Gr. II 115, Διγ. (Hess.) Esc. 1619, Διγ. Τρ. 249, 1159, Διγ. Ζ 673, Διγ. Α 699, 1732, Πόλ. Τρωάδ. 730, Χρον. Μορ. Η 6961, Βίος 'Αλ. 4308, Χρον. Μον. Κ 72, Χρον. Μον. Τ 73, Φυσιολ. 360[7], Σφρ., Χρον. μ. 88[12], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 454, Δωρ. Μον. XXXII, Διαθ. 'Ηγουμ. Μακαρίας 165, Πιστ. βοσκ. Ι 5, 206.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀρεστός.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀρέσει, εὐχάριστος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *οὐκ ηὗρεν τόπον ἀρεστὸν νὰ κατοικήση 'Ακρίτης* Διγ. (Hess.) Esc. 1619· *στὸ πρόσωπο ἀρεστὴ* Πιστ. βοσκ. Ι 5, 206· *πότε σου λόγον ἤκουσα οὐκ ἀρεστόν μοι εἶναι;* Διγ. Ζ 673. Βλ. καὶ *ἀκριβὸς* 4β, *ἀποδεκτός, νόστιμος, ὀρεκτικός.*

ἀρέσω, Σπαν. Ο 138, Σπαν. V suppl. 88, 'Ασσίζ. 25[30], 97[17], 347[15], 360[16], 454[18], 'Ελλην. νόμ. 552[19], 555[3], Διγ. Esc. 701, 1620, Διγ. Ζ 1623, 2993, 3258, Βέλθ. 217, Χρον. Μορ. Η 363, 567, 1997, Χρον. Μορ. Ρ 281, 2836, 2988, Πτωχολ. Ν 696, Λίβ. Sc. 69, Λίβ. Esc. 1197, 'Ιμπ. 312, 589, 681, 782, Χρον. Τόκκων 1375, 'Απαρν. 4, Μαχ. 160[15], 254[26], 262[8], 364[5], 368[13], 406[18], 438[28], 474[21], 492[13], 648[27], Δούκ. 221[1], Θησ. Πρόλ. [109], Β' [41[5]], Γ' [13[6]], ΙΒ' [17[7]], Ch. pop. 832, Διήγ. 'Αλ. V 37, Κυπρ. ἐρωτ. 94[77], ῎Εκθ. χρον. 38[21], Συναξ. γυν. 13, Κορων., Μπούας 47, 72, 83, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 367, 500, Φαλιέρ., Ρίμ. L 175, Πεντ. 'Αρ. XXIII 27, Βίος γέρ. (Schick) V 772, 'Αχέλ. 140, Αἰτωλ., Βοηβ. 43, Χρον. σουλτ. 140[5], Κατζ. Α' 29, Ε' 526, Πανώρ. Α' 180, Β' 309, Γ' 345, Ε' 257, 'Ερωφ. Α' 622, Β' 293, 497, Πιστ. βοσκ. IV 5, 86, Παλαμήδ., Βοηβ. 263, 276, 472, 1138, Τσιρίγ., 'Επιστ. 168, Μανολ., 'Επιστ. 171, 'Ιστ. Βλαχ. 823, 2307, Σουμμ., Ρεμπελ. 162, 173, 187, Διγ. ῎Ανδρ. 349[18], 351[19], 361[8], 385[25], 'Ερωτόκρ. Α' 133, 204, 1178, 1293, 1320, 2043, Β' 347, 574, 1600, Γ' 445, 711, 933, Δ' 29, Στάθ. Α' 198, 'Ιντ. β' 46, γ' 560, 573, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 62, Γ' 25, Ροδολ. Α' [209, 657], Β' [93], Βακτ. ἀρχιερ. 166, 176, 182, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [849] Ε' [786], Φορτουν. Β' 403, Γ' 656, Ε' 414, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 93, Τζάνε, Κρ. πόλ. 544[13]· *ἀρέζω,* Διήγ. 'Αλ. G 274[34]· *ἀρέσκω,* Μανασσ., Χρον. 3231, Φλώρ. 1788, Μαχ. 158[24], 208[35], 290[15], 334[7δίς], 502[8], ῎Ανθ. χαρ. Vφ1[v], Κυπρ. ἐρωτ. 104[53,54], Κορων., Μπούας 49, 99, Παλαμήδ., Βοηβ. 1168· *'ρέσω,* Μαχ. 584[1], 'Ερωτόκρ. Ε' 1415· μτχ. *ἀρεσκόμενος,* Σκλέντζα, Ποιήμ. 5[14]· *ἀρεσκούμενος,* Φορτουν. Α' 291· *ἀρεσούμενος,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' 875.

Τὸ ἀρχ. *ἀρέσκω.* 'Η λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ μτχ. *ἀρεσκούμενος* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 13-4.

1α ('Ενεργ. καὶ μέσ.) εἶμαι ἀρεστός, γίνομαι ἀρεστὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρέσκω* Ι3· πβ καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *καὶ τοῦτον ἂν τὸ ποίσετε, ὁ Θεὸς θέλει σᾶς ἔχειν χάριταν καὶ θέλει ἀρέσειν τῆς βασιλείας του καὶ τοὺς ἀνθρώπους* Μαχ. 474[21]· *ὁ λόγος ἤρεσεν τοὺς μαντατοφόρους* Μαχ. 584[1]· *Περὶ πουλήσεως δούλου, ἂν δὲν ἀρεστῆ ἕως ξ' ἡμέρας, τὸν στρέφει ὀπίσω* Βακτ. ἀρχιερ. 176· **β**) εἶμαι τῆς ἀρεσκείας (κάπ.), ἱκανοποιῶ (κάπ.) ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρέσκω* ΙΙ· Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *'Η ἀγκαλιὰ τοῦ γέροντα μηδεκιαμιᾶς ἀρέσει* Φορτουν. Β' 403· *γιατ' ἕναν τόπο μοναχὸ εἰς τὴν καρδιὰ μας μέσα ἐδιάλεξεν ὁ ῎Ερωτας κ' οἱ ἄλλοι δὲν τ' ἀρέσα* 'Ερωτόκρ. Α' 1293· *μιὰ λυγερὴ κι' ἀρέσει του καὶ δούλεψην ἀρχίζει* 'Ερωτόκρ. Α' 1178· *πόσ' ἀφεντόπουλοι ὄμορφοι ἦσαν ἐκεῖ στὴ μέση καὶ μόνον ὁ Ρωτόκριτος τῆς 'Αρετῆς ἀρέσει* 'Ερωτόκρ. Β' 574. Βλ. καὶ *ἀποπληρώνω* 2α. 'Η μτχ. (α) *ἀρεσ(κ)ούμενος* = ποὺ εἶναι τῆς ἀρεσκείας κάπ. ('Η σημασ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 17. αἰ.· βλ. Κατσουρ., ΕΕΚυκλ. Μ 7, 1968, 26): *νὰ βρῆ γαμπρὸ ἀρεσκούμενον* Φορτουν. Α' 291· (β) *ἀρεσκόμενος*=εὐάρεστος, εὐχάριστος: *θυσία... ἀρεσκόμενη* Σκλέντζα, Ποιήμ. 5[14]. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Α1ϛ, *ἀναπληρώνω* Α2β, *ἀπαντῶ* 8. **2**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) (προσωπ. καὶ ἀπρόσ.) Βρίσκω κ. τῆς ἀρεσκείας μου, μοῦ κάνει εὐχαρίστηση (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1β): *οἱ πάντες εὐχαρίστησαν, ἠρέστηκαν τοὺς λόγους* Χρον. Τόκκων 1375· *καὶ πολλὰ ἄρεσεν τοῦ παιδίου νὰ μείνη ἐκεῖ νὰ ἀναπαυτοῦν* Μαχ. 648[27]· *'Η ὀρφανὴ ἔχει ἐξουσίαν νὰ ὀρμαστῆ ὅπου ἀρεστῆ δίχως τὸν ὁρισμὸν τοῦ κουρατόρου* 'Ελλην. νόμ. 552[19]. **3**) (σὲ τρίτο πρόσ.) θέλω, ἐπιθυμῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ πάγης ὅπου πεθυμᾶς καὶ ὅπου σ' ἀρέσει ἐσένα* Στάθ. 'Ιντ. β' 46· *'Αρέσει μου, Πανώρια μου, νὰ κάμης τὴ βουλή μου* Πανώρ. Ε' 257. **4**) ('Ενεργ. καὶ μέσ.) (προσωπ. καὶ ἀπρόσ.) συγκατατίθεμαι, συμφωνῶ, στέργω: *νὰ ἔχη ἀπάνω τῆς ὁδοῦς του τὸ τρίτον τῆς ὁδοῦ, κἀκεῖνος οὐδὲν ἀρέστην, ἀμμὲ πολεμᾶ ἄδικον τοῦ ῥηγὸς* 'Ασσίζ. 454[18]· *εἰ δὲ καὶ πρὸ τῶν τριῶν χρόνων ἐλευθερωθῆ ὁ πατήρ, ἐὰν ἀρεσθῆ ὁ πατήρ, μένει ὁ γάμος* 'Ελλην. νόμ. 555[3]. Βλ. καὶ *ἀτσετιάζω, δίδω, μονοιάζω, συβάζομαι, συγκατεβαίνω.*

ἀρετὴ ἡ, Σπαν. Ρ 85, Κομν., Διδασκ. Δ 102, Μανασσ., Χρον. 2757, 5772, 6120, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 30, 'Ιερακοσ. 475[5-6], Διγ. Ζ 4151, Χρον. Μορ. Η 940, Βίος ὁσ. 'Αθαν. 241, 'Απολλών. (Wagn.) 413, Δοκειαν. 250, Σφρ., Χρον. μ. 72[25], Σκλέντζα, Ποιήμ. 7[3], Ριμ. Βελ. 22, 693, ῎Εκθ. χρον. 2[2], 46[9], 47[22], 68[3], Συναξ. γυν. 172, 647, Φαλιέρ., Λόγ. 8, Φαλιέρ., Ρίμ. L 285, 'Ιστ. πατρ. 108[16], 129[18], 'Ερωφ. Α' 41, 584, Β' 381, Γ' 406, Δ' 308, Ε' 458, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, 'Ερωτόκρ. Α' 26, 65, 82, 1568, 2025, Β' 2088, Γ' 907, 910, Θυσ.[2] 380, Μεταξᾶ, 'Επιστ. 48, Παρθεν., Γράμμ. 227, Στάθ. Γ' 141, 222, Βακτ. ἀρχιερ. 154, 173, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [481], Δ' [298], Φορτουν. 'Αφ. 1, Πρόλ. 67, 139, Α' 20, 'Ιντ. α' 40, Β' 212, Γ' 592, 620, Δ' 573, Ε' 101, 157, Ζήν. Α' 337, Γ' 36, 81, 265, Δ' 9, Λεηλ. Παροικ. 'Αφ. 3, Τζάνε, Κρ. πόλ. 141[8], 180[18], 196[13], 584[26], 586[22] κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρετή.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Χρηστότητα (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. Β1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *῏Ην γὰρ ὁ αὐτὸς πατριάρχης ἄκρος τὴν ἀρετὴν* ῎Εκθ. χρον. 47[22]· *Χρυσὴ τῆς ἀρετῆς πηγή, ἐξακουστὴ παρθένε,* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7[3]· *ὁ. . . οἰκονόμος πρέπει νὰ εἶναι ἀρετῆς ἄνθρωπος* Βακτ. ἀρχιερ. 173· *τὴν καλὴν ἀρετὴν ὁποὺ εἶχεν* (κατὰ πλεονασμό· βλ. πάντως καὶ Κριαρ., Πεπρ. Β' ΔΚρ.Σ Δ' 259) 'Ιστ. πατρ. 108[16]· βλ. καὶ *ἀγαθοσύνη* 2, *ἀγαθότης* 2, *ἀκεραιότης*· **β**) πλεονέκτημα, προτέρημα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2a καὶ σήμ., ΙΛ): *μ' ὅλες τσὶ χάρες κι' ἀρετὲς ἤτονε στολισμένη* 'Ερωτόκρ. Α' 65· *καὶ ἕνα μέρος ἀπ' αὐτὲς ἔχει τέτοιας ἀρετὲς* (εἰρωνικὰ)

Συναξ. γυν. 647· *ἐπλήθαινες στὴν ἀρετή, στὴ γνώση καὶ στὴ χάρη* Θυσ.^{2} 380· βλ. καὶ *χάρη*· **γ**) ἱκανότητα, ἐπιτηδειότητα (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. I2a): *ἀρετῇ πολεμικῇ καὶ τάξει κοσμημένος* Ριμ. Βελ. 22· *Λόγιασε τέχνη κι' ἀρετὴ καὶ μαστοριὰ μεγάλη* Ἐρωτόκρ. Α' 1568. Βλ. καὶ *αἴσθησις* 1β, *ἀνδρεία* 1δ, *ἀξίωσις* 3, *ἐπιτηδειοσύνη, χάρη*. **2**) Σύνεση, σωφροσύνη (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Ἀπὸ καιροὺς ἡ φρόνεψη κ' ἡ τέχνη σου γροικᾶται κι' ὁ κόσμος μὲ τὴν ἀρετὴ ἀπὄχεις κυβερνᾶται* Ζήν. Γ' 36. Βλ. καὶ *φρόνεση, φρόνεψη*. **3**) Ἐκλεκτὴ ποιότητα καταβολῆς (Πβ. L-S στὴ λ. I1a): *δένδρον δὲ φυσικὴν φέρον τὴν ἀρετήν, ἀγαθῆς γῆς καὶ ρίζης καὶ ἀέρος μετεσχηκὸς* Δοκειαν. 250. **4**) Ἀξία, χρησιμότητα: *τὸν ἤστειλα τὴν ἀρετὴ νὰ μάθη τοῦ γραμμάτου* Στάθ. Γ' 222. Βλ. καὶ *ἀξιότητα* 1, *χρήση*.—Ἡ λ. καὶ ὡς κύρ. ὄνομ. (=Ἀρετούσα), Ἐρωτόκρ. Α' 889, 1076, 1097 κ.ἀ.

ἀρέτινον τό, βλ. *ρέτενον*.

ἀρετοστολισμένος, μτχ., Ροδολ. Τοῖς Ἀναγν. (τίτλ.), Τζάνε, Κρ. πόλ. 587^{21}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρετὴ* καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *στολίζω*.

Στολισμένος μὲ προτερήματα, γεμάτος προσόντα: *καὶ στέκεται στὴ Βενετιὰν ἀρετοστολισμένος, πλούσιος, γιατρὸς στὴν μάθησην, πολλὰ καὶ τιμημένος* Τζάνε, Κρ. πόλ. 587^{21}.

ἄρζι τό, βλ. *ἄρτζι(ν)*.

ἀρθούνι τό, βλ. *ρουθούνι*.

ἄρθρον τό, Κυπρ. ἐρωτ. 149^{8}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρθρον*.

Ἔκφρ. *τὰ ἄρθρα τῆς ἀνδρείας* = ἡ ἀνδρεία (πβ. L-S): *δὲν εἶμαι ἄξιος πιὸν 'ς θάρρος νὰ τρέξω* (παραλ. 1 στ.), *τόσά 'ν' χαμένα τ' ἄρθρα τῆς ἀντρειᾶς μου* ὅ.π.

ἀρθωμένος, μτχ., βλ. *ὀρθώνω*.

ἀριαίνω, Ροδολ. Β' [28].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀριὸς*<*ἀραιός*. Πβ. ΙΑ, λ. *ἀρύνω*, ὅπου τ. *ἀρένω* (Κρήτη).

(Ἀμτβ.) ἐλαττώνομαι (Πβ ΙΑ, λ. *ἀραιώνω* Β3): *ὀντὲν πληθαίνῃ ἡ φρόνεση κ' ἡ γνώση στὸ κορμί ντου, ἀριαίν' ἡ ζέστη ἡ φυσικὴ καὶ σβήνει τὴ ζωή ντου* ὅ.π. Βλ. καὶ *κονταίνω, λιγαίνω, φυρῶ*.

ἀριδήλως, ἐπίρρ., Διγ. Ζ 2932.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀριδήλως*.

Ὁλοφάνερα: *Οὓς καὶ μαθὼν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄγαν ἀριδήλως* Διγ. Ζ 2932.

ἀρίζικος, ἐπίθ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [442], Δ' [347, 398], Ροδολ. Ε' [162].

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ οὐσ. *ριζικὸ* (βλ. Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ. 30).

Ἄτυχος, δυστυχισμένος: *Καὶ ποῦ νὰ σ' εὕρω, ἀρίζικη, μάννα κατακαημένη;* Ροδολ. Ε' [162]. Βλ. καὶ *ἀζάπης*, ἐπίθ. α, *αἰχμάλωτον* 3, *αἰχμάλωτος* 3, *ἄλαλος* 3, *ἄμοιρος* β, *ἀναποδογραμμένος, ἀπολλύω* μτχ., *ἄπορος* Ι 2, *ἀσβολερός, ἀσβολῶ* μτχ. 2, *ἀσβολώνω* μτχ. 1, *ἀτυχῶ* μτχ., *διπλοκακορίζικος, κακορίζικος, κακομοίρης, κακομοιριασμένος, κατακαίω, παντέρημος, πτωχός*.

ἀριθμημὸς ὁ· *ἀριφνημός*, Σαχλ., Ἀφήγ. 3, Ἀλφ. 23^{84}.

Ἀπὸ τὸ *ἀριθμῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΑ).

Ἀρίθμησις ὑπολογισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ): *πολλὰ κακὰ καὶ ἀπλήρωτα καὶ ἀριφνημὸν δὲν ἔχουν* Σαχλ., Ἀφήγ. 3. Βλ. καὶ *ἀγνώμιαση, ἀριθμισμός*.

ἀρίθμησις ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 2^{4}, Γ' 5^{44}, Δ' 10^{11}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρίθμησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (*-ση*) ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση.

Μέτρημα, καταβολὴ χρηματικοῦ ποσοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σὲ ἐπιγρ., L-S στὴ λ. 1): *Ὁ λέγων* (ἐνν. ὀφειλέτης) *ὅτι οὐ γέγονεν ἀρίθμησις, εἰ μὴ ἐντὸς διετίας ἢ ἐναχθῇ ἢ διαμαρτύρηται περὶ τούτου, οὐδεμίαν ἔχει δικαιολογίαν* αὐτ. Β' 2^{4}. Βλ. καὶ *ἀπαρίθμησις*

ἀρίθμητος, ἐπίθ., βλ. *ἀναρίθμητος*.

ἀριθμισμὸς ὁ, Ἀχιλλ. Ο 183· *ἀριφνισμός*, Χρον. Μορ. Η 2410, 3281, 3770, 6655, 6809, Ἀρμούρ. 67.

Ἀπὸ τὸ *ἀριθμίζω*. Ἡ λ. ἰδιωμ. καὶ ὁ τ. της στὴ λογοτεχνία (ΙΑ, λ. *ἀριθμημός*).

Ἀρίθμηση, ὑπολογισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΑ, ὅ. π.): *τόσα φουσάτα ἐσώρεψεν, ἀριφνισμὸν οὐκ εἶχαν* Χρον. Μορ. Η 6809. Βλ. καὶ *ἀγνώμιαση, ἀριθμημός, ἀριθμοσύνη*.

ἀριθμὸς ὁ, Διγ. Τρ. 2221, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 15^{16}, Τάξ. πόρτ. 22, Διγ. Ἄνδρ. 383^{14}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀριθμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Στρατιωτικὸ σῶμα, μονάδα στρατοῦ (Πβ. L-S στὴ λ. XI· βλ. καὶ Bréhier, Monde byz. Γ' 340, 354): *Αὐτοὶ δὲ ἐξηβαίνουν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν καπιγιτλερήδων καβαλάροι* Τάξ. πόρτ. 22· *ἐκείνους, ὁποὺ ζητεῖτε, πίστευσον ὅτι θέλουσιν λείψει ἀπὸ τὸν ἀριθμόν τους* Διγ. Ἄνδρ. 383^{14}· *τοὺς χαρτουλλαρίους... τοῦ ἀριθμοῦ, ἐν ᾧ ταύτης ὁ ἀνὴρ ἐστρατεύετο* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 15^{16}.

ἀριθμοσύνη ἡ· *ἀριφνοσύνη*, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 189, Φαλιέρ., Ρίμ. L 187 (ἔκδ. *ἀριφθοσύνη*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀριθμὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*.

Ἀρίθμηση, μέτρημα· φρ. *δίχως ἀριφνοσύνη* = χωρὶς μέτρο, ἀπεριόριστα: *καὶ ἂν ἔναι δίκιος καὶ ἀγαθός, δίχως ἀριφνοσύνη* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 189. Βλ. καὶ *ἀριθμισμός*.

ἀριθμῶ, Σπαν. Α 636, Καλλίμ. 417, 1048, Ἑλλην. νόμ. $584^{5,11}$, Διγ. Α 157, Βίος Ἀλ. 2321, Ἀχιλλ. Ν 34, Rechenb. (Vog.) 55^{16}, Ἀπαρν. 13, Δούκ. 179^{27}, Σφρ., Χρον. μ. 96^{24}, Ριμ. Βελ. 195, Διήγ. Ἀλ. V 22, Ἀχέλ. 1749, Πιστ. βοσκ. ΙΙ 1, 231, Διγ. Ο 1398· *ἀριφνῶ*, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 431.

Τὸ ἀρχ. *ἀριθμῶ*. Γιὰ τὸν τ. *ἀριφνῶ* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 4. Ὁ τ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΑ, λ. *ἀριθμῶ*).

Μετρῶ, ὑπολογίζω, λογαριάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀριθμέω* 1 καὶ σήμ., ΙΑ στὴ λ. 1): *τίς δύνεται ν' ἀριφνήση τὸ βάθος τοῦ μυστηρίου της* (δηλ. τῆς Παρθένου); Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 431. Βλ. καὶ *λογαριάζω*.

ἀρικός, ἐπίθ., βλ. *ἀρεῖκός*.

ἀριπότως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 512^{2} (Πβ. καὶ 506^{10}, ὅπου ἡ λ. *εὐφυῶς*).

ἄριστα, ἐπίρρ., Κορων., Μπούας 32, 34.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἄριστα* (βλ. L-S, λ. *ἄριστος* III). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ).

Πολὺ καλά, ἐξαίρετα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ. π.· πβ. καὶ ΙΑ στὴ λ. 1): *Ἐννόησά σου ἄριστα διήγησιν ποὺ ποῖκες* αὐτ. 32.

ἀρισταῖος, ἐπίθ., Ἑρμον. Ψ 81.

Πλάσμα ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄριστος* καὶ τὴν κατάλ. *-αῖος*.

Ἄριστος, πρόκριτος, ἡγεμόνας: *στρατηγοὶ γὰρ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖς τε γοῦν καὶ πρῶτοι τῶν Ἀχαίων ἀρισταῖοι* ὅ.π.

ἀριστερά, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. L 359, Ἰων. 217^{11}, Ἀσσίζ. 28^{24}, Βίος Ἀλ. 127, Ἐρωτοπ. 516, Φαλιέρ., Ρίμ. AN 28, Διήγ. Ἀλ. G $289^{15,18}$, Ἱστ. Βλαχ. 1550· *οὐριστερά*, Μαχ. 360^{7}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀριστερὰ* (βλ. Π.Δ. Δευτ. II 27· πβ. καὶ L-S Suppl., λ. *ἀριστερός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στὴν ἀριστερὴ πλευρά, στὸ ἀριστερὸ μέρος (Ἡ σημασ. μτγν., Π.Δ., ὅ. π.· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *δεξιά μου κάθουνται οἱ ἔρωτες καὶ ἀριστερά μου ἡ ἀγάπη* Ἐρωτοπ. 516· *Θωρώντα ὅτι ἔμεινεν μοναχὸς καὶ ἐγύρεψεν δεξιὰ οὐριστερὰ καὶ δὲν ηὗρεν τινὰν* Μαχ. 360^{7}.

ἀριστερόθεν, ἐπίρρ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 443, 489, 882, 993, 1018, 1143, 1220, 1526, 1877.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀριστερὰ* καὶ τὴν κατάλ. *-θεν*.

Στὴν ἀριστερὴ πλευρά, στὸ ἀριστερὸ μέρος: *Ἀριστερόθεν δὲ αὐτῆς ἡ πάναγνος θεμένη καὶ Θεοτόκος δέσποινα, ἐν θρόνῳ καθημένη* αὐτ. 443.

ἀριστερός, ἐπίθ., Βέλθ. 1114, Χρον. Μορ. H 6209, Μαχ. 628^{35}, Ἀπόκοπ. 357, Ἀλέξ. 1966 (Πβ. Διήγ. Ἀλ. G 289^{14}) (ἔκδ. *ἀριστοτέρα*· πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀριστεροτέρα*)· *ἀλιστερός*, Μαχ. 606^{28}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀριστερός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. καὶ ὁ τ. της σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ποὺ βρίσκεται στὸ ἀριστερὸ μέρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸ μέγαν βῆμαν εἰς τὴν ἀριστερὴν μερίαν* Μαχ. 628^{35}.*οὗλοι οἱ Γενουβῆσοι ἐφορῆσαν σχαρλάτα καὶ εἰς τὸ μανίκιν τους τὸ ἀλιστερὸν ἐβάλαν γ' στέμματα* Μαχ. 606^{28}. Φρ. *ἐξ ἀριστερῶν, ἐκ τῶν ἀριστερῶν* (ἐπιρρημ.) Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 71·

ἀρίστευμα τό, Διγ. Gr. VIII 21, Διγ. Ἄνδρ. 400^{7}.

Ἀπὸ τὸ *ἀριστεύω*. Ἡ λ. στὸν Εὐστ., Opusc. 45^{44-5}, 196^{24}, κ.ἀ.

Κατόρθωμα, ἀνδραγάθημα: *Πολλά τε καὶ ἐξαίσια ἀριστεύματα δράσας* Διγ. Gr. VIII 21. Βλ. καὶ *ἀνδραγάθημα* 1α, *ἀνδραγαθία* 2α, *ἀνδραγαθισμός, ἀνδρεία* 1γ, *ἀριστούργημα, ἀριστουργία, ἄττο(ν)*.

ἀριστεὺς ὁ, Προδρ. III 400χ (χφφ. SA) (κριτ. ὑπ.), Ἑρμον. Σ 274, Βίος Ἀλ. 3608.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀριστεύς*.

Ὁ πρῶτος στὴν ἀνδρεία, ὁ ἥρωας στὴ μάχη: *τὴν μάχην ἐξεφώνησαν καλοῦντες ἀριστέας* Βίος Ἀλ. 3608. Βλ. καὶ *ἀνδρεῖος, παλληκάρι*.

ἀριστοβουλία ἡ, Μανασσ., Χρον. 3140, Ἑρμον. Μ 48.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S Κων/νίδη).

Ὀρθὴ κρίση: *ἐπὶ στερρότητι φρενῶν, ἐπ' ἀριστοβουλίαις* Μανασσ., Χρον. 3140. Βλ. καὶ *ἀριστογνωσία*.

ἀριστογνωσία ἡ, Κορων., Μπούας 27.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄριστος* καὶ τὸ οὐσ. *γνῶσις*.

Ὀρθὴ κρίση, ἔγκυρη γνώμη: *ἐπαίνεσέ του τὴν ἀνδρείαν καὶ ἀριστογνωσίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀριστοβουλία*.

ἀριστοκρατῶ, Δούκ. 75^{11}.

Τὸ ἐνεργ. τοῦ ἀρχ. *ἀριστοκρατοῦμαι*.

Ἀνήκω στὴν ἀριστοκρατικὴ μερίδα, εἶμαι ἀριστοκρατικός: *Ὁ δὲ βασιλεύς, μὴ ἔχων βοήθειαν ἔκ τινος τῶν ρηγάδων ἢ τῶν ἀριστοκρατούντων ἢ τῶν δημοκρατούντων, εἰς τοῦτο κατένευσεν* ὅ.π.

ἀριστολογχία· *ἀριστολογχίας*, Ἑρμον. Ο 142, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀριστολοχίας* (βλ. *ἀριστολοχία*).

ἀριστολοχία ἡ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 558^{10}, Ἑρμον. Ο 142 (ἔκδ. *ἀριστολογχία*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀριστολοχία*.

Φυτὸ ποὺ διευκολύνει τὸν τοκετὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τὴν τῆς ἀριστολοχίας ρίζαν τὴν πικρὰν λαμβάνει* Ἑρμον. Ο 142.

ἀριστόλοχος ὁ, Ἱερακοσ. 487^{6}, Ἰατροσ. κῶδ. ϡπα'.

Τὸ μτγν ἐπίθ. *ἀριστόλοχος* ὡς οὐσ.

Εἶδος βοτάνου: Ἱερακοσ. 487^{6}.

ἄριστον τό, Μακρεμβ., Ὑσμ. H 244^{28}, Διγ. Z 1769, Φλώρ. 308, 350, 1287, 1486, Δούκ. 133^{21}, Σφρ., Χρον. μ. 14^{23}, 88^{37}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄριστον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἄριστο*).

α) Μεσημβρινὸ γεῦμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S· καὶ σήμ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *ὡς οὗ νὰ γένῃ τὸ ἄριστον, εἰς γεῦμαν νὰ καθίσουν* Φλώρ. 1486· **β)** γεῦμα: *καιροῦ δ' ὄντος τοῦ ἀρίστου ἀπῆλθον ἐγὼ οἴκαδε* Σφρ., Χρον. μ.88^{37}· *ὁ δὲ στὸ ἄριστον κληθεὶς βρώσεως οὐ μετέσχεν* Διγ. Z 1769.

ἀριστόνικος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3188.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ., *ἀριστόνικος* (βλ. L-S).

Ποὺ νικᾶ ἔνδοξα: *στρατάρχης ἀριστόνικος, νίκαις πολλαῖς ἐμπρέπων* ὅ.π.

ἄριστος, ἐπίθ., Ἰμπ. 91, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. ὑπερθ. *ἄριστος* τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀγαθός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Φρ. *εἰς ἄριστον* = κατὰ τρόπο ἄριστο: *Στρατείαν καβαλαρικὴν εἰς ἄριστον ἐσέβην* ὅ.π.

ἀριστότερος, (Ι), ἐπίθ., Ἑρμον. Σ 163, 166.

Συγκριτ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. *ἄριστος*. Ἡ λ. ἤδη στὸν Τζέτζη (Steph., Θησ., λ. *ἄριστος*).

Καλύτερος, γενναιότερος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Τζέτζη, Steph., Θησ., ὅ.π.): *Καὶ κυκλώσαντες τὰ πλήθη τῶν ἀριστοτέρων Τρώων* αὐτ. 166.

ἀριστότερος, (ΙΙ)· *ἀριστοτέρα*, Ἀλεξ. 1966 (Πβ. Διήγ. Ἀλ. G 289^{14}) πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀριστεροτέρα* (βλ. *ἀριστερός*).

ἀριστοτεχνία ἡ, Καλλίμ. 442.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀριστοτέχνης*.

Τέχνη, δεξιοτεχνία, ἱκανότητα: *μετὰ πολλῆς καὶ θαυμαστῆς τῆς ἀριστοτεχνίας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀφορμή, μαστοριά, τέχνη.*

ἀριστούργημα τό, Μανασσ., Χρον. 6724.

Ἀπὸ τὸ *ἀριστουργέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Κατόρθωμα: *ἀριστουργήματα λαμπρὰ γενναίων βασιλέων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρίστευμα, ἀριστουργία.*

ἀριστουργία ἡ, Μανασσ., Χρον. 6359.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀριστουργός?*

Κατόρθωμα, ἀνδραγάθημα: *ὃς ἐπ' ἀριστουργίαις ὀνόματος ἠξίωτο καὶ φήμης περιτράνου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρίστευμα, ἀριστούργημα.*

ἀρίστως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 467^{22}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 9^{2} (σχόλ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄριστα.*

Πολὺ καλά, μὲ τρόπο πολὺ ἀποτελεσματικό: *ὡσεὶ κοκκία τρία ἀρίστως τὸν λίθον λύουσι* Ἱερακοσ. 467^{22}.

ἀρίτινος, ἐπίθ.?, Ἱερακοσ. 498^{18}.

Ἄγν. ἐτυμ.

Προσδιοριστικὸ ὀστράκου: *Ἐὰν δὲ φλεγμονὴ ἐπαναστῇ ἐκ τῆς ὀδύνης, τρίψας ὄστρακον τὸ ἀρίτινον λεγόμενον ἐπίχριε τὴν τοῦ ὄνυχος ἐκβολὴν* ὅ.π.

ἀριφθοσύνη, Φαλιέρ., Ρίμ. L 187, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀριφνοσύνη* (βλ. *ἀριθμοσύνη*).

ἀριφνημὸς ὁ, βλ. *ἀριθμημός.*

ἀριφνισμὸς ὁ, βλ. *ἀριθμισμός.*

ἀριφνοσύνη ἡ, βλ. *ἀριθμοσύνη.*

ἀριφνῶ, βλ. *ἀριθμῶ.*

ἄριωμα τό, βλ. *ἀραίωμα.*

Ἀρκαδιανός, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. V 4, 144, 145, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [527].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *Ἀρκαδία καὶ τὴν κατάλ. -ιανός.*

Ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἀρκαδία.

Ἀρκαδινός, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 1782.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *Ἀρκαδία καὶ τὴν κατάλ. -ινός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὁ κάτοικος τῆς Ἀρκαδίας.

ἀρκάτης ὁ, βλ. *ἐργάτης.*

ἄρκεμα τό, βλ. *ἄρχεμα.*

ἀρκετά, ἐπίρρ., Χίκα, Μονωδ. 21, 44.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρκετός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Ἐπαρκῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἠθέλασι δυνηθῇ νὰ θρηνήσουσιν ἀρκετὰ ἐτοῦτο τὸ σύμβαμα* αὐτ. 44. Βλ. καὶ *καλά.*

ἀρκετός, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 332, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [45].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρκετός.* Γιὰ τ. *ἀρκεστὸς* βλ. Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1958, 361.

1) Ἐπαρκὴς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅπου τρῶσι καθ' ἡμέραν οἱ Ἄραβες τὴν ἀρκετήν τους βρώση* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 332. Βλ. καὶ *ἀκανητὸς* Α. **2**) Χρήσιμος (Πβ. L-S): *νὰ ἰδῇ ποῖον εἶναι πλιὰ 'ρκετὸν σὲ τούτην σου τὴν χρείαν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [45]. Βλ. καὶ *ἀναγκαῖος* 2.

ἀρκευθὶς ἡ, Ἱερακοσ. 489^{27}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη. Πβ. ΙΛ (λ. *ἀρκεύθι καὶ ἀρκευθίδα*).

Ὁ καρπὸς τῆς «ἀρκεύθου» (Ἡ χρ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S στὴ λ. Ι· πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀρκεύθι*): *ἀρκευθίδος κόκκους* ὅ.π.

ἄρκευθος ὁ, Κυνοσ. 599^{7}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη, καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

Δέντρο κωνοφόρο (Πβ. L-S· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ. Βλ. καὶ Γενναδ., Λεξ. στὴ λ.): *ἀρκεύθου σφαίρας δύο* ὅ.π.

ἀρκεύω, βλ. *ἀρχεύω.*

ἀρκίζω, βλ. *ἀρχίζω.*

ἄρκλα ἡ, Προδρ. IV 31 (χφφ gCSA) (κριτ. ὑπ.), Σκλάβ. 51, Ἐρωφ. Ε' 296, Ζήν. Α' 141.

Ἀπὸ τὸ λατ. *arcula.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Τάφος κτιστὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, Σπανάκη, Κρ. Χρ. 9, 1955, 457· βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Δ' 470 καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωφ. 155): *ἂν εἶναι μπορετὸ σου 'ς μιὰν ἄρκλα μὲ τὸ ταίρι μου τὰ χέρια σου ἂς μὲ χώσου* Ἐρωφ. Ε' 296. Βλ. καὶ *ἀνάπαυσις* 10γ, *λάκκος, μνῆμα, πλάκα.* **2**) Κιβώτιο, σεντοῦκι (Ἡ λ. καὶ σήμ., Δημητράκ., στὴ λ. 3): *ἀνοίγω καὶ τὴν ἄρκλαν μου νὰ βρῶ ψωμὶν κομμάτι* Προδρ. IV 31 (χφφ. gCSA) (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀρκλίτσα, ἀρκλίτσιν, ἀρμάρι(ν).*

ἀρκλίτσα ἡ, Προδρ. IV 31.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρκλα καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. -ίτσα.* Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἄρκλα.*

Μικρὸ κιβώτιο, σεντοῦκι: *ἀνοίγω τὴν ἀρκλίτσαν μου νὰ εὕρω ψωμὶν κομμάτιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄρκλα.*

ἀρκλίτσιν τό, Θησ. ΙΑ' [90^{3}].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρκλα καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. -ίτσιν.*

Μικρὴ θήκη: *ὁλόχρυσον ἀρκλίτσιν* (παραλ. 1 στ.)· *μέσα σ' ἐκεῖνο ἔποικεν κ' ἐβάλασι τὴν τέφραν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρκλίτσα.*

ἀρκομπο(υ)ζὰ ἡ, βλ. *ἀρκομπουζέα.*

ἀρκομπουζάρης ὁ, Ἀχέλ. 267, 617.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρκομπούζι καὶ τὴν κατάλ. -άρης.*

Στρατιώτης ὁπλισμένος μὲ «ἀρκομπούζι»: *περικύκλωσαν τέσσερεις χιλιάδες ἀρκομπουζάροι θαυμαστοὶ καὶ ἄλλες πολλὲς ὁμάδες* αὐτ. 617.

ἀρκομπουζάρω· *ἀρκουμπουζάρω,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 192^{17}.

'Από τὸ οὐσ. *ἀρκομπούζι* καὶ τὴν κατάλ. *-άρω*.

Πυροβολῶ μὲ «ἀρκομπούζι»: *Δυὸ τρεῖς ἀρκουμπουζάρησε τότες κατὰ τὴν ὥραν* ὅ.π.

ἀρκομπουζέα ἡ, 'Αχέλ. 455, 676, 2120, Βίος Δημ. Μοσχ. 264· *ἀρκομποζά*, Τζάνε, Κρ. πόλ 329[1]· *ἀρκομπουζά*, 'Αχέλ. 891, 1207, 1631, 1714, 1852, Τζάνε, Κρ. πόλ. 166[8], 169[1], 282[26], 286[12], 309[6], 332[6], 344[9], 348[17,21], 363[23], Διακρούσ. 83[12]· *ἀρκομπουζιά*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 155[10], 192[1], 212[6], 366[15]· *ἀρκουμποσία*, Σουμμ., Ρεμπελ. 160· *ἀρκουμπουζά*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 269[17], 483[24]· *ἀρκουμπουζία*, Σουμμ., Ρεμπελ. 179· *ἀρκουμπουζιά*, Κατζ. Β' 28.

'Από τὸ οὐσ. *ἀρκομπούζι* καὶ τὴν κατάλ. *-έα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρκιμπουζέα*).

α) Πυροβολισμὸς ποὺ προέρχεται ἀπὸ «ἀρκομπούζι» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀρίφνητες ἀρκουμπουζιὲς τριγύρο νὰ γροικιοῦνται* Κατζ. Β' 28· βλ. καὶ *ἀρκομπούζι(ν)* 2· **β**) βόλι ἀπὸ «ἀρκομπούζι»: *τότ' ἦλθεν του στὸ δεξιὸν βραχιόνι ἀρκομπουζέα* 'Αχέλ. 2120.

ἀρκομπουζιὰ ἡ, βλ. *ἀρκομπουζέα*.

ἀρκομπούζι(ν) τό, 'Αχέλ. 246, Κατζ. Ε' 474, Βίος Δημ. Μοσχ. 637, Τζάνε, Κρ. πόλ. 150[23], 202[22], 204[9], Διακρούσ. 68[31], 103[20].

'Από τὸ ἰταλ. *archibuso* ἢ *archibugio* (Βλ.Meyer,NS IV 13 καὶ Πολίτη[Κατζ., σ.139]). Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀρκιμπούζι*). 'Απ. καὶ *ἀρκομπούζα* ἡ (Poèm. hist. 274[205]).

1) Βαρὺ πρωτόγονο τουφέκι: *Μαλταίων ἕκτη χιλιάς, ἐκ τὰ χωριὰ 'λθωμένοι, τὸ ἀρκομπούζιν ὅλοι τους σὰν πρέπει μαθημένοι* 'Αχέλ. 246· *ἐσκοτώθηκαν πολλοὶ νέοι καὶ παλληκάρια μὲ ἀρκομπούζια καὶ σπαθιὰ καὶ ἄλλοι μὲ δοξάρια* Διακρούσ. 103[20]. **2**) Πυροβολισμός, τουφεκιά: *ἕν' ἀρκομπούζι ἔριξαν κ' εἰς τὴν καρδιά του μπῆκε, τὸν θάνατόν του γύρευε καὶ τότες τὸν εὑρῆκε* Βίος Δημ. Μοσχ. 637. Βλ. καὶ *ἀρκομπουζέα* α.

ἀρκομποῦζο τό· *ἀρκουμποῦζο*, Σουμμ., Ρεμπελ. 177.

'Από τὸ ἰταλ. *archibuso* ἢ *archibugio*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρκιμπούζι*).

Βαρὺ πρωτόγονο τουφέκι: *παρευθὺς ἔδωσαν τοῦ καθενὸς ἕνα ἀρκουμποῦζο καὶ μερικῶν πίκα . . . Ὅμως ἀφόντις ἐλάβανε τ' ἄρματα εἰς τὸ χέρι . . .* ὅ.π.

ἀρκομπουζοδόξαρα τά, Διακρούσ. 78[27].

'Από τὰ οὐσ. *ἀρκομπούζι* καὶ *δοξάρι*.

'Αρκομπούζια καὶ τόξα ὅ.π.

ἀρκό(ν) τό, βλ. *ἀερικό(ν)*.

ἀρκοντία ἡ, βλ. *ἀρχοντία*.

ἀρκοντόπουλος ὁ, βλ. *ἀρχοντόπουλος*.

ἀρκοπούλι(ν) τό, Διγ. Gr. IV 108.

'Από τὸ οὐσ. *ἄρκος* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-πούλι* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 637 κἑ.).

'Αρκουδάκι: *καὶ μακρόθεν ἐσκέψαντο ἄρκτους φοβερωτάτους· ἄρσεν καὶ θῆλυ ὑπήρχασιν, ἀρκοπούλια δύο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρκούδιον*.

ἄρκος ὁ καὶ ἡ, (Ι), Γλυκᾶ, Στ. 369, Μανασσ., Χρον. 169, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 155 (βλ. πάντως καὶ Μανασσ., 'Αρίστ. Ι β' 56), 'Ορνεοσ. ἀγρ. 527[17], Διγ. Esc. 747, 775, Διγ. Ζ 1353, 1386, 1417, 1418, 1419, 1421, 1433, 1449, 1457, Ἑρμον. Ω 328, Διήγ. παιδ. 830,

'Αχιλλ. (Haag) L 1246, 'Αχιλλ. L 1226, Φυσιολ. 371[14], Ψευδο-Σφρ. 220[33], 'Αλφ. 23[78], Διγ. Ἄνδρ. 343[16].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄρκος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αρκούδα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ ἄρκος παίζει μετ' ἐσέν, νὰ παίξῃ καὶ μετ' αὐτον* Γλυκᾶ, Στ. 369· *ὁ δὲ ἁρπάσας παρευθὺς ἐκ στόματος τὸν ἄρκον* Διγ. Ζ 1418.

ἄρκος, (ΙΙ)· *ἐν ἄρκοις*, Δούκ. 193[29], 213[18], ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐν ἄρκυσι* (βλ. κριτ. ὑπ.).

ἄρκος, (ΙΙΙ), ἐπίθ., βλ. προσθῆκες γ' τόμου, λ. *ἄγριος*.

ἀρκούδα ἡ, Διγ. Ζ 1394, 1397, 1405, 1411, 1413, Συναξ. γαδ. 38, Gesprächb. 50[941], Φυσιολ. 371[26], 'Ονόμ. πυλ. Κων/π. 408, Γεωργηλ., Βελ. 154, Συναξ. γυν. 262, Διήγ. 'Αλ. G 290[6], 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, Διγ. Ἄνδρ. 344[4], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [913], Διγ. Ο 1309, 1798.

'Από τὸ οὐσ. *ἀρκούδιον*. Ἡ λ. σὲ Σχολ. (βλ. Du Cange, λ. *ἄρκος* καὶ Κουκ., 'Αθ. 42, 1930, 39) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ ζῶο ἀρκούδα: *'Αρκοῦδες, ἀγριόχοιροι, λέοντες καὶ παρδάλοι* Συναξ. γαδ. 38. Βλ. καὶ *ἄρκος, ἀρκούδιον, ἄρκτος*.

ἀρκουδάμαξο(ν) τό, Καναν. 65C.

'Από τὰ οὐσ. *ἀρκούδα* καὶ *ἁμάξι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πολιορκητικὴ μηχανή: *φαλκούνια ἐποιήσαντο καὶ χελώνας καὶ ἀρκουδάμαξα καὶ ἄλλα πολλὰ ξύλινα καὶ μηχανικώτατα ἔργα καὶ ἑλεπόλεις* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγκάλη* 3.

ἀρκουδία ἡ· *ἀρκουδιά*, Θησ. Ϛ' 22[4], 36[4].

'Από τὸ οὐσ. *ἀρκούδα*. Ἡ λ. καὶ σὲ Σχολ. (ΙΛ) καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

'Αρκούδα (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μόνον δερμάτι ἀρκουδιᾶς* (ἔκδ. *ἀρκουδίας*) *εἶχεν ἀπανωφόρι* αὐτ. 22[4].

ἀρκουδίζω, Προδρ. ΙΙΙ 269 (χφφ. gV) (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ οὐσ. *ἀρκούδα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Περπατῶ (ὅπως ἡ ἀρκούδα) μὲ τὰ τέσσερα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ μὴ μ' ἀφήνουν κὰν πεζὸν νὰ βγαίνω ν' ἀρκουδίζω* ὅ.π.

ἀρκούδιον - ἀρκούδι(ν) τό, Διγ. (Hess.) Esc. 756, 761, Διγ. Α 1412, Διγ. Ζ 1404, Λέοντ., Αἰν. Ι 263, IV 29, V 4, Θρ. Κων/π. Β 38, Κορων., Μπούας 43, 70, 104, 126, 130, Διήγ. 'Αλ. G 270[32], Αἰτωλ., Μῦθ. 38[1], Αἰτωλ., Βοηβ. 245, Χρον. σουλτ. 83[30], Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 49, Μαρκάδ. 630, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 335.

'Από τὸ μτγν. οὐσ. *ἄρκος* καὶ τὴν κατάλ. *-ούδιον -ούδιν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αρκούδα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *κατὰ πῶς τ' ἀρκούδι μὲ τὴν δική του γλώσσαν τῶν παιδιῶν του, σὰν γεννηθοῦσι, δίδει* Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 49· *σκυλία τὸ ἀρκούδι διώχνουν* Διήγ. 'Αλ. G 270[32]. Βλ. καὶ *ἄρκος, ἀρκούδα, ἀρκουδάκι, ἀρκουδόπουλον*.

ἀρκουδόπουλον τό, Διγ. Ζ 1405, Διγ. Ἄνδρ. 344[18].

'Από τὸ οὐσ. *ἀρκούδα* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ μικρὸ τῆς ἀρκούδας, ἀρκουδάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *'Αρκούδα δὲ ἡ θηλυκὴ μετὰ ἀρκουδοπούλου* Διγ. Ζ 1405. Βλ. καὶ *ἀρκούδιον*.

ἀρκουμποσία ἡ καὶ **ἀρκουμπουζὰ** ἡ, βλ. *ἀρκομπουζέα.*

ἀρκουμπουζάρω, βλ. *ἀρκομπουζάρω.*

ἀρκουμπουζιὰ ἡ, βλ. *ἀρκομπουζέα.*

ἀρκουμποῦζο τό, βλ. *ἀρκομποῦζο.*

ἀρκτικός, ἐπίθ., Ὡροσκ. 43^{20}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ποὺ βρίσκεται πρὸς τὸν ἀστερισμὸ τῆς «ἄρκτου», βόρειος (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. I): *Δηλοῖ ταραχὰς πολλὰς εἰς τὰ ἀρκτικὰ μέρη* ὅ. π.

ἄρκτος ὁ, (I), Διγ. Gr. IV 107, 121, Κορων. Μπούας 135.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρκτος* (ἡ). Γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ γένους βλ. Hatzid., Einl. 24 *καὶ* MNE Α' 66.

ἄρκτος, (II)· (τὸν) *ἄρκτο,* Στάθ. Α'88, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ (τὸν) *ὄστρο* (Βλ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 72).

ἀρκῶ, Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 15^{7}, Σπαν. Α 34, 434, Σπαν. Β 518, Σπαν. V 28, Κομν., Διδασκ. Δ 264, 401, Σπαν. (Λάμπρ.) V 36, 368, Μιχ. ἱερομ. 18, Λόγ. παρηγ. L 693, Προδρ. I 65, 117, II Η 26n, Προδρ., Κατομυομ. 333, Μανασσ., Ἀρίστ. I γ' 44, Καλλίμ. 1386, 1654, 1836, Ἱερακοσ. 399^{2}, 484^{14}, 490^{7}, 497^{7}, Κυνοσ. 594^{24}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 546^{2}, Διγ. Gr. II 6, IV 491 (ἔκδ. *ἠρκέσθη*· Τσοπ., Ἑλλην. 17, 1962, 85, προτ. *ἠρέσθη* ἢ *ἠράσθη*· βλ. καὶ Eideneier N., Ἑλλην. 23, 1970, 309), Διγ. Ζ 538, 2102, Χρον. Μορ. Η 2582, 4116, Χρον. Μορ. P 4159, Ἐξήγ. πέτρ. 276, Διήγ. παιδ. 263, 357, 815, 981, Διήγ. Βελ. (Cant.) 68, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 244, Λίβ. P 206, 1554, 1691, 2091, Λίβ. Esc. 450 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. N 1566, 2100, 2706, Φυσιολ. Β 11^{19}, Βησσ., Ἐπιστ. 35^{11}, Δούκ. 181^{28}, 197^{1}, 347^{3}, Ριμ. Βελ. 114, 672, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 659, Αἰτωλ., Μῦθ. 57^{15}, 107^{2}, Ἱστ. πολιτ. 69^{9}, Διακρούσ. 100^{2}.

Τὸ ἀρχ. *ἀρκέω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Εἶμαι ἀρκετός, εἶμαι ἐπαρκής, ἐπαρκῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρκέω* III 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰ γονικά σου πράγματα καὶ ἡ οἰκοσκευή σου ἀρκοῦν τὰς θυγατέρας σου νὰ τὰς ἐξωπροικίσης* Προδρ. I 65· *σώνει ὁ κόπος ὁ πολύς, ἀρκεῖ ἡ παίδευσή σου* Διακρούσ. 100^{2}· βλ. καὶ *ἀποσώνω* Α 3· **β**) (ἀπρόσ.) εἶναι ἀρκετό, φτάνει (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. 5 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀρκεῖ· τὸ λοιπὸν βαῖνε μὴ περαιτέρω· ἤδη βλέπω γὰρ ἄγγελον ταχυδρόμον* Προδρ., Κατομυομ. 333· *πάλε οὐδὲν σὲ ἄρκησε νὰ ἔλθης εἰς ἐμένα* (παραλ. 1 στ.), *ἀλλὰ ἦλθες στὸν ἀφέντη μου . . . νὰ ἐπάρης τὸ βασίλειόν του* Χρον. Μορ. Η 4116. Βλ. καὶ *ἀκανητὸς* Β ἀπρόσ., *αὐταρκῶ, σώνω.* **2**) (Μέσ.) μένω ἱκανοποιημένος, ἀρκοῦμαι (σὲ κ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. IV καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὸ πλῆθος οὐκ ἠρκήθηκεν εἰς τὴν βουλὴν ἐκείνη* Ριμ. Βελ. 672· *Ὁ μῦθος λέγει: οἱ πτωχοὶ πρέπει τους νὰ ἀρκοῦνται, ὅτι οἱ ἄρχοντες πολλὰ τὰ κίνδυνα φοβοῦνται* Αἰτωλ., Μῦθ. 57^{15}· *Ἐπαίνει πάντα τὸ καλόν, πλὴν μὴ ἀρκεσθῆς ἐν τούτῳ* Σπαν. (Λάμπρ.) V 368· *πυκνότερον διήρχοντο* (ἐνν. *συγγενεῖς βασιλέων*) *τοῦ οἴκου μου πλησίον, ἀλλ' οὐδενὶ τὸ σύνολον ἠρκέσθη ὁ πατήρ μου* Διγ. Gr. IV 491.

ἀρκῷος, ἐπίθ., Ὀρνεοσ. ἀγρ. 552^{29}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρκος* (Πβ. καὶ L-S, λ. *ἀρκτῷος*).

Ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν «ἄρκον» (Πβ. καὶ L-S, ὅ.π.): *Ἀξούγγιν ἀρκῷον θερμανεῖς... καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ συχνῶς ἀλείψεις* ὅ.π.

ἀρλέγγα ἡ, βλ. *ἀρλίγγα.*

ἀρλίγγα ἡ, Καραβ. 495^{2}, $498^{16,34}$· *ἀρλέγγα,* Καραβ. 494^{14}, 503^{29}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *ralinga* (βλ. Segditsas, Naut. dict. ἀρ. 2596).

Σκοινὶ ραμμένο γύρω ἀπὸ τὸ ἱστίο γιὰ νὰ τοῦ ἐνισχύη τὰ ἄκρα: *ἀρλέγγες ὀδιὰ τρία χέρια μπονέττες* αὐτ. 494^{14}· *ἀρλίγγες διὰ δύο ἄρμενα καὶ μπράτσα τῆς φούντας καὶ τῆς σούρδας* αὐτ. 495^{2}.

ἄρμα ἡ, Δωρ. Μον. XXVIII.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *arme.* Ἡ λ. καὶ στὸ Κυπρ. χφ. 156.

Οἰκόσημο (Πβ. Δημητράκ.): *ἦτον καὶ εὑρίσκετο ὁ αὐτὸς Φραντσέζος ἀφέντης τοῦ Ἀναπλίου καὶ ἔκαμε τὲς ἄρμες του καὶ τὲς ἔβαλεν ἀπάνωθεν εἰς τὲς πόρτες τοῦ κάστρου* ὅ.π.

ἄρμα τό, (I), Σπαν. Α 526, Καλλίμ. 73, Ασσίζ. 297^{29}, Διγ. (Hess.) Esc. 1159, 1211, Διγ. Τρ. 2014, Διγ. Α 344, 3647, Διγ. Ζ 2901, Βέλθ. 483, 928, Πόλ. Τρωάδ. 140, 565, Ἑρμον. Φ 355, Χρον. Μορ. Η 1110, 2007, 2769, 3028, 3136, 3337, 7261, Χρον. Μορ. P 3411, 3424, 3538, Βίος Ἀλ. 3423, Φλώρ. 525, Λίβ. P 1931, 2212, 2402, Λίβ. Sc. 1170, Λίβ. (Lamb.) N 41, 885, Λίβ. Esc. 1023, 2814, 3222, 3451, 4379, Λίβ. N 1965, 3818, Ἀχιλλ. N 190, 234, Ἀχιλλ. O 233, Ἰμπ. 334, 781, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 273, 855, Μαχ. 8^{20}, 246^{20}, 450^{12}, 476^{6}, 532^{30}, 630^{24}, 632^{26}, 666^{2}, Σφρ., Χρον. μ. 140^{9}, Θησ. (Foll.) I 65, Θησ. Β' [24^{2}], Γ' [62^{1}], Δ' [66^{2}], Ϛ' [41^{1}] (ἔκδ. *ἄρμαρτα*· πιθ. ἀπὸ ἀντιγρ. λάθος), Ch. pop. 460, Ριμ. Βελ. 134, 657, Διήγ. Ἀλ. V 37, 77, Ριμ. κόρ. 720, Ἔκθ. χρον. 44^{8}, Κορων., Μπούας 25, 26, 37, 62, 107, Πένθ. θαν.^{2} 189, 622, Ἀχέλ. 41, 282, Αἰτωλ., Μῦθ. 141^{5}, Χρον. σουλτ. 83^{23}, Δωρ. Μον. XVIII, Κατζ. Γ' 472, Δ' 318, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 26, Β' 454, Γ' 27, Πιστ. βοσκ. III 5, 140, Παλαμήδ., Βοηθ. 793, Ἱστ. Βλαχ. 418, 1004, 1019, 2365, Σουμμ., Ρεμπελ. 189, 190, Διγ. Ἄνδρ. 318^{27}, 368^{35}, Ἐρωτόκρ. Α' 1254, Β' 142, 882, Δ' 391, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Γ' 10, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1254], Γ' [391], Δ' [1221], Ε' [1593], Φορτουν. Πρόλ. 93, Γ' 17, Ἰντ. γ' 165, Δ' 140, Ε' 370, Ζήν. Α' 187, Β' 133, Γ' 20, Δ' 24, Ε' 69, Τζάνε, Κρ. πόλ. 151^{6}, 152^{3}, 184^{22}, 222^{25}, 351^{4}, 389^{16}, 435^{6}, 437^{2}, 459^{21}, 510^{25}, 546^{18}, 578^{15}, Διακρούσ. 112^{28}, κ.π.ἄ.· *ἄρματον,* Ἀσσίζ. 226^{23}, Μαχ. 426^{31}, Βουστρ. 515.

Ἀπὸ τὸ λατιν. οὐσ. *arma* (βλ. Triand., Lehnw. 129 [=Ἅπ. Α' 433]). Ὁ τ. *ἄρματον* αναλογ. ἀπὸ τὸν πληθ. *ἄρματα.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ὅπλο (κάθε εἴδους) (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 8. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἄρμα ἀνδρὸς ἐφόρεσεν, ἀποτολμιᾶς ζωνάριν* Βέλθ. 928· *ζώνομαι τὰ ἄρματά μου* Λίβ. Esc. 4379· *ν' ἀκούσου ἀρμάτω ταραχὴ* Ἐρωτόκρ. Β' 142· *Ἕνα καιρὸν σᾶς ἔκαμα* (δηλ. *τὰ κάλλη καὶ τὶς ὀμορφιὲς*) *ἄρμα στὲς ἡδονές μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1593]· *ἐνδύθη τ' ἄρματα* Κορων., Μπούας 26· *βάνει τὰ ἄρματά του* Πόλ. Τρωάδ. 140. Φρ. *πιάνω τ' ἄρματα*= ὁπλίζομαι προκ. νὰ πολεμήσω, ἑτοιμάζομαι γιὰ πόλεμο: *γιατὶ μαντάτο ἔφθασε στὸ Ρέθεμνος νὰ μάθουν νὰ πιάσουν ὅλοι τ' ἄρματα κ' οἱ Τοῦρκοι ἔχουν νά 'ρθουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 184^{22}· Τζάνε, Κρ. πόλ. 152^{3}· αὐτ. 435^{6}· *ρίχνω τ' ἄρματα*=παραδίδομαι (Πβ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ στὴ λ. 1α Φρ.): ΛΟΓΓ. *Τέλειωσε, ρίξε τ' ἄρματα καὶ ὡσὰν πουλὶ σὲ σφάζω* ΖΗΝ. *Ἐσένα, ἐσένα νικητή, ἀξάδερφέ μου, κράζω!* Ζήν. Α' 187· Τζάνε, Κρ. πόλ. 389^{16}· *ἔρχομαι εἰς τὰ ἄρματα* = ἔρχομαι σὲ σύγκρουση: *ἤλθανε εἰσὲ λόγια καὶ εἰς τὰ ἄρματα* Σουμμ., Ρεμπελ. 190. Βλ. καὶ *μαλώνω*· *βαστῶ ἄρματα* (*πρὸς κάπ., εἰς πόλεμον μὲ κάπ.*) = ἐξεγείρομαι (ἐναντίον κάπ.), ἐπαναστατῶ: *ὅλοι παρακαλοῦν τον νὰ συμπαθήση τὸ ἔποικεν ἐτότε ὁ Μέγας Κύρης, διατὶ ἐβάσταξε ἄρματα εἰς πόλεμον μετ' αὐτον* Χρον. Μορ. Η 3337· αὐτ. 3411, 3424· *μπαίνω εἰς ἄρματα* = πολεμῶ: *Λοιπὸν ἂς ἔμπη εἰς ἄρματα ὅποιος ἀξιὰν γυ-*

ρεύει Θησ. I 65· *ξεβαίνω εἰς τ' ἄρματα* = ἀρχίζω νὰ ἀσχολοῦμαι μὲ τὰ πολεμικά: *ἐξέβηκεν εἰς τ' ἄρματα, πρόθυμος εἰς στρατείαν* Χρον. Μορ. Η 7261. Ἐκφρ. *δουλεία τῶν ἀρμάτων* =στρατιωτικὴ ὑπηρεσία (βλ. Zakyth., Desp. Β' 76, 138): *προσκύνημα νὰ δίδουσιν, δουλείαν τῶν ἀρμάτων* Χρον. Μορ. Η 3028· *ἄνθρωπος τῶν ἀρμάτων* = ἔνοπλος: *τὸ Νικολὴν τ' Ἄκρες ἄνθρωπος τῶν ἀρμάτων* Μαχ. 666^{2}· *φουσάτα ἐκ τὸν πρίγκιπα κι' ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων* Χρον. Μορ. Η 3136· Μαχ. 632^{26}· *λᾶς (οἱ) τῶν ἀρμάτων* = ἔνοπλοι: *νὰ πέψη λᾶς τῶν ἀρμάτων νὰ βλέπουν τὸν τόπον* Μαχ. 8^{20}· αὐτ. 450^{12}, 630^{24}. **2**) Στρατός, πολεμικὲς δυνάμεις (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Γιατὶ κοιτάζουν τ' ἄρματα τοῦ Τοῦρκο πῶς πληθαίνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 510^{25}· *ἦλθε καὶ αὐτὸ εἰς τὸν Εὔριπον, ὁποῖον ἰδὼν ὁ ἐξάρχων τοῦ ἄρματος τῶν Βενετικῶν ἀνεχώρησεν* Σφρ., Χρον. μ. 140^{9}. Βλ. καὶ *ἀρμάδα* 2, *φουσάτο, μιλίτσια.* **3**) Πολεμική, στρατιωτικὴ τέχνη: *ποῦ σήμερον ἐκεῖνες στ' ἄρματα κ' εἰς τὰ γράμματα οἱ ξακουστὲς Ἀθῆνες;* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 26· Φορτουν. Πρόλ. 93· Ἱστ. Βλαχ. 2365. **4**) (Πληθ.) ἀγώνισμα, κονταροχτύπημα: *εἰπὲ ἂς καβαλικεύσουσιν καὶ ἂς δώσουν κονταρέαν καὶ οἷος νικήση εἰς τὰ ἄρματα νὰ τὸν ἐπάρω ἐκεῖνον* Λίβ. Sc. 1170· Λίβ. Esc. 2231· Ἰμπ. 334.

ἄρμα, (ΙΙ)· *ἄρματα,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 241^{14} καὶ 445^{13}, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄρμενα* (Βλ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 594 καὶ 597).

ἄρμα ἡ, Ἀσσίζ. 112^{27}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρμάζω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 76). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄρμα*).

Γάμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *καλὰ ἐντέχεται νὰ ἠξεύρουν πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅλες οἱ γυναῖκες ὅτι ἡ καλὴ ἄρμα στὰ παιδιά τους...* ὅ.π. (Πβ. Ἀσσίζ. 363^{7}). Βλ. καὶ *ἀρμασία, ἅρμασμαν, παντρειά, σμίξη.*

ἀρμαγάδι(ν) τό, βλ. *ἀρμεγάδι.*

ἀρμαγέα ἡ, Καραβ. 504^{28}.

ἀρμαγέττα ἡ, Καραβ. 499^{32}.

ἀρμάδα ἡ, (Ι), Διήγ. Βελ. (Cant.) 84, Περὶ ξεν. Α 134, Ἀπολλών. 132, Μαχ. 20^{22}, 144^{36}, 148^{19}, 194^{8}, 482^{6}, Γεωργηλ., Βελ. 228, Ριμ. Βελ. 167, Βουστρ. 496, Ἔκθ. χρον. 14^{3}, 79^{6}, Κορων., Μπούας 73, Βεντράμ., Φιλ. 321, Ἱστ. Βατοπ. 39, Ἀχέλ. 1654, Κώδ. Χρονογρ. 49, 68, Θρ. Κύπρ. Κ 64, Θρ. Κύπρ. Μ 232, Χρον. σουλτ. 47^{24}, Ἱστ. πολιτ. 19^{5}, Ἱστ. πατρ. 125^{5}, Μηλ., Ὁδοιπ. 641, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399, Δωρ. Μον. XVIII, Σταυριν. 374, Σουμμ., Ρεμπελ. 162, Διήγ. πανωφ. 55, Διήγ. ὡραιότ. 850, Ἆσμα πολ. 359, Λεηλ. Παροικ. 19, 267, 521, 610, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{11}, 185^{21}, 242^{4}, 304^{26}, 371^{9}, 492^{18}, Διακρούσ. 76^{7} κ.π.ἄ.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *armada.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. πάντως καὶ Lampe, Lex.

1) Στόλος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τοῦ νά 'σαι καπετάνιος ἐφ' ὅλην τὴν ἀρμάδα* Γεωργηλ., Βελ. 228· *Στείλαντες . . . νέους τεσσαράκοντα, ὅπως πυρπολήσωσι τὴν ἀρμάδα κρυφίως* Ἔκθ. χρον. 14^{3}. Βλ. καὶ *ἀρμάτα, ἀρμάτωμα.* **2**) Στρατιωτικὴ δύναμη: *τὴν Πέφτην τῇ γ' Μαρτίου ,ατοδ' Χριστοῦ ἐπεσώθησαν τὰ κάτεργα τοὺς Γενουβήσους εἰς τὴν Κερυνίαν καὶ ἀρμάδα τῆς γῆς εἰς τὴν συντροφίαν τῶν κατέργων* Μαχ. 482^{6}· *ὅλοι ἐκεῖ ἐχάθηκαν μ' ὅλες τους τὲς ἀρμάδες* Σταυριν. 374. Βλ. καὶ *ἄρμα* (Ι) 2.

ἀρμάδα, (ΙΙ), Ἀλεξ. 187, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ὁμάδα* (βλ. Ἀλεξ. 192, 1510, 2554, ἀλλὰ καὶ 490, 730, 850, 1211).

ἀρμάζω, Ἀσσίζ. 116$^{10-11}$, 260^{30}, 366^{30}, Μαχ. 18^{25}, 40^{18,19,28}, 72^{18}, 88^{34}, 94^{22}, 214^{14}, 330^{1,36}, 576^{25}, 578^{23}, 592^{25}, 682^{19}, Βουστρ. 413, 442, 462, 466, 507, 530, Ἀνθ. χαρ. Vφ. 45^{v}δὶς κ.π.ἄ.· *ὁρμάζω,* Παράφρ. Μανασσ. 300, Ἀσσίζ. 14^{13}, 15^{23}, 260^{18}, 263$^{7-8}$, 346^{15}, 370^{5}, 387^{15}, 421^{2}, Ἑλλην. νόμ. 524^{28,30}, 525^{13}, 541^{12}, 571^{21}, 572$^{6-7}$, 575^{15}, 582^{3}, Βουστρ. 413, 442· *'ρμάζω,* Μαχ. 40^{15}, 58^{33}, 248^{18}, 330^{24}.

Κατὰ Χατζιδ., Ἀθ. 6, 1894, 141 κέ. καὶ Ἀθ. 20, 1908, 561 ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ὅρμος.* Κατὰ Rohlfs, Et. Wört., ὁ τ. *ὁρμάζω,* ποὺ ἀπ. καὶ στὸ Θεοφ., Χρον. 298^{21}, ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἁρμόζω* μὲ ἀναγραμματισμό. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρμάζω*).

1) (Ἐνεργ.) παντρεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἄρμασεν τὸν ρήγα μὲ τὴν αὐτὴν Ἑλένην* Μαχ. 682^{19}. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β5, *ἀνδροαρμώνω, ἀποβγάνω* 2β, *εὐλογῶ.*
2) (Μέσ.) παντρεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ὁ ρὲ Πιὲρ ἀρμάστην μίαν ὄμορφην κόρην* Μαχ. 214^{14}. Βλ. καὶ *συντροφιάζω.*

ἀρμάθι τό, Ἀλεξ. 2179.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ὁρμάθιον,* ὑποκορ. τοῦ ἀρχ. *ὁρμαθός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ κόσμημα) ὁρμαθὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ δέκ' ἀρμάθια πέβω σου τρύπιο μαργαριτάρι* ὅ.π.

ἀρμαθιάζω, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρμαθιά.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τοποθετῶ μὲ σειρά, μὲ τάξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Γεμάτα ἦσαν ἅπαντα* (ἐνν. *τὰ γυρόσια τῆς κορώνας*), *καλὰ ἀρμαθιασμένα μὲ λίθους ἀξιοτίμητους διάφορθους περίσσα* ὅ.π.

ἀρμαράκι τό, Ἐρωτόκρ. Α' 1845, Γ' 605.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρμάρι* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-άκι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸ ἀρμάρι, ντουλαπάκι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀνοίγει τ' ἀρμαράκι ντου νὰ βρῇ τὴ ζγουραφιά ντου* αὐτ. Α' 1845.

ἀρμάρι(ν) τό, Προδρ. Ι 203, 216, IV 26, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 278, Ἐρωτόκρ. Α' 1341, 1469, 1474, 1507, 1527, 1529, 1639, Γ' 440, 1385, Στάθ. Γ' 337.

Ἀπὸ τὸ λατ. οὐσ. *armarium* (Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρμάρι*).

1) Ντουλάπι (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Β^{2} 85. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ. π. 2): *Οὐ μὴ ἄνοιγα τὸ ἀρμάριν μου καὶ ηὕρισκα ὅτι γέμει ψωμὶν* Προδρ. IV 26. Βλ. καὶ *ἄρκλα.* **2**) Θήκη γιὰ τὴ φύλαξη διαφόρων ἀντικειμένων (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 2): *καὶ γιάντα μ' ἐζγουράφισεν κ' εἶχε με μέσ' στ' ἀρμάρι;* Ἐρωτόκρ. Γ' 440.

ἀρμασία ἡ, Ἀσσίζ., 112^{14,17}, 123^{31}, 260^{18}, 375^{19}, Μαχ. 54^{5}, 328^{36}, Βουστρ. 474· *ἀρμαχιά,* Ἀνθ. χαρ. Vφ 45^{r}· *ὁρμασία,* Ἀσσίζ. 15^{28}, 114^{10}, 125^{27}, 145^{12}, 170^{4}, 260^{8}, 362^{26}, 367^{2}, 373^{10}, 380$^{10-11}$, 401^{27}, 428^{12}, Ἑλλην. νόμ. 524^{26}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρμάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρμασία*).

Γάμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἄρχοντες, ἀπὸ τὴν ἀρμασίαν τῆς κυρᾶς τῆς θυγατέρας τοῦ βασιλέως μὲ τὸν ρήγα ἔνι πολλὰ χρήσιμα* Μαχ. 328^{36}. Βλ. καὶ *ἄρμα* ἡ.

ἅρμασμαν τό, Ἀσσίζ. 378^{25}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρμάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Γάμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ· βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 472): *ἡ ἁγία ἐκκλησία ἔνι κρατούμενη μὲ δίκαιον νὰ χωρίση ἐκεῖνον τὸ ἅρμασμαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁρμασία.*

ἀρμάτα ἡ, Σφρ., Χρον. μ. 68[4], 132[15,26], Διήγ. 'Αλ. V 55 δίς, 'Ανων., Ἱστ. σημ. σ. ρμ', Ἄλ. Κύπρ. 1194, Σταυριν.938, Τζάνε,Κρ. πόλ. 182[18], 211[8], 301[26], 304[17], 317[20], 322[2], 343[10], 372[18], 386[25], 390[8], 398[18], 407[26], 408[9], 411[27], 414[6,18], 439[4], 467[15], 489[3], Διακρούσ. 87[8], 91[11].

Τὸ ἰταλ. *armata.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πολεμικὸς στόλος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *διερχομένου μου τὴν Κόρινθον τῇ λ' τοῦ Αὐγούστου, ἵνα εἰς τὸν Εὔριπον τὰ κάτεργα τῆς ἀρμάτας φθάσω* Σφρ.,Χρον. μ. 68[4]· *Τοῦρκοι ἐξανήλθασι μὲ πλειότερη ἀρμάτα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 182[18]· *Ὅλ' ἡ ἀρμάτα ἔριξε κανόνια καὶ λουμπάρδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 407[26]. Βλ. καὶ *ἀρμάδα* 1.

ἀρματηστροφία ἡ, Μανασσ., Χρον. 5167.

'Από τὸ οὐσ. *ἅρμα* καὶ τὸ *στρέφω.*

Τὸ νὰ ὁδηγῇ, νὰ κατευθύνῃ κανεὶς τὸ ἅρμα πρὸς τὴ νύσσα, τὸ νὰ παρακάμπτῃ τὸ ἅρμα τὴ νύσσα: *Συνῆν καὶ συνδιέτριβε τοῖς θεατρομανοῦσιν, αὐτὸς αὐτὸς ἀναπληρῶν τὴν ἁρματηστροφίαν* ὅ.π.

ἀρματοθήκη ἡ, Συναξ. γαδ. 337, Γαδ. διήγ. 481.

'Από τὰ οὐσ. *ἅρμα καὶ θήκη.*

Μέρος ὅπου φυλάγονται τὰ ἄρματα, τὰ ὅπλα,ὁπλοθήκη: *ὁμοιάζει ἡ κοιλία του ἔχει ἀρματοθήκη* Συναξ. γαδ. 337. Βλ. καὶ *ἀρματοφυλάκιον.*

ἅρματον τό, βλ. *ἅρμα.*

ἀρματοστρόφος ὁ, Μανασσ., Χρον. 2030, 3207, 5035, 5067.

'Από τὸ οὐσ. *ἅρμα* καὶ τὸ *στρέφω.*

Αὐτὸς ποὺ παρακάμπτει τὴ νύσσα μὲ τὸ ἅρμα, ποὺ ὁδηγεῖ, διευθύνει ἅρμα: *καὶ πᾶν κακὸν καὶ πᾶν αἰσχρὸν ἀρρητουργῶν ἐπλήρου σὺν ὀρχησταῖς, γελοιασταῖς, μίμοις, ἁρματοστρόφοις* αὐτ. 2030.

ἀρματοφημισμένος, μτχ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 582[15].

'Από τὸ οὐσ. *ἅρμα* τὸ καὶ τὴ μτχ. παρκ. τοῦ *φημίζομαι.*

'Ονομαστός, ξακουστὸς στὰ ὅπλα, στὸν πόλεμο: *εἶχε λαὸν τὸ Ρέθεμνος κι' ἀρματοφημισμένη, περίσσια κ' εἶχε βλέπηση καὶ καστροφυλαμένη* ὅ.π.

ἀρματοφόρος, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. 310, Ἑρμον. Ν 182, Ο 285.

'Από τὸ οὐσ. *ἅρμα* καὶ τὸ *φέρω.*

Ποὺ φορεῖ ἄρματα, ὁπλισμένος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀρματοφορεμένος*): *τῆς Τροιᾶς ἀρματοφόροι εἰς τὰ ξύλα κατεβαίνουν* Ἑρμον. Ο 285. Βλ. καὶ *ἀλαφρίτης.*

ἀρματοφυλάκιον τό, Καναν. 68C.

'Από τὰ οὐσ. *ἅρμα* καὶ *φυλάκιον.*

Μέρος ὅπου φυλάγονται τὰ ὅπλα, ὁπλοστάσιο: *καὶ πλείονας τούτων ἐτόξευσαν τοῦ πολέμου τὴν ὥραν, ὁποίας τὸ ἀρματοφυλάκιον εἶχε τοῦ Τούρκου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρματοθήκη.*

ἀρμάτωμα(ν) τό, Τρωικὰ 524[16], 525[3], Μαχ. 144[23], 164[31], 172[6], 348[23], 354[15], 512[22], Σφρ., Χρον. μ. 128[13], 132[34], 140[3,11], 144[3-4].

'Από τὸ *ἀρματώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πολεμικὸς στόλος: *ἐρχόμενον δὲ τὸ τοῦ ἀμιρᾶ ἀρμάτωμα καθ' ὁδὸν ἀπῆρε τὴν Ἴμβρον* Σφρ., Χρον. μ. 140[11]. **2α**) Πολεμικὴ προετοιμασία, ἐξοπλισμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐμήνυσεν τοῦ ἀδελφοῦ του . . . ν' ἀρματώση ὅσα ξύλα ἔχει . . . καὶ νὰ ποίση ποξαμάτιν πολλὺν καὶ σιτάριν πολλὺν διὰ τὸ ἄνωθεν ἀρμάτωμαν* Μαχ. 144[23]· **β**) πολεμικὴ (ναυτικὴ) ἐπιχείρηση: *Ἄνταν ἔμαθεν ὁ σουλτάνος τὸ ἀρμάτωμαν καὶ τὴν ζημίαν τὴν ἐποῖκαν οἱ Κυπριῶτες, πολλὰ ἐπικράνθην* Μαχ. 172[6].

ἀρματωμὸς ὁ, Φορτουν. Δ' 136.

'Από τὸ *ἀρματώνω.*

Ὁπλισμός, ἐξοπλισμὸς (Βλ. ΙΛ, λ. *ἀρμάτωμα* 1α): *βλέπε με ἀρματωμὸ τὸν ἔχω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρματωσία* 1α.

ἀρματώνω, Λόγ. παρηγ. L 59, Λόγ. παρηγ. Ο 57, Καλλίμ. 2521, Διγ. Gr. VI 168, Διγ. Ζ 301, 1806, 2890, 2907, 3171, Βέλθ. 223, Ἑρμον. Λ 208, 251, Χρον. Μορ. Η 368, 633, 1536, 6418, Χρον. Μορ. Ρ 1060, 1285, Διήγ. παιδ. 911, Διήγ. Βελ. 82, 390, Φλώρ. 534, 1351, 'Απολλών. 87, 348, 508, Λίβ. (Lamb.) Ν 204, 220, 'Αχιλλ. (Haag) L 150, 348, 368, 'Αχιλλ. L 129, 312, 905, 'Αχιλλ. Ν 138, 444, 'Αχιλλ. Ο 142, 513, 'Ιμπ. 199, Χρον. Τόκκων 1476, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 386, Παρασπ., Βάρν. C 121, 181, 'Αργυρ., Βάρν. Κ 174, Μαχ. 92[4], 102[13], 180[19], 204[22], 272[34], 488[2], 582[1], 594[26], 632[22],660[1],Θησ. (Foll.) Πρόλ. Ι 7, 78, Θησ. Πρόλ. [164], Δ' [66[2]], Ϛ' [60[5]], Καραβ. 500[16], Γεωργηλ., Βελ. 517, Ριμ. Βελ. 815, Βουστρ. 419, 476, Διήγ. 'Αλ. V 45, 60, 69, Διήγ. 'Αλ. FE 44, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160[20], Σαχλ. Α'(Wagn.)PM 74, Κυπρ. ἐρωτ. 153[9], Ἔκθ. χρον. 34[5], 'Απόκοπ. 309, 441, Κορων., Μπούας 27, 63, 70, 96, 130, Βεντράμ., Φιλ. 119, Διήγ. 'Αλ. G 284[12], 285[38], Τριβ., Ταγιαπ. 73, Πεντ. Γέν. XLI 34, 'Αρ. XXXI 3, 5, 'Αχέλ. 994, 999, Αἰτωλ., Βοηβ. 106, Χρον. σουλτ. 40[12], 52[8], Ἱστ. πατρ. 126[2], Ἄλ. Κυπρ. 390, Δωρ. Μον. XXVII, Κατζ. Πρόλ. 2, Γ' 482, 485, 'Ερωφ. Γ' 183, Πιστ. βοσκ. Ι 2, 380, Σταυριν. 391, Σουμμ., Ρεμπελ. 158[13], Διγ. Ἄνδρ. 319[6], 408[1], 'Ερωτόκρ. Α' 557, 1086, Β' 96, Γ' 316, Δ' 652, 972, 974, 997, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [481], Δ' [1223], Ζήν. Δ' 187, Ε' 2, Λεηλ. Παροικ. 225, Διακρούσ. 73[21], Τζάνε, Κρ. πόλ. 146[9], 254[5], 266[27], 395[9], 438[12], 453[11], 471[5], Poèm. hist. 208[124] κ.π.ἄ.· *'ρματώνω,* 'Αχιλλ. L 348, 'Αχιλλ. Ν 464, 'Αχιλλ. Ο 239, 240, Μαχ. 126[23], 166[31], 346[33-4], 352[36], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399, Τζάνε, Κρ. πόλ. 464[15].

'Από τὸ οὐσ. *ἅρμα.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ). 'Απ. τ. *ἀρματόω* (βλ.Lampe,Lex.).

Α' Μτβ. **1 α**) Ὁπλίζω, ἐξοπλίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μοναῦτα ὅρισεν ὁ ρὲ Πιὲρ καὶ ἀρματῶσαν β' κάτεργα δικά του* Μαχ. 92[4]· βλ. καὶ *ἀποφτιάνω* 1α· **β**) (μέσ.) ὁπλίζομαι: *Ὅποιος ἀρματωθῇ ἀρετὴν τὰ πάθη ὅλα νικάει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [481]· **γ**) (προκ. γιὰ φρούριο) ἐνισχύω: *Τ' ἀρμάτωσεν* (ἐνν. τὸ *φορτὶ*) *εὐγενικὰ μ' ἀνθρώπους κατεχάρους* Τζάνε, Κρ. πόλ. 453[11]. **2**) (Προκ. γιὰ ἄλογο) σελώνω: *ἑπτὰ ἄλογα ἀρμάτωσε διὰ νὰ τοῦ χαρίση* Poèm. hist. 208[124]. **Β'** 'Αμτβ. **α**) Προετοιμάζω ἐκστρατεία: *ἐφοβᾶτον μὲν ἀρματώση ὁ ρήγας καὶ πάγη ἀπάνω του καὶ σηκώση του τὴν ἀφεντίαν* Μαχ. 102[13]· **β**) (μέσ.) ἑτοιμάζομαι (γιὰ ἐπίθεση) (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Β1): *Ἡ θάλασσα ν' ἀρματωθῇ, νά τόνε πολεμήση* 'Ερωτόκρ. Δ' 652. Βλ. καὶ *ἀναχαιντρίζω, κατορδινιάζω.*

ἀρματωσὰ ἡ, βλ. *ἀρματωσία.*

ἀρματωσία ἡ, Ἑρμον. Λ 194, Χρον. Μορ. Η 6127, 6590, Μαχ. 100[26], 336[4], 466[18], Θησ. Ϛ' [37[4]], Διήγ. 'Αλ. V 72, Χρον. σουλτ. 133[29]· *ἀρματωσά,* Πανώρ. Β' 110, 'Ερωτόκρ.

Β′ 457, 1018, Δ′ 1801· *ἀρματωσιά,* Θησ. (Morgan) I 32, Διήγ. Ἀλ. G 272^{17}, Δεφ., Λόγ. 391, 396, Θρ. Κύπρ. Μ 207, Διγ. Ἄνδρ. 219· *ἀρματωχία,* Μαχ. 344^{29}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρματώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρματωσιά*).

1α) Πολεμικὰ ἐφόδια, ἐξοπλισμός: *Τότες ἐπέψαν ν' καμῆλες φορτωμένες βιτουαλία* (=τρόφιμα) *καὶ ἀρματωσίαν* Μαχ. 466^{18}· (προκ. γιὰ κυνηγετικὸ ἐξοπλισμό): *Μόνο ποὺ τὴν ἀρματωσὰ στὸν κόκκαλό σου βάνεις* (παραλ. 1 στ.) *καὶ σκιὰς λαγὸ δὲν ἤφερες στὸ σπίτι μας ποτέ σου* Πανώρ. Β′ 110· βλ. καὶ *ἀγγεῖον, ἀρμάτωμα, ἀρματωμός, ἀρμάτωσις* 1α· **β**) ὁπλισμός, πανοπλία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τὴν χαλκῆν ἀρματωσίαν μετὰ τῆς χρυσῆς ἀλλάσσει* Ἑρμον. Λ 194· βλ. καὶ *ἀρμάτωσις* 1β, *κοράτσα, μανόπολα*· **γ**) πολεμικὴ προετοιμασία: *ἡ ῥήγαινα ἔπεψεν γ(ρ)αφὲς ... νὰ εἶναι εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς Γενουβήσους, διὰ νὰ ποίσουν τὴν ἀρματωσία νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον* Μαχ. 336^{4}· βλ. καὶ *ἀρμάτωμα* 2α. **2**) (Προκ. γιὰ ἄλογο) σέλα: *ἀλόγων ἀρματωσιὲς ὁποὺ ἦσαν ἀπὸ ψάρια ταῦτα τὰ πετσία τους* Διήγ. Ἀλ. G 272^{17}.

ἀρμάτωσις -ση ἡ, Ἑρμον. Σ 118, Χρον. Μορ. Η 2782, Φλώρ. 536, Φυλλ. Ἀλ. 84.

Ἀπὸ τὸ *ἀρματώνω.*

1α) Ἐξοπλισμός, ἐφοδιασμός: *τέσσαρα κάτεργα καλὰ μὲ τὴν ἀρμάτωσήν τους* Χρον. Μορ. Η 2782· βλ. καὶ *ἀρματωσία* 1α· **β**) ὁπλισμός, πανοπλία: *ὁ δὲ Πάτροκλος ὡς λέων ἐπροθύμει τοῦ συλῆσαι τὴν ἀρμάτωσιν ἐκείνου* Ἑρμον. Σ 118· βλ. καὶ *ἀρματωσία* 1β. **2**) (Προκ. γιὰ ἄλογο) σέλα: *κάνοντας καὶ τῶν ἀλόγων ἀρμάτωσην ἀπὸ τὸν κορκόδειλον, μὲ σουσάνια περιχρυσωμένα* Φυλλ. Ἀλ. 84.

ἀρματωχία ἡ, βλ. *ἀρματωσία.*

ἀρμαχιὰ ἡ, βλ. *ἀρμασία.*

ἄρμε, ἐπιφών., Βουστρ. 420, 433, 439, 453, 489δίς, 491, 500, 522.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. οὐσ. *arme.* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. σ. 66). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄρμ*).

Τὸ στρατιωτικὸ παράγγελμα «εἰς τὰ ὅπλα» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἐσήμανεν ἡ καμπάνα «ἄρμε»· καὶ οἱ καβαλάρηδες ... ἐτρέξαν οὖλοι εἰς τὸ παλάτιν* αὐτ. 489.

ἀρμεγάδι(ν) τό, Ἀκ. Σπαν. 44^{498}· *ἀρμαγάδι(ν),* Ἀκ. Σπαν. 45^{517}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρμέγω* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-άδι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ζῶο γιὰ ἄρμεγμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1 καὶ 2): *δίδω αὐτὸν χάριν προικὸς ... πεντακοσίους τσαγανοὺς ἀπὲ τὸ Ῥήγιν, ὅλον ἀρμεγάδια* αὐτ. 44^{498}.

ἀρμέγω, Πανώρ. Β′ 88, 99, 100, 102, Γ′ 32, Βοσκοπ. 110, 172, 447· *ἀλμέγω,* Λίβ. Sc. 1642· *ἀρμεύγω,* Λίβ. Esc. 2786, 2793· μτχ. *ἀρμεμένος,* Πανώρ. Β′ 100.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀμέλγω.* Βλ. καὶ Χατζιδ., ΕΕΠ 13, 1917, 189. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀρμέγω Βλ. (L-S, λ. *ἀμέλγω* Ι1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *Τσ' αἶγες θυμοῦμαι κι' ἄρμεγε κάλλια παρὰ κιανένα* Πανώρ. Β′ 99. **2**) (Μεταφ.) ἀντλῶ πληροφορίες ἀπὸ κάπου· μαντεύω: *Ἔμαθα τὸ ὕψος νὰ κρατῶ καὶ τ' ἄστρη νὰ ἀρμεύγω καὶ νὰ προλέγω μαγικῶς τοῦ ἀνθρώπου τὴν τύχην* Λίβ. Esc. 2786. Βλ. καὶ *ἀνιχνεύω* 2, *ἀστρονομῶ.*

ἀρμελοτόπλασις ἡ, Βέλθ. 36.

Πιθ. ἀπὸ σύνδεση τῶν οὐσ. *ἁρμός, μέλος, πλάσις.*

Κατασκευὴ τοῦ σώματος, διάπλαση τῶν μελῶν: *Ἄσπρον ἦτον τὸ στῆθος του μάρμαρον ὥσπερ κρύον καὶ εἰς ἀρμελοτόπλασιν ἓν ἦσαν καὶ οἱ δύο* ὅ.π.

Ἀρμένης ὁ, βλ. *Ἀρμένιος.*

ἀρμενίζω, Περὶ ξεν. Α 135, Ἰμπ. 650, Φυσιολ. (Legr.) 430, Φυσιολ. (Zur.) XXXXVIII^{3}, Φυσιολ. 342^{2}, Rechenb. 78^{8}, Μαχ. 62^{12}, 202^{17}, Θησ. (Foll.) Ι 19, 20, 21, 40, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 170, Κυπρ. ἐρωτ. 92^{43}, 126^{28}, Ἰμπ. (Legr.) 731, 811, Βεντράμ., Φιλ. 322, Ἆσμα Μάλτ. 35, Ἀχέλ. 2266, Θρ. Κύπρ. Μ 28, Ἄλ. Κύπρ. 942, Ἐρωφ. Ἀφ. 58, Ἐρωτόκρ. Δ′ 159, Ε′ 1531, Ἱερόθ. Ἀββ. 337, Ροδολ. Β′ [8], Τζάνε, Κρ. πόλ. 182^{22}, 213^{7}, 214^{6}, 227^{18}, 262^{20}, 325^{3}, 362^{10}, 393^{11}, 400^{8}, 403^{3}, 557^{17}, Διακρούσ. 109^{30}.

Τὸ μτγν. *ἀρμενίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρμενίζω* Ι). Γιὰ τὸ ρ. καὶ τὰ συναφῆ βλ. Παπαγ., Ἀθ. 24, 1912, 459 κέ.

Α′ Ἀμτβ. **1α**) Ταξιδεύω στὴ θάλασσα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S Suppl. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Δώδεκα μερονύκτια ἀρμενίζει τὸ καράβιν* Ἰμπ. 650· **β**) ἀποπλέω, ξεκινῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *ἐνέβην* (ἐνν. *ὁ σὶρ Τζουάν*) *ἐς τὸ ξύλον καὶ ἀρμενίσαν* Μαχ. 62^{12}. Βλ. καὶ *ἄρμενον* 1 φρ. **Β′** (Μτβ.) κάνω ὥστε νὰ ἀποπλεύσῃ ὁ στόλος (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Β1): *Λοιπὸν τὸν στόλ' ἀρμένισαν μὲ τὸν καιρὸν ποὺ θέλαν* Ἀχέλ. 2266.

ἀρμενικός, ἐπίθ., Λίβ. Ρ 1818, Λίβ. Esc. 2668· *ἀρμένικος,* Λίβ. Sc. 1520, Λέοντ., Αἰν. Ι 124, 133, Μαχ. 622^{24}.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. *Ἀρμένιος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Ἀρμένικος*).

Ποὺ ἀνήκει στοὺς Ἀρμενίους (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἀκούω Κλειτοβών, πάλε Μυρτάνη ἡ κόρη· ὀνόματα εἶναι ἀρμενικὰ τῆς ἡμετέρας χώρας* Λίβ. Esc. 2668.

Ἀρμένιος ὁ, Μανασσ., Χρον. 4657, Ἀσσίζ. 8^{6}, 57^{3}, 306^{9}, Ἑλλην. νόμ. 526^{29-30}, Βίος Ἀλ. 4155, 5799, Ἱστ. πατρ. 160^{18}, Μαρκάδ. 423 (*Ἀρμενοὶ* πιθ. κατὰ βιασμὸ ἀντὶ *Ἀρμένιοι*)· *Ἀρμένης,* Ἀσσίζ. 23^{14}, 57^{5}, 234^{2}, 306^{10}, Μαχ. 422^{18}, 510^{23}, 634^{29}, 660^{24}, Μηλ., Ὁδοιπ. 639, Συναδ., Χρον. 63.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *Ἀρμένιος* (Βλ. Steph., Θησ., λ. *Ἀρμενία*). Ἡ λ. καὶ σήμ. κοινὴ (ΙΛ, λ. *Ἀρμένις*) καὶ ὡς τοπων., Πασχ., Τοπων. Ἄνδρ. 19.

Ὁ κάτοικος τῆς Ἀρμενίας ἢ ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἀρμενία (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἐσυνάχθησαν Τοῦρκοι, Ρωμαῖοι, Ἀρμένιοι* Ἱστ. πατρ. 160^{18}. *Ἐν τῇ πόλει Βίλωνα ὑπάρχουσι πολλὲς πίστες, Ροῦσοι,... Ἀρμένηδες* Μηλ., Ὁδοιπ. 639.—Ἡ λ. στὸν τ. *Ἀρμένης* καὶ ὡς ὄνομ. προσώπου στὸν Κατζ. (ἀνδρων. *Ἀρμένισσα* Κατζ.).

ἀρμενισία ἡ, Ριμ. Βελ. 434.

Ἀπὸ τὸ *ἀρμενίζω.* Ἡ λ. στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ, λ., *ἀρμενισιά*).

Πορεία πλοίου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Τὰ κάτεργα τριγύρο του γυρίζουν ἐκ τὸ πλάγι* (παραλ. 1 στ.)· *ἔχουσιν ἔμορφον καιρόν, καλὴν ἀρμενισίαν* ὅ.π.

ἀρμενοβωλία ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 13^{366}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀρμένιον* καὶ *βῶλος* (Πβ. ΙΛ, λ. **ἀρμενόβωλας*).

Τὸ χρῶμα «ἀρμένιον» ἢ «σάνδιξ», ποὺ χρησιμεύει ὡς φάρμακο (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *βάλε εἰς ἀφόρεστην χύτραν ... νερόν, εἶτα βάλε μόσχον ..., χριστοβάλανον, ἀρμενοβωλίαν μίαν* ὅ.π.

ἀρμενοκάραβο(ν) τό, Περὶ ξεν. Α 134.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄρμενον* καὶ *καράβι(ον).*

Πλοῖο: *τὰ ἀρμενοκάραβα, τοῦ κόσμου οἱ ἀρμάδες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνεμοκάραβον*.

ἀρμενοκούπι τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 213[30], 327[17].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄρμενον* καὶ *κουπί*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ὡς ἐπίρρ.) ὁλοταχῶς (Βλ. Παπαγ., Ἀθ. 24, 1912, 466, Λορεντζ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 159 καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' παράρτ. σ. 97. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *κοιτάζουν ὀκτὼ κάτεργα κι' ἀρμενοκούπ' ἐτρέχα* αὐτ. 213[30].

ἄρμενο(ν) τό, Ἀσσίζ. 300[7], Βέλθ. 1304, Χρον. Μορ. Η 844, Ἰμπ. 662, 714, Μαχ. 106[8], 154[2], 668[9], Θησ. (Foll.) I 21, Καραβ. 495[13], 504[26], Γεωργηλ., Βελ. 251, Γαδ. διήγ. 141, Κυπρ. ἐρωτ. 98[23], Ἰμπ. (Legr.) 808, Τριβ., Ταγιαπ. 188, Ἀχέλ. 857, Κώδ. Χρονογρ. 54[1], 68[12], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 420, Δωρ. Μον. XXIV, Ἐρωτόκρ. Β' 558, Δ' 653, Στάθ. Β' 325, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 88, Ροδολ. Α' [219, 553], Διήγ. πανωφ. 58, Τζάνε, Κρ. πόλ. 213[3], 241[14] (ἔκδ. *ἅρματα*· Ξανθ., BZ 18, 1909, 594 διόρθ. *ἄρμενα*), 335[2], 372[16], 379[3], 434[6], 439[1], 444[13], 445[13] (ἔκδ. *ἅρματα*· Ξανθ., BZ 18, 1909, 597 διόρθ. *ἄρμενα*), 462[9], 532[20], Διακρούσ. 73[25], 76[5].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρμενον* (L-S, λ. *ἄρμενα*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄρμενο*) καὶ ὡς τοπων., Πασχ., Τοπων. Ἄνδρ. 19.

1) Ἱστίο, πανὶ τοῦ πλοίου (Πβ. L-S, ὅ. π. 1. Βλ. καὶ Kalits., Erkl. Eust. 15-17, Παπαγ., Ἀθ. 24, 1912, 459 κέ., Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. 297-8. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄρμενο* 1): *Μαῦρ' ἄρμενα νὰ βάλουσι, τιμόνι νὰ μὴν πιάσου* Ροδολ. Α' [553]· *ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ καράβιν τὸ τσακισμένον . . . τὸ τεμόνι καὶ τὸ ἄρμενον* Ἀσσίζ. 300[7]. Βλ. καὶ *ἀρτεμώνιν*.

Φρ. *ἀνοίγω, βάνω, ρίχνω τ' ἄρμενα, κάνω, ποιῶ, πολεμῶ* (ἢ *πολομῶ*) *ἄρμενα* = «κάνω πανιὰ» (προκ. νὰ ἀποπλεύσω): *καὶ τ' ἄρμενά του ἄνοιξε κι' ἀποὺ τὸν τόπον βγαίνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 372[16]· αὐτ. 134[6]· *ἀποδεκεῖ ἐσηκώθηκε καὶ τ' ἄρμενά του βάνει κ' ἕνα καράβι τούρκικο τοῦ 'τυχε καὶ τὸ πιάνει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 379[3]· *καὶ τὰ καράβια ρίχνουνε τ' ἄρμενα καὶ κινοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 462[9], 532[20]· *Εὐθὺς ἐκάμαν ἄρμενα, στὸ πέλαγος ἐβγῆκαν* Γαδ. διήγ. 141· *ἐποῖκαν ἄρμενα καὶ ἦρταν εἰς τὴν Λεμεσσὸν* Μαχ. 154[2]· *καὶ τὸ καράβιν πολεμεῖ ἄρμενα καὶ παγαίνει* Ἰμπ. 662. **2**) (Συνεκδ.) ἱστιοφόρο πλοῖο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2. Βλ. καὶ Παπαγ., ὅ.π.): *οἱ Τοῦρκοι ἐτσακιστῆκαν καὶ στὰ ἄρμενα ἐμπῆκαν* Τριβ., Ταγιαπ. 188· *ἐφάνην ἕναν ἄρμενον . . .* (παραλ. 2 στ.) *ἀρμένιζεν καὶ ἔρχοντον* Ἰμπ. (Legr.) 808.

ἀρμεύγω, βλ. *ἀρμέγω*.

ἀρμηνειὰ ἡ, Πανώρ. Γ' 232, Πιστ. βοσκ. I 3, 155, Ἐρωτόκρ. Α' 13, 80, 284, 1791, Β' 84, Γ' 1242· *ἀρμήνεια*, Ἐρωτόκρ. Α' 2191· *ἑρμήνεια*, Πόλ. Τρωάδ. 49, Εὐγέν. 329, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [78]· *ἑρμηνεία*, Καλλίμ. 1480, Χούμνου, Π.Δ. VI 25, Σαχλ. Β' (Wagn.) P τίτλ., Σαχλ. Α' (Wagn.) PM τίτλ., Φαλιέρ, Λόγ. 247, Ἱστ. Βλαχ. 2041, Σοφιαν., Παιδαγ. 112, Δεφ., Λόγ. 283· *ἑρμηνειά*, Θησ. (Foll.) I 38, Γεωργηλ., Θαν. 473, Ροδολ. Α' [59]· *ὁρμηνεία*, Βεντράμ., Φιλ. 84, 147· *ὁρμηνειά*, Πεντ. Ἔξ. XII 49, XIII 9, XVI 28, XVIII 16, XXIV 12, Λευιτ. VI 2, 7, 18, VII 7, 11, 37, XI 46, XII 7, XV 32, XXVI 46, Ἀρ. V 29, VI 13, 21, XXXI 21, Δευτ. I 5, IV 8, 44, XVII 11, 18, 19, XXIII, 4, 10, XXVII 3, 8, 26, XXVIII 58, 61, XXIX 20, 28, XXX 10, XXXI 9, 12, 24, 26.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἑρμηνεία* (Πβ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 234). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρμήνεια*).

1) Συμβουλή, νουθεσία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ. π. 2): *τὰ λόγια ντοὺ 'σανε θροφὴ κ' ἡ ἀρμηνειά ντου βρώση* Ἐρωτόκρ. Α' 80· *οὐδ' ἀρμηνειά, οὐδὲ διάταμα ὁ φίλος μπλιὸ δὲν πιάνει* Ἐρωτόκρ. Β' 84· *ἅπαντες ἐσώθησαν ἀπὸ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ φρόνιμου διοικητοῦ* Ἱστ. Βλαχ. 2041. **2**) (Θρησκ.) νόμος, ἐντολή: *ἐτοῦτοι οἱ τύποι καὶ οἱ κρίσεις καὶ οἱ ὁρμηνειὲς ὅς*

ἔδωσεν ὁ Κύριος ἀνάμεσά του καὶ ἀνάμεσα παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ διὰ χερὸς τοῦ Μωσὲ Πεντ. Λευιτ. XXVI 46· *εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Μωσέ: «Ὡς ποῦ ἐπεισματέψετε νὰ φυλάξετε τὶς παραγγειλιές* (ἔκδ. *παραγγειλές*) *μου καὶ τὶς ὁρμηνειές* (ἔκδ. *ὁρμηνές*) *μου;* Πεντ. Ἔξ. XVI 28. Βλ. καὶ *ἀποστολή* 1.

ἀρμήνεμα τό, Ἐρωτόκρ. Α' 1177, Β' 85, Γ' 1069, 1282, Θυσ.[2] 1041.

Ἀπὸ τὸ *ἀρμηνεύω*(*ἑρμηνεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Σουμβουλή, νουθεσία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸ διάταμα ἐσκόλασε, τ' ἀρμήνεμα σωπαίνει* Ἐρωτόκρ. Γ' 1282. Βλ. καὶ *ἀρμηνειὰ* 1, *βουλή, διάταμα*.

ἀρμηνεύω, Ἀλεξ. 257, 393, Φαλιέρ., Ρίμ. L 85, Αἰτωλ., Μῦθ. 7[3], Ἀλφ. 11[40], Παλαμήδ., Βοηβ. 626, Στάθ. Γ' 374, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [110], Τζάνε, Κρ. πόλ. 279[27], 498[11]· *ἀρμηνεύγω*, Γαδ. διήγ. 234, Κατζ. Δ' 123, Πανώρ. Γ' 273, Δ' 156, 291, Ἐρωφ. Α' 332, Ἰντ. β' 158, Γ' 38, Δ' 696, Ε' 636, Πιστ. βοσκ. I 2, 3· IV 5, 89, Ἐρωτόκρ. Α' 2071, Β' 1022, 1865, 1867, Γ' 1070, 1124, Δ' 396, Ε' 974, Θυσ.[2] 16, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α' 50, Β' 92, Φορτουν. Γ' 230, Τζάνε, Κρ. πόλ. 227[11], κ.ἀ.· *ἑρμηνεύγω*, Συναξ. γυν. 3, Δεφ., Λόγ. 61, Στάθ. Β' 147, Ροδολ. Α' [224], Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ' [5], Φορτουν. Δ' 2, Τζάνε, Κρ. πόλ. 584[30] κ.π.ἀ. *ἑρμηνεύω*, Λόγ. παρηγ. L 123, Λόγ. παρηγ. O 154, 361, Προδρ. III 417, Μανασσ., Χρον. 446, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345[31], 354, Ἀσσίζ. 144[3], 294[1], 395[28], Διγ. (Trapp) Esc. 75, Πόλ. Τρωάδ. 161, Χρον. Μορ. P 8196, 8216, Λίβ. P 1714, 2108, Λίβ. Sc. 312, 1814, 1899, Λίβ. N 2733, Θησ. Γ' [23[1]], Γεωργηλ., Βελ. 584, Ἀλεξ. 482, Σαχλ., Ἀφήγ. 49, Συναξ. γυν. 866, Φαλιέρ., Ἱστ. V 273, Σοφιαν., Παιδαγ. 100, 112, Δεφ., Λόγ. 285, Αἰτωλ., Μῦθ. 24[3], 126[14], Ἱστ. πατρ. 170[12], Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 975, Ἱστ. Βλαχ. 2029, 2623, Εὐγέν. Πρόλ. 105, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1273], Τζάνε, Κρ. πόλ. 477[5], κ.π.ἀ.· *ὁρμηνεύγω*, Ριμ. κόρ. 768, Πεντ. Ἔξ. XV 25, Λευιτ. X 11, Δευτ. XVII 10, XXXIII 10 κ.π.ἀ.· *ὁρμηνεύω*, Σπαν. A 559, Χρον. Μορ. P 1580, 8213, Λίβ. Esc. 431, 1432, Πεντ. Ἔξ. XXXV 34, Εὐγέν. Πρόλ. 103, 300, Συναδ., Χρον. 50, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *ἑρμηνεύω*. Ἡ λ. μὲ διάφ. τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἐξηγῶ, δίνω ἐξήγηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἑρμηνεύω* II1): *τίς νὰ μὲ εἰπῇ τὸ θεωρῶ καὶ τίς νὰ μὲ τὸ ὁρμηνεύσῃ* Λίβ. Esc. 431· *καὶ ὁρμήνευσέ με τὸ λαλεῖ καὶ διὰ τίναν γράφει* Λίβ. Esc. 1432· *νὰ ὁρμηνεύγουν τὶς κρίσες σου τοῦ Ἰακὼβ* Πεντ. Δευτ. XXXIII 10· *ἐσύναξεν ὁ Βαλτάσαρ πάντας τοὺς σοφούς ,... μάγους δυνατούς, ἐπιστήμονας καὶ ἀστρολόγους καὶ ἔδειξέ τους τὰ γράμματα καὶ οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ τὰ ἑρμηνεύσῃ* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345[31]· βλ. καὶ *ξεκαθαρίζω*· **β**) ἀπαντῶ: *ἀρχίζω ἀναρωτῶ τον ἀνέναι πούπετε μονὴ νὰ μείνωμεν οἱ ξένοι· ἐκεῖνος ἑρμηνεύει μας: εἰς τὸ ξενοδοχεῖον* Λίβ. N 2733· *ἐκεῖνον ἐρωτήσατε καὶ νὰ σᾶς ἑρμηνεύσῃ* Λίβ. Sc. 1814· *ἀπ' αὐτὸν νὰ ἔχῃς εἴδησην καὶ αὐτὸς νὰ σ' ἑρμηνεύσῃ πῶς νὰ σὲ ἰδῶ καρδία μου καὶ πῶς νὰ σὲ συντύχω* Λίβ. P 1714· βλ. καὶ *ἀντιλογοῦμαι, ἀποκρίνομαι* 1, *ἀπολογίζομαι, διπλαπολογοῦμαι, ἐξηγῶ*· **γ**) (προκ. γιὰ διήγηση) ἐκθέτω, ἀναπτύσσω (Πβ. L-S, ὅ.π. II1): *ἐλπίζω καὶ παρακαλῶ νὰ λάβω τὴν σοφίαν, μνήμην καὶ λόγον καὶ σπουδὴν ὀρθῶς νὰ ἑρμηνέψω* (παραλ. 1 στ.), *'πειδὴ* (ἔκδ. *ἐπειδή*· διορθώσ.) *ἀληθῶς βουλήθηκα* (ἔκδ. *ἐβουλήθηκα*· διορθώσ.) *νὰ πῶ καὶ νὰ συνθέσω* Συναξ. γυν. 3. Βλ. καὶ *ἀναφέρω* A1β, *ἀπολογοῦμαι* 4, *ἐξηγῶ, ξεδηγοῦμαι*. **2**) Δηλώνω, γνωστοποιῶ: *Μὴ μὲ κατηγορήσετε γιατὶ σᾶς τ' ὁρμηνεύγω· ἀφῆν ἐμπῆκα στὸ χορό, χρειὰ μὄναι νὰ χορεύγω* Ριμ. κόρ. 768. Βλ. καὶ *δηλῶ*. **3α**) Ἀναφέρω (κ. σὲ διήγηση ἢ σὲ κείμενο): *κανέναν ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμία ὁποὺ ἑρμηνέψαμεν, ἤγουν εἴπαμεν, οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔνι εἰς τὴν διαθήκην διὰ μάρτυρας* Ἀσσίζ. 144[3]· βλ. καὶ *ἀθιβάλλω* α, *ἀναβάλλω* 3, *ἀναθιβάλλω* A1β, *ἀνατέλλω* B 2, *ἀπορτάρω, λέγω*· **β**) (μὲ αἰτ.) κάνω λόγο

γιὰ κάπ. (Βλ. καὶ Tièche, BZ 19, 1910, 354 σημ. 1): *τότε ἡρμήνευσε τὸν Δανιὴλ ἡ μάμμη του, ἡ γυνὴ τοῦ πατρὸς Ναβουχοδονόσορ . . . καὶ εἶπε τον* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 354· **4**) Περιγράφω (Βλ. L-S, ὅ.π. II3): *ἐκεῖνος ὅπου ἔξευρε τὰ δύο κάστρη ἐκεῖνα λεπτομερῶς τὰ ἑρμήνεψεν κ' ἐκαθοδήγεψέ τον* Χρον. Μορ. P 8196. Βλ. καὶ *ἀνιστορῶ* 2, *ἐξηγῶ*. **5α**) Φανερώνω, ἀποκαλύπτω: *Τοῦτο τὸ φῶς πάσ' ἀγαθὸ ἑρμηνεύγει φῶς ἄξο, ἀποὺ ποτὲ δὲν κάμνει δύση* Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ' [5]· *τὸν τόπο ὁποὺ τὸ 'χωσες γλήγορα ἁρμήνεψέ μου* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 50· βλ. καὶ *ἀποσκεπάζω* 1β, *δείχνω, ξεχώνω, φανερώνω*· **β**) (προκ. γιὰ σημασ. μιᾶς λ.) σημαίνω: *Μεσρὲμ ἑβραϊκῶς Αἴγυπτον ἑρμηνεύει* Μανασσ., Χρον. 446· *ποὺ καὶ τ' ὄνομά σου, ἄπονη 'Ερωπρικοῦσα, πρικότατα τὸν πόθον* (ἔκδ. *πόνθον*· διορθώσ.) *ἁρμηνεύγει* Πιστ. βοσκ. I 2, 3. **6α**) Συμβουλεύω, καθοδηγῶ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ A^{1} σ. 69-70 καὶ Ε' Παράρτ. σ. 17): *Σκυλὶ ἕναν ἐδάγκωσε κ' ἐζήταν ἰατρεία* (παραλ. 1 στ.). *Καὶ ἄλλος τὸν ἑρμήνευσε ψωμὶ ν' ἀνακατώση ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς* Αἰτωλ., Μῦθ. 24^{3}· *στὲς ἀλεποῦδες διάβηκε τὲς ἄλλες νὰ 'ρμηνεύση νὰ κόψουν τὲς οὐράδες τους, νὰ λείψ' αὐτὴ ἡ μέμψη* Αἰτωλ., Μῦθ. 7^{3}· *ὅλοι ἁρμηνεύγου ὅ,τι μποροῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ παινεμένου* 'Ερωτόκρ. Β' 1022· *ὅταν ὀνειδίση* (ἐνν. ὁ διδάσκαλος) *καὶ ἐπιπλήξη τὸ παιδίον, νὰ τὸ ἀνακράζη καὶ νὰ τὸ ἑρμηνεύη* Σοφιαν., Παιδαγ. 112· *διοῦ μὲ τὸ ὁρμήνεψεν ἰατρὸς καὶ ὠφελεῖ με* Χρον. Μορ. P 8213· *ἡ ρήγισσα ὁρμηνεύεται ἀπὸ μίαν κακογρία νὰ στείλη αὐτὴν τὴν προγονὴ νὰ φᾶν την* (ἔκδ. *τὴν φᾶν*· διορθώσ.) *τὰ θηρία* Εὐγέν. Πρόλ. 113· βλ. καὶ *ἀναφέρω* Α1δ, *ἀντμονίρω, δίδω, ὁδεύω, φωτίζω*· **β**) δίνω ἐντολή, προστάζω: *ὅταν αὐξηθοῦσι ὀλίγον τὰ παιδία καὶ εἶναι ἐπιτήδεια νὰ ποιοῦν τὰ θελήματα ὅπου τὰ ἤθελαν ἑρμηνεύσει* Σοφιαν., Παιδαγ. 100· *τὸν τόπο ἐκεῖνον ὅς νὰ διαλέξη ὁ Κύριος καὶ νὰ φυλάξη νὰ κάμης σὰν ὅλο ὅς νὰ σὲ ὁρμηνέψουν* Πεντ. Δευτ. XVII 10· *θέλει εὕρει τοὺς δούλους της πολλὰ νὰ τσ' ἑρμηνέψη* Εὐγέν. Πρόλ. 105· *Οἱ ἄρχοντες ἐστέκασιν ἀπάνω ν' ἁρμηνεύουν τῶν γυναικῶν νὰ κουβαλοῦν χῶμα καὶ νὰ δουλεύουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 279^{27}· **γ**) (μὲ ὑποκ. λ. ὅπως *φύση, πόθος, λύπηση* ἢ καὶ *νόμος*) ἐπιτάσσω, «ὑπαγορεύω»: *ἐβγαίν' ἀπόξω καὶ κινᾶ* (ἐνν. *τὸ αἷμα τῆς πληγῆς*) *σὰν τ' ἁρμηνεύγ' ἡ φύση* 'Ερωτόκρ. Ε' 974· *εἰς ὅ,τι μ' ἁρμηνεύγει ὁ ἔρωτας* 'Ερωτόκρ. Α' 2071· *ἡ ἀγάπη της κι' ὁ πόθος τσ' ἁρμηνεύγει* 'Ερωτόκρ. Γ' 1070· *καθὼς τσῆ τ' ἁρμηνεύγασιν οἱ λύπησες τσῆ νιότης* 'Ερωτόκρ. Δ' 396· *μ' ἀντίδικα τοῦ νόμου τῶν οὐρανῶν μαζὶ καὶ τῶν ἀνθρώπων . . . ὁπ' ἁρμηνεύγει καὶ θέλει ν' ἀγαπᾶς σὰν εἶν' καὶ πρέπει* Πιστ. βοσκ. IV 5, 89· **δ**) ὑποδεικνύω: *καὶ ἐκραύαξεν πρὸς τὸν Κύριο καὶ ὁρμήνεψέ τον ὁ Κύριος δέντρο καὶ ἔριξεν πρὸς τὰ νερὰ* Πεντ. 'Εξ. XV 25· *Τοῦ ἥλιου καὶ τοῦ φεγγαριοῦ τὴ στράταν ἁρμηνεύγεις* (ἐνν. *θεά μου*) Πανώρ. Δ' 291. **7**) Μαθαίνω (σὲ κάπ. κ.), διδάσκω (κάπ.): *νὰ ὁρμηνέψης τὰ παιδιὰ τοῦ 'Ισραὲλ ὅλους τοὺς τύπους οὓς ἐσύντυχεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτουνοὺς διὰ χερὸς τοῦ Μωσὲ* Πεντ. Λευιτ. X 11· *ὄφη μικρὸ σ' ἀνάθρεψα γιὰ νὰ μὲ φαρμακέψης, καὶ πὼς ὀχθρὸς δὲ γίνεται φίλος νὰ μ' ἁρμηνέψης* 'Ερωφ. Δ' 696· *ἦρθες νὰ μ' ἁρμηνέψης, τὰ δὲν κατέχω νὰ μοῦ πῆς καὶ νὰ μὲ δασκαλέψης* 'Ερωτόκρ. Β' 1867· *ἀκάτεχος τοῦ κάτεχου ποτὲ δὲν τ' ἁρμηνεύγει* 'Ερωτόκρ. Β' 1865· (μὲ σύστ. ἀντ.) *νὰ τ' ἁρμηνεύγω δασκαλιὲς* Κατζ. Δ' 123. Βλ. καὶ *δασκαλεύω, διατάσσω, παιδεύω*. **8**) Συνιστῶ (κάπ. σὲ ἄλλον): *"Εδε ἰατρὸς πανάριστος, ἔδε λαμπρὸς τεχνίτης* (παραλ. 2 στ.). *Τὰ συγχαρίκια δέσποτα· νὰ σὲ τὸν ἑρμηνεύσω* (Πβ. κριτ. ὑπ.: *προξενήσω*) Προδρ. III 417.

ἁρμιά ἡ, Συναδ., Χρον. 35· *ἁρμία*, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. (Γριτσόπ.) 13^{48}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἅρμη*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Λαχανικὰ ποὺ διατηροῦνται σὲ ἀλατισμένο νερὸ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὅποιος ἦτον ὀλίγος εἰς τὴν γνῶσιν ἔπαιρνεν παπία, ὀρνίθια, σταφυλαρμιά, ἁρμιὰ* ὅ.π.

ἁρμογὴ ἡ, (I), Φυσιολ. (Legr.) 9 (ἔκδ. *ἁρμονήν*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἁρμογή*.

'Η σύνδεση τῶν ὀστῶν, ἄρθρωση: *καὶ κλάσματα οὐ κέκτηται, ἤγουν γονάτων κλίσεις ἢ ἁρμογὴν ἐν ἑαυτῷ, νὰ κύψη νὰ ὑπνώση* Φυσιολ. (Legr.) 9. Βλ. καὶ *ἁρμονία* 1.

ἁρμογή, (II)· *ἁρμογάς*, Φυσιολ. 365^{21} περιττὴ ἡ διόρθ. τοῦ ἐκδ. ἀντὶ τοῦ *ἁρμονίας* τοῦ κώδ., βλ. Φυσιολ. ὅ.π. (κριτ. ὑπ.) καὶ λ. *ἁρμονία*.

ἁρμογοψηλαφῶ, Λίβ. N 1412 (ἔκδ. *ἁρμοδοψηλαφίσουν*· διορθώσ. Πβ. τὸ σημερ. *ἁρμογοκάλυμμα*, Δημητράκ.).

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἁρμογὴ* καὶ τὸ *ψηλαφῶ*.

Ψηλαφῶ τοὺς ἁρμοὺς κάπ.· (συνεκδ.) τὰ μέλη τοῦ σώματος κάπ.: *καὶ πότε εἰς ὅλον σῶμα της τὰ χέρια μου νὰ ἁπλώσουν, ποθοχωροβατήσουσιν* (ἔκδ. *ποθαχοροβατήσουσιν*· διορθώσ.), *ἁρμογοψηλαφήσουν καὶ ἐπιχαρῶ τὸ ἐπιθυμῶ;* ὅ.π.

ἁρμόδια, ἐπίρρ., Σοφιαν., Παιδαγ. 102.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἁρμόδιος*.

Σωστά: *οὐδὲν εἶπεν καλὰ καὶ ἁρμόδια ἐκεῖνος ὁ παλαιός . . . φιλόσοφος* ὅ.π. Βλ. καὶ *καλά*.

ἁρμοδίως, ἐπίρρ., Σφρ., Χρον. μ. 58^{34}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἁρμοδίως*.

"Οπως πρέπει ('Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἁρμόδιος* II): *'Ο βασιλεύς, ὁ υἱός μου, ἔνι μὲν ἁρμοδίως βασιλεῖ, οὐ τοῦ παρόντος δὲ καιροῦ* ὅ.π.

ἁρμοδοψηλαφίζω· *ἁρμοδοψηλαφίσουν*, Λίβ. N 1412, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἁρμογοψηλαφήσουν* (βλ. *ἁρμογοψηλαφῶ*).

ἁρμοζόντως, ἐπίρρ., Σπαν. (Λάμπρ.) V 9, 'Αχιλλ. N 1167, 1284, 1381.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἁρμοζόντως*.

"Οπως ἁρμόζει ('Η σημασ. μτγν., L-S): *καὶ προσκυνοῦν καὶ οἱ δώδεκα τὴν κόρην ἁρμοζόντως* 'Αχιλλ. N 1167.

ἁρμόζω, Σπαν. A 109, 312, Σπαν. V 102, Κομν., Διδασκ. I 129, Σπαν. P 45, 166, Σπαν. (Μαυρ.) P 460, Σπαν. (Λάμπρ.) V 111, Γλυκᾶ, Στ. 294, Καλλίμ. 338, 'Ερμον. X 204, Χρον. Μορ. H 665, 1422, 1871, 3434, 4996, Χρον. Μορ. P 986, 2050, 2553, Πτωχολ. N 341, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 3^{40}, $4^{21,54}$, Γ' 3^{65}, Ε' 4^{6}, Λίβ. P 831, 1396, 2071 2675, Λίβ. Sc. 8, 3075, Λίβ. (Lamb.) N 252, Λίβ. Esc. 207, 1136, 1243, Λίβ. N 1096, 2690, 3657, 'Αχιλλ. N 149, 309, 1009, 1157, 1349, 1362, Παρασπ., Βάρν. 377, Θησ. (Foll.) I 138, Θησ. Γ' [49], Σοφιαν., Παιδαγ. 100, 111, Μαρκάδ. 620, 772· μτχ. *ἁρμοσμένος*, Θρ. Κύπρ. K 233, 611, Θρ. Κύπρ. M 192.

Τὸ ἀρχ. *ἁρμόζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' (Μτβ.) κάνω κ. ἁρμοστό, κανονικό: *πρέπει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὰ ἤθη καὶ οἱ τρόποι τῶν παιδίων νὰ ἁρμόζωνται καὶ νὰ στολίζωνται* Σοφιαν., Παιδαγ. 100· Φρ. *ἁρμόζω εἰσὲ ρίμα* = μεταφέρω σὲ ἔμμετρο λόγο: *εἰσὲ ρίμα ἁρμόζοντας ὡς μπόρουν κ' ἐδυνήθην* Μαρκάδ. 772. **Β'** ('Αμτβ.) **1α**) Ταιριάζω (μὲ κάπ.): *μέσα εἰς τὸν νοῦν του ἐσκόπησεν τοῦ 'Ακάτε νὰ τὴν δώση ὡς διὰ γυνὴ εὐλογητικήν, διατὶ ἅρμοζαν κ' οἱ δύο* Θησ. (Foll.) I 138· *ἐχώρησαν ἀνδρόγυνα ὁποὺ 'ταν ἁρμοσμένα* Θρ. Κύπρ. K 233· **β**) (μέσ.) γίνομαι ἁρμονικός: *νὰ γυμνάζωνται καὶ νὰ κοπιάζουν ἱκανὰ διὰ νὰ ἁρμόζωνται καλὰ τὰ σώματα* Σοφιαν., Παιδαγ. 111. **2**) (Στὸ τρίτο πρόσωπο) **α**) Εἶναι κ. «πρέπον», ταιριαστό: *ἐσὲν ἁρμόζει, ὦ βασιλεῦ,*

ἡ ἀνάπαυσις καὶ ὁ ὕπνος Ἀχιλλ. Ν 309· *Ὑπάγετε, ἀδέλφια μου, ἐκεῖ εἰς τοὺς γονεῖς μας μὲ προσκυνήματα πολλὰ τὰ πρέπουν καὶ ἁρμόζουν* Ἀχιλλ. Ν 1362· *καὶ λέγω τὰ οὐκ ἐνδέχονται καὶ τά με οὐδὲν ἁρμόζουν* Γλυκᾶ, Στ. 294· βλ. καὶ *ἀναλογῶ, ὁμοιάζω, πρέπει, τυχαίνω*· **β**) εἶναι κ. κατάλληλο (Πβ. L-S στὴ λ. II4): *ἀλλ' ὁ καιρὸς οὐκ ἀπαιτεῖ, ἡ ὥρα οὐκ ἁρμόζει* Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 460· **γ**) (νομ.) ἀνήκει: *Ὁ ἐπὶ παισὶ μονάσας δύναται καὶ μετὰ τὸ μονάσαι διελεῖν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις παισὶ φυλάττων ἑαυτῷ μέρος, ὅ καὶ τῷ μοναστηρίῳ ἁρμόζει* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 4^{6}· **δ**) (νομ.) ἐφαρμόζεται, ἔχει ἰσχύ: *Ἡ ἐπὶ τῇ ἀντιφωνήσει ἀγωγὴ οὐ μόνον κατὰ σοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων τῶν σῶν διηνεκῶς ἁρμόζει* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 3^{40}. Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ.=εὐνοϊκός: *ηὗραν τὸν καιρὸν ἁρμόζων* Ἑρμον. Χ 204. **3**) (Ἀπρόσ.) εἶναι «πρέπον», ταιριαστό, πρέπει (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *οὕτως ἁρμόζει... νὰ πάσχουν διὰ τοὺς φίλους των οἱ κατ' ἀλήθειαν φίλοι* Λίβ. Ρ 2071· *ἁρμόζει νὰ εἶσαι πρὸς ἐμὲν ἀληθινὸς εἰς πάντα* Χρον. Μορ. Η 1871· *καὶ πρέπει καὶ ἁρμόζει με ἐγὼ νὰ πολεμήσω* Παρασπ., Βάρν. 377. Βλ. καὶ *ἀνάκειμαι 2, ἀξίζω 2, τοκάρει, τυχαίνω*. **4**) Εἶμαι ἁρμονικός: *Ἦτον ὁ υἱὸς ὁ Παλαμὼν μέγας εἰς τὸ κορμί του τὰ μέλη του ἁρμόζασι, μελαχρινὸς ὀλίγον* Θησ. Γ' [49^{2}].

ἁρμοκοπῶ, Λίβ. Ν 1776.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἁρμὸς* καὶ τὸ *κόπτω*.

Κόβω τοὺς «ἁρμοὺς» τοῦ σώματος· παραλύω (μτβ.). (Πβ. ΙΛ, λ. *ἁρμοκόβω* 1): *πιττάκιν τὸ ἐπαράλυσεν ὅλον τὸν ἐμαυτόν μου, πιττάκιν τὸ ἁρμοκόπησε καὶ ἐχάλασέν με ὡς χῶμα* ὅ.π.

ἁρμονή· *ἁρμονήν*, Φυσιολ. (Legr.) 9, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἁρμογὴν* (βλ. *ἁρμογή*).

ἁρμονία ἡ, Καλλίμ. 188, Ἑρμον. Λ 10, Υ 251, Ἀχιλλ. Ν 1544, Φυσιολ. (Zur.) III $2^{3,6,40}$, XXXIII 2^{18}, Φυσιολ. 365^{21} (ἔκδ. ἁρμογάς· διορθώσ.), Φυσιολ. Β $3^{2,3}$, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 432, Ἔκθ. χρον. 37^{18}, Ἱστ. πολιτ. 50^{4}, Ἱστ. πατρ. 122^{21}, Διγ. Ο 2067· *ἁρμονιά*, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [76], Γ' [130].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἁρμονία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἄρθρωση τοῦ σώματος, κλείδωση (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. I2): *αἱ ἁρμονίαι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῆς ἤρξαντο διαλύεσθαι* Ἔκθ. χρον. 37^{18}· *Τοῦτο τὸ ζῷον παμμέγεθες ὃν παρὰ πάντα τὰ ζῷα, μὴ ἔχον ἐν ἑαυτῷ ἁρμονίαν γονάτων [καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐν αὐτῷ ἁρμονίας] οὐ δύναται κῦψαι καὶ νομὴν λαβεῖν ἢ ὕδωρ πιεῖν* Φυσιολ. Β 3^{3}. Βλ. καὶ *ἁρμογὴ* (I), *ἁρμὸς* 2α. **2**) Ἡ ὀρθὴ ἀναλογία, ἡ συμμετρικὴ διάταξη (Ἡ σημασ. ἀρχ., Δημητράκ., στὴ λ. 5 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *οὐχ ἁπλῶς καὶ τυχερῶς εἶχον* (ἐνν. *αἱ τοῦ κάστρου πύλαι*) *τὴν ἁρμονίαν* Καλλίμ. 188. Βλ. καὶ *σόθεμα*. **3**) Τάξη, εὐταξία: *Λαὸς πολὺς ἐπήγαινεν ὀμπρὸς μὲ ἁρμονίαν* Διγ. Ο 2067. **4**) Ἁρμονία ἤχου (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. IV 1 καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Καὶ μ' ἁρμονιὰν πολλὰ γλυκειὰ ψάλλουν καὶ μελωδοῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [76].

ἁρμονιὰκ τό, Ἀσσίζ. 240^{3}· *ἁρμονιὰκ* ἡ, Ἀσσίζ. 491^{4} δίς.

Ἀπὸ τὸ προβηγκ. *armoniac* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66).

Ὀρυκτὸ ἁλάτι, ἀμμωνιακὸν ἅλας (Βλ. Χατζ., ὅ.π.): *τὸ δικαίωμαν τοῦ ἁρμονιὰκ τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν τέλος σωστὸν* αὐτ. 240^{3}. Βλ. καὶ *ἅλας*.

ἁρμοπονία ἡ, Σταφ., Ἰατροσ. 11^{307}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἁρμὸς* καὶ *πόνος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πόνος στοὺς «ἁρμούς», στὶς ἀρθρώσεις τοῦ σώματος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Εἰς ἁρμοπονίας. Ἔκδυμαν ὄφεως καὶ ἀγριοχηναρίου δέρμαν κάπνισον καὶ ἴαται* ὅ.π.

ἁρμὸς ὁ, Κομν., Διδασκ. Δ 394, Σπαν. (Λάμπρ.) V 568, Ἱερακοσ. 491^{1}, Διγ. Gr. VIII 53, Ἰατροσ. κῶδ. 153 μθ', Διήγ. παιδ. 20, Λίβ. Ρ 650, Λίβ. Ν 800, Ἀχιλλ. Ο 285 (ἔκδ. *ἕρμο*· διόρθ. Κριαρ. Ἀθ. 50, 1940, 188), Φυσιολ. (Legr.) 28, Rechenb. 38^{2}· *ὅρμος*, Ἀσσίζ. 177^{25}, 430^{17}· *ὁρμός*, Ἐρωτοπ. 307.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἁρμός*. Οἱ τ. *ὅρμος, ὁρμὸς* δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀνάγωνται στὸ ἀρχ. *ὅρμος* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. *ὁρμὸς* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὸ μέρος ὅπου ἑνώνονται καὶ προσαρμόζονται δύο ἀντικείμενα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *Ἕναν λιθάριν, ἔλεγες, ἔνι τὸ κάστρον ὅλον· ἁρμὸς οὐκ ἦτον πρὸς αὐτὸν πέτραν πρὸς ἄλλην πέτραν* Λίβ. Ν 800. **2α**) Σημεῖο ὅπου γίνεται ἡ ἄρθρωση δύο ὀστῶν, κλείδωση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Εἰς ἄνθρωπον ρευματιζόμενον εἰς ὅλον τὸ σῶμα καὶ εἰς τοὺς ἁρμοὺς* Ἰατροσ. κῶδ. 153 μθ'· *ἐνενήντα ὁρμοὺς μ' ἐτσάκισεν ἡ ἐδική σου ἀγάπη* Ἐρωτοπ. 307· *Τὸν* (δηλ. *τὸν ἐλέφαντα*) *μηδ' ἁρμούς, μὴ γόνατα, μηδ' ἀστραγάλους ἔχων* Διήγ. παιδ. 20· βλ. καὶ *ἁρμονία* 1· **β**) (ἐδῶ) τὸ σημεῖο τῆς σύνδεσης κεφαλῆς καὶ κορμιοῦ: *Ἐξήβαλεν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκεῖνος τὸ σπαθίν του καὶ εἰς τὸν ἁρμὸ τὸν ἔδωκεν ἀπάνω εἰς τὸ κεφάλιν* Ἀχιλλ. Ο 285.

ἅρμοσις ἡ, Καλλίμ. 305.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἅρμοσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἅρμοσι*).

Συναρμολόγηση· (ἐδῶ τὸ σημεῖο τῆς συναρμολόγησης): *Ἀντὶ δὲ τῶν πολυτελῶν ὀρθομαρμαρωμάτων εἶχεν καθίρπτας τὸ λουτρὸν καὶ τὰς ἁρμόσεις τούτων* ὅ.π.

ἁρμοστεύω· *ἁρμόστεψον*, Φυσιολ. (Zur.) XXXVIIII 3^{27}, πιθ. ἐσφαλμ. γρ.

ἀρνὰ ἡ, Μαχ. 220^{38}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρνάδα* μὲ ἀποβολὴ τοῦ *δ* καὶ ἁπλοποίηση τῶν δύο *α*. Ἀπ. σήμ. τ. *ἀρνάα*. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *ἀρνάδα*).

Ἀρνάκι· (ἐδῶ προκ. γιὰ σύζυγο) (Βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 472): *Ἐξηγήθηκαν εἰς τὴν χώραν, ὅτι ἐπλάνεσεν τὴν ἀρνάν σου καὶ εὑρέθην μὲ τὸν κλιάρον* (=κριάρη) ὅ.π.

ἀρνάκι τό, Πιστ. βοσκ. IV 2, 80.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀρνί*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μικρὸ ἀρνὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *κ' ἐκεῖνος σὰν ἀρνάκι μ' ἀκλούθα ὡς ἐδῶ* ὅ.π.

ἀρνεμὸς ὁ, Ἆσμα σεισμ. 25.

Ἀπὸ τὸ *ἀρνεύγω*.

Παρηγοριά, καταπράυνση: *κλαίγει καὶ μιὰ τὴν κόρη της καὶ ἀρνεμὸ δὲν ἔχει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναψυχὴ* 1, *ἀποπλήρωση*.

ἀρνεύω· *ἀρνεύγω*, Φαλιέρ., Λόγ. 402, Ἐρωτόκρ. Γ' 526, 1709, Ε' 1232, Θυσ.^{2} 367, 529, 541.

Ἀπὸ τὸ *εἰρηνεύω* (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 4, 1892, 473, Ἀθ. 41, 1929, 22, Ἀναγνωστ., Ἀθ. 38, 1926, 154 καὶ Οἰκονομ., Ἀθ. 56, 1952, 240). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Ξανθουδίδης [Ἐρωτόκρ., σ. 511]) καὶ στὴν Ἄνδρο (Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ. 107).

α) (Μτβ.) καταπραΰνω, παρηγορῶ (Βλ. Βογιατζ. Ι., Γλῶσσα Ἄνδρ. 107): *νὰ τοῦ μι-*

λήσω μόνο   μὲ σώνει καὶ τὸν πόνο μου ἀρνεύγω καὶ μερώνω Ἐρωτόκρ. Γ′ 526· βλ. καὶ *ἀγαθύνω* 2, *ἀγαλιάζω* Α, *ἀποθεραπεύω, ἀποπληρώνω* 6, *σβήνω*·   **β**) (ἀμτβ.) καταπραΰνομαι, παρηγοροῦμαι, ἡσυχάζω (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 41, 1929, 22, Βογιατζ. Ι., ὅ.π.): *Καὶ τίνος ἀντιστένεσαι, κλαίγεις καὶ δὲν ἀρνεύγεις;* Θυσ. 367· *Ποιὰ πίκρα σ' εὗρε ἀδυνατὴ καὶ κλαῖς καὶ δὲν ἀρνεύγεις;* Θυσ.^{2} 529. Βλ. καὶ *ἀγαλιάζω* Β, *καταλαγιάζω, κατατάσσω, σιγανεύω.*

ἄρνησις -ση ἡ, Ἑλλην. νόμ. 547^{15}, Θησ. Ζ [31^{8}], Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1139, Τζάνε, Κρ. πόλ. 246^{10}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρνησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄρνησι*).

1) Ἡ μὴ παραδοχή, ἀπόρριψη κάπ. πράγματος (Πβ. L-S στὴ λ. Ι. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἔρχουνται καὶ κρατοῦν τὴν δίκην, ἤγουν γίνεται ἡ ἄρνησις ἢ ἡ ὁμολογία* Ἑλλην. νόμ. 547^{15}.   **2**) Ἄρνηση τῆς θρησκευτικῆς πίστης, ἀλλαξοπιστία (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1b καὶ ΙΛ, ὅ.π. 2): *Λοιπὸν μετὰ τὴν ἄρνησιν, πάλιν μεθ' ἔτη δύο* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1139. **3**) Φρ. *ποιῶ ἄρνησιν* = ἀρνοῦμαι: *Εἰς τοὺς θεοὺς γὰρ ἅπαντας παρακαλῶ σε, Θεέ μου, νὰ μὴ ποίσῃς ἄρνησιν στὴν παρακάλεσή μου* Θησ. Ζ [31^{8}]. Βλ. καὶ *ἀλληλογῶ, ἀποκρούω* 2β, *ἀποσκορπίζω* β, *ἀποφεύγω* 2.

ἀρνηστής ὁ,   βλ. *ἀρνητής.*

ἀρνητής ὁ, Διγ. Α 639, Θρ. Θεοτ. 29, 34, Βακτ. ἀρχιερ. 216, Τζάνε, Κρ. πόλ. 247^{28}· *ἀρνηστής,* Διγ. Α 639.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρνητὴς* (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀρνηστὴς* κατὰ τὰ ἐπίθ. σὲ *-στής*.

α) Αὐτὸς ποὺ ἀρνεῖται (κάπ. ἢ κ.) (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὦ Ἰουδαῖοι ἄνομοι καὶ ἀρνηταὶ Κυρίου* Θρ. Θεοτ. 29· *ἀρνηταὶ τοῦ νόμου* Διγ. Α 639·   **β**) ἀρνησίθρησκος (Πβ. ΙΛ): *Διεστραμμένος αἱρετικός, ἀρνητὴς μαῦρος ἀπὸ τὲς ἁμαρτίες* Βακτ. ἀρχιερ. 216. Βλ. καὶ *ἀποστάτης* 3, *ἀρνοῦμαι* 2β μτχ.

ἀρνιγάδος ὁ, Χρον. σουλτ. 81$^{2-3}$, 82^{19}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρνοῦμαι* καὶ τὴν κατάλ. *-άδος* (βενετ. *-ado*). Πβ. τὸ ποντιακὸ *ἀρνειγάρις* (ΙΛ) καὶ *ἀρνιγάρις* (Παπαδ. Α., Λεξ.).

α) Ἀρνησίθρησκος: *εὑρέθη ἕνας ἀρνιγάδος ὁποὺ ἦτονε πρῶτα χριστιανὸς* αὐτ. 81$^{2-3}$· βλ. καὶ *ἀρνητὴς* β.   **β**) ἀρνησίθρησκος, ἀρνησίπατρις: *ἕνας Ρωμαῖος ὁποὺ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Πόλη καὶ ἔγινε ἀρνιγάδος* αὐτ. 81^{19}.

ἀρνίθι τό, βλ. *ὀρνίθι.*

ἀρνιομάντις ὁ, Βίος Ἀλ. 188 (χφ. *ἀρειομάντεις*· διόρθ. ἐκδ.).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀρνίον* καὶ *μάντις*.

Αὐτὸς ποὺ προλέγει τὸ μέλλον ἀπὸ τὰ ἐντόσθια ἢ τὰ κόκκαλα τῶν ἀρνιῶν: *πρὸς τούτοις ἐγγαστρίμυθοι, μᾶλλον ἀρνιομάντεις* ὅ.π.

ἀρνίον τό, Σταφ., Ἰατροσ. 6^{163}, Ἑρμον. Ζ 239, 304, Θ 26, Λίβ. Ν 895, Μαχ. 508^{19}· *ἀρνί(ν),* Κορων., Μπούας 150, Φαλιέρ., Ἱστ. V 308, Ρίμ. θαν. 123, Πανώρ. Δ′ 321, Βοσκοπ. 194, Παλαμήδ., Βοηβ. 26, 133, Ἱστ. Βλαχ. 536, Ἐρωτόκρ. Β′ 400, Θυσ.^{2} 790, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [511], Δ′ [127], Ζήν. Β′ 390, Τζάνε, Κρ. πόλ. 140^{3}, 300^{19}, 441^{13}, Διακρούσ. 78^{6}, 95^{7}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρνίον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρνί*).

Μικρὸ πρόβατο, ἀμνὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἐσύ 'σαι τὸ*

καλὸν ἀρνὶ ποὺ θὲ νὰ θυσιάσω Θυσ.^{2} 790· *ἀρνιὰ φεγγαροκούτελα θέλου σου θυσιάζει* Πανώρ. Δ′ 321· *Νὰ τὸ μερώνῃ σὰν ἀρνί, νὰ δείχνῃ πῶς εἶν' ἄλλο* Ἐρωτόκρ. Β′ 400. Βλ. καὶ *ἀμνάς, ἀμπολιάρης.*

ἀρνοῦμαι, Σπαν. Α 644, Ἀσσίζ. 7^{23}, 8^{14}, 37^{5}, 52^{28}, 54$^{11-2}$, 56^{1}, 71^{21}, 101^{14}, 107^{2}, 147^{29}, 269^{24}, 301^{31}, 418^{4}, 437^{13}, 442^{22} (παρατ. *ἐρνᾶτον*), 445^{31}, 446^{5}, Ἑλλην. νόμ. 575^{25}, Διγ. Gr. IV 512, Διγ. Esc. 176, 363, 451, Διγ. Α 815, 1137, 1352, Βέλθ. 138, Φλώρ. 739, 1554, Περὶ ξεν. V 210, Ἐρωτοπ. 72, 439, 519, Ἀπολλών. (Wagn.) 432, Λίβ. Sc. 592, Λίβ. Esc. 1699, 3978, 4022, Λίβ. Ν 3438, Ἀχιλλ. (Haag) L 746, Ἀχιλλ. L 587, Ἀχιλλ. Ν 64, Φυσιολ. (Zur.) XXVII 1^{10}, Μαχ. 128^{3}, 298^{5}, 652^{25}, Θησ. Πρόλ. [140], Ε′ [40^{7}], Ch. pop. 201, Κυπρ. ἐρωτ. 113^{4}, Συναξ. γυν. 363, 1205, Κορων., Μπούας 33, 55, 85, Φαλιέρ., Ἱστ. V 132, 708, Βεντράμ., Γυν. 226, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 1108, Ἀχέλ. 2361, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 438 (μτχ. *ἀρνώντας*), Πιστ. βοσ. Ι 1, 179· ΙΙ 5, 234· ΙΙΙ 3, 256· V 5, 350 (μτχ. *ἀρνώντας*), Ἱστ. Βλαχ. 878, 1835, 2537, Διγ. Ἄνδρ. 356^{10}, Ἐρωτόκρ. Α′ 817, 1018, Γ′ 1437, Εὐγέν. 1524, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 42, Ροδολ. Α′ [167, 330, 455], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [148] (μτχ. *ἀρνώντας*), Β′ [962, 1217], Δ′ [1359], Τζάνε, Κρ. πόλ. 181^{11}, 219^{9}, 224^{23}, 488^{17}, 546^{4}, 573^{18} κ.π.ἄ. *ἀρνιέμαι,* Ch. pop. 225, Χρον. σουλτ. 83$^{35-6}$, 86^{27}, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 3, 96, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [1005]·   ἀόρ. *ἀρνίσθην,* Διγ. Α 534, Ἀχιλλ. L 207, Διγ. Ἄνδρ. 325^{16}·   *ἀρνίστην,* Ἐρωτοπ. 78, 277, 713, Ἀχιλλ. L 200, Πεντ. Γέν. XLVII 18, Λευιτ. XIX 11, Διγ. Ο 449, 594, 1845·   *ἐρνήθηκα,* Διγ. Esc. 398·   *ἐρνήθην,* Ἀσσίζ. 194^{16}, 302^{4}, Διγ. Esc. 253, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 440·   *ἐρνίστηκα,* Ἐρωτοπ. 608, Διγ. Ο 870·   *ἐρνίστην,* Διγ. Ο 561, 1021·   *ἠρνίσθηκα,* Διγ. Ἄνδρ. 331^{19}·   *ἠρνίσθην,* Διγ. Α 812, Διγ. Ζ 2448, 2538, 2682, Διγ. Ἄνδρ. 324^{14}, 329^{5}, 336^{22}·   μτχ. *ἀρνουμένος,* Ἀχέλ. 1681·   μτχ. παρκ. *ἀρνημένος,* Ἀχέλ. 1495.

Τὸ ἀρχ. *ἀρνέομαι*. Γιὰ τ. τοῦ ρ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρνειέμαι*).

1α) Λέω ὄχι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρνέομαι* 3 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρνειέμαι* 1): *ἀγάπη πλιὸ πῶς θέλει νά 'χῃ ἀρνᾶται* Ροδολ. Α′ [167]· βλ. καὶ *ἀλληλογῶ* Β, *ἀποκρούω* 2β, *ἀποσκορπίζω* β, *ἀποφεύγω* 2·   **β**) δὲν παραδέχομαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ. π. 3 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ. π. 1): *Συκοφαντοῦν καὶ λέγουν με ὅτι ἀγαπῶ σε, ἀφέντρα,   κ' ἐγὼ ἀρνιόμουν κ' ἔλεγα . . .* Ch. pop. 225·   **γ**) δὲ συγκατατίθεμαι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ. π. 3 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *τοὺς ἐζητούσανε νὰ κάμουνε ἔξοδον καὶ ἀρνιόντησαν* Χρον. σουλτ. 86^{27}·   **δ**) δὲ συγκατατίθεμαι: (νὰ δώσω κ.), δὲ συναινῶ καὶ δὲ δέχομαι (κ.): *τότες τῆς κόρης σου κλιτῶς θὲς κράζει ἐλεημοσύνην   κ' ἐκείνη ἀρνώντας σού τηνε δὲ θέλει σοῦ τὴν δίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [148]. **2**) (Ἀμτβ.) λέω ψέματα: *Μὴ κλέψετε καὶ μὴ ἀρνιστῆτε καὶ μὴ ψωματέψετε ἀνὴρ εἰς τὸν σύντροφό του* Πεντ. Λευιτ. XIX 11.   **3α**) Δὲ δέχομαι, περιφρονῶ: *εἴ τις ὀμνεῖ ἄδικον ὅρκον, ἀρνᾶται τὸν Θεὸν* Ἀσσίζ. 101^{14}· *διατί τὸν Ἔρωταν κατονομάζεις ψεύτην   καὶ ὁρκοπατεῖς τὸν ὅμοσες, τὴν δούλωσήν του ἀρνᾶσαι* Λίβ. Esc. 4022· βλ. καὶ *ἀπορίχνω* Α2α, *ἀπορρίπτω* 1, *ἀποχωρίζω* ΙΑδ, *καταφρονῶ*·   **β**) ἀποκηρύσσω (βλ. Bauer, Wört., λ. *ἀρνέομαι* 3 a,b,c, καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἔπεψεν ἕνα γέρον Μαμουλάκην, ὅπου ἦτον Χριστιανὸς καὶ ἀρνήθην τὸν Χριστὸν* Μαχ. 652^{25}· *ἀρνοῦμαι καὶ τὸ γένος μου διὰ τὴν σὴν ἀγάπην,   ἀρνοῦμαι καὶ τὸν Μαχουμέτ, τὸν μέγαν τὸν προφήτην* Διγ. Α 1137.   Ἡ μτχ. *ἀρνούμενος, ἀρνουμένος, ἀρνημένος* ὡς οὐσ. = ἀρνησίθρησκος, χριστιανὸς ποὺ ἄλλαξε τὴν πίστη του: *. . . γεῖς ἀρνουμένος ἔφθασεν μὲ ἀλαζονειὰν μεγάλην·   τῆς Ἀλιτζέρης τοῦ ρηγὸς ἐδιάβην κ' ἐκαυκᾶτο πῶς τὴν καδέναν εὔκολα μπορεῖ νὰ βάλῃ κάτω* Ἀχέλ. 1681· *ἐδιαλάλησεν εἰς τὴν φορὰν ἐκείνη   'κ τοὺς ἀρνημένους οὐδεεὶς ἔξω νὰ μηδὲ μείνῃ* Ἀχέλ. 1495· βλ. καὶ *ἀρνητὴς* β·   **γ**) ἀποκηρύσσω, παραβαίνω: *καὶ τὰ ἔμοσα εἰς τὸν οὐρανὸν . . .   ὁρκοπατῶ τα ἀπετουνῦν, ἀρνοῦμαι, οὐδὲν τὰ λέγω* Λίβ. Esc. 1699.   **4α**) Ἀπαρνοῦμαι, ξεχνῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ,

ὅ.π. 3): *βούλομαι μετὰ σοῦ πορευθῆναι, διοῦ ἀρνοῦμαι συγγενεῖς, γονέας ὑστεροῦμαι* Διγ. Gr. IV 512· *τὸν ἀγαπῶ οὐκ ἀρνοῦμαι* Ἐρωτοπ. 72· βλ. καὶ *ἀπολανθάνομαι, ἀπολησμονῶ α, ἀστοχῶ, ἀφήνω, λησμονῶ, ξελησμονῶ*· **β**) ἐγκαταλείπω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *Τὴν κόρην τὴν ἐφίλησες, τὴν ὀρφανὴν καὶ ξένην, ὁποὺ σ' ἐχόρτασε φιλί, τώρα πῶς τὴν ἀρνεῖσαι;* Ἐρωτοπ. 439· *Καὶ ἥλιος ἐβασίλευσεν βράδι καὶ ἀρνήθηκέ μας* Τζάνε, Κρ. πόλ. 219^{9}. Βλ. καὶ *ἀλλάσσω* Α4, *ἀμπαντονάρω, ἀναχωρίζω, ἀπαριάζω* 1α, *ἀπαφήνω* 1, *ἀποβάλλω* 1, *ἀπολησμονῶ* β, *ἀπολυταρίχνω, ἀπολύω* Α8, *ἀποχωρίζω* Ι Αε, Ββ, *ἀφήνω, βγαίνω* (φρ.), *ξαφήνω*. **5**) (Πιθ.) στεροῦμαι: *Αἱ πόλεις δὲ στὸι βασιλιὰ πᾶσαι παραδοθῆκαν καὶ λαμπροτάτην αὐθεντιὰν ἅπασαι ἀρνηθῆκαν* Κορων., Μπούας 85. Βλ. καὶ *ἀπορῶ* 6α, *ἀποστερῶ* 2, *λείπομαι, στερεύω*.

ἀρνῶ, Ριμ. κόρ. 766, Σαχλ., Ἀφήγ. 465.

Ἀπὸ τὸ *ἀρνοῦμαι* κατὰ βιασμό.

1) (Προκ. γιὰ πρόσ.) δὲν ἀποδέχομαι, ἀπαρνοῦμαι: *. . . οἱ φίλοι τὸν ἀρνοῦσιν τον καὶ οἱ συγγενεῖς του πλέα* Σαχλ., Ἀφήγ. 465. Βλ. καὶ *ἀρνοῦμαι* 3α. **2**) (Προκ. γιὰ ὅρκο) παραβαίνω: *ἀρνοῦσι καὶ τοὺς ὅρκους τως, τὸ θέλουσι νὰ κάμου* Ριμ. κόρ. 766. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1β, *ἁμαρτάνω* 1α, *ἀποβγαίνω* 5.

ἀρογάζω· *ἀρογάσω,* Προδρ. III 335, ἐσφαλμ. γρ. ἀπὸ τυπογρ. λάθος στὴν ἔκδ. ἀντὶ *ἀγοράσω* (βλ. γλωσσ., λ. *ἀγοράσω*).

ἀροθυμῶ, βλ. *ἀραθυμῶ*.

ἀροτρεὺς ὁ, Μανασσ., Χρον. 2544.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀροτρεύς*. Βλ. καὶ L-S Suppl.

Αὐτὸς ποὺ ὀργώνει (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *. . . πρώην χρηματίζουσα βοῦς ἀγελαῖος ἄζυξ ὑπήκοος ἐγένετο δυνάσταις ἀροτρεῦσι* ὅ.π.

ἀροτρία ἡ, Διήγ. παιδ. 596.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀροτρία* (Lampe, Lex.).

Ὄργωμα (Ἡ σημασ. μτγν., ὅ. π.): *εἰς ἅλωναν καὶ εἰς τὴν ἀροτρίαν* ὅ. π. Βλ. καὶ *ἀλέτρημα*.

ἄρπα ἡ, Ἀπολλών. 155, 160, Ριμ. Ἀπολλων. 5, Φαλλίδ. 45.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. οὐσ. *arpa*(γερμ. *Harfe*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἔγχοδρο μουσικὸ ὄργανο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *παίζουν τὴν ἄρπαν, παίζει την, ὅλους ἐνίκησέν τους* Ἀπολλών. 160.

ἅρπαγας ὁ, βλ. *ἅρπαξ*.

ἁρπαγὴ ἡ, Ἀσσίζ. 284^{7}, Διγ. Gr. VIII 70, Διγ. Esc. 803, 1105, Διγ. Ζ 1631, 2180, Πανάρ. 67^{13}, Λίβ. P 1821, 1863, 1997, Λίβ. Sc. 1523, 1614, 1748, Λίβ. Esc. 2671, 2714, Λίβ. N 2360, 2401, 2402, 2888, Ἐκθ. χρον. 5^{22}, Πένθ. θαν.^{2} 356, Διγ. Ἄνδρ. 349^{29}, Βακτ. ἀρχιερ. 136.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἁρπαγή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α^{1}) Βίαιη ἀφαίρεση ξένου πράγματος, λεηλασία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ): *λαμβάνοντας τὰς πόλεις καὶ χώρας πιθανῶς, τὰς μὲν τάχα μετὰ εὐλόγου προφάσεως, τὰς δὲ καὶ ἐξ ἁρπαγῆς* Ἐκθ. χρον. 5^{22}· *γέγονε διωγμὸς βαρὺς καὶ ἁρπαγὴ πολλὴ* Πανάρ. 67^{13}. Βλ. καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 1α· **α^{2}**) κλοπή: *γιὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ φεῦγε τὴν ἀδικίαν, τὰ μεγαλεῖα, τὴν ἔπαρσιν καὶ τὴν κενοδοξίαν, τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἁρπαγὴν καὶ τὴν πλεονεξίαν* Πένθ. θαν.^{2} 356· **β**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπαγωγὴ (πβ. τὴν ἀρχ. χρ., L-S στὴ λ. Ι): *Ὁ πέμπτος λόγος ὁ παρὼν ὑπάρχει τοῦ Ἀκρίτου καὶ ἔχει μὲν τὴν ἁρπαγὴν τοῦ στρατηγοῦ τῆς κόρης* Διγ. Ζ 1631· *ἂν δύνασαι ποιῆσαι τίποτε πάλιν ἁρπαγὴν τῆς κόρης ἀπ' ἐκεῖνον* Λίβ. P 1997. Βλ. καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 2β. **2**) Σφετερισμός, οἰκειοποίηση: *Περὶ ἁρπαγῆς ἐκκλησίας ἀρχιερέων ὁποῖες δὲν τὲς ὁρίζουν* Βακτ. ἀρχιερ. 136. **3**) (Προκ. γιὰ φιλονεικία ἢ βίαιη πράξη) βιαιοπραγία: *οὐ θέλω νὰ παλεύσωμεν, εἰς ἁρπαγὴν νὰ πᾶμε* Διγ. Esc. 1105· *εἰς ἀνάγκην φοβερὰν καὶ εἰς ἁρπαγὴν ὑπάγω* Διγ. Esc. 803.

ἅρπαγμα(ν) τό, Ἀσσίζ. 34^{2}, Ἀπολλών. 783, Φυσιολ. 363^{19}, Πεντ. Γέν. XLIX 9, 27, Λευιτ. V 21, 23, XXII 8, Ἀρ. XXIII 24, Χρον. Γαλαξ. 206.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἅρπαγμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Αὐτὸ ποὺ ἁρπάζεται, τὸ ἀντικείμενο τῆς ἁρπαγῆς: *νὰ στρέψη τὸ ἅρπαγμα ὅς ἅρπαξεν* Πεντ. Λευιτ. V 23· *Ὁ οἶκος του ἐγίνετον ἅρπαγμα δημοσίου* Ἀπολλών. 783· **β^{1}**) λεία (ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *ἵνα μὴ ἅρπαγμα τοῦ πονηροῦ γίνηται* Φυσιολ. 363^{19}· βλ. καὶ *ἁρπαγμὸς* Α1· **β^{2}**) θήραμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *ψοφίμι καὶ ἅρπαγμα νὰ μὴ φάη* Πεντ. Λευιτ. XXII 8. **2α**) Ἡ πράξη τῆς ἁρπαγῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκεῖνος ὁποὺ ἔνι μαρτυρούμενος εἰς κλεψίαν ἢ εἰς ἅρπαγμαν* Ἀσσίζ. 34^{2}· βλ. καὶ *ἁρπαγμὸς* 2α· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπαγωγή: *μαθαίνοντας τὸ ἅρπαγμα τῆς ἀνεψιᾶς του* Χρον. Γαλαξ. 206. Βλ. καὶ *ἁρπαγμὸς* 2β, *ἅρπαξις*.

ἁρπαγμὸς ὁ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 705, Ἑρμον. Γ′ 74, Φυσιολ. (Zur.) LIII^{17}, Ψευδο-Σφρ. 572^{23}, Σοφιαν., Παιδαγ. 118, Πεντ. Γέν. XXXVII 33, XLIV 28, Ἔξ. XXII 12.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἁρπαγμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ 1) Ἁρπαγή· (μὲ τὸ ρ. *ἁρπάζομαι* = κατασπαράζομαι): *ἁρπαγμὸ ἁρπάχτην ὁ Ἰωσὲφ* Πεντ. Γέν. XXXVII 33. Βλ. καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 1β^{1}. **2α**) Ἡ πράξη τῆς ἁρπαγῆς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ δόλου καὶ ἁρπαγμοῦ πλήρης ὑπάρχουσα* Φυσιολ. (Zur.) LIII^{17}· βλ. καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 2α· **β**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπαγωγή: *τοῦ καλοῦ γὰρ ξενοδόχου ἁρπαγμὸν τῆς γυναικὸς* Ἑρμον. Γ′ 74· *τὸν ἁρπαγμὸν ὅπου εἴχασιν οἱ Κρητικοὶ τὸν ἀναίσχυντον* Σοφιαν., Παιδαγ. 118. Βλ. καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 2β, *ἅρπαξις*. **3**) Τιμὴ (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Εὐσέβιο Καισαρείας, Lampe, Lex., στὴ λ. Α2): *ὁ ψόγος γὰρ οὐκ ἔπαινος* (κριτ. ὑπ.· ἔκδ. *ἔπαινον*), *οὐχ ἁρπαγμός, οὐ δόσις· τοὺς πέλας ἄγειν δύναται πρὸς τὰς ἑτέρων γνώμας* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 705. **Β′** (Εἰδικὰ) *ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν* Ψευδο-Σφρ. 572^{23} = Πρὸς Φιλιππησίους 2:6 (Βλ. Lampe, Lex., στὴ λ. Β, Bauer, Wört. στὴ λ. 2β καὶ Hammerich, An ancient misunderstanding, Vigouroux, Dict. de la Bible, suppl. τοῦ Pirot, τ. 5, ἄρθρο Kénose, στήλη 22 κέ.).

ἅρπαγος, ἐπίθ., Διάλ. Εὐθυμ. 129^{β347} (κριτ. ὑπ.), Αἰτωλ., Μῦθ. 1^{9}, Συναδ., Χρον. 38, 62, 66, 71, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 252, Φυλλ. Ἀλ. 100, 106.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἅρπαγος,* ἂν ὄχι ἀπὸ τὸ *ἅρπαγας* κατὰ τὰ ἐπίθ. σὲ -ος. Τ. *ἁρπαγὸς* στὸ Χρον. Γαλαξ. 206 (Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἅρπαγας*).

α) Ποὺ ἔχει τάση ἢ ἀρέσκεται στὴν ἁρπαγή, ἁρπαχτικός, πλεονέκτης (Βλ. καὶ L-S, λ. *ἅρπαξ* Ι· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἅρπαγας* 1): *Ὁ ἀετός, ὡς ἅρπαγος . . . τὰ ἀλεπόπουλά 'φαγε* Αἰτωλ., Μῦθ. 1^{9}· *ἦτον . . . ἄνθρωπος ἔμορφος . . ., ἀμὴ ἦτον . . . ἅρπαγος, ἄδικος* Συναδ., Χρον. 38· βλ. καὶ *ἁρπακτικὸς* 1, *ἅρπαξ* α· **β**) (ὡς οὐσ.) κλέφτης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ. π. 1): *ἐγὼ τὸν ἔχω διὰ Βασιλέα καὶ ἐκεῖνος μὲ ἔχει διὰ ἅρπαγον καὶ φονέα* Φυλλ. Ἀλ. 100. Βλ. καὶ *ἅρπαξ* β.

ἁρπάζω, Προδρ. IV 107α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 580, 3007, 3331, 5252, Καλλίμ. 153, 463, 726, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 546^{18}, Διγ. Α 478, 500, Βέλθ. 1235, Χρον. Μορ. Ρ 15, 4315, Περὶ ξεν. Α 443, Λίβ. Ρ 1942, Λίβ. Sc. 144, Λίβ. Esc. 3424, Λίβ. Ν 3044, Ἀχιλλ. Ν 1717, Φυσιολ. Β 10^{5}, Ἀνακάλ. 77, Δούκ. 377^{13}, Ἀλφ. I 4, III 30, Ἔκθ. χρον. 21^{6}, 49^{5}, 79^{17}, Ἀπόκοπ. 432, Συναξ. γυν. 56, Κορων., Μπούας 43, Αἰτωλ., Μῦθ. 1^{17}, Κώδ. Χρονογρ. 51, Ἱστ. πολιτ. 21^{6}, 61^{15}, 73^{1}, Ἱστ. πατρ. 157^{5}, Χίκα, Μονωδ. 168, Ἱστ. Βλαχ. 2630, 2794, Διγ. Ἄνδρ. 313^{16}, 351^{10}, Βακτ. ἀρχιερ. 136, 173, 184, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [966], Ε' [1507], Διγ. Ο 2114 κ.π.ἀ.· *ἀπράσσω* (ἀντιγραφ. σφάλμα?), Λίβ. Esc. 1256· *ἁρπάσσω,* Ἀλέξ. 432, 1704, 1952, Κυπρ. ἐρωτ. 98^{3}· ἀόρ. *ἔρπαξα,* Διγ. (Hess.) Esc. 130, Διγ. Ο 1366.

Τὸ ἀρχ. *ἁρπάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν τ. *ἀπράσσω* πβ. τὸν τ. *ἀπράζω* (ΙΛ).

Α' 1α) Παίρνω (κ.) βιαστικὰ καὶ ὁρμητικὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Ὡς ἤκουσεν ὁ Διγενὴς στὸ χέρι τὸ σπαθί του ἔρπαξεν κ' εἰς τὸν λέοντα τρέχει μὲ τὴν τιμή του* Διγ. Ο 1366· *τὸ μαχαίριν ἥρπαξεν νὰ σφάξῃ τὸν ἑαυτόν του* Ἀχιλλ. Ν 1717· βλ. καὶ *ἀναρπάζω, ἁρπῶ* 1α· **β)** ἀπομακρύνω (κάπ.) μὲ βίαιο τρόπο (Βλ. L-S στὴ λ. I2): *Ὅρισε εὐτὺς ὁ βασιλεὺς κι' ἁρπάξα τον ἐκεῖθεν* Χρον. Μορ. Ρ 4315. **2α)** Κλέβω (κ.) (Πβ. L-S στὴ λ. I1): *ἐκρούσευον τὰς κάτω χώρας καὶ ἠφάνιζον ἁρπάζοντες τὰ ζῷα αὐτῶν* Ἔκθ. χρον. 79^{17}· *ἁρπαζόμενα ἐκ τῶν μοναστηρίων τὰ σκεύη τὰ ἱερὰ* Ἱστ. πολιτ. 21^{6}· βλ. καὶ *ἀποξενώνω* Αβ, *ἁρπῶ* 2α· **β)** σφετερίζομαι, οἰκειοποιοῦμαι (Πβ. L-S στὴ λ. I 4 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1α· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Περὶ πραγμάτων τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ μητροπολίτου, ἂν ἀπεθάνουν νὰ μὴν τὰ ἁρπάζῃ ὁ πατριάρχης ἢ οἱ κληρικοὶ* Βακτ. ἀρχιερ. 173· *τὰ τοῦ κράτους ἥρπασε πρὸ χρόνου, πρὸ τῆς ὥρας* Μανασσ., Χρον. 5252· βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 2α, *αἰχμαλωτίζω* Α4, *ἁρπῶ* 2β· **γ)** ἀπάγω κάπ. βίαια (Πβ. L-S στὴ λ. I1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1ε): *ὅρμησαν νὰ ἁρπάσουν τὴν κόρην αὐτὴν* Διγ. Ἄνδρ. 351^{10}. **3)** Ὁδηγῶ μακριά· (ἐδῶ) σώζω κάπ. (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 5): *Ἐκεῖνα μόνον βοηθοῦν, ἐκεῖνα σὲ σκεπάζουν, ἐκεῖν' ἀπὸ τὴν κόλασιν τὸν ἄνθρωπον ἁρπάζουν* Ἱστ. Βλαχ. 2794· *ἐσὺ μᾶς προνοᾶς καὶ μᾶς ἀποκοιτάζεις καὶ μέσ' ἀπὸ τὰ βάσανα ὡς δυνατὸς ἁρπάζεις* Ἱστ. Βλαχ. 2630. Βλ. καὶ *γλυτώνω, ξεμηστεύω.* **4)** (Μεταφ.) αἰχμαλωτίζω, κυριεύω (Πβ. L-S στὴ λ. I3): *ἄνθη φυτῶν παντοδαπῶν ὅσα ψυχὴν ἁρπάζει* Καλλίμ. 153. Βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 1β, *αἰχμαλωτίζω* Α2β, *ἀποκερδαίνω* β, *ἁρπῶ* 4, *ἀσχολῶ.* **5)** Ἐκλέγω χωρὶς πολυπραγμοσύνη: *Περὶ φυγῆς κληρικοῦ ὁποὺ φύγῃ καὶ πάγῃ εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν ἢ διάκονος ἢ ἀναγνώστης καὶ ἐκεῖ ἁρπάζῃ ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ τόπου ἕναν ἀπὸ τούτους καὶ τὸν χειροτονήσῃ* Βακτ. ἀρχιερ. 184. Βλ. καὶ *ἀναλέγομαι, ἀποδιαλέγω.* **6)** Ὁδηγῶ, παροτρύνω: *τὸ πένθος, ὁ κλαυθμός, ὁ στεναγμὸς τῆς κόρης μᾶλλον αὐτὸν ἡρπάξασιν πρὸς ἐρωτοληψίαν* Καλλίμ. 726. Βλ. καὶ *ἀναγκάζω* 7α. **7)** (Προκ. γιὰ ἀρρώστια) δέχομαι κ. καὶ ἐπηρεάζομαι δυσμενῶς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α 1α): *τὴν δὲ δριμύτητα τοῦ καπνοῦ ἁρπάζει ἡ κεφαλὴ* Ἱερακοσ. 414$^{5-6}$. Ἰδιάζ. ἔκφρ.: *ἁρπάζω τὸν θάνατον μὲ τὸ χέρι μου* = αὐτοκτονῶ: *Παρὰ ποὺ μὲ τὸ χέρι μου τὸν θάνατον ν' ἁρπάξω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [966]· βλ. καὶ *ἀνασφάζομαι, σκοτώνω.* Φρ. *ἁρπάζει κάπ. ὁ θάνατος ἢ ὁ Χάρος: ὁ θάνατος ἁρπάζει μας* Συναξ. γυν. 56· *ἁρπάζομαι θανάτῳ* = πεθαίνω: *Ζήνων μὲν γὰρ ἐν ἔτεσι δέκα τῆς βασιλείας πρὸς ἄλλοις ἓξ ἐκράτησεν, εἶθ' ἡρπάγη θανάτῳ* Μανασσ., Χρον. 3007. **Β'** (Μέσ.) πιάνομαι (ἐδῶ στὰ ἐρωτικὰ δίχτυα): *ἕνα φευγιὸ καὶ στάσιμον πὄκανε νὰ σπουδάξῃ τὸν ἁρπαχτὴν π' ἁρπάζοτουν γλυκιὰ νὰ τῆς τ' ἁρπάξῃ* (ἐνν. τὸ φιλὶ) Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1507].

ἁρπάκτης ὁ, Διγ. Esc. 327· *ἁρπαχτής,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1507].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἁρπακτής.* Πβ. ΙΛ, λ. *ἁρπάχτης* καὶ Δημητράκ.

Αὐτὸς ποὺ ἁρπάζει (Πβ. L-S, λ. *ἁρπακτὴς* καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ, ὅ.π. Β 1): *Τὸν ἁρπαχτὴν π' ἁρπάζοτουν γλυκιὰ νὰ τῆς τ' ἁρπάξῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1507]· (ἐπιθετ.) *φαίνεταί μου, ἀδέλφια μου, ὅτι οἱ γέρακες ἄνδρες ἁρπάκτες ἔνι* Διγ. Esc. 327.

ἁρπακτικός, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 108, Ἱερακοσ. 391^{19}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἁρπακτικός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἁρπαχτικός*).

1) Ποὺ ἔχει τὴν τάση νὰ ἁρπάζῃ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *οὐκ οἶδε θυμὸν οὐ φιλοχρήματον, ἁρπακτικὴν οὐ χεῖρα* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 108. Βλ. καὶ *ἅρπαγος* α. **2)** (Προκ. γιὰ νερὸ) ποὺ ἀντλεῖται γρήγορα· «ἀμίλητο» (Βλ. Μέγα, ΕΛΑ 3-4, 1941/2, 130· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. 2): *λαβὼν ἁρπακτικὸν ὕδωρ προπότισον ὅλον τὸν ἱέρακα* Ἱερακοσ. 391^{19}.

ἁρπακτικῶς, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 391^{22} (ἂν δὲν πρόκειται γιὰ τὸ ἐπίθ. *ἁρπακτικόν*) Κείμ. ἀγ. Δημ. 392.

Ἡ λ. σὲ σχολ. (L-S). Πβ. ΙΛ (λ. *ἁρπαχτικά*).

α) Ἁρπαχτά, βιαστικά: *ἐπαίρνουν ἁρπακτικῶς τίποτε χῶμαν ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἐκείνου τοῦ ναοῦ καὶ μισσεύγουν* Κείμ. ἀγ. Δημ. 392· βλ. καὶ *σπουδαχτικά·* **β)** (προκ. γιὰ ἄντληση νεροῦ) γρήγορα, ἀμίλητα: *ὕδωρ δραμὼν ἁρπακτικῶς ἄντλησον* Ἱερακοσ. 391^{22}.

ἅρπαξ - ἅρπαγας, ἐπίθ., Διάλ. Εὐθυμ. 353, Καλλίμ. 2471, Διγ. Ἄνδρ. 330^{6}, Βακτ. ἀρχιερ. 148· *ἅρπαγας,* Κορων., Μπούας 68, Συναδ., Χρον. 35.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἅρπαξ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἅρπαγας*).

α) Ποὺ ἀποκτᾶ (κ.) μὲ ἁρπαγή, ἁρπακτικός, πλεονέκτης (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἅρπαξ* I καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἅρπαγας* 1): *ὁ Μπεντε-Βόγια ἅρπαγας διατὶ τὴν κυριεύει* (ἐνν. *τὴν Μπολόνιαν*) Κορων., Μπούας 68· βλ. καὶ *φιλάρπαξ·* **β)** (προκ. γιὰ ἀπαγωγή) κλέφτης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Περὶ δούλου ὁποὺ δείξει πὼς θέλουσι νὰ ἁρπάξουν μίαν κόρην ἢ δείξει τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἅρπαγας* Βακτ. ἀρχιερ. 148. Βλ. καὶ *ἅρπαγος* β.

ἁρπαξιμιὸ τό, Ἐρωφ. Γ' 436.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἁρπαξιμιὸς* (*ἁρπάζω*) ὡς οὐσ. Γιὰ τὴν κατάλ. *-ιμιὸς* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 241.

Αὐτὸ ποὺ ἁρπάζει κάποιος, τὸ κλοπιμαῖο: *Τοῦτα τ' ἁρπαξιμιά, τὰ ματωμένα πλούτη κ' ἡ βασιλειά σου δὲ μποροῦσι ὄφελος νὰ σοῦ δώσουσι κιανένα* ὅ.π.

ἅρπαξις ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 9^{2}, Διήγ. Ἀλ. V 57.

Ἀπὸ τὸ *ἁρπάζω.* Πβ. τὸ μτγν. *ἅρπασις* (Sophocl.).

(Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀπαγωγή: *διὰ τὴν ἅρπαξιν τῆς Ἑλένης ... ἀνευχάριστον ἐδέκτηκαν τὸν Πάριν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἅρπαγμα(ν)* 2β, *ἁρπαγμὸς* 2β.

ἁρπάσσω, βλ. *ἁρπάζω.*

ἁρπαχτὴς ὁ, βλ. *ἁρπάκτης.*

ἁρπεδονοῦμαι, Ἔκφρ. ξυλοκ. 15^{19}.

Σχετικὸ ἴσως μὲ τὸ *ἁρπεδονίζειν* (Ἡσύχ.)· βλ. πάντως Frisk, λ. *ἁρπεδόνη.*

Σείομαι: *ἐνίοις τούτων ἡρπεδονοῦντο τὰ δόρατα ἢ καὶ ἀνεμομαχεῖν ἐδόκουν* ὅ.π.

ἁρπῶ, Περὶ ξεν. Α 464, Χούμνου, Π.Δ. VII 11, Ἀπόκοπ. 41, 218, 356, 381, Πικατ. 238, Σαχλ., Ἀφήγ. 346, Πεντ. Γέν. VIII 11, XXI 25, XXXI 31, 38, XXXVII 33, XLIV 28, XLIX 27, Ἔξ. XXII 12, 30, Λευιτ. V 23, XIX 13, Δευτ. XXVIII 29, 31, Ἀχέλ. 398,

1084, 2051, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 460, Κατζ. Γ' 154, 316, Δ' 393, Πανώρ. Πρόλ. 38, Β' 101, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 83, Β' 359, 'Ιντ. β' 166, Γ' 145, Φαλλίδ. 49, Βίος Δημ. Μοσχ. 664, Παλαμήδ., Βοηβ.743, Στάθ. Γ' 397, 'Ιντ. κρ. θεάτρ.Γ' 14, 'Αποκ. Θεοτ.ΙΙ 28, Διήγ.¨ὡραιότ. 413, Λίμπον. 372, Φορτουν. Πρόλ. 146, Διγ. Ο 1339, 1348, Τζάνε, Κρ. πόλ. 198^{15}, 265^{16}, 311^{2}, 395^{8}, 412^{24}, 419^{8}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 316, 329· μτχ. *ἁρπαμένος*, Ροδολ. Α' [589].

'Από τὸ *ἁρπάζω* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 274) καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἁρπάζω*).

1α) Παίρνω (κ.) βιαστικὰ καὶ ὁρμητικὰ (Πβ. L-S, λ. *ἁρπάζω* Ι2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *νὰ μηδὲν ἁρπάξω μαχαίρι* 'Ερωφ. Β' 359· *τὸ σπαθὶ του ἅρπαξε* Κατζ. Δ' 393· βλ. καὶ *ἁρπάζω* Α 1α· **β**) ἁρπάζω (κάπ.): *ἀναγελοῦν* (ἐνν. *οἱ πολιτικὲς*) *καὶ προσκαλοῦν καὶ κράζουν κι' ἀγενίζουν* (ἔκδ. *ἀσενίζουν*· διόρθωσε Κριαρᾶς, RES-EE 9, 1971, 481-3)· *κι' ἁρποῦν τοὺς ἄντρες φανερὰ καὶ μέσα τσὶ σφαλίζουν* Κατζ. Γ' 316. **2α**) Κλέβω (κ.) (Πβ. L-S, ὅ.π. Ι1· καὶ ΙΛ, ὅ.π. Α 1ε): *μὴ ἀδικέψης τὸν σύντροφό σου καὶ μὴ ἁρπάξης* Πεντ. Λευιτ. XIX 13· βλ. καὶ *ἁρπάζω* Α 2α· **β**) σφετερίζομαι, οἰκειοποιοῦμαι (κ.) (Πβ. L-S, ὅ. π. Ι 4 καὶ Lampe, Lex, λ. *ἁρπάζω* 1α· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ. π. Α 1α): *τὸ κάμνει εἰς ἀπόγνωσιν νὰ φέρῃ πασαένα διὰ ν' ἁρπᾶ τῶν χριστιανῶν τοὺς τόπους νὰ ὁρίζῃ* Παλαμήδ., Βοηβ. 743· βλ. καὶ *ἁρπάζω* 2β· **γ**) ἀπάγω κάπ. βίαια (Πβ. L-S, ὅ.π. Ι1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1ε): *Φοβοῦμαι μὴ σ' ἁρπάξουσιν κ' ἐμέναν νὰ σκοτώσου* Χούμνου, Π. Δ. VII 11· **3**) Παρασύρω μὲ ὁρμὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α 1δ): *ἀφρισμένος ποταμός, ὅταν πολλὰ πληθαίνῃ καὶ ἁρπᾶ χαράκια καὶ δενδρά, βοσκοὺς καὶ τὰ μητάτα* 'Αχέλ. 1084. Βλ. καὶ *ἀμπώθω* 3, *παίρνω*. **4**) (Μεταφ.) αἰχμαλωτίζω, κυριεύω: *'Εγὼ ἁρπαμένη ἐκ τὴ χαρὰ στὴν πρώτη ντου ἐκείνη θωριά ντου τὴν καρδιά 'φηκα πάραυτας νὰ συγκλίνῃ* Ροδολ. Α' [589]. Βλ. καὶ *ἁρπάζω* 4. **5**) 'Απομακρύνω γρήγορα (κάπ.): *Δαίμονες τ' Ἅδη σκοτεινοὶ. . .*(παραλ. 2 στ.) *κ' ἐμένα ἁρπάξετ' ἀποδῶ, ξοπίσω του διαβῆτε* 'Ερωφ. 'Ιντ. β' 166. Βλ. καὶ *ἀπορίχνω* Α1, *ἀποσπῶ* Ι Α3β, *ἀποσφαιρίζω, ἀποτινάσσω* Α2, *ἐξορίζω, ζυγώνω, ρίχνω*· **6**) (Μὲ σύστ. ἀντικ.) κατασπαράζω: *ἐβγῆκεν ὁ ἕνας ἀπὸ ἐμὲν καὶ εἶπα μόνε ἁρπαγμὸ ἁρπάχτην καὶ δὲν εἶδα ὅς ἐδῶ* Πεντ. Γέν. XLIV 28· *ἁρπαγμὸ ἁρπάχτην ὁ 'Ιωσὲφ* Πεντ. Γέν. XXXVII 33. **7**) Λεηλατῶ, διαρπάζω (Πβ. L-S, ὅ.π. ΙΙ): *θὰ μποῦν γιανίτσαροι τὴν χώραν σας ν' ἁρπάξουν, τσὶ Φράγκους, ὅσους κι' ἂν εὕρουν, θέλουν νὰ κατασφάξουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 198^{15}.Βλ. καὶ *αἰχμαλωτίζω* Α3, *κουρσεύω*· Φρ. *μὲ ἁρπᾶ φόνος* = σκοτώνομαι: *φωνὲς ἐβγῆκαν παρευθὺς καὶ κλάηματα καὶ πόνοι σ' ἐκεῖνου ὁποὺ ἔπεφταν καὶ τοὺς ἁρποῦσαν φόνοι* 'Αχέλ. 2051. Βλ. καὶ *ἀπόλλομαι, ἀπομένω* 8· (*ἁρπᾶ*) *κάπ. ὁ Χάρος*: *ἁρπῶ* (ἐνν. ἐγὼ ὁ Χάρος) *νυφάδες καὶ γαμπρούς, γέροντες καὶ κοπέλια καὶ κάνω ξόδια τσὶ χαρὲς καὶ κλάηματα τὰ γέλια* 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 83. Βλ. καὶ *ἀποτελειώνω* Α2, *ἀποτομίζω, πνίγω*. **8**) Παίρνω φωτιά, φλέγομαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ὅπου πάω ἁρπῶ σὰ βάτος* Φαλλίδ. 49. Βλ. καὶ *ἀνάπτω* Β1β, *καίω*.

ἀρραβὼν ὁ, Δούκ. 135^{18}, Βακτ. ἀρχιερ. 135 (δίς), 136· *ἀρραβών(ας)*, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 471· *ἀρραβώνας*, Ριμ. κόρ. 729, Διγ. Ο 1679, Τζάνε, Κρ. πόλ. 141^{21}· *ἀρρεβώνας*, Πουλολ. 150, Ριμ. κόρ. 645.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρραβών*. 'Η λ. καὶ ὁ τ. *ἀρρεβώνας* καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Προκαταβολὴ μὲ τὴν εὐκαιρία συμφωνίας ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρραβὼν* 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀκόμη τὸ ὑπέρπυρο τὸ 'κράτιες ἀρρεβώνα κρατεῖς το εἰς τὴν κόξαν σου, ποσῶς οὐκ ἀπολεῖς το* Πουλολ. 150· βλ. καὶ *ἀβαβοέ, ἀρραβώνα* α· **β**) πρόγευση (μεταφ.) (Πβ. Lampe, Lex., λ. *ἀρραβὼν* Β· βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *μὰ κάνει μας τὴν ἀμοιβὴν καὶ οὗτος εὐγνώμων ἀρχιερεὺς εἰς τὲς προσευχές του, τῆς ὁποίας ἀμοιβῆς τὸν ἀρραβώνα μᾶς δίδει μὲ τὲς εὐλογίες τῶν εὐλαβῶν του χειρῶν* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 471. **2α**) Μνηστεία (Βλ. Lampe, Lex., ὅ. π. Α3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α): *περὶ ἀρραβῶνος, μνηστείας καὶ ἀρ-*

ραβῶνος μετὰ αἱρετικοῦ Βακτ. ἀρχιερ. 135· βλ. καὶ *ἀρραβώνιασμα, ἀρραβώνισμα*· **β**) τὸ δακτυλίδι τῆς μνηστείας ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *Περὶ ἀρραβῶνος, ὅτι τὸν ἐπαίρνουν ὀπίσω οἱ γονεῖς, ἂν εὑρεθῇ αἰτία χωρίσεως* Βακτ. ἀρχιερ. 136.

ἀρραβώνα ἡ, 'Ασσίζ. 5^{25}, 7^{8}, $37^{19,22,26,28,31}$, $48^{18,21}$, 157^{30-31}, 252^{15}, 286^{9}, 296^{30-1}, 484^{28}.

'Από τὸ οὐσ. *ἀρραβώνας*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρραβῶνας*).

α) Προκαταβολὴ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρραβὼν* 1· καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Περὶ τὸ δίκαιον τοὺς ναῦτες ὁποὺ συμπαύγουν καὶ σάζουνται νὰ ποίσουν ἕναν ταξίδιν καὶ ἀφοῦ πάρουν ἀρραβώναν μεταγνώθουν* αὐτ. 7^{8}· *ἀνισῶς ἐκεῖνος ὁποὺ ἀγόρασεν ἐκεῖνον τὸ πράγμαν μετανώσῃ . . ., ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὰς ἀρραβώνας του* αὐτ. 37^{25}· βλ. καὶ *ἀρραβὼν* 1α· **β**) ἐγγύηση ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2· βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ὧδε λέγει διὰ τὸν πουλητὴν καὶ τὸν ἀγοραστὴν ὁποὺ νὰ περιλάβῃ ἕναν μέρος ἀποὺ τὸν ἀγοραστὴν νὰ κρατῆ εἰς ἀρραβώναν* αὐτ. 37^{31}. Βλ. καὶ *ἀμάχι(ν)* γ, *ἀποκοπὴ* 3.

ἀρραβώνας ὁ, βλ. *ἀρραβών*.

ἀρραβωνιάζω, 'Ασσίζ. 45^{16}, Χρον. Μορ. Ρ 6475, Θησ. Θ' [82^{5}], [83^{5}], Πεντ. Ἔξ. XXI, 8, XXII 15, Δευτ. XX 7, XXII 23, 25, 27, 28, XXIII 30, 'Ιστ. πολιτ. 33^{1}, 'Ερωτόκρ. Γ' 1129, 1306, Συναδ., Χρον. 31, 72, Βακτ. ἀρχιερ. 135, Διακρούσ. 70^{70}· *ἀρρεβωνιάζω*, Χρον. Μορ. Η 6475, 6476, Χρον. σουλτ. 32^{2}· *'ραβωνιάζω*, Στάθ. Β' 302.

'Από τὸ μτγν. *ἀρραβωνίζομαι* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ιάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δίνω προκαταβολή, ἐγγύηση, «καπαρώνω»: *ἀγοράζει ὁ ἀγοραστὴς κατὰ τὴν μούστραν τὴν εἶδεν καὶ ἀρραβωνιάζει τὴν πραγματείαν ἢ τὸ σιτάριν* 'Ασσίζ. 45^{16}. **2α**) Μνηστεύω (κάπ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *μὲ ἀρραβώνιασεν ὁ πατέρας μου* Συναδ., Χρον. 31· **β**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) μνηστεύομαι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *γεναίκα νὰ ἀρραβωνιάσῃς καὶ ἀνὴρ ἄλλος νὰ τὴν πλαγιάσῃ* Πεντ. Δευτ. XXVIII 30· *ἔτσι καλὰ θεμέλιωσες μέσα στὸ λογισμό σου ἀπόψε ν' ἀρραβωνιαστῇς μ' ἕνα μικρότερό σου* 'Ερωτόκρ. Γ' 1306· βλ. καὶ *ἀρραβωνίζομαι*· **γ**) (ἐδῶ) συνάπτω δεσμὸ γάμου (μὲ κάποιον): *ἂν κακὴ εἰς τὰ μάτια τοῦ ἀφεντός της* (δηλ. τοῦ ἀγοραστῆ), *ὅς δὲν τὴν ἀρραβώνιασεν καὶ νὰ τὴν ξαγοράσῃ* Πεντ. Ἔξ. XXI 8.

ἀρραβώνιασμα τό· *ἀρρεβώνιασμα*, Ριμ. κόρ. 671.

'Από τὸ *ἀρραβωνιάζω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μνηστεία ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἂς πιοῦμε κι' ἀπὸ τῆς φιλιᾶς τὸ δροσισμένο μέλι κι' αὐτὰ τ' ἀρρεβωνιάσματα ὁ νοῦς σου μὴν τὰ θέλῃ* Ριμ. κόρ. 671. Βλ. καὶ *ἀρραβὼν* 2α, *ἀρραβώνισμα*.

ἀρραβωνιαστικὴ ἡ, Δωρ. Μον. XXV, Βακτ. ἀρχιερ. 186.

'Από τὸ *ἀρραβωνιάζω*. Σήμ. ἀπ. τ. *ἀρραβωνιαστικιὰ* (ΙΛ, λ. *ἀρραβωνιαστικός*).

Μνηστὴ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.).

ἀρραβωνίζομαι· *ἀρρεβωνίζομαι*, Ἔκθ. χρον. 21^{19}.

Τὸ μτγν. *ἀρραβωνίζομαι* (Lampe, Lex.). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρραβωνιάζω*).

Μνηστεύομαι (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ L-S Suppl. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Τὴν γὰρ θυγατέρα αὐτοῦ ἀρρεβωνίσατο αὐτὴν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ σεβάσματος αὐτῶν* ὅ.π. Βλ. *ἀρραβωνιάζω* 2α.

ἀρραβώνισμα τό, 'Ερωτόκρ. Γ' 1332.

'Από τὸ *ἀρραβωνίζομαι*. 'Η λ. ἤδη στὸν 9. αἰ. (Lampe, Lex.).

Μνηστεία (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀρραβώνιασμα*): *Τοῦτο τ' ἀρραβώνισμα γίνεται μὲ τὸ στόμα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρραβὼν* 2α, *ἀρραβώνιασμα*.

ἀρραδιουργήτως, ἐπίρρ., 'Αρμεν., 'Εξάβ. Γ' 3^{105}.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *ῥαδιουργία*.

Χωρὶς συζητήσεις, εὔκολα (Πβ. L-S, λ. *ῥαδιουργία* I): *ἡ αὐτὴ πάλιν ὁμοίως γινέσθω προσφώνησις, ἵνα ἐντὸς λ' ἡμερῶν τὸ ἄξιον τίμημα ἢ ὅπερ ἀρραδιουργήτως ὁ ἀληθὴς δίδωσιν ἀγοραστής, αὐτοὶ* (δηλ. *οἱ ὁμοροῦντες*) *ἀνυπερθέτως καταβάλλοντες. . . τοῦτο* (δηλ. *τὸ κτῆμα*) *ἐπιμερίσωνται* ὅ.π.

ἀρρεβ—, βλ. *ἀρραβ—*.

ἄρρενας ὁ, βλ. *ἄρρην*.

ἀρρενίζω, Φυσιολ. (Legr.) 930, Φυσιολ. 373^{24}.

'Από τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄρρην* καὶ τὴν κατάλ.*-ίζω*. Πβ. τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρρενιστέον*(Sophocl.).

('Εδῶ προκ. γιὰ ζῶο) ἀποκτῶ τὴ φυσιολογικὴ ἀνατομία τοῦ ἀρσενικοῦ: *'Ως λέγουσιν ὁ λαγωὸς δύο γὰρ φύσεις ἔχει: τὸν ἕνα χρόνον θηλυκήν, τὸν ἄλλον ἀρρενίζει* Φυσιολ. (Legr.) 930.

ἀρρενικός, ἐπίθ., βλ. *ἀρσενικός*.

ἀρρενογονία ἡ, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ε' 8^{16}, 10^{1}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ.

Τὸ νὰ διαδέχεται σὲ γενεαλογικὴ σειρὰ γιὸς τὸν πατέρα (χωρὶς παρεμβολὴ θηλυκοῦ ἀπογόνου).

ἀρρενόθηλυς, ἐπίθ., βλ. *ἀρσενόθηλυς*.

ἀρρενομανία ἡ, 'Ιστ. Βλαχ. 2744.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀρρενομανής*. Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S Κων/νίδη, λ. *ἀρρενομανῶ*.

'Ερωτικὴ ῥοπὴ ἀντρὸς γιὰ ἄντρα: *ἐξεπέσασιν εἰς πάθη ἀτιμίας καὶ εἰς ἀδόκιμόν τε νοῦν τῆς ἀρρενομανίας· ἄρρενες ἐν τοῖς ἄρσεσιν, αἰσχύνην εἰς τοὺς νέους* ὅ.π.

ἀρρενόφρων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6226.

'Από τὸ (ἐπίθ.) *ἄρρην* καὶ τὸ οὐσ. *φρήν*. 'Η λ. καὶ στὴ Σούδα (L-S).

Ποὺ ἔχει ἀνδρικό, γενναῖο φρόνημα: *'Αλλ' ἡ βασίλισσα Ζωὴ τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος κράτορος ἀρρενόφρονος χρῄζειν διεγνωκυῖα* ὅ.π.

ἀρρενωπότης ἡ, Μανασσ., Χρον. 1274, 6498.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀρρενωπός*.

'Ανδρικό, γενναῖο φρόνημα: *οἵας ἀρρενωπότητος θέρμην ἐν στέρνοις εἶχεν* αὐτ. 6498.

ἀρρεπής, ἐπίθ. Μανασσ., Χρον. 2147.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρρεπής*. Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. στὸν Εὐστ., Opusc. 109^{80}.

'Ακλόνητος, σταθερὸς (Πβ. τὴ σημασ. στὸ Φίλωνα, L-S Κων/νίδη): *ἄνδρα στρατηγικώτατον, μυριονικηφόρον, καρτερικόν, εὐκάρδιον, γενναῖον, μενεμάχον, τὰς κρίσεις ἀρρεπέστατον, ζυγὸν δικαιοσύνης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμετάθετος, ἀμετάτρεπτος, ἀπαρασάλευτος, ἀσάλευτος* 2, *ἀσυγκατάβατος*.

ἀρρεύστως, ἐπίρρ., Διγ. Esc. 1819.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄρρευστος*. 'Η λ. τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

(Προκ. γιὰ τὸ Χριστὸ) «ἀσπόρως» ἢ χωρὶς μεταβολὴ τῆς θεότητας (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ὁ κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ ὡς ἠθέλησας, Λόγε, καὶ σαρκοφόρος δι' ἐμὲ γεγονώς, πλαστουργέ μου καὶ μητέραν τὴν ἄχραντον οὐρανὸν ἀπεργάσω καὶ γεννηθεὶς ἀρρεύστως* ὅ.π.

ἄρρην ὁ, Μανασσ., Χρον. 2579, 'Ερμον. Ω 274· *ἄρρενας*, Φυσιολ. (Legr.) 646.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄρρην* ὡς οὐσ.

Ἄντρας: *ἀρρένων μὲν ἀπέσχετο καθάπαξ ὁμιλίας, τῷ καθαρῷ δ' ἐπέχαιρε καὶ τῷ κοσμίῳ βίῳ* Μανασσ., Χρον. 2579.

ἀρρητουργός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5043.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρρητουργὸς* (Lampe, Lex.).

Ποὺ κάνει ἔργα ἀκατονόμαστα, αἰσχρὸς ('Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex.): *τοιούτοις δή τισι συνὼν διεφθαρμένοις πόταις, ἀρρητουργοῖς καὶ φαυλουργοῖς, κακίας τελετάρχαις* ὅ.π. Βλ. καὶ *αἰσχρουργός, αἰσχρώδης, ἀρσίζης, ἄτιμος, ἄχρηστος, ντροπιάζω* μτχ.

ἀρρήτως, ἐπίρρ., 'Ερμον. Γ 151.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀρρήτως*.

Μὲ τρόπο ποὺ δὲ λέγεται ('Η σημασ. μτγν., L-S): *ἡ δ' 'Εκάβη κατεφίλει ταύτην γοῦν περιλαβοῦσα τὴν στοργὴν ἀρρήτως σχοῦσα καὶ τὸ σέβας πρὸς ἐκείνην ἀμιμήτως γοῦν ἐδείχνυ* ὅ.π.

ἀρριβάρω, Κουρσάρ. 7^{14}.

Τὸ ἰταλ. *arrivare*. 'Η λ. καὶ σήμ. μὲ διάφορους τ. (ΙΛ).

Φτάνω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ὁ ἄνωθ(εν) σιὸρ 'Αντωνάκης νὰ μπορῇ ν' ἀρριβάρη εἰς τὴν Τζάκυνθο* ὅ.π.

ἀρρολάρω, Σουμμ., Ρεμπελ. 161.

Τὸ ἰταλ. *arrolare*.

Καταγράφω, κάνω ἀπογραφή: *νὰ κοιτάξη νὰ γράψη, ἤγουν νὰ ἀρρολάρη ὅλον τὸν λαὸν τῆς χώρας κράζοντας πάσα καπετάνιο μὲ τὴν συντροφίαν του ὅλην καὶ νὰ τοὺς γράψη κατὰ ὄνομα καὶ τοῦτο διὰ νὰ βεβαιωθῇ τὸ πόσος λαὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν χώρα τῆς Ζακύνθου* ὅ.π. Βλ. *ἀπογράφω* 1.

ἀρρύπωτος, ἐπίθ., 'Ιερακοσ. 394^{23}, 443^{22}.

'Η λ. ὡς ἀμφίβολη γρ. σὲ Σχολ. (L-S). Βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀρρύπωτος*.

'Απαλλαγμένος ἀπὸ ῥύπο, καθαρὸς ('Η σημασ. ἤδη σὲ Σχολ., L-S): *ὅταν ἐσθίῃ κρέας πρόσφατον καὶ ἀρρύπωτον* αὐτ. 443^{22}. Βλ. καὶ *ἁγνός, ἄδολος* β, *ἄθολος, ἀκράτος* α, *ἀμάλακτος* 2, *ἀρσενικὸς* 3, *καθάριος*.

ἀρρυτίδωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2350.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρρυτίδωτος*. 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν ἔχει ἀποκτήσει ῥυτίδες, ποὺ δὲν ἔχει γεράσει ('Η σημασ. μτγν., L-S, καὶ σήμ., Δημητράκ.)· (ἐδῶ ἡ χρ. μεταφ.): *πόλιν τὴν μεγαλόπολιν, πόλιν τὴν νέαν Ῥώμην, Ῥώμην τὴν ἀρ(ρ)υτίδωτον, τὴν μήποτε γηρῶσαν, Ῥώμην ἀεὶ νεάζουσαν, ἀεὶ καινιζομένην* ὅ.π.

ἀρρωστάρης, ἐπίθ., Ἰμπ. (Legr.) 857, Ἐρωτόκρ. Α' 2047, Ε' 900.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄρρωστος* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ, λ. *ἀρρωστάρις*).

Ἄρρωστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Τὸν ἀρρωστάρην ἤκαμε κι' ὁ κύρης τὸ πιστεύγει καὶ γιατρικὰ πολλῶ λογιῶ πέμπει καὶ τοῦ γυρεύγει* Ἐρωτόκρ. Α' 2047. Βλ. καὶ *ἄρρωστος, ἀσθενής, ἀσθενῶ* μτχ., *ἀχαμνός*.

ἀρρώστημα τό, Προδρ. I 17, Ἱερακοσ. 390^{27}, Σοφιαν., Παιδαγ. 109.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρρώστημα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀρρώστια (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ): *ἔστι γὰρ τοῦτο προφυλακτικὸν παντὸς ἀρρωστήματος* Ἱερακοσ. 390^{27}· βλ. καὶ *αἰτία* 4β, *ἀνάγκη* 4α, *ἀσθένεια* 2, *κακό*· **β**) ἀδυναμία (ψυχῆς) (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *εἰς τὰ πάθη λοιπὸν καὶ τὰ ἀρρωστήματα τῆς ψυχῆς ἡ φιλοσοφία μόνη ἔναι ἡ ἰατρεία* Σοφιαν., Παιδαγ. 109. Βλ. καὶ *ἀσθένεια* 2γ.

ἀρρώστια ἡ, Ἀσσίζ. 251^{12}, 290^{30}, Φλώρ. 257, Πανώρ. Α' 87, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{224}· *ἀρρωστία*, Σπαν. Β 277, Προδρ. III 123, Ἀσσίζ. 41^{31}, 377^{10}, Ἑλλην. νόμ. 525^{15}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 571^{13}, Rechenb. (Vog.) 22^{2}, Κορων., Μπούας 63, Μυστ. παθ. 100, Σοφιαν., Παιδαγ. 105, Χρον. σουλτ. 121^{16}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1649, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 435, Ἄλ. Κύπρ. 1565, Βίος Δημ. Μοσχ. 197, Ἱστ. Βλαχ. 2131, κ.π.ἀ.· *ἀρρωστιά*, Διδ. Σολ. Ρ 72, Φλώρ. 1687, Ἐρωτοπ. 230, Γεωργηλ., Θαν. 324, Σαχλ. Ν 71, Κυπρ. ἐρωτ. 93^{54}, Πεντ. Δευτ. VII 15, XXVIII 61, Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{16}, Ἄλ. Κύπρ. 1515, Βοσκοπ. 424, Ἐρωτόκρ. Α' 1008, 1413, Ροδολ. Β' [431], Φορτουν. Γ' 325, Τζάνε, Κρ. πόλ. 428^{12}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρρωστία*. Γιὰ τὴ μεταφορὰ τοῦ τόνου βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 102. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀσθένεια (σωματικὴ καὶ ψυχική) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρρωστία* 1 καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *Μέσα σὲ τοῦτον τὸν καιρὸ εἰς ἀρρωστιὰ μεγάλη ἤπεσεν ὁ Πεζόστρατος μὲ κάηλα καὶ μὲ ζάλη* Ἐρωτόκρ. Α' 1413· *Ἐλόγιασά το ἀληθινὰ πὼς λυγερῆς ἀγάπη θὲ νά 'ν' αἰτιὰ τοῦ πόνου σου ... μιὰ ἀρρώστια ἔχομε κ' οἱ δυὸ* Πανώρ. Α' 87· βλ. καὶ *ἀρρώστημα* α, *βάρος, πληγή*· **β**) ἀρρώστια ἀπὸ ἀπογοήτευση: *Μὰ ὁ γενεράλης φτάνει κεῖ νὰ τόνε συμπονέση, νὰ τοῦ εἰπῆ* (ἔκδ. *'πῆν*· διορθώσ.) *παρηγοριὲς εἰς ἀρρωστιὰ μὴν πέση* Τζάνε, Κρ. πόλ. 428^{12}. Βλ. καὶ *ἀσθένεια*.

ἄρρωστος, ἐπίθ., Σταφ., Ἰατροσ. 5^{134}, 11^{319}, Σπαν. Α 494, Κομν., Διδασκ. Δ 376, Σπαν. Ρ 190, 253, Ἀκ. Σπαν. 37^{284}, Ἰμπ. 707, 709 (πληθ. *ἀρρῶστοι*), Μαχ. 264^{8}, 372^{2}, Θησ. Ε' [23^{3}], Κυπρ. ἐρωτ. 115^{5}, Θρ. Θεοτ. 20, Ἱστ. Βλαχ. 2721, Ἐρωτόκρ. Α' 1814, Γ' 1, 240, Δ' 712.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄρρωστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι ὑγιής, ἀσθενὴς (καὶ μὲ χρ. οὐσ.) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ.1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *θλιβόμενον παρηγόρησον, ἄρρωστον ἐπισκέψου* Σπαν. Ρ 253· *οἱ καλογριὲς... νὰ στέκουνεὶς παράστασιν τὸ θέλουν οἱ ἀρρῶστοι* Ἰμπ. 709. Βλ. καὶ *ἀρρωστάρης*.

ἀρρωστῶ, (Ι), Διγ. Ζ 2451, Χρον. Μορ. Ρ 1541, Φλώρ. 252, Ἐρωτοπ. 604, Ἀχιλλ. (Haag) L 606, 1016, Μαχ. 48^{20}, Ch. pop. 577, Βεντράμ., Γυν. 102, Δεφ., Λόγ. 601, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 414, Ἄλ. Κύπρ. 1507, Κατζ. Γ' 335, Ἐρωφ. Ἰντ. β' 68, Πιστ. βοσκ. I 2, 225· V 1, 85, Βοσκοπ. 309, Ἐρωτόκρ. Α' 2094, Γ' 1410, Ε' 114, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. 111^{223}, Ροδολ. Α' [562], Τζάνε, Κρ. πόλ. 429^{14}, κ.π.ἀ.· ἀόρ. *ἐρρώστησα*, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 200, Φαλιέρ., Ρίμ. L 198.

Τὸ ἀρχ. *ἀρρωστέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α^{1}) (Ἀμτβ.) εἶμαι ἄρρωστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀρρωστέω* καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. α): *γιατὶ ἐκ τὶς κορασίδες μου μιὰ μοῦ 'θελε μηνύσει πὼς ἀρρωστεῖ καὶ στέκεται τώρα νὰ ξεψυχήση* Ἐρωφ. Ἰντ. β' 68· **α^{2}**) γίνομαι ἄρρωστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. α): *τί ν' ἀρρωστῶ καὶ νὰ πονῶ καὶ νὰ χολιάζω τόσον;* Ἀχιλλ. (Haag) L 606. **2**) (Μτβ.) κάνω κάποιον ἄρρωστο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. α): *ὁ λογισμὸς ὁποὺ 'βαλα γὴ γιαίνει γὴ ἀρρωστεῖ με* Ἐρωτόκρ. Α' 2094. Ἡ μτχ. *ἀρρωστημένος* ὡς ἐπίθ. = ἄρρωστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. μτχ. 1α): *πολλὰ ἐθλίβη λυπηρὰ διὰ τοὺς ἀρρωστημένους ὅπου τοὺς ἐκατέσφαξαν ἀπέσω εἰς τὰ κρεβάτια* Χρον. Μορ. Ρ 1541· *μιὰ λαβωμένη τσ' ἐρωτιᾶς, τοῦ πόθ' ἀρρωστημένη* Ἐρωτόκρ. Γ' 1410.

ἀρρωστῶ, (ΙΙ)· *ἀρρωσθῶ*, Σφρ., Χρον. μ. 40^{21}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀναρρωσθῶ* (βλ. Σφρ., Χρον. μ., PG 156, 1040A).

ἀρσανὰς ὁ, βλ. *ἀρσενάς*.

ἀρσάτος, ἐπίθ., βλ. *ἀρχιδάτος*.

ἀρσενάλιν τό· *ἀρσινάλλιν*, Μαχ. 144$^{19-20}$.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *arsenal* (βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66 καὶ Dawkins [Μαχ. Β' σ. 239]). Γιὰ τ. *ἀρσινάλης* βλ. Kahane H., B-NJ 15, 1939, 101 καθὼς καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 620.

Ναύσταθμος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Χατζιδ., ὅ.π.): *Θεωρώντα ὁ ῥήγας τὸ καλὸν θέλημαν τοὺς ἀφέντες ἐμήνυσεν τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὴν Κύπρον ν' ἀρματώση ὅσα ξύλα ἔχει εἰς τὸ ἀρσινάλλιν τῆς Ἀμμοχούστου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρσενάς*.

ἀρσενὰς ὁ, Καραβ. 505^{15}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 517^{15}, 528^{12}· *ἀρσανάς*, Χρον. σουλτ 112^{36}, Δωρ. Μον. XXIX, Δωρ. Μον. (Hopf) 239, Τζάνε, Κρ. πόλ. 197^{11}, 380^{6}.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *arsenal* (Βλ. καὶ Pern., Ét. linguist. 3,366 καὶ Kahane H., B-NJ 15, 1939, 101).

Ναυπηγεῖο: *ἔβαλε εἰς τὸν ἀρσανὰ καὶ ἔκαμε πολλὰ κάτεργα* Χρον. σουλτ. 112^{36}· *μὰ νά 'ρθουνε στὸν ἀρσανὰ οἱ γιἄντρες νὰ δουλεύγου, νὰ κτίσου ἄλλα κάτεργα γιαμιὰ νὰ τ' ἀρματώσου* Τζάνε, Κρ. πόλ. 380^{6}. Βλ. καὶ *ἀρσενάλιν, ταρσενάλε*.

ἀρσενίκι(ο)ν τό, Ἱερακοσ. 390^{4}, 429^{8}, 444^{19}, 463^{20}, 467^{16}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 524^{25} 525^{14,15}· *ἀρσινίκι(ο)ν*, Ἀσσίζ. 240^{15,20}, 491$^{10-11}$.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S Κων/νίδη). Βλ. καὶ L-S Suppl. καθὼς καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. 40, 41 καὶ Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 63.

1) Τριοξείδιο ἀρρενικοῦ, «ἀρσενικὸ ἄσπρο» (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀρσενικὸ* 1): *τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρσενικίου τοῦ ἄσπρου* Ἀσσίζ. 491$^{10-11}$. Βλ. καὶ *ἀρσενικὸν* 1. **2α**) Τριθειοῦχο ἀρρενικό, «κίτρινη σανδαράκη» (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀρσενικὸ* 2): *Τὸ δίκαιον τοῦ ἀρσενικίου τοῦ κίτρινου* Ἀσσίζ. 240^{20}· *ἀρσενίκιον σχιστὸν* Ἱερακοσ. 467^{16}· βλ. καὶ *ἀρσενικὸν* 2α· **β**) διθειοῦχο ἀρρενικό, «ἐρυθρὰ σανδαράκη» (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀρσενικὸ* 2, καθὼς καὶ τὸ *σανδαράκη* στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. I1): *ἀρσενικίου ἐρυθροῦ* Ἱερακοσ. 463^{20}· *ἀρσενίκιον κόκκινον* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 525^{14}. Βλ. καὶ *ἀρσενικὸν* 2β.

ἀρσενικὸν τό, Ἱερακοσ. 444^{14}· *ἀρρενικόν*, Ἱερακοσ. 384^{13}, 467^{10}· *ἀρσινικόν*, Ἀσσίζ. 491^{10}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρσενικό*).

1) Τριοξείδιο ἀρρενικοῦ τῆς χημείας (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἀπὲ τὸ ἀρσινικὸν τὸ ἄσπρον* Ἀσσίζ. 491^{10}. Βλ. καὶ *ἀρσενίκι(ο)ν* 1. **2α**) Τριθειοῦχο ἀρρενικό, «κίτρινη σανδαράκη» (Ἡ χρ. στὸν Ἀριστ., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀρρενικοῦ σχιστοῦ τὸ ἀρκοῦν ὁμοῦ καλῶς λειώσας μετὰ οἴνου στύφοντος* Ἱερακοσ. 389^{13}· βλ. καὶ *ἀρσενίκι(ο)ν* 2α· **β**) διθειοῦχο ἀρρενικό, «ἐρυθρὰ σανδαράκη» (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2. Πβ. τὸ *σανδαράκη* στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. Ι1): *Λαβὼν βούτυρον νεαρὸν καὶ ἀρσενικοῦ κόκκινου καὶ σανδαράχην τὸ τρίτον τοῦ βουτύρου σμῖξον εἰς ἓν καὶ μετὰ κρέως νεοσφαγοῦς εἰς θοίνην τῷ ἱέρακι δίδου* Ἱερακοσ. 444^{14}. Βλ. καὶ *ἀρσενίκι(ο)ν* 2β.

ἀρσενικός, ἐπίθ., Φυσιολ. Μ 12^{3}, Διγ. Α 31, Βέλθ. 1121, Ὡροσκ. 42^{12}, Χρον. Μορ. Η 7809, Φλώρ. 144, 147, Φυσιολ. (Legr.) 406, Σφρ., Χρον. μ. 82^{22}, Κορων., Μπούας 7, Βεντράμ., Γυν. 252, Χρον. σουλτ. 100^{32}, Δωρ. Μον. XL, Σουμμ., Ρεμπελ. 172, Στάθ. Πρόλ. Α′ 249· *ἀρρενικός*, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 519^{1}, Φυσιολ. (Legr.) 128· *ἀσερνικός*, Πεντ. Γέν. Ι 27, V 2, VI 19, VII 3, XVII 10, 23, Ἔξ. XII 5, XIII 12, XXIII 17, XXXIV 15, Λευιτ. I 3, 10, III 1, 6, IV 23, XX 13, XXII 19, XXVII 5, Ἀρ. I 2, 22, III 22, 28, 34, 39, 40, XXVI 62, XXXI 7, 35, Δευτ. XV 19, XVI 16, XX 13, Στάθ. Α′ 257 (ἔκδ. *ἀσεριννκό*· διόρθ. σιωπηρῶς Ἀλεξ. Στ., Κρ. Ἀνθολ. σ. 189)· *'σερνικός*, Σταφ., Ἰατροσ. 12^{350}, Ἀλεξ. 159, Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α′ [27].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρσενικός*. Ὁ τ. *ἀρρενικὸς* ἐπίσης μτγν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ Ὡς ἐπίθ. **1**) Ἀρσενικός, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ θηλυκὸς (προκ. γιὰ ἀνθρώπους καὶ ζῶα) (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *γονεῖς ἀρσενικῶν παιδίων* Διγ. Α 31· *ρίφι γιδινὸ ἀσερνικὸ τέλειο* Πεντ. Λευιτ. IV 23. Ἰδιάζ. χρ.: *πλάγιασμα ἀσερνικὸ* = ἐρωτικὴ σχέση μὲ ἄντρα: *καὶ ψυχὴ ἄθρωπου ἀπὸ τὶς γεναῖκες ὅς δὲν ἤξεραν πλάγιασμα ἀσερνικὸ* Πεντ. Ἀρ. XXXI 35. **2**) Προσδιορ. φυτῶν ἄκαρπων (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Πανάρετο Α., Κυπρ. Σπ. 14, 1950, 123)· *σμύρνη ἀρρενικὴ* = ἀγριοσέλινο (Βλ. Γενναδ., λ. *σμύρνιον* καὶ Χελδράϊχ- Μηλ. σ. 51. Πβ. καὶ τὸ *ἀρσενικιὰ φτέρη* Χελδράϊχ- Μηλ. σ. 135, καὶ τὸ *ἀρρενόπτερις* Γενναδ., Λεξ., λ. *νεφρίδιον*· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἀγριοσέλινο*): *Φολβίου βοτάνης, κόστου, σμύρνης ἀρρενικῆς, στάχους Ἰνδικοῦ, κύφεως θηριακῆς . . . λάβε καὶ ἀπόβρεξον αὐτὰ ἐν οἴνῳ παλαιῷ ἡμέρας τρεῖς* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 519^{1}. **3**) (Προκ. γιὰ λιβάνι) ἁγνός, καθαρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α5. Βλ. καὶ L-S, λ. *ἀρρενικὸς* 1): *ἐντάμα μὲ τὸ μέλι καὶ κανέλα . . . καὶ λιβάνι 'σερνικὸ* Σταφ., Ἰατροσ. 12^{350}. **Β′** Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. **1α**) Ἄντρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β 1 β): *ἀσερνικὸ καὶ θηλυκὸ ἔπλασέ τους καὶ εὐλόγησεν αὐτουνοὺς* Πεντ. Γέν. V 2· *ἀνὴρ ὅς νὰ πλαγιάση μὲ ἀσερνικὸ πλάγιασμα γεναικὸς ἐβδελιὰ ἔκαμαν οἱ δυό τους* Πεντ. Λευιτ. XX 13· **β**) *τὸ ἀρσενικὸ* = τὸ σύνολο τῶν ἀνδρῶν, οἱ ἄνδρες: *νὰ δείρης ὅλο τὸ ἀσερνικό της* (δηλ. τῆς πόλης) *διὰ στόμα σπαθιοῦ* Πεντ. Δευτ. XX 13· *τρεῖς βολὲς τὸ χρόνο νὰ φανῆ ὅλο τὸ ἀσερνικό σου εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ Κύριου τοῦ Θεοῦ σου* Πεντ. Δευτ. XVI 16. Βλ. καὶ *ἀρσενικότη*. **2α**) Ἀγόρι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1α): *τὰ δύο ἐνεθράφησαν τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἡ κόρη* Φλώρ. 144· *ἀνάγραψε πᾶν πρωτότοκο ἀσερνικὸ εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὲλ* Πεντ. Ἀρ. III 40· βλ. καὶ *κοπέλι*· **β**) ἀρσενικὸ ζῶο *Ἡ ἔχιδνα δὲ τὸ θηριόν, τ' ἀρσενικὸν δὲ λέγω, πρόσωπον ἔχει ὡς ἀνδρός, ὁμοίως καὶ ἡ θήλη* Φυσιολ. (Legr.) 406· *ἐὰν γεννήσωσιν αἱ νομάδες ἀρσενικὰ ὁ πατὴρ αὐτῶν θλάει τὰ ἀναγκαῖα αὐτῶν* Φυσιολ. Μ 12^{3}.

ἀρσενικότη ἡ, Φαλιέρ., Ἱστ. V 495.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρσενικός*.

Τὸ σύνολο τῶν ἀντρῶν: *Δίκαιον πρέπει τὸ λοιπὸν νά 'ν 'τῆς ἀρσενικότης κυριότερο τὸ θέλημα παρὰ τῆς γυναικότης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρσενικὸς* Β1β.

ἀρσενικώνομαι· *ἀσερνικώνομαι*, Πεντ. Ἔξ. XXXIV 19.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρσενικός*. Πβ. τὰ σημερ. *ἀρσενικώνω* καὶ *ἀρσενικεύω* (Ι) (ΙΛ).

Γεννιέμαι ἀρσενικός: *πᾶν ἄνοιγμα μήτρας ἐμὲν καὶ πᾶν ζωντόβολό σου νὰ ἀρσενικωθῆ ἄνοιγμα βοδιοῦ καὶ πρόβατου* ὅ.π.

ἀρσενόθηλυς, ἐπίθ., Φυσιολ. Μ 24^{2}· *ἀρρενόθηλυς*, Φυσιολ. 361^{8}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρσενόθηλυς* (Sophocl.).

Ποὺ εἶναι ἀρσενικὸς καὶ θηλυκὸς (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl.)· (ἐδῶ) ποὺ γίνεται ἄλλοτε ἀρσενικὸς καὶ ἄλλοτε θηλυκός: *ὁ φυσιολόγος ἔλεξεν περὶ τῆς ὑαίνης ὅτι ἀρσενόθηλύ ἐστι, ποτὲ μὲν ἄρσεν γίνεται, ποτὲ δὲ θῆλυ* Φυσιολ. Μ 24^{2}.

ἀρσενοκοιτεύω, Διάλ. Εὐθυμ. 363.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρσενοκοίτης*.

(Προκ. γιὰ ἄρρενα) αἰσχρουργῶ μὲ ἄντρα: *ἐδιδάχθη πορνεύειν καὶ ἀρσενοκοιτεύειν καὶ ἄλλας ἀθεμίτους πράξεις* ὅ.π.

ἀρσενοκοίτης ὁ, Ἀσσίζ. 21^{24}, 216^{3}, Συναδ., Χρον. 38.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρσενοκοίτης*.

Αὐτὸς ποὺ αἰσχρουργεῖ μὲ ἄντρες (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Περὶ τοὺς ἀρσενοκοίτας νὰ θανατωθοῦν ἀποὺ κακοῦ θανάτου* Ἀσσίζ. 216^{3}.

ἀρσενοκοιτία ἡ, Μαχ. 464^{32}, Ἄνθ. χαρ. 299^{24}, Σκλάβ. 149, Δεφ., Σωσ. 306, Ἀποκ. Θεοτ. II 22, Βακτ. ἀρχιερ. 138, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 474.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρσενοκοιτία* (Sophocl.).

Αἰσχρουργία μεταξὺ ἀντρῶν (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl.): *γὴ ἂν ἐμαλακίστη γὴ ἂν ἀρσενοκοιτία ἤκαμε* Ἀποκ. Θεοτ. II 22.

ἀρσίζης ὁ, Συναδ., Χρον. 39.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *arsiz*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Πβ. καὶ τὸ σημερ. ρ. *ἀρσιτζεύγω* στὴ Σύμη (Καρανικόλας Σ., Γλωσσ. Σύμης σ. 37).

Αἰσχρός, ξετσίπωτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἦτον ἀρσίζης καὶ λωλός. Ἐκεῖ ὁπού ἐκοίταζεν ἔμορφο παιδὶ ἢ ἔμορφη γυναίκα, ἂ δὲν τὴν ὀλάστιζεν* (=ἐπείραζε), *δὲν ἐγίνονταν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρρητουργός, ἄσεμνος, ἀτσίπωτος*.

ἀρσίλι τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 194^{5}, $210^{11,17}$, 516^{13}, 528^{4}, 546^{23}, 550^{10}, 560^{24}.

Ἄγν. ἐτυμ. Βλ. πάντως Δραγούμη, Ἀθ. 28, 1916, 315 καὶ Λαογρ. 27, 1971, 311 σημ. 2, καθὼς καὶ Σπανάκη, Κρ. Χρ. 21, 1969 383.

Σκάφος χωρὶς ἄρμενα, μαούνα (Βλ. Ἀλεξ. Στ., Κρ. Ἀνθολ. σ. 254): *Νὰ μποῦν στ' ἀρσίλια ἀρχίσασι, πράμα δὲν ἐβαστοῦσα* αὐτ. 210^{17}· *Καὶ τὰ χοντρὰ τὰ κάτεργα γδύνουν κι' ἀρσίλια μένουν* αὐτ. 516^{13}.

ἀρσινάλλιν τό, βλ. *ἀρσενάλιν*.

ἀρσινίκι(ο)ν τό, βλ. *ἀρσενίκι(ο)ν*.

ἀρσινικὸν τό, βλ. *ἀρσενικόν*.

ἀρσόνης ὁ, Λέοντ., Αἰν. I 278, Χρησμ. I 288.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. γαλλ. *arçon* = μικρὸ τόξο. Ὁ πληθ. *ἀρσόνεις* κατὰ βιασμὸ γιὰ λόγους μετρικούς.

Τοξότης: *Τότε τοίνυν στρατηγοῦσιν πρῶτον βασιλεῖς Ρωμαίων καὶ αἰγίδες Τραπεζοῦντος, ἀλλὰ καὶ ὁ Κιλικίας, ὁ λαμπρὸς ἀπὸ τὴν Ρώμην, ὁ κουτρούλης Ἀλαμάνος, οἱ τῆς δύσεως ἀρσόνεις καὶ ἐλθόντες πολεμοῦσιν* Χρησμ. Ι 288. Βλ. καὶ *ἀνδροτοξότης, δεξιώτης, δοξαράτορας.*

ἀρτάχιν τό, Διγ. Ζ 3643.

Ἄγν. ἐτυμ.

Γιαταγάνι: *σπαθίον περὶ τὴν ὀσφύν, ἀρτάχιν εἰς τὴν σέλαν* ὅ.π.

ἄρτε, ἐπίρρ., βλ. *ἄρτι.*

ἀρτελαρία, ἀρτελερία καὶ **ἀρτελλαρία** ἡ, βλ. *ἀρτιλαρία.*

ἀρτεμώνιν τό, Ἀσσίζ. 51^{15}· *ἀρτιμώνι(ν),* Καραβ. $502^{6,8}$.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρτεμώνιον.*

Πανὶ τοῦ πλοίου (Ἡ σημασ. στὸ Τζέτζη, L-S, λ. *ἀρτεμώνιον* Ι· βλ. καὶ Κουκ. ΒΒΠ Ε' 356): *ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπὲ κεῖνον τὸ καράβιν ὁποὺ ἐτσακίστην εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τὴν γῆν τὸ ἀρτεμώνιν καὶ ἕναν τεμόνιν* Ἀσσίζ. 51^{15}. Βλ. καὶ *ἄρμενον* 1.

ἄρτζα ἡ, Μαχ. 548^{11}.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *arche* (Βλ. Dawkins [Μαχ., Β', σ. 239] καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66).

Θόλος, καμάρα (Βλ. Dawkins, ὅ.π. καὶ Χατζ., ὅ.π.): *ἔχωσεν ὀπίσω εἰς τὲς ἄρτζες τὸν σὶρ Φρασέσκην* ὅ.π.

ἄρτζι(ν) τό, Ἱστ. πατρ. 112^{20}, 131^{11}, 132^{13}, 140^{4}, 156^{17}, 162^{5}, $163^{2,5}$, 168^{16}, Συναδ. Χρον. 38, 53, 54, 57, 60· *ἄρτζι,* Στ. Βοεβ. 1, 11.

Ἀπὸ τὸ ἀραβοτουρκικὸ *ard* (βλ. Mor., Byzantinot. Β' 71, λ. *ἄρζει*).

Ἔγγραφη ἢ προφορικὴ ἀναφορά: *ἀναφοράν, ἤγουν ἄρτζι, περὶ τούτου τῷ σουλτάνῳ ἔκαμαν* Ἱστ. πατρ. 112^{20}· *Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ πασιὰς ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ὑπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἄρτζι ταῦτα ὅλα τοῦ ἔκαμε* Ἱστ. πατρ. 168^{16}. *Εἰς τοὺς καιροὺς ἐτουτουνοὺς ὁποὺ ἐποῖκαν τ' ἄρζια κ' εἰς τὸν αὐθέντη δόθηκαν σουλτάνον τὸν Μουράτη* Στ. Βοεβ. 1.

ἀρτζούνιν τό, βλ. *ρουθούνι(ν).*

ἀρτηρία ἡ, Ἑρμον. Ψ 230.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρτηρία.* Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ἀρτηρία: *τέμνει τοῦ λαιμοῦ σιδήρῳ ἅπασας τὰς ἀρτηρίας* ὅ.π.

ἄρτι, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 278, Προδρ. Ι 32, ΙΙΙ 30, Ἀσσίζ. 413^{15}, Διγ. Gr. Ι 13, IV 109, Διγ. Esc.391, Διγ. Ζ 1580, 1995, 2171, 4112, Χρον. Μορ. Ρ 4233, Πτωχολ. Ν 629, Λίβ. Ρ 1742, 2214, 2762, 2796, Λίβ. Sc.1009, 2113, 2846, Λίβ. Esc.2083, 2254, Λίβ. Ν 440, 1148, 1830, 2821, 3026, 3452, Βίος γέρ. V 870· *ἄρτε,* Διγ. Esc. 1263, Λίβ. Esc.1294, 1716, Φαλιέρ., Ἱστ. Α 537.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἄρτι.* Ὁ τ. κατὰ ἄλλα ἐπιρρ. σὲ *ε,* ὅπως *τότε, πότε* (Βλ. Γεωργακ., B-NJ 14, 1938, 145). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

α) Τώρα, αὐτὴ τὴ στιγμὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *ὁ σίτος ἔχρηζεν τότες πέρπυρα γ' τὸν μόδιν· ἄρτι χρήζει πέρπυρον α' τὸν μόδιν* Ἀσσίζ. 413^{15}· *Προδότης ἐγὼ δὲν εἶμαι, ἀλλὰ ζητῶ γενέσθαι ἄρτι ἐν τῇδε τῇ μονῇ μεθ' ἡμῶν ἀπελάτης* Διγ. Ζ 1580· **β)** εὐθὺς ἀμέσως (Βλ. L-S στὴ λ. 3): *Δηλώσω σοι γὰρ τὰς αὐτοῦ πράξεις ἄρτι* Διγ. Gr Ι 13· *εἴδησιν δίδουν παρευθὺς Χρυσὸν τὸν Βασιλέα· ἐκεῖνος ἄρτ' ἐμήνυσεν πάλε τοῦ Φερδερίχου* Λίβ. Esc. 2254· βλ. καὶ *ἀπάρτι* δ, *ἀρτίως* β· **γ)** πρὸ πολλοῦ: *Θαυμάζομ' ἄρτι τὸν θυμὸν τῆς ἐρωτοκρατίας* Λίβ. Ν 440· **δ)** τώρα πιά, τοῦ λοιποῦ: *ἄρτι προσκύνησον αὐτήν, δουλώθησε εἰς αὔτην* Λίβ. Ρ 2796· βλ. καὶ *ἀποτουνῦν, πλιό·* **ε)** (παρακελευσμ.): *Ἄρτε, καλή μου, πέρασε τὰ κρυὰ καὶ τὰ χιονάτα* Διγ. Esc. 1263. Βλ. καὶ *ἄγωμε* Γ.

ἀρτιά· *ἀρτιές,* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 204, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἁμαρτιὲς* (κατὰ χφ. Β', βλ. Πολ. Λ., Κρ. Χρ. 12, 1928, 308· βλ. καὶ Wagner [Γαδ. διήγ. 204, κριτ. ὑπ.].

ἀρτιγενής, ἐπίθ., Διγ. Gr. **V** 166, Διγ. Ζ 2615.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρτιγενὴς* μὲ παρεξηγημένη τὴ σημασ. ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *γένειον.*

Ἔφηβος (Πβ. L-S): *παῖδα ξανθόν, ἀρτιγενῆ, μακρὸν τῇ ἡλικίᾳ* Διγ. Ζ 2615. Βλ. καὶ *ἀρτίουλος.*

ἀρτίκυκλος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 112.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄρτιος* καὶ τὸ οὐσ. *κύκλος.*

Ποὺ ἔχει σχῆμα πλήρους κύκλου, ὁλοστρόγγυλος: *σελήνης ἡ γλαυκόφωτος καὶ φαεσφόρος σφαῖρα ἀρτίκυκλος* ὅ.π.

ἀρτιλαρία ἡ, Κορων., Μπούας 62, 94, 95, 118, 128, 138· *ἀλτελαρία,* Ἀχέλ. 1523, 1525· *ἀντελλαρία,* Θρ. Κύπρ. Μ 224· *ἀρτελαρία,* Κορων., Μπούας 98, Ἀχέλ. 357, 417, Τζάνε, Κρ. πόλ. 152^{6}, 183^{4}, 209^{2}· *ἀρτελαριά,* Κορων., Μπούας 99, Τζάνε, Κρ. πόλ. 212^{25}· *ἀρτελερία,* Διακρούσ. 83^{7}· *ἀρτελλαρία,* Θρ. Κύπρ. Κ 266· *ἀρτιλαριά,* Κορων., Μπούας 84, 95, 108· *ἀρτιλλερία,* Βουστρ. 444, 446, 448.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *artigliaria* (Βλ. Τριαντ., Ἄπ. Α' 441) ἢ ἀπὸ τὸ προβηγκ. *artilheria* (βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 66. Βλ. καὶ Παντ., Ἀθ. 34, 1922, 156). Ὁ τ. *ἀντελλαρία* κατὰ παρετυμ. πρὸς τὴν πρόθ. *ἀντί.*

Πυροβολικό: *ἔδερνε τὰ τείχη της μὲ τὴν ἀρτιλαρίαν* Κορων., Μπούας 118· *τὰ τείχη ἔριχναν μὲ τὴν ἀρτελερίαν* Διακρούσ. 83^{7}.

ἀρτιλερία ἡ, βλ. *ἀρτιλαρία.*

ἀρτιμώνι(ν) τό, βλ. *ἀρτεμώνιν.*

Ἀρτινός, ἐπίθ., Θησ. Η' [23^{1}].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *Ἄρτα* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Ἀρτηνός*).

Ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἄρτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Οἱ Ἀρτινοὶ θαυμαστικὰ ἐδείχναν τὴν ἀνδρειάν τους* ὅ.π.

ἀρτίουλος, ἐπίθ., Ἐξήγ. πέτρ. 275 (ἔκδ. *ἀρχίουλος·* πιθ. ἀπὸ λάθος τοῦ ἀντιγραφέα μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀρχή.*)

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρτίουλος* (L-S Suppl.).

Ποὺ βγάζει τὸ πρῶτο χνούδι, τὰ πρῶτα γένια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S Suppl.): *ἔτι σφριγῶν καὶ οὔπω ἀρτίουλος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρτιγενής.*

ἀρτίτοκος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 268.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρτίτοκος.*

Νεογέννητος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ὁ δὲ κατέψα ταῖς χερσὶ τὰ δύσμαχα θηρία ὡς ἀρτιτόκους νεαροὺς ἄρνας γαλακτοφάγους* ὅ.π.

ἀρτιτόκος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. 163^{11}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρτιτόκος* (L-S, λ. *ἀρτίτοκος* II).

Ποὺ γέννησε πρὶν ἀπὸ λίγο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, ὅ. π. II): *ἀρτιτόκος αἲξ τοὺς ἐμπροσθίους ὀκλάσασα τῶν ποδῶν πίνει τοῦ ὕδατος* ὅ.π.

ἀρτιφαής, ἐπίθ., Πρέσβ. ἱππ. 98.

Πιθ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄρτιος* καὶ τὸ *φάος*.

Λαμπρός ? ὅ.π.

ἀρτιφιτσιάλος, ἐπίθ., Χρον. σουλτ. 79^{29}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *artificiale*.

Τεχνητός: *ἐρίχνασι ἀπάνω εἰς τὸ πλῆθος τῶν Τουρκῶν φωτίες ἀρτιφιτσιάλους μὲ βοτάνι καὶ τειάφι* ὅ.π.

ἀρτιφύτευτος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. II 417 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) IV 76^{5}]·

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄρτι* καὶ τὸ *φυτεύω*, ποὺ ἄτοπα ἐδῶ χρησιμοποιεῖται.

Ποὺ μόλις ἔχει φυτρώσει: *τὰ μὲν λάχανα πρασοκουρὶς ληστεύει καὶ κάτωθεν ῥιζωρυχεῖ καὶ λάθρᾳ δαπανίζει τὰς τρυφερὰς καὶ νεογνὰς ἀρτιφυτεύτους βλάστας* ὅ.π.

ἀρτίφυτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2291, 5430.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρτίφυτος*.

Ποὺ φύτρωσε πρὶν ἀπὸ λίγο· τρυφερὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τῆς εὐσεβείας τὸ φυτόν, ἀρτίφυτον ὑπάρχον, ἐφιλονείκουν ἐκ ῥιζῶν πρεμνόθεν ἀνασπάσαι* αὐτ. 2291. Βλ. καὶ *δροσερός, χλωρός*.

ἀρτίως, ἐπίρρ., Διγ. Z 3682, Χρον. Μορ. H 4233, Βίος Ἀλ. 1652, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 2274.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀρτίως*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

α) (Μὲ τὸ *ἕως*) ὡς τώρα: *τοῦτο μὲν ἐφύλαξα ἕως ἀρτίως ὧδε* Διγ. Z 3682· **β**) εὐθὺς ἀμέσως: *ἂν θέλω ἀρτίως νὰ στείλω ἐκεῖ φουσάτα ἐδικά μου* Χρον. Μορ. H 4233. Βλ. καὶ *ἀποτουπρώτου, αὐθωρεί, αὐθωρόν, αὐτίκα, αὐτόθι, ἀψά, γιαμιά, ζιμιό(ν), μονοτάρον, πάραυτα(ς), ὥρα*.

ἀρτοκλασία ἡ, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1828· *ἀρτοκλασιά*, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1289.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄρτος* καὶ *κλάσις*. Πβ. τὸ οὐσ. *ἀρτόκλασμα* στὸ Τζέτζη (L-S). Βλ. καὶ Du Cange. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ θρησκευτικὴ τελετὴ κατὰ τὴν ὁποία εὐλογοῦνται πέντε ἄρτοι, οἶνος καὶ ἔλαιον (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἐν ᾧ* (ἐνν. *τῷ παρακκλησίῳ τῶν μαθητῶν Πέτρου καὶ Παύλου*) *ποιοῦν ἀρτοκλασιὰν τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ τοῦ Ἰουνίου τοῦ μηνὸς* αὐτ. 1289.

ἀρτοκοπεῖον τό, Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ῥωμύλ. 5^{12}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 883.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρτοκοπεῖον*.

Ἀρτοποιεῖο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἥτις ἀρτοκοπεῖον καλεῖται μὲν ὑπό τινων, ἄλλων δὲ μαγγιπεῖον* ὅ.π.

ἀρτοπωλητική ἡ, Μαρκάδ. 6.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρτοπώλης* καὶ τὴν κατάλ. *-τικός*.

Ἡ τέχνη τοῦ νὰ πωλῇ κανεὶς ψωμί: *ἦτον ἀπὸ τὴν Ἤπειρον, τὸ γένος Ἀρβανίτης καὶ στὴν ἀρτοπωλητικὴν 'πιδέξιος τεχνίτης* ὅ.π.

ἄρτος ὁ, Προδρ. III 213, Κρασοπ. 81, Μανασσ., Χρον. 5585, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 640, 902, Διγ. Z 4050, Πτωχολ. N 63, Ἀχιλλ. N 1741, 1742, Φυσιολ. (Legr.) 1067, Χούμνου, Π.Δ. VIII 107, Σκλέντζα, Ποιήμ. $6^{2,18}$, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 960, 1451, 1953, 1960.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. καὶ ὡς λόγ. (ΙΛ).

Ψωμὶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ἰδιωμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἑτοίμασόν σου ἄλευρον, ἄρτους καὶ εἴ τι ἄλλον προσφάγιον* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1953· *Ὁ ἄρτος οὐκ εὐφραίνει με, μόνον τὸ κρασοβόλιν* Κρασοπ. 81. Βλ. καὶ *ἀναβατό, ἀφρατίτσιν, ἀφρατόζεστον, ἀφράτος* (οὐδ.). (Θρησκ.· προκ. γιὰ ἄρτον προσφορᾶς ἢ θυσίας): *ὀμπρὸς θέλω νὰ πιάσω μύρια ἐκ τὰ φερνάμενα ὀγιὰ νὰ θυσιάσω. Τὴν πέτραν λάδιν ἔλειψεν, τοὺς ἄρτους ἑτοιμάζει* Χούμνου, Π. Δ. VIII 107. Φρ. *ἄρτος ἀγγέλων*=τὸ μάννα ποὺ ἔθρεψε τοὺς Ἑβραίους στὴν ἔρημο (Βλ. Lampe, Lex., στὴ λ. 3b καὶ Μπρατσιώτη, Θρησκ. καὶ ἠθ. ἐγκυκλοπ., λ. *ἄρτος*): *Ἐκεῖσε τεσσαράκοντα χρόνους ἔβρεχε πᾶσι τὸ μάννα τὸ οὐράνιον* (παραλ. 4 στ.). *Ἄρτον ἀγγέλων ἤσθιον μετὰ ὀρτυγομήτρας, αὐτοὶ δὲ* (δηλ. οἱ Ἑβραῖοι) *ἐμιμνήσκοντο τὰς τῆς Αἰγύπτου χύτρας* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1451· *ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ οὐράνιος ἄρτος* = ὁ ἄρτος τῆς θείας κοινωνίας, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ (Βλ. Bauer, Wört. στὴ λ. 2, Lampe, Lex. στὴ λ. 5, Θρησκ. καὶ ἠθ. ἐγκυκλοπ., λ. *ἄρτος*. Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *ἐσύ, ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, τρέφεις μικρόν, μεγάλο* Σκλέντζα, Ποιήμ. 6^{18}· *λάβε τὸν οὐράνιον ἄρτον διὰ νηστείας* Φυσιολ. (Legr.) 1067. Βλ. καὶ *ἄζυμον, ἀναφορὰ* 4, *ἀντίδωρον*.

ἀρτύζω, Διήγ. παιδ. 370, 382, Ἰμπ. (Legr.) 786.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀρτύω* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α΄ 276). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρτύνω*).

Κάνω κ. νόστιμο, καρυκεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρτύνω* A1): *ὥσπερ τὸ ἅλας γὰρ ἀρτεῖ τὰ φαγητὰ τοῦ κόσμου, οὕτως ἀρτύζει τὸ ἐμὸν εἰς πᾶσαν καρυκείαν* (ἔκδ. *μαγειρίαν*· διόρθ. Πολ. Λ., Πρὶν Ἄλ. σελ. 175) Διήγ. παιδ. 370. Βλ. καὶ *ἀρτῶ*.

ἄρτυμα τό, Σταφ., Ἰατροσ. 12^{333}, Σοφιαν., Παιδαγ. 113.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρτυμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Καρύκευμα (μεταφ.) (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. I. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἡ ἀνάπαυσις ἔναι περίχυμα καὶ ἄρτυμα τοῦ κόπου* Σοφιαν., Παιδαγ. 113. Βλ. καὶ *ἀρτυματικόν*. **2**) Φαγητὸ μὴ νηστήσιμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *ὀμνύω . . . γ΄ Σάββατα οὐ μὴ λουσθῶ καὶ γ΄ Κυριακάδας τὸ ἄρτυμα οὐ μὴ φάγω* Σταφ., Ἰατροσ. 12^{333}.

ἀρτυματικὸν τό, Ἀσσίζ. 239^{1}, $489^{15,16}$, Μαχ. 166^{36}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀρτυματικὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ Κύπρο (ΙΛ).

Ἀρωματικὴ οὐσία γιὰ τὴν ἄρτυση τῶν ἐδεσμάτων, καρύκευμα (βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε΄ 42. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὸ δικαίωμαν πάντων τῶν ἀρωματικῶν, τουτέστιν ὅλων τῶν ἀρτυματικῶν τοὺς μυροψίους τὸ δίκαιον ὁρίζει* Ἀσσίζ. 239^{1}. Βλ. καὶ *ἄρτυμα* 1, *ἀρτυσία, ἄρωμα* 2β.

ἀρτυμένος, μτχ., βλ. *ἀρτῶ*.

ἀρτυσία ἡ, Προδρ. III 404h (χφ GSA) (κριτ. ὑπ.), Ἀνάλ. Ἀθ. 52.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρτυσία* (Βλ. L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρτυσιά*).

Καρύκευμα (Πβ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *γοργὸν νὰ μαγειρεύουσιν σὺν πάσαις ἀρτυσίαις* Προδρ. III 404h (χφ. GSA) (κριτ. ὑπ.)· *Ὦ δένδρη μου πανώραια, καὶ τίς νὰ σᾶς ἀρδεύσῃ;* (παραλ. 1 στ.) *τίς νὰ ποιῇ τὸν ἔλαιον, τὴν ἀρτυσίαν τοῦ κόσμου, τὴν λυχνοψίαν τοῦ φωτὸς* Ἀνάλ. Ἀθ. 52. Βλ. καὶ *ἄρτυμα* 1, *ἄρωμα* 2.

ἀρτῶ, Διήγ. παιδ. 369· μτχ. *ἀρτυμένος,* Ἐρωτόκρ. Ε′ 704, Φουρτουν. Α′ 86.

Ἀπὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀρτύω* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-έω*⟩*ῶ* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 273). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρτύνω*).

Καρυκεύω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *ὥσπερ τὸ ἅλας γὰρ ἀρτεῖ τὰ φαητὰ τοῦ κόσμου* Διήγ. παιδ. 369· μεταφ. *Πολύ 'τ' οἱ ἀναστεναμοὶ πῶς δὲν τὴν ἐκεντῆσα, γιατ' ἀρτυμένοι μὲ φωτιὰ καὶ μὲ τὴ λάβραν ἦσα* Ἐρωτόκρ. Ε′ 704. Βλ. καὶ *ἀρτύζω.*

ἀρτώνω, βλ. *ὀρθώνω.*

ἀρυάκι τό, βλ. *ρυάκι.*

ἀρύς, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. 36^{264}, Gesprächb. 110^{2577}, Πιστ. βοσκ. IV 4,51.

Ἀπὸ τὸ θηλ. *ἀραιὰ* τοῦ ἐπιθ. *ἀραιὸς* κατὰ τὸ *βαρειά-βαρύς, παχειὰ-παχὺς* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 249 σημ. 1). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀραιός*).

Ποὺ ἔχει ἀραιὰ διαστήματα· **α**) (ἐδῶ προκ. γιὰ χτένι) ποὺ ἔχει ἀραιὰ δόντια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *στεῖλε με τὸ κτένι τὸ γονικοπατρικόν μου ὄχι τὸ πυκνόν, ἀμὴ τὸ ἀρὺν* Ἀκ. Σπαν. 36· **β**) (προκ. γιὰ πόδι) ἀργὸς (Βλ. ΙΛ, ὅ.π. Α1α): *μπαίνει σὲ κίνδυνο μεγάλο ὅποιος τὴ γλώσσα ψοματινὴ βαστᾶ καὶ πόδια ἀριά 'χει* Πιστ. βοσκ. IV 4,51.

ἀρχάγγελος ὁ, Κρασοπ. 92, Ἰατροσ. 19^{51}, Διγ. Gr. I 19, Χρησμ. (Λάμπρ.) 105^{4}, Φυσιολ. (Legr.) 974, Ἀλφ. (Mor.) III 67 (ἔκδ. *ἀρχάκελος*), 69 (ἔκδ. *ἀρχάκελος*), IV 57, Ch. pop. 36, 226, Χούμνου, Π.Δ. I 3, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{42}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) IV 6, 26, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1225, Ἀλφ. 10^{57}, Ὕμν. Παναγ. 13, 30, Βίος ἁγ. Νικ. 42, Διήγ. ὡραιότ. 57.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχάγγελος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ ἔχει ἐξουσία πάνω στοὺς ἀγγέλους, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀγγέλων (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, καὶ εἰδικὰ βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1, 2 καὶ 3· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τῶν ἀγγέλων ἅμα καὶ ἀρχαγγέλων* Διγ. Gr. I 19· *ὅλοι οἱ ἀρχάγγελοι ποιεῖτε ἱκεσίαν* Διήγ. ὡραιότ. 57· *Μιχαὴλ ἀρχάγγελε* Ἀλφ. 10^{57}. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. στὸ Σφρ., Χρον. μ. 26^{26}, Διήγ. πανωφ. 59, Διήγ. ὡραιότ. 489 (Πβ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 5· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ).

ἀρχάζω, Χρον. Μορ. Η 233, 1067, 1286, 1413, 1480, 2063, 3174, 4552, 4778, 5261, 5575, 6365, 6369, 6461, 6462, 7051, 7889, 8784, 8871, Λίβ. Esc. 81.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρχὴ* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 268 καὶ Ἀθ. 20, 1908, 560). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐνεργ. μτβ.) ἀρχίζω (κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸν πόλεμον ἀρχάσαν* Χρον. Μορ. Η 1480· *ἀρχάσασιν μάχην* Χρον. Μορ. Η 1286. **2**) Ἀμτβ. (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἀρχίζω: *πῶς τὸ πράγμα ἀρχάστην* Χρον. Μορ. Η 6462· *πῶς ἄρχασε ἡ μάχη* Χρον. Μορ. Η 3174. Βλ. καὶ *ἀρχίζω.*

ἀρχαιολογία ἡ, Μανασσ., Χρον. 9.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρχαιολογία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γεγονὸς ποὺ ἔγινε σὲ περασμένη ἐποχή, ἱστορικὸ γεγονὸς (Πβ. L-S): *εὐσύνοπτον γραφὴν . . . . . . ἀναδιδάσκουσαν τὰς ἀρχαιολογίας* ὅ.π.

ἀρχαῖος, ἐπίθ., Κεκ., Στρατ. 89ροε, 28^{12}, Σπαν. V 53, Γλυκᾶ, Στ. 116, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 163, Στ. Ἀδὰμ 14, Προδρ. IV 1bbb (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Διγ. (Trapp) Gr. 414, Διγ. Ζ 659, 4471, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 31, Σαχλ., Ἀφήγ. 95, 853, Ἔκθ. χρον. 25^{11}, Ἱστ. πολιτ. 36^{18}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 403· *ἀρχιός,* Φαλιέρ., Λόγ. 232, Δεφ., Λόγ. 23 (ἔκδ. *ἀρχαιῶν*· Κριαρ., Ἀθ. 46, 1935, 137 διόρθ. σὲ *ἀρχιῶν*), Πανώρ. Ε′ 171.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀρχαῖος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α′ Προκ. γιὰ πράγμα ἢ κατάσταση **1**) Ποὺ εἶναι παλαιὸ καὶ διατηρεῖται ὡς σήμερα (Πβ. L-S στὴ λ. I 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ σάκος ὁ ἀρχαῖος ἕως τοῦ νῦν* Ἱστ. πολιτ. 36^{18}· *μνησθῆναι τὸν βασιλέα ἀρχαίαν ἀγάπην* Κεκ., Στρατ. 89ροε· *οὐ γάρ ποτε λανθάνεται ἀρχαιότερος πόθος* Διγ. Ζ 659. **2**) (Προκ. γιὰ τὴν πατρίδα) ποὺ ὑφίσταται ἀπὸ παλαιά· σεβαστός: *πατρίδα τὴν ἀρχαίαν* Γλυκᾶ, Ἀναγ. 163. **Β′** Προκ. γιὰ πρόσωπο **1**) Ποὺ εἶναι παλαιός, ποὺ ὑφίσταται ἀπὸ πολὺν καιρό· ἔμπειρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II· πβ. τὴ σημερ. χρ. τοῦ συγκρ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀπέστειλεν ἐν αὐτῇ* (δηλ. τῇ πόλει) *στρατιώτην ἀρχαῖον καὶ ἔμπειρον εἰς τὰ πολέμια* Κεκ., Στρατ. 28^{12}· *ἐγώ 'μαι πρώτη πολιτική, ἐγώ 'μαι ἀρχαία μαυλίστρα* (χωρὶς λόγο ὁ Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 370 διόρθ. σὲ *ἀρχιμαυλίστρα*) Σαχλ., Ἀφήγ. 853. **2**) Ποὺ ἔζησε σὲ προγενέστερη ἐποχὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ): *γενναίων ὁ καλλωπισμός, τὸ ἄλσος τῶν ἐνδόξων, τῶν εὐγενῶν ἡ καλλονή, ὁ τύπος τῶν ἀρχαίων* Διγ. Ζ 4471. Βλ. καὶ *ἀλλοτινός.*

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. στὸν πληθ. ὡς οὐσ.: (**α**) ἡ παλαιά, ἡ προηγούμενη κατάσταση (Πβ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ): *νὰ τήνε φέρῃ* (δηλ. τὴν πόλη) *εἰς τὰ ἀρχαῖα της* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 403· (**β**) τὸ ἀρχικὸ χρηματικὸ ποσό, τὸ κεφάλαιο: *Θεσπίζομεν μηδεμίαν ἀνάγκην ἐκ νόμου καθεστάναι τοῖς κηδεμόσι τὰ τῶν νέων χρήματα δανείζειν, ἀλλ' ἀσφαλῶς ἀποτίθεσθαι καὶ φυλάττειν αὐτοῖς, κάλλιον ὂν τὴν ἐπὶ τοῖς ἀρχαίοις αὐτοῖς ἀσφάλειαν μένειν ἢ τῇ τῶν τόκων ἐφέσει καὶ τῶν ἀρχαίων ἐκπεσεῖν . . .* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε′ 12^{38}.

ἀρχάρης, ἐπίθ., βλ. *ἀρχάριος.*

ἀρχάριος, ἐπίθ., Βίος ὁσ. Ἀθαν. 239· *ἀρχάρης,* Χρον. Μορ. Ρ 712.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-άριος* ⟨λατιν. *-arius* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 421), ἀπ' ὅπου καὶ ἡ κατάλ. *-άρης.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ βρίσκεται στὴν ἀρχὴ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς γνώσης (ἑνὸς θέματος) (Πβ. τὴ σημασ. στὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *Περὶ δὲ ἐνεργειῶν χάριτος καὶ ἀρετῶν πράξεώς τε καὶ θεωρίας . . . ἀρχάριον ἑαυτὸν ἀπεκάλει καὶ μηδὲν τούτων ἐπιστάμενον* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 239. **2**) Πρωτόπειρος, ἀδέξιος (Πβ. τὴ σημασ. στὸν 6. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἐγὼ εὑρίσκομαι εἰς ὅλα μου ἀρχάρης* Χρον. Μορ. Ρ 712. Βλ. καὶ *ἀτζαμής.*

ἀρχέγονος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1192.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρχέγονος.*

(Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ποὺ εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II· ὅμως εἰδικὰ γιὰ τὸ Θεὸ τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 2d): *Στεφάνου τοῦ ἐμβλέψαντος υἱὸν τοῦ ἀρχεγόνου ἐν δεξιοῖς ἱστάμενον Θεοῦ* ὅ.π.

ἀρχέκακος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 195, Φυσιολ. (Zur.) VIII 4^{15}, Φυσιολ. 344^{1}, Μαχ. 218^{26}, Εἰς Θεοτ. 106, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 45^{3}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀρχέκακος*.

(Προκ. γιὰ τὸ διάβολο καὶ ἔπειτα καὶ γιὰ τοὺς δαίμονες) ποὺ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν κακῶν, πρωταίτιος τοῦ κακοῦ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S· ὅμως εἰδικὰ γιὰ τὸ διάβολο τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *ὁ ἀρχέκακος ὄφις* Φυσιολ. (Zur.) VIII 4^{15}· *Οἱ ἀρχέκακοι καὶ πονηροὶ δαίμονες* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 45^{3}. Βλ. καὶ *ἀντίπαλος* β, *ἀποστάτης* 1β, *γεροδαίμονας, δαίμονας, διάβολος*.

ἄρχεμα τό, Ἄνθ. χαρ. 290^{15}· *ἄρκεμα*, Κυπρ. ἐρωτ. 126^{1}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀρχή, ἔναρξη (ἐνέργειας) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Γλυκιά 'ναι τ' ἀρκέματά μου, ἀμμὲ οἱ τέλειωσες πικρίζουν* Κυπρ. ἐρωτ. 126^{1}. Βλ. καὶ *ἀπαρχή, ἀρχὴ* Α1α, *ἀρχίνισμα*.
2) Ἀφετηρία: *ὅλες οἱ ἀρετὲς ἔχουν ἀρχὴν καὶ ἄρχεμα* (ἔκδ. *ἄρχεμμα*) *καὶ ἔννοιασμα ἀπὸ ἀγάπην* Ἄνθ. χαρ. 290^{15} Βλ. καὶ *ἀρχὴ* Α1β, *ἀφορμή*.

ἀρχερίζω, βλ. *ἀρχιρίζω*.

ἀρχέτυπον τό, Γλυκᾶ, Στ. Β' 55, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 101.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχέτυπον* (L-S, λ. *ἀρχέτυπος* II).

1) Πρότυπο, ὅ,τι χρησιμεύει ὡς ἀρχικὸ ὑπόδειγμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀρχέτυπος* II· βλ. καὶ Lampe, Lex., λ. *ἀρχέτυπος* 5b· καὶ Εὐστ., Opusc. 333, 80): *γράψας πρὸς ἀρχέτυπον ἐκείνου τὴν ψυχήν σου* Γλυκᾶ, Στ. Β' 55. Βλ. καὶ *ἀθιβόλι(ν)* α. **2**) Αὐτὸ ποὺ εἶναι πρωτότυπο, ἰδανικό, τέλειο (πβ. L-S, ὅ.π. I): *τοῦ Λόγου ἀρχέτυπον ἁρμόζει διὰ νὰ παύσῃ* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 101. Βλ. καὶ *ἀθιβόλι(ν)* β, *ξόμπλι*.

ἀρχεύω, Ἀσσίζ. 9^{25}, 14^{10}, 36^{6}, 112^{20}, 122^{7}, 250^{12}, 284^{29,30}, Ἑλλην. νόμ. 541^{23}, Λίβ. Ρ 1731, Λίβ. Sc. 989, Λίβ. Ν 1808, Ἀχιλλ. Ν 969, Rechenb. 52^{2}, Μαχ. 16^{60}, 60^{27}, 112^{27}, 162^{18}, 196^{16}, 206^{28}, 210^{2}, 250^{28}, 252^{37}, 256^{16}, 336^{23}, 358^{28}, 426^{2}, 454^{10}, 482^{32}, 514^{1}, 552^{27}, 620^{7}, 628^{33}, 636^{21}, 668^{8}, Βουστρ. 420, 429, 432, 452, 461, 510, Συναξ. γυν. 15, 399, 464, Βίος Δημ. Μοσχ. 106, 292, 446, 447, 450, 480· *ἀρκεύω*, Μαχ. 324^{19}, 364^{2}, 556^{7}, Βουστρ. 423, 432, 464, 517, Κυπρ. ἐρωτ. 44^{8}, 90^{13}, 91^{31}, 106^{7}, 107^{11,37}, 140^{9}· *ἀρχεύγω*, Ἀσσίζ. 373^{24}, Μαχ. 628^{13}, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 468, Βουστρ. 413, Ἄνθ. χαρ. 287^{4}· *'ρχεύω*, Μαχ. 10^{17}.

Τὸ ἀρχ. *ἀρχεύω* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' σ. 268 καὶ ΙΛ), ἂν ὄχι ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρχή*.

1) Μτβ. (ἐνεργ.) ἀρχίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ 'κατολόγιν ἤρχεψεν μετὰ περιχαρείας* Ἀχιλλ. Ν 969· *τὴν στράταν ἄρκεψα* Κυπρ. ἐρωτ. 107^{37}· *Ἀνεῖν κι' ἀρκέψω νὰ εἰπῶ ἀρχήν, μέσην καὶ τέλος* Κυπρ. ἐρωτ. 140^{9}· *καὶ ἀρχεύει νὰ παίζῃ τὸ ζάριν* Ἀσσίζ. 122^{7}· *Ἀρχεύει καὶ πολομᾶ ἀρχὴν μερικῶν κρισιμάτων* Ἀσσίζ. 14^{10}· μὲ τὴν πρόθ. *εἰς*: *μοναῦτα ἀρχέψαν εἰς τὸν πόλεμον* Μαχ. 482^{32}. **2**) Ἀμτβ. (ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἀρχίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πῶς ἀρκέψαν πάλαι τὰ σκάνταλα* Βουστρ. 432· *καὶ πρὸς τὸ ἡλιοβασίλευμαν ὅταν ἀρχεύῃ ἡ νύκτα* Λίβ. Ν 1808· *καὶ ἄρχεψεν ἡ λουτουργία εἰς τὸ ὄνομαν τῆς ἁγίας Τριάδος* Μαχ. 514^{1}· *μὲ καιρὸν ὅ,τι ἀρκευτῇ τελειώνει* Κυπρ. ἐρωτ. 44^{8}· *ἀρχεύτην ἡ μάχη* Μαχ. 206^{28}. — Βλ. καὶ *ἀρχίζω, ἀρχινῶ*.

ἀρχὴ ἡ, (Ι) Σπαν. Α 272, 325, Σπαν. Ο 164, Μανασσ., Χρον. 692, 906, 3354, 4540, 6058, Καλλίμ. 594, 657, 1125, Ἀσσίζ. 3^{7}, 113^{2}, Ἰατροσ. 21^{88}, Διγ. Α 1292, 3078, Ἑρμον. Ω 267, Χρον. Μορ. Ρ 2828, 5713, Βίος Ἀλ. 5504, Πτωχολ. Ρ 301, Περὶ ξεν. Α 2, Λίβ. Ρ 1229, 2337, Λίβ. Ν 2267, 3148, 3665, Ἰμπ. 3, 866, Notizb. 59, Βεν. 14, Χειλᾶ, Χρον.

352, Ριμ. Βελ. 170, Σαχλ., Ἀφήγ. 279, 316, Ριμ. Ἀπολλων. 1540, Συναξ. γυν. 76, Κορων., Μπούας 4, 93, Διήγ. Ἀλ. G 264^{10}, 278^{33}, Σοφιαν., Παιδαγ. 96, Πεντ. Γέν. XIII 3, Λευιτ. II 12, Ἀρ. X 10, XXVIII 11, Δευτ. XXVI 2, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 213, Ἀχέλ. 367, Αἰτωλ., Μῦθ. 47^{23}, 117^{1}, Ἱστ. πολιτ. 38^{4}, 62^{18}, Ἱστ. πατρ. 111^{19}, 160^{6}, Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.^{2} 14, Κατζ. Β' 379, 383, Πανώρ. Β' 525, Ἐρωφ. Δ' 163, Σεβήρ., Διαθ. 191, 192, Σουμμ., Ρεμπελ. 177, 180, Διγ. Ἄνδρ. 331^{14}, 341^{5}, 365^{9}, 391^{22}, Ἐρωτόκρ. Β' 1305, Γ' 562, Εὐγέν. 263, 433, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1001], Λίμπον. 164, Φορτουν. Ἰντ. δ' 26, Τζάνε, Κρ. πόλ. 282^{4}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρχή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' 1α) Ἀρχὴ (κάπ. πράγματος γενικά· ἐνίοτε μὲ τὸ ἐπίθ. *κακή*) (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1α καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἀρχὴ ⟨φιλίας⟩ ἔπαινος, ἀρχὴ δὲ μάχης ψόγος* Σπαν. Α 272· *ἀρχὴν πικρίας* Λίβ. Ν 3665· *ὁ δηλωθεὶς δὲ ποταμὸς τέλος, ἀρχὴν οὐκ ἔχει* Βίος Ἀλ. 5504· *ἐτοῦτα τὰ μικρότερα σ' ἀρχὴ κακὴ σ' ἐβάλα* Ἐρωτόκρ. Γ' 562· ἀρχὴ (διήγησης ἢ κειμένου): *Πρικότατην ἀρχὴ γροικῶ καὶ πρὶν τήνε τελειώσῃς* Ἐρωφ. Δ' 163· *Καὶ πῶς νὰ γράψω τὴν ἀρχήν, πῶς νὰ τὴν τελειώσω;* Ἰμπ. 3· *ἀρχὴ τοῦ λόγου λέγει* Ἰμπ. 866· *καὶ γράμματά μοι ἔγραψε ἀπάνω αἱματωμένα καὶ τῶν γραμμάτων ἡ ἀρχὴ ἦτον ὁ λόγος οὗτος* Διγ. Α 3078· βλ. καὶ *ἄκρα* 1β· **β**) ἀρχή, ἀφετηρία (χρον.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *εὑρέθη γὰρ τότε καὶ ὁ καιρὸς ἀρχὴ χειμῶνος* Χειλᾶ, Χρον. 352· **γ**) ἀρχή, ἀφετηρία (τοπ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *νὰ μὲ καρτερήσουσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς στράτας* Λίβ. Ν 2267· φρ.: *κάνω ἀρχή, ποιῶ ἀρχήν, βάλλω* ἢ *βάνω ἀρχή(ν), βάνω εἰς ἀρχήν, δίνω ἀρχή, πιάνω ἀρχήν, λαμβάνω ἀρχὴν* = ἀρχίζω (κ.) (Πβ. τὸ ἀρχ. *ποιοῦμαι ἀρχήν*, L-S στὴ λ. I1α· ἡ φρ. *βάλλω ἀρχὴν* ἤδη στὸν Ἰω. Χρυσόστ., Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 241· πβ. τὸ ἀρχ. *τὰς ἀρχὰς βαλέσθαι* καὶ τὸ μτγν. *τὰς ἀρχὰς εἰληφέναι*, L-S στὴ λ. I1α): *ἔκαμα ἀρχὴ νὰ γράψω* Σεβήρ., Διαθ. 192· *οἱ πατέρες τους κρασωμένοι ἐποίησαν τὴν ἀρχὴν τῆς σπορᾶς* Σοφιαν., Παιδαγ. 96· *Πάλιν βάνω ἀρχήν, ὦ φίλτατε, νὰ διηγοῦμαι* Διγ. Ἄνδρ. 341^{5}· *ἔβαλα ἀρχὴν νὰ τοὺς κρούσω* Διγ. Ἄνδρ. 391^{22}· *καλὴν ἀρχὴν νὰ βάλῃ* Τζάνε, Κρ. πόλ. 282^{4}· *νὰ τὸ βάλω εἰς ἀρχὴν καὶ νὰ τὸ τελειώσω* Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν^{2}. 14· *ἄρχισαν νὰ μαζώνουν ξύλα περισσὰ σωριάζοντάς τα διὰ νὰ κάψουν τὰ σπίτια τῶν ἀρχόντων καὶ ἔτσι ἐπῆγαν νὰ δώσουν ἀρχὴ εἰς τὸ σπίτι τοῦ Σ. Δὲ Σύλλα Σιγούρα* Σουμμ., Ρεμπελ. 180· *καὶ μήτ' ἀρχὴν νὰ πιάσω* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1001]· *Ἀρχὴν λαβών, ὦ φίλτατε, πλείστων κατορθωμάτων* Διγ. Α 1292. **2α**) Πρώτη ἀρχή, προέλευση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *τῆς σοφίας εἶν' ἀρχὴ καὶ τῶν καλῶν αἰτία* Λίμπον. 164· *οὗτος ἦν ὁ ἀρχηγός μας πατὴρ* (ἐνν. *ὁ Ἀδὰμ*) *καὶ ἡ ἀρχή μας μητέρα* (ἐνν. *ἡ Εὔα*) Ἀσσίζ. 113^{2}· **β**) προέλευση, καταγωγή: *Ὁ δ' αὖθις εἶπε τὴν ἀρχήν, τὸ γένος καὶ τὴν χώραν* Καλλίμ. 594. Βλ. καὶ *ἀναγωγὴ* 1, *βιβλογενεσία*. **3**) Ἀφορμή, αἰτία: *θέλει ἐξολοθρεύσει πολλοὺς ἀπὸ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἦτον ἡ ἀρχὴ τοῦ σκανδάλου* Σουμμ., Ρεμπελ. 177· *Πανώρια, αἰτιὰ τοῦ πόνου μου κι' ἀρχὴ τῆς παιδωμῆς μου* Πανώρ. Β' 525. Βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 4, *αἰτία* 1α, *ἀφορμή, θεμέλιο, ὑπόθεση*.
4α) Ἐξουσία, κράτος: *Ἐγὼ δουλεύσω τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας* Καλλίμ. 1125· βλ. καὶ *ἀντιγραφὴ* 2, *ἀποκράτησις* 2, *ἀρχηγία, ἀρχοντία* 1β, *αὐθεντία, ἐπαρχία*· **β**) ἐξουσία, ἀξίωμα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II1): *βραχὺ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς παραπολαύσας* Μανασσ., Χρον. 6058· *Ὅταν σὲ στήσουν εἰς ἀρχὴν καὶ λάβῃς ἐξουσίαν* Σπαν. Α 325· *Εἴ τις ἔχει ἀρχὴν καὶ θέλεις νὰ τῆς τὴν πάρῃς* Ἰατροσ. 21^{88}. Βλ. καὶ *ἀξιότητα* 3, *ἀπελατίκιν* 2.
5) Ἀξιωματοῦχος, ἐπικεφαλῆς (Πβ. L-S στὴ λ. II4 καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *πού 'τονε πρῶτος κι' ἀρχὴ* (ἐνν. *ὁ Δὸν Καρτσία*) *στὸν στόλον τοῦ βασιλιᾶ* Ἀχέλ. 367. Βλ. καὶ *ἀδετούρης, ἀξιωματικὸς* 2, *ἀρχηγὸς* 1β, *ἀρχός, ἄρχων* 5α. **6**) (Προκ. γιὰ θυσίες, κλπ.) ἀπαρχὴ (Πβ. Π.Δ. Δευτ. XXVI 2: *ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς*): *καὶ νὰ πάρῃς ἀπὸ ἀρχὴ πᾶν καρπὸ τῆς ἠγῆς ὃς νὰ φέρῃς ἀπὸ τὴν ἠγῆ σου . . . καὶ νὰ βάλῃς εἰς τὸ καλάθι καὶ νὰ πᾶς πρὸς τὸν τόπο*

ὅς νὰ διαλέξῃ ὁ Κύριος ὁ Θεός σου, νὰ ἀπλικέψῃ τὸ ὄνομά του ἐκεῖ Πεντ. Δευτ. XXVI 2· *προσφορὰ ἀρχῆς νὰ προσφέρετε αὐτὰ τοῦ Κύριου καὶ πρὸς τὸ θεσιαστήρι* Πεντ. Λευιτ. II 12. **B′** Ὡς ἐπίρρ. **α**) (ἀπολύτως σὲ γεν. ἑνικοῦ καὶ αἰτ.) στὴν ἀρχή, ἀρχικά, πρῶτα-πρῶτα (Ἡ χρ. σὲ αἰτ. ἤδη στὸν Εὐστ., Ἄλ. 134^{24}): *Ἀρχῆς μιλιὰ ὀκ τὰ χείλη του τ' ἀφτιά μου δὲν γροικοῦσι* Εὐγέν. 433· *Ὅταν ἀρχῆς οἱ ἄνθρωποι εἴδασι τὴν καμήλα* Αἰτωλ., Μῦθ. 117^{1}· *Ἡ πλάτζα της μ' ἐσκότισεν, ἀρχὴν ὅταν τὴν εἶδα* Βεν. 14· *καὶ εἶπα την πῶς ἐξέβηκεν ἀρχὴν εἰς τὸ κυνήγιν* Λίβ. P 2337· *ὡς ἔποικε τὸν ἄνθρωπον ἀρχὴν στὸν κόσμον τοῦτον* Σπαν. O 164· *ὁ βίᾳ καὶ ἁρπαγῇ τὴν ἀρχὴν λαβών τι, εἰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐξωνήσεται τοῦτο, . . . οὐδὲν ὠφελεῖται* Ἀρμεν., Ἑξάβ. A′ 11^{6}· *ὅποιος φίλος καὶ ἂν ἐπήγαινεν, ἀρχὰς τὸν ἐσέβαζεν μέσα εἰς τὸ κελάρι* Συναδ., Χρον. 56· βλ. καὶ *ἐξαρχῆς*· **β**) (σὲ ἔναρθρη αἰτ. ἑν. ἢ πληθ. μὲ προηγούμενη τὴν πρόθ. *εἰς*) στὴν ἀρχή, ἀρχικά: *πόσες φορὲς σοῦ τά 'πα στὴν ἀρχή σου* Κατζ. B′ 379· *εἰς τὴν ἀρχὴν ἔδωκαν πόλεμον* Ἰστ. πατρ. 160^{6}· *Πάσα κιαμιὰ δὲν ἠμπορεῖ παρὰ 'ς τσ' ἀρχὲς νὰ σφάλῃ* Κατζ. B′ 383· **γ**) (σὲ γεν. ἢ αἰτ. ἑν. μὲ προηγούμενη τὴν πρόθ. *ἀπὸ*) ἀπὸ τὴν ἀρχὴ (ἀφετηρία): *ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτίκα τῆς ζωῆς γὰρ μέχρι τέλους* Ἑρμον. Ω 267· *δὲν ἐνθυμᾶσαι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τί ἔγινεν* Διγ. Ἄνδρ. 331^{14}. Φρ. *ἀρχὴν ἀρχὴν* = στὴν ἀρχή, ἀρχικὰ (Πβ. *ταχιὰ ταχιά, συχνὰ συχνά,* Παπαδημητρίου Σ., Σαχλ., Ἀφήγ. σ. 142): *ἀρχὴν ἀρχὴν ἠθέλησα τ' ὀφίτσιον νὰ τὸ ἀφήσω* Σαχλ., Ἀφήγ. 316· *πρότερον ἀρχή, πρῶτα ἀρχῆς, πρῶτον ἀρχῆς, πρῶτον καὶ ἀρχή(ν)* = στὴν ἀρχή, ἀρχικὰ (Πβ. τὶς σημερ. φρ. *πρῶτα κι' ἀρχὴ* ἢ *πρῶτα κι' ἀρχῆς*, ΙΛ στὴ λ. 3 καὶ *πρῶτα τσ' ἀρχῆς*, Βογιατζ., Γλῶσσα Ἄνδρου B′ 31): *Πρῶτον ἀρχῆς λέγει τὸ ἔμπροσθεν λόγον τοῦ παρόντος βιβλίου* Ἀσσίζ. 3^{7}· *μὰ πρῶτον καὶ ἀρχὴ νὰ κάμουνε νὰ τὰ στιμάρουνε ἄνθρωποι φοβούμενοι τὸ Θεὸ* Σεβήρ., Διαθ. 191· *ὅταν ἐγὼ πρῶτα ἀρχῆς ἐπῆγα* Αἰτωλ., Μῦθ. 47^{23}· *Εἰς τοῦτο λαλεῖ πρότερον ἀρχὴ τὸν Μέγαν Κύρην καὶ μετὰ ταῦτα ἅπαντας* Χρον. Μορ. P 2828.

ἀρχὴ ἡ, (II), Λίβ. Esc. 450, ἐσφαλμ. γρ. (βλ. Λίβ. N 325) ἀντὶ *ἀρκεῖ* (βλ. *ἀρκῶ*).

ἀρχηγετῶ, Μανασσ., Χρον. 892, 3968, 6091, Παράφρ. Μανασσ. 278.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἀρχηγετεύω*.

Εἶμαι ἢ γίνομαι ἀρχηγός, ἐξουσιάζω: *ὁ Μιχαὴλ ἀρχηγετεῖ καὶ δράττεται τῶν σκήπτρων* Μανασσ., Χρον. 6091. Βλ. καὶ *ἀποκρατῶ* A1α, *ἀποτάσσω* A1α, *ἄρχω* 1, *αὐθεντεύω, κυβερνῶ*.

ἀρχηγία ἡ, Δούκ. 197^{29}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρχηγός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἀρχηγός, ἐξουσία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *Κύριε, τὸ τῶν Μουσουλμάνων γένος οὔτ' ἐμοὶ τὴν ἀρχηγίαν παραχωρήσει* ὅ.π.

ἀρχηγὸς ὁ, Σπαν. A 282, Γλυκᾶ, Ἀναγ. 34, Μανασσ., Χρον. 488, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 96, Καλλίμ. 26, Ἀσσίζ. 93^{18}, 115^{1}, Χρον. Μορ. H 1787, 4282, Χρον. Μορ. P 1806, Διήγ. παιδ. 1011, Διήγ. Βελ. (Cant.) 106, Λίβ. N 318, Θρ. ἁλ. 17, Σφρ., Χρον. μ. 120^{1}, Ἔκθ. χρον. 52^{19}, Κορων., Μπούας 146, Ἰστ. πατρ. 112^{8}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρχηγός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἡγεμόνας, κυβερνήτης (Πβ. L-S στὴ λ. II 2· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ὅταν σὲ στήσουν ἀρχηγὸν καὶ λάβῃς ἐξουσίαν, καλοὺς ἀνθρώπους φρόντιζε νὰ στήσῃς συνεργούς σου* Σπαν. A 282· βλ. καὶ *αὐθέντης* 1· **β**) ὁ ἐπικεφαλῆς (Πβ. L-S στὴ λ. II 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *τίνα νὰ βάλωμ' ἀρχηγὸν κι' αὐθέντην τῶν κατέργων;* Διήγ. Βελ. (Cant.) 106. **2**) Αὐτὸς ποὺ ἐξουσιάζει, ἀφέντης, ἄρχοντας: *Ἔρως, αὐθέντα, βασιλεῦ,*

δέσποτα γῆς ἁπάσης, τῶν ἀναισθήτων ἀρχηγὲ Λίβ. 318. Βλ. καὶ *ἀμιράλης* 2, *ἀμιρὰς* α, *ἀρχίπους, αὐθέντης* 1, *πρίγκιπας*. **3**) (Μὲ ἀφηρημένες ἔννοιες, ὅπως: *σοφία, μίσος*) αὐτὸς ποὺ ἔχει κ. σὲ μεγάλο βαθμό: *Πῶς δ' ὁ τοῦ μίσους ἀρχηγὸς κηρύξω τὴν ἀγάπην;* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 96.

ἀρχηγούμενος ὁ, Κολοφ. (Darrouzès, Χαριστ. Ὀρλάνδ. A′) 309.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *ἡγούμενος*.

Ἡγούμενος (μονῆς): *Ὁσιώτατε ἐν ἱερεῦσι καὶ ἀρχηγούμενε τῆς ἁγιωτάτης μονῆς τῆς Νέας κὺρ Ἰωασὰφ* ὅ.π.

ἀρχῆθε(ν), ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 3016, Διγ. Τρ. 2672, Διγ. Z 453, Διγ. A 3842, Βέλθ. 1017, Χρον. Τόκκων 1607, Ἀπόκοπ. 155, Διγ. Ἄνδρ. 323^{14}· *ἀρχῆθες*, Θησ. Γ′ [78^{1}].

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀρχῆθεν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀνέκαθεν (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ): *ἦν γὰρ ἀρχῆθεν σπέρματα κατὰ καρδίας ἔχων τῆς Εὐτυχοῦς* (ἔκδ. *Εὐτύχους*) *αἱρέσεως τοῦ τρισαλιτηρίου* Μανασσ., Χρον. 3016· βλ. καὶ *ἀρχὴ* Βγ· **β**) ὡς πρὸς τὴν καταγωγή: *Ἡμεῖς, ὦ ἀμιρά, εἴμεσθεν ἀρχῆθεν ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν χώραν καὶ ἀπὸ εὐγενεῖς γονεῖς* Διγ. Ἄνδρ. 223^{14}.

ἀρχῆθες, ἐπίρρ., βλ. *ἀρχῆθε(ν)*.

ἀρχιάτος, ἐπίθ., βλ. *ἀρχιδάτος*.

ἀρχιδάτος, ἐπίθ.· *ἀρχιάτος*, Ριμ. Βελ. 671.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρχίδι* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος* (βλ. Χατζιδ., MNE A′ 422). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μεταφ.) ποὺ ἔχει προσόντα, ἀξιόλογος, ἰσχυρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. B2): *καὶ βούλονται νὰ στείλωσιν ταξίαρχον ἀρχιάτο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκριβὸς* 5β, *ἀναγκαῖος* 3, *ἀνδρικὸς* 2α, *βαρύς, δυνατός, μπορεζάμενος*.

ἀρχιδιακονάτον τό, Διάτ. Κυπρ. 509^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀρχιδιάκονος* καὶ τὴν κατάλ. *-άτον*.

Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιδιακόνου: *δίκαιον ἔνι ἀρχιδιακονάτον ἢ ἕτερον ἀξίωμα ἐκ τῶν προοιμίων ἔχον ἰσασμὸν ἀκροάσεως κρισιμάτων . . .* ὅ.π.

ἀρχιδιάκονος ὁ, Ἀσσίζ. 31^{12-3}, 280^{8}, Παΐσ., Ἰστ. Σινᾶ 1191, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 98^{38}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *διάκονος*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὁ πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς διακόνους (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. B1· καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ ἔχουν νὰ ζήσουν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἀρχιδιάκονοι . . . ὁποὺ δουλεύουν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας* Ἀσσίζ. 31^{12-3}. Βλ. καὶ *ἀρχιδιάκων*.

ἀρχιδιάκων ὁ, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *διάκων*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.)· πβ. τὸ σημερ. *ἀρχιδιάκος* (ΙΛ, λ. *ἀρχιδιάκονος*).

Ὁ πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς διακόνους (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex., καὶ σήμ.,

ΙΛ, ὅ.π.): *Καὶ τότε τὸν ἐλάβασι πρωτοπαπὰς ὁ μέγας καὶ ἀρχιδιάκων μέγιστος μεγάλης ἐκκλησίας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχιδιάκονος*.

ἀρχιεπισκοπὴ ἡ, Ἔκθ. χρον. 30[4].

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *ἐπισκοπή*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 5. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἡ περιφέρεια στὴν ὁποία ἐκτείνεται ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἀρχιεπισκόπου (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex.): *ὁ δὲ κὺρ Μάρκος ἔλαβε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Ὀχρίδου, ὀλίγον δὲ βιώσας ἐτελεύτησεν* ὅ.π.

ἀρχιεπίσκοπος ὁ, Χρον. σουλτ. 33[14]· *ἀρχιπίσκοπος*, Μαχ. 26[2], 170[3].

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *ἐπίσκοπος* (Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ. ΙΛ).

Ὁ πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς ἐπισκόπους, ὁ ἀρχιερέας μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς περιοχῆς (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2f· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ ὡσὰν εἶδε ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Βιέννας τὸν τσακισμὸν τοῦ φουσάτου, ἐπῆρε τὸ φουσάτο του ὁποὺ εἶχε καὶ ἔδραμε μέσα στὸ φουσάτο* Χρον. σουλτ. 33[14].

ἀρχιεράρχης ὁ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 586[8].

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *ἱεράρχης*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ἀνώτατος κληρικὸς (Βλ. Lampe, Lex.): *Τεχνίτες ἐπιτήδειους εἶχα κ' εἰκονογράφους καὶ πατριάρχους ἔβγαλα καὶ ἄξιους ἀρχιεράρχους* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχιερεύς*.

ἀρχιερατεύω, Μανασσ., Χρον. 3983, Σεβήρ., Ἐνθύμ. 28, Συναδ., Χρον. 28, 31, 39.

Τὸ μτγν. *ἀρχιερατεύω*.

Εἶμαι ἀρχιερέας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Τὸν εἶχαν* (ἐνν. τὸν ἀρχιερέα) *οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Τοῦρκοι εἰς πολλὴν εὐλάβειαν καὶ ἀρχιεράτευσεν εἰς τὰς Σέρρας χρόνους ια'* Συναδ., Χρον. 28· (προκ. γιὰ πατριάρχη): *ἀλλά γε καὶ Καλλίνικον αἰκίσας καὶ χλευάσας, τὸν ἀρχιερατεύοντα ταύτης τῆς βασιλίδος* Μανασσ., Χρον. 3983. Βλ. καὶ *ἀρχιερεύω*.

ἀρχιερατικός, ἐπίθ., Διάτ. Κυπρ. 506[8], Ἱστ. Ἠπείρ. XXXIII 8, Μαχ. 14[29], Διήγ. Ἀλ. V 72.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρχιερατικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀνήκει στὸν ἀρχιερέα (Βλ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὑποψήφιον αὐτὸν ἐπωνόμασαν καὶ ἐτίμησαν, ὃς καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου ἐπέβη ὕστερον* Ἱστ. Ἠπείρ. XXXIII 8. —Τὸ οὐδ. ὡς ὅρος λειτουργικοῦ ἐντύπου (=«φυλλάδα» τοῦ ἀρχιερέα) (Βλ. Τωμ., ΕΕΒΣ 37, 1969/70, 31).

ἀρχιερέας ὁ, βλ. *ἀρχιερεύς*.

ἀρχιερεὺς ὁ, Ἀκ. Σπαν. 46[564], Ἑρμον. Υ 349, Χρον. Μορ. Η 1832, 1895, Βίος Ἀλ. 1661, Χρον. Μον. Κ 668, Χρον. Μον. Τ 72, Διήγ. Ἀλ. V 21, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 372, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1389, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44, Δωρ. Μον. XX, Χρον. Ἀθ. 85[6], Σεβήρ., Διαθ. 189, Βίος ἁγ. Νικ. 113, Ἱστ. Βλαχ. 28, 1213, Συναδ., Χρον. 28, 30, 67· *ἀρχιερέας*, Ἱστ. Βλαχ. 1054, Λίμπον. 465.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρχιερεύς*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχιερέας*).

α) Ὁ ἀνώτατος ἱερεὺς (τῶν Ἑβραίων) (Βλ. L-S): *τῶν δύο ἀρχιερέων Ἰούδα καὶ Καϊάφα* Ἀκ. Σπαν. 46[564]· **β**) ἀνώτατος κληρικὸς (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. E καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *ἀρχιερεὺς Γαβριὴλ ὁ Φιλαδελφείας* Σεβήρ., Διαθ. 189. Βλ. καὶ *ἀρχιεράρχης*.

ἀρχιερεύω, Χρον. 312.

Τὸ μτγν. *ἀρχιερεύω*.

Εἶμαι ἀρχιερέας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἔδωκε καὶ τὸ ἐχάρισε νὰ τὸ ἔχῃ αὐτὸς ὁ πάπας Σίλβεστρος καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ὁποὺ νὰ ἀρχιερεύσουν τὸν θρόνον τῆς αὐτῆς Ῥώμης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχιερατεύω*.

ἀρχιερωσύνη ἡ, Διάτ. Κυπρ. 507[5], Βίος ὁσ. Ἀθαν. 257, Χρον. 312.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιερωσύνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *ἄξιος ὢν θρόνου μεγάλου ἀρχιερωσύνης λαβέσθαι* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 257.

ἀρχίζω, Διγ. Α 5, 2021, 2490, 3494, Πόλ. Τρωάδ. 671, Χρον. Μορ. Η 1045, 1640, Χρον. Μορ. Ρ 1286, 4595, Λίβ. Esc. 2064, 3795, Ἀχιλλ. L 267, 676, Καραβ. 495[17], Χούμνου, Π.Δ. IV 109, VIII 95, XI 26, Ριμ. κόρ. 600, Σαχλ., Ἀφήγ. 224, Πικατ. 13, Συναξ. γυν. 178, Κορων., Μπούας 32[27], 105[23], Φαλιέρ., Ἱστ. V 121, Ἀχέλ. 329, Αἰτωλ., Μῦθ. 35[9], Κώδ. Χρονογρ. 53[35], Θρ. Κύπρ. Κ 498, Χρον. σουλτ. 76[2], Ἱστ. πατρ. 150[18], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 416, Πανώρ. Ε' 95, Ἐρωφ. Α' 499, Β' 409, Γ' 43, Ε' 191, Βοσκοπ. 106, Παλαμήδ., Βοηβ. 167, 1029, Βίος ἁγ. Νικ. 71, Ἱστ. Βλαχ. 160, 623, Διγ. Ἄνδρ. 381[1], Ἐρωτόκρ. Α' 1484, Β' 1123, Δ' 481, 527, 1342, Ε' 1503, Στάθ. Γ' 187, 389, Διήγ. ὡραιότ. 195, Λίμπον. 322, Φορτουν. Ἰντ. β' 77, Ζήν. Α' 275, Γ' 249, 326, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 88, Διγ. Ο 2253, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147[9], 183[27], 233[12], 367[7], 373[17], 499[14], 544[26], 577[15], Διακρούσ. 82[22], 91[5], κ.π.ἀ.· *ἀρκίζω*, Ἀχιλλ. L 1211· ἀόρ. *ἔρχισα*, Ἰων. 216[4], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433, 444, Στάθ. Β' 7, Διήγ. ὡραιότ. 204, 407, 887, Φορτουν. Β' 49, Διγ. Ο 1899.

Ἀπὸ τὸ *ἄρχω* (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 24, 1912, 12. Βλ. ὅμως καὶ Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) (Μτβ.) κάνω ἀρχὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πόλεμον ἐρχίσαμε τόσα πολλὰ μεγάλο* Φορτουν. Β' 49· *τὸν δρόμον τότε ἄρχισαν μετὰ σπουδῆς μεγάλης* Διγ. Α 2490· *παρευθὺς ἐκίνησα καὶ ἄρχισα νὰ γράφω* Διγ. Α 5· **β**) (μὲ τὸ σύνδ. *καί*): *δεκατριῶ χρονῶ 'τονε τό 'ρχισε κ' ἐπολέμα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1342. **2**) (Προκ. γιὰ γεγονὸς ἢ χρονικὸ διάστημα) ἀμτβ. (ἐνεργ. καὶ μέσ.) εἶμαι στὴν ἔναρξή μου, βρίσκομαι στὴν ἀρχή: *Ἦρθεν ἡ μέρ' ἡ λαμπυρή, γλυκὺς καιρὸς ἀρχίζει* Ἐρωτόκρ. Ε' 1503· *Ὄντ' ἄρχισεν ἡ ἀνατολὴ κ' ἐγέλασεν ἡ ἡμέρα* Διγ. Α 2021· *πρὸς τοῦ ἡλίου βασίλευμα, ὅταν ἀρχίζῃ ἡ νύκτα* Λίβ. Esc. 2064· *Τὸ εἰπεῖν τὸν λόγον σύντομα, μέγας σεισμὸς ἀρχίζει* Χούμνου, Π.Δ. VIII 95· *ἀρχίστηκεν ὁ πόλεμος κ' ἦτον ἐκεῖ 'ραμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 373[17]. — Βλ. καὶ *ἀπάρχομαι, ἀρχάζω, ἀρχεύω, ἀρχινίζω, ἀρχινῶ, ἀρχιρίζω, ἄρχω 2, ἀρχῶ, κινῶ*.

ἀρχιθύτης ὁ, Μανασσ., Χρον. 4996, 6384, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, 415 δίς.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S Κων/νίδη).

Ὁ προϊστάμενος τῶν θυτῶν· ἀνώτερος κληρικὸς (πβ. L-S Κων/νίδη): *ὁ τὴν πικρὰν ὑπενεγκὼν στίξιν ἐν τῷ μετώπῳ, τῆς Νικαέων πόλεως ὢν ἀρχιθύτης τότε* Μανασσ., Χρον. 4996· *ἀρχιθυτῶν οἱ προύχοντες, λογάδες τῆς συγκλήτου, αὐτὸν μετεκαλέσαντο παρέξοντες τὸ στέφος* Μανασσ., Χρον. 6384.

ἀρχικάρης, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 712.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρχικὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*.

Πρωτόπειρος, ἄπειρος: *Λοιπὸν ἐγὼ εὑρίσκομαι εἰς ὅλα μου ἀρχικάρης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπαίδευτος* 1, *ἀτζαμής*.

ἀρχικῶς, ἐπίρρ., Καλλίμ. 1924.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀρχικῶς* (L-S, λ. *ἀρχικός*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.) στὴ σημασ. "στὴν ἀρχή".

Μὲ τρόπο ἡγεμονικό, μὲ κῦρος (Πβ. L-S, ὅ.π. I2): *Ἡ δὲ καὶ πάλιν ἀρχικῶς, βασιλικῶς προστάττει* ὅ.π.

ἀρχιληστής ὁ, Διγ. (Trapp) Esc. 1602, Βίος Ἀλ. 1827.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιληστής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ληστῶν (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *Γράφεις μοι μείρακα λοιπόν, ἀντάρτην καὶ φονέα, τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντας ληστάς, ἀρχιληστὴν ἐμὲ δὲ* Βίος Ἀλ. 1827. Βλ. καὶ *ἄτακτος* 6.

ἀρχιμάγειρος ὁ, Σοφιαν., Παιδαγ. 117.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιμάγειρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχιμάγειρας*).

Ὁ ἐπικεφαλῆς τῶν μαγείρων (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.).

ἀρχιμανδρίτης ὁ, Δούκ. 367^{9}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 372, 375, 415, Συναδ., Χρον. 30· *ἀρχιμαδρίτης*, Δούκ. 315^{22}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *μάνδρα*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχιμαντρίτης*).

Ἀξίωμα μοναχικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ (Βλ. Lampe, Lex. καὶ Βαγιακ., Ἀθ. 63, 1959, 206-7, 230. Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Τὸ πλεῖστον οὖν μέρος τοῦ ἱερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ τάγματος, ἡγούμενοι, ἀρχιμανδρῖται, μονάζουσαι* Δούκ. 315^{22}· *ἦλθεν ὁ κὺρ Δαμασκηνὸς ἀρχιερεὺς εἰς τὰς Σέρρας. Καὶ ἦτον ἀρχιμανδρίτης τοῦ ἁγίου Τάφου* Συναδ., Χρον. 30.

ἀρχιμενιὰ ἡ, βλ. *ἀρχιμηνιά*.

ἀρχιμηνιὰ ἡ· *ἀρχιμενιά*, Στάθ. Α' 179, Διήγ. ὡραιότ. 783, 889, Νομοκ. 386^{26}, 387^{12}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιμηνία* (Steph., Θησ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχιμηνιά*).

Ἡ πρώτη μέρα τοῦ μηνός, πρωτομηνιὰ (Πβ. L-S Κων/νίδη. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Πάσα ὄντας εἶναι ἀρχιμενιὰ τέσσερεις λίτρες παίρνεις* Στάθ. Α' 179.

ἀρχινήστιμος ἡ, Πανάρ. 65^{3}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ *νηστεύω*.

Ἡ πρώτη ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν (Βλ. Λαμψίδη, [Πανάρ. σ. 50]): *Μηνὶ Μαρτίῳ γ', ἡμέρᾳ β' τῆς ἀρχινηστίμου τῆς ἁγίας μ', ἐγένετο ἔκλειψις τοῦ ἡλίου* ὅ.π.

ἀρχινίζω, Διγ. Α 1379, Διγ. Ζ 2387, Θησ. Γ' [6^{7}], Δ' Ὑπόθ. [4], Γαδ. διήγ. (Wagn.) 172, Γαδ. διήγ. 352, 452, Ἀπόκοπ. 44, 225, Ἰμπ. (Legr.) 348, Συναξ. γυν. 476, Ἀχέλ. 430, 1506, 2489, Θρ. Κύπρ. Μ 455, Κατζ. Ε' 206, 221, Ἐρωφ. Α' 175, 348, 373, 400, Β' 89, Δ' 720, Πιστ. βοσκ. I 1, 23, 33· 2, 215· II 1, 59· 4, 60· III, 2, 34· 6, 362· IV 2, 104· 3, 153· V 2, 104, 189· 6, 52, 268, Βοσκοπ. 34, 227, 269, 376, 405, Ἐρωτόκρ. Α' 102, 383, 939, 1411, Γ' 451, Ε' 1389, Σπαν. Β' 53, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 100, Δ' 110, Ροδολ. Α' [266], Διήγ. ὡραιότ. 148, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [386], Ε' [1298], Φορτουν. Α' 89, 97, Ζήν. Γ' 239, Λεηλ. Παροικ. 512, Διγ. Ο 1465, 2259, 2536, Τζάνε, Κρ. πόλ. 524^{1}· ἀόρ. *ἐρχίνισα*, Ἐρωτόκρ. Α' 480.

Κατὰ Χατζιδ. (Ἀθ. 1, 1889, 263 καὶ ΜΝΕ Α' 293, Β' 446 ἀπὸ τὸ *(ἐγ)χειρῶ - ἐγχειρίζω - χερίζω* μὲ παρετυμ. πρὸς τὰ *ἀρχή, ἀρχίζω*. Πιθανότερο κατὰ Thabores, BZ 55, 1962, 247-52 ἀπὸ τὸ *ἀρχινῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχινῶ*).

1) (Μτβ.) κάνω ἀρχή, ἔναρξη μιᾶς πράξης, ἑνὸς ἔργου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τὸ τραγούδι μὲ γλυκειὰ φωνὴ τὸ ἀρχινίζω* Διγ. Ο 2536· *τὴ μάχη ἐκερδίσετε, πού 'χετε ἀρχινισμένη;* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 110· *καὶ τώρα ἀρχινίζομεν λέγειν τὰς διηγήσεις* Διγ. Ζ 2387· *κι' ἀπόκεις ἀρχινίζει νὰ τὴ διατάσσῃ τὰ πρεπὰ* Ἐρωτόκρ. Γ' 451· *μὲ προθυμιὰ καὶ πόθον ἀρχινίζει καὶ τζόγια κάνει ὁλόχρυση* Ἐρωτόκρ. Α' 1411· *τότες ἀρχινίζουν καὶ τὴν βουλὴν ἐδώκασιν τί μέλλει νὰ ποιήσουν* Ἰμπ. (Legr.) 348. **2**) (Ἀμτβ.) βρίσκομαι στὴν ἔναρξή μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *σήμερ' ἀπονωρίτσα, ποὺ ρόδισε ἡ ἀνατολὴ κι' ἀρχίνιζε ἡ αὐγίτσα, ἦρθε ὁ πρεσβύτης στὸν ναὸν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [386].

ἀρχίνισμα τό, Λίβ. Ν 1506.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχινίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχίνημα*).

Ἀρχή, ἔναρξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Εἶπες, ὡραία, τὸν οὐρανὸν καὶ ἐστρίγγιζες τὰ νέφη, εἰς γῆν κατεμαρτύρησες καὶ εἰς Ἄδην νὰ μὴ ἐμπέσῃς, οὐ μὴ ἐμπῇς εἰς τὸ ἀρχίνισμα νὰ δουλωθῇς εἰς πόθον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄρχεμα* 1.

ἀρχινῶ, Ἰμπ. 765, Πικατ. 395, Τριβ., Ταγιαπ. 134, Κατζ. Β' 134, Εὐγέν. 612, Διήγ. ὡραιότ. 322, 628, Λίμπον. Ἐπίλ. 51, Λεηλ. Παροικ. 578, Διγ. Ο 175· ἀόρ. *ἀρχίνησα* ἢ *ἀρχίνισα*, Ἀσσίζ. 37^{15}, Πόλ. Τρωάδ. 130, 310, Χρον. Μορ. P 1820, 3617, 3741, 4568, 6461, Λίβ. Esc. 3854, Ἰμπ. (Legr.) 533, 803, Θησ. (Foll.) I 62, 72, 82, Θησ. Β' [9^{7}], Δ' [50^{2}], Ἀλεξ. 589, 929, 1875, Κυπρ. ἐρωτ. 91^{18}, Πένθ. θαν.^{2} 235, Βεντράμ., Φιλ. 48, Τριβ., Ρὲ 134, Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{4}, Θρ. Κύπρ. Μ 382, Βίος ἁγ. Νικ. 69, Ἱστ. Βλαχ. 321, 895, 1243, Σουμμ., Ρεμπελ. 180, 181, Εὐγέν. 874, 902, 1327, Διήγ. ὡραιότ. 11, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [108], Β' [369], Γ' [170], Ε' [194], Λίμπον. 90, Λεηλ. Παροικ. 7, Διγ. Ο 1776, Διακρούσ. 83^{21}, 102^{25}, 111^{9}· ἀόρ. *ἐρχίνησα*, Διήγ. ὡραιότ. 488· *'χερνῶ*, Ἰμπ. (Lambr.) 715.

Κατὰ Χατζιδ. (Ἀθ. 1, 1889, 263 καὶ ΜΝΕ Α' 293, Β' 446) ἀπὸ τὸ *(ἐγ)χειρῶ - ἐγχειρίζω - χερίζω* μὲ παρετυμολ. πρὸς τὰ *ἀρχή, ἀρχίζω*. Πιθανότερο κατὰ Thabores, BZ 55, 1962, 247-52 ἀπὸ τὰ *ἀρχή, ἀρχίζω* καὶ τὴν κατάλ. *-ινῶ* ἀναλογ. πρὸς τὰ *κινῶ, ξεκινῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Μτβ.) ἀρχίζω (μιὰ πράξη, ἕνα ἔργο) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πόθεν τὴν διήγησιν καὶ λόγον ν' ἀρχινήσω;* Λίμπον. 90· *Ἀρχίνησαν τὸν πόλεμον* Ἱστ. Βλαχ. 895· *καὶ ἀρχινήσανε τὲς φωνὲς συντροφιασμένες μὲ τὸ κλάψιμο* Σουμμ., Ρεμπελ. 180· *Νά εἶχα κανεὶν νὰ μ' ἔκλαιγε, ν' ἀρχίνα μοιρολόγια* Εὐγέν. 612· *Τὸν δρόμον ἀρχινήσασι κ' ὑπᾶν' εἰς τὴν Ἀθήνα* Θησ. Β' [9^{7}]· *Νεκρός, τυφλὸς ἀπόμεινα, δὲν ἠμπορὰ μιλήσω. Τὸν πόνον τὸν ἀμέτρητον πῶς νὰ τὸν ἀρχινήσω;* Εὐγέν. 902· *Ὧδε θέλομεν ἀρχινήσει νὰ ποῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πουλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ* Ἀσσίζ. 37^{15}· *Τότ' ἀρχινᾷ ὁ Ἰμπέριος νὰ λέγῃ, νὰ ἀφηγᾶται* Ἰμπ. 765· *καὶ ὡς θεολόγος δάσκαλος ἀρχίνα κ' ἔλεγέ μου* Πικατ. 395· *καὶ τοὺς υἱούς της ἔκραξεν καὶ ἀρχινᾷ καὶ κλαίει* Διγ. Ο 175. **2α**) (Ἀμτβ.) βρίσκομαι στὴν ἀρχή μου, στὴν ἔναρξή μου (προκ. γιὰ γεγονὸς ἢ κατάσταση) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὁ πόλεμος τῆς Κρήτης νὰ ἀρχινήσῃ* Λεηλ. Παροικ. 7· *ἡ ἀρρωστιά μου ἀρχίνησε στὸ* (ἔκδ. στ'· διορθώσ.) *ἔβγα τ' Ἀπριλίου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [369]· **β**) ἡ μτχ. ἐπιρρ.: *νὰ βρεθοῦνε κερδεμένοι ὅλοι ἀπὸ μίαν γνώμη ἀρχινώντας ἐκ τὸν κόμη* Τριβ., Ταγιαπ. 134. — Βλ. καὶ *ἀρχίζω*.

ἀρχιός, ἐπίθ., βλ. *ἀρχαῖος*.

ἀρχίουλος, ἐπίθ., βλ. *ἀρτίουλος*.

ἀρχιπίσκοπος ὁ, βλ. *ἀρχιεπίσκοπος*.

ἀρχιποίμην ὁ, Μανασσ., Χρον. 4996 (κριτ. ὑπ.), 5387.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιποίμην*.

῾Ο πρῶτος τῶν ποιμένων (προκ. γιὰ τὸν πατριάρχη) (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2b): *καὶ τοίνυν ὁ Νικόλαος πρῶτος ὢν ἀρχιποίμην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν διέπων τηνικαῦτα, λαλεῖ, παρρησιάζεται, πληροῖ τὸ τοῦ προφήτου* ὅ.π.

ἀρχίπους ?, Βίος ᾿Αλ. 1351.

᾿Απὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *πούς*.

᾿Αργηχός, ἄρχοντας?: *῏Ησαν δ᾿ ἀρχίποδες κωμῶν Εὐρύχοος Μελάνθου, ἔνθεν ἡ κλῆσις μέχρι νῦν διέμεινε κρατοῦσα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄρχων*.

ἀρχιπρεσβύτερος ὁ, Εὐγ. ᾿Ιωαννουλ., ᾿Επιστ. 12[4].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιπρεσβύτερος* (Lampe, Lex.).

῾Ο πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς ἱερεῖς, πρωτοπρεσβύτερος (῾Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex.): *῾Ημεῖς ἐθαρρούσαμεν, φίλτατέ μοι ἀρχιπρεσβύτερε, ὅτι οἱ κομισταὶ τῶν γραμμάτων* . . . ὅ.π.

ἀρχιπροφήτης ὁ, Βίος ᾿Αλ. 6083.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιπροφήτης*.

῾Ο πρῶτος, ὁ πιὸ μεγάλος προφήτης (῾Η σημασ. μτγν., L-S): *᾿Αρχιπροφήτης οὖν φησι, Μεμφίτης χρησμολόγος: «Τοῖς ὧδε μὴ προσθάψητε λείψανον ᾿Αλεξάνδρου . . .»* ὅ.π.

ἀρχιρίζω, Διήγ. ᾿Αλ. G 269[7,14], 270[34], 276[6], 279[27], 282[29], 283[22], 286[4], 287[30-1]. *ἀρχερίζω*, Λόγ. παρηγ. Ο 532, Διήγ. ᾿Αλ. V 22, 28, 47, 54, 64, 73, 81 δίς, 84.

Κατὰ Χατζιδ. (᾿Αθ. 1, 1889, 263 καὶ ΜΝΕ Β΄ 446) ἀπὸ τὸ *(ἐγ)χειρῶ - ἐγχειρίζω - χερίζω* μὲ παρετυμ. πρὸς τὰ *ἀρχή, ἀρχίζω*. Κατὰ Thabores, BZ 55, 1962, 247-52 ἀπὸ τὸ *ἀρχὴ* ⟨*ἀρχιρνῶ* καὶ τὴν κατάληξη *-ίζω*.

1) (Μτβ.) ἀρχίζω (κ. ἢ νὰ κάνω κ.): *καὶ τὸν καθένα ἄνθρωπον εἶχεν ἐκεῖ γραμμένον τὸ ὁπόταν τὸν ἀρχέρισε νὰ τὸν παραπικράνῃ* Λόγ. παρηγ. Ο 532· *ἀρχέρισαν τὸν πόλεμον* Διήγ. ᾿Αλ. V 28. Βλ. καὶ *χερίζω*. **2**) (᾿Αμτβ.) ἀρχίζω: *ἀρχέρισεν ἄνεμος δυνατὸς* Διήγ. ᾿Αλ. V 54. — Βλ. καὶ *ἀρχίζω*.

ἀρχισατράπης ὁ, Προδρ., Ροδ. Ε΄ 74, Ϛ΄ 179, Προδρ., Κατομυομ. 289, Εὐγεν., Δρόσ. Α΄ 237, Ε΄ 185, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 346[51].

᾿Απὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *σατράπης*. ῾Η λ. ἤδη τὸν 4.αἰ. (Lampe, Lex.). Βλ. καὶ Sophocl.

1) ῾Ο πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς σατράπες: *καὶ καταστήσω σε ἄρχοντα Χαλδαίων καὶ Μήδων καὶ πολλῶν πραγμάτων καὶ χωρῶν καὶ πόλεων καὶ ἔσῃ ἀρχισατράπης . . . καὶ ἔσῃ ἔχων τὰ δευτερεῖα τῆς ἐξουσίας μου* Παράφρ. Μανασσ. 346[51]. **2**) Σατράπης (ἐπιτατικὰ) (Βλ. Lampe, Lex.): *ἔπειτ᾿ ἐπῆλθεν ἄλλος ἀρχισατράπης, ὃς πᾶσιν ὠνόμαστο Κολλικοκλόπος καὶ ταυτὸν αὐτῷ πτῶμα πέπτωκε ξένον* (παραλ. 1 στ.). *῾Ως γοῦν ἑώρα τοὺς κραταιοὺς σατράπας ἤδη πεσόντας* . . . Προδρ., Κατομυομ. 289.

ἀρχιστράτηγος ὁ, Θεολ., Τζίρ. 356[26], ῾Ιστ. ᾿Ηπείρ. XIX 8, Χρον. Τόκκων 1391, Φυσιολ. 369[14], Παϊσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 1228, ῾Ιστ. Βλαχ. 848.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀρχιστράτηγος*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ῾Ο ἀνώτατος στρατηγός, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ (Πβ. L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *᾿Ελέῳ βασιλικῷ καὶ καυκαδηνικῇ προχειρίσει τιμηθεὶς δικτάτωρ καὶ ἀρχιστράτηγος τῆς ἡμῶν τῶν ἰχθύων πληθύος καὶ πάσης ἄλλης θαλαττοκυηθείσης γενεᾶς καὶ μορφῆς δοὺξ καὶ αὐγουστάλιος* Θεολ., Τζίρ. 356[26]· *ὁ βασιλέας ἔστειλε σερδάρην τὸν Σκεντέρην νὰ εἶναι ἀρχιστράτηγος ἀπάνω στὸ σεφέριν* ῾Ιστ. Βλαχ. 848. **2**) (Προκ. γιὰ τὸν ἀρχάγγελο Μιχαὴλ) (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3 καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *Μιχαὴλ ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ ἡ ἁγία Θεοτόκος* Φυσιολ. 369[14]· Παϊσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 1228. — ῾Η λ. καὶ ὡς τοπων.: ᾿Αχέλ. 1590, 1648.

ἀρχιστράτορας ὁ· *ἀρχοστράτορας*, Πεντ. Γέν. XXI 22, XXVI 26.

Πιθ. τὸ οὐσ. *ἀρχιστράτωρ* (βλ. L-S Suppl. καὶ Sophocl.) ἢ ἀπὸ τὸ *ἀρχι-* καὶ τὸ οὐσ. *στράτορας*. Τὸ ο τοῦ τ. *ἀρχοστράτορας* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ συνδετικοῦ. Πβ. ὅμως καὶ τὸ *ἀρχὸς* στὴν Πεντ.

᾿Αρχιστράτηγος (Πβ. Π.Δ. Γέν. XXI 22: *ἀρχιστράτηγος*): *εἶπεν ὁ ᾿Αβιμελὲχ καὶ ὁ Πικὸλ ἀρχοστράτοράς του αὐτ.* Γέν. XXI 22. Βλ. καὶ *αἰγίς, ἀμιρὰς* α, *ἀρχιστράτηγος* 1.

ἀρχόθεν, ἐπίρρ., ᾿Ιμπ. (Legr.) 191.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀρχῆθεν* μὲ ἐπίδρ. ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρ. σὲ *-όθεν* (π.χ. *μακρόθεν, παιδιόθεν*, κλπ.).

᾿Απὸ τὴν ἀρχή, ἀνέκαθεν: *᾿Εμέναν ὁ πατέρας μου πολλὰ μ᾿ ἀγάπ᾿ ἀρχόθεν, ἀπὸ σπαργάνων τῶν αὐτῶν, ἤγουν ἀπομικρόθεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπομιασαρχῆς* α, *ἀρχῆθεν* α.

ἀρχομένος, μτχ., βλ. *ἄρχω*.

ἀρχονδιά ἡ, βλ. *ἀρχοντία*.

ἀρχονταίνω, Συναδ., Χρον. 50.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἄρχοντας*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχονταίνω* καὶ *ἀρχοντένω*).

Γίνομαι πλούσιος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Καὶ ἔτσι ἐμαζώχθην ἡ χώρα καὶ ἐγίνην μεγάλη καὶ καλὴ ὡσὰν Θεὸς θέλει καὶ ἀρχόντυναν καὶ ὡς μὲ ἄλογα ἀλώνιζαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχοντεύω* 1β, *ἀρχοντυνίσκω*.

ἀρχονταναγιωμένος, μτχ., Θρ. Κύπρ. Κ 105, Θρ. Κύπρ. Μ 63 (ἔκδ. *-αναγυωμένος*· πιθ. ἀπὸ τυπογρ. λάθος).

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἄρχοντας* καὶ τὴ μτχ. τοῦ *ἀναγιώνω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀνατράφηκε ἀρχοντικά, μὲ φροντίδα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὰ τρυφερὰ θυγάτρια τ᾿ ἀρχονταναγιωμένα* Θρ. Κύπρ. Κ 105. Βλ. καὶ *ἀκριβαναθρεμμένος, ἀναθρεφτὸς* β.

ἄρχοντας ὁ, βλ. *ἄρχων*.

ἀρχοντεύω, Πτωχολ. Ρ 360, ῾Ιστ. Βλαχ. 634· *ἀρχοντεύγω*, Πεντ. Γέν. XXXII[29], ῎Εξ. IX[17].

Τὸ μτγν. *ἀρχοντεύω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Εἶμαι ἢ γίνομαι ἄρχοντας (Πβ. L-S): *οἱ πλέον μεγαλύτεροι* (ἐνν. *ἄρχοντες*) *ἔφυγαν εἰς τὴν Πόλη τάχα νὰ εὕρουν δίκαιον καὶ νὰ τὸν ἐγκαλέσουν· μ᾿ ἄλλον ἀφέντην νὰ ἐλ-*

θοῦν καὶ πάλιν ν' ἀρχοντέψουν Ἰστ. Βλαχ. 634· **β**) γίνομαι πλούσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ ἀρχοντεύει δὲ ὁ γέρων ὥσπερ ἦτον καὶ τὸ πρῶτον* Πτωχολ. P 360. Βλ. καὶ *ἀρχονταίνω*. **2**) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) δείχνομαι «ἄρχοντας», ἰσχυρὸς ἀπέναντι σὲ κάπ., ἐναντιώνομαι: *καὶ εἶπεν: «ὄχι Ἰακὼβ νὰ εἰπιωθῆ ἀκόμη τὸ ὄνομά σου ὅτι μόνε Ἰσραὲλ ὅτι ἀρχόντεψες μὲ ἄγγελο καὶ μὲ ἀνθρώπους καὶ ἐμπόρεσες»* Πεντ. Γέν. XXXII^{29}· *ἐσὺ ἀρχοντεύγεσαι εἰς τὸ λαό μου γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀποστείλῃς* Πεντ. Γέν. XXXII^{29}.

ἀρχοντία ἡ, Χειλᾶ, Χρον. 355, Μαχ. 82^{3}, 140^{23}, Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 82, Αἰτωλ., Μῦθ. 127^{4}, Σοφ. πρεσβ. Β 369· *ἀρκοντία*, Μαχ. 152^{28}· *ἀρχονδιά*, Γερασ., Ἔτ. στ. 20· *ἀρχοντιά*, Θρ. Κων/π. Β 56, Ἀνθ. χαρ. 292$^{28-9}$, Ἰμπ. (Legr.) 36, Κορων., Μπούας 4, Φαλιέρ., Ἱστ. V 157, Ἀχέλ. 504, Σταυριν. 688, Ἐρωτόκρ. Α. 82, 923, Β' 292, 623, 1346, 1686, 1743, 1748, 2121, Ροδολ. Α' [580], Φορτουν. Ἰντ. β' 88, Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 10, Τζάνε, Κρ. πόλ. 145^{10}, 567^{21}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχοντεύω* (Βλ. καὶ L-S Suppl., λ. *ἀρχοντεία* καὶ Sophocl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχοντιά*).

1α) Ἡ κατάσταση τοῦ ἄρχοντα, τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἄρχοντας (Πβ. L-S Suppl., λ. *ἀρχοντεία*): *Ἕνας ξυλένιον θεὸν εἶχε κ' ἐπαρακάλιε, νὰ τόνε ποίσῃ ἄρχοντα καθημερνῶς ἐλάλιε· σὰν ἔβλεπ' ὁ ταλαίπωρος πῶς πάγει σὲ πτωχεία, ἀκ τὸν θεὸν τὸν ξύλινον δὲν βλέπει ἀρχοντία . . .* Αἰτωλ., Μῦθ. 127^{4}· *Νὰ δείχνῃς εἰς τοὺς πένητας πρόσωπον καὶ καρδίαν, ὅτι διὰ τοῦτο ἐκ Θεοῦ ἔχεις τὴν ἀρχοντίαν* Αἰτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 82· μὲ τὴν κτητ. ἀντων. = ὁ ἄρχοντας (σὲ ἔνδειξη φιλοφρόνησης): *τὸ πῶς δὲν ἔχω μέριτο σιμὰ στὴν ἀφεντιά σου καὶ ὡς ἄτακτο στὸ ὕστερο μὲ διώξῃ ἡ ἀρχοντιά σου* Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 10· **β**) (πιθ.) ἐξουσία: *πηγαίνουν στὸν Μιχάλη καὶ προσκυνοῦσιν εἰς αὐτὸν ἄρχοντες νὰ τοὺς κάμῃ* (παραλ. 4 στ.)*«. . . τί ἀγαπᾶτε; διὰ τὴν δουλειὰν ποὺ κάμετε τί ἀρχοντιὰ ζητᾶτε;»* Σταυριν. 688. **2**) Εὐγένεια αἰσθημάτων, ἀρχοντικὴ συμπεριφορὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρχοντιὰ* Α4): *εἰς κάλλος καὶ εἰς ἀρχοντιὰν ἦτονε τιμημένη* Ἰμπ. (Legr.) 36· *καὶ τ' ὄνομα τοῦ νιούτσικου Ρωτόκριτο τὸ λέγα· ἦτονε τσ' ἀρετῆς πηγὴ καὶ τσ' ἀρχοντιᾶς ἡ φλέγα* Ἐρωτόκρ. Α' 82· *Γλυκόστρατος ἐκράζετο, κοντά 'ρθε πού 'σα οἱ ἄλλοι· μὲ σπλάχνος τσ' ἐχαιρέτησε καὶ μ' ἀρχοντιὰ μεγάλη* Ἐρωτόκρ. Β' 292· *δὲν τό 'χω γιὰ παράξενο, γιατὶ Σκλαβοῦνος εἶσαι ἀκάτεχος στὴν ἀρχοντιὰ κι' ἀμάθητος στὴν τάξη* Ἐρωτόκρ. Β' 2121· *Μὰ σύ, ὁποὺ μετὰ λόγου σου γνώση βαστᾶς μεγάλη, τάξη, ἀρχοντιὰ καὶ φρόνεψη παρὰ στὸν κόσμον ἄλλη* Φορτουν Ἰντ. β' 88. **3**) Πολυτελῆ ἀντικείμενα· πλούτη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρχοντιὰ* Α5): *καὶ ηὗραν ἕναν πύργον γεμάτον ἀξαζόμενα πράγματα καὶ ἀρκοντίες καὶ πολλὲς πραματεῖες καὶ πολὺν πλοῦτον, ἀσήμιν καὶ χρυσάφιν* Μαχ. 152^{28}· *ὁ Θεὸς πέμπει τὲς ἀρχοντιὲς εἰς τὰ χέρια τῆς καλῆς γυναίκας* Ἀνθ. χαρ. 292$^{28-9}$. Βλ. καὶ *ἀσημοχρύσαφον* 2β, *ἔχει* (τὸ), *πλουσιότη, πλοῦτος*.

ἀρχοντικά, ἐπίρρ., Λίβ. Ν 1265, Ἰμπ. 376, Θησ. Γ' [29^{7}], Φαλλίδ. 7, Ἐρωτόκρ. Α' 599, Γ' 1462, Εὐγέν. 513.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρχοντικός*. Ἡ λ. καὶ στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μὲ τρόπο ποὺ ταιριάζει σὲ ἄρχοντα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸ κάστρον τῆς καρδίας μου μόνη νὰ τὸ ὑποτάξῃς, ἀρχοντικὰ νὰ τὸν διαβῇς τὸν πύργον τῆς ζωῆς μου* Λίβ. Ν 1265· *μὲ κανάκια μ' ἀναθρέψα, δασκαλιὲς μ' ἐδασκαλέψα καὶ ἀρχοντικὰ ἐνεθράφηκα . . .* Φαλλίδ. 7.

ἀρχοντικὸ(ν) τό, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 247, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 417 δίς, Κατζ. Γ' 455, Δ' 81, Τσιρίγ., Ἐπιστ. 168, 170, Στάθ. Α' 108, Τζάνε, Κρ. πόλ. 136^{9} (ἔκδ. *ἀρχοντικά*· Ξανθ., BZ 18, 1909, 593, διόρθ. σὲ *ἀρχοντικό*), 156^{21}, 243^{24}, 280^{19}, 485^{13}, 563^{19}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 36^{26}, 54^{15}.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀρχοντικὸς* ὡς οὐσ.

α) (Συνήθ. σὲ πληθ.) τὸ σπίτι ἄρχοντα, πλουσίου· γενικὰ κάθε σπίτι (σὲ ἔνδειξη φιλοφρόνησης) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρχοντικὸς* Β1α): *καὶ χοιρομέρια στὸν καπνὸ γὴ κ' εἰς ἀέρα κι' ἄλλα φαητὰ θωροῦν τὰ μάτια μου σ' ἀρχοντικὰ μεγάλα* Στάθ. Α' 108· *Μὰ πάντα πλούτη καὶ χαρὲς νά 'ναι στ' ἀρχοντικό σας κι' ὅλες τοῦ κόσμου τὲς τιμὲς νά 'χῃ τὸ πρόσωπό σας* Τζάνε, Κρ. πόλ. 136^{9}· *ἤθελε νὰ μὲ βάλῃ καὶ τούτη σ' ἕν' ἀρχοντικὸ* Κατζ. Δ' 81· βλ. καὶ *ἀνώγαιον* 1, 3, *αὐλή, μετόχι*· **β**) (συνεκδ.) οἰκογένεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρχοντικὸς* Β1β): *Τὸν θεῖον της τὸν Καλλογιάνην καὶ ὅλον του τὸ ἀρχοντικὸν εὐχόμεθα* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 36^{26}· Τσιρίγ., Ἐπιστ. 168. Βλ. καὶ *φαμελιά*.

ἀρχοντικός, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. 306, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4^{42} σχόλ., Β' 1^{64}, Διγ. Ζ 4039, Θρ. Κων/π. Β 112, Θρ. Κων/π. διάλ. 118, Μαχ. 92^{34}, Κάτης 99, Γαδ. διήγ. 247, Σκλάβ. 21, Σοφιαν., Παιδαγ. 100, Κατζ. Ε' 437, Πιστ. βοσκ. III 6, 252, Φαλλίδ. 5, Σουμμ., Ρεμπελ. 186, Διγ. Ἄνδρ. 402^{22}, Ἐρωτόκρ. Α' 702, Β' 1322, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [700], Γ' [423], Ζήν. Β' 143.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρχοντικὸς* (L-S Suppl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ ἀνήκει σὲ ἄρχοντα, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἄρχοντα (Πβ. L-S στὴ λ. 1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἦσαν ἀπὸ ἀρχοντικὴν ρίζαν καὶ ἀπὸ εὐγενικοὺς καὶ μεγάλους καὶ ὀνομαστοὺς προπάππους* Παράφρ. Μανασσ. Β 306· *Εἶχα κύρη εὐγενικό, μάννα ἀπὸ αἷμα ἀρχοντικὸ* Φαλλίδ. 5· *μὲ τὸ σπαθὶ ξετρέχει καὶ κόβει ὀγιὰ νὰ χαθοῦ τ' ἀρχοντικὰ κλωνάρια* Ζήν. Β' 143. **2α**) Ποὺ ταιριάζει σὲ ἄρχοντα, σὲ εὐγενῆ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ ἔχῃ τάξεις καὶ ἤθη ἀρχοντικὰ καὶ ρωμαϊκὰ* Σοφιαν., Παιδαγ. 100· *Εἶχε δὲ καὶ τάξεις ἀρχοντικάς, τὰς ὁποίας δὲν εἶχεν τινὰς εἰς τὸν κόσμον* Διγ. Ἄνδρ. 402^{22}· **β**) ποὺ ταιριάζει σὲ ἄρχοντα· μεγαλοπρεπὴς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *στ' ἀρχοντικὰ ἀναρίματα κ' εἰς τῆς ἀντρειᾶς τὸ νάττο* Ἐρωτόκρ. Β' 1322· *χορὸς ἀρχοντικὸς* Κάτης 99· *ἐγίνην... φέστα καὶ ἀρχοντικὸν παναγύριν ὀκτὼ ἡμέρας* Μαχ. 92^{34}. **3**) Ποὺ ἔχει τὰ ἤθη, τοὺς τρόπους ἢ τὴν ἐμφάνιση τοῦ ἄρχοντα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4, 5): *Μιὰ ἀρχοντικὴ νεράιδα καὶ εὐγενικὴ περίσσια μέσα σ' ὅλες* Πιστ. βοσκ. III 6, 252· *ἀρχοντικὰ κοράσια τιμημένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [423]· *ἔν' τους ἐδῶ ποὺ κλαίσινε ὄχ τὴ χαρά! Θωρεῖς τσι, πλοῦσοι κι' ἀρχοντικοὶ πολλὰ* Κατζ. Ε' 437. **4**) (Ὡς οὐσ.) εὐγενὴς νέος: *νιούτσικοι κι' ἀρχοντικοὶ χίλιοι τὲς πεθυμοῦσι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [700].

ἀρχόντισσα ἡ, Προδρ. IV 129 l, m (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. 167^{13,14}, 418^{31}, Βέλθ. 553, Ἀκ. Σπαν. 36^{266}, Πόλ. Τρωάδ. 607, Χρον. Μορ. Η 4400, 7474, 7545, 7624, 8031, Ἐρωτοπ. 387, Ἀπολλών. 215, 524, 774, Ἀχιλλ. L 842, Ἰμπ. 66, 473, 480, 859, Θρ. Κων/π. διάλ. 138, Μαχ. 216^{18}, Σφρ., Χρον. μ. 100^{15}, Θησ. (Foll.) I 137, Χούμνου, Π.Δ. XIII 18, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 400, Σαχλ., Ἀφήγ. 749, Φαλιέρ., Λόγ. 321, Βεντράμ., Φιλ. 262, Ψευδο-Σφρ. 370^{36}, Δεφ., Λόγ. 288, 357, 514, Θρ. Κύπρ. Κ 477, Θρ. Κύπρ. Μ 364, 434, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394, 395, Ἱστ. Βλαχ. 1042, Σουμμ., Ρεμπελ. 167, Λεηλ. Παροικ. 375, Τζάνε, Κρ. πόλ. 259^{13}.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *ἄρχοντας*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄρχοντας*).

1) Σύζυγος τοῦ ἄρχοντα, γυναίκα σεβαστὴ (Βλ. Du Cange, λ. *ἄρχοντες*): *εἰς ἄρχοντας εὐγενικοὺς θέλω σᾶς ἀκουμπήσει, νὰ σᾶς ποιήσω ἀρχόντισσας εἰς τὸν παρόντα κόσμον* Ἰμπ. 66. **2α**) Εὐγενὴς δέσποινα (Βλ. καὶ Du Cange, ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *τρέχουσι πάντες βασιλεῖς, ἄρχοντες, μεγιστάνοι, ἀρχόντισσες εὐγενικές, βασι-*

λέων θυγατέρες Πόλ. Τρωάδ. 607· βλ. καὶ *κυρά*· **β**) εὐγενὴς ἀκόλουθος: *Καὶ ὡς εἶδεν* (ἐνν. ἡ κόρη τοῦ Φαραὼ) *τὸ παράξενον θαύμασμαν τὸ μεγάλον, λέγει πρὸς τὲς ἀρχόντισσες: «Μωσῆν νὰ τόνε βγάλω»* Χούμνου, Π.Δ. XIII 18. Βλ. καὶ *ἄρχων* 5β· (φιλοφρονητικὰ) κυρά: *λέγουσιν οἱ ἀρχόντισσες, οἱ συνανάθροφές μου, ὅτι μ' ἀπελησμόνησες καὶ ἄλλην καμίαν βλέπεις* Ἐρωτοπ. 387· βλ. καὶ *ἀμίρισσα, κυρά.* **3**) Σύζυγος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α3): *ν' ἀξιωθῆς ἀρχόντισσα νὰ πάρῃς* Δεφ., Λόγ. 288. **4**) (Εἰρωνικὰ) γυναίκα ὕποπτης ἠθικῆς: *θωρεῖτε τὲς ἀρχόντισσες ἐσεῖς ὁποὺ ἀγαπᾶτε, ποὺ 'χετε νὰ 'ξοδιάζετε, κανεὶς μηδὲν λυπᾶται· κατὰ καιρὸν πηδᾶτε τες, συχνὰ μηδὲν ὑπᾶτε* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 400. Βλ. καὶ *πολιτική, πουτάνα.*

ἀρχοντοθυγατέρα ἡ, Θρ. Κων/π. Β 115.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄρχοντας* καὶ *θυγατέρα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κόρη εὐγενοῦς ἢ πλουσίου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἔμπαιναν στ' ἀρχοντικὰ τὰ σπίτια* (παραλ. 1 στ.) *καὶ ἀπὸ τὰ κοινόβια, ἐξέβαζαν ἐγκλεῖστρες ἀπὸ τὰ μοναστήρια ἀρχοντοθυγατέρες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχοντοπούλα.*

ἀρχοντολόγι(ν) τό, Χρον. Μορ. Η 1642, 4106, 5174, 5469, 8897, Πουλολ. Ζ 400, 453, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 313, Μαχ. 140^{18}, Θησ. ΙΑ' [43^{8}], ΙΒ' [66^{3}], Διήγ. Ἀλ. V 86, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, 393, Βίος Δημ. Μοσχ. 281, 523.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρχοντας* καὶ τὴν κατάλ. *-λόγι*. Γιὰ τὴν κατάλ. *-λόγι* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 22, 1910, 247-251 καὶ Glotta 2, 1910, 294-297.

α) Τὸ σύνολο τῶν ἀρχόντων (Πβ. Χατζιδ., ὅ.π., Kugeas, Glotta 1, 1909, 99 καὶ ΙΛ): *τὸ ἀρχοντολόγι τοῦ Μορέως* Χρον. Μορ. Η 1642· **β**) ἡ τάξη τῶν πλουσίων (πβ. ΙΛ): *ὅπου ἦσαν οἱ περίτου περπεριάρηδες, οἱ περίτου τοῦ συγκρίτου καὶ οὖλον τὸ ἀρχοντολόγιν τοὺς πουρζέζηδες τῆς Λευκωσίας* Μαχ. 140^{18}.

ἀρχοντοπούλα ἡ, Διγ. Ζ 68, 83, 84, 165, 224, 265, Ἐρωτοπ. 2, Ἀχιλλ. L 565, Ἀχιλλ. Ν 832, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 316, Ch. pop. 118, Σαχλ., Β' (Wagn.) PM 453, Σαχλ., Ἀφήγ. 691, Βίος Δημ. Μοσχ. 679, Ἐπιστ. Ἡγουμ. 174, Διγ. Ἄνδρ. 314^{7}, 318^{9}, Εὐγέν. 783, Λίμπον. 205, Διγ. Ο 101, Τζάνε, Κρ. πόλ. 507^{22}, Διακρούσ. 94^{27}.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *ἀρχοντόπουλο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχοντοπούλλα*).

Κόρη εὐγενοῦς ἢ πλουσίου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *εἶχεν κοράσια εὐγενικά, βαγίτσες ὡριωμένες καὶ ἀρχοντοποῦλες δώδεκα καλές, ὡραιωμένες* Ἀχιλλ. L 565· *Ἂν ἤξευρα, κυράτσα μου, πότε θέλεις κινήσει καὶ πόθεν θέλεις διαβῇ μὲ τὲς ἀρχοντοποῦλες . . .* Ἐρωτοπ. 2. Βλ. καὶ *ἀρχοντοθυγατέρα, θηλυκός, κοπελιά, κοπελούδα, κορασίδα, κοράσιο κόρη, λυγερή.*

ἀρχοντόπουλο(ν) τό, Ἑλλην. νόμ. 551^{19}, Πόλ. Τρωάδ. 758, Χρον. Μορ. Η 554, 1644, 3786, 5464, 8751, Πουλολ. Ἀθ. 227, 440, Πουλολ. 25, Περὶ ξεν. Α 479, Ἀπολλών. 274, Λίβ. Esc. 896, Ἀχιλλ. L 146, Ἀχιλλ. Ν 224, Ἀχιλλ. Ο 154, Σφρ., Χρον. μ. 10^{4}, 74^{18}, 78^{23}, Ἀρμούρ. 2, Διήγ. Ἀλ. V 51, 85, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν. 499, κριτ. ὑπ.), Σαχλ., Ἀφήγ. 839, Διήγ. Ἀλ. G 273^{1}, 279^{34-5}, 280^{28-9}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 416, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 443, Ἱστ. Βλαχ. 556, Σουμμ., Ρεμπελ. 159, Ἐρωτόκρ. Β' 187, 202, 2067, Τζάνε, Κρ. πόλ. 585^{30}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρχοντας* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλον*. Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρχοντόπουλλο*. Βλ. καὶ *ἀρχοντοπούλα* (ἐτυμολ.).

α) Γιὸς ἄρχοντα ἢ πλουσίου (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἄρχοντες, ἀρχοντόπουλα καὶ πένητες*

ὁμοίως πολλοὶ ἐξ αὕτους ἀπέθαναν ἐκ τὴν μεγάλην θλίψην Πόλ. Τρωάδ. 758· *οὐδ' ἀκριβὰ ἀρχοντόπουλα, οὐ βασιλέων τέκνα* Περὶ ξεν. Α 479· **β**) ὁ γιὸς εὐγενοῦς ἢ εὐγενής: *ἀφότου ἐσωρεύτησαν ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀνδραβίδα, τὸ ἀρχοντολόγι τοῦ Μορέως . . . ἐποίκασιν συμβίβασιν μετὰ τὸν Καμπανέσην ὅτι ὅλα τὰ ἀρχοντόπουλα ὅπου εἶχασιν προνοῖες . . .* Χρον. Μορ. Η 1644.

ἀρχοντόπουλος ὁ, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 443, Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{18}· *ἀρκοντόπουλος*, Ἀνακάλ. 71.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρχοντας* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλος*. Γιὰ τὴν κατάλ. *-πουλος* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 636 κέ. Ἡ λ. ἤδη στὴν Ἄννα Κομνηνὴ (Sophocl.) καὶ κατὰ ἐκδ. Moravcsik (καὶ Sophocl.) καὶ στὸν Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν. 32^{94-101} (αἰτ. *ἀρχοντόπουλον*). Βλ. καὶ Du Cange (λ. *ἄρχοντες*, σ. 133).

Γιὸς ἄρχοντα ἢ πλουσίου, ἀρχοντόπουλο (Γιὰ τὴν παλαιότερη σημασ. βλ. Ἀμ., Ἑλλην. 6, 1933, 326, Glykatzi-Ahrweiler, Recherches sur l'admin. de l'emp. byz. aux IXe- XIe s., Παρίσι 1960, 28-9 καὶ Jakoby, Trav. et Mém. 2, 1967, 431, 443): *Ἄρχοντες, ἀρκοντόπουλοι, ἀρχόντισσες μεγάλες* Ἀνακάλ. 71· *Εἰς τὸ φανάρι ἤτονε Τζώρτζης ὁ Μορεζίνης κ' εἰς τ' ἄλλο ἀρχοντόπουλος Κορνάρος Κατερίνης* Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{18}. Βλ. καὶ *ἀφεντόπουλος, βασιλόπουλο.*

ἀρχοντυνίσκω, Μαχ. 622^{5}.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχοντύνω* καὶ τὴν κατάλ. *-ίσκω* (Πβ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 296 κέ.). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, λ. *ἄρχοντες* καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *ἀρχοντυνίσκω*).

Γίνομαι πλούσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ οἱ ἄρχοντες ἀρχοντυνίσκασιν καὶ οἱ δελοιποὶ ἀποὺ τὰ κούρση τοὺς Σαρακηνοὺς* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχονταίνω.*

ἄρχος ὁ, Ἀσσίζ. 27^{16}, 97^{14}, 275^{3}, 285^{28}, Ἑρμον. Κ 253, Ἀπολλών. (Wagn.) 575, Βεν. 15, Μαχ. 172^{27}, 520^{31}, Θησ. Ϛ' [65^{3}], Νεκρ. Βασιλ. 81, Σαχλ. Ν 278, Σαχλ., Ἀφήγ. 170, Κυπρ. ἐρωτ. 153^{19}, Σκλάβ. 67, 76, Συναξ. γυν. 389, Φαλιέρ., Λόγ. 319, Δεφ., Λόγ. 355, Πεντ. Ἔξ. ΙΙ 14, ΙΙΙ 1, XVIII 1, Ἀχέλ. 1884, 2396, Χρον. σουλτ. 84^{27}, 93^{7}, 116^{7}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 371, 417, Φορτουν. Ἀφ. 34, Βίος Δημ. Μοσχ. 137, 402, 425, Σεβήρ., Διαθ. 190, Ἱστ. Βλαχ. 719, 1246, 1553, Σουμμ., Ρεμπελ. 176, Εὐγέν. πρόσωπα 39, Διγ. Ο 2325, Τζάνε, Κρ. πόλ. 234^{14}, 353^{21}, 368^{12} (ἔκδ. *ἄρχω*· Ξανθ., BZ 18, 1909, 596, διόρθ. *ἄρχο*) 588^{1}, 206^{4}, Ἀλφ. (Mor.) IV^{65}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄρχων* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 190 καὶ Β' 9). Ἡ λέξη καὶ σήμερα (ΙΛ' λ. *ἄρχοντας*).

Α'1) Ὁ ἐπικεφαλῆς, ἀρχηγός: *τὸν δὲ Παφλαγόνων ἄρχον, τὸν Πυλαιμενέα, μέσον ἐν τῇ ὠμοκλεῖδι τρώσας* Ἑρμον. Κ 253· *τίς σὲ ἔβαλε γιὰ ἀνὴρ ἄρχο καὶ κρίτη ἀπάνου μας;* Πεντ. Ἔξ. ΙΙ 14· (σὲ προσφών.) *ἄφησ', ἄρχο, αὐτὴ τὴ ζάλη* Ζήν. Β' 43. **2α**) Ἄρχοντας, «εὐγενής» (Τίτλος εὐγενοῦς φεουδάρχη ἢ ἄλλου προσώπου ἀπὸ τὴν ἀνώτερη τάξη. Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 318 καὶ Κατσουρ., ΕΜΑ 5, 1955, 84. Πβ. ΙΛ, λ. *ἄρχοντας* Α1): *Ὁ ἄρχος ἐντέχεται μὲ τὴν βουλὴν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας του . . . νὰ βάλη ἐμπαλὴ τῆς χώρας του* Ἀσσίζ. 275^{3}· *νὰ δείξω τσῆ ἐκλαμπρότης σου, ἀφέντη τιμημένε, μέσα στοὺς ἄλλους ἐκλεκτέ, ἄρχο χαριτωμένε* Φορτουν. Ἀφ. 34· *τοῦ ἄρχου τοῦ Κονταρίνη Δὰλ Τζάφο* Σεβήρ., Διαθ. 190· *νὰ συμμαζωκτοῦν ὅλοι εἰς τὸν Ἄμμον σιμὰ εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἄρχου* Σουμμ., Ρεμπελ. 176· **β**) ἄρχοντας, εὐγενής, πλούσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄρχοντας* Α2): *Λοιπὸν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἦτόν τις ἄρχος μέγας, ἐχθρὸς δὲ καὶ ἐπίβουλος τοῦ Δημητρίου*

μέγας Βίος Δημ. Μοσχ. 137· *Μεγάλος ἄρχος ἢ μικρός, εὐγενικὸς στρατιώτης* Θησ. Ϛ' [65^{3}]· *ὁ Χάρων δὲν ἐντρέπεται οὐδ' ἄρχον οὐδὲ ῥῆγα* Νεκρ. βασιλ. 81· *ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ντρέπεται ἄρχον ἢ βασιλέα* Ἱστ. Βλαχ. 1553. **3**) Ἱερέας: *καὶ ὁ Μοσὲ ἔβοσκεν τὸ ποίμνιο τοῦ Ἰιθρὸ τοῦ πεθεροῦ του, ἄρχος τῆς Μιδιὰν* Πεντ. Ἔξ. III 1. Βλ. καὶ *πρεσβύτης*. **4**) Σύζυγος (Ἡ σημασία καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄρχοντας* Α3): *Δός με κούπα νεράκι διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἄρχου σου* . . . (παραλ. 4 στ.) . . . *βούλεσαι νὰ ἀποθάνης δι' ἄνδραν ὅπου ἔχασες;* Συναξ. γυν. 389. **Β'** (Ἐπιθετ.) πλούσιος: *Καλὸν εἶναι νὰ ποίσης ἀγάπην, ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἄρχος καὶ ἀπομεινίσκει ὥστη ν' ἀγανακτήσης τὸν ὅξοδον καὶ ν' ἀπολογιάσης τοὺς ξένους νὰ πᾶσιν καὶ νὰ μείνης μοναχὸς . . . καὶ ἀπηδᾶ σου ἀξάφνου* Μαχ. 172^{27}.—Βλ. καὶ *ἀρχός, ἄρχων*.

ἀρχὸς ὁ, Πεντ. Γέν. XXXVII 36, XXXIX 1, 21, XLVII 6, Ἔξ. I 11, Δευτ. XX 9.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀρχὸς* (ἂν δὲν πρόκ. γ.ὰ τὸ οὐσ. *ἄρχος* μὲ καταβιβ. τόνου). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὁ ἐπικεφαλῆς, ἀρχηγὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1· καὶ σὲ χφ. τοῦ 1590, βλ. Λαούρδα, Κρ. Χρ. 5, 1951, 235. Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀρχὸς τῶν μακελλάρων* αὐτ. Γέν. XXXIX 1· *ἔδωκεν τὴ χάρη του εἰς τὰ μάτια ἀρχοῦ σπίτι τῆς φυλακῆς* αὐτ. Γέν. XXXIX 21· *νὰ ἀναγράψουν ἀρχοὺς στρατιὲς* αὐτ. Δευτ. XX 9. Βλ. καὶ *ἄρχος, ἄρχων*.

ἀρχοστράτορας ὁ, βλ. *ἀρχιστράτορας*.

ἀρχύτερα, ἐπίρρ.· *ἀρχύτεραν,* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150^{26}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀρχύτερος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πρὶν (ἀπὸ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἔπιασε τὴν ἀσβέστην μὲ τὰ χέρια του . . . καὶ ἔριξε εἰς τὸ θεμέλιον ἀρχύτεραν ἀπὸ ὅλους* ὅ.π.

ἀρχύτεραν, ἐπίρρ., βλ. *ἀρχύτερα*.

ἄρχω, (I), Λόγ. παρηγ. L 322, Προδρ. I 202, II 190, III 33, 141 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 142, 191, 216 οο (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), IV 1γγ (χφ CSA) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 3149, Διγ. Gr. V 99, Διγ. (Hess.) Esc. 66, 154, Διγ. Τρ. 6, 1713, 2128, 2222, 2439, Διγ. Α 415, Βέλθ. 82, 787, 910, 965, 999, 1281, Ἑρμον. Α 185, 236, Β 328, Γ 328, Ε 32, Ζ 193, Η 197, Ψ 73, Χρον. Μορ. Ρ 2128, 3824, 4027, Πουλολ. Ἀθ. 439, Πανάρ. 80^{7}, Λίβ. Ρ 518, 567, 957, 1135, 1351, 2106, 2441, Λίβ. (Lamb.) Ν 25, 495, 658, Λίβ. Esc. 157 (κριτ. ὑπ.), 300 (κριτ. ὑπ.), 2175, 2591, Λίβ. Ν 1235, 1551, 2604, Ἀχιλλ. Ν 350, Χρον. Τόκκων 1472, 3449, Φυσιολ. (Zur.) Χ 2 β^{2}, Δούκ. 31^{8}, 131^{13}, 209^{2}, Σφρ., Χρον. μ. 70^{14}, 118^{4}, Μάρκ., Βουλκ. 341^{15}, Ριμ. Βελ. 44, Ἀλεξ. 2438, Ἔκθ. χρον. 37^{18}, Ψευδο-Σφρ. 430^{28}, Πεντ. Ἀρ. XXXI 14, Δευτ. XXXIII 29, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 63, Βίος γέρ. V 29· μτχ. *ἀρχομένος,* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1054.

Τὸ ἀρχ. *ἄρχω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.) καὶ ΙΛ (λ. *ἄρχομαι*).

1) (Ἐνεργ.) εἶμαι ἀρχηγός, ἐξουσιάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II· καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5): *τὸν τόπον τοῦτον πλέον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἄρχης* Σφρ., Χρον. μ. 118^{4}· *ὡσὰν ἐσένα 'φτύχησα κ' εἶχα ἐκεῖνα τά 'ρχεις* Ἀλεξ. 2438. Φρ. *ἄρχω τὴν ἀρχὴν* = ἀσκῶ τὴν ἐξουσία: *σὺ δὲ ἐνταῦθα εὑρισκόμενος ἄρχε καλῶς τὴν ἀρχήν σου καὶ παῦσε τὰς ἀδικίας* Σφρ., Χρον. μ. 70^{14}· βλ. καὶ *ἀρχηγετῶ*. Μτχ.: *ἡ ἄρχουσα* = ἡ ἀρχόντισσα: *Καὶ ἦν ἰδεῖν . . . ἀνδραποδισμοὺς τῶν εὐγενῶν ἀρχουσῶν καὶ παρθένων* Ψευδο-Σφρ. 430^{28}. **2**) (Μέσ.) ἀρχίζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Λοιπὸν καὶ τὴν ἀφήγησιν ἄρξομαι τῆς ἀγάπης* Λίβ. (Lamb.) Ν 25. Μτχ.: *ἀρχομένοι* = ὑπήκοοι (Ἡ σημασ.

ἀρχ., L-S στὴ λ. II4· καὶ σήμ. Δημητράκ. στὴ λ. 7): *πάντες οἱ τοῦ ῥωμαϊκοῦ γένους ἐκλελεγμένοι, ἄρχοντες εὐγενέστατοι, ὁμοῦ καὶ ἀρχομένοι* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1054.

ἄρχω, (II)· *ἄρχουνται,* Πεντ. Ἀρ. XXXI 14, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἔρχουνται* (Πβ. Π.Δ. Ἀρ. XXXI 14).

ἀρχῶ, Θησ. (Foll.) I, 23.

Ἀπὸ τὸ *ἀρχίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀρχίζω*).

Κάνω ἀρχή, ἀρχίζω: *ἀρχεῖ κυρὰ καὶ λέγει τους: «Κυράδες φουμισμένες !»* ὅ.π.

ἄρχων ὁ, Προδρ. III 233, Μανασσ., Χρον. 990, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 344, Πωρικ. V 199^{7}, Ἀσσίζ. 76^{7}, 360^{7}, Διγ. Esc. 256, Βέλθ. 170, Ἑρμον. Γ 321, Βίος Ἀλ. 3944, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4^{15,23,24}, Β' 6^{5}, Λίβ. Esc. 2333, Θρ. πατρ. Ο 5, Σφρ., Χρον. μ. 76^{8}, 140^{2}, 144^{3}, Διήγ. Ἀλ. V 84, Ἔκθ. χρον. 27^{21}, Ἀπόκοπ. 314, Κορων., Μπούας 35, Ἀχέλ. 1270, Ἱστ. πολιτ. 34^{20}, 38^{4}, 65^{1}, Ἱστ. Βλαχ. 495, Παρθεν., Γράμμ. 227, Συναδ., Χρον. 33, Λίμπον. 473· *ἄρχων - ἄρχοντας,* Διγ. Gr. V 74, Διγ. (Hess.) Esc. 746, Διγ. Τρ. 1672, Βέλθ. 167, Ἀχιλλ. Ν 81, Θησ. ΙΒ' [31^{2}], Διήγ. Ἀλ. V 23, 44, Ἔκθ. χρον. 9^{21}, Ἱστ. πατρ. 175^{3}, Ἱστ. Βλαχ. 1356, Διακρούσ. 112^{9}· *ἄρχοντας,* Κρασοπ. 1, Πόλ. Τρωαδ. 351, Χρον. Μορ. Η 1435, 1833, Χρον. Μορ. Ρ 2075, Διήγ. παιδ. 920, Διήγ. Βελ. (Cant.) 274, Ἀπολλών. 774, 778, Ἀχιλλ. L 146, Βεν. 47, 83, Ἀνακάλ. 71, Θρ. Κων/π. διάλ. 111, Παρασπ., Βάρν. C 188, Μαχ. 10^{21}, 146^{5}, 474^{26}, Νεκρ. βασιλ. 1, Ριμ. Βελ. 317, Διήγ. Ἀλ. V 85, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 148^{37}, Ἀπόκοπ. 469, Πικατ. 283, Κορων., Μπούας 86, Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 201, Δεφ., Σωσ. 33, Αἰτωλ., Μῦθ. 127^{2}, Χρον. σουλτ. 30^{5}, Ἀλφ. 11^{α}, Κατζ. Ε' 516, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, 169, 183, Διγ. Ἄνδρ. 356^{4}, Βακτ. ἀρχιερ. 209, Λίμπον. Ἐπίλ. 1, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 27, 88, Τζάνε, Κρ. πόλ. 175^{17}, 342^{6}, 407^{16}, 452^{13}, 540^{26}, 587^{30}, Ἀλφ. (Mor.) III 5.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρχων*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄρχοντας*).

1) Ἡγεμόνας, κυβερνήτης (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I· καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Ἀνεντρανίζω καὶ θωρῶ τοὺς ἄρχοντες ἐκείνους, τὰ φρόνιμα καὶ φουμιστά, ἐξάκουστα κεφάλια* Βεν. 83· Προδρ. III 233. Βλ. καὶ *αὐθέντης*. **2**) Ἀρχηγὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I): *Περὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔαρος ἐκστρατεύσας κατὰ τοῦ Εὐρίπου ὁ τῶν εὐσεβῶν ἄρχων* Σφρ., Χρον. μ. 140^{2}. Φρ. *ὁ ἄρχων τοῦ κακοῦ* = ὁ διάβολος: *ἀλλὰ ὁ ἄρχων τοῦ κακοῦ ἀναθεματισμένος* (παραλ. 1 στ.) *τώρά 'πεν ὁποὺ δύνομαι κάποιον κακὸν νὰ κάμω· στοὺς σταυρωμένους τοὺς πιστοὺς τώρα γοργὸν ἂς δράμω* Ἀχέλ. 1270. Βλ. καὶ *ἀρχέκακος*. **3**) Δικαστὴς (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. II1): *Μὴ προχείρως ὁ ἄρχων κεφαλικὴν τιμωρίαν φερέτω* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4^{24}. Βλ. καὶ *ἀβογαδόρος* 1. **4α**) Εὐγενής, προύχοντας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *καὶ διὰ τὴν ἀφορμὴν ἐτούτην ὀχτρευτήκανε οἱ ποπολάροι μὲ τοὺς ἄρχοντας* Σουμμ., Ρεμπελ. 169· **β**) σημαίνουσα προσωπικότητα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *εἶδα γερὸν κ' ἐρρώστησεν κ' εἶδ' ἀστενῆ νὰ γιάνη, σκλάβον ἀφέντη καὶ ἄρχοντα πολλὲς φορὲς τὸν δοῦλον* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 201. **5α**) Ἀξιωματοῦχος (Πβ. L-S στὴ λ. II 1): *τρισχίλιοι ἐκαβαλίκευσαν ἄρχοντες τῶν κατέργων* Διήγ. Βελ. (Cant.) 274· **β**) ἀξιωματοῦχος, εὐγενὴς ἀκόλουθος: *Ὁ Ἀλέξανδρος ἐγύρισε πρὸς τοὺς ἄρχοντές του καὶ εἰς τοὺς αὐθεντάδες καὶ ἔσεισεν τὸ κεφάλιν του καὶ εἶπεν*... Διήγ. Ἀλ. V 85. Βλ. καὶ *ἀρχόντισσα* 2γ. **6**) Πλούσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *ἔκαμεν ὁ πατέρας μου μεγάλην τράπεζαν καὶ ἐφίλευσεν τὸν ἀρχιερέα καὶ ὅλους τοὺς ἱερεῖς καὶ κληρικοὺς καὶ ἄρχοντας καὶ πτωχοὺς* Συναδ., Χρον. 33. **7**) Ἰδιοκτήτης, κύριος: *καὶ ἐὰν ὁ ἄρχων τοῦ πραγμάτου ἠμπορεῖ νὰ δείξη μὲ β' μάρτυρας. . . ὅτι δι' ἀφορμὴν τοῦ καμηλάρη ἔπεσεν τὸ καμήλι* Ἀσσίζ. 76^{7}. Βλ. καὶ *αὐθέντης*. **8**) (Προσφών.): *Σταθῆτε, πάντες ἄρχοντες, νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ τί 'δα*

Νεκρ. βασιλ. 1. **9**) (Μὲ λέξεις ποὺ σημαίνουν ἀξίωμα) τιμητικὸς χαρακτηρισμός: *Ἄρχον ἀποκρισιάρη, νὰ σὲ εἴπωμεν καλὰ μαντάτα* Σφρ., Χρον. μ. 76^{8}. Βλ. καὶ ἄρχος.

ἀρῶ, Πόλ. Τρωάδ. 151, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ ἀπὸ (Βλ. Ἄνδρ., Ἀθ. 51, 1940, 24).

ἄρωμα τό, Μυστ. 62, Πόλ. Τρωάδ. 697, 699, Θησ. Ζ' [28^{5}, 48^{7}, 77^{2}], Χούμνου, Π.Δ. XII 4, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{44}, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44, Συμμ., Παστ. φίδ. Ε' [400].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄρωμα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Εὐχάριστη μυρωδιά, εὐωδιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὥσπερ καπνὸς τοῦ λιβανιοῦ τὸ ἄρωμα χρισμένη* Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{44}· **β**) ἄρωμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *καὶ βαλσαμόλαιον ἄπληστον ἐχρίσαν τὸ κορμίν του ἀπέσωθεν καὶ ἔξωθεν μετὰ τῶν ἀρωμάτων* Πόλ. Τρωάδ. 699. **2**) Καρύκευμα, μπαχαρικὸ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. ἄρωμα Α καὶ σημερ., Δημητράκ.): *ἀπομακριὰς ἐβλέπουσιν καμήλια φορτωμένα· πολλὲς λογὲς ἀρώματα ἦταν σ' αὐτὰ βαλμένα* Χούμνου, Π.Δ. XII 4. Βλ. καὶ ἄρτυμα 1, ἀρτυματικόν, ἀρτυσία, ἀρωματικὸς οὐδ. 2.

ἀρωματικός, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 238^{31}, Ἱερακοσ. 388^{14-5}, 389^{4}, 458^{17}, Φυσιολ. 351^{24}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1812, Συμμ., Παστ. φίδ. Ε' [401].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀρωματικός*.

α) Ποὺ ἀναδίδει εὐωδιά, ποὺ μοσχοβολάει (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Καὶ κάμετε ἀρωματικὴν λαύραν καὶ μυρισμένην* Συμμ., Παστ. φίδ. Ε' [401]· **β**) *φύλλον ἀρωματικὸν* = εἶδος φαρμακευτικοῦ φυτοῦ: *Πέπεριν, ἀγριοσταπίδα, κενταύριον, φύλλον ἀρωματικὸν . . . ταῦτα πάντα στάθμησον* Ἱερακοσ. 388^{14-5}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. **1**) Ἄρωμα: *ἐκ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἐξέρχεται πᾶσα εὐωδία ἀρωματικῶν* Φυσιολ. 351^{24}. Βλ. καὶ ἄρωμα 1β. **2**) Μπαχαρικό, καρύκευμα (βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 44): *Τὸ δικαίωμαν πάντων τῶν ἀρωματικῶν, τουτέστιν ὅλων τῶν ἀρτυματικῶν τοὺς μυρεψίους, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ πάρουν . . .* Ἀσσίζ. 238^{31}. Βλ. καὶ ἄρωμα 2.

ἀρωματῶ, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{46} (ἔκδ. ἀρωματῶν· διορθώσ. ἀρωματεῖ).

Ἀπὸ τὸ *ἀρωματίζω*.

Εὐωδιάζω: *ὅπου σταθῇ ἀρωματεῖ καὶ μυρωδία μυρίζει* ὅ.π.

ἄρωπος, Ἰατροσ. κῶδ. νδ'.

ἀρωτῶ, βλ. ἐρωτῶ.

ἄς, μόριο, Σταφ., Ἰατροσ. 2^{49}, Μυστ. 52, 56, Σπαν. Α 160, Σπαν. Ο 218, Προδρ. I 104, 212, III 216 ii (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Καλλίμ. 939, Ἀσσίζ. 368^{2}, Ἑλλην. νόμ. 516^{13}, Διγ. Gr. 1283, Βέλθ. 155, 1177, Χρον. Μορ. Η 4936, Χρον. Μορ. Ρ 1007, Λίβ. Ρ 1578, 1972, Λίβ. Sc. 366, Λίβ. Ν 16, Ἀχιλλ. Ν 546, Σαχλ., Ἀφήγ. 634, Ἔκθ. χρον. 52^{21}, Συναξ. γυν. 703, Κορων., Μπούας 125, Σφρ., Χρον. μ. 18^{14}, 22^{4}, Πεντ. Γέν. I 3, Κατζ. Γ' 539, Δ' 47, Ἐρωφ. Γ' 189, Πιστ. βοσκ. I 1, 148, Ἱστ. Βλαχ. 145, Διγ. Ἄνδρ. 318^{33}, Ἐρωτόκρ. Γ' 416, Θυσ.^{2} 551, 861, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 84, Συναδ., Χρον. 61, Τζάνε, Κρ. πόλ. 469^{26}, 534^{5}, κ.π.ά.

Ἀπὸ τὴν προστ. *ἄφες* τοῦ ἀρχ. *ἀφίημι* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 197, 210). Κατὰ Jannaris, Histor. Greek Grammar § 150, 949, 996, 1916, ἀπὸ τὴν προστ. *ἔασε* τοῦ *ἐάσω*. Ἡ λ. ἤδη στὸν 8. αἰ. (Hatzid., Einleit. 16-7) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Προτροπὴ (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μὴν ἀπομένη μοναχή, μ'ἄς εἶστε*

μετ' ἐκείνη Θυσ.^{2} 551· *εἶπεν ὁ Θεός: ἂς εἶναι Φῶς* Πεντ. Γέν. I 3· *ἄλλαξον τὸ δύσπιστον καὶ δεῦτε ἂς στραφῶμεν* Βέλθ. 155· **β**) σκοπὸς (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *παράκυψον, ὀμμάτια μου, ἂς ἴδω σου τὸ κάλλος* Διγ. Gr. 1283. **2α**) Αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνη στὸ παρελθὸν (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀλλ' ἂς ἐκάθου σιγηρὸς καὶ ἀπομεριμνημένος καὶ ἂς ἔκνηθες τὴν λέπραν σου καὶ ἂς ἄφηνες ἐμέναν* Προδρ. I 104· **β**) ὑπόθεση (γιὰ δήλ. τοῦ μὴ πραγματικοῦ): *ἂς εἶχες βάλει, δέσποτα, ἐτότε τοὺς δοξιῶτες νὰ ἰδῇ τοὺς Φράγκους ὅτι ἔρχονται . . .* (παραλ. 1 στ.)· *ἐκέρδαινές τους παρευτύς, εἶχές τους νικημένους* Χρον. Μορ. Η 4936· **3**) Συγκατάθεση αὐτοῦ ποὺ μιλεῖ, παραχώρηση ἢ ἀδιαφορία (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α): *λέγοντες γὰρ ὅτι ὁ αὐθέντης ἐστὶ γέρων καὶ ἀσθενὴς καὶ οὐ δύναται στρατεύειν μεθ' ἡμῶν· ἂς κάθηται οὖν ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ σουλτὰν Σελίμη πορευσόμεθα κατὰ τῶν ὑπεναντίων* Ἔκθ. χρον. 52^{21}· *φθάνει πρὸς τὸ φουσάτον, φθάνει κακῶς ἀναισθητῶν, ὅμως, ἂς εἴπω, φθάνει* Καλλίμ. 939. **4α**) Εὐχὴ ὑποκειμενικὴ (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4α): *τὸ ἐτύχαινεν ἵνα γένηται παρ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ οὐδὲν ἐγένετο δι' ἂς αἰτίας εἶπον, ἂς γένηται παρὰ σοῦ* Σφρ., Χρον. μ. 22^{4}· *εἰ μὲν ἐτόξευσες καὶ αὐτήν, ἂς ἐγνωρίσω τοῦτο· ἂς δέξεται πιττάκιν μου, γραφήν μου ἂς ἀναγνώση* Λίβ. Sc. 366· **β**) ἐπιθυμία αὐτοῦ ποὺ μιλεῖ ἀπραγματοποίητη στὸ παρελθὸν (μὲ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4β): *ἂς ἐγενόμην ἔπαρχος κἂν δεκαπέντε ἡμέρας* Προδρ. III 216ii (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *ἂς ἦτον ὁρισμὸς Θεοῦ νὰ μὲ 'θελε κ' ἐμένα* Θυσ.^{2} 861. **5**) Σύσταση: κάμε ὥστε νὰ . . ., φρόντισε νὰ . . . (μὲ ὁριστική): *Βάλε καὶ καβούρους ἀπὸ ποταμοῦ καὶ κρασὶ καὶ ἂς βράσουν* Σταφ., Ἰατροσ. 2^{49}. **6**) Ἐναντίωση μὲ ἐπίταση: ἔστω κι' ἂν . . ., ἀκόμη κι' ἂν . . .: *ἀμὴ ὅσα θέλει ἂς τὴν φυλάη, δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀπαλλάγη καὶ τὸν κόπον μόνον χάνει* Συναξ. γυν. 703. **7**) Δυνητικό: θὰ μποροῦσα νὰ . . ., μπορῶ νὰ . . . (μὲ οριστ. ἢ ὑποτ. παρῳχημένου χρόνου): *τότε ἂς εἶδες θόρυβον καὶ ταραχὴν μεγάλην* Προδρ. I 212.

ἄσα ἡ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 537^{16}.

(Πιθ.) ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ἄσαρον*.

«Ἄσαρον»? (Πβ. καὶ Γενναδ., Λεξ., λ. ἄσα φαίτιδα): *ποίησον τὴν ἰατρείαν ἣν λέγουσι θεοδώρητον . . . ἄσας, ξυλοβάλσαμον* ὅ.π. Βλ. καὶ ἄσαρον.

ἀσαλαώνιστος, ἐπίθ., Κυπρ. χφ. 152.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σαλαωνίζω* (Βλ. Χατζ., Διασπ. 237).

Ἀδιάσειστος, ἀσάλευτος (Χατζ., Διασπ. 237 καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 475).

ἀσάλευτος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 8736, Βίος Ἀλ. 1675, Ἐρωτοπ. 80, Ἀχιλλ. L 1007, Μαχ. 26^{17}, Δούκ. 145^{25}, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 159^{17}, Διήγ. Ἀλ. G 285^{28-9}, Ἱστ. πατρ. 99^{8}, 168^{1}, Πανώρ. Α' 210, Συμμ., Παστ. φίδ. Α' [896], Β' [1066], Γ' [400], Ἐρωτόκρ. Β' 274, 1391, 1782, 1783, 1889, 2363, Δ' 608, Ε' 963, 969, 1381· *ἀσαλεύωτος*, Ἀσσίζ. 386^{14}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσάλευτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀκλόνητος: *Ἀσάλευτοι 'πομείνασι στὴν πρώτ' οἱ καβαλάροι* Ἐρωτόκρ. Β' 1889· *ἔτσι σταθῆκ' ἀσάλευτοι στὴν κονταρὰν ἐκείνη* Ἐρωτόκρ. Β' 2363· βλ. καὶ ἄσφαλτος· **β**) ἀκίνητος (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐὰν μὲν οὖν ἀσάλευτος ὄρνις ἐνθάδε μείνη . . .* Βίος Ἀλ. 1675· βλ. καὶ ἀργὸς II Α4· **γ**) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ φύγη ἀπὸ κάπου· ἀμετακίνητος: *πῶς ἐγὼ νὰ σὲ ἀρνιστῶ, ἀφέντη τοῦ κορμιοῦ μου καὶ νοικοκύρη ὁπού κρατεῖς στὰ χέρια σου τὸν νοῦν μου κ' ἐγίνουσουν ἀσάλευτος,*

ἀφέντη, ἀπὸ τὸν νοῦν μου; Ἐρωτοπ. 80· **δ**) ποὺ μένει ἀκίνητος ἀπὸ ἔκπληξη, ἔκπληκτος: *ὅλοι πομεῖν' ἀσάλευτοι ἔτσι νὰ τόνε δοῦσι· δὲν ξεύρου γὴ ψοματινὰ γὴ ἀλήθεια τὸ θωροῦσι* Ἐρωτόκρ. Ε' 1381. **2**) (Μεταφ.) σταθερός, ἀδιάσειστος, ἀμετάβλητος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *Νὰ κάμης τὴν ἀσάλευτη τὴ γνώμη μου ν' ἀλλάξη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [400]· *ἀμὴ ὁ παρὼν ὁρισμός μου νὰ διαμένη βέβαιος καὶ ἀσάλευτος* Ἱστ. πατρ. 168[1]· *ποῖσε τους τὴν ζωήν τους* (=μισθὸν) *ἀσάλευτην* Μαχ. 26[17]. Βλ. καὶ *ἄβλαβος* β, *ἀμετάτρεπτος, ἀπαράγραπτος, ἀπαράθραυστος.* **3**) Ἀτρόμητος: *Ἡ δεξιὰ τῶν Μακεδόνων ἀσάλευτη εἶναι* Διήγ. Ἀλ. G 285[28-9]. Βλ. καὶ *ἀκατάπληκτος, ἄφοβος.* **4**) Ἀπείραχτος, ἀκέραιος: *Τὰ δὲ λοιπὰ κτίσματα ἔμειναν ἀσάλευτα* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 159[17]. **5**) (Προκ. γιὰ αἴτημα) ἀπαραβίαστος: *Πλὴν γενέσθω καὶ τό σοι βουλητὸν καὶ τὸ παρὰ τῶν Τούρκων αἰτηθὲν ἀσάλευτον* Δούκ. 145[25]. Βλ. καὶ *ἀθόλωτος* β, *ἀπαράτρωτος.*

ἀσαλεύωτος, ἐπίθ., βλ. *ἀσάλευτος.*

ἄσαρ τό, Σταφ., Ἰατροσ. 3[77], Ἱερακοσ. 346[22].

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ἄσαρον* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀσάρα*).

Φυτὸ τῆς τάξης τῶν ἀριστολοχιωδῶν: *Βάλον σέλινον, ἱππούριν, τὸ λεγόμενον πολυκόμπιν, καὶ ἄσαρ ἂς βράσουν μὲ τὸ νερὸν* Σταφ., Ἰατροσ. 3[77]. Βλ. καὶ *ἄσαρον.*

ἄσαρκος, ἐπίθ., Ἔκφρ. ξυλοκ. 17[7], Διγ. Gr. VI 325, Διγ. Ζ 3188, Διγ. Ἄνδρ. 384[12].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσαρκος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει σάρκα, ὑλικὴ ὑπόσταση, ἄυλος (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. B1a, d): *ἦτον ἄνθρωπος αὐτὸς στὸν κόσμον ὡς οἱ ἄλλοι, εἶχεν ἂν σῶμα καὶ ψυχήν, θάνατον νὰ φοβᾶται, οὐ πάντως ὥσπερ ἄσαρκος ἔτρεχεν στὰ σπαθία* Διγ. Ζ 3188. Βλ. καὶ *ἀλαφρὸς* 1α, *ἀσώματος.*

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ἰσχνότητα: *τὸ ἄσαρκον παραιτησάμενος καὶ πολύσαρκον ὡς τὸ μὲν ἀσθενές, τὸ δὲ βαρὺ καὶ δυσκίνητον* ὅ.π.

ἄσαρον τό, Ἱερακοσ. 361[9], 412[13], Ὀρνεοσ. ἀγρ. 537[7].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄσαρον* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀσάρα*).

Φυτὸ τῆς τάξης τῶν ἀριστολοχιωδῶν (Βλ. L-S, Γενναδ., Λεξ. 138, Langkavel, Bot. sp. Gr. 210[2]): *ἀσάρου κόκκους γ', λευκὸν ᾠοῦ, νίτρον, μέλι ὀλίγον. Ἀναμίξας πάντα ταῦτα χρῖε τὸν ἱέρακα* Ἱερακοσ. 361[9]. Βλ. καὶ *ἄσαρ.*

ἀσάρωτος, ἐπίθ., Περὶ γέρ. 102.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσάρωτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀσκούπιστος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸ σπίτι ἂν εἶναι σπαστρικό, λέγει: «ἀσάρωτό 'ναι»* ὅ.π.

ἀσασμός, Φλώρ. (Μαυρ.) 855, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνασασμός.*

ἀσβέστη ἡ, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150[24].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσβέστης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Λευκὴ «γῆ» ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν πυράκτωση ἀσβεστολίθων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Τότε ὁ βασιλεὺς . . . ἐπίασε τὴν ἀσβέστην μὲ τὰ χέρια του καὶ τὸ ἀστράκιον καὶ εὐχαρίστησεν τὸν Θεὸν καὶ ἔριξε εἰς τὸ θεμέλιον* ὅ.π.

ἀσβέστης ὁ, Προδρ. II H 59, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 524[27], Ἀκ. Σπαν. 533, Χρον. Μορ. P 2032, Rechenb. 87[3], Διήγ. Ἀλ. G 278[28], Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 157[8], Πεντ. Γέν. XIV 3,

8, 10, Δευτ. XXVII 4, Ἀχέλ. 437, Ἱστ. πατρ. 180[3], Δωρ. Μον. XXX, Ἐρωφ. Α' 129, Ἐρωτόκρ. Γ' 1331.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσβέστιν,* ὑποκορ. τοῦ μτγν. οὐσ. *ἄσβεστος* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ. καὶ Kalits., Erkl. Eust. 18). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Λευκὴ «γῆ» ποὺ μὲ λίγη ποσότητα νεροῦ ἔχει μετατραπῆ σὲ σκόνη: *ἐτραυματιάσε τὸ παιδίν, γοργὸν ἂς ἀγοράσουν* (παραλ. 1 στ.) *ἐλάδιν, χαμαιμέλαιον, τράκτον, κερὶν καὶ ἀσβέστην καὶ ἂς ποιήσουν τραυματάλειμμα* Προδρ. II H 59· **β**) λευκὴ ὕλη ποὺ μὲ μεγάλη ποσότητα νεροῦ ἔχει μετατραπῆ σὲ πολτὸ (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *Ὅρισε δὲ ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ὅτι μέσα εἰς τὸν ἀσβέστην ὁποὺ ἦτον μὲ τὸ κορασάνιν μιγμένος νὰ ρίκτουν καθὴν ἡμέραν μισὸ μόδι ἄσπρα* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 157[8]· **γ**) ἀμμοκονίαμα, σουβὰς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 2): *ἡ χέρα μας ποτὲ πέτρα κιαμιὰ νὰ βγάλη, οὐδὲ μεγάλ' οὐδὲ μικρή, ἀσβέστη οὐδὲ χῶμα* Ἐρωτόκρ. Γ' 1331.

ἀσβεστοεργάτης ὁ, Δούκ. 393[21].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀσβέστης* καὶ *ἐργάτης.*

Ἐργάτης ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν παρασκευὴ τοῦ ἀσβέστη: *Τοὺς δὲ ἀσβεστοεργάτας προσέταξε δι' ὅλου τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἔχειν ἑτοίμην ἄσβεστον τοῦ ἀνοικοδομῆσαι τὰ καταπεσόντα τείχη τῆς πόλεως* ὅ.π.

ἀσβεστοκαύστης ὁ, Δούκ. 297[1].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀσβέστης* καὶ *καύστης.*

Ἐργάτης ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν παρασκευὴ τοῦ ἀσβέστη.

ἀσβεστόκτιστος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1059.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσβέστης* καὶ τὸ *κτίζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσβεστόχτιστος*).

Ποὺ ἔχει ἐπίχρισμα ἀπὸ ἀσβέστη (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *εἶναι ἀσβεστόκτιστα πάντα ἔσω καὶ ἔξω* ὅ.π.

ἄσβεστος ἡ, Διήγ. παιδ. 212, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 77, Δούκ. 301[2], 393[22], Βακτ. ἀρχιερ. 137.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄσβεστος.*

Λευκὴ «γῆ» ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν πυράκτωση ἀσβεστολίθων (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II 1): *Μαρτίου μηνὸς ἤδη παρεληλυθότος ἡ ἄσβεστος ἕτοιμος γέγονεν* Δούκ. 301[2].

ἀσβεστόχριστος, ἐπίθ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 470.

Ἀπὸ τὸ *ἀσβεστοχρίω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχνία (ΙΛ).

Ποὺ ἔχει ἐπιχριστῆ μὲ διάλυμα ἀσβέστη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀσβεστόχριστον γὰρ ἔστιν ὡσὰν ἀσπροχιονάτο* ὅ.π.

ἀσβεστοχρίω, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1104.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσβέστης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐπιχρίω μὲ διάλυμα ἀσβέστη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὁ νάρθηξ σανιδόστεγος, περιζωγραφισμένος, λευκοειδής τε πέφυκεν, ἀσβεστοκεχρισμένος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσβεστώνω.*

ἀσβεστώνω, Πεντ. Δευτ. XXVII 4.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσβέστης.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐπιχρίω μὲ ἀσβεστοκονίαμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ στήσετε τὶς πέτρες*

ἐτοῦτες . . . καὶ νὰ ἀσβεστώσης αὐτὲς (δηλ. τὶς πέτρες) *μὲ τὸν ἀσβέστη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσβεστοχρίω.*

ἄσβηστος, ἐπίθ., Ροδολ. Α′ [175]· *ἀνάσβηστος,* Πιστ. βοσκ. IV 3, 45· *ἀνέσβηστος,* Κυπρ. ἐρωτ. 85^{2}, 96^{17}, Πιστ. βοσκ. I 5, 199.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσβεστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲ σβήνει (Πβ. L-S, λ. *ἄσβεστος* I. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀνέγδικα πῶς ἄφτεις καὶ λαυρίζεις σ᾽ ἀνέσβηστη φωτιά;* Πιστ. βοσκ. I 5, 199· **β**) (μεταφ.) ἀσίγαστος, ἀκαταπράυντος: *Μὰ πλιάτερος ἐγίνηκε κι᾽ ἄσβηστος ὁ θυμός του, γιατὶ στὴ Μαυριτάνιαν ἀπόθανεν ὁ υἱός του* Ροδολ. Α′ [175].

ἀσβολεμένος, μτχ., βλ. *ἀσβολώνω.*

ἀσβολερός, ἐπίθ., Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 194.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσβόλη.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴ λογοτεχνία (ΙΛ).

(Μεταφ.) καταραμένος: *Ἐκείν᾽ ἡ μέρα σκοτεινή, ἀστραποκαημένη, τῆς Τρίτης τῆς ἀσβολερῆς, τῆς μαυρογελασμένης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσβολῶ* μτχ. 2, 3, *ἀσβολώνω* μτχ. 1, *ἀρίζικος.*

ἀσβολῶ, Μανασσ., Χρον. 1215, 2069, 6636, Καλλίμ. 1504, 2363, 2579.

Τὸ μτγν. *ἀσβολόω.*

1) Καίω, καταστρέφω (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀσβολώνω* 2, 5): *πόλιν τὴν περικαλλῆ καὶ μυριανδρουμένην ἠσβολωμένην τέθηκε καπνῷ μεμορυγμένην* Μανασσ., Χρον. 2069. Βλ. καὶ *ἀθῶ, ἀμαυρώνω* Α, *ἀναλώνω* 3, *ἀναφανίζω* II, *ἀποτεφρῶ, ἀστραποκαίω, καίω, κεντῶ, ξεθεμελιώνω, ὁλοκαίω, τρώγω, φλογίζω, χαλῶ.* **2**) (Παθητ.) ἔκφρ. *ἀσβολοῦμαι τοὺς κύκλους τῶν ὀφθαλμῶν* = τυφλώνομαι (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3β): *ζωγρεῖται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς κύκλους* (αἰτ. ἀναφ.) *ἀσβολοῦται* Μανασσ., Χρον. 6636.

Ἡ μτχ. *ἠσβολωμένος* ὡς ἐπίθ.: **1**) Πελιδνός, μαυροκίτρινος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. μτχ. 1): *ἠσβολωμένοι πρόσωπα καὶ μελανειμονοῦντες* Μανασσ., Χρον. 1215. **2**) Ἄτυχος, δυστυχισμένος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. μτχ. 2): *τὸ σχῆμα μου τὸ πένθιμον . . . οὐκ ἀπὸ τύχης μου κακῆς . . ., ἐκ δὲ σαλοῦ θελήματος ἠσβολωμένης κόρης* Καλλίμ. 1504. Βλ. καὶ *ἄπορος* I2, *ἀπορῶ* μτχ. γ, *ἀρίζικος, ἀσβολερός, κακομοίρης, κακομοιριασμένος, κατακαίω* μτχ., *παντέρημος.* **3**) Κακός, καταραμένος: *Τύχη μου μαινομένη, ἠσβολωμένη καὶ κακή, πικρά, φαρμακεμένη* Καλλίμ. 2363· *ἠσβολωμένη καὶ κακὴ καὶ τῶν δαιμόνων μήτηρ* (δηλ. ἐσὺ γριὰ) Καλλίμ. 2579. Βλ. καὶ *ἀναθεματίζω* 3 μτχ., *ἀφορίζω* μτχ.

ἀσβολωμένος, μτχ., βλ. *ἀσβολώνω.*

ἀσβολώνω· *᾽σβολώνω,* Χούμνου, Π.Δ. X 15· μτχ. *ἀσβολεμένος,* Πιστ. βοσκ. IV 7, 170· V 5, 343· *ἀσβολωμένος,* Προδρ. I 48, II G 26, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 198, Ἀπόκοπ. 106, Ἐρωφ. Β′ 79, 504, Δ′ 747, Πιστ. βοσκ. I 4, 108· IV 3, 113· 5, 307, 223, Ἐρωτόκρ. Γ′ 23, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ′ 53, 193, Ροδολ. Α′ [406, 521], Ε′ [321], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [531], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [614], Φορτουν. Β′ 106, Ἰντ. β′ 169, 173, Ζήν. Β′ 61, Λεηλ. Παροικ. 5, 334, Τζάνε, Κρ. πόλ. 268^{6}, 432^{24}, 553^{19}· *᾽σβολεμένος,* Πιστ. βοσκ. IV 3, 19· *᾽σβολωμένος,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1235].

Τὸ μτγν. *ἀσβολόω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἡ μτχ. *ἀσβολεμένος* ἀπὸ ἐπίδρ. ἄλλων μτχ. σὲ *-εμένος.*

Θαμπώνω· τυφλώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3β): *ἡ φλόγα τοὺς ἐσβόλωσεν καὶ ὀμπρὸς ὀπίσω ἐπέσα* Χούμνου, Π.Δ. X 15.

Ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. **1**) Ἄτυχος, δυστυχισμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. μτχ. 2): *Ἔχεις με χρόνους δώδεκα ψυχροὺς καὶ ἀσβολωμένους* Προδρ. I 48· *Ἐπέρνα μέρες σκοτεινές, νύχτες ἀσβολωμένες* Ἐρωτόκρ. Γ′ 23· *πλῆσα βάρη στ᾽ ἀσβολωμένο σου κορμί, τὸ βρομερὸ νὰ δώση* Φορτουν. Ἰντ. β′ 173· *τσὶ νιοὺς νὰ κάνης νά ᾽χουσιν ἀσβολωμένη νιότη* Φορτουν. Β′ 106. **2**) Καταραμένος: *μοίρα ἀσβολωμένη* Ἐρωφ. Β′ 79· *τὸ ριζικὸ τὸ ἀσβολωμένο* Λεηλ. Παροικ. 5· *ὦ μέρα ἀσβολωμένη* Ροδολ. Ε′ [321]· *στὸν Ἄδην τὸν πικρὸν καὶ τὸν ἀσβολωμένον* Ἀπόκοπ. 106. Βλ. καὶ *ἀστραποκαμένος* 2.

ἀσβόσκιστος· *ἀσβόσκιστα,* Πιστ. βοσκ. II 5, 34, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀβόσκιστα.*

ἀσέβεια ἡ, Μανασσ., Χρον. 1184, 3862, Διγ. Gr. IV 1015, Ἑρμον. Ω 1, Χρον. Μορ. Η 620, 820, Συναξ. γυν. 198, Ζήν. Γ′ 211, Δ′ 39, 185.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσέβεια.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἔλλειψη σεβασμοῦ σὲ ἀνωτέρους ἢ τὰ θεῖα (Βλ. L-S καὶ ΙΛ): *Ἀσέβεια καὶ ἁμάρτημα τοσοῦτο καταργίζω καὶ τὸν Χριστόν μου γιὰ Θεὸν μόνον ἐγὼ γνωρίζω* Ζήν. Δ′ 185· *ἐκτραγῳδοῦντες τὰ δεινὰ τὰ παρ᾽ αὐτοῦ* (ἐνν. τοῦ Πάριδος) *πραχθέντα, τὴν ὕβριν, τὴν ἀσέβειαν τὴν εἰς τὸν ξενοδόχον* Μανασσ., Χρον. 1184. **2**) Ἀσεβὴς πράξη, ἀσέβημα (Ἡ σημασ. στὸν πληθ. ἀρχ., L-S· πβ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 4): *ἔδε ἀσέβειαν ποὺ ἔποικαν οἱ ἀσεβεῖς Ρωμαῖοι εἰς Χριστιανοὺς ὀρθόδοξους* Χρον. Μορ. Η 620.

ἀσεβεύω, Πεντ. Ἔξ. XXII 8.

Ἀπὸ τὸ *ἀσεβῶ.*

Θεωρῶ κάποιον ἀσεβῆ· καταδικάζω: *τὸν ὃς νὰ ἀσεβέψουν οἱ κριτάδες νὰ πλερώση δυὸ τοῦ σύντροφού του* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναθεματίζω* 3, *ἀποδικάζω, ἀποφασίζω* Α 4.

ἀσεβής, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 458, 620, 3791, 3804, Χρον. Μορ. Ρ 3891, Ἀπολλών. (Wagn.) 744, Ἀπολλών. 579, 581, Ἀλφ. 14^{74}, Ἀνακάλ. 43, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 124, 441, 722, Σφρ., Χρον. μ. 10^{2}, 58^{20}, 126^{35}, 132^{4}, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 369, Ἀλεξ. 2546, Ἔκθ. χρον. 1^{17}, Πεντ. Γέν. XVIII 23δίς, 25δίς, Ἔξ. II 13, IX 27, XXIII 1, Ἀρ. XXXV 31, Δευτ. XXV 1, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 640, 1087, Ἱστ. πατρ. 143^{20}, Παλαμήδ., Βοηβ. 96, 451, Σταυριν. 1219, Ζήν. Δ′ 84, Διακρούσ. 82^{29}, 91^{16,25}, 98^{2}, 108^{12}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσεβής.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲ σέβεται (τὸ Θεὸ ἢ τοὺς ἀνθρώπους) (Βλ. L-S, Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ): *ὑπᾶν οἱ δίκαιοι εἰς τὰς χρυσᾶς τὰς βρύσεις κ᾽ οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀσεβεῖς πάλιν εἰς τὰς κολάσεις* Ἀλφ. 14^{74}· *ἔδε ἀσέβειαν ποὺ ἔποικαν οἱ ἀσεβεῖς Ρωμαῖοι εἰς χριστιανοὺς ὀρθόδοξους* Χρον. Μορ. Η 620. Βλ. καὶ *ἄχριστος.* **2**) Ποὺ δὲν εἶναι χριστιανός, ἀλλόθρησκος (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ἐκεῖ νὰ ἤκουες φωνάς, παιγνίδια καὶ ἄλλα ποὺ ἔκαμναν οἱ ἀσεβεῖς κ᾽ ἐσκούζαν Ἀλλάχ! Ἄλλα!* Διακρούσ. 98^{2}· *μηδὲν μὲ πιάσουν τὰ σκυλιά, μηδὲν μὲ κυριεύσουν· (ὅτι ἀνελεήμονα τῶν ἀσεβῶν τὰ σπλάχνα)* Ἀνακάλ. 43. Βλ. καὶ *ἀβάπτιστος* 1β, *ἀγριόπιστος, ἄπιστος* 1β. **3α**) Ἄδικος (Βλ. Bauer, Wört. στὴ λ. 2): *μὴ βάλης τὸ χέρι σου μὲ ἀσεβῆ νὰ εἶναι μάρτυρας ἄδικος* Πεντ. Ἔξ. XXIII 1· *ὁ Κύριος ὁ δίκιος* (ἔκδ. *δίκος*) *καὶ ἐγὼ καὶ ὁ λαός μου οἱ ἀσεβάδες* Πεντ. Ἔξ. IX 27· βλ. καὶ *ἀδικητής·* **β**) ἔνοχος (Πβ. Π.Δ. Ἀρ. XXXV 31): *μὴ πάρετε συμπάθημα εἰς ψυχὴ φονεᾶ, ὃς αὐτὸς ἀσεβὴς γιὰ νὰ πεθάνη* Πεντ. Ἀρ. XXXV 31. Βλ. καὶ *αἰτιατός, ἁμαρτωλὸς* 1β. **4**) Φαῦλος, κακός: *ὁ θεῖος του ὁ ἀσεβὴς τὴν βασιλείαν ἀπῆρεν* Χρον. Μορ. Η 458· *Ἐκεῖνος γὰρ ὁ ἀσεβὴς ὅπου ἔλεγεν ἐτοῦτα* Χρον. Μορ. Η 3791. Βλ. καὶ *ἄνομος* 1. **5**) Ποὺ δὲ σέβεται τὸ νόμο· (ἐδῶ) ἐπίορκος: *Ὅποια γαμηθῆ ἐξ αὐτὲς* (δηλ. τὶς ἀμαζόνες), *τὸν νόμον γιὰ νὰ σφάλη, σὰν ἀσεβῆν τὴν ἔχομε, νά ᾽χη ντροπὴ μεγάλη* Ἀλεξ. 2546. Βλ. καὶ *ἄπιστος* Α1β.

ἀσεβῶ, Βίος 'Αλ. 2277, Αἰτωλ., Μῦθ. 2^{40}, 47^{20} Θρ. Κύπρ. Κ 104, Συναδ., Χρον. 37, Βακτ. ἀρχιερ. 146.

Τὸ ἀρχ. *ἀσεβέω.*

1) Εἶμαι ἀσεβής, φέρομαι μὲ ἀσέβεια ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀσεβέω* 1 καὶ σήμ.): *ἠσέβησεν πολλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Δία* Αἰτωλ., Μῦθ. 2^{40}· *τὸ πῶς καὶ τότ' ἀσέβησεν, ὅλοι τους ὕβρισάν τον* Αἰτωλ., Μῦθ. 47^{20}. **2**) Διαφθείρω (νέον) (Πβ. L-S, ὅ.π. 2): *Καὶ τ' ἀναμάρτητα παιδιὰ γιὰ νὰ μὴν σκλαβωθοῦσιν, γιὰ νὰ μὴ τ' ἀσεβήσουσιν καὶ νὰ ἀπολεσθοῦσιν* Θρ. Κύπρ. Κ 104. Βλ. καὶ *μαυλίζω, χαλῶ.*

ἄσειστος, ἐπίθ., 'Ορισμ. Μαμελ. 94^{9}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 133^{11}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄσειστος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Κυριολ. καὶ μεταφ.) ἀκλόνητος (Πβ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *τοῦ κίονος τοῦ ἀσείστου* 'Ορισμ. Μαμελ. 94^{9}· *Κλίνω τὸ γόνυ τῆς καρδιᾶς εἰς τὴν 'Αγιὰν Τριάδα καὶ προσκυνῶ μὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἄσειστον Μονάδα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 133^{11}.

ἀσελάγητος, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. Ι δ' 7 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 69^{7}].

'Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σελαγῶ.*

Ποὺ δὲ φωτίζεται, σκοτεινός: *εἰς ἄλλους χώρους ἀφεγγεῖς, στυγνούς, ἀσελαγήτους* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσέληνος* β, *ἀφώτιστος.*

ἀσέλγεια ἡ, Βίος 'Αλ. 5793, Φυσιολ. (Legr.) 903, Δούκ. 65^{11}, 249^{7}, 'Ιστ. Βλαχ. 2737· *ἀσελγεία,* Διδ. Σολ. Ρ 130, Λίμπον. 528, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 484.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσέλγεια.* 'Ο τ. *ἀσελγεία* ἀπὸ μετρ. ἀν.

1) Βιαιότητα, ἀναισχυντία ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι): *ἐσὺ στὲς τόσες μαχαιριὲς ἔδειξες τὴν ἀνδρείαν καὶ τῶν ἐχθρῶν ὀνείδιζες τὴν τόσην ἀσελγείαν* Λίμπον. 528. Βλ. καὶ *ἀδιαντροπία* β, *ἀδιαντροπότης, ἀναισχυντία* 1, *ἀποτσιποσύνη, ἀποτσιπωμάρα.* **2**) 'Ακολασία ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ): *ἀτασθαλεῖν ἤρξατο καὶ νεωτερίζειν οὐκ ἐν αἰχμαῖς καὶ δόρασιν, ἀλλ' ἐν κοιτασίαις καὶ ἀσελγείαις* Δούκ. 65^{11}· *εἰς ἀχριστίας* (ἔκδ. *ἀχρηστείας*· διορθώσ.) *ἔρωτα, εἰς μέθες καὶ ἀσελγεῖες* Διδ. Σολ. Ρ 130. Βλ. καὶ *αἱρετικία* 2, *ἀσωτία.*

ἀσελγής, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2020, 'Έκθ. χρον. 36^{20}.

Τὸ ἀρχ. ἐπιθ. *ἀσελγής.*

'Ακόλαστος, λάγνος ('Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη στὴ λ. ΙΙ): *Ἦν γὰρ ἀσελγὲς γύναιον* 'Έκθ. χρον. 36^{20}. Βλ. καὶ *πόρνος.*

ἀσέληνος, ἐπίθ., Διγ. Ζ 2550, Βέλθ. 484, 1090, Βίος 'Αλ. 3528, Λίβ. Ρ 1915, Λίβ. Sc. 1639, Λίβ. Ν 2468, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 98^{23}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσέληνος.* 'Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

α) (Προκ. γιὰ νύχτα χωρὶς σελήνη) σκοτεινὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ.): *Καὶ τότε νὺξ ἀσέληνος δέχεται τὴν ἡμέραν* Βέλθ. 484· **β**) (προκ. γιὰ τόπο) ποὺ δὲν τὸν «βλέπει» ἡ σελήνη, σκοτεινός: *δι' εὐχῶν της τὸ σῶμα μονάζοντες εἰς τὴν ἀσέληνον ταύτην καὶ ἀνήλιον Γούβαν* Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 98^{23}· βλ. καὶ *ἀσελάγητος.*

ἄσεμνος, ἐπίθ., Σωσ. 69.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. (L-S) καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Αἰσχρὸς (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *κατὰ τί δένδρον εἴδετε πληροῦντα τὴν Σωσάνναν σὺν νεανίσκῳ τῷ δεινῷ τὴν ἄσεμνον μοιχείαν;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρρητουργός.*

ἀσέμνως, ἐπίρρ., Σωσ. 36.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσέμνως* (L-S, λ. *ἄσεμνος*).

Χωρὶς σεμνότητα, μὲ ἀναίδεια, μὲ ἀπρέπεια ('Η σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π.): *ἀσέμνως συνεφθείρετο τινὶ τῶν νεανίσκων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναιδεστάτως.*

ἀσενίζω· *ἀσενίζουν,* Κατζ. Γ' 315, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγενίζουν* (βλ. προσθ. Β' τόμ., λ. *ἀγενίζω*).

ἀσερνικός, ἐπίθ., βλ. *ἀρσενικός.*

ἀσερνικώνομαι, βλ. *ἀρσενικώνομαι.*

ἀσηκρῆτις ὁ, Μανασσ., Χρον. 4114 (ἄκλιτο), Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 87^{10}.

Τὸ λατιν. *a secretis.* 'Η λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Sophocl.). Βλ. καὶ Lampe, Lex., Καραγ., Βυζ. διπλ. 123, 125, 129, Κουκ. ΒΒΠ Ϛ' 45, καθὼς καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 620.

'Ιδιαίτερος γραμματέας τοῦ αὐτοκράτορα (Βλ. Καραγ., ὅ.π.): *ἀνάκτων ὑπογραμματεύς, ὅν φασιν ἀσηκρῆτις* Μανασσ., Χρον. 4114.

ἀσηκώνω, βλ. *σηκώνω.*

ἀσήκωτος, ἐπίθ., 'Αλεξ. 2320, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [996].

'Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σηκώνω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Εκεῖνος ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν μπορεῖ κάπ. νὰ σηκωθῇ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α 3 γ): *Πέσμα θανάτου ἀσήκωτο* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [996]. **2**) (Προκ. γιὰ πολύτιμα ἀντικ., κ.λ.π.) ποὺ δὲν μπορεῖ κάπ. νὰ τὸν σηκώση, πολὺ βαρύς· ἄφθονος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ., ὅ.π. Β1): *ἀσήκωτο λογάρι* 'Αλεξ. 2320.

ἀσημαδὰς ὁ, 'Απόκοπ. 271.

Πιθ. ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσήμι* (ΙΛ· βλ. καὶ 'Αλεξίου Στ. ['Απόκοπ. σ. 231-232]).

Πιθ. βενετικὸ ἀσημένιο νόμισμα (βλ. Πολ. Λ., Μετὰ 'Άλ. σελ. 169): *ἀπὸ τὴν φόλ' ἀσημαδάν, ἀπ' αὖτον ἀγκινάριν* (ἐνν. *παίρνει*) ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσήμι(ν)* 2, *ἄσπρο(ν).*

ἀσημένιος, ἐπίθ., Αἰτωλ., Μῦθ. 43^{9}, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 612, 'Ερωφ. Α' 619, Βίος Δημ. Μοσχ. 423, Διήγ. ὡραιότ. 681· *ἀσημένος,* Μαχ. 76^{18}, Θρ. Κύπρ. Κ 413, 863, Βίος Δημ. Μοσχ. 431, Διγ. κάβ. 2.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀσήμι* καὶ τὴν κατάλ. *-είνος*) *-ένιος* (Γιὰ τὴν κατάλ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 118). 'Η λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ εἶναι κατασκευασμένος ἀπὸ ἀσήμι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *Καὶ βρίσκουσι τὶς κοῦπες . . . ἀσημένιες* Διήγ. ὡραιότ. 681· (μεταφ.): *ἀσημένον πάπλωμα* Διγ. κάβ. 2. **2**) (Προκ. γιὰ μέλη τοῦ σώματος) ποὺ ἔχει χρῶμα ἀσημιοῦ, λευκός, ὡραῖος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *στὰ δροσερά τως στήθη τ' ἀσημένια* 'Ερωφ. Α' 619. Βλ. καὶ *ἀργυρὸς* 2β, *ἄσπρος* 1α, *ἀστραπηβόλος* 2.

ἀσημένος, ἐπίθ., βλ. *ἀσημένιος.*

ἀσήμι(ν) τό, Τρωικὰ 528^{7}, 'Ασσίζ. 40^{2}, 46^{16}, 47^{17}, Διγ. (Hess.) Esc. 1781, Διγ. Esc. 573, Gesprächb. 12^{38}, Λίβ. Ρ 497, Λίβ. Ν 634, 'Αχιλλ. Ν 1584, Rechenb. 6^{8}, 'Ανακάλ. 66, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Άλ. Κων/π. 305, Μαχ. 24^{5}, 152^{29}, 678^{26}, Θησ. ΙΑ' [50^{1}], Διήγ. 'Αλ. V 79, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{20}, Πεντ. Γέν. XVII 12, 23, XXIII 15, XLII 35 (ἔκδ. *ἀσημιώτων*· διάβ. *ἀσημιῶ των*), 'Έξ. XII 44, XXVI 21, XXVII 10, 17, Λευιτ. XXII 11,

XXV 51, 'Αρ. VII 85, XXIV 13, Δευτ. II 6, VII 25, XIV 25, XXIII 20, Κώδ. Χρονογρ. 52, Θρ. Κύπρ. Κ 864, Χρον. σουλτ. 70^{12}, 72^{11}, 'Ιστ. Βλαχ. 49, Λεηλ. Παροικ. 485, Διγ. Ο 2779, Τζάνε, Κρ. πόλ. 375^{21}, 415^{22}, 'Αλφ. (Mor.) III 31, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 46^{26}, κ.π.ἀ.· *ἀσήμιον,* Διήγ. παιδ. 926, Λίβ. Ρ 501, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 707, κριτ. ὑπ.).

Τὸ ὑποκορ. τοῦ μτγν. οὐσ. *ἄσημον* τὸ ⟨ἀρχ. *ἄσημος (χρυσός, ἄργυρος)* (Βλ. Στεφανίδ., 'Αθ. 28, 1916, ΛΑ 77-84 καὶ Georgac., Glotta 36, 1957, 116). Ἡ λ. καὶ ὁ τ. ἤδη στὸν Πορφυρογ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὸ μέταλλο ἄργυρος (Ἡ χρήση ἤδη στὸν Πορφυρογ., Sophocl., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *οἱ Τοῦρκοι ἠθέλανε ὅτι ἡ Βουλγαρία καὶ οἱ μινέρες, ὁποὺ ἐβγαίνει τὸ ἀσήμι, ὅτι νὰ εἶναι ἐδικό τους* Χρον. σουλτ. 70^{12}· *καὶ ἐστόλισέν την ὁ βασιλεὺς ὁλόγυρα* (ἐνν. *τὴν ἁγίαν Τράπεζαν*) *χρυσάφιν καὶ ἀσήμιν καθαρὸν* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{20}. Βλ. καὶ *ἀργύριον* 2. (Μεταφ. προκ. γιὰ κόρη): *'Εκεῖτο τοίνυν τὸ λαμπρὸν ἄστρον τῆς 'Αφροδίτης* (παραλ. 2 στ.)· *τὸ ἀσήμιν, τὸ λαγάρισμαν, τὸ καθαρὸν λιθάριν* (παραλ. 3 στ.) *εἰς τὴν πικρὴν ἀστένειαν* 'Αχιλλ. Ν 1584. **2)** (Περιληπτ.) ἀσημένια νομίσματα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Φαγὶ νὰ ἀγοράσετε ἀπὸ αὐτουνοὺς μὲ τὸ ἀσήμι καὶ νὰ φᾶτε* Πεντ. Δευτ. II 6· βλ. καὶ *ἀσημαδάς*· ἰδ. ἔκφρ. *δάγκωμα ἀσημιοῦ* = τόκος: *μὴ δαγκώσῃς τὸν ἀδερφό σου δάγκωμα ἀσημιοῦ, δάγκωμα φαγιοῦ, δάγκωμα πᾶν πράμα ὃς νὰ δαγκωθῇ* Πεντ. Δευτ. XXIII 20· **3α**) (Ὁ ἑν. περιληπτ.) ἀργυρὰ κοσμήματα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *οἱ Τοῦρκοι εἶναι στολισμένοι, αὐτοὶ καὶ τὰ ἄλογά τους, μὲ ἀσήμια, μὲ χρυσάφια καὶ φαίνουνται πολλοὶ* Χρον. σουλτ. 72^{11}· *ποῦ τὸ λογάρι τὸ ἄμετρον καὶ ποῦ οἱ πραγματεῖες, λιθομαργαριτάρια, ἀσήμιν καὶ χρυσάφιν καὶ στολισιὲς καὶ φορεσιὲς* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 305· βλ. καὶ *ἀσημαδάς*· **β**) (πιθ. προκ. γιὰ ἐνδύματα) στολίδι, κέντημα ἀσημένιο: *ἂν ἔχουν εἰς τὰ σεντούκια τους χρυσάφιν ἢ ἀσήμιν* 'Ασσίζ. 47^{17}. Βλ. καὶ *ξόμπλι, στολή.* **4**) (Περιληπτ.) ἀσημένια σκεύη: *Ὅλα τὰ πλούτη ἐπῆρανε, ἀσήμι καὶ βαράκι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 375^{21}· *ἄνευ τῶν βλαττίων καὶ τοῦ ἀσημίου καὶ χρυσαφίου καὶ ἑτέρας ὕλης, ὧν ἀπῆρεν ἀπὸ τῆς περιουσίας αὐτοῦ* Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 707, κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀσημομάργαρο.* **5**) (Γενικὰ προκ. γιὰ πλούτη): *ηὗραν ἕναν πύργον γεμάτον ἀξαζόμενα πράγματα καὶ ἀρκοντίες καὶ πολλὲς πραματεῖες καὶ πολλὺν πλοῦτον, ἀσήμιν καὶ χρυσάφιν* Μαχ. 152^{29}.

ἀσημοκοπεῖο τό, Χρον. σουλτ. 95^{15}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀσήμι* κατὰ τὸ ἀρχ. *ἀργυροκοπεῖον.*

Ἵδρυμα ὅπου κόβονται ἀσημένια νομίσματα.

ἀσημομάργαρο τό, Φλώρ. 1824.

'Απὸ τὰ οὐσ. *ἀσήμι* καὶ *μάργαρο.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀσημομαργαρίταρο,* Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 184.

Σκεῦος κατασκευασμένο ἀπὸ ἀσήμι καὶ μαργαριτάρια: *χαρίσματα χαρίζει ἀμφοτέρους, χρυσά, ἀσημομάργαρα, παντίμητα δουκάτα* ὅ.π.

ἄσημον τό, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{3}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄσημον.*

Τὸ μέταλλο ἄργυρος, τὸ ἀσήμι (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. μτγν., L-S, λ. *ἄσημος* I2): *Τὰ δὲ παραστάματα καὶ κατώφλια ἐποίησαν ἀπὸ χαλκοῦ, ἠλέκτρου καὶ ἀσήμου* ὅ.π.

ἄσημος, ἐπίθ., Μακρεμβ., 'Υσμ. 239^{8}, 266^{32}, Μανασσ., Χρον. 4578, 6116, Βίος 'Αλ. 3984.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσημος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ. Βλ. καὶ ΙΛ).

(Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀσήμαντος, ἀφανὴς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. IV καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6): *Πέρσαι μου γενναιότατοι, τί πρὸς αὐτοὺς σκοπεῖτε, νομίζοντες καταλιπεῖν πάντας ὑμᾶς ἀσήμους;* Βίος 'Αλ. 3984.

ἀσημοχρούσαφον τό, βλ. *ἀσημοχρύσαφον.*

ἀσημοχρύσαφον τό, Προδρ. I 73, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 314, 'Αλεξ. 2596, Θρ. Κύπρ. Κ 455, Μαρκάδ. 10· *ἀσημοχρούσαφον,* Μαχ. 324^{6}, 346^{24}, 670^{4}.

'Απὸ τὰ οὐσ. *ἀσήμι* καὶ *χρυσάφι.* Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 171, 178. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ πληθ. καὶ στὸ Somav.

1) Σκεύη ἀσημένια καὶ χρυσὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *οὖλον τὸ ἀσημοχρούσαφον τοῦ ναοῦ* Μαχ. 346^{24}. Βλ. καὶ *ἀρχοντία* 3. **2**) (Γενικὰ) τὸ βιός, τὰ πλούτη: *Φέρνουν τ' ἀσημοχρύσαφα μ' ἄλογα φορτωμένα· στὰ κάτεργα τὰ πήρασιν καλὰ κουβαλημένα* Θρ. Κύπρ. Κ 455· *πλούσια καὶ ἐξακουστὴ κατοικοῦσεν 'Εβραία·* (παραλ. 1 στ.) *'βάστα ἀσημοχρύσαφο 'πὸ πέτρες κάθε εἴδη* Μαρκάδ. 10.

ἀσημώνω, Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{35}, Θρ. Κύπρ. Μ 370, Λεηλ. Παροικ. 478· *'σημώνω,* Μαχ. 8^{6}.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀσήμι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Καλύπτω, ἐπενδύω (κ.) μὲ ἀσήμι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐσήμωσεν τὸν αὐτὸν σταυρὸν* Μαχ. 8^{6}· *πολλὰς πόρτας . . . τὲς ἀσήμωσεν* Διήγ. 'Αγ. Σοφ. 156^{35}. Βλ. καὶ *ἀργυρώνω.* **2**) (Προκ. γιὰ φόρεμα) στολίζω μὲ ἀσήμι: *Κρίμα εἰς ἐκεῖνες τὲς φορησιὲς π' ὄν' οὖλ' ἀσημωμένα* Θρ. Κύπρ. Μ 370.

ἀσημωτός, ἐπίθ., Χαριστ. 'Ορλάνδ. Α' 308.

'Απὸ τὸ *ἀσημώνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Ασημένιος ἢ ἐπαργυρωμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *σταυροὶ ἀσημωτοὶ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργυροκαπνισμένος, ἄσπρος* 2.

ἀσθένεια ἡ, 'Ασσίζ. 89^{11}, Διγ. Gr. III 165, Διγ. Τρ. 580, Διγ. Α 1096, 'Ωροσκ. 43^{29}, Chron. br. (Loen.) 116, 'Απολλών. 526, 'Αχιλλ. Ν 1588, 'Ιμπ. 325, 757, Καναν. 61Α, Θησ. Πρόλ. [17], Ch. pop. 481, Πένθ. θαν.^{2} 453, Δεφ., Λόγ. 130, Αἰτωλ., Μῦθ. 18^{5}, Διγ. Ἄνδρ. 337^{11}, 409^{30}, Βελλερ., 'Επιστ. 77, Συναδ., Χρον. 30, Προδρ., Κατομυομ. 130, κ.π.ἀ.· *ἀσθενεία,* 'Ερμον. Ω 303, Rechenb. 45^{1}, 'Ιμπ. (Legr.) 805· *ἀσθενειά,* Ψευδο-Σφρ. 202^{28}· *ἀστένεια,* 'Ασσίζ. 131^{6}, 156^{4}, 377^{7-8}, Διγ. Α 4085, Μαχ. 36^{25}, 48^{21}, 64^{22}, 190^{8}, 372^{9}, Πένθ. θαν.^{2} 455, Φαλιέρ., Ρίμ. L 86, Αἰτωλ., Μῦθ. 75^{4}, Χρον. σουλτ. 131^{23}· *ἀστενειά,* 'Ερωφ. Δ' 310.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσθένεια.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ τ. της ἰδιωματ. (ΙΛ, λ. *ἀστένεια*).

1α) 'Αρρώστια, νόσος (σωματικὴ) (Ἡ σημασ. ἀρχ. στὸν πληθ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀστένεια* 1): *Ποῦ κρύβει τὴν ἀσθένειαν του, γιατρειὰν σ' αὐτὴν δὲν βρίσκει* Πένθ. θαν.^{2} 455· (προκ. γιὰ ἐρωτικὴ κατάσταση): *Λοιπὸν εἰς τὴν ἀσθένεια μου, τὴν πολυκολασμένη, ἰδέ, κυρά, τοὺς πόνους μου* Θησ. Πρόλ. [17]· βλ. καὶ *ἀνημποριὰ* 1, *ἀσθένειος* α, *ἀχάμνια, ἀχάμνωση.* 'Ιδιάζ. ἔκφρ. (μὲ τὰ ρ. *ἔρχομαι, πίπτω - ἐμπίπτω, σεβαίνω* καὶ τὴν πρόθ. *εἰς*) = ἀρρωσταίνω: *ἦλθεν εἰς ἀστένειαν ὁ κύρης* Μαχ. 190^{8}· *μὴ σέβῃ εἰς ἀσθένειαν καὶ εἰς θάνατον ἐμπέσῃ* 'Ιμπ. 325· βλ. καὶ *ἀφορμίζω, πέφτω*· φρ. *βάζω* (κάπ.) *σ' ἀστένεια* = κάνω (κάπ.) ν' ἀρρωστήσῃ: *ἐπήγαινέ τον στὰ λουτρὰ πάντα καὶ ἔτριβέ τον,*

τόσον τὸν ἐκατάστησεν, σ' ἀστένεια ἔβαλέ τον Αἰτωλ., Μῦθ. 75^{4}· **β**) ἐπιληψία, σεληνιασμός: *διότι ἐγλήγορα ἠμπορεῖ νὰ σκοτώση οὗ νὰ λαβώση κανέναν ἀπὲ τὰ παιδιά του* (ἐνν. *ἡ μήτηρ*) *οὗ ἀπὲ τὴν ἀστένειαν οὗ ἀπὲ τὸ κελέφιον* 'Ασσίζ. 377^{7}· βλ. καὶ *ἀσθένειος* β. **2α**) 'Αδυναμία, ἐλαττωματικὴ κατάσταση, ἔλλειψη πνευματικῆς ἢ ψυχικῆς δύναμης (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *κἀγὼ τῆς ἀπειρίας μου τῶν γραμμάτων ὁμολογῶ τὴν ἀσθένειαν* Καναν. 61A· *καταγνοὺς τῶν πάλαι πεφυκότων τὴν ἀσθένειαν καὶ κακίστην δειλίαν* Προδρ., Κατομυομ. 130· βλ. καὶ *ἀρρώστημα* β· **β**) (προκ. γιὰ τὸν ἄνθρωπο σὲ σχέση μὲ τὴ φύση τοῦ θείου) νοσηρὴ κατάσταση σωματικὴ καὶ πνευματική, ἁμαρτωλὴ κατάσταση ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 4· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2a· πβ. καὶ 2b): *δέσποτα φιλάνθρωπε, . . . ἐφόρεσας τὰς ἀσθενείας ἡμῶν* Διγ. Ἄνδρ. 409^{30}· **γ**) (ψυχικὴ) ἀρρώστια· ἁμαρτία ('Η σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ἐξαγορεύσου τὰ κακὰ κ' εἰπὲ τὲς ἁμαρτιές σου· φώναξε τὴν ἀσθένειαν σου, μολόγα τὴν αἰτιάν σου* Πένθ. θαν.^{2} 453. Βλ. καὶ *ἁμαρτεμός, ἁμάρτημα(ν)* 1, *ἀνομία* 2, *ἀσωτία, βάρος, κρίμα.* **3**) 'Αδυναμία, ἔλλειψη ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3): *ὁ υἱὸς ἀπού 'καμα ἄντρα μου νά 'χη ἀστενειὰ ἀπὸ πλοῦτος* 'Ερωφ. Δ' 310. **4**) «'Αδυναμία», ἀπαίτηση, ὑπαγόρευση: *τοὺς δὲ τριακονταετεῖς ὄντας, κἂν παῖδας ἔχωσι, τρίτον καὶ αὐτοὺς συναλλάττειν γάμον διὰ τὴν τῆς ἡλικίας ἀσθένειαν* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 9^{32}.

ἀσθένειος ἡ, 'Ελλην. νόμ. 538^{6}· *ἀστένειος,* Χρον. Μορ. Η 4693, 7216, 8232, 8254.

'Απὸ τὸ οὐσ. *ἀσθένεια.* Βλ. Χατζιδ., MNE B' 70 καὶ Georgac., Glotta 31, 1951, 205.

α) 'Αρρώστια, νόσος (σωματικὴ) ('Η σημασ. ἀρχ. στὸν πληθ., L-S, λ. *ἀσθένεια* 2 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀστένεια* 1): *ὁ ἀφέντης τῆς Καρύταινας . . . ἔπεσε εἰς ζάλην φοβερήν, σ' ἀστένειον βαρυτάτην* Χρον. Μορ. Η 7216· βλ. καὶ *ἀσθένεια* 1α· **β**) ἐπιληψία, σεληνιασμός: *'Εὰν ὁ ἀνὴρ ποιήση τὸν ἐμαυτόν του ὅτι ὑπάρχει δαιμονιάριος ὡς ἀφορμῆς ὅτι ἔχει ἀσθένειον* 'Ελλην. νόμ. 538^{6}. Βλ. καὶ *ἀσθένεια* 1β.

ἀσθενημένος, μτχ., βλ. *ἀσθενῶ.*

ἀσθενής, ἐπίθ., 'Ασσίζ. 166^{26}, 'Ιστ. πατρ. 96^{11}, 113^{7}· *ἀστενής,* 'Ασσίζ. 339^{19}, 377^{3}, 381^{26}, 386^{1}, 418^{12}, 431^{31}, 432^{8}, 'Ιμπ. (Lambr.) 675, Μαχ. 32^{14}, 46^{37}, 146^{27}, 370^{26}, Φαλιέρ., Ρίμ. L 198, Χρον. σουλτ. 55^{9}, Ροδολ. 'Αφ. [68], Ροδολ. Τοῖς 'Αναγν. [14].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσθενής.* 'Η λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστενής*).

1) Ποὺ πάσχει ἀπὸ κάποια ἀσθένεια, ἄρρωστος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1. Βλ. καὶ 'Ανδρ., Σημασ. 81): *'Εὰν γίνεται . . . ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἀστενὴς καὶ ποιῇ τὴν διαθήκην του . . .* 'Ασσίζ. 381^{26}· **2**) 'Αδύναμος (Πβ. L-S στὴ λ. 3 καὶ Bauer, Wört. στὴ λ. 16): *Μὰ γιατ' ἡ μούσα μου φτερὰ λιγάκια μοῦ 'χε τάξει κι' ὁ κάλαμός μου ὡς ἀστενὴς δὲν ἠμπορὰ πετάξει* Ροδολ. 'Αφ. [68].

ἀσθενικός, ἐπίθ., 'Ωροσκ. 45^{18}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.· καὶ ΙΛ, λ. *ἀστενικός*).

(Προκ. γιὰ τὸν καιρὸ) ποὺ προκαλεῖ ἀρρώστιες: *πολὺς χειμὼν ἐπικρατὴς καὶ ὁ καιρὸς ἀσθενικὸς* ὅ.π.

ἀσθενισμένος, μτχ., βλ. *ἀσθενῶ.*

ἀσθενοπερπατητός, ἐπίθ.· *ἀστενοπερπατητός,* Ch. pop. 806.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσθενὴς* καὶ τὸ *περπατῶ.*

Ποὺ περπατᾶ ἐξασθενημένα, λιποψυχισμένα: *Δὲν μὲ λυπᾶσαι, ἀλίμονον, δὲν μὲ ψυχοπονᾶσαι, τὸν ἀστενοπερπατητόν, τὸν δακρυογεμισμένον* ὅ.π.

ἀσθενῶ, Προδρ. III 419t (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 30, Βέλθ. 1085, Σφρ., Χρον. μ. 66^{1}, 134^{1}, Κορων., Μπούας 63, Αἰτωλ., Μῦθ. 15^{1}, 18^{1}, Χίκα, Μονωδ. 58, Διγ. Ἄνδρ. 366^{26}· *ἀστενῶ,* 'Ασσίζ. 124^{15}, 182^{5}, 261^{9}, 372^{16}, Μαχ. 118^{17}, 402^{7}, 448^{27}, 528^{7}· *'σθενῶ,* Προδρ. III 419t (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· μτχ. *ἀσθενημένος,* Στίχ. παρηγ. (Foll.) 'Επιθ. Ρώμης 2, 1940, 136, 413, Διγ. Ἄνδρ. 389^{8}, Βακτ. ἀρχιερ. 147· *ἀσθενισμένος,* 'Ιμπ. 831, Θησ. Ε' [21^{1}], Αἰτωλ., Μῦθ. 42^{11}, 136^{5}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [129], Β' [382]· *ἀστενημένος,* Συναξ. γυν. 452 (ἔκδ. *βαρεῖα στενημένην·* διορθώσ. *βαριὰ ἀστ-*)· *ἀστηνεμένος,* Βουστρ. 413.

Τὸ ἀρχ. *ἀσθενέω.* 'Η λ. καὶ οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστενῶ*).

1) Εἶμαι ἄρρωστος, ὑποφέρω ἀπὸ ἀρρώστια (Βλ. L-S, ὅ.π. 1 καὶ 'Ανδρ., Σημασ. 81, λ. *ἀσθενής*): *'Εὰν γένηται . . . ὅτι εἷς μου σκλάβος ἢ σκλάβα νὰ ἠστένησεν ἀποὺ κοιλιακὸν* 'Ασσίζ. 182^{5}. Τὸ οὐδ. τῆς μτχ. παρκ. ὡς οὐσ. = ἡ κατάσταση τῆς ἀρρώστιας, ἀρρώστια: *ὁ ἰατρὸς οὐκ ἔγνωσε αὐτῆς τὸ ἠσθενημένον* Στίχ. παρηγ. (Foll.) 'Επιθ. Ρώμης 2, 1940, 136. **2**) Εἶμαι καταπονημένος (σωματικά): *'Αλλ' ὀψὲ τὴν ναῦν ἑλκύσαντες ἐκ μέσου, ὡς συμπεσόντων ἐν μάχῃ τῶν πλειόνων, εἰς χέρσον ἐξέωσαν ἠσθενηκότες* Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 30. 'Η μτχ. *ἀσθενισμένος* ὡς ἐπίθ. = α) ἐξασθενημένος, ἀνίσχυρος, ἐνδεὴς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. 2): *νὰ γυρίσω σὰν δυστυχής, πανάτυχος, μᾶλλον ἀσθενισμένος* 'Ιμπ. 831· βλ. καὶ *ἀσθενικός*· β) (προκ. γιὰ συναισθηματικὴ κατάσταση) καταπτοημένος, ἀπογοητευμένος: *νὰ μ' ἀφήση τὴν ψυχὴν ἀσθενισμένην πλήσια* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [382]. **3**) (Μτβ.) ἐξασθενῶ κάπ., τοῦ ἀφαιρῶ τὴ δύναμη, τὸν καθιστῶ ἀνίσχυρο (Πβ. τὸ ἀρχ. *ἀσθενόω*): *Κύριος ἀστενεῖ τον διὰ νὰ δυναμώση τὸν ἐχθρόν του* Μαχ. 402^{7}. Βλ. καὶ *ἀμαυρώνω, ἀχαμνίζω.* **4**) (Προκ. γιὰ ἔγγρ.) χάνω τὴν ἰσχύ μου: *ἐλεγχομένων τῶν μαρτύρων ὡς μὴ δεκτῶν, ἀσθενεῖ τὸ ἔγγραφον* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 6^{8}.

ἀσθενῶς, ἐπίρρ., 'Ιερακοσ. 474^{28}, Σφρ., Χρον. μ. 6^{29}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀσθενῶς* (L-S, λ. *ἀσθενής*).

α) 'Αρρωστημένα (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, ὅ.π.): *Ὅταν ῥιγῇ ὁ ἱέραξ, . . . ὁρᾷ λυπητικῶς καὶ ἀσθενῶς* 'Ιερακοσ. 474^{28}· **β**) ἀπὸ ἀσθένεια, ἐξαιτίας ἀρρώστιας: *ἀπέθανον ἀκούσαντες τοῦτο, εἰ καὶ οὐκ ἀπέθανον ὡς τελέως ἀπὸ τούτου, μετέπειτα καὶ ἀσθενῶς* Σφρ., Χρον. μ. 6^{29}.

ἄσθμα τό, Μακρεμβ., 'Υσμ. 180^{1}, 185^{19}, Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 77^{9}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄσθμα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α^{1}) Πνοή, ἀναπνοὴ ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. III): *ἐνωθρευόμην τὸ σῶμα, ἐπείχετό μοι τὸ ἄσθμα* Μακρεμβ., 'Υσμ. 185^{19}· βλ. καὶ *ἀναπνιὰ* Α, *ἀνασασμὸς* 3, *πνοή*· **α**^{2}) ἰσχυρὰ ἀναπνοὴ ζώου, ξεφύσημα: *στυγεῖ σε καὶ βδελύττεται καὶ δέχεται τοὺς λόγους . . . ὡς ἰὸν ἀσπίδος . . ., ὡς ἄσθματα κατώβλεπος* Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 77^{9}.

ἀσιγανά, ἐπίρρ., βλ. σιγανά.

'Ασίηθεν, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 6372.

'Απὸ τὸ γεωγρ. ὄνομ. *'Ασία* καὶ τὴν κατάλ. *-θεν.* 'Η λ. κατὰ Δημητράκ. σὲ ἐπιγρ.

'Απὸ τὴν 'Ασία: *καὶ συλλεξάμενος στρατὸν 'Ασίηθεν ὁπλίτην, ἀντέπεισι τῷ βασιλεῖ* ὅ.π.

ἀσιμώνω, βλ. *σιμώνω.*

ἀσκάδι τό, Σταφ., Ἰατροσ. 13^{357}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἰσχάδιον.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξερὸ σύκο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἔπαρε δὲ θεριακὴν καὶ ἂς τὴν φάγη μὲ σύκον ἄσπρον, ἤγουν ἀσκάδι* ὅ.π.

ἀσκαμωνία ἡ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 533^{18}.

Ἡ λ. στὰ Γεωπονικὰ καὶ Ἱππιατρικὰ (βλ. L-S).

Εἶδος φαρμακευτικοῦ φυτοῦ (Πβ. L-S, λ. *σκαμμωνία* καὶ Γενναδ., Λεξ., λ. *Περιαλλόκαυλον ἢ Σκαμμωνία*): *ἀσκαμωνίαν τὴν λεγομένην γαλακτίδα* ὅ.π.

ἀσκανδάλιστα, ἐπίρρ., Ἱστ. πατρ. 95^{10}, 116^{16-7}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσκανδάλιστος* (Βλ. Δημητράκ.).

Χωρὶς σκάνδαλα, ἐμπόδια (Βλ. καὶ Δημητράκ.): *ὅσον καιρὸ ἔκαμε πατριάρχης, ἐπέρασεν εἰρηνικὰ καὶ ἀσκανδάλιστα* αὐτ. 95^{10}. Βλ. καὶ *ἀμερίμνως* β, *ἀπαρεμποδίστως, ἀπροσκόπτως, ἀσκανδαλίστως.*

ἀσκανδάλιστος, ἐπίθ., Σταφ., Ἰατροσ. $25^{3,8}$, Διγ. (Trapp) Esc. 901, Λίβ. Sc. 1225, 2591, Λίβ. N 2059, 3192, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 705, κριτ. ὑπ.), Ἱστ. πολιτ. 10^{5}, Ἱστ. πατρ. 173^{3}· *ἀσκαντάλιστος,* Λίβ. Esc. 2330, 2517, 3757.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσκανδάλιστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκαντάλιστος*).

Ποὺ δὲν προσκρούει σὲ ἐμπόδια, ἀνενόχλητος (πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1α): *Χάρησε, ζῆσε, σκίρτησε, τὴν τύχην εὐχαρίστει ἄθλιβος, ἀσκανδάλιστος, πονοαμεριμνημένος* Λίβ. Sc. 1225· *Ὡς ἀπήγαιναν οἱ τρεῖς καλοὶ ἀδελφοὶ ἀνενόχλητοι, ἀτάραχοι καὶ ἀσκανδάλιστοι εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν* Σταφ., Ἰατροσ. 25^{3}· *νὰ ἐκλέξουν καὶ πατριάρχην, νὰ καθέζεται εἰρηνικὸς καὶ ἀσκανδάλιστος χωρὶς κανέναν πειρασμὸν* Ἱστ. πατρ. 173^{3}. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β4 μτχ., *ἀπρόσκοπτος, ἀπρόσκρουστος.*

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = ἔλλειψη σκανδάλων: *ἐγένετο καὶ καρδινάλιος ὁ Βησσαρίων, τιμὴν καὶ δόξαν δεξάμενος καὶ τὸ ἀσκανδάλιστον ἀσπαζόμενος* Ἱστ. πολιτ. 10^{5}.

ἀσκανδαλίστως, ἐπίρρ., Ἱστ. πατρ. 111^{6}, Μορεζίν., Λόγ. 468.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσκανδάλιστος* (Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Lampe, Lex.).

Χωρὶς σκάνδαλα (Πβ. Lampe, Lex.): *ἐκαθέζετο καὶ ἔζιεν εἰρηνικῶς καὶ ἀσκανδαλίστως* Ἱστ. πατρ. 111^{6}. Βλ. καὶ *ἀσκανδάλιστα.*

ἀσκάνθαρος ὁ, βλ. *σκάνθαρος.*

ἀσκαντάλιστος, ἐπίθ., βλ. *ἀσκανδάλιστος.*

ἄσκαφος, ἐπίθ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 395.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσκαφος* (L-S Suppl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσκαφτος*).

Ποὺ δὲν τὸν ἔσκαψαν, δὲν τὸν ἄνοιξαν μὲ σκάψιμο· ἐδῶ μεταφ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ὅτι λάκκος ἄσκαφος ἐν Βηθλεὲμ ἐμαρτυρήθη ἡ Παρθένος* ὅ.π.

ἀσκέπαστος, ἐπίθ., Λόγ. παρηγ. L 52, Λόγ. παρηγ. O 51, 233, Ἀσσίζ. 328^{26}, Λίβ. P 2786, Λίβ. Esc. 317, 1030, Λίβ. N 456, 890, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 147^{11}· *ἀνασκέπαστος,* Λίβ. Esc. 2762, Λίβ. N 2442.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσκέπαστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἔχει σκεπή, στέγη (Βλ. L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *ἔκαμεν δύο χρόνους ἀσκέπαστη καὶ ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος Ρουφῖνον τὸν μάγιστρον αὐτοῦ . . . καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 147^{11}. Βλ. καὶ *ἀστεγής.* **2**) Ποὺ ἔχει ἀκάλυπτο τὸ κεφάλι του (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ἰδιωμ., ΙΛ, στὴ λ. Α2): *Ἀπρίλης ἦτον ἀπ' αὐτόν, νὰ εἶδες ποιμέναν* (κριτ. ὑπ.) *ἄνδρα, ἀσκέπαστος, ἀκτένιστος* Λίβ. Esc. 1030· *γραῖαν πολλὰ ταλαίπωρον, ὡς ἔλεγεν ὁ ξένος, ἀσκέπαστον, κοντότριχον, τὰ χέρια γυμνωμένην* Λόγ. παρηγ. O 233. Βλ. καὶ *ἀσκεπής.*

ἀσκεπής, ἐπίθ., Δούκ. 151^{28}, Ἔκθ. χρον. 52^{4}, Ἱστ. πατρ. 175^{20}.

Τὸ μτγν. (ἂν ὄχι ἀρχ., βλ. L-S) ἐπίθ. *ἀσκεπής.*

Ποὺ ἔχει ἀσκέπαστο, ἀκάλυπτο τὸ κεφάλι: *ἐξέθεντο δόγμα τοῦ μὴ ἐνδύεσθαι τὴν κεφαλὴν πῖλον, ὃ καλοῦσι ζαρκουλάν, ἀλλὰ ζῆν μονοχίτωνα καὶ ἀσκεπῆ βίον* Δούκ. 151^{28}. Βλ. καὶ *ἀξεσκεπής, ἀσκέπαστος* 2, *ἀσκούφωτος.*

ἄσκεπος, ἐπίθ., Θρ. Κων/π. 39.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄσκεπος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀκάλυπτος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *τὰ σώματα ἱεραρχῶν καὶ ἱερέων ἅμα ἄσκεπα, ἄταφα, δεινά, κόνιν μεμεστωμένα* ὅ.π.

ἄσκεπτος, ἐπίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 107.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσκεπτος.* Πβ. τὸ σημερ. *ἄσκεφτος* (ΙΛ).

Ποὺ γίνεται χωρὶς νὰ προηγηθῆ σκέψη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἐγὼ κρίνω καὶ ἀποφασίζω νὰ μηδὲν τολμήσουν* (ἐνν. τὰ παιδιὰ) *νὰ εἰποῦν τίποτε ἄσκεπτα καὶ ἀπρομελέτητα* ὅ.π.

ἀσκέρι(ν) τό, Ἆσμα Μάλτ. 40, Λεηλ. Παροικ. 12, 25.

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *asker* (βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 123 καὶ Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σὲ ἐνθύμ. τοῦ 1687 (βλ. Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 202) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στράτευμα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Καὶ ἐπῆγεν ὁ βιζίρης μὲ φουσάτα καὶ εἶχεν τὰ κάτεργά του ὅλα γεμάτα. Καὶ φθάνει στὰ Χανιὰ καὶ ντεσμπαρκάρει καὶ ἐκεῖ τὸ ἀσκέριν του ὅλο ρεποσάρει* Λεηλ. Παροικ. 12. Βλ. καὶ *φουσάτο.*

ἀσκεύαστος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 1876.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσκεύαστος.*

Εὐνοῦχος (Βλ. Mavrogordato [Διγ. Gr. σ. 130, κριτ. ὑπ.]. Πβ. Διγ. Ἄνδρ. 361^{19}): *ὁ πρῶτος γυναικάδελφος δέδωκε δέκα νέους ἀσκευάστους καὶ εὐειδεῖς καὶ τῇ κόμῃ ὡραίους, ἠμφιεσμένους περσικὴν στολὴν ἀπὸ βλαττίου* ὅ.π.

ἄσκημα, ἐπίρρ., βλ. *ἄσχημα.*

ἀσκημάδα ἡ, βλ. *ἀσχημάδα.*

ἀσκημαίνω, βλ. *ἀσχημαίνω.*

ἀσκημία ἡ, βλ. *ἀσχημία.*

ἀσκημίζω, βλ. *ἀσχημίζω.*

ἀσκημοθώρετος, ἐπίθ., βλ. *ἀσχημοθώρητος.*

ἀσκημομαυρισμένος, μτχ., βλ. *ἀσχημομαυρισμένος.*

ἀσκημοποδαρούσα ἡ, βλ. *ἀσχημοποδαρούσα.*

ἄσκημος, ἐπίθ., βλ. *ἄσχημος.*

ἀσκημώνω, βλ. *ἀσχημώνω.*

ἄσκησις -ση ἡ, Χούμνου, Π.Δ. VIII 32, Κορων., Μπούας 69, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 183, Βακτ. ἀρχιερ. 137.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄσκησις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσκησι*).

(Θρησκ.) ἀσκητικὴ ζωή, ἀσκητισμὸς (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 5 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Περὶ ἀσκήσεως καλογήρων καὶ πῶς τὸ κρέας τὸ ἔτρωγαν ὅλοι οἱ μοναχοὶ* Βακτ. ἀρχιερ. 137· *ρωτᾶ τον διὰ τὴν ἐγδυμνιάν, τῆς ἄσκησης τὸν κόπον* Χούμνου, Π. Δ. VIII 32· *Τὸ σῶμα του δὲ πάντοτε εἰς νηστείαν νὰ γυμνάζῃ κ' εἰς σωφροσύνην κι' ἄσκησην πολλὰ νὰ τὸ συχνάζῃ* Κορων., Μπούας 69.

ἀσκητεύω, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 177, Βακτ. ἀρχιερ. 147.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσκητής*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 8. αἰ., Δημητράκ., καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶμαι ἀσκητὴς (Ἡ σημασ. τὸν 8. αἰ., Δημητράκ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐν αὐτῷ γοῦν ἠσκήτευαν μὲ τόσην κακουχίαν, νηστείαν, ἀγρυπνίαν τε* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 177.

ἀσκητήριον τό, Σφρ., Χρον. μ. 166^{9}, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 157^{30}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσκητὴς* καὶ τὴν κατάλ. *-τήριον* (Βλ. καὶ Lampe, Lex.). Πβ. τὸ σημερ. *ἀσκηταρειὸ* (ΙΛ).

Μοναστήρι (Βλ. Lampe, Lex.): *Ἔκαμεν . . . δύο ἀσκητήρια σιμὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 157^{30}.

ἀσκητὴς ὁ, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{197}, Συναξ. γυν. 153, Εἰς Θεοτ. 9, Χρον. σουλτ. 128^{19}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1397, 1564, 1941, Ἐγκ. ἁγ. Δημ. $110^{178,185}$, Συναδ., Χρον. 43.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσκητής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ) καὶ ὡς ἐπώνυμο καὶ παρων. (βλ. Βαγιακ., Ἀθ. 63, 1959, 231).

Ἐρημίτης (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐδιάβη εἰσὲ ἔρημον τόπον καὶ ἐστέκετονε* (ἔκδ. *ἐστεκέτονε*) *ὡσὰν ἀσκητὴς* Χρον. σουλτ. 128^{19}· *ἅγιοι μάρτυρες Χριστοῦ μὲ ὅλους τοὺς ἀσκητάδες* Συναξ. γυν. 153.

ἀσκητικά, ἐπίρρ., Ἱερόθ. Ἀββ. 334.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσκητικός*.

Μὲ τρόπο ἀσκητικό: *εἰς τὸ ὁποῖον μοναστήριον ἀσκητικά, ὡς ἐπολιτεύοντον ἐξαρχῆς, ἀπέρασε τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του* ὅ.π.

ἀσκητικῶς, ἐπίρρ., Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1400.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσκητικῶς*.

Μὲ τρόπο ἀσκητικὸ (Βλ. Lampe, Lex.): *τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν τῇ ἀναχωρήσει διήνυσαν ἀσκητικῶς* ὅ.π.

ἀσκήτρια ἡ, Ἀρμεν., Ἐξάβ. Δ 8^{11}, Ϛʹ 3^{8}.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *ἀσκητής*. Γιὰ τὴ λ. βλ. L-S. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκητής*).

Μοναχὴ (Βλ. L-S, Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1β): *Περὶ γάμων κεκωλυμένων· . . . Νεφάριος δὲ ὁ παράνομος· οἷον πρὸς μοναχὴν καὶ ἀσκήτριαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *μοναχή*.

ἀσκιὰ ἡ, βλ. *σκιά*.

ἀσκί(ν) τό, Ἀσσίζ. 244^{19}, 495^{21}, Ἑβρ. ἐλεγ. 160, Πουλολ. 56, Μαχ. 658^{16}, Γαδ. διήγ. 498, Πένθ. θαν.^{2} 52, Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{17}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 138^{11}, 226^{27}, Διακρούσ. 68^{27}.

Ἀπὸ τὸ *ἀσκίον* (ποὺ ἀπ. στὸν Ἱπποκράτη). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκί*).

Δερμάτινος σάκος, τουλούμι (πβ. L-S, λ. *ἀσκὸς* 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἀπὲ τὸ κρασίν, τὸ φέρνουν ἀπὲ τὴν Σαρακηνίαν τῆς γῆς, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀποὺ κάθα ἀσκὶν τέλος δράμια γ' ἥμισον* Ἀσσίζ. 244^{19}· *Σώπασε, κακοτύχερε, γεράκιν ξερασμένον,* (παραλ. 2 στ.) *κι' ἁπλῶς ἀσκὶν βρομιάρικον, τίποτε μὴ λαλήσῃς* Πουλολ. 56. Βλ. καὶ *ἀσκός*.

ἀσκοθυριάρης ὁ, Προδρ. II Η 57.

Κατὰ Κουκ., ΒΒΠ Β^{1} 185, πιθ. «κλειδᾶς», κλειδοποιός: *αἱ θύραι ἀπεδάρτησαν, ἂς ἔλθῃ ὁ ἀσκοθυριάρης* ὅ.π.

ἀσκόλαστα, ἐπίρρ., βλ. *ἀσχόλαστα.*

ἀσκόλαστος, ἐπίθ., βλ. *ἀσχόλαστος.*

ἀσκόλησις ἡ, βλ. *ἀσχόλησις.*

ἀσκολητικὰ τά, βλ. *ἀσχολητικά.*

ἀσκολίζω, βλ. *ἀσχολίζω.*

ἀσκολοῦμαι, βλ. *ἀσχολῶ.*

ἀσκοντάφτω, βλ. *σκοντάφτω.*

ἀσκοντεύω, βλ. *σκοντεύω.*

ἀσκοντῶ, βλ. *σκοντῶ.*

ἄσκοπα, Σπαν. V suppl. 67, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. (πβ. Σπαν. Ο 60, ὅπου *σκεπάσῃ*).

ἀσκόπευτα, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. Ο 147.

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσκόπευτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνερεύνητα, ἀνεξέταστα: *Ἐσὲ δὲ λέγω πρόσεχε καὶ συμβουλεύομαί σε· μὴ ἐμβῇς ἐκεῖ ἀσκόπευτα τῆς Δυστυχίας τὸ κάστρον, ἀλλὰ τριγύρου ὕπαγε καὶ σκόπησον ἐκεῖσε* ὅ.π.

ἀσκόπητος· *τῶν ἀσκοπήτων μέλει,* Σπαν. (Wagn., Carm. σ. 16) 392, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *τὸ νὰ σκοπῇ τὸ μέλλον* (Πβ. Σπαν. Β 379, Σπαν., Λάμπρ., V 422 καὶ Κομν., Διδασκ. Δ 373).

ἀσκοπίζω, βλ. *σκοπίζω.*

ἄσκοπος, ἐπίθ., Φυσιολ. Μ 19^{19}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσκοπος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἀποβλέπει σὲ κάπ. σκοπό, μάταιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 2): *οὕτως οὖν περὶ τοῦ πάνθηρος ἐλάλησεν ὅτι παμποίκιλός ἐστιν· ὅτι οὐδὲν ἄσκοπον περὶ ζώων καὶ*

πετεινῶν ἐλάλησαν αἱ θεῖαι γραφαὶ ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄδηλος* 2, *ἄκαιρος* 3β, *ἀργὸς* II A 7, *εὔκαιρος*, *χάνω* μτχ.

ἀσκοπουγγίτσι(ν) τό, Διήγ. παιδ. 345.

'Από τὰ οὐσ. *ἀσκὸς* καὶ *πουγγίτσι(ν)*.

Μικρὸ δερμάτινο σακούλι σὲ σχῆμα ἀσκοῦ: *ἀλλὰ καὶ τὸ δερμάτιν μου ἔχουν εἰς πᾶσαν χρείαν* (παραλ. 1 στ.), *ἀσκοπουγγίτσια μικρά, ἅτιν' ἴσχαν βαστάζουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσκός*.

ἀσκόπως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 472[13], Διγ. Ζ 3194.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσκόπως* (Steph., Θησ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσκοπα*).

'Απερίσκεπτα, ἀπρόσεκτα (Βλ. Steph., Θησ.): *ὁ θηρατὴς ἀσκόπως καὶ ἀφελῶς ἀπέπτῳ τυγχάνοντι τῷ ἱέρακι ἐπιβάλλει ἄλλην τινὰ τροφὴν* Ἱερακοσ. 472[13]. Βλ. καὶ *ἄδηλα* 2, *ἀδιακρί-τως* 2, *ἀλόγιαστα, ἀλόγιστα*.

ἀσκορδ(ι)αλὸς ὁ, βλ. *σκορδαλός*.

ἀσκὸς ὁ, Κρασοπ. 104, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 345, Μάρκ., Βουλκ. 340[10], Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1955.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσκός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δερμάτινος σάκος, τουλούμι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1· καὶ σήμ. ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἐξέρχεται ἐκ τῶν κοιλιῶν αὐτῶν αἷμα βορβορῶδες ἐξ ἑκάστου σώματος δίκην ἀσκοῦ μεγίστου τὸ πλῆθος* Μάρκ., Βουλκ. 340[10]. Βλ. καὶ *ἀσκί(ν), ἀσκοπουγγίτσι(ν)*.

ἀσκοτύμπανον τό, 'Ακ. Σπαν. 43[474].

'Από τὰ οὐσ. *ἀσκὸς* καὶ *τύμπανον*.

Τύμπανο (ἀπὸ ἀσκό): *ἀσκοτύμπανον ἡ κοιλία του* (ἔκδ. *σου*· διορθώσ.), *δριμόνι ἡ ῥάχη του* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνακαράς, ταμποῦρλο*.

ἀσκότωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4620.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σκοτόω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι σκοτεινός, λαμπρός, φωτεινός: *ἔβλεψε τότε Βυζαντὶς ἡμέραν ἐλευθέραν* (παραλ. 1 στ.), *ἀσκότωτον, ἀθόλωτον, οὐκ ἐξαμαυρουμένην* ὅ.π. Βλ. καὶ *λαμπρός, φωτερός*.

ἀσκούφωτος, ἐπιθ.· *ἀνασκούφωτος*, Μαχ. 572[27].

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σκουφώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ φορεῖ σκοῦφο· ποὺ ἔχει ἀκάλυπτο τὸ κεφάλι, ξεσκούφωτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *καὶ ὁρίσαν οἱ κριτάδες ... νὰ τοὺς δήσουν ἀξάγκωνα μὲ τὰ 'ματία, ἀνυπόλυτους καὶ ἀνασκούφωτους* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσκεπής*.

ἀσκοφύσιν τό, Μαχ. 572[30].

'Από τὸ οὐσ. *ἀσκὸς* καὶ τὸ *φυσῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ).

Ὁ φυσητήρας (τοῦ σιδηρουργοῦ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, ΙΛ): *ὀπίσω τοῦ ἁμαξίου νὰ ἔχῃ ἕναν ἀσκοφύσιν μὲ τὸ λαμπρὸν καὶ νὰ βράζουν δοντάκρες, νὰ τσιμποῦν τὰ κρίατά τους* ὅ.π.

ἀσκῶ, Πτωχολ. Ν 791, Διήγ. πολ. Θεοδ. 116, Δούκ. 229[21], Βίος γέρ. V 872, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 156.

Τὸ ἀρχ. *ἀσκέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ ξένη γλώσσα) κατέχω, μιλῶ: *διὰ τὸ ἀσκεῖν τὴν τῶν Τούρκων γλῶτταν καὶ ἐπίστασθαι αὐτήν, ὡς ἐχρῆν, ἐστέλλετο σὺν τοῖς πρέσβεσι τοῦ βασιλέως* Δούκ. 229[21]. **2**) 'Ασκητεύω (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *'Εν ταύτῃ εἷς τῶν ἀσκητῶν ... σαράντα χρόνους ἤσκησεν μετὰ πολλοῦ καμάτου* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 156. Φρ. *ἀσκῶ τὴν σιωπὴν* = σιωπῶ: *ἵνα μὲ ἀφήσῃς ἄρτι ὑποστρέψαι εἰς τὰ παιδιά μου καὶ τὴν σιωπὴν ἀσκήσω* Βίος γέρ. V 872. Βλ. καὶ *βουβαίνομαι, σιωπῶ, σωπάζω*· *ἀσκῶ ξενιτείαν* = ζῶ ὡς ξενιτεμένος: *Ὁρῶ σε ξένον καὶ σοφόν, ... ἐνδεδυμένον ῥάκια, ξενιτείαν ἀσκοῦντα* Διήγ. πόλ. Θεοδ. 116.

ἀσλανὰς ὁ, Συναδ., Χρον. 65.

'Από τὸ οὐσ. *ἀσλάνι*.

Εἶδος νομίσματος: *καὶ τὸ ἐριάλι ἦτον ρκ' καὶ τὸ ἔκαμεν π' καὶ ὁ ἀσλανὰς ρι' τὸ ἐκατέβασεν ο'* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσλάνι, ἀσλανί*.

ἀσλάνι τό· *ἀσουλάνι*, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 46[25,30].

'Από τὸ τουρκ. *aslan* (Βλ. καὶ 'Ανδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Νόμισμα τουρκικὸ μὲ παράσταση λιονταριοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ ἄλλος ἀδελφὸς ... ζητάει ἀπὸ τὰ ὀρφανὰ ρκε' (125) ἀσουλάνια* αὐτ. 46[30].

ἀσλανὶ τό, Μαρκάδ. 526.

'Από τὸ τουρκ. *arslanli*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Νόμισμα τουρκικὸ μὲ παράσταση λιονταριοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Καὶ τώρα διὰ τὸν κόπον σου σοῦ δίδομεν πουγγία τριάκοντα τὸν ἀριθμόν, γεμάτα ἀσλανία* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσλανάς*.

ἀσμάραγδος ὁ, βλ. *σμάραγδος*.

ᾀσματίζω, Ἔκφρ. ξυλοκ. 16[7], 17[11].

'Από τὸ οὐσ. *ᾆσμα* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Lampe, Lex.

('Ενεργ. καὶ μέσ.) τραγουδῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex.): *Κατὰ τὴν ᾀσματίζουσαν* (ἐνν. *γλῶσσαν*· βλ. καὶ Εὐστ., Opusc. 137, 65) *ὡμοιώθη τῷ φοίνικι* αὐτ. 16[7]· *Τἄλλα τῶν μελῶν καὶ τοῦ σώματος Σολομὼν διαγραφέτω ᾀσματιζόμενος* αὐτ. 17[11]. Βλ. καὶ *ἀναφωνῶ* 2, *παρατραγουδῶ*.

ἀσουλάνι τό, βλ. *ἀσλάνι*.

ἀσούσσουμος, ἐπίθ., Σκλάβ. 104, 'Αχέλ. 1119, 1364, 'Αλφ. 15[42], Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 2, σ. 513, 'Ερωτόκρ. Α' 821, 1105, 1364, Γ' 1648, Δ' 580, 842, 1906, Ε' 236, 320, 442, 566, 1118· *ἀσύσσουμος*, Πουλολ. 7, 507· *'σύσσουμος*, Πουλολ. 7 (κριτ. ὑπ.).

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *σουσσούμι* (Βλ. Ξανθουδίδη ['Ερωτόκρ. σ. 512]). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ ἔχουν ἀλλοιωθῆ τὰ χαρακτηριστικά του (ἀπὸ θάνατο, ἀρρώστια ἢ ἄλλη αἰτία), ἀγνώριστος, ἐλεεινὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὸν Μακαρέλλα ἐβγάλασι μὲ τὴν ἀρχόντισσά του ἀσούσσουμους, ἀγνώριμους ἀπὸ τὸν Ἅδη κάτου* Σκλάβ. 104· *ἔτσ' εἶχαν καὶ τὴν 'Αρετὴ τὰ πάθη μαραμένη κι' ἀσούσσουμη κι' ἀνέγνωρη, κακὰ καταστεμένη* 'Ερωτόκρ. Ε' 1118· βλ. καὶ *ἀγνώριστος* 1β, *ἀγνώριμος* 1, *ἄγνωρος* 2β, *ἀλλοτριωμένος, ἀνίδεος, ἄσχημος* 1β· **β**) ποὺ δὲν ἔχει ὄμορφα χαρακτηριστικά, ἄσχημος: *Ὁλωνομπρὸς*

ὁ πελαργὸς περιγελᾶ τὸν κύκνον: «Εἰπές με, κύκν' ἀσύσσουμε καὶ μακρυσφονδυλάτε» Πουλολ. 7. Βλ. καὶ *ἀθώρετος, ἄνοστος* β, *ἄσχημος* 1β, *ἄτεχνος* 1. **2**) Ἀσήμαντος, ταπεινός: *Ἐγὼ μικρὸν εἶμ' ἀληθῶς ἀσύσσουμον πουλάκιν καὶ σιγανὸν καὶ τακτικόν· πολλὰ πολλὰ οὐκ οἶδα* Πουλολ. 507. Βλ. καὶ *ἀγροτικός, ἄκαιρος* 3α, *ἁμαρτωλὸς* 2, *ἀνάξιος* 3, *ἀναψηφισμένος, ἄφαντος, ἀχρεῖος, ἀψήφιστος, μικρός, χαμηλός.*

ἄσπα ἡ, Καραβ. 500^{7}, 503^{10}, 505^{17}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *aspa* (Βλ. Segditsas, Naut. Dict. ἀρ. 440).

Ἕνας ἀπὸ τοὺς μοχλοὺς τοῦ «ἐργατοκράτη», μὲ τοὺς ὁποίους περιστρέφεται ὁ ἐργάτης, μαναβέλα: *βέντους τῶν ἀσπῶν* αὐτ. 500^{7}.

ἀσπάζομαι, Μακρεμβ., Ὑσμ. 228^{8}, Ἑλλην. νόμ. 568^{22}, Ἑρμον. Υ 359, Ω 212, Χρον. Μορ. Η 296, 6898, Χρον. Μορ. Ρ 296, Διήγ. Βελ. 292, Λέοντ., Αἰν. II 5, Διήγ. ἀναιρεθ. 77 (μτχ. *ἀσπάσαντες*), Σφρ., Χρον. μ. 80^{24}, 138^{6}, Μάρκ., Βουλκ. 339^{9}, Ἔκθ. χρον. 2^{8}, Θρ. Θεοτ. 91, Ἱστ. πολιτ. 10^{6}, 31^{17}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 503, 865 (μτχ. *ἀσπάζοντες*), 1573, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 414, 437, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 54^{22}· παρατατ. *ἐσπάζομουν,* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 414· ἀόρ. *ἐσπάσθηκα,* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 437.

Τὸ ἀρχ. *ἀσπάζομαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὶς μτχ. *ἀσπάζοντες, ἀσπάσαντες* πβ. τὸ μτγν. *ἀσπάζω* (Preisigke-Kiessling, λ. *ἀσπάζομαι*).

1α) Φιλῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἔθος γὰρ ἦν τοῖς Λατίνοις ἀσπάζεσθαι τὸ ὑπομάνικον τῆς δεξιᾶς τοῦ ἐπισκόπου* Ἔκθ. χρον. 2^{8}· *γλυκέα τὸν ἐχαιρέτησεν, ἀσπάστησαν ἀλλήλως* Χρον. Μορ. Η 6898· βλ. καὶ *γλυκασπάζομαι·* **β**) (προκ. γιὰ εἰκόνα) φιλῶ, προσκυνῶ (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3e): *Πιστεύω τὰς εἰκονικὰς ἀνατυπώσεις οὐ λατρευτικῶς, ἀλλὰ σχετικῶς ἀσπάζεσθαι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τιμᾶν* Σφρ., Χρον. μ. 138^{6}. **2**) Προσκυνῶ, πηγαίνω ὡς προσκυνητής: *ἵνα σεπτῶς ἀσπάσηται τοὺς σεβασμίους τόπους* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 503. **3**) Ἀποδέχομαι, παραδέχομαι, ἐνστερνίζομαι κ. (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2b): *προσκυνοῦμεν αὐτὸ καὶ ἀσπαζόμεθα τὴν παραγγελίαν ταύτην καὶ ἐνστερνιζόμεθα τὰ ἅγια δόγματα* Μάρκ., Βουλκ. 339^{9}· *ἡμεῖς οἱ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὸν ἐρημικὸν καὶ μονήρη ἀσπασάμενοι βίον* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 54^{22}. Βλ. καὶ *ἀναγνωρίζω* 2, *ἀναφέρω* Α2, *ἀνομολογῶ, ἀποδέχομαι* 1β, *ἀπομένω* 11δ, *θεληματεύω, κοντσεδέρω, στέργω, συβάζω.*

ἀσπάλαγκος ὁ, Αἰτωλ., Μῦθ. 50^{1}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀσπάλαξ* (ποὺ ἀπ. στὸν Ἀριστ., L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσπάλακας*).

Τυφλοπόντικας (Πβ. L-S, ὅ.π., καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τὸ ζῶον ὁ ἀσπάλαγκος εἶναι τετυφλωμένον* ὅ.π.

ἀσπάλαθος ὁ, Ριμ. κόρ. 592 (ἔκδ. *ἀσπάλαθον,* Πολ. Λ., Μετὰ Ἄλ., σελ. 14, διόρθ. *ἀσπάλαθους*)· *ἀσπάλαθρος,* Ριμ. κόρ. 592 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσπάλαθος.* Ἡ λ. καὶ ὁ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θάμνος ἀκανθώδης (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὄντεν ἰδῆς τσ' ἀσπάλαθους καὶ νὰ γενοῦν μερσίνη* αὐτ. 592.

ἀσπάλαθρος ὁ, βλ. *ἀσπάλαθος.*

ἀσπασμὸς ὁ, Ἑλλην. νόμ. $524^{19,24}$, 537^{16}, $568^{4,7}$, Μάρκ., Βουλκ. 350^{23}, Διήγ. πανωφ. 57, Διήγ. ὡραιότ. 491.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσπασμός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (ΙΛ).

α) Ἐρωτικὸ ἀγκάλιασμα (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1): *Ὅστις μὲν ἔρωτος φροντίζει συναφείας καὶ ἀσπασμοὺς κατ' ὄναρ φαντάζεται* Μάρκ., Βουλκ. 350^{23}. Βλ. καὶ *ἀναπλοκὴ* 1. Ἰδιάζ. ἔκφρ. *εὐχὴ καὶ ἀσπασμὸς* (προκ. γιὰ μνηστεία) Ἑλλην. νόμ. $524^{19,24}$, 537^{16}, $568^{4,7}$· **β**) φίλημα ἀποχωρισμοῦ (ἐδῶ γιὰ μελλοθάνατους): *Ὅλοι ποιοῦσιν ἀσπασμὸν πῶς θὲ νὰ χωριστοῦσι* Διήγ. ὡραιότ. 491. Ἔκφρ.: *τελευταῖος ἀσπασμὸς* = ἐδῶ ὑπαινικτικὰ τὸ φίλημα ποὺ δίνεται στὸ νεκρὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐποιήσαμεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν καὶ ἐσυγχωρούμεσταν ἀλλήλοις* Διήγ. πανωφ. 57.

ἀσπαστρία ἡ, Ὀρνεοσ. 579^{10}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσπαστρος* > *ἄπαστρος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπαστριά*).

Ἔλλειψη καθαριότητας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *διὰ ἀσπαστρίαν τοῦ παραβάλματος* ὅ.π.

ἄσπαστρος, ἐπίθ., βλ. *ἄπαστρος.*

ἀσπέρας, ἐπίρρ., βλ. *ἐσπέρας.*

ἀσπεττάρω, Κρ. συμβόλ. 33, 81, 219, Φορτουν. Γ' 341, ἔγγρ. τοῦ 1615 (Κακουλίδη, Κρ. Χρ. 22, 1970, 483), ἔγγρ. τοῦ 1678 (Κονόμος, Ἐραν. 8, 1970, 234).

Τὸ ἰταλ. *aspettare.*

α) Περιμένω, προσδοκῶ: *ἔχω καμπόσες βίζετες καὶ ἀποδεκεῖ ἀσπεττάρω τορνέσα* Φορτουν. Γ' 341· βλ. καὶ *ἀναμένω* 1β· **β**) (προκ. γιὰ λογαριασμὸ) ἀφορῶ: *κρατίζω καὶ τὰ σπίτια . . . νά 'ναι ἐδικά μου καὶ ἀπὸ τὸ ἄνωθε λινάρι . . . τὲς ἄλλες πενήντα λίτρες ἀπὸ τὲς ἑκατὸ πενήντα ὁποὺ ποσσεδέρομε . . . ρεφουδάροντας πάσα λογῆς λογαριασμὸν ὁποὺ μὲ ἀσπεττάρει μὲ πάσα λογῆς μόδο* ἔγγρ. τοῦ 1615.

ἀσπίδα ἡ, βλ. *ἀσπίς.*

ἀσπιδοφορῶ, Δούκ. 357^{25-6}.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S, λ. *ἀσπιδοφορέω*).

Φέρω ἀσπίδα (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S, ὅ.π.): *Οἱ δὲ Τοῦρκοι τὸ κατ' ὀλίγον προσεγγίσαντες τὰ τείχη ἀσπιδοφοροῦντες* ὅ.π.

ἀσπιδοχελών, Φυσιολ. (Offerm.) $70^{1,9}$, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀσπιδοχελώνη.*

ἀσπιδοχελώνη ἡ, Φυσιολ. (Legr.) 499, Φυσιολ. (Zur.) XXX^{7}.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀσπὶς καὶ χελώνη.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Lampe, Lex. καὶ Sophocl.

Μυθικὸ ζῶο τῆς θάλασσας (Βλ. Lampe, Lex. καὶ Sophocl.): *Ἔστι κῆτος ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀσπιδοχελώνη λεγομένη* Φυσιολ. (Zur.) XXX^{7}.

ἀσπίθα ἡ, βλ. *σπίθα.*

ἀσπιθοβολῶ, βλ. *σπιθοβολῶ.*

ἄσπιλος, ἐπίθ., Ἔκφρ. ξυλοκ. 18^{8}, Ἑρμον. Β 234, Θρ. Θεοτ. 114.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄσπιλος.* Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. καὶ παπυρ. (L-S).

α) Ἀκηλίδωτος (ὑλικῶς), καθαρὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ὡραιοκαλομαργάρων ἄσπιλων καὶ ἀκιβδήλων* Ἑρμον. Β 234· βλ. καὶ *ἁγνός, ἄδολος* β, *ἀρρύπωτος, καθάριος·* **β**) (μεταφ.) ἄψογος, ἄμεμπτος, ἀνεπίληπτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ.

I): *ἄσπιλε, παναμώμητε, ἄφθορε Παναγία* Θρ. Θεοτ. 114. Βλ. καὶ *ἀνέγκλητος* 1α, *ἀνεπίληπτος, ἀπρόσκοπος, ἄψογος.*

ἀσπὶς ἡ, (I), Σπαν. Ο 171, Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50, Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 77^{8}, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 155, Φυσιολ. 354^{24}, 373^{6}, Δούκ. 119^{7}, 'Αλφ. 23^{78}· *ἀσπίδα,* 'Ακ. Σπαν. 35^{211}, 44^{506}, 'Ιμπ. 116, Λέοντ., Αἰν. I 222, Φυσιολ. (Legr.) 275, Φυσιολ. 373^{2}, Διήγ. 'Αλ. V 37, 73, Πικατ. 267, 'Ιμπ. (Legr.) 121, Σκλάβ. 194, Συναξ. γυν. 232, Πιστ. βοσκ. I 2, 9, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [316], Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 482· *'σπίδα,* 'Ερωτόκρ. Β' 250, 1294· *'σπίθα,* Πεντ.'Αρ. XXI 6, 8.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσπὶς* (L-S II). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσπίδα*). 'Ο τ. *'σπίθα* ἀπὸ παρετυμ. πρὸς τὸ *σπίθα* (Βλ. Ξανθουδίδη ['Ερωτόκρ. σ. 413]).

1) Εἶδος φαρμακεροῦ φιδιοῦ ('Η σημασ. ἀρχ., L-S, ὅ.π. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.. 1): *Μὰ πλιά 'πονην καὶ πλιὰ κουφὴν ἀπὸ τὴν ἴδι' ἀσπίδα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [316]· *Μὲ θράσος λέοντος, δύναμιν ἀσπίδας βρυχισμένης* 'Ιμπ. 116. **2**) (Πιθ.) μυθικὸς δράκος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.. 2β): *ἄρκος, ἀσπὶς ἀνήμερος, ἡπατοφάγος λέων* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 155.

ἀσπὶς ἡ, (II), Μανασσ., Χρον. 3184, 5937, 6008, Διγ. (Trapp) Gr. 2549, Διγ. Ζ 3061, 3644, 'Ερμον. Προλεγόμ. 79 (ἔκδ. *ταῖς ἄσπαις*), Κ 97 (ἔκδ. *τὴν ἄσπιν*), Σ 91 (ἔκδ. *τοῖς ἄσποις*), 148 (ἔκδ. *τὰς ἄσπεις*), Τ 103 (ἔκδ. *τὰς ἄσπεις*), 228 (ἔκδ. *ἄσπιν*), Χ 5 (ἔκδ. *ἄσπις*).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσπίς.*

'Αμυντικὸ ὅπλο ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1): *ἀσπίδα ἀργυρὴν κρατῶν γύροθεν χρυσωμένην* Διγ. Ζ 3644.

ἄσπλαγνος, ἐπίθ., βλ. *ἄσπλαγχνος.*

ἄσπλαγχνα, ἐπίρρ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1143].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσπλαγχνος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσπλαχνα*).

Χωρὶς οἶκτο, ἀνελέητα ('Η σημασ. στὸν 'Ησύχ., L-S, ὅ.π.· καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *'Απὸ τὸν τίγρη πλιά 'σπλαγχνα πληγώνει καὶ ξεσκίζει* ὅ.π.

ἀσπλαγχνία ἡ, 'Αλεξ. 1022, 'Ερωτοπ. 593, Θησ. Πρόλ. [84]· *ἀσπλαγχνιά,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [71], Β' [480, 533, 704], Γ' [293, 407, 607, 953], Δ' [875, 952], Ε' [865]· *ἀσπλαχνία,* Χρον. σουλτ. 143^{30}· *ἀσπλαχνιά,* 'Αγν., ποιήμ. Α' 21, 'Ερωτόκρ. Α' 404, Φορτουν. Α' 99.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσπλαγχνος.* 'Η λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσπλαχνιά*).

α) 'Έλλειψη εὐσπλαχνίας, οἴκτου· σκληρότητα ('Η σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *θηριὸ εἶναι ἡ ἀσπλαγχνιὰ κ' ἡ ἀπονιά σου ἡ πλήσια* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [71]· βλ. καὶ *ἀδιακρισία* 1β· **β**) ἀδιαφορία: *νὰ πῆγα καὶ νὰ γύρευσα βρύσην τῆς ἀσπλαγχνίας, ὅπου ἀποπλύνουνται καρδιὲς καὶ λησμονοῦνται ἀγάπες* 'Ερωτοπ. 593. Βλ. καὶ *ἀμέλεια* 1, *ἀναισθησία* 3.

ἄσπλαγχνος, ἐπίθ., Διγ. Ζ 1720, Βέλθ. 109, Λίβ. Sc. 983, Λίβ. Esc. 2058, Λίβ. Ν 1802, Δεφ., Σωσ. 362, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [311], Β' [532, 673, 989, 1215], Γ' [303, 450, 490, 547, 670, 1014, 1027], Ε' [510, 1247], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 177 (ἔκδ. *εὔσπλαγχνοι*· διορθώσ. σὲ *ἄσπλαγχνοι*)· *ἄσπλαχνος,* Καλλίμ. 692, 1375, Κατζ. Πρόλ. 33,

Πανώρ. Γ' 457, Ε' 150, Βοσκοπ. 73, Διγ. ''Ανδρ. 352^{1}, 'Ερωτόκρ. Α' 1183, Γ' 1260, 'Εγκ. ἁγ. Δημ. 108^{113}, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 9, 50.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσπλαγχνος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσπλαχνος*).

Σκληρόκαρδος, ἀνελέητος, ἄκαρδος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S· καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π.): *Εἶπε πολλὰ ὁ Φίλαρμος μαλακωτέρους λόγους πρὸς τὸν σκληρὸν καὶ ἄσπλαγχνον πατέρα του ἐκεῖνον* Βέλθ. 109. Βλ. καὶ *ἀγριεύω* μτχ. Β, *ἀγριώνω* μτχ. 3, *ἀγροίκητος, ἀδιάκριτος* 3, *ἀλύπητος* 1, *ἀμάλακτος* 4, *ἀμείλικτος, ἀμετάδοτος, ἀναίσθητος* 3, *ἄπονος, ἀσπλαγχνώδης, ἄστοργος, αὐστηρός, ἀψυχοπόνετος, ἄψυχος, δυνατός, μαρμαρένος, πικρός, σκύλινος, σφαχτικός.*

ἀσπλαγχνοσύνη ἡ, Χούμνου, Π.Δ. VIII 86, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1289].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσπλαγχνος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη.*

'Έλλειψη οἴκτου, σκληρότητα: *Αὐτὸν ἐπονομάτισα διὰ νά 'βρω ἐλεμοσύνη κ' εἰς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως κ' εἰς τὴν ἀσπλαγχνοσύνην* Χούμνου, Π.Δ. VIII 86.

ἀσπλαγχνώδης, ἐπίθ.· *ἀσπλαχνώδης,* Καλλίμ. 753 (ἐσφαλμ. Lambr., Coll. 32^{753}, ἐκδ. *ἀσπλαγχνώδης*).

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσπλαγχνος* καὶ τὴν κατάλ. *-ώδης.*

Ποὺ δὲν αἰσθάνεται οἶκτο, ἀνελέητος, σκληρός: *πῶς μεταπλάττει καὶ τὴν σὴν βασιλικὴν καρδίαν εἰς πλάσιν ἄλλην, σιδηρᾶν, εἰς ἀσπλαχνώδη φύσιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄσπλαγχνος, ἀσυμπαθής.*

ἀσπλαχνία ἡ, βλ. *ἀσπλαγχνία.*

ἄσπλαχνος, ἐπίθ., βλ. *ἄσπλαγχνος.*

ἀσπλαχνώδης, ἐπίθ., βλ. *ἀσπλαγχνώδης.*

ἄσπονδος, ἐπίθ., Σπαν. (Λάμπρ.) V 366, Γλυκᾶ, 'Αναγ. 189, Μανασσ., Χρον. 3115, 'Ερμον. Ϛ 76, Δούκ. 55^{17}, 71^{21}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσπονδος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲ δέχεται διαλλαγή, συμφιλίωση· ἀδιάλλακτος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II2· καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *μῖσος ἔσχον ἄσπονδον οἱ φίλοι κατ' ἀλλήλων* Γλυκᾶ, 'Αναγ. 189· *'Ο δὲ Καντακουζηνὸς συνθήκας ποιήσας μετὰ τοῦ κράλη καὶ φιλίαν ἄσπονδον* Δούκ. 55^{17}. **2**) (Μὲ γεν.) παραβάτης συμφωνίας· παραβάτης ὅρκου: *αὐτὸν γὰρ παραστεῖλαι τοῦ μὴ στρατηγεῖν 'Ελλήνων ὡς κακὸν καὶ ὀλεθρέαν καὶ ὡς ἄσπονδον γὰρ ὅρκου* 'Ερμον Ϛ 76. Βλ. καὶ *ἄτακτος* 3.

ἄσπορος, ἐπίθ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 465.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσπορος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ τὸ Χριστὸ) ποὺ ἡ σύλληψή του ἔγινε χωρὶς σπέρμα (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 4): *ὅπως . . . δοξάζωμεν τὸν ἄσπορόν σου τόκον* ὅ.π.

ἀσπούδα ἡ, βλ. *σπούδα.*

ἀσπούδαχτα, ἐπίρρ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [154].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσπούδαχτος* (πβ. *ἀσπουδάστως* L-S). 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *ἀσπούδαστα*· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *ἄσπονδα*).

Χωρὶς σπουδή, βιασύνη ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. 3· καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *καὶ τὰ πατήματ' ἄρχισα κι' ἀκλούθουν μονοτάρου ἀσπούδαχτ' ἀποπίσω του μόνον γιὰ νὰ μὲ πάρουν* ὅ.π. Βλ. καὶ ἀγάλι 1α, σιγά.

ἀσπουδαχτικά, ἐπίρρ., βλ. *σπουδαχτικά.*

ἀσπούργιτας ὁ, βλ. *σπούργιτας.*

ἀσπράδα ἡ, Ριμ. κόρ. 605, Κυπρ. ἐρωτ. 48[2], Διγ. Ἄνδρ. 399[8], 411[29], Διήγ. πανωφ. 59.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ ἄσπρο χρῶμα, λευκότητα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Δίδει τὴν βράστην στὸ λαμπρὸν ἡ φύση, στὸ χιόνιν δίδει κρυότην, δίδει ἀσπράδαν* Κυπρ. ἐρωτ. 48[2]. Φρ. *τῆς μέρας ἡ ἀσπράδα* = χαραυγή: *Καὶ μέσα στ' ὄχι καὶ στὸ ναί, 'ς μέρωμα καὶ ἀγριάδα, ἔσωνε κ' ἐκατάντανε τῆς μέρας ἡ ἀσπράδα* Ριμ. κόρ. 605.

ἀσπράδι τό, Συναξ. γυν. 892.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὴν κατάλ. *-άδι.* 'Η λ. στὸ Du Cange· καὶ σήμ. (ΙΛ).

Καλλωπιστικὴ ἀλοιφή, φτιασίδι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *νὰ φτιαστῶ μὲ κοκκινάδι, οὐδὲ μὲ δαμὶν ἀσπράδι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλειπτούτσικον.*

ἀσπραλογάτος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 4789.

'Από τὰ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ *ἀλογάτος.*

Ποὺ ἔχει ἄσπρο ἄλογο: *εἶδαν καὶ ἐμαρτύρησαν ὅτι εἶδαν καβαλάρην ἀσπραλογάτον εἰς φαρί, γυμνὸν σπαθὶν ἐβάστα* ὅ.π.

ἀσπραργυρανθισμένος, μτχ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 142[7].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὴ μτχ. *ἀργυρανθισμένος.*

(Προκ. γιὰ δέντρο) ποὺ ἔχει λουλούδια ἄσπρα σὰν τὸ ἀσήμι: *καὶ χρυσοπράσινα δενδρά, ἀσπραργυρανθισμένα* ὅ.π.

ἀσπριὰ ἡ, Πανώρ. Α' 314, 357, Εὐγέν. 714· *ἀσπριγιά,* 'Ερωτόκρ. Δ' 905.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ ἄσπρο χρῶμα, λευκότητα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ πρόσωπό τζη τ' ὄμορφο, τ' ἀγγελικὸν ἐκεῖνο, μὲ τὴν ἀσπριά τζη ἐθάμπωνε τὸν ἴδιον ἥλιο, κρίνω* Πανώρ. Α' 314. Βλ. καὶ *ἀσπράδα, ἀσπριλάδα.*

ἀσπριγιὰ ἡ, βλ. *ἀσπριά.*

ἀσπρίζω, 'Ιατροσ. κῶδ. τκβ', 'Αχιλλ. L 551, Θησ. Γ' [9[3]], Ζ' [100[3]], Συναξ. γυν. 544, Πένθ. θαν.[2] 11, Αἰτωλ., Μῦθ. 12[7], 100[5], Θρ. Κύπρ. Κ 79, Θρ. Κύπρ. Μ 37, Πανώρ. Γ' 46, 150, 304, Δ' 12, 'Ιστ. Βλαχ. 930, 'Ερωτόκρ. Β' 1999, 2297, Δ' 1933, Ε' 559, Διήγ. πανωφ. 55, Διήγ. ὡραιότ. 306, 882, Βακτ. ἀρχιερ. 215, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [75], Ε' [1366], Τζάνε, Κρ. πόλ. 390[10], Διακρούσ. 81[10]· *'σπρίζω,* Γεωργηλ., Θαν. 423, Στάθ. Β' 256, Διήγ. πανωφ. 59· μτχ. *ἀσπρισμένος,* Θρ. Κύπρ. Κ 899.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Μτβ. **α)** Κάνω (κάπ. ἢ κ.) ἄσπρο ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τὰ πρόσωπα τοὺς πλουμίζουν καὶ καλὰ τὰ ζωγραφίζουν, μερικὲς διὰ νὰ τὰ ἀσπρίζουν καὶ ἄλλες νὰ τὰ κοκκινίζουν* Συναξ. γυν. 544· **β)** (μεταφ.) καθαρίζω ἠθικά, ἐξαγνίζω: *Κράτησον παρά σοι αὐτὸν μὲ λόγους διδαχῆς, καλλώπισόν τον μὲ λόγους ὁμιλίας πνευματικῆς, ἄσπρισέ τον μὲ νουθεσίες καλὲς* Βακτ. ἀρχιερ. 216. **Β'** 'Αμτβ. **1α)** Εἶμαι ἄσπρος (προκ. γιὰ γηρατειά) (Βλ. ΙΛ στὴ λ. Β1): *Στὸ γεροντίστικον κορμὶ ἐτοῦτο, ὁπ' ἀσπρίζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1366]· *οἱ τρίχες μας ἀσπρίσασιν, τὸ δέρμα μας ζαρώνει* Πένθ. θαν.[2] 11· (ὡς στοιχεῖο ὁμορφιᾶς): *Μὲ χέρια της τὰ ἔμορφα, π' ἄσπριζαν ὡς τὸ χιόνι* Θησ. Γ' [9[3]]· **β)** φαίνομαι ἄσπρος, ξεχωρίζω μὲ τὴ λευκότητά μου ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β2): *Τὰ κάτεργα ἀσπρίζασιν σὰν κάμπον χιονισμένον* Θρ. Κύπρ. Κ 79· **γ)** γίνομαι ἄσπρος: *καὶ ἄσπρισε τοῦ λόγου της* (ἐνν. *ἡ κουρούνα*) *διὰ νὰ τὰ μοιάζῃ, μέσα στὰ περιστέρια κ' ἐκείνη νὰ ταιριάζῃ* Αἰτωλ., Μῦθ. 100[5]. **2)** Χάνω τὸ χρῶμα μου, χλομιάζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β3): *'Ως τσ' εἶδε* (ἐνν. *ἡ 'Αρετούσα*) *κ' ἐκινήσασι, ἀσπρίζει καὶ κρυγιαίνει* 'Ερωτόκρ. Β' 2297. Βλ. καὶ *ἀποχλομιάζω, ἀποχλομ(ι)αίνω.* **3)** (Προκ. γιὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β4): *Αὐγίτσα στὴν ἀνατολὴν ἀρχίνιζε ν' ἀσπρίζῃ, οἱ ὧρες ἀρχινίζασι νὰ σύρνουσι τ' ἁμάξι* Θησ. Ζ' [100[3]].

'Η μτχ. παρκ. *ἀσπρισμένος* ὡς ἐπίθ. = λευκός: *Τὸ ἕνα μαῦρα τὰ φορεῖ καὶ τ' ἄλλο ἀσπρισμένα* Θρ. Κύπρ. Κ 899.

ἀσπριλάδα ἡ, Πανώρ. Α' 261.

'Από τὸ οὐσ. *ἀσπρίλα* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα.* Πβ. ΙΛ (λ. *ἀσπρίλα*).

Στὸν πληθ. «ψαράδες» (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *Οἱ ἀσπριλάδες τῶ μαλλιῶ κ' οἱ δίπλες τοῦ προσώπου μὲ βάνουσι στὴν ὄργητα πάσα λογῆς ἀνθρώπου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσπράδα, ἀσπριά.*

ἀσπρισμένος, μτχ., βλ. *ἀσπρίζω.*

ἀσπρογένης, ἐπίθ., Συναδ., Χρον. 38.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὸ οὐσ. *γένι.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσπρογένεις*).

Ποὺ ἔχει ἄσπρα γένια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *μακρυγένης, ἀσπρογένης, θεωρητικός, πλούσιος* ὅ.π. — 'Η λ. καὶ ὡς παρων. (βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ 4, 1953/54, 65).

ἀσπρογίτης ὁ, βλ. *σπουργίτης.*

ἀσπρόδοντος, ἐπίθ., Πεντ. Γέν. XLIX 12.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὸ οὐσ. *δόντι.* 'Η λ. καὶ σήμ. Πβ. ΙΛ (λ. *ἀσπροδόντης*).

Ποὺ ἔχει ἄσπρα δόντια (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *κοκκινόμματος ἀπὸ κρασὶ καὶ ἀσπρόδοντος ἀπὸ γάλα* ὅ.π.

ἀσπροδοσία ἡ, 'Ιστ. Βλαχ. 1862.

'Από τὰ οὐσ. *ἄσπρο(ν)* καὶ *δόσις.*

Δωροδοκία μὲ «ἄσπρα»· (ἐδῶ) σιμωνία: *ὅτι μὲ τὸν διάβολον ἔχει τὴν κατοικίαν ἐκεῖνος* (ἐνν. ὁ ἐπίσκοπος) *ὅπου γίνεται μὲ τὴν ἀσπροδοσίαν* ὅ.π.

ἀσπροθαλασσίτικος, ἐπίθ., Κῶδ. Χρονογρ. 51[15].

'Από τὸ ἐθν. *'Ασπροθαλασσίτης.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ ἀνήκει σὲ νησὶ τῆς "Ασπρης Θάλασσας (=*Αἰγαίου πελάγους*) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *κάτεργα μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ μαυροθαλασσίτικα καὶ ἀσπροθαλασσίτικα* ὅ.π.

ἀσπρόκαστρο(ν) τό, Παρασπ., Βάρν. C 294.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὸ οὐσ. *κάστρο*.

"Ασπρο κάστρο (Βλ. ὅμως καὶ Triand., Lehnw. 84 = "Απ. Α' 394, ὅπου ἡ λ. ὡς τοπων.): *ἀσπρόκαστρόν μου δυνατὸν καὶ ἀφυρέ μου πύργε* ὅ.π. — Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων: Ἔκθ. Χρον. 50[18], Ἱστ. πολιτ. 54[17]).

ἀσπροκοκκινομάγουλος, ἐπίθ., 'Αχιλλ. Ν 818.

'Από τὰ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ *κοκκινομάγουλος*.

"Ασπρος μὲ ρόδινα μάγουλα: *ἀσπροκοκκινομάγουλη, γέννημα τῶν χαρίτων* ὅ.π.

ἀσπροκόκκινος, ἐπίθ., Θησ. Β' [20[6]], Δ' [58[6]], 'Ερωτόκρ. Ε' 1088.

'Από τὰ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ *κόκκινος*. Ἡ λ. καὶ στὸν Ψευδο-Κωδ., 'Οφφικ. 164[16] καὶ σήμ. (ΙΛ).

"Ασπρος μὲ ἁπαλὴ κόκκινη ἀπόχρωση· ρόδινος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ ὄψη ντου ἀσπροκόκκινη, τὰ κάλλη ζαχαρένια* 'Ερωτόκρ. Ε' 1088.

ἀσπρολογῶ, Διακρούσ. 77[17].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὸ *-λογῶ* (Γιὰ τὸ *-λογῶ* βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 22, 1910, 247 κ.ἑ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶμαι κάτασπρος· ξεχωρίζω γιὰ τὴν ἀσπράδα μου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Σὰν συγνεφιὰ ἐφάνηκε, σὰν χιόνι ἀσπρολόγα* (ἐνν. *ἡ ἀρμάδα*) ὅ.π.

ἀσπρομαρμαροτράχηλος, ἐπίθ., 'Ερωτοπ. 337.

'Από τὰ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ *μαρμαροτράχηλος*.

Ποὺ ἔχει λαιμὸ ἄσπρο σὰν τὸ μάρμαρο: *'Εσὺ ξανθή, ὑπέρξανθη καὶ σγουρομηλιγγάτη* (ἔκδ. *σχυρο*—· διόρθ. Βικέλας· βλ. 'Ερωτοπ. 337, κριτ. ὑπ.), *ἀσπρομαρμαροτράχηλη καὶ κρουσταλλοχιονάτη* ὅ.π.

ἀσπρομαυρίζω, Διακρούσ. 76[10].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀσπρόμαυρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*.

Γίνομαι ἄσπρος καὶ μαῦρος· φαίνομαι ἀσπρόμαυρος: *Κάτεργα καὶ καράβια καὶ καραμουσαλίδες, ἡ θάλασσ' ἀσπρομαύρισε σὰν πρόβατα μὲ γίδες* ὅ.π.

ἄσπρο(ν) τό, Chron. br. (Loen.) 17, 'Ιατροσ. κῶδ. σξς', υκθ', Ἱστ. 'Ηπείρ. XXIII[12], Rechenb. 5[4], 11[2], 39[1], Θρ. Κων/π. Β 124, Μαχ. 8[33], 196[18], 518[8], 608[13], Τάξ. πόρτ. 20, Σφρ., Χρον. μ. 60[12], 134[18], Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 151[19], Ἔκθ. χρον. 23[11], 24[12], 68[1], Ψευδο-Σφρ. 566[33], Πεντ. Γέν. XX 16, XLV 22, Δευτ. XXII 19, Αἰτωλ., Μῦθ. 32[11], 41[6], Χρον. σουλτ. 38[27], 141[10], Ἱστ. πολιτ. 34[16], 35[14], Ἱστ. πατρ. 130[20], Στ. Βοεβ. 45, Σουμμ., Ρεμπελ. 167, 171, 175, Εὐγέν. 515, 518, Συναδ., Χρον. 30, 43, 53, Διήγ. πανωφ. 58, Βακτ. ἀρχιερ. 133, 137, 150, Λίμπον. 287, Μαρκάδ. 265, 352, Λεηλ. Παροικ. 342, Διακρούσ. 71[28], Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 14[19,22].

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἄσπρος* ὡς οὐσ. Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *ἀσπράδα*)· καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσπρος*).

α) Τουρκικὸ νόμισμα (βλ. Κατσουρ., ΕΜΑ 5, 1955, 84· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1ιγ): *"Οντας τὸν ἔβαλε εἰς τὴν φυλακὴν ὁ σινιὸρ Τζώρτζης ὁ Φραντζῆς . . . διὰ ἕνα ἥμισυ ριάλι καὶ ἄσπρα δεκατέσσερα* Σουμμ., Ρεμπελ. 171· **β**) νόμισμα (τῆς Κύπρου): *ἔστειλάν του ὀνομίσματα ὀκτακόσιες χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου, τουτέστιν ω' χιλιάδες ὀνομίσματα* Μαχ. 608[13]· βλ. καὶ *ἀσημαδάς*· **γ**) (πληθ.) χρήματα (γενικὰ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1ις'): *Μὰ τ' ἄσπρα θέλομε ὀμπροστὰ νά 'ρθη νὰ τὰ μετρήση* Εὐγέν. 515.

ἄσπρος, ἐπίθ., (Ι), Σταφ., 'Ιατροσ. 1[13], 12[346], Λόγ. παρηγ. L 290, Προδρ. IV 101, Κρασοπ. 96, 'Ασσίζ. 491[11], 'Ιατροσ. 20[117,121], 'Ορνεοσ. ἀγρ. 552[12], Διγ. (Trapp) Gr. 1149, Διγ. Ζ 716, 3635, 4504, Βέλθ. 35, 'Ακ. Σπαν. 37[289], Πόλ. Τρωάδ. 746, Διήγ. παιδ. 508, Φλώρ. 939, 'Ερωτοπ. 238, Λίβ. Ρ 2765, Λίβ. Sc. 1281, Λίβ. Ν 435, 'Αχιλλ. (Haag) L 57, 159, 272, 372, 573, 822, 'Αχιλλ. Ν 105, 1111, 'Αχιλλ. Ο 68, 'Ιμπ. 266, Μαχ. 420[33], 644[30], Τάξ. πόρτ. 95, Θησ. Γ' [18[5]], Ζ' [102[8]], Ch. pop. 65, 364, 772, Χούμνου, Π.Δ. VII 9, X 8, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150[11], 158[26], Σαχλ., 'Αφήγ. 187, Κυπρ. ἐρωτ. 15[11], 108[2], 127[1], 'Απόκοπ. 50, Πένθ. θαν.[2] 243, Φαλιέρ., Ἱστ. V 443, Πεντ. Γέν. XXX 37, Ἔξ. XVI 31 (ἔκδ. *ἀσπρό*), Λευιτ. XIII 3 (ἔκδ. *ἀσπρό*), 4 (ἔκδ. *ἀσπρή*), Ἱστ. πατρ. 81[9], 201[6], 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 393, Πανώρ. Α' 264, Β' 200, 'Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 87, Πιστ. βοσκ. IV 8, 238, Βοσκοπ. 15, Διγ. "Ανδρ. 319[9], 347[11], 384[36] (συγκριτ. *ἀσπρύτερος*), 'Ερωτόκρ. Α' 1671, Δ' 654, 1893, Ε' 1050, Στάθ. Α' 213, Συναδ., Χρον. 55, Ροδολ. Ε' [274] (συγκριτ. *ἀσπρύτερος*), Βακτ. ἀρχιερ. 167, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1186], Λίμπον. 318, Φορτουν. Α' 215, Ε' 308, Τζάνε, Κρ. πόλ. 189[17], 385[15], 420[24], Διακρούσ. 77[19].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄσπρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Λευκὸς (Πβ. Sophocl. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Γράφε τὸν αὐτὸν ψαλμὸν μὲ αἷμα ἄσπρου πετεινοῦ καὶ διάβασέ τον* 'Ιατροσ. 22[117]· *ηὕρηκα τὴν μαγκίπισσαν ἔσωθεν ἱσταμένην καὶ ταῖς χερσὶν κατέχουσαν ἄσπρον σεμιδαλάτον* Προδρ. IV 101· βλ. καὶ *ἀσημένιος* 2· (ὡς στοιχεῖο ὀμορφιᾶς): *τὲς δύο μου θυγατέρες ἀπού 'ναι ἄσπρες καὶ ὄμορφες σὰν τ' οὐρανοῦ ἀστέρες* Χούμνου, Π.Δ. X 8· βλ. καὶ *ἀσημένιος* 2· **β**) (στὸν πληθ. τοῦ οὐδ.) κατὰ παράλ. τοῦ οὐσ. *ροῦχα* (βλ. ΙΛ στὴ λ. Β1α): *Καὶ κάπου ἂν εὑρεθῇ καιρὸς ὁποὺ νὰ βάλωμ' ἄσπρα, παρόμοιον γίνεται εἰς ἐμᾶς σὰν τοῦ χειμῶνος τ' ἄστρα* Πένθ. θαν.[2] 243. **2**) 'Ασημένιος (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1β): *ἐπῆρεν τὸ κοντάριν του καὶ τ' ἄσπρον τὸ σκουτάριν* 'Αχιλλ. L 352. Βλ. καὶ *ἀσημωτός*. **3**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἤρεμος, γαλήνιος: *εἴ τινος ἔβλεπεν ἄσπρον τὸ πρόσωπον καὶ θέαν, γνώριζεν τὴν καρδίαν του, καθόλου δὲν φοβᾶται* 'Αχιλλ. (Haag) L 159. Βλ. καὶ *ἀτάραχος, ἀχείμαστος, ἡμερώνω*. **4**) Χλομὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *πέφτει στὴ γῆς ἄσπρη κρυγιά, πλιὰ παρ' ἀποὺ τὸ χιόνι* 'Ερωτόκρ. Ε' 1050. Βλ. καὶ *χλομ(ι)αίνω* μτχ. **5**) (Προκ. γιὰ θάλασσα) ἀφρισμένος: *Καὶ τὸ γιαλὸ ἄσπρο καὶ θολὸ βαθιὰ ἀνακατωμένο* 'Ερωτόκρ. Δ' 654.
6) *'Αρσενικὸ ἄσπρο* = τριοξείδιο τοῦ ἄνθρακος, κοιν. ποντικοφάρμακο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀρσενικὸ* 1): *Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρσινικίου τοῦ ἄσπρου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα* 'Ασσίζ. 491[11]. Ἔκφρ. *ἄσπρα ἅρματα* = ὅπλα ἐπιθετικὰ μὴ φλογοβόλα· ἰταλ. *arma bianca* (βλ. Baştav Ordo portae σ. 15): *ὅμως δὲ ὁ ἀμιρὰς πάντοτε βαστᾶ μετὰ κεῖνον . . . ἄσπρα ἅρματα* Τάξ. πόρτ. 95· *ἄσπρος Γενουβῆσος* = ὑπήκοος Γενουάτης γεννημένος σὲ περιοχὴ τῆς γενουατικῆς ἐπικράτειας (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 110, 156]): *ἐπῆγαν οἱ τοπικοὶ καὶ ἐκουρσεῦσαν τὰ σπιτία τοὺς Γενουβήσους τοὺς ἄσπρους* Μαχ. 420[33]. Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ. = ἡ πάθηση τοῦ ματιοῦ «γλαύκωμα» (Πβ. Lampe, Lex.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Β1η): *Εἰς ἄσπρ(ον) ὀμματίου ἀλόγου* 'Ιατροσ. κῶδ. σξς'. — Ἡ λ. καὶ σὲ τοπων. *"Ασπρη Βρύση*: Χρησμ. (Λάμπρ.) 107[1].

ἄσπρος ὁ, (ΙΙ), 'Αχιλλ. L 907, 1105, 'Αχιλλ. Ν 1198, 1420, 'Αχιλλ. Ο 515, 614.

Τὸ ἀρσ. τοῦ ἐπιθ. *ἄσπρος* ὡς οὐσ.

"Ασπρο ἄλογο (Πβ. ΙΛ, λ. *ἄσπρος* Β2α): *ἀφοῦ δὲ ἐπλησίασαν ὀλίγον πρὸς ἀλλήλους, τὸν ἄσπρον τὸν ἐρωτικὸν ὁ 'Αχιλλεὺς λακτίζει* 'Αχιλλ. Ν 1420.

ἀσπρούδι τό, Ch. pop. 297.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὴν κατάλ. *-ούδι* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 306). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(῾Υποκορ.) αὐτὸς ποὺ ἔχει λευκὸ πρόσωπο· ποὺ εἶναι γενικὰ λευκὸς (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *᾿Ασπρούδι μου, ζαφείρι μου, φοῦμος τῶν κορασίδων, ὁποὺ σ᾿ ἐφίλιε τὴν αὐγὴν μεγάλην χάριν ἔχει* ὅ.π.

ἀσπρουλάτος, ἐπίθ., Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 106.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσπρουλὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*.

Ποὺ ἔχει ἄσπρο πρόσωπο· ποὺ εἶναι γενικὰ ἄσπρος: *῎Ασπρες ἦσαν στὸ πρόσωπον καὶ κρύες στὸ τραχήλι* (παραλ. 3 στ.), *ὠχρὰ σεμιδαλόμνοστες* (ἐνν. οἱ κόρες), *νόστιμες, ἀσπρουλάτες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσπροχιονάτος, ἀφράτος, μαρμαρένιος*.

ἀσπροφεγγαροπρόσωπος, ἐπίθ., ᾿Ιμπ. 35.

᾿Απὸ τὰ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ *φεγγαροπρόσωπος*.

Ποὺ ἔχει πρόσωπο ἄσπρο καὶ στρογγυλὸ σὰ φεγγάρι: *Εἶχεν γυνὴ . . .* (παραλ. 1 στ.) *ἀσπροφεγγαροπρόσωπην καὶ ἀγγελομουσουδάτην* ὅ.π.

ἀσπροφορεμένος, μτχ., βλ. *ἀσπροφορῶ*.

ἀσπροφόρος, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. 286 (= Hist. imp. 35), Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. 153^{19}, ᾿Ερωτόκρ. Β′ 518, 1326, 1342.

᾿Απὸ τὸ *ἀσπροφορῶ*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ φορεῖ ἄσπρα ροῦχα (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐφάνη ἕνας εὐνοῦχος ἀσπροφόρος καὶ λαμπρὸς ὥσπερ τὸν ἥλιον* Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. 153^{19}. Βλ. καὶ *ἀσπροφορῶ*.

ἀσπροφορῶ· μτχ. *ἀσπροφορεμένος*, Σουμμ., Ρεμπελ. 188.

᾿Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ τὸ *φορῶ*. ῾Η λ. ἤδη τὸν 6. αἰ., Lampe, Lex.· βλ. καὶ Σπυριδ., ΕΕΒΣ 20, 1950, 140· καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μτχ.) ποὺ φορεῖ ἄσπρα ροῦχα (Βλ. Lampe, Lex., λ. *ἀσπροφορέω*· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐμπαίνουν εἰς τὸ παλάτι του καμιὰ εἰκοσαριὰ ποπολάροι ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀσπροφορεμένους* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσπροφόρος*.

ἀσπροχιονάτος, ἐπίθ., Πτωχολ. P (ἀποσπ.) 2, Παΐσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 422, 470, 1854.

᾿Απὸ τὰ ἐπίθ. *ἄσπρος* καὶ *χιονάτος*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

῎Ασπρος σὰν τὸ χιόνι· κάτασπρος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὰ μάρμαρα δὲ κάτωθεν τὲς χάριτες γεμάτα, πρασινοπορφυρόστρωτα, κόκκιν᾿, ἀσπροχιονάτα* Παΐσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 422. Βλ. καὶ *ἄσπρος* I, *ἀσπρουλάτος, ἀσπροχιονάτος, χιονάτος*.

ἀσσαλίζω, Θησ. (Foll.) I 71.

᾿Απὸ τὸ ἰταλ. *assalire*.

᾿Επιτίθεμαι, ἐφορμῶ (καὶ ἀπωθῶ): *ἀπάνου κάτου ἐδιέβαιναν, συχνὰ τοὺς ἀσσαλίζουν τοὺς ῞Ελληνας οἱ θαυμαστὲς ἐπὰ κ᾿ ἐκεῖ σκορπίζουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνεβαίνω* 2, *ἀντιπίπτω, ἀπολύω* Β 2, *ἀράσσω* Β 1α, *ἀσσαλτάρω, κρούω, ρεσαλτάρω, χύνομαι*.

ἀσσαλτάρω, Κατζ. Β′ 73, Δ′ 191· *᾿σαλτάρω*, Στάθ. Γ′ 13.

Τὸ ἰταλ. *assaltare*.

᾿Επιτίθεμαι: *καὶ λέγω πὼς σ᾿ ἕνα καιρὸ δέκα νὰ μὲ ᾿σαλτάρου, τοὺς κάνω νὰ γυρίσουσι καὶ ἄλλη μερὰ νὰ πάρου* Στάθ. Γ′ 13. Βλ. καὶ *ἀσσαλίζω*.

ἀσσάλτο τό, Κυπρ. χφ. 156.

Τὸ ἰταλ. *assalto*.

῎Εφοδος, ἐπίθεση.

ἀσσάριον τό, Rechenb. (Vog.) 51^{3}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀσσάριον*.

Νόμισμα (ἀσημένιο) (Βλ. L-S καὶ Bauer, Wört. καθὼς καὶ Vogel [Rechenb. σ. 162], Schilb., Byz. Metrol. 175).

ἀσσασσινάρισμα τό· *σασσινάρισμα*, Κυπρ. χφ. 162.

᾿Απὸ τὸ *ἀσσασσινάρω*.

Δολοφονία· ἐκβιασμός.

ἀσσασσινάρω· *σασσινάρω*, Κατὰ «ζουράρη» 64, 152 (ἔκδ. *σασκναρισμένους*· διορθώσ. *σασσιναρισμένους*).

Τὸ ἰταλ. *assassinare* - βενετ. *sassinar*.

Δολοφονῶ· (ἐδῶ μεταφ.) καταστρέφω (μὲ ἀντικ. πρόσ.): *ἐπῆρε ὅλα τζη τὰ ροῦχα . . . καὶ ὁ Θεὸς κατέχει καὶ ἐπὰ εἶντα τὴν ἐσασσινάρησεν καὶ αὐτὴ* αὐτ. 64· *νά ᾿ρθούσινε οἱ ἀφέντες . . . ὁποὺ ἔχει τσὶ τόπους τως σασσιναρισμένους καὶ κοντραφάρει τσὶ διαλαλημοὺς* (ἔκδ. *διάλιμους*· διορθώσ.) *καὶ κομανταμέντα ὁποὺ τοῦ ἔχουνε καμωμένα καὶ δὲν ψηφᾶ τίβοτας* αὐτ. 152. Βλ. καὶ *ἀσσασσινεύω*.

ἀσσασσινεύω, Βίος Δημ. Μοσχ. 519· *᾿σασσινεύω*, Εὐγέν. 1505.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἀσσασσίνος*.

Βλάπτω, καταστρέφω: *ν᾿ ἀσσασσινέψουν ἤθελαν ὅλην τὴν Μοσχοβίαν* Βίος Δημ. Μοσχ. 519· *ἐκεῖνοι μ᾿ ἐσασσίνεψαν καὶ δὲν τὴν ἐσκοτῶσαν* Εὐγέν. 1505. Βλ. καὶ *ἀδικῶ, ἀντιποιῶ, ἀπολλύω* 3, *ἀσσασσινάρω, βλάπτω, σποδώνω*.

ἀσσασσίνος ὁ, Κατὰ «ζουράρη» 57.

Τὸ ἰταλ. *assassino*.

Δολοφόνος· (ἐδῶ) πονηρὸς ἄνθρωπος: *ἤκαμεν ὡσὰν ἀσσασσίνος ὁποὺ εἶναι* ὅ.π.

ἀσσενίασμα τό, Μαχ. 24^{11}, 610^{2}· *᾿σενίασμα(ν)*, [Μαχ. 562^{34}, 590^{21}, 608^{2}, 612^{5}, Βουστρ. 507.

᾿Απὸ τὸ * *ἀσσενιάζω* ⟨παλαιὸ γαλλ. *assener* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β′ σ. 239, 266]). Βλ. καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 102.

1) ᾿Εκχώρηση (γῆς): *ἔδωκεν ἀσσενιάσματα τοὺς μαστόρους τοὺς Κερυνιῶτες* Μαχ. 610^{2}· *ὁ ρήγας τοὺς μὲν ἔδωκεν μηνία, τοὺς δὲ ρέντες καὶ ἀσσενιάσματα καὶ κριτάδες εἰς τὴν κρίσην* Μαχ. 24^{11}. **2**) Παραχώρηση (δικαιώματος χρηματικῆς προσόδου): *ἐποῖκεν ὁ ρήγας ᾿σενίασμαν τοὺς κλορονόμους, τουτέστιν τοῦ σὶρ Τζῶρτζε Πατιφέλη, τὸν χρόνον ὀνομίσματα ρ′ εἰς τὸ Πετζοπουλεῖον* Μαχ. 590^{21}· βλ. καὶ *χάρη*.

ἀσσεντζίζω, βλ. *ἀσσετζίζω*.

ἀσσετζιάζω· *᾿σεγγιάζω*, Χρον. Μορ. P 2702· *ἀσσιγγιάζω*, Χρον. Μορ. P 2843.

᾿Απὸ τὸ ἰταλ. *asseggiare*.

Περικυκλώνω, πολιορκῶ (κάστρο): *εἰς συμμαχία κάστρου τινὸς ὅπου ἔνι ᾿σεγγιασμένον ἀπὸ τοὺς ἀντιδίκους μας, πρέπει νὰ μᾶς βοηθῆτε* Χρον. Μορ. P 2702· *῞Οτι ἐπεὶν εὑρίσκονται ἀμφότερα τὰ κάστρη εἰς ἀκρωτήριν θάλασσας καὶ λιμιώναν ἔχουν, πρέπει νὰ τ᾿ ἀσσιγγιάσωμεν τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσου* Χρον. Μορ. P 2843. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β 5φρ., *ἀναγκάζω* 3, *ἀποκλείω* 3α, *ἀσσετζίζω, ἀσφαλίζω*.

ἀσσετζίζω· *ἀσσεντζίζω,* Χρον. Μορ. Η 2702, 2843.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *asseggiare* (Βλ. καὶ Triand., Lehnw. 19, 139 [="Απ. Α' 341, 442]).

Περικυκλώνω, πολιορκῶ (κάστρο): *ἀφότου εὑρίσκονται ἀμφότερα τὰ κάστρη εἰς ἀκρωτήριν τοῦ γιαλοῦ καὶ ἔχουσιν λιμιώνα, πρέπει νὰ τ' ἀσσεντζίσωμεν τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης* Χρον. Μορ. Η 2843. Βλ. καὶ *ἀσσετζιάζω, παρακαθίζω.*

ἀσσίζα ἡ, Ἀσσίζ. 28[29], 45[23], 48[14], 52[3], 55[27], 56[5], 58[3,7], 61[14], 62[4,30], 63[12], 70[13], 72[22], 73[7,27], 74[18], 88[3], 94[11], 106[6,10], 112[13], 113[2], 114[16], 115[11], 117[13], 118[3], 124[6], 128[22], 140[9], 144[9], 158[11], 170[25], 204[6,14], 217[1,8], 277[19], 281[5], 322[5], 366[18-9], 381[11], 421[5], 461[20], 482[8], Μαχ. 24[33], 26[29], 88[17], 94[20,30], 250[31], 262[3,21], 300[31], 550[19], Βουστρ. 421, κ.π.ἀ.

Τὸ γαλλ. *assise* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67).

1α) Οἱ τιμαριωτικοὶ νόμοι τῶν Φράγκων στὴν Ἀνατολή· δίκαιο, νομικὴ διάταξη: *Ἐὰν ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζη τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου καὶ παίρνη ἐγγυτάδες κατὰ τὴν ἀσσίζαν τῆς χώρας* Ἀσσίζ. 62[30]· *μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσσίζαν τοῦ Ἱεροσολύμων* Ἀσσίζ. 62[4]· *θέλομεν φέρειν καὶ τὲς ἀσσίζες ἀνισῶς καὶ εὕρωμεν καὶ κανέναν κεφάλιν περὶ τούτου* Μαχ. 250[31]· **β**) ψήφισμα, διάταγμα (νομικὰ κατοχυρωμένο): *ἐποῖκαν ἀσσίζαν, ὅ,τι ποίση ὁ ρὲ Πιὲρ εἰς τοὺς κε' χρόνους νὰ μὲν εἶναι ἀξαζόμενα* Μαχ. 550[19]· **2**) Μήνυση, καταγγελία: *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι διὰ φουσκίαν ὁ κύριός του ἢ ἡ κυρά του οὐδὲν νὰ τοῦ ποίση ἀσσίζαν* Ἀσσίζ. 73[7]. Βλ. καὶ *ἀναθεώρηση* 4, *ἀναφορὰ* 2β. **3**) Διαβεβαίωση μὲ ὅρκο (στὸ δικαστήριο): *ζητᾶ του τὴν ἀσσίζαν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, τουτέστιν ὅτι νὰ ὀμόση εἰς τὰ ἅγια Εὐαγγέλια* Ἀσσίζ. 217[8]· Ἔκφρ. *ποιῶ τὴν ἀσσίζαν* = παίρνω ὅρκο, ὁρκίζομαι (στὸ δικαστήριο): *ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ὁ ἀγκαλόμενος ἀρνᾶται καὶ ποιεῖ του τὴν ἀσσίζαν* Ἀσσίζ. 217[1]. Βλ. καὶ *ἀφυρώνω, μνόγω, ὀμόνω.*

ἄσσο τό, Σαχλ. Ν 173, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 188.

Τὸ ἰταλ. *asso* ‹λατ. *as*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσσος*).

(Προκ. γιὰ τὰ «χαρτιὰ» ἢ τοὺς κύβους) ἡ μονάδα (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Α[1] 199· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, δ.π. 3): *ἑπτά 'θελα καὶ δώδεκα κ' ἦλθεν μου τέρνον κι' ἄσσο, τὰ ζάρια μοῦ 'λεγαν κακὸν κι' ἀνάκειται νὰ χάσω* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 188.

ἀστακὸς ὁ, Προδρ. ΙΙΙ 275, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1838· *'στάκος,* Ὀψαρ. 361[18]· *'στακός,* Σταφ., Ἰατροσ. 3[60], Προδρ. ΙΙΙ 275 (χφ. g) (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστακός*. Γιὰ τὸν ἀναβιβ. τοῦ τόνου στὸν τ. *'στάκος* βλ. Krumb. (Ὀψαρ. σ. 370). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θαλάσσιο μαλακόστρακο (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σημερ., ΙΛ): *ἰχθὺν γὰρ οὐκ ἐσθίουσιν, ἄναξ, ποσῶς ἐν τούτοις εἰμὴ ψωμίτσιν, ἀστακοὺς καὶ ἀληθινὰ παγούρια* Προδρ. ΙΙΙ 275· (προσωποπ.): *Ὁ δὲ βασιλεὺς Κῆτος πρὸς τοὺς παρεστῶτας ἔφη: Σεβαστὲ Στάκε καὶ Θύννα καὶ Βόσκανε* Ὀψαρ. 361[18].

ἄστακτος· *ἄστακτον,* Λίβ. Esc. 2297, 2519, 2938, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄστατον* (βλ. *ἄστατος*).

ἀστάλακτος, ἐπίθ., Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 218.

Τὸ μτγν., ἐπίθ. *ἀστάλακτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστάλαχτος*).

(Προκ. γιὰ δάκρυ) ποὺ δὲν ἐστάλαξε ὁλοκληρωτικά, ἀτέλειωτος, ἄφθονος (Πβ. τὸ ἀρχ. *ἀσταγής,* L-S στὴ λ. ΙΙ): *Τὸ δάκρυον τὸ ἀστάλακτον, ὁ βοϊσμὸς κλαμάτου ἐφαίνετο* ὅ.π.

ἀστάνδης ὁ, Ψευδο-Σφρ. 396[20], 434[33]· *ἀστάντης,* Ψευδο-Σφρ. 434[33] (κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀστάνδης*. Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Chantraine, Dict. étym.

Ἀπεσταλμένος, ἀγγελιοφόρος (Πβ. L-S): *ἐθανάτωσε πολλοὺς εὐγενεῖς ἄρχοντας, τὸν τῶν Ἑνετῶν ἄγγαρον, . . . τὸν ἀστάνδην τῆς Καταλωνίας* αὐτ. 434[33]. Βλ. καὶ *ἀκιντσὴς* 2, *ἀποκομιστής, ἀποστολάτορας.*

ἀστάντης ὁ, βλ. *ἀστάνδης.*

ἀστασία ἡ, Μανασσ., Χρον. 1761.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀστασία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (ΙΛ καὶ Δημητράκ.).

Ἔλλειψη σταθερότητας, ἀστάθεια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S. Πβ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *πραγμάτων ἀστασία* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκαταστασία* α, *ἄστατος* οὐδ., *ἀσυστασιά, ἀσυστατόγνωμον.*

ἀστασίαστος, ἐπίθ., Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 48[31].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀστασίαστος.*

(Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.) ἡσυχία, γαλήνη: *Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου . . . καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ . . . ἐπ' ἔσχατον . . . τούτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐλπιζομένων ἐκεῖσε ἀγαθῶν τὸ ἀστασίαστον διεξάγοιεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγαλοσύνη* 2α, *ἀναπαημὸς* β, *ἀνάπαυσις* 2, *γαλήνωση, καταταμός, σιγανάδα.*

ἄστατος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 376, Παντεχνῆ, Κυνηγ. 47, Μανασσ., Χρον. 2876, 4377, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 884, Φλώρ. 1805, Λίβ. Ρ 1066, Λίβ. Sc. 1195, 1378, Λίβ. Esc. 2297 (ἔκδ. *ἄστακτον*· διορθώσ.), 2519 (ἔκδ. *ἄστακτον*· διορθώσ.), 2938 (ἔκδ. *ἄστακτον*· διορθώσ.), Λίβ. Ν 2211, Γεωργηλ., Βελ. 573, Ἀλφ. (Μπουμπ.) Ι 63, Πένθ. θαν.[2] 2, Ἀλφ. 14[79], Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 31[14], 19[62].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀσταθής, εὐμετάβλητος, ἀβέβαιος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *βίος . . . ἄστατος* Γλυκᾶ, Στ. 376. Βλ. καὶ *ἀχαμνός, ἀνυπόστατος* 2γ, *ἀστατῶ* μτχ. 1α, *ἀσύστατος.* **2**) Ποὺ δὲν παύει νὰ κινῆται· ἀεικίνητος (Βλ. L-S στὴ λ. Ι1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *Βλέπεις τὸν κόσμον, ἄνθρωπε, τροχὸς ἔν' καὶ γυρίζει* (παραλ. 2 στ.). *Ἄστατος ἔνι, πίστευσον, ἐπὶ πολλοὺς γυρίζει* Ἀλφ. 14[9].

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ἀστάθεια, ἀβεβαιότητα (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 4): *τῆς μοίρας μου τὸ ἄστατον* Λίβ. Ν 2211· Φλώρ. 1805· Πένθ. θαν.[2] 2. Βλ. καὶ *ἀστασία.*

ἀστατῶ, Μανασσ., Χρον. 5361, 5511, 6521.

Τὸ μτγν. *ἀστατέω.*

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. **1α**) Ἄστατος, ἀσταθὴς (Πβ. L-S, λ. *ἀστατέω* 1): *γνώμην ἀστατουμένην* αὐτ. 6521· **β**) ποὺ τοῦ λείπει ἡ εὐστάθεια, ποὺ παρασύρεται: *κυμαινόμενον δεινῶς* (ἐνν. *τὸ κράτος*) *ὡς ναῦν ἀστατουμένην* αὐτ. 5511. **2**) Ἀνισόρροπος, τρελός: *ἐπιπηδᾷ τις ἄγριος κατὰ τοὺς δαιμονῶντας, ἄνθρωπος ἀστατούμενος τὸ σχῆμα καὶ τὸ βλέμμα* αὐτ. 5361. Βλ. καὶ *ἀφορμάρης.*

ἀσταχ-, βλ. *σταχ—.*

ἀστεγής, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ' 198.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *στέγη*. Βλ. καὶ Steph., Θησ. σ. 2235Α.

(Προκ. γιὰ οἰκοδόμημα) ποὺ δὲν καλύπτεται ἀπὸ στέγη, ξέσκεπος: *ἔμεινεν ἔνδον ἀστεγοῦς τινος δόμου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσκέπαστος* 1.

ἄστεγος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 426, Θεολ., Τζίρ. 356^{6}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄστεγος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει κατοικία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ): *Τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀστέγους μακαρίζει* Θεολ., Τζίρ. 356^{6}.

ἀστεΐζομαι, Μανασσ., Χρον. 2380.

Τὸ μτγν. *ἀστεΐζομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εὐφυολογῶ, ἀστειεύομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *Ἐφ' οἷς ἀστεϊζόμενος δῆθεν ὁ παραβάτης* ὅ.π. Βλ. καὶ *μασκαρεύομαι*.

ἀστεῖος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1131, 3846, Πωρικ. Ρ 42, Διήγ. παιδ. 65.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀστεῖος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χαριτωμένος (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II4): *χαρίεν βρέφος, εὐπρεπές, ἀστεῖον τῷ προσώπῳ* Μανασσ., Χρον. 1131. Βλ. καὶ *ἀγγελικάτος, διωματάρης, μυριοχάριτος, νόστιμος*. **2**) Εὐτράπελος (Βλ. L-S στὴ λ. II2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *καὶ λόγους νὰ συναίρωμεν τινὰς ἐκ τῶν ἀστείων* Διήγ. παιδ. 65.

ἀστενειά ἡ, βλ. *ἀσθένεια*.

ἀστένειος ἡ, βλ. *ἀσθένειος*.

ἀστενημένος, μτχ., βλ. *ἀσθενῶ*.

ἀστενής, ἐπίθ., βλ. *ἀσθενής*.

ἀστενοπερπατητός, ἐπίθ., βλ. *ἀσθενοπερπατητός*.

ἀστενοχώρητος, ἐπίθ., Λίβ. 1533, Λίβ. Sc. 598, Λίβ. Esc. 1706.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *στενοχωρέω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ στενοχωρεῖται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *πῶς ἡ ἀστενοχώρητος τώρα στενοχωρεῖται;* Λίβ. Esc. 1706.

ἀστενῶ, βλ. *ἀσθενῶ*.

ἀστεράρχης ὁ, Εὐγεν., Δρόσ Α' 1, Δ' 302.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστὴρ* καὶ τὸ *ἄρχω* (Βλ. καὶ Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1958, 364 καὶ Τωμ., Ἀθ. 67, 1963/64, 5). Πβ. καὶ τ. *ἀστέραρχος* (L-S Suppl.).

Τὸ πρῶτο ἀνάμεσα στὰ ἀστέρια: *Νῦν τοῦ φεραυγοῦς ἀστεράρχου φωσφόρου ἐκ τοῦ κάτω φάναντος ἡμισφαιρίου* αὐτ. Α' 1. Βλ. καὶ *ἄστρο(ν)*.

ἀστέρας ὁ, βλ. *ἀστήρ*.

ἀστεράτος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 869, 3050, Διγ. Z 304, 1174, 3617, Διγ. (Trapp) Esc. 10.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστέρι* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ζῶο) ποὺ ἔχει στὸ μέτωπο στίγμα σὲ σχῆμα ἄστρου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *φαρὶν ἐκαβαλίκευεν φιτυλόν, ἀστεράτον· ἔμπροσθεν εἰς τὸ μέτωπον χρυσὸν ἀστέρα εἶχεν* Διγ. Z 304.

ἀστερέωτος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 250^{19}, 286^{6}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *στερεώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι στερεωμένος· ἄκυρος: *ποία πούλησῃ χρὴ ἔσται στερεωμένη καὶ ποία πούλησῃ ἔνι ἀστερέωτη* αὐτ. 286^{6}. Βλ. καὶ *ἄκαιρος* 4, *ἄχρηστος*.

ἀστέρι τό, Θησ. Ε' [29^{1}], Ἀλεξ. 2911, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [829], Γ' [366], Ε' [26].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀστέριον* (Βλ. καὶ Ἀνδρ., Λεξ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἄστρο (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *τῆς νυκτοῦ τ' ἀστέρια* Θησ. Ε' [29^{1}]· βλ. καὶ *ἀστὴρ* 1, *ἄστρο(ν)* 1α· (σὲ πληθ. προκ. γιὰ τὰ μάτια): *γύρισ' τ' ἀγαπημένα ἀστέρια τοῦ προσώπου σου μὲ σπλάγχνος πρὸς ἐμένα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [366]· ἔκφρ. *τ' ἀστέρι τοῦ βοριᾶ* = ὁ «πολικὸς ἀστήρ» Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [26]. Βλ. καὶ *ἄστρον* 1α ἔκφρ. **2**) Ἀστερισμὸς κάτω ἀπὸ τὸν ὁποῖο γεννιέται κανείς, ζώδιο: *Ὄχι σ' ἐκεῖνον ὁπ' οὐρανός, ἄνθρωποι ἢ τ' ἀστέρι μὲ τὸ στανιόν της θέλουσι νὰ τῆς τὸν κάμουν ταίρι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [829]. Βλ. καὶ *ἀστρικὸν* 1α, *ἄστρον* 2α, *ζώδιο*.

ἀστερίσκος ὁ, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 157^{12}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀστερίσκος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Λειτουργικὸ σκεῦος σὲ σχῆμα σταυροῦ (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1· ἡ χρ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 5).

ἄστερνος, Διγ. Τρ. 155, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄστοργος* (βλ. *ἄστοργος*, Διγ. Z 556).

ἀστεροδρόμος, ἐπίθ., Ριμ. Βελ. 893.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀστέρας* καὶ *δρόμος* (Βλ. Chantraine, Dict. étym., λ. *δραμεῖν*).

Ποὺ περνᾶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἄστρα (προκ. γιὰ κάπ. ποὺ ἡ φήμη του φτάνει ὡς τὸν οὐρανό, ὡς τ' ἄστρα): *προσερωτῶσιν οἱ ἄρχοντες «ποῦ 'ναι ὁ Βελισάρης ὁ θαυμαστός, ὁ φρόνιμος, ἀστεροδρόμος Ἄρης ...;»* ὅ.π.

ἀστερολέσχης ὁ, Μανασσ., Χρον. 2047, 2098, Βίος Ἀλ. 245.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀστέρας* καὶ *λέσχης* (Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. L-S Κων/δη).

Αὐτὸς ποὺ προλέγει τὴν τύχη τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὰ ἄστρα· ἀστρολόγος: *τούτῳ προεῖπέ τις σοφὸς ἀνὴρ ἀστερολέσχης πότε καὶ πῶς τεθνήξεται, τίς μετ' αὐτὸν κατάρξει* Μανασσ., Χρον. 2098. Βλ. καὶ *ἀστεροσκόπος* 2, *ἀστρόμαγος, ἀστρονόμος*.

ἀστερολεσχῶ, Μανασσ., Χρον. 3935.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστερολέσχης*.

Εἶμαι ἀστρολόγος: *μᾶλλον τοὺς προφοιβασμοὺς ἀκούων καὶ προρρήσεις καὶ τὰ κομπολογήματα τῶν ἀστερολεσχούντων* ὅ.π.

ἀστερόμορφος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. I θ' 67 [= Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 174^{19}].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἀστὴρ* καὶ *μορφή*.

Ποὺ ἔχει τὴ μορφή, τὴ λάμψη τοῦ ἄστρου: *γίνεται σποδοειδὴς καὶ θάψινος τὴν χρόαν ὁ πρῴην ἀστερόμορφος, ὁ κάλλους αὐγὰς λάμπων* ὅ.π.

ἀστεροσκόπος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1845, 2596.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀστεροσκόπος*.

1) Ἀστρονομικός: *Ἦν ἐν Ἀθήναις τις ἀνὴρ Λεόντιος τὴν κλῆσιν εἰς ἄκρον ἀφικόμενος πάσης φιλοσοφίας καὶ λογικῆς καὶ φυσικῆς καὶ τῆς ἀστεροσκόπου* αὐτ. 2596. **2**)

(Ὡς οὐσ.) ἀστρολόγος (Πβ. L-S *καὶ* Sophocl.): *ἀστεροσκόπῳ ἐντυχὼν ἤρετο τὴν αἰτίαν* αὐτ. 1845. Βλ. *καὶ ἀστερολέσχης, ἀστρόμαγος, ἀστρονόμος.*

ἀστεροστόλιστος, ἐπίθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 142^{5}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστέρι καὶ* τὸ *στολίζω.*

Ποὺ εἶναι στολισμένος μὲ ἀστέρια: *Ἀστεροστόλιστοι οὐρανοὶ* ὅ.π.

ἀστήθι τό, βλ. *στῆθος.*

ἀστηλίτευτος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. σελ. 249 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ- καὶ* τὸ *στηλιτεύω.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.) *καὶ* σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲ στηλιτεύεται, δὲν ἐπικρίνεται (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἡ τριγαμία παράνομος καὶ τῆς ἐκκλησίας ῥύπασμα, ἀστηλίτευτος δὲ ὡς ἀνειμένης πορνείας αἱρετωτέρα* ὅ.π.

ἀστηνεμένος, μτχ., βλ. *ἀσθενῶ.*

ἀστὴρ ὁ, Προδρ. II G 92, III 400αα (χφφ. VCSA) (κριτ. ὑπ.), Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ′ 192, Μανασσ., Χρον. 3278, 4272, 5908, Καλλίμ. 423, 432, Διγ. (Trapp) Esc. 614, Βίος Ἀλ. 3533, Λίβ. Sc. 1642, Κανaν. 80 C, Κορων., Μπούας 16, Βακτ. ἀρχιερ. 163· *ἀστέρας,* Κρασοπ. 27, Ἀσσίζ. 218^{7}, 470^{1}, Διγ. (Trapp) Esc. 11, Διγ. Z 305, Θησ. (Foll.) I 126, Χούμνου, Π.Δ. VII 59, X 8, Ριμ. κόρ. 653, Κυπρ. ἐρωτ. 23^{3}, 127^{6}, Ἀπόκοπ. 92, Φαλιέρ., Ἱστ. V 173, Χρον. 306 (αἰτ. πληθ. *ἀστέρους*), Ἱστ. πατρ. 202^{4}, Διγ. Ἄνδρ. 319^{9}, 339^{12}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [131], Δ′ [670], Ζήν. Α′ 345, Μαρκάδ. 31, Διγ. O 202, Τζάνε, Κρ. πόλ. 177^{11}, 516^{18}, 556^{3}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστήρ.* Ἡ λ. *καὶ* σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστέρας*).

1) Ἄστρο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *ἀστὴρ* I1 *καὶ* σημερ., ΙΛ, λ. *ἀστέρας* 1α): *Ἥλιε, φεγγάρι καὶ πουλιὰ κι' ἀστέρες, θρηνισθῆτε* Τζάνε, Κρ. πόλ. 177^{11}· *ἐκεῖσε πολλῶν σπερμάτων πανσπερμία* (παραλ. 1 στ.), *γυναῖκες, ἄνδρες, παῖδες ὑπὲρ ἀστέρας* Εὐγεν., Δροσ. Ϛ′ 192· Βλ. *καὶ ἀστέρι* 1, *ἄστρο(ν)* 1α· (προκ. γιὰ «διάττοντα ἀστέρα»): *ἐβρέχανε οἱ σαΐτιὲς κ' ἔρχουντα σὰν ἀστέρες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 516^{18}· (μεταφ.): *Βλέπετε οἱ ἀναγινώσκοντες τοὺς ἀστέρας ἐκείνους* (ἐνν. *τοὺς Ἕλληνας*) Διγ. (Trapp) Esc. 614· (σὲ πληθ. προκ. γιὰ τὰ μάτια): *πῶς οἱ γλυκοί μου ἀστέρες ἐλυποῦντα* Κυπρ. ἐρωτ. 23^{3}· φρ. *ἀλμέγω τοὺς ἀστέρας* = προλέγω τὸ μέλλον παρατηρώντας τὰ ἄστρα, μαντεύω: *ἤφερνα εἰς γῆν, τὸν οὐρανὸν καὶ ἤλμεγα τοὺς ἀστέρας* Λίβ. Sc. 1642. Βλ. *καὶ ἀρμέγω* 2, *ἄστρον* 1 φρ. δ, *ἀστρονομῶ, κόβω*· *βλέπω ἀστέρας* = ζαλίζομαι: *ἱστάμενοι σκελίζονται* (ἐνν. *οἱ πένητες*), *τραλίζονται καθ' ὥραν ἐκεῖ καὶ ἀστέρας βλέπουσι, τροχοὺς πρασινομόρφους* Προδρ. II G 92· βλ. *καὶ ἀποζαλίζομαι, παραζαλίζομαι*· ἐκφρ. *αὐγερινὸς ἀστέρας, ἀστέρας τῆς αὐγῆς* = αὐγερινὸς (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1β. Ἡ ἔκφρ. *αὐγερινὸς ἀστέρας καὶ* στὸ Λουκάνη, Ἄλωση Τροίας, βλ. Foll., Libri greci 125): *λάμπουσιν τ' ἄστρη τ' οὐρανοῦ καὶ αὐγερινὸς ἀστέρας;* Ἀπόκοπ. 92· *λάμπει ὥσπερ ὁ ἀστέρας τῆς αὐγῆς* Ἱστ. πατρ. 202^{4}· βλ. *καὶ ἀημερινός, ἀστρίκιν, ἀστρίτσιν, ἄστρον* 1α ἔκφρ., *αὐγερινὸς* α. **2**) (Προκ. γιὰ ζῶο) στίγμα σὲ σχῆμα ἄστρου (Ἡ σημασ. *καὶ* σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ὀμπρὸς εἰς τὸ μετώπιν του χρυσὸν ἀστέραν εἶχεν* (ἐνν. *τὸ φαρὶν*) Διγ. (Trapp) Esc. 11. Βλ. *καὶ ἄστρον* 3. **3**) Τὸ λειτουργικὸ σκεῦος «ἀστερίσκος» (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 4 *καὶ* Beševl., Spätgr. spätlat. Inschr. 160c 6): *Περὶ λειτουργίας γινομένης καὶ χυθοῦν τὰ ἅγια ἢ τοῦ πέσῃ ὁ ἀστὴρ* Βακτ. ἀρχιερ. 163.

ἀστοιβίδα ἡ, Ἆσμα πολ. 359.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστοιβὴ καὶ* τὴν κατάλ. *-ίδα* (Βλ. Παπαδ. Α., Ἀθ. 53, 1949, 201). Ἡ λ. *καὶ* σήμ. (ΙΛ).

Φρύγανο ἀγκαθωτὸ (Ἡ χρ. *καὶ* σήμ., ΙΛ): *Νὰ βγάλουν ἀστοιβίδες καὶ ἀγρουλίδια* ὅ.π. Βλ. *καὶ λινόξυλο.*

ἀστοίχημα τό, βλ. *στοίχημα.*

ἀστόλιστος, ἐπίθ.· *ἀνεστόλιστος,* Ροδολ. Β′ [253].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ- καὶ* τὸ *στολίζω.* Ἡ λ. *καὶ* σήμ. κοιν. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι στολισμένος, ἀκαλλώπιστος (Ἡ σημασ. *καὶ* σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Γιατὶ ὀμορφιὰ ἀνεστόλιστη κ' εἰς ροῦχο σφαλισμένη ἀψήφιστο καὶ ταπεινὸ σὰν πέτρα εἶναι δεμένη* ὅ.π.

ἄστοργος, ἐπίθ., Διγ. Z 556.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄστοργος.* Ἡ λ. *καὶ* σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (ΙΛ).

Ποὺ δὲν αἰσθάνεται στοργή, σκληρόκαρδος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S *καὶ* σήμ., ΙΛ): *φοβοῦμαι, τέκνον μου καλόν, μὴ ἄστοργος ὑπάρχῃ* ὅ.π. Βλ. *καὶ ἄσπλαγχνος.*

ἀστός· *ἀστῶν,* Φυσιολ. (Zur.) XXXXIII 1^{10}, ἐσφαλμ. γρ. *ἀντὶ αὐτῶν* (Πβ. Φυσιολ. 361^{21}).

ἄστοχα, ἐπίρρ., Ἰμπ. 425, Ἰμπ. (Lambr.) 405, Παρασπ., Βάρν. C 188, Ἀργυρ., Βάρν. K 6, 179, Ἀρμούρ. 133.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄστοχος.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 12. αἰ. (Παπαδ. Α., ΛΔ 2, 1940, 24) *καὶ* σήμ. (ΙΛ).

1) Χωρὶς ἐπιτυχία· ἀδέξια (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἄρχοντες, ἄστοχα τὸ συγγράφω* Ἀργυρ., Βάρν. K 179. Βλ. *καὶ ἁπλῶς* 1α. **2**) Μὲ ἄσχημο τρόπο (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3): *ἄστοχα τὸν ἐπέταξεν συσσελοαρματωμένον* Ἰμπ. 425. Βλ. *καὶ ἄτυχα.*

ἀστοχημένος, μτχ., βλ. *ἀστοχῶ.*

ἀστοχία ἡ, Συναξ. γυν. 848, Διήγ. πανωφ. 55· *ἀστοχιά,* Πανώρ. Δ′ 202.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀστοχία.* Ἡ λ. *καὶ* σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστοχιά*).

1) Ἀποτυχία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1 *καὶ* σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἄρχομαι λοιπὸν τὴν διήγησην λέγοντας πῶς ἔρχισαν οἱ πόλεμοι καὶ οἱ μεγάλες ἀκαταστασίες καὶ τὸ περισσότερον ἀστοχίες ἐν παντὶ πράγματι* Διήγ. πανωφ. 55. Βλ. *καὶ ἀπραξία* 2. **2**) Ἀσυνεσία, ἀφροσύνη, ἀστοχασιὰ (Πβ. L-S στὴ λ. 2 *καὶ* ΙΛ, ὅ.π. 5): *γιὰ δὲ τὴν φρονιμίαν τους! ὢ! ἡ μούτζα καὶ ἀστοχία τους!* Συναξ. γυν. 848. Βλ. *καὶ ἀνοησία, ἀπογνωσιά, λωλάγρα.* **3**) Ἀφορία τῆς γῆς, σιτοδεία (Ἡ σημασ. *καὶ* στὸ Ὀν. 40 *καὶ* σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Μὰ κ' ἡ θεά, καθὼς θωρῶ, καλὰ τῶς τ' ἀντιμεύγει· μὲ τσὶ θανάτους κι' ἀστοχιὲς περίσσια τσὶ παιδεύγει* Πανώρ. Δ′ 202. Βλ. *καὶ ἀκρίβεια* 5α.

ἀστοχισμένος, μτχ., βλ. *ἀστοχῶ.*

ἀστοχῶ, Σπαν. (Λάμπρ.) V 72, Μανασσ., Χρον. 609, Καλλίμ. 536, Ἑλλην. νόμ. 582^{14}, Διγ. Z 3342, 3386, 3548, 4032, Ἀκ. Σπαν. 30^{53}, Ἑρμον. Π 172, Υ 236, Πουλολ. Z 200, 206, Πουλολ. Ἀθ. 250, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 13^{22} δίς, Ἱστ. Ἠπείρ. XXIV 3, Λίβ. P 673 (ἔκδ. *κατηχεῖ*· διορθώσ.), 2666, Λίβ. Sc. 2145, Λίβ. (Lamb.) N 822 (ἔκδ. *ἀποτυχεῖ*·

διορθώσ.), Λίβ. Esc. 960, 1213, 3326, Λίβ. N 1063, Ἀχιλλ. N 767, Χρον. Τόκκων 3016, 3019, Φυσιολ. Β 11[9], Θρ. Κων/π. Η 2, Θρ. Κων/π. διάλ. 5, Μαχ. 552[11], 616[10], Δούκ. 167[19], Νεκρ. βασιλ. 102, Σαχλ. Ν 63, Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 556, Ἔκθ. χρον. 33[21], Ἀπόκοπ. 217, Συναξ. γυν. 696, 1081, Τριβ., Ρὲ 220, Σταυριν. 245, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [3], Λίμπον. 220, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 34[25], Δημ. ᾆσμ. 5, κ.π.ἀ.· μτχ. *ἀστοχημένος*, Ἀκ. Σπαν. 33[174], Φλώρ. 1097· *ἀστοχισμένος*, Ἀκ. Σπαν. 42[449], Φαλιέρ., Ἱστ. V 742. Ἐρωφ. Δ′ 311, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [1].

Τὸ μτγν. *ἀστοχέω*. Ἡ μτχ. *ἀστοχισμένος* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ίζω*, ἂν δὲν ὑπόκειται ρ, *ἀστοχίζω* (βλ. ΙΛ, λ. *ἀστοχῶ* τυπολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Δὲν πετυχαίνω τὸ στόχο μου, λαθεύω στὸ σημάδι (Βλ. L-S, Lampe, Lex. στὴ λ. 1a καθὼς καὶ ΙΛ στὴ λ. Α 1α): *Ἀλλ' ἀστοχοῦν ὡς τὸ πουλὶν τὸ λέγουν κουφολούπην* Ἀπόκοπ. 217· *ὡς γὰρ εἶδεν ὁ Ἕκτωρ ἀστοχήσαντα τὴν λόγχην καὶ μὴ ἔχων ἄλλο δόρυ, ἕλκυσε τὴν σπάθην ἅμα* Ἑρμον. Υ 236· **β**) δὲν πετυχαίνω κ. (Βλ. L-S): *ἐὰν ὅλως εἰσακούσῃς μου, δούλωσιν ὑπογράψῃς, οὐκ ἀστοχᾷς τὸ ἐπιθυμεῖς* Λίβ. P 2666· *ἠστόχησε τοῦ σκοποῦ* Δούκ. 167[19]· **γ**) δὲν πετυχαίνω (κάπ.): *ἡ βουλὴ ἠστόχησεν στρατιωτῶν τῶν πέντε· πάντα γὰρ ἔκοψα ἐγὼ τῷ ξίφει τῆς χειρός μου* Διγ. Ζ 3548· βλ. καὶ ἀποφεύγω 5· **δ**) σφάλλω στὴν κρίση μου, «πέφτω ἔξω» (Βλ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1α): *ἀλλὰ μεγάλως ἔσφαλαν, ἠστόχησαν παντοίως* Λίβ. Sc. 2145· *καὶ μερικοὶ ἐπιτύχασιν καὶ μερικοὶ ἀστοχῆσαν* Σαχλ. Ν 63· *σκεῦος βασάνων ἂν εἰπῇς, οὐκ ἀστοχήσῃς λέγων* Καλλίμ. 536. Βλ. καὶ ἀποτυγχάνω 1, σφάνω. Ἡ μτχ. *ἀστοχημένος* = ἀποτυχημένος: *ἐγὼ νὰ ζῶ στὴν ξενιτειὰν ὡσὰν ἀστοχημένος* Φλώρ. 1097. **2**) Ἀδυνατῶ: *Ὁ νοῦς μου καὶ ὁ λογισμὸς συγχύζεται νὰ γράψῃ νὰ στιχοπλέξῃ ἀστοχεῖ τὴν ἅλωσιν τῆς Πόλης* Θρ. Κων/π. Η 2. Βλ. καὶ ἀπορῶ 5. **3**) (Νομ.) **α**) Χάνω (τὴν δίκη): *Γυνὴ . . . ἀστοχοῦσα, τουτέστι νικωμένη εἰς τὴν ὑπόθεσιν* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 13[22]· **β**) δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα (νὰ κάνω κ.): *ἀλλὰ καὶ ἀνηλίκων τελευτώντων τῶν παίδων, ἀστοχεῖ ὁ πατὴρ νὰ λάβῃ τὰ πράγματα τῶν κληρονομιαίων* Ἑλλην. νόμ. 582[14]. **4**) Περιπλανῶμαι (Πβ. Διγ. Gr. VI 468): *ὁδεύσωμεν δύο καὶ τρεῖς γὰρ μόνοι, συντόμως νὰ γυρεύσωμεν ποῦ ὑπάρχει ἡ κόρη, καὶ οἱ μὲν δύο μείνωμεν ταύτην ἐπιτηροῦντες, ὁ τρίτος δέ γε πρὸς ὑμᾶς ἐπανελθὼν δηλώσει καὶ σὺν αὐτῷ ἐλεύσεσθε μηδόλως ἀστοχοῦντες* Διγ. Ζ 3342. **5**) Ἀτυχῶ, δυστυχῶ (Βλ. Σακ., Κυπρ. Β′ σ. 477 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α3): *ἀστόχησεν ἡ Ἀμμόχουστον καὶ ἦλθεν τους μεγάλη ζημία* Μαχ. 616[10]. Βλ. κα ἀτυχῶ. Ἡ μτχ. παρκ. *ἀστοχημένος* – *ἀστοχισμένος* ὡς ἐπίθ. = κακότυχος, συφοριασμένος: *ἀπὸ κοιλίας ἀστοχημένος καὶ εἰς τὰ καλά σου παραδαρμένος, ὦ Σπανὲ* Ἀκ. Σπαν. 33[174]· βλ. καὶ ἀτυχίτης, ἄτυχος, ἀτυχῶ μτχ., κακορίζικος, παντέρημος· ἡ μτχ. *ἀστοχηθεὶς* (Ἀκ. Σπαν. 30[53]) = κακότυχος (μὲ βιασμὸ κατὰ τὴ μτχ. παρκ. *ἀστοχημένος*). **6**) Δὲν παράγω (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α2α): *Δὲν εἶσαι σὺ . . . ὁποὺ . . .* (παραλ. 1 στ.) *. . . ἀγόρασες τὴν ἅλυκὴν κ' ἐγίνης ἁλυκάρης; Καὶ ἀστόχησεν ἡ θάλασσα καὶ ἔρημος ἐγίνης* Πουλολ. Ζ 200. Ἡ μτχ. *ἀστοχισμένος* ὡς ἐπίθ. = ἀχρησιμοποίητος: *καλύτερά 'ναι . . . ὁ υἱὸς ἀποὺ 'καμα ἄντρα μου νά 'χῃ ἀστενειὰ ἀπὸ πλοῦτος παρὰ τὰ πλούτη π' ὄχομε νὰ μείνου ἀστοχισμένα* Ἐρωφ. Δ′ 311. **7α**) Ξεχνῶ, λησμονῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 5α): *λέγεις ὅτι ἀστόχησες τὸν τόπον ὁποὺ τὰ εἶχες. Καὶ μὲ τὰ ψέματα, ἄτυχε, γελᾷς τοὺς χρεωφειλέτες* Πουλολ. Ζ 206· *ἀστοχισμένη κι' ἀπίστευτη ἀπὸ λόγου σας . . . φήμη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [1]· βλ. καὶ ἀθετῶ 1α, ἀπαρνοῦμαι, ἀπολανθάνομαι, ἀπολησμονῶ α, ἀποξενώνω Β1γ, ἀποξεχνῶ, ἀρνοῦμαι 3α, λησμονῶ, ξελησμονῶ, ξεσφαίνω, ξεχάνω· **β**) δὲν ὑπολογίζω, ἀδιαφορῶ γιὰ κάπ. ἢ κ. (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 4 καὶ ΙΛ στὴ λ. Α5β) *καὶ θέλει μὲ ἀναγκάσει νὰ ἀστοχήσω τὸ μισητὸν γῆρας ἡ ἀγάπη σου . . . νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ αὐτοῦ* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 34[25]· *μὲ κάποιον ἄλλον τὴ βλογοῦν κ' ἐκείνη δὲν τὸν θέλει, παντρευαρραβωνιάζουν την κ' ἐμένα μ' ἀστοχοῦνε* Δημ. ᾆσμ. 5. Βλ. καὶ ἀπορρίπτω 1, ἀποστρέφω Α2, Γ1α.

ἀστράβωτος, ἐπίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 100.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *στραβώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι στραβός, ἴσιος: *διὰ νὰ γένουσιν ὀρθὰ καὶ ἀστράβωτα* (=τὰ μέλη τοῦ παιδίου) ὅ.π.

ἀστράγαλον τό, Βίος Ἀλ. 1894.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστράγαλος* μὲ ἀλλαγὴ τοῦ γένους. Πβ. τὰ σημερ. *ἀστραγάλι* καὶ *ἀστράγαλος* (ΙΛ), καθὼς καὶ τὰ *ἀστραγάλι, στραγάλι* (=τὸ παιχνίδι μὲ τὰ κότσια) (Κουκ., ΒΒΠ Α[1] 169 σημ. 3).

Εἶδος παιχνιδιοῦ· κότσι (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Α[1] 169 κέ. καὶ 215-217· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀστράγαλος* 1β): *ἀστράγαλά τε παιγνικὰ κρούσας* ὅ.π.

ἀστράγαλος ὁ, Τρωικὰ 530[16], Σταφ., Ἰατροσ. 5[141], Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345[23], Ἱερακοσ. 493[24], Πόλ. Τρωάδ. 773, 775, Διήγ. παιδ. 20, Πανώρ. Α′ 425· *ἀστράγγαλος*, Ἰατροσ. κῶδ. ρμ′· *'στράγαλος*, Γύπ. Α′ 419· *'στράγγαλος*, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 246.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστράγαλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ὁ ἀστράγαλος, τὸ σφυρὸν (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Δείχνουσι μέρος τῶ βυζιῶ καὶ κάτω τ' ἀστραγάλου* Πανώρ. Α′ 425. **2**) Κλείδωση· καρπὸς χεριοῦ?: *Βλέπει ὁ Βαλτάσαρ μίαν μεγάλην χεῖρα καὶ φοβερὰν ἀπὸ τὸν ἀστράγαλον καὶ ἐμπρὸς ὅτι ἐξέβη εἰς τὸν τοῖχον* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345[23].

ἀστράγγαλος ὁ, βλ. *ἀστράγαλος*.

ἀστράκιον τό, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 150[25].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ὀστράκιον*, ποὺ ἀπ. ἤδη στὸν Ἀριστ. (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 229). Ἡ λ. καὶ σήμ. μὲ διάφ. τ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ, λ. *ἀστράκι*).

Μίγμα ἀπὸ ἄμμο καὶ κεραμίδια (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀστράκι* 2γ,δ, καθὼς καὶ ΙΛ, λ. *ἀστρακάσβεστο*): *ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπίασε τὴν ἀσβέστην μὲ τὰ χέρια του καὶ τὸ ἀστράκιον καὶ εὐχαρίστησεν τὸν Θεὸν καὶ ἔριξε εἰς τὸ θεμέλιον* ὅ.π.

ἀστραπαῖος, ἐπίθ., Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 463.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ἀστραπηβόλος (Πβ. L-S): *⟨Ὁ⟩ κολοσσὸς δὲ πόρρωθεν τύπτει μὲ τ' ἀστραπαῖον πῦρ καὶ φλογίζει κι' ἀναλεῖ τὰ τείχη Γολετταίων* ὅ.π.

ἀστραπή ἡ, Γλυκᾶ, Στ. 357, Εὐγεν., Δρόσ. Β′ 368, Καλλίμ. 1305, Διγ. (Trapp) Gr.. 1069, Διγ. Ζ 1403, Ἑρμον. Ν 91, Chron. br. (Loen.) 75, Βίος Ἀλ. 5406, Ἰατροσ. κῶδ. φλδ′, Ἀχιλλ. (Haag) L 151, Ἀχιλλ. L 429, 1172, Ἀχιλλ. Ν 209, 549, 1492, Ἀχιλλ. Ο 143, Καναν. 64Β, Θρ. Κων/π. Η 97, Θρ. Κων/π. διάλ. 99, 114, Δούκ. 111[13], Θησ. Δ′ [1[3]], Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160[6], Σκλάβ. 57, 126, Κορων., Μπούας 50, Βεντράμ., Γυν. 243, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 443, Ἀχέλ. 1023, 1337, Αἰτωλ., Βοηβ. 382, Πανώρ. Γ′ 472, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 3, Ε′ 505, Πιστ. βοσκ. V 6, 176, Σταυριν. 468, Ἱστ. Βλαχ. 2523, Διγ. Ἄνδρ. 344[16], Ἐρωτόκρ. Β′ 1157, 1622, 2299, Δ′ 1685, Ε′ 1039, Ροδολ. Α′ [249], Διήγ. πανωφ. 56, 57 δίς, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [911, 1092], Φορτουν. Ἰντ. α′ 17, Ζήν. Β′ 235, Δ′

338, Ε' 176, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 7, Τζάνε, Κρ. πόλ. 144^{5}, 333^{8}, 375^{11}, Διακρούσ. 83^{12}, 89^{1}· *'στραπή*, Θρ. Κων/π. Β 108.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστραπή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὸ μετεωρολογικὸ φαινόμενο ἀστραπή (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *οἱ δόξες εἶναι ἀστραπὲς ποὺ φέγγου, μὰ πετοῦσι* Ζήν. Δ' 338· (προκ. νὰ δηλωθῆ ταχύτητα): *Κεντοῦν, φουσκώνουν τ' ἄλογα κι' ὡς ἀστραπὴ χυθῆκα* 'Ερωτόκρ. Β' 2299· *ὡσὰν μεγάλη ἀστραπὴ ἔφθασεν ἀποπέρα* Σταυριν. 468. **2**) Κεραυνὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *δὲν τοῦ στέλνεις ἀστραπὴν νὰ τὸν καταποντίσης* Ἱστ. Βλαχ. 2523. Βλ. καὶ *ἀερικόν, ἀστροπελέκι*. Ἔκφρ. *πέτρα τσ' ἀστραπῆς*=κεραυνὸς 'Ερωτόκρ. Δ' 1685. **3**) Λάμψη, φωτοβόλημα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *τῶν λουρικῶν τὴν ἀστραπήν, τῶν σκυταριῶν τοὺς κτύπους* 'Αχιλλ. Ν 209· *μὲ τὴν ἀστραπὴν ποὺ τὸ παιδί σου ρίχνει τὴν ξαφνικὴν στὸν λογισμόν σου σ' ἔκαμε τὴν βροντὴν νὰ μὴν ἀκούσης τσ' οὐρανικῆς φωνῆς* Πιστ. βοσκ. V 6, 176. **4**) (Προκ. γιὰ ὅπλο) ἐκπυρσοκρότηση (Πβ. τὴ χρ. στὸν Εὐστ., 'Ιλ. 471, 41): *Οἱ ἀστραπὲς κ' οἱ κανονιὲς κ' οἱ μπάλες νὰ μουγκοῦνται* Τζάνε, Κρ. πόλ. 375^{11}. — Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. σὲ τ. *'Αστροπή*: Χρον. σουλτ. 41^{26}.

ἀστραπηβόλος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. 216^{13}, Διγ. (Trapp) Gr. 3190.

'Από τὸ οὐσ. *ἀστραπὴ* καὶ τὸ *βάλλω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 11. αἰ. (Sophocl.).

1) (Προκ. γιὰ κεραυνὸ) ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ ἀστραπὲς (Πβ. Sophocl.): *ὡς γὰρ ἔκ τινος ἀστραπηβόλου σκηπτοῦ τῶν τοῦ Σωσθένους ρημάτων ὅλην ἐπερράγην τὴν κεφαλὴν* Μακρεμβ., Ὑσμ. 216^{13}. **2**) (Μεταφ.) ποὺ ἀπαστράπτει: *μετὰ μαρμάρων φαεινῶν λίαν ἀστραπηβόλων* Διγ. (Trapp.) Gr. 3190. Βλ. καὶ *ἀκτινολαμπροστόλιστος, ἀργυρὸς* 2β, *ἀσημένιος* Β.

ἀστραπηβολῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 180^{20}.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀστραπηβόλος*. Ἡ λ. καὶ στὸν Εὐστ. (L-S). Πβ. τὸ σημερ. *ἀστραποβολῶ*.

Ρίχνω ἀστραπή: *Ὁ μὲν ὡς ἐκ νεφέων ἀστραπηβολεῖ, ὁ δ' ὅλους κρατῆρας πυρὸς ὡς ἀπὸ γῆς ὑπανάπτει μου* ὅ.π.

ἀστραποβρόντισμα τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 551^{25}.

'Από τὸ *ἀστραποβροντῶ* κατὰ τὰ οὐσ. σὲ *-ισμα*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀστραποβρόντημα*.

'Αστραπὲς καὶ βροντές: *καὶ τ' ἀστραποβροντίσματα στὸ νέφαλο ἂς παίξη νὰ σκοτιστῆ ὁ ἥλιος σ' ἐμένα νὰ μὴ φέξη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀστραπόβροντο*.

ἀστραπόβροντο τό, Βέλθ. 1091, Ροδολ. Α' [244, 738], Ε' [566], Διήγ. ὡραιότ. 422, 609.

'Από τὰ οὐσ. *ἀστραπὴ* καὶ *βροντή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αστραπὲς καὶ βροντὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἡ νὺξ ἐκείνη ἀσέληνος ὑπῆρχε καὶ σκοτώδης καὶ ἀστραπόβροντο πολύ, ἀλλὰ καὶ ἀνεμοζάλη* Βέλθ. 1091· βλ. καὶ *ἀστραποβρόντισμα, βροντισμός*· (μεταφ. προκ. γιὰ ἐρωτικὸ πόθο): *Οἱ πόνοι ἂς πάψου μετὰ σὲ κ' οἱ πρίκες μου οἱ περίσσες, τοῦ πόθου τ' ἀστραπόβροντα* Ροδολ. Ε' [566].

ἀστραποβροντῶ, 'Ερωτόκρ. Β' 2131.

'Από τὰ *ἀστράπτω* καὶ *βροντῶ* (Βλ. καὶ 'Ανδρ., 'Αφ. Τριαντ. 45). Ἡ λ καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αστράφτω καὶ βροντῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὡσὰν τὸ μαῦρο νέφαλο. . .* (παραλ. 3 στ.) *ἐδέτσ' ἀστραποβρόντηξε τσῆ Κρήτης τὸ λιοντάρι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀστράπτω, βροντῶ*.

ἀστραποκαίω, 'Ανακάλ. 11, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 48, 194.

'Από τὸ οὐσ. *ἀστραπὴ* καὶ τὸ *καίω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Καίω μὲ κεραυνό, κεραυνοβολῶ (μεταφ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἀπὲ τὴν πόλιν ἔρχομαι τὴν ἀστραποκαμένην* 'Ανακάλ. 11. Βλ. καὶ *ἀσβολῶ* 1. Ἡ μτχ. *ἀστραποκαημένος* (προκ. γιὰ κατάρα) (Πβ. ΙΛ. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 332-3): *κακὸν ριζικὸν πού 'χες καὶ τύχη πάνυ βλαβερήν, μοῖραν ἀτυχεστάτην καὶ σκοτεινὴν καὶ δολερὴν ἀστραποκαημένην* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 48. Βλ. καὶ *ἀσβολώνω* μτχ. 2.

ἀστραπορικτούσα, ἐπίθ. θηλ., Πιστ. βοσκ. II 1, 258.

'Από τὸ οὐσ. *ἀστραπὴ* καὶ τὸ *ρίχνω* μὲ τὴν κατάλ. *-ούσα*.

Ποὺ ρίχνει ἀστραπές, κεραυνούς: *ἀπῆτις στὴν θωριάν της τὴν ἀστραπορικτούσαν, καὶ σὲ κεῖνα τὰ φωτερά της μάτια εἶχα σιμώσει* ὅ.π.

ἀστραποχάλαζη ἡ, 'Ανακάλ. 10.

'Από τὰ οὐσ. *ἀστραπὴ* καὶ *χάλαζα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

'Αστραπὲς μὲ χαλάζι· συμφορὰ (Βλ. καὶ ΙΛ): *Ἔρκομαι ἀκ τ' ἀνάθεμα κ' ἐκ τὸ βαρὺν τὸ σκότος, ἀκ τὴν ἀστραποχάλαζην, ἀκ τὴν ἀνεμοζάλην· ἀπὲ τὴν Πόλην ἔρχομαι τὴν ἀστραποκαμένην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδικία* 3, *ἄδικο(ν)* 2β, *ἀλὶ* (τό), *ἀλίμονον* (τό), *ἀντιπάθημα, ἀπειλὴ* 2α, *κακό, συμφορά*.

ἀστραπτίζω, Διήγ. Βελ. 487.

'Από τὸ *ἀστράπτω* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-ίζω* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 271).

'Απαστράπτω, λαμποκοπῶ: *μέσα καθίζει* (ἔκδ. *κάθεται*· διορθῶσ.) *ὁ βασιλεὺς μὲ θρόνον εἰς τὴν τέντα, ὡς ἐπηρμένος βασιλεὺς μὲ λίθους ἀστραπτίζων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀντιφέγγω, ἐξαστραπτίζω, ἐξαστράπτω*.

ἀστράπτω, Κρασοπ. 29, Μανασσ., Χρον. 2586, Καλλίμ. 868, Διγ. (Trapp) Gr. 1200, 3162, Διγ. Α 3798, Διγ. Ζ 311, 1534, Πόλ. Τρωάδ. 317, 692, Βίος 'Αλ. 5235, 5243 5409, Φλώρ. 117, Λίβ. Ν 1889, 'Αχιλλ. L 54, 'Ιμπ. 350, Γεωργηλ., Βελ. 131, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 152, 'Απόκοπ. 87, 347, 'Ιμπ. (Legr.) 376, Κορων., Μπούας 64, Διγ. Ἄνδρ. 396^{2}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 448^{15}· *ἀστράφθω*, Σαχλ., 'Αφήγ. 869· *ἀστράφτω*, Συναξ. γαδ. 350, Περὶ ξεν. Α 186, 'Αχιλλ. L 360, Χρησμ. (Λάμπρ.) 106^{19}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 49, Γαδ. διήγ. 177, 496, 499, Ριμ. 'Απολλων. 6, Ριμ. θαν. 75, Πανώρ. Β' 47, 260, 'Ερωφ. Γ' 47, Πιστ. βοσκ. V 1, 34, Βοσκοπ. 457, 'Ερωτόκρ. Α' 1546, 2076, Γ' 1557, Δ' 660, 1690, 1701, Ροδολ. 'Αφ. [12], Ροδολ. (Μανούσ.) χορ. ε' [6], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [353], Ε' [909], Φορτουν. Γ' 744, Τζάνε, Κρ. πόλ. 206^{15}, 547^{13}· παρατ. *ἔστραπτον*, Διγ. Ζ 1511, 'Ακ. Σπαν. 34^{192}, Βίος 'Αλ. 4424, Διήγ. Βελ. (Cant.) 450, Φλώρ. 1773, 'Αχιλλ. Ο 243, Διγ. Ἄνδρ. 347^{6}, 375^{8}· *'στράφτω*, 'Ερωτόκρ. Β' 754, 1307, 1337, 1904, Γ' 115, Δ' 700, 1791, Ε' 1187, Μαρκάδ. 96, 321.

Τὸ ἀρχ. *ἀστράπτω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστράφτω*).

1) (Προκ. γιὰ τὸ μετεωρολογικὸ φαινόμενο) ἀστράφτω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1, 2 καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀστράφτω* Α1): *ἐδὰ θωρῶ 'στράφτ' οὐρανὸς καὶ συννεφιᾶ καὶ βρέχει* 'Ερωτόκρ. Γ' 115· *ἡ θάλασσα ἐβρουχίσθην· ἐσυχνοβρόντα κ' ἤστραπτεν* 'Απόκοπ. 347·

Φρ. *ἀστράπτει ἡ ἀνατολὴ καὶ βροντᾶ ἡ δύση*: 'Ακ. Σπαν. 34^{192}· Χρησμ. (Λάμπρ.) 106^{19}· Γαδ. διήγ. 177· 'Ερωτόκρ. Α' 1546, Γ' 1557· Τζάνε, Κρ. πόλ. 448^{15}. Βλ. καὶ *ἀστραπηβολῶ*. **2α**) (Προκ. γιὰ πράγμα) ἐκπέμπω λάμψη ὅπως ἡ ἀστραπή, ἀπαστράπτω, λαμποκοπῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *εἰς τὸ παλάτιν τὸ χρυσὸν*

τὸ περιμουσειωμένον, ὅπου οἱ λίθοι ἀστράπτουσι τὴν νύκτα ὡς ἡμέραν Πόλ. Τρωάδ. 692· *ἦτον τὸ σελοχάλινον ὁλόχρυσον καὶ ἀστράπτει* Ἀχιλλ. L 54· *Εἶδον τοῦ κάστρου τὸ λαμπρὸν ἀστράπτον ὥσπερ ἄστρον* Καλλίμ. 868· (προκ. γιὰ νερὸ) λαμπυρίζω: *κατείδομεν πηγὴν ἔχουσαν νᾶμα πλῆρες· ὕδωρ γὰρ ταύτης ἔστραπτεν ἡμᾶς καταφωτίζον* Βίος Ἀλ. 4424· βλ. καὶ *ἀναλάμπω α, ἀπαστράπτω, ἀπαυγάζω, ἀστραπτίζω*· **β**) (προκ. γιὰ κάλλος προσώπου ἢ μελῶν τοῦ σώματος) ἀκτινοβολῶ (Βλ. τὶς σημερ. χρ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *κάθεται σὰ ζγουραφιστὸς καὶ 'στράφτει μὲς στὰ κάλλη· κι' ὡσὰν ἐτούτους καὶ τοὺς δυὸ θαρρῶ δὲν εἶν' ἐπά 'λλοι* Ἐρωτόκρ. Β' 1337· *Ὁ δὲ χιτὼν τῆς Μαξιμοῦς ὑπῆρχεν ἀραχνώδης, τὰ μέλη ταύτης ἤστραπτον τὰ πάντα ὡς ἀκτῖνες* Διγ. Α 3798· βλ. καὶ *ἀναλάμπω β*· **γ**) (προκ. γιὰ τὰ μάτια) βγάζω ἀστραπές, σπίθες (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σημερ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *τὰ μάτια μου ὁποὺ ἐστράφτασι σὰ τζόγια τοῦ πιρόπου* Φορτουν. Γ' 744· **δ**) (προκ. γιὰ ποικιλία χρωμάτων) εἶμαι ὁλόφωτος: *ὁ λειμὼν φαιδρῶς ἔθαλλε τῶν δένδρων ὑποκάτω ποικίλην ἔχων τὴν χροάν, τοῖς ἄνθεσιν ἀστράπτων* Διγ. (Trapp) Gr. 3162. **3**) Μτβ. (προκ. γιὰ συναίσθημα) ἐκφράζω ἔντονα (Πβ. τὴν ἀρχ. χρ., L-S στὴ λ. Ι1): *τὸ πρόσωπόν της ἄστραψε θυμὸν σ' ἐμὲ περίσσιον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [353].—Βλ. καὶ *ἐξαστράπτω*.

ἀστράτευτος, (Ι), ἐπίθ., Σπαν. Α 222, Σπαν. (Λάμπρ.) V 234, Θεολ., Τζίρ. 355^{9}, Δούκ. 239^{25}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀστράτευτος*. Πβ. ΙΛ.

α) Ποὺ δὲν πῆρε μέρος σὲ πόλεμο· ποὺ δὲν ἔχει πεῖρα ἀπὸ πόλεμο (Βλ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 2): *Ὁπὄχει χρήματα πολλὰ καὶ φρόνησιν οὐκ ἔχει* ... (παραλ. 2 στ.), *ὁμοιάζει γὰρ ἀστράτευτον ἄνθρωπον τοῦ πολέμου* Σπαν. Α 222· **β**) ἄπειρος, ἀδέξιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Προκρίνομε ἡμεῖς φανῆναι αὐτοὺς ἔμπροσθέν σου ἡμῶν πρότερον οὐχ ὡς προέχοντας, ἄπαγε, ἀλλ' ὡς ἀστρατεύτους καὶ χαύνους* Θεολ., Τζίρ. 355^{9}. Βλ. καὶ *ἀρχάριος 2, ἀτζαμής 2, ἄχρηστος, ζαβός*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ἔλλειψη πείρας πολεμικῆς: *Ὁ δὲ Χαλὶλ εἰδὼς τὸ ἄτεχνον αὐτοῦ καὶ ἀστράτευτον*... Δούκ. 239^{25}.

ἀστράτευτος, (ΙΙ), ἐπίθ., Καλλίμ. 2519.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *στρατεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Ἀδιάβατος: *Εἴπαμεν τὸ νὰ σύρνωμεν τὸ τόσον τὸ φουσάτον* (παραλ. 1 στ.) *πρὸς τὸ δυσκολοπάτητον ὄρος καὶ τὸ κρημνῶδες, ἀνάρμοστον, ἀστράτευτον, ἔξω παντὸς τοῦ λόγου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπάτητος α, ἀπέραστος β*.

ἀστρατήγητος, ἐπίθ., Δούκ. 213^{16}, 217^{11} (ἔκδ. *ἀστρατήγικον*· διορθώσ.).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀστρατήγητος*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἀπειρία, ἔλλειψη στρατηγικῆς ἱκανότητας (Ἡ σημασ. μτγν. στὸ ἐπίθ., L-S στὴ λ. 2): *προβλέπων τὴν τοῦ ἀνδρὸς ὡς ἐν τάχει γενομένην κατάλυσιν ὑπέρ τε τῆς αὐτοῦ βλακείας καὶ μέθης καὶ ἀσελγείας καὶ τὸ ἀστρατήγητον αὐτοῦ* αὐτ. 213^{16}

ἀστρατήγικος· *ἀστρατήγικον*, Δούκ. 217^{11}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀστρατήγητον* (βλ. *ἀστρατήγητος*).

ἀστράφθω, βλ. *ἀστράπτω*.

ἀστραφτερός, ἐπίθ., Πιστ. βοσχ. ΙΙ 7, 111.

Ἀπὸ τὸ *ἀστράφτω* καὶ τὴν κατάλ. *-ερός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ τὰ μάτια) ἀστραποβόλος, λαμπερός, ζωηρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ἐκ τ' ὀμμάτια τοῦτα τὰ ποιὰ ἀστραφτερὰ τὰ θέλεις λέγει* ὅ.π.

ἀστράφτω, βλ. *ἀστράπτω*.

ἀστρίκιν τό, Λίβ. Esc. 2129, 2134.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄστρο* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-ίκιν*.

Ἄστρο: *Ὁκάποτε εἶδα τοῦ ἔρωτος τὸ ἐρωτικὸν τ' ἀστρίκιν· εἶδα τὸν ἥλιον τὴν αὐγὴν ἤρξατο νὰ χαράσση* αὐτ. 2134. Βλ. καὶ *ἀστέρι 1*. Ἔκφρ. *τῆς αὐγῆς τὸ ἀστρίκιν*= ὁ αὐγερινός: *πότε νὰ ἔβγη τῆς αὐγῆς τὸ ἐρωτικὸν τὸ ἀστρίκιν* αὐτ. 2129. Βλ. καὶ *ἀστὴρ 1* ἔκφρ., *ἀστρίτσιν*.

ἀστρικὸν τό, Γλυκᾶ, Στ. 295, Κυπρ. ἐρωτ. 12^{3}, 21^{6}, 103^{12}, 126^{28}, Ἐρωτόκρ. Δ' 1829.

Τὸ οὐδ. τοῦ μτγν. ἐπιθ. *ἀστρικὸς* ὡς οὐσ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀστρικὸ*).

1α) Ἀστερισμὸς κάτω ἀπὸ τὸν ὁποῖο γεννιέται κανείς, ζώδιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Εἰς ἀστρικὸν καταπλοκῆς, εἰς ὥραν ἀδικίας ἡ μάννα μου μ' ἐγέννησε* Γλυκᾶ, Στ. 295· βλ. καὶ *ἄστρο(ν)* 2α· **β**) πεπρωμένο, μοίρα, ριζικὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3. Βλ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 36, 1924, 194): *τόσον σκλερὴ γιὸν δείχνεις μετὰ μένα δὲν εἶσαι, ἀμμ' ἔτσου θέλει τ' ἀστρικόν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 21^{6}. Βλ. καὶ *ἀβεντούρα, ἄστρον 2β, ριζικό*. **2**) (Πληθ.) οἱ ἀόρατες φυσικὲς δυνάμεις (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. ΙΛ, ὅ.π. 10): *ὄντε*... (παραλ. 3 στ.) *τὰ στοιχειὰ ἀνεκατωθοῦν καὶ τ' ἀστρικὰ μανίσου* Ἐρωτόκρ. Δ' 1829.

ἄστριον τό, Μανασσ., Χρον. 3281.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἄστριον*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S).

Μικρὸ ἄστρο, ἀστεράκι: *ὑπερεκλάμπει γὰρ φαιδρῶς ὡς ἐν μικροῖς ἀστρίοις* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀστρίκιν, ἀστρίτσιν*.

ἀστρίτσιν τό, Ἐρωτοπ. 371, Λίβ. P 1755, Λίβ. Sc. 1056, Λίβ. N 1876, 1879.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄστρον* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτσιν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἄστρο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μὲ τ' ἀστρίτσιν κάθεται* (ἐνν. ἡ κόρη) *καὶ μὲ τὸ φέγγος φέγγει* Ἐρωτοπ. 371. Βλ. καὶ *ἀστὴρ 1, ἀστρίκιν*. Ἔκφρ. *τῆς αὐγῆς τὸ ἀστρίτσιν*=ὁ αὐγερινὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *πότε νὰ ἔβγη τῆς αὐγῆς τὸ ἐρωτικὸν ἀστρίτσιν* Λίβ. Sc. 1056. Βλ. καὶ *ἀστὴρ 1* ἔκφρ.

ἀστροθέτημα τό, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. (Γριτσόπ.) 13^{42}.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (Steph., Θησ.).

Ἀστερισμὸς (Ἡ σημασ. σὲ Σχολ., ὅ.π.): *ἀστέρας δὲ ὁρῶμεν μόνον τὴν πλειάδα καὶ τὸ τοῦ ταύρου ἀστροθέτημα* ὅ.π. Βλ. καὶ *αἰγόκερος, ἀστέρι 2*.

ἀστρολάβιον τό, Βίος Ἀλ. 140.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ἀστρολάβος* μὲ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-ιον*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ἀστρονομικὸ ὄργανο (Βλ. L-S, λ. *ἀστρολάβος* καὶ Lampe, Lex., καθὼς καὶ Κουκ., ΒΒΠ $Α^{2}$ 142): *χρυσὸν δ' ἐγκολπωσάμενος πολὺν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ὡσαύτως ἀστρολάβιον αὐτοῦ κακοτεχνίας* ὅ.π.

ἀστρολέσχης ὁ, Μανασσ., Χρον. 2123, 2999.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄστρον* καὶ *λέσχης* (Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. L-S, Κων/νίδη).

Αὐτὸς ποὺ προλέγει τὸ μέλλον μὲ τὴν παρατήρηση τῶν ἄστρων, ἀστρολόγος: *κύνες ἐπελάσαντες καὶ τοὺς δεσμοὺς φαγόντες τὸν ἀστρολέσχην λύουσι πολλὰ θεοκλυτοῦντα* αὐτ. 2123. Βλ. καὶ *ἀστερολέσχης*.

ἀστρολογία ἡ, Μαχ. 644^{20}, Ζήν. Α' 68, Τζάνε, Κρ. πολ. 141^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστρολογία*.

1) Ἡ ἐπιστήμη ποὺ ἐρευνᾶ καὶ μελετᾶ τὰ οὐράνια σώματα, ἀστρονομία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1): *πανάριστον ἐν λόγοις τε καὶ εἰς ἀστρολογίαν, ἀκρότατον, ἀγχίνουν τε εἰς τὴν θεολογίαν* Τζάνε, Κρ. πολ. 141^{2}. Βλ. καὶ *ἀστρονομία* α. **2**) Μαγικὴ τέχνη (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ $Α^{2}$ 140 καὶ Χατζ., Πάφος 2, 1937, 304): *οἱ Σαρακηνοὶ μὲ τὴν τέχνη τῆς ἀστρολογίας ἠμποροῦσι νὰ μᾶς χαλάσουν ἀπὸ τὸν κόσμον* Μαχ. 644^{20}. Βλ. καὶ *ἀστρονομία* β.

ἀστρολόγος ὁ, Μανασσ., Χρον. 1848, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345^{30}, Χρησμ. (Βέης) 15^{1}, Χρον. σουλτ. 121^{25}, Βακτ. ἀρχιερ. 170, Διγ. Ο 41· *ἀστρόλογος*, Ζήν. Α' 174.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστρολόγος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς ποὺ προλέγει τὰ μέλλοντα ἀπὸ τὴν παρατήρηση τῶν ἄστρων (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὁ ρήγας δὲ ὡς ἤμαθεν πὼς εἶναι 'γγαστρωμένη ἡ Ἄννα ἡ γυναίκα του, πέμπει τῆς ὥρας, παίρνει τοὺς ἀστρολόγους γιὰ νὰ δοῦν τὸ τί παιδὶ θέν' ποίση ἡ ρήγισσα ἡ θαυμαστή, ὅταν αὐτὸ γεννήση* Διγ. Ο 41. Βλ. καὶ *ἀστερολέσχης, ἀστρόμαγος, ἀστρονόμος*.

ἀστρολογοσκοπῶ, Καλλίμ. 1067.

Ἀπὸ τὰ *ἀστρολογέω* καὶ *σκοπέω* (Γιὰ τὴ σύνθεση βλ. Ἀνδρ., Ἀφ. Τριαντ. 1960, 43-61 καὶ Χαριτων., ΕΦΣΠΘ 4, 1938, 266).

Παρατηρῶ, μελετῶ τὰ ἄστρα γιὰ μαντεία: *Γυνὴ γάρ τις πολύπειρος καὶ δαιμονώδης φύσις, στοιχειοκρατοῦσα μαγικῶς, ἀστρολογοσκοποῦσα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀστὴρ* 1 φρ., *ἀστρονομῶ*.

ἀστρόμαγος ὁ, Ζήν. Α' 160 (ἔκδ. *ἀστρόφαγος*· διόρθ. Κριαρ., B-NJ 7, 1936, 57).

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄστρον* καὶ *μάγος*.

Αὐτὸς ποὺ προλέγει τὸ μέλλον παρατηρώντας τὰ ἄστρα· ἀστρολόγος: *μὰ ἐσένα ὁποὺ 'σαι ἀστρόμαγος 'ς ποιὸ ριζικὸ σὲ ρίχνουν;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀστρολόγος*.

ἄστρο(ν) τό, Τρωικὰ 529^{21}, Μανασσ., Χρον. 4949, Καλλίμ. 868, Ἑβρ. ἐλεγ. 172, Φλώρ. 641, Ἐρωτοπ. 502, Λίβ. Esc. 2786, Ἀχιλλ. Ν 357, 390, 932, 1112, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 107, Θησ. Ζ' [130^{4}], Ch. pop. 290, 793, Ριμ. Βελ. 376, Σαχλ., Ἀφήγ. 70, Κυπρ. ἐρωτ. 78^{26}, 100^{46}, 143^{2}, 149^{4}, Κορων., Μπούας 61, 71, 152, Πένθ. θαν.^{2} 244, Πεντ. Γέν. I 16, XXII 17, Ἔξ. XXXII 13, Δευτ. I 10, IV 19, Πανώρ. Α' 373, Β' 489, Γ' 182, Δ' 125, Ἐρωφ. Α' 262, Γ' 143, Ε' 669, Πιστ. βοσκ. I 2, 71· III 6, 249· V 131, Φαλλίδ. 109, Βοσκοπ. 16, Σταυριν. 1308, Βίος ἁγ. Νικ. 4, Ἱστ. Βλαχ. 916, 2230, Διγ. Ἄνδρ. 394^{13}, Ἐρωτόκρ. Β' 323, 520, 557, 1918, Ε' 694, 891, 940, 1229, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 35, Ζήν. Α' 97, 209, Γ' 215, Δ' 363, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 6, Διγ. Ο 970, 1044, Τζάνε, Κρ. πόλ. 217^{9}, 335^{16}, 540^{19}, 584^{3}, 589^{5}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. Ἀφ. 15, κ.π.ά.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄστρον*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀστέρι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *γονατιστοὶ τὴν προσκυνοῦ, σὰν ἄστρο τὴ δοξάζου* Ἐρωτόκρ. Ε' 1229· *ἐσὺ τὸν ἥλιον ἀπερνᾶς, τ' ἄστρη καὶ τὴν σελήνην* Θησ. Ζ' [130^{4}]· *ἔχουν νὰ μοιάσουνε στὰ ἄστρια* Ἑβρ. ἐλεγ. 172· *τὴν λαμπρότην τῶν ἄστρων καὶ τ' οὐρανοῦ γνωρίζει* Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 6· βλ. καὶ *ἀστέρι* 1, *ἀστὴρ* 1· (μεταφ.) *ἤτονε κρίμα τὰ λαμπρὰ ἄστρα νὰ βασιλεύσουν καὶ νὰ μὴν στέκουν ζωντανὰ πολλοὺς νὰ μαθητεύσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 589^{5}· *ἐσβῆσαν τ' ἄστρα τῆς ὑγειᾶς μου* Κυπρ. ἐρωτ. 149^{4}· ἔκφρ. *ἄστρον τῆς Ἀφροδίτης, τσῆ μέρας τ' ἄστρο, τῆς αὐγῆς τ' ἄστρο, ἄστρο τῆς ἑώας* ἢ ἁπλῶς *ἄστρο*=αὐγερινὸς (Βλ. Μέγ., ΕΛΑ 1941/42, 147 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1β): *μέσα σ' ὅλους ἤλαμπε ὡσὰν τσῆ μέρας τ' ἄστρο* Ἐρωτόκρ. Β' 520· *ἔλαμψαν ὡς ἥλιος καὶ τῆς αὐγῆς τὸ ἄστρον* Ριμ. Βελ. 376· *ἥλιε ἀνέσπερε καὶ ἄστρον τῆς Ἑώας* Βίος ἁγ. Νικ. 4· *Στρέφεται πάσα ζὸν εἰς τὴν βοσκήν του, ἀφότι δῆ καὶ τ' ἄστρον ξημερώση* Κυπρ. ἐρωτ. 78^{26}· *ὡς ἥλιος ἐξανέτειλεν, ὡς ἄστρον Ἀφροδίτης* Ἀχιλλ. Ν 357· βλ. καὶ *ἀστὴρ* 1 ἔκφρ. *ἄστρο τοῦ βοριᾶ* ἢ ἁπλῶς *ἄστρο* = ὁ «πολικὸς ἀστὴρ»: *τ' ὄμορφον ἄστρον τοῦ βοριᾶ* Πιστ. βοσκ. V 1, 31· *ὡσὰν ὁ ναύτης στὴ χιονιὰ καὶ στὴν πολλὴν ἀντάρα* (παραλ. **1στ.**) *πάντα ἕναν ἄστρο συντηρᾶ, μ' αὐτὸ τὴ στράτ' ὁδεύγει* Ἐρωτόκρ. Β' 557· βλ. καὶ *ἀστέρι* 1 ἔκφρ.· **β**) (προκ. γιὰ τὸν ἥλιο): *ἄστρο μου ὀκ τὴν ἀνατολή, φεγγάρι μου ὀκ τὴν δύση* Ch. pop. 793· βλ. καὶ *ἀστεράρχης*· **γ**) (προκ. γιὰ τὴ σελήνη) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *ἐκάθισα καὶ τό 'γραψα τὴν νύκτα μὲ τὸ ἄστρον* Σταυριν. 1308· βλ. καὶ *φέγγος*· **δ**) (προκ. γιὰ τὸν ἀποσπερίτη. Βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ περ. β', 6, 1955/56, 242): *γιὰ νὰ μπορῶ νὰ φθάσω εἰς τὸ κάστρο τοῦ Ραχαλᾶ ὡς τὸ βραδί, πριχοῦ νὰ βγῆ τὸ ἄστρο* Διγ. Ο 970· **ε**) (προκ. γιὰ πλανήτη): *Ποιὰ στράτα τ' ἄστρη κάνουσι, ποιὸν κύκλον τὸ φεγγάρι...* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Β' 35· φρ. (α) *πετῶ εἰς τ' ἄστρα*=εἶμαι καλότυχος: *πὼς εἶναι καλορίζικοι κ' εἰς τ' ἄστρα πὼς πετοῦσι* Ἐρωφ. Ε' 669· (β) *πετοῦμαι στ' ἄστρα*=δοξάζομαι: *τὸ θάνατο δὲ σκιάζομαι, τὸ φόβο δὲ φοβοῦμαι, γιατὶ μετὰ τὸν θάνατον στ' ἄστρα θὲ νὰ πετοῦμαι* Ζήν. Δ' 363· (γ) *βλέπω ἄστρα τὸ μεσημέρι*=ζαλίζομαι, λιποθυμῶ (ἀπὸ χτύπημα βαρύ): *Μεγάλο πόνο τοῦ 'δωκε τὸ παινεμένο χέρι· κείνη τὴν ὥρα εἶδε στὴ γῆς τ' ἄστρα τὸ μεσημέρι* Ἐρωτόκρ. Β' 1918· βλ. καὶ *ἀραθυμίζω* 1, *ἀραθυμῶ* Α3, *ἀστὴρ* 1 φρ., *ξαναλιγώνομαι*· (δ) *ἀρμεύγω τ' ἄστρα*=προλέγω τὸ μέλλον παρατηρώντας τ' ἄστρα, μαντεύω (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ϛ' 322): *ἔμαθα τὸ ὕψος νὰ κρατῶ καὶ τ' ἄστρη νὰ ἀρμεύγω* Λίβ. Esc. 2786. Βλ. καὶ *ἀστὴρ* 1 φρ., *ἀστρολογοσκοπῶ*. **2α**) Ἀστερισμὸς κάτω ἀπ' τὸν ὁποῖο γεννιέται κανείς, ζώδιο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὦ ἄστρα, πολλὰ 'ντίδικα πού 'στε στὴ γέννησή μου καὶ τόσα ἐκάμετε κακὴ τὴν τύχη τὴ δική μου!* Πανώρ. Β' 489· βλ. καὶ *ἀστέρι* 2, *ἀστρικὸν* 1α· **β**) τὰ ἄστρα ὡς οὐράνιες δυνάμεις ποὺ ἐπηρεάζουν τὴν τύχη τοῦ ἀνθρώπου: *Μὰ ἐπειδὴ καὶ τῶν ἀστρῶ τὰ ἀπόκρυφα κατέχεις* Ζήν. Α' 97· *μὰ βούηθησε τὸ ριζικό, τ' ἄστρη μ' ἐλυπηθῆκα* Ἐρωτόκρ. Ε' 891. **3**) (Προκ. γιὰ ζῶο) στίγμα σὲ σχῆμα ἄστρου=*ἐμετεσέλωσα εἰς ἄλλον ἄλογον..., τὸ ὁποῖον εἶχεν ἄστρον ἔμπροσθεν εἰς τὸ μέτωπον* Διγ. Ἄνδρ. 394^{13}.—Βλ. καὶ *ἀστήρ*.

ἀστρονόμι τό, Εὐγέν. Πρόλ. 32.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστρονόμος*.

Βιβλίο ποὺ ἀναφέρεται στὴν πρόβλεψη τοῦ μέλλοντος ἀπὸ τὴν παρατήρηση τῶν ἄστρων: *Καθὼς μοῦ λέγει ἡ μαντειὰ μαζὶ μὲ τὸ ἀστρονόμι* ὅ.π.

ἀστρονομία ἡ, Χούμνου, Π.Δ. VI 3, Διήγ. Ἀλ. V 22, 26, 27, Κατζ. Δ' 324, Εὐγέν. Πρόλ. 10, 17, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [63].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστρονομία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἡ ἐπιστήμη πού ἐρευνᾶ καὶ μελετᾶ τὴ φύση καὶ τὴν κίνηση τῶν οὐρανίων σωμάτων (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Γιατὶ μέρος κοπιάζουσι μαθεῖν ἀστρονομίαν, στοιχεῖά τε τῆς φύσεως καὶ οὐρανοῦ σημεῖα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [63]· βλ. καὶ *ἀστρολογία* 1· **β**) ἀστρολογία (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *Ἐλθόντος γοῦν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου, ἔστειλεν καὶ ἔκραξεν τὸν Νεκτέναβον καὶ ἄνοιξε τὸ βιβλίον τῆς ἀστρονομίας καὶ οὐδὲν ἦτον ὥρα καλὴ νὰ γεννήση τὸ παιδὶ* Διήγ. Ἀλ. V 26. Βλ. καὶ *ἀστρολογία* 2.

ἀστρονόμισσα ἡ, Συναξ. γαδ. 57, Γαδ. διήγ. 103.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστρονόμος* καὶ τὴν παραγ. κατάλ. *-ισσα* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀστρονομοῦσα*).

Γυναίκα πού μαντεύει τὸ μέλλον παρατηρώντας τὰ ἄστρα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *Ἐγώ 'μαι ἀστρονόμισσα, ἐγώ 'μαι καὶ μαντεύτρια* Συναξ. γαδ. 57.

ἀστρονόμος ὁ, Καναν. 80 C, Διήγ. Ἀλ. V 21 δίς, 25, Ἀλεξ. 2963, 2667, Κυπρ. ἐρωτ. 138^{18}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀστρονόμος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὐτὸς πού προλέγει τὸ μέλλον παρατηρώντας τὰ ἄστρα, ἀστρολόγος (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ποιὸς σοφός, ποιὸς γιατρός, ποιὸς ἅγιος φτάννει, ποιὸς ἀστρονόμος νὰ καταλαμβάννη* Κυπρ. ἐρωτ. 138^{18}· *ἔναι ἕνας ἄνθρωπος μάντης καὶ ἰατρὸς καὶ ἀστρονόμος καὶ εἴτι ἄρα λέγει ἀληθινεύουν* Διήγ. Ἀλ. V 25. Βλ. καὶ *ἀστρολόγος*.

ἀστρονομῶ, Λίβ. P 2011, Λίβ. Sc. 1766, Λίβ. Esc. 2924, Λίβ. N 2610, 2643, Ἆσμα Μάλτ. 7.

Τὸ ἀρχ. *ἀστρονομέω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) προβλέπω τὸ μέλλον παρατηρώντας τὰ ἄστρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἀπόψε μὲ ἀναμένετε νὰ ἰδῶ νὰ ἀστρονομήσω, νὰ μάθω τὸ τί ἐγίνετον, παιδιά μου, εἰς τὴν Ροδάμνην* Λίβ. N 2610· *Τούτην τὴν νύκταν, εἶπεν μας, ὅλην ἀστρονομούμουν* Λίβ. N 2643. Βλ. καὶ *ἀστρολογοσκοπῶ, ἄστρον* 1 φρ. δ.

ἀστροπελέκητος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [591].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀστραποπελέκητος* (Βλ. ΙΛ, λ. *ἀστραποπελεκητὸς*) μὲ ἁπλολογία.

Ὀξύς, δυνατὸς σὰν ἀστροπελέκι· θυελλώδης: *ἀστροπελέκητος θυμὸς ἤ ὄργητα δὲν εἶναι* ὅ.π.

ἀστροπελέκι τό, Πανώρ. Β' 260, Ἐρωφ. Δ' 760, Πιστ. βοσκ. Ι 4, 187, Στάθ. Α' 102, 112, Ἐρωτόκρ. Α' 1547, Γ' 1728, Δ' 1042, 1690, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [494], Δ' [51, 308], Διήγ. ἐκρ. Θήρ. 109^{27}, Διήγ. ὡραιότ. 469, 477, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [999], χορ. γ' [65], Φορτουν. Ἰντ. α' 17, Ζήν. Β' 145, Γ' 24, 61, 274, 307, Δ' 277, Ε' 15, 223, Τζάνε, Κρ. πόλ. 166^{6}, 193^{2}, 215^{4}, 497^{2}, 506^{6}, Διακρούσ. 69^{48}, 81^{14}, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 108.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστραποπελέκι* μὲ ἁπλολογία (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 37 καὶ Ἀνδρ., Λεξ. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κεραυνὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ. Συχνὰ σὲ χρ. μεταφ.): *Τ' ἀστροπελέκια εἰς τσ' ἄδικους γιὰ νὰ τοὺς κάψης ρίξε* Ζήν. Δ' 277· *εἰς ἔτοι' ἀφέντη ἀλύπητο ἀστροπελέκι ρίξε* Ἐρωτόκρ. Γ' 1728· *Τοῦτο τὸ μπράτσο τὸ φρικτὸ νὰ τὰ κρατῆ κοντά του τ' ἀστροπελέκια μαλλιοστὰς τοῦ φοβεροῦ θανάτου* Στάθ. Α' 102· *ὁ ἡγεμὼν ὁ ἄμαχος, τ' ἀστροπελέκι τοῦ Ἄρη* Ζήν. Γ' 307· *τάχα γιὰ μεγαλύτερη νὰ κάμης τὴν πληγή μου τ' ἀστροπελέκι σου ἄργησες νὰ ρίξης στὸ κορμί μου;* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [308]. *Στὸν κοῦμο τως δὲν κατοικᾶ ζηλειά, οὐδ' ἀστροπελέκι, δὲν πέφτει καταφρόνεσις, μηδ' ἄλλος φόβος στέκει* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [51]. Βλ. καὶ *ἀστραπὴ* 2.

ἀστροπελεκίζω, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [11 δίς].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀστροπελέκι*.

Κεραυνοβολῶ: *Ὄθ' ἀστροπελεκίζεται ἢ ἀστροπελεκίζει ὁ γίγαντας ὁ φοβερὸς πού σ' αὔτην κατοικίζει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀστραποκαίω*.

ἀστρόφαγος, Ζήν. Α' 160, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀστρόμαγος* (διόρθ. Κριαρ., B-NJ 12, 1936, 57).

ἀστροφεγγάτος, ἐπίθ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [109].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀστρόφεγγος* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*. Πβ. τὸ *ἀστροφεγγὴς* (L-S) καὶ τὸ σημερ. *ἀστρόφεγγος* (ΙΛ).

Ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὰ ἄστρα, ἀστροφώτιστος (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. τὸ *ἀστροφεγγής*, L-S καὶ ΙΛ, ὅ.π.): *Τὴ χώραν ἕναν οὐρανὸ καινούργιο, ἀστροφεγγάτο ἂς δείξουσι μὲ τσὶ φωτιὲς ὅλοι ἀπὸ πάν' ὡς κάτω* ὅ.π.

ἀστροφύτευτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 132, Φλώρ. 469.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄστρον* καὶ τὸ *φυτεύω*.

Κατάσπαρτος μὲ ἄστρα, γεμάτος ἄστρα: *κῆπον ἀστροφύτευτον τὸν οὐρανὸν ἐποίει* Μανασσ., Χρον. 132.

ἀστροχιόνιστος, ἐπίθ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [44].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄστρον* καὶ τὸ *χιονίζω*.

Λαμπερὸς σὰν ἄστρο· διακοσμημένος μὲ ἄστρα· ὑπερβολικὰ ὡραῖος: *ἕνα μαντὶ ἀστροχιόνιστο βασιλικὸν ἂς βάλη* ὅ.π. Βλ. καὶ *πλουμισμένος*.

ἀσυβασία ἡ, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401· *ἀσυνηβασία*, Θησ. Ζ' [40^{8}].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *συβάζομαι*. Πβ. ΙΛ (λ. *ἀσύβαστος*). Βλ. πάντως καὶ L-S Κων/νίδη (λ. *ἀσυμβασία*).

Ἀσυμφωνία: *βάνει ὁ Θεὸς διὰ δεήσεων τῆς παναχράντου Θεοτόκου εἰς τὸ μέσον τως μίαν ἀσυβασίαν... καὶ δὲν ἐσυβάζουνταν* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401.

ἀσύγγνωστος· *ἀσύγγνωστον*, Σπαν. P 181, Σπαν. (Λάμπρ.) V 358, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀσύγκριτον* (Βλ. λ. *ἀσύγκριτος*).

ἀσυγκατάβατος, ἐπίθ., Παράφρ. Μανασσ. 307, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 258.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *συγκαταβαίνω*.

α) Ἄτεγκτος: *εἰς πάντας ἦτον ὑψηλόφρων καὶ ἀσυγκατάβατος* Παράφρ. Μανασσ. 307· **β**) αὐστηρός: *ζῆλον δὲ ἔνθεον ὡς ἄλλον Ἠλιού, ὡς καί τινες ἅγιον Ἠλίαν ἀσυγκατάβατον ἀπεκάλουν* Βίος ὁσ. Ἀθαν. 258.

ἀσύγκριτα, ἐπίρρ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 536.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσύγκριτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

Χωρὶς σύγκριση· σὲ ἀνώτατο βαθμὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τῆς θαλάσσης τὰ κύματα ἀσύγκριτ' ἀπελέγχουν* (ἐνν. *τὰ μάρμαρα καὶ αἱ τούτων συνθέσεις*) ὅ.π.

ἀσύγκριτος, (I), ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. Δ 340, Σπαν. Ρ 181 (ἔκδ. *ἀσύγγνωστον*· διορθώσ.), Σπαν. (Λάμπρ.) V 358 (ἔκδ. *ἀσύγγνωστον*· διορθώσ.), Γλυκᾶ, Ἀναγ. 267, Προδρ. IV 184, Καλλίμ. 927, 1660, Διγ. (Trapp) Gr. 1098, Διγ. Ζ 4145, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 547, Διήγ. παιδ. 340, Λίβ. Ρ 983, Λίβ. Sc. 1255, Ἀχιλλ. (Haag) L 59, Ἀχιλλ. Ν 107, 1594, 1680, Ἀχιλλ. Ο 70, Θρ. ἁλ. 47, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{34}, Λίμπον. 508, Λίμπον. Ἐπίλ. 13, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 6^{20}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσύγκριτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

1) Πού δὲ μπορεῖ νὰ συγκριθῆ (Βλ. L-S στὴ λ. I2 καὶ ΙΛ) **α**) Ἀπαράμιλλος, ἀσυναγώνιστος, ἀκατανίκητος: *ἀλλ' ἴδε τὴν ἀσύγκριτον τοῦ θεανθρώπου κρίσιν* Προδρ. IV 184· *νὰ ἐπαινέσω θέλω τὲς ἀσυγκρίτους του ἀρετές, τὴν ἄκραν του σοφίαν* Λίμπον. Ἐπίλ. 13· *ἀπαρηγόρητον κλαυθμόν, ἀσύγκριτον τὸν πόνον* Λίμπον. 508· *τίς μὴ θαυμάση μέγεθος Θεοῦ τῶν χαρισμάτων καὶ τὴν αὐτοῦ ἀσύγκριτον δύναμιν μεγαλύνη;* Διγ. (Trapp) Gr. 1098· *ἦτον ἁπλῶς ἀσύγκριτος εἰς ἔρωτα καὶ κάλλος* Ἀχιλλ. Ν 107· βλ. καὶ *ἀκατάμαχος, ἀνείκαστος* 2α· **β**) ἀνώτερος (ἀπὸ κάπ. ἢ κ.): *Χαίρου τῆς Ῥώμης βασιλεῦ,... τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δυναστῶν ἀσύγκριτε τῶν ὅλων* Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 547· *Ὑψηλοτέρα οὐρανῶν, ἀσύγκριτε ἀγγέλων, ἡ ἄχραντος καὶ καθαρὰ παρθένος Θεοτόκος* Θρ. ἁλ. 47· *Τὸ δὲ ἐμὸν* (δηλ. κρέας) *τοῦ ἐλαφιοῦ ἀσύγκριτον ὑπάρχει* Διήγ. παιδ. 340· **γ**) (προκ. γιὰ πρόσ.) ὑπέροχος, ἔξοχος: *Ἐγὼ δουλεύσω πάλιν τὸ σῶμα τὸ παράξενον τῆς ἀσυγκρίτου κόρης* Καλλίμ. 1660. Βλ. καὶ *αἰθέριος*. **2**) Φοβερὸς (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. A4): *Πολλοὶ πανταχοῦ οἱ χειμῶνες, ἀσύγκριτα, λογιώτατε, τὰ ναυάγια* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 6^{20}· *Πλούσιος δὲ καὶ ἄλλον πτωχὸν ἂν ἀδικῇ ἐξαιρέτως, κόλασιν ἔχει ἀσύγκριτον καὶ τιμωρίαν μεγάλην* Κομν., Διδασκ. Δ 340. Βλ. καὶ *ἀγριόθροος, ἀνήμερος* 1β.

ἀσύγκριτος, (II), Σπαν. (Λάμπρ.) V 360, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀσύμβουλος* (βλ. λ.).

ἀσυγκρίτως, Προδρ. IV 185 (χφ. A) (κριτ. ὑπ.), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *εὐσυγκρίτως*, βλ. Προδρ. IV 185.

ἀσύγχυτος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 3366, 3680, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 8^{4}, Ἱστ. πατρ. 146^{19}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 393.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσύγχυτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ τὴν Ἁγ. Τριάδα) πού δὲ συγχέεται· πού τὰ πρόσωπά της δὲν ἐπιδέχονται ταύτιση (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. B): *ὁμότιμος, ἀσύγχυτος, Τριὰς ὑπεραγία* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 393.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = τὸ νὰ μὴν ὑπάρχη σύγχυση (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. A2): Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 8^{4}.

ἀσυγχύτως, ἐπίρρ., Σφρ., Χρον. μ. 582^{12}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσυγχύτως*.

(Προκ. γιὰ τὶς φύσεις τοῦ Χριστοῦ) χωρὶς σύγχυση, μὲ αὐτοτέλεια, ξεχωριστὰ (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 6a, b, c): *Πιστεύω τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν... μὴ εἰς μίαν φύσιν τὰς δύο συνάψαι..., ἀλλ' ἐν δύο φύσεσι μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀσυγχύτως γνωριζόμενον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ξέχωρα*.

ἀσυγχώρητος, ἐπίθ., Χούμνου, Π.Δ. II 16, Ἱστ. πατρ. 120^{4}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσυγχώρητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Πού δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ συγχωρηθῆ (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2b καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Μὰ νά 'ναι ἀσυγχώρητος ὅπου σὲ θὰ πατάξη* Χούμνου, Π.Δ. II 16. Βλ. καὶ *ἀσυμπάθητος*.

ἄσυλα, Βίος ἁγ. Νικ. 183, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄσφαλα* ἢ *ἄσφαλτα* (βλ. *ἄσφαλτα*).

ἀσυλλόγιστος, ἐπίθ., Βακτ. ἀρχιερ. 173, Ἠπειρ. 271^{5}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

1) Πού δὲν εἶναι λογικός, παράλογος: *Περὶ παραλόγου ὁρμῆς καὶ ἀσυλλογίστου τοῦ ἀρχιερέως ὅπου νὰ ἀφορίση τινὰς χωρὶς εὐλόγου αἰτίας* Βακτ. ἀρχιερ. 173. Βλ. καὶ *ἄκαιρος* 2α, *ἀμοίαστος, ἀνάρμοστος* 3. **2**) Ἀπερίσκεπτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἦτο ἄνθρωπος ὑπερήφανος κι' ἀσυλλόγιστος* Ἠπειρ. 271^{5}.

ἀσυμβίβαστος, ἐπίθ., Λίβ. Ρ 2302, Λίβ. Sc. 2246.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσυμβίβαστος* (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πού δὲ συμβιβάζεται (μὲ κ.), ἀσύμφωνος (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *εἶδεν ἀσυμβίβαστον τὸν νοῦν μου πρὸς τὸ πράγμα* Λίβ. Sc. 2246.

ἀσυμβούλευσις· *ἀσυμβουλεύσεως*, Σφρ., Χρον. μ. 82^{17}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀσυμβουλεύτως*.

ἀσυμβούλευτος, ἐπίθ., Σπαν. Β 328, Χρον. Μορ. Η 7452, Ἱστ. Βλαχ. 1473, 1477.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *συμβουλεύομαι*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Πού δὲ δέχεται συμβουλὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2· βλ. καὶ Lampe, Lex.): *Ἄνθρωπος ἀσυμβούλευτος, εἴτι ἐπιχειρίσθη, δὲν τὸ ἐκεφαλαίωσε κ' ὑπὸ πολλῶν ὑβρίσθη* Ἱστ. Βλαχ. 1473· βλ. καὶ *ἄμετρος, ἄπορος* (I) 4, *ἄπρακτος* 5, *ἀσυλλόγιστος* 2, *ἀσύμβουλος* β· **β**) (προκ. γιὰ ἐνέργ.) ἀσύνετος, ἀπερίσκεπτος (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): *πρᾶξις γὰρ ἀσυμβούλευτος οὐκ ὠφελεῖ, ἀλλὰ βλάπτει* Σπαν. Β 328. Βλ. καὶ *ἀπερισκόπητος*. **2**) Πού δὲν ἔχει κάποιον νὰ τὸν συμβουλεύση: *ἐτούτη ὡς ἀσυμβούλευτος γυναίκα ἄνευ φίλους ἐστρέφετον στὸ ὀσπίτι της ὡσὰν ἀπεγνωσμένη* Χρον. Μορ. Η 7452.

ἀσυμβουλεύτως, ἐπίρρ., Σφρ., Χρον. μ. 82^{17} (ἔκδ. *ἀσυμβουλεύσεως*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσυμβούλευτος*.

Χωρὶς ὕπαρξη συμβουλῆς: *ποιοῦμεν μετ' αἰδοῦς καὶ ἀσυμβουλεύτως ἀπὸ τοὺς ἐμοὺς* ὅ.π.

ἀσύμβουλος, ἐπίθ., Σπαν. Α 335, Κομν., Διδασκ. Δ 342, 343, Σπαν. (Λάμπρ.) V 360 (ἔκδ. *ἀσύγκριτος*· διορθώσ.), Κορων., Μπούας 121.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσύμβουλος* (Δημητράκ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

α) Πού δὲ δέχεται συμβουλές: *ἀνὴρ ἀσύμβουλος λαμβάνει μέγα τραῦμα* Κορων., Μπούας 121· βλ. καὶ *ἀσυμβούλευτος* 1α· **β**) (προκ. γιὰ ἐνέργ.) ἀσύνετος, ἀπερίσκεπτος (Βλ. καὶ Δημητράκ.): *⟨Ἄς προλαμβάνη πάντοτε τὴν πρᾶξιν ἡ βουλή σου⟩· πρᾶξις γὰρ ἡ ἀσύμβουλος οὐκ ὠφελεῖ, ἀλλὰ κόπτει* Σπαν. Α 335. Βλ. καὶ *ἀσυμβούλευτος* 1β.

ἀσυμπαθής, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 521, Μανασσ., Χρον. 5353, Ψευδο-Σφρ. 516^{17}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσυμπαθής*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀσύμπαθος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν αἰσθάνεται συμπάθεια· ἀνελέητος (Βλ. L-S στὴ λ. I, ΙΛ, λ. *ἀσύμπαθος* 1 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀσυμπαθεῖς ἐξετασταὶ καὶ φοβεραὶ κολάσεις* Γλυκᾶ, Στ. 521· *Αἰδούμενος... μήπως περὶ τὴν φύσιν ἀσυμπαθέστερος αὐτοῦ φαίνοιτο τοῦ στρουθίου* Μανασσ., Χρον. 5353. Βλ. καὶ *ἀσπλαγχνώδης, ἀσυμπάθητος* 1.

ἀσυμπάθητος, ἐπίθ., Σπαν. (Ζώρ.) V 86, Καλλίμ. 2441, Λίβ. Sc. 899, Λίβ. Esc. 1982, Μαχ. 66^{27}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *συμπαθῶ*. Βλ. καὶ L-S. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν αἰσθάνεται συμπάθεια· ἀνελέητος (Βλ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκδίκησιν νὰ ποίσῃ, κόλασιν ἀσυμπάθητον καὶ συμφορὰν μεγάλην* Καλλίμ. 2441. Βλ. καὶ *ἀσυμπαθὴς* 1. **2**) Ποὺ δὲν τὸν συμπαθοῦν· ἀσυγχώρητος (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Οἱ δὲ ἁμαρτίες ὁποὺ σύρνουν τὸν λαὸν εἰς ἀπιστίαν καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἀπομεινίσκουν το, τοῦτοι πᾶσιν ἀσυμπάθητοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον* Μαχ. 66^{27}· *ἰδὲ τὸ σφάλμα μου τὸ ἔσφαλα εἰς ἐσέναν, καὶ ἂν ἦτον δίκαιον νὰ ὀργιστῇς τοσοῦτον εἰς ἐμέναν, ἄφης με ἀσυμπάθητον* Λίβ. Esc. 1982.

ἀσυμπαθῶς, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 1973, 2097, Διγ. (Trapp) Gr. 1613.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσυμπαθῶς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγια παράδοση (Δημητράκ.).

Χωρὶς συμπάθεια, χωρὶς οἶκτο· ἀνελέητα (Βλ. L-S, λ. *ἀσυμπαθὴς* I, ἐπίρρ.): *ἐκόλαζε πικρῶς πολλοὺς τῶν ἀναιτίων ἀσυμπαθῶς μιαιφονῶν* Μανασσ., Χρον. 1973· *Ὁ γὰρ ἐχθρῶν φειδόμενος ἐν ὥρᾳ τοῦ πολέμου ὑπ' ἐκείνων ἀσυμπαθῶς κατεβλήθη πολλάκις* Διγ. (Trapp) Gr. 1613.

ἀσύμπαυτος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 278^{2-3} (ἔκδ. *ἀσύνπαυτως*· χφ. *ἀσυνπαυτος*), 278^{5}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *συμπαύω*.

Ποὺ διαφωνεῖ μὲ κάπ.· ποὺ βρίσκεται σὲ διένεξη μὲ κάπ.: *Οἱ κριταί, ἐὰν βούλουνται, ἔχουν τόσον τὴν ἐξουσίαν ὅτι ἠμποροῦν καλὰ νὰ συμπάψουν τοὺς γείτονάς τους τοὺς ἀσύμπαυτους* (ἔκδ. *ἀσυνμπαύτους*) αὐτ. 278^{5}.

ἀσυμφανῶς, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 85.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀσυμφανῶς*.

Κρυφὰ (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ὁ γείτων δὲ... συκοφαντῶν, δολορραφῶν, μοχλεύων, ἐνεδρεύων, πάγας ἱστῶν ἀσυμφανῶς καὶ βόθρους ἐξορύσσων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνόητα, ἀπόκρυφα, ἀποκρύφως, κατάχωστα, κλεφτά, κλεφτάτα, τρίχωστα, χωστά*.

ἀσύμφορος, ἐπίθ., Δούκ. 187^{22}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσύμφορος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Ἀπρόσφορος, ἀκατάλληλος (Πβ. L-S καὶ Δημητράκ.): *ὁ τόπος ἐδόκει ἀσύμφορος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδέξιος, ἀφυής*.

ἀσυμφωνία ἡ, Ψευδο-Σφρ. 318^{27}, Βακτ. ἀρχιερ. 165, 176.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσυμφωνία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Διαφωνία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ): *Περὶ συμφωνίας γάμου, ἤγουν μνηστείας, ἀσυμφωνία τῶν γονέων διὰ τὴν κόρην ἢ τὸν νέον* Βακτ. ἀρχιερ. 165· *Ἐγὼ δὲ ἀκούων παρὰ μὲν τῶν ὅτι καλή ἐστί, παρὰ δὲ τῶν ὅτι οὐ καλή, καὶ ἀσυμφωνία οὖσα ἐν τῷ μέσῳ...* Ψευδο-Σφρ. 318^{27}.

ἀσύμφωνος, ἐπίθ., Ἱστ. πατρ. 92^{13}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσύμφωνος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀταίριαστος (Πβ. Lampe, Lex.): *ἡ πίστις αὕτη οὐδὲν περιέχει ἀδύνατον οὐδὲ ἀσύμφωνον* ὅ.π.

ἀσυνείδητος, ἐπίθ., Λόγ. παρηγ. L 10 (ἔκδ. *ἀσυνείδητον*· περιττὴ ἡ διόρθ. τοῦ Σβορ., Ἀθ. 47, 1937, 133 σὲ *εὐσυνείδητον*), Λόγ. παρηγ. O 11 (ἔκδ. *εὐσυνείδητον*· διορθώσ.), Προδρ. IV 107.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσυνείδητος*. Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *ἀσυνείδητος* 2). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = **1**) Ἔλλειψη συναίσθησης τῶν πράξεων· τὸ νὰ μὴν ξέρῃ κανεὶς τί κάνει (Πβ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *Καὶ πάλιν ὅσοις ἔποικε πολλὴν τιμὴν ἡ Τύχη, ὅσους ἐκατεγλύκανε ἐκ τὸ διακριτικόν της, ὅσους ἐποῖκε νὰ χαροῦν ἐκ τὸ ἀσυνείδητόν της* Λόγ. παρηγ. L 10. **2**) Ἀναισθησία, σκληρότητα (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *«κυρά, κυρὰ μαγκίπισσα,.. δὸς καὶ ἐμὲ τριπτούτσικον δαμὶν νὰ ρουκανίσω». Ἀπόκρισιν δ' οὐκ ἔδωκεν ἡ τρισαθλία ὅλως καὶ ὡς εἶδα τὸ ἀσυνείδητον καὶ τὸ ἀνυπόληπτόν της, στενάζων καὶ λυπούμενος ἄλλην διέβην ρύμην* Προδρ. IV 107. Βλ. καὶ *ἀδιάκριτος* οὐδ., *ἀπανθρωπία, ἀπονιά, χιόνι*.

ἀσυνείκαστος, ἐπίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 103.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (L-S).

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ὑπολογίσῃ κανείς, τεράστιος (σὲ ποσότητα) (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ἐξαπολυμένας καὶ καμαρωμένας γυναῖκας εἰς ὁποίας οἱ νέοι φθείρουσιν ὑπὸ ἀπαιδευσίας πολὺν καὶ ἀσυνείκαστον βίον* ὅ.π.

ἀσυνέτως, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 2664.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσυνέτως*.

Χωρὶς σύνεση, ἀνόητα (Πβ. L-S, λ. *ἀσύνετος* I): *Ταῦτα καὶ τούτοις ὅμοια λέγοντες ἀσυνέτως ὁ γέρων ὁ Φιλοπαπποὺς γηραιὸν ἔφη λόγον* ὅ.π.

ἀσυνηθισμένος, μτχ., βλ. *ποθοασυνηθισμένος*.

ἀσυνήθιστος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 306, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1004].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *συνηθίζω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex., λ. *ἀσυνείθιστος*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἔχει συνηθίσει (κ.)· ἄπειρος (Ἡ σημασ. τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex., ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ψυχή μου, ὡς ἀσυνήθιστος μεγάλα δυσχεραίνεις αὐτοῦ ὅπου τὰ κατήφερες κ' ἐσὺ νὰ συνηθίσῃς* Γλυκᾶ, Στ. 306. Βλ. καὶ *ἀπαίδευτος* 1, *ἄπραγος* 2, *ἀτζαμὴς* 2. **2**) Ποὺ δὲν εἶναι συνηθισμένος, πρωτοφανὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *εἶναι σὰν ἀσυνήθιστον πρᾶγμα ποὺ μὲ συγχύζει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1004].

ἀσύντακτα, ἐπίρρ., Βέλθ. 567.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσύντακτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσύνταχτα*).

Χωρὶς εὐπρέπεια· χωρὶς κομψότητα· ἄχαρα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *ἡ τρίτη περιπάτησεν ἀσύντακτα καθόλου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχαριτώτως*.

ἀσύντακτος, ἐπίθ., Βέλθ. 589.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσύντακτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν τὸν διακρίνει τάξη, εὐπρέπεια (Πβ. L-S στὴ λ. I3): *Ἄλλη δὲ πάλι τοῦ χοροῦ τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἀσύντακτος ἐκίνησεν καὶ πρὸς αὐτὸν ὑπάγει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄτσαλος*.

ἀσυντάκτως, ἐπίρρ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 1^{2}, 4^{20} δίς, 4^{73}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀσυντάκτως* (L-S, λ. *ἀσύντακτος*).

1) Χωρὶς τάξη: *συναγαγὼν εἴτι νόμιμον ἦν παρὰ Ρωμαίοις ἢ ἀγράφως φερόμενον ἢ ἐγγράφως μέν, ἀσυντάκτως δὲ καὶ σποράδην κείμενον* (*ἦσαν γάρ τινα καὶ ἀτάκτως καὶ οὐκ ἐν ὡρισμένοις τεθειμένα βιβλίοις*)... αὐτ. Α′ 1^{2}. Βλ. καὶ *ἄτακτα* 1, *ἀτάκτως* 1, *ἄχαρα*, *ἀχαριτώτως*. **2**) Ἄπρεπα (Πβ. Lampe, Lex.): *τὸν δὲ ἀπαντήσαντα μὲν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν δὲ τῷ καταδικάζεσθαι παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἀσυντάκτως ἀποχωρήσαντα ὁ μάγιστρος κατεδίκασε* αὐτ. Α′ 4^{73}. Βλ. καὶ *ἀπαίσια*, *ἄσχημα* 2α, *ἄτακτα* 3, *ἀτάκτως* 3, *ἄτοπα*, *ἄτσαλα* 2.

ἀσυντελής, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 408, Μακρεμβ., Ὑσμ. 250^{11}, Μανασσ., Ἀρίστ. II 661, Διήγ. παιδ. 70.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσυντελής*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀσύντελος* (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲ συντελεῖ σὲ τίποτε· ποὺ δὲν προσφέρει τίποτε· ἄχρηστος (Βλ. L-S στὴ λ. I): *Ἐκεῖ ραβδούχων ὅμιλος, ἐκεῖ πληθὺς κολάκων* (παραλ. 2 στ.), *ἀσυντελής, ἀνωφελής, ἄπρακτος καθορᾶται* Γλυκᾶ, Στ. 408· *Ἀνάρμοστοι, ἀσυντελεῖς ὑπάρχουσιν οἱ λόγοι· ἡμεῖς ἐκείνων βρώματα ἐσμὲν εἰς εὐτυχίαν* (πιθ. διορθωτέον *εὐωχίαν*) *καὶ πῶς γὰρ ἔνι δυνατὸν ὁμοῦ νὰ συναχθοῦμεν;* Διήγ. παιδ. 70. Βλ. καὶ *ἀνωφέλητος* 1, *ἄπρακτος* 1.

ἀσύσσουμος, ἐπίθ., βλ. *ἀσούσσουμος*.

ἀσύσταγα, ἐπίρρ., Χριστ. διδασκ. 100.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσύσταγος*.

Χωρὶς τάξη, χωρὶς κανονικὸ ρυθμὸ (Πβ. τὸ ἐπίρρ. *ἀσυστάτως*, Lampe, Lex.): *αἱ ταλαίπωρές μας συνείδησες ... ἠθέλασι στριφογυρίζεσθαιν ἀσύσταγα, ... ἂν δὲν ἐστερεώνουνταν εἰς τὴν ... ἀξιότητα τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου τοῦ ... Χριστοῦ* ὅ. π.

ἀσύσταγος, ἐπίθ., Κυπρ. χφ. 153.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *συσταίνω* (Βλ. Κακρ., Ἀθ. 38, 1927, 204 σημ. 2). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσύστατος*).

Ποὺ δὲν ἔχει ἐξωτερικὸ παράστημα· ποὺ ὑστερεῖ σὲ ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση (Βλ. Παντ., Ἀθ., 34, 1922, 153): *Ὁ ρήγας ἦτονε ἀδύνατος καὶ ἀσύσταγος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄσχημος* 1α.

ἀσυστασὰ ἡ, βλ. *ἀσυστασιά*.

ἀσυστασιὰ ἡ, Χούμνου, Π.Δ. VII 6, Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 120· *ἀσυστασά*, Ροδολ. Χορ. α′ [14], Β′ [2], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [3].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀσυστασία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσυστασία*).

1) Σύγχυση (Βλ. L-S): *Στρέφεται, βλέπει ὁ Ἀβραὰμ αὐτοὺς τοὺς Χαναναίους κ' ἦτον μεγάλη ἀσυστασιὰ στὰ τέκνα κ' εἰς γονέους* Χούμνου, Π.Δ. VII 6. Βλ. καὶ *ἀνακάτωμα(ν)* 1, *ἀναμιγή*, *μπερδεμός*, *παρατροπή*. **2**) Ἔλλειψη σταθερότητας· ἀστάθεια: *ἀσυστασιὰ τσῆ τύχης τῶν ἀνθρώπων* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 120· *τοῦ κόσμου τὴν ἀσυστασὰ* Ροδολ. Β′ [2]. Βλ. καὶ *ἀστασία*, *ἀσύστατος* οὐδ. **3**) Ἔλλειψη ὑπόστασης, ἀνυπαρξία (Πβ. L-S, λ. *ἀσύστατος* 4): *πασανὸς τὴ σύσταση σ' ἀσυστασὰ γυρίζεις* (ἐνν. σὺ Τύχη) Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [3].

ἀσυστατόγνωμος, ἐπίθ., Λίβ. P 2543, Λίβ. Sc. 2893.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσύστατος* καὶ τὸ οὐσ. *γνώμη*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ἀστάθεια κρίσης, γνώμης: *τὸ ἀσυστατόγνωμον τῆς ἐπιβούλου τύχης* Λίβ. Sc. 2893.

ἀσύστατος, ἐπίθ., Λόγ. παρηγ. O 2, 25, 735, 754, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 93, 382, Ἑλλην. νόμ. 560^{7}, Βέλθ. 726, Χρον. Μορ. H 4987, Πτωχολ. N 510, Φλώρ. 1209, Λίβ. P 905, Λίβ. Sc. 1145, 2256, 2578, 3219, Λίβ. Esc. 2246, 3441, 3744, Λίβ. N 1979, 2030 (ἔκδ. *ἀνίστατον*· διορθώσ.), 3062, Δούκ. 253^{2}, Βεντράμ., Φιλ. 2, Σοφιαν., Παιδαγ. 106, 119, Βίος γέρ. V 49, 51, 526, 656, Κατζ. Γ′ 39, Ἐρωφ. Α′ 447, Β′ 42, 198, Γ′ 204, 269, Πιστ. βοσκ. I 2, 185· II 2, 120· III 8, 31, Ἱστ. Βλαχ. 1186, Ροδολ. Α′ [714], Β′ [63], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [313], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [679], Β′ [498], Γ′ [1238], Δ. [1020, 1042], Ζήν. Γ′ 257, Τζάνε, Κρ. πόλ. 566^{6}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσύστατος*. Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. μτγν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἔχει συνοχή, διάρκεια· φθαρτός: *ἃ γὰρ οὔτ' εἶδεν ὀφθαλμὸς οὔτ' ἤκουσεν ὠτίον εἰς ἀσυστάτου πῶς ἀνδρὸς εἰσδράμωσι καρδίαν;* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 93. Βλ. καὶ *ἄψυχος*. **2α**) Εὐμετάβλητος, ἀσταθής: *ὁ ἀσύστατος ὁ χρόνος* Λίβ. Sc. 2256· *ὁ ἀσύστατος ὁ βίος* Βίος γέρ. V 49· *τὸ ριζικὸ τ' ἀσύστατο* Ροδολ. Α′ [714]· *τύχη... ἀσύστατη* Ἐρωφ. Β′ 198· *τῶ γυναικῶ ὁλωνῶ τὸ νοῦ μοῦ φανερώνει πὼς εἶν' περίσσ' ἀσύστατος* Ἐρωφ. Γ′ 204· βλ. καὶ *ἄστατος* 1· **β**) ἀσυνεπής, ἄστατος (Πβ. L-S στὴ λ. 2 μεταφ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 6 καὶ 7): *Ἦν γὰρ τὸ γένος τῶν Βλάχων ἀσύστατον καὶ πρὸς ἐπιβουλίαν τῶν ἡγεμόνων ρέπον* Δούκ. 253^{2}· *γυναίκα ἀσύστατη* Πιστ. βοσκ. I 2, 185· *πάθος... λωλὸ καὶ ἀσύστατο* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [679]· *αἱ ἡδοναὶ εἶναι πρᾶγμα ἀκράτητον καὶ ἀπολελυμένον καὶ ἀσύστατον καὶ ἔχει χρείαν χαλιναρίου* Σοφιαν., Παιδαγ. 119· *στόμα... ἀσύστατο* Πιστ. βοσκ. III 8, 31· βλ. καὶ *ἄδηλος* 1β, *ἀστατῶ* 1α μτχ., *ἄτυχος* 7· **γ**) ὑπερβολικός: *ὅταν εἶδα ἐγὼ τὸ κάλλος τὸ ἀμύθητον ἐκεῖνο, τὸ ἀσύστατον τὸ εἶχεν τὸ κοράσιον παρὰ φύσιν...* Βίος γέρ. V 656. Βλ. καὶ *ἄμετρος* 2, *ἀναρίθμητος* ς′, *ἀνείκαστος* 1, *περίσσιος*. **3**) Ποὺ δὲν ἔχει ὑπόσταση· ἄκυρος (Πβ. L-S στὴ λ. 4. Βλ. καὶ Sophocl.): *μέσον γὰρ ἀδελφῶν οὐ συνίσταται γάμος, ἀλλὰ ἀσύστατός ἐστιν καὶ εἰς οὐδὲν λογίζεται* Ἑλλην. νόμ. 560^{7}. Βλ. καὶ *ἄπιστος* Α2α, *ἀστερέωτος*, *ἀτελείωτος* 1β, *ἀτελής* 1.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἀστάθεια (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 6): *τὸ ἀσύστατον τῆς τύχης* Λίβ. N 1979. Βλ. καὶ *ἄστατος* οὐδ., *ἀσυστασιά* 2.

ἀσυστατῶ, Μανασσ., Ἀρίστ. Ιε′ 7 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 84^{7}].

Τὸ μτγν. *ἀσυστατέω*.

Κάνω κ. ἀσύστατο, ἀνυπόστατο: *οὗτος* (δηλ. ὁ χρυσὸς) *τὸ πᾶν ἀσυστατεῖ καὶ φθείρει καὶ συμφύρει* ὅ.π.

ἀσυχνοασχολοῦμαι· *ἀσυχνοασκολῆται*, Λίβ. Esc. 1275, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *συχνοασκολῆται* (βλ. *συχνοασχολοῦμαι*).

ἄσφακτος, ἐπίθ., Βακτ. ἀρχιερ. 154.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσφακτος*. Πβ. τὸ σημερ. *ἄσφαχτος* (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει σφαγῆ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ): *Περὶ ζώου ἀσφάκτου* ὅ.π.

ἄσφαλα, ἐπίρρ., βλ. *ἄσφαλτα*.

ἀσφάλεια ἡ, Προδρ. ΙΙΙ 132d (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 326, Χρον. Μορ. Η 8744, Σπαν. (Λάμπρ.) V 485, Βίος Ἀλ. 5073, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 4^{62}, 9^{15}, Γ′ 8^{43}, 10^{11,23}, Ε′ 11^{45}, Δούκ. 155^{23}, 367^{12}, Ἔκθ. χρον. 40^{25}, 76^{3}, Κορων., Μπούας 58, 134, Ψευδο-Σφρ. 364^{15}, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 627, 655, Ἱστ. πατρ. 183^{18}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσφάλεια*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Προστασία ἀπὸ κίνδυνο (Βλ. L-S στὴ λ. 2 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *Ταῦτα μαθόντες ἔφυγαν χάριν τῆς ἀσφαλείας* Κορων., Μπούας 134. Βλ. καὶ *ἀπαντοχὴ* β, *ἀπόσκεπον*. **2**) Ἐπιβεβαίωση: *τοῦτο δή... βεβαίωσις καὶ ἀσφάλεια καὶ ἐκσφράγισμά ἐστι τῆς εἰς ἐμέ σου ἀγάπης* Ψευδο-Σφρ. 364^{15}· *καμφθεὶς ἐπὶ ταῖς δεήσεσιν ἀφίησιν αὐτῷ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ· καὶ δίδει ἀσφάλειαν δι' ὅρκου τοῦ εἶναι πιστὸν καὶ ἀδολώτατον φίλον* Δούκ. 155^{23}. **3**) (Προκ. γιὰ πόρτα) κλείσιμο (Βλ. Sophocl.): *Τίς δὲ καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόρτας ὑπομείνῃ;* Προδρ. ΙΙΙ 326. Βλ. καὶ *ἀσφάλισμα* 1. **4α**) Περιορισμὸς προσώπου (σὲ ἕνα χῶρο) (Βλ. καὶ Jeanselme-Oeconomos, Byz. 1, 1924, 335): *τὴν γὰρ πολλὴν ἀσφάλειαν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων* (παραλ. 1 στ.)· *εἰ δὲ πολλάκις κρατηθῶ κ' εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τοὺς πελεγρίνους τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους μακαρίζω καὶ πολεμῶ μιμήσασθαι τούτων ἐλευθερίαν* Προδρ. ΙΙΙ 132 d (χφφ CSA) (κριτ. ὑπ.)· **β**) περιορισμός, φυλάκιση (Βλ. Preisigke-Kiessling στὴ λ. 1): *οὐ διέλειπεν ἀενάως στέλνων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς δωρεὰς ὅπως ἔχωσιν αὐτὸν ἐν ἀσφαλείᾳ...,φοβούμενος... μήπως ἀποδράσας περαιωθῇ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ προκύψῃ αὐτῷ* Ἔκθ. χρον. 40^{25}. Βλ. καὶ *ἀρέστα* 2, *φυλάκιασμα*. **5**) (Νομ.) ἐξασφάλιση, βεβαίωση, κατοχύρωση (Ἡ σημασ. συχνὴ σὲ ἔγγρ., βλ. Θεοχαρίδη, Μακεδονικὰ 5, 1961/63 ⟨1963⟩, 132, 137, 141 καὶ Μανούσ., Ἀνέκδ. πατρ. γράμμ. 19): *Οὐδεὶς συμφωνῶν ἢ ἐπερωτῶν ἀσφάλειαν ἑτέρῳ περιποιεῖ* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 9^{15}· *εἰς τὴν περὶ τούτων δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ἡ ἡμετέρα συνοδικὴ ἀπόφασις* Ἱστ. πατρ. 183^{18}. Βλ. καὶ *ἀποθάρρησις* 2, *ἀφύρωσις*. Ἔκφρ. *ἀσφάλεια τοῦ ἰδιοχείρου*=ἔγγραφη ἐγγύηση: *Ὁ ὑπερθέμενος τὸ εὐσεβὲς καταλιπεῖν ληγάτον ἓξ μῆνας ἀπὸ τῆς ἐμφανείας τῆς διαθήκης καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἰδιοχείρου...* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε′ 11^{45}.

ἀσφαλής, ἐπίθ., Θεολ., Τζίρ. 358^{29}, Διήγ. παιδ. 906, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 143.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσφαλής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ.).

1α) Σταθερός, ἀκλόνητος, σίγουρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1· πβ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *οὐδὲν ἔστι τι μόνιμον, οὐδ' ἀσφαλὲς ἐν κόσμῳ· τὰ πάντα παραρρέουσι* Διήγ. πόλ. Θεοδ. 143· βλ. καὶ *ἄκλιτος, ἀρρεπής, ἄτρωτος* 2, *ἀτσάκιστος* 2· **β**) ἀναμφισβήτητος: *ὑπόδειγμα σαφὲς τοῖς μεταγενεστέροις καταλιπόντες καὶ παράδειγμα ἀσφαλὲς* Θεολ., Τζίρ. 358^{29}. Βλ. καὶ *ἀνύποπτος* 1. **2**) Ἐξασφαλισμένος ἀπὸ κίνδυνο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι3 καὶ σημερ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *πύργος ἀσφαλὴς καὶ κατοχυρωμένος* Διήγ. παιδ. 906.

ἀσφαλίζω, Τρωικὰ 526^{16}, Ἑλλην. νόμ. 523^{5}, 534^{20}, 549^{5}, 563^{24}, 576^{25}, Χρυσόβ.

Ἀνδρ. Β′ 18, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 4^{21}, 15^{1}, Β′ 1^{51}, Γ′ 10^{20}, Ε′ 11^{45}, Λίβ. Ν 2029, Δούκ., 125^{23}, 171^{32}, 201^{18}, 291^{9}, Σφρ., Χρον. μ. 122^{30}, 124^{20}, Κορων., Μπούας 45, 98, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 255, 574, 1256, Κρ. συμβόλ. 37, 67· *σφαλίζω*, Τρωικὰ 532^{24}, Προδρ. Ι 250, Ἀσσίζ. 184^{22}, 449^{16}, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 572^{20}, 581^{23}, Διγ. Α 2733, 4498, Χρον. Μορ. Η 909, Χρον. Μορ. Ρ 617, Φλώρ. 1713, Ἐρωτοπ. 207, Λίβ. Sc. 1020, Λίβ. Esc. 2094, Ἰμπ. 845, Θρ. πατρ. 28, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 616, Μαχ. 10^{35}, 90^{11}, 214^{35}, 264^{12,16}, 406^{4}, 432^{33}, 558^{13}, Σφρ., Χρον. μ. 168^{11}, Θησ. (Foll.) Ι, 79, Θησ. ΙΑ′ [10^{4}], Ch. pop. 413, Χούμνου, Π.Δ. Ι 6, 12, ΙΧ 7, Χ 13, Ριμ. Βελ. 208, Βουστρ. 474, 486, 494, 498, 504, Βίος Αἰσώπ. 303, Ἀλεξ. 2584, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 154^{5}, Σαχλ., Ἀφήγ. 464, 497, 501, Κυπρ. ἐρωτ. 14^{8}, 94^{62}, Ἀπόκοπ. 190, Ἰμπ. (Legr.) 979, Κορων., Μπούας 12, 15, 28, 97, 98, 125, 141, Φαλιέρ., Ἱστ. V 178, 277, Βεντράμ., Φιλ. 231, Πεντ. Γέν. ΙΙ 21, VII 16, VIII 2, XIX 6, XXVI 15, Ἔξ. XIV 3, Λευιτ. XIII 4, Ἀρ. XII 15, Ρίμ. θαν. 136, 141, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 543, Ἀχέλ. 1313, Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{4}, Κώδ. Χρονογρ. 51^{4}, Θρ. Κύπρ. Κ 54, 75, 3111, 552, Ἱστ. πατρ. 82^{3}, 121^{17}, 122^{12}, 124^{3}, Δωρ. Μον. XXVII δίς, XXIX, Κατζ. Β′ 108, Γ′ 316, 401, Ε′ 21, 491, Πανώρ. Δ′ 281, Ἐρωφ. Α′ 229, 455, Β′ 122, 205, Γ′ 292, 388, Δ′ 220, Ἰντ. δ′ 96, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 1· ΙΙΙ 9, 27, Παλαμήδ., Βοηβ. 816, Σταυριν. 1012, 1276, Διγ. Ἄνδρ. 407^{9}, Ἐρωτόκρ. Α′ 684, 1124, 2127, Β′ 720, Δ′ 1750, 1913, 1933, Ε′ 1002, Θυσ.^{2} 549, 875, Στάθ. Α′ 276, Γ′ 238, 266, 337, 536, Ροδολ. Α′ [187, 526, 534], Β′ [210, 253], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [58], Δ′ [372, 506], Βακτ.ἀρχιερ.155, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [1, 1052], Γ′ [755, 1368], Φορτουν. Πρόλ. 2, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 37, Μαρκάδ. 335, Διγ. Ο 129, Τζάνε, Κρ. πόλ. 166^{2}, 202^{25}, 338^{2}, 354^{9}, 356^{4}, 361^{11}, 391^{7}, 439^{5,11}, 526^{21}, Διακρούσ. 111^{18}, κ.π.ἀ.

Τὸ μτγν. *ἀσφαλίζω*. Γιὰ τὸ *σφαλίζω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 174, 220. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ καὶ Δημητράκ., λ. *ἀσφαλίζω* καὶ *σφαλίζω*). Πβ. *σφαλῶ*.

1) (Ἐνεργ. καὶ μέσ.) (προκ. γιὰ πόλη, κάστρο, κλπ.) κάνω ἀσφαλές, ὀχυρώνω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι1α): *τὸν πύργον... καλῶς ὡς ἐχρῆν ἀσφαλίσας* Δούκ. 201^{18}· *Δὲν θέλεις πάρει Πάδοβαν ὡς ἔναι σφαλισμένη, μὲ τοίχους καὶ μπαστούνια καλὰ ὀρδινιασμένη* Κορων., Μπούας 98· *τὸ δὲ κάστρον ὁ ἀμιρὰς καλῶς ἀσφαλισάμενος καὶ παντὶ τρόπῳ ἀφυρώσας...* Σφρ., Χρον. μ. 122^{30}. Βλ. καὶ *ἀσφαλτῶ* 1. **2α**) Δεσμεύω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι2): *οἱ πόδες αὐτῶν ἠσφαλίσθησαν σιδήροις* Σφρ., Χρον. μ. 124^{20}· **β**) σταθεροποιῶ: *ὁ νοῦς μου νά 'χῃ μέριμναν μήπως καὶ ἀσφαλίσω τῆς μοίρας μου τὸ ἀσύστατον* (ἔκδ. *ἀνίστατον*· διορθώσ.) Λίβ. Ν 2029. **3α**) Ἐξασφαλίζω (ἀπὸ ἐνδεχόμενο κίνδυνο), κατοχυρώνω (Πβ. L-S στὴ λ. Ι2): *ἐβούλοντο τὰ τῆς ἔξω προοικοδομῆσαι καὶ ἀσφαλίσαι, ὡς χρή, διὰ συνθηκῶν καὶ ὅρκων* Δούκ. 171^{32}· βλ. καὶ *ἀναπαύω* Α1δ, *ἀπαρτίζω* 1· **β**) (μέσ.) (προκ. γιὰ εἰρήνη) συνομολογῶ (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1b): *σὺν αὐτῷ τῷ ἐπιτρόπῳ Οὐγγρίας τῷ Ἰάγκῳ τριῶν ἐτῶν εἰρήνην ἀσφαλισάμενος... κατὰ τοῦ Καραμὰν ἐκστρατεύει* Δούκ. 291^{9}. 4) (Νομ.) (μέσ.) **α**) ἐξασφαλίζω, παρέχω ἀσφάλεια (Βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. σ. 392]): *Ἐὰν ὁ γείτων τὸν σαθρωθέντα οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀπειλοῦντα πτῶσιν μὴ ἀνανεοῖ, μηδὲ ἀσφαλίζηταί με τοῦ μή τινα καινοτομίαν παθεῖν ἐξ αὐτοῦ...* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 1^{51}· **β**) βεβαιώνω κ. (Βλ. καὶ Πορφυρογ., πρὸς Ρωμαν. 13^{68}): *ἐν τῷ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὀνόματι συγγράφομαι καὶ συντάττω... καὶ βεβαιῶ καὶ ἀσφαλίζομαι ὡς ἔχουσι τὰ κατ' ἐμέ, οὕτως...* Χρυσόβ. Ἀνδρ. Β′ 18· βλ. καὶ *ἀφυρώνω, μαρτυρῶ*· γ) (ἀμτβ.) ἐξασφαλίζομαι: *Ἀπὼν τις οὐ καταδικάζεται μεγάλῳ ἐγκλήματι, ἀλλὰ γίνεται ἀναζητούμενος διὰ γραμμάτων· ἀφοῦ δὲ γνῷ, τὸν ἐνιαυτὸν ἔχει πρὸς τὸ ἑαυτὸν καθάραι· καὶ ἐὰν εἴσω τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀσφαλίσηται ἢ ἀποθάνῃ, οὐ δημεύεται ἡ οὐσία αὐτοῦ* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 4^{21}. **5**) Ἐξασφαλίζω τὴν ὕπαρξη, σχημα-

τίζω, συγκροτῶ: *ἐπῆρε ἕνα ἀπὲ τὰ πλεῦρα του καὶ ἐσφάλισεν κριὰς κατωθιό της* Πεντ.
Γέν. II 21. **6α**) Περιορίζω κάπ., ἐγκλείω, φυλακίζω (Πβ. L-S στὴ λ. I3): *Θωρώντα πὼς
τὴν ἐτυράννιζεν ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ δὲν ἔππεσεν, ὥρισεν καὶ ἐσφάλισάν την εἰς ἕναν σπί-
τιν ὡς πισαυρίου* Μαχ. 214^{35}· *γιὰ σένα μ' ἐσφαλίσασιν εἰς τὴν φλακὴν ἐτούτη* Ἐρωτόκρ.
Ε' 1002· Φλώρ. 1713· Κώδ. Χρονογρ. 51^{4}· Ἐρωφ. Δ' 220· βλ. καὶ *ἀποκλείζω, ἀποκλείω*
1β, *ἀρεστιάζω* 1β, *ἀτενιάζω, καρτεράρω, φυλακιάζω*· **β**) περιορίζω κάπ. κάπου σὰν
σὲ φυλακή: *ψυχὲς... Χριστιανῶν στὸν Ἅδη νὰ σφαλίζῃς* Τζάνε, Κρ. πόλ. 526^{21}· Σταυριν.
1276. Φρ. *σφαλίζω ἐπάνου σὲ κάπ.*=ἀποκλείω, περιορίζω: *ἐσφάλισεν ἐπάνου τους ἡ
ἔρημο* Πεντ. Ἔξ. XIV 3. **7**) (Μέσ.) κλείνομαι κάπου (γιὰ λόγους ἀσφάλειας καὶ γε-
νικότερα): *στὸ Κάστρο Τοῦρκοι καὶ Ρωμιοί, γυναῖκες ἀνεβῆκα καὶ μὲ σπουδὴ ἐτρέ-
χανε ὅλοι κ' ἐσφαλικτῆκα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 356^{4}· *ἐμπῆκεν καὶ ἐσφαλίστην εἰς τὴν τζάμπραν
του* Βουστρ. 474· *Στὸ πράσινόν του τὸ κομπὶ στέκεται* (ἐνν. τὸ ῥόδο) *σφαλισμένον* Σουμμ.,
Παστ. φίδ. Α' [1052]· Κορων., Μπούας 15· Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{4}. **8**) Κλείνω κάπ. ἢ κ.
(μὲ τοπ. προσδιορ., πού σημαίνει «μέσα») **α**) περιορίζω σ' ἕνα χῶρο, κρατῶ κλεισμένο (Ἡ
σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *σφαλίζω* 3): *κ' ἐσένα ἐσφαλίσασι σ' ἁρμάρι κ' ἐκαπνίσα μὲ
δειάφι* Στάθ. Γ' 337· *ἀρποῦν τοὺς ἄντρες φανερὰ καὶ μέσα τσὶ σφαλίζουν* Κατζ. Γ' 316·
σοῦ τάσσω τὸ ζιμιὸ νὰ σοῦ τόνε σφαλίσω 'ς τσ' ἀγκάλες σου σὰν πεθυμᾶς Κατζ. Γ' 401·
ὅλοι μιὰ πίστη δείχνουσι πὼς στὴν καρδιὰ σφαλίζου Στάθ. Γ' 238· *ὁμορφιὰ ἀνεστόλιστη
κ' εἰς ροῦχο σφαλισμένη* Ροδολ. Β' [253]· **β**) κρατῶ μέσα, περιέχω: *ὅ,τι ἄλλα ἡ κατοικιά
μου σφαλίζει πράματ' ἀκριβὰ* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [506]· **γ¹**) ἀποκλείω (ἀνθρώπους,
πόλη, κλπ.): *ἦλθεν εἰς τὸ Ἀνάπλιον καὶ ἐσφάλισέ το ἀπὸ πᾶσαν βοήθειαν καὶ τροφὴν ὁποὺ
τοῦ ἔμπαινεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν* Δωρ. Μον. XXVII· Δωρ. Μον. XXIX· βλ. καὶ *ἀποσφαλίζω*
2· **γ²**) πολιορκῶ (ἀνθρώπους, πόλη, κλπ.): *μέσα στὴν χώραν ὕστερον ὅλους τοὺς ἐσφα-
λίσαν καὶ οὐδεμία ζωοτροφιὰ νά 'μπη οὐδὲν ἀφῆκαν* Κορων., Μπούας 28· βλ. καὶ *ἀκου-
μπίζω* Β 5 φρ., *ἀναγκάζω* 3, *ἀποκλείω* (I) 3α, *ἀσσετζιάζω, ἀσσετζίζω*· **δ**) περικυκλώνω:
Ἀμέτε ἐσεῖς ἀπού 'χετε σφαλίσει τὸ φοβερὸ θεριό... δώσετε τὸ σημάδι (παραλ. 1 στ.)
τοῦ κυνηγιοῦ Πιστ. βοσκ. I 1, 1· **ε**) (προκ. γιὰ φράχτη) περιβάλλω κ.: *τὴν κλαδερὴ
τὴ φράχτη ὁπού σφαλίζει τὸ περιβόλι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [755]· βλ. καὶ *τριγυρίζω*·
ς) (μὲ τοπ. προσδιορ., πού σημαίνει «ἔξω») ἀποκλείω, ἐμποδίζω σὲ κάπ. τὴν εἴσοδο:
Δὲν ἔχω δίκιο, πολτική, ὄξω νὰ μὲ σφαλίσῃς Κατζ. Ε' 491· *τὴν Εὔαν καὶ πρωτόπλαστον
ἀπόξω τοὺς σφαλίζει* Χούμνου, Π.Δ. I 6· Τζάνε, Κρ. πόλ. 391^{7}· **ζ**) ἀποκλείω, ἀπομα-
κρύνω: *καὶ ἐσφαλίστη ἡ Μίριαμ ἀπόξω τὸ φουσάτο ἑφτὰ μέρες* Πεντ. Ἀρ. XII 15· *νὰ
σφαλίσῃ ὁ ἱερέας τὴν πληγὴ* (δηλ. τὸν ἄρρωστο) *ἑφτὰ μέρες* Πεντ. Λευιτ. XIII 4. **9**)
(Προκ. γιὰ πόρτα, πύλη, παράθυρο) **α**) (μτβ.) κλείνω, κλειδώνω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S
στὴ λ. I2): *ἐπεκλείσθησαν ἔσω καὶ ἠσφάλισαν τὰς πόρτας τῆς Τροίας* Τρωικὰ 526^{16}· *Ὁρί-
ζει καὶ σφαλίζουσιν μοναστηριοῦ τὴν πόρταν* Ἰμπ. 845· Ροδολ. Α' [534]· Κατζ. Β' 108·
Θησ. (Foll.) I, 79· βλ. καὶ *ἀφυρώνω, μανταλώνω*· (μὲ ἐννοούμ. τὴ λ. *πόρτα*)=κλειδώνω:
Ἄντα, Ταμάρ, σφαλίσετε κι' ἀμέτε 'ς τσῆ κερᾶς σας Θυσ.² 549· **β**) (ἀμτβ.) κλείνω:
Πρὸς τὸ βραδὶ ἐστράφηκεν· οἱ πόρτες ἐσφαλίσαν Βεντράμ., Φιλ. 231· *τὰ παρεθύρια σφά-
λισαν, τὴν ἠγαπῶ δὲν εἶδα* Ch. pop. 413· *τὸ κάστρον ἀναμένει με τοῦ νὰ σφαλίσῃ τώρα* Λίβ.
Esc. 2094· *ἀνοίγαν κ' ἐσφαλίζασι τὰ φύλλα τσῆ καρδιᾶς τση* Ἐρωτόκρ. Α' 2127. **10**)
(Προκ. γιὰ μάτια, χείλη, στόμα) (μτβ.) **α**) κλείνω (Βλ. L-S στὴ λ. I2): *τὴν ἀναπνιὰ
κρατίζουν, τὸ στόμα εἶναι σωπαστό, τὰ μάτια δὲ σφαλίζου* (ἐνν. οἱ θεατὲς). *Δὲ στρέ-
φουνται νὰ δοῦν ἀλλοῦ* Ἐρωτόκρ. Δ' 1750· *ὁ χάρος... θέλει σφαλίσειν ἀπουμιᾶς τὸ δεῖν
μου* Κυπρ. ἐρωτ. 14^{8}· *ἀνοίγει καὶ σφαλίζει τὸ στόμα αὐτοῦ* Ὀρνεοσ. 581^{23}· βλ. καὶ *καμ-
μυῶ*· (προκ. γιὰ νεκρό): *νὰ μοῦ σφαλίσ' ὁ κύρης μου τ' ἀμμάτια καὶ τὸ στόμα* Θυσ.²

875· **β**) κρατῶ κλειστά: *τοῦτα τὰ μάτια ἀπού ὡς τυφλὴ παντοτινὰ σφαλίζω* (ἐνν. ἐγὼ ἡ
Τύχη) Φορτουν. Πρόλ. 2· **γ**) φρ. *σφαλίζω τὰ μάτια* (κάπ.)= «τυφλώνω», ἀπομωραίνω
(κάπ.): *ὁ σύντροφός του ἐμπῆκεν κρυφὰ μεσόν τους εἰς τιτοῖον μόδον ὅτι κανένας δὲν ἐπῆρεν
σκοπόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐσφάλισεν τὰ ματία τους καὶ δὲν τὸν εἴδασιν γιὰ ν' ἀποσκεπαστοῦσιν*
Μαχ. 10^{35}· βλ. καὶ *τυφλαίνω*· *σφαλίζω μάτι ἢ τὰ μάτια*=ἀποκοιμοῦμαι: *πάσχω ν' ἀπο-
κοιμηθῶ καὶ ἀμμάτι δὲν σφαλίζω* Στάθ. Α' 276· Ροδολ. Α' [526]· **δ**) (ἀμτβ., ἐνεργ.
καὶ μέσ.) κλείνω: *ὡς τό 'πεν ἐξεψύχησε, τὰ μάτια τζη σφαλίσα* Ἐρωτόκρ. Β' 720· *τὸ στό-
μα τζη ἐβουβάθηκε, τὰ μάτια ἐσφαλιστῆκα* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [372]· Θρ. Κύπρ. Κ 552·
Ἐρωτόκρ. Δ' 1913. **11**) (Προκ. γιὰ ἄνοιγμα) κλείνω, φράζω (μτβ. καὶ ἀμτβ.): *τὸν
πόρον θὰ σφαλίξω τοῦ σπήλιου μετὰ τοῦτο τὸ μεγάλον ... χαράκι* Πιστ. βοσκ. III 9,
27· Δωρ. Μον. XXVII· Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1368]· *Μέσα νὰ σκάπτουνε πολλοὶ στοὺς
λάκκους εὑρεθῆκα κι' ἄνοιξε ἡ γῆς κ' ἐσφάλισε καὶ ζωντανοὶ ἐθαφτῆκα* Τζάνε, Κρ. πόλ.
166^{2}· *τὸ ἔντερον ἐκρατήθην καὶ ἐσφάλισεν ἀπὲ τὸ κάψιμον εἰς ὀπλὴν* (πβ. Ἀσσίζ. 436^{20}:
ἔφραξεν) Ἀσσίζ. 184^{22}· Φαλιέρ., Ἱστ. V 277. Βλ. καὶ *ἀποκλείω* (I) 1α, *ἀποφράζω, στου-
μπώνω*. **12**) (Μτβ. προκ. γιὰ κ. ἀνοιχτὸ) **α¹**) κλείνω (Βλ. καὶ Van den Ven, La lé-
gende de S. Spyridon, Louvain 1953, σ. 94^{7} καὶ Σπυριδ., Κρητικὰ 1, 1930, 46): *ἐ-
σφάλισεν... τὸ κουβούκλιον* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 154^{5}· *τὰ βιβλία σφάλιξε* Ἐρωτόκρ. Α' 684·
Τὸν Ἅδη, τὸν παράδεισο ἀνοίγεις καὶ σφαλίζεις Πανώρ. Δ' 281· **α²**) κλειδώνω:
*τσῆ χώρας μού 'ναι τὰ κλειδιὰ τοῦτα καὶ τοῦτο τ' ἄλλο τὸ θησαυρό μου, κάτεχε,
σφαλίζει τὸ μεγάλο* Ἐρωφ. Ἰντ. δ' 96· Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 616· βλ. καὶ
μανταλώνω· **β**) (προκ. γιὰ ἐκκλησία) ἐπιβάλλω ἀργία, δὲν ἐπιτρέπω νὰ λειτουργήσῃ
(Πβ. Δημητράκ., λ. *σφαλίζω* 2): *Περὶ θυμώδους ἀρχιερέως ὁποὺ ἀπὸ τὸν θυμόν του ἀρ-
γήσῃ ἱερέα ἢ λαϊκὸν ἀφορίσῃ ἢ σφαλίσῃ ἐκκλησίαν διὰ νὰ πάρῃ δῶρα* Βακτ. ἀρχιερ. 155·
γ) (προκ. γιὰ δρόμο) ἀποκλείω, ἐμποδίζω τὴ διέλευση: *ἀπέκτεινα δικαίως ... τὸν λη-
στὴν πού σφάλιζεν τοὺς δρόμους· οὐδένας ἐτόλμησε ποτὲ τοὺς δρόμους νὰ περάσῃ* Διγ.
Α 2733· Κυπρ. ἐρωτ. 94^{62}· Χούμνου, Π.Δ. IX 7· βλ. καὶ *ἀνακόπτω* 1, *ἀπεμποδίζω, ἀπο-
κόπτω* 3, *ἐμποδίζω, κρατῶ, σποδώνω*· **δ**) (προκ. γιὰ μιὰ ὑπόθεση) ἀποφασίζω, συμ-
φωνῶ: *τὰ λόγια ἤσασιν πολλὰ ἕως οὗ νὰ τὰ διακρίνουν· τὸ γὰρ εἰς τέλος εἴπασιν, οὕτως
τὸ ἐσφαλίσαν* Χρον. Μορ. Η 909· **ε**) (μέσ.) τελειώνω, ὁλοκληρώνω: *τὰ λαληθέντα παρ'
αὐτῶν πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντα,
ὕστερον ἀσφαλίσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν* Ἑλλην. νόμ. 549^{5}· αὐτ. 523^{5},
563^{24}, 576^{25}· βλ. καὶ *ἀποπεραίνω, ξετελεύω*· **ς**) ἐπισφραγίζω: *ἐκεῖν' ἀπ' ὅλες τσ' ἄλ-
λες σου καλομοιριὲς σφαλίζει, μὲ τσ' Ἐρωφίλης τὴν παντρειὰ στ' ἄστρ' ἡ κορφή σου 'γγί-
ζει* Ἐρωφ. Α' 455· **ζ**) (ἀμτβ.) (προκ. γιὰ κατάστημα) κλείνω: *ὁ βαχλιώτης του ἐζή-
τησεν λάδιν νὰ βάλῃ εἰς τ' ἀγρελλία καὶ ἐλησμόνησα ν' ἀγοράσουν καὶ τὰ χανουτία ἐσφα-
λίσαν ὅτι ἦτον ἀργὰ* Μαχ. 264^{12}· (προκ. γιὰ ἐκκλησία): *ἀπὴν σφαλίσουν οἱ ἐκκλησιὲς καὶ
ἀπὴν μισσέψουν ὅλοι* Ἀπόκοπ. 190· **η**) (μέσ., προκ. γιὰ βρύση) σταματῶ: *καὶ ἐσφα-
λίστηκαν οἱ βρύσες τῆς ἄβυσσος καὶ καταρράχτες τοῦ ὀρανοῦ καὶ ἐποκόπην ἡ βροχὴ* Πεντ.
Γέν. VIII 2. Φρ. *σφαλίζω τὰ ἄρμενα*=κατεβάζω τὰ πανιὰ τοῦ πλοίου: *ἀρχίζουσιν οἱ
λουμπαρδιὲς τ' ἄρμενα νὰ σφαλίσου καὶ νὰ παραδοθούσινε νὰ μηδὲ τοὺς βουλήσου* Τζάνε,
Κρ. πόλ. 439^{5}· Τζάνε, Κρ. πόλ. 338^{2}, 439^{11}. Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. (α) κλειστὸς: *τόποι σκο-
τεινοὶ καὶ πόρτες σφαλισμένες* Διγ. Α 4498· *Θωρεῖ τὴν ὄψη κ' ἤσπριζε, τὰ μάτια σφαλι-
σμένα* Ἐρωτόκρ. Δ' 1933· *λίμπρο... σφαλισμένο* Στάθ. Γ' 266· βλ. καὶ *ἀσφαλιστὸς* 2α· (β)
ἀπρόσιτος, ἀπαγορευμένος: *Γιὰ σᾶς οἱ οὐρανοί 'ναι σφαλισμένοι* Ἐρωφ. Γ' 388. Βλ. καὶ
ἄβολος, ἀνεπιχώρητος, ἀνθρωποαπερίκοπος.

ἀσφάλισμα τό· *σφάλισμα(ν)*, Καλλίμ. 301, Θρ. Κύπρ. Κ 312, Θρ. Κύπρ. Μ 270.

'Από τὸ ἀσφαλίζω-σφαλίζω=κλείνω. 'Ανεξάρτητο ἀπὸ τὸ μτγν. ἀσφάλισμα.

1) Κλείσιμο (Βλ. Δημητράκ.): *"Αλλοι πάλιν σφαλίζοντον κ' ἐστέκαν σφαλισμένοι· θαρροῦσαν μὲ τὸ σφάλισμα πὼς νά 'ναι γλυτωμένοι* Θρ. Κύπρ. Κ 312. Βλ. καὶ *ἀσφάλεια* 3. **2**) Κλειδαριά: *θυρίδας ὑπετέχνωσε μετὰ τῶν σφαλισμάτων* Καλλίμ. 301.

ἀσφαλιστικός, ἐπίθ.· *σφαλιστικός,* Κυπρ. ἐρωτ. 112^{1}.

'Από τὸ *ἀσφαλίζω-σφαλίζω.*

Κλειστός: *Λαξίδια μου σφαλιστικὰ καὶ στράτες σιγισμένες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσφαλιστὸς* 2α.

ἀσφαλιστός, ἐπίθ.· *σφαλιστός,* Λόγ. παρηγ. L 547, Λόγ. παρηγ. O 564, 'Απόκοπ. 'Επίλ. I 549, Πικατ. 64, Κορων., Μπούας 130, 'Αχέλ. 2290, Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 542, Πανώρ. Β' 185, 'Ερωτόκρ. Α' 2098, Δ' 1721, Ε' 913, 1292, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [228], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [332].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσφαλιστός.* 'Ο τ. *σφαλιστὸς* καὶ σήμ. (Δημητράκ., λ. *σφαλιστός*).

1) Κλεισμένος (μέσα), περιορισμένος: *Μ' ἀποῦσταν ἐποκότησε προξενητὴς κ' ἐγίνη, στὸ σπίτι ντού 'το σφαλιστὸς ἀπὸ τὴν ὥρα κείνη* 'Ερωτόκρ. Ε' 1292· *ἡ γῆς κρατεῖ τσι* (δηλ. τοὺς ἀνέμους) *σφαλιστούς, νὰ βγοῦ ὄξω δὲ τζ' ἀφήνει* 'Ερωτόκρ. Δ' 1721· *ὁ πόθος... ...ὅταν στέκη σφαλιστός, πλιότερα σφάζει πάλιν* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [332]. **2α**) Κλειστὸς ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *μάτια... σφαλιστὰ* Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [228]· *φωτιστήρι μεθ' ὑαλίων σφαλιστὸν (ὡραῖον παραθύρι)* Παϊσ., 'Ιστ. Σινᾶ 542· βλ. καὶ *ἀσφαλίζω* μτχ. α, *ἀσφαλιστικός*· **β**) κλειστός, κλειδωμένος: *Κ' ηὗρα τὲς πόρτες σφαλιστὲς καὶ τὰ κλειδιὰ παρμένα* Πικατ. 64· *τὸν βίον τους... νὰ τὸν κρατοῦσι σφαλιστὸν μὲ δυὸ μὲ τρεῖς κατῆνες φλουριά, δηνέρια, πέρπερα* 'Απόκοπ. 'Επίλ. I 549.

ἄσφαλτα, ἐπίρρ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399, 'Ερωτόκρ. Δ' 980, 984, 1476, Ε' 1323, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [519], Ροδολ. Ε' [316], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1038], Τζάνε, Κρ. πόλ. 297^{9}· *ἄσφαλα ἢ ἄσφαλτα,* Βίος ἁγ. Νικ. 183 (ἔκδ. *ἄσυλα*· διορθώσ.).

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσφαλτος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χωρὶς σφάλμα· μὲ σιγουριὰ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ γνωστικὰ πορεύγετο ὀγιὰ νὰ μὴ γροικήσου ἄλλοι καὶ δοῦσι τὰ κουρφὰ καὶ τὰ χωστὰ γνωρίσου. "Ασφαλτα, δίχως σκόνταμα ἤριχνε κάθε ζάλο* 'Ερωτόκρ. Ε' 1323. **2**) Μὲ βεβαιότητα, σίγουρα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *γνωρίζω καὶ θωρῶ τὸ πὼς ἐγὼ δὲν ἔχω στρατιώτη γι' ἔτοιο μάλωμα κι' ἄσφαλτα τὸ κατέχω* 'Ερωτόκρ. Δ' 1476· *ἀποθαμένη ὅσ' εἶν' ἐκεῖ, ἄσφαλτα τήνε λέσι* Ροδολ. Ε' [316]. Βλ. καὶ *ἀσφαλῶς* α.

ἄσφαλτος, (I), ἐπίθ., Θησ. Ι' [89^{6}], Φαλιέρ., Ρίμ. L 41, Θυσ.^{2} 663, 943.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σφάλλω.* 'Η λ. ἤδη στὸν 12. αἰ. (Δημητράκ.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν κάνει λάθος, ἀλάνθαστος ('Η σημασ. στὸν 12. αἰ., Δημητράκ., καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *'Η ζυγαριὰ ἡ ἄσφαλτος, ὁποὺ τὰ δίκια κρίνει, πῶς εἶναι μπορετὸν ἐδὰ νὰ σφάλη καὶ νὰ κλίνη;* Θυσ.^{2} 663· *Χαρὰ σ' ἐσένα, 'Αβραάμ, κ' εἰς τ' ἄσφαλτό σου ζάλο* Θυσ.^{2} 943. Βλ. καὶ *ἀπαρέκβατος, ἀπλανής.* **2**) Βέβαιος, σίγουρος: *αὐτοῦνο τ' ἄχαρο καὶ τ' ἄσφαλτο ταξίδι* Φαλιέρ., Ρίμ. L 41. Βλ. καὶ *ἀνεπίστροφος, ἀνύποπτος* 1.

ἄσφαλτος ἡ, (II), 'Ιερακοσ. 471^{29}, $491^{12,20}$, 493^{8}, 'Αχέλ. 1776.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄσφαλτος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Εἶδος πίσσας (Πβ. L-S στὴ λ. III): *"Ασφαλτον* (πβ. 'Ιερακοσ. 472^{2}: *πίσσαν*) *μετὰ ἐλαίου παλαιοῦ καὶ ὄξους ἕψησας* 'Ιερακοσ. 471^{29}· *Τειάφι καὶ πίσσα, πόλβερην, ἄσφαλτον καὶ κατράμι* 'Αχέλ. 1776.

ἄσφαλτος, (III), Πιστ. βοσκ. V 2, 17 (ἔκδ. *ἄσφαλτη,* χφ. *ασαλφατη*), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ πιθ. *σφαλτὴ* (βλ. *σφαλτός*).

ἀσφαλτῶ, Μανασσ., Χρον. 5602, Ταμυρλ. 33, Δούκ. 57^{10}.

Τὸ μτγν. *ἀσφαλτῶ.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀσφαλτώνω* (ΙΛ).

1) 'Αλείφω μὲ ἄσφαλτο· στερεώνω, ἐνισχύω (Πβ. Frisk, Wört., λ. *ἄσφαλτος*): *πύργον γιγαντόκτιστον... ἀσφαλτώσας* Μανασσ., Χρον. 5602· *'Ο δὲ Καντακουζηνὸς ἀσφαλτώσας τὰ φρούρια καὶ ζωοτροφίας... ἐπιμελησάμενος ἔξεισι καὶ αὐτὸς* Δούκ. 57^{10}. Βλ. καὶ *ἀρματώνω* Α1γ, *ἀσφαλίζω* 1, *δυναμώνω.* **2**) Κάνω κάτι ἰσχυρό, ἐνισχύω: *Τὴν βασιλίδα αὖθις δὲ ἀσφάλτωσεν τῇ πίστει* Ταμυρλ. 33.

ἀσφαλῶς, ἐπίρρ., Μακρεμβ., 'Υσμ. 172^{9}, Δούκ. 281^{21}, "Εκθ. χρον. 37^{23}, 'Ιστ. πολιτ. 53^{10}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀσφαλῶς.* 'Η λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (ΙΛ).

α) Μὲ ἀσφάλεια, σίγουρα (Πβ. L-S, λ. *ἀσφαλὴς* III)=*διδοὺς αὐτῷ γραφὴν εἰς χεῖρας ἀσφαλῶς κατεσφραγισμένην* Δούκ. 281^{21}· βλ. καὶ *ἀναμφιβόλως, ἄσφαλτα* 2, *καλά*· **β**) ἀποτελεσματικά: *οὐ διέλειπεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ... πέμπειν δωρεὰς πρὸς τοὺς ἐκεῖ, ἵνα φυλάττωσιν αὐτὸν ἀσφαλῶς* 'Ιστ. πολιτ. 53^{10}.

ἀσφράγιστος, ἐπίθ., 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ε' 1^{7}, Βακτ. ἀρχιερ. 168.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀσφράγιστος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ διαθήκη) ποὺ δὲ σφραγίστηκε, ποὺ δὲ φέρει σφραγίδα: *περὶ τῆς ἀσφραγίστου διαθήκης* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ε' 1^{7}. **2**) ('Εκκλ.) ποὺ δὲν πῆρε τὸ μύρο (Βλ. Lampe, Lex.): *ὅλοι οἱ χριστιανοὶ νὰ μυρώνουνται, ὅτι ἂν δὲν μυρωθοῦν δὲν εἶναι τέλειοι χριστιανοὶ ὡς ἀσφράγιστοι* Βακτ. ἀρχιερ. 168.

ἄσχημα, ἐπίρρ., Σπαν. (Ζώρ.) V 470, Χρον. Μορ. P 9022, Θησ. (Foll.) I 58, Θησ. Β' [30^{6}], Σαχλ. Ν 179· *ἄσκημα,* Χρον. Μορ. Η 4175, Μαχ. 460^{19}, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 194 (ἔκδ. *ἀσχημάζει*· διόρθ. Papadim., Viz. Vrem. **1**, 1894, 651, σὲ *ἄσκημα σεῖ*), Συναξ. γυν. 984, 1106, Χρον. σουλτ. 35^{10}, Σουμμ., Ρεμπελ. 166, 'Ερωτόκρ. Α' 638, Β' 871, Δ' 558, 1078, Ε' 586, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 428.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσκημα*).

1) "Οχι ὡραῖα: *Νὰ δῆτε τοὺς περήφανους πῶς εἶναι καθισμένοι στοὺς δαίμονες ἀνάμεσα κι' ἄσκημα στολισμένοι* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 428. **2α**) "Απρεπα, προσβλητικὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Τότες ἀρχέψαν τοῦτ' οἱ ιε' ἀνομάτοι καὶ ὑβρίζαν τοὺς Γενουβήσους πολλὰ ἄσκημα* Μαχ. 460^{19}· βλ. καὶ *ἀσυντάκτως* 2· **β**) μὲ τρόπο βάναυσο: *Μόνον στοὺς κάμπους τοὺς πλατιοὺς κ' εἰς τὰ πλατιὰ λιβάδια ἐκεῖ τοὺς ρίκτει ἄσχημα τ' ἀγρίμια νὰ τοὺς τρώγουν* Θησ. Β' [30^{6}]. Βλ. καὶ *ἀπαίδευτα* 1. **3**) (Προκ. γιὰ πληγὴ) ἐπικίνδυνα, σοβαρὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 6· βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 3): *'Ελάβωσέ ντον ἄσκημα στὸν πόδα κ' εἰς τὴ χέρα* 'Ερωτόκρ. Β' 871. **4**) Μὲ τρόπο οἰκτρό, φρικτό: *καὶ σκοτωμένους δυὸ ἀπ' αὐτοὺς πολλά 'σκημα εὑρῆκα* 'Ερωτόκρ. Α' 638. **5**) Σὲ κακὴ κατάσταση: *τὴν ὥρα τούτη ξεψυχῶ, πολλά 'σκημα τελειώνω* 'Ερωτόκρ. Ε' 586. **6**) 'Αδέξια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Οὐδὲν κατέχει τὲς βουλὲς τῶν ἀζαριῶν*

νὰ λέγουν, ἄσκημα σεῖ τὴν χέρα ντου, ρίκτει τα σὰν ψημένος Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 194. Βλ. καὶ *ἄστοχα* 1.

ἀσχημάδα ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1187], Β' [1234]· *ἀσκημάδα,* Πανώρ. Α' 418.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος* καὶ τὴν κατάλ. *-άδα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκημάδα*).

Ἀσχήμια, ἀτέλεια (τοῦ προσώπου) (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *εἶναι πολλὰ ἐγνοιασμένες νά 'χουσι τσ' ἀσκημάδες τως* (ἐνν. οἱ γυναῖκες) *πάσ' ὥρα σκεπασμένες* Πανώρ. Α' 418. Βλ. καὶ *ἀσχημία* 1β.

ἀσχημάδι τό· *ἀσκημάδι,* Ἐρωτόκρ. Α' 10, 972, Γ' 183, 264, 810, 1197, Δ' 552.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος* καὶ τὴν κατάλ. *-άδι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκημάδι*).

1) Ψεγάδι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *σέ μιὰ φιλιὰν ἀμάλαγη μὲ δίχως ἀσκημάδι* αὐτ. Α' 10. Βλ. καὶ *ἀσωτία* 3α. **2**) Ἄπρεπος λόγος· (γενικὰ) ἀπρέπεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *ποτὲ μ' ἀπὸ τὰ χείλη ντης δὲν ἤκουσ' ἀσκημάδι* αὐτ. Δ' 552. Βλ. καὶ *ἀπρεπία, ἀτιμία* 6. Ἔκφρ. (προκ. γιὰ τὴν τιμὴ) *κάμνω, βάνω ἀσκημάδι (εἰ)ς τὴν τιμὴ*=θίγω τὴν τιμή, ντροπιάζω: *καὶ θὲ νὰ κάμης τοῦ κυροῦ εἰς τὴν τιμὴ ἀσκημάδι* αὐτ. Γ' 183· *Παιδάκι μ', ὅποιες στὴν τιμὴ ἔτοι' ἀσκημάδι βάνου, σαπούνια δὲν τὰ πλύνουσι μηδὲ νερὰ τὰ βγάνου* αὐτ. Γ' 1197. Βλ. καὶ *ἀσχημίζω* Β2, *γεβεντίζω.*

ἀσχημάζω· *ἀσχημάζει,* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 194, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄσκημα σεῖ* (διόρθ. Papadim., Viz. Vrem. 1, 1894, 651. Βλ. καὶ Ξανθ., Βυζαντὶς 1, 1909, 348). Βλ. *ἄσχημα.*

ἀσχημαίνω· *ἀσκημαίνω,* Συναξ. γυν. 918.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος* καὶ τὴν κατάλ. *-αίνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκημένω*).

Χάνω τὴν ὀμορφιά μου, γίνομαι ἄσκημος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 1): *κάμνω πάθη εἰς τὰ 'πομένω καὶ λιγνεύω καὶ ἀσκημαίνω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμαυρώνω* Β1, *ἀσχημίζω* Α1.

ἀσχημία ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [114]· *ἀσχημιά,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [782], Γ' [429, 1340], Δ' [1084]· *ἀσκημία,* Χρον. Μορ. Η 4187· *ἀσκημιά,* Πεντ. Γέν. IX 22, 23, XLII 9, Ἔξ. XX 26, XXVIII 42, XXXII 25, Λευιτ. XX 11, 17, Δευτ. XXII 21, XXIII 15, XXIV 1, Πανώρ. Β' 412, Δ' 16, Ἐρωφ. Ε' 450, Πιστ. βοσκ. I 5, 91· II 7, 148, Ἐρωτόκρ. Ε' 1122, Φορτουν. Δ' 468.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκημιά*).

1α) Κακὴ ἐμφάνιση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *μὰ ἐδὰ τὰ γένια μου ἤκοψα κ' ἤλλαξα καὶ τὰ ροῦχα καὶ φαίνεταί μου ἐμίσσεψεν ἡ ἀσκημιὰ ὁποὺ 'χα* Φορτουν. Δ' 468· **β**) ἀτέλεια, παραμόρφωση: *νὰ ζγουραφίζετ'* (ἔκδ. *-ζηστ'*) *ἔτσι συχνὰ τὸ πρόσωπό σας καὶ τσ' ἀσκημιὲς τσῆ φύσης καὶ τῶν χρονῶν χωσμένες νὰ κρατῆτε...* Πιστ. βοσκ. I 5, 91. Βλ. καὶ *ἀσχημάδα.* **2**) Προσβολή: *καὶ νὰ βγάλουν τὴν παιδοπούλα πρὸς πόρτα σπίτι τοῦ πατρός της καὶ νὰ τὴν λιθοβολήσουν... ὅτι ἔκαμεν ἀσκημιὰ εἰς τὸ Ἰσραὲλ νὰ πορνέψη* Πεντ. Δευτ. XXII 21. Βλ. καὶ *ἀτιμία* 1β. **3α**) Ἀνάρμοστη πράξη (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *οἱ τόποι ὁποὺ κατοίκησις εἰς τὲς χαρές τους ἦσαν· τώρα στοὺς ποθητοὺς τοὺς δυὸ κι' ὁμάδι στὲς ντροπές της μνῆμα ἂς γενοῦσι νὰ μποροῦν νά 'χουν τὲς ἀσχημιές της* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [1340]· βλ. καὶ *ἀτυχία* 5α. **β**) παράπτωμα ἠθικό: *καὶ νὰ ἔναι τὸ φουσάτο σου ἅγιο καὶ νὰ μὴν διῇ εἰς ἐσὲν ἀσκημιὰ τίποτε*

καὶ νὰ στραφῇ ἀποκαταπόδου σου Πεντ. Δευτ. XXIII 15. Βλ. καὶ *σφάλμα, ἀταξία* 3, *ἀτοπία* (I). **4**) Γύμνια: *Καὶ ἐπῆρεν ὁ Σὲμ καὶ ὁ Ἰέφθ τὸ ροῦχο καὶ ἔβαλαν ἰπὶ νῶμο τῶν δυῶν τους καὶ ἐπῆγαν ὀπισινὰ καὶ ἐσκέπασαν τὴν ἀσκημιά τοῦ πατρός τους* Πεντ. Γέν. IX 23. **5**) (Προκ. γιὰ χώρα) ἀδυναμία, ἀδύνατο σημεῖο: *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτουνούς· καταπατητάδες ἐσεῖς νὰ ἰδῆτε τὴν ἀσκημιὰ τῆς ἠγῆς ἤρτετε* Πεντ. Γέν. XLII 9. Βλ.καὶ *ἀσθένεια* 3, *ἀχάμνια, ἀχαμνοσύνη, ἀχάμνωση.*

ἀσχημίζω, Βέλθ. 563, Γεωργηλ., Θαν. 68, Αἰτωλ., Βοηβ. 291· *ἀσκημίζω,* Πανώρ. Γ' 134, Ἐρωτόκρ. Δ' 1998, Ε' 327, 447, 1143, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [466]· ἀόρ. *ἐσκήμισα,* Ἐρωτόκρ. Γ' 500, Δ' 843, 899.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος.* Ἡ λ. στὸ Du Cange (λ. *ἀσχημίζειν*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκημίζω*).

Α' (Ἀμτβ.) Χάνω τὴν ὀμορφιά μου, γίνομαι δύσμορφος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *Πάντα δὲ στέκεις ὄμορφη, δὲ θέλεις εἶσται νέα, ἀμ' ἀσκημίσεις θὲς κ' ἐσύ, γενῆς θέλεις καὶ γραία* Πανώρ. Γ' 134· *κ' ἔτοιας λογῆς ἐσκήμισε, ἔτοιας λογῆς μαυρίζει ποὺ ἡ ἴδι' ἡ μάνν' ἂν τόνε δῇ, ποιὸς εἶναι δὲ γνωρίζει* Ἐρωτόκρ. Δ' 899. Βλ. καὶ *ἀσχημαίνω.* **Β'** (Μτβ.) **1**) Κάνω (κάπ.) νὰ χάση τὴν ὀμορφιά του (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τὰ χείλη σου τὰ περισσά σου, κόρη, μεγάλα 'ναι ἀσχημόκοπα, μεγάλα σ' ἀσχημίζουν* Βέλθ. 563. **2**) Ἀτιμάζω, ντροπιάζω, βιάζω: *νὰ πάσι μέσα στὴ φλακὴ οἱ Βλάχοι νὰ τὴ βροῦσι, σκλάβα νὰ τήνε πιάσουσι καὶ νὰ τὴν ἀσκημίσου* Ἐρωτόκρ. Ε' 327. Βλ. καὶ *ἀτιμώνω* 1α, *σπουδάζω.* **3**) Προσβάλλω, βρίζω (βλ. Du Cange· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β4): *Ἐδῶ ὁ Πέτρος φαίνεται πολλὰ νὰ ὀνειδίζη τὴν μάννα του τὴν Μύρτζαινα καὶ νὰ τὴν ἀσχημίζη* Αἰτωλ., Βοηβ. 291.

ἀσχημοθώρητος, ἐπίθ.· *ἀσκημοθώρετος,* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 26.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος* καὶ τὸ οὐσ. *θωριά* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀσκημόθωρος*).

Ποὺ ἔχει ἄσχημη ὄψη (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *Καὶ μιὰν εἰκόνα σὰν ἐμὲ ποῦ θέλεις νὰ τὴ βάλω; σ' ἕνα ἀραχνοστόλιστο, σκουληκοφαγωμένο, σ' ἕνα ἀσκημοθώρετο* (ἐνν. ἄνθρωπο), *κοκκαλοχωρισμένο;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγριόθωρος, ἀσχημόκοπος, ἀσχημομαυρισμένος, κακομούσουδος.*

ἀσχημόκοπος, ἐπίθ., Βέλθ. 563.

Ἀπὸ τὸ *ἀσχημοκόβω* (Πβ. τὸ σημερ. *ἀσκημοκόβω,* ΙΛ).

Ποὺ ἔχει ἄσχημο κόψιμο: *Τὰ χείλη σου τὰ περισσά σου, κόρη, μεγάλα 'ναι ἀσχημόκοπα, μεγάλα σ' ἀσχημίζουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσχημοθώρητος.*

ἀσχημομαυρισμένος, μτχ.· *ἀσκημομαυρισμένος,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 562[26].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος-ἄσκημος* καὶ τὴ μτχ. *μαυρισμένος.*

Ὡς ἐπίθ. (προκ. γιὰ Τοῦρκο) μελαψὸς καὶ ἄσχημος: *Ὤφου! ὤχ διμένα! τί κακὸ ὁπού 'βρηκε ἐμένα νὰ βλέπω ἄλλα πρόσωπα ἀσκημομαυρισμένα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσχημοθώρητος.*

ἀσχημοποδαρούσα, ἐπίθ. θηλ., Πουλολ. 326· *ἀσκημοποδαρούσα,* Πουλολ. Ἀθ. 278.

Ἀπὸ τὸ *ἀσχημοπόδαρος* (ποὺ ἀπ. στὸ ΙΛ) καὶ τὴν κατάλ. *-ούσα.*

Ποὺ ἔχει ἄσχημα, κακοφτιαγμένα πόδια (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τότες ἐβγαίνει πασιγός, περιγελᾷ τὴν κίσσαν: Μελανομύτα, τζαπερού, ἀσκημοποδαρούσα* Πουλολ. Ἀθ. 278.

ἀσχημοποιοῦμαι, σημείωμα τοῦ ± 1600 (BZ 50, 1957, 318).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄσχημος* καὶ τὸ *ποιοῦμαι.* (Πβ. Lampe Lex. λ. *ἀσχημοποιός*).

Γίνομαι ἄσχημος: *Ἐπιμελοῦ καλῶς μήπως ἀπομείνη πάλιν* (ἐνν. τὸ χειρόγραφο) *χωρὶς περιθώριον καὶ ἀσχημοποιηθῆ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσχημαίνω, ἀσχημίζω* Α1.

ἄσχημος, ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. Δ 200, Διδ. Σολ. 127, Λόγ. παρηγ. L 231, Μανασσ., Χρον. 5793, Ἀσσίζ. 162^{30}, 269^{21}, 414^{17}, 468^{9}, Ἀκ. Σπαν. 28^{16}, 39^{337}, Χρον. Μορ. Η 9231, Μαχ. $250^{18,26}$, Θησ. Β′ [43^{8}], Μάρκ., Βουλκ. 347^{30}, Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 42, Σαχλ. Ν 60, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 72, Ἀπόκοπ. 442, Κορων., Μπούας 71, 75, Ἀχέλ. 62, 1364, Αἰτωλ., Μῦθ. $7^{5,7}$, Διγ. Ἄνδρ. 352^{14}, 373^{18}, Διακρούσ. 83^{31}, κ.π.ἀ.· *ἄσκημος,* Σπαν. Ο 113, Ἀσσίζ. 163^{2-3}, Ἀκ. Σπαν. 41^{416}, Χρον. Μορ. Η 3980, 5807, Ἐρωτοπ. 325, Ἀπολλών. 709, Χούμνου, Π.Δ. VII 10, Ἄνθ. χαρ. 299^{10}, Κατζ. Ε′ 286, Ἐρωφ. Ε′ 398, Ἐρωτόκρ. Α′ 1048, Β′ 466, 549, Γ′ 806, 1310, Δ′ 388, 1224, Ε′ 235, Θυσ.^{2} 756, Στάθ. Α′ 110, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [32], Ζήν. Α′ 102, 170, Β′ 308, Δ′ 325, Ε′ 312, κ.π.ἀ.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄσχημος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄσκημος*).

1α) Δύσμορφος (Βλ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *μ' ἂν εἶχεν εἶσται κι' ἄσκημος τότες, τὴν ὥρα κείνη, σὰν ἤβαλε τὸν πόθο ντης, πολλὰ ὄμορφος ἐγίνη* Ἐρωτόκρ. Β′ 549· βλ. καὶ *ἀσούσσουμος* 1β, *ἀσύσταγος, ἄτσαλος* 4· **β**) παραμορφωμένος, ἀλλοιωμένος (ἀπὸ θάνατο ἢ ἄλλη αἰτία): *Φόβος καὶ τρόμος εἶν' κανεὶς νὰ ἰδῇ ἀπεθαμένον, ἄσχημον καὶ ἀνεγνώριστον καὶ ξεκοκκαλιασμένον* Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 42. Βλ. καὶ *ἀλλοχροιαίνω* μτχ., *ἀνεγνωρημένος, ἀσούσσουμος* 1α. **2α**) Δυσάρεστος, δυσμενὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *καὶ τῶ ρηγάδων ἄσκημα μαντάτα τῶς ἐφέρα* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1224· βλ. καὶ *ἄδικος* 3, *ἀπόκρουστος, ἄτυχος* 2β, *κακός, πικρός*· **β**) (προκ. γιὰ λόγια) προσβλητικός, ὑβριστικός: *Γροικώντα τοῦτον ὁ ρήγας ἐθυμώθην καὶ συντυχάννει του ἄσχημα καὶ χοντρὰ λογία* Μαχ. 250^{18}· *καὶ τὰ κοπέλια ἐμαύλιζε κ' εἰς τὸ κακὸ τὰ κίνα, γροικώντας του τ' ἀδιάντροπα κι' ἄσκημα λόγια κεῖνα* Κατζ. Ε′ 286· βλ. καὶ *ἄτιμος* 2· **γ**) ἄπρεπος, αἰσχρός, ἄνομος (Βλ. L-S καὶ Sophocl.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἡ ἀγάπη πολλάκις ὅταν πληθύνη, κάμνει καὶ ἄσχημα πράγματα* Διγ. Ἄνδρ. 352^{14}· *τῶν ἀδελφῶ τ' ἀδέλφια τὸ αἷμα* (ἔκδ. *τ' αἷμα*) *ἐχύσα κ' ἔφυγε ἡ δικαιοσύνη ἀπὸ σιμά σου τὰ ἔργα νὰ μὴ βλέπη τ' ἄσκημά σου* Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [32]. Βλ. καὶ *ἄμοιαστος, ἄσεμνος, ἄτιμος* 4α, β, *ἄτοπος, ἄτσαλος* 1α, *ἀτυχίζω* μτχ. β, *ἄχρηστος*. **3**) Οἰκτρός, φρικτὸς: *Τοῦτά 'ναι τὰ χεράκια σου; κύρη μου, τὴν καημένη κ' εἶντα κανίσκιν ἄσκημο μ' ἔχεις κανισκεμένη* Ἐρωφ. Ε′ 398· *καὶ τὴν ζωή ντως μ' ἄσκημο θάνατο νὰ τὴ χάσου* Ζήν. Β′ 308. **4**) (Προκ. γιὰ θηρίο) ἄγριος, αἱμοβόρος: *Τὴν ὥρα ὅπου ἐγεννήθηκες βλέπω μὲ τὸ κομπάσο πὼς ἀσκημότερο θεριὸ δὲ βρίσκεται εἰς τὸ δάσο* Ζήν. Α′ 102. Βλ. καὶ *ἀγριεμένος, αἱματοπότης, αἱμοχαρής, ἀνημέρωτος*. **5**) (Προκ. γιὰ ἠθικὸ παράπτωμα) σοβαρός: *Ἀμμὲ ἂν λάχη ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐπιάστην εἰς κανέναν ἄσχημον ἁμάρτημαν, ὥσπερ ἐμοιχείαν* Ἀσσίζ. 162^{30}. Βλ. καὶ *ἐγνοιανός*. **6**) Κακός, ἐσφαλμένος: *καὶ δώση ξόμπλι μετὰ σὲ πολλ' ἄσκημο στὴ χώρα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 806· *Ὅμως παρακαλῶ σου το ἀπὸ τὰ ὑψηλά σου νὰ δώσης εἰς τοὺς στίχους μου τοὺς ταπεινοὺς τ' αὐτιά σου, νὰ χαμηλώσης μὲ τὸν νοῦν σ' ἐκείνους καὶ ν' ἀργάζης εἴτι σφαλτὸν καὶ ἄσχημον εὑρίσκεις νὰ τὸ σάζης* Ἀχέλ. 62. Βλ. καὶ *ἄδικος* 3. **7**) (Προκ. γιὰ ροῦχα) παλιός, φθαρμένος: *τὴν νύκταν ὁποὺ περπατεῖ ἄσχημα ροῦχα βάνει* Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 72. **8**) Ἀδύνατος, κακόμοιρος: *Υἱέ μου, ἂν εἶσαι δυνατὸς κ' ἔχης πολλὴν ἀνδρείαν, βλέπε ἄσχημον καὶ ἀδύνατον μὴ τὸν καταφρονήσης* Διδ. Σολ. 127. Βλ. καὶ *ἀναποδογραμμένος, ἄπορος* Ι 6, *ἄτυχος* 1α, *ἄψυχος, κακορίζικος*. **9**) (Προκ. γιὰ δάκρυα, γιὰ νὰ δηλωθῆ ἔντονη λύπη): *φαντὰ θωροῦν τὰ μάτια μου σ' ἀρχοντικὰ μεγάλα* (παραλ. 1 στ.) *κι' ἄσκημα δάκρυα βγάνουσι* Στάθ. Α′ 110.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἀσχημία, ἀνήθικη πράξη: *ἂν λάχη ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐπιάστην εἰς κανέναν ἄσχημον ἁμάρτημαν, ὥσπερ ἐμοιχείαν, καὶ διὰ τὸν φόβον σηκώνουν του κανέναν*

πράγμαν ἀπὲ τὸ ἐδικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος, ἀκομὴ νὰ τοῦ ἔδωκεν ἀπὲ τὸ ἐδικόν τους διὰ τὸ ἄσκημον, ἔνι κρατημένος νὰ τὸ στρέψουν Ἀσσίζ. 163^{2-3}. Βλ. καὶ *ἀτυχία* 5β.

ἀσχημοσύνη ἡ, Προδρ. III 14 (χφφ. SA) (κριτ. ὑπ.), Ἀσσίζ. 186^{29}, 194^{2-3}, 415^{2}, 438^{16}, 439^{14}, 446^{27}, 484^{26}, Κορων., Μπούας 70, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [518].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσχημοσύνη*.

1) Ἄσχημη, ἀξιόποινη πράξη: *Καὶ τάπισα ὁ Ρομπέρτ ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέση μὲ τὸ κείμενον τὸν σὶρ Μιτζέλ, ἀποὺ τοιαύτην ἀσχημοσύνην καὶ τοιοῦτον παράπτωμαν ἔβαλεν ἐπάνω του* Ἀσσίζ. 194^{2-3}. Βλ. καὶ *ἀσχημία* 3α. **2**) Προσβολὴ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. I3): *Γιατὶ αὐτὸς ἠθέλησε τὸ χέρι του νὰ βάλη στοὺς ὑπηρέτας τοῦ ναοῦ κ' εἶν' ἁμαρτιὰ μεγάλη, ὅτι τὴν δόξαν καὶ τιμὴν καὶ τὴν μεγαλοσύνην τῶν ἱερέων βλάπτει την μὲ τέτοι' ἀσχημοσύνην* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [518]. Βλ. καὶ *ἀτιμία* 1β. **3**) Ἀνάρμοστη, ἀπρεπὴς πράξη: *Τὴν δὲ ψυχήν του μὲ χαρὰν ἔβαλ' εἰς ἁμαρτίαν καὶ δὲν θυμᾶται τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἱεροσύνην· ἀδιακρίτως σέβηκεν εἰς τέτοι' ἀσχημοσύνην* Κορων., Μπούας 70. **4**) Ἐξευτελιστικὴ πράξη: (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *ὅτι ἐκεῖνος ποτὲ νὰ μηδὲν λάβη τίποτες ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἀπάνω της ἄνευ μιᾶς οὐδὲ τιποτένης δικαιοσύνης καὶ ἀσχημοσύνης* Ἀσσίζ. 415^{2}. **5**) Πορνεία (Πβ. Ἀσσίζ. 187^{29-30}): *ἐὰν ἡ θυγατέρα ποιῆ ἀσχημοσύνην καὶ γίνεται τῶν πάντων* Ἀσσίζ. 439^{14}. Βλ. καὶ *ἀσωτία* 1β.

ἀσχήμων, ἐπίθ., Δούκ. 431^{18}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσχήμων*.

(Προκ. γιὰ θάνατο) οἰκτρός, ἀποτρόπαιος: *Πρῶτον αὐτοὺς ἐν πάλοις καθίησιν θάνατον ἀπάνθρωπον, ὀδυνηρὸν καὶ ἀσχήμονα* ὅ.π.

ἀσχημώνω· *ἀσκημωμένη,* Λίβ. Esc. 999, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *καὶ θυμωμένη*· βλ. Lambert (Λίβ. Esc. 999 κριτ. ὑπ.). Πβ. καὶ Λίβ. P 710-11, Λίβ. Ν 859-60.

ἀσχολάζω, βλ. *σχολάζω*.

ἀσχόλασις· *ἀσχόλασιν,* Wagn., Carm. σελ. 5, στ. 107, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀσχόλησις,* βλ. Σπαν. Α 108.

ἀσχόλαστα, ἐπίρρ., Λίμπον. 26, 59, 504, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 502· *ἀσκόλαστα,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 302^{16}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀσχόλαστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκόλαστα*).

Χωρὶς διακοπή, ἀκατάπαυστα, συνεχῶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀσκόλαστα* 1): *Ἀσκόλαστα δουλεύγασι ὁλημερνὶς καὶ νύχτα* Τζάνε, Κρ. πόλ. 302^{16}. Βλ. καὶ *ἀπαραιτήτως* 2, *ἀράδι* β.

ἀσχόλαστος, ἐπίθ., Λίμπον. 145· *ἀσκόλαστος,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 173^{5}, 178^{4}, 276^{3}, 277^{24}, 295^{7}, 322^{19}, 369^{13}, 415^{2}, 459^{25}, 471^{16}, 515^{6}, 520^{1}, 530^{4}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *σχολάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀσκόλαστος*).

α^{1}) Ἀσταμάτητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *τοῦτον τὸν ἀσκόλαστον θάνατον ποὺ θερίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 173^{5}· **α**^{2}) ἀτέλειωτος, ἀδιάκοπος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀσκόλαστος* 2): *τουφεκιὲς ἀσκόλαστες ἄκουα νὰ λαλοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 178^{4}. Βλ. καὶ *ἀκλινής, ἄλυτος* 2.

ἀσχόλημα τό, Λίβ. Sc. 1098, Λίβ. Ν 1916.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀσχόλημα.*

᾿Ασχολία, ἀπασχόληση (ἐδῶ ἐρωτικὴ) (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S): *Καὶ ἀπὲ τὸ χέριν μὲ κρατεῖ, ἤρξατο νὰ μὲ λέγη τῆς κόρης τ' ἀφηγήματα καὶ τ' ἀσχολήματά της* Λίβ. Ν 1916. Βλ. καὶ *ἀσχόλησις* 2α, *ἀσχολητικά, ἀσχολικά.*

ἀσχόλησις–ση ἡ, Σπαν. Α 108, Σπαν. Β 95, Σπαν. V 91, 101, Κομν., Διδάσκ. Δ 117, 128, Σπαν. Ρ 40, 44, Σπαν. (Λάμπρ.) V 101, Λόγ. παρηγ. Ο 725, Φλώρ. 506, 1022, 1036, 1521, 1541, 1640, 1668, 1673, 1721, Λίβ. Ρ 135, 574, 608, 1689, 1784, 2175, 2493, 2515, Λίβ. Sc. 1, 333, 780, 805, 850, 1087, 1112 (κριτ. ὑπ.), 1448, 1997, 2035, 2408, 2693, 2762, 3152, Λίβ. Esc. 1114 (κριτ. ὑπ.), 3167, Λίβ. Ν 245, 748, 1300, 1323, 1475, 1659, 1671, 1696, 1905, 1934, 2289, 3734, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 586, κριτ. ὑπ.)· *ἀσκόλησις,* Φλώρ. 825, 1510, Λίβ. Esc. 134, 846, 883, 1450, 1932, 2165, 2593, 3160, 3211, 3591, 3855, 3949, 4211.

᾿Απὸ τὸ *ἀσχολῶ.*

1α) Φροντίδα, ἀφοσίωση: *αὐτοῦ ὅπου ἠκούμπησες κ' ἐτάχθης νὰ δουλεύης ἔχε τιμὴν κι' ἀσχόλησιν καὶ καθαρὰν ἀγάπην* Σπαν. Β 95· βλ. καὶ *ἀδημονία* 2γ, *ἀκρίβεια* 1γ, *ἀναγραμμός, ἀφιέρωσις* 2, *ἔγνοια, ζάλη, λογισμός*· **β**) στοργή: *Στέργετε εἰς τὴν ἀσχόλησιν, ποσῶς μὴ ἀποδημῆτε· ἡ ἀναμονὴ καλὸν ἔναι, πληρώνει ἀκέραιον πράγμα* Λίβ. Sc. 1. Βλ. καὶ *πόθος.* **2α**) ᾿Ερωτικὴ ἔγνοια, φροντίδα: *θεωρῶ τὸ δακτυλίδιν σου καὶ ἄκουσον τί μὲ λέγει: Φόρει με, πόθου εἶμαι δεσμός, ἀγάπης εἶμαι πράγμα· κράτει με ὅτι ἀπ' ἀσχόλησιν φουδούλας ἀπεστάλθην* Λίβ. Sc. 805· *῾Ο Φλώριος ἔν' ὁ πόθος μου καὶ ἡ ἀσχόλησίς μου* Φλώρ. 1640· βλ. καὶ *ἀσχόλημα*· **β**) ἔρωτας: *τὰς μυριοτυραννήσεις μου μόνος ἂς τὰς λυποῦμαι καὶ τὰ ἔπαθα δι' ἀσχόλησιν ἐγὼ ἂς τὰ* (κριτ. ὑπ.) *πάσχω μόνος* Λίβ. Sc. 2408· βλ. καὶ *ἀγάπη* 1β, *ἀγάπησις* 2, *ἐρωτιά, ἐπιθυμία*· **γ**) ἐρωτικὴ ἐπιθυμία, λαχτάρα, πόθος: *περιπλεμένη ἐρωτικὰ μὲ ἀσχόλησιν μεγάλην καὶ τὴν ἐμὴν ἀσχόλησιν ἔταξεν ὡς ἀράχνην* Φλώρ. 1721. Βλ. καὶ *ἀγάπη* 1ε, *ἁμαρτία* 5β, *ἐπιθυμία, ἐρωτιά, φωτιά.* ᾿Εκφρ.: *σεβαίνω εἰς ἀσχόλησιν*=ἀρχίζω νὰ σκέφτωμαι ἐρωτικὰ (κάπ.): *πῶς εἰς τὴν ἀσχόλησιν ἐσέβηκες τῆς κόρης* Λίβ. Sc. 748. **3**) ᾿Ανακούφιση: *ἠγαλλιᾶτο εἰς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ εἰς τὰς εὐεργεσίας καὶ ἀσχολήσεις τῶν ἀνθρώπων* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 586, κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀλάφρωση, ἀπλοχωριὰ* 2, *ξεγκουσεμός.* **4**) ῎Ανεση: *προβοδὸν μ' ἐδώκασιν τὴν στράταν νὰ μὲ ὀρτώση, λιβαδωτὴν καὶ ὁμαλήν, δενδροαναγεμάτην, ἔχουσαν βρύσεις καὶ νερὰ καὶ ἄλλας ἀσχολήσεις* Λόγ. παρηγ. Ο 725. Βλ. καὶ *ἄδεια* 3, *ἀνάπαυσις* 1γ, *παράταξις.*

ἀσχολητικὰ τά· *ἀσκολητικά,* Λίβ. Esc. 2176.

᾿Απὸ τὸ οὐσ. *ἀσχόλησις.*

(᾿Ερωτικὲς) ἀσχολίες, μέριμνες: *ἀπὲ τὸ χέρι μὲ κρατεῖ, ἤρξατο νὰ μὲ λέγη τῆς κόρης τ' ἀφηγήματα καὶ τ' ἀσκολητικά της* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσχολικά.*

ἀσχολίζω· *'σκολίζω,* Μαχ. 190^{22}, 318^{6}, 328^{38}, 374^{34}, 484^{2}.

᾿Απὸ τὸν ἀόρ. τοῦ *ἀσχολῶ.* ῾Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 788.

1) (᾿Ενεργ. μτβ.) ἀπασχολῶ (κάπ.): *ἐσύραν βερετουνία ἀποὺ τὴν μίαν μερίαν νὰ 'σκολίζουν τοὺς λᾶς* αὐτ. 484^{2}. **2**) (Μέσ. ἀμτβ.) ἀπασχολοῦμαι: *ὁ ρήγας εἶναι 'σκολισμένος μὲ τὴν μάχην τῶν Γενουβήσων* αὐτ. 328^{38}. Βλ. καὶ *ἀσχολοῦμαι* 1, *ἀσχολῶ* 1.

ἀσχολικὰ τά, Λίβ. Ρ 1794.

᾿Απὸ τὸ *ἀσχολῶ.*

(᾿Ερωτικὲς) ἀσχολίες, μέριμνες: *ἀπὸ τὸ χέριν μὲ κρατεῖ καὶ ἤρξατο νὰ μὲ λέγη τῆς κόρης τὰ ἀφηγήματα καὶ τὰ ἀσχολικά της* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσχόλημα, ἀσχολητικά.*

ἀσχόλιση ἡ· *'σκόλιση,* Μαχ. 34^{17}.

᾿Απὸ τὸ *ἀσχολίζω-ἀσκολίζω.* ῾Ο τ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρ., Σακ., Κυπρ. Β' 788.

᾿Απασχόληση (῾Η σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρ., ὅ.π.): *ἔδωκέν τους ὁ Θεὸς 'σκόλισην καὶ τὸ παιδάκιν ὁ ἅγιος Διομήδιος ηὗρεν ἀδειάσην καὶ ἔκλεψεν τὴν ἁγίαν του κεφαλὴν* ὅ.π.

ἀσχολοῦμαι, Σπαν. Α 310, 444, 468, Σπαν. Β 421, Σπαν. Ρ 164, 224, Σπαν. (Λάμπρ.) V 332, 466, 490, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 46, Προδρ. Ι 213, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 65, ῾Ιερακοσ. 506^{7}, Διγ. (Trapp) Gr. 2120, 2841, 2875, Φλώρ. 1679, Λίβ. Ρ 575, Λίβ. Sc. 689, 825, 2934, Λίβ. Ν 723, 1589, 1716, 1934, 3537, ᾿Αχιλλ. Ν 1434, Δούκ. 61^{2}, 283^{10}, 373^{4}, Φαλιέρ., Λόγ. 98, 122, κ.π.ἀ.· *ἀσκολοῦμαι,* Λίβ. Esc. 847, 1791, 1907· *'σχολοῦμαι,* Διγ. Gr. VI 508, Βέλθ. 798, Λίβ. Ρ 1661, 1688.

῾Η λ. στὸν ᾿Αριστ., καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Συνήθως μὲ ἐμπρόθ. προσδιορ.) εἶμαι ἀπασχολημένος, καταγίνομαι (μὲ κ.) (῾Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀσχολέω* Ι· καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. *ἀσχολοῦμαι* 2): *αὐτὸς εἰς πόλεμον ἠσχολεῖτο* Δούκ. 61^{2}· *ἵνα μὴ... καὶ ἐπανέλθωσι πρὸς σέ, ἐμοῦ ἀσχολουμένου, καὶ προφανὴς ὁ κίνδυνος ἐκ τούτου μοι ἐπέλθη* Διγ. (Trapp) Gr. 2875. Βλ. καὶ *ἀσχολῶ* 1.
2α) (Μτβ.) περιποιοῦμαι, φροντίζω, νοιάζομαι (μὲ ἀγάπη) (Βλ. καὶ Χατζιδ., Βυζαντὶς 2, 1911-12, 516 καὶ ᾿Ανδρ., Προσφ. Κυριακ. 54-55): *᾿Ασχολουμένων τοιγαροῦν τῶν γυναικῶν καὶ πάντων* (παραλ. 1 στ.) *τοῦ βρέφους τῷ συμπτώματι καὶ τοῦ παιδὸς τῷ πάθει* Προδρ. Ι 213· *πῶς τὸ ἐκράτησα τὸ χαρτὶν καὶ πῶς τὸ ἀσχολήθην καὶ μετὰ ποίας μου τῆς χαρᾶς οὐκ ἠμπορῶ τοῦ λέγειν* Λίβ. Sc. 689· *᾿Αγάπα καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ τίμα κι' ἀσχολοῦ τους, ὅτι ὁ νόμος λέγει το* Σπαν. Α 310· βλ. καὶ *ἀγωνοῦμαι* 2β, *ἀναγράφω* 5, *ἀναθυμοῦμαι* 2β, *ἀναμάσσομαι, ἀναπαύω* Α' 1ε, *ἀνατρέφω* Α' 1β, *ἀποκρατῶ* Α7, *ἐγνοιάζομαι, κανακίζω, λογιάζω, σπουδάζω*· **β**) (μτβ.) ἐνδιαφέρομαι, δίνω προσοχή, χρησιμοποιῶ: *ἀφῆκεν την ὡς ἄχρηστον* (ἐνν. *τὴν βουλὴν τῶν γερόντων*), *οὐδὲν τὴν ἀσχολήθην* Σπαν. Α 444· βλ. καὶ *ἀναμνιάζω* 2, *ἀργάζω* 2, *κρατῶ*· **γ**) (μὲ τὴ λ. *νοῦς*) προσέχω καὶ περιμένω: *ἱστάμην δὲ ἐγὼ τηρῶν εἰ ἐγερθῆναι ἔχει. Καὶ ὡς ἐν τούτῳ μου τὸν νοῦν εἰς ὥραν ἠσχολούμην, λαθὼν με ὁ Φιλοπαππούς...* Διγ. (Trapp) Gr. 2841. Βλ. καὶ *ἀκοὴ* 2 φρ., *ἀνοικτὸς* 1α φρ. (3), *ἀντιπροσέχω, ἀπαντέχω* 1, 8, *βλέπω, στοχάζομαι.* **3**) (Προκ. γιὰ φιλοφρόνηση) ἀγκαλιάζω: *ἀσπασίως χαιρετοῦν, ἀλλήλους ἀσχολοῦνται* ᾿Αχιλλ. Ν 1434. **4α**) ᾿Αγαπῶ (κάπ.), εἶμαι ἐρωτευμένος (μὲ κάπ.): *Κοράσιον ἡλιογέννητον στρατιώτην ἀσχολεῖται* Λίβ. Sc. 825· βλ. καὶ *μυριορέγομαι, ὀρέγομαι, πιάνω* φρ., *πολυαγαπῶ*· **β**) ἀγκαλιάζω, φιλῶ ἐρωτικὰ (κάπ.): *ἀντὶ ἐμέναν κράτει το* (δηλ. τὸ *μαξιλάρι*), *φίλει, περίπλεκέ το, νόμιζε ὅτι εἶμαι μετὰ σὲ καὶ ἐμέναν ἀσχολεῖσαι* Λίβ. Sc. 2934· (κριτ. ὑπ.)· βλ. καὶ *ἀγκαλιάζω, ἀναγκαλίζω, ἀναπλέκομαι* 1, *ἀνασπάζομαι, περιλαμπάνω, φιλῶ*· **γ**) ἀγκαλιάζω, ἑνώνομαι (ἐρωτικά): *ὥσπερ κισσὸς εἰς τὸ δενδρόν, οὕτως περιεπλακῆκαν, γλυκοφιλοῦν ἐνήδονα, ἀλλήλως ἀσχολοῦνται* Φλώρ. 1679. Βλ. καὶ *ἀνταμώνω* ΙΙ Β' 3. **5**) (Μὲ αἰτ. προσ. καὶ ἀντ.) παρακαλῶ (κάπ. γιὰ κ.): *ἔπαρε μίσσον ἐξ ἡμῶν, τοῦτο 'σχολοῦμαί σέ το* Βέλθ. 798.

ἀσχολῶ, Λίβ. Ρ 884 (ἔκδ. *ἀπασχολῆσαι*· βλ. Λίβ. Sc. 1121 καὶ κριτ. ὑπ.), Λίβ. Sc. 1121, Νομοκ. 388^{23}.

Κατὰ μεταπλασμὸ ἀπὸ τὸ *ἀσχολοῦμαι.*

1) (᾿Αμτβ.) ἀπασχολοῦμαι (Πβ. τὴ μτγν. χρ., L-S, λ. *ἀσχολέω* ΙΙ): *νὰ μὴν ἀσχολῇ*

ὁ νοῦς του εἰς τὰ βιοτικὰ πράγματα μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν Νομοκ. 388[23]. Βλ. καὶ ἀσχολίζω 2, ἀσχολοῦμαι 1. **2**) (Προκ. γιὰ τὸν ἔρωτα) ἀπασχολῶ, καταλαμβάνω, κυριεύω (κἄπ.): *Τοῦ Ἔρωτος ἂν οὐ ψεύδεται τὸ στόμαν εἰς ἐσένα, οὐδὲ εἰς ἐμέναν νὰ ψευθῇ τὰ μὲ εἶπεν ἐν ὀνείρῳ. Ἄκουσε τί συνέβηκεν προτοῦ νὰ μὲ ἀσχολήσῃ* Λίβ. Sc. 1121. Βλ. καὶ ἁρπάζω Α4, βασιλεύω.

ἀσώματος, ἐπίθ. καὶ οὐσ., Φυσιολ. 356[19], Ἀλφ. (Μπουμπ.) IV 23.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσώματος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Ἐπίθ.) ποὺ δὲν ἔχει ὑλικὴ ὑπόσταση, ποὺ δὲν ἔχει σῶμα ἀνθρώπινο (Βλ. L-S στὴ λ. I, Lampe, Lex. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *Εἰ γὰρ ἀσώματος ὁ Χριστὸς τὸν δράκοντα ἀπώλεσεν, ἀντέλεγεν αὐτῷ ὁ δράκων ὅτι Θεὸς εἶ καὶ Σωτὴρ* Φυσιολ. 356[19]. **2**) (Οὐσ.) ἄγγελος (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. D): *Μαρία Κυριώνυμε, ὕμνος* (κατὰ χφ.· ἔκδ. *ἡμῶν*. Βλ. Κακουλίδη [Ἀλφ. σ. 85]) *τῶν ἀσωμάτων, χαῖρε πηγή, χαῖρε αὐλὴ τῶν λογικῶν προβάτων* Ἀλφ. (Μπουμπ.) IV 23. Βλ. καὶ *ἀγγελάκι, ἄγγελος, ἀρχάγγελος*. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπωνυμία τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ τοῦ ναοῦ τους (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): Notizb. 3, 18, 87.—Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): Ἱστ. πολιτ. 12[11], 16[12].

ἀσώνω, βλ. *σώνω*.

ἄσωστος, ἐπίθ., Rechenb. 68[4,5,7,8].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄσωστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν εἶναι πλήρης, δὲν εἶναι ἀκέραιος, ἐλλιπὴς (Πβ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ στὴ λ. 6): *Ζητῶ δὲ μαθεῖν πόσα σωστὰ ἐπῆρεν καὶ πόσα ἄσωστα* (ἐνν. κομμάτια) αὐτ. 68[4].

ἀσωτεύω, Ἀχμέτ, Ὀν. 89[11] (κριτ. ὑπ.).

Ἡ λ. τὸν 4. αἰ. μ.Χ. σὲ παπυρ. (L-S). Τὸ *ἀσωτεύομαι* ἤδη στὸν Ἀριστ. (L-S). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ζῶ ἔκλυτα· πορνεύομαι (Βλ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *εἰ δὲ ἄνδρα οὐκ ἔχει, ἀσωτεύουσα διαβιώσεται* ὅ.π.

ἀσωτία ἡ, Μανασσ., Χρον. 2020, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 529, Διγ. (Trapp) Esc. 178, Χούμνου, Π.Δ. XI 11, 55, Ἀλεξ. 1349, 2754, Σκλάβ. 160, Κορων., Μπούας 25, 44, Βίος ἁγ. Νικ. 180, Λεηλ. Παροικ. 471, Τζάνε, Κρ. πόλ. 431[16], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 123· *ἀσωτιά*, Φλώρ. 1763.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀσωτία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἡ ζωὴ τοῦ ἀσώτου, ἀκολασία, ἔκλυση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1. (Βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *ἦν δ' ἀσελγὴς καὶ βδελυρὸς καὶ πλήρης ἀσωτίας* Μανασσ., Χρον. 2020· βλ. καὶ *ἀσέλγεια* 2· **β**) παραστράτημα· πορνεία (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ποῖος νὰ εἶναι ὁ δοτὴρ καὶ ποῖος ἡ αἰτία ὁποὺ 'γλυσε τὰ τέκνα μου ἀπὸ τὴν ἀσωτία* Βίος ἁγ. Νικ. 180. Βλ. καὶ *ἀσχημοσύνη* 5. **2α**) Ροπὴ καὶ ἐπίδοση στὶς ἀπολαύσεις: *Καὶ θὲς νὰ δῇς ἡ ἀσωτία πῶς ἔν' κακῶν αἰτία, οἱ λαίμαργοι καὶ μέθυσοι πῶς χαλοῦν αὐθεντία* Κορων., Μπούας 44· **β**) βουλιμία: *Τότ' ἔκοψαν κ' ἐσούβλισαν κ' ἐβάλαν στὴν φωτίαν καὶ ὡς τὸ πρέπον φάγασι κ' οὐχὶ μὲ ἀσωτίαν* Κορων., Μπούας 25. **3α**) Παράνομη πράξη, παρεκτροπή, ἁμαρτία: *ἐβάλαν εἰς τὸ νοῦν καὶ ἄλλη ἀσωτία, νὰ πᾶν νὰ γδύσουν καὶ τὴν Παναγία* Λεηλ. Παροικ. 471· *Ἐδ' ἀνομιὰ τὴν ἔκαμαν, μεγάλη ἀσωτία, νὰ σφάξουν τὸν αὐθέντη τους, δὲν εἶχαν ἁμαρτία;* Ἀλεξ. 1349· βλ. καὶ

ἀθεσμοπραγία, ἀναισχυντία 2, *ἀσθένεια* 2γ, *ἀσχημάδι* 1, *ἀτόπημα*· **β**) κραιπάλη (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2): *ὡς ἤκουσεν ὁ Ἀβραὰμ τὴν τόσην ἀσωτίαν, ὁποὺ διὰ τὴν μέθην τοῦ κρασιοῦ, ὁποὺ 'τον ἁμαρτία...* Χούμνου, Π.Δ. XI 11. **4**) Ἄσκοπη πράξη: *τὸ κάλλος ἐμαραίνετον τῆς θαυμαστῆς τῆς κόρης, ὢ συμφορὰ καὶ θέαμα καὶ ἀσωτίας ἔργον!* Διγ. (Trapp) Esc. 178.

ἄσωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 887, Ἀσσίζ. 283[23], Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 1[15], Δούκ. 235[10], Πένθ. θαν.[2] 434, Ἱστ. πολιτ. 35[10], Βακτ. ἀρχιερ. 144.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄσωτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α[1]) Σπάταλος, ποὺ ξοδεύει τὰ χρήματά του σὲ βίο ἔκλυτο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁμοίως καὶ ἄσωτος, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποὺ ποντίζει τὸ ἐδικόν του καὶ τὰ πράματά του* Ἀσσίζ. 283[23]· *ὡς ἄσωτος ἀναλωτὴς κἂν πολυκτήμων πέλῃς* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 887· **α**[2]) (προκ. γιὰ τὴ ζωή) (Ἡ χρ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 1, 3): *ἐβίου ζωὴν ἄσωτον ἐν σπατάλῃ* Ἱστ. πολιτ. 35[10]. Ὡς οὐσ. (α) (ἀπὸ τὴν ἐκκλ. ἔκφρ. *ἄσωτος υἱός*): *δέξαι μας ὡς τὸν ἄσωτον, ἐπιστροφὴν αἰτοῦντας* Πένθ. θαν.[2] 434· (β) (νομ.) αὐτὸς ποὺ ἔχει τεθῆ σὲ κηδεμονία ἐξαιτίας τῆς σπάταλης καὶ ἔκλυτης ζωῆς του: *Ὁ ἄσωτος οὐ διατίθεται, οὔτε μαρτυρεῖ ἐν διαθήκῃ* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 1[15]. **2**) Ἀκόλαστος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὴν πρᾶξιν καὶ τὸν τρόπον δύσχρηστος, λάγνος, ἄσωτος καὶ παμβέβηλος* Δούκ. 235[10]. Βλ. καὶ *ἀσελγής*.

ἀσώτως, ἐπίρρ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 4[24], Μανούσ., Ἀνέκδ. πατρ. γράμμ. 4.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀσώτως* (L-S, λ. *ἄσωτος*).

α) Μὲ ἀσωτία (Βλ. καὶ L-S, ὅ.π. II): *Υἱὸς ὑπεξούσιος ἀσώτως πολιτευόμενος μὴ παραιτείσθω γάμον* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 4[23]· **β**) ἄνομα (Βλ. καὶ L-S, ὅ.π.): *τῇ ἁμαρτίᾳ ταύτῃ συζῶντες ἀσώτως καὶ μοιχικῶς* Μανούσ., Ἀνέκδ. πατρ. γράμμ. 4.

ἄτακτα, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 178[29], 179[5], Διγ. Ἄνδρ. 375[29], Νομοκ. 387[7], Χριστ. διδασκ. 416· *ἄταχτα*, Χρον. Γαλαξ. 213.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτακτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄταχτα*).

1) Χωρὶς τάξη (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1): *τὸ ἀσκέρι τῶν Ρωμαίων ἐδιαλύθηκε ἄταχτα* Χρον. Γαλαξ. 213. Βλ. καὶ *ἀσυντάκτως* 1. **2**) Ἀντικανονικά: *ἔφαγεν καὶ ἔπιεν ἄτακτα* Ἀσσίζ. 179[5]· *ὁ ἰατρὸς ἐγιάτρεψέν* (ἔκδ., χφ. *-ευψεν*) *τον ἄτακτα* Ἀσσίζ. 178[29]. **3**) Ἄπρεπα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἀφόβως γελοῦσιν ἄτακτα καὶ μετεωρίζονται ἐμπαθῶς καὶ τραγουδοῦσι καὶ χορεύουσι* Νομοκ. 387[7]· *ἐκεῖνος δὲ ἐπήδησεν ἄτακτα καὶ ἐβίαζε τὴν κόρην* Διγ. Ἄνδρ. 375[29]. Βλ. καὶ *ἀσυντάκτως* 2.

ἄτακτος, ἐπίθ., Σπαν. Α 157, 254, Σπαν. Β 158, Σπαν. V 159, Κομν., Διδασκ. Δ 199, Σπαν. V suppl. 8, Σπαν. (Λάμπρ.) V 169, 267, Μανασσ., Ἀρίστ. I ε' 50 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 102[7]], Μανασσ., Χρον. 6154, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 576, Παράφρ. Μανασσ. 312, Ἀσσίζ. 105[28], 178[28], Διγ. (Trapp) Gr. 2046, 2731, Διγ. (Trapp) Esc. 1555, Διγ. Ζ 1772, 2265, 2672, 3273, 4196, Ὡροσκ. 41[23], Ἀνακάλ. 47, Θρ. ἁλ. 24, Μαχ. 140[9-10], Σφρ., Χρον. μ. 132[25], Διαθ. Ἀλ. 255[1], Ψευδο-Σφρ. 512[12], Ἀχέλ. 2504, Ἀλφ. καταν. 63, Διγ. Ἄνδρ. 362[15], 372[9], 386[7], Βακτ. ἀρχιερ. 213, Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 10, Τζάνε, Κρ. πόλ. 84[1].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτακτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄταχτος*).

1) Ἀκατάστατος (Πβ. L-S στὴ λ. I2, II2· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *οἱ ἄνεμοι ὀξεῖς καὶ ἄτακτοι* Ὡροσκ. 41[23]· *ἰδὼν τὸν τούτων διωγμὸν ἄκαιρον καὶ ἄπρακτον καὶ ἄτα-*

κτον... ἐπιστρέψας κατ' αὐτῶν, ἔτρεψε καὶ ἐδίωξεν αὐτοὺς Σφρ., Χρον. μ. 132^{25}. **2**) 'Αντικανονικός, παράνομος (Πβ. L-S στὴ λ. II1): εἶχεν ἀπὸ τὸν ῥῆγα πογέριν νὰ σωρεύγη τους εἰσσόδους τοὺς ἀτάκτους Μαχ. 140^{9-10}· Νεότης πᾶσα ἀληθῶς ματαιότης ὑπάρχει, ὁπηνίκα πρὸς ἡδονὰς ἐκτείνει τὰς ἀτάκτους Διγ. (Trapp) Gr. 2046· οὐδὲν ἠμπόρεσεν νὰ βαστάξῃ τοιοῦτον ῥιζικὸν καλὸν καὶ τόσην εὐημερίαν τῆς τύχης, ἀμὴ ἤθελεν νὰ πολεμῆ ἄτακτα ἔργα Παράφρ. Μανασσ. 312. Βλ. καὶ ἄθεσμος, ἄτοπος. **3**) Ποὺ παραβαίνει κ.: Πάντα ὅσα διεταξάμην περὶ τοὺς ἐπιβούλους καὶ ἀτάκτους ἀνθρώπους Διαθ. 'Αλ. 255^{1}. **4**) 'Απειθάρχητος (Πβ. L-S στὴ λ. II1): ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἄτακτοι σὰν ὄρνιθες ἐμπῆκαν μὲ τοὺς καλοὺς Χριστιανοὺς καὶ ὅλ' ἀνακατωθῆκαν 'Αχέλ. 2504· ἕνα καλὸν παιδευτήριον, ὁποὺ νὰ παιδεύουσι τοὺς ἀτάκτους τοὺς πταίστας Βακτ. ἀρχιερ. 213. Βλ. καὶ ἄπιστος Α1γ. **5**) 'Αναιδής, θρασύς, βίαιος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): πῶλον παραζηλοῦντα καὶ πωλικὰ σκιρτήματα καὶ λακτισμοὺς ἀτάκτους Μανασσ., Χρον. 6154· καὶ θέση πόδαν ἄτακτον εἰς τὸν ἐμὸν αὐχένα· (εἰς βασιλέως τράχηλον δὲν πρέπει ποὺς ἀνόμου) 'Ανακάλ. 47· ὡς ἄτακτο στὸ ὕστερο μὲ διώξῃ ἡ ἀρχοντιά σου Λεηλ. Παροικ. 'Αφ. 10· Μὴ χρᾶσαι λόγον ἄτακτον ἀκαίρως, ἀπαιδεύτως Σπαν. (Λάμπρ.) V 267. Βλ. καὶ ἀδιάκριτος 2β, ἀδιάντροπος, αὐθάδης, αὐθέκαστος 1α. **6**) Ληστής, «ἀπελάτης»: νὰ ἀφανίσῃ τοὺς ἀτάκτους ἐκείνους, ὁποὺ ἐκαταπατοῦσαν τοὺς τόπους του Διγ. ῎Ανδρ. 362^{15}. Βλ. καὶ ἀρχιληστής.

ἀτακτοσύνη ἡ, Γεωργηλ., Θαν. 400

'Απὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄτακτος καὶ τὴν κατάλ. -σύνη. 'Η λ. καὶ στὸ ποντιακὸ ἰδίωμ. (ΙΛ, λ. ἀταχτοσύνη).

'Αταξία (ἠθικά): Τὰ νεωτικὰ σκιρτήματα καὶ τὲς ἀτακτοσύνες (παραλ. 1 στ.) ἄσχημον ἔνι, πίστευσον, ὁ γέρος νὰ γυρεύγῃ ὅ.π. Βλ. καὶ ἀταξάδα 1.

ἀτακτῶ, ῎Εκφρ. ξυλοκ. 16^{9}, Δούκ. 147^{3}, 283^{2}, Δοκειαν. 248, Συναδ., Χρον. 53, Μανούσ., 'Ανέκδ. πατρ. γράμμ. 70, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 55^{5}, 'Ηπειρ. 258^{3}.

Τὸ ἀρχ. ἀτακτέω. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀταχτῶ).

1) Βρίσκομαι σὲ ἀταξία: ἀνεμουμένης τῆς κόμης καὶ ἀτακτούσης τῷ πνέοντι ῎Εκφρ. ξυλοκ. 16^{9}. **2**) Κάνω ἀταξίες, φέρομαι μὲ ἀπρέπεια: ἐν μιᾷ τῶν ἑορτῶν μεθύοντα ὁ ῥάπτης ἰδὼν τὸν παῖδα καὶ πάνυ ἀτακτοῦντα... Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 55^{5}. Βλ. καὶ ἀποτσιπώνομαι. **3**) Κάνω παράβαση (Πβ. L-S στὴ λ. 1): δὲν τοὺς ἄφηνεν νὰ πλεονεκτοῦν καὶ νὰ ἀτακτοῦν καὶ οἱ ἄτακτοι σπαχῆδες πολλὰ τὸν ἐφοβοῦνταν Συναδ., Χρον. 53. **4**) Αὐθαιρετῶ: ὑπέροφρυς ὢν καὶ ἀλαζών... ἀτακτεῖ καὶ πολλὰ ἄτοπα πράττει, τοῖς ἱερεῦσι μὴ προσήκοντα Μανούσ., 'Ανέκδ. πατρ. γράμμ. 70. Βλ. καὶ ἀτάκτως 4. **5**) Στασιάζω ('Η σημασ. καὶ στὸν 4. αἰ., L-S στὴ λ. 3): ἀτακτήσας μετὰ χρόνου ἱκανοῦ παρέλευσιν ἐφυλακώθη 'Ηπειρ. 258^{3}· ἵνα μὴ ὁ συρφετώδης ὄχλος ἀτακτήσας ἀφηνιάσῃ, ἔθος γὰρ ἦν αὐτοῖς ἐν ταῖς ἀλλαγαῖς τῶν ἡγεμόνων ἐνεργεῖν στάσιν Δούκ. 283^{2}.

ἀτάκτως, ἐπίρρ., 'Ιερακοσ. 378^{32}, Δούκ. 107^{12}, ῎Εκθ. χρον. 10^{16}, 64^{11}, 'Ιστ. πολιτ. 14^{2}, 70^{14}, 75^{1}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. ἀτάκτως (L-S, λ. ἄτακτος).

1) Χωρὶς τάξη (Πβ. L-S, ὅ.π. Β1 καὶ ΙΛ, λ. ἄταχτα 1): τὰς δὲ τριήρεις ἐγγὺς τῆς ἀκροπόλεως ἑλκύσαντες φύρδην καὶ ἀτάκτως εἰσήρχοντο Δούκ. 107^{12}. Βλ. καὶ ἀσυντάκτως 1. **2**) 'Ανώμαλα (Πβ. L-S, λ. ἄτακτος Β2): τὰ τῆς ἐκκλησίας πατριαρχείου ἀτάκτως καὶ ὡς οὐκ ἔδει φερόμενα διὰ τὸ τοὺς κρατοῦντας δώροις κάμπτεσθαι 'Ιστ. πολιτ. 70^{14}. **3**) Χωρὶς εὐπρέπεια, ἄπρεπα (Πβ. L-S, ὅ.π. Β1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2):

οἱ μεθύοντες τῶν ἀνδρῶν σκιάζονται τὸ τῆς ψυχῆς λογιστικὸν καὶ ἀτάκτως φέρονται 'Ιερακοσ. 378^{33}. Βλ. καὶ ἀσυντάκτως 2, ἄτοπα. **4**) Φρ. ἀτάκτως ποιῶ=αὐθαιρετῶ: ἐπὶ προφάσει ὅτι ἐγένοντο δῆθεν αἴτιοι καὶ ἐστασίασαν ἐν 'Αμασίᾳ οἱ γενίτσαροι καὶ ὅτι ἀτάκτως ἐποίησαν καὶ ἐπλησίασαν αὐτοὺς τότε αὐτῷ καὶ ἐζήτουν δωρεὰς 'Ιστ. πολιτ. 75^{1}.

ἀτάντ, ἐπίρρ., 'Ασσίζ. 463^{23}.

Τὸ μεσν. γαλλ. ἐπίρρ. *atant* (=τότε, ἐν τούτοις, λατ. *ad tantum*).

Δηλαδή: ἀμμὲ ἐὰν ὁ σκλάβος οὗ ἡ σκλάβα ἀπεθάνῃ παρὰ τοῦ ῥηθέντος δαρμοῦ καὶ ἐκεῖνος ὁποὺ τὸν ἔδερεν ἔνι μαρτυρημένος, τουτέστιν ἔνοχος, ἀτάντ μὲ καλοὺς μάρτυρας ὅ.π. Βλ. καὶ ἤγουν.

ἀταξάδα ἡ, Πανώρ. Πρόλ. 29, Γ' 295.

'Απὸ τὸ οὐσ. ἀταξία καὶ τὴν κατάλ. -άδα. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Αταξία (ἠθικά) (Πβ. ΙΛ): θαρρεῖς κι' ὀγιατ' ἐγέρασες κ' ἐσὺ καὶ τσ' ἀταξάδες δὲν ἄφηκες τσὶ πρῶτες σου πὼς εἶν' ἐτσὰ κ' οἱ γράδες; αὐτ. Γ' 295. Βλ. καὶ ἀγγέλημα, ἀτακτοσύνη. **2**) Σύγκρουση κοινωνική, ἀνωμαλία: κοινὰ 'σανε τὰ σπέρνασι, κοινὰ τὰ 'πωρικά τως. Δὲν ἐγνώριζα διαφορές, σύγχυσες κι' ἀταξάδες, μά 'σανε δίχως ἀτυχιὲς καὶ δίχως πελελάδες αὐτ. Πρόλ. 29. Βλ. καὶ ἀντιμάχησις, ἀποστασία, ἀταξία 5, σύγκρουση, συναπάντημα.

ἀταξία ἡ, 'Ασσίζ. 153^{9}, 333^{9}, Θεολ., Τζίρ. 356^{22}, ἔγγρ. τοῦ 1362 (Μακεδονικὰ 5, 1961/63 ⟨1963⟩ 139), Μαχ. 650^{33}, Σφρ., Χρον. μ. 126^{4}, Θησ. (Foll.) I 80, Θησ. Β' [74^{6}], ς' [50^{4}], Ζ' [27^{4}], ῎Εκθ. χρον. 56^{1}, Κορων., Μπούας 41, Κώδ. Χρονογρ. 50, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 403, 'Ιστ. Βλαχ. 245, 704, Διγ. ῎Ανδρ. 405^{26}, Διγ. Ο 2906· ἀταξιά, 'Ερωτοπ. 377, Θησ. (Foll.) I 128, Θυσ.^{2} 792.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀταξία. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) ῎Ελλειψη τάξης (Πβ. L-S στὴ λ. 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): τὲς λαβωμένες ὅλες τους μὲ καλοσύνη ἀφῆκαν νὰ πᾶσιν ὅθεν χρήζουσιν, χωρὶς καμιὰ ἀταξίαν Θησ. (Foll.) I 80· πολλὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν καταγνοὺς ἐπὶ τῇ ἀταξίᾳ καὶ ἀδικίᾳ τῇ συνοικούσῃ σε Θεολ., Τζίρ. 356^{22}. **2α**) 'Ακαταστασία, ἀνωμαλία (Πβ. L-S στὴ λ. 2, 3): ἡ ἀταξία τοῦ καιροῦ ἔγγρ. τοῦ 1362· **β**) ἀντικανονικότητα: δὲν ἐδόθηκε τῶν γυναικῶν στρατεία, πολέμους, μάχας νὰ κρατοῦν· ὅτ' εἶναι ἀταξία νὰ διηγείρουν πόλεμον καὶ νὰ γενοῦν σερδάροι 'Ιστ. Βλαχ. 704. **3**) Παράβαση, παράπτωμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): Φέρε μου ἐπὰ τὰ χέρια σου, τὰ ποδαράκια ἀντάμα ποὺ κοπελλίστικη ἀταξιὰν ἀκόμη δὲν ἐκάμα Θυσ.^{2} 792· Εἰπὲ τὲς καλοσύνες μου καὶ πὲ τὴν ἐλικιάν μου, τὴν ἀταξιὰν τὴν ἔκαμα μηδὲν τὴν 'μολογήσῃς 'Ερωτοπ. 377· ἐὰν ἤθελεν βουληθῇ ποτὲ τινὰς νὰ κάμῃ τίποτες ἀταξίαν, ἐκεῖνος παρευθὺς ἐθανάτωνέ τον Διγ. ῎Ανδρ. 405^{26}. Βλ. καὶ ἀπολακτισμός. **4**) 'Απρέπεια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): ἐκεῖ τοὺς ἀποδέχθησαν μετὰ χαρᾶς γυναῖκες καὶ ταπεινὰ ἐπερίλαβαν τὴν πόλιν διὰ ἐδική τους, διχὼς νὰ ποίσουν ἀταξιὰν καμιᾶς ἐκ τὴν τιμή τους Θησ. (Foll.) I 128. Βλ. καὶ ἀτόπημα. **5**) Ταραχή, στάση (Πβ. L-S στὴ λ. 1): μήπως καὶ μάθουν διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ κάμουν ἀταξίας καὶ δυναστείας Κώδ. Χρονογρ. 50. Βλ. καὶ ἀκαταστασία α, ἀνακατωμὸς 2, ἀντιμάχησις, ἀποστασία, ἀταξάδα 2, μαλιά, παρατροπή, σάλαγος, συναπάντημα, σύγχυση.

ἀταπείνωτος, ἐπίθ., Μανασσ., 'Αρίστ. II 85 [=Μανασσ., 'Αρίστ. (Mazal) 85^{5}], Μανασσ., Χρον. 5745, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 26.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀταπείνωτος. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ.).

1) Ὑπεροπτικὸς στὸ φρόνημα, ὑπερήφανος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ψυχὴ γὰρ ἀταπείνωτος, ὑπέροφρυς καρδία ἀντιφερίζει καὶ Θεοῦ τοῦ μεγαλοδυνάμου* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 26. **2**) Ἀκούραστος (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *καμάτοις ἀταπείνωτος, ἄκμων στερρὸς εἰς πόνους* Μανασσ., Χρον. 5745.

ἀτάρακτος, ἐπίθ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [257].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀτάρακτος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. ἀτάρακτος).

Γαλήνιος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *εἰς λιμιών' ἀτάρακτον τσ' ἀγάπης του* ὅ.π. Βλ. καὶ ἄσπρος 3, ἀτάραχος, ἄτυχος 10.

ἀτάραχος, ἐπίθ., Σταφ., Ἰατροσ. 25^{3}, Μανασσ., Χρον. 2651, 3444, Ἰατροσ. 25^{7}, Ἱερακοσ. 355^{5}, Ἀχιλλ. Ο 115, Δούκ. 163^{21}, Σοφιαν., Παιδαγ. 110.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Γαλήνιος, ἥσυχος, ἀνενόχλητος (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ ζῇς ἀποτουνῦν ἀτάραχος διόλου* Ἀχιλλ. Ο 115· *ἀντὶ κυμάτων καὶ βρασμῶν ἐγέλασεν εὐδία καὶ πέλαγος ἀτάραχον ἐπλέετο τοῦ βίου* Μανασσ., Χρον. 3444· *ἐτελεύτησεν ἀποδοὺς τὸ χρέος ἀτάραχον* Δούκ. 163^{21}. Βλ. καὶ ἀναπαύω Β1α, 4, ἀνέγνοιος, ἄνετος 1, ἀνενόχλητος 2, ἀπείρακτος, ἀσκανδάλιστος.

ἀταράχως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 359^{5}, $504^{19,25}$, Δούκ. 165^{9}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. ἀταράχως.

Ἤρεμα, ἥσυχα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *κάθισον αὐτὸν ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ, ἵνα ἀταράχως τὴν νύκτα ἕξῃ* Ἱερακοσ. 359^{5}· *τῇ συνήθει ἕδρᾳ τοῦτον κάθισον ἀταράχως καὶ ἄνευ ὀχλήσεως* Ἱερακοσ. 504^{25}· *οὐκ ἀταράχως, οὐδ' ἄνευ ζάλης εἰσῆλθεν, ἀλλὰ μετὰ πολλοῦ τοῦ θορύβου καὶ μεγάλης ζημίας* Δούκ. 165^{9}. Βλ. καὶ ἀραθύμως, σιγανά.

ἄταφος, ἐπίθ., Θρ. ἁλ. 39, Δούκ. 167^{32}, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 160^{5}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 138^{12}, 160^{4}, 197^{13}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄταφος. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ.).

Ἄθαφτος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι· καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐκείτουντάνε ἄταφοι κ' ἤτουν γεμάτοι οἱ κάμποι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 160^{4}.

ἄταχτα, ἐπίρρ., βλ. ἄτακτα.

ἀτεκνεύ(γ)ω, Πεντ. Γέν. XXXI 38, XLII 36, XLIII 14, Λευιτ. XXVI 22, Δευτ. XXXII 25.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. ἄτεκνος.

Α' (Ἀμτβ.) **1**) Χάνω τὸν ἀπόγονο ἀπὸ πρόωρο τοκετό: *τὰ γίδια σου δὲν ἀτέκνεψαν* αὐτ. Γέν. XXXI 38. **2**) Χάνω τὰ παιδιά μου: *ἐγὼ χαθὼς ἀτέκνεψα, ἀτέκνεψα* αὐτ. Γέν. XLIII 14. Βλ. καὶ ἀποτεκνώνομαι. **Β'** (Μτβ.) κάνω κάπ. ἄτεκνον (Πβ. L-S, λ. ἀτεκνέω): *ἐμὲν ἀτεκνέψετε* αὐτ. Γέν. XLII 36· *νὰ ἀποστείλω εἰς ἐσᾶς τὸ ἀγρίμι τοῦ χωραφιοῦ καὶ νὰ ἀτεκνέψῃ ἐσᾶς* αὐτ. Λευιτ. XXVI 22.

ἀτεκνία ἡ, Διγ. (Trapp) Gr. 3318, Διγ. Ζ 4027.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ἔλλειψη τέκνων (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S· καὶ σήμ.): *Ἓν μόνον τούτων τὰς ψυχὰς ἐλύπει καθ' ἑκάστην, ἀτεκνίας ἡ ἄσβεστος καὶ δεινοτάτη φλόγα* Διγ. (Trapp) Gr. 3318.

ἄτεκνος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 8^{95}, Ἀχιλλ. Ν 62, Ἀχιλλ. Ο 32, Ἰμπ. 42, Ἰμπ. (Legr.) 40, Πεντ. Γέν. XV 2, XXV 21, XXIX 31, Ἔξ. XXIII 26, Λευιτ. XX20, Δευτ. VII 14.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄτεκνος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν ἀπέκτησε τέκνα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Σαράντα χρόνους εἴχασιν τὸ ἀνδρόγυνον ἐκεῖνον· ἄτεκνοι ἐδιάβησαν τοὺς χρόνους τοὺς τοιούτους* Ἰμπ. 42· **β**) στεῖρος (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. Ι καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ μὴν εἶναι εἰς ἐσὲν ἄτεκνος καὶ ἄτεκνη καὶ εἰς τὸ χτῆνο σου* Πεντ. Δευτ. VIII 14.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἀτεκνία: *λυπεῖ με τὸ ἄτεκνον, τρώγει μου τὴν καρδίαν* Ἀχιλλ. Ν 62.

ἀτεκνῶ, Μανασσ., Χρον. 3704.

Τὸ μτγν. ἀτεκνόω. Πβ. τὸ σημερ. ἀτεκνωμένος = ἄτεκνος, στεῖρος (Βαγιακάκ., Ἀθ. 65, 1961, 194 καὶ ΙΛ, λ. ἀτεκνωμένος).

Στερῶ κάπ. ἀπὸ τὸ τέκνο του: *ἡρπάζοντο βοσκήματα, μητέρες ἠτεκνοῦντο* ὅ.π.

ἀτέλεια ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 5^{10}, Ε' 5^{1}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀτέλεια. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ καὶ Δημητράκ.).

1) (Νομ. προκ. γιὰ διαθήκη) ἔλλειψη τελειότητας ἢ πληρότητας, ἐγκυρότητας (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. σ. 288 σημ. 2]): *Ταῖς διαθήκαις τρία πάθη παρενοχλεῖ, οἷον ῥῆξις, ἀκυρωσία καὶ ἀτέλεια* αὐτ. Ε' 5^{1}. **2**) Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τέλη, φόρους, κλπ. (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 4): *Ἡ προσώποις διδομένη ἀτέλεια οὐ διαβαίνει εἰς κληρονόμους* αὐτ. 5^{1}. Βλ. καὶ ἀφροντισία.

ἀτελείωτος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 367^{10}, Ἱερόθ. Ἀββ. 336, Βακτ. ἀρχιερ. 159, 164, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [559]· ἀτέλειωτος, Ροδολ. Ε' [356].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ δὲν τελείωσε (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Περὶ κτίσεως μοναστηρίου ἀτελειώτου, ὅπου ἀπέθανεν ὁ κτήτωρ καὶ δὲν τὸ ἐτελείωσε* Βακτ. ἀρχιερ. 159· *ἔμεινεν ἀτελείωτη ἡ ὑπόθεσις τοῦ ζητήματος, ὡς φαίνεται εἰς τὸ ὀφίκιον τῆς κοινότητος* Ἱερόθ. Ἀββ. 336· **β**) (προκ. γιὰ διαθήκη) «ἀτελής», μὴ ἔγκυρος: *Περὶ λεγάτου ἀτελειώτου διαθήκης* Βακτ. ἀρχιερ. 164· βλ. καὶ ἀσύστατος 3. **2**) Ἄπειρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ζωὴ λοιπό 'ναι ὁ θάνατος κ' ἡ ζήση θάνατός μου, ...ἀτέλειωτος... ὁ καημός μου* Ροδολ. Ε' [356]. Βλ. καὶ ἀναρίθμητος γ, ἀτελεύτητος β. **3**) (Προκ. γιὰ τὴ φύση) ἀτελής: *Ὦ φύσις ἀτελείωτη, τόσον σκληρὴ θὲς νά 'σαι* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [559].

ἀτελεύτητος, ἐπίθ., Στ. Ἀδὰμ 18, Διγ. (Trapp) Gr. 798, Διγ. Ζ 1081, Πένθ. θαν.^{2} 551, Χρον. σουλτ. 89^{34}, Δωρ. Μον. XXXIV, Ἱστ. Βλαχ. 1934, Διακρούσ. 119^{17}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀτελεύτητος.

α) Αἰώνιος (Ἡ σημασ. ἤδη στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. Ι2): *ζωὴν τὴν ἀτελεύτητον τοῦ μέλλοντος αἰῶνος* Διγ. (Trapp) Gr. 798· *ὑπῆγαν εἰς τὸν Τάρταρον καὶ τοῦ κλαθμοῦ τὸν τόπον καὶ (ἔκδ. καὶ 'ς) σκότος ἀτελεύτητον ἐκεῖ νὰ κατοικοῦσι* Πένθ. θαν.^{2} 551· βλ. καὶ ἀδιάδοχος, ἀκατάλυτος, ἄλυτος 2, ἀμάραντος 2, παντοτινός· **β**) ἄπειρος: *εἰς θλῖψιν ἀτελεύτητον καὶ πόνους βαρυτέρους* Στ. Ἀδὰμ 18. Βλ. καὶ ἀναρίθμητος γ, ἀτελείωτος 2.

ἀτελής, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 13^{32}, Ε′ 5^{4}, 11^{27}, Σφρ., Χρον. μ. 4^{25}, Ψευδο-Σφρ. 206^{38}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀτελής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ).

1) (Προκ. γιὰ διαθήκη) ἄκυρος (Βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε′ 5^{1} σημ.]): *Αἱ δὲ ἀτελεῖς* (ἐνν. *διαθῆκαι*) *κατὰ ε′ τρόπους γίνονται. Καὶ πρῶτος μὲν τρόπος ἐστίν, ὅταν μὴ παρόντων ἑπτά* ... Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε′ 5^{4}. Βλ. καὶ *ἀτελείωτος* 1β. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ποὺ δὲν ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματά του: *Ἡ γυνή, τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος, οὐκ αἰτοῦσα ἐπίτροπον τοῖς τέκνοις αὐτῆς, ἀτελὴς μήτηρ γίνεται, τουτέστιν οὐ δύναται ἔχειν τῶν μητέρων τὰ δίκαια* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 13^{32}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἔλλειψη ὁλοκλήρωσης (Πβ. Lemerle, Saint Athanase 68): *τὸ τῆς ἡλικίας μου ἀτελὲς* Σφρ., Χρον. μ. 4^{25}.

ἀτελώνητος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 5^{19}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀτελώνητος*. Πβ. τὸ σημερ. *ἀτελώνιστος* (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ἀντικ.) ποὺ δὲν πληρώνει τελωνειακὸ δασμὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S· πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *εἰ δὲ ἀπὸ Ρωμαίων ἐπὶ τὰ οἰκεῖα βαστάζουσιν, ἔστωσαν ἀτελώνητα* ὅ.π.

ἀτένα ἡ, βλ. *ἀντένα*.

ἀτενής, ἐπίθ., Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50, Καλλίμ. 460.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀτενής*.

(Προκ. γιὰ βλέμμα) ποὺ εἶναι προσηλωμένος (Ἡ χρ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. Ι1): *ἀπολύουσιν ἀτενὲς ἐκεῖ τὸ ὄμμα* Παντεχνῆ, Κυνηγ. 50· (ἐπιρρημ.) *ἔβλεπεν μόνον ἀτενές, ἵστατο μόνον βλέπων* Καλλίμ. 460.

ἀτενιάζω, Ἀσσίζ. 86^{6}, 98^{22}, 101^{20}, 230^{28}· *'τενιάζω*, Ἀσσίζ. 98^{4}, 229^{6}, 230^{21}, 478^{24}, $480^{9,16}$, 481^{7}.

Ἀπὸ τὸ γαλλ. *tenir* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67).

Κρατῶ σὲ περιορισμό, φυλακίζω: *ἐκεῖνος ὁποὺ ἔνι κρατούμενος τενιασμένος ὅτι ἔδερεν ἄλλον, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ρ′ πέρπυρα* αὐτ. 480^{9}· *τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποὺ ἔνι κρατημένος, τὸ λέγουν τενιασμένος* αὐτ. 230^{21}. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω* 6α, β.

ἄτεχνος, ἐπίθ., Ἱερακοσ. 360^{4}, 365^{21}, Δούκ. 239^{25}, Φορτουν. Ἀφ. 9, 39.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτεχνος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ πράγμα) κακοφτιαγμένος (Βλ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀνὲν καὶ βρίσκεται ἄτεχνη* (ἐνν. ἡ κωμωδία) *καὶ χοντροκαμωμένη καὶ ἀπὸ ποιητικὲς στολὲς γδυμνὴ καὶ ρημασμένη* Φορτουν. Ἀφ. 39. Βλ. καὶ *ἄτσαλος* 4. **2**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἀνεπιτήδειος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἐγὼ ὁποὺ 'μαι ἀγράμματος, δειλιὸς καὶ ἄτεχνος τόσα, μὲ σκουριασμένη καὶ τσευδὴ καὶ μπερδεμένη γλώσσα* Φορτουν. Ἀφ. 9.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ἀνεπιτηδειότητα: *εἰδὼς τὸ ἄτεχνον αὐτοῦ καὶ ἀστράτευτον μετέστησε τὰ στρατεύματα* Δούκ. 239^{25}.

ἀτεχνῶς, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 357^{12}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀτεχνῶς*.

Χωρὶς τέχνη, ἀδέξια: *ἀπὸ τῆς χειρὸς ἀτεχνῶς ἐκπεμφθεὶς* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁπλῶς* 1α.

ἄτζα ἡ, βλ. *ἄντζα*.

ἀτζαμὴς ὁ, Τάξ. πόρτ. 51, Τζάνε, Κρ. πόλ. 508^{4}· *ἀτζάμης*, Ἐκθ. χρον. 32^{5}· *'τζαμής*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 548^{2}.

Τὸ ἀραβοτουρκ. οὐσ. *acemi* (*azami*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ ἄλλους τ. τῆς λ. βλ. Baştav (Τάξ. πόρτ. σ. 28) καὶ Mor., Byzantinot. Β′ 77-8.

Ἐπιστρατευμένο χριστιανόπουλο (αἰχμάλωτο σὲ τουρκικὰ χέρια) γιὰ συμπλήρωση κενοῦ στὸν τουρκικὸ στρατὸ (Βλ. Baştav [Τάξ. πόρτ. σ. 28]): *Καὶ τὸ ν' ἀπεθάνῃ* (ἔκδ. *τῶν' ἀπεθάνῃ*) *τινὰς ἐξ αὐτούς, πάραυτα τῶσε δίδουν ἀπὸ τοὺς ἀτζαμῆδες εἰς τόπον τοῦ ἀπεθαμένου διὰ νὰ εἶναι πάντοτε σωστοὶ* Τάξ. πόρτ. 51. *Ἔξω μπασάδες πέφτουνε, σπαχῆδες ἀπομεῖναν, ἀγάδες καὶ τσαούσηδες νεκροὶ στὴν γῆν ἐμεῖναν* (παραλ. 1 στ.), *Τοῦρκοι μὲ δίχως 'φίτσια, ὁποὺ 'ταν ἀτζαμῆδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 508^{4}. *Οἱ ἐκκλησιὲς θ' ἀλλάξουνε καὶ θὰ γενοῦ σμαΐδες κι' ἀντὶς δασκάλους καὶ σοφοὺς θὰ μπούσινε 'τζαμῆδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. 548^{2}.

ἀτζαμογλάνης ὁ, Ὀνόμ. πυλ. 468^{2}.

Τὸ ἀραβοτουρκ. *azami-oglan* (=νεαρὸς ἀκόλουθος τοῦ σουλτανικοῦ ἀνακτόρου).

Νέος ἐπιστρατευμένος στὸν τουρκικὸ στρατό (Βλ. Mor., Byzantinot. Β′ 78 καὶ Βακαλόπουλο, Ἑλλην. 13, 1954, 288): *οἱ ἀτζαμογλάνηδες οἱ αὐθεντικοὶ ὁποὺ εἶναι ὑποτεταγμένοι νὰ δουλεύουν τὸ αὐθεντικὸ μποστάνι* ὅ.π.

ἀτζάτος, ἐπίθ., βλ. *ἀντζάτος*.

Ἀτζέμης ὁ, Ἱστ. πολιτ. 43^{12}.

Τὸ τουρκ. ἐθνικὸ *Acem*. Ἡ λ. καὶ σὲ δημ. τραγ. (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 123)=ὑφασματοπώλης, πραματευτής. Σὲ ἔγγρ. τοῦ 1829 ἀπ. καὶ ἐπίθ. *ἀτζέμικος* (Κορρές, ΗΜΕ 1930, 296), καθὼς καὶ ὑποκορ. *ἀτζεμοπούλα* σὲ δημ. τραγ. (Λαογρ. 1, 1909, 603 καὶ Κακρ., Ἀφ. Τριαντ. 142).

Πέρσης: *ἔλαβον δὲ πολὺ πλῆθος ἐκ τῶν Ἀτζέμηδων τῶν ὄντων τότε ἐν τῷ τοιούτῳ πολέμῳ συμβοηθῶν* ὅ.π.

ἀτζὶ τό, βλ. *ἀντζί*.

ἀτζιγγανεύω, βλ. *ζιγανεύω*.

ἀτζουπὰς ὁ, Διγ. (Trapp) Esc. 1067, Διγ. Ζ 87, 2222.

Πιθ. τὸ περσ. οὐσ. *sipah* ἢ *sipahi* (=στρατιώτης) (Ξανθ., ΛΑ 5, 1918, 96) μὲ προθετ. ἀ-. Κατὰ τὸν Grégoire (Miscell. Mercati 3,455 καὶ Bull. Acad. Belg. cl. sc. mor. et pol. 17, 1931, 489-90) *ἀτζουπὰς* = οἱ Azoparts τοῦ Ἀλβέρτου von Aachen. Ἡ λ. ἀπ. καὶ στοὺς τ. *Ἀτζηπάι* καὶ *Ἀτζουπᾶς*, 13. αἰ. (κύρ. ὄν.), καθὼς καὶ στὸ κύρ. ὄν. *Ἀτζυποθεόδωρος* (βλ. Mor., Byzantinot. Β′ 78, λ. *Ἀτζηπάϊ, Ἀτζηπᾶς*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στρατιώτης μισθοφόρος ποὺ χρησιμοποιεῖται ὡς σωματοφύλακας.

ἀτημελήτως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 5221.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀτημελήτως* (L-S, λ. *ἀτημέλητος*).

Χωρὶς φροντίδα γιὰ τὴν περιβολή, τὴν ἐμφάνιση (Πβ. L-S, ὅ.π. 1): *ὕπνωττε μὲν Βασίλειος οὕτως ἀτημελήτως, διερρωγόσι ράκεσιν ἐγκεκορδυλημένος* ὅ.π.

ἄτι τό, Σοφ. πρεσβ. Β 152, 159, 161.

Τὸ τουρκ. *at.*

Ἄλογο: *ἔμαθα πῶς ἔχεις ἄτι καὶ πουλεῖς το στὸ παζάρι* αὐτ. 152. Βλ. καὶ *ἀλογάκιν, ἄσπρος* (ΙΙ), *φαρί, κτῆμα.*

ἄτιε, ἄκλ. προσφών., Ἐρωτόκρ. Α' 1021, Γ' 267, 423, Ε' 831· *ἄτιες,* Φορτουν. Γ' 528.

Ἀπὸ τὴν κλητ. *ἄτυχε* τοῦ ἐπιθ. *ἄτυχος* (Γιὰ τὴ λ. βλ. Κριαρ., ΕΕΒΣ 10, 1933, 83-94, καθὼς καὶ ΙΛ, λ. *ἄτυχος,* ἐτυμολ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὸν τ. *ἀτιὲ* (ΙΛ, ὅ.π. τυπολ.).

(Ὡς προσφών.) «καημένε», -«νη»: *Μποζίκη, σὰ χαιράμενο καὶ καλοκαρδισμένο, ἄτιες, σὲ βλέπω. Εἶντα καλὸ νὰ σ' ἔχη ἐδὰ βρεμένο;* Φορτουν. Γ' 528· *Πρικαίνεις κι' ἀναγκάζεις με, ἄτιε κ' ἐσὺ Φροσύνη, καὶ δὲ μὲ σών' ὁ λογισμὸς κ' ἡ παίδα ποὺ μὲ κρίνει* Ἐρωτόκρ. Ε' 831. Βλ. καὶ *ἄτυχος* 11.

ἀτιθάσως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 360^{22}.

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀτίθασος.*

Σὲ κατάσταση ἀγριότητας: *ἰδὼν* (ἐνν. *ὁ ἱέραξ*) *τὸν τόπον ἀνθρώπων ἔρημον καταβήσεται πρὸς τὸ κρέας καὶ τότε παρ' ἐλπίδα ἁλίσκεται. Εἰ δὲ τὸ παράπαν ἀτιθάσως ἔχων οὐκ ἐθελήσει ἐλθεῖν, ἐλευθέρωσον αὐτὸν* ὅ.π.

ἄτικα, ἐπίρρ., βλ. *αὐτίκα.*

ἀτιλαζένιος, ἐπίθ., βλ. *ἀτλαζένιος.*

ἄτιμα, ἐπίρρ., Διήγ. Ἀλ. V 45, Φορτουν. Πρόλ. 123.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτιμος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Αἰσχρὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὀνείδισάν τον καὶ ὕβρισάν τον ἄτιμα τὸν φιλόσοφον καὶ εἶπαν του: «Εἰς πάσα ἄνθρωπον φρόνιμον ἔναι καὶ λουλία πολλή»* Διήγ. Ἀλ. V 45. **2**) Χωρὶς εὐγενικὴ καταγωγή: *πολλὰ φτωχὰ καὶ ἄτιμα γεννημένοι καὶ ἀπὸ αἷμα χαμηλὸ καὶ ταπεινὸ ἐβγαμένοι* Φορτουν. Πρόλ. 123.

ἀτιμάζω, Γλυκᾶ, Στ. 410, Προδρ. Ι 143, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 344, Διγ. (Trapp) Esc. 1310, 1509, Βέλθ. 1008, Πουλολ. Ζ 231, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4^{65}, Δ' $9^{10,24,26}$, Σαχλ. Ν 59, 194, 217, 338, Πικατ. 290, Δεφ., Λόγ. 120, Περὶ γέρ. 175, Τριβ., Ρὲ 120, Θρ. Κύπρ. Μ 520, Πανώρ. Α' 190, Ε' 87, Φαλλίδ. 105, Βοσκοπ. 350, 407, Παλαμήδ., Βοηβ. 1354, Ἱστ. Βλαχ. 1701, 2654, Βακτ. ἀρχιερ. 217, Φορτουν. Β' 110, Διγ. Ο 1778, Τζάνε, Κρ. πόλ. 554^{12}, κ.π.ἀ.· *'τιμάζω,* Ἀσσίζ. 484^{25}, Μαχ. 184^{3}, $228^{3,21}$, 250^{26}, 252^{23}, 258^{38}.

Τὸ ἀρχ. *ἀτιμάζω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Κουκ., ΒΖ 19, 1910, 428.

1α) Προσβάλλω (μὲ λόγια ἢ ἔργα) (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ποττὲ μαντατοφόρος οὐδὲ 'τιμάζεται, οὐδὲ παιδεύγεται* Μαχ. 184^{3}· *ἦσαν εἰς τὸν τόπον καὶ εἶδαν τον πῶς τοῦ ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ κακὸν οὗ νὰ τὸν 'τιμάση καὶ νὰ τοῦ ποίση μεγάλη ἀσχημοσύνη* Ἀσσίζ. 484^{25}· *Ἤξευρε πῶς ἡ ρήγαινα ἐσκανταλίστην μὲ τὸν μισὲρ Τζουὰν Βισκούντην καὶ ἐτίμασέν τον καὶ ἐκακώθην της* Μαχ. 228^{3}· βλ. καὶ *ἀτιμώνω* 1α, *δίδω*· **β**) περιφρονῶ (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1): *Οὐκ ἀτιμάζεται πτωχός, οὐ παροραται πένης, οὐ προτιμᾶται πλούσιος* Γλυκᾶ, Στ. 410· *Ὅρισε καὶ ἀπολύσαν τον νά 'ναι σημαδευμένος, νὰ τὸν γινώσκουν ἅπαντες καὶ νὰ τὸν ἀτιμάζουν* Πουλολ. Ζ 231. Βλ. καὶ *ἀπαμπώθω, ἀρνοῦμαι* 3α, *ἀτιμώνω* 1γ, *καταφρονῶ.* **2**) Κατηγορῶ· βρίζω (Πβ. L-S στὴ λ. Ι1· ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἄρχιζα ν' ἀτιμάζω τὴ γνώμη μου κι' ἀλύπητη πολλὰ νὰ τήνε κράζω* Πανώρ. Ε' 87· *Δίκαια πολλὰ πρικαίνομαι καὶ δίκι' ἀναστενάζω καὶ τὸ πρικύ μου ριζικὸ δίκιό 'χω ν' ἀτιμάζω* Πανώρ. Α' 190· *τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἁγιοὺς ἀρχίζει ν' ἀτιμάζη* Σαχλ. Ν 217· *τὴν ὥρα ποὺ ἐγεννήθηκες διατί τὴν ἀτιμάζεις;* Τριβ., Ρὲ 120· *τὸ ριζικό μου ν' ἀναθεματίζω, τὸν ἔρωτα τὸν ψεύτη ν' ἀτιμάζω* Βοσκοπ. 407. Βλ. καὶ *ἀκουζάρω, ἀκροβλαστημῶ, ἀνατάζω* 5, *ἀσχημίζω* Β3, *ἀτιμολογῶ, ἀτιμώνω* 2, *καρελάρω, καταδικάζω, καταφρονῶ, ξατιμιάζω.* **3**) Τιμωρῶ (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 5 καὶ Bailly, Dict. grec-fr. στὴ λ. Ι2): *ὅποιος τοὺς κρατήση αὐτοὺς τοὺς κανόνας, μεγάλως θέλει τιμηθῇ ἐκ Θεοῦ· ὅποιος πάλε θέλει τοὺς καταφρονήσει, μεγάλως θέλει ἀτιμασθῇ* Βακτ.ἀρχιερ. 217. Βλ. καὶ *ἀποβγάνω* 9, *ἀπολλύω* 3, *σιάζω.*

ἀτιμασὰ ἡ, βλ. *ἀτιμασία.*

ἀτιμασία ἡ· *ἀτιμασά,* Πανώρ. Β' 15· *ἀτιμαχιά,* Ἀνθ. χαρ. 294^{29}· *'τιμασία,* Μαχ. 462^{3} (χφ. Ο *'ταμασία*).

Ἀπὸ τὸ *ἀτιμάζω.* Γιὰ παλαιότερη μνεία τῆς λ. βλ. L-S Suppl. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀτιμασιά*).

1) Αἰσχύνη, ντροπή: *Ἡ ἀληθινὴ... καθάριση τῶν ἄνωθεν 'ξηγημάτων ὁποὺ λαλοῦσιν κακὸν διὰ τὲς γυναῖκες εἶναι ὅτι ἡ ἀφορμὴ... τόσης ἀτιμαχιᾶς ἦτον ἡ Εὔα* Ἀνθ. χαρ. 294^{29}. Βλ. καὶ *ἀπαντροπή, ἀτιμία* 1α, *ἐντροπή, εὐλάβεια, σκόρνο.* **2**) Σαρκασμός, κοροϊδία: *ἐξέβησαν οἱ Κερυνιῶτες καὶ ἐκράξαν τους νὰ κοντέψουν μὲ πολλὲς 'τιμασίες καὶ ἀντροπὲς* Μαχ. 462^{3}. Βλ. καὶ *ἀναγέλιον* (προσθ. Β' τόμ.), *μασκάρεμα.* **3**) Κατηγορία, μεμψιμοιρία: *Γρίνιες καὶ μουρμουρίσματα κι' ἀτιμασὲς ὁμάδι νὰ τῶς ἀκούγη ἂς γδέχεται ἀπὸ ταχὺ ὡς τὸ βράδι* Πανώρ. Β' 15. Βλ. καὶ *ἀρέστα* 1, *γρίνια, σκονάδι, ψέγωση.*

ἀτιμεύω· *ἀτιμέψουν,* Τζάνε, Κρ. πόλ. 314^{4}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀντιμέψουν* (βλ. *ἀντιμεύω*).

ἀτίμητα, ἐπίρρ., Διήγ. Ἀλ. V 46.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀτίμητος.*

Χωρὶς τιμή: *εἰ δὲ δὲν θελήσης νὰ ἐξέβης μὲ τὴν τιμήν σου, θέλεις ἐξέβη ἀτίμητα* ὅ.π.

ἀτίμητος, ἐπίθ., Σπαν. Ο 142, Διγ. (Trapp) Esc. 1069, Διγ. Ζ 2228, Ἑρμον. Μ 224, Διήγ. Βελ. 521, Φλώρ. 1753, Ἀπολλών. 391, Λίβ. Ρ 1956, Ἰμπ. 234, 296, Θησ. (Foll.) Ι 98, Θησ. Ϛ' [22^{3}], Θ' [23^{6}], Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{19}, Πικατ. 563, Βεντράμ., Φιλ. 154, Διήγ. Ἀλ. G 278^{32}, Πιστ. βοσκ. Ι 2, 146· ΙΙ 5, 220, Σταυριν. 550, Εὐγέν. 1024, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [946], Ζήν. Α' 236, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀτίμητος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνεκτίμητος, πολύτιμος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3· βλ. καὶ Κοραῆ, Λεξιλ. σημ. 13, καθὼς καὶ Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 40): *Ἰατρὸς ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὡς ἀτίμητον ἐν κόσμῳ πρέπει νὰ τὸν ἐγκολπίζουν* Ἑρμον. Μ 224· *ἀλοιφὲς ἀτίμητες* Θησ. Θ' [23^{6}]· *ἔλαμπεν ὡς τ' ἀτίμητον καὶ ξέλαμπρον λιθάρι* Πικατ. 563. Βλ. καὶ *ἀκατανόητος* 2, *ἄξιος* 6, *ἀχάτης.*

ἀτιμία ἡ, Τρωικὰ 523^{3}, Διάλ. Εὐθυμ. 125, Σπαν. Α 207, 657, Διδ. Σολ. 27, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 232, Ἑλλην. νόμ. 556^{3}, Ἑρμον. Θ 230, Χρον. Μορ. Η 5103, 8438, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 4^{22}, 4^{65} (σχόλ.), Δ' 9^{20}, Φλώρ. 1339, Ἀχιλλ. L 418, Καναν. 73C, Μαχ. 352^{13}, Σκλάβ. 152, Φαλιέρ., Ρίμ. L 205, Θρ. Θεοτ. 104, Ἱστ. πατρ. 145^{10}, Παλαμήδ., Βοηβ. 90, Ἱστ. Βλαχ. 286, 351, Σουμμ., Ρεμπελ. 168, Βακτ. ἀρχιερ. 182, Χριστ. διδασκ. 65, Δι-

ακρούσ. 110^{11}, κ.π.ἀ.· ἀτιμιά, Σπαν. (Μαυρ.) P 430, Βέλθ. 57, Πουλολ. 'Αθ. 43, Πένθ. θαν.^{9} 534, Φαλιέρ., Ρίμ. AN 209.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀτιμία. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ντροπή, ἐξευτελισμὸς ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *'Αλλὰ αἰσχύνης πλήρωσον τὸ πρόσωπ' ἀτιμίας εἰς τὰ ὀπίσω νὰ στραφοῦν μὲ ἐντροπὴν δειλίας* Διακρούσ. 110^{11}· *ἀλλ' ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε μεγάλην ἀτιμίαν κ' ἔχασε τὰ φουσάτα του καὶ ὅλην τὴν στρατείαν* 'Ιστ. Βλαχ. 351· βλ. καὶ *ἀνυποληψία, ἀπαντροπή, ἀποτσιπωμάρα, ἀτιμασία* 1, *ἀχρειοσύνη, ἐντροπή, σκόρνο*· **β**) προσβολή: *'Ηλθες, βρομοῦσα τζαπερού, εἰς ἀτιμιὰ τοῦ γάμου* Πουλολ. 'Αθ. 43· *'Ο τὸν χαρακτῆρα τῆς εἰκόνος τοῦ βασιλέως τιμῶν καὶ προσκυνῶν εἰς τιμὴν τοῦ βασιλέως ποιεῖ ἢ εἰς ἀτιμίαν;* Διάλ. Εὐθυμ. 125. Βλ. καὶ *ἀναισχυντία* 3γ, *ἀσχημία* 2, *ἀσχημοσύνη* 2, *σκόρνο*. **2**) 'Ανυποληψία: *'Επροσπάθει νὰ φτιάση τὰ πταισίματα τοῦ λαοῦ καὶ νὰ μείνουν οἱ ἄρχοντες μὲ τὴν ἀνυποληψίαν καὶ ἀτιμίαν ἀπὸ τὸν λαὸν* Σουμμ., Ρεμπελ. 168. **3**) (Νομ.) μείωση τῆς προσωπικότητας (κάπ.) (Βλ. καὶ 'Αρμεν., 'Εξάβ. σ. 392): *ἔγκλημα ἐπάγον δήμευσιν καὶ ἀτιμίαν* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 4^{65} (σχόλ.). **4**) (Πληθ.) λόγια προσβλητικά: *ὕβρισαν τὸν 'Αλέξανδρον ὕβρεις καὶ ἀτιμίας μεγάλας* Τρωικὰ 523^{3}· *ἀτιμίας πολλὰς ἐφλυάρει* 'Ιστ. πατρ. 145^{10}. Βλ. καὶ *ἀναισχυντία* 3β. **5**) Ἄτιμη, αἰσχρὴ πράξη ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ πράξετε φόνους καὶ κούρση καὶ ἀτιμίες* Μαχ. 352^{13}· *ἀλλὰ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης τὴν ἅλωσιν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ γένους, τῶν γυναικῶν τὰς ἀτιμίας, τῶν σωφρόνων τὰς αἰσχρουργίας* Καναν. 73C. Βλ. καὶ *αἰσχροπραγία*. **6**) Καταισχύνη: *ἐδιάβη κ' ἔλαβε ζημίαν κ' ἐστράφη μὲ ἀτιμίαν, τῶν Τούρκων ἀλαζονικὴν ἀπόκρισιν ἐποῖκεν* Χρον. Μόρ. H 5103. Βλ. καὶ *ἀσχημάδι* 2.

ἀτιμολογῶ, Φορτουν. Γ' 179.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτιμος* καὶ τὸ *-λογῶ*. Γιὰ τὸ β' συνθ. βλ. Χατζιδ., 'Αθ. 22, 1910, 247 κέ. καὶ ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 30.

Βρίζω, κακολογῶ: *καὶ μὴν τὸ ξαναπῆς γιατί, ξεῦρε, πλιὸ δὲν κρατεῖ με ρεσπέτο οὐδέναν ἄτσαλα νὰ σ' ἀτιμολοήσω* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγενίζω* (βλ. καὶ τόμ. Β' σ. 373, λ. *ἀγενίζω*).

ἀτιμοποιός, ἐπίθ., 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 3^{25}, 4^{63}.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτιμος* καὶ τὸ *ποιῶ*. Βλ. καὶ Lampe, Lex.

(Προκ. γιὰ ἀγωγὴ) ποὺ ἐπιδιώκει νὰ προκαλέση «ἀτιμία», μείωση τῆς προσωπικότητας (Βλ. καὶ 'Αρμεν., 'Εξάβ. σ. 392 καὶ Du Cange): *'Εὰν δύο ἀγωγαὶ πρόκεινται, ἡ μὲν ποσότητα μείζονα ἔχουσα, ἡ δὲ ἀτιμοποιός, προτιμᾶται ἡ ἀτιμοποιός· εἰ δὲ δύο ἀτιμοποιοὶ εἰσι, κἂν διάφορον ἔχωσι ποσόν, ἴσαι νομίζονται* αὐτ. Α' 3^{25}.

ἄτιμος, ἐπίθ., Σπαν. P 251, Προδρ., Σεβ. 117, Μανασσ., Χρον. 6357, 'Ερμον. Θ 9, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 3^{21}, Δ' 7^{32} (σχόλ.), Δούκ. 217^{21}, Θησ. Β' [40^{4}], Κορων., Μπούας 58, Δεφ., Λόγ. 721, Αἰτωλ., Βοηβ. 146, Παλαμήδ., Βοηβ. Εἰσαγ. 6, Διγ. Ἄνδρ. 332^{1}, 388^{16}, Βακτ. ἀρχιερ. 153, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1246].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτιμος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ δὲν τιμᾶται, περιφρονημένος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1): *τὴν ζωὴν τί τὴν θέλω τὴν ἄτιμον ὅτι νὰ φανῶ ἄνανδρος;* Διγ. Ἄνδρ. 388^{16}· *ζῆσε πάντα σ' ἄτιμος καὶ δόξης στερεμένε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1246]· βλ. καὶ *ἀποκαθισμένος* μτχ. α· **β**) (νομ.) μειωμένος στὴν προσωπικὴ ὑπόσταση (Βλ. καὶ 'Αρμεν., 'Εξάβ. σ. 392· πβ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 185 κέ.): 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 7^{32} (σχόλ.). **2**) (Προκ. γιὰ λόγια) προσβλητικὸς ('Η σημασ. καὶ στὸν Πλουσιαδηνό, Λαούρδας, Κρ. Χρ. 5, 1951, 256): *ὡσὰν*

μισηθῆ ἡ ἀγάπη, χρεία εἶναι νὰ φέρῃ καὶ λόγια ἄτιμα Διγ. Ἄνδρ. 332^{1}. Βλ. καὶ *ἄσχημος* 2β. **3**) 'Ατιμωτικός: *τοῦτο οὐκ ἄξιον τῆς σῆς ἀνδρείας, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀπρεπές τε καὶ ἄτιμον* Δούκ. 217^{21}. **4α**) Αἰσχρός: *περὶ ζωγραφίας ἀτίμου ὁποὺ ποιοῦσι τινὲς νὰ παπαρακινοῦνται ὁρῶντας εἰς πορνείαν* Βακτ. ἀρχιερ. 153· βλ. καὶ *ἄσχημος* 2γ· **β**) (προκ. γιὰ ἀνήθικη γυναίκα) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *μὰ κεῖνες πού 'ναι ἄτιμες ἂς ἔχουν τὴν κατάραν ἀπὸ τὸν Κύριον τὸν Θεὸν* Δεφ., Λόγ. 721. **5**) (Προκ. γιὰ ἀντικείμενο) ποὺ δὲν ἔχει ἀξία, ἀσήμαντος: *Καθάπερ σκεῦος ἄτιμον ἀτίμως ἀπερρίφην* Προδρ. Σεβ. 117.

ἀτιμοσύνη ἡ, Σπαν. (Λάμπρ.) V 509.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτιμος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*.

Καταισχύνη: *Κάλλιον γὰρ ἔστι θάνατος μετὰ τιμῆς, ὦ τέκνον, παρὰ τὴν ἄχρηστον ζωὴν καὶ τὴν ἀτιμοσύνην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἐντροπή*.

ἀτιμῶ, 'Ελλην. νόμ. 582^{19}, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 2^{24}, 4^{17}, 10^{8}, Γ' 7^{20} Δ' 1^{8}, 9^{20}, Ϛ' 15^{4,8}.

Τὸ ἀρχ. *ἀτιμόω*.

Νομ. **α**) (Παθητ.) κηρύσσομαι σὲ κατάσταση ἀτιμίας, μείωσης τῆς προσωπικότητας (Βλ. καὶ 'Αρμεν., 'Εξάβ. σ. 392): *ἡ γυναίκα ἡ χήρα, ἐὰν ὁρμασθῆ πρωτύτερον, παροῦ νὰ πληρωθῆ ὁ χρόνος τῆς χηρείας αὐτῆς, ἀτιμοῦται* 'Ελλην. νόμ. 582^{19}· *ἔσται παντοίως ἡ γυνὴ διὰ τὴν τῶν γάμων σπουδὴν ἠτιμωμένη* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Δ' 9^{90}· *ἀφαιρούμενοι παρὰ τοῦ δημοσίου πᾶσαν, ἣν ἔχουσι, περιουσίαν ἀτιμοῦνται* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 4^{17}· **β**) ἐκθέτω ἠθικὰ (ἐδῶ μὲ μήνυση): *'Ο τὸν βλαπτικὸν ἀτιμώσας, ἤγουν φανερώσας, οὐ καταδικάζεται* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Ϛ' 15^{8}.

ἀτιμώνω, Σπαν. A 187, 485, Σπαν. B 309, 378, Σπαν. V 179, Σπαν. (Λάμπρ.) V 200, 421, Λόγ. παρηγ. L 607, Διγ. (Trapp) Esc. 1310, Χρον. Μορ. P 12, 670, Πουλολ. 'Αθ. 271, 275, Πτωχολ. N 98, Θησ. (Foll.) I 58, Διήγ. 'Αλ. V 45, 46, 58, 62, 74, Σαχλ., 'Αφήγ. 658 (ἔκδ. *ἀτιμηθοῦν*· διορθώσ. *ἀτιμωθοῦν*), Φαλιέρ., Λόγ. 139, Διήγ. 'Αλ. G 276^{14}, κ.π.ἀ.

Τὸ ἀρχ. *ἀτιμόω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ντροπιάζω, ἐξευτελίζω, προσβάλλω: *'Ο Φιλόσοφος ἐλυπήθη τὸ πῶς τὸν ἀτίμωσαν μέσον τοῦ πλήθους τοῦ λαοῦ* Διήγ. 'Αλ. V 45· *ἀτίμωσε τὴν ἀνδρείαν μας* Διγ. (Trapp) Esc. 1310· *τοὺς ἀτιμώνασιν τὸ ἀβάφτιστον τὸ ἔθνος ἐκεῖνοι οἱ Σαρακηνοὶ ὅπου τὸν ἀφεντεύαν* Χρον. Μορ. P 12· *τοὺς ἀτιμωμένους, τοὺς ρυμπαραίους τοὺς Μακεδόνας* Διήγ. 'Αλ. V 62· *Ζωὴν... τὴν ἀτιμωμένη* Διήγ. 'Αλ. V 58· βλ. καὶ *αἰσχυντῶ, ἀσχημάδι* 2 ἐκφρ., *ἀσχημίζω* B 2, 3, *ἀτιμάζω* 1α· **β**) (μὲ ὑποκ. τὸ οὐσ. ὅρκος) ἐκθέτω ἠθικά: *⟨ὅρκοι γὰρ τοὺς ὀμνύοντας καὶ βλάπτουν κι' ἀτιμώνουν⟩* Σπαν. Α' 187· **γ**) περιφρονῶ: *Ὅρισε καὶ ἀπολύσαν τον νά 'ναι σημαδεμένος, νὰ τὸν γινώσκουν ἅπαντες καὶ νὰ τὸν ἀτιμώνουν* (ἐνν. *τὸν ἀετό*)· *καὶ μ' ἐντροπὴν ἐξέβηκεν ἐκ τὴν χαρὰν ἐκείνην* Πουλολ. 'Αθ. 275· βλ. καὶ *ἀποπέμπω* (I)3, *ἀτιμάζω* 1β. **2**) Κατηγορῶ, βρίζω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Τί σ' ἔποικα καὶ ὑβρίζεις με; διατί μὲ ἀτιμώνεις;* Λόγ. παρηγ. L 607· *καὶ μὲ λόγους πεισματικοὺς τοὺς θεοὺς ἀτιμώνει* Θησ. (Foll.) I 58. Βλ. καὶ *ἀτιμάζω* 2, *ψέγω*.

ἀτιμώρητος, ἐπίθ., Δούκ. 285^{2}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [514].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀτιμώρητος*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν τιμωρεῖται ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ): *...νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος; μὰ εἰς παίδευση νὰ μπαίνῃ* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [514]. Βλ. καὶ *ἀπλήρωτος*

1β. **2**) Ἀνώδυνος: *Ὁ θάνατος οὖν τοῦ Μωρὰτ οὐκ ἦν πολυνοσωδέστατος οὔτ' ἀχθηφόρος, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀτιμωρητότερος καὶ παθῶν καὶ νόσων ἐλευθερώτερος* Δούκ. 285^{2}.

ἀτίμως, ἐπίρρ.· (ὑπερθ.) *ἀτιμοτάτως,* Ἑρμον. Ρ 167.

Ὁ τ. *ἀτιμοτάτως* ἀπὸ τὸ ἀρχ. ὑπερθ. *ἀτιμότατα* ἀναλ. πρὸς ἄλλα ἐπιρρ. σὲ *-ως.*

Μὲ τρόπο ὄχι ἔντιμο: *κρεῖττον γὰρ θανεῖν ὑπάρχει παρὰ ζῆν ἀτιμοτάτως* ὅ.π.

ἀτίστωνε, Φορτουν. Β' 404, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀτές τωνε* (Βλ. Δειν., Ἀθ. 36, 1924, 317 καὶ Jenkins, The Link 1, 1938, 34).

ἀτλάζι τό, Τζαμπλάκ. 75, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391, 392, 395, 414, 415, 417, Ἱστ. Βλαχ. 2152.

Ἀπὸ τὸ ἀραβ. *atlas* (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ., Pern. Ét. linguist. 405 καὶ Κουκ., ΒΒΠ B^{2} 8). Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στιλπνὸ μεταξωτὸ ὕφασμα (Βλ. Pern., ὅ.π. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *σόφια μεταξωτὰ καὶ εὔμορφα ἀτλάζια* Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391.

ἀτ-μεγιντάνι τό, βλ. *ἀτ-μεϊντάνιν.*

ἀτ-μεϊντάνιν τό· *ἀτ-μεγιντάνι,* Χρον. τοῦ 1619 (BZ 10, 1901, 457) (ἔκδ. πιθ. ἐσφαλμ. *ἀτ-μεγιτάνι*).

Ἀπὸ τὸ τουρκ. *at-meydan.* Βλ. καὶ Du Cange, λ. *ἀτμεϊτάνη.*

Ἱπποδρόμιο: *ἱπποδρόμιν ἤγουν εἰς τὸ ἀτ-μεγιντάνιν* ὅ.π.

ἀτμίζω, Κυνοσ. 599^{14}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀτμός.*

Ἐκθέτω (κάπ.) σὲ ἀτμούς: *τρίχας ἱππείας ἐκ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καύσας ἄτμισον* (ἔκδ. *ἄτμησον*) *αὐτὸν ἐκ τούτων* ὅ.π.

ἀτμὸς ὁ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 105^{2}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀτμός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀτμὸς (χρ. μεταφ.): *Οὕτως ὑπερκαχλάσαντες Ἔρωτες ἐν ἀνθρώποις ἀτμοῖς νοσώδεσι τὸν νοῦν θολοῦσι καὶ σκοτοῦσιν* ὅ.π.

ἀτόβουλος, ἐπίθ., βλ. *αὐτόβουλος.*

ἄτοιμος, ἐπίθ., βλ. *ἕτοιμος.*

ἀτόλμητος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 165^{1}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀτόλμητος.*

Ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν ἀποτολμήση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2): *οὐδὲν ἀτόλμητον Ἔρωτι τῷ τυράννῳ* ὅ.π.

ἄτολμος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2829.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτολμος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει τόλμη, δειλός, ἄνανδρος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *καταμεμφθῶ ὡς ἄνανδρος τὸν ἕνα δειλιάσας καὶ ζῆν οὐκέτι βούλομαι, εἰ ἄτολμος ἀκούσω*

ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδρανής, ἀπαρρησίαστος* 2, *ἄτυχος* 6, *ἀτύχουλας, ἄψυχος, δειλός, κοδάρδος, φοβιζάμενος, φοβιτσάρης.*

ἄτομος, ἐπίθ., Σάθ., ΜΒ Ε' 532.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτομος.*

(Μεταφ.) ἄρτιος, ἀνελλιπής: *βουλομένη γὰρ ἀτόμους γνώσεις τῶν ὅλων ἔχειν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκέραιος* 1.

ἄτονα, ἐπίρρ., Ὀρνεοσ. ἀγρ. 526^{17}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτονος.*

Χωρὶς ἔνταση, χαλαρά, ἀδύναμα: *Ἐὰν ὁ ἱέραξ τινάσσηται ἄτονα καὶ βραδέως* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχαμνὰ* 1.

ἀτονία ἡ, Ὀρνεοσ. ἀγρ. 526^{9}, 563^{25}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 11^{6}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐξασθένηση, ἀδυναμία σωματικὴ (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *Ὅταν ἴδῃς αὐτὸν ἐκτινάσσοντα ὑπὸ ἀτονίας καὶ βραδέως, γνῶθι ὅτι ἀπὸ πείνης εἴη* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 526^{9}. Βλ. καὶ *ἀνημποριὰ* 1.

ἀτονιάρω, Ἐρωτόκρ. Β' 1019.

Ἀπὸ τὸ *ἀτονῶ* (Βλ. Ξανθουδίδη [Ἐρωτόκρ., σ. 419, 513] καὶ Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ Α', 1927, 30) ἢ ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀτονία* κατὰ τὰ ρ. σὲ *-άρω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀδρανῶ, ἀπρακτῶ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *δὲν εἶν' πρεπὸ τοῦ Ρώκριτου νὰ στέκῃ ν' ἀτονιάρῃ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδειάζω* 1α, *ἀργῶ* Β1α, Β1β.

ἀτονῶ, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 469, Γλυκᾶ, Στ. 194, Ἀσσίζ. 435^{23}, Ἱερακοσ. 453^{18}, Διγ. Α 4400, Δούκ. 265^{12}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S, λ. *ἀτονέω*) καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἐνεργ. καὶ μέσ.) χάνω τὴν ἔντασή μου, ἐξασθενῶ (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀτόνησεν ἡ δύναμις ἐκείνη ἡ μεγάλη* Διγ. Α 4400· *ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς βοτάνου τόσον ὑπερισχύει... οὐδὲ ἐν τοῖς δυσὶ σώμασιν ἀτονεῖται ἡ δύναμις* Δούκ. 265^{12}· *Εἰ ἀτονεῖ ἢ ἀνορεκτεῖ, πόθεν δεῖ γνωρίσαι καὶ πῶς θεραπεύσεις* Ἱερακοσ. 453^{18}. Βλ. καὶ *ἀτυχεύω* β.

ἀτόνως, ἐπίρρ., Ὀρνεοσ. ἀγρ. 551^{18}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀτόνως.*

Μὲ χαλαρότητα, χωρὶς διάθεση: *Ἐὰν ἔχῃ κόρυζαν τῇ κεφαλῇ ἄλγος διδοῦσαν, κάθηται ἀτόνως* ὅ.π.

ἄτοπα, ἐπίρρ., Παρασπ., Βάρν. C 135.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτοπος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνάρμοστα, μὲ ἀπρέπεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *τὴν ἄχριστόν σου κεφαλὴν καὶ τὴν μαγαρισμένην εἰς τῆς Οὐγγριᾶς τὰ σύνορα ἄτοπα νὰ τὴν δοῦσιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄπρεπα* 1, *ἀσυντάκτως* 2.

ἀτόπημα τό, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 6^{9}, Θεολ., Τζίρ. 356^{13}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀτόπημα.*

'Απρέπεια, ἀσχημία, παρεκτροπὴ ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 1): *οἱ κατακριθέντες ὡς συκοφάνται ἢ μοιχοὶ ἢ κλέπται ἢ ἕτερον ἀτόπημα ἐργασάμενοι* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 6^{9}. Βλ. καὶ *ἀπρεπία, ἄσχημος* οὐδ., *ἀσωτία* 3α, *ἀταξία* 4.

ἀτοπία ἡ, (I), Μακρεμβ., 'Υσμ. 169^{18}, Χειλᾶ, Χρον. 354, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 524, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 415.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀτοπία.*

Κακὴ πράξη, ἀτόπημα ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 4): *εἶδε πολλὴν τὴν ἀδικιὰ καὶ τὴν κακοφαντιά μας, τὴν ἀτοπίαν* (διόρθ. 'Αλεξ. Λ. σὲ *ἀνομίαν*) *τὴν πολλὴν καὶ τὴν συκοφαντιά μας* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 524.

ἀτοπία, (II)· *εἰς ἀτοπείης πράξεσιν,* Φυσιολ. 372^{34}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἐν ἀτοπίοις πράξεσιν* (βλ. *ἀτόπιος*).

ἀτόπιος, ἐπίθ., Φυσιολ. (Legr.) 195.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτοπος.*

"Ατοπος, ἀπρεπής: *ἐσὺ τοίνυν, ἄνθρωπε, βλέπε μηδὲν γηράσης ἐν ἀτοπίοις πράξεσιν πορνείας καὶ μοιχείας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄτοπος.*

ἄτοπος, ἐπίθ., Μιχ. ἱερομ. 2, Μανασσ., Χρον. 5383, Πωρικ. 'Απ. 16, Πωρικ. V 199^{21}, 'Ασσίζ. 3^{20}, Βίος ὁσ. 'Αθαν. 241, Εἰς Θεοτ. 66, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 828, Λίμπον. 227.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτοπος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Απρεπής, ἀνάρμοστος (Πβ. L-S στὴ λ. 3. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *"Ω! πῶς ἀγνώμων γέγονα καὶ δόλιος οἰκέτης φενακισθείς, ἀπατηθεὶς ὑφ' ἡδονῶν ἀτόπων* Μιχ. ἱερομ. 2. Βλ. καὶ *ἀνόρεκτος* 2, *ἄπρεπος* 1, *ἄσχημος* 2γ, *ἄτακτος* 2, *ἀτόπιος.*

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ., τὰ *ἄτοπα*=παράνομες πράξεις: *Περὶ τεῖντα ἐντέχεται νὰ ποίσῃ ὁ ἐμπαλής, καὶ ταῦτα ἀξιάζει ἡ βοήθειά του, καὶ τεῖντα ἐντέχεται νὰ ζημιωθῇ, ὅταν πιάσῃ τὰ ἄτοπα* 'Ασσίζ. 3^{20}.

ἀτὸς ὁ, βλ. *ἀετός.*

ἀτός, ἀντων., βλ. *αὐτός.*

ἀτοῦ, ἐπίρρ., βλ. *αὐτοῦ.*

ἀτουπὶν τό, Πουλολ. 283· *αὐτουπίν,* Πουλολ. 272· *αὐτούπιν,* Πουλολ. 280.

Πιθ. ἀπὸ τὸ τουρκ. *atabi-utabi* (Βλ. Krawczynski [Πουλολ. 81, σχόλ. στ. 272]).

Φόρεμα εὐγενῶν (Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ ς' 280): *μὴ ρίψουν τὸ καππάσιν σου καὶ βρέξουν τ' ἀτουπίν σου* αὐτ. 283.

ἀτράκτιον τό, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 101, κριτ. ὑπ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀτράκτιον.*

'Αδράχτι ('Η σημασ. μτγν., L-S). Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Α' 429 καὶ Κουκ., ΒΒΠ $Β^{2}$ 114.

ἀτρατέρω, βλ. *τρατέρω.*

ἀτράχνη ἡ, βλ. *ἀνδράχνη.*

ἀτρεψία ἡ, Μανούσ., 'Ανέκδ. πατρ. γράμμ. 66.

'Απὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ *τρέπω.* Βλ. καὶ Lampe, Lex.

'Η ἰδιότητα τοῦ ἀμετάβλητου, σταθερότητα (Βλ. Lampe, Lex.): *γράμματος πατριαρχικοῦ... ἔχοντος τὴν ἐπικύρωσιν καὶ τὴν διαμένουσαν ἀσφάλειαν καὶ διηνεκῆ ἀτρεψίαν τε καὶ ἀμεταβλησίαν καὶ τὸ πάγιον...* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄκλιτος* οὐδ., *ἀπαράλλακτος* οὐδ., *ἀφύρωμαν.*

ἀτρηδὼν ἡ, 'Ορνεοσ. ἀγρ. $527^{3,5}$.

'Απὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *τερηδὼν* (Βλ. Κουκ., 'Αθ. 57, 1953, 224 καὶ 42, 1930, 43 σημ. 3). 'Η λ. στὸ Du Cange, λ. *ἀτριδόνες.*

(Πιθ.) Σκουλήκι ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S, λ. *τερηδὼν* Ι3): *"Οταν ἴδῃς τὸν ἱέρακα πτερορρυοῦντα τήν τε κοιλίαν καὶ τὴν πυγήν, γίνωσκε ὅτι ἀτρηδόνας κέκτηται* αὐτ. 527^{5}.

ἄτρομος, ἐπίθ., Λίβ. Ρ 1689.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτρομος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

"Αφοβος, τολμηρός: *καὶ νὰ ἐδιδάχθης ἀπ' αὐτὸ ποτὲ καὶ ἂν ἐσχολήθης νὰ μὴ ἦσουν τόσ' ἄτρομος εἰς τὴν ἀσχόλησίν σου, ἀλλὰ νὰ ἐμέτρας τὸν καιρόν, νὰ σκόπεις τὰς ἡμέρας* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπότολμος* 1.

ἀτρόμως, ἐπίρρ. Βίος 'Αλ. 2008, 3076, 4375, Δούκ. 515^{7}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀτρόμως* (L-S, λ. *ἄτρομος*).

"Αφοβα, γενναῖα ('Η σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π.): *'Ως δὲ καὶ πάλιν ἔβλεψεν αὐτοὺς μὴ βουλομένους διαπερᾶν τὸν ποταμόν, κατάρρουν τοῦτον ὄντα* (παρλ. 1 στ.), *ἀτρόμως οὗτος πρώτιστος ἐπάνω τῶν ψαλίδων ἐπέβη σὺν ὑπασπισταῖς καὶ πέραθεν ὡρμήθη* Βίος 'Αλ. 3076. Βλ. καὶ *ἀνεντήρητα, ἀνυποστόλως, ἀπόκοτα, ἀτσίπωτα* α.

ἀτροφία ἡ, Διγ. Ζ 1771.

'Η λ. στὸν 'Αριστ.· καὶ σήμ. (ΙΛ).

Στέρηση τροφῆς, ἀθρεψία (Πβ. L-S στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ): *ἀπὸ γάρ τε ἔρωτος καὶ ἐκ τῆς ἀτροφίας ἡ ὄψις του ἠλλοίωται, τὸ κάλλος ἐμαράνθη* Διγ. Ζ 1771.

ἄτροφος, ἐπίθ., *Ἆσμα Μάλτ. 42.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτροφος.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ γυναίκα) στεῖρα, ἄγονη (Πβ. Βαγιακάκ., 'Αθ. 65, 1961, 194) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁ Τοῦρκος βκάλλει Τούρκαλλους κ' ἡ Μάλτα τοὺς στρεβλιῶτες, βκάλλει γεναῖκες ἄτροφες, βκάλλει κι' ἀγκαστρωμένες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄκαρπος, ἀκάρπωτος.*

ἀτρύγητος, ἐπίθ., Μακρεμβ., 'Υσμ. 271^{5}, Φυσιολ. (Legr.) 470.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. (L-S Κων/νίδη) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει «τρυγηθῆ» ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Εἰς ἄμπελον ἀτρύγητον κάμνουν ζημιὰν μεγάλην* Φυσιολ. (Legr.) 470.

ἀτρύπητος, ἐπίθ., 'Αλεξ. 2180, Διήγ. 'Αλ. G 290^{21}, Τζάνε, Κρ. πόλ. 491^{1}.

'Η λ. στὸν 'Αριστ. (L-S Κων/νίδη) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχει τρυπηθῆ ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S Κων/νίδη· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Σπίτι δὲν εἶναι ἀτρύπητο, πόρτα οὔτε παραθύρι οὐδ' ἄκεριο* (ἔκδ. *ἄκερο*· διόρθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 598) *καμπαναριὸ οὔτε καὶ μοναστήρι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 491^{1}.

ἄτρωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2570, Διγ. (Trapp) Gr. 3674, Διγ. Ζ 4182, Βέλθ. 777, 794, Κορων., Μπούας 125.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄτρωτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἀπείραχτος, σῶος: *Πονῶν ἐκεῖ ὁ ἀετός ἀφῆκε τὸ φαλκόνιν ἄτρωτον ὅλον, ἄβλαβον χωρὶς καμίας ἀνάγκης* Βέλθ. 777. Βλ. καὶ *ἄβλαφτος, ἄγγιχτος* β, *ἀκίνδυνος, σωστός*. **2**) (Μεταφ.) σταθερός: *πίστιν τηρήσας τὴν αὐτοῦ ἄτρωτον ἕως τέλους* Διγ. Ζ 4182. Βλ. καὶ *ἀσφαλὴς* 1α.

ἄτσακας ὁ, ἔγγρ. τοῦ 1195 (ΕΕΒΣ 6, 1929, 259).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *τσακίζω* (βλ. Κουκ., Ἀθ. 57, 1953, 201 σημ. 1). Τ. *ἄτσαχας* καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1034 (βλ. Κουκ., ὅ.π. 201). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄτσαχας*).

Πυρίτης λίθος (βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π., 1)· σκληρὴ πέτρα, βράχος: *Ἔνθα καὶ πέτραι εἰσὶ δύο ῥιζιμαῖαι λεγόμεναι ἄτσακοι* ὅ.π.

ἀτσάκιστος, ἐπίθ., Ἀσσίζ. 135^{10-11}, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 253, Κορων., Μπούας 37, Ἐρωτόκρ. Β' 1793, Ροδολ. Α' [312], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [268].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *τσακίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἄθραυστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *χαμένη πῆγ' ἡ κοπανιὰ ἐκείνη ὁπ' ἐδράμα· ἀτσάκιστα 'πομείνασι τὰ δυνατὰ κοντάρια* Ἐρωτόκρ. Β' 1793. **2**) (Προκ. γιὰ συναισθήματα) ἀκλόνητος, σταθερός: *καὶ στὴν ἀγάπη καὶ φιλιὰν ποὺ μεταμένα ἐκράτιε, μὲ πίστη πάντ' ἀτσάκιστη ὅπου κι' ἂν ἐπορπάτιε* Ροδολ. Α' [312]. Βλ. καὶ *ἀσφαλὴς* 1α. **3**) (Προκ. γιὰ διαθήκη) ἀπρόσβλητος (Γιὰ τὴ χρ. βλ. Κριαρ., Βυζαντ. 1, 1969, 4-5): *Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην... ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸ ποίσῃ καὶ ὅλον νὰ ἔνι στερεωμένον καὶ ἀτσάκιστον* Ἀσσίζ. 135^{10-11}.

ἄτσαλα, ἐπίρρ., Διήγ. παιδ. 163 (κριτ. ὑπ.), Φορτουν. Γ' 179.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτσαλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀκατάστατα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ ἄλλα τρώγεις ἄτσαλα καὶ ἄλλα μαγαρίζεις* Διήγ. παιδ. 163 (κριτ. ὑπ.). **2**) Ἄκοσμα, ἄπρεπα (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 3): *δὲν κρατεῖ με ρεσπέτο οὐδέναν ἄτσαλα νὰ σ' ἀτιμολοήσω* Φορτουν. Γ' 179. Βλ. καὶ *ἀσυντάκτως* 2.

ἀτσάλε τό, βλ. *ἀτσάλι(ν)* Ι.

ἀτσαλὶ τό, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 7.

Τὸ βεν. *azzalin*.

Εἶδος χαλύβδινου ὅπλου: *Ἤγραψα, Μπερναμποῦτσο μου, ἄρματα ζηλεμένα νὰ μᾶς ἐφέρου ἀπ' τὴ Φραγκιά... ἤγραψα νὰ μᾶς πέψουσι...* (παραλ. 3 στ.) *δυὸ μουσκετόνια, δυὸ ἀτσαλιὰ* ὅ.π.

ἀτσαλιὰ ἡ, Κατζ. Ε' 492, Ἐρωτόκρ. Ε' 517, 868, 1138.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτσαλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀκαθαρσία, ρύπος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 7): *νὰ στολιστῶ καὶ νὰ πλυθῶ καὶ νά 'ρθω στὸ παλάτι, γιατ' εἶμαι βοῦρκα καὶ πηλὰ κι' ὅλ' ἀτσαλιὲς γεμάτη* Ἐρωτόκρ. Ε' 1138. Βλ. καὶ *ἀηδία, ἀκροβυστία* 2 (μεταφ.).

ἀτσαλίζω, Συναξ. γυν. 1106.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτσαλος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀτσαλεύω*).

Ὑβρίζω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἐβρίζουν καὶ ἄσκημα τὸν ἀτσαλίζουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνατάζω* 5.

ἀτσάλι(ν) τό, (Ι), Βουστρ. 457, Πιστ. βοσκ. Ι 5, 194, Ἐρωτόκρ. Δ' 1877 (κριτ. ὑπ.), Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1267]· *ἀτσάλε*, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 332.

Ἀπὸ τὸ βενετ. *azzal* (βλ. Meyer, NS IV 14). Ἡ λ. στὸ Du Cange, λ. *ἀτζάλιν*· καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀτσάλι*). Τ. *ἀρσάλιν* ἀπ. σὲ κυπρ. δημ. τραγ., Σακ., Κυπρ. Β' 8^{33}.

1) Χάλυβας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἀνοῖξαν τὸ σπίτιν τοῦ Σάββα τοῦ βενετίκου καὶ ἐπῆραν του τὰ κάτωθεν: σίδερον, ἀτσάλιν* Βουστρ. 457. **2**) (Συνεκδ.) θώρακας (μέρος πανοπλίας): *τοῦ Ρώκριτου μιὰν κοπανιὰ δίδει τὴν ὥρα κείνη, περνᾶ τ' ἀτσάλιν ἀπομπρός, τὸ σιδερὸ ζιπόνι* Ἐρωτόκρ. Δ' 1877 (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *κοράτσα, κορσαλέτο, κοῦφος, στομάχι, τζάκος*.

ἀτσάλι(ν) (ΙΙ)· *ἀτσάλια*, Φορτουν. Γ' 7, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀτσαλιὰ* (διάβ. Vincent. βλ. *ἀτσαλί*).

ἀτσαλοπεριπάτης ὁ, Προδρ. III 400 ff (χφ. g) (κριτ. ὑπ.)· *'τσαλοπεριπάτης*, Προδρ. III 400ff (χφ. SA) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄτσαλα* καὶ τὸ οὐσ. *περιπάτης*.

Ποὺ περπατᾶ χωρὶς τάξη, ἀκανόνιστα: *ὥσπερ αὐτὸς ὁ λογαρὰς ἀτσαλοπεριπάτης* Προδρ. III 400ff (χφ. g) (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀτσαλοπερπατάρης*.

ἀτσαλοπερπατάρης ὁ· *'τσαλοπεριπατάρης*, Προδρ. III 400 ff (χφ. C) (κριτ. ὑπ.)· *'τσαλοπερπατάρης*, Προδρ. III 400ff (χφ. V) (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄτσαλα* καὶ τὸ οὐσ. *περπατάρης*.

Ποὺ περπατᾶ χωρὶς τάξη, ἀκανόνιστα: *Ὥσπερ αὐτὸς ὁ λαγαρὰς ὁ 'τσαλοπερπατάρης* αὐτ. III 400ff (χφ. V) (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀτσαλοπεριπάτης*.

ἀτσαλοπίνω· *'τσαλοπίνω*, Ἀσσίζ. 431^{20}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄτσαλα* καὶ τὸ *πίνω*.

Πίνω βλαβερὰ ἢ ἀπαγορευμένα ἀπὸ τὸ γιατρὸ ποτὰ (Πβ. *ἄτσαλος* 5): *Εἰ δὲ ὁ γιατρὸς οὐδὲν τὸν ἐδιαφέντεψεν ἀπὸ τίποτες νὰ φάγῃ οὗ νὰ πιῇ... κἀκεῖνος ἐτσαλόφαγεν καὶ ἐτσαλόπιεν..., τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκρατοποτῶ, προπίνω*.

ἄτσαλος, ἐπίθ., Κομν., Διδασκ. Δ 200, Ἀσσίζ. 431^{10}, Διήγ. παιδ. 163, Λίβ. (Lamb.) N 890, Σαχλ. Ν 164, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 179, Πιστ. βοσκ. IV 7,5· 103, Ἐρωτόκρ. Ε' 236, Ροδολ. Α' 314, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1166], Φορτουν. Δ' 464· *ἄτσαλλος*, Μαχ. 220^{18}.

Πιθ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἔξαλλος* (Βλ. Καρατζᾶ, Aevum 25, 97, κέ. Κατὰ Φιλ., Γλωσσογν. Β' 196 ἀπὸ τὸ *ἀτάσθαλος*. Γιὰ ἄλλες ἐτυμολ. βλ. Ἀνδρ., Λεξ. καὶ ΙΛ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἄπρεπος, ἄκοσμος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *Ἄτακτον γέλιον καὶ σαλὸ πάντα ἀπόφευγέ το· ἄσχημον ἔναι καὶ ἄτσαλον, τινὰς δὲν τὸ παινάει* Κομν., Διδασκ. Δ 200. Βλ. καὶ *ἄμοιαστος, ἄσχημος* 2γ· **β**) σκανδαλώδης (βλ. Dawkins [Μαχ. Β' 239]): *Ὁ καλὸς καβαλάρης ἐπῆγεν ἔσσω του καὶ ἔγραψεν τοῦ ρηγὸς ἕναν ἄτσαλλον χαρ-*

τίν, τὸ ποῖον ἐλάλεν οὕτως Μαχ. 220^{18}. **2**) Ἀκατάστατος (ἠθικά): *Δὲν ἠμπορεῖς νὰ κράζεσαι θεὸς* (δηλ. *σὺ ὁ Ἔρωτας*) *ποτὲ δικός μου. Μόνον στὲς ἄτσαλες καρδιὲς κ' εἰς τοὺς λωλοὺς τοῦ κόσμου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1166]. **3**) Ἀκατάστατος, βρόμικος, ρυπαρὸς (Βλ. Du Cange, ὅ.π.· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *τὰ ροῦχα τού 'ναιν ἄτσαλα καὶ γέμουσιν τὴν ψεῖραν* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 179. Βλ. καὶ *ἀσύστατος*. **4**) Κακοφτιαγμένος, δύσμορφος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 6): *Ὁ Ἀπρίλιος ἦτον* (κριτ. ὑπ.), *ἀπαυτοῦ, νὰ εἶδες ποιμέναν ἄνδραν, ἀσκέπαστος, ἀκτένιστος, ἄτσαλος εἰς τὴν πλάσιν* Λίβ. (Lamb.) Ν 890. Βλ. καὶ *ἀνάστολος* β, *ἄσχημος* 1α. **5**) (Προκ. γιὰ φαγητὸ) βαρύς, βλαβερός: *Ὁμοίως ἐκεῖνος ὁ γιατρός, ἂν δείξη μὲ καλὲς μαρτυρίες ὅτι ἐκεῖνον τὸν ἐγιάτρευγεν..., ἔφαγεν κανένα ἄτσαλον φαγητὸν ἀπ' ἐκεῖνα ἀπὲ τὰ ἐδιαφέντεψεν* Ἀσσίζ. 431^{10}.

ἀτσαλοτρώγω· *'τσαλοτρώγω,* Ἀσσίζ. 431^{20}.

Τὸ ἐπίρρ. *ἄτσαλα* καὶ τὸ *τρώγω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τρώγω βλαβερὲς ἢ ἀπαγορευμένες ἀπὸ τὸ γιατρὸ τροφὲς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *εἰ δὲ ὁ γιατρὸς οὐδὲν τὸν ἐδιαφέντεψεν ἀπὸ τίποτες νὰ φάγῃ οὐ νὰ πιῇ..., κἀκεῖνος ἐτσαλόφαγεν καὶ ἐτσαλόπιεν..., τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλέθω, γεύομαι, πασχάζω*.

ἀτσετάρω, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401, ἔγγρ. τοῦ 1615 (Κακουλίδη, Κρ. Χρ. 22, 1970, 484), Στάθ. Γ' 493, Ναξ. ἔγγρ. 72^{8}, 74^{24}, Φορτουν. Δ' 385.

Τὸ ἰταλ. *accettare*, βενετ. *acetar* (Meyer NS IV 14). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δέχομαι, ἀποδέχομαι (Πβ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ): *'πειδὴ καὶ σκούζα κάνεις μου καὶ σκούζα ἀτσετάρω καὶ φίλο ἀποδὰ καὶ ὀμπρὸς καλὸ θὰ σὲ στιμάρω* Στάθ. Γ' 493· *Εἰ δὲ καὶ δὲν ἀτσετάρουν τὴν χάριν του, τὴν αὔριον θέλει τὴν πάρει χωρὶς ἄλλον καὶ θέλει τοὺς κόψει ὅλους ἕως τὰ βρέφη τὰ μικρὰ* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401· *ἀτσετάρομεν εὐχαρίστως τὴν ἄνωθεν μοιρασὰν* Ἔγγρ. τοῦ 1615. Βλ. καὶ *ἀτσετιάζω* $α^1$, $α^2$.

ἀτσετιάζω, Μαχ. 198^{5}, 370^{20}, 608^{17}, Βουστρ. 483· *'τσετιάζω,* Μαχ. 12^{18}, 20^{29}, 356^{19}, 622^{13}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *accettare* ἢ τὸ βεν. *acetar* (Βλ. Δένδ., Ἀθ. 36, 1925, 155· βλ. ὅμως καὶ Dawkins [Μαχ. Β' σ. 271, λ. *τζετιάζω*] καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67).

α^1) Δέχομαι, ἀποδέχομαι (κ.): *Γροικώντα ἐκεῖνος ἐτσετίασέν το καὶ ἐπίασεν τὸν τίμιον σταυρὸν ἀπὸ τὸ χέριν του καὶ ἔριψέν τον χαμαὶ* Μαχ. 12^{18}· βλ. καὶ *ἀγαπῶ* 3β, *ἀκούω* 7β, *ἀνέχω* Α2α, *ἀποδέχομαι* 1β, *ἀτσετάρω, στέργω*· **α**^{2}) δέχομαι (κ.), συμφωνῶ (μὲ κ.): *ἀπὲ τὸ μοῦ μηνᾶς ὅτι εἶσαι γεῖτος μου καὶ νὰ ἔχωμεν ἀγάπην κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἔχωμεν δῆμμαν μεσόν μας, 'τσετιάζω το* Μαχ. 20^{29}· *ἄνταν ἐπαρακαλέσαν τὸν ρῆγα τοῦτο νὰ γενῆ, ἀτσετίασεν μὲ τοιοῦτον νὰ ἔλθῃ ὀμπρὸς τοῦ πάπα ν' ἀποπῆ ἐκεῖνον τὸ εἶπεν* Μαχ. 198^{5}· βλ. καὶ *ἀγαπῶ* 3, *ἀκούω* 7β, *ἀνέχω* Α2α, *ἀποδέχομαι* 1β, *ἀτσετάρω, στέργω*· **β**^{1}) δέχομαι (κάπ.): *ἔπεψεν μαντατοφόρον εἰς τὸν σουρτάνο... καὶ ὁ σουρτάνος δὲν τὸν ἀτσετίασεν* Βουστρ. 483· βλ. καὶ *ἀναδέχομαι* 1, *ἀποδέχομαι* 1β, *στέργω*· **β**^{2}) δέχομαι (κάπ. παρέχοντας διευκόλυνση): *ὁ ρῆγας ἐπρουμουτίασεν νὰ μὲν 'τσετιάσῃ πλεῖον κουρσάρους* Μαχ. 622^{13}.

Ἀτσίγγανος, οὐσ. καὶ ἐπίθ., Πουλολ. Ζ 117, Πουλολ. 127· θηλ. *Τσιγγάνα,* Διήγ. παιδ. 285· *Ἀτσιγγάνισσα,* Ἰατροσόφ. XIX.

Ἀπὸ τὸ ἐθν. ὄνομ. *Ἀθίγγανος* (Δ. Πομόνης, Ν. Ἑστ. 58, 991). Διαφορετικὰ ὁ Κοραῆς, Ἄτ. Δ' 37 κέ. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΕΕΠ 1, 〈1902/3〉1903, 131 κέ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἐθνικὸ ὄνομα λαοῦ νομαδικοῦ ποὺ ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἰνδία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ἢ Σύρος ἢ Σύρισσα· ἢ Ἑβραῖος ἢ Ἑβραῖσσα· ἢ Ἀτσίγγανος ἢ Ἀτσιγγάνισσα* Ἰατροσόφ. XIX. **2**) (Ὑβριστικὰ) (Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 299 κέ. καὶ Krawczynski [Πουλολ. σ. 58]): *θέλω σε καθυβρίσει τζαχαρατὰ μὲ τὴν φωνήν, μεσημβρινὲ μὲ τ' ἄσπρα, Ἀτσίγγανε μαυρότεχνε* Πουλολ. 127· *ἀλλ' οὔτε ἡ φιλία σου ἔναι ἐμπιστεμένη, ἀλλ' εἶσαι ψεματάρισσα, κλέπτρια καὶ Τσιγγάνα* Διήγ. παιδ. 285.

ἀτσίδι τό, Gesprächb. 50^{950}, Πεντ. Λευιτ. XI 29, Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{1}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀτσίδα* 〈αἰτ. τοῦ ἀρχ. οὐσ. *ἰκτίς* (Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 38). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Νυφίτσα· κουνάβι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Εἰς σπίτι μέσα ποντικῶν ἀτσίδι εἶχε πάγει, πολλὰ ἐπονηρεύοντον τοὺς ποντικοὺς νὰ φάγῃ* Αἰτωλ., Μῦθ. 27^{1}· *ἐτοῦτο ἐσᾶς τὸ μαγαρισμένο εἰς τὸ σέρπετο ὁποὺ σερπετεύγει ἰπὶ τὴν ἡγῆ· ἡ νυφίτσα καὶ ὁ ποντικὸς καὶ τὸ ἀτσίδι εἰς τὴν λογή του* Πεντ. Λευιτ. XI 29.

ἀτσίπωτα, ἐπίρρ.· *ἀτσίππωτα,* Μαχ. 182^{15}, 396^{20}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀτσίπωτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Χωρὶς σεβασμό, ἄφοβα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἐμπαίνοντα ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου ἐσύντυχέν του πολλὰ ἀπότορμα καὶ ἀτσίππωτα* αὐτ. 182^{15}· βλ. καὶ *ἀδείλιαστα, ἀτρόμως*· **β**) ἀπότομα: *ἐνέβην ὁ ἀμιράλλης νὰ τοὺς χαιρετίσῃ καὶ τὸ νὰ τὸν ἰδῇ ἡ ρήγαινα, ἐσύντυχέν του πολλὰ ἀτσίππωτα* αὐτ. 396^{20}.

ἀτσίπωτος, ἐπίθ., Πουλολ. 329, 451, Πουλολ. Ζ 237.

Ἀπὸ τὸ πιθ. *τσιπώνομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Κοραῆ, Ἄτ. Δ' 599. Πβ. ὅμως καὶ Κουκ., ΒΒΠ Γ' 308 σημ. 4.

(Μεταφ.) ἀδιάντροπος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀτσίπωτε, ἀδιάντροπε, ἐμέναν καταλέγεις;* αὐτ. 329. Βλ. καὶ *ἀνέντροπος, ἀπαδιάντροπος, ἀποτσίπωτος*.

ἀτσούπωτος· *ἀτζούπωτε,* Πουλολ. (Wagn., Carm.) 321, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀτσίπωτος* (βλ. Πουλολ. 329).

ἀττάκκος ὁ· *'τάκκος* ἢ *'τάκκο* (τὸ), Εὑρετ. Ἐρωτοκρ. 766^{366}.

Τὸ ἰταλ. *attacco*, βενετ. *ataco*· Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. στὸν τ. *τράκος, τράκο* (Πβ. Κουκ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 86).

Ἐπίθεση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ἰδιωμ.): *βασιλέας τῆς Βλαχιᾶς λογιάζει νὰ δώσῃ ἕνα 'τάκκο τὴ νύκτα στὸ φουσάτο τῆς Ἀθήνας* ὅ.π.

ἀτταλικός, ἐπίθ., Θεολ., Τζίρ. 358^{17-18}.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S Suppl.).

Ποὺ ἀναφέρεται ἢ ἀνήκει στὴν πόλη Ἀττάλεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας: *ἀπό τε νήσων καὶ κόλπων αἰγαιακῶν, ἰωνικῶν, σαρδονικῶν καὶ ἀτταλικῶν συμμαχίαν αἰτήσομαι* ὅ.π.,

ἄττο(ν) τό, (Ι), Μαχ. 524^{1}, Θησ. Δ' [61^{7}], Γύπ. Γ' μετὰ στ. 632, Κρ. συμβόλ. 108, 116, 219, ἔγγρ. τοῦ 1643 (Θησαυρ. 4, 1967, 64)· *νάττο,* Ἐρωφ. Ἰντ. γ' μετὰ στ. 64, Ἐρωτόκρ. Β' 1322, Στάθ. Γ' 17, Φορτουν. Α' 216, Γ' 742.

Τὸ ἰταλ. *atto*, βενετ. *ato*. Ὁ τ. *νάττο* ἀπὸ τὴν αἰτ. *τὸν ἄττον* (βλ. Meyer, NS IV 64 καὶ Ξανθουδίδης [Ἐρωτόκρ. σ. 623] καὶ Ἀθ. 26, 1914, ΛΑ 163). Ὁ τ. *νάττο* καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (ΙΛ).

1) Πράξη· κατόρθωμα, στρατήγημα (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 67): *ἐβούθησεν ἐκεῖνον τὸ ἄττον τοῦ κοντοσταύλη κ' ἐκόμπωσέν τους* Μαχ. 524[1]. Βλ. καὶ *ἀνδραγαθισμός, ἀνδρεία* 1γ, *ἀριστουργία, διάξη*. **2α**) Στάση, παράστημα τοῦ σώματος: *στ' ἀρχοντικὰ ἀναρίματα κ' εἰς τῆς ἀντρειᾶς τὸ νάττο* Ἐρωτόκρ. Β' 1322· *τὸ ζάλο τση, τὸ νάττο τση κι' ὅλες τσὶ χάρες τσὶ ἄλλες, ὁποὺ ἔχει ἐκεῖνο τὸ κορμὶ τόσα πολλὰ μεγάλες* Φορτουν. Α' 216· βλ. καὶ *ἀνάριμα, ἀνεντράνισμα(ν)* 2· **β**) νάζι: *ἐκεῖνος γὰρ ἐσκέφθηκε τὰ ἄττη της ἐκείνης, καμπόσο γὰρ ἐγνώριζε ἀπὲ τὴν φλόγα κείνης* Θησ. Δ' [61[7]]. Βλ. καὶ *ἄκκισμα, χάδι*. **3**) Νεῦμα, χειρονομία, «σινιάλο» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, ΙΛ): *τότες μὲ πλήσα μου χαρὰ τοῦ δούκα κάνω νάττο* Στάθ. Γ' 17· *ὁ Σολιμάνος τῶνε κάνει νάττο μὲ τὸ χέρι ντου* Ἐρωφ. Ἰντ. γ' μετὰ στ. 64. **4**) Πράξη θεατρικοῦ ἔργου: *Τέλος τοῦ τρίτου ἄττου* Γύπ. Γ' μετὰ στ. 632. Βλ. καὶ ἄττος. **5**) Δικαιοπρακτικὸ ἔγγραφο, συμβολαιογραφικὴ πράξη: *ὡς φαίνεται τὸ ἰνστρουμέντο γραμμένο εἰς τσὶ ἄττους* Κρ. συμβόλ. 116· *χωρὶς ἄλλο ἄττο τζουντιτσάριο* ἔγγρ. τοῦ 1643.

ἄττο(ν), (ΙΙ)· *ἄττα ντῶν ἄγιω,* Π.Ν. Διαθ., φ. 245 α 16 (χφ. *atadonara*), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀμπαντονάρα* (βλ. Κριαρ., B-NJ 10, 1934, 406). Βλ. καὶ *ἀμπαντονάρω*.

ἄττος ὁ, Πιστ. βοσκ. σ. 54, Φορτουν. σ. 77.

Τὸ ἰταλ. οὐσ. *atto*.

Πράξη θεατρικοῦ ἔργου: *Ἄττος δεύτερος* ὅ.π. Βλ. καὶ ἄττο 4.

ἀττουάλες, ἐπίθ., ἔγγρ. τοῦ 1643 (Θησαυρ. 4, 1967, 64).

Τὸ ἰταλ. *attuale*.

Τωρινός: *Ἡγούμενος ἀτουάλες τοῦ αὐτοῦ μοναστηριοῦ* ὅ.π.

ἀτυράννιστος, ἐπίθ., Ἐρωφ. Δ' 622.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *τυραννίζομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀτυράννητος*).

Ἀβασάνιστος, ἀταλαιπώρητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *θάνατον ἀτυράννιστο σήμερο νὰ τοῦ δώσω* ὅ.π.

ἄτυχα, ἐπίρρ., Σπαν. (Ζώρ.) V 404, Θησ. Β' [43[8], 56[5], 65[8]], Αἰτωλ., Μῦθ. 84[15], 118[5], Συναδ., Χρον. 66, Τζάνε, Κρ. πόλ. 384[16].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτυχος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μὲ δυστυχίες, ἄσχημα (Βλ. Δημητράκ.): *ὅσοί 'ναι ἄτυχα ποὺ περνοῦσι, θαρροῦν ὅτ' ἔχουσι καλὸν διὰ νὰ μὴν γροικοῦσι* Αἰτωλ., Μῦθ. 84[15]. Βλ. καὶ *ἄστοχα* 2, *κακά*. **2**) Ἀστόχαστα: *ἄτυχά 'χε ποίσει τὸν πρῶτον ποὺ τὸ πάτησε διατί νὰ τὸν ἀφήση, νὰ μὴν γυρίση παρευθὺς κακὰ νὰ τὸν δαγκάση* Αἰτωλ., Μῦθ. 118[5]. **3**) Χωρὶς τόλμη, δειλά: *Καλὰ βλέπε...* (παραλ. 3 στ.) *τὶς ἄτυχα ἐστέκετον χωρὶς νὰ πολεμίζη* Θησ. Β' [56[5]].

ἀτυχεύω, Γαδ. διήγ. 21 (ἔκδ. *ἀδύνεψεν*· διόρθ. Πολ. Λ., Κρ. Χρ. 12, 1958, 308 καὶ μετὰ Ἄλ. σελ. 109), Ἀχέλ. 1550.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτυχος* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

α) Ἀδυνατίζω: *κ' ἐκ τὲς ξυλιὲς ὁπού 'παιρνεν ὥστε νὰ ξεφορτώση, ἀτύχεψεν ὁ γάδαρος* Γαδ. διήγ. 21· βλ. καὶ *ἀποσύρω* 2, *ἀχαμνίζω, κατηγορῶ*· **β**) ἐξασθενῶ: *Ἤλθασιν κ' ἐδυνάμωσαν τόσον καὶ αὐτοὶ στὴν χώρα* (παραλ. 1 στ.)· *ὡς ν' ἀτυχέψαν οἱ ἐχθροί, οὕτως ἐφαίνοντά τους* Ἀχέλ. 1550. Βλ. καὶ *ἀδυνατίζω* α, *ἀτονῶ, ἀχαμνίζω, κατηγορῶ*.

ἀτυχή, Πιστ. βοσκ. Ι 5, 46, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀτυχιά* (διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 279).

ἀτύχημα τό, Λόγ. παρηγ. L 264.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀτύχημα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Δυστυχία, κακοτυχία (Βλ. L-S στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ): *εἰς ἀτυχήματα μὲ ἔποικεν ἡ Τύχη, ἔχω το τοῦτο εὐτύχημα, διατὶ ηὗρα ἐσέναν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀτυχία* 1α.

ἀτυχημένος, μτχ., βλ. *ἀτυχῶ*.

ἀτυχής, ἐπίθ., Φλώρ. 1219, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 47, Σφρ., Χρον. μ. 128[3], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1313], Δ' [547], Ε' [422, 869].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀτυχής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἀπὸ τὴ λόγ. παράδοση (Δημητράκ.).

1α) Δυστυχής, κακότυχος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἐμὲν ἀφῆτε μοναχὸν νὰ κλαίω τὴν δυστυχιάν μου, ὡς ἀτυχὴς νὰ περπατῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ μέρη* Φλώρ. 1219· βλ. καὶ *ἄτυχος* 1α· **β**) ποὺ φέρνει κακὴ τύχη, «καταραμένος»: *μοίραν ἀτυχεστάτην* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 47· *Μελάμενον ἀτυχέστατον* Σουμμ., Παστ. φίδ Ε' [869]. **2**) Κακός, μοχθηρός: *Ἀκόμη κι' ἀτυχέστατος ὁ Σάτυρος ἐχθρός μου, μ' ὅλον ποὺ τόσον μὲ μισᾶ, ἐγίνηκε βοηθός μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [547]. **3**) Ἐλεεινός, ξεπεσμένος: *Νὰ διαλαλῶ τὲς ἐντροπὲς ἀπόθεν καὶ διαβαίνω τούτης τῆς ἀτυχέστατης* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1313]. Βλ. καὶ *ἄσχημος* 2γ.

ἀτυχία ἡ, Σπαν. V Suppl. 280, Λόγ παρηγ. L 207, Διγ. (Trapp) Gr. 2191, 2667, Φλώρ. 1109, Λίβ. Esc. 2514, Ἀχιλλ. L 451, Θησ. Γ' [3[2]], Η' [113[3]], Συναξ. γυν. 115, Σοφιαν., Παιδαγ. 121, Αἰτωλ., Μῦθ. 141[14], Ἐγκ. ἀγ. Δημ. 105[18], κ.ἀ.· *ἀτυχιά,* Σπαν. (Ζώρ.) V 394, Φλώρ. 1511, Μαχ. 468[34], Θησ. (Foll.) Ι 63, 65, Γεωργηλ., Θαν. 359, Σαχλ. Ν 111, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 55, Δεφ., Σωσ. 264, Δεφ., Λόγ. 435, Ἀχέλ. 1877, Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 30, Ἐρωφ. Ἰντ. β' 56, Γ' 381, Ἰντ. γ' 25, Ε' 648, Πιστ. βοσκ. Ι 5, 46 (ἔκδ. *ἀτυχή*· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 279)· ΙΙΙ 9,38, Εὐγέν. 1218, Στάθ. Ἰντ. α' 36, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1120], Β' [1226], Φορτουν. Ἰντ. γ' 119, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀτυχία*. Ἡ λ. καὶ ὁ τ. της καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ).

1α) Δυστυχία, κακοτυχία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τῆς ἀτυχίας ἡ μοίρα* Φλώρ. 1109· *Χαρὰ τὸν ⟨ἡ⟩ Τύχη εὐημερεῖ καὶ οὐαὶ τὸν ἀτυχίση καὶ ὡσὰν τὸν δείξη ἐκ τῆς ἀρχῆς βλέφαρον ἀτυχίας* Λόγ. παρηγ. L 207· βλ. καὶ *ἁμαρτία* 3γ, *ἀνομία* 4, *ἀπορία* (Ι) 3, *ἀτύχημα, κακιώρα, κακομοιριά, κακοριζικιά*· **β**) κακοπάθημα, συμφορὰ (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ1): *περνοῦν πολλὰ κακὰ στὸν κάμπον τὰ φουσάτα, φόνον, λιμόν, θανατικὸν καὶ ἀτυχιὲς γεμάτα* Ἀχέλ. 1877· *ὢ τῶν ἐμῶν ἀτυχιῶν* Διγ. Trapp) Gr. 2191. Βλ. καὶ *ἀστροπελέκι* 2. **2**) Ἀμηχανία, ἀδιέξοδο: *εἰς ἀτυχίαν ἀπέσασιν, οὐκ εἶχεν τί νὰ κάμουν, οὐδὲ νὰ φύγουν ἐμποροῦν, οὐδὲ νὰ πολεμίζουν* Ἀχιλλ. L 451. Βλ. καὶ *ἀπορία* Ι 2α. **3**) Πονηρία, κακία: *Τοῦτα τὰ λόγια τὰ γλυκιὰ κ' ἡ ψεύτικη θωριά σας δὲ μᾶσε χώνου δαίμονες ποσῶς τὴν ἀτυχιά σας* Ἐρωφ. Ἰντ. β' 56· *ὁ διάβολος, διὰ νὰ πλανέση τὸν ἄνθρωπον, δὲν ἔρχεται μὲ ἀτυχίαν καὶ πονηρίαν του, μὰ μὲ κάποιον εἶδος ἀρετῆς* Ἐγκ. ἀγ. Δημ. 105[18]. Βλ. καὶ *ἀλωπεκή, ἀτυχοσύνη, κακία, κακοσύνη*. **4**) Ἀθλιότητα (ἠθική): *μᾶλλον καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Γραφὴν φαίνεται ἡ ἀτυχιά τους* (δηλ. τῶν γυναικῶν), *ὅτι ὁ Θεὸς ποσῶς δὲν τὰς ψηφᾶ* Συναξ. γυν. 115. **5α**) Κακὴ πράξη (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ2): *πλειότερην ἔχουσιν ἁμαρτία ⟨ἐ⟩κεῖνοι ποὺ παρακινοῦν τοὺς ἄλλους σ' ἀτυχία* Αἰτωλ., Μῦθ. 141[14]· *οἱ ἀτυχιές του πλειότερα μὲ κάνου μανισμένη* Ἐρωφ.

'Ιντ. γ' 25· *κ' ἐφήκασιν οἱ Χριστιανοὶ ἀτυχιές, ἀσωτίες* Γεωργηλ., Θαν. 359· *διὰ τὲς δικές σας ἀτυχιὲς πολλοὶ δίκαιοι ἀπεθάναν* Δεφ., Σωσ. 264· βλ. καὶ *ἀθεσμογραφία, αἰσχροπραγία, ἀσχημία* 3α, *ἄσχημος* οὐδ., *ἀσχημοσύνη* 1, 3, *ἀσωτία* 3α, *ἀτοπία* (I)· **β**) (προκ. γιὰ μοιχεία): *ἔκαμε τὴν ἀτυχιὰν μὲ ἕνα παληκάρι* Εὐγέν. 1218· **γ**) ἀπιστία: *Ὦ γυναικίστικη ἀτυχιὰ* Πιστ. βοσκ. I 5, 46. **6**) 'Ανοησία, ἄστοχη πράξη: *Δὲν ἐγνωρίζα διαφορές, σύγχυσες κι' ἀταξάδες, μά 'σανε δίχως ἀτυχιὲς καὶ δίχως πελελάδες* Πανώρ. Πρόλ. θεᾶς 30. Βλ. καὶ *ἀγνωσία* 1β, *ἀγνωστιά, ἁπλοψυχία, ζαβάγρα, κουζουλάδα, πελελάδα*. **7**) Δειλία: *Ποῖον δεῖλος καὶ ἀτυχία σ' ἔποικε κι' ἀποστάθης* Θησ. Η' [113^{3}]. Θησ. (Foll.) I 63. Βλ. καὶ *ἀδυναμία* 1, *ἀπαρρησίαστος* οὐδ., *ντήρηση*. **8**) Περιφρόνηση: *ὅποιος γυρεύει ἀνάπαυσην καὶ ζωὴ ἐντροπιασμένη* (παραλ. 1 στ.) *κι' ἂς ζήση ὡς θέλει σ' ἀτυχιά, διχὼς καμιὰ ἀξιοσύνη* Θησ. (Foll.) I 65. Βλ. καὶ *ἀνυποληψία*.

ἀτυχίζω, Λόγ. παρηγ. L 206, Διήγ. Βελ. (Cant.) 456/7· μτχ. *ἀτυχισμένος,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1237], Χορ. α' [94], Β' [1092, 1205, 1258, 1299], Δ' [453, 485, 1245].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄτυχος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*.

Ρίχνω σὲ δυστυχία: *ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος παιδεύει καὶ ἀφανίζει καὶ ἀτυχίζει ἀδίκους, δικαίους ἀναβιβάζει* Διήγ. Βελ. (Cant.) 456/7.

'Η μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. **α**) κακότυχος: *ρίξε τ' ἅρματα, τοξότη ἀτυχισμένε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1245]· βλ. καὶ *ἄτυχος* 1α· **β**) αἰσχρός, ἐλεεινός: *Τὴν τέχνη κιλαδήσετε μιᾶς ἀτυχισμένης, ...ἀδιάντροπης, μιαρῆς* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1299]· *κάμε τὸ τυφλὸ κι' ἀτυχισμένο τὸ θέλημα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Χορ. α' [94]. Βλ. καὶ *ἄθλιος, ἀλύπητος* 2, *ἄσχημος* 2γ, *ἄτυχος* 4α.

ἀτυχίτης ὁ, Πουλολ. 257.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄτυχος* καὶ τὴν κατάλ. *-ίτης*.

Αὐτὸς ποὺ εἶναι κακότυχος, δύστυχος, κακορίζικος: *ἐκέρδισες καὶ τοὺς δαρμοὺς καὶ τὴν κακοτυχίαν καὶ τώρα βρίζεις, μέφεσαι ἐμέναν, ἀτυχίτη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄτυχος* 1α.

ἄτυχος, ἐπίθ., Σπαν. Α 383, Σπαν. (Ζώρ.) V 403, Κομν., Διδασκ. Δ 208, Σπαν. Ο 8, 251, Λόγ. παρηγ. Ο 86, 209, Προδρ. IV 241, 'Ακ. Σπαν. 415, Πόλ. Τρωάδ. 616, Χρον. Μορ. Η 3889, Χρον. Μορ. Ρ 3909, Πουλολ. Ζ 73, 86, 176, Πουλολ. 'Αθ. 13, 181, Πουλολ. 11, 74, Διήγ. παιδ. 162, 961, Διήγ. Βελ. (Cant.) 67, Περὶ ξεν. V 257, Λίβ. Esc. 2126, Λίβ. Ν 2928, Rechenb. $99b^{10}$, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 248, 716, Μαχ. 22^{36}, 258^{38}, 560^{15} (πληθ. *ἀτύχοι*), 640^{5}, Σφρ. Χρον. μ. 128^{3}, Θησ. (Foll.) I 62 δίς, 66, Θησ. Β' [68^{4}], Ε' [29^{1}], Ζ' [146^{6}], Ch. pop. 852, Γαδ. διήγ. 333, "Ανθ. χαρ. 290^{31}, 292^{29}, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 133, Σαχλ., 'Αφήγ. 20, 32, 263, 'Ιμπ. (Legr.) 822, Συναξ. γυν. 390, 628, 957, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 485, Διήγ. 'Αλ. G 279^{4}, 280^{25}, Δεφ., Λόγ. 72, Περὶ γέρ. 77, Ρίμ. θαν. 5, 71, 'Αχέλ. 302, 1946, 2136, 2517, Αἰτωλ., Μῦθ. 16^{12}, 24^{11}, Αἰτωλ., Βοηβ. 263, Θρ. Κύπρ. Μ 326, Κατζ. Γ' 446, 'Ερωφ. Α' 466, Δ' 178, 290, 610, Ε' 12, 614, Πιστ. βοσκ. I 5, 9 (ἔκδ. *ἄντυχη*· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 279)· II 7, 72, 'Ιστ. Βλαχ. 1945, Σουμμ., Ρεμπελ. 191, 'Ερωτόκρ. Β' 985, 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 183, Βακτ. ἀρχιερ. 153, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [976], Γ' [1295], Φορτουν. 'Ιντ. β' 176, γ' 130, Ζήν. Α' 197, Τζάνε, Κρ. πόλ. 414^{3}, 488^{1}, 553^{23}, 561^{20}, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 469.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀτυχὴς* (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 105). 'Η λ. καὶ σήμ. κοιν. (ΙΛ). Βλ. καὶ Κριαρ., ΕΕΒΣ 10, 1933, 83-94.

1α) Ποὺ δὲν ἔχει τύχη, κακότυχος, δύστυχος (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *αἶλὶ τὸν γράψη*

ἄτυχον τῆς Δυστυχίας τὸ χέριν Λόγ. παρηγ. Ο 86· *ν' ἀποθάνω ἄτυχος στὰ ξένα πικραμένος* Περὶ ξεν. V 257· *Εἰς ὅπου τέτοιον εὐγενῆ πόθον κερδέση κόρης καὶ χέρια του περιπλακοῦν τέτοιαν ἐξῃρημένην, ἂν εἰπῇ ὅτι ἦτον ἄτυχος, ἂς τὸν λιθοβολήσουν* Λίβ. Esc. 2126· *εἶδα καλὴν γυναῖκα· οὐκ ἐπιστάμην ἄτυχος τὴν συσκευὴν καὶ πρᾶξιν* Προδρ. IV 241· *τὸ ἄτυχο νησὶν τῆς Κύπρου* Μαχ. 640^{5}· βλ. καὶ *ἀστοχῶ* 5 μτχ., *ἄσχημος* 8, *ἀτυχὴς* 1α, *ἀτυχίζω* μτχ. α, *ἀπορῶ* 7γ, *ἀρίζικος, ἄχαρος, ταπεινός*· **β**) ποὺ εἶναι ταπεινῆς καταγωγῆς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 1γ): *τεῖντα δίκαιον ἔχει ὁ ρήγας μετά σας, ὁπού 'στε ρηγάδες ὡς γιὸν ἐκεῖνον;... νὰ σᾶς 'τιμάζῃ καθημερινὸν ἔμπροσθεν τοὺς ἄτυχους ἀνθρώπους, πῶς θέλει σᾶς στιμιάσειν ἄλλην φοράν;* Μαχ. 258^{38}. **2α**) Ποὺ δὲ φέρνει καλὴ τύχη, καταραμένος (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 2α): *ποιὸ ἄστρο στράτα σοῦ 'δειξε, ποιὸς ἄτυχος πλανήτης...;* Τζάνε, Κρ. πόλ. 553^{23}· *τὴν ἄτυχη... ἡμέρα* 'Ερωφ. Δ' 178· *τ' ἄτυχό μας ριζικὸ* 'Ερωφ. Δ' 290· βλ. καὶ *ἀσβολῶ* μτχ. 3, *ἀστραποκαίω* μτχ., *ἀτυχὴς* 1β, *ἀτυχῶ* 2 μτχ., *ἀφορίζω* μτχ., *κακοπόδαρος*· **β**) (προκ. γιὰ λόγια) πικρός, δυσάρεστος (Βλ. Pernot, [Ch. pop. σ. 99] καὶ ΙΛ στὴ λ. 2α): *Κ' ἐγὼ τὰ λόγια τ' ἄτυχα, ψυχή μου, δὲν τὰ θέλω* Ch. pop.852. Βλ. καὶ *ἄσχημος* 2α, *πικραίνω* μτχ., *πικρός*. **3α**) Κακὸς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 3α καὶ 'Ανδρ., σημασ. ἐξ. 152): *'Ακόμη λαλεῖ* (ἐνν. *ὁ Σαλαμοὺς*) *καὶ ἡ γυναίκα ὁποὺ εἶναι καλὴ εἶναι στέμμα τοῦ ἀνδρός της... καὶ τὴν ἄτυχη δυσφατιάζει την* "Ανθ. χαρ. 292^{29}· *μὴ μάθη στράτες ἄτυχες καὶ τὸν Θεὸν ἀφήσῃ* Σπαν. Ο 8· **β**) πονηρὸς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 4): *Εἰς ἕνα... μαντεῖον... ἐπῆγεν ἕνας ἄνθρωπος κ' ἐκράτιε σπρουγίταν καὶ τὸν Θεὸν ἠθέλησε νὰ τόνε δοκιμάσῃ* (παραλ. 7 στ.). *'Αμ' ὁ Θεὸς τὸ γροίκησε, καλὰ 'ποκρίθηκέ τον, τὸν ἄτυχον τὸν ἄνθρωπον ἀπιλογήθηκέ τον* Αἰτωλ., Μῦθ. 16^{12}· βλ. καὶ *ἀλλοεμένος, ἀτσίγγανος, μαριόλος*· **γ**) (προκ. γιὰ δυσάρεστη κατάσταση, κλπ.): *ἐθέλησε νὰ σβήσῃ μάνητα τόση ἄτυχη* Ζήν. Α' 197. **4α**) 'Ελεεινός, ἄθλιος, τιποτένιος: *εἶμαι πόρνη ἄτυχη καὶ χειροτέρα πάντων* Πουλολ. 'Αθ. 181· *Καὶ τί θέλετε ποίσει...* (παραλ. 2 στ.) *ἄτυχον γένος καὶ δειλόν, ἄνθρωποι ἐντροπιασμένοι;* Θησ. (Foll.) I 66· *ποιὰν πίστην, ἀτυχότατη γυναίκα, μοῦ μνόγεις, ἂν ἐσὺ πίστην δὲν ἔχῃς;* Πιστ. βοσκ. II 7, 72· *καὶ μόνον ἦλθες, ἄτυχε, φοβέριστρον τοῦ γάμου* Πουλολ. 'Αθ. 13· βλ. καὶ *ἀνόσιος, ἀτυχὴς* 3, *ἀχαμνός*· **β**) ποὺ ἔχει διαπράξει ἀδίκημα· κακοῦργος (Βλ. καὶ Γκίνη, 'Αθ. 67, 1963/64, 373-4): *κάμετε νά 'ρθουσι μαζὶ κ' ἐκεῖνοι ὁποὺ τελειώνου τὴ δικιοσύνη κι' ἄπονα 'σ' ἄτυχους θανατώνου* 'Ερωφ. Δ' 610. Βλ. καὶ *ἄνομος* 1α. **5**) 'Ανέντιμος: *περὶ ἐργαστηρίου ὁποὺ βάνει τινὰς προεστώτα καὶ κάμνει συνάλλαγμα ἄτυχον* Βακτ. ἀρχιερ. 153· *στὴν ἄτυχη ἐπιβουλιὰ ποὺ κάμετε σὲ μένα τυχαίνει νὰ σᾶς κόψουνε νὰ μὴν ἀφήσουν ἕναν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 414^{3}. **6**) Δειλός, ἄτολμος: *Μὲ τὰ πολλά 'ρματ' ἄτυχος τὸν ἀντρειωμένο κάνει* 'Ερωτόκρ. Β' 985. Βλ. καὶ *ἄτολμος*. **7**) 'Ανόητος: *πέψε φρενίμους μαντατοφόρους, μηδὲν πέψῃς ἄτυχους καὶ χάσῃς πολλὰ* Μαχ. 22^{36}· *Καινούργιο πράμα κι' ἄτυχο εἶν' ἕνας νὰ θελήσῃ, πρίχου δουλέψῃ, ἀντίμεψη τοῦ κόπου νὰ ζητήσῃ* 'Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 183· *ὅσοι εἴπασιν νὰ φύγωμεν, νὰ ἀφήσωμεν τὸν λαόν μας, λουλοὺς τοὺς ἔχω κι' ἄτυχους, οὐ πρέπει νὰ εἶναι ἀφέντες* Χρον. Μορ. Η 3889. Βλ. καὶ *ἀνάζαβος, ἄπορος* I 4, *ἀσύστατος* 2β, *ζαβός, κουζουλός, λωλός, μικρός, ξετρουμισμένος, πελελός*. **8**) Δύστροπος (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 5): *Αὐτὸς σὰν ἦτον ἄτυχος πάντα ἐβίγλιζέ με* Γαδ. διήγ. 333. **9α**) 'Εξαντλημένος, ἀδύνατος: *Θωροῦσιν τον καὶ κείτεται ὡσὰν ἀποθαμένος, ἀπὸ τὴν πείνα ἄτυχος πῶς ἦτον καμωμένος* 'Ιμπ. (Legr.) 822· βλ. καὶ *ἀσθενῶ* μτχ. α· **β**) ἀδύναμος, ἀνήμπορος: *Καὶ πῶς γυναῖκες ἄτυχες σᾶς διώχνουν ὡς κοπέλια;* Θησ. (Foll.) I 62. Βλ. καὶ *ἀμπόρετος, ἀνήμπορος* 1α[1], *ἀχαμνός*. **10**) (Προκ. γιὰ καιρὸ) ἥσυχος, γαλήνιος: *Καιρὸς γὰρ ἦτον ἄτυχος καὶ τῆς νυκτοῦ τ' ἀστέρια ἀκόμη ἐφαινόντησαν στὸν οὐρανὸν ἀπάνου* Θησ. Ε' [29^{1}]. Βλ. καὶ *ἀτάραχος, ἀχείμαστος*. **11**) (Σὲ κλητ. προσφών.) (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 1β καὶ Κριαρ., ὅ.π. (ἐτυμολ.): *Δὲν ἠπορῶ, ἄτυχε, νὰ σὲ ὁμιλήσω οὐδὲ γιὰ νὰ σὲ φιλήσω* Συναξ. γυν. 628.

ἀτυχοσύνη ἡ, Αἰτωλ., Μῦθ. 69⁴.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτυχος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*.

Πονηριά, κακία: *ὁ κάβουρας... τὸ φίδι πάντα δίδασκε νά 'χῃ δικαιοσύνη καὶ νὰ περιπατῇ ὀρθὰ χωρὶς ἀτυχοσύνη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀτυχία* 3.

ἀτύχουλας ὁ, Κατζ. Β' 41.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄτυχος* καὶ τὴν κατάλ. *-ουλας*.

Πολὺ δειλός: *Κακόμοιρε κι' ἀτύχουλα, σὰ μποθρακὸς δὲ βγαίνεις ποτέ σου μέσα ὀχ τὰ πηλὰ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄτολμος*.

ἀτυχῶ, Σπαν. Α 330, Σπαν. Β 326, Λόγ. παρηγ. L 111, Λόγ. παρηγ. Ο 103, Προδρ. IV 139, Ἑρμον. Ω 9· μτχ. *ἀτυχημένος*, Λίβ. Esc. 3346.

Τὸ ἀρχ. *ἀτυχῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δυστυχῶ: *Φεῦγε, παιδίν μου, ὡς δύνασαι, φεῦγε τὴν ἀδικίαν, κἂν εὐτυχῇς κἂν ἀτυχῇς* Σπαν. Β 326· *νὰ ἴδω τίνες εὐτυχοῦν καὶ ποῖοι ἀτυχοῦσιν* Λόγ. παρηγ. L 111. Βλ. καὶ *ἀστοχῶ* 5. **2**) Δὲν τὰ βγάζω πέρα, ἀποτυχαίνω (Βλ. L-S στὴ λ. 1, 2 καὶ ΙΛ): *ἂν δὲ πολλάκις ἀτυχῇς ἐκ τὰ γραμματικά σου, ἔκβαλε τὰ παπαδικὰ καὶ γένου προσχεράρης* Προδρ. IV 139. Βλ. καὶ *ἀποφεύγω* 5, *ἀστοχῶ* 1β.

Ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ.=ποὺ δὲ φέρνει καλὴ τύχη: *οὐκ ἔχεις... ἀτυχημένην μοῖραν* Λίβ. Esc. 3346.

ἀτυχῶς, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 276 ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄτυχος* (βλ. Γεωργηλ., Θαν. 276).

αὐγάζω, Διγ. (Trapp) Gr. 1571, Διγ. Ζ 3632, Ψευδο-Σφρ. 424⁵, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 82, 1743, Μανασσ., Χρον. 33, 49, 121, 181.

Τὸ ἀρχ. *αὐγάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Α' Ἀμτβ. **1**) (Προκ. γιὰ τὴν ἀνατολή, μὲ τὶς λ. *ἡμέρα, φῶς*) ἐμφανίζομαι, ἀνατέλλω, ξημερώνω (Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 29. Ἡ σημασ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τῆς δὲ ἡμέρας ἐν φωτὶ ἀρτίως αὐγαζούσης* Διγ. Ζ 3632· *τοῦ φωτὸς αὐγάζοντος ἀπάρτι τῆς ἡμέρας* Διγ. (Trapp) Gr. 1571. Βλ. καὶ *ἀνατέλλω* Α1γ, *ἀνεβαίνω, ἀποξημερώνει, μεταπροβάλλω, προβαίνω*. **2**) Ἀκτινοβολῶ, λάμπω (Βλ. τὴ μτγν. χρ., L-S στὴ λ. ΙΙΙ· ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *διαφανὴς ὡς ὕελος ηὔγαζεν ἡ σελήνη* Μανασσ., Χρον. 121. Βλ. καὶ *ἀγλαΐζω* Β, *ἀναλάμπω, ἀντιλάμπω, ἀπαστράπτω, ἀστραπτίζω*. **Β'** Μτβ. **1**) Φωτίζω (Πβ. τὴν ἀρχ. χρ., L-S στὴ λ. ΙΙ1): *εἰσδύσα ἡ ἀκτὶς ἔνδον ἐν τῷ σπηλαίῳ αὐγάζει καὶ λαμπρύνει το* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 1743. Βλ. καὶ *ἀνατέλλω* Α1α, *ἀποδιαφωτίζω, φέγγω*. **2**) (Μεταφ.) διαφωτίζω (Πβ. καὶ τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. ΙΙ2· βλ. καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ 3): *ἀνάβηθι ἄνωθεν εἰς τὸ ὄρος, ἵν' αὐγασθεὶς τὴν σύνεσιν γενήσει θεηγόρος* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 82.

αὐγερινός, ἐπίθ. καὶ οὐσ., Ἰων. 217⁷, Διγ. (Trapp) Gr. 1386, Διγ. Ζ 1843, Διγ. Α 1996, 1974, Διγ. (Trapp) Esc. 219, 444, Φλώρ. 1355, Ἐρωτοπ. 566, Λίβ. Sc. 251, Esc. 1376, Θρ. Κων/π. διάλ. 25, Θησ. (Foll.) Ι 126, Θησ. Ζ' [99⁸], ΙΒ' [56²], Γεωργηλ., Θαν. 368, Ἀπόκοπ. 92, Κορων., Μπούας 60, Πεντ. Γέν. XIX 15, XXXII 25, Ἐρωφ. Α' 62, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 25, Βοσκοπ. 290, Διγ. Ἄνδρ. 354²⁴, Ἐρωτόκρ. Β' 402, 498, 1249, Συναδ., Χρον. 32, 33, Διγ. Ο 1598.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐγὴ* κατὰ τὰ *νυχτερινός, σημερινός*, κλπ. (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 563-64). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Μὲ τὴ λ. *ἀστὴρ-ἀστέρας* προκ. γιὰ τὸν πλανήτη Ἀφροδίτη, τὸν ἑωσφόρο) (Πβ. τὴ σημερ. χρ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εἶχεν κόρην πάντερπνον, αὐγερινὸν ἀστέρα* Διγ. Α 1996· βλ. καὶ *ἀποσπερίτης*· **β**) (μὲ παράλειψη τῆς λ. *ἀστὴρ-ἀστέρας*, ὡς οὐσ.) ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη, τὸ ἄστρο τῆς αὐγῆς, ποὺ λάμπει λίγο πρὶν τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου (καὶ προκ. νὰ δηλωθῇ ἐξαιρετικὴ ὀμορφιὰ) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2· βλ. καὶ ΕΛΑ 1941/42, 147): *Ἀνάστα ρόδον πάντερπνον, μεμυρισμένον μῆλον, αὐγερινὸς ἀνέτειλεν καὶ ἂς περιπατοῦμεν* Διγ. Ζ 1843· *σὰν ὁ αὐγερινὸς ἀνέβην καὶ ἔβιασαν οἱ ἀγγέλοι εἰς τὸ Λὼτ τοῦ εἰπεῖ* Πεντ. Γέν. XIX 15· *ἤτονε τὸ Ρηγόπουλο τσῆ Κύπρος ὁ πετρίτης κ' ἤλαμπ' ὡς λάμπ' αὐγερινὸς κι' ὡς φέγγει ἀποσπερίτης* Ἐρωτόκρ. Β' 498.

αὐγὴ ἡ, Προδρ. IV 49, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 174¹⁹, Μανασσ., Χρον. 82, 4266, 4584, 6076, Καλλίμ. 237, 297, 812, 2114, Ἱερακοσ. 349¹⁸, Διγ. Τρ. 2758, Διγ. Ζ 1822, Βέλθ. 162, 335, 867, Ἑβρ. ἐλεγ. 172, Πουλολ. 194, Βίος Ἀλ. 173, 4442, 5613, Σωσ. 48¹², Φλώρ. 468, 971, 1355, Περὶ ξεν. Α 29, Ἐρωτοπ. 167, 566, 682, Ἀπολλών. (Wagn.) 247, 400, Λίβ. Ρ 489, 1740, 1755, 1946, 2386, Λίβ. Sc. 647, 955, 1282, 2456, Λίβ. Esc. 685, 751, 2033, 3691, Λίβ. Ν 560, 631, 1463, 1548, 1902, 2132, 3137, Ἀχιλλ. (Haag) L 358, 990, Ἀχιλλ. Ν 454, 1088, 1286, Ἀχιλλ. Ο 449, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 173, Μαχ. 262²⁹, 666³⁵, Ch. pop. 269, 298, 565, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1¹³⁷, Ριμ. Βελ. 376, Διήγ. Ἀλ. V 29, 71, Ριμ. κόρ. 579, Ἀπόκοπ. 94, 97, Κορων., Μπούας 80, Φαλιέρ., Ἱστ. V 235, Φαλιέρ., Ἐνύπν. 12, Κατζ. Β' 161, Βίος Δημ. Μοσχ. 607, Παλαμήδ., Βοηβ. 542, Διγ. Ἄνδρ. 354⁸, Σουμμ., Ρεμπελ. 160, Ἐρωτόκρ. Α' 1734, Β' 105, 1235, Γ' 24, 1509, Δ' 49, 109, 551, 779, 910, 1575, Ε' 673, Στάθ. Α' 13, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [273], Γ' [375], Δ' [828], Φορτουν. Α' 270, Διγ. Ο 1108.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐγή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μιὰν ὥραν ἦτον τῆς αὐγῆς, ἕως νὰ ξημερώσῃ* Ἀπολλών. 400· *Τὸ μεσονύκτιον ἔφθασε καὶ ἡ αὐγὴ σημαίνει* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 173· (μεταφ. προκ. γιὰ ἀγαπημένο πρόσωπο) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἥλιε μου, αὐγή μου, ἡμέρα μου, ζωή, ἐμψύχωσίς μου* Φλώρ. 468· **β**) (ἐπιρρ.) κατὰ τὰ χαράματα, λίγο πρὶν ξημερώσῃ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *Λάμπει ὡς σελήνη τὴν αὐγήν, ὡς ἥλιος τὴν ἡμέραν* Φλώρ. 971· *Ἐτοῦτο εἶδα τὴν αὐγὴ δυὸ ὧρες νὰ ξημερώσῃ* Ἐρωτόκρ. Δ' 109. Βλ. καὶ *σύναυγα*. Ἔκφρ. (α) *(πρὸς) βαθειὰν αὐγήν, καλὰ αὐγὴν*=νωρὶς τὰ ξημερώματα (πβ. *ὄρθρου βαθέος*· βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *κ' ἐκεῖ πρὸς τὴν βαθειὰν αὐγὴν κοντὰ νὰ ξημερώσῃ* Περὶ ξεν. 29· *φιλεῖ βαθειὰν αὐγὴν τὴν ἀγαπητικήν του* Ch. pop. 565· *καλὰ αὐγὴν ἐπῆρεν τὸν πρίντζην... καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερυνίαν* Μαχ. 666³⁵· (β) *ἄστρο τῆς αὐγῆς*=ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη, ὁ αὐγερινὸς (βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἔλαμψαν ὡς ἥλιος καὶ τῆς αὐγῆς τὸ ἄστρον* Ριμ. Βελ. 376. Βλ. καὶ *ἀστὴρ* 1 ἔκφρ. **2α**) Πρωί, τὸ διάστημα τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου καὶ λίγο ἔπειτα (Πβ. L-S στὴ λ. 3· πβ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α· βλ. καὶ Θαβώρ., Προσδιορ. ἡμερον. 63): *ἔδωκεν ὁ ἥλιος τὴν αὐγὴν καὶ ἀνέτειλεν τὸ κάστρον* Λίβ. Ρ 489· βλ. καὶ *αὐγίτσα* 1α· **β**) (ἐπιρρ.) κατὰ τὸ πρωί, μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου: *ὁποὺ σ' ἐφίλιε τὴν αὐγὴν μεγάλην χάριν ἔχει* Ch. pop. 298· *Ηὗρα τῆς κόρης τὴν γραφὴν αὐγὴν ἀφοῦ ἐσηκώθην* Λίβ. Sc. 955. Βλ. καὶ *αὐγίτσα* 1β. Ἔκφρ. *χαράσσει, περιχαράσσει ἡ αὐγὴ* (προκ. γιὰ τὴν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας. Ἡ χρ. μὲ τὸ ρ. *χαράζει* καὶ σήμ.): *ὅταν ἐβγαίνῃ αὐγερινὸς καὶ ἡ αὐγὴ χαράσσῃ* Φλώρ. 1355· *ὅταν γὰρ ἴδῃ τὴν αὐγὴν περιχαρασσομένην* Προδρ. IV 49. **3**) Ἡ ἑπόμενη αὐγή, ἡ ἑπόμενη ἡμέρα στὴν ἀρχή της (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ.3): *τὴν αὐγὴν κατέλαβεν τῆς κόρης τὸ κουβούκλι* Διγ. Ζ 1822· *τὴν αὐγὴν ἐσώσασιν εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ νέου* Ἀχιλλ. (Haag) L 990. Βλ. καὶ *αὔριο*. **4α**) Ἀκτίνα (Βλ. L-S

στὴ λ. 1): *κάλλος ἔχουσαν φαιδρὸν ὑπὲρ αὐγὰς σελήνης* Βίος 'Αλ. 173· βλ. καὶ ἀκτίνα 1· **β**) λάμψη (Πβ. L-S στὴ λ. 4): *εἶχεν ὁ βόστρυχος αὐγὴν εἰς κεφαλὴν τῆς κόρης* Καλλίμ. 812· *βασταζέσθωσαν δὲ πυρὸς αὐγῆς καὶ λύχνου μὴ λίαν ἐγγὺς διὰ τὴν ἐκ τοῦ καπνοῦ αὐτοῖς γινομένην βλάβην* Ἱερακοσ. 349[18]· βλ. καὶ *ἀκτίνα* 2, *ἀπαύγασμα, ἀστραπὴ* 3, *λαμπράδα*· **γ**) (μεταφ., προκ. γιὰ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ προσώπου): *τοῦ προσώπου τὰς αὐγὰς ἰδοῦσα καὶ τὸ κάλλος* Μανασσ., χρον. 6076· βλ. καὶ *ἄνθος* 2α, *ὀμορφιά, κάλλη, χάρη* 1· **δ**) (προκ. γιὰ τὸ πνεῦμα, τὶς γνώσεις) ἀκτινοβολία: *ταῖς τοῦ πνεύματος αὐγαῖς πλουσίαις πυρσουμένῳ* Μανασσ., Χρον. 4584· *πλέον πάντων ταῖς αὐγαῖς τῆς γνώσεως ἐκλάμπων* Μανασσ., Χρον. 4266. Βλ. καὶ *ἀκτίνα* 3.

αὐγίτσα ἡ, Πόλ. Τρωάδ. 245, Θησ. Ζ [100[3]], Ch. pop. 12, Χούμνου, Π.Δ. VIII 45, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [349], Δ' [386], Τζάνε, Κρ. πόλ. 254[10], 317[23], 383[7], 414[21], 423[21].

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *αὐγή*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Πρωΐ, τὸ διάστημα τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου καὶ λίγο ἔπειτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Αὐγίτσα στὴν ἀνατολὴν ἀρχίνιζε ν' ἀσπρίζη* Θησ. Ζ' [100[3]]· *ρόδισε ἡ ἀνατολὴ κι' ἀρχίνιζε ἡ αὐγίτσα* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [386]· βλ. καὶ *αὐγὴ* 2α· **β**) (ἐπιρρ.) κατὰ τὸ πρωΐ, μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τὴν αὐγίτσαν, τὸ πουρνὸ ἔβγαλε, ἀνάγνωσέ το* Ch. pop. 12. Βλ. καὶ *σύναυγα*. **2**) (Ἐπιρρ.) κατὰ τὸ τελευταῖο διάστημα πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου: *Αὐγίτσαν ἐσηκώθηκα κ' ἦτον ξαστερωμένα καὶ τὸ φεγγάριν ἔφεγγεν ὡσὰν ξημερωμένα* Χούμνου, Π.Δ. VIII 45.

αὐγὸ τό, βλ. *ἀβγό*.

Αὐγούστα ἡ, Μανασσ., Χρον. 5315, Ἱστ. Ἠπείρ. V 3.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐγούστα* (Sophocl., λ. *αὔγουστος*).

Τίτλος τῆς αὐτοκράτειρας (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl., ὅ.π. 1): *τοῦ βασιλέως, τῶν υἱῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς Αὐγούστης* Μανασσ., Χρον. 5315.—Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.: Χρον. Μον. Ι 64.

αὐγουστάλιος, ἐπίθ., Θεολ., Τζίρ. 356[27].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐγουστάλιος*.

Τίτλος στρατιωτικοῦ, ἀξιωματούχου (Βλ. L-S καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τιμηθεὶς δικτάτωρ καὶ ἀρχιστράτηγος τῆς ἡμῶν τῶν ἰχθύων πληθύος καὶ πάσης ἄλλης θαλαττοκυηθείσης γενεᾶς καὶ μορφῆς δοὺξ καὶ αὐγουστάλιος* ὅ.π.

αὐγουστιάτικος, ἐπίθ., Metrol. 66[16].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *Αὔγουστος* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάτικος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ἀμπέλι) ποὺ ὡριμάζει τὸ μῆνα Αὔγουστο (Βλ. Schilb. [Metrol. 243]· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2 καὶ 3): *Οἷον* [*εἰ*] (ἐνν. *ἀποτιμᾶται*) *τὸ ἀμπέλιον αὐγουστιάτικον νομίσματα ζ'* ὅ.π.

Αὔγουστος ὁ, Λίβ. P 763, Λίβ. Esc. 1060, Λίβ. (Lamb.) N 919, Ζήν. Α' 327, Β' 249, Ε' 243.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὔγουστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *Αὔγουστος*).

1) Αὐτοκρατορικὸς τίτλος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. Ι): *Ἐγὼ κλωνάρι καὶ ἀδελφὸς αὐγούστου, ἐγὼ ἡ δόξα* Ζήν. Β' 249. **2**) Ὁ ὄγδοος μήνας τοῦ ἔτους (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1) (ἐδῶ σὲ προσωποπ.): *Εἶδα τὸν Αὔγουστον καὶ ἐκεῖνον τέτοιον, φίλε μου* Λίβ. Esc. 1060.

αὐθάδεια ἡ, Τζάνε, Κρ. πόλ. 144[2].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐθάδεια*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Θράσος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S): *Πῶς δὲν ἐτύχαινε ποτὲ 'νοὺς ὁποὺ δὲ σπουδάξη γράμματα νά 'χη αὐθάδειαν τέτοιας λογῆς νὰ πράξη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλαζονεία* 1.

αὐθάδης, ἐπίθ., Σπαν. Α 440, Κομν., Διδασκ. Δ 239, Σπαν. Ρ 97, 220, Σπαν. (Λάμπρ.) V 172, Μανασσ., Χρον. 6162, 6517, Δούκ. 75[21].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐθάδης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βίαιος, θρασὺς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἦν μὲν γὰρ φύσει Ρωμανὸς αὐθέκαστος, αὐθάδης* Μανασσ., Χρον. 6517. Βλ. καὶ *ἄτακτος* 5.

αὐθαδιάζω· *αὐταδιάζω*, Κυπρ. ᾆσμ. 11[78].

Τὸ ἐνεργ. τοῦ μτγν. *αὐθαδιάζομαι*. Ἡ λ. ἤδη στὸ Θεόδ. Στουδίτη (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Μιλῶ, συμπεριφέρομαι μὲ αὐθάδεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ἐχάρισά σου τὴν ζωήν, μὰ 'θελες ν' αὐταδιάσης, σήμμερα ὅμως γνώρισε πῶς τὴν ζωὴν θὰ χάσης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγριομιλῶ, ἀντιμιλῶ, ἀποπαίρνω*.

αὐθαιρέτως, ἐπίρρ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 14[18].

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐθαιρέτως*.

Μὲ δική (μου) πρωτοβουλία καὶ χωρὶς ἐπίσημη διαδικασία (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S): *Δοῦλος κἂν αὐθαιρέτως λέγῃ κατὰ δεσπότου, οὐ πιστεύεται. Δοῦλος τὸν δεσπότην καταμηνύων... αὐστηροτάτῃ ἀποφάσει τιμωρείσθω* ὅ.π.

αὐθέκαστος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3876, 6517, Ψευδο-Σφρ. 208[24].

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

1α) Ἀπότομος, θρασύς, αὐθάδης (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S στὴ λ. 3): *ἦν μὲν γὰρ φύσει Ρωμανὸς αὐθέκαστος, αὐθάδης* Μανασσ., Χρον. 6517· βλ. καὶ *αὐθάδης*· **β**) αὐθαίρετος: *ὡς σκληρογνώμων, ὡς σκαιός, ὡς ἐντρυφῶν τοῖς φόνοις καὶ πλέον ὡς αὐθέκαστος ἐξ αὐταρέσκου γνώμης* Μανασσ., Χρον. 3876. Βλ. καὶ *ἄναρχος* 1. **2**) Αὐτάρκης: *ὁ σύμπας βίος αὐτῶν αὐθέκαστος μέν, σκαιὸς δὲ καὶ ἄγριος καὶ πολεμικὸς ὑπάρχει πάντοτε* Ψευδο-Σφρ. 208[24].

αὐθεκάστως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 6402.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐθεκάστως*.

Αὐθαίρετα: *ἐφήπτετο τῶν τῆς ἀρχῆς πραγμάτων αὐθεκάστως* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνάρχως, ἀνερωτήτως, αὐτεξουσίως*.

αὐθεντεύω, Βέλθ. 27, Ἕρμον. Ε 27, Πτωχολ. Ρ 744, Πτωχολ. Ν 485, Ἰμπ. 40, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 121, 828, Δούκ. 189[22], Θησ. Δ' [20[7]], Γεωργηλ., Βελ. 812, Διήγ. Ἀλ. V 52 (δίς), Κορων., Μπούας 39, Θρ. Κύπρ. Κ 454, Παλαμήδ., Βοηθ. 446, κ.π.ά.· *ἀφενδεύω*, Συναξ. γυν. 867· *ἀφεντεύγω*, Ἀκ. Σπαν. 34[197], Ἀχιλλ. L 107, Μάχ. 380[18], 540[12-3], Ἄνθ. χαρ. 298[30], Ἰμπ. (Legr.) 929, Φαλιέρ., Λόγ. 368, Δεφ., Λόγ. 528, Ἐρωφ. Α' 18, Ἐρωτόκρ. Β' 489, Δ' 1299, 1524, Ε' 825, 1425, Φορτουν. Γ' 11, 358, Τζάνε, Κρ. πόλ. 575[13]· *ἀφεντεύω*, Διγ. Α 2510, Χρον. Μορ. Η 13, 343, 782, 836, 1927, 3042, 3192, 6796, 8173, 8492, Ρ 1174, Ἰμπ. (Lambr.) 38, Ἰμπ. 805, 893, Χρον. Τόκκων 1347, 1383, Μαχ. 22[22], 56[24], 58[36], Θησ. (Foll.) Ι 11, Χούμνου, Π.Δ. VIII 48,

Ριμ. Βελ. 68, Βουστρ. 489, Διήγ. ᾿Αλ. V 52, ᾿Αλεξ. 7, 264, 1934, 2013, 2688, ῎Ανθ. χαρ. 299[20], ᾿Απόκοπ. 259, 296, Συναξ. γυν. 1137, Κορων., Μπούας 5, Διήγ. ᾿Αλ. G 287[8], Δεφ., Λόγ. 70, Ρίμ. θαν. 53, Χρον. σουλτ. 94[20], ῎Αλ. Κύπρ. 556, Δωρ. Μον. XVIII, Σταυριν. 500, ῾Ιστ. Βλαχ. 356, 451, 589, Διγ. ῎Ανδρ. 352[14], ᾿Ερωτόκρ. Α′ 1766, Θυσ.[2] 61, Στάθ. Α′ 300, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 69, Διακρούσ. 86[10], κ.π.ἀ.· *᾿φεντεύγω*, Μαχ. 30[4]· *᾿φεντεύω*, Χρον. Τόκκων 1290.

᾿Από τὸ οὐσ. *αὐθέντης* καὶ τὴν κατάλ. *-εύω*. ῾Ο τ. *ἀφενδεύω* στὸ Μαλαξό. Γιὰ τὸν τ. *ἀφεντεύω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 172, Psich., Qu. tr. 815, ἀλλὰ καὶ Hatzid., Einleit. 287. Πβ. τὸ μτγν. *αὐθεντέω* (L-S). ῾Η λ. στὸ Du Cange (τ. *αὐθεντεύειν* στὴ λ. *αὐθέντης* καὶ τ. *ἀφεντεύειν* στὴ λ. *ἀφέντης*) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντεύω*).

(Μτβ. καὶ ἀμτβ.) εἶμαι ἀφέντης, ἐξουσιάζω, ὁρίζω, κυβερνῶ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α. Πβ. καὶ L-S, λ. *αὐθεντέω* 1): *ἀφεντίαν ἔχει καὶ ἀφεντεύει* Χρον. Μορ. Η 8173· *θάνατος κυριεύει ἢ ἡ ζωὴ καθολικὰ τὸν κόσμον ἀφεντεύει;* ᾿Αλεξ. 1934· *Τὴν γῆν ἐκείνη, μοῦ ᾿πασι, ἔχω ἀφεντεμένη* ᾿Αλεξ. 2013· *τὸν βιόν μας ἀφεντέψασιν καὶ ἀλλῶν τὸν ἐχαρίσαν* ᾿Απόκοπ. 259· *Κρίμα στὰ τετραβάγγελα, τὰ χρυσοσταμπιασμένα, τώρα οἱ Τοῦρκοι τὰ κρατοῦν κ᾿ ἔχουν τ᾿ αὐθεντεμένα* Θρ. Κύπρ. Κ 454· *ἀφέντεψεν ὁ πάππους του ὀκτώ, ἐννέα χρόνους* ῾Ιστ. Βλαχ. 451· *ὁ ἔρως ἀφεντεύει τα ὅλα καὶ ὑποτάσσει τα* Διγ. ῎Ανδρ. 352[14]. Βλ. καὶ *ἀποτάσσω* (ΙΙ) 2, *ἀριστοκρατῶ, ἀρχηγετῶ, βασιλεύω, ὁρίζω.*

αὐθέντης ὁ, Σπαν. Α 534, 646 (γεν. *αὐθεντοῦ*), Σπαν. Ρ 46, Λόγ. παρηγ. Ο 472, Προδρ. Ι 88, ΙΙ 6, ᾿Ασσίζ. 6[7], 18[11,13], 26[30], 33[1], 37[11], 51[14], 72[4], 120[1], 138[29], 145[18], 146[1,3,28], 153[17], 145[7], 166[18,27], 188[8], 195[31], 199[7], 203[17], 220[27], Διγ. (Trapp) Gr. 1024, Διγ. Ζ 276, 861, 937, 1349, 1354, 1898, 2098, Διγ. (Trapp) Esc. 470, 1029, 1812, Βέλθ. 27, 106, 555, 764, 985, 990, Πόλ. Τρωάδ. 819, Πτωχολ. Ν 346, Συναξ. γαδ. 83, Περὶ ξεν. Α 175, Περὶ ξεν. V 458, Λίβ. Ρ 2663, Λίβ. (Lamb.) Ν 317, ᾿Αχιλλ. Ν 18, 47, ᾿Αχιλλ. Ο 383, ᾿Ιμπ. 40, 245, 567, ᾿Αργυρ., Βάρν. Κ 73, Μαχ. 42[12], 250[7], 396[8], Σφρ., Χρον. μ. 10[30], 18[18], 22[25], 80[12], 90[18], Θησ. Β′ [10[6], 19[1], 68[2]], Γεωργηλ., Βελ. 159, 374, Διήγ. ᾿Αλ. V 21, 22, 86, Διήγ. ῾Αγ. Σοφ. 148[6], Σαχλ., ᾿Αφήγ. 569, ῎Εκθ. χρον. 1[7], 69[3,10], Κορων., Μπούας 4, 5, Ψευδο-Σφρ. 338[14], Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 69, Ριμ. θαν. 95, Θρ. Κύπρ. Μ 399, 639, Παϊσ., ῾Ιστ. Σινᾶ 1360, Δωρ. Μον. XVIII, Παλαμήδ., Βοηβ. Πρὸς ᾿Αναγν. 28, Σταυριν. 699, 904, Διγ. ῎Ανδρ. 329[21], 375[31], Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1417], Λίμπον. 182, 233, 305, κ.π. ἀ.· *ἀφένδης*, ῾Εβρ. ἐλεγ. 170· *ἀφέντης*, Σπαν. V 103 (αἰτ. πληθ. *ἀφέντους*), Προδρ. IV 245, ᾿Ασσίζ. 43[8], 55[3], 86[15], 251[8], 410[8,9] (αἰτ. ἑν. *ἀφένταν*), Διγ. (Trapp) Gr. 465, Διγ. (Trapp) Esc. 287, 662, 945, Χρον. Μορ. Η 105, 209, 244, 269, 348, 1504, 1902, 1904, 2393, 2467, 2474, 2737, 2793, 3195, 3196, 3295, 4829, 5952, 6282, 6457, 6641, 7271, 7478, 7812, 7946, 8015, Συναξ. γαδ. 243, ᾿Ερωτοπ. 73, 360, 405, 451, 459, 625, 680, ᾿Απολλών. (Wagn.) 239, 335, 784, ᾿Αχιλλ. L 94, 832, ᾿Ιμπ. (Lambr.) 38, Χρον. Τόκκων 1229, 1323, Παρασπ., Βάρν. C 210, ᾿Αργυρ., Βάρν. Κ 203, Μαχ. 16[29], 102[14], 160[16], 182[16], 262[16], 516[26], 598[21], 610[31], 650[14], Θησ. Πρόλ. [101], Ch. pop. 548, Γαδ. διήγ. 7, 77, Διήγ. ᾿Αλ. V 62, ᾿Αλεξ. 1130, Κυπρ. ἐρωτ. 104[65], Πικατ. 363, Κορων., Μπούας 10, Φαλιέρ., Ρίμ. L 199, Βεντράμ., Φιλ. 124, Διήγ. ᾿Αλ. G 253, 272[5], 273[31], Δεφ., Σωσ. 66, Τριβ., Ρὲ 114, Πεντ. Γέν. XVIII 3, XXIV 10, 27, XXXI 35, XXXII 6, 19, XXXIX 7, ᾿Αχέλ. 143, Αἰτωλ., Μῦθ. 28[10], Χρον. σουλτ. 30[18], 79[5], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 394, Δωρ. Μον. XVIII, Πανώρ. ᾿Αφ. 16, 26, 46, ᾿Ερωφ. Α′ 64, 85, Κατζ. Γ′ 19, Ε′ 476, ῾Ιστ. Βλαχ. 93, 410, 640, 1154, 1256, 1487, 1561, 1563, 1985, 2841, Φορτουν. Πρόλ. 56, Β′ 26, 233, ᾿Ιντ. γ′ 21, Δ′ 489, Ε′ 410, Σταυριν. 63, ἔγγρ. τοῦ 1615 (Κρ. Χρ. 22, 1970, 484), Σουμμ., Ρεμπελ. 186, ᾿Ερωτόκρ. Α′ 229, 407, Γ′ 1604, Θυσ.[2] 6, 73, 257, 316, 655, 817, 834,

Στάθ. Γ′ 189, Ροδολ. Α′ [57], Βακτ. ἀρχιερ. 147, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1274], Λεηλ. Παροιμ. 522, Διγ. Ο 236, Τζάνε, Κρ. πόλ. 136[4], 161[6], 170[20], 184[15], 224[4], 235[20], 247[26], 250[8], 251[2], 269[8], 305[20], 308[25], 481[5], 512[18], 518[18], 531[18], 537[3], 577[7], 578[6], Διακρούσ. 73[8], κ.π.ἀ.· *ἀφεντής*, ᾿Απολλών. (Wagn.) 640, Φυσιολ. 370[27]· *ἀφές*, Στάθ. Α′ 226, Β′ 239, 262, Γ′ 146, 422· *᾿φθέντης*, Ψευδο-Γεωργηλ., ῎Αλ. Κων/π. 747, Ψευδο-Γεωργηλ., ῎Αλ. Κων/π. (Wagn.) 833.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐθέντης*. Γιὰ τὸν τ. *ἀφέντης* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 171-172 καὶ Psich., Qu. tr. 815. Γιὰ τὸν τ. *ἀφὲς* βλ. Χατζιδ., BZ 4, 1895, 418, ἀλλὰ καὶ Κριαρ., ΕΕΒΣ 10, 1933, 91. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφέντης*).

1) ῎Αρχοντας, ἡγεμόνας, δυνάστης (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2, χωρίο Εὐριπίδη καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τυραννικῶς αὐθέντευαν ὡς φυσικοὶ αὐθέντες* ᾿Ιμπ. 40· *Σουλτάνος τὸν ἀγόρασεν, τοῦ Καϊριοῦ αὐθέντης* ᾿Ιμπ. 567· *ἐνέμεινε ὁ μισὶρ Ντζεφρὲς ἀφέντης εἰς τὸν τόπον* Χρον. Μορ. Η 1902· *τὸ ἐδικόν τους ὁπού ἔχουν νὰ ἔνι τοῦ ἀφεντὸς τῆς χώρας* ᾿Ασσίζ. 86[15]· *ἂν ἔχῃς καὶ σὺ τὸν ῎Ερωτα αὐθέντην εἰς τὸν κόσμον* Λίβ. Ρ 2663· *Πάρη μου εὐγενικώτατε καὶ ἀφέντη τοῦ κορμιοῦ μου* Φορτουν. ᾿Ιντ. γ′ 21. Βλ. καὶ *ἀρισταῖος, ἀρχηγὸς* 1α, 2, *ἀρχοντόπουλο(ν)* β, *ἄρχος* Α2α, *ἄρχων* 1, *αὐθεντικὸς* οὐδ., *αὐσονάναξ, αὐτοδεσπότης, ἀφεντάκι, ἀφεντικό.* ῎Εκφρ. *αὐθέντης ἢ ἀφέντης καθολικὸς*=ἡγεμὼν μὲ ἀπόλυτη ἐξουσία (Βλ. Χατζ., Διπλωματ. 17): *ἦτον καὶ καθολικὸς αὐθέντης καὶ δεσπότης* Κορων., Μπούας 4· *δὲν πρέπει οἱ ἀφέντες οἱ καθολικοὶ νὰ προυμουτιάζουν νὰ πολομοῦν ἀγάπην* Μαχ. 182[16]. **2**) ᾿Αρχηγός: *᾿Αφέντες γιὰ τὸν πόλεμον ἐτούτους εἶχαν κάμει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 305[20]· *εἰς τὴν παγίδαν ἔμεινεν ἀφέντης τετραπόδων* Αἰτωλ., Μῦθ. 28[10]. Βλ. καὶ *ἄκρα* 9, *ἀρχίπους, ἄρχος* Α1, *ἄρχων* 2, *αὐτοκράτορας.* **3**) Προύχοντας: *ἐμεῖναν οἱ γ′ αὐθέντες μόνον, ὁ ρήγας καὶ ἡ μητέρα του καὶ ὁ πρίντζης* Μαχ. 396[8]· *ἐποῖκαν μεγάλα κανισκία καὶ μεγάλους ἀφέντες διὰ μαντατοφόρους* Μαχ. 160[16]. **4**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) (Μὲ τὸ οὐσ. Θεὸς ἢ μὲ παράλειψή του) (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Τέκνο μ᾿, ἐτούτη τὴ δουλειὰ ᾿Αφέντης τὴν ὁρίζει* Θυσ.[2] 817· *Δὲν πέφτει φύλλον εἰς τὴν γῆν ἐκ τὸ δενδρὸν ἀπάνω ἀνόριστα τοῦ ᾿Αφεντὸς* Πικατ. 363· *ὁ ἀφέντης ὁ Θεὸς θέλει πέψει ἡ χάρις του* ἔγγρ. τοῦ 1615. Βλ. καὶ *Θεός.* **5**) Σουλτάνος: *ἐξῆλθεν ὁ ἀγὰς τῶν γενιτζάρων μετὰ τοῦ πλήθους εἰς ὑπαντὴν τοῦ αὐθεντὸς* ῎Εκθ. χρον. 69[10]· *διὰ μιᾶς νυκτὸς εὑρέθη ἐν ᾧ τόπῳ ἦν ὁ αὐθέντης τεθνηκὼς* ῎Εκθ. χρον. 69[3]. Βλ. καὶ *μεγαφέντης.* **6α**) Κύριος, ἀφεντικὸ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4α): *ἐκεῖνος ὁπού ἦτον αὐθέντης τοῦ σκλάβου ἔνι κρατημένος νὰ ἰατρεύσῃ ἐκεῖνον τὸν λαβωμένον* ᾿Ασσίζ. 154[7]· *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ αὐθέντης του ἢ ἡ κυρά του ἐκείνου τοῦ σκλάβου* ᾿Ασσίζ. 153[17]· βλ. καὶ *αὐτοδεσπότης, μισέρ*· **β**) Ἰδιοκτήτης, κάτοχος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4β): *ἐὰν τὰ μελίσσια μου λείπουν ἔξω εἰς ἕναν δένδρον ἄγριον, ὁπού οὐδὲν ἔχει αὐθέντην* ᾿Ασσίζ. 199[7]· *᾿Εὰν ἐντέχεται νὰ δώσῃ ἐνοίκιν τοῦ αὐθέντη τοῦ σπιτίου* ᾿Ασσίζ. 6[7]. Βλ. καὶ *ἄνθρωπος* 3, *ἄρχων* 7. **7**) Πατέρας (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 8. Βλ. καὶ Ξανθ., Κρ. συμβόλ. 319 καὶ ᾿Ανδρ., Σημασ. ἐξ. 76): *ἐγὼ θὲ νὰ γενῶ τ᾿ ἀρνὶ κ᾿ ἐσύ, ἀφέντη, χάρος* Θυσ.[2] 834. Βλ. καὶ *αὐθεντίτσης, ἀφεντάκης, κύρης.*
8) Σύζυγος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 10. Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ 6, 1955/56, 242): *ἀνίσως ὅτι ἡ δαμοὺ Τζονάνα ἔνι τοιούτη, ὅτι νὰ θελήσῃ νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὁ αὐθέντης της οὐδὲν μοῦ τὰ ἐχρῶστεν* ᾿Ασσίζ. 166[18]· *ὀμπρὸς πάντας ἐκείνους ἐποίησεν ὁ αὐθέντης μου τὴν διαθήκην του* ᾿Ασσίζ. 166[28]. Βλ. καὶ *ἄνδρας* 3, *ἄρχος* Α4, *ταίρι(ν).* **9**) Προσηγορία ἢ προσφώνηση τιμῆς, σεβασμοῦ, ἀγάπης (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 7. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β′ 175 καὶ Ξανθ., Κρ. συμβόλ. 319): *᾿Αφέντη Στάθη! Φίλε μου, πολλὰ παρακαλῶ σε* Στάθ. Γ′ 189· *᾿Εγώ, αὐθέντη πενθερέ, ἐπιθυμίαν εἶχον* Διγ. Ζ 2098· *῎Ερως, αὐθέντα, βασιλεῦ, δέσποτα γῆς ἁπάσης* Λίβ. (Lamb.) Ν 317· *᾿Αφέντη, χαίρομαι κ᾿ ἐγὼ*

περίσσα μετὰ σένα Φορτουν. Δ′ 489· *Γυρεύουσιν, ἀφέντη μου, γυναίκα νὰ μὲ πάρουν* Ἐρωτοπ. 73.

αὐθεντία ἡ, Τρωικὰ 526[4], Καλλίμ. 1018, Ἀσσίζ. 68[23], 114[30], 115[2], 143[31], 195[23], 200[3-4], 221[24], Ἑλλην. νόμ. 578[17], Βέλθ. 58, Ὡροσκ. 42[2], Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 2[50], 4[73], 12[2,3], Περὶ ξεν. Α 143, Ἀπολλών. 179, Ἰμπ. 497, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 355, Βησσ., Ἐπιστ. 25[12], Δούκ. 113[22], Σφρ., Χρον. μ. 100[22], 126[27], Θησ. (Foll.) I 7, Θησ. ϛ′ [58[3]], Νεκρ. βασιλ. 65, Διήγ. Ἀλ. V 64, 87, Ἔκθ. χρον. 29[24], 54[14], 82[22], Κορων., Μπούας 18, 31, Βεντράμ., Φιλ. 12, 296, Ψευδο-Σφρ. 322[26], 532[26], Τριβ., Ρὲ 334, Αἰτωλ., Βοηβ. 22, Θρ. Κύπρ. Κ 14, Παλαμήδ., Βοηβ. 631, Σταυριν. 220, 1006, Διγ. Ἄνδρ. 393[30], κ.π.ἀ.· *αὐθέντια,* Ἀπολλών. (Wagn.) 179, Γεωργηλ., Βελ. 30· *αὐθεντιά,* Σπαν. (Ζώρ.) V 548, Πουλολ. Ἀθ. 483, Πτωχολ. Ν 750, Ἀχιλλ. Ν 1269, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 74, 873, Μαχ. 470[27], Θησ. Δ′ [81[8]], Ἀλεξ. 274, 758, Σαχλ. Β′ (Wagn.) ΡΜ 295, Σαχλ., Ἀφήγ. 357, Σκλάβ. 90, Κορων., Μπούας 15, 25, 102, Πένθ. θαν.[2] 161, Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 28, Παλαμήδ., Βοηβ. 657, 695, Σταυριν. 684, 738, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [584], κ.π.ἀ.· *ἀφεντία,* Ἀσσίζ. 302[8], 366[6], 395[13], 402[24], 423[22], 449[15], 472[31], Χρον. Μορ. Η 112, 113, 1870, 1891, 2317, 6788, 7277, 8041, 8048, 8173, 8628, 8652, Χρον. Μορ. Ρ 1878, 2464, Χρον. Τόκκων 1468, 2160, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 209, Μαχ. 212[14], 454[35], 640[14], Βουστρ. 422, 435, Ἄνθ. χαρ. 295[5], Σαχλ. Ν 281, Κυπρ. ἐρωτ. 26[9], Ἰμπ. (Legr.) 714, Κορων., Μπούας 90, Φαλιέρ., Λόγ. 266, Τριβ., Ταγιαπ. 215, Χρον. σουλτ. 31[36], 44[26], 114[15,30], Ἅλ. Κύπρ. 1561, Π.Ν. Διαθ. φ. 260α 27, Ἱστ. Βλαχ. 29, 458, 1648, Σουμμ., Ρεμπελ. 192, Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 2, Διακρούσ. 113[2], 116[4], κ.π.ἀ.· *ἀφεντιά,* Χρον. Μορ. Η 471, 7475, Πουλολ. Ζ 430, Συναξ. γαδ. 360, Χρον. Τόκκων 1607, Γαδ. διήγ. 50, 71, Ἀλεξ. 1334, Ἄνθ. χαρ. 294[13], Σαχλ. Ν 64, Σαχλ., Ἀφήγ. 907, Κυπρ. ἐρωτ. 56[6], Πικατ. 121, Κορων., Μπούας 85, 129, 135, 150, Φαλιέρ., Ρίμ. L 218, Τριβ., Ταγιαπ. 58, Αἰτωλ., Μῦθ. 136[18], Θρ. Κύπρ. Κ 296, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 446, Κατζ. Β′ 282, Δ′ 148, Ε′ 431, Πανώρ. Ἀφ. 34, 37, Ἐρωφ. Β′ 50, Δ′ 124, 273, 331, Σταυριν. 826, Ἱστ. Βλαχ. 360, 1845, 2234, Ἐρωτόκρ. Β′ 366, 1767, Γ′ 902, 905, 988, 1041, Δ′ 284, 1428, Ε′ 1001, Εὐγέν. 230, 920, 935, 1087, Στάθ. Α′ 25, Γ′ 424, Διήγ. πανωφ. 59, Φορτουν. Πρόλ. 56, Α′ 260, Ἰντ. β′ 75, Γ′ 271, 622, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 72, 92, Λεηλ. Παροικ. Ἀφ. 9, Διγ. Ο 2210, Διακρούσ. 101[9], κ.π.ἀ.· *ʼφεντιά,* Κορων., Μπούας 133.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐθεντία*. Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντιά*).

1α) Ἐξουσία, κυριαρχία (Βλ. L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *εἰς ἐμέναν κρέμεται ἡ αὐθεντία τῆς χώρας* Ἰμπ. 497· … *ἐχθὲς πὼς ἐκυρίευεν καὶ εἶχεν αὐθεντίαν καὶ τώρα κείτεται νεκρὸς σʼ ἀλλονοῦ ἐξουσίαν* Παλαμήδ., Βοηβ. 631· *ἀφεντίαν ἔχει καὶ ἀφεντεύει* Χρον. Μορ. Η 8173· *Ἀνισῶς καὶ ἡ γυναίκα νά ʼχεν ἀφεντιὰ ἀπάνω τοῦ ἀνδρός της, ἔθελε ποίσει πᾶσα κακὸν* Ἄνθ. χαρ. 294[13]· *τὰ Ἰωάννινα τοῦ δίδουσιν μὲ ὅλην τὴν ἀφεντίαν* Χρον. Τόκκων 1468· βλ. καὶ *ἀρχὴ* (I) Α4α, *ἐξιά*· **β**) κρατικὴ ἐξουσία, ἐκπρόσωποι τῆς (κρατικῆς) ἐξουσίας (Βλ. καὶ Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 282): *ἦτον πιστὸς τῆς ἀφεντίας τῆς χώρας* Ἀσσίζ. 366[6]· *ἡ ἀφεντία τοῦ τόπου ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ δώση εἴδησιν* Ἀσσίζ. 472[31]· γ) δικαστικὴ ἐξουσία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *οὐδὲ ἄνθρωπον τὸν ἡ ἀφεντία νὰ τὸν ἐκαταπίασεν εἰς κανένα κρίμαν καμμίας κακῆς αἰτίας* Ἀσσίζ. 395[13]· *ἔπεσεν εἰς τὴν ἀφεντίαν καθὰ χρεωστεῖ νὰ δώση ἄνθρωπος ἄπιστος* Ἀσσίζ. 302[8]· **δ**) ἐξουσία (τοῦ ἐπιτρόπου), ἔγκριση (τοῦ ἐπιτρόπου) (Βλ. Ἀρμεν., Ἑξάβ. 392): *Ἐάν τις χωρὶς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου διοικήση τὰ τοῦ ἀνήβου πράγματα* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 12[3]· *Ὁ ἄνηβος κελεύων χωρὶς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου οὐκ ἐνέχεται* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 12[2]· **ε**) δύναμη: *Ὦ φύση, ποῦ ʼβρες τίτοιαν ἀφεντίαν;* Κυπρ. ἐρωτ. 26[9]· *νὰ ποίσω ὅλην μου*

τὴν ἀφεντίαν, νὰ δῶ ἂν ἠμπορήσω νὰ βγῶ εἰς τὴν ἄκραν του Μαχ. 640[14]. Βλ. καὶ *ἀδυνατότητα, αὔξησις* 2γ, *ἐμπόρεση*. **2**) Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀφέντη, τοῦ ἄρχοντα: *πρέπει νὰ πολομᾶς ὡς γιὸν πολομοῦν οἱ ρηγάδες, ὅπου ἔχουν τὴν ἀφεντίαν ἀπὸ γεννήσεώς τους* Μαχ. 212[14]. Βλ. καὶ *ἀρχὴ* Α4β, *αὐτοκρατορία, ἐπαρχία*. **3**) Ἡ τάξη τῶν ἀρχόντων (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *εἶντά ʼθελα νὰ γεννηθῶ στὴν ἀφεντιὰν ἐτούτη;* Ἐρωφ. Β′ 50· *νὰ γεράσης στὸ σκαμνί, στῆς ἀφεντιᾶς τὴν τάξη* Ἱστ. Βλαχ. 1845. Βλ. καὶ *ἀρχοντολόγι(ν)* α. **4**) Μεγαλεῖο (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 6): *καθένας πάντα πεθυμᾶ νά ʼχη ἀφεντιὲς καὶ πλούτη* Ἐρωτόκρ. Γ′ 988· *Ὅλα τὰ πλούτη κιʼ ἀφεντιὲς σβήνουνε καὶ χαλοῦσι* Ἐρωτόκρ. Γ′ 905· *Γιὰ σένʼ ἀφῆκα τσʼ ἀφεντιὲς κʼ ἐμίσησα τὰ πλούτη* Ἐρωτόκρ. Ε′ 1001. **5**) Χάρη, ἀρχοντιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 7): *Μακρύς, πλατύς, γλυκόηθος, ἐμορφοκαμωμένος, ὄξε περίσσες αὐθεντιὲς ἤτονε ζητημένος* Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 28· *τρεῖς φορὲς ἐπέρασεν ὀμπρὸς ἀπʼ τὸ πατάρι μὲ μιὰ μεγάλην ἀφεντιά, μὲ μιὰ μεγάλη χάρη* Ἐρωτόκρ. Β′ 1767· *μʼ ἔπαρσες ρηγατικὲς καὶ μʼ ἀφεντιὰ μεγάλη* Ἐρωτόκρ. Β′ 366. Βλ. καὶ *ἄνθος* (I) 2α, *νοστιμάδα, σουφράτζιο*. **6**) Ἐπικράτεια, κτήσεις: *ὅρισεν κιʼ ἀπλικέψαν τον στῆς ἀφεντίας τὰ ὀσπίτια* Χρον. Μορ. Η 2317· *δὲν ἐκυβέρνησε καλὰ τὴν ἀφεντιά του* Ἱστ. Βλαχ. 360. Βλ. καὶ *ἀφεντάτο, ἐπαρχία*. **7**) Ἰδιοκτησία: *κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ σκάψη διὰ νὰ εὕρη θησαυρὸν εἰς ἄλλου αὐθεντίαν* Ἀσσίζ. 221[24]. **8**) Κυριότητα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 3): *αὐτὰ εἰσὶν κτηνὰ ἄγρια, ὅτι παρευτὺς ὅτι ἔβγουν ἀπὲ τὸ ἀγγεῖον μου, χάνω τὴν ἀφεντίαν μου* Ἀσσίζ. 449[15]· *Ἔνι καταστημένον μὲ τὴν ἀσσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων ὅτι ἡ ἀφεντία τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων οὐδὲν πρέπει κανεὶς νὰ τῶν περάση εἰς κανένα ἕτερον κορμὶν* Ἀσσίζ. 423[22]· *τὰ κτηνὰ ἄνωθεν ὀνοματισμένα ἔχουν πτερὰ καὶ νὰ ἦσαν πετάμενα, οὐδὲν χάνει ἐγὼ τὴν αὐθεντίαν διὰ τὸ εἶπεν ὁποὺ ἐπῆγαν ἔξω* Ἀσσίζ. 200[3-4]· *ὁ πατὴρ μὲν νὰ ἔχη τὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἔναι οἱ παῖδες ἀνήλικοι, ἡ δὲ αὐθεντία νὰ φυλάττεται ὡς διὰ τὰ παιδία ὡς κληρονόμοι* Ἑλλην. νόμ. 578[17]. **9**) Δικαστήριο: *πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν καλὰ νὰ πάρουν τὸ ἀμάχιν ἀπὲ τοὺς ἐγγυητάδες τους ὀδίχως ἀγκάλεμαν τῆς αὐθεντίας, ἤγουν τῆς αὐλῆς* Ἀσσίζ. 68[23]. Βλ. καὶ *αὐλὴ* 4. **10**) Φυλακὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 2): *μερικὲς πολιτικὲς στὴν ἀφεντίαν ὑπᾶσιν* Σαχλ. Ν 281· *βάλαν τους στὴν ἀφεντιὰν καὶ σύρασιν τὴν πίσσαν* Σαχλ. Ν 64. Βλ. καὶ *βάρδια, κάτεργο, φυλακή*. **11**) Ἡ βενετικὴ δημοκρατία (Βλ. Ξανθ., Κρ. συμβόλ. 319): *Ὦ μεγάλη ἡ Ἀφεντία, λαμπροτάτη Βενετία* Τριβ., Ταγιαπ. 215· *Ἡ ʼκλαμπροτάτη δʼ Ἀφεντιὰ πολλὰ φουσάτα ποῖκε* Κορων., Μπούας 129· *Ἀπόφηναν νὰ ʼποκλιθοῦν πάντες στὴν Βενετίαν, στὴν ʼκλαμπροτάτην κʼ εὔφημον μεγάλην Αὐθεντίαν* Κορων., Μπούας 18. **12**) (Προκ. γιὰ φιλοφρόνηση) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. στὴ λ. 8. Βλ. καὶ Τσοπ., Δωδεκαν. Ἀρχ. 5, 1970, 77): *ἄλλο ἕνα ζήτημα ἔχω νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν αὐθεντία σου* Διγ. Ἄνδρ. 393[30]· *Ἔστι μοι εἷς καλόγηρος καὶ παρακαλῶ τὴν Αὐθεντίαν σου…* Ἔκθ. χρον. 29[24]· *Εὐχαριστῶ πολλότατα, Ρήγισσα, τσʼ ἀφεντιᾶς σου* Εὐγέν. 1087· *καλῶς τὴν ἀφεντιά σου* Κατζ. Δ′ 148.

αὐθεντικά, ἐπίρρ., Συναξ. γαδ. 144, Λίβ. Ρ 1366, Λίβ. Sc. 280, 296, 684, Λίβ. Ν 1254, 1584· *ἀφεντικά,* Λίβ. Esc. 1418, 1786, Πικατ. 116.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐθεντικός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντικά*).

1) Μὲ σεβασμὸ ποὺ ὀφείλεται σὲ ἄρχοντα: *ἐσύντυχά του ἀφεντικὰ* Πικατ. 116. **2α**) Μὲ τρόπο ποὺ ταιριάζει σὲ ἄρχοντα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *μά τὴν ἀλήθειαν, ζῶ καλά, αὐθεντικὰ στὸν κόσμον* Συναξ. γαδ. 144· βλ. καὶ *ἀρχοντικά*· **β**) μὲ τρόπο ποὺ ταιριάζει σὲ κυρίαρχο, κάτοχο: *Τὸ κάστρον τῆς καρδίας μου μόνη νὰ τὸ ὑποτάξης καὶ αὐθεντικὰ νὰ τὸν διαβῆς τὸν πύργον τῆς ψυχῆς μου* Λίβ. Sc. 296. Βλ. καὶ *ἀρχοντικά, αὐθεντικῶς, κυριαρχικά*.

αὐθεντικός, ἐπίθ., Κρασοπ. 51, Ἑλλην. νόμ. 541[8], Βέλθ. 860, Μαχ. 380[12], Ἔκθ. χρον. 27[3], 46[17], 47[17], Ψευδο-Σφρ. 568[9], Ἱστ. πολιτ. 59[8], Ἱστ. πατρ. 130[13], Κώδ. χρονογρ. 70[12], Σουμμ., Ρεμπελ. 161, 166, Ἱερόθ. Ἀββ. 336, Βακτ. ἀρχιερ. 209, Λίμπον. 250, κ.ἀ.· *ἀφέντικος,* Χρον. σουλτ. 93[23]· *ἀφεντικός,* Μαχ. 10[1], 108[22], Τάξ. πόρτ. 27, 98, Πικατ. 158, Χρον.σουλτ. 133[15], Δωρ. Μον. XIX δίς, Κρ. συμβόλ. 132, Ἱστ. Βλαχ. 955, Σουμμ., Ρεμπελ. 166, 190, κ.ἀ.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐθεντικός*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange, Addenda, λ. *αὐθέντης* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντικός*).

1α) Ποὺ ἀνήκει ἢ ἀναφέρεται στὸν ἀφέντη, στὸν ἄρχοντα (Πβ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1 καὶ 3. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Ὡς ἰδικός σου, δέσποινα, δοῦλος πιστὸς γυρεύω τ' αὐθεντικά μου πράγματα, κυρία, νὰ φυλάττω* Βέλθ. 860· *νὰ ποιήσῃ τὴν προσταγὴν τὴν αὐθεντικὴν* Σουμμ., Ρεμπελ. 161· *ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῷ ἵππον τινὰ ἐκ τῶν αὐθεντικῶν* Ψευδο-Σφρ. 568[9]· βλ. καὶ *ἀρχοντικὸς* 1· **β**) ἡγεμονικός, μεγαλοπρεπής: *ἔδωκέν του καὶ ἔναν ἀφεντικὸν κανίσκιν* Μαχ. 108[22]· *αὐθεντικὸν τὸ σχῆμα σου, φιλόσοφος ἡ γνώμη* Κρασοπ. 51· βλ. καὶ *ἀρχοντικὸς* 2β· **γ**) ἐξαιρετικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α 1β): *ὁποῖος ἔχει ἄτυχον ἄλογον, δίδουν του ἄλογον ἀφεντικόν, καλὸν* Τάξ. πόρτ. 98. **2**) *Τέλος ἀφεντικὸν* ἢ *χρέος αὐθεντικὸν*=ὀφειλὴ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἢ πρὸς τὸ κράτος (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 133. Πβ. καὶ Ζακυθηνό, ΕΕΒΣ 13, 1937, 196): *νὰ τοῦ δίδουν τὸ τέλος τὸ ἀφεντικὸν* Δωρ. Μον. XIX· *Ἔλαβαν δὲ καὶ ὁρισμὸν εἰς τρεῖς χρόνους νὰ μὴ δώσουν κανένα χρέος αὐθεντικὸν* Κώδ. Χρονογρ. 70[12]. **3**) Σουλτανικός: *τοξευτὴς γὰρ ἦν ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν τοῦ αὐθεντικοῦ φοσάτου* Ἔκθ. χρον. 27[3]· *πορευθέντες μετὰ αὐθεντικοῦ ὁρισμοῦ καὶ μὴ θέλοντα ἔφερον αὐτὸν* Ἔκθ. χρον. 47[17]. **4**) Ποὺ ἔχει κυριαρχικὰ δικαιώματα, κυριαρχικός: *μὲ τὴν ἐκλαμπροτάτην καὶ ἐξοχωτάτην του Γερουσίαν ὡς αὐθεντικὴν ὁποὺ τὴν ἔχουν* Ἱερόθ. Ἀββ. 336. **5**) Ποὺ ἀνήκει στὴν ἐξουσία, κρατικός, δημόσιος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α2): *στὲς πόρτες τὲς αὐθεντικὲς μὲ προσοχὴ ἐθωροῦσαν* Λίμπον. 250· *ὁ πλοῦτος αὐτοῦ ἐπειδὴ ζῶν οὐδέν τι ᾠκονόμησεν, ἐγένετο αὐθεντικὸς* Ἱστ. πολιτ. 59[8]· *ἔκαμεν ὅλον ἐκεῖνον τὸν βίον αὐθεντικὸν* Ἱστ. πατρ. 130[13]· *ἐποίησε τὸν ἅπαντα βίον οὐ μόνον τὸν ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας αὐθεντικὸν* Ἔκθ. χρον. 46[17].

Τὸ οὐδ. *ἀφεντικὸ* ὡς οὐσ. (Βλ. Θαβώρ., Οὐσιαστ. 21, 22, 23)=ὁ ἀνώτατος ἄρχοντας (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, ὅ.π. Β2α): *διατὶ δὲν ἠμπορούσανε νὰ ξεθυμάνουν μὲ τὸ ἀφεντικὸ, ἐρίξανε τὸ βάρος τῶν ἀρχόντωνε* Σουμμ., Ρεμπελ. 166. Βλ. καὶ *αὐθέντης* 1.

αὐθεντικῶς, ἐπίρρ., Λίβ. Ρ 1569.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐθεντικῶς* (L-S, λ. *αὐθεντικός*).

(Πιθ.) μὲ τρόπο κυριαρχικό: *νὰ νεκρώσῃ αὐθεντικῶς τὴν ὅλην μου καρδίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐθεντικὰ* 2β.

αὐθέντισσα ἡ· *ἀφέντισσα,* Γαδ. διήγ. 239.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *αὐθέντης*. Ὁ τ. *ἀφέντισσα* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφέντης*).

Ἀφέντισσα: *μὲ τὴν εὐχή τους ζῶ καλά, ἀφέντισσα τοῦ κόσμου* ὅ.π.

αὐθεντίτσης ὁ, Αἰν. ᾆσμ. 6.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐθέντης* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-ίτσης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντίτσης*).

Πατέρας (μὲ συμπάθεια) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἐγέννησα τὸν κύρη μου, τὸν ἐμὸν αὐθεντίτσην* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐθέντης* 7, *ἀφεντάκης*.

αὐθεντοπορευόμενος, μτχ.· *ἀφεντοπορευόμενος,* Ἰμπ. 289.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐθέντης* καὶ τὴ μτχ. τοῦ *πορεύομαι*.

Ποὺ ἔχει ἐμφάνιση ἀφέντη: *ὡς εἶδεν τὸν Ἰμπέριον εὔμορφον καβαλάρην, ἀφεντοπορευόμενον καὶ λαμπροφορεμένον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀρχοντικὸς* 3.

αὐθεντοπούλα ἡ, Βησσ., Ἐπιστ. 27[17]· *ἀφεντοπούλα,* Τριβ., Ρὲ 129, Ἐρωτόκρ. Γ' 856, 1428.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *αὐθεντόπουλος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντοπούλλα*).

Κόρη ἄρχοντα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *νὰ στέκεσθε ἐκεῖ ἕως τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ Ὀκτωβρίου μὲ τοὺς αὐθεντοπούλους καὶ τὴν αὐθεντοπούλαν* Βησσ., Ἐπιστ. 27[17]· *ἀπὸ πολλῶν ρηγῶν παιδιὰ καὶ ἀπὸ ἀφεντοποῦλες μὲ γύρεψαν διὰ γαμπρὸν* Τριβ., Ρὲ 129. Βλ. καὶ *ἀρχοντοθυγατέρα*.

αὐθεντόπουλο(ν) τό, Ἀλφ. ξεν. 99, Βησσ., Ἐπιστ. 21[8]· *ἀφεντόπουλο(ν),* Περὶ ξεν. V 484, Διήγ. Ἀλ. V 32, 44, Ἱστ. Βλαχ. 583, 2841, Ἐρωτόκρ. Β' 144, 287.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐθέντης* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλο(ν)*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντοπούλλα*).

Γιὸς ἄρχοντα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *αὐθέντες καὶ αὐθεντόπουλα καὶ βασιλεῖς μεγάλοι* Ἀλφ. ξεν. 99· *τοῦτό 'ναι τ' ἀφεντόπουλο ποὺ τὴν Ἀξιὰν ὁρίζει* Ἐρωτόκρ. Β' 287. Βλ. καὶ *ἀρχοντόπουλο(ν)* α, *ἀρχοντόπουλος, βασιλόπουλο*.

αὐθεντόπουλος ὁ, Ἐπιθαλ. Ἀνδρ. Β' 548, Βησσ., Ἐπιστ. 21[3], Σφρ., Χρον. μ. 4[20], 16[5,11], 26[17], 40[25], 46[28], Ψευδο-Σφρ. 192[8,25], 206[30], 248[28], 256[21], 350[8]· *ἀφεντόπουλος,* Χρον. Μορ. Η 1243, 3058, Χρον. Μορ. Ρ 1243, 1266, 3058, Κορων., Μπούας 9, 37, Ἱστ. Βλαχ. 767, Ἐρωτόκρ. Α' 721, Β' 981.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐθέντης* καὶ τὴν κατάλ. *-πουλος*. Πβ. L-S Suppl. Ἀπ. καὶ ρ. *αὐθεντοπουλεύω* (Κουγ., Λαογρ. 4, 1913, 257). Βλ. καὶ Du Cange, λ. *αὐθέντης*.

Γιὸς ἄρχοντα: *Ἀφέντες κι' ἀφεντόπουλοι ὅλοι τὸν εἶχαν φίλον* Κορων., Μπούας 9. *ἔπνιξεν κ' ἐθανάτωσεν τὸν ἀφεντόπουλόν του, τοῦ Λάσκαρη γὰρ τὸν υἱόν, τοῦ βασιλέως ἐκείνου* Χρον. Μορ. Η 1243. Βλ. καὶ *ἀρχοντόπουλο(ν)* α, *ἀρχοντόπουλος, βασιλόπουλο*.

αὐθεντότοπος ὁ· *ἀφεντότοπος,* Βακτ. ἀρχιερ. 148· Ναξ. ἔγγρ. 85[10], 92[10], 112[18-9].

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *αὐθέντης* καὶ *τόπος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντότοπος*).

Αὐθέντης τόπου· μεγάλος γαιοκτήμονας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3. Βλ. καὶ Κατσουρό, Ναξ. ἔγγρ. σ. 281, λ. *ἄρχος*): *Περὶ δούλου ὁποὺ κατακρίνει τὸν ἀφέντην του εἰς τὸν ἀφεντότοπον* Βακτ. ἀρχιερ. 148.

αὐθέντρα ἡ, βλ. *αὐθέντρια*.

αὐθέντρια ἡ, Διγ. Ζ 774, 1183, 1205, Διγ. Esc. 1172, Ἐρωτοπ. 304, Σαχλ., Ἀφήγ. 106, κ.ἀ.· *αὐθέντρα,* Τριβ., Ρὲ 160, Διγ. Ἄνδρ. 351[1], 408[18], κ.ἀ.· *ἀφέντρα,* Θησ. Δ' [6 [1]], Ch. pop. 8, 558, 777, 823, Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 149, Κατζ. Α' 146, Β' 182, Πανώρ. Β' 187, 319, 330, 383, Γ' 63, 79, 191, 583, Ἐρωφ. Α' 418, Βοσκοπ. 144, Ἐρωτόκρ. Α' 963, Β' 1290, Ε' 147, Στάθ. Α' 34 (ἔκδ. *ἀφέδρα*· διόρθ. Βογιατζάκης, Ἀθ. 58, 1954, 348), 273, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [99], Φορτουν. Γ' 483, Ἰντ. γ' 17, Τζάνε, Κρ. πόλ. 566 [17], Διακρούσ. 111[18], κ.ἀ.· *ἀφέντρια,* Ἐρωτοπ. 638, Λίβ. Esc. 1403, Ἀχιλλ. L 1311, Ἀχιλλ. Ο 332, 372, κ.ἀ.

῾Η λ. σὲ ἐπιγρ. (L-S) καὶ στὸ Du Cange (λ. *αὐθέντης*, σ. 153 καὶ 154) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφέντης*).

1α) Κυρία, δέσποινα, ἀρχόντισσα (῾Η σημασ. σὲ ἐπιγρ., L-S, ὅ.π.): *αἰχμάλωτον σ' ἐκράτησα κι' αὐθέντρια ἐγεγόνεις* Διγ. Ζ 774· βλ. καὶ *ἀρχόντισσα* 2α, 2β, *αὐτοκρατόρισσα* β, *κεράτσα, κυρά*·   **β**) προσφώνηση συζύγου (Βλ. Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β' 175): *Λοιπὸν κλαῦσον μοι, αὐθέντρα μου* Διγ. ῎Ανδρ. 408^{18}·   γ) τιμητικὴ προσφώνηση (῾Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 7): *῎Ιδε εὔμορφος νέος, αὐθέντρα μου* Διγ. ῎Ανδρ. 351^{1}.   **2**) ᾿Αγαπημένη (ὡς οὐσ.) (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1. Βλ. καὶ ᾿Ανδρ., ᾿Αθ. 51, 1940, 44-46): *῾Η κάμερα τσ' ἀφέντρας του καὶ τῆς κερᾶς του ἡ κλίνη* ᾿Ερωτόκρ. Ε' 147. Βλ. καὶ *ἀγαπητικὸς* Β2α, *ἀγαπῶ ὁ, κυρά, ποθητή, ψυχή*.

αὐθίκα, ἐπίρρ., βλ. *αὐτίκα*.

αὖθις, Διγ. Gr. I 86, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *εὐθὺς* (βλ. Trapp [Διγ., Gr. 57, κριτ. ὑπ.]).

αὐθομαιμονῶ, Μανασσ., Χρον. 3938.

᾿Απὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ μεσν. *ὁμαιμονῶ* (ἐπίθ. *αὐθόμαιμος*).

(῾Η μτχ. ὡς οὐσ.) ἀδελφός: *μαθὼν γοῦν ὡς ἡρμόσατο τὴν αὐθομαιμονοῦσαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδέλφι(ν)* 1, *ἀδελφός, ἀδελφούτσικος, αὐταδέλφισσα*.

αὐθύπαρκτος, ἐπίθ., Μάρκ., Βουλκ. 339^{22}.

᾿Απὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ὑπαρκτός*. ῾Η λ. τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

Ποὺ ὑπάρχει ἢ ποὺ γίνεται μόνος του (῾Η σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καὶ τῶν πωγώνων μακρυνόμεναι πλεῖον παροὺ ἦσαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς θανῆς αὐτῶν... πολλάκις καθ' ἑαυτῶν αὐθύπαρκτοι* ὅ.π.

αὐθωρεί, ἐπίρρ.· *αὐθώρει*, Καλλίμ. 1624.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐθωρεί*. ῾Ο τ. *αὐθώρει* πιθ. κατὰ βιασμὸ ἀπὸ μετρ. ἀν.

᾿Αμέσως, τὴν ἴδια στιγμὴ (῾Η χρ. μτγν., L-S): *῾Ορίζει γὰρ καὶ κράζουσι τὸν κηπουρὸν αὐθώρει* ὅ.π. Βλ. καὶ *αἰφνιδῶς, ἀρτίως* β, *αὐτομάτως* 2, *εὐθύς*.

αὐθωρόν, ἐπίρρ., Καλλίμ. 674, Δούκ. 37^{13-4}.

῾Η λ. στὸν ῾Ιπποκρ. (L-S).

᾿Αμέσως (῾Η σημασ. στὸν ῾Ιπποκρ., L-S): *Καὶ τότε πάντας αὐθωρόν, μικρούς τε καὶ μεγάλους* (παραλ. 1 στ.), *τοὺς πάντας ἐξερρόφησεν* (ἐνν. *ὁ δράκων*) Καλλίμ. 674. Βλ. καὶ *αὐθωρεί*.

αὐθωρός, ἐπίθ., ῾Ιερακοσ. 485^{26}.
῾Η λ. σὲ παπυρ. (L-S). Στὸν Κεκ., Στρατ. 46^{26} ἀπ. τ. *αὔθωρος*.
Ξαφνικός: *Εἰς πληγὴν αὐθωρὸν ἢ σύριγμα* ὅ.π. Βλ. καὶ *αἰφνίδιος*.

αὐκαρισιὰ ἡ, βλ. *εὐχαρισία*.

αὐλαία ἡ, Μανασσ., Χρον. 365, 2153, 5880.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐλαία*.

(Συνεκδ.) σκηνή: *καὶ γῆν πολλὴν ἐπιδραμὼν ἔπηξε τὰς αὐλαίας* αὐτ. 365. Βλ. καὶ *παβιόνι*.

αὔλακας ὁ, ᾿Αχέλ. 618, 659 (ἔκδ. *αὔλακας*· διορθώσ. *αὐλάκους*), 720.

Μεγεθυντικὸ τοῦ οὐσ. *αὐλάκι* μὲ τὴν κατάλ. -*ας*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Αὐλάκι ἀγροῦ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὅταν ἡ φλόγα χαίρεται καὶ ὅλον τὸν τόπον πιάνη   καὶ τοὺς αὐλάκους τρέχοντα στὸ θέλημάν της βάνη* αὐτ. 659.   **2**) (Συνεκδ.) λιμάνι (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 8): *Στὸν αὔλακα τ' ἁγιοῦ Γιωργιοῦ τὸν στόλο* (ἔκδ.-*λον*) *'χαν φερμένον* αὐτ. 618. Βλ. καὶ *λιμιώνας*.

αὐλακίζω, Μακρεμβ., ῾Υσμ. 220^{30}, 267^{11-2}.

Τὸ ἀρχ. *αὐλακίζω*.

Κάνω αὐλάκι· (ἐδῶ προκ. γιὰ τὸ πρόσωπο) ξεσκίζω (Πβ. L-S καὶ τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ): *Ταῦτ' ἔλεγεν ἡ Πάνθεια καὶ τὸν βωμὸν ἐπλήρου θρήνων καὶ κωκυτῶν τὴν παρειὰν αὐλακίζουσα* αὐτ. 220^{30}.

αὐλάκι(ον) τό, ᾿Αλεξ. 563, Σοφιαν., Παιδαγ. 101, Θησ. Πρόλ. 138, Διγ. ῎Ανδρ. 398^{9}, Ροδολ. ᾿Αφ. [50], Βακτ. ἀρχιερ. 182, Διγ. Ο 76, 620, 2034, Τζάνε, Κρ. πόλ. 276^{11}, 288^{2}, 299^{2}, 366^{14}, 480^{13}.

῾Η λ. σὲ σχόλ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὐλάκι* II).

α) Αὐλάκι (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ὡσὰν οἱ καλοὶ γεωργοὶ ποιοῦσιν αὐλάκια καὶ χαράκια εἰς τὰ δένδρα* Σοφιαν., Παιδαγ. 101· *παλάτιον...   μὲ περιβόλι...   ...μὲ βρύσες καὶ αὐλάκια* Διγ. Ο 76·   **β**) (προκ. γιὰ ὀχυρωματικὸ ἔργο) τάφρος: *Οἱ χριστιανοὶ μὲ τὰ τσαπιὰ ἐπῆγαν στὰ χαντάκια   κ' ἐκάναν λάκκους βαθυλούς, τριγύρου τόσ' αὐλάκια* Τζάνε, Κρ. πόλ. 288^{2}.

αὐλάκισμα τό, Μανασσ., ᾿Αρίστ. (Mazal) 109^{7}, Μανασσ., Χρον. 2545.

᾿Απὸ τὸ *αὐλακίζω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ ἀγρὸ) τὸ νὰ ἀνοίγη κανεὶς αὐλάκια, νὰ ὀργώνη (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὡς εἴ τις αὐλακίσμασι χρησάμενος βουστρόφοις   ἐκ γῆς λιπαροβώλακος θέρος ἁδρὸν θερίσοι* Μανασσ., ᾿Αρίστ. (Mazal) 109^{7}.

αὐλακισμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 347.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐλακισμός*.

῎Οργωμα (῾Η σημασ. μτγν., L-S): *Κἀν μὲν αὐλακισμοῖς προσεῖχε πεδιάδων   καὶ τὰς ἀρούρας ἔσπευδε ποιεῖν ταυροπολεύτους* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀροτρία*.

αὖλαξ ἡ, ῾Ιερακοσ. 362^{18}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὖλαξ*.

Αὐλάκι κήπου ὅπου καλλιεργοῦνται λαχανικὰ (Πβ. ΙΛ, λ. *αὔλακας* 4 καὶ *αὐλακεὰ* 2): *ἐκ τῆς αὔλακος σκόρδον λαβὼν τρῖψον* ὅ.π.

αὐλὴ ἡ, ᾿Ασσίζ. 5^{16}, 16^{30}, $46^{12,17}$, 94^{22}, 102^{29}, 106^{7}, 165^{19}, 168^{13}, 176^{29}, 195^{25}, 218^{1}, 297^{31}, 298^{6}, Διγ. (Trapp) Esc. 1641, Βέλθ. 455, 647, Διήγ. παιδ. 250, Λίβ. P 2700, ᾿Αχιλλ. L 248, ᾿Ιμπ. 874, Μαχ. 226^{23}, 248^{23}, 252^{33}, 260^{18}, 300^{27}, $306^{1,7,21}$, 378^{18}, 504^{15}, 572^{23}, 598^{7}, 634^{21}, 678^{21}, Ch. pop. 492, Βουστρ. 413 (πληθ. *αὐλάδες*), 418 (πληθ. *αὐλάδες*), 421, ᾿Αλφ. (Μπουμπ.) IV 24, Κυπρ. ἐρωτ. 115^{11}, ῎Εκθ. χρον. 19^{10}, ᾿Απόκοπ. 121, 252, 438, Πικατ. 99, ᾿Ιμπ. (Legr.) 432, Εἰς Θεοτ. 36, Πεντ. ῎Εξ. XXXVIII 18, 31, Λευιτ. XXV 31 (γεν. *αὐλᾶς*), ᾿Αρ. III 26, IV 26, ᾿Αξαγ., Κάρολ. Ε' 416, 1230, Αἰτωλ., Μῦθ. 101^{2}, ῾Ιστ. πολιτ. 28^{10}, ῾Ιστ. πατρ. 173^{14}, Δωρ. Μον. XL, ῾Ιστ. Βλαχ. 1036, ᾿Ερωτόκρ. Α' 189, 551, Γ' 924, Δ' 224, Βακτ. ἀρχιερ. 181, Τζάνε, Κρ. πόλ. 239^{11}, 354^{15}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐλή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Γιὰ τὸν πληθ. *αὐλάδες* βλ. Hadjioannou, Beginning of Chypr. Dial. 299.

1α) Ἀνοιχτὸς χῶρος μπροστὰ ἀπὸ τὸ σπίτι, αὐλὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἕνας κουρούναν ἔδωκε δεμένη τὸ παιδί του νὰ παίζη καὶ νὰ τὴν κρατῆ μέσα εἰς τὴν αὐλή του* Αἰτωλ., Μῦθ. 101[2]· βλ. καὶ *κουρτέλα*· **β**) εἶδος «ταράτσας» (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 1ε): *ἐποίησεν κι' ἀνώγαιον, αὐλὴν δὲ ὑπερῷον* Διγ. (Trapp) Esc. 1641. Βλ. καὶ *δῶμα*. **2**) Περίφρακτος τόπος ὅπου σταυλίζονται τὰ ζῶα, μάντρα (βλ. L-S Κων/νίδη στὴ λ. I1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *χαῖρε πηγή, χαῖρε αὐλὴ τῶν λογικῶν προβάτων* Ἀλφ. (Μπουμπ.) IV 24. **3α**) (Βασιλικὴ) αὐλή, παλάτι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. IV): *εἰς οἴκους τοὺς βασιλικοὺς καὶ εἰς αὐλὰς ρηγάδων* Διήγ. παιδ. 250· *ἐβγῆκε καὶ ὁ ρήγας καβαλάρης ἔξω μὲ ὅλους τῆς αὐλῆς* Δωρ. Μον. XL· Ἔκφρ. *μεγάλη αὐλή*=παλάτι: *εἴ τι ποίση, νὰ εἶναι ἀξαζόμενον ὡς γιὸ νὰ ἦτον γράψιμον τῆς μεγάλης αὐλῆς* Μαχ. 504[15]· βλ. καὶ *ἀνάκτορον*· **β**) κατοικία πλουσίου ἢ ἀξιωματούχου, ἀρχοντικὸ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4): *δουλωτικῶς εἰσῆλθε εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ καίσαρος, ὡς εἴδαμεν ἐκεῖθε* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 416· βλ. καὶ *ἀνάκτορον*· **γ**) (γενικὰ) κατοικία, ἐνδιαίτημα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. III): *αἰτῶ σε δέ, ἀπέργασαι ἐλθεῖν ἐν τῷ Χριστῷ μου καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὰς αὐλὰς ἐκείνας τῶν ἁγίων* Εἰς Θεοτ. 36· *ποῖος στοῦ Χάρου τὴν αὐλὴν ἀποτρομᾶ καὶ μπαίνει;* Πικατ. 99. Βλ. καὶ *ἀπλίκεμα(ν)*. **4**) Δικαστήριο: *Περὶ τὰ πράγματα, τὰ οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν* Ἀσσίζ. 5[16]· *καὶ ἐντέχεται νὰ κριθῆ μὲ τὴν ἄλλην αὐλὴν τῆς βουργεσίας νὰ τὸν κρεμάσουν* Ἀσσίζ. 298[6]· *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι τοῦτο νὰ κριθῆ διὰ τῆς αὐλῆς τῆς θαλάσσου* Ἀσσίζ. 46[12]· *διὰ τοῦτο ἔνι μερία ἡ αὐλὴ τῆς ἀλύσεως τῆς λεγομένης τζαϊάνας* (=ναυτοδικείου, βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 110) Ἀσσίζ. 46[16]. Βλ. καὶ *αὐθεντία* 9. Φρ. *πολεμῶ αὐλὴν*=κάνω δικαστήριο: *ὁ δὲ κουβερνούρης πολομᾶ αὐλὴν μεγάλην καὶ βάλλει τὸ ἀγκάλεμαν ἔμπροσθέν τους ζητώντα κρίσην* Μαχ. 300[27].

αὐλίζω, Γλυκᾶ, Στ. 316, Φυσιολ. (Legr.) 836, Φυσιολ. (Zur.) XXXVI 3[22], Δούκ. 153[23], Σφρ., Χρον. μ. 12[8], Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 112, 1174.

Τὸ μτγν. *αὐλίζω* < ἀρχ. *αὐλίζομαι* (Βλ. L-S, λ. *αὐλίζομαι* II). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Ἐνεργ.) διαμένω, κατοικῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ. στὸ μέσ., L-S, ὅ.π. I): *κατασκοποῦντες τὸν φρικτὸν τόπον ὅπου αὐλίζουν* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 112. Βλ. καὶ *ἀπλικεύω* Α2α, *κατοικίζω*.

αὐλίσκομαι· *αὐλίσκονται*, Φυσιολ. (Zur.) V[19], ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἁλίσκονται* (βλ. κριτ. ὑπ.).

ἄυλος, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 270[28], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 447.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ φῶς) θεϊκός: *νὰ μᾶς ἀξιώσης, ἐσὺ πανάχραντε δέσποτα, ζυγώνοντας μὲ τὸ ἄυλον φῶς τῆς χάριτός σου* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 447. Βλ. καὶ *ἀλαφρὸς* 1α. Ἔκφρ. *ἄυλοι μοναὶ*=ἡ μέλλουσα ζωή: *ἐν τῷ καιρῷ τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ εἰς τὰς ἀΰλους μονὰς* Ψευδο-Σφρ. 270[28].

αὐλὸς ὁ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 163[4,6,8], Ἰατροσ. κῶδ. κδ′, κθ′, χπς′, Μαχ. 268[7], Ἱστ. πατρ. 110[6], Συναδ., χρον. 55.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐλός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σωλήνας (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *Κιονοειδὴς αὐλὸς περὶ τὸ μεσαίτατον κέντρον λόγον ἐπέχων πρὸς τὸ τοῦ φρέατος κύκλωμα* Μακρεμβ., Ὑσμ. 163[4]. Βλ. καὶ *ἀγωγὸς* Α. **2**) Τὸ ἀνδρικὸ αἰδοῖο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 9): *ὅταν τρώγη τὸν ἄνθρωπον ὁ αὐλός του ἀπὸ δριμύτητος εἰς ἀκροβυστίαν* Ἰατροσ. κῶδ. χπς′. Βλ. καὶ *ἀγγουράκι*.

αὐλὼν ὁ, Ἀλεξ. 571, Ψευδο-Σφρ. 240[14].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐλών*.

1) Πεδιάδα, κοιλάδα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1· βλ. καὶ ΙΛ, λ. *αὐλώνι* 1): *Ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη ὀρεινὴ καὶ δασεῖα, ἔχει δὲ αὐλῶνας εὐκάρπους* Ψευδο-Σφρ. 240[14]. Βλ. καὶ *λαγκάδι*. **2**) Ὑπόνομος: *Εἷς γέρος τὸν βουλεύτηκε: «Νὰ κτίσης μὲ αὐλῶνας... τὴν πόλιν, ὦ Ἀλέξανδρε»* Ἀλεξ. 571.—Ἡ λ. στὸν τ. *Αὐλώνας* τοπων. μεσν. καὶ σημερ. (Κουκ., ΕΕΒΣ 9, 1932, 20 καὶ Κονιδάρη, ΕΕΒΣ 23, 1953, 408).

αὐξαίνω, βλ. *αὐξάνω*.

αὐξάνω, Σταφ., Ἰατροσ. 7[202], Σπαν. Α 482, Κρασοπ. 55, Καλλίμ. 796, Ἀσσίζ. 313[13], Ἑλλην. νόμ. 545[2], Διγ. (Trapp) Gr. 3260, Διγ. Ζ 805, 2191, Χρον. Μορ. Η 4141, Χρον. Μορ. Ρ 2471, Πτωχολ. Ν 577, Φλώρ. 687, Λίβ. Esc. 3127, Φυσιολ. (Legr.) 418, Φυσιολ. 353[26], Θησ. Ζ′ [90[8]], Μάρκ., Βουλκ. 345[29], Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [14], Κορων., Μπούας 15, 51, 61, 113, 123, Πένθ. θαν.[2] 533, Σοφιαν., Παιδαγ. 101, 105, 113, 119, Βίος γέρ. V 594, Ἱστ. πατρ. 188[13], Ἀλφ. 14[4], Τζάνε, Κρ. πόλ. 454[23], κ.π.ἀ.· *ἀξαίνω*, Χρον. Μορ. Ρ 2440, Ἀλεξ. 233· *αὐξαίνω*, Χρον. Μορ. Η 3729, 7119, 8779, Χρον. Μορ. Ρ 8561, Λίβ. Esc. 3635, Θησ. Δ′ [80[5]], Ε′ [67[3]], Ἀλεξ. 1605, Πικατ. 438, Ψευδο-Σφρ. 212[2], Διγ. Ἄνδρ. 353[14], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [534], [1093], Β′ [55], Γ′ [534], Δ′ [1270], κ.π.ἀ.· *αὐξύνω*, Διγ. Ζ 1256 (ἀόρ. *αὐξυνθείς*), Ἑρμον. Χ 136 (ἀόρ. *αὐξυνθῆ*), Χρον. Μορ. Ρ 3143 (ἀόρ. *αὐξύνθη*), Ἀχιλλ. Ο 41 (ἀόρ. *αὐξύνθηκε*), Ἀχιλλ. Ν 72 (ἀόρ. *ηὐξύνθη*), Χρον. Τόκκων 3107 (ἀόρ. *αὐξύνθη*), Θησ. ΙΒ′ [64[7]] (ἀόρ. *αὐξύνθη*), Ἔκθ. χρον. 49[15] (ἀόρ. *αὐξυνθέντος*), 62[20], 63[4], Κορων., Μπούας 8, Σουμμ., Ρεμπελ. 158, Διγ. Ἄνδρ. 341[14], 347[32].

Τὸ ἀρχ. *αὐξάνω*. Ὁ τ. *α(ὐ)ξαίνω* ἀπὸ τὸν ἀόρ. *α(ὔ)ξησα* κατὰ τὸ σχῆμα *ὠλίσθησα-ὀλισθαίνω, ἐσίγησα - σιγαίνω* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 296). Ὁ τ. *αὐξύνω* πιθ. ἀπὸ τὸ μτγν. ἀόρ. *ηὐξύνθην* (L-S, λ. *αὐξύνω*), ποὺ ἴσως ἀπὸ ἐπίδρ. ρ. σὲ *-ύνω*. Πβ. ὅμως ΙΛ, λ. *αὐξάνω*, τυπολ., ὅπου σημερ. τ. ὀρθογραφεῖται *ἀξήνω* (μὲ *η*). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἐνεργ. μτβ. **α**) (μὲ ἀφηρημένα οὐσ.) κάνω (κ.) πιὸ μεγάλο, πληθαίνω (Ἡ σημασ., ἀρχ., L-S στὴ λ. I1· βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *ὁ καιρός, ὁποῖος τὰ ἄλλα πάντα ἀφανίζει, εἰς τὸ γῆρας δίδει καὶ αὐξάνει περισσότερον τὴν προκοπὴν* Σοφιαν., Παιδαγ. 105· *τό 'να αὐξαίνει τὸν καημὸν καὶ τ' ἄλλο τὴν πληγήν μου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [1270]· βλ. καὶ *ἀβγατίζω* Α1, *ἀνατρέφω* Α1α· **β**) μεγαλώνω προσθέτοντας: *ὅρισεν καὶ ηὔξησάν τον ἄλλον ἓν ἀφράτον πάλιν* Βίος γέρ. V 594· **γ¹**) (προκ. γιὰ τόπο, χώρα) ἐπεκτείνω (Βλ. L-S, ὅ.π.): *ὁ Σάχ Ἰσμαὴλ κυριεύει καὶ αὐξύνει τὰ ὅρια τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ* Ἔκθ. χρον. 63[4]· **γ²**) μεγαλώνω καὶ ἐνισχύω (Βλ. τὴν ἀρχ. χρ., L-S στὴ λ. I2): *νὰ ἔχη ἔννοιαν καὶ σκοπὸν τὸν τόπον νὰ αὐξαίνη* Χρον. Μορ. Ρ 8561· βλ. καὶ *ἀνανεῶ-ώνω* Α1, *ἀνασταίνω* 6, *ἀνατρέφω* Α2, *ἀρματώνω* Α1γ, *δυναμώνω*· **δ**) (προκ. γιὰ πρόσωπο) καθιστῶ ἰσχυρό, προβάλλω, μεγαλύνω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2): *τοὺς χαμηλοὺς κι' ὀλάτυχους στοὺς οὐρανοὺς αὐξαίνει* Θησ. Δ′ [80[5]]· **ε**) δυναμώνω, καθιστῶ περισσότερο ἔντονο: *Τόσον κι' αὐτὴ τὴν λαύραν της αὐξαίνει καὶ πληθαίνει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β′ [55]· *Εἶτα πάλιν αὐξήσας γε ἐπὶ πολὺ τὸν θρῆνον* Διγ. (Trapp) Gr. 3260· βλ. καὶ *ἀνθῶ* Β2· **ϛ**) ἐπιτείνω: *τὴν χάρην καὶ τὴν ἡδονὴν εἰς τὸ λουτρὸν αὐξάνει* Καλλίμ. 796· **ζ**) (προκ. γιὰ δουλειὰ) δίνω ὤθηση, πρόοδο, διευρύνω (Βλ. καὶ ΙΛ στὴ λ. 2): *νὰ αὐξαίνη τὲς δουλεῖες του* Χρον. Μορ. Η 8779· **η**) παρατείνω (τὴν προθεσμία): *παρακαλεῖ τον ἐκεῖνον ὁποὺ τοῦ ἔδωκεν τὸ ἀμάχι του νὰ τοῦ*

αὐξήση τὸ τάρμε ιε' ἡμέρες 'Ασσίζ. 313[18]. Βλ. καὶ *ἀνασύρνω* 2. ῎Εκφρ. *αὐξάνω, αὐξάνομαι τὸ ὄνομα, τὴν τιμὴν*=προσδίνω μεγαλύτερη αἴγλη, δόξα, σεβασμὸ στὸ πρόσωπό (μου): Σπαν. Α 482· Χρον. Μορ. Η 4141· Χρον. Μορ. Ρ 2471· Θησ. Ζ' [90[8]]· Κορων., Μπούας 15, 51, 61, 113, 123. **2**) 'Αμτβ. **α**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) αὐξάνομαι σὲ ὄγκο, μέγεθος, ἔκταση (Βλ. L-S στὴ λ. III καὶ II1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὁ νέος ὥσπερ τὸ δενδρὸν αὔξυνε τὸ κορμί του* (ἀνακόλουθο) Κορων., Μπούας 8· *'Εκεῖ ηὑρίσκονταν δενδρά, εἰς ὥρας ἓξ αὐξαίνουν, σὰν ἐπατοῦσαν οἱ ἑπτὰ ἀρχίζαν νὰ λιγαίνουν* 'Αλεξ. 1605· *ηὐξύνθη δὲ τὸ κράτος του* 'Αχιλλ. Ν 72· βλ. καὶ *ἀκρομεγαλώνω, ἀναβλαστάνω, ἀναγιώνω* Β, *ἀνατρέφω* Β, *ἀνδρειοῦμαι* 1, *ἀνδρειώνω* Β2, *ἀναλικιώνομαι*· **β**) (ἐνεργ.) δυναμώνω (Πβ. L-S στὴ λ. II1): *ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς αὐξάνει μὲ τοὺς συμμέτρους κόπους* Σοφιαν., Παιδαγ. 113· βλ. καὶ *ἀνδρειοῦμαι* 2, *ἀνθίζω* Α2, *δυνατεύω*· **γ**) (μέσ.) ἐπεκτείνομαι: *'Αφόντου γὰρ ἐκέρδισεν ὁ πρίγκιπας Γουλιάμος τὸ κάστρον τῆς Μονοβασίας, αὐξύνθη ἡ ἀφεντία του* Χρον. Μορ. Ρ 3143· **δ**) (ἐνεργ. καὶ μέσ.) ἐπιτείνομαι σὲ ἔνταση, σὲ συχνότητα, παίρνω μεγαλύτερες διαστάσεις (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *οἱ στεναγμοί της αὔξαιναν, ἐπλήθαιναν, ἐπήγαιναν εἰς πλέον* Λίβ. Esc. 3635· *περισσότερον αὐξάνει ἡ ἐπιθυμιά τους* Πένθ. θαν.[2] 533· *ὁ πόλεμος ηὐξάνετο καὶ ἐπλήθυνεν ἡ μάχη* Φλώρ. 687· βλ. καὶ *ἀνάπτω* Β2γ, *ἀναρριπίζω* 1, *ἀνεβαίνω* 10α, *αὐξῶ*· **ε**) (ἐνεργ.) (προκ. γιὰ τὸ ἦθος) προάγομαι, ἐξελίσσομαι, ὁλοκληρώνομαι (Πβ. L-S Κων/νίδη στὴ λ. II1): *διὰ νὰ αὐξάνουν τὰ ἤθη τῶν νέων ὀρθὰ καὶ καλὰ* Σοφιαν., Παιδαγ. 101. **ϛ**) (μέσ.) πολλαπλασιάζομαι ('Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *αὐξάνεσθε, πληθύνεσθε, νά 'σθε χαριτωμένοι* Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [14]· *πλατύνεσαι καὶ αὐξάνεσαι εἰς πλοῦτος καὶ εἰς τέκνα* 'Αλφ. 14[4]· βλ. καὶ *ἀνδρειώνω* Β3, *ἀντρυνίσκω*· **ζ**) (ἐνεργ.) (προκ. γιὰ διάδοση) μεγαλοποιῶ: *Τοῦ βασιλέως γὰρ τὸν λαὸν σφόδρα τὸν ἐπαινοῦσαν κι' αὐξαίνουσι κ' ἐλέγασι διὰ τὸ ἕνα πεντακόσια* Χρον. Μορ. Η 3729.

αὔξησις ἡ, Γλυκᾶ, Στ. Β' 94, Διγ. Ζ 1249, 'Ερμον. Φ 143, Χρον. Μορ. Η 6759, 'Εξήγ. πέτρ. 275, 'Ιατροσ. κῶδ. ωϟθ', Περὶ ξεν. Α 142, Παρασπ., Βάρν. C 214, Χειλᾶ, Χρον. 355, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 57, 'Ιστ. πατρ. 106[23], 176[16], Διγ. ῎Ανδρ. 4419, 'Ιερόθ. 'Αββ. 336, Φυλλ. 'Αλ. 87, 'Ηπειρ. 243[18].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὔξησις*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὔξησι*).

1α) 'Ανάπτυξη σὲ μέγεθος, ὄγκο, κλπ. (Πβ. L-S στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ): *Περὶ αὔξησιν τριχὸς* 'Ιατροσ. κῶδ. ωϟθ'· *τὸν μαζὸν τὸν δεξιὸν γὰρ μετ' αὐξήσεως τὸν κόπτουν* 'Ερμον. Φ 143· **β**) προκ. γιὰ ἡλικία: *οὗτος τοίνυν ἀνδρειωθεὶς σ' αὔξησιν ἡλικίας* Διγ. Ζ 1249. Βλ. καὶ *ἀνδρεία* 3. **2α**) 'Επέκταση: *στοχασθέντες πρῶτον μὲν πόσον ἡ βασιλεία τῶν 'Οθωμανῶν προχωρεῖ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ καθ' ἡμέραν εἰς αὔξησιν* 'Ηπειρ. 243[18]· **β**) κραταίωση, ἐνδυνάμωση: *ζητώντας τῆς αὐθεντίας μας στὴν Βενετίαν δικαιολογημένην χάριν ὠφέλιμην καὶ πνευματικὴν εἰς αὔξησιν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας* 'Ιερόθ. 'Αββ. 336· βλ. καὶ *ἐμπόρεση*· **γ**) δύναμη: *Σουλτάνε μέγα, θαυμαστέ, Μουράτμπεη 'Ατουμάνε, τῶν Μουσουλμάνων ἡ ἐλπίς, ἡ αὔξησις καὶ πλοῦτος* Παρασπ., Βάρν. C 214· βλ. καὶ *ἀδυνατότητα, ἀνάκαρα, αὐθεντία* 1ε, *ἐμπόρεση, χάρη*. **3**) 'Ωφέλεια: *οὐχὶ διὰ τοῦ Μοναστηρίου αὔξησιν, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ θεραπείαν* Χειλᾶ, Χρον. 355. Βλ. καὶ *διαφορά, διάφορο, ἰντερέσσε, κέρδος, ὄφελος, περκάτσο*. **4**) Πρόοδος, προκοπή: *ὁπόταν γὰρ ξενιτευθοῦν εἰς αὔξησιν <ὑπᾶσιν>, <εἰς αὔξησιν> καὶ εἰς τιμὴν πολλάκις [κ' εἰς] αὐθεντείαν* Περὶ ξεν. Α 142· *αὔξησιν τοῦ βίου εὐδαίμονος, εἰρηνικοῦ, σώφρονος καὶ τιμίου* 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 57· *νὰ κυβερνᾶς τὸν τόπον μας ὁλοῦ τοῦ πριγκιπάτου εἰς αὔξησίν τε καὶ τιμὴν ἐμᾶς κ' ἐσὲν ὁμοίως* Χρον. Μορ. Η 6759. Βλ. καὶ *ἀνάβασις* 3, *προκοπή*. **5**) 'Επίδοση: *προσλαμβάνων αὔξησιν τόσον εἰς εὐκαρπίαν, ὅσον εὐρύνεις μοι τὰς σὰς φλέβας τῆς εὐπορίας* Γλυκᾶ, Στ. Β' 94. **6**) Τιμή: *Πολλὴν τιμὴν καὶ αὔξησιν ἔκαμες εἰς ἐμένα στέλλοντάς μου γουργούραν νὰ παίζω μετ' ἐκείνην* Φυλλ. 'Αλ. 87. Βλ. καὶ *ἀουκτοριτὰ* (προσθ. Β' τόμ.). **7**) (Προκ. γιὰ χρήματα) ἐπαύξηση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *πάλιν ἔκαμαν περισσοτέραν αὔξησιν* 'Ιστ. πατρ. 176[16]. **8**) Χρηματικὴ χορήγηση: *ηὐχαρίστησε πολλὰ τῆς μητρυιᾶς του, ὁποὺ τοῦ ἔκαμε ταύτην τὴν αὔξησιν* 'Ιστ. πατρ. 106[23].

αὐξητικός, ἐπίθ., Μάρκ., Βουλκ. 347[18], 348[25,27].

'Η λ. στὸν 'Ιπποκρ.

Ποὺ ἔχει τὴν τάση νὰ αὐξάνη, νὰ μεγαλώνη ('Η σημασ. στὸν 'Αριστ., L-S στὴ λ. I): *Οὐ μὴ δὲ ὡς τῶν τριχῶν ἢ ὡς τῶν ὀνύχων τὸ μάκρος διὰ τῆς στερεμνιότητος καὶ πυκνότητος τῶν αὐτῶν ὀδόντων ἐπὶ τὰ μαλακώτερα καὶ ἀραιότερα φυσικῶς αὐξητικώτερα γίνονται* αὐτ. 347[18]· *ὅταν τῶν θρεπτικῶν καὶ αὐξητικῶν καὶ φυσικῶν βοτανῶν τύχη ἐμβληθῆναι τῇ γῇ, οἷον κραμπίον καὶ πράσον ἄλλον ὁλόκληρον, πῶς ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς αὐξητικῆς σφοδροτέραν καὶ τραχυτέραν ἔχει τὴν ἐνέργειαν* αὐτ. 348[25,27].

αὐξίφυτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 5715.

'Απὸ τὸ *αὐξάνω* καὶ τὸ οὐσ. *φυτό*.

Ποὺ συντελεῖ στὴν αὔξηση, ποὺ προάγει τὴν αὔξηση τῶν φυτῶν: *ἄλσος μυρίων ἀγαθῶν κατάφυτον ὀρχάτοις Θεοῦ φυτηκομούμενον παλάμαις αὐξιφύτοις* ὅ.π.

αὐξύνω, βλ. *αὐξάνω*.

αὔξω, Διδ. Σολ. 35, Μανασσ., Χρον. 2547, 'Ασσίζ. 311[1], Φυσιολ. (Legr.) 433.

Τὸ ἀρχ. *αὔξω*.

Α' ('Αμτβ.) αὐξάνομαι, ἐπαυξάνομαι, προάγομαι (Πβ. καὶ Beševl., Protobulg. Inschr. 332): *ταῦτα μὲν συμβέβηκε τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ, ἡ δ' ἡμετέρα τέθηλεν, αὔξει, κρατεῖ, νεάζει* Μανασσ., Χρον. 2547. Βλ. καὶ *ἀνεβαίνω* 9β, *αὐξάνω* 2α, *μεγαλώνω, πληθαίνω*. **Β'** Μτβ. **1**) 'Οξύνω: *λαμβάνει σίδερον χοντρόν, αὔξει το εἰς τὴν μύτην καὶ κρούει [την] τὴν ἔχιδναν στὴν ῥίναν καὶ πονεῖ την* Φυσιολ. (Legr.) 433. **2**) Αὐξάνω, παρατείνω (τὴν προθεσμία γιὰ κάπ.): *παρακαλεῖ ἐτεσαῦτα ἐκεῖνον καὶ αὔξει του καὶ ἐμπιστεύεταί του καὶ δίδει του ἐκεῖνον του τὸ ἀμάχιν ιε' ἡμέρες πολεμώντα* 'Ασσίζ. 311[1]. Βλ. καὶ *ἀβγατίζω* Α1, *ἀναβιβάζω* 2, *ἀνεβάζω* 5, *κρεσέρω, μακραίνω*.

αὐξῶ· *ἀξῶ,* Κυπρ. ἐρωτ. 9[27].

'Απὸ τὸ *αὐξάνω* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 411).

Αὐξάνομαι, πληθαίνω: *ἐμὲν ἀξοῦν οἱ πλῆξες μου καὶ θρέφουνται* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐξάνω* 2δ, *αὔξω*.

αὖος, ἐπίθ., Μακρεμβ., 'Υσμ. 267[22], Μανασσ., Χρον. 6230.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὖος*.

(Προκ. γιὰ πρόσωπο) ἔρημος (Πβ. τὴ μτγν. χρ., L-S στὴ λ. 6): *αὖος ὅλη γεγένημαι καὶ ἀψινθίου σίμβλον εἰμὶ ὅλη καταπικρανθεῖσα τῇ ξυμφορᾷ* Μακρεμβ., 'Υσμ. 267[22].

αὔρα ἡ, Μανασσ., Χρον. 5960, 'Αναγν., Στ. πολιτ. 12, Κυπρ. ἐρωτ. 31[8], 100[29].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὔρα*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Λεπτός, ἤπιος, εὐνοϊκὸς ἄνεμος ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀντὶ τῆς ζάλης ἔπνευσε τῆς κυματώδους αὔρα ἡδύπνοος* Μανασσ., Χρον. 5960. Βλ. καὶ *ἀέριον, ἀήρ-ἀέρας* 3α, *ἀνεμικὴ* Α, *ἀντίπνοια*. **2**) (Μεταφ.) ὁρμητική, σφοδρὴ καὶ

θερμὴ πνοὴ (πβ. καὶ ἑπόμενη σημασ.): *πρὸς ὥραν ἐθυμώθηκα κι' ἀπὸ αὔρας τῆς καρδιᾶς μου ἐλάλησα θυμούμενος ἀπρεπεῖς τινες λόγους* 'Αναγν., Στ. πολιτ. 12. **3**) Καυστικὴ πνοὴ ἀνέμου (πβ. καὶ Μαρτύρ. ἁγ. Παύλης 6[12]· βλ. καὶ Παπαχαραλάμπους, Κυπρ. Σπ. 4, 1942, 5· πβ. καὶ Α. Πανάρετο, Κυπρ. Σπ. 9, 1947, 102): *ὁ πόθος δύνεται σ' αὐτόν μου αὔραν πιὸν νὰ πιντώσῃ στὸ λαμπρόν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 31[8]· *"Αλλον δὲν ἔχει φῶς ἀχ τὸ δικό σου παρ' ἀντὰ σφίξῃ τὴν καρδιά μου αὔρα, στραγγοῦν νερὸν τὰ μάτια μου μοιαστόν σου* Κυπρ. ἐρωτ. 100[29].

αὐραργά, ἐπίρρ., βλ. *αὐριαργά.*

αὐρελατῶ, 'Ιερακοσ. 478[16,18].

'Απὸ τὸ οὐσ. *αὔρα* καὶ τὸ *ἐλαύνω* πιθ. μὲ ἐπίδρ. ἄλλων ρ. σὲ *-ελατέω*. Βλ. Chantraine, Dict. étym. (λ. *ἐλαύνω,* Noms d'agent).

Πετῶ?: *Τίλλειν αὐτῶν τὰς μασχάλας χρὴ καὶ βελόνῃ χαλκείᾳ κατακεντᾶν αὐτὰς καὶ οὐδέποτε αὐρελατήσει* αὐτ. 478[18].

αὔρι, ἐπίρρ., βλ. *αὔριο(ν).*

αὐριαργά, ἐπίρρ., 'Ερωτόκρ. Γ' 625· *αὐραργά,* 'Ερωτόκρ. Δ' 1305.

'Απὸ τὰ ἐπιρρ. *αὔριο* καὶ *ἀργά*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Αὔριο τὸ βράδι ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Πάλ' αὐριαργὰ ἀνιμένω σε 'ς τοῦτον τὸν ἴδιον τόπο* αὐτ. Γ' 625.

αὐρινός, ἐπίθ., Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 586, Πεντ. Γέν. XXX 33.

'Απὸ τὸ ἐπίρρ. *αὔριο* καὶ τὴν κατάλ. *-ινός*. Βλ. καὶ L-S. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Αὐριανὸς (Βλ. L-S. 'Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ πωρνὸ ξημέρωμα, τὴν αὐρινὴν ἡμέραν ὅλες ἐμαζευόντησαν ἐδῶ καὶ ἀπὸ πέρα* Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 586. **2**) Ποὺ ἀνήκει στὸ μέλλον, μελλοντικός: *νὰ ἀπιλογηθῇ εἰς ἐμὲν ἡ δικοσύνη μου εἰς ἡμέρα αὐρινὴ* Πεντ. Γέν. XXX 33.

αὔριο(ν), ἐπίρρ., Σπαν. Ο 93, Προδρ., Κατομυομ. 178, Προδρ. III 216 ee (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), Διγ. Ζ 2020, Βέλθ. 525, 'Ερμον. Λ 44 (*τῆς αὐρίου*), 165 (*τῆς αὐρίου*), Μ 159 (*τῆς αὐρίου*), 175 (*τῆς αὐρίου*), Τ 162 (*τῆς αὐρίου*), Χρον. Μορ. Η 1479 (*τῆς αὐρίου*), 1711 (*τῆς αὐρίου*), 4669 (*τῆς αὐρίου*), 4863, 5469, 6436 (*τῆς αὐρίου*), 8896 (*τῆς αὐρίου*), Σφρ., Χρον. μ. 80[31], Γαδ. διήγ. (Wagn.) 194, Διήγ. 'Αγ.Σοφ. 154[12], Κυπρ. ἐρωτ. 92[61], 'Εκθ. Χρον. 14[13], Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 213, Ψευδο-Σφρ. 408[19], Δεφ., Λόγ. 101, Πεντ. Γέν. XIX 34 (*τῆς αὔριου*), 'Εξ. IX 6 (*τῆς αὔριο*), 'Αρ. XI 32 (*τῆς αὔριου*), XXXIII 3 (*τῆς αὔριου*), 'Ιστ. πατρ. 116[2], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 401, 456, 'Ιστ. Βλαχ. 1187· *αὔρι,* Μαχ. 252[20], 256[3], 566[22], Βουστρ. 435, 472, 533, Σαχλ. Ν 262, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 345, Σαχλ., 'Αφήγ. 735.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αὔριον*. Γιὰ τὸν τ. *αὔρι* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 249. Γιὰ τὸ συγγ. τ. *ἐφαύριν* βλ. Καψ., ΛΔ 1, 1939, 60. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Τὴν ἐπομένη ἡμέρα ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εἴ τι μοῦ μείνῃ κρύβω το αὔριο πάλι νά' χω* Γαδ. διήγ. (Wagn.) 194· *τὸν ἕνα νά 'χῃ σήμερον, τὸν ἄλλον νά 'χῃ αὔρι* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 345. 'Εκφρ. (α) *ἐπὶ τὴν αὔριον, ἐπὶ τῆς αὐρίου, ἰπὶ τῆς αὔριον, ἀπὸ τῆς αὔριον, ἀπὸ τῆς αὔριο*=τὴν ἐπαύριο (Πβ. L-S στὴ λ. III): *ἐπὶ τὴν αὔριον ὑπᾶν ὀρθὰ εἰς τὸ Βλιζίρι* Χρον. Μορ. Η 4863· *ἐκεῖ στὸν παραπόταμο ἐμεῖναν τὴν ἑσπέραν, ἐπὶ τῆς αὐρίου ἐκίνησαν κ' ἦλθαν στὴν Λιοδώραν* Χρον. Μορ. Η 4669· *ἀπὸ τῆς αὔριου τοῦ Πάσχα ἐβγῆκαν παιδιὰ τοῦ 'Ισραὲλ* Πεντ. 'Αρ. XXXIII 3· (β) *μὲ τ' αὔριον, μὲ τὸ σήμερον*

ἢ μὲ σήμερον, μὲ αὔριον=μὲ τὸν καιρό, στὸ μεταξὺ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μὲ τ' αὔριον, μὲ τὸ σήμερον τίβοτες νὰ κερδίσῃ* Δεφ., Λόγ. 101· *μὲ σήμερον, μὲ αὔριον ὡς νὰ περάσ' ἡ ὥρα* 'Ιστ. Βλαχ. 1187. Βλ. καὶ *μέσος*. **2**) Προσεχῶς, σύντομα ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Λευτέρωσέ με μέναν καὶ χάρου τὸν καιρό σου, γιατὶ αὔριον γερανίσκεις* Κυπρ. ἐρωτ. 92[61]. Βλ. καὶ *γοργά, ταχιά.*

Αὐσονάναξ ὁ, Μανασσ., Χρον. 2550.

'Απὸ τὸ ἐθν. *Αὔσων* καὶ τὸ οὐσ. *ἄναξ.*

'Ο βασιλιὰς τῶν «Ρωμαίων» (=Βυζαντινῶν): *τοιοῦτον σχοῦσα τηλαυγῆ φωσφόρον βασιλέα, μέγιστον Αὐσονάνακτα* ὅ.π. Βλ. καὶ *Αὐσονάρχης, Αὐσονοκράτωρ.*

Αὐσονάρχης ὁ, Μανασσ., Χρον. 3212, 4110, 5589.

'Απὸ τὸ ἐθν. *Αὔσων* καὶ τὴν κατάλ. *-άρχης.*

'Ο ἀρχηγὸς τῶν «Ρωμαίων» (=Βυζαντινῶν) (Βλ. καὶ Κουμαν., Συναγ. καὶ Τωμ., 'Αθ. 62, 1958, 13): *κράτορα προβάλλεται, δείκνυσιν Αὐσονάρχην* αὐτ. 3212. Βλ. καὶ *Αὐσονάναξ.*

αὐσονικός· ἐπίθ., Μανασ., Χρον. 5977.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐσονικὸς* (Steph., Θησ., λ. *Αὔσονες*).

'Ιταλικός, ρωμαϊκὸς ('Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ., ὅ.π.): *τότε στρατὸς αὐσονικός, ὁπλίτης οὐχ ὁπλίτης τῆς Θράκης κατεχόρευε βήμασιν ἐλευθέροις* ὅ.π.

Αὐσονοκράτωρ ὁ, Μανασσ., Χρον. 3189, 6059, 'Επιθαλ. 'Ανδρ. Β' 552.

'Απὸ τὸ ἐθν. *Αὔσων* καὶ τὸ οὐσ. *κράτωρ.* Βλ. καὶ Κουμαν., Συναγ.

'Ο ἄρχοντας τῶν Ρωμαίων (Βλ. καὶ Κουμαν., Συναγ.): *χρόνους δύο μόναρχος δειχθεὶς Αὐσονοκράτωρ* Μανασσ., Χρον. 6059. Βλ. καὶ *Αὐσονάναξ.*

αὐστηρία ἡ, Μανασσ., Χρον. 3042.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐστηρία.*

Αὐστηρότητα ('Η σημασ. στὸν 6. αἰ., Sophocl.): *ἄνδρα φρικώδη φέροντα χάρτην ἐν ταῖς παλάμαις* (παραλ. 1 στ.), *κλῆσιν εὑρόντα πρὸς αὐτὸν σὺν αὐστηρίᾳ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποτομία.*

αὐστηρολόγημα τό, Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ. 6[17].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *αὐστηρὸς* καὶ τὸ *λέγω.*

Λόγος αὐστηρός: *πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀσθενοῦς τοῦδε τοῦ γέροντος ἐκφερόμενα αὐστηρολογήματα γενναίως δεχόμενον* (ἐνν. *τὸν νέον 'Ακάκιον*), *ὥς πού φησιν ὁ τῆς Κλίμακος πρὸς τὸν γνησίως ὑποτασσόμενον ὅτι...* ὅ.π.

αὐστηρός, ἐπίθ., Γερμ., 'Ον. 16, 'Ον. Δανιὴλ 323, Σταφ., 'Ιατροσ. 4[108, 111, 112], 5[117,119], Γλυκᾶ, Στ. Β' 52, Θρ. ἀλ. 18, Δούκ. 261[9], Συναδ., Χρον. 42.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐστηρός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ κρασὶ) στυφὸς ('Η σημασ. στὸν 'Ιπποκράτη, L-S, καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 123): *Ρόδα ξηρὰ βράσον μὲ τὸ κρασὶν τὸ αὐστηρὸν* Σταφ., 'Ιατροσ. 4[108]· *αὐστηροῦ οἴνου* Σταφ., 'Ιατροσ. 5[119]. **2α**) Σκληρός, ἄγριος: *Κράτιστος πέλει ἀρχηγός, ἀγέρωχος τῷ τρόπῳ καὶ αὐστηρὸς καὶ ἀπηνής, φονίσκος καὶ ὀργίλος* Θρ. ἀλ. 18· *τὸν κρατῆρα τῆς ὀργῆς τὸν αὐστηρὸν ἐκχέει ὁ γλυκασμὸς ὁ τῆς ζωῆς τοῖς ἀμετανοήτοις* Γλυκᾶ, Στ. Β' 52· βλ. καὶ *ἀγριόθροος, αἱμοχαρής, ἀνήμερος, ἀνήμπορος* 1β, *ἄσπλαγχνος,*

ἄστερνος, ἀσυγκατάβατος β, πικρός· **β**) (προκ. γιὰ ζῶο) ἄγριος, ἐξαγριωμένος: *Ἄρκος αὐστηρὰ προσερχομένη σοι λύπην σημαίνει* Γερμ., Ὀν. 16· *Λύκον αὐστηρὸν ἐρχόμενον ἰδεῖν ἐχθρόν σοι προσάγειν δηλοῖ* Ὀν. Δανιὴλ 323. Βλ. καὶ *ἀγριόπουλο, ἀνήμερος* 1α, *ἄσχημος* 4.

αὐστηρῶς, ἐπίρρ., Ὀν. Δανιὴλ 185, Ὀν. 84, 208.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐστηρῶς.*

Ἐξαγριωμένα: *Ἑρπετὰ ἰδεῖν αὐστηρῶς πρός τινα ἐρχόμενα ἐπανάστασιν ἐχθρῶν σημαίνει* Ὀν. 84· *Λύκον ἰδεῖν αὐστηρῶς εἰς σεαυτὸν ἐρχόμενον ἐχθρῶν ἀνάδειξιν δηλοῖ* Ὀν. 208.

αὐταδέλφη ἡ, Προδρ. II H 96c, Ἑλλην. νόμ. 568^{8}, Διγ. Z 1216· *αὐτάδελφη,* Χρον. Μορ. P 8064.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. (L-S). Ὁ τ. *αὐτάδελφη* ἀπὸ μετρ. ἀν. Πβ. τὸ σημερ. *αὐταδέλφι* τὸ (ΙΛ).

Ἀδελφὴ (Ἡ σημασ. σὲ Σχολ., L-S. Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *τὸν γαμβρὸν ὡς εἴδασι μετὰ τῆς αὐταδέλφης* Διγ. Z 1216. Βλ. καὶ *ἀδελφή, αὐταδέλφισσα.*

αὐταδέλφισσα ἡ, Χρον. Μορ. H 8064.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐτάδελφος* καὶ τὴν κατάλ. *-ισσα.*

Ἀδελφή: *ἦτον αὐταδέλφισσα ἐκεινοῦ τοῦ δεσπότου* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐθομαιμονῶ, αὐταδέλφη.*

αὐταδιάζω, βλ. *αὐθαδιάζω.*

αὐτάζομαι· *αὐτάζεται,* Διήγ. Βελ. (Cant.) 24, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *συντάσσεται.* Βλ. Wagn., Carm. σ. 305 στ. 25 καὶ Διήγ. Βελ. 24. Πβ. Ριμ. Βελ. 42.

αὐτάνακτας ὁ, βλ. *αὐτάναξ.*

αὐτάναξ ὁ, Προδρ. I 271, IV 1p (χφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ′ 166, Μανασσ., Χρον. 3203, 4069, 5410, 5789, 5867, 6244, 6401· *αὐτάνακτας,* Καλλίμ. 2126.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *ἄναξ.*

Αὐτοκράτορας: *ἔτεσιν ἓξ αὐτάνακτα Ῥωμαίων γεγονότα* Μανασσ., Χρον. 5867. Βλ. καὶ *αὔταρχος.*

αὐτάρεσκος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3876.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ θ. τοῦ *ἀρέσκω.* Ἡ λ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex. Βλ. ὅμως καὶ Sophocl. λ. *ἀράθυμος* 3.

Ἐγωιστικὸς (Βλ. Sophocl. καὶ Lampe, Lex.): *ἐξ αὐταρέσκου γνώμης* ὅ.π.

αὐτάρκεια ἡ, Μιχ. ἱερομ. III 29, Δούκ. 261^{30}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 269.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐτάρκεια.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

1) (Ἑν. καὶ πληθ.) τὰ ἀπαραίτητα τρόφιμα (Πβ. Bauer, Wört. στὴ λ. 1): *εὐλόγησον τὴν τράπεζαν ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου καὶ πᾶσαν τὴν αὐτάρκειαν χορήγει καθ' ἑκάστην* Μιχ. ἱερομ. III 29· *σκοπήσας καιρὸν ἀπέκλεισε τὸ πολίχνιον καὶ παρακαθίσας αὐτῷ μῆνας τρεῖς, ἀπὸ τῆς ὑστερήσεως τῶν αὐταρκειῶν παρεδόθη* Δούκ. 261^{30}. **2**) Ἐπάρκεια: *βλέπουν τὰ φορτώματα ὁμοῦ μετὰ τοὺς Μόρους, πλῆθος ὀσπρίων σίτου τε, πάντα ἐν αὐταρκείᾳ* Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 269.

αὐταρκετός, ἐπίθ., Μαχ. 518^{29}· *αὐτάρκετος,* Μαχ. 22^{33}· *αὐταρκητός,* Ἀσσίζ. 306^{18}, Μαχ. 580^{22}.

Ἀπὸ συμφ. τῶν ἐπιθ. *αὐτάρκης* καὶ *ἀρκετός.* Τὸ *η* τοῦ τ. *αὐταρκητὸς* ἀπὸ ἀναλογία πρὸς ἄλλα ἐπίθετα σὲ *-ητος.*

α) Ἐπαρκής: *κάλλιο νὰ δώσῃς δόσια αὐτάρκετα... παρὰ νὰ δώσῃς ὀλλίγα* Μαχ. 22^{33}· **β**) ἐπαρκής, ἱκανός: *ἀρματῶσαν ἕναν μέγαν καράβιν, ἡ Μπουκκουνιοῦνα, καὶ ἐδιαλαλήθην ὅτι εἶναι αὐταρκητὴ νὰ πολεμήσῃ ιη′ κάτεργα* Μαχ. 580^{22}. Βλ. καὶ *ἄγρυπνος, ἀκανητὸς* A, *ἀμφοτεροδέξιος, ἄνθρωπος* 1α[5], *ἄξιος* 1, *ἀπαστάντε, ἀπότολμος, ἀρκετὸς* 1, *καλός, καμπόσος, μπορῶ* μτχ.

αὐταρκῶ, Πτωχολ. N 731, Μαχ. 552^{14}, Κυπρ. Ἐρωτ. 100^{1}, 117^{30}· *'φταρκεῖ,* Κυπρ. Ἐρωτ. 39^{3}, 87^{19}.

Τὸ μτγν. *αὐταρκέω.*

Ἀρκῶ, ἐπαρκῶ: *διὰ τοῦτο νὰ σοῦ γράψω χαρτία καὶ ἂν δὲν σοῦ αὐταρκήσουν τὰ καρτζά σου, ἔπαρε δανεικὰ ἀπάνω μου* Μαχ. 552^{14}· (ἀπροσώπως) ἀρκεῖ, «φτάνει»: *Πόθε, 'φταρκεῖ σε πιὸν νὰ μὲ λαβώσῃς* Κυπρ. Ἐρωτ. 39^{3}.

αὐτάρκως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 343^{11-2}, 350^{28}, 364^{1}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S, λ. *αὐτάρκης*).

Σὲ ἀρκετὸ βαθμό, ἐπαρκῶς: *ἵνα καὶ φῶς ἔχῃ αὐτάρκως καὶ διαφυλάττηται ἀσφαλῶς* αὐτ. 364^{1}· βλ. καὶ *ἀρκετά, καλά·* φρ. *αὐτάρκως ἔχω*=ἀρκῶ (Πβ. L-S, λ. *αὐτάρκης* I): *αὗται.. κατὰ τῶν ἱεράκων ἐφεύρηνται μηχαναί, ἃς καὶ αὐτάρκως ἔχειν ἡγοῦμαι* Ἱερακοσ. 343^{11-2}.

αὔταρχος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 3867, 5410, 6245.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὔταρχος.*

(Ὡς οὐσ.) κυρίαρχος (Βλ. Τωμ., Ἀθ. 67, 1964, 11· βλ. καὶ L-S): *υἱὸν Ἰουστινιανὸν δείκνυσι βασιλέα καὶ κράτορα καθίστησιν, αὔταρχον γῆς Ῥωμαίων* αὐτ. 3867. Βλ. καὶ *αὔγουστος* 1.

αὐταρχῶ, Μανασσ., Χρον. 2978.

Τὸ μτγν. *αὐταρχέω.*

Κυβερνῶ ὡς ἀπόλυτος ἄρχοντας: *ἐπὶ δυσὶ γὰρ ἔτεσι καὶ μόνοις αὐταρχήσας ὁ Βασιλίσκος ὁ δεινὸς* ὅ.π. Βλ. καὶ *βασιλεύω, ὁρίζω.*

αὐτεῖνος, ἀντων., Σπαν. (Ζώρ.) V 57, 648, Χρον. Μορ. H 794, 8564, Χρον. Μορ. P 1139, 3100, 4040, 6183, Διήγ. παιδ. 414, Λίβ. Esc. 1, Χρον. Τόκκων 1352, Θησ. (Foll.) I 31, Θησ. B′ [91^{1}], Ριμ. Βελ. 508, Γαδ. διήγ. 12, 386, 446, Ἀλεξ. 1211, 1270, 1510, Ριμ. κόρ. 613, 643, Πικατ. 368, 503, Ριμ. Ἀπολλων. 335, Ἰμπ. (Legr.) 51, 399, Ἆσμα σεισμ. 37, Σκλάβ. 101, Συναξ. γυν. 359, Φαλιέρ., Ἱστ. V 70, 645, Φαλιέρ., Ρίμ. L 27, 157, Βεντράμ., Φιλ. 21, 112, Διήγ. Ἀλ. G 289^{16}, Δεφ., Σωσ. 19, 31, 122, 293, Δεφ., Λόγ. 100, 464, Τριβ., Ταγιαπ. 309, Πεντ. Γέν. XVI 1, 6, Θρ. Κύπρ. K 675, Κατζ. A′ 323, Γ′ 464, Δ′ 85, 248, Ἐρωφ. A′ 37, 441, B′ 137, Γ′ 319, Δ′ 95, Πιστ. βοσκ. I 3, 224· IV 2, 227· 8, 129, Βοσκοπ. 140, 353, 460, Παλαμήδ., Βοηβ. 388, Σταυριν. 239, 570, Διγ. Ἄνδρ. 313^{1}, Ἐρωτόκρ. A′ 871, B′ 185, Δ′ 939, 1290, Εὐγέν. 224, 475, Στάθ. B′ 75, Ἰντ. κρ. θεάτρ. A′ 175, Δ′ 49, Ροδολ. A′ [619], B′ [55], E′ [16, 596], Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ′ [4], Δ′ [181, 191], Ἀποκ. Θεοτ. II 144, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [145], Δ′ [1139], Λίμπον. 287, Φορτουν. B′ 442, Δ′ 561, Ζήν. B′ 29, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 70, 74, Λεηλ. Παροικ. 305, 555, Διγ. O 1654, 2693, Τζάνε, Κρ. πόλ. 459^{1}, Διακρούσ. 105^{28}, κ.π.ά.

Ἡ ἀντων. *αὐτὸς παρεκτεταμένη* μὲ ἐπισχηματισμὸ ἀπὸ τὴν κατάλ. τῆς ἀντων. *ἐκεῖνος* μαζὶ μὲ τὸ φωνῆεν τῆς παραλήγουσας (Βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 155, 504). Τ. *εὐτεῖνος* ἀπ. στὸν Κατσαΐτ., Ἰφ. Β′ 259, Δ′ 348, 517, 537, Θυ. Α′ 267 καὶ σήμ. ἰδιωμ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὐτός*).

Αὐτὸς **1**) (Ὡς ἀντιδιασταλτική) αὐτὸς ὁ ἴδιος: *Καὶ ἡ κάμαρη ἡ μεγάλη ὡς καὶ αὐτείνη ἐκάγηκε γιαμιὰ τὴν ὥρα κείνη* Λεηλ. Παροιχ. 555· *μέσα στὴ φούστα εὑρέθηκε καὶ τὸ παιδὶν αὐτεῖνο* Φορτουν. Δ′ 561. **2**) (Ὡς ἐπαναληπτική): *Ἀμὲ κοιτάζω σύγχυσην καὶ κλαίω την αὐτείνην π' ἐδῶ στὸ Κάστρο γίνεται μὲ πλήσια κακοσύνην* Τζάνε, Κρ. πόλ. 459^{1}· *Ὅταν στὸν λύκον κατεβῆ ἡ βουλωμένη χάρη, ἐκεῖ κι' αὐτείνη νὰ βρεθῆ δαμάκι γιὰ νὰ πάρη* Γαδ. διήγ. 446. **3**) (Ὡς δεικτική): *Ἀκούστηκε μιὰν ἄνομη πλιὸ πίστη ὡσὰν αὐτείνη γὴ ντροπιασμένη πλιὸ ἀλλαξὰ ὡσὰν ἐτούτη ἐγίνη;* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [181]· *δὲν εἶν' ἁμάρτημα μεγάλο σὰν αὐτεῖνο* Γαδ. διήγ. 386· *Αὐτεῖνα ὅλα δείχνουσι στὸ τέλος τί ἀξίζου* Βεντράμ., Φιλ. 21· *τέτοια καμώματα μάχητα δὲν κρατοῦσιν, οὐδὲ γιὰ μάχην τά 'χουσιν αὐτεῖνοι ὁποὺ ποθοῦσιν* Ριμ. κόρ. 643. **4**) (Ὡς προσωπ.) (προκ. γιὰ τὸ γ′ πρόσ.): *αὐτεινῆς σκλάβα Αἰγύφτισσα* Πεντ. Γέν. XVI 1· *καὶ ἔλα ἐκεῖ εἰς αὐτεινούς, σύντυχε παρρησίᾳ* Χρον. Τόκκων 1352· *τὸ πράμα πού 'χα κάμει ἐγὼ πὼς τό 'καμε αὐτείνη* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Α′ 175.—Βλ. καὶ *αὐτός*.

αὐτεξουσιάζω, Ἑλλην. νόμ. 553^{14}, 580^{1}.

Τὸ μτγν. *αὐτεξουσιάζω* (Lampe, Lex.).

Κάνω (κάπ.) αὐτεξούσιο, δίνω (σὲ κάπ.) ὅλα τὰ δικαιώματα ποὺ δικαιοῦται: *ὁ πατὴρ ἐχήρευσεν καὶ ἠβουλήθη αὐτεξουσιάσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐὰν θέλῃ δύναται κρατῆσαι τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀπὲ τους καρποὺς τῶν προικιμαίων πραγμάτων* Ἑλλην. νόμ. 580^{1}.

αὐτεξούσιος, ἐπίθ., Ἑλλην. νόμ. 524^{16}, 527^{11}, 541^{7-8}, 550^{10}, 566^{13}, $580^{11,15}$, Χρον. Μορ. Η 7451, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ $12^{22,56}$, 17^{2} τρίς, ^{7} δίς, ^{9} δίς, Δ′ 1^{5}, $4^{2,17}$, Ε′ 1 τίτλ., Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Λ.) [30], Ψευδο-Σφρ. 316^{39}, 512^{10}, Δεφ., Λόγ. 533, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 404, Ἰστ. Βλαχ. 2587, Βακτ. ἀρχιερ. 135, 141, 175, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 45^{9}· *ἐφταξούσιος*, Φαλιέρ., Λόγ. 373· *'φταξούσιο* τό, Ἐρωτόκρ. Δ′ 138.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτεξούσιος*. Ἡ λ. καὶ οἱ τ. της καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἐλεύθερος, ἀνεξάρτητος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Αἱ θυμελικαί... καλῶς συνάπτονται νομίμως, ὡς δ' ἂν βούλωνται καὶ χωρὶς βασιλικῆς κελεύσεως ὡς αὐτεξούσιαι ὄντες, μὴ ἔχοντες ἐπ' αὐταῖς αὐθεντικὴ ἐξουσία* Ἑλλην. νόμ. 541^{7-8}· βλ. καὶ *ἀδούλωτος* 1α, *ἀκαταδούλωτος* α, *ἀπελεύθερος* 1β, *ἀπολυτὸς* α, *αὐτοδέσποτος*, *αὐτοκέφαλος* β· **β**) ποὺ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ πατρικὴ κηδεμονία (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁ αὐτεξούσιος υἱὸς μερίζει τῶν καρπῶν τῶν πραγμάτων μετὰ τοῦ πατρὸς* Ἑλλην. νόμ. 580^{11}· *Ὁ πατὴρ τῆς ὑπεξουσίας δύναται διαλύειν τὴν μνηστείαν, οὐ μὴν καὶ τῆς αὐτεξουσίας* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ′ 1^{5}· *Ὁ μέλλων αὐτεξούσιον τὸν παῖδα αὐτοῦ ποιῆσαι προσίτω τῷ ἁρμοδίῳ δικαστῇ καὶ λεγέτω αὐτῷ ὅτι «τόνδε ποιῶ αὐτεξούσιον καὶ τῆς ἐμαυτοῦ ἀφίημι χειρὸς»* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 17^{7}. **2**) Ποὺ ἀποφασίζει κατὰ τὴ δική του κρίση: *καὶ πάντα ἐσυχνοέρχετον κ' ἐζήτα σε γὰρ δίκαιον κ' ἐσὺ ποτὲ οὐκ ἠθέλησες κούρτην νὰ τῆς κρατήσῃς, μόνι αὐτεξούσιος ἔλεγες ὅτι δίκαιον οὐκ εἶχεν* Χρον. Μορ. Η 7451. **3**) Ποὺ εἶναι ἠθικὰ ὑπεύθυνος, ποὺ ἔχει συναίσθηση τῶν πράξεών του: *Μὴ στοχαστῆς τὰ μερτικὰ νὰ εἶναι ὅλα ἴσα, ἀμὲ ὅποιος λείπεται ἀρετή, δῶσ' του τὴν μοίρα πλήσα* (παραλ. 2 στ.). *Τοὺς ἄλλους δὲ ἐφταξούσιους ἄσῃ τὸ μερτικόν τως, ὅπου γνωρίζεις καὶ νοοῦν καὶ βλέπουν τὸ δικόν τως* Φαλιέρ., Λόγ. 373.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ὡς οὐσ.=ἡ ἐλεύθερη βούληση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τί ξάζει τὸ 'φταξούσιο στὸν ἄνθρωπο κ' ἡ γνώση* Ἐρωτόκρ. Δ′ 138· *τῆς δουλοσύνης ὁ ζυγός... χαλνᾶ τὸ αὐτεξούσιον ὁπού 'χες μας χαρίσει* Ἰστ. Βλαχ. 2587.

αὐτεξουσιότης ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ′ 7^{9}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐτεξουσιότης*.

Τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι κανεὶς αὐτεξούσιος (Πβ. L-S· βλ. καὶ Lampe, Lex.): *οὐ δύναται γάρ τις λαμβάνειν τὴν ἰδίαν μάμμην, οὐδὲ τὴν ἐκγόνην, εἴτε φυσικαί εἰσιν εἴτε θεταί· εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐλύθη ἡ θέσις τῷ τρόπῳ τῆς αὐτεξουσιότητος* ὅ.π.

αὐτεξουσίως, ἐπίρρ., Ἑρμον. Ε 447, Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ. 8^{7}, Ἰστ. Βλαχ. 2686.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐτεξουσίως*.

1) Μὲ προσωπικὴ ἐξουσία, χωρὶς τὴ βοήθεια ἄλλου (Βλ. Lampe, Lex., λ. *αὐτεξούσιος* Α): *ἂν ἔλαβες καὶ θάνατον σαρκὶ καὶ ἑκουσίως, ἀλλὰ ἀνέστης ὡς Θεὸς εὐθὺς αὐτεξουσίως* Ἰστ. Βλαχ. 2686. **2**) Αὐθαίρετα: *λέγουν πρὸς αὐτοὺς ἀλλήλων πῶς γὰρ καὶ ἐκ ποίῳ τρόπῳ οὕτως γὰρ αὐτεξουσίως ἐδιέκρινεν αὐτός τε τοῦ καταφρονεῖν τὸν ὅρκον* Ἑρμον. Ε 447. Βλ. καὶ *ἀνάρχως, ἀνερωτήτως, αὐθεκάστως, αὐτονόμως*.

αὐτὶ τό, βλ. *ἀφτίον-ἀφτί(ν)*.

αὐτίκα, ἐπίρρ., Σπαν. Β 498, Προδρ., Κατομυομ. 374, Προδρ. Ι 209, ΙΙΙ 216x (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 222, 325 l(χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), 363, IV 178, Διγ. Ζ 38, 2656, Βέλθ. 941, 1185, Ἑρμον. Κ 87, Χ 180, 189, 326, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ′ 13^{2}, Λίβ. Ρ 1744, 1977, Βεν. 52, Θησ. Β′ [93^{6}], Γεωργηλ., Βελ. 569, Βίος γέρ. V 330· *ἄτικα*, Ἀσσίζ. 342^{11}· *αὐθίκα*, Παλαμήδ., Βοηβ. 409· *εὐθίκα*, Παλαμήδ., Βοηβ. 806, 1211.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αὐτίκα*. Οἱ τ. *αὐθίκα, εὐθίκα* ἀπὸ ἐπίδραση τοῦ ἐπιρρ. *εὐθύς*. Ὁ τ. *ἄτικα* ἀνάγεται στὸ *αὐτίκα* (κατὰ προφορ. ἀνακ. τοῦ Κ. Χατζηϊωάννου) πιθ. ἀναλογ. πρὸς τὸ *ἀτὸς* (ὅπως *αὐτὸς—ἀτὸς* ταυτόσημα σημασιολογικά· πβ. καὶ Χατζιδ., Ἀθ. 41, 1929, 13 κέ.). Ὁ ἀναβιβ. τοῦ τόνου ἀναλογ. πρὸς τὰ ἐπιρρ. σὲ -α (*ἄδικα, ἄστρωτα, ἀλογάριαστα*, κ.λ.π.). Πβ. τὰ ποντιακὰ ἐπιρρ. *αὐτίκοντα, αὐτόκοντα* καὶ τὸ ἐπίθ. *αὐτίκοντος* (ΙΛ).

1) Ἀμέσως, στὴ στιγμὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1): *Ὁ ρήγας ὡς ἐγροίκησε τοὺς λόγους τῆς Χρυσάντζας, αὐτίκα ἀνεπήδησε μετὰ θυμοῦ μεγάλου* Βέλθ. 941. Βλ. καὶ *αὐθωρεί*. **2**) Τότε: *καὶ Μενέλαος αὐτίκα θέλων γὰρ μὴ θέλων θέτει τὸν ἀριστερόν του μῆρον* Ἑρμον. Χ 180· *εἰς τὴν πόλιν τὸν ἀπῆγαν καὶ τῇ πύλῃ μὴ χωρέσας τὰς τε πύλας σὺν ταῖς φλίαις ἐξεμόχλευσαν αὐτίκα καὶ τοῦ τείχους οὐκ ὀλίγον ἐκατέρριψαν γὰρ μέρος* Ἑρμον. Χ 189. Βλ. καὶ *αὐτόθι, αὐτοῦ* II, *ζιμιό, τότε, τοτεσάς, ὥρα*.

αὐτοαλήθεια ἡ, Σφρ., Χρον. μ. 58^{16}, Ἰστ. πατρ. 84^{8}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐτοαλήθεια* (Lampe, Lex.).

Ἀλήθεια αὐτὴ καθεαυτή, ἀπόλυτη ἀλήθεια (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *ἀκούσατε λόγους ἀληθεῖς, τὴν αὐτοαλήθειαν προβαλλομένου μου μάρτυρα* Σφρ., Χρον. μ. 58^{16}.

αὐτοαληθής, ἐπίθ., Ἰστ. πατρ. 88^{6}.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ ἐπίθ. *ἀληθής*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἱ. (Lampe, Lex.). Βλ. ὅμως καὶ τὸ μτγν. οὐδ. (ὡς οὐσ.) (L-S, λ. *αὐτοαληθές*).

Ἀπόλυτα ἀληθινὸς (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 4. αἱ., Lampe, Lex. καὶ στὸ μτγν. οὐδ. τοῦ ἐπιθ.

ὡς οὐσ., L-S, ὅ.π.): *πιστεύομεν ὅτι ἐστὶ καὶ αὐτοαληθὲς* (ἐνν. ὅ,τι ἐδίδαξε ὁ Χριστὸς) ὅ.π.

αὐτόβαπτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1163, Βέλθ. 703.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *βάπτω.*

Ποὺ ἔχει τὴ φυσική του βαφή, τὸ φυσικό του χρῶμα: *Μάγουλα ροδοκόκκινα, αὐτόβαπτα τὰ χείλη* Βέλθ. 703· *τὸ πρόσωπον ἐπίχαρι, τὸ βλέφαρον ὡραῖον, κάλλος ἀνεπιτήδευτον, αὐτόβαπτον, αὐτόχρουν* Μανασσ., Χρον. 1163.

αὐτοβόρος, ἐπίθ., Ὁδοιπ. Σιβηρ. 274.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *-βόρος* κατὰ τὸ *αἱμοβόρος, σαρκοβόρος.*

Ποὺ τρώει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο: *Πλησίον δὲ τοῦ ὠκεανοῦ τῆς θαλάσσης κατοικοῦσιν οἱ Σαμογέται (ὅ ἐστιν ἀλληλοβόροι ἢ αὐτοβόροι, ἤγουν ὁποὺ τρώγουν τοῦ λόγου τους καὶ ἕνας τὸν ἄλλον)* ὅ.π.

αὐτοβουλήτως, ἐπίρρ., Ἐπιστ. τοῦ 1370 (Μακεδονικὰ 5, 1961-1963 ⟨1963⟩, 143).

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοβούλητος* (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ στὸν Ἡσύχ., λ. *ἐθελοντής.*

Μὲ τὴν ἴδια (μου) τὴ θέληση: *ἀρτί(ως) δὲ ἀφιερῶ καὶ προ(σ)κυρῶ ἑκουσί(ως), οἰκειοθελ(ῶς), αὐτοβουλήτ(ως)... τὴν γῆν ταύτην* ὅ.π.

αὐτόβουλος, ἐπίθ.· *ἀτόβουλος,* Διήγ. Ἀλ. G 287[16].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόβουλος.*

αὐτογλυκύτης ἡ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) IX 181[9] (προσθ. ἀντιγραφέα;).

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *γλυκύτης.*

Αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ γλυκύτητα, εὐφροσύνη, ἐρασμιότητα: *εἰ γὰρ μαλάσσειν εἶχε γλυκερὸς λόγος ὦτα λασιόκωφα δυσμενοῦς Ἅδου, τοῦτ' αὐτὸς ἂν ἔδρασας ἐλθὼν εἰς Ἅδην ὡς αὐτοθελκτήριος αὐτογλυκύτης* ὅ.π.

αὐτογνώμων, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6518.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

Ποὺ ἐμμένει στὴ δική του γνώμη, ἰσχυρογνώμων (Πβ. τὴ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S): *ἦν μὲν γὰρ φύσει Ρωμανὸς αὐθέκαστος, αὐθάδης, ὑπέροφρυς, φιλότυφος, φίλαυτος, αὐτογνώμων* ὅ.π.

αὐτοδεσποτεία ἡ, Μανούσ., Ἀνέκδ. πατρ. γράμμ. 70.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *δεσποτεία.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. αἰ. μ.Χ. (L-S).

Αὐταρχικότητα (Πβ. L-S): *νικώμενος ἀεὶ καὶ ὁσημέραι τῇ ὄψει τε καὶ φαντασίᾳ τῆς ὑπερηφανείας καὶ γέμων πάσης αὐτονομίας τε καὶ αὐτοδεσποτείας* ὅ.π.

αὐτοδεσπότης ὁ, Εὐγεν., Δρόσ. Β' 227.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *δεσπότης.*

Ἀπόλυτος κύριος, δεσπότης: *Τὸν τῶν βροτῶν τύραννον αὐτοδεσπότην Ἔρωτα, τὸν τοσαῦτα συντήξαντά με* Εὐγεν., Δρόσ. Β' 227. Βλ. καὶ *αὐθέντης* 1.

αὐτοδέσποτος, ἐπίθ., Χρυσόβ. Ἀνδρ. Β' 12[22], Γράμματα Μετεώρ. 56,57, Ἠπειρ. 274[16].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοδέσποτος.* Γιὰ ἐπίρρ. *αὐτοδεσπότως* βλ. Lampe, Lex., Μανδηλαρᾶ, Ἀθ. 62, 1958, 365 καὶ Τωμ., ΕΕΒΣ 33, 1964,9.

(Προκ. γιὰ μοναστήρι) ποὺ ἔχει αὐτοτέλεια, αὐτεξούσιος, ἀνεξάρτητος (Πβ. L-S): *διὰ τὸ ἵνα εὑρίσκηται αὐτοδέσποτον τὸ τοιοῦτον μοναστήριον* Χρυσόβ. Ἀνδρ. Β' 12[22].

αὐτοζωὴ ἡ, Διακρούσ., Πένθος 31.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-*καὶ τὸ οὐσ. *ζωή.* Γιὰ τὴ λ. βλ. Lampe., Lex.

(Προκ. γιὰ τὸ Χριστὸ) ἡ ἴδια ἡ ζωὴ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 3): *Πῶς θνήσκεις ἡ αὐτοζωή, ὁ τοὺς νεκροὺς ζωώσας* ὅ.π.

αὐτοθελημάτου, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 295[11].

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *θέλημα.* Πβ. Lampe, Lex., λ. *αὐτοθέλημα.*

Μὲ τὴ δική (μου) θέληση, ἑκούσια: *ἐπῆγεν αὐτοθελημάτου ἐκεῖ ἀποὺ οὐδὲν ἦτον στοιχηματισμένος νὰ πάγη* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐτοπροαιρέτως.*

αὐτοθελής, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 190[12].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοθελής.*

Ποὺ ἐνεργεῖ, ποὺ κάνει (κ.) μὲ τὴ θέλησή του (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *θεωρῶν ὅτι οὐδεὶς ἤθελε δεχθῆναι αὐτόν, ταῦτα λογίζεται, ἵνα αὐτοθελὴς ἐν τῇ Προύσῃ πρὸς τὸν ἀμιρὰν ὑπάγῃ καὶ συγχώρησιν αἰτήσῃ* ὅ.π.

αὐτοθελήτως, ἐπίρρ., Συναδ., Χρον. 27, 36, 37.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐτοθέλητος* (Lampe, Lex.). Ἡ λ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Κλαθμ. Πελοπονν. 388. Βλ. καὶ Δημητράκ.

Μὲ τὴ δική (μου) θέληση, ἑκούσια: *αὐτοθελήτως ἐπήδησεν εἰς τὴν φλόγα* αὐτ. 27· *ἐτούρκεψεν ὁ Παπα-Γαβριήλ... αὐτοθελήτως καὶ αὐτοπροαιρέτως* αὐτ. 37. Βλ. καὶ *αὐτοπροαιρέτως.*

αὐτοθελκτήριος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) IX 181[9] (προσθ. ἀντιγραφέα;)

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *θελκτήριος.*

Ποὺ εἶναι κατεξοχὴν θελκτικός, μαγευτικός: *εἰ γὰρ μαλάσσειν εἶχε γλυκερὸς λόγος ὦτα λασιόκωφα δυσμενοῦς Ἅδου, τοῦτ' αὐτὸς ἂν ἔδρασας ἐλθὼν ἐς Ἅδην ὡς αὐτοθελκτήριος αὐτογλυκύτης* ὅ.π.

αὐτοθελῶς, ἐπίρρ., Ψευδο-Σφρ. 190[15], 368[23], 534[35].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐτοθελής.* Ἡ λ. καὶ στὸν Εὐστ. 771,20.

Μὲ τὴ δική (μου) θέληση, ἑκούσια: *κατῆλθε αὐτοθελῶς ὁ δεσπότης* αὐτ. 534[35]. Βλ. καὶ *αὐτοπροαιρέτως.*

αὐτόθε(ν), ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Esc. 1520, Ἰμπ. (Legr.) 251, 256, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1013· *αὐτόθες,* Ἰμπ. (Legr.) 234· *αὐτοῦθεν,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1316].

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αὐτόθεν.* Ὁ τ. *αὐτοῦθεν* καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὐτοῦθε*).

1) Ἐκεῖ **α**) (Προκ. γιὰ κίνηση): *ἀλαζονείαν ἄπεχε αὐτόθες ποὺ παγαίνεις* Ἰμπ. (Legr.) 234· **β**) (προκ. γιὰ στάση): *Αὐτόθε στέκου, Μαξιμού, ὅθεν μηδὲν περάσης* Διγ. (Trapp) Esc. 1520. **2**) Ἐδῶ: *Αὐτόθεν δὲ ἐπανελθὼν κάτελθε ἐκ τῆς ρύμης τῆς σκοτεινῆς* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1013.

αὐτόθες, ἐπίρρ., βλ. *αὐτόθε(ν).*

αὐτόθι, ἐπίρρ., Διάτ. Κυπρ. 504[11], Λίβ. Ν 3140.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αὐτόθι.*

Ἐκεῖ· τότε: *οὐκοῦν ἐγεννήθησαν αὐτόθι ἐλαττώσεις ἐκ τῶν Γραικῶν τῶν κατοικούντων τότε ἐν αὐτῇ ἐκ τοὺς θρόνους* Διάτ. Κυπρ. 504^{11}· *ἐγείρου αὐτόθι, ξένε μου, καλὲ συνοδοιπόρε* Λίβ. N 3140.

αὐτοκαθαίρετος, ἐπίθ., Ἱστ. πατρ. 172^{12}.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *καθαιρῶ.*

Ποὺ αὐτομάτως ἔχει καθαιρεθῇ: *νὰ ἔναι αὐτοκαθαίρετος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τοῦ θρόνου* ὅ.π.

αὐτοκάλεστος, ἐπίθ., Δούκ. 51^{23}.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *καλῶ.*

Ποὺ καλεῖται ἀπὸ τὸν ἑαυτό του: *ἐξελθὼν τοῦ λιμένος πρὸς Καλλιούπολιν ἀφίκετο αὐτοκάλεστος* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐτόκλητος.*

αὐτοκάματος· *αὐτοκάματον,* Πόλ. Τρωάδ. 283, Λίβ. P 1096, 1957, 2236, Λίβ. Sc. 1399, Λίβ. Esc. 2548, 3275, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *αὐτοκάμωτον* (βλ. *αὐτοκάμωτος*).

αὐτοκάμωτος, ἐπίθ., Πόλ. Τρωάδ. 283 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον*), Λίβ. P 1096 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον*), 1957 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον*), 2236 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον*), Λίβ. Sc. 1399 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον·* βλ. καὶ *αὐτοκόμματος*), Λίβ. Esc. 2548 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον*), 3275 (ἔκδ. *αὐτοκάματον·* διορθώσ. *αὐτοκάμωτον*), Λίβ. N 2910.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *κάμνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀτόφυος, γνήσιος, φυσικὸς (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., Δημητράκ.): *καὶ αὐτὸς νὰ γένη ἀτίμητον λιθάριν λυχνιτάριν, αὐτόφυον, αὐτοκάμωτον, νὰ ὁμοιάζῃ ὡς δακτυλίδιν* Λίβ. Sc. 1693· *εἶχεν λιθάριν, φίλε μου, αὐτὸς ὁ Βερδερίχος αὐτόφυον, αὐτοκάμωτον, νὰ ὁμοιάζῃ δακτυλίδιν* Λίβ. Sc. 2097. Βλ. καὶ *αὐτόφυος, αὐτόφυτος.*

αὐτοκατάκριτος, ἐπίθ., Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ. 83^{16}, ἔγγρ. τοῦ 1600 (ΕΜΑ 12, 1962 ⟨1965⟩) 122^{42}, 132).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοκατάκριτος.*

Ἀξιοκατάκριτος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *οἱ ἱερομόναχοι καὶ ἡμέτεροι υἱοί, οὓς οἱ κακόφρονες καὶ ἀδόκιμοι καὶ κεκαυτηριασμένοι τὴν συνείδησιν, διὸ αὐτοκατάκριτοι, συκοφαντοῦσι* ἔγγρ. τοῦ 1600 (ΕΜΑ 12, 1962 ⟨1965⟩ 122^{42}).

αὐτοκέφαλος, ἐπίθ., Διήγ. Ἀλ. G 269^{32}, Βακτ. ἀρχιερ. 185, Χρον. Γαλαξ. 207.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *κεφαλή.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 5. αἰ. (Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) (Ἐκκλησ.) αὐτόνομος, αὐτεξούσιος (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 5. αἰ., Lampe, Lex.): *Περὶ χειροτονίας αὐτοκεφάλων ἀρχιερέων καὶ πῶς αὐτοκέφαλοι ἦσαν οἱ μητροπολῖται* Βακτ. ἀρχιερ. 185· **β**) ἀνεξάρτητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *καὶ αὐτὸς ὁ Μουράτμπεης ἐσήκωσε τὸ κεφάλι θέλοντας νὰ γένη αὐτοκέφαλος αὐθέντης* Χρον. Γαλαξ. 207. Βλ. καὶ *αὐτεξούσιος.*

αὐτοκίνητος, ἐπίθ., Act. Lavr. Α′ 61^{9}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 1^{43}.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ.

(Προκ. γιὰ περιουσία) πιθ. ἀκίνητος (Βλ. [Lemerle, Act. Lavr. σ. 201]): *ἡ εὑρεθεῖσα περιουσία κινητὴ καὶ αὐτοκίνητος* (πβ. *κινητῶν καὶ αὐτοκινήτων* Act. Lavr. Α′ 34^{7} καὶ σημ.) Act. Lavr. Α′ 61^{9}.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.=ζῶο (Ἡ σημασ. ἤδη σὲ παπυρ. τοῦ 6. αἰ., βλ. Preisigke - Kiessling στὴ λ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Λαογρ. Β′ 109): *Ἡ διάταξις κελεύει πάντα τὰ πράγματα, εἰ μὲν κινητὰ ἢ αὐτοκίνητα εἴησαν, διὰ τριετίας τῇ χρονίᾳ νομῇ δεσπόζεσθαι* Ἀρμεν., Ἑξάβ. β′ 1^{43}. Βλ. καὶ *ἀγριμικόν, ἄλογο(ν)* 1β, *ζῶο.*

αὐτόκλητος, ἐπίθ., Δούκ. 177^{3}, 333^{2}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόκλητος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.) ὡς λόγ.

Ποὺ καλεῖται ἀπὸ τὸν ἑαυτό του (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *συνήχθησαν οὖν ἄνδρες κλητοὶ καὶ αὐτόκλητοι ὑπὲρ ἀριθμὸν δυνατὸν εἰπεῖν* αὐτ. 333^{2}. Βλ. καὶ *αὐτοκάλεστος.*

αὐτοκόμματος, ἐπίθ., Λίβ. N 2240, 2527.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *κομμάτι* (ἂν δὲν πρόκ. γιὰ τὴ λ. *αὐτοκάμωτος*). Βλ. καὶ *αὐτοκάμωτος,* καθὼς καὶ Κουμαν., Συναγ.

Μονοκόμματος: *πολύτιμον λιθάριν αὐτόφυον, αὐτοκόμματον νὰ ὁμοιάζῃ ὡς δακτυλίδιν* αὐτ. 2527.

αὐτοκρατορία ἡ, Προδρ. IV 199 (χφφ. CSA) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 2280, 4490, Καλλίμ. 114, 2574, Βέλθ. 19, Φλώρ. 1814.

Τὸ μτγν. οὐσ. *αὐτοκρατορία.*

1) Ἡ ἐξουσία, τὸ ἀξίωμα τοῦ αὐτοκράτορα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *...καὶ μόνη περιζώννυται τὴν αὐτοκρατορίαν* Μανασσ., Χρον. 4490. **2**) (Προκ. γιὰ αὐτοκράτορα) μεγαλειότητα (Βλ. Steph., Θησ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 3): *πρὸς τὴν καλὴν προαίρεσιν καὶ τὴν καλὴν τὴν γνώμην τῆς αὐτοκρατορίας σου, τῆς ἐνδοξότητός σου* Καλλίμ. 2574.

αὐτοκρατορικός, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1766.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοκρατορικός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ ἀνήκει ἢ ἀναφέρεται στὸν αὐτοκράτορα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *τὴν δ' ἀνυπεύθυνον ἀρχὴν ἡ λέξις* (δηλ. *αὐτοκρατορικὸς*) *ἑρμηνεύει καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν πάντων οἰκονομίαν* ὅ.π.

αὐτοκρατορικῶς, ἐπίρρ., Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 29^{7}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐτοκρατορικῶς.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Δεσποτικὰ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *αὐτοκρατορικός*): *τῶν μακρὰν καὶ ἐγγὺς τὴν εὔνοιαν φιλικῶς, εἴ γε μᾶλλον αὐτοκρατορικῶς, ἐφελκύσαι πραγματευόμενος* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐθεντικὰ* 2β, *αὐθεντικῶς.*

αὐτοκρατόρισσα ἡ, Καλλίμ. 2076, 2258, Θρ. Κων/π. Β 30.

Τὸ θηλ. τοῦ οὐσ. *αὐτοκράτορας.* Ἡ λ. ἤδη τὸν 11. αἰ. (Steph., Θησ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὐτοκράτορας*).

α) Ἡ σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορα: *νά 'χουν Ρωμαῖον βασιλὲ καὶ σὲ βασιλοπούλαν, μόνην αὐτοκρατόρισσαν ὡς ὅπου γῆς νὰ στέκῃς* Θρ. Κων/π. Β 30· βλ. καὶ *αὐγούστα·* **β**) δέσποινα: *ὅλων αὐτοκρατόρισσαν καὶ δέσποιναν τοῦ κήπου* Καλλίμ. 2076. Βλ. καὶ *αὐθέντρια* β.

αὐτοκρατορῶ, Σφρ., Χρον. μ. 72^{12}, Ψευδο-Σφρ. 156^{31}, 346^{4}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *αὐτοκράτωρ*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 9. αἰ. (Lampe, Lex.). Βλ. καὶ Du Cange, λ. *αὐτοκράτωρ*.

Ἀσκῶ τὴν αὐτοκρατορικὴ ἐξουσία, εἶμαι αὐτοκράτορας (Ἡ σημασ. τὸν 9. αἰ., Lampe, Lex.): *καὶ ἐτάφη τῇ α' Νοεμβρίου εἰς τὴν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος, αὐτοκρατορήσας χρόνους κγ'* Σφρ., Χρον. μ. 72^{12}. Βλ. καὶ *ἀποκρατῶ* Α1α, *ἀποτάσσω* (ΙΙ) 2, *ἀρχηγετῶ*, *ἄρχω* 1, *αὐθεντεύω*, *κυβερνῶ*.

αὐτοκράτωρ, ἐπίθ. καὶ οὐσ., Προδρ. ΙΙΙ 41 (χφ. Η) (κριτ. ὑπ.), IV 158α (χφ. G) (κριτ. ὑπ.), Μανασσ., Χρον. 3799, 6058, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 823, Θησ. Γ' [22^{8}], Γεωργηλ., Βελ. 81, 160, Διήγ. Ἀλ. V 36, 83, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 392, Σταυριν. 855, Ζήν. Γ' 379· *αὐτοκράτωρ-τορας*, Προδρ., Στ. δεητ. 27, Καλλίμ. 649, Λίβ. Sc. 1230, Διήγ. Ἀλ. V 41, Κορων., Μπούας 13, Ζήν. Ε' 73· *αὐτοκράτορας*, Καλλίμ. 942, Διήγ. Ἀλ. V 42, 75, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [79].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτοκράτωρ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὐτοκράτορας*).

Α' Οὐσ. **1**) Ἀνώτατος ἄρχοντας (Βλ. L-S στὴ λ. 3· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *εἰς ὕψος ἀναβάζουν με καὶ πρῶτον εὐφημίζουν Χρυσὸν τὸν αὐτοκράτορα καὶ δεύτερον ἐμένα* Λίβ. Sc. 1230. **2**) Ἀρχηγός: *Ὅμως ὡς ἔφτασεν ἐκεῖ, ὡς εἶδεν τὸ φουσάτον καὶ τὸ φουσάτον ἔβλεψεν τὸν αὐτοκράτοράν του...* Καλλίμ. 942. Βλ. καὶ *αἱρεσιάρχης*, *αὐθέντης* 2, *ἀρχίπους*, *ἄρχος* Α1, *ἀρχός*, *ἄρχων* 2. **Β'** Ἐπίθ. **1**) (Προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) ποὺ κυριαρχεῖ σὲ ὅλα (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Θεὸν δὲ αὐτοκράτορα τελείως τὸν ὑμνέγει* Κορων., Μπούας 13. **2**) Ποὺ ἀνήκει στὸν αὐτοκράτορα, αὐτοκρατορικός: *Ταῦτα διαθέμενος μεθίσταται τοῦ βίου βραχὺ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς παραπολαύσας* Μανασσ., Χρον. 6058.

αὐτοκρισιάρης ὁ, βλ. *ἀποκρισιάριος*.

αὐτόκτιστος, ἐπίθ., Διάλ. Εὐθυμ. 64-5.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *κτίζω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

Αὐτοδημιούργητος (Ἡ σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ πάντα ὑπό τινος ἐκτίσθησαν ἢ αὐτόκτιστα ἦν;* ὅ.π.

αὐτολαμπής, ἐπίθ., Διάλ. Εὐθυμ. 30.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *λάμπω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 8. αἰ. (Lampe, Lex.).

(Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο) αὐτόφωτος (Ἡ σημασ. τὸν 8. αἰ., Lampe, Lex.): *Ὁ ἥλιος αὐτολαμπὴς ἦν καὶ μονοϋπόστατος* ὅ.π.

αὐτόματος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. 181^{1}, Μανασσ., Χρον. 1543 (ἔκδ. *αὐτόματος*· διορθώσ. *-τον*), Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1715, 1739, 1848.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐτόματος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ ὑφίσταται ἢ γίνεται χωρὶς ξένη ἐπενέργεια (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. Ι4): *πέτρα γάρ τις αὐτόματος ἐφήπλωτο μεγίστη* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 1715· *πρῶτα μὲν πῦρ αὐτόματον τῆς νάπης ἀνεδόθη* Μανασσ., Χρον. 1543. **2**) Αὐθόρμητος: *Ὁ δὲ «πῶς οὕτω», φησίν, «ἐξ ὅλου παρθένου καὶ κήρυκος Διὸς καὶ ὅλου σώφρονος ὅλον ἀναπνεῖς μοι τὸν Ἔρωτα, μύστης αὐτόματος γεγονὼς καὶ ὅλος διδάσκαλος;»* Μακρεμβ., Ὑσμ. 181^{1}. Βλ. καὶ *αὐτοπροαίρετος*.

αὐτομάτως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 2128, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 600, Ἱερακοσ. 490^{17}, Καναν. 72C, Φυσιολ. (Legr.) 511, Ψευδο-Σφρ. 202^{25}, 340^{5}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αὐτομάτως*.

1α) Αὐθόρμητα, χωρὶς ἐπενέργεια ἄλλου: *ἔασον ἔστ' ἂν ἀποκολληθῶσιν* (ἐνν. ἡ σμύρνα, ἀλόη...) *αὐτομάτως* Ἱερακοσ. 490^{17}· **β**) αὐτοβούλως: *ἐπαγγειλάμενος ὁ δοὺξ τῷ βασιλεῖ, ἐὰν καὶ ἕτεροι ὁμοφωνήσωσι καὶ αὐτὸς ὁ δοὺξ ἰδίως καὶ αὐτομάτως ἔλθῃ* Ψευδο-Σφρ. 202^{25}· **γ**) ἐνστικτωδῶς: *τὰ ψάρια τοίνυν τὰ μικρὰ τρέχουσιν αὐτομάτως* Φυσιολ. (Legr.) 511. **2**) Ἀμέσως: *βουλῆς γενομένης ἀνὰ αὐτῶν, ὁ ῥὴξ καὶ ἕτεροί τινες διέκρινον λέγοντες, ἵνα αὐτομάτως ὁ ῥὴξ τὸν πόλεμον συνάψῃ* Ψευδο-Σφρ. 340^{5}· *μετὰ βοῆς καὶ κραυγῆς... κατὰ τῶν Ῥωμαίων εἰσβάλετε καὶ αὐτομάτως πεσοῦνται τὰ τείχη τῆς πόλεως* Καναν. 72C. Βλ. καὶ *αὐθωρεί*.

αὐτομεμψία ἡ, Συμεὼν Εὐχαΐτων (Βυζαντ. 2, 1970) 323^{15}.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *μέμφομαι*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.).

Τὸ νὰ μέμφεται κανεὶς τὸν ἑαυτό του, αὐτοέλεγχος (Ἡ σημασ. τὸν 7. αἰ., Lampe, Lex.): *ἐὰν δὲ κενοδοξίας καὶ οἰήσεως προσπέσωσι πειρασμοί, ταπεινώσει καὶ εὐχῇ καὶ τῷ πρὸς Θεὸν ἔρωτι καὶ αὐτομεμψίᾳ... ἀπάντησον πρὸς αὐτούς...* ὅ.π.

αὐτονομία ἡ, Ἱερακοσ. 352^{9}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐτονομία*.

Ἀνεξαρτησία: *τῆς φυσικῆς αὐτονομίας παντελῶς ἐπιλάθηται* (ἐνν. *ὁ ἱέραξ*) ὅ.π.

αὐτονόμως, ἐπίρρ., ΕΜΑ 12, 1962 (1965) 160.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐτόνομος*.

Αὐθαίρετα: *καὶ τὰ σκολιὰ εἰς εὐθέα ποιῆσαι καὶ τοὺς θείους νόμους καὶ ἱεροὺς κανόνας κρατῦναι καὶ οὐκ ἀλόγως καὶ αὐτονόμως καὶ ὡς ἔτυχε φέρεσθαι* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐτεξουσίως*.

αὐτόνος, ἀντων., Χρον. Μορ. Η 6582, Ἀλεξ. 1112, Κορων., Μπούας 59, Δεφ., Λόγ. 239, Πεντ. Γέν. Ι 28, ΙΧ 26, ΧΙΙΙ 1, XL 22, Ἀρ. XXXV 5, Δευτ. XVIII 18, XXXI 4, Ἀχέλ. 74, 662, 1135, 2302, Ἐρωφ. Γ' 105, 281, Πιστ. βοσκ. ΙΙ 2, 86, 135· 5, 145· IV 3, 260, Βοσκοπ. 128, Ἐρωτόκρ. Α' 7, Β' 858, Γ' 1414, Δ' 236, Θυσ.^{2} 597, Στάθ. Α' 137, 245, Β' 175, 186, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [207], Διήγ. ὡραιότ. 359, 610, 841, Φορτουν. Α' 30, Γ' 605, Ζήν. Γ' 75, 355, Μαρκάδ. 100, 290, Λεηλ. Παροικ. 81, 175, 393, 444, Διγ. Ο 1680, Τζάνε, Κρ. πόλ. 427^{19}, κ.π.ά.

Ἡ ἀντων. *αὐτὸς* παρεκτεταμένη μὲ ἐπισχηματισμὸ ἀπὸ τὴν κατάλ. τῆς ἀντων. *ἐκεῖνος* (Βλ. ὅμως καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 155-6). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *αὐτός*).

1) (Ὡς ἀντιδιασταλτική) αὐτός, αὐτὸς ὁ ἴδιος: *Ἀρέσει μου ἡ ξεδιάλυση καὶ τ' ὄνειρο αὐτόνο* Στάθ. Α' 245· *εἰς τὸ μαντάτο αὐτόνο εὐχαριστῆσα* Λεηλ. Παροικ. 175. **2**) (Ὡς ἐπαναληπτική) αὐτός: *αὐτόνος εἶναι ἥρωας, πλήσα ἀρετὴ μεγάλη* Ζήν. Γ' 355· *Ἡ κόρη τότε κοίταξε, τὰ μάτια της δακρύζαν κι' ὅσον πλέον τὰ σφόγγιζεν, αὐτάνα πλημμυρίζαν* Μαρκάδ. 100· *τοῦ ἔρωτα ἡ μπόρεση καὶ τσῆ φιλιᾶς ἡ χάρη, αὐτάνα μ' ἐκινήσασι τὴ σήμερον ἡμέρα* Ἐρωτόκρ. Α' 7. **3**) (Ὡς δεικτική) αὐτός: *αὔγουστε, αὐτόνο ὁποὺ βαστᾶς τὸ σκῆπτρο ἂς ἔχῃ χάρη* Ζήν. Γ' 75· *ἄλλον τινὰν δὲν θέλω 'γώ, μόνο αὐτόνον ταίρι* Διγ. Ο 1680· *ποῦ τά 'βρ' αὐτάν' ἡ γλώσσα σου ὁποὺ μ' ἀναθιβάνει;* Ἐρωτόκρ. Γ' 1414. **4**) (Ὡς προσωπική) (προκ. γιὰ τὸ γ' πρόσ.) αὐτός: *προφήτη νὰ σηκώσω αὐτωνῶν ἀπομεσοθιὸ τοὺς ἀδερφούς τους ἐσὲν* Πεντ. Δευτ. XVIII 18.—Βλ. καὶ *αὐτεῖνος*, **αὖτος**, *αὐτός*, **αὐτοῦνος**, **τοῦτος**.

αὐτόπιστος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β' 28 [=Μανασσ., **Ἀρίστ.** (Mazal) 30^{8}], Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 270.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. **αὐτόπιστος**.

'Αξιόπιστος: *ἂν γλῶσσα φιλολοίδορος, πέρπερος, συκοφάντις, αὐτόπιστος νομίζοιτο κἀπὶ τοῖς ἀνελέγκτοις* Μανασσ., 'Αρίστ. I β' 28.

αὐτοπροαίρετος, ἐπίθ., Βέλθ. 118.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοπροαίρετος.*

Ποὺ ἐνεργεῖ μὲ δική του προαίρεση ('Η σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *καὶ ἂν αὐτοπροαίρετος οὐ θέλῃ νά γυρίσῃ, ἐπάρετέ τον πεταστόν, γοργογυρίσετέ τον* ὅ.π. Βλ. καὶ *αὐτόματος* 2.

αὐτοπροαιρέτως, ἐπίρρ., 'Αρμεν., 'Εξάβ. Γ' 1^{4} (σχόλ.), Δούκ. 351^{18}, Συναδ., Χρον. 36, 37.

'Από τὸ ἐπίθ. *αὐτοπροαίρετος.* 'Η λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Lampe, Lex.).

Μὲ τὴ (δική μου) προαίρεση, ἑκούσια ('Η σημασ. τὸν 4. αἰ., Lampe, Lex.): *Τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐτούρκεψεν ὁ Παπα-Σκαρλάτος ἀπὸ τοὺς Προσνίκους αὐτοθελήτως καὶ αὐτοπροαιρέτως* Συναδ., Χρον. 36. Βλ. καὶ *αὐτοθελημάτου, αὐτοθελήτως, αὐτοθελῶς.*

αὐτοπρόσωπος, ἐπίθ., Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 37^{4}, 68^{18}, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. (Γριτσόπ.) 2^{29}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτοπρόσωπος.* 'Η λ. καὶ σὲ σχόλ. (L-S).

Ποὺ γίνεται μὲ τὴν παρουσία τῶν ἴδιων τῶν προσώπων ('Η σημασ. σὲ σχόλ., L-S): *ἀντὶ τῆς αὐτοπροσώπου τῶν φίλων ὁμιλίας* Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 37^{4}.

αὐτοπροσώπως, ἐπίρρ., 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 6^{14}, Βακτ. ἀρχιερ. 156, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 72^{4}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐτοπροσώπως* (L-S).

Προσωπικῶς ('Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη καὶ Steph., Θησ.): *Περὶ κριτοῦ ὅτι εἰς τὴν βεβαίαν ἁμαρτίαν πέντε μάρτυρες νὰ πιστεύῃ καὶ οἱ μάρτυρες ἐξ ἀκοῆς δὲν μαρτυροῦν καὶ ὅτι νὰ ἐρωτῶνται αὐτοπροσώπως* Βακτ. ἀρχιερ. 156.

αὐτόροφος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 2740.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτόροφος.*

Ποὺ ἔχει φυσικὴ ὀροφὴ ('Η σημασ. μτγν., L-S): *εἰς σπήλαιον αὐτόροφον ὁμοῦ συνεισελθόντες* ὅ.π.

αὐτόρριζος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4336, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 23^{11}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόρριζος.*

(Σὲ ἐπιρρ. χρ.) μαζὶ μὲ τὴ ρίζα ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *τὴν ἄμπελον, τὴν βρύουσαν βοτρύων καλλιρράγων* (παραλ. 1 στ.), *αὐτόρριζον ἐξώρυξεν, ἐλῄστευσε τὸ κάλλος* Μανασσ., Χρον. 4336.

αὐτός, ἀντων., Σπαν. Β 181, Προδρ. I 166, 178, III 5, 69, 138b (κριτ. ὑπ.), 216m (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 229, 416, IV 24, 130α (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 'Ασσίζ. 393^{14}, 474^{24}, 482^{11}, 511^{24}, 'Ιερακοσ. 436^{12}, Διγ. Ζ 721, 1106, 1236, 2851, 2933, 3994, Βέλθ. 59, 250, 278, 759, 782, 813, 822, 862, 885, 930, 958, 968, 976, 1037, 1062, 1066, 1086, 1221, 1236, 1281, 1252, 1259, Χρον. Μορ. Η 6464, Χρον. Μορ. Ρ 3602, 8295, Gesprächb. 65^{8}, Πανάρ. 67^{12}, Περὶ ξεν. V 55, 109, 111, 118, 119, 510, 'Απολλών. (Wagn.) 56, 'Απολλών. 9, Λίβ. Sc. 2759, Μαχ. 28^{7}, 46^{38}, 184^{27}, 230^{20}, 232^{5}, 304^{5}, 390^{15,33}, 470^{23}, 472^{15,35}, 548^{18}, 620^{19}δίς,

Σφρ., Χρον. μ. 6^{26}, 132^{33}, 156^{27}, Βουστρ. 473, 494, Γαδ. διήγ. 482, Διήγ. 'Αλ. V 68, 76, 'Αλεξ. 1491, Κυπρ. ἐρωτ. 9^{8}, 19^{4}, 43^{8}, 51^{8}, 58^{7}, 69^{5}, 84^{2}, 87^{4}, 91^{4}, 94^{45}, 96^{10}, 100^{26}, 104^{7}, 106^{25}, 145^{2}, 153^{4}, 'Εκθ. χρον. 31^{33}, 61^{12,14}, 72^{18}, 73^{8}, 78^{23}, 80^{31,33}, 82^{14,20}, 83^{16}, 'Απόκοπ. 139, 140, 180, 183, 205, 237, 283, 315, 366, 367, 382, 433, 436, 460, 'Επίλ. I 219, 552, 553, Πένθ. θαν.^{2} 559, Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 311, Ψευδο-Σφρ. 582^{2}, Πεντ. 'Εξ. XXXII 1, XXXIII 7, Ρίμ. θαν. 53, Χρον. σουλτ. 82^{36}, Πιστ. βοσκ. II 4, 76, Διήγ. ὡραιότ. 11, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [24], Δ' [528], Λίμπον. 165, κ.π.ἀ.· *ἀτός,* Προδρ. III 410, Διγ. Α 1808, Διγ. Ζ 784, 'Ερμον. Ζ 297, Θ 72, Ο 137, Χρον. Μορ. Η 770, 4346, 4439, 5155, 5187, 6143, 7435, 7578, 7700, 8223, 9012, Χρον. Μορ. Ρ 328, 2061, 4086, 6250, Πουλολ. 'Αθ. 437, Πτωχολ. Ν 630, Διήγ. Βελ. (Cant.) 60, Φλώρ. 85, 647, 1711, Περὶ ξεν. Α 174, 223, Περὶ ξεν. V 506, 'Αχιλλ. (Haag) L 368, 'Αχιλλ. L 641, 'Αχιλλ. Ν 464, 1415, 'Αχιλλ. Ο 121, 239, 313, 'Ιμπ. 143, 181, 464, Χρον. Τόκκων 1972, 2123, 2168, Παρασπ., Βάρν. C 307, 341, 347, 'Αργυρ., Βάρν. Κ 162, Θησ. (Foll.) I 68, 113, 120, Θησ. Πρόλ. [165], Β' [45^{1}], Ch. pop. 418, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{182}, Ρίμ. Βέλ. 93, 'Αλεξ. 930, 1101, 1237, 1534, 'Απόκοπ. 318, Πικατ. 536, Συναξ. γυν. 592, 959, Κορων., Μπούας 12, 68, Φαλιέρ., Λόγ. 206, 413, Φαλιέρ., Ρίμ. L 160, Βεντράμ., Φιλ. 251, Σοφιαν., Παιδαγ. 113, Δεφ., Λόγ. 34, 38, 183, 242, Τριβ., Ρὲ 329, Περὶ γέρ. 123, 'Αχέλ. 54, 1077, Χρον. σουλτ. 25^{8}, 141^{27}, Δωρ. Μον. XXII, Γύπ. Πρόλ. Διὸς 52, Παλαμήδ., Βοηβ. 630, 700, 'Ιστ. Βλαχ. 577, 1259, Σουμμ., Ρεμπελ. 165, 169, 189, Διγ. "Ανδρ. 314^{23}, 331^{19}, 346^{28}, 353^{29}, 370^{20}, 'Ερωτόκρ. Δ' 9, Εὐγέν. Πρόλ. 133· 1059, 1411, Συναδ., Χρον. 42, Ροδολ. Α' [339], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [100, 211, 1241], Δ' [639], Ε' [526, 819], Φορτουν. Β' 403 (ἔκδ. *ἀτίστωνε·* διόρθ. Κουκ., 'Αθ. 36, 1924, 317 *σὲ ἀτές τωνε*), 'Ιντ. γ' 31, Ζήν. Ε' 323, Διγ. Ο 2090, 2902, Τζάνε, Κρ. πόλ. 507^{9}, κ.π.ἀ.· *αὗτος,* Σπαν. Α 148, Σπαν. Β 94, 181, Σπαν. V 266, Σπαν. (Ζώρ.) V 103, 268, Προδρ. (Μαυρ.) 33^{339}, Καλλίμ. 1804, Διγ. (Hess.) Esc. 1261, Διγ. (Trapp) Esc. 193, 1203, 1259, Βέλθ. 521, 711, Πόλ. Τρωάδ. 46, 207, 254, 284, 'Ερμον. Β' 231, Χρον. Μορ. Η 36, 236, 352, 368, 518, 830, Χρον. Μορ. Ρ 36, 664, 747, 8402, Πουλολ. Ζ 412, Φλώρ. 24, 76, 91, 303, 307, 337, 803, 893, Περὶ ξεν. V 268, 'Απολλών. (Wagn.) 290, Λίβ. Ρ 2449, 'Αχιλλ. Ο 22, 'Ιμπ. 162, 272, Χρον. Τόκκων 1974, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. (Wagn.) 1372, 1771, Θησ. (Foll.) I 1, 4 δίς, 31, 72, Ριμ. Βελ. 328, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 540, Γαδ. διήγ. 208, Διήγ. 'Αλ. V 29, 32 δίς, 46, 53, 54, 'Αλεξ. 26, 123, 302, 1004, 1653, 2520, 2551, Ριμ. κόρ. 133, 728 (κριτ. ὑπ.), Σαχλ., 'Αφήγ. 668, Κυπρ. ἐρωτ. 6^{7}, 7^{4}, 74^{1,8}, 75^{47}, 81^{14}, 84^{7}, 87^{16}, 97^{52}, 140^{7}, 155^{6}, 156^{4}, 'Απόκοπ. 21, 63, 219, 303, 307, Πικατ. 463, 'Ιμπ. (Legr.) 128, Κορων., Μπούας 59, 63, 64, 122, Βεντράμ., Γυν. 105, 188, Μυστ. παθ. 54, Τριβ., Ρὲ 82, 338, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 102^{4}, Θρ. Κύπρ. Κ 251, 'Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 371, 414, 418, "Αλ. Κύπρ. 1545, Κατζ. Ε' 414, Σταυριν. 723, 1077, 1128, Βίος ἁγ. Νικ. 58 (ἔκδ. *αὐτόν·* διόρθ. Κριαρ. B-NJ 19, 1966, 87 σημ. 1), 'Ιστ. Βλαχ. 192, Θυσ.^{2} 56, 238, Συναδ., Χρον. 52, κ.π.ἀ.· *ταῦτος,* Κάτης 29, 'Αλεξ. 1468, 2340, Σταυριν. 495, 591, 'Ιστ. Βλαχ. 1151, Εὐγέν. 766, κ.π.ἀ.· *ταυτός,* Τριβ., Ρὲ 340, Διγ. Ο 380· (γεν.) *τοῦ ἢ του,* Διγ. (Trapp) Esc. 296, Βοσκοπ. 393, Στάθ. Β' 326 (ἔκδ. *το·* διόρθ. Πολ. Λ., Κρ. ποίησ. σελ. 109), κ.ἀ.· *ντοῦ,* 'Ερωτόκρ. Α' 161, 162, 443, 801, κ.ἀ..· *τῆς ἢ της,* 'Ερωτόκρ. Β' 550, Θυσ.^{2} 778, κ.π.ἀ.· *τσῆ ἢ τση,* Πανώρ. Β' 237, 438, 452, 'Ερωτόκρ. Α' 183, Θυσ.^{2} 1042, 1051, Λεηλ. Παροικ. 397, 458, κ.π.ἀ.· *τζῆ ἢ τζη,* Πανώρ. Β' 176, 'Ερωτόκρ. Α' 469, Θυσ.^{2} 116, 821, κ.π.ἀ.· *των,* Βεν. 33, κ.π.ἀ.· (ἀπὸ συμφ. γεν. καὶ αἰτ.) *τῶς ἢ τως,* 'Αλεξ. 1618, Πανώρ. Α' 421, Δ' 298, 375, 379, Βοσκοπ. 21, 'Ερωτόκρ. Α' 585, Διήγ. πανωφ. 58, Λεηλ. Παροικ. 285, κ.π.ἀ.· *ντως,* Πανώρ. Δ' 323, 375, Θυσ.^{2} 871, κ.π.ἀ.· (αἰτ.) *τὸν ἢ τον,* 'Αλεξ. 1492, κ.π.ἀ.· *τὴν ἢ την,* Βεν. 29, Εὐγέν. 963, κ.π.ἀ.· *τὸ ἢ το,* Σπαν. Α 159, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Παρ. 3^{44,45}, σχόλ., Διήγ. Βελ. 42, 496, 'Ιμπ. 132,

Κυπρ. ἐρωτ. 109^{34}, Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 30, Στάθ. Γ′ 414 (ἔκδ. *τόν*· διόρθ. Πολ. Λ., Κρ. ποίησ. σελ. 114), Διήγ. πανωφ. 57, Βακτ. ἀρχιερ. 146, Φορτουν. Ἰντ. γ′ 166, Ζήν. Ε′ 379, κ.π.ά.· *τοὺς* ἢ *τους*, Ἀσσίζ. 263^{1}, Ἀλεξ. 1491, 1738, Πανώρ. Δ′ 298, Ζήν. Ε′ 381 (ἔκδ. *τοῦ*· διόρθ. Πολ. Λ., Κρ. ποίησ. σελ. 73), κ.π.ά.· *τσὶ* ἢ *τσι*, Πανώρ. Δ′ 297, 370, Ἐρωτόκρ. Δ′ 433, Φορτουν. Α′ 152, Λεηλ. Παροικ. 341, Τζάνε, Κρ. πόλ. 391^{15}, κ.π.ά.· *τες*, Ἀλεξ. 1270, κ.π.ά.· *τσις*, Ἐρωτόκρ. Α′ 642, *τὰ* ἢ *τα*, Προδρ. III 404, Βεν. 35, Κυπρ. ἐρωτ. 108^{6}, Θυσ.^{2} 918, κ.π.ά.

Ἡ ἀρχ. ὁριστικὴ ἢ ἀντιδιασταλτικὴ ἀντων. *αὐτός*. Ὁ τ. *ἀτὸς* ἀπὸ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντων. *ἑατοῦ* ⟨ *ἑαυτοῦ* (Χατζιδ., Ἀθ. 41, 1929, 13 κ.ἑ.). Ὁ τ. *αὖτος* μὲ ἐπίδραση τῶν ἀντων. *οὗτος* ἢ *τοῦτος* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 155). Ὁ τ. *ταῦτος* ἀπὸ τὸν πληθ. τοῦ οὐδ. *ταῦτα*. Οἱ συγκεκομμένοι τ. ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ *τ* προῆλθαν ἀπὸ τὶς πλάγιες πτώσεις τοῦ τ. *ἀτὸς* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 221). Ἀπὸ τοὺς τ. αὐτοὺς οἱ ἄτονοι εἶναι ἐγκλινόμενοι. Ὁ τ. *τῶς* ἢ *τως* ἀπὸ συμφ. τῆς γεν. *τῶν* καὶ τῆς αἰτ. *τούς* (Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 577). Τὸ *ν* τῶν *ντου, ντως* εἶναι προηγούμενο τελικὸ *-ν*. Ὁ φθόγγος *τζ* ἀπὸ προηγούμενο *ν*. Βλ. καὶ *γιαῦτο(ς), δαῦτος*.

1) Ὡς ἀντιδιασταλτικὴ (ἐνίοτε μὲ τὸ ἄρθρο. Ἡ λ. μὲ τοὺς ἐγκλινόμενους τ. *μου, σου, του, της, μας, σας, των* γιὰ ἔμφαση. Βλ. καὶ L-S στὴ λ. I, III· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1) αὐτός, αὐτὸς ὁ ἴδιος, μόνος (μου, κλπ.), μὲ τὴ θέλησή (μου): *ὄνταν ἐγροίκησεν τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγός, ἐκατέβην ὁ αὐτὸς πρίνζης νὰ καβαλικεύσῃ* Μαχ. 548^{18}· *κι' αὐτὸν τὸ δεῖν της δύνεται νὰ δώσῃ!* Κυπρ. ἐρωτ. 19^{4}· *Τῷ αὐτῷ πάλιν Γερμανῷ τῷ Γραίκῳ* Ἀσσίζ. 511^{24}· *ἐφόνευσα καὶ τὸν αὐτὸν ἐκ τοῦ θυμοῦ πῦρ πνέων* Διγ. Ζ 2933· *Σ' αὐτὸ ἄνθρωπος δὲν δύνεται νὰ μᾶς παρηγορήσῃ, μόνον αὐτὸς ὁ Ποιητής· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς τὸ θέλει στὴν πρώτην τάξιν νὰ στραφοῦν τοῦ σώματος τὰ μέλη* Πένθ. θαν.^{2} 559· *τότ' ὁ πρῶτος ἀδελφὸς αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος* Διγ. Ζ 721· *ἀτοί τους γὰρ καὶ μοναχοὶ ἀλλήλως ἐπαινοῦνται* Χρον. Μορ. Η 770· *ἡ ἀγκαλιὰ τοῦ γέροντα μηδὲ κιαμιᾶς ἀρέσει, μὰ κάνουσί τ' ἀτές τωνε* (ἔκδ. *ἀτίστωνε*· διόρθ. Κουκ., Ἀθ. 36, 1924, 317) *μόνο γιὰ τὸ τορνέσι* Φορτουν. Β′ 403· *αὐτός μου ὑπάγω* Gesprächb. 65^{8}· *ἀτός μου μὲ τὰ χέρια μου ἐσένα νὰ φονεύσω* Παρασπ., Βάρν. C 307· *ὅλοι ἐπαρεδόθησαν κι' ὁ πρίγκιπας ἀτός του* Χρον. Μορ. Ρ 4086· *ἐκεῖνο τὸ μισᾶ κανεὶς εἰς αὖτο νὰ γυρίζῃ* Τριβ., Ρὲ 338. Ἐπιρρ. ἔκφρ. *ἐπὶ τὸ αὐτὸ*=στὸ ἴδιο μέρος (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. IV): *αἱ χῶραι συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ γέγονε διωγμὸς βαρὺς* Πανάρ. 67^{12}. **2**) Ὡς ἐπαναληπτικὴ (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. I· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2) αὐτός: *Καὶ ὅλους γὰρ τοὺς ὥρισα αὐτὸν νὰ ὀνομάζουν ὡσὰν θεὸν ἐπίγειον, νὰ τόνε θυσιάζουν* Ἀλεξ. 1491· *τὰ μοῦ τὰ κάνει σήμερα δὲ μέ 'χε μαθημένο* Θυσ.^{2} 918· *τὸ ντρέπεσαι νὰ πολεμῇς, ἐντρέπου νὰ τὸ λέγῃς* Σπαν. Α 159· *τὸ δένδρον ἔπεσε κ' ἐγὼ μετ' αὖτο ἐπῆγα* Ἀπόκοπ. 63. **3**) Ὡς προσωπική, γιὰ νὰ δηλωθῆ τὸ γ′ πρόσ. (Ἡ χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 3. Γιὰ τὴν περιφραστικὴ χρ. στὴν Κύπρο βλ. Pitsillidès [Κυπρ. ἐρωτ. σ. 348]) αὐτός: *εἶπαν πρὸς αὐτὸν* Πεντ. Ἔξ. XXXII 1· *ἤφερεν μὲ αὐτὸν τὴν θυγατήρ του* Χρον. Μορ. Η 6464· *οὐδὲ φελᾷ με ἀνεῖν καὶ παραδώσω σ' αὐτόν της ταπεινὰ τὸν ἐμαυτόν μου* Κυπρ. ἐρωτ. 9^{8}· *τότε ὅλοι ἕναν στόμαν εἶπαν εἰς αὐτόν του* Μαχ. 232^{5}· *πληθαίνει τως τὴν ὄρεξη καὶ δύναμη τῶς δίδει* Ἐρωτόκρ. Α′ 585· *Τὴν ἀφορμὴ τοῦ 'πε πῶς τὴν ἐχάσε* Βοσκοπ. 393· *Νά 'ναι πρὸς αὖτονε πιστὸς* Κορων., Μπούας 59. Στὴν Κύπρο ἡ γεν. τοῦ θηλ. *αὐτῆς* καὶ ἡ γεν. τοῦ ἀρσ. *αὖτου* ἀμετάβλητες γιὰ ὅλα τὰ γένη καὶ τοὺς ἀριθμοὺς σὲ συνεκφ. μὲ τοὺς ἐγκλινόμενους τ. *μου, σου, σας, τους*, γιὰ νὰ δηλωθοῦν τὰ τρία πρόσωπα τῆς προσωπικῆς ἀντων. (Βλ. Pitsillidès [Κυπρ. ἐρωτ. σ. 348, λ. *αὐτὸς*]): *ἀμὲ καρδιά μου πάντά 'ναι σ' αὐτῆς σου* Κυπρ. ἐρωτ. 43^{8}· *ἂν τὰ ἐξηγήθηκα ὡς γιὸν ἐγινῆκαν, ἦτον πολλὰ βαρετὰ εἰς αὐτόν μου νὰ γράφω καὶ εἰς αὐτῆς σας νὰ τ' ἀγροικᾶτε* Μαχ. 620^{19}· *ἀφέντη κοντοσταύλη, πολλὰ θαυμάζομαι εἰς αὐτῆς σου* Βουστρ. 494· *νὰ δῶ τὰ δυό σου μμάτια νὰ βιγλίσουν εἰς αὖτου μου στεριὰ καὶ ταπισόντα βαθιὰ ν' ἀναστενάξῃς* Κυπρ. ἐρωτ. 84^{7}· *ὡς καὶ τὸν Χάρον ἀποὺ μὲν ἐλείψασιν καὶ νά 'ρτῃ δὲν ἀφήννουσιν εἰς αὖτου μου* Κυπρ. ἐρωτ. 97^{52}· *παίρνοντας ἀχ τὴν κρυότημ μου μπορεῖς νὰ ποίσῃς ἡ βράστη νά 'ν' εἰς αὖτου σου συγκερασμένη* Κυπρ. ἐρωτ. 74^{8}· Μαχ. 184^{27}, 390^{33}, 470^{23}, Βουστρ. 473, Κυπρ. ἐρωτ. 51^{8}, 69^{5}, 94^{45}, 140^{7}, 153^{4}, 155^{6}, 156^{4}. **4**) Ὡς δεικτικὴ (Πβ. τὴ μτγν. χρ., Π.Δ. Γέν. III 15 καὶ Κ.Δ. Λουκ. 5,14· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4) αὐτός: *ποίησε τὰ καὶ τὰ καὶ ἂς γίνεται καὶ τάδε* Προδρ. III 404· *Ἐσᾶς οὐδὲν ψηφοῦμε γιὰ τούτους πού 'ν' ὁλόγυρα γιὰ ταῦτ' ἀπιλογοῦμαι* Ἀλεξ. 1468· *εὐθὺς πρὸς αὖτους ὅρμησεν ἔξω τοῦ γεφυρίου* Κορων., Μπούας 64· *ὥρισε γὰρ ὁ νόμος ἐπὶ ἑκάστῳ ἁμαρτήματι τὰς ποινάς· οἷον τὸν κλέπτην διδόναι τό, τὸν δολερὸν διδόναι ἢ πάσχειν τόδε ἢ τόδε* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 3^{45} (σχόλ.). **5**) Ὡς κτητικὴ (προκ. γιὰ τὸ γ′ πρόσ.) (Συνήθως ἡ γεν. τῶν ἐγκλινόμενων τ.· ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3β): *τώρα τ' ὄνομ' αὐτουνοῦ ποὺ τὸ μισᾶς ἀτή σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [1241]· *τὰ παιδιὰ καὶ τσὶ ἀδελφούς τως* Λεηλ. Παροικ. 285· *τὰ δένδρη νὰ μὴν κόπτωμε, οὐδὲ τὴ μυρωδιά τως...* Ἀλεξ. 1618.—Βλ. καὶ *αὐτεῖνος, αὐτόνος, αὐτοῦνος, τοῦτος*.

αὐτόσκευος, ἐπίθ., Παντεχνῆ, Κυνηγ. 52.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτόσκευος*.

Ὁ μὴ κατασκευασμένος ἀπὸ τεχνίτη· ἄτεχνος, κακότεχνος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐστὶ δὲ* (δηλ. *ἡ παροψὶς*) *αὐτόξυλος καὶ αὐτόσκευος* ὅ.π.

αὐτοσχέδιος, ἐπίθ., Μακρεμβ., Ὑσμ. 232^{24}, 241^{6}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτοσχέδιος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Πρόχειρα κατασκευασμένος, πρόχειρος (Βλ. L-S στὴ λ. II. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 3): *καὶ καινὸν πῦρ καὶ ἱερεὺς καὶ βωμὸς αὐτοσχέδιοι* αὐτ. 232^{24}.

αὐτοτίγρις ἡ, Μανασσ., Χρον. 2234.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *τίγρις*.

Γνήσια τίγρις: *ἀεὶ μὲν λεοντόθυμον σκυμνὸν ὁ λέων τίκτει καὶ πάρδαλις ταὐτόθυμον καὶ τίγρις αὐτοτίγριν* ὅ.π.

αὐτοῦ, ἐπίρρ., Σπαν. Α 102, Σπαν. V 90, Σπαν. (Ζώρ.) V 611, Γλυκᾶ, Στ. 307, Ἀσσίζ. 4^{24}, 25^{6}, 55^{5}, 221^{6}, 232^{31}, 283^{30}, 292^{7}, 324^{3}, 462^{8}, 475^{6}, Διγ. (Trapp) Esc. 332, Ἀκ. Σπαν. 37^{273}, 45^{537}, Ἑρμον. Η 316, Χρον. Μορ. Ρ 4018, Τζαμπλάκ. 37, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 640, 755, Χούμνου, Π.Δ. XII 40, Διήγ. Ἀλ. V 37, 39, 41, 85 δίς, Ἔκθ. χρον. 73^{24}, 84^{14}, Ἀπόκοπ. Ἐπίλ. I 532, Συναξ. γυν. 715, Πένθ. θαν.^{2} 108, 116, 196, 543, 547, 630 Φαλιέρ., Λόγ. 408, Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 21, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 146, Αἰτωλ., Μῦθ. 84^{4}, 140^{24}, Χρον. σουλτ. 57^{24}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 549, 775, 1553, Πιστ. βοσκ. III 9, 19, Μανολ., Ἐπιστ. 171, Διγ. Ἄνδρ. 339^{19}, Θυσ.^{2} 760, Στάθ. Γ′ 146, κ.π.ά.· *ἀτοῦ*, Κατζ. Β′ 101, 532, Δ′ 41, Ε′ 297, Φορτουν. Γ′ 701· *αὖτου*, Διγ. (Trapp) Esc. 270, Διγ. Ἄνδρ. 357^{6}, 394^{26}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *αὐτοῦ*, γεν. τῆς ἀντων. *αὐτός*. Οἱ τ. *ἀτοῦ* καὶ *αὖτου* ἀπὸ τοὺς ἀντίστοιχους τ. τῆς ἀντων. *αὐτός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

I) (Τοπ.) **1α**) Ἐδῶ (καὶ μὲ ἐπιρρ. ἢ μὲ τὴν πρόθ. *ἀπό*. Βλ. καὶ L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *κύριε, εὕρηκα εἰς τὴν οἰκίαν μου ὡς ἔσκαφά την τοιοῦτον πρᾶγμαν καὶ στεῖλε αὐτοῦ, κύριε, καὶ λάβε τὸ εὑρέθην* Ἀσσίζ. 221^{6}· *τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐφέραμεν αὐτοῦ* Ἀσσίζ. 475^{6}· *εἶντά 'ναι καὶ σφουγγίζεσαι, εἶντά 'ναι αὐτοῦ καὶ κλαίγεις;* Θυσ.^{2} 760· *Μὰ κρίνω πῶς μᾶς ἔστειλε αὐτοῦ κάτω ἡ μοίρα ἡ ἄτυχή σου* Πιστ. βοσκ. III 9, 19· βλ. καὶ

ἀπῶδε Α2α, ἐδεπά, ἐπά, ἐπῶδε· **β**) (προκ. γιὰ ἀναφορὰ σὲ γραπτὸ κείμενο): *Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποὺ πουλεῖ ἕνα ἄλογον ἑτέρου ἄλλου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν νοματισμένον* Ἀσσίζ. 292[7]· *Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποὺ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοίκιον τοῦ ἐσπιτίου* Ἀσσίζ. 324[3]. **2α**) Ἐκεῖ (Βλ. καὶ L-S· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *πάντα τὴν Δύσιν θεωρεῖς, διατὶ ἔχεις αὐτοῦ τὸν φόβον* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 640· βλ. καὶ *αὐτόθεν* 1β, *ἐδαυτοῦ, ἐδεκεῖ, ἐδεπά*· **β**) ἐκεῖ (μὲ ἀναφορὰ σὲ πρόσωπο): *καὶ ὅλον τὸν νοῦν της ἔχει αὐτοῦ, τὸν δεύτερόν της ἄνδρα καὶ τὰ παιδιά της τὰ ᾽λεεινὰ ὅλα τὰ ἐξαφήνει* Σπαν. (Ζώρ.) V 611. **3**) (Μὲ ἀκόλουθο τὸ ἀναφ. *πού, ὅπου, ὁποὺ*) στὸν τόπο αὐτὸν (ὅπου), ἐκεῖ (ὅπου) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἄνθρωπε, σπούδαζε γοργὰ αὐτοῦ ποὺ ἀναβαίνεις* Τζαμπλάκ. 37· *δέξαι κ᾽ ἐμὲν στὲς ἀγκάλες σου αὐτοῦ πού ᾽σαι θαμμένη* Χούμμνου, Π.Δ. XII 40· *ψυχή μου, ὡς ἀσυνήθιστος, μεγάλα δυσχεραίνεις· αὐτοῦ ὅπου τὰ κατήφερες καὶ σὺ νὰ συνηθίσῃς* Γλυκᾶ, Στ. 307. **4**) Στὸ σημεῖο αὐτό: *Σκηνώσαντες δὲ ἄντικρυ, ποιήσαντες καὶ αὐτοῦ χάντακας καὶ θέντες καὶ τὰς σκευὰς αὐτῶν* Ἔκθ. χρον. 73[24]. **5**) Ἐκεῖ, στὸν ἴδιο τόπο: *αὐτοῦ ἔναι ὁ νοῦς τους πάντοτε καὶ αὐτὴ ἔναι ἡ ἐπιθυμιά τους* Πένθ. θαν.[2] 543· *τὸ δίκαιον κρινίσκει... ὅτι ὁ νοικοκύρης καὶ πάντες ὁποὺ κατοικοῦν αὐτοῦ ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια* Ἀσσίζ. 232[31]. **6**) Ἀπὸ ἐδῶ (διαμέσου): *αὐτοῦ ἀπεράσανε τόσοι βασιλεῖς Ρωμαῖοι φρονιμότατοι καὶ ἀνδρειωμένοι* Χρον. σουλτ. 57[24]. Βλ. καὶ *ἀπεδεκεῖ* 3, *ἀπεκεῖθεν* 2, *ἀπομέσα* 1γ. **II**) (Χρον.) τότε, στὴ στιγμή, ὅταν (Βλ. καὶ Hunger-Vogel [Rechenb. σ. 84]· γιὰ τὴ σημερ. χρ. βλ. ΙΛ στὴ λ. 4): *αὐτοῦ τὸ ἄλογόν του τὸ Βουκέφαλον τὸν ἐπίασεν μὲ τὰ ποδάρια του τὸν Βρυονούσῃ* Διήγ. Ἀλ. V 85. Βλ. καὶ *αὐτίκα* 2.

αὐτοῦθεν, ἐπίρρ., βλ. *αὐτόθε(ν)*.

αὐτοῦνος, ἀντων., Προδρ. IV 256, Χρον. Μορ. Η 5582, 6222, 8521, Φλώρ. 1419, Χούμνου, Π.Δ. II 35, VII 17, Σαχλ., Ἀφήγ. 700, Ἰμπ. (Legr.) 392, Συναξ. γυν. 468, Βεντράμ., Γυν. 231, Δεφ., Λόγ. 613, Πεντ. Γέν. IV 15, XXII 8, XXVIII 6, XXXVIII 14, Ἔξ. VI 25, Λευιτ. IV 35, XVII 2, XXV 30, Ἀρ. IV 49, VI 2, VII 5, VIII 13, 16, XXXV 10, Δευτ. I 3, XIV 2, XXVIII 32, XXXI 10, Δωρ. Μον. XXVIII, Σταυριν. 638, 666, Ἱστ. Βλαχ. 894, 1761, 1763, 1855, Διγ. Ἄνδρ. 315[26], 378[15], 404[32], Εὐγέν. 1228, κ.π.ἀ.

Ἡ ἀντων. *αὐτὸς* μὲ ἐπίδρ. τῆς γεν. *ἐκεινοῦ-αὐτουνοῦ* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Β΄ 155-6). Γιὰ παλαιότερη χρ. τ. *ἀτοῦνος* βλ. Κουκ., Ἀθ. 51, 1941, 120. Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *αὐτός*.

1) (Ὡς ἀντιδιασταλτική) αὐτός, αὐτὸς ὁ ἴδιος: *Πρὶν αὐτουνοῦ τοῦ θαυμαστοῦ Ἀκρίτου ἤρχετο τὸ γένος τῶν Ἀγαρηνῶν εἰς τὴν Ρωμανίαν* Διγ. Ἄνδρ. 404[32]· *συντύχετέ του ὡς διὰ ἐμὲν νὰ ἐπάρω τὴν κυράν σας, αὐτούνην τὴν ντάμα Ζαμπέαν σ᾽ ὁμόζυγον γυναίκαν* Χρον. Μορ. Η 8521· *ἡ πορφυρογέννητος αὐτούν᾽ ἡ Μαργαρώνα* Ἰμπ. (Legr.) 392. **2**) (Ὡς ἐπαναληπτική) αὐτός: *Κ᾽ ἐμὲ γι᾽ αὐτοῦνα στὴν καρδιὰν πόνους περίσσιους βάνει* Εὐγέν. 1228· *ἀφοῦ αὐτούνη θέλησε κ᾽ εἶπε το τοῦ κυροῦ της* Βεντράμ., Γυν. 231· *ὅτι εἶδεν ὅτι ἐμεγάλυνεν ὁ Σελὰ καὶ αὐτὴ δὲν ἐδόθην αὐτουνοῦ γιὰ γεναίκα* Πεντ. Γέν. XXXVIII 14. **3**) (Ὡς δεικτική) αὐτός: *Κάλλιον ἦτον νά ᾽τρωγες αὐτοῦνον τὸ μελάνιν παρὰ τὴν τυμπανόκρουστην* Προδρ. IV 256· *λέγει ἡ Κουταγιώταινα: «Αὐτοῦνο τὸ λινάριν, μωρή, ἀποποῦ τὸ ἀγόρασες;* Σαχλ., Ἀφήγ. 700. **4**) (Ὡς προσωπική) αὐτός: *νὰ πῇς πρὸς αὐτουνοὺς* Πεντ. Λευιτ. XVII 2· *εἶπεν αὐτουνοῦ ὁ Κύριος* Πεντ. Γέν. IV 15.—Βλ. καὶ *αὐτεῖνος, αὐτόνος, αὐτός, τοῦτος*.

αὐτουπὶν τό, βλ. *ἀτουπίν*.

αὐτουργία ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β΄ 1[11] (σχόλ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐτουργία*.

Τὸ νὰ ἐργάζεται (κάπ.) προσωπικά· ἡ καλλιέργεια κτημάτων ἀπὸ ἰδιώτη, αὐτοκαλλιέργεια (Πβ. L-S στὴ λ. II): *Ἰστέον ὅτι πᾶς καλῇ πίστει νομεὺς ἐκείνους τοὺς καρποὺς κερδαίνει τοὺς ἀπὸ καμάτων ἰδίων, τοὺς δὲ ἐξ αὐτουργίας καλῆς οὐ κερδαίνει* ὅ.π.

αὐτουργός, ἐπίθ., Στ. Ἀδάμ. 59.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτουργός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ.

Ποὺ δημιουργεῖ (κ.) ὁ ἴδιος (χωρὶς ξένη βοήθεια), ποὺ εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος δημιουργὸς (Βλ. L-S στὴ λ. 1 καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *τὸν αὐτουργὸν τοῦ θείου παραδείσου* ὅ.π.

αὐτόφθογγος, ἐπίθ., Προδρ. II Η 9.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *φθόγγος*.

(Προκ. γιὰ λέξη) ποὺ ἔχει ἰδιαίτερο, ξεχωριστὸ φθόγγο, ἦχο: *λαρυγγίσματα συχνὰ καὶ λέξεις αὐτοφθόγγους* ὅ.π.

αὐτοφονεὺς ὁ, Κορων., Μπούας 29.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ οὐσ. *φονεύς*. Ἡ λ. καὶ στὸν Ἡσύχ., λ. *αὐτεπίβουλος*.

Αὐτὸς ποὺ σκοτώνει ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτό του: *Συντόμως τότ᾽ ἠθέλησε μαχαίρι διὰ νὰ λάβῃ· στὸ σῶμα του τὸ ἴδιον αὐτοφονεὺς νὰ γένῃ* ὅ.π.

αὐτόφορος, ἐπίθ., Καματηρ., Εἰσαγ. ἀστρον. 21.

Ἀπὸ τὸ *αὐτο-* καὶ τὸ *φέρω*.

Ποὺ κινεῖται μόνος του: *ἔχοντα καὶ τὴν κίνησιν τῇ τοῦ κτίστου προστάξει, τοῦ ταύτην καλλωπίσαντος ἐν ἀστράσι ποικίλοις, αὐτόμολον, αὐτόφορον κατ᾽ ἰσότητα πάντα* ὅ.π.

αὐτόφορτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 4887.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόφορτος*.

(Μὲ ἐπιρρ. χρ.) μαζὶ μὲ τὸ ἴδιο τὸ φορτίο (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. II): *τὴν ναῦν τὴν μυριόφορτον αὐτόφορτον βρωθῆναι* ὅ.π.

αὐτοφυής, ἐπίθ., Ἑρμον. Χ 332.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτοφυής*.

Ποὺ ἔχει μιὰ ὑπόσταση (μὲ κ. ἄλλο)· (ἐδῶ) ποὺ ἀποτελεῖ (μὲ κ. ἄλλο) ἕνα σύμπλεγμα: *περιπλέκεται γὰρ ταύτην ἀσπασίως μετὰ πόθου, γίνονται αὐτοφυεῖς γὰρ κ᾽ εἰς κλαυθμὸν ἅμα κινοῦνται* ὅ.π.

αὐτόφυος, ἐπίθ., Λίβ. P 2236, Λίβ. Sc. 1399, 1693, 2097, Λίβ. Esc. 2548, 3275, Λίβ. Ν 2240, 2527, 2910.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐτοφυής*.

Ποὺ ὑπάρχει μόνος του ἀπὸ τὴ φύση, ποὺ δὲ γίνεται ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι, φυσικός: *εἶχεν λιθάριν, φίλε μου, αὐτὸς ὁ Βερδερίχος αὐτόφυον, αὐτοκάμωτον, νὰ ὁμοιάζῃ δακτυλίδιν* Λίβ. Sc. 2097. Βλ. καὶ *αὐτοκάμωτος*.

αὐτόφυτος, ἐπίθ., Λίβ. P 1096, 1957.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόφυτος*.

Ποὺ ὑπάρχει μόνος του ἀπὸ τὴ φύση, ποὺ δὲ γίνεται ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι, φυσικός:

ἦτον ὡς δακτυλίδιν (δηλ. τὸ λιθάριν) *αὐτόφυτον, αὐτοκάμωτον* (ἔκδ. *αὐτοκάματον*· διορθώσ.), *κόκκινον ὡς ἡ φλόγα* αὐτ. 1096. Βλ. καὶ *αὐτοκάμωτος*.

αὐτοφυῶς, ἐπίρρ., Δούκ. 339^{18}.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐτοφυής*. Ἡ λ. καὶ στὸν Εὐστ., Opusc. 74^{12}, 155^{4}.

Μὲ τρόπο φυσικό, ἀπὸ τὴ φύση (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Εὐστ., ὅ.π.): *πέτρας αὐτοφυῶς τεχνασμένας* ὅ.π.

αὐτόχειρα, ἐπίρρ., Φυσιολ. (Legr.) 694.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *αὐτόχειρος*.

Μὲ τὰ ἴδια (μου) τὰ χέρια: *ὅταν ἐξηπωλιάσουσιν καὶ πέτωνται ὀλίγον, ὑπᾶν τινές, αὐτόχειρα βούλονται νὰ τὰ πιάσουν* ὅ.π.

αὐτοχειρί, ἐπίρρ., Βίος Ἀλ. 3674, Ταμυρλ. 63.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐτοχειρί*.

Μὲ τὰ ἴδια (μου) τὰ χέρια (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *καὶ κλίνας αὐτοῦ τράχηλον ἔγραψεν Ἀλεξάνδρῳ ἐπιστολὴν αὐτοχειρὶ* Βίος Ἀλ. 3674.

αὐτόχειρον τό, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' $8^{10,11}$.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *αὐτόχειρος* ὡς οὐσ. (ποὺ ἀπ. στὸν Ἡσύχ.)

Ἰδιωτικὸ ἔγγραφο: *Καὶ τὸ ἐκ τῶν δημοσίων προκομιζόμενον καὶ δημοσίαν ἔχον μαρτυρίαν αὐτόχειρον, καὶ τοῦτο δεκτὸν εἶναι πρὸς τὰς συγκρίσεις τίθεμεν* αὐτ. Α' 8^{10}· *Ὅτι καὶ μὴ παρόντων μαρτύρων ἐξ ὅρκων πιστοῦται τὰ αὐτόχειρα* αὐτ. Α' 8^{11}.

αὐτοχείρως, ἐπίρρ., Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 446, 724.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S).

Μὲ τὸ ἴδιο (μου) τὸ χέρι (Ἡ σημασ. καὶ σὲ σχόλ., L-S): *ὁ Μωσῆς δεχόμενος τὸν νόμον αὐτοχείρως...* αὐτ. 446.

αὐτόχθονος, ἐπίθ. Γεωργηλ., Βελ. 137.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *αὐτόχθων*.

Ἰθαγενής, ἐντόπιος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S, λ. *αὐτόχθων* II): *μικροί, μεγάλοι, γέροντες, αὐτόχθονοι καὶ ξένοι* ὅ.π.

αὐτόχρους, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 1163.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *αὐτόχροος*.

Ποὺ ἔχει τὸ φυσικό του χρῶμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *αὐτόχροος* 1): *κάλλος ἀνεπιτήδευτον, αὐτόβαπτον, αὐτόχρουν* ὅ.π.

αὐτοψεί, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 1934, Δούκ. 169^{29}, Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ. 24^{15}, Βελλερ., Ἐπιστ. 54.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *αὐτοψεὶ* (Lampe, Lex.).

Μὲ τὰ ἴδια (μου) τὰ μάτια (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 4. αἰ., L-S): *Οἴδατε γὰρ ἀκριβῶς, οἱ μὲν αὐτοψεί, οἱ δὲ παρὰ τῶν γονέων ἐνωτισθέντες* Δούκ. 169^{29}.

αὐτῶς, ἐπίρρ., Ἀσσίζ. 72^{1}.

Ἀπὸ τὴν ἀντων. *αὐτὸς* (Πβ. τὸ ἀρχ. *αὔτως*). Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 479).

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἔτσι (βλ. Σακ., Κυπρ., ὅ.π.): *ἂν κάμη τίποτες ὁ κύρης ἢ ἡ κυρία, ἐντέχεται νὰ ἔχουν καὶ αὐτῶς τὸ ἥμισον μὲ δίκαιον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἐδέτσι, ἐτσά, ἔτσι, ἐτσιδά*.

αὐχένας ὁ, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 550, 795.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *αὐχήν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τὸ ὀπίσθιο τμῆμα τοῦ τραχήλου, σβέρκος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S, λ. *αὐχὴν* καὶ σήμ., ΙΛ): *ὅτε τοῦ κόμιτος Σαρνῶν ἔταμον τὸν αὐχέναν* Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 550.

αὐχῶ, Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 262, Μανασσ., Χρον. 156, 2499, 3306, 5199.

Τὸ ἀρχ. *αὐχέω*.

Καυχῶμαι ὅτι ἔχω (κ.) (Γιὰ τὴ σημασ. πβ. L-S, λ. *αὐχέω* II1): *Τούτῳ συνῴκει γύναιον ἐπέραστον τὴν ὄψιν, κάλλος ἀμήχανον αὐχοῦν* Μανασσ., Χρον. 2499. Βλ. καὶ *καυχῶμαι, μπραβάρω*.

ἀφαγία ἡ, Προδρ. Ι 259, ΙΙΙ 419h (χφφ. gVCSA) (κριτ. ὑπ.), Διγ. Α 1798, Κορων., Μπούας 79, Διγ. Ἄνδρ. 353^{3}· *ἀναφαγιά,* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [389]· *ἀφαγιά,* Ἀχέλ. 310.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφαγος*. Γιὰ τὸν τ. *ἀναφαγιὰ* βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 1, 1889, 288. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφαγιά*).

Στέρηση τροφῆς, ἀνεπαρκὴς σίτιση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἡ κοιλιά μου ηὐκαίρησεν ἀπὸ τὴν ἀφαγίαν* Προδρ. Ι 259· *ἀπὸ τὴν ἀφαγίαν τὴν πολλήν, ἐκ τῆς πολλῆς ἀγάπης ἡ ὄψις του ἠλλοίωται* Διγ. Α 1798· *Μὰ ἡ προίκα κ' ἡ ἀναφαγιὰ ὁμάδι μὲ τά γέρα σὲ μιὰ κατάσταση κακὴ περίσσα τὸν ἐφέρα* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [389].

ἀφαγόπιος, ἐπίθ., Ἰμπ. 166, Ἰμπ. (Legr.) 184.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφαγος* καὶ τὸ *πίνω*. Γιὰ τὴ λ. βλ. Χαριτων., ΕΕΦΣΠΘ 4, 1938, 69.

Ποὺ δὲν ἔφαγε καὶ δὲν ἤπιε: *ὡς ἐλέφας ἀφαγόπιος, ἔτσ' ἦτον ὁ Ἰμπέρης* Ἰμπ. 166. Βλ. καὶ *ἄφαγος, ἀφάγωτος, ἀχόρταγος* 1, *ἀχόρταστος* 2.

ἄφαγος, ἐπίθ., Ἀκ. Σπαν. 34^{178}, Ἰμπ. 678, Ἰμπ. (Legr.) 766, Τζάνε, Κρ. πόλ. 184^{2}.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S Suppl.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Νηστικὸς (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἐκεῖνος ὁπού ἀπέμεινεν εἰς τὸ ἐρημονήσιν ἄφαγος, ἄπιος ἄνθρωπος, φαίνει με νὰ νεκρώθην* Ἰμπ. 678. Βλ. καὶ *ἀφαγόπιος*.

ἀφάγωτος, ἐπίθ., Πανώρ. Γ' 278.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸν ἀόρ. *ἔφαγα* τοῦ *τρώγω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφάγωτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *τὸ κρές τση ἀκόμη ἀφάγωτο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀφαγόπιος*.

ἀφαίρεσις ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. **Παρ.** 3^{44} (σχόλ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφαίρεσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Ἀποκοπὴ (μέλους σώματος) (Ἡ χρ. μτγν., L-S στὴ λ. 3): *Οὐ δύναται γάρ τις συναλλάσσων ἐπερωτῆσαι πρόστιμον κεφαλικὴν τιμωρίαν, οἷον ἀτιμίαν ἢ μέλους οἱουδήτινος ἀφαίρεσιν* ὅ.π.

ἀφαίρετος, ἐπίθ., Διγ. Ζ 2371, Διγ. Ἄνδρ. 364^{26}.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀφαιρετὸς* μὲ ἀναβιβ. τοῦ τόνου καὶ μὲ αἴσθηση τοῦ *ἀ* - ὡς στερ.

Ἀναφαίρετος, ἀναπόσπαστος: *τὰ κρατηθέντα πρὸ καιροῦ κτήματα τοῦ σοῦ πάππου, ἔχε ταῦτα ἀφαίρετα ὑπὸ τῆς ἐξουσίας* Διγ. Ζ 2371. Βλ. καὶ *ἀναπόσπαστος* (Προσθ. Β' τόμ.).

ἀφάλιαστος, ἐπίθ., Κυπρ. χφ. 156.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φαλιάζω* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 116).

Ἀψευδής.

ἀφάλιν τό, Μαχ. 12^{33}.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ὀμφάλιον*. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφάλι*).

Ἀφαλὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἐφίλησάν τον εἰς τὴν κεφαλήν, εἰς τὴν κορφὴν καὶ εἰς τὸ στόμαν καὶ εἰς τ' ἀφάλιν* ὅ.π.

ἀφαμπα(ρ)λιέρης ὁ, βλ. *ἀβαμπαρλιέρης*.

ἀφανέρωτος, ἐπίθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 140 κριτ. ὑπ.), Αἰτωλ., Μῦθ. 93^{24}, Βακτ. ἀρχιερ. 157.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φανερώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲ φαίνεται, ἀφανὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Πάντοτε ἀπὸ τὰ μικρὰ γροικοῦνται τὰ μεγάλα καὶ ἀπὸ τ' ἀφανέρωτα τὰ πράγματα τὰ ἄλλα* Αἰτωλ., Μῦθ. 93^{24}. Βλ. καὶ *κατασκεπαστός, παράχωστος*. **2**) Ποὺ εἶναι ἐξαφανισμένος, ἄφαντος· φυγάς: *κατὰ πᾶσαν χώραν τὰ βασίλεια διίπτατο γράμματα, ἀφανέρωτον ἀπαγγέλλοντα τὸν Ἀνδρόνικον καὶ ὃς ἂν εὕρῃ τοῦτον...* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 140 κριτ. ὑπ.). **3**) (Προκ. γιὰ ἀπόκριση) ποὺ δὲ φανερώνει τὴν πραγματικὴ σκέψη τοῦ ὁμιλητῆ, μὴ εἰλικρινής: *Περὶ κριτοῦ ὅτι νὰ νοᾶ τὴν ἀπόκρισιν τῆς ἀφανερώτου καὶ δυσκολοπίστου ἀποκρίσεως* Βακτ. ἀρχιερ. 157. Βλ. καὶ *ἄρατος*.

ἀφανιάζω, Πεντ. Γέν. XXXIV 30, XLVII 19, Ἔξ. XXIII 29, Λευιτ. XXVI 22, 30, 31, 43, Δευτ. II 15, 34, III 6, VII 2, XII 30, XIII 16, XX 17, XXVIII 45, 48, 61.

Ἀπὸ τὸ *ἀφανίζω* μὲ ἐπίδρ. ρ. σὲ *-ιάζω* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀφανίζω*).

(Μτβ. καὶ ἀμτβ.) **1**) Καταστρέφω, ἐξοντώνω, ἐξολοθρεύω: *δῶσε σπόρο καὶ νὰ ζήσωμε καὶ νὰ μὴν ἀπεθάνουμε καὶ ἡ γῆς νὰ μὴ ἀφανιαστῆ* αὐτ. Γέν. XLVII 19· *ἀφανιάσαμε τὸ πᾶν κάστρο ἀνθρώπων καὶ τὶς γεναῖκες καὶ τὸ νήπιο* αὐτ. Δευτ. II 34. Βλ. καὶ *ἀμαυρώνω* Α, *ἀναλώνω* Α 3, *ἀνεξαλείφω, ἀποτελεύ(γ)ω, ἀποφτιάνω* 2, *ἀποχαλῶ, ἀσβολῶ* 1, *ἀσσασσινεύω, ἀφανίζω* Α1α, β, *τρώγω, χαλῶ*. **2**) Ἐρημώνω: *νὰ ἀποστείλω εἰς ἐσᾶς τὸ ἀγρίμι τοῦ χωραφιοῦ καὶ νὰ ἀτεκνέψη ἐσᾶς καὶ νὰ γλοθρέψη τὸ χτῆνο σας καὶ νὰ ὀλιγοστρέψη ἐσᾶς καὶ νὰ ἀφανιάσουν οἱ στράτες σας* αὐτ. Λευιτ. XXVI 22· *νὰ δώσω τὰ κάστρα σας χάλασμα καὶ νὰ ἀφανιάσω τὰ ἁγιάσματά σας* αὐτ. Λευιτ. XXVI 31. Βλ. καὶ *ἀφανίζω* Α1α.

ἀφανιασμὸς ὁ, Πεντ. Γέν. I 2, Δευτ. VII 2, XX 17, XXVIII 37, XXXII 10.

Ἀπὸ τὸ *ἀφανιάζω* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀφανισμός*).

1) Καταστροφή, ἐξόντωση: *ἀφανιασμὸ νὰ τοὺς ἀφανιάσῃς, τὸν Χίττι καὶ τὸν Ἐμορὶ* αὐτ. Δευτ. XX 17· **2**) Ἐρημιὰ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *ἡ γῆς ἦτον ἄβυσσος καὶ ἀφανιασμὸς* αὐτ. Γέν. I 2.

ἀφανίζω, Τρωικὰ 521^{9}, Σταφ., Ἰατροσ. 14^{388}, Σπαν. Α 323, Γλυκᾶ, Στ. 355, Λόγ.

παρηγ. Ο 268, Προδρ. I 76, Ἀσσίζ. 276^{12}, Ἱερακοσ. 476^{6}, Διγ. Ζ 2265, Βέλθ. 723, Ἑρμον. Ν 414, Χρον. Μορ. Η 5623, Ἰατροσ. κῶδ. πρβ', Διήγ. Βελ. 76, Φλώρ. 79, Λίβ. Sc. 1247, Λίβ. Ν 2082, Ἀχιλλ. Ν 1779, Καναν. 65C, Λέοντ., Αἰν. I 119, Φυσιολ. (Legr.) 1095, Φυσιολ. 356^{2}, Βεν. 76, Ἀνακάλ. 29, 86, Θρ. πατρ. 72, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἅλ. Κων/π. 475, Παρασπ., Βάρν. C 354, Χειλᾶ, Χρον. 347, Δούκ. 135^{13}, Σφρ., Χρον. μ. 114^{14}, Θησ. Β' [55^{4}], ΙΑ' [24^{7}], Χούμνου, Π.Δ. VIII 64, Σκλέντζα, Ποιήμ. 3^{4}, 6^{26}, Γεωργηλ., Βελ. 164, Ριμ. Βελ. 606, Ἀλφ. (Μπουμπ.) III 28, Ἀλεξ. 740, Ἄνθ. χαρ. 293^{14}, Ἔκθ. χρον. 8^{23}, 9^{14}, 52^{12}, 80^{14}, Συναξ. γυν. 292, Κορων., Μπούας 70, 94, 99, 105, 124, Βεντράμ., Φιλ. 254, Σοφιαν., Παιδαγ. 121, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε' 1317, Ἀχέλ. 323, 326, Αἰτωλ., Μῦθ. 126^{32}, Χρον. 308, Χρον. σουλτ. 29^{23}, Ἱστ. πολιτ. 28^{22}, 61^{15}, 71^{15}, Ἱστ. πατρ. 125^{20}, Παΐσ., Ἱστ. Σινᾶ 301, Ἀλφ. 23^{93}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402, Ἐρωφ. Ἰντ. α' 27, Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 164, Παλαμήδ., Βοηβ. 60, 246, Σταυριν. 1100, Ἱστ. Βλαχ. 239, 240, 272, 894, 2732, Σουμμ., Ρεμπελ. 185, Διγ. Ἄνδρ. 386^{6}, Διήγ. πανωφ. 57, Βακτ. ἀρχιερ. 147, Σουμμ., Παστ. φίδ. Πρόλ. [101], χορ. γ' [66], Δ' [1050], Ζήν. Γ' 129, 302, Διγ. Ο 1351, 2353, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{10}, 156^{22}, 168^{24}, 176^{20}, 182^{26}, 187^{9}, 231^{16}, 288^{4}, 330^{4}, 374^{11}, 379^{10}, 380^{9}, 387^{11}, 392^{6}, 395^{24}, 414^{27}, 424^{2}, 434^{29}, 446^{6}, 468^{20}, 481^{20}, 494^{2}, 508^{23}, 535^{21}, 540^{4}, Διακρούσ. 72^{26}, 74^{19}, 76^{14}, 78^{12}, 85^{16}, 87^{9}, 88^{16}, 91^{14,41,22}, 99^{28}, 101^{12}, 104^{14}, 107^{14}, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 2^{26}, κ.π.ἀ.· *'φανίζω,* Καλλίμ. 681, Διήγ. Βελ. 195, Θρ. Πατρ. 78, Ἀλεξ. 1754, Αἰτωλ., Μῦθ. 36^{2}, Διγ. Ο 435, 599.

Τὸ ἀρχ. *ἀφανίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α' Ἐνεργ. **1α**) (Προκ. γιὰ πρόσ.) ἐξοντώνω, ἐξολοθρεύω (Πβ. L-S στὴ λ. I1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1α): *τότε ἀφανίζουσι γυναῖκες καὶ παιδία* Διακρούσ. 91^{22}· *σύντριψον καὶ ἀφάνισον τοὺς πονηροὺς ἐχθρούς σου* Διακρούσ. 99^{28}· **β**) καταστρέφω τελείως (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *τὰ μοναστήρια χάλασαν, ναοὶ ἀφανιστῆκαν* Θρ. πατρ. 72· βλ. καὶ *ἀπογυμνῶ* 1, *ἀφανιάζω* 2, *ἐρημίζω*· **γ**) ἐξαλείφω, ἐξαφανίζω (Πβ. L-S στὴ λ. I): *τοῦ κόσμου ἁμαρτήματα τελείως ἀφανίζειν* Σκλέντζα, Ποιήμ. 6^{26}· *τὸ γὰρ ψεῦδος, Ἀχιλλέα, ἀφανίζει τὴν φιλίαν* Ἑρμον. Ν 414. Βλ. καὶ *ἀφανιάζω* 1, *ἀναφανίζω* II, *ἀνεξαλείφω* 1, *ἀπολλύω* 1, *λειῶ, λειώνω*. **2**) Καταδαπανῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I7 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *κλέπτουσι καὶ ἀφανίζουσι τὸν βίον ὅπου φυλάσσουσιν οἱ πατέρες διὰ τὸ γῆρας* Σοφιαν., Παιδαγ. 121. **3**) Καταβάλλω, καταπονῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τῆς νόσου καταδαπανούσης καὶ ἀφανιζούσης τὰ σώματα* Δούκ. 135^{13}. Βλ. καὶ *ἀποδέρνω* 3α, *ἀποκάμνω* Β1, *ἀποκουπίζω, κόβω*. **Β'** Μέσ. **1**) Ἐξαφανίζομαι (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. II 1 καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 4): *μιὰ ἰσκιάδα μοναχή, ποῦ ἦτον κι' ἀφανίστη;* Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1050]· *γυρεύεις, οὐχ εὑρίσκεις τον, παρῆλθεν, ἠφανίσθην* Γλυκᾶ, Στ. 355· *ἐχάθηκεν ὁ Ἔρωτας, ἐπέτασεν, ἐδιέβη· ὁ στόλος ὁ τῶν γυναικῶν τελείως ἠφανίσθη* Βέλθ. 723· *ἠφάνισται γὰρ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ* Ἔκθ. χρον. 52^{12}· Βλ. καὶ *ἀποβγαίνω* 1, *ἀποσβεννύω, ἀποφαίνω* Β3, *ἀποχάνω, ἀφαντῶ*. **2**) Ἀκυρώνομαι: *Εἴ τις, ποιήσας πρώτην διαθήκην, δευτέραν ποιῆσαι βουληθῇ, μὴ ἄλλως ἀφανιζέσθω ἡ προτέρα* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ε' 1^{29}.

ἀφάνισις ἡ, Ἑρμον. Ο 171, Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{3}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφάνισις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφάνισι*).

α) Ἐξάλειψη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I): *ὁ δημιουργὸς τῆς φύσεως ἄνεργος οὐκ ἐξάργιε σπαρτὴν νὰ πλάσῃ ἀρετῶν, ἀφάνισιν κριμάτων* Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{3}· **β**) κατάλυση, καταστροφή: *ἔποικαν καὶ ξυλοπύργους πρὸς ἀφάνισιν τελείαν* Ἑρμον. Ο 171. Βλ. καὶ *ἀπώλεια* 1α, *ἀφανισμός, κακό, κατάλυση, χαμός*.

ἀφανισμὸς ὁ, Μανασσ., Χρον. 2920, 4037, Ἠπειρ. 225^{13}, 238^{4}, Δούκ. 385^{13}, Θησ. ΙΑ′ [21^{2}], Ἔκθ. χρον. 9^{16-7}, 34^{3}, 70^{29}, 74^{18}, Κορων., Μπούας 138, Πένθ. θαν.^{2} 568, Ψευδο-Σφρ. 406^{37}, Βίος γέρ. V 652, Χρον. 309, Ἱστ. πολιτ. 12^{20}, 14^{2}, Ἱστ. Βλαχ. 260, 642-3, 693, Τζάνε, Κρ. πόλ. 336^{2}, 390^{12}, 522^{4}, 524^{7}, Διακρούσ. 84^{14}, 88^{17}, 105^{20}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφανισμός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὄλεθρος, φθορά, καταστροφή, ἐξόντωση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ): *μέσον τούτου οἱ ἄνθρωποι γεροῦσιν καὶ παλιώνουν, παγαίνοντα εἰς ἀφανισμόν, οἱ μέρες τους τελειώνουν* Πένθ. θαν.^{2} 568· *εἰς ἀφανισμὸν τά τε χωρία καὶ τὰ ἀμπέλια πάντα πεποίηκεν* Ἠπειρ. 225^{13}· *ἐγένετο ἀφανισμὸς μέγας* Ἔκθ. χρον. 9^{16-7}· *ὅτι αὐτὸς ἔσεται ὁ ἀφανισμὸς τοῦ γένους αὐτῶν* Ψευδο-Σφρ. 406^{37}. Βλ. καὶ *ἀνδροφθαρσία, ἀφάνισις* β.

ἀφανιστὴς ὁ, Σοφιαν., Παιδαγ. 103.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφανιστής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Καταστροφέας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς νέους συντροφεύονται μὲ κόλακας καὶ παρασίτους, ...ἀνθρώπους κατηραμένους καὶ ἀδόξους καὶ ἀφανιστὰς καὶ φθορεῖς τῆς νεότητος* ὅ.π.

ἄφανος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. II 1, 331.

Ἡ λ. σὲ παπυρ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ γίνεται ἀντιληπτὸς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἐκ τὴν πολλὴ γλυκότη τῆς ἔμεινε ἄφανος ἡ πεθυμιά μου* ὅ.π.

ἀφανὸς ὁ, βλ. *φανός*.

ἄφαντα, ἐπίρρ., Σπαν. A 656, Διδ. Σολ. P 132, Μαρκάδ. 258.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφαντος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χωρὶς νὰ φαίνεται (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *σιμώνει* (ἔκδ. *στημόνει*· διορθώσ.) *ἄφαντα καὶ τὴν καρδιά του κλείνει* Μαρκάδ. 258. **2**) Ἀπερίσκεπτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2. Πβ. καὶ ΙΛ, λ. *ἄφαντος* 5, 6): *μὴ τὰ ἐξοδιάσης ἄφαντα εἰς καπηλειὰ καὶ πόρνας* Διδ. Σολ. P 132. Βλ. καὶ *ἄδηλα* 2, *ἀδιακρίτως* 2, *ἀλόγιαστα, ἀλόγιστα, ἀσκόπως, ἄφρονα*.

ἄφαντος, (I), ἐπίθ., Βέλθ. 720, Βίος Ἀλ. 4222, 4276, Διήγ. Ἀλ. V 58, 75, Ἀλεξ. 2784, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 155^{1}, Θρ. Κων/π. 249^{26}, Διήγ. Ἀλ. G 277^{14}, Ἱστ. Βλαχ. 584, 588, 644, Διγ. Ἄνδρ. 370^{11}, Ἐρωτόκρ. Α′ 297, 308, 311, 791, 943, 968, 1010, 1048, 1502, 1612, 2248, Γ′ 85, 278, 281, 456, 468, 1158, 1589, Δ′ 25, 439, 553.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφαντος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ ἐξαφανίστηκε (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἀκόμη ἔβγαλαν τῆς βασίλισσας ἐκείνης τὸ στεφάνι καὶ ὅταν τὸ ἔβανεν εἰς τὸ κεφάλι του, τότε ἄφαντος ἐγίνετον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους* Διήγ. Ἀλ. V 58· *Ταῦτα εἶπεν ὁ ἄγγελος καὶ ἔγινεν ἄφαντος* Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 155^{1}. **2**) Ἀσήμαντος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4α. Βλ. καὶ Ξανθουδίδη, Ἐρωτόκρ. σ. 515): *Ἀρχή 'τονε πολλὰ μικρὴ κι' ἄφαντη δίχως ἄλλο* Ἐρωτόκρ. Α′ 297· *τὸ κακό 'ντεν εἶ μικρὸν κι' ἄφαντο στὴν ἀρχή ντου, ἂ δὲν τὸ σβήσης γίνεται πολὺ στὴν τέλειωσή ντου* Ἐρωτόκρ. Γ′ 281. Βλ. καὶ *ἀγροτικός, ἄκαιρος* 3α, *ἀλαφρὸς* 4, *ἁμαρτωλὸς* 2, *ἀναψηφισμένος, ἀσούσσουμος* 2, *ἄτιμος* 5. **3**) Ἀπρεπής, ἀταίριαστος, ἀπερίσκεπτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5. Βλ. καὶ Ξανθουδίδη, ὅ.π.): *ἡ Ἀρετὴ τὸ λογισμό τζ' ἀφήνει τὸν ἄφαντον, ἀπού 'βαλε* Ἐρωτόκρ. Α′ 791· *ἄφαντα κι' ἄσκημα*

ποτὲ ὁ νοῦς μου νὰ λογιάζῃ Ἐρωτόκρ. Α′ 1048· *εἰς λογισμὸ πολλά 'φαντο ἐμπῆκες, κάτεχέ το* Ἐρωτόκρ. Α′ 1612· *εἰς τ' ἄμοιαστα κ' εἰς τ' ἄφαντα, ὁπού 'πες θυγατέρα* Ἐρωτόκρ. Γ′ 85. Βλ. καὶ *ἄμετρος* 3, *ἀνάρμοστος* 1, *ἀνόρεκτος* 2, *ἀπερισκόπητος, ἀπολίτευτος, ἄπορος* (I) 4, *ἄπρεπος, ἀσυλλόγιστος* 2, *ἀσυμβούλευτος* 1β, *ἀσύμβουλος* β.

ἄφαντος, (II), βλ. *ἄφατος*.

ἀφαντῶ, Μανασσ., Χρον. 2130.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S, λ. *ἀφαντόω*). Πβ. τὸ σημερ. *ἀφαντώνω* (ΙΛ).

(Μέσ.) γίνομαι ἄφαντος, ἐξαφανίζομαι (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S, ὅ.π. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *εἰς χάσμα γῆς καὶ βόθυνον ἀθλίως κατηνέχθη αὐτῷ σὺν ἵππῳ καὶ στολῇ καὶ τέλος ἠφαντώθη* ὅ.π.

ἀφαρματώνω, βλ. *ἀπαρματώνω*.

ἀφαρπάζω, Γλυκᾶ, Στ. 36, 64, Μακρεμβ., Ὑσμ. 166^{21}, Μανασσ., Χρον. 1443, 2886, Καλλίμ. 1322, 1790 (ἀόρ. *ἐφήρπασαν*), Διγ. (Trapp) Gr. 1252, Διγ. Z 2969, 4123, Διγ. (Trapp) Esc. 1143, 1365, 1726, Βέλθ. 1241, Ἑρμον. X 262, Λίβ. N 2365, Ἀχιλλ. N 1622· *ἀπαρπάζω*, Διγ. (Hess.) Esc. 733.

Τὸ ἀρχ. *ἀφαρπάζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀποσπῶ (κ.) βίαια, ἁρπάζω (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S· καὶ σήμ., ΙΛ στὴ Α1): *Ἄγγελος γὰρ καταπεμφθεὶς ὑψόθεν τοῦ Κυρίου, ἀφήρπαξέ με τῶν ἐμῶν, ἐστέρησε τοῦ βίου* Γλυκᾶ, Στ. 64· βλ. καὶ *ἀνασπάζω* 2, *ἀπαφήνω* 3· **β**) (προκ. γιὰ γυναίκα) ἁρπάζω βίαια, ἀπάγω: *τὴν κόρην ἀφαρπάζουσιν, τὴν γραῦν μετὰ τῆς κόρης* Καλλίμ. 1322. Βλ. καὶ *αἰχμαλωτεύω* 2α, *αἰχμαλωτίζω* Α4, *ἀναρπάζω, ἁρπάζω* Α2γ, *ἁρπῶ* 1β, 2γ. **2**) (Προκ. γιὰ τὸ βλέμμα) ἀπομακρύνω: *Ὁ δέ γε Σωσθένης... ἐκεῖθεν εὐθὺς ἀφαρπάζει τοὺς ὀφθαλμοὺς* Μακρεμβ., Ὑσμ. 166^{21}. Βλ. καὶ *ρίχνω*.

ἀφασιανὸς ὁ, βλ. *φασιανός*.

ἄφατος, ἐπίθ.· *ἄφαντος*, Χρον. Μορ. H 4720.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφατος*. Γιὰ τὸν τ. *ἄφαντος* βλ. Δραγ., Ἀθ. 26, 1914, 28.

Πολύς, ἀμέτρητος, ἀναρίθμητος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 2, χωρίο Ἡροδότου): *τόσα φουσάτα ἄφαντα νὰ τὰ ἔχωμεν κερδίσει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμέτρητος, ἄμετρος* 1, *ἀναρίθμητος* α, *ἀπειρόμετρος, μυριαρίφνητος, πλήσιος, χίλιοι*.

ἀφέδρα, Στάθ. Α′ 34, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφέντρα* (διόρθ. Βογιατζάκης, Ἀθ. 58, 1954, 348) (βλ. *ἀφέντρα*).

ἀφεδρὼν ὁ, Ἱερακοσ. 441^{11}, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 4^{46}, Ἰατροσ. κῶδ. λα′ (ἔκδ. *ἀφενδρόνος*· διορθώσ. *ἀφεδρῶνος*)· *ἀφεδρώνας*, Σταφ., Ἰατροσ. 9^{253}, Ἀσσίζ. $184^{10,17}$, 436^{13}, Ἰατροσ. 21^{108}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφεδρών*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεδρώνας*).

1) Ἀποχωρητήριο (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Εἰ δέ τις ἀπὸ μαγειρείου ἢ ἀπὸ ἀφεδρῶνος... ἄποψιν ἔχει ἐπὶ θάλασσαν....* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ 4^{46}. Βλ. καὶ *ἀναγκαῖον* 2. **2**) Πρωκτὸς (Ἡ σημασ. τὸν 6. αἰ., Sophocl. στὴ λ. 2, καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *Ἐὰν εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἔχῃ κακὸν εἰς τὸν ἀφεδρώναν του* Ἀσσίζ. 184^{17}.

ἀφεδρώνας ὁ, βλ. *ἀφεδρών*.

ἀφέης ὁ, βλ. *αὐθέντης*.

ἀφειδήν, σύνδ., βλ. *ἐπειδή*.

ἀφέλεια ἡ, Σφρ., Χρον. μ. 128^{33}, 130^{1}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφέλεια*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ πρόσωπο) ἔλλειψη νοημοσύνης, ἀνικανότητα (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *ἀπῆραν τὴν Μονεμβασίαν οἱ Βενέτικοι οὐ τοσοῦτον θελήσει καὶ χάριτι τῶν κυρίων αὐτῆς ὅσον ἀφελείᾳ τοῦ κρατοῦντος αὐτὴν ἄρχοντος, ὥσπερ δὴ ὁμοίως ἀφελείᾳ καὶ ἀποτυχίᾳ καὶ τοῦ κεφαλατικεύοντος τὸ τῆς Λήμνου κάστρον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπραγία* 2.

ἀφελής, ἐπίθ., Σφρ., Χρον. μ. 114^{6}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀφελής*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐπιπόλαιος, ἄστατος (Πβ L-S στὴ λ. II1b): *τὸ κάκιστον καὶ ἀφελέστατον γένος τῶν Ἀλβανιτῶν* ὅ.π.

ἀφελῶς, ἐπίρρ., Βίος ὁσ. Ἀθαν. 255^{12}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀφελῶς*. Ἡ λ. καὶ ὡς ἀμφίβολη γρ. στὸ Θέογνη (L-S, λ. *ἀφελής* II 1b).

(Πρόκ. γιὰ ὕφος) μὲ τρόπο ἁπλό, ἀπέριττο (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. μτγν., L-S, λ. *ἀφελής* II2): *ἃ καὶ ἔσπευσα ἐγχαράξαι ἰδιωτικῶς τε καὶ ἀφελῶς* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁπλὰ* 1, *ἁπλῶς* 1β.

ἀφενδεύω, βλ. *αὐθεντεύω*.

ἀφένδης ὁ, βλ. *αὐθέντης*.

ἀφενδρών· *ἀφενδρόνος*, Ἰατροσ. κῶδ. λα', ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφεδρῶνος* (βλ. *ἀφεδρών*).

ἀφεντ- καὶ **ἀφέντ-** · βλ. *αὐθεντ-* καὶ *αὐθέντ-*.

ἀφεντάκης ὁ, Ἐρωτόκρ. Α' 724, Λεηλ. Παροικ. 453.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφέντης* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-άκης*. Ἡ λ. καὶ σὲ Κρ. συμβόλ. 37 καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφεντάκις*).

Πατέρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Ξεχωριστὰ ἀφεντάκης του παρ' ἄλλο εἶχε διὰ τὸ παιδὶ καημὸ μεγάλο* Λεηλ. παροικ. 453· *σκλάβοί 'ναι τ' ἀφεντάκη σου κ' ἐσέ, κερά μου, δοῦλοι* Ἐρωτόκρ. Α' 724. Βλ. καὶ *αὐθέντης* 7, *ἀφεντάκι* 1.

ἀφεντάκι τό, Ἐρωτοπ. 367, 424, Βοσκοπ. 409, Θυσ.^{2} 487, 493, 777.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφέντης* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-άκι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Πατέρας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *Ὤφου, ἀφεντάκι μου γλυκύ, κι' ἂς μέ 'θελες ἀφήσει* Θυσ.^{2} 493· *Μὴ μὲ ξυπνᾶς, νὰ μὲ χαρῇς, νὰ ζήσῃς, ἀφεντάκι* Θυσ.^{2} 487. Βλ. καὶ *ἀφεντάκης*. **2)** Προσφώνηση προσώπου ἀγαπημένου: *Τί ἔχεις, ἀφεντάκι μου, καὶ βαριαναστενάζεις;* Ἐρωτοπ. 367· *Δὲν σ' ἔλεγα, ἀφεντάκι μου, καὶ οὐκ ἐπαρέγγελλά σε;* Ἐρωτοπ. 424.

ἀφεντάτο τό, Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{1}, Διακρούσ. 77^{6}.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφέντης* καὶ τὴν κατάλ. *-άτο*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐπικράτεια, κράτος: *ἦν ὁ Σπάνια κεῖ σιμὰ κι' ἄλλα πολλὰ ρηγάτα, πού βοηθοῦνε αὐτεινῆς* (=τῆς Μάλτας) *καὶ ὅλα τ' ἀφεντάτα* Διακρούσ. 77^{6}· *ἐνίκησεν ἐκεῖνο τ' ἀφεντάτο* Τζάνε, Κρ. πόλ. 147^{1}. Βλ. καὶ *ἀποκράτησις* 2, *ἀρχὴ* Α4α, *αὐθεντία* 6, *ἐπαρχία*, *χώρα*.

ἀφέντης καὶ **ἀφεντής** ὁ, βλ. *αὐθέντης*.

ἀφερμάρω, Γεωργηλ., Θαν. 185, Κρ. συμβόλ. 257δίς.

Τὸ ἰταλ. *affermare*.

α) Ἐπιβεβαιώνω: *Ἐγὼ Ζιάνες Κουρίνος εἶμαι κοτέντος εἰς ὅ,τι λέει ἡ παροῦσα γραφὴ καὶ ἀφερμάρω ὅλα τ' ἄνωθε* Κρ. συμβόλ. 257· **β)** διαβεβαιώνω: *βάλθηκα εἰς τουτονὰ νὰ πῶ καὶ νὰ ριμάρω, εἰς τὰ μᾶς ἐσυνέβησαν πασάνα ν' ἀφερμάρω* Γεωργηλ., Θαν. 185. Βλ. καὶ *ἀφυρώνω* 2.

ἀφερμένος, μτχ., βλ. *φέρνω*.

ἀφερμιάζω· *'φερμιάζω*, Ἄνθ. χαρ. 292^{16}.

Ἀπὸ τὸ ἰταλ. *affermare*.

(Μέσ.) ἀποφασίζω: *εἶμαι 'φερμιασμένος νὰ γενῶ διαφεντευτής της* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποκρίνω*, *ἀποφαίνω* Αα, *ἀσφαλίζω* 12δ, *βούλομαι*.

ἀφέρμω, Κρ. συμβόλ. 96.

Ἀπὸ τὸν ἐνεστ. *affermo* τοῦ ἰταλ. *affermare*.

Βεβαιώνω (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδη, Κρ. συμβόλ. ὅ.π.): *ἐγὼ Τζώρτζης Μπαρπαρίγος ἀφέρμω ὅλα τ' ἄνωθεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω* 4β, *ἀφυρώνω* Α2, *μαρτυρῶ*.

ἄφερτος, ἐπίθ.· *ἀνήφερτος*, Κορων., Μπούας 84.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφερτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ τὸν ὑπομείνῃ κανεὶς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Βοᾶ φωνὴν ἀνήφερτον, πού σ' οὐρανὸν παγαίνει καὶ ἄνθρωπος οὐ δύναται ν' ἀκούῃ, νὰ 'πομένῃ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀβάστακτος* Β, *ἀφόρητος* $α^{1}$.

ἀφὲς ὁ, βλ. *αὐθέντης*.

ἄφεσις ἡ, Ἀσσίζ. 47^{14}, 120^{25}, 146^{22}, 295^{24}, Διγ. Ζ 1132, Χρον. Μορ. Η 492· *ἄφησις*, Ριμ. Βελ. 275.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄφεσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄφεσι*).

1) Συγχώρηση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2b καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *νὰ ἔχουν συμπάθιον κι' ἄφεσιν ἀπὸ τὲς ἁμαρτίες τους* Χρον. Μορ. Η 492. Βλ. καὶ *ἀμνηστία*. **2)** Οἰκοσκευή, ἔπιπλα: *ἡ γυναίκα ἐντέχεται νὰ λάβῃ μὲ δίκαιον ὅλην τὴν ἄφεσιν τοῦ οἴκου, τὸ λέγεται μέμπλη* Ἀσσίζ. 146^{22}. Βλ. καὶ *ἀφουσία*, *μέμπλη*, *περιγύρισις*. **3)** Ἐξοπλισμὸς πλοίου: *τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, παρευτὺς ὁποὺ σωθοῦν εἰς λιμένα τῆς σωτηρίας, νὰ ψηφίσουν πρῶτον τὸ καράβιν καὶ τὴν ἄφεσίν του* Ἀσσίζ. 47^{14}. Βλ. καὶ *ἀγγεῖον* Α3δ, *ἁρμάτωμα(ν)* 2α, *ἁρματωμός*, *ἁρματωσία* 1α, *ἁρμάτωσις* 1α.

ἀφετήριον τό, Ψευδο-Σφρ. 424^{15}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφετήριον* (L-S, λ. *ἀφετήριος*).

Πολεμικὴ ἐκσφενδονιστικὴ μηχανὴ (Πβ. L-S, ὅ.π. 1. Γιὰ τὸ πράγμα βλ. Λάμπρ., ΝΕ 5, 1908, 400 σημ. 3 καὶ 405): *τὰ τῶν λίθων ἐκ τῆς πόλεως ἀφετήρια πλείστους τῶν ἐναντίων Ἀγαρηνῶν διέφθειραν* ὅ.π.

ἀφετός, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. IV 5, 192.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄφετος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐγκαταλελειμμένος: *Ἔτσι ἀφετὴ 'μαι ἀπ' ὅλους κ' ἔτσι ξένη* ὅ.π.

ἀφῆ, σύνδ., βλ. ἀφῆς.

ἀφήγημα(ν) τό, Λόγ. παρηγ. L 28, Λόγ. παρηγ. Ο 328, 385, Λίβ. Ρ 2352, 2434, Λίβ. Sc. 1098, 2688, Λίβ. Esc. 2176, 2807, 3480, Λίβ. (Lamb.) N 17, Λίβ. N 1916, 2483, 2495, 2533· *'φήγημα(ν)*, Λίβ. Esc. 921, Λίβ. N 3211.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀφήγημα. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ὅ,τι ἀφηγεῖται κανεὶς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μᾶλλον καὶ τὸ ἀφήγημα καλὸν εἶναι καὶ λέγε μάς το* Λίβ. Esc. 2807. Βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 2β, *ἀπολογή, ἀφήγησις -ση*.

ἀφηγηματικός, ἐπίθ., Λίβ. N 2101.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀφηγηματικός.

Πού σχετίζεται μὲ τὴν ἀφήγηση (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀρκεῖ γὰρ νοῦς ἐρωτικός, ἂν χωριστῇ πρὸς πλάτος, λεπτολογεῖν ὑπόθεσιν ἀφηγηματικήν του* ὅ.π.

ἀφήγησις - ση ἡ, Καλλίμ. 859, Διγ. Z 226, 3760, Χρον. Μορ. H 94, 1201, 1354, Χρον. Μορ. P 3140, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 9¹⁶ (σχόλ.), Λίβ. P 907, 1131, Λίβ. Sc. 1442, Λίβ. Esc. 3472, 3477, 3826, Λίβ. (Lamb.) N 1, 9 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. N 3621, Ἀχιλλ. N 11, 780, Ἰμπ. 4, 37, 664, 872, Θησ. (Foll.) I 3, Ἰμπ. (Legr.) 2· *ἐφήγησις*, Χρον. Μορ. P 1354.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀφήγησις.

Διήγηση, ἐξιστόρηση (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S): *Στίχοι πολὺ ἐρωτικοί, ἀφήγησις Λιβίστρου* Λίβ. (Lamb.) N 1· *Ἄκουσε, ξενοδόχισσα, καὶ τῆς ἀφήγησής μου* Λίβ. Esc. 3477· (βραχυλογ.) (Πβ. ΙΛ, λ. ἀφήγημα 2): *τὴν λαμπράν, τὴν θαυμαστὴν τὴν σύζυγον ἐκείνην, τὴν εἴχασιν ἀφήγησιν στὰ κάστρη καὶ εἰς τὰς χώρας* Ἰμπ. 37. Βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 2β, *ἄκουσμα(ν)* 1, *ἀναφορὰ* 1β, *ἀπολογή, ἀφήγημα(ν), ἀφηγοῦμαι* μτχ.

ἀφήγητος, βλ. Προσθ. Γ' τόμ., λ. ἀναφήγητος.

ἀφηγκρ-, βλ. ἀφουγκρ-.

ἀφηγοῦμαι, Σπαν. B 270, Λόγ. παρηγ. L 15, Καλλίμ. 415, Βέλθ. 320, Χρον. Μορ. H 1, 401, 832, 5243, Χρον. Μορ. P 1200, Διήγ. Βελ. 496, Φλώρ. 947, Λίβ. Sc. 232, 2365, Λίβ. Esc. 877, 2116, 4079, Λίβ. (Lamb.) N 9, 227, Ἰμπ. 8, 727, Χρον. Τόκκων 1166, Θησ. (Foll.) I 21, Πεντ. Γέν. XL 8, Ἔξ. X 2, κ.π.ἀ.· *ἐφηγοῦμαι*, Λίβ. P 483· *ὑφηγοῦμαι*, Σπαν. (Μαυρ.) P 22, Ἑρμον. Ω 40, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 29· *'φηγοῦμαι*, Χρον. Μορ. P 2572, Ἐρωτοπ. 141, Λίβ. Esc. 3097, Θησ. B' [95⁵], Ἀνθ. χαρ. 295¹⁸, Πεντ. Γέν. XXIX 13, XLI 8, κ.ἀ.

Τὸ ἀρχ. ἀφηγοῦμαι. Ὁ τ. ὑφηγοῦμαι ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ ὑφηγοῦμαι ἢ μὲ ἄτοπο ἀρχαϊσμό. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Διηγοῦμαι, ἐξιστορῶ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ πῆς καὶ νὰ ἀφηγηθῇς τὸ ἀποπόθεν εἶσαι* Ἰμπ. 727· *τέτοιαν βουλὴν ἐδώκασιν, ὡσὰν σὲ τὸ ἀφηγοῦμαι* Χρον. Μορ. H 832. Βλ. καὶ *ἀναβάλλω* 3, *ἀναδιδάσκω* β, *ἀναδιηγοῦμαι, ἀναθιβάλλω* Α1β, *ἀναφέρω* Α1β, *ἀνιστορῶ* 1α, β, *ἀπαριθμῶ, ἀπολογοῦμαι* 4, *ἀφηγῶ, διηγοῦμαι, ξεδιηγοῦμαι*.

Τὸ οὐδ. τῆς μτχ. τοῦ ἐνεστ. τὸ ἀφηγούμενο = ἡ ἀφήγηση (Πβ. L-S στὴ λ. II, χωρίο

Ἡροδότου): *Ἐν τούτῳ παύω ἀπεδῶ, θέλω νὰ τὸ σκολάσω τοῦτο τὸ ἀφηγούμενο* Χρον. Μορ. P 1200. Βλ. καὶ *ἀφήγησις-ση*.

ἀφηγῶ, Διγ. (Trapp) Esc. 644, Χρον. Μορ. H 3140, Ἰμπ. (Lambr.) 8, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 24.

Ἀπὸ τὸ ἀφηγοῦμαι.

Διηγοῦμαι: *θέλω νὰ σᾶς ἔχω εἰπεῖ καὶ νὰ σᾶς ἀφηγήσω* Χρον. Μορ. H 3140. Βλ. καὶ *ἀφηγοῦμαι*.

ἀφηκούω, Πεντ. Δευτ. XXX 12,13.

Πλάσμα τοῦ συγγραφέα.

Κάνω κ. ἀκουστὸ σὲ κάπ.: *τίς νὰ ἀνέβη ἐμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ τὴν πάρη ἐμᾶς καὶ νὰ μᾶς ἀφηκούση αὐτήν;* αὐτ. Δευτ. XXX 12.

ἀφηκράζομαι, βλ. ἀφουγκράζομαι.

ἀφηκρίζομαι, Πεντ. Γέν. IV 23, Ἔξ. XV 26, Αἰτωλ., Μῦθ. 94⁶· *ἀφκρίζομαι*, Τρωικὰ 529¹⁵, Ἐρωτοπ. 162, Θρ. Κων/π. 62, Γεωργηλ., Βελ. 141, Παλαμήδ., Βοηθ. 488, Διγ. O 1111.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπακροῶμαι. Γιὰ τὴν ἐτυμολ. βλ. ΙΛ, λ. ἀφακράζομαι. Πβ. Du Cange, Add., λ. ἀφικρώνειν. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.).

1) Ἀκούω προσεκτικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.1α): *ὑμᾶς ὧδε ἐσύναξα, ἵνα μὲ ἀφκρισθῆτε καὶ νὰ μὲ δώσετε βουλὴν εἰς τὸ ζητῶ καὶ θέλω* Γεωργηλ., Βελ. 141. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* III 1α, *ἀκουτίζομαι, ἀκρουμάζομαι* 1, *ἀκρώννομαι* α, *ἀφουκράζομαι* 1α, *ἀφουκροῦμαι* 1, *ἀφτίον-ἀφτί(ν)* 1 φρ. β, *καλογροικῶ*. **2α)** Πείθομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *Τοῦτά 'πενε ὁ ἀμιρὰς κ' ἡ μάννα τοῦ ἐφκρίσθη* Διγ. O 1111· βλ. καὶ *ἀκολουθῶ*. 5, *ἀκρουμαίνομαι, συβάζομαι*· **β)** ἀποδέχομαι (κ.) (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2β): *ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς οὐδὲν ἐγροίκησεν, οὐδὲ ἠφκρίσθη κἂν ποσῶς τὴν παρακάλεσίν τους* Τρωικὰ 529¹⁵. Βλ. καὶ *ἀτσετάρω, ἀτσετιάζω* α¹.

ἀφηκροῦμαι, βλ. ἀφουκροῦμαι.

ἀφηλικιότης ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 10⁵¹ (σχόλ.)· *ἀφηλικότης*, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 12¹¹ (σχόλ.).

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀφήλικος. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (L-S).

Ἡ κατάσταση τοῦ ἀνηλίκου (Ἡ σημασ. ἤδη τὸν 6. αἰ., L-S): *Ταῦτα δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας οὐ προκριματίζει διὰ τὴν ὑπεξουσιότητα ἢ τὴν ἀφηλικιότητα* αὐτ. Δ' 10⁵¹ (σχόλ.).

ἀφήλικος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ' 3⁴⁴ (σχόλ.), Βακτ. ἀρχιερ. 172, 176.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. ἀφήλικος (L-S Suppl.).

Ἀνήλικος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S Suppl.): *Περὶ πουλήσεως εἴδους τοῦ ἀφηλίκου διὰ χρέος τοῦ πατρός του* Βακτ. ἀρχιερ. 176. Βλ. καὶ *ἀφῆλιξ*.

ἀφηλικότης ἡ, βλ. ἀφηλικιότης.

ἀφῆλιξ ὁ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 3¹⁵,¹⁸, 12¹, Β' 2⁹, Γ' 5⁷³, Ε' 12³¹.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀφῆλιξ.

᾿Ανήλικος (῾Η σημασ. σὲ παπυρ., L-S στὴ λ. II): *οἱ δὲ ἀφήλικες ἀποτότε μέχρι τῶν κε' χρόνων εἰσὶ* αὐτ. Α' 12[1]. Βλ. καὶ *ἀφήλικος*.

ἄφημος, ἐπίθ., Θεολ., Τζίρ. 354[10].

᾿Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *φήμη*. ῾Η λ. ἤδη στὸν 5. αἰ. (L-S).

Ποὺ δὲν ἔχει φήμη, ἄδοξος (῾Η σημασ. ἤδη τὸν 5. αἰ., L-S): *ταύτην σοι τὴν δουλικὴν καὶ ἄφημον πρεσβείαν... προαναφέρομεν* ὅ.π.

ἀφῆν, σύνδ., βλ. *ἀπῆς*.

ἀφηνιάζω, Δούκ. 283[2]· *'φηνιάζω,* Πτωχολ. P 222.

Τὸ μτγν. *ἀφηνιάζω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

᾿Εξεγείρομαι, στασιάζω (῾Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ἵνα μὴ ὁ συρφετώδης ὄχλος ἀτακτήσας ἀφηνιάσῃ* Δούκ. 283[2]. Βλ. καὶ *ἀναμίγω* Β1α, *ἀναταράσσομαι* 1, *ἀνταίρω* Β, *ἀνταρτεύω* β, *ἀπιστῶ* 3α, *ἀποστατῶ*, *ἀτακτῶ* 5.

ἀφήνω, Σπαν. Α 190, Σπαν. V Suppl. 175, Σπαν. Ο 62, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 311, Σπαν. (Λάμπρ.) V 249, Λόγ. παρηγ. L 29, Λόγ. παρηγ. Ο 28, Αἰν. ᾆσμ. 72, Προδρ. II Η 49, III 137, 173, 269, Παράφρ. Μανασσ. 307, Καλλίμ. 655, ᾿Ασσίζ. 62[7], 129[3], 172[22], Διγ. (Trapp) Esc. 338, Διγ. Esc. 1780, Διγ. Ζ 997, 1917, 1960, Διγ. Α 3210, Βέλθ. 80, 225, 228, 560, 1086, Πόλ. Τρωάδ. 129, ῾Ερμον. Φ 325, Χρον. Μορ. Η 159, 611, 799, 814, 854, 1482, 2128, Χρον. Μορ. Ρ 1452, ῾Ορισμ. Μαμελ. 97[1], Φλώρ. 1154, 1156, Gesprächb. 22[261], ᾿Απολλών. (Wagn.) 578, 839, ᾿Απολλών. 375, Λίβ. Ρ 549, 2451, Λίβ. Sc. 339, Λίβ. Esc. 640, 716, 763, Λίβ. (Lamb.) Ν 643, Λίβ. Ν 1306, ᾿Αχιλλ. (Haag) L 19, ᾿Αχιλλ. L 985, ᾿Αχιλλ. Ν 63, ᾿Αχιλλ. Ο 34, ᾿Ιμπ. 817, 832, Τζαμπλάκ. 85, Βεν. 6, Ψευδο-Γεωργηλ., ῎Αλ. Κων/π. (Wagn.) 443, Μαχ. 16[5], 38[27], 186[25], 200[30], 248[33], 262[5], 376[25], Σφρ., Χρον, μ. 24[8], Θησ. (Foll.) I 13, Θησ. Πρόλ. 16, Ch. pop. 286, 512, Χούμνου, Π.Δ. VII 2, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[22,80], Γεωργηλ., Βελ. 44, Γαδ. διήγ. 26, Διήγ. ᾿Αλ. V 26, ᾿Αλεξ. 5, Διήγ ῾Αγ. Σοφ. 151[19], Σαχλ., ᾿Αφήγ. 116, Κυπρ. ἐρωτ. 84[8], ῎Εκθ. χρον. 38[11], ᾿Απόκοπ. 526, Πικατ. 297, Συναξ. γυν. 695, Κορων., Μπούας 13, 22, 24 δίς, 25, 29, 30, 31, 32 δίς, 33 δίς, 34δίς, 38, 42, 49 δίς, 51, 52, 53, 60 δίς, 69, 70 δίς, 72, 126, Πένθ. θαν.[2] 88, 93, 102, 120, 275, Πένθ. θαν. (Knös) S 229, Φαλιέρ., ῾Ιστ. Α 455, Φαλιέρ., ῾Ιστ. V 59, Φαλιέρ., Λόγ. 373, Τριβ., Ρὲ (Ζώρ.) 27, Φαλιέρ., Ρίμ. L 107, Βεντράμ., Φιλ. 233, Διήγ. ᾿Αλ. G 273[21], Ψευδο-Σφρ. 208[10], 306[30], Δεφ., Λόγ. 153, Πεντ. Γέν. II 24, XIX 16, XXVIII 15, XLIV 22, Ρίμ. θαν. 12, ᾿Αχέλ. 420, 464, 465, Αἰτωλ., Μῦθ. 16[8], 21[1], 48[4], Θρ. Κύπρ. Μ 126, Χρον. 308, ῾Ιστ. πολιτ. 51[3], Μ. Χρονογρ. 34[14], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402, 461, Δωρ. Μον. (Hopf) 239, Κατζ. Πρόλ. 23, Β' 62, Γ' 322, 427, Δ' 428, Ε' 521, Γύπ. Πρόλ. θεᾶς 89, Πανώρ. Α' 239, 401, Β' 66, Γ' 158, 172, 179, 328, ᾿Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 108, Α' 212, 495, 604, Β' 34, 128, 185, 352, Πιστ. βοσκ. I 1, 61, 129, 193· 4, 51· II 7, 115, Φαλλίδ. 50, Βοσκοπ. 265, Σεβήρ.-Μανολ., ᾿Επιστ. 171, Σταυριν. 120, ᾿Επιστ. ῾Ηγουμ. 175 δίς, Σεβήρ., Διαθ. 190 τρίς, Σουμμ., Ρεμπελ. 181, Διγ. ῎Ανδρ. 367[11], 373[12], ᾿Ερωτόκρ. Α' 336, 790, 827, 845, 862, 1103, 1212, 1257, 1561, 1590, 1696, 1750, 1877, 2027, Β' 468, 594, 940, 1467, 1940, 1963, Γ' 1749, Δ' 240, 1648, 1956, Θυσ.[2] 62, 188, 444, Παρθεν., Γράμμ. 227, Στάθ. Α' 135, Β' 82, 205, Συναδ., Χρον. 70, Βακτ. ἀρχιερ. 137, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [105, 157], Λίμπον. 83, 152, Φορτουν. Α' 139, Β' 400, Γ' 166, 230,337, Ζήν. Β' 251,Γ'152, Δ' 229, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 12, Λεηλ. Παροικ. 530, Διγ. Ο 259, 958, 1831, Τζάνε, Κρ. πόλ. 145[5], 158[14], 162[10], 163[25], 176[2], 178[21], 181[16], 185[4], 187[8], 193[16], 194[21], 196[1], 199[6,24], 201[17], 202[13], 203[26], 210[4], 211[8], 229[8], 232[3,8], 233[18], 235[16], 236[22], 253[18], 267[2], 281[30], 308[23],

311[1], 451[2], 544[18], Διακρούσ. 102[26], 105[27], Εὐγ. ᾿Ιωαννουλ., ᾿Επιστ. 96[17], κ.π.ἀ.· *ἀφήννω,* Μαχ. 482[21], 648[9], 652[27], Κυπρ. ἐρωτ. 75[35,36], 107[29]· *'φήννω,* Κυπρ. ἐρωτ. 118[29], 142[12], 150[26]· *'φήνω,* ᾿Αλεξ. 2857, ᾿Ερωτόκρ. Α' 1026, Στάθ. Α' 91, Φορτουν. Β' 79, Ζήν. Β' 376, Τζάνε, Κρ. πόλ. 363[6]· ἀόρ. *ἐφῆκα,* ᾿Ασσίζ. 139[11], Φλώρ. 1536, ᾿Ερωτοπ. 370, ᾿Απολλών. 506, Λίβ. Esc. 743, Λίβ. Ν 688, 2822, ᾿Αχιλλ. (Haag) L 40, 46, 997, ᾿Αχιλλ. L 533, ᾿Αχιλλ. Ο 548, Μαχ. 62[1], 134[4], 304[21], 552[3], Ch. pop. 22, 48, Γεωργηλ., Θαν. 451, Βουστρ. 441, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 414, 417, 443, 446, 449, Μορεζίν., Λόγ. 468, 470, ᾿Ερωτόκρ. Α' 534, Γ' 511, Διήγ. ὡραιότ. 132, Φορτουν. Πρόλ. 119, Τζάνε, Κρ. πόλ. 339[4], 561[7]· μτχ. *ἀφησμένος,* Παλαμήδ., Βοηβ. 1218.

᾿Απὸ τὸ ἀρχ. *ἀφίημι*. Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 288. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφίνω*).

1α) ᾿Αφήνω (κ.) (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἀφήνουν τὰ κοντάρια τους καὶ πιάνουν τὰ σπαθιά τους* Διγ. Ο 259· *ἀπὸ τὴν τρομάρα τους τ' ἄρματά τους ἀφῆκαν* Κορων., Μπούας 126· βλ. καὶ *ἀπολύω* Α1α, *ἀφίω, ἀχαμνῶ* 2α, *ἐξαφήνω*· **β**) τοποθετῶ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *στεφάνι στὰ χρυσὰ μαλλιὰ ὁλόχρυσο τ' ἀφήνου* ᾿Ερωτόκρ. Δ' 1956· βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Β 3α, *ἀκουμπῶ* Β, *ἀνακουμπίζω* Α, *ἀπηθώνω* α, *ἀποθέτω* 1, *ἀποσταίνω* 1, *ἀποτίθεμαι, ἁρμαθιάζω, βάνω*· **γ**) ἀφήνω κατὰ μέρος, ἐγκαταλείπω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1δ): *παρέλαβέ μας ἡ χαρά, ἀφῆκε μας ἡ λύπη* Λίβ. Esc. 763· *μ' ἀφῆτε την κ' ἔχει καιρὸ νὰ δέρνεται, νὰ κλαίῃ* ᾿Ερωτόκρ. Δ' 240· *τ' ἄλογά ντου 'πόλυκε καὶ τὰ γεράκι' ἀφήνει* ᾿Ερωτόκρ. Γ' 1749· *οὐδὲ ποσῶς σ' ἀφήνει ἡ θύμησή μου* Ch. pop. 286· *ἄφησαν τὰ σπίτια τους, περβόλια καὶ τόπους* Διακρούσ. 105[27]· **δ**) ἐπιτρέπω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1β): *ἂν τὸ μάθ' ὁ πατέρας μου, οὐδὲν μὲ θέλει ἀφήσει νὰ ἐξέβω εἰς ἀναγύρευσιν ὡραίας τῆς Μαργαρώνας* ᾿Ιμπ. 832· (προκ. γιὰ ἀρχηγὸ) καθιστῶ κάπ. ἀρχηγό: *Καπετάνιον καθολικὸν εἰς ὅλους τὸν ἀφῆκε* Κορων., Μπούας 30· (προκ. γιὰ χρέος) διαγράφω (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 9): *ἀφήνει τους τὸ τέλος καὶ τὸ χρέος τους* ᾿Απολλών. (Wagn.) 839· (προκ. γιὰ ἁμαρτίες) συγχωρῶ: *Πάγαινε, τὲς ἁμαρτιές σου ἀφήνω* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1[22]. Βλ. καὶ *ἀπαιτῶ* 3, *δίδω*. **2α**) ᾿Εγκαταλείπω, «παρατῶ» (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1δ): *...πὀκόμπωσες καὶ φίλησες καὶ ὕστερα μ' ἐφῆκες* Ch. pop. 48· **β**) ἀπαρνοῦμαι: *...δι' ἧς τὴν πίστιν ἄφηκες, δι' ἧς καὶ τὴν πατρίδα* Διγ. Ζ 997. Βλ. καὶ *ἀρνοῦμαι* 4α, *ἀρνῶ* 1. **3α**) Παραδίδω στὴν ἐξουσία ἄλλου (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1γ): *οἱ σύβασες ἃ θὰ γραφτοῦν, τὴ χώρα νὰ τ' ἀφήσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 544[18]· βλ. καὶ *ἀναπαραδίδω*· **β**) ἀφήνω στὴ δικαιοδοσία κάπ.: *δὲν κατέχοντας πὼς ζυγώνουσι τὰ φουσάτα τως, ἐλόγιαζαν πὼς ἐφύγασι καὶ ἐφήκασίν τως τὴν χώραν* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402. 4) Κληροδοτῶ (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 6): *εἰς τὸ θάνατό του μᾶς ἄφηκε γιὰ ψυχικὸ τὸ πράμα τὸ δικό του* Κατζ. Δ' 428· βλ. καὶ *ἀπαριάζω* 2, *ἀπαφήνω* 4, *ἀποδίδω* 2β, *ἀποθέτω* 2· Φρ. *ἀφήνω τιμὴν* = τιμῶμαι: *Ν' ἀφήσουν ἔπειτα τιμήν, πάντες νὰ τοὺς δοξάζουν* Κορων., Μπούας 72· *ἀφήνω ὄνομα ἢ φήμη* = φημίζομαι (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1γ): *ἀνὲν καὶ ἀποκτήσῃ τοῦ ᾿Αλεξάνδρου τὸν στρατόν, κάλλι' ὄνομα ν' ἀφήσῃ* Κορων., Μπούας 31· *ἠγάπα τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην* (παραλ. 1 στ.), *μὲ τὲς ὁποῖες ἀφήνουσι φήμην εἰς κάθε τόπον* Λίμπον. 152· *ἀφήνω ἀγάπην* = ἀφήνω ἀγαθὲς ἀναμνήσεις: *ἀγάπην ἄφηνε παντοῦ, μὴ σὲ ἀκλουθήσῃ φθόνος* Φλώρ. 1156. **5**) Παραλείπω κ. (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1ϛ): *ἀφήνω, παρατρέχω τα, σιγοπατῶ τὰ τότε* Λίβ. Sc. 2708· *τὰ ἀναγκαῖα σύντυχε, τὰ δ' ἄκαιρα ἀφῆσε* Κορων., Μπούας 34. Βλ. καὶ *ἀργῶ* Α3. **6**) Παύω, σταματῶ: *᾿Ενταῦθα γὰρ ἀφήνω ἐδῶ νὰ γράφω καὶ νὰ λέγω διὰ ἐκεῖνον τὸν μισὶρ Ντζεφρὲ* Χρον. Μορ. Η 2128· *ἐσοὺ βιγλῶντα ἀφήννεις νὰ θρηνίζῃς κ' ἐγὼ ποτὲ ἀφήννω νὰ βακρύζω* Κυπρ. ἐρωτ. 75[36]· βλ. καὶ *ἀνακόπτω* 1, *ἀναπαύω* Α2, *ἀναχαιτίζω, ἀποβγάζω, ἀποδημῶ* 2, *ἀποκόπτω* 5α, *παύω, σχολάζω*. Φρ. *ἀφήνω ἔπαινον* = ἐπαινοῦμαι: *ἔπαινον αἰώνιον στὸν κόσμον γιὰ ν' ἀφήσουν* Κορων., Μπούας 70·

ἀφήνω φωνὴν = φωνάζω: *στάθη στὸ σπίτι ἄντικρυς, μεγάλην φωνὴν ἀφῆκεν* Διγ. Z 1960· *ἀφήνω ζωὴν* = πεθαίνω: *Ἢ νὰ πάρω τοὺς τόπους μου ἢ τὴν ζωὴν ν' ἀφήσω* Κορων., Μπούας 42· *ἀφήνω γειά, ὑγείαν ἢ πολλὴ ζωὴ* = ἀποχαιρετῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1γ): *γειὰ σᾶς ἀφήνω δάση* Πιστ. βοσκ. Ι 1, 61: *Τότες ἀποχαιρετισμὸν ὁ ἀμιρὰς τῶς δίνει, ὅσοι τὸν ἐσυνόδευσαν ὑγείαν τῶς ἀφήνει* Διγ. Ο 958· *ἀφήνω σας πολλὴ ζωή, γιατὶ θωρῶ στὴ βρύση ἐσίμωσε ὁ Γύπαρης* Γύπ. Πρόλ. θεᾶς 89· *ἀφήνω νυχτιὰ καλὴ* = λέω καληνύχτα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1γ): *ἀπῆτις δὲ σηκώνεστε νὰ 'ρθῆτε, ἀφήνομέ σας νυχτιὰ καλὴ* Κατζ. Ε' 521.

ἀφῆς, σύνδ., βλ. *ἀπῆς*.

ἄφησις ἡ, βλ. *ἄφεσις*.

ἀφησμὸς ὁ, Πεντ. Ἐξ. XXIII 5.

Ἀπὸ τὸ *ἀφήνω*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἄφισμα*.

Τὸ νὰ ἀφήνῃ, νὰ ἐγκαταλείπῃ κανεὶς (κ.) (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *ὅτι νὰ ἰδῇς γαδούρι τοῦ μισούντα σου σταλίζει κατωθιὸ τὸ γομάρι του καὶ νὰ πάψῃς ἀπὸ νὰ ἀπαφήσῃς αὐτουνοῦ· ἀφησμὸ νὰ ἀπαφήσῃς μετὰ αὐτὸν* ὅ.π.

ἀφῆτις, σύνδ., βλ. *ἀπῆτις*.

ἀφητός, ἐπίθ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 436.

Ἀπὸ τὸ *ἀφήνω* (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀφητέ*).

Ποὺ παραλείπεται: *νὰ τοῦ κάμουσι τὰ ἰατρικὰ ἀποὺ ἐφέρασι καὶ δὲν τοῦ ἐκάμασι, διότις τίποτας δυνατὸν ἰατρεῖον ἔχουσι ἀφητὸν* ὅ.π.

ἄφθα ἡ, Ἱερακοσ. $432^{18,19,28}$, 433^{22}.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκρ.· πβ. καὶ τὸ σημερ. *ἄφτρα* (ΙΛ).

Ἐξάνθημα ἢ μικρὸ καὶ ἐπιφανειακὸ ἕλκος στὸ στόμα (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκρ., L-S στὴ λ. Α· πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1): *Τὰς ἄφθας τρῖβε πρῶτον ὄξει ἕως οὗ καθαρισθῶσιν* αὐτ. 433^{22}.

ἀφθαλμὸς ὁ, βλ. *ὀφθαλμός*.

ἀφθαρσία ἡ, Φυσιολ. (Legr.) 97, 1066, Φυσιολ. Β 4^{17}, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 2144.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφθαρσία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἔλλειψη φθορᾶς, ἀθανασία, αἰωνιότητα (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. II B,C): *γυμνώσου τῆς παρακοῆς, ἐνδύσου ἀφθαρσίαν* Φυσιολ. (Legr.) 1066· *ἐβλάστησε βοτάνη τὸ βάλσαμον τὸ πάντιμον καὶ μυρίπνοον πάνυ, ᾧπερ κέχρηνται βασιλεῖς, ῥῆγες καὶ πατριάρχαι (εἰς ἀφθαρσίαν καὶ χρισμὸν)* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 2144· *βάπτισμα, χάρισμα ἀφθαρσίας* Φυσιολ. Β 4^{17}. Βλ. καὶ *αἰών(ας)*.

ἀφθαρτίζω, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 546.

Τὸ μτγν. *ἀφθαρτίζω* (Lampe, Lex.).

Κάνω (κάπ.) ἄφθαρτο, ἀθάνατο (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex.): *εἰ βούλει μετὰ τῆς ψυχῆς τὸ δέμας ἀφθαρτίσαι* ὅ.π.

ἀφθαρτοδοκήτης ὁ, Μανασσ., Χρον. 3266.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφθαρτος* καὶ τὸ *δοκῶ*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. αἰ. (Lampe, Lex.).

Αἱρετικὸς ποὺ πρεσβεύει τὴ φυσικὴ ἀφθαρσία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάσταση (Βλ. Lampe, Lex., λ. *ἀφθαρτοδοκῆται*): *τῇ τῶν ἀφθαρτοδοκητῶν ἑάλω δυσσεβείᾳ* ὅ.π.

ἄφθαρτος, ἐπίθ., Στ. Ἀδὰμ 8, Πωρικ. Ρ 106^{23}, Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{6}, Νεκρ. βασιλ. 124, Κορων., Μπούας 78, 123, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 93.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ποὺ δὲ φθείρεται (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *Ἐκ τοῦ Ἡφαίστου τ' ἅρματα τὰ ἄφθαρτα ντυμένος* Κορων., Μπούας 123. **2**) Ἀκατάλυτος, αἰώνιος (Ἡ σημασ. στὸν Ἀριστ., L-S στὴ λ. II2): *Ἐγὼ μὲν ἄφθαρτος Θεός, σὺ δὲ φθαρτὸς τυγχάνεις* Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 93. Βλ. καὶ *ἀδιάδοχος, ἀκατάλυτος, ἄλυτος* 2, *ἀμάραντος* 2, *ἀτελεύτητος* α.

ἀφθὶν τό, βλ. *ἀφτίον* καὶ *ἀφτί(ν)*.

ἀφθονία ἡ, Προδρ. II G 81, Μανασσ., Χρον. 1618, Δούκ. 191^{7}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφθονία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πλῆθος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. II καὶ σήμ., ΙΛ): *δεδωκὼς χρημάτων ἀφθονία* Μανασσ., Χρον. 1618.

ἀφθονόχυτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6264.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφθονος* καὶ τὸ *χύνω*.

Ποὺ χύνεται ἄφθονα: *ἐκένου γὰρ τῶν δωρεῶν ἀφθονοχύτους χύσεις* ὅ.π.

ἀφθονωτάτως, ἐπίρρ., Εὐγεν., Δρόσ. Ϛ' 189.

Ἀπὸ τὸν ὑπερθ. τοῦ ἐπιρρ. *ἀφθόνως*.

Ἀφθονώτατα: *ἴσχυσεν ἐλθεῖν εἴς τι χωρίον μόλις τῶν πρὸς τὸ βιοῦν ἀφθονωτάτως ἔχον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλύπητα* 2, *ἄμετρα*.

ἄφθορος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 4^{79}, Θρ. Θεοτ. 114.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄφθορος*.

1) Ἀδιάφθορος, ἁγνὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I): *ἄσπιλε, παναμώμητε, ἄφθορε Παναγία* Θρ. Θεοτ. 114. Βλ. καὶ *ἀμάλακτος* 3, *ἀμόλυντος, ἄχραντος*. **2**) Ἀπείραχτος, ποὺ δὲν καταστρέφεται (ἀπὸ κ.): *οὕτω γὰρ ἄφθορος διαμένει ὁ ἐπίκοινος τοῖχος* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 4^{79}. Βλ. καὶ *ἀσάλευτος* 4, *ἄτρωτος* 1.

ἀφιάζω· *ἀφιάζοντα*, Θησ. (Marshall) BZ 30, 1929/30, 136, ἐσφαλμ. ἀνάγν. ἀντὶ *δειλιάζοντα* (βλ. Θησ. Β' [96^{7}].

ἀφιβολὴ ἡ, βλ. *ἀθιβολή*.

ἀφίβολον τό, βλ. *ἀμφίβολον*.

ἀφιδαρεύ(γ)ομαι, Κατζ. Γ' 13, Μανωλ., Ἐπιστ. 173, Φορτουν. Δ' 50.

Ἀπὸ τὸ *ἀφιδάρομαι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Βλ. Παπαγρηγοράκι, Ξέν. λέξ. 25 καὶ Παγκ., Ἰδίωμ. Κρ. Β' 193).

Ἐμπιστεύομαι (σὲ κάπ. κ.): *Τραντάξι μέτρησε σωστὰ κι' ἀφιδαρέψου μού τα, γιατὶ σοῦ κάνω τὴ δουλειά, σοῦ τάσσω μετὰ τοῦτα* Κατζ. Γ' 13. Βλ. καὶ *ἀφιδάρομαι*.

ἀφιδάρομαι, Κατζ. Γ' 16· ἀόρ. *ἀφιδαρίστην* ἢ *ἀφιδαρίστηκα*, Κάτης 10, Κατζ. Β' 76,

'Από τὸ ἰταλ. *affidare.*

α) 'Εμπιστεύομαι (κ. σὲ κάπ.): *ἀμὴ καὶ τὴ ζωή μου στὰ χέρια σου ἀφιδάρουμου* Κατζ. Γ' 16· βλ. καὶ *ἀνάθομαι, ἀνατίθημι* Β, *ἀπηθώνω* β, *ἀποθαρρῶ* 2β, *ἀφιδαρεύ(γ)ομαι, παραδίδω, πιστεύω*· **β**) ἐμπιστεύομαι τὸν ἑαυτό μου (σὲ κάπ.): *Βλέπε, μὴν ἀφιδαριστῇς σ' ἐμένα. Ξεσπαθώνω* Κατζ. Β' 76.

ἀφίδι τό, βλ. *φίδι.*

ἀφιδώνω· *ἀφιδώσουν,* Προδρ. I 149, ἐσφαλμ. γρ. ἀπὸ τυπογρ. λάθος ἀντὶ *ἀψιδώσουν.* Βλ. Hesseling - Pernot (Προδρ. σ. 127). Βλ. *ἀψιδώνω.*

ἀφιέζω, βλ. *ἀμφιέζω.*

ἀφιερολογῶ, 'Ασσίζ. $291^{25,27}$, 292^{6}.

'Από τὸ *ἀφιερῶ* καὶ τὸ *-λογῶ.*

'Αφιερώνω: *'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κοσμικὸς... ἰδῇ ὅτι ἀγοράζει... ἀποὺ καμμίας γυναίκας κανένα πράγμαν τῆς ἐκκλησίας ἀφιερολογημένον...* αὐτ. 291^{25}.

ἀφιερῶ, 'Ιστ. πολιτ. 21^{8}, $59^{11,13}$.

Τὸ μτγν. *ἀφιερόω.* 'Ο μέσ. τ. ἀρχ.

1) 'Αφιερώνω (κ.) στὸ Θεὸ ἢ στὴν ἐκκλησία (ὡς ἀφιέρωμα) ('Η σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ἀφιερωμένα ἱερὰ σκεύη* αὐτ. 59^{13}. Βλ. καὶ *ἁγιάζω* 2, *ἀφιῶ, ἀφοσιῶ* Β2. **2**) (Μέσ.) ἀφιερώνομαι (στὸ Θεό)· ζῶ ἀσκητικὴ ζωὴ (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 2 καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): *γυναῖκας Θεῷ ἀφιερωμένας* αὐτ. 21^{8}.

ἀφιερώνω, (I), 'Ασσίζ. 44^{9}, Λίβ. Sc. 755, Λίβ. N 1648, Αἰτωλ., Μῦθ. 2^{24}, Παλαμήδ., Βοηβ. 748, 1334, 'Ιστ. Βλαχ. 2175, Συναδ., Χρον. 51, Βακτ. ἀρχιερ. 136 δίς, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1156], Λίμπον. 'Αφ. 59, Τζάνε, Κρ. πόλ. 135^{13}.

Τὸ ἀρχ. *ἀφιερῶ.* 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Προσφέρω κ. στὴν ἐκκλησία ἢ στὸ Θεὸ ὡς ἀφιέρωμα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *περὶ ἀφιερωμένων πραγμάτων εἰς τὴν ἐκκλησίαν* Βακτ. ἀρχιερ. 136· *μιὰ ντουφεκιὰ τοῦ βάρεσεν.., ...ἀποτελειώνει καὶ τὴν ψυχήν του τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ ἀφιερώνει* Παλαμήδ., Βοηβ. 1334· **β**) (προκ. γιὰ ποίημα, στίχους, κλπ.) προσφέρω σὲ ἔνδειξη τιμῆς: *σοῦ ἀφιερώνω λεπτότατόν μου ποίημα μὲ τῆς καρδιᾶς τὸν πόνο* Λίμπον. 'Αφ. 59. **2**) Χαρίζω: *τὸ δακτυλίδιν ...τὸ ἀφιέρωσεν ἡ ἀγάπη σου εἰς ἐμέναν* Λίβ. N 1648. Βλ. καὶ *ἀντιχαρίζομαι* β, *ἀποχαρίζομαι, δίδω, κανισκεύω.*

ἀφιερώνω, (II), βλ. *ἀφυρώνω* (τυπολ.).

ἀφιέρωσις ἡ, Σιγιλλ. Κωνστ. Μακρ. 31, Φλώρ. 795.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφιέρωσις.* 'Η λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφιέρωση*).

1) Τὸ νὰ ἀφιερώνῃ κανεὶς (κ.) σὲ ἐκκλησία, μονή, κλπ. ('Η σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *βασιλικὴν μονὴν... ἔχουσαν ἐντὸς τ(ῆς) θεοσώστου πόλ(εως) Βερροί(ας) [ἐξ ἀφι]ερώσ(εως) σκουτ(ε)ρ(ίου) τοῦ Σαραντηνοῦ* Σιγιλλ. Κωνστ. Μακρ. 31. **2**) 'Αφοσίωση (Βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 3): *εὑρίσκει δυὸ φουδοῦλες* (παραλ. 3 στ.) *εὐγενικὲς ἀπὸ γενεάν, ἦσαν διὰ πανδρείαν εἰς πᾶσαν ἀφιέρωσιν διὰ λόγου τοῦ Φλωρίου* Φλώρ. 795. Βλ. καὶ *ἀγάπησις* 2, *ἀσχόλησις* 1,2.

ἀφιερωτήριος, ἐπίθ., Σημ. Δωρ. Τζυκ. 42.

'Από τὸ *ἀφιερῶ* καὶ τὴν κατάλ. *-τήριος.*

Ποὺ ἔχει σχέση μὲ ἀφιέρωση, ποὺ ἀναφέρεται σὲ ἀφιέρωση: *ἅπαντα σχεδὸν τὰ προσόντα ἐκείνῳ* (ἐνν. *τῷ μοναστηρίῳ*) *ἀφιέρωσέ τε καὶ προσεκύρωσε δι' οἰκείου ἀφιερωτηρίου καὶ ἐπιτελευτίου γράμματος* ὅ.π.

ἀφιλάνθρωπος, ἐπίθ., Καλλίμ. 502.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀφιλάνθρωπος.*

'Απάνθρωπος ('Η σημασ. μτγν., L-S): *ὁ δράκων ἦλθεν, ἔφθασεν ἀφιλανθρώπῳ γνώμῃ* ὅ.π.

ἀφιλογὴ ἡ, βλ. *ἀθιλογή.*

ἀφιλονείκως, ἐπίρρ., Θεολ., Τζίρ. 358^{5}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀφιλονείκως* (L-S, λ. *ἀφιλόνεικος*).

Εἰρηνικὰ (Πβ. L-S, ὅ.π.): *ἡμῖν δὲ τοῖς λαχοῦσιν ὑμῶν προστατεῖν τὴν προσήκουσαν τιμὴν ἀπονέμοντες ἀφιλονείκως καὶ ἀνερεθίστως τὰ βουλητὰ ἐκζητοῦντες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγαπημένα* 2.

ἀφιλοπροσώπως, ἐπίρρ., Μανούσ., 'Ανέκδ. πατρ. γράμμ. 59.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀφιλοπρόσωπος* (βλ. ΙΛ).

'Αμερόληπτα: *'Αλλὰ καὶ ὅσοι γινώσκουσι τοὺς λαβόντας τῆς προδηλωθείσης Μαριέτας ἄσπρα καὶ ροῦχα..., ἐὰν μὴ ὁμολογήσωσι καὶ μαρτυρήσωσιν ἀφιλοπροσώπως,... ἀφωρισμένοι ἔστωσαν* ὅ.π.

ἄφιλος, Μανασσ., Χρον. 6230, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄφυλλος.*

ἀφίμωτος, ἐπίθ., Προδρ., Σεβ. 9.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φιμώνω.* 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲ φιμώνεται (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 1): *Καὶ τοῦ πυρὸς φιμώσαντα τὰς ἀφιμώτους γνάθους* ὅ.π.

ἀφιόνιον τό, 'Ορνεοσ. 580^{17}.

'Από τὸ τουρκ. *afyon* ⟨μτγν. ἑλλ. *ὄπιον* (Βλ. Maidhof, Glotta 10, 1920, 8 καὶ Χατζ., Ξέν. στοιχ. 123, λ. *ἀφκιόνιν*). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφιόνιν*).

Ὄπιο ('Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *'Αφιόνιον κοκκία τρία μετὰ κρέατος διδόμενον ὠφελεῖ* ὅ.π.

ἀφίορκος, ἐπίθ., βλ. *ἐπίορκος.*

ἀφιορκῶ, βλ. *ἐπιορκῶ.*

ἀφίστημι, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 4^{32}.

Τὸ ἀρχ. *ἀφίστημι.*

(Μέσ.) (νομ.) παραιτοῦμαι (Πβ. L-S στὴ λ. B1, χωρίο Δημοσθ.): *'Ο τῆς κατηγορίας χωρὶς ἀπολύσεως ἀφιστάμενος τιμωρεῖται* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναμένω* 3.

ἀφιστῶ, 'Αρμεν., 'Εξάβ. Β' $4^{13,14,15,16}$.

Τὸ μτγν. *ἀφιστάω* (βλ. L-S, λ. *ἀφιστάνω*).

Κρατῶ μακριὰ κ., ἀφήνω σὲ ἀπόσταση κ. (Πβ. L-S, λ. *ἀφίστημι* A1): *Χρὴ τὸν ἐπιχειροῦντα κτίζειν ἰδιωτικὸν βαλανεῖον ἀφιστᾶν τοῦ γείτονος τὰς καμίνους, ...τοῦ γείτονος ἔχοντος δευτέραν ἢ τρίτην θέσιν καὶ θυρίδας ἀποβλεπούσας εἰς τὸ αὐτὸ βαλανεῖον* ὅ.π.

ἀφιτσιάλης ὁ, βλ. *ὀφικιάλιος*.

ἀφίω, Φυσιολ. X 1$^{2-3,6}$, LVIIII^{6}· *ἀφιῶ,* ἔγγρ. 13. αἰ. (ΝΕ 7, 1910, 36).

Ἡ λ. σὲ παπυρ. (Preisigke - Kiessling, λ. *ἀφίημι*).

1) Ἀφήνω, ἐγκαταλείπω: *ἕκαστον γένος ἀνίπταται πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς καὶ μόνον ἄφρονα ἀφίουσιν αὐτὸν* (ἐνν. *τὸν πέρδικα*) Φυσιολ. X 1^{6}. **2**) Ἀφιερώνω κ. (σὲ ἐκκλησία ἢ μοναστήρι): *δίδω καὶ ἀφιῶ καὶ ἀπεχαρίζομαι τῇ ἁγίᾳ μονῇ ταύτῃ ἅπερ ἐκ τῶν ἰδίων κόπων... οἰκοδόμησα* ἔγγρ. 13. αἰ. Βλ. καὶ *ἀφιερῶ* 1.

ἀφκρ-, βλ. *ἀφουκρ.-*

ἄφκρασις ἡ, βλ. *ἀφούκρασις*.

ἀφκράτης ὁ, Φυσιολ. (Legr.) XVIII, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ναυκράτης* (βλ. Στεφανίδ., Ἀθ. 35, 1923, 229).

ἀφκρίζομαι, βλ. *ἀφηκρίζομαι*.

ἄφλεκτος, ἐπίθ., Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 395, Ἀποκ. Θεοτ. (Pern.) 254.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφλεκτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲ φλέγεται (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S· καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *καὶ ἦλθε κ' εὐαγγέλισε Μαρίαν τὴν ἁγίαν* (παραλ. 2 στ.), *τὸ ὄρος τὸ πανάγιον, τὴν ἄφλεκτον τὴν βάτον* (ἔκδ. *βάσιν*· διορθώσ.) Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 395.

ἀφν-, βλ. *αἰφν-*.

ἄφνου, ἐπίρρ., Ἀπολλών. 526, Κυπρ. ἐρωτ. 154^{9}

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἄφνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ξαφνικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἄφνου γὰρ ἀπέθανεν ἡ παῖς χωρὶς ἀσθένειαν* Ἀπολλών. 526. Βλ. καὶ *αἰφνίδια, αἰφνιδῶς, ἀπροόπτως* 1, *ξαφνίδια, ξάφνου*.

ἀφό, σύνδ., βλ. *ἀφόν*.

ἄφοβα, ἐπίρρ., Λόγ. παρηγ. O 260, Λίβ. Sc. 1866, Πικατ. 179, Σκλάβ. 256, Τριβ., Ρὲ 19, Ἀχέλ. Πρόλ. 13· 2075, Πιστ. βοσκ. III 3, 16, Παλαμήδ., Βοηβ. 153, Διγ. Ἄνδρ. 318^{32}, 368^{11}, 401^{1}, Ἐρωτόκρ. Β' 1147, Γ' 432, 1027, Δ' 528, Νομοκ. 388^{18}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [551], Γ' [1199], Φορτουν. Ἰντ. γ' 150, Ζήν. Δ' 48, Τζάνε, Κρ. πόλ. 162^{5}, 185^{22}, 348^{22}, 371^{8}, 426^{1}, 458^{11}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 72· *ἀνέφοβα,* Φορτουν. Ἀφ. 15, 50.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφοβος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Χωρὶς φόβο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ὅταν μὲ ἴδῃς ἐπέρασα, στέκομαι εἰς τὴν στερέαν* (κριτ. ὑπ.), *τότε κ' ἐσὺ τὴν θάλασσαν ἄφοβα νὰ τὴν ἔμπῃς* Λίβ. Sc. 1866· *ἄφοβα μοῦ σιμώσετε καὶ ἁπλὰ ἐλᾶτε ὀμπρός μου* Σκλάβ. 256· βλ. καὶ *ἀφόβητα*· **β**) μὲ θάρρος, μὲ τόλμη: *Πλιὰ δυνατὸς ἐγίνηκε καὶ πλιὰ ἄφοβα μαλώνει* Ἐρωτόκρ. Β' 1147· *ἄφοβα μίλιε τοῦ ῥηγός, μ' ὅλον ὁποὺ μανίζει* Ἐρωτόκρ. Δ' 528. Βλ. καὶ *ἀπότολμα* 2, *ἀτσίπωτα* α. **2**) Χωρὶς συστολή, σεβασμό: *παγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ τὲς βλέπουσιν οἱ ἄνδρες ὡς ὡραῖες καὶ δὲν ἀκροάζονται τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησίας μὲ εὐλάβειαν,*

ἀλλὰ στέκονται ἄφοβα καὶ συντυχαίνουν λόγια ἀνωφελῆ Νομοκ. 388^{18}. Βλ. καὶ *ἀδιάντροπα, ἀδιαντρόπως*.

ἀφόβητα, ἐπίρρ., Κορων., Μπούας 42.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀφόβητος*.

Χωρὶς φόβο: *Τριακόσια ἦταν* (ἐνν. τὰ ἄλογα) *τὸν ἀριθμὸν καὶ ἅπαντα διαλεμένα, ἀφόβητα στὸν πόλεμον νὰ μπαίνουν μαθημένα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδείλιαστα, ἀδειλιάστως, ἀτρόμως, ἄφοβα*.

ἀφοβία ἡ, Χρον. Μορ. Η 9229, Εἰς Θεοτ. 81, Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 15, Παλαμήδ., Βοηβ. 24, Διγ. O 682, 2246, 2620, 2762, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 91^{3}· *ἀφοβιά,* Φλώρ. 1733, Λεηλ. Παροικ. 479, Διγ. O 276, 1428, 1660, 1944.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφοβία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἔλλειψη φόβου, σιγουριὰ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ): *μόνο ἀγάπην, ἂν μπορῇς, κάμε μ' αὐτὸν γιὰ νά 'χῃς ἀνάπαψην καὶ ἀφοβιὰ εἰς ὅποιον τόπον λάχῃς* Διγ. O 276· **β**) τόλμη: *Σπαθὶ στὴ μέσ' ἐζώστηκεν, στὸ χέρι του κοντάρι, μὲ ἀφοβιὰ ἐπήγαινε σὰν πού 'τον παλληκάρι* Διγ. O 1428· *Ὁ Διγενὴς δὲ πάλι τὸ ἄλογο τὸ χόρευεν μὲ ἀφοβιὰ μεγάλη* Διγ. O 1660. Βλ. καὶ *θάρρος*. **2**) Ἔλλειψη φόβου, σεβασμοῦ (ἀπέναντι στὸ Θεὸ) (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀφοβία γεννάει πολλὰ παιδία... κουτσὰ καὶ παράνομα καὶ πολέμια τῆς ἀληθείας* Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 91^{3}· Λεηλ. Παροικ. 479.

ἄφοβος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 9100, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 48, Διήγ. Βελ. 176, Λίβ. Sc. 1854, Λίβ. Esc. 3013, 3022, Λίβ. N 2694, Παρασπ., Βάρν. C 205, Ριμ. Βελ. 274, Φαλιέρ., Ἱστ. V 384, Ἀχέλ. 2137, Ἐρωτόκρ. Ε' 1021, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1313].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφοβος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ δὲ φοβᾶται (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *στεκότουν ἄφοβος στὸν πόνον τοῦ κακοῦ της κ' εἰς αὐτο δὲν ἐδείλιαζε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1313]· βλ. καὶ *ἄτρομος*· **β**) ποὺ δὲν ἔχει λόγο νὰ ἀνησυχῇ, ἐξασφαλισμένος: *οἱ τοιοῦτοι εὐγενεῖς ἄνδρες... διαφυλαττόμενοι... ἀκαταδυνάστευτοι καὶ ἄφοβοι ἀπό τε τῆς βασιλείας μου, τῶν ἀρχόντων καὶ κεφαλάδων μου* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 48· **γ**) ποὺ δὲ διστάζει: *ἔμβα καὶ ἐσὺ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔλα ὅπου μὲ βλέπεις, ἄφοβος, ἀνεγνοίαστος, δίχα τινὸς ἀνάγκης* Λίβ. Esc. 3013. **2**) Ποὺ δὲν ἐγκλείει φόβο (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἔλα κ' ἐδόθη ἡ ὀρδινιὰ μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάρη εἰς ἄλλον τόπον πλεά γοργὸν καὶ ἄφοβον νὰ σὲ πάρῃ* Φαλιέρ., Ἱστ. V 384· *ὁ τόπος ἦτον ἄφοβος, οἱ ἄνθρωποι ἀποθαρροῦσαν διὰ τὰ φουσάτα ὅπου ἔστηκαν στὸ κάστρο τῶν Γιαννίνων* Χρον. Μορ. Η 9100.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = τόλμη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1): *φρίττουν καὶ τρέμουν παντελῶς τὸ ἄφοβον, τὴν τόλμη* Παρασπ., Βάρν. C 205. Βλ. καὶ *ἀλαζονεία* 1, *ἀποκοτιά*.

ἀφόδευμα τό, Ἱερακοσ. 339$^{35-6}$, Φυσιολ. (Zur.) XVI 2^{6}, XXV 1^{3} (ἔκδ. *ἀφροδίματα*· διορθώσ.).

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφόδευμα*. Ἡ λ. καὶ σὲ σχόλ. (L-S).

Περίττωμα, κόπρος (Ἡ σημασ. μτγν. καὶ σὲ σχόλ., L-S). Βλ. καὶ *ἀτσαλιά*.

ἀφοκράζομαι, βλ. *ἀφουκράζομαι*.

ἀφόν, σύνδ., Ἀσσίζ. 29^{16}, 128^{2}, 189^{25}, 254^{4}, 277^{5}, 291^{5}, 305^{2}, 314^{5}, 335^{26}, 360^{20},

366^{15}, 381^{6}, 397^{11}, 416^{8}, $447^{6,18}$, $452^{1,29}$, 459^{9}, 462^{23}, 465^{11}, 481^{10}, Διγ. (Trapp) Esc. 1222, Βέλθ. 852, 1015, Χρον. Μορ. Η 598, 615, 729, 893, 897, 910, 1385, 1416, 2384, 3017, 3120, 3516, 3977, 4259, 4475, 4568, 5089, 5143, 5468, 5605, 5608, 5912, 6106, 6187, 6453, 6596, 6958, 6996, 7006, 7648, 8274, 8439, 9195, Χρον. Μορ. Ρ 387, 527, 3637, 4970, 5248, 5305, 6126, 7595, Rechenb. 78^{10}, Θρ. Κων/π. διάλ. 62, Μαχ. 8^{13}, 50^{31}, 58^{36}, 226^{13}, 326^{23}, 388^{22}, 560^{18}, 638^{2}, Θησ. (Foll.) I 23, 38, 64, 72, 83, 90, 92, 116, Θησ. Πρόλ. [140, 182], Β′ [1^{5}, 7^{1}, 11^{1}, 13^{2}, 16^{1}, 22^{1}], Ch. pop. 22, 55, 75, 562, Νεκρ. βασιλ. 21, Βουστρ. 413, 430, 464, 540, Διήγ. Ἀλ. V 22, 65, 66, 84, Διήγ. Ἀλ. FE 7, Πικατ. 449, Φαλιέρ., Ἱστ. V 460, Πεντ. Δευτ. XVI 9, Κυπρ. ἐρωτ. $9^{9,14}$, 10^{1}, 11^{9}, 13^{9}, 21^{7}, 24^{11}, 40^{5}, 54^{7}, 56^{7}, $57^{1,3}$, $77^{7,15,23}$, 79^{8}, $93^{4,21,48}$, $98^{3,5,29}$, $100^{32,36}$, 101^{16}, 104^{73}, $106^{4,11}$, $107^{31,37}$, 110^{14}, 111^{19}, 152^{7}, Εὐγέν. 511, 1147· *ἀφό,* Διγ. Τρ. 2070, Διγ. Ζ 3593, 4188, 4209, Χρον. Μορ. Ρ 500· *'φόν,* Κυπρ. ἐρωτ. 54^{7}, 55^{7}, 56^{7}, 98^{23}.

Ὁ σύνδ. *ἀφοῦ* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ἀφόντας*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφοῦ*).

1α) Ἀποτότε πού, ἀφότου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφοῦ* 1): *ἔχω τέσσαρους χρόνους ὁπού ἐδιάβηκα, μητέρα μου, ἀφὸν τὸν πόνον τὸν ἐδικόν σου ἔχω εἰς τὴν καρδίαν μου* Διήγ. Ἀλ. FE 7· *Μμάτια μου, ἀφὸν ἀφήκετε τὸν ὕπνον ἔμεινα δίχως δεῖπνον - εἰς τὸ χῶμαν* Κυπρ. ἐρωτ. 111^{19}· *ἐπεὶν ἀφὸν ἐγίνησαν αὐτὰ τὰ δύο κάστρη* (παραλ. 1 στ.), *εἰς κάμπους κατεβαίνωμεν...* Χρον. Μορ. Η 3017. Βλ. καὶ *ἀπῆς* 1γ, *ἀπῆτις* 1γ, *ἀπὸ* ΙΙΙ, *ἀπόσταν, ἀποστέντα, ἀφόντας* 1α, *ἀφόντες* 1, *ἀφότι* 1α, *ἀφότου* 1, *ἀφοῦ* 1· **β**) ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού, μόλις (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *Ὅλα τὰ ζὰ 'ναπαύγουνται τὲς νύχτες ἀφὸν εἰς τὴν δουλειάν τους βάλουν τέλος* Κυπρ. ἐρωτ. 110^{14}· *τ' ὄμορφό σου τὸ κορμὶ νὰ μὴ μὲ τό 'χες δείξει, ὅτι ἀφὸν μὲ τό 'δειξες ἔχω μεγάλη θλίψη* Ch. pop. 75· *Κι' ἂν τύχη ἀπὸ ριζικοῦ τὸν πρίγκιπα νὰ πιάσῃς, ἀφὸν τὸν πιάσῃς, ἔχεις τον, κερδίζεις καὶ τὸν τόπον* Χρον. Μορ. Ρ 4970. Βλ. καὶ *ἅμα* Β2 φρ., *ἀπῆς* 1β, *ἀπῆτις* 1β, *ἀφόντας* 1β, *ἀφότι* 1β, *ἀφοῦ* 2. **2**) Ὅταν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2β): *ζώντα κι' ἀφὸν ποθάνω εἶμαι δικός της* Κυπρ. ἐρωτ. 9^{14}· *ἀφὸν βιγλίσω νὰ γλαμπρίσουν τ' ἄστρα, κλαμένος πάλε κράζω τὴν ἡμέραν* Κυπρ. ἐρωτ. 106^{11}. *Ἀφὸν δὲ κατεφίλησαν γλυκέα, κατακορέστως, ἐξέβησαν πάλιν οἱ τρεῖς ἔξω στὸ περιβόλιν* Βέλθ. 1015· *τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἀφὸν ἔρτη καὶ εὑρίσκη το καὶ ζητᾶ το* (δηλ. τὸ *ὄρνιο*), *νὰ τὸ πάρῃ* Ἀσσίζ. 452^{29}. Βλ. καὶ *ἂν* 5, *ἀπῆς* 1α, *ἀπῆτις* 1α, *ἀπόσταντας, ἀποστέντα, ἀφόντας* 2, *ἀφόντες* 2, *ἀφότι* 2, *ἀφότου* 2α, *ἀφοῦ* 3. **3**) (Αἰτιολ.) ἐφόσον, μιὰ καί, ἀφοῦ, ἐπειδὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *ἀφὸν δὲν ζῶ γιὰ τεῖντα πεθηνίσκω;* Κυπρ. ἐρωτ. 100^{36}· *Ἀφέντη, ἀφὸν ὀρέγεσαι κι' ὁρίζεις νὰ τὸ ποιήσω, νὰ πράξωμεν μὲ φρόνεσιν καὶ μὲ τὲς μηχανίες, ἄκουσον πρῶτα νὰ σὲ εἰπῶ...* Χρον. Μορ. Η 6958· *Ὅμως ἀφὸν τὸ λέγετε καὶ συμβουλεύετέ με, ἐγὼ τὸ κάστρον στρέφω το μὲ συμφωνίαν καὶ τρόπον* Χρον. Μορ. Η 8439· *Τελειώνω δίχα δίκιον τὴν ζωήν μου, ἀμμ' ἀφὸν ἡ κυρά μου μὲ τ' ὁρίζει, γλυκὺν τὸ τέλος ἔν' στὴν ὄρεξή μου* Κυπρ. ἐρωτ. 98^{5}· (μαζὶ μὲ τὸ *καὶ ἂν*): *Ἀφὸν καὶ ἂν εἶσαι χριστιανή, ποῦ 'ν' τὰ δικά σου χέρια;* Εὐγέν. 1147. Βλ. καὶ *ἅμα* Γ 2,3, *ἀνίσως* 3, *ἀπῆς* 2,3, *ἀπῆτις* 2,3, *ἀφότι* 3, *ἀφοῦ* 4, *ἀφώς*.

ἀφόνευτος· *ἀφόνευτο,* Γύπ. Γ′ 278, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφάγωτο* (Βλ. Πανώρ. Γ′ 278) (Βλ. *ἀφάγωτος*).

ἀφόντα, σύνδ., βλ. *ἀφόντας*.

ἀφόντας, σύνδ., Σουμμ., Ρεμπελ. 175· *ἀπόστα,* Κατζ. Γ′ 506· *ἀποστά,* Ἐρωφ. Α′ 335· *ἀπόσταν,* Ἀχέλ. 1370, Πανώρ. Β′ 81, 155, Γ′ 605, Ἐρωφ. Α′ 116, Β′ 380, Ε′ 280, Ἐρωτόκρ. Α′ 142, 1249, Β′ 829, Δ′ 153, Ε′ 162, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 40, Διήγ. ὡραιότ. 610, Φορτουν. (Vinc.) Α′ 342, Γ′ 679, Ε′ 128· *ἀποστάν,* Διήγ. πανωφ. 60· *ἀπόστα,* Πανώρ. Α′ 366, Γύπ. Β′ 79, Γ′ 591· *ἀπότα,* Λίβ. Sc. 532· *ἀπούστα,* Ἐρωτόκρ. Β′ 975, Γ′ 92· *ἀποῦσταν,* Ἐρωτόκρ. Β′ 303, Φορτουν. (Vinc.) Γ′ 616, Ε′ 124· *ἀφόντας,* Πουλολ. Ζ 311, Ἑκατόλ. Μ1· *ἀφόταν,* Σκλέντζα, Ποιήμ. 5^{13}· *'φόντας,* Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙΙ 41.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀφ' ὄντας* (τ. τοῦ *ὅταν*). Οἱ τ. *ἀπ-* ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς *ἀπό*. Οἱ τ. *ἀποστ-* ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς *ἀπός*. Οἱ τ. *ἀποῦστα(ν)* ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς *ἀπού(ς)*. Κατὰ τὸ Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 499 καὶ Ἀθ. 29, 1917, 212 ἀπὸ συμφ. τῆς *ἀφοῦ* + *ὄντας* καὶ *ἀπὸ* + *ὄντας, ὄντες, ὄνταν*. Βλ. καὶ Φάβ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 47 κέ. Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφόταν*.

1α) Ἀποτότε πού, ἀφότου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφόταν* 1): *ἀποῦσταν ἤτονε μικρὸς ἐγάπησε μιὰν κόρην* Ἐρωτόκρ. Β′ 303· *ἀπόστας ἤμουνε μικρὸς σ' ἐβάστου φυτεμένη, μέσα στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς σέ 'χα ζωγραφισμένη* Γύπ. Γ′ 591· *ἀπόσταν εὑρέθηκα 'ς τοῦτο τὸν τόπο ξένος, στ' ἀφέντη μου τὴ δούλεψη πάντά 'μου προκομμένος* Φορτουν. (Vinc.) Α′ 342· βλ. καὶ *ἀφὸν* 1α· **β**) ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού, εὐθὺς ὡς: *ἀπόσταν ἔλειψαν ἐκεῖνοι ὁποὺ ζοῦσαν* Ἀχέλ. 1370· *ἀπόστας ἐξημέρωσε, καταταμὸ δὲν ἔχω* Γύπ. Β′ 79· *ἀπόσταν ἦρθε κ' εἶπε μου, τὰ σωθικά μου λῦσα* Ἐρωφ. Ε′ 280. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 1β. **2**) Ὅταν, ἀφοῦ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἀφόντας τὸν ἐπιθώσανε εἰς τὸ σπίτι ἐκεῖνο ὁποὺ ἦτον ἑτοιμασμένο νὰ κατοικήσῃ,... ἦλθον οἱ καπουριόνοι* Σουμμ., Ρεμπελ. 175· *'Φόντας τρῶς καὶ ξεφαντώνεις, δίδε καὶ ἀλλονοῦ πτωχοῦ* Ἀλφ. (Μπουμπ.) ΙΙΙ 41· *καὶ δὲν τὸ λόγιαζα ποτὲ πὼς εἶμαι ξένη γέννα, παρὰ 'πόσταν τὸ γροίκησα μιὰν ὥραν ἀπὸ σένα* Φορτουν. (Vinc.) Ε′ 128. Βλ. καὶ *ἅμα* Γ 1, *ἀφὸν* 2.

ἀφόντες, σύνδ., Χρον. Μορ. Ρ 371, 1082, Σουμμ., Ρεμπελ. 190· *ἀπόντες,* Σαχλ., Ἀφήγ. 855· *ἀπόστεν,* Σαχλ., Ἀφήγ. 864, Ροδολ. Α′ [719]· *ἀπότε,* Λόγ. παρηγ. L 118· *ἀπότες,* Διγ. (Trapp) Esc. 376, Διγ. Esc. 1701, Σαχλ., Ἀφήγ. 196, 592, 874· *ἀφότε,* Χρον. Μορ. Η 7560.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀφ' ὄντες* (τ. τοῦ *ὅτε*). Ἡ χρ. τοῦ *ἀφότε* μτγν. Οἱ τ. *ἀπ-* ἀπὸ ἐπίδρ. τῆς *ἀπό*. Οἱ τ. *ἀπόστε(ν)* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ τ. *ἀπός*. Οἱ τ. σὲ *-ς* κατὰ τὸ *τότες,* κλπ. Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφότε*.

1) Ἀποτότε πού, ἀφότου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. ΙΛ, λ. *ἀφότε* 1): *ἀπόστεν ἤμουν κοπελιὰ τοὺς καύχους ὀρεγόμην* Σαχλ., Ἀφήγ. 864· *ἀπότες ἐκτίσθην ὁ παρὼν καὶ δόλιος κόσμος οὗτος, εἰς τὰς γενέας ἅπασας τοιοῦτος οὐκ ἐφάνη* Διγ. Esc. 1701. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 1α. **2**) Ὅταν, ὅταν πιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἀφόντες ἐπληρώσασι τὲς συμφωνίες ἐκεῖνες, ἀπολογίαν ἐπήρασιν οἱ Φράγκοι καβαλάροι* Χρον. Μορ. Ρ 371· *Κι' ἀφόντες ἐπληρώθησαν τρεῖς χρόνοι καὶ ἀπάνω, ὁ Μπαλδουβῆς ὁ βασιλεὺς ὀρέχτη νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀντριανόπολιν* Χρον. Μορ. Ρ 1082· *ἀπότες πιοῦσιν περισσὸν καὶ ἀπῆν καλοκαρδίσουν, μοίρα τοὺς ρίκτει εἰς ὄρχησμα, μοίρα νὰ τραγουδήσουν* Σαχλ., Ἀφήγ. 196. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 2.

ἀφόντι(ς), σύνδ., βλ. *ἀφότι*.

ἀφοντότες, ἐπίρρ., Σταυριν. 1014, Ἱστ. Βλαχ. 2245.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. τοῦ συνδ. *ἀφὸν* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *τότε*. Ἀπ. καὶ τ. *ἀφεντότε, ἀφεντότες* στὸ Νεκτάρ. Ἱεροσολ., Ἱεροκοσμ. ἱστ., σ. 34, 207, 243, 246, 289. Ἡ λ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀφοντότε*.

Ἀποτότε, ἔκτοτε (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀφόντες τὸν ἐδίωξαν οἱ Λέχ' ἐκ τὴν Λεχίαν, μέσ' ἀφοντότες τὸ παιδὶ ἦτον σ' αἰχμαλωσίαν* Σταυριν. 1014· *Καὶ ἀφοντότες ἔστησα νὰ σὲ παρακαλέσω διὰ νὰ κάμῃς τὸ καλὸν αὐτὸ ἂν ἠμπορέσω* Ἱστ. Βλαχ. 2245.

ἀφόντου, σύνδ., βλ. *ἀφότου.*

ἀφορέζω, βλ. *ἀφορίζω.*

ἀφόρεση ἡ, Ἐρωτόκρ. Β′ 653, Δ′ 575, Ε′ 306.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ὑφόρασις* ἢ τὸ *ἀφοροῦμαι.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφόρασι*).

Ὑποψία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.) : *Ἤρχισεν ἡ ἀφόρεση τὰ μέλη νὰ πληγώνῃ, τὰ λογικὰ νὰ τυραννᾷ κ' εἰς τὴν καρδιὰ νὰ σώνῃ* αὐτ. Β′ 653. Βλ. καὶ *κακαφόρεση.*

ἀφορεσμὸς ὁ, βλ. *ἀφορισμός.*

ἀφόρεστος, ἐπίθ., βλ. *ἀφόρητος.*

ἀφόρητος, ἐπίθ., Σπαν. Α 8, Κομν., Διδασκ. Δ 9, Κομν., Διδασκ. Ι 3, Διγ. (Trapp) Gr. 1365, 3418, 3495, Διγ. Ζ 666, 1826, 2304, Θεολ., Τζίρ. 354[12], Notizb. 82, Καναν. 73 Β, Χρησμ. (Λάμπρ.) 120, Χίκα, Μονωδ. 6, Διακρούσ. 115[10]· *ἀφόρεστος,* Σταφ., Ἰατροσ. 13[364], Φλώρ. (Μαυρ., Ἐκλ. Α′) 1254· *ἀφόρετος,* Φλώρ. 1270.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀφόρητος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.) (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀφόρετος*).

α[1]) Ποὺ δὲν ὑποφέρεται, ἀβάστακτος (Βλ. καὶ L-S στὴ λ. Ι· ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1) : *ἔσχεν ἀφόρητον καὶ μεγίστην ἀγάπην τοῦ ἰδεῖν τὸν νεώτερον καὶ τιμῆς ἀξιῶσαι* Διγ. Ζ 2304· *Θλῖψιν ἔχω ἀφόρητον* Διγ. Ζ 666· *ἐν μερίμνῃ ἀφορήτῳ* Θεολ., Τζίρ. 354[12]· βλ. καὶ *ἀβάστακτος* Β, *ἀνυπομόνητος* 1, *ἀνυπόφορος*· **α**[2]) ποὺ δὲν εἶναι ἀνεκτὸς (Βλ. L-S, ὅ.π. Ι· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1) : *κινδύνων ἀφορήτων* Διακρούσ. 115[10]· *βροχὴ ἀφόρητος* Χρησμ. (Λάμπρ.) 120· **β**) ποὺ δὲ φορέθηκε, καινούργιος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ· πβ. ὅ.π. 1α. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ϛ′ 232): *ζωνάριν ἀργυρόστολον καὶ ἐπάνω χρυσωμένον καὶ φορεσιὰν εὐγενικήν, ἀφόρετα σκαρλάτα* Φλώρ. 1270· **γ**) (προκ. γιὰ σκεύη) ἀμεταχείριστος, καινούργιος (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1β) : *Πρῶτον βάλε εἰς ἀφόρεστην χύτραν, ἤγουν τσικάλιν* Σταφ., Ἰατροσ. 13[364].

ἀφορήτως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 505[3].

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀφορήτως.*

Μὲ δυσφορία : *τὰ μὴ πεφθέντα δυσώδη γενόμενα ἀφορήτως φέρει αὐτὸ τὸ ζῷον* ὅ.π.

ἀφορία ἡ, Notizb. 79.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφορία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἔλλειψη παραγωγῆς, ἀκαρπία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ) : *ἐγένετο... ἀφορία τοῦ σίτου παντελὴς* ὅ.π.

ἀφορίζω, Μακρεμβ., Ὑσμ. 240[5], Ἀσσίζ. 114[21-2], Ἑλλην. νόμ. 516[13], 544[8], 570[6], 571[14], Διγ. (Trapp) Gr. 945, Βέλθ. 425, Χρον. Μορ. Η 2653, 5963, 5968, 6184, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 10[21], Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 4[4], Μαχ. 626[15], Δούκ. 325[18], Γαδ. διήγ. 365, Διήγ. Ἀλ. V 85 δίς, Ἔκθ. χρον. 36[9], Συναξ. γυν. 79, Παϊσ., Ἱστ. Σινᾶ 2076, Συναδ., Χρον. 46, 54, 58, Βακτ. ἀρχιερ. 158, 173· *ἀφορέζω,* Ἀκ. Σπαν. 34[186], Χρον. Μορ. Ρ 6184, Διήγ. Ἁγ. Σοφ. 158[13], Πεντ. Ἔξ. XXII 19, Λευιτ. XXVII 28, Δωρ. Μον. XXVI, Πιστ. βοσκ. V 4, 92, Συναδ., Χρον. 53, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 89.

Τὸ ἀρχ. *ἀφορίζω.* Γιὰ τὸν τ. *ἀφορέζω* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 239. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ἀπ. καὶ μτχ. *ἀφοριμένος* στὰ Γράμματα Μετεώρ. 48 πιθ. ἐσφαλμ.

1) Χωρίζω, ξεχωρίζω : *Μέρος δέ τι ὁ ἀμιρᾶς τοῦ οἴκου ἀφορίσας συγγενεῦσιν ἀπένειμεν ἐνδιαίτημα ἔχειν* Διγ. (Trapp) Gr. 945. Βλ. καὶ *ἀποχωρίζω* ΑϚ[1], *διαχωρίζω.*

2α) Καθορίζω, προσδιορίζω : *εἰ δὲ μετὰ τὸ ἀφορίσαι με καὶ μήπω συναγαγεῖν ἀπώλοντο, μόνος ζημιοῦμαι* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 10[21]· βλ. καὶ *ὁρίζω, τοπώνω*· **β**) προκαθορίζω : *Ὁ Ἔρως τοὺς ἀφόρισεν ἀμφότερα τὰ μέρη* Βέλθ. 425. **3**) Ἀπομακρύνω κάπ. ἀπὸ τὴν ἐκκλησία μὲ ἀφορισμό, ἀποκηρύσσω κάπ. (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ 2b καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1) : *Πάντα τὸν ἀφορίζασιν σ' ὅλες τὲς ἐκκλησίες* Χρον. Μορ. Η 5968. Βλ. καὶ *ἀποβάλλω* 4. **4**) Χαρακτηρίζω, θεωρῶ κάπ. ὡς... : *ἐὰν οὐδὲ τὸ τρίτον ἔλθῃ, ἂς τὸν ἀφορίσῃ ὁ κριτὴς ὡς φυγόδικον* Ἑλλην. νόμ. 516[13]. Βλ. καὶ *ἀναλαμβάνω* Α7, *ἀπεικάζω* 3, *ἀπογράφω* 1, *γνωρίζω, δίδω, ἔχω, κρατῶ, κρίνω, λέγω, πιάνω, τάσσω.* Ἡ μτχ. παρκ.= καταραμένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Γ1) : *Καὶ σὺ γιατί ἀμποδίζεις τὸ σίδερον ἐτοῦτο, ἀφορεσμένε;* Πιστ. βοσκ. V 4, 92. Βλ. καὶ *ἀνάθεμα(ν)* 2, *ἀναθεματίζω* 3 μτχ., *ἀσβολῶ* μτχ. 3, *ἀσβολώνω* μτχ. 2, *ἀστραποκαίω* μτχ., *ἀτυχὴς* 1β, *ἄτυχος* 2α.

ἀφόρισμα τό· *ἀφόρεσμα,* Πεντ. Λευιτ. XXVII 21, 28, Δευτ. VII 26 δίς, XIII 18.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφόρισμα.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀποκηρυγμένο, ἀναθεματισμένο : *νὰ μὴ κολλήσῃ εἰς τὸ χέρι σου τίπετε ἀπὸ τὸ ἀφόρεσμα γιὰ νὰ στραφῇ ὁ Κύριος ἀπὸ τὴν ὀργή τοῦ θυμοῦ του* αὐτ. Δευτ. XIII 18 : *ἐβδελιασμὸ νὰ τὸ ἐβδελιάσῃς, ὅτι ἀφόρεσμα αὐτὸ* αὐτ. Δευτ. VII 26. **2**) Αὐτὸ ποὺ ἀποχωρίζεται καὶ ἀφιερώνεται, ἀφιέρωμα (Ἡ σημασ. μτγν., L-S) : *μόνε πᾶν ἀφόρεσμα ὅς νὰ ἀφορέσῃ ἀνὴρ τοῦ Κυρίου ἀπὸ πᾶν ὅς αὐτουνοῦ ἀπὸ ἄθρωπο καὶ χτῆνο καὶ ἀπὸ χωράφι τῆς διακράτηξής του νὰ μὴ πουληθῇ καὶ νὰ μὴ ξαγοραστῇ πᾶν ἀφόρεσμα ἅγιο τῶν ἁγιῶν αὐτὸ Κύριου* αὐτ. Λευιτ. XXVII 28.

ἀφορισμὸς ὁ, Διάτ. Κυπρ. 503[31], Χρον. Μορ. Η 7799, Μαχ. 14[36], 76[10], Δούκ. 319[19], Ἔκθ. χρον. 36[8,15,26], Ψευδο-Σφρ. 458[30], Χρον. σουλτ. 71[20], Ἱστ. πολιτ. 49[8], Ἱστ. πατρ. 120[12], Σεβήρ., Διαθ. 190 δίς, Συναδ., Χρον. 60, Βακτ. ἀρχιερ. 214· *ἀφορεσμός,* Ἀποκ. Θεοτ. Ι 132.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφορισμός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀποκλεισμὸς ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. 3 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1) : *Ἐν μιᾷ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν ἐξεφώνησε* (ἐνν. ὁ πατριάρχης) *βάρος ἀλύτου ἀφορισμοῦ κατὰ τῆς συκοφαντησάσης αὐτὸν* Ἔκθ. χρον. 36[26].

ἀφορκία ἡ, Χριστ. διδασκ. 298, 498.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφορκος.*

Παράβαση ὅρκου, ψευδορκία : *ὄχι μοναχὰ νὰ μὴν βλασφημᾶται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ ὀμνέεται καὶ εἰς θυμὸν νὰ ψευδορκᾶται, ἀμὴ οὐδὲ εἰς οὐδετιποτένιες ἄλλες ὁρκωμοσίες καὶ ἀφορκίες ἢ μαγεῖες τὸ ὄνομά του* (ἐνν. τοῦ Θεοῦ) *νὰ μεταχειρίζεται* αὐτ. 298.

ἀφορκίζω, Δούκ. 95[22-3].

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (Lampe, Lex.).

Κάνω κάπ. νὰ ὁρκιστῇ : *παιδεύσωμεν αὐτὸν τοῦ μὴ ἀφορκίζειν ἡμᾶς κατὰ τῶν συζύγων ἡμῶν* ὅ.π.

ἀφορκισμὸς ὁ, Βακτ. ἀρχιερ. 138.

Ἡ λ. σὲ ἐπιγρ. (Lampe, Lex.).

Ἐξορκισμὸς (Βλ. Lampe, Lex.) : *Περὶ βαπτιζομένου παιδίου ὅτι πρέπει νὰ βλέπῃ κατὰ ἀνατολὰς καὶ ὅταν τοῦ λέγουν ἀφορκισμοὺς νὰ βλέπῃ πρὸς δυσμὰς τὸ παιδίον* ὅ.π.

ἄφορκος, ἐπίθ., Χριστ. διδασκ. 366.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *ὅρκος*.

Ἐπίορκος, παραβάτης τοῦ ὅρκου: *Ὀλωνῶν τῶν ἀφόρκων, ὀλωνῶν ἐκεινῶν ὁποὺ συγχύζουσι καὶ ταράσσουσι μὲ σκάνδαλα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄπιστος* Α1β, *ἀσεβὴς* 5.

ἀφορκῶ, Χριστ. διδασκ. 303.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφορκος*.

Παραβαίνω τὸν ὅρκο μου: *Διὰ νὰ γίνη μάρτυρας αὐτὸς ὁ Θεός... καὶ διὰ νὰ παιδεύση ἐκεῖνον ὁποὺ ὀμνέει, ἂν τύχη καὶ τὸν ἰδῆ πὼς θεληματικῶς τρόπου ἀφορκᾶ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀθετῶ* 1β.

ἀφορμάγρα ἡ, Ἐρωφ. Δ′ 372, Πιστ. βοσκ. V 2, 60, Ἐρωτόκρ. Γ′ 1307, 1594, Ε′ 692, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [17], Φορτουν. Α′ 193.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφορμὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-άγρα*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀνοησία, «τρέλα» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τοῦτο τὸ κάνου μοναχὰς τοῦ κόσμου οἱ ἀγογιάροι, τὴν ἀφορμάγρα ντως πολλοὶ κρατοῦσι γιὰ καμάρι* Ἐρωφ. Δ′ 372. Βλ. καὶ *ἀφορμὴ* 7, *ἀφροσύνη, κουζουλάδα, λωλάγρα, παραλογιά*.

ἀφορμαρὰ ἡ, βλ. *ἀφορμάρης*.

ἀφορμάρης, ἐπίθ., Αἰν. ᾆσμ. 90, 106, Γεωργηλ., Θαν. 471, Σαχλ. Α′ (Wagn.) PM 279, Κατζ. Α′ 258, Γ′ 167, Πιστ. βοσκ. II 8, 18· III 6, 146· V 5, 67, Φαλλίδ. 60, 61, 80, 137, Ἐρωτόκρ. Α′ 214, 824, Γ′ 781, Φορτουν. Α′ 109, Β′ 446, Γ′ 578, 728, Δ′ 177, 221, 227, Ζήν. Ε′ 254, Λεηλ. Παροικ. 417· θηλ. *ἀφορμαρά*, Πιστ. βοσκ. II 5, 246, Ἐρωτόκρ. Α′ 1054, 1506, Δ′ 400, Ε′ 977, 1082, Ροδολ. (Μανούσ.) Ε′ [198], Ροδολ. Ε′ [327].

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφορμὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-άρης*. Πβ. L-S Suppl., λ. *ἀφορμάριος*. Γιὰ τὸν τ. *ἀφορμαρὰ* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α′ 350 καὶ Β′ 263. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφορμάρις*).

Ἀνόητος, τρελὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Ἄνθρωπε σαλέ, μᾶλλον δαιμονιάρη, τί ἔν' αὐτὸ τὸ πολεμεῖς; Ὁμοιάζεις ἀφορμάρη* (ἔκδ. *-άρης*· διορθώσ.) Αἰν. ᾆσμ. 90· *δὲν εἶμαι τόσ' ἀφορμαρά, μά 'χω δαμάκι γνώση* Ἐρωτόκρ. Α′ 1054. Βλ. καὶ *ἀγογιάρης, ἀνάζαβος, ἀναίσθητος* 4β, *ἄπορος* (Ι) 4, *ἀστατῶ* 2, *ἀφορμιάρης, βουβάλι, βρουλίζω, ζαβός, ζουρλός, κουζουλός, κουλούκι, λωλός, μεσοξετρουμισμένος, μωρός, ξετρουμισμένος, πελέλακας, πελελός*.

ἀφορμὴ ἡ, Τρωικὰ 533^{18}, Σπαν. Α 614, Σπαν. V 197, Κομν., Διδασκ. Δ 337, Γλυκᾶ, Στ. 340, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 862, Καλλίμ. 2185, Ἀσσίζ. 24^{14}, 28^{12}, 76^{9}, 137^{24}, 159^{7}, 175^{15}, 300^{25}, 368^{15}, 384^{31}, 410^{21}, Ἑλλην. νόμ. 522^{14}, 546^{5}, Διγ. (Trapp) Gr. 693, Διγ. Ζ 938, 1890, Βέλθ. 918, Ἑρμον. Α′37, Β′29, Χρον. Μορ. Η 284, 1418, 1877, 1994, 2186, 2701, 3224, 4471, 5773, 7178, 7562, 8435, 8552, 8811, 8862, Χρον. Μορ. Ρ 64, 3748, Φλώρ. 547, 1497, Βίος ὁσ. Ἀθαν. 256, Ἐρωτοπ. 119, Λίβ. Sc. 64, Λίβ. Esc. 1195, 1507, Μαχ. 16^{24}, 28^{1}, 42^{16}, 46^{33}, 76^{28,34}, 96^{9}, 164^{18}, 206^{28}, 210^{11}, 330^{12}, 402^{9}, 510^{3,6}, 514^{15}, 596^{15}, 640^{28}, Δούκ. 135^{12}, Σφρ., Χρον. μ. 128^{9}, Θησ. (Foll.) I 28, 100, Θησ. Πρόλ. [11], Β′ [15^{6}], Δ′ [29^{6}], Χούμνου, Π.Δ. VII 18, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 469, Γεωργηλ., Βελ. 22, Βουστρ. 422, 438, 518, Ἀλεξ. 88, Ἀγν., ποιήμ. Α′ 39, Ἄνθ. χαρ. 293^{2}, 299^{8}, Κυπρ. ἐρωτ. 54^{2,4}, 58^{4}, 92^{16}, 93^{61}, Ἆσμα σεισμ. 29, Συναξ. γυν. 49, Κορων., Μπούας 150, Πένθ. θαν.^{2} 197, Φαλιέρ., Λόγ. 151, Βεντράμ., Φιλ. 264, Πεντ. Γέν. XLIII 18, Δευτ. XXII 14, Ἀχέλ. 89, Αἰτωλ., Μῦθ.

2^{42}, 58^{7}, 132^{6}, Χρον. σουλτ. 71^{2}, 90^{23}, 131^{2}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 404, 408, Πανώρ. Α′ 78, 233, Β′ 163, 456, 479, Γ′ 547, Ε′ 241, Ἐρωφ. Α′ 134, Β′28, Γ′ 70, Δ′ 11, 16, Κατζ. Β′ 359, Ε′ 430, Πιστ. βοσκ. I 1, 79· 5, 41, Παλαμήδ., Βοηβ. 910, 1301, Ἱστ. Βλαχ. 1490, 2113, Σουμμ., Ρεμπελ. 157, 161, 191, Ἐρωτόκρ. Α′ 377, 1100, Β′ 19, 657, 861, Γ′ 607, 1052, Δ′ 11, Θυσ.^{2} 510, 513, 573, 581, Στάθ. Ἰντ. β′ 55, Γ′ 161, Συναδ., Χρον. 44, Ροδολ. Α′ [641], Ε′ [154], Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε′ [957], Λίμπον. Εἰσαγ. 37, 502, Φορτουν. Πρόλ. 8, Α′ 286, 332, Ἰντ. α′ 111, Γ′ 526, 626, Ἰντ. γ′ 67, Δ′ 88, Ἰντ. δ′ 7, Ε′ 103, Διγ. Ο 861, Τζάνε, Κρ. πόλ. 177^{2}, 228^{2}, 245^{20}, 349^{21}, 548^{15}, Διακρούσ. 71^{14}, 115^{17}, Χριστ. διδασκ. 86, 189, 205· *'φορμή*, Κυπρ. ἐρωτ. 90^{39}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφορμή*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Αἰτία, λόγος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *γιὰ ποιὰ ἀφορμὴ ἡ μάννα μου δὲν ἦρθε νὰ μὲ ντύση;* Θυσ.^{2} 510· *οὐδέποτε τὴν ἀφορμὴν ἐμάθαν τῆς ἀνάγκης* Θησ. Δ′ [29^{6}]· βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 4, *αἰτία, ἀρχὴ* Α3, *ὑπόθεσις-ση*. Ἐκφρ. *διὰ τὴν ἀφορμήν, ἀποὺ ἢ ἀπὲ τὴν ἀφορμήν, μὲ ἀφορμήν, διὰ τῆς ἀφορμῆς, γι' ἀφορμή, ἰπὶ ἀφορμή, ἐκ τὴν ἀφορμήν, ἐξ ἀφορμῆς* (μὲ γεν. ἀντων. ἢ οὐσ.) = ἐξαιτίας (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 1α φρ.): *οὐδ' ἔχουν παύσην διὰ τὴν ἀφορμήν σου* Κυπρ. ἐρωτ. 58^{4}· *Τὰ πάθη* (παραλ. 1 στ.) *κεῖνα τὰ ποιὰ διαβάζω ἀποὺ τὴν ἀφορμήν του* Κυπρ. ἐρωτ. 93^{61}· *ἂν χαθῆ τίποτες ἀπὲ τὴν ἀφορμήν του* Ἀσσίζ. 159^{7}· *ἐσκοτῶσεν τον μὲ ἀφορμὴν τοῦ μισὲρ Ρίτζου* Βουστρ. 518· *ἐὰν τίποτες χάση διὰ τῆς ἀφορμῆς του* Ἀσσίζ. 410^{21}· *τὰ πάθη τὰ διαβάζω γι' ἀφορμή σου* Κυπρ. ἐρωτ. 54^{2}· *ἰπὶ ἀφορμὴ τοῦ ἀσήμιου ὁποὺ ἐστράφην εἰς τὰ δισάκια μας* Πεντ. Γέν. XLIII 18· *ἐκ τὴν ἀφορμὴν τῆς Ἔρης* Ἑρμον. Α′ 37· *ἔφησεν χαμὸν τοῦ τόπου τοῦ παιδὸς ἐξ ἀφορμῆς γὰρ τοῦ τε μέλλοντος γεννᾶσθαι* Ἑρμον. Β 29· **β**) πρόφαση, δικαιολογία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ὅταν ὀκνεύση ἄνθρωπος, ὅλον ἀφορμὲς γυρεύγει* Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 469· *ηὗρεν ἀφορμὴν ὅτι ὁ ρήγας ἐγέλασέν τον* Μαχ. 164^{18}. **2α**) Εὐκαιρία: *Ἔδραξεν, ηὗρεν ἀφορμὴν ὁ εὐνοῦχος πρὸς τὴν κόρην* Λίβ. Esc. 1507· βλ. καὶ *ἄδεια* 2β, *ἀδειάση, ἀνάπαυσις* 6, *εὐκαιρία, καιρός*· **β**) περίπτωση, περίσταση: *ὅπως νὰ μὴ τοῦ λείψη εἰς τούτην γὰρ τὴν ἀφορμὴν κ' εἰς τούτην του τὴν χρείαν* Χρον. Μορ. Η 3224· *ἐὰν γένηται μὲ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα ἔχει καμμίαν ἀσθένειαν* Ἀσσίζ. 137^{24}. Βλ. καὶ *καιρός, χρεία*. **3**) Ὑπόθεση, ζήτημα: *ὁ ποῖος ἐξηγήθην τοῦ ρηγὸς ὅλην τὴν ἀφορμὴν* Μαχ. 210^{11}. Βλ. καὶ *ἀθιβολὴ* 3, *αἰτία* 3, *δουλειά, ἔγνοια, πράγμα, ὑπόθεσις-ση*. **4**) Μέσο, τρόπος, δυνατότητα: *ἐρώτησέ τους ἀκριβῶς τοῦ νὰ τὸν συμβουλέψουν μὲ τί τρόπον καὶ ἀφορμὴν τὸν τόπον του φυλάξει* Χρον. Μορ. Η 8811· *Ἐὰν ἔχης πόθον εἰς ἐμέν, φιλίαν στερεωμένην, ἔχεις καὶ τρόπον καὶ ἀφορμὴν δουλειὰν νὰ μὲ ποιήσης* Φλώρ. 1497. Βλ. καὶ *μόδος, πρᾶξις-ξη, στράτα, τρόπος*. **5**) Δεξιοτεχνία: *ἄνταν οἱ ἄπιστοι Γενουβῆσοι μὲ ἀφορμὴν καὶ τέχνην ἐσηκῶσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἀπὲ τὸν ρήγα* Μαχ. 402^{9}. Βλ. καὶ *ἀριστοτεχνία*. **6**) Μομφή, κατηγορία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *ἠθέλαν τῆς βάλει ἀφορμὴν ὅτι ἐσκότωσέν τον* Ἀσσίζ. 384^{31}· *νὰ βάλη αὐτηνῆς ἀφορμὲς λογιῶν καὶ νὰ βγάλη ἀπάνου της ὄνομα κακὸ* Πεντ. Δευτ. XXII 14. Βλ. καὶ *ἀπιστία* 5, *ἀρέστα* 1, *ἀτιμασία* 3, *ἀψιμαχία* 2, *καταδίκαση, σκονάδι, ψέγωση*. **7**) Στενοχώρια, «τρέλα»: *εἰς ἀφορμὴν τὴν ἤριχνε ἐκεῖνο τὸ λογιάζει* Ἐρωτόκρ. Β′ 657· *κάνει την κ' εἶναι ξυπνητὴ ὅλο τὸ μερονύχτι γιὰ νὰ θυμᾶται τσῆ φιλιᾶς κ' εἰς ἀφορμὴ τὴ ρίχτει* Ἐρωτόκρ. Α′ 1100. Βλ. καὶ *ἀτιμία* 4, *ἀφορμάγρα, πείραξη, πικρία*. Ἔκφρ. (*διὰ*) *ἀφορμὴν τοῦ... ἢ νά..., πρὸς ἀφορμὴν* (μὲ γεν.) = γιὰ νά..., μὲ σκοπὸ νά...: *ἀφορμὴ νὰ γιατρευτῶνε* Χρον. σουλτ. 90^{23}· *διδοῖ το εἰς προικιὸν διὰ ἀφορμὴν τοῦ κλέψη αὐτὸν* Ἀσσίζ. 175^{15}· *δράσσεται τὴν μόνωσιν πρὸς ἀφορμὴν τῶν θρήνων* Καλλίμ. 2185. Φρ. *ποιῶ ἀφορμὴν* = προσποιοῦμαι (ὅτι): *ἐκίνησαν καὶ ἐποῖκαν ἀφορμὴν ὅτι ὑπάγουν εἰς τὰς χώρας τους* Τρωικὰ 533^{18}· *ποίησε ἀπέδω ἀφορμὴν ὅτι θεωρεῖς τὸ κουβούκλιν* Λίβ. Sc. 64.

ἀφορμιάρης, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. Ι 5, 44· V 5, 1.

᾿Από τὸ οὐσ. *ἀφορμὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάρης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφορμιάρις*).

᾿Ανόητος, τρελὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, δ.π. 1β): *Μὰ σύ, ἀφορμιάρη γέρο, δόξασε τὸν Θεὸν πῶς κύρης εἶσαι* αὐτ. V 5, 1. Βλ. καὶ *ἀφορμάρης*.

ἀφορμίζω, Σαχλ., ᾿Αφήγ. 551, Κατζ. Δ΄ 400, Ε΄ 114, Πανώρ. Β΄ 560, ᾿Ερωτόκρ. Α΄ 148, 794, 1600, Γ΄ 84, 426, 475, 530, 1223, 1318, Ε΄ 576, Θυσ.^{2} 1058, ᾿Ιντ. κρ. θεάτρ. Α΄ 88, 174, Διήγ. ὡραιότ. 411, Φορτουν. Δ΄ 408· *᾿φορμίζω,* Mevlânâ 2^{2}· μτχ. *ἀφορμισμένος,* ᾿Ερωφ. Δ΄ 86, ᾿Ερωτόκρ. Α΄ 945.

᾿Από τὸ οὐσ. *ἀφορμὴ* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Μτβ. καὶ ἀμτβ.) χάνω τὰ λογικά μου, τρελαίνομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *῏Ω τιμημένε βασιλιά, δὲν φταίγει αὐτή, δὲν φταίγει, μ᾿ ἀφόρμισε κι᾿ ὡσὰν λωλὴ πῶς τό ᾿καμε σοῦ λέγει* ᾿Ιντ. κρ. θεάτρ. Α΄ 88· *θέλεις μοῦ γροικήσει εἰντά ᾿ν᾿ αὐτὸς ὁ λογισμὸς καὶ θὲ νὰ σ᾿ ἀφορμίση* ᾿Ερωτόκρ. Α΄ 1600. Βλ. καὶ *βγαίνω, κουζουλαίνομαι, ξαφορμίζω, παραλογίζω.* Ἡ μτχ. *ἀφορμισμένος* ὡς ἐπίθ. = τρελὸς ᾿Ερωφ. Δ΄ 86.

ἀφόρμιση ἡ, ᾿Ερωτόκρ. Α΄ 1848.

᾿Από τὸ *ἀφορμίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφόρμισι*).

Παραφροσύνη, μανία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, δ.π.): *ὡς ἤνοιξε καὶ δὲ θωρεῖ τὴ στόρησην ἐκείνη, σ᾿ ἀφόρμιση τὸν ἤριξε κι᾿ ἄλλος ἐξαναγίνη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀφορμάγρα, παραλογιά.*

ἀφορμολογῶ, Μαχ. 134^{5}, 502^{2}, Πεντ. Γέν. XLIII 18, ῎Εξ. Χ 2.

᾿Από τὸ οὐσ. *ἀφορμὴ* καὶ τὸ *-λογῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α΄ (᾿Ενεργ.) γυρεύω ἀφορμὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τὸ λοιπὸν τὸ σουπέρπιον γένος τῶν Γενουβήσων καὶ παράβουλον, ὅπου πάντα πλημελοῦσα νὰ πάρουν τὴν Κύπρον καὶ ἀφορμολογοῦσαν, ηὗραν ἀφορμὴν τοῦ μαλωμάτου* Μαχ. 134^{15}. **Β΄** (Μέσ.) **1**) Συκοφαντῶ: *ἰπὶ ἀφορμὴ τοῦ ἀσήμιου ὁποὺ ἐστράφην εἰς τὰ δισάκια μας εἰς τὴν ἀρχὴ ἐμεῖς φερμένοι νὰ ἀφορμολογηθῆ ἀπάνου μας καὶ νὰ πέση ἀπάνου μας* Πεντ. Γέν. XLIII 18. Βλ. καὶ *ἀδικοκρίνω.* **2**) Συμπεριφέρομαι μὲ ἄσχημο τρόπο: *ν᾿ ἀφηγᾶσαι εἰς τὰ ἀφτιὰ τοῦ υἱοῦ σου καὶ υἱῶν τοῦ υἱοῦ του τὸ ὅς ἀφορμολογήθηκα εἰς τὴν Αἴγυπτο* Πεντ. ῎Εξ. Χ 2. Βλ. καὶ *ἀπαναιδεύομαι, ἀποπαίρνω.*

ἀφοροῦμαι, ᾿Ασσίζ. 185^{19}, 223^{31}, Μαχ. 378^{15}, Στάθ. Α΄ 38 (ἔκδ. *νὰ φυρεθῆ*· διόρθ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 72 σὲ *ν᾿ ἀφορεθῶ*), Τζάνε, Κρ. πολ. 159^{25}, 325^{5}, 379^{10}· *᾿φοροῦμαι,* Χούμνου, Π.Δ. XI 9, ᾿Ερωτόκρ. Γ΄ 1550.

᾿Από τὸ ἀρχ. *ὑφορῶμαι* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α΄ 159). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφορῶ*).

1) Ὑποψιάζομαι, ὑποπτεύομαι (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Μὰ ᾿μπόριε νά ᾿μπουν σιγανὰ νὰ μὴν τσ᾿ ἀφορεθοῦσι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 159^{25}. Βλ. καὶ *κακοβάνω, παραφοροῦμαι.* **2**) Θεωροῦμαι ἔνοχος: *ἐντέχεται νὰ ἔχη δίκαιον δύο μάρτυρας πρὶν νὰ καταπιαστῆ ἢ νὰ ἀφοραθῆ ὁ ἰατρὸς* ᾿Ασσίζ. 185^{19}.

ἀφορσύνη ἡ, βλ. *ἀφροσύνη.*

ἀφορῶ, Σπαν. Β 167, Κομν., Διδασκ. Δ 215, Σπαν. Ρ 104, Σπαν. (Λάμπρ.) V 179, Rechenb. 17^{2}, Σφρ., Χρον. μ. 96^{23}.

Τὸ ἀρχ. *ἀφορῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

᾿Αναφέρομαι σὲ κάπ., ἔχω σχέση μὲ κάπ. (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *Αὕτη ἡ δουλεία πρὸς σὲ ἀφορᾷ καὶ οὐ πρὸς ἄλλον τινὰ* Σφρ., Χρον. μ. 96^{23}. Βλ. καὶ *ἀνάγω 2α, δίδω.*

ἀφοσιῶ, Μακρεμβ., Ὑσμ. 167^{32}, 172^{25}, 206^{7}, 215^{11}, 238^{26}, 266^{22}, 272^{8}, 274^{11}.

Τὸ ἀρχ. *ἀφοσιόω*.

Α΄ (᾿Ενεργ.) διαθέτω: *ἄμφω γεγόνασι περὶ τὸ δωμάτιον, ὅ τῷ Σωστράτῳ δεσπότης ἐμὸς ἀφωσίωσε* αὐτ. 266^{22}. **Β΄** (Μέσ.) **α**) Ὁρίζω: *᾿Απόλλων χρησμοδοτεῖ καὶ τοῖς ἐλευθέροις ἀφοσιοῦται τὸ ἐλεύθερον* αὐτ. 272^{8}· *πρὸς ὕπνον ἐτράπησαν περὶ πρῷραν καὶ πρύμνην ἀνυστάκτους ἀφωσιωσάμενοι φύλακας* αὐτ. 238^{26}· βλ. καὶ ἀναγράφω 3, ἀπαιτῶ 2· **β**) ἀνάγω, συσχετίζω: *γράμματα τοίνυν ὁρῶμεν... ἅ πάντ᾿ ἦσαν ἰαμβεῖον ἓν εἰς τέτταρα τετμημένον καὶ ταῖς παρθένοις τὰς κλήσεις ἀφοσιούμενον· τὸ δ᾿ εἶχεν οὕτω: Φρόνησις, ᾿Ισχύς, Σωφροσύνη καὶ Θέμις* αὐτ. 172^{25}.

ἀφόταν, σύνδ., βλ. *ἀφόντας.*

ἀφότε, σύνδ., βλ. *ἀφόντε.*

ἀφότι, σύνδ., Wagn., Carm. 10^{230}, Σαχλ. Β΄ (Wagn.) PM 417· *ἀπόντις,* Μηλ., Ὁδοιπ. 641· *ἀπότι,* Διγ. (Trapp) Esc. 1603, 1708· *ἀπότις,* ᾿Ασσίζ. 68^{9}, ᾿Ερωτοπ. 319, Λίβ. Esc. 1260, 1333, Βεν. 35, Μαχ. 556^{15}, Πικατ. 252, Φαλιέρ., Ρίμ. L 249, Χρον. σουλτ. 104^{12}· *ἀφόντι,* Rechenb. 73^{3}, Διήγ. ᾿Αλ. V 59· *ἀφόντις,* Λόγ. παρηγ. Ο 78, Διγ. Α 473, Περὶ ξεν. Α 49, Διήγ. ᾿Αλ. V 55, 79, Αἰτωλ., Μῦθ. 30^{5}, ᾿Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 375, 415, Δωρ. Μον. XXII, Βίος Δημ. Μοσχ. 161, Σταυριν. 1013, Ἱστ. Βλαχ. 1272, 1275, Σουμμ., Ρεμπελ. 177, 178, Διγ. ῎Ανδρ. 335^{26}, 343^{5}, 379^{28}, 401^{32}, 405^{19}, Συναδ., Χρον. 44, 66, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β΄ [281, 345], Γ΄ [124, 677], Ε΄ [1290], Διγ. Ο 1175, 2461, Διακρούσ. 74^{29}, κ.π.ἀ.· *ἀφότις,* ᾿Ασσίζ. 290^{20}, Διγ. (Trapp) Esc. 209, Φλώρ. 1488, Περὶ ξεν. V 188, ᾿Ερωτοπ. 369, Μαχ. 10^{1}, Κυπρ. ἐρωτ. 57^{5}, 78^{26,30}, 95^{16}, ᾿Αλφ. 23^{76}, κ.π.ἀ. *᾿φότις,* Κυπρ. ἐρωτ. 12^{13}, 106^{7}, 109^{20}, 115^{8}.

᾿Από τὴ συνεκφ. *ἀφ᾿ ὅτι*. Οἱ τ. σὲ -ς κατὰ τὰ ἐπιρρ. σὲ -τις. Οἱ τ. *ἀπόντις, ἀφόντις,* μὲ ἐπίδρ. τοῦ *ὄνταν*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὰ ἰδιώμ. (ΙΛ).

1α) ᾿Αφότου, ἀποτότε ποὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ποτέ σου δὲν εἰρήνευσες εἰς ὅλην τὴν ζωή σου, μόν᾿ σκάνδαλα καὶ ταραχὰς κάμνεις ἀφόντις ἦσου* Ἱστ. Βλάχ. 1272· βλ. καὶ ἀφὸν 1α· **β**) μόλις: *᾿Αφόντις ἐγεννήθην, ἔχω τὴν τύχην κατ᾿ ἐμοῦ* Λόγ. παρηγ. Ο 78· *ἀφότις ξημερώση, ἀναστενάζω* Κυπρ. ἐρωτ. 78^{30}· *ἀφόντις θυμωθῶ, ἀποκάτου τοῦ οὐρανοῦ ὅσοι εἶναι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀντισταθοῦν τὴν πολλήν μου τὴν δύναμην* Διήγ. ᾿Αλ. V 79· βλ. καὶ ἀφὸν 1β. **2**) Ὅταν, ὅταν πιὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *Στρέφεται πάσα ζὸν εἰς τὴν βοσκήν του, ἀφότις δῆ καὶ τ᾿ ἄστρον ξημερώση* Κυπρ. ἐρωτ. 78^{26}· *ἀφόντις ἐτελείωσε, τότες ἐδίπλωσέ την καὶ μὲ τὴν βούλλα τὴν χρυσὴ αὐτὸς ἐβούλλωσέ την* Διακρούσ. 74^{29}· *᾿Αφόντις ἔκλαυσαν αὐτήν, ἔθαψαν ἅμα πάσας* Διγ. Α 473· *ἀπότις τὴν ἐφίλησεν, στέκει καὶ ἀναγελᾷ την* ᾿Ερωτοπ. 319· *῏Ηλθεν ἡ ὥρα, ἐγεύτησαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ ἀφότις ἐπεφάγασιν, χαρίσματα τὸν δίδει* Φλώρ. 1488. Βλ. καὶ ἀφὸν 2. **3**) (Αἰτιολ.) μιὰ καί, ἐπειδὴ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *᾿Αμμ᾿ ἀφότις δὲν θέλουν τ᾿ ἄστρη πιὸν νὰ μπορήσω τὸ νιώθω νὰ μιλήσω τῆς κυρᾶς μου* Κυπρ. ἐρωτ. 95^{16}· *ἀφότις δὲν θωρεῖ στὸ πῶς στεντιάζω ὡς γιὸν τὰ κάλλη ἐγὼ θωρῶ σ᾿ αὐτόν της, πίστεψέ σου, λυπήθου, βίγλισέ με* Κυπρ. ἐρωτ. 57^{5}. Βλ. καὶ ἀφὸν 3.

ἀφότις, σύνδ., βλ. *ἀφότι.*

ἀφότου, σύνδ., Σπαν. Α 196, 242, 380, Σπαν. V 199, Γλυκᾶ, Στ. 329, Λόγ. παρηγ. L 391, Προδρ. II 88, III 295f (κριτ. ὑπ.), 426, Διγ. (Trapp) Esc. 819, 1600, 1754, Βέλθ. 1209, Χρον. Μορ. Η 38, 500, 580, 649, 812, 903, 2413, 2465, 2577, 2721, 2956, 2998, 4201, 4343, 5550, 6126, 7673, 8726, 8933, Χρον. Μορ. Ρ 1903, 2611, 5511, 6147, Περὶ ξεν. V 326, Λίβ. (Lamb.) Ν 418, Λίβ. Sc. 30, 210, 1141, Λίβ. Esc. 2242, 2771, 3555, Λίβ. Ν 1114, 1183, 1574, 2273, 2373, 2883, 3495, Ἀχιλλ. Ν 140, 372, 488, Ριμ. Βελ. 94, Ἀπόκοπ. 424, Φαλιέρ., Λόγ. 314, Ρίμ. θαν. 135, κ.π.ἀ.· *ἀφόντου,* Λόγ. παρηγ. Ο 574, Χρον. Μορ. Ρ 123, 580, 1575, 7094, Περὶ ξεν. Α 325, Ἀχιλλ. Ο 517, 707· *ἀφούτου,* Προδρ. III 295g (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Esc. 1160, 3783, Χρον. Τόκκων 1557, 1578.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀφ' ὅτου.* Ὁ τ. *ἀφόντου* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *ὄντας, ὄντε.* Ὁ τ. *ἀφούτου* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *ἀφοῦ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἀποτότε ποὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εἴτις ἀπέλθῃ στὴ Συρίαν εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸν τάφον, ὅσα καὶ ἂν ἁμάρτεσεν ἀφότου ἐγεννήθη, νὰ ἔχῃ τὴν συμπάθιον εὐτὺς τῶνε φταισμάτων* Χρον. Μορ. Η 38· *τὸ ἐνάντιον γὰρ τοῦ ἔποικες εἰς ὅσον τοῦ ἐπισχήθης, τὴν μάχην ἐπεχείρησες, ἀφότου ἁρματώθης* Χρον. Μορ. Η 5550· *ὡσὰν περιανακούφιζεν ὁ πόνος τὴν ψυχήν μου, ἀφότου, φίλε μου, σὲ ηὕρηκα καὶ ἐνώθημεν οἱ δύο* Λίβ. Ν 2273. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 1α. **2α**) Ὅταν, ὅταν πιὰ (συνήθως μὲ τὸν σύνδ. *καί·* ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀφόντου ἐπλησίασαν τῆς κόρης τὸ κουβούκλιν, τὸ καταλόγιν ἤρχισεν ὁ Ἀχιλλὲς καὶ λέγειν* Ἀχιλλ. Ο 517· *εἴτι σὲ εἰπῇ, καρτέρησε καὶ μακροθύμησέ τον κι' ἀφότου παύσῃ τὸν θυμόν, καταπραΰνῃ ἡ μέθη, τότε τὸν κατονείδισε κ' εἰπέ τον ὅσα θέλεις* Σπαν. Α 242· *οἷον πάσχουσιν οἱ τρέφοντες ξένων τινῶν σκυλία καί, ἀφότου φάγουν, στρέφουνται καὶ κατ' αὐτοὺς βαΰζουν* Σπαν. V 199· *ἀφότου ἀπεζέψασιν κ' ἐπιάσαν τὲς κατοῦνες, ἐπῆρε ὁ σεβαστοκράτορας τὸν πρίγκηπα Γυλιάμον, ἀπὸ τὸ χέρι τὸν κρατεῖ κ' εἰς τὸ παλάτι ἐσῶσαν* Χρον. Μορ. Η 4201· *ἀφότου ἀποδείπνησεν, ἐμπαίνει εἰς τὸ κουβούκλιν* Διγ. (Trapp) Esc. 819· *ἀφότου τὸν ἐπλήρωσα τὸν μῆναν τὸν σὲ λέγω, ἐσέβην εἰς παράπλαγον, εἰς ἄγριον μονοπάτιν* Λίβ. Esc. 3555· *ἀφούτου τὰ ἐτριγύρευσα καὶ ἐγύρισά τα ὅλα καὶ εἶδα τὰς ἱστορίας τουν, τὰς εἶχεν τριγυρόθεν* Λίβ. Esc. 1160· *ἀφότου τοὺς συνέτριψεν ἐκείνους τοὺς ἀγούρους, λαλίαν ἔσυρε μικρὰν ὁ Ἀχιλλεὺς ὁ μέγας* Ἀχιλλ. Ν 140· βλ. καὶ *ἀφὸν* 2· **β**) ἀφοῦ: *ἀφότου πρῶτον μᾶς εἰπῇς ἐσὺ τὰ ἐδικά σου, τὸ τίνος εἴμεστεν ἐμεῖς πάλε νὰ σὲ τὸ εἰποῦμε* Λίβ. Esc. 2771. Βλ. καὶ *ἀφοῦ* 3. **3**) (Αἰτιολ.) ἐφόσον, μιὰ καί, ἐπειδή: *ἄλλον οὐ μὴ ἴδῃς ἀπὸ ἐμὲν πιττάκιν ἐδικόν μου, νὰ ἐξεψυχῇς ὡς διὰ γραφὴν καὶ οὐ μὴ τὴν ἐντρανίσῃς, ἀφότου τὸ σημάδιν μου μὲ βιάζεις νὰ σὲ δώσω* Λίβ. Ν 1574· *Λοιπόν, ἀφότου ἐκρίνασιν οἱ λίζιοι μὲ τὸν νόμον ὅτι ἀκληρήθηκεν ἡ ντάμα Μαργαρίτα, θέλω νὰ ποιήσω πρὸς αὐτὸν χάριν...* Χρον. Μορ. Η 7673· *ἀφότου, λέγει, ὑπόσχεται ὁ ἀφέντης τοῦ Μορέως νὰ γένῃ λίζιος ἄνθρωπος τοῦ βασιλέως τῆς Πόλης* (παραλ. 3 στ.), *ἀρκεῖ καὶ σώζει νὰ γενῇ εἰρήνη καὶ φιλία...* Χρον. Μορ. Η 2577. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 3.

ἀφοῦ, σύνδ., Προδρ. III 67 (χφφ. g V) (κριτ. ὑπ.), 216f (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), 216z (χφ. g) (κριτ. ὑπ.), IV 16, 35, 54, 64, Ἀσσίζ. 138^{12}, 146^{31}, Διγ. Ζ 439, Διγ. (Trapp) Esc. 97, Βέλθ. 226, Χρον. Μορ. Ρ 1108, 1407, 1870, 5143, 7585, 7648, Περὶ ξεν. Α 359, Ἀχιλλ. Ο 152, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 77, Κορων., Μπούας 3, 113, Ἐπιστ. Ἡγουμ. 175, Λίμπον. 314, κ.π.ἀ.· *ἀφοῦν,* Ἀσσίζ. 64^{8-9}.

Ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀφ' οὗ* (Ἡ χρ. μτγν.). Ὁ τ. *ἀφοῦν* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *ἀφόν, ἀφόντας.* Ἡ λ. καὶ σήμ. κοινὴ καὶ ὁ τ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

1) Ἀποτότε πού, ἀφότου (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἀφοῦ κατῆλθεν ὁ Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ στὸν κόσμον, ἔδιωξεν τὰς παράνομας καὶ μυσαρὰς θυσίας* Διγ. (Trapp) Esc. 97· *Ἀφοῦ δὲ τάχα γέγονα γραμματικὸς τεχνίτης, ἐπιθυμῶ καὶ τὸ ψωμὶν καὶ τοῦ ψωμιοῦ τὴν μάνναν* Προδρ. IV 16· *ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι ἐπέρασαν ἐκ Ρωμανίας εἰς Δύσιν, αὐθέντης οὐκ ἠκούστηκε αὐτοὺς νὰ πολεμήσῃ* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 77. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 1α. **2**) Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2α): *Ἀφοῦ δὲ ἔκλαυσαν αὐτήν, ἔθαψαν ἅμα πάσας* Διγ. Ζ 439· *ἀφοῦν πουληθῇ* (δηλ. ἡ *μούλα*), *πολεμᾶ καὶ σηκώνουν την, ἤγουν ρεσπετιάζουν την* Ἀσσίζ. 64^{8-9}. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 1β. **3**) Ὅταν (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *Τὸ δένδρον δὲ ἐκ τοῦ καιροῦ ὕστερ' ἀφοῦ γηράσῃ καὶ ὅλην τὴν ποιότητα τελείως θέλει χάσει, τότε συνάσσει ὁ γεωργὸς τὰ κάλλια του κλαδία* Κορων., Μπούας 113. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 2. **4**) (Αἰτιολ.) ἐφόσον, μιὰ καὶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἀφοῦ ἡ πρωτοστρατόρισσα εὑρίσκετον στὴν Πόλιν εἰς φυλακὴν καὶ ὄψιδαν...* (παραλ. 2 στ.), *δίκαιον ἦτον ν' ἀκληρωθῇ ἀπὲ τὸ γονικόν της;* Χρον. Μορ. Ρ 7648· *ἀφοῦ ἐγένετον βασιλεὺς ὁ κόντος τῆς Φιλάνδρας, ἂς γένῃ καὶ τοῦ Μουφερᾶ αὐτεῖνος ὁ μαρκέζης ρήγας...* Χρον. Μορ. Ρ 1008· *ἀφοῦ τὴν ρόγαν μας κρατεῖς, ἐμεῖς σὲ προσκυνοῦμεν καὶ ὑπαγαίνομε ἀλλαχοῦ νὰ ζιοῦμε ὡς στρατιῶτες* Χρον. Μορ. Ρ 5143. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 3.

ἀφουγκρ-, βλ. *ἀφουκρ-.*

ἄφουκλα ἡ, Ναξ. ἔγγρ. 32^{10}.

Ἄγν. ἐτυμ.

Τὸ στόμιο τῆς στέρνας ἀπὸ ὅπου διοχετεύεται σὲ αὐλάκι τὸ νερὸ τοῦ νερόμυλου (Βλ. Κατσουρό, ὅ.π., σ. 282): *νὰ τὸν φκιάσουν μὲ τὸν κόπο ντως καὶ ἔξοδές τως τόσον τὴν στέρνα, τὴν ἄφουκλα, τὸ σπίτι, τὴν ρόδα ὡσὰν καὶ πάσα ἄλλον πράγμα ὁποὺ χρειάζεται αὐτὸς ὁ μύλος διὰ νὰ βαλθῇ εἰς τὸ ἀλεύρι* ὅ.π.

ἀφουκράζομαι, Ἰμπ. (Legr.) 532, Ἆσμα σεισμ. 29, Γύπ. Πρόλ. θεᾶς 6, Πανώρ. Β' 413, 543, 588, Γ' 27, 231, Δ' 144, 167, 223, Ε' 128, Ἐρωφ. Β' 375, Γ' 266, Δ' 58, 148, 242, 253, 267, Ε' 36, 179, Κατζ. Ε' 70, 524, Ἐρωτόκρ. Α' 12, Γ' 959, Δ' 531, Θυσ.[2] 2, 141, 1076, Στάθ. Γ' 571, Ροδολ. Β' [179, 490], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [991], Γ' [312], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 11, Α' 361, Β' 346, Γ' 138, Δ' 299, 328, Τζάνε, Κρ. πόλ. 357^{12}· *ἀφηγκράζομαι,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [293], Γ' [802]· *ἀφηκράζομαι,* Θησ. Β' [35^{1}], Δ' [89^{6}], Θ' [50^{1}], ΙΑ' [11^{8}, 80^{5}], Ἀλφ. (Μπουμπ.) II 30, Πικατ. 41, Φαλιέρ., Ἱστ. V 164, Δεφ., Λόγ. 297, Πεντ. Ἀρ. XXIII 18, Δευτ. I 45, XXXII 1, Ἱστ. Βλαχ. 1353, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1216]· *ἀφκράζομαι,* Βέλθ. 913, Χρον. Μορ. Η 938, 1204, 2328, 3404, 3847, 6261, 6264, 6295, 6358, 7010, Φλώρ. 346, 558, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 95, Σαχλ., Ἀφήγ. 376· *ἀφοκράζομαι,* Φαλιέρ., Λόγ. 261, Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. 52, Κατζ. Β' 309· *ἀφουγκράζομαι,* Πιστ. βοσκ. I 4, 146· II 2, 270, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [959]· *ἀφράζομαι,* Χρον. Μορ. Η 937· *ἐφκράζομαι,* Χρον. Μορ. Ρ 938· *'φηκράζομαι,* Διήγ. ὡραιότ. 113· *'φουγκράζομαι,* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [463]· *'φουκράζομαι,* Ἀχέλ. 2170.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. *ἐπακροῶμαι.* Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. ΙΛ, λ. *ἀφακράζομαι.* Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange (λ. *φηκράτον* καὶ Add., λ. *ἀφικρώνειν*) καὶ σήμ. (ΙΛ, ὅ.π.). Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γραμματικοὺς τ. τοῦ ρ. θὰ μποροῦσαν νὰ ἀναχθοῦν σὲ περισπώμενους τ. τοῦ ἐνεστ. (*-οῦμαι* ἀντὶ *-άζομαι*). Βλ. καὶ *ἀφουκροῦμαι.*

1α) Ἀκούω προσεκτικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ὅποιος τοῦ πόθου δούλεψε εἰσὲ καιρὸν κιανένα, ἂς ἔρθῃ νὰ τ' ἀφουκραστῇ ὅ,τ' εἶναι ἐδῶ γραμμένα* Ἐρωτόκρ. Α' 12· *μαντάτο ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς σοῦ φέρνω κι' ἀφουκράσου* Θυσ.[2] 2· *ἀφότου ἀφκράστηκεν καλὰ ὁ ρήγας τὰ τοῦ εἶπαν* Χρον. Μορ. Η 6358· *ν' ἀφουκραστῶ μ' ἀπομονὴ κ' εἰς ὅ,τι μοῦ μιλήσῃς* Θυσ.[2] 141· (προκ. γιὰ ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία): *στὴν ἐκκλησιὰ δὲν πηαίνομεν*

ν' ἀφηκραστοῦμεν λόγον 'Αλφ. (Μπουμπ.) Η 30· (προκ. γιὰ θεατρικὴ παράσταση) ἀκούω, παρακολουθῶ: *ἐκαταδεχτήκετε τόση ὥρα νὰ σταθῆτε στὴν κωμεδία μας σήμερο νὰ μᾶς ἀφουκραστῆτε* Κατζ. Ε' 524· βλ. καὶ *ἀφουκροῦμαι* 1· **β**) ἀκούω μὲ συγκατάβαση, καλοπροαίρετα: *Ζεῦ, κάμε νὰ τσ' ἀφουκραστῇ καὶ νά 'χου τόση χάρη τὰ λόγια τση τὰ ταπεινά, συχώρεση νὰ πάρη* 'Ερωφ. Δ' 253· *κι' ἂν ἀφουκροῦντ' οἱ βασιλιοὶ καὶ τῶ μικρῶν ἀνθρώπω, λυπήσου κι' ἀφουκράσου μου τσῆ σκλάβας τοῦ σπιτιοῦ σου* 'Ερωτόκρ. Δ' 531· βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙΙ 1ε, *ἀφτίον - ἀφτί(ν)* 1 φρ.· **γ**) (προκ. γιὰ τὸ Θεὸ) εἰσακούω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2β): *καὶ δὲν ἄκουσεν ὁ Κύριος εἰς τὴν φωνή σας καὶ δὲν ἀφηκράστην πρὸς ἐσᾶς* Πεντ. Δευτ. Ι 45. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙΙ 1ς, *ἀκούω* 7α, *ὑπακούω*. **2**) 'Υπακούω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *μὰ 'νοὺς ἀδιάκριτου Ρωμιοῦ γιάντα ν' ἀφουκραστῆτε;* Τζάνε, Κρ. πόλ. 357^{12}· *'Εμένα, θυγατέρα μου, σήμερο ἀφουκράσου κ' ἡ κακοσύνη σου ἂς χαθῇ καὶ ἂς πάψῃ ἡ μάνητά σου* Πανώρ. Γ' 27. Βλ. καὶ *ἀφουκροῦμαι* 2. **3**) 'Ακούω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *τὴν θύραν ἀκριοχτύπησεν διὰ νὰ τὸν ἀφραστοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 937· *τοῦτο τὸ πράμα τ' ἄπρεπο τ' ἀφτιά μου ἀφουκραστῆκα* 'Ερωφ. Δ' 58. Βλ. καὶ *ἀφουκροῦμαι* 3.

ἀφούκρασις ἡ· *ἄφκρασις*, 'Ερμον. Ψ 203.

'Από τὸ *ἀφουκράζομαι* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 159). 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφάκρασι*).

'Ακρόαση ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἐν γὰρ τούτοις καὶ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων γὰρ προστρέχει πρὸς ἐκθειασμὸν τοῦ κάλλους καὶ ἀφκράσεων τῶν λόγων* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγροίκησις* 2α, *ἀκοὴ* 2.

ἀφουκραστά, ἐπίρρ.· *ἀφηγκραστά*, Θησ. Η' $[1^7]$· *ἀφηκραστά*, Θησ. Ε' $[33^3]$.

'Από τὸ *ἀφουκράζομαι*.

"Οπως ὅταν ἀφουκράζεται κανείς, προσεκτικά: *Εἰς τὸν δρυμῶνα ἔφθασε, ἦτον δασὺς 'κ τὰ δένδρα· ἀφηκραστὰ ἐκοίταζε, μέσα σ' αὐτὸν γυρεύει γιὰ νά 'βρῃ τὸν 'Αρκίταν του* αὐτ. Ε' $[33^3]$. Βλ. καὶ *ἀκριβολογημένα*.

ἀφουκροῦμαι, Σκλέντζα, Ποιήμ. $1^{43,80}$, 'Ιμπ. (Legr.) 1006, Πανώρ. Α' 293, Β' 520, Γ' 250, Ε' 253, Κατζ. Β' 287, Γ' 93, Δ' 141, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 5, 217, Βοσκοπ. 348, 'Ερωτόκρ. Α' 730, 1232, Β' 42, 670, 1246, Γ' 148, 429, 965, 968, 973, 1090, Δ' 432, Θυσ.^{2} 294, 450, 606, Στάθ. Α' 68, Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [101], Β' [503], Φορτουν. (Vinc.) Α' 222, Β' 40, Ε' 204, 241, Ζήν. Β' 263· *ἀφηγκροῦμαι*, Δεφ., Λόγ. 413· *ἀφηκροῦμαι*, Θρ. Κων/π. διάλ. 60, Θησ. Γ' $[15^1]$, Ι' $[98^4]$, Κορων., Μπούας 8, Φαλιέρ., 'Ιστ. V 275, 329, "Αλ. Κύπρ. 921, Εὐγέν. 690· *ἀφκροῦμαι*, 'Ερωτοπ. 11, Φυσιολ. (Legr.) 847, Διγ. Ο 2526· *ἀφουγκροῦμαι*, Βεντράμ., Φιλ. 59, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [357], Γ' [757]· *ἐφκροῦμαι*, Διγ. Ο 2223· *'φηκροῦμαι*, Διήγ. ὡραιότ. 196· *'φουκροῦμαι*, Φαλιέρ., 'Ιστ. Α 331, 'Ερωτόκρ. Α' 247, Β' 897, Γ' 193, 621, Δ' 1469, Θυσ.^{2} 209. Βλ. καὶ *ἀφουκράζομαι*.

'Από τὸ ἀρχ. *ἐπακροῶμαι*. Γιὰ τὴν ἐτυμ. καὶ τοὺς τ. βλ. ΙΛ, λ. *ἀφακράζομαι*. 'Ο τ. *ἀφοκροῦμαι* καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Ε' 698.

1) 'Ακούω προσεκτικὰ ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *γροίκησε κι' ἀφουκροῦ καλὰ τὸ σημερνὸ μαντάτο* 'Ερωτόκρ. Δ' 432· *'Ως πότε τοῦτοι στέκονταν, ἐβλέπαν κι' ἀφηκρόταν, τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, εἶχαν τα πρὸς ἐκείνην* Θησ. Γ' $[15^1]$. Βλ. καὶ *ἀκούω* Α2α, *ἀκρουμάζομαι* 1, *ἀκρώννομαι* α, *ἀναφουκράζομαι*, *ἀφουκράζομαι* 1α, *ἀφτίον-ἀφτί(ν)* 1 φρ. **2**) Πείθομαι (σὲ κ.), ὑπακούω (σὲ κάπ.) ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2α): *Πιάσ' τὴ βουλή μου, ἀδέρφι μου, δέ τη καλά, 'φουκροῦ τη, ἂς τὸ κονταροχτύπημα*

γιὰ τὴ φορὰν ἐτούτη 'Ερωτόκρ. Β' 42· *ὅποιες δὲν ἀφουκροῦνται τὰ λόγια τῶ γονέω ντως ὀγλήγορα χαλοῦνται* Πανώρ. Ε' 253· *Οἱ ὄχλοι αὐτόνο προσκυνοῦ κι' ὅλοι τὸν ἀφουκροῦνται* Ζήν. Β' 263. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙΙ 1ζ, *ἀκούω* Α6, *ἀκρουμάζομαι* 2, *ἀπαντῶ* 3, *ἀφηκρίζομαι* 2α, *ἀφουκράζομαι* 2. **3**) 'Ακούω ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3): *δὲ μπορὰ 'φουκροῦμαι σήμερο τσ' ἀνοστάγρες του* Φορτουν. (Vinc.) Α' 222· *τὸ χτύπο τοῦ κουτσουναριοῦ κοιμῶντας ἐφουκρᾶτο* 'Ερωτόκρ. Β' 670· *τ' ἀφτιὰ τά 'χω γιὰ ν' ἀφουκροῦμαι* Θυσ.^{2} 606· *"Ας εἶχα μάτια σκοτεινά, ἀφτιὰ νὰ μὴ 'φουκροῦμαι* Θυσ.^{2} 209. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙΙ 1α, *ἀκουτίζομαι*, *ἀκούω* Α1, *ἀφουκράζομαι* 3.

ἀφοῦν, σύνδ., βλ. *ἀφοῦ*.

ἀφουντάρω, βλ. *φουντάρω*.

ἀφούσα ἡ, 'Ερωτόκρ. Α' 746, 1286, Β' 1859.

'Από τὸ ἀμάρτ. *ἀφτοῦσα*<*ἄφτω*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) "Αναμμα, λαύρα ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, στὴ λ. 2α): *πάσα φωτιὰ θέλει νερὸ νὰ πάψῃ τὴν ἀφούσα* αὐτ. Α' 746· **β**) (μεταφ.) στενοχώρια ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *νὰ δροσερέψῃς τὸν καημό, νὰ πάψῃ αὐτεὶν'* (ἔκδ. *νὰ πάψῃ ἡ ἀφούσα*· διόρθ. κατὰ τὸ χφ. 'Αλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 23, 1971, 200) *ἡ ἀφούσα* αὐτ. Α' 1286.

ἀφουσία ἡ, "Εγγρ. τοῦ 1613 (Βισβίζη, ΕΑΙΕΔ 12, 1965 ⟨1968⟩ 111).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπουσία* (πβ. τὴ σημασ. «φύρα» στὸν 'Αριστ., L-S, λ. *ἀπουσία* II καὶ τὸ *ἀπουσιάζω* = ἀφήνω ὑπόλειμμα, κληροδοτῶ μέρος τῆς περιουσίας μου, στὸν 'Αρτεμίδ. στὴ Σούδα, L-S). Τὸ *φ* ἀπὸ ἐπίδρ. τοῦ *ἀφήνω*. 'Η λ. καὶ σὲ ἔγγρ. τοῦ 1770 (Κορρές, ΗΜΕ 1930, 290).

Κινητὰ ποὺ βρίσκονται μέσα στὸ σπίτι: *φουστάνι· ἀντρομί(δα), τριφύ(λι) καὶ ὅ,τι καὶ ἄλλα εὑρεθῇ ἀφουσία τοῦ σπιτιοῦ* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄφεσις* (ΙΙ) 1, *σαλευτικά*.

ἀφουτίς, σύνδ., βλ. *ἀπῆτις*.

ἀφούτου, σύνδ., βλ. *ἀφότου*.

ἄφραγος, ἐπίθ., Πεντ. 'Αρ. ΧΙΙΙ 19.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φράζω*. Βλ. καὶ Κακρ., 'Αθ. 38, 1926, 198 καὶ 200. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄφραχτος*).

Ποὺ δὲν εἶναι φραγμένος, ξέφραγος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1)· (ἐδῶ) ἀνοχύρωτος: *τὰ κάστρη ὅς αὐτὸ κάθεται εἰς αὐτά, ἂν εἰς τὰ ἄφραγα* (Πβ. Π.Δ.: *ἐν ἀτειχίστοις*) *γῆ εἰς τὰ τειχωμένα* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπερίφρακτος* α, *ἄφρακτος*.

ἀφράζομαι, βλ. *ἀφουκράζομαι*.

ἄφρακτος, ἐπίθ., Χίκα, Μονωδ. 31.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφρακτος*. 'Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ στὰ ἰδιώμ. μὲ διάφ. τ. (ΙΛ, λ. *ἄφραχτος*).

Ποὺ δὲν εἶναι φραγμένος, ξέφραγος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Χθὲς ἦτον ὡσὰν μία χώρα δωδεκάτειχος καὶ πολύπυργος καὶ σήμερον ἔγινεν ὡσὰν ἕνα χωράφι ἄφρακτον καὶ ἀκατάσκευο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄφραγος*.

ἀφρατίτσιν τό, Προδρ. IV 80, Πτωχολ. Ν 578.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀφράτος* καὶ τὴν ὑποκορ. κατάλ. *-ίτσιν*.

Εἶδος ἀφράτου ψωμιοῦ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Εὐστ. 230^{94}): *μὴ νὰ χορτάσω τὸ ψωμίν, τὸ λέγουν ἀφρατίτσιν, ἀλλὰ τὸ μεσοκάθαρον, τὸ λέγουσι τῆς μέσης* Προδρ. IV 80. Βλ. καὶ *ἀφρατόζεστον*.

ἀφρατόζεστον τό, Προδρ. III 317.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. *ἀφρατόζεστος* ὡς οὐσ.

Εἶδος ψωμιοῦ καλῆς ποιότητας (ἀφράτο καὶ ζεστό): *ἐκεῖνοι τὸ ἀφρατόζεστον μετὰ τοῦ σησαμίου, ἡμεῖς δὲ τὸ χονδρόχυλον τὸ στακτοκυλισμένον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναβατό, ἄρτος, ἀφρατίτσιν, ἀφράτος* 1 οὐδ.

ἀφράτος, ἐπίθ., Πτωχολ. Ζ 180, Πτωχολ. Ν 402, 697, Ἀγν., ποιήμ. Β′ 38, Βίος γέρ. V 478, 595, 773.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφρὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-άτος*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 6. ἢ 7. αἰ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ ψωμὶ ἢ παξιμάδι) μαλακὸς σὰν ἀφρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *ἔδωκέν τον ὁ ἀφέντης ἄλλη μία κούπα κρασάκι κι' ἕν' ἀφράτο παξιμάδι* Πτωχολ. Ζ 180. Βλ. καὶ *ἀφρατούτσικος*. Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ἀφράτο ψωμί, εἶδος ψωμιοῦ (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Καλιτσ., ΒΖ 44, 1951, 311. Πβ. ΙΛ στὴ λ. Β): *Καὶ τὸν δίδει ἀφράτον ἕνα καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν εἰς διοίκησίν του τάχα τοῦ πτωχοῦ τοῦ γεροντίου* Πτωχολ. Ν 402. Βλ. καὶ *ἀφρατόζεστον*. **2**) Ἄσπρος καὶ εὐτραφὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *εἰς τὰ στήθη τὰ δροσάτα τὰ μηλάρια σου τ' ἀφράτα* Ἀγν., ποιήμ. Β′ 38. Βλ. καὶ *ἄσπρος* 1α.

ἀφρατούτσικος, ἐπίθ., Προδρ. III 317 (χφφ. g V) (κριτ. ὑπ.), Πτωχολ. Ν 474 (ἔκδ. *ἀφρατούτσια*· διορθώσ. *ἀφρατούτσικα*), Βίος γέρ. V 482.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀφράτος* καὶ τὴν κατάλ. *-ούτσικος*.

Ἀφράτος (Βλ. καὶ Καλιτσ., ΒΖ 44, 1951, 311): *νά 'χη τὴν ἡμέραν δύο ἀφρατούτσικα ψωμία* Βίος γέρ. V 482. Βλ. καὶ *ἀφράτος* 1.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. = ἀφράτο ψωμί: *ἐκεῖνοι* (ἐνν. *τρώγουν*) *τ' ἀφρατούτσικον ἀεὶ μὲ τὸ σησάμιν* Προδρ. III 317 (χφφ. g V) (κριτ. ὑπ.).

ἀφρατούτσιν· *ἀφρατούτσια,* Πτωχολ. Ν 474, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφρατούτσικα* (βλ. *ἀφρατούτσικος*).

ἀφρίζω, Παράφρ. Μανασσ. 278, Διγ. Α 4748, Ἀχ. Σπαν. 38^{303}, Θησ. Ζ′ [125^{3}], Γαδ. διήγ. 29, Κορων., Μπούας 135, Περὶ γέρ. 54, Ἐρωτόκρ. Α′ 1672, Β′ 272, Δ′ 1107, 1654, Διήγ. πανωφ. 60, Ζήν. Γ′ 240, Τζάνε, Κρ. πόλ. 263^{1}, 324^{21}, 448^{11}, Διακρούσ. 88^{12}· *ἀφρισμένος,* Κορων., Μπούας 135, Ἀχέλ. 1083, Πιστ. Βοσκ. IV 2, 148, Στάθ. Α′ 5, Β′ 3.

Τὸ ἀρχ. *ἀφρίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ θάλασσα, κύματα, ποτάμι) βγάζω ἢ ἔχω ἀφροὺς (Πβ. L-S καὶ ΙΛ στὴ λ. Α1): *Τὸ πέλαγος ἀφρίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. 263^{1}· *τὸ κύμα ἤσκα κ' ἤφριζε κι' ὀχ τὴν κορφήν του πέρνα* Ἐρωτόκρ. Β′ 272· *τὶς ἀφρισμένος ποταμός, ὅταν πολλὰ πληθαίνη* Ἀχέλ. 1083· Βλ. καὶ *ἄσπρος* 5. **2**) (Ἐνίοτε μὲ ὑποκ. τὸ οὐσ. *στόμα*) βγάζω ἀφροὺς ἀπὸ τὸ στόμα (συνήθως ἀπὸ λύσσα ἢ ὀργή) (Πβ. L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *ὡς μανιασμένοι λέοντες τὰ στόματα ν' ἀφρίσου* Ζήν. Γ′ 240· *ἡ ὄψις του ἐγένετον ὥσπερ βουρκολακιασμένου νεκροῦ καὶ ἤφριζεν τὸ στόμαν του* Ἀχ. Σπαν. 38^{303}· *νὰ πέση καὶ νὰ κυλιστῇ, τὸ στόμα του ν' ἀφρίση* Γαδ. διήγ. 29· *ἀφρίζει καὶ τὸ στόμα του ὡσὰν λυσσιάρη σκύλου* Περὶ γέρ. 54. Βλ. καὶ *ἀφροκοπῶ*. **3**) (Μεταφ.) ὀργίζομαι, θυμώνω πολὺ (Ἡ σημασ. καὶ στὸν Κατσαΐτ., Θυ. Ε′ 53 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *ὁ γενεράλες ἄφρισεν κ' εἶπεν ὀγιὰ νὰ πιάσουν τὸν ἄπιστον ἀμιριαλὴ γιὰ νὰ τόνε κρεμάσουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 324^{21}· *καὶ μὲ τὴν ὥρα μάχεται καὶ μ' ἀφρισμένη χέρα* Στάθ. Β′ 3. Βλ. καὶ *ἀγανακτῶ* Α1, *ἀγριώνω* ΙΒβ, *ἀνασύρνω* 1, *ἀραθυμίζω* 2, *παραμανίζω, ταραχίζομαι, χολικεύομαι, χολικιάζομαι, χολιῶ*.

Ἀφρικάνος ὁ, Ροδολ., Πρόσ., Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [522].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀφρικανὸς* ὡς οὐσ. (Steph., Θησ., λ. *Ἀφρική*). Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ., Steph. Θησ., ὅ.π. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ὁ κάτοικος τῆς Λιβύης ἢ τῆς Καρχηδόνας (Βλ. Steph., Θησ., ὅ.π.): *εἶχεν ἀποκοτήσει τῶν Ἀφρικάνω τὴν πλευρὰ νὰ μπῆ νὰ πολεμήση* Ροδολ. (Μανούσ.) Γ′ [522]· *Τζιμόσκος, μαντατοφόρος Ἀφρικάνος* Ροδολ. Πρόσ. Βλ. καὶ *Ἀράπης* 2.

ἀφρικός, ἐπίθ., Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520^{23}, Σουμμ., Ρεμπελ. 157.

Ἀπὸ τὸ γεωγρ. ὄνομ. *Ἀφρική*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Sophocl. Βλ. καὶ Steph., Θησ., λ. *Ἀφρική*).

Ποὺ ἀνήκει ἢ προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἀφρική: *οἱ ἀφρικοὶ τόποι, ἤγουν τῆς Μπαρμπαρίας* Σουμμ., Ρεμπελ. 157· *στάχους λευκοῦ ἀφρικοῦ κέρ. γ′* Ὀρνεοσ. ἀγρ. 520^{23}.

ἀφριματῶ, Φορτουν. Δ′ 475.

Κατὰ Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 23, πιθ. ἀπὸ τὰ *ἀφρημός, ἄφρημα*. Κατὰ Ξανθουδίδη (Φορτουν., γλωσσ.) ἠχομιμητικό.

(Προκ. γιὰ ζῶο) φυσῶ μὲ τὰ ρουθούνια: *Ὡσὰ γεροντογάιδαρος...* (παραλ. 2 στ.) *ἀφριματεῖ καὶ ἀντιπατεῖ, τ' ἀρθούνια του φουσκώνει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναφυσῶ, ἀποφυσῶ* Α φρ. *α*.

ἀφριστής ὁ, Μανασσ., Χρον. 302, 3902, 6005.

Ἡ λ. σὲ σχόλ. (L-S).

Αὐτὸς ποὺ βγάζει ἀφροὺς (Ἡ σημασ. σὲ σχόλ., L-S): *ἀλλ' ὁ Σατὰν ἐβάσκαινεν, ἔβρυχε τοὺς ὀδόντας, ὡς ἀφριστὴς ἐθύμαινεν, ὡς ἀγριόδους κάπρος* αὐτ. 302.

ἀφρόδιμα· *ἀφροδίματα,* Φυσιολ. (Zur.) XXV 1^{3}, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφοδεύματα* (Πβ. Φυσιολ. 342^{17}).

ἀφρόδιτος, ἐπίθ., Καλλίμ. 1993.

Πιθ. πλάσμα κατὰ τὸ ἐπίθ. *ἐπαφρόδιτος*.

Εὐχάριστος: *ἡ δέσποινα μετὰ καλῆς ψυχῆς, ἀναπαυμένης εἰς τὸ ἀφρόδιτον, καλὸν τοπίτσιν ἐκοιμᾶτο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκριβὸς* 4β, *ἀρεστός, καλός, νόστιμος, ὀρεχτικός*.

ἀφροκοπῶ, Θησ. Ζ′ [103^{3}], Ἐρωτόκρ. Δ′ 1031.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἀφρὸς* καὶ τὸ *-κοπῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Βγάζω πολλοὺς ἀφροὺς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὡσὰν λιοντάρ' ὄντεν πεινᾶ κι' ἀπὸ μακρὰ γροικήση κ' ἔρχεται βρῶμα πού 'πασκε νὰ βρῆ νὰ κυνηγήση* (παραλ. 4 στ.), *ἀφροκοπᾶ τὸ στόμα ντου* Ἐρωτόκρ. Δ′ 1031. Βλ. καὶ *ἀφρίζω* 2.

ἄφρονα, ἐπίρρ., Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. δ′ [8].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄφρονος.*

'Ασύνετα, ἀπερίσκεπτα: *"Ανθρωπος τὸ κακό ντου δὲν ἀπέχει* (παραλ. 2 στ.), *μὰ εἰς τ' "Αδου τὸ λαρύγγι ἄφρονα τρέχει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄφαντα* 2.

ἀφρόνιτρον τό, Ἱερακοσ. 361^{5}, 459^{23}, 460^{5}, 468^{15}, $471^{16,21}$, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 573^{2}.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀφρόνιτρον.*

Εἶδος ἀκάθαρτης σόδας ἢ ποτάσσας (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *Σαπώνιν, ἀφρόνιτρον τὰ ἴσα μίξας ὄξει δριμυτάτῳ ἄλειφε τὸν ἱέρακα* Ἱερακοσ. 471^{16}.

ἀφρόντε τό, Στάθ. Γ' 488.

'Από τὸ ἰταλ. *affronto.* Ἡ λ. καὶ στὸ Χρον. Γαλαξ. 216. Τὸ τελ. *-ε* τῆς λ. πιθ. ἀπὸ παραδρομή.

Προσβολή: *Καὶ μολογᾶς το πῶς κακὸ ποτὲ δὲν ἤκαμές μου, μηδὲ μὲ τὸ δακτύλι σου γι' ἀφρόντε ἤγγιξές* (ἔκδ. *ἤκιξες*) *μου;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναισχυντία* 3γ, *ἀσχημία* 2, *ἀσχημοσύνη* 2, *ἀτιμασία* 1, *ἀτιμία* 1β, *σκόρνο.*

ἀφροντισία ἡ, Συμεὼν Εὐχαΐτων (Βυζαντ. 2, 1970) 326^{25}, Χρον. Μορ. Η 1635, 1789, 9068, Πτωχολ. Ν 642, Βίος γέρ. V 720· *ἀφροντισιά,* Πόλ. Τρωάδ. 226.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φροντίζω.* Ἡ λ. τὸν 11. αἰ. (Sophocl.) καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφροντισιά*). Γιὰ τὴ λ. βλ. καὶ Χαριτων., Πραγμ. 'Ακ. 'Αθ. 15, 1951, 7 καὶ 'Αθ. 15, 1903, 396.

1) Ἔλλειψη φροντίδας, μέριμνας (Ἡ σημασ. τὸν 11. αἰ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τοῖς γὰρ ἡσυχάζουσιν ἁρμόδιος ἡ παντελὴς ἀμεριμνία τῶν ἔξω καὶ ἡ ἀφροντισία* Συμεὼν Εὐχ. 326^{25}· *Οἱ 'Αρκαδικοὶ ἐζητήσασιν συμπάθιον νὰ τοὺς ποιήση ἀφροντισίαν νὰ ἔχουσιν μὲ τὰ ὑποστατικά τους· ὅρκον ἐδώκασιν εὐτὺς κ' ἐδώκασιν τὸ κάστρον* Χρον. Μορ. Η 1789· βλ. καὶ *ἀμεριμνία* α. **2**) Ἐλευθερία κινήσεων, ἄδεια προσέλευσης (σὲ ἐχθρικὸ στρατόπεδο προκ. γιὰ ἀγγελιοφόρο): *'Απομακρόθεν τοὺς λαλοῦν μαντατοφόροι εἶναι καὶ νὰ τοὺς δέξωνται νὰ εἰποῦν τὰ εἶναι ὁρισμένοι· ὥρισεν ὁ Δεμέστικος κι' ἀφροντισίαν τοὺς κάμνουν καὶ ἦλθαν κ' ἐπλησιάσαν τον καὶ λέγουν πρὸς ἐκεῖνον* Χρον. Μορ. Η 9068· *τὸ πράγμα τους ἐδήλωσαν κ' ἐπληροφόρησάν τους· ἀφροντισίαν τοὺς ἔστειλαν ἀπὸ τὸν Καμπανέσην· ὅσοι βούλονται ἀπελθεῖν τοῦ νὰ ἔχουν προσκυνήσει τὰ ἰγονικά τους νὰ ἔχουσιν κι' ἄλλα πλεῖον νὰ τοὺς δώση* Χρον. Μορ. Η 1635. **3**) Διαβεβαίωση (ἔνορκη) (προκ. γιὰ τήρηση ὑπόσχεσης): *μεγάλα τάματα, ὡς ὁρῶ, μοῦ τάσσεται καὶ λέγεις· ἐὰν τὰ στέργης ἀληθῶς πλεώτερον οὐ θέλω, ἀφροντισιάν μου ποίησον καὶ τότε νὰ ἀκούσω* (παραλ. 8 στ.)· *τὴν χεῖραν σου ἐπάνωθεν θὲς τοῦ εἰκονισμάτου, ὅμοσε διὰ πιστότατην γυναῖκα νὰ μὲ ἐπάρης* Πόλ. Τρωάδ. 226· *'Ορκωμοτικὸν ἐποῖκε μὲ τὰς ἴδιας του τὰς χεῖρας ὁ τοπάρχης παραυτίκα. "Εποικεν ἀφροντισίαν τὸν τοιοῦτον τὸν σοφόν τε. Εἶτα λέγει μετὰ θάρρους* Πτωχολ. Ν 642. Βλ. καὶ *ἀσσίζα* 3.

ἀφροντισμένος, μτχ., Πόλ. Τρωάδ. 47.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὴ μτχ. τοῦ *φροντίζω.*

(Ὡς ἐπίθ.) ποὺ δὲν ἔχει φροντίδες, ξένοιαστος: *ἀπαύτου δὲ εἰς τὴν τζάμπραν μου νὰ ἔλθης μοναχός σου τὸν ὅρκον ἀποδώσης νὰ εἶμαι ἀφροντισμένη, φόβον κανέναν ἀπὸ σὲ νὰ μὴ ἔχω* (ἔκδ. *ἔχω(ν)*) *νὰ μὲ ἀφήσης* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀμέριμνος* $α^{1}$, *ἀνέγνοιαστος, ἀνέγνοτος, ἀχαλίνωτος* 3.

ἀφρόντιστος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 1162, Διγ. Ζ 1496, 1797, Διγ. (Trapp) Esc. 787, 814, Βακτ. ἀρχιερ. 167.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀφρόντιστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲ φοντίζει γιὰ κ., ἀμέριμνος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *νὰ περιπατῆ ἀφρόντιστος, νὰ χαίρεται τὸν κόσμον* Διγ. (Trapp) Esc. 814· *ἀπάρτι πᾶσαν μέριμναν ἐκ τῆς ψυχῆς μου ῥίπτω καὶ ἀφρόντιστος γέγονα πάσας μου τὰς ἡμέρας* Διγ. Ζ 1496. Βλ. καὶ *ἀναπαύω* Β1β μτχ., *ἀνέγνοιαστος, ἀνώδυνος* β, *ἀπομεριμνῶ* μτχ., *ἀχαλίνωτος* 3. **2**) Ποὺ δὲν τὸν φροντίζουν, παραμελημένος· ἀπροστάτευτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Περὶ μονάσαι θέλοντος καὶ ἔχει παιδία καὶ τὰ ἀφήση ἀφρόντιστα* Βακτ. ἀρχιερ. 167.

ἀφρὸς ὁ, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 699, 'Ασσίζ. 252^{27}, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 549^{9}, 550^{16}, Κυνοσ. 596^{2}, Διγ. (Trapp) Gr. 1158, Διγ. Α 1519, Διήγ. μάρτ. 161, Ριμ. κόρ. 741, Δεφ., Λόγ. 114, Πιστ. βοσκ. IV 7, 26, 'Ερωτόκρ. Β' 1162, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1242], Δ' [1101], Τζάνε, Κρ. πόλ. 228^{10}, 336^{16}, 449^{25}, 527^{9}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφρός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σύνολο φυσαλίδων ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ τὴν κίνηση τῆς θάλασσας στὴν ἐπιφάνεια καὶ ἰδιαίτερα στὴν ἀκτὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Εἰς τὸν ἀφρὸν τῆς θάλασσας νὰ βροῦσι τὰ μαλλιά σου* Ριμ. κόρ. 741· (μεταφ., προκ. νὰ δηλωθῆ τὸ μάταιο, τὸ τίποτα) (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀλλ' εἰς ἀφρὸν τὸ τοῦ λόγου ἅπαν διελύθη* Διήγ. μάρτ. 161. **2α**) Ἄφθονη ἔκκριση σάλιου σὲ φυσαλίδες (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι2 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1γ): *φαρμάκι φτεῖ μὲ τοὺς ἀφρούς, κλάημ' ἀναδακρυώνει* 'Ερωτόκρ. Β' 1162· *στόμα τὸ βρομισμένον, ποὺ 'ναι γεμάτο ὀχ τὸν ἀφρὸ καὶ τὸ ξεδοντιασμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [1242]· (μεταφ., προκ. γιὰ ὀργή, κλπ.) (Ἡ χρήση σ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *τῆς μανίας τὸν ἀφρὸν καὶ τὸν θυμὸν τοῦ χόλου* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 699· **β**) (προκ. γιὰ ἀρρώστια) ἔκκριση ὑγροῦ (ἀπὸ τὰ μάτια): *ὑγρὰ διὰ τῶν ῥινῶν ἐκβάλλοντα ἢ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφρὸν* 'Ορνεοσ. ἀγρ. 549^{9}. **3**) Ἄχνη ὑδραργύρου, «σουμπλιμέ», διχλωριοῦχος ὑδράργυρος (Πβ. ΙΛ, λ. *ἀφρᾶτος* Β3): *Λιθόστερον* (πιθ. ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *λιθόσπερμον*) *μετὰ ἀφροῦ ἀργύρου καύσας τρῖψον* Κυνοσ. 596^{2}.

ἀφροσύνη ἡ, Μανασσ., Χρον. 2731, Πόλ. Τρωάδ. 77, Ἑρμον. Α 6, Θησ. Γ' [100^{3}], Ἱστ. Βλαχ. 1508· *ἀφορσύνη* (ἂν δὲν πρόκ. γιὰ παραδρομή), 'Ασσίζ. 434^{4}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφροσύνη.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἔλλειψη φρόνησης, ἀπερισκεψία (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ἐκείνους ὁπ' ἐκάθουνταν κάποτε στὸ θρονί σου πῶς δὲν ἐκυβερνήσασι νὰ ἔχουν τὴν εἰρήνην καὶ ἔξω τοὺς ἐδίωξαν ἀπὸ τὴν ἀφροσύνην* Ἱστ. Βλαχ. 1508. Βλ. καὶ *ἀγνωσία* 1, *ἀγνωστιά, ἁπλοψυχία, ἀτυχία* 6, *ἀφορμάγρα, ζαβάγρα, κουζουλάδα, πελελάδα.*

ἀφρύδι τό, βλ. *φρύδι.*

ἄφταικτος, ἐπίθ., βλ. *ἄφταιχτος.*

ἀφταίνω· *ἀφταίννω,* Κυπρ. ἐρωτ. 16^{6}, 20^{13}, 36^{5}, 50^{2}, 69^{2}, 109^{7}, 122^{2}, 155^{2}, 156^{11}.

'Από τὸ *ἄφτω*<*ἅπτω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (ΙΛ, λ. *ἄφτω*).

Α' ('Αμτβ.) **α**) Καίγομαι (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. Α1): *Κάθα νὰ δῶ τὸ βγενικὸν τὸ δεῖσσου ὅλος ἀφταίννω* αὐτ. 69^{2}· *ἀμμάτια μὲ τὸ κλάμαν συντροφιάστε τὴν δολερὴν καρδιάν, ποὺ πάντ' ἀφταίννει* αὐτ. 155^{2}· βλ. καὶ *ἀναλαβαίνω* 3, *ἀναλαμπάνω* Ι Β, *ἀναλιγώνω* Β 2, *ἅπτω* 2, *καψοφλογίζομαι, καψώνω, λαβαίνω, λαβρίζω, ξάφτω, ξεκαψώνω*· **β**) εἶμαι ζεστός: *Ἡ μέρ' ἀφταίννει πιὸν παρὰ καμίνιν* αὐτ. 109^{7}. **Β'** (Μτβ.) κάνω (κ.) ν' ἀνάψη: *Ὦ Ζεῦ... μετάστρεψε κεῖν' τ' ἄρματα καὶ πὲ νὰ γένη ὅπως τὸ ξίφος τῆς φιλιᾶς τοὺς νιοὺς ν' ἀφταίννη* αὐτ. 156^{11}.

ἀφταισιὰ ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ′ [790].

᾿Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸν ἀόρ. τοῦ *φταίω* (Βλ. Χατζιδ., ᾿Αθ. 24, 1912, 336 κἑ.).

῎Ελλειψη ἐνοχῆς, ἀθωότητα: *ξέρουσι ἐκεῖ τὴν ἀφταισιὰ* (ἔκδ. *ἀφταισιὰν*) *μου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναίτιον α*.

ἄφταιστος, ἐπίθ., βλ. *ἄπταιστος*.

ἄφταιχτος· *ἄφταικτος,* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 194.

᾿Από τὸ ἐπίθ. *ἄπταιστος* μὲ ἐπίδρ. ἄλλων ἐπιθ. σὲ *-κτος*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄφταιχτος*).

Ποὺ δὲν ἔφταιξε, ἀθῶος (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἢ φταίκτης εἶναι ἢ ἄφταικτος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἄπταιστος α*.

ἄφταχα τά, βλ. *ἄχταφα*.

ἀφτηνός, ἐπίθ., βλ. *φθηνός*.

ἄφτιαστος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. Ι 1, 329, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [261].

᾿Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φτιάνω*. ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄφτειαστος*).

᾿Ανεπεξέργαστος: *ὥσπερ τ' ἀψὺ καὶ τ' ἄφτιαστο σίδερον δὲν μαλάσσει* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α′ [261].

ἀφτίον - ἀφτὶ(ν) τό, Διγ. Ζ 3439, ᾿Αχ. Σπαν. 46[572], Διήγ. παιδ. 678, Θησ. Ε′ [7[8]], Διήγ. ᾿Αλ. V 30, Κορων., Μπούας 48, Χρον. σουλτ. 137[32], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 464, Διγ. ῎Ανδρ. 350[32], Εὐγέν. 205, ᾿Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 247, Φυλλ. ᾿Αλ. 100· *ἀπτί(ν),* Λόγ. παρηγ. L 632, Σαχλ., ᾿Αφήγ. 598· *ἀφθίν,* ᾿Αχ. Σπαν. 38[305], Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 17, 20· *ἀφτί(ν),* ᾿Αχ. Σπαν. 41[401,404], Μαχ. 216[24], Γαδ. διήγ. 335, Πένθ. θαν.[2] 49, Πεντ. Γέν. ΧΧ 8, XLIV 18, L 4, ῎Εξ. ΧΙ 2, XVII 14, XXIV 7, XXIX 20, Λευιτ. VIII 23, Δευτ. V 1, XV 17, XXXI 11, 28, 30, ᾿Αχέλ. 60, Αἰτωλ., Μῦθ. 47[14], Γύπ. Πρόλ. θεᾶς 62, Πανώρ. Β′ 252, Γ′ 1, Ε′ 352, ᾿Ερωφ. Α′ 130, ᾿Ιντ. α′ 107, Γ′ 21, 266, Δ′ 58, 212, 228, 384, 463, Ε′ 36, 136, 149, Διγ. ῎Ανδρ. 389[33], ᾿Ερωτόκρ. Γ′ 213, 674, Ε′ 540, 762, Στάθ. Α′ 148, 150, 190, Γ′ 255, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ′ [169], Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ′ [591], Ε′ [987, 1539], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 151, Γ′ 249, 666, Δ′ 333, Ε′ 213, Πρόλ. εἰς ἔπαινον Κεφαλλην. 93, Διγ. Ο 236, Τζάνε, Κρ. πόλ. 181[15], 209[11], 213[1], 356[12], 511[21], 541[2]· *ὀφτί(ν),* ᾿Ιατροσ. κῶδ. υνε′, φκε′· *'πτί(ν),* Γεωργηλ., Θαν. 246, 249, ῎Ανθ. χαρ. 288[34]· *'φθίν,* ᾿Αχ. Σπαν. 31[88]· *'φτί(ν),* ᾿Ιατροσ. κῶδ. ρμδ′, Λίβ. Sc. 2928 (ἔκδ. *ὀπτίν·* Πολ. Λ., Πρὶν ῎Αλ. σελ. 103 διόρθ. *'φτίν*), Σαχλ. Β′ (Wagn.) PM 373 (ἔκδ. *'πτί·* Πολ. Λ., Μετὰ ῎Αλ. σελ. 70 διόρθ. *'φτίν*).

᾿Από τὴ συνεκφ. *τὰ ὠτία* 〉 *ταουτία* 〉 *τ' ἀφτία* 〉 *ἀφτὶ* (Χατζιδ., ΜΝΕ Β′ 322). ῾Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀφτί*).

1) Τὸ ἀφτὶ (ὡς μέλος τοῦ σώματος καὶ ὄργανο ἀκοῆς) (῾Η χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *τοὺς μαντατοφόρους ἐπιάσε καὶ ἔκοψε τὰ ἀφτία τους* Χρον. σουλτ. 137[32]· *ἀφτιὰ νὰ μὴ τῶσε γροικοῦ, μάτια νὰ μὴ τζὶ δοῦσι* ᾿Ερωτόκρ. Γ′ 674· *γιατί τὰ ξύλα, τὸ νερό, ἀσβέστης καὶ τὸ χῶμα τῶ βασιλιάδων ὁλωνῶν ἔχουν ἀφτιὰ καὶ στόμα· κι' ἀποδεκεῖ ποὺ δὲ θαρρεῖ τινάς, τ' ἀκοῦσιν ἄλλοι* ᾿Ερωφ. Α′ 130· *σφαλίζει καὶ τὰ ἀφτία τως* (ἐνν. ὁ Θεὸς) *νὰ ἀκούγουσι καὶ νὰ μὴν γροικοῦσι* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 464· *βάλε εἰς τὰ ἀφτιὰ τοῦ ᾿Ιοσουὰ ὅτι...* Πεντ. ῎Εξ. XVII 14· *ἐπῆρεν τὸ χαρτὶ τῆς διαθήκης καὶ ἀνάγνωσεν εἰς τὰ ἀφτιά τοῦ λαοῦ* Πεντ. ῎Εξ. XXIV 7· *νὰ συντύχῃ ἐδὰ ὁ σκλάβος σου λόγο εἰς τὰ ἀφτιὰ τοῦ ἀφεντός μου*

Πεντ. Γέν. XLIV 18· Φρ. (α) *λέγω* ἢ *λαλῶ(εἰ)ς τὸ ἀφτὶ*=λέω κρυφὰ (Πβ. ΙΛ, ὅ.π., 1β φρ.): *ἔρχεται τάχατες κοντὰ νὰ μοῦ τὸ πῆ στ' ἀπτί μου* Σαχλ., ᾿Αφήγ. 598· *λόγον μυστικὸν ἔχω νὰ πῶ ν' ἀφήσω κρυφὰ στ' ἀφτὶ τὴν μάννα μου λόγον νὰ τὴν λαλήσω* Αἰτωλ., Μῦθ. 47[14]· (β) *ἔχω τ' ἀφτιὰ ἀνοικτὰ*=προσέχω (Πβ. τὸ σημερ. *ἀνοίγω τ' ἀφτιά μου,* ΙΛ, ὅ.π. 1β φρ.): *πάντα μᾶς κάνει χρεία ὅλα τὰ μέλη τοῦ κορμιοῦ νά 'χωμε εἰς ἐργασία. Τ' ἀφτιὰ θὲ νά 'χωμε ἀνοικτὰ καθ' ὥρα νὰ γροικοῦμε τὰ πάθη τῶν ἀγαφτικῶ* Φορτουν. Γ′ 249· βλ. καὶ *ἀκοὴ 2, ἀκουσμός, ἀναγράφω 5, ἀνοικτὸς 1α φρ. 3, ἀντιπροσέχω, ἀπαντέχω 8, ἀσχολοῦμαι 2β, ἀφηκρίζομαι 1, βλέπω, ντηρῶ, στοχάζομαι·* (γ) *δίνω τ' ἀφτιὰ* (Πβ. τὸ μτγν. *ὦτα χορηγεῖν,* L-S, λ. *οὖς* Ι) = δέχομαι, καταδέχομαι νὰ ἀκούσω: *Τὰ δὲν κατέχει ἀφέντης μου δὲ γνώθει ὁ δουλευτής του, μ' ἀπῆς τ' ἀφτιὰ τοῦ φαίνεται νὰ δώσῃ τσῆ βουλῆς του...* ᾿Ερωφ. Δ′ 228· *῞Ομως παρακαλῶ σου το, ἀπὸ τὰ ὑψηλά σου νὰ δώσῃς εἰς τοὺς στίχους μου τοὺς ταπεινοὺς τ' ἀφτιά σου, νὰ χαμηλώσῃς μὲ τὸν νοῦν σ' ἐκείνους* ᾿Αχέλ. 60· βλ. καὶ *συγκατεβαίνω·* ἀκούω μὲ προσοχή: *Πετροῦτσο, γύρισε ἐδεπά, τ' ἀφτιά σου ἐμένα δῶσε* Στάθ. Α′ 148· Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 151· δίνω προσοχή: *μὴ θὲ νὰ δίδῃς εὔκολα στὰ ψόματα τ' ἀφτιά σου* Στάθ. Α′ 190· (δ) *φτάνει* ἢ *μπαίνει κ. στ' ἀφτιά μου, σεβαίνει* (ἢ *εἰσβαίνει*) *λόγος στ' ἀφτιά μου*=πληροφοροῦμαι κ. τυχαῖα (συνήθως προκ. γιὰ κ. μυστικὸ ἢ δυσάρεστο) (Βλ. καὶ Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β′ 6, 1955/56, 242): *Τοῦτα οὗλα τὰ μαντάτα ἐφτάσαν εἰς τὴν Φραγκίαν εἰς τ' ἀφτία τοῦ ρηγὸς τῆς Κύπρου* Μαχ. 216[24]· *Βλέπουσαι, στὸ Θεό μου, τὸ πράμα ἐτοῦτο μὴν ἐμπῆ στ' ἀφτιὰ τῶν ἀδερφιῶ μου* Πανώρ. Β′ 252· *Κάποιος λόγος εἰσέβη εἰς τὰ ἀφτία μου, υἱὲ τοῦ Φιλίππου, ὅτι ἔρχεσαι διὰ ταῦτα τὰ μέρη* Φυλλ. ᾿Αλ. 100· βλ. καὶ *ἀγροικῶ* III 3α, *ἀκοὴ 2, ἀναμανθάνω, μαθαίνω·* (ε) *κάθομαι μές στ' ἀφτιὰ κάπ.* = μιλῶ σὲ κάπ. συνεχῶς καὶ ἐπίμονα (προκ. νὰ τὸν πείσω): *ὁλημερνὶς καὶ ἡ μάννα τσῃ κάθεται μές στὰ ἀφτιά τσῃ, ἀλλὰ ποσῶς οὐδὲ κεινῆς κάνει τὸ θέλημά τσῃ* Φορτουν. Δ′ (Vinc.) 333· βλ. καὶ *ἀποτσακίζω 1·* (ς) *μολυβώνω τ' ἀφτιά(μου)*=ἀποφεύγω ν' ἀκούσω (Πβ. τὰ σημερ. *κλείνω, βουλώνω τ' αὐτιά μου,* ΙΛ, ὅ.π. 1β φρ.): *τ' ἀφτιὰ ἐμολύβωνα γιὰ νὰ μηδὲ γροικοῦσι τσὶ συργουλιές του τσὶ γλυκειὲς* ᾿Ερωφ. Γ′ 21· (ζ) *γροικῶ κ. μὲ τὰ ἀφτιά μου* = ἀκούω κ. ἐγὼ ὁ ἴδιος: *᾿Εγροίκησές μου στοῦ δουκὸς σήμερο μὲ τ' ἀφτιά σου* Στάθ. Γ′ 255· Πανώρ. Γ′ 1. **2**) Λαβὴ δοχείου, κλπ., «χερούλι» (῾Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2. Πβ. τὴν ἀρχ. χρ., L-S, λ. *οὖς* ΙΙ1. Βλ. καὶ Κουκ., ὅ.π. 243): *ἀνίσως καὶ ὁ τσουκαλὰς ἔχῃ μεγάλην ἄδειαν καὶ κάμνει ἀγγεῖα εὔμορφα, χυτὰ μὲ τὰ σημάδια καὶ νὰ κολλήσῃ καὶ τὸ 'πτὶν ὅπου δ' ἂν τοῦ ἀρέσῃ* Γεωργηλ., Θαν. 246.

ἀφτούμενος, ἀφτουμένος, μτχ., βλ. *ἅπτω*.

ἅφτω, βλ. *ἅπτω*.

ἀφτωμένος, μτχ., βλ. *ἅπτω*.

ἀφτώνω· *λαιμόν του ἀφτόνει,* Πιστ. βοσκ. IV 2, 204 (χφ. *λαιμόν του τ' ἀφτόνει*), ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *λαιμόν του φτάνει*.

ἀφύλακτος, ἐπίθ., Μανασσ., ᾿Αρίστ. (Mazal) 29[7], Χρον. Μορ. Ρ 6704, ᾿Αρμεν., ῾Εξάβ. Παρ. 2[55] (σχόλ.), Βεντράμ., Φιλ. 46· *ἀφύλαχτος,* Χρον. Μορ. Η 6704.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀφύλακτος*.

1) ᾿Αφρούρητος (῾Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι): *ἂν μισσέψουν ἀπεκεῖ κι' ἀφήσουσιν τὸν τόπον ἀπόσκεπον κι' ἀφύλαχτον, θέλουν ἔλθει οἱ Ρωμαῖοι* Χρον. Μορ. Η 6704. Βλ. καὶ *ἀπερικάλυπτος 1α, β, ἀπροφύλακτος*. **2**) Ποὺ δὲν προφυλάσσει τὸν ἑαυτό του, ἀπρόσεκτος (Πβ. L-S στὴ λ. ΙΙ1. ῾Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *μεμφέσθω*

γὰρ ἑαυτὸν ὁ τοιούτῳ ἀνθρώπῳ ἐκμελεῖ καὶ ῥαθύμῳ καὶ ἀφυλάκτῳ ἐμπιστεύσας τὰ ἴδια. Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 2^{55} (σχόλ.).

ἀφυλακτοτέρως, ἐπίρρ., Ἱερακοσ. 484^{19}.

Ἀπὸ τὸ συγκριτ. τοῦ ἀρχ. ἐπιρρ. *ἀφυλάκτως.*

Χωρὶς προφύλαξη: *Ἐὰν ἀπειροτέρως ἢ ἀφυλακτοτέρως ἢ ἀπληστοτέρως προσελθὼν ἱέραξ γεράνῳ λακτισθῇ...* ὅ.π.

ἀφύλαχτος, ἐπίθ., βλ. *ἀφύλακτος.*

ἄφυλλος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6230 (ἔκδ. *ἄφιλος*· διορθώσ. *ἄφυλλος*).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφυλλος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΑ).

Ποὺ δὲν ἔχει φύλλα (Ἡ σημασ. ἀρχ. καὶ σημερ., ΙΑ): *(ὑπὸ δυοῖν γὰρ κοπετοῖν ὡς δένδρον ποτισθεῖσα ἄχλοος ἐκινδύνευεν, ἄφυλλος, αὖος μένειν)* ὅ. π.

ἀφυπνιάζομαι, Ψευδο-Σφρ. 288^{9}.

Ἀπὸ τὸ *ἀφυπνίζομαι* μὲ ἐπίδρ. ρ. σὲ *-ιάζω.*

Ἀποκοιμοῦμαι (Διαφορετικὰ Χαριτων., Πλάτων 4, 1952, 92): *ἐδεήθην τοῦδε* (δηλ. *τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου*)... *ἵνα λυτρώσῃ με τῶν δεσμῶν. Καὶ ἀφυπνιασθεὶς ἔδοξέ μοι εὑρεθῆναί με εἰς τὸ περικαλλὲς ἅγιον τέμενος τὸ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ* ὅ.π.

ἀφυπνῶ, Διγ. (Trapp) Gr. 2418, Φυσιολ. (Zur.) ΙΙΙ 2^{45}, Φυσιολ. Β $3^{5,16-77}$.

Τὸ μτγν. *ἀφυπνόω.* Πβ. τὸ σημερ. *ἀφυπνώνομαι* στὴν Κύπρο (ΙΑ).

1) Ξυπνῶ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀφυπνόω* Ι): *ἡδὺς γὰρ ὃν ἐκάθευδον εἷλκε με πάλιν ὕπνος. Οὔπω γὰρ τούτου κορεσθεὶς ἀφύπνωσα τὸ πρῶτον* Διγ. (Trapp) Gr. 2418. Βλ. καὶ *ἀγροικῶ* ΙΙ 1β, *ἀποσπῶ* ΙΙ 3. **2**) Κοιμοῦμαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π. ΙΙ. Πβ. ΙΑ, ὅ.π.): *ἀπέρχεται εἰς τὰ κατάκλιτα δένδρα καὶ ἀκουμβίζει ἐπ' αὐτοῖς καὶ οὕτως ἀφυπνοῖ* Φυσιολ. (Zur.) ΙΙΙ 2^{45}. Βλ. καὶ *ἀκουμπίζω* Α1β, *ἀναπαύω* Β8, *ἀποκοιμοῦμαι, παρακοιμοῦμαι.*

ἀφυρά, ἐπίρρ., Χρον. Μορ. Η 3012, Διήγ. Βελ. 64, Παρασπ., Βάρν. C 59 (ἔκδ. *ἀφυρώνεται*· διορθώσ. *ἀφυρώτατα*), Ἀργυρ., Βάρν. Κ 62, 401 (ἔκδ. *ἄφυρα*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀφυρός.*

Δυνατά, ἰσχυρά· σταθερά: *βουλώνουν τὰ ὀμματίτσια του μὲ τὸ χρυσὸν μαντίλι, βουλώνουν οἱ μεσάζοντες κι' ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας στερέα κι' ἀφυρότατα καὶ κατεσφαλισμένα* Διήγ. Βελ. 64· *Ζώνεται ἀφυρώτατα Χριστιανῶν τὴν πίστιν* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 62. Ἔκφρ. *στήκω ἀφυρὰ* = ἀνθίσταμαι: *νὰ στήκουν ἀφυρὰ παρὰ νὰ δουλωθοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 3012.

ἀφύρατος, ἐπίθ., Βεν. 12, Ὕμν. Παναγ. 10.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *φυραίνω.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΑ, λ. *ἀφύραχτος*).

Ἀστείρευτος, ἀνεξάντλητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΑ, λ. *ἀφύραχτος* 3): *βρύση ἀφύρατος* Βεν. 12· *πηγὴ ἀφύρατος* Ὕμν. Παναγ. 10. Βλ. καὶ *ἀκένωτος, ἀμέτρητος* 1, *πλήσιος.*

ἀφυρός, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 3012, 3065, 3098, 3154, 4458, 8082, 8797, Διήγ. Βελ. 207, Παρασπ., Βάρν. C 223, 294, 313, 350, 386, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 219, 296, 389, Θησ. (Foll.) Ι 10, Ριμ. Βελ. 315.

Ἀπὸ τὸ *ἀφυρώνω.*

10.6.73

α) Ὀχυρός: *Ἐποίησε κάστρον ἀφυρὸν* Χρον. Μορ. Η 3098· *Ηὗραν τὴν πόρταν ἀφυρήν, τριγύρου μὲ ἁλυσίδες* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 389· **β**) δυνατός: *ὅλον τὸ βασίλειόν της πολλὰ ἀφυρὸν τὸ ἐποῖκε* Θησ. (Foll.) Ι 10· **γ**) ἐπίμονος: *εἴδαμε ἀφυρὸν τοῦ βασιλέως τὸ πεῖσμα* Χρον. Μορ. Η 4458· **δ**) σταθερός: *ὅρκον ἐποίησεν ἀφυρὸν* Χρον. Μορ. Η 3065.

ἀφύρωμαν τό, Παρασπ., Βάρν. C 87.

Ἀπὸ τὸ *ἀφυρώνω.*

Σταθερότητα: *δοξάζω σου τὸ ἀφύρωμαν καὶ τὴν θερμήν σου πίστιν* ὅ.π.

ἀφυρώνω, (Ι), Σπαν. Α 198 (ἔκδ. *ἀφιερωμένος*· χφ. *ἀφυρωμένος* [βλ. κριτ. ὑπ.]), Λόγ. παρηγ. Ο 137 (ἔκδ. *ἀφιέρωσαν*· χφ. *ἀφύρωσαν,* βλ. Σβορ., Ἀθ. 47, 1937, 124), Διγ. (Trapp) Esc. 1150, 1225, 1395, Ἑρμον. Π 116 (ἔκδ. *ἀμφιερωμένοι*· διορθώσ. *ἀφυρωμένοι*), Χρον. Μορ. Η 356 (ἔκδ. *ἀφιερῶσαν*· διορθώσ. *ἀφυρῶσαν*), 358, 365, 689, 982, 1253 (ἔκδ. *ἀφιερώνει*· διορθώσ. *ἀφυρώνει*), 1524, 1761, 2030, 2054, 2671, 2840, 3530, 3901, 4428, 4536, 4609, 4791, 5015, 5188, 7500, 7588, 8274, 9000, Χρον. Μορ. Ρ 523, 920, 3912, 8082, 8843, Φλώρ. 856, 872, 1503, 1554, Ἀπολλών. 94 (ἔκδ. *ἀφιερωμένη*· διορθώσ. *ἀφυρωμένη*), Λίβ. Ρ 1531, 2218 (ἔκδ. *ἀφιέρωσεν*· διορθώσ. *ἀφύρωσεν*), Λίβ. Sc. 591 (κριτ. ὑπ. *ἀφιέρωσα*· διορθώσ. *ἀφύρωσα*· πβ. Λίβ. Ρ 1593. Βλ. ὅμως καὶ Γεωργακ., B-NJ 14, 1938, 153), Λίβ. Sc. 1005, 2054, Λίβ. Esc. 3228, Λίβ. Ν 1498 (ἔκδ. *ἀφιέρωσα*· διορθώσ. *ἀφύρωσα*), 1826 (ἔκδ. *ἀφιέρωσε*· διορθώσ. *ἀφύρωσε*), Παρασπ., Βάρν. C 356, Ἀργυρ., Βάρν. Κ 48, 297, Σφρ., Χρον. μ. 42^{33-4}, 122^{31}, Θησ. (Foll.) Ι 20, Ι τίτλ. μετὰ 37 (ἔκδ. *ἀφυέρωσε*· διορθώσ. *ἀφύρωσε*), 79, 81, 94, 95, Ψευδο-Σφρ. 292^{26}· *'φυρώνω,* Λόγ. παρηγ. L 141.

Ἀπὸ τὸ *ὀχυρώνω* (βλ. Δραγ., Ἀθ. 23, 1911, 76).

Α' Ἐνεργ. **1**) Ὀχυρώνω: *οἱ ἄρχοντες... τοὺς πύργους ἀφυρῶσαν* Χρον. Μορ. Η 2030· *ἡ βασίλισσα ἀφύρωσε τὸν τόπον της καὶ τὰ κάστρη της* Θησ. (Foll.) Ι τίτλ. μετὰ 37· *Τὲς πόρτες ἐσφαλίσασιν, καλὰ τὲς ἀφυρῶσαν* Θησ. (Foll.) Ι 79· *Τὸ κάστρον κείτεται εἰς βουνί, πολλὰ ἔνι ἀφυρωμένον* Χρον. Μορ. Η 1524· *ἀφυρωμένον τεῖχος* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 297· *τῆς Δυστυχίας τὸ κάστρον· τὸ ἀνέκτισεν ἡ συμφορά, τὸ ἀφύρωσαν αἱ λύπαι* Λόγ. παρηγ. Ο 137. Βλ. καὶ *ἀσφαλίζω* 1. **2**) Βεβαιώνω, ἐπιβεβαιώνω, διαβεβαιώνω (ἐνίοτε μὲ τὴ λ. ὅρκος): *Φλώριε, ἐπεὶ μὲ ὁρκωμοσίαν ἀφύρωσα τὴν συνταγήν, οὐ κὰν ποσῶς ἀρνοῦμαι* Φλώρ. 1554· *οὕτως τοὺς ἀφυρώσασι μὲ συμφωνίες μεγάλες, ὅτι ἐὰν συμβῇ... κι' οὐδὲν ἔλθοῦν οἱ Φράγκοι...* Χρον. Μορ. Η 365· *τὸ ὄμοσα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀφύρωσα εἰς τὰ νέφη, ὁρκοπατῶ το ἀπὸ τοῦ νῦν* Λίβ. Ρ 1531· *Ἀλλὰ ἂς στραφοῦμεν σύντομα, ἂς εἴπωμεν τὸν δούκα, στερέως ἂς τοῦ ἀφυρώσωμεν τὸ πράγμαν τὸ γροικοῦμεν* Φλώρ. 856· *καὶ εἶπαν κι' ἀφυρώσασιν ὅτι ὁ ἅγιος Γεώργιος ἦτον κι' ὁδήγευεν κι' ἀντρείευεν τοὺς Φράγκους νὰ πολεμοῦσιν* Χρον. Μορ. Η 4791· *μὲ ὅρκους ἀφυρώσασιν ποτὲ μάχην μὴ κάμουν* Χρον. Μορ. Η 4428. Βλ. καὶ *ἀφερμάρω, ἀσφαλίζω* 4β, *ἀφέρμω*· φρ. *ἀφυρώνω ὅρκο* = ὁρκίζομαι: *ὅσον σὲ ὀμνύει πλειότερον κι' ὅρκους σὲ ἀφυρώνει τόσον σὲ μηχανεύεται διὰ νὰ σὲ ἀπεργώσῃ* Χρον. Μορ. Η 1253. Βλ. καὶ *ἀσσίζα* 3 ἔκφρ. **3α**) Ἀποφασίζω: *ἐπεὶ τὸ ἀφυρώσασιν οὕτως ὡσὰν τὸ λέγω, βουλὴν ἐπῆραν ἑνομοῦ νὰ ποιήσου βασιλέαν* Χρον. Μορ. Ρ 920· *Ἐν τούτῳ ἐσυμβιβάστηκαν καὶ οὕτως ἀφυρῶσαν ὅτι διὰ τὴν συμπάθειον τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα* (παραλ. 1 στ.) *νὰ ὑπᾶν κι' αὐτοὶ εἰς συντροφίαν αὐτῶν τῶν πελεγρίνων* Χρον. Μορ. Ρ 523· βλ. καὶ *ἀποφασίζω* Α1, *ἀφερμιάζω, διόχνει*· **β**) παραδέχομαι, ἐπιδοκιμάζω: *οἱ πλούσιοι γὰρ κ' οἱ εὐγενικοί, τὸ κοινόν, τὸ φουσάτο εἰς σφόδρα τὸ ἀγαπήσασιν, ἐστέρξαν κι' ἀφυρῶσαν· ὁ κόντος γὰρ ὁ Παντουὴς νὰ ἔνι*

βασιλέας Χρον. Μορ. Η 982. Βλ. καὶ *ἀγαπῶ* 3β, *ἀποφασίζω* Β, *ἀππρομπάρω, ἀσπάζομαι.* **4**) (Προκ. γιὰ χρόνο) καθορίζω: *τοῦ καβαλλικεύματος ἀφύρωσαν τὴν ὥραν* Λίβ. Esc. 3228. **Β'** Μέσ. **1**) Ὀχυρώνομαι (μεταφ.), ἐξοπλίζομαι: *ἀρμενίζοντας οἱ Ἕλληνες μέ δόξαν, ἀφυρωμένοι ὀχυρὰ καὶ μὲ καλὴ καρδία* Θησ. (Foll.) I 20. **2**) Ἐνθαρρύνομαι, ἐνισχύομαι (ψυχικά), παίρνω δύναμη: *τὸ πῶς οὐκ ἐδειλίασαν τὰ πλήθη τῶν φουσάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀφυρώνονται τοῦ νὰ τοὺς πολεμήσουν* Χρον. Μορ. Ρ 3912. Βλ. καὶ *ἀνδρειεύω* Α2α. **3**) Σταθεροποιοῦμαι (κάπου), προσηλώνομαι: *Τὸ φέρει γὰρ ὁ πρίγκιπας τοῦ νόμου τὸ βιβλίον κ' ἐστάθη κι' ἀφυρώθηκεν εἰς τὸ κεφάλαιο ἐκεῖνο* Χρον. Μορ. Η 7588.

Ἡ μτχ. ὡς ἐπίθ. **α**) στερεός: *ὅρκον φρικτὸν ὀμνύω σου τελείως ἀφυρωμένον* Φλώρ. 872. **β**) (προκ. γιὰ συμφωνία) ἔγκυρος: *Ἐγὼ γὰρ τὰ προστάγματα ὅπου ἔχομε ἀμφοτέρως, τὲς συμφωνίες κι' ὁμόλογα κρατῶ τα ἀφυρωμένα* Χρον. Μορ. Η 689· βλ. καὶ *ἀληθὴς* 3, *ἀξιάζω* 6α· **γ**) δυνατός: *ἀφυρωμένες ἤσασιν κ' εἰς θάνατο ἐβαλνόνταν, ἔξω ἐκ τὲς πόρτες ἔβγαιναν, μ' αὐτοὺς ἐπολεμοῦσαν* Θησ. (Foll.) I 95· *καὶ εἶχαν ἄρματα καλά, ἱππάρια ἀφυρωμένα* Διγ. (Trapp) Esc. 1150· βλ. καὶ *ἀποπατητός, ἀφυρὸς* β, *βαρύς, μπορεζάμενος, μπορῶ,* μτχ. **δ**) (προκ. γιὰ φίλο) σταθερός, πιστός: *Ἐπεὶ γὰρ φίλος εἰς ἐμὲν γίνεσαι ἀφυρωμένος, ἀφύρωσε μὲ ὅρκον σου ἄδολος φίλος νά 'σαι* Φλώρ. 1503. Βλ. καὶ *ἀμετάτρεπτος, ἄξιος* 4, *ἀσάλευτος* 2, *ἄτρωτος* 2, *ἀτσάκιστος* 2, *ἐμπιστεύομαι, μπιστικός.*

ἀφυρώνω (II)· *στέργω ἀφυρώσης,* Λίβ. Ρ 70, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *στεριοαφυρώσης* (βλ. *στεριοαφυρώνω*)· *στέργω ἀφυρώνει,* Παρασπ., Βάρν. C 51, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *στεριοαφυρώνει*· *στέργουν ἀφυρώνουν,* Ἀργυρ., Βάρν. Κ 48, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *στεριοαφυρώνουν*· *ἀφυρώνεται,* Παρασπ., Βάρν. C 59, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀφυρότατα* (βλ. *ἀφυρά*).

ἀφύρωσις ἡ, Χρον. Μορ. Η 8868, Φλώρ. 1761, Σφρ., Χρον. μ. 40^{32}, Ψευδο-Σφρ. 290^{32}.

Ἀπὸ τὸ *ἀφυρώνω.*

1α) Κατοχύρωση: *ἔδωκέν του διὰ ὄψιδα τὴν πρώτην θυγατέρα, νὰ τὴν κρατῇ εἰς ἀφύρωσιν κ' ἐκεῖνος ν' ἀπεράσῃ ἀτός του γὰρ σωματικῶς μὲ ὅλον τὸ φουσάτο* Χρον. Μορ. Η 8868· βλ. καὶ *ἀσφάλεια* 5· **β**) ἐξασφάλιση: *ὁ Ἰωαννοῦτσος Μπαλότας αἰτήσας ἀφύρωσιν, ἵνα ἔλθῃ καὶ προσκυνήσῃ ἀμφοτέρους τοὺς αὐθέντας* Σφρ., Χρον. μ. 40^{32}. Βλ. καὶ *ἀσφάλεια* 5. **2**) Βεβαιότητα: *κάλλιον τὸν θάνατον νὰ ὑποδεκτῶ μετά σου καὶ κὰν ἂς ἔχω ἀφύρωσιν ὅτι ἐν τῷ παραδείσῳ ὡς καὶ καθάρια χριστιανὴ θέλω ἀποκαταντήσει* Φλώρ. 1761.

ἀφύσικος, ἐπίθ., Σουμμ., Ρεμπελ. 186 δίς.

Ἡ λ. στὸν Ἀριστ. (L-S) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀγροῖκος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 9): *ἐτοῦτο εἶναι τῶν ἀφύσικων ἀνθρώπων, ἐπειδή, ὅταν ὁ χοντρὸς ἄνθρωπος ἔμβῃ εἰς καμίαν ἀξίαν, θέλει νὰ πάρῃ περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποὺ τοῦ ἔρχεται* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀδεξωπός, ἀδιάκριτος* 2α, *χοντρικός, χοντρός.*

ἀφύτευτος, ἐπίθ., ἔγγρ. τοῦ 1639 (Βισβίζη, ΕΑΙΕΔ 12, 1965 ⟨1968⟩, 108).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀφύτευτος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ καλλιεργήσιμο τόπο) ἀκαλλιέργητος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *τὶς φυτιὲς ὅπου ἔχει εἰς τοῦ Βοῦ, σύνορον τοῦ Μανόλη Τζιβοῦ, νὰ τοῦ δίδῃ τσὶ ἐμισές, ἤγουν φυτεμένα καὶ ἀφύτευτα, ἤγουν ἀπὸ τὴν μιὰν μεράν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀγεώργευτος* (Προσθ. Α' τόμ.), *ἀκάμωτος* β, *ἀκατάσκευος, ἀλάτρευτος.*

ἀφχαρίστητος, ἐπίθ., βλ. *ἀνευχαρίστητος.*

ἀφωνάζω, βλ. *φωνάζω.*

ἀφωνία ἡ, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 3^{3}.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀφωνία.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Σιγή, βουβαμάρα (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): *πάθος ἐμπεσὸν...* (παραλ. 1 στ.) *καὶ στόμα τὸ λαλίστατον εἰς ἀφωνίαν τρέπει* ὅ.π.

ἄφωνος, ἐπίθ., Στεφ. Ἰχνηλ. 187^{18}, 209^{1}, Μακρεμβ., Ὑσμ. 164^{20}, 179^{11}, Διγ. (Trapp) Gr. 1140, Διγ. Ζ 757, 3039, Διγ. (Trapp) Esc. 1841, Διγ. Α 1062, 4118, Ἐρωτοπ. 113, Ἀχιλλ. Ν 615, 1150, 1638, Ἀχιλλ. Ο 305, Σφρ., Χρον. μ. 76^{16}, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 445, Πιστ. βοσκ. V 4, 88, Διγ. Ἄνδρ. 380^{33}, 391^{35}, 412^{9}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄφωνος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν ἔχει φωνή, ἄλαλος (Πβ. τὴν ἀρχ. σημασ., L-S στὴ λ. 1 καὶ τὴ σημερ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὸ δένδρον αὐτὸ μαρτυρήσει μοι τὴν ἀλήθειαν, εἰ καὶ ἄφωνόν ἐστι* Στεφ. Ἰχνηλ. 187^{18}· βλ. καὶ *ἀλάλητος, ἄλαλος* 1β, *ἀμίλητος*· **β**) (προκ. γιὰ νεκρὸ) ποὺ δὲ βγάζει φωνή, ποὺ ἔμεινε χωρὶς φωνὴ (Βλ. L-S στὴ λ. 1 καὶ ΙΛ στὴ λ. 1): *μὴ ἴδω τοῦτον ἄφωνον κατακείμενον, ἄπνουν* Διγ. (Trapp) Esc. 1841· **γ**) ἄναυδος, «βουβός»: *ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκείνων τῶν ῥημάτων ἄφωνος ἔπεσεν εἰς γῆν, ὅλος ἐξηπλωμένος* Ἀχιλλ. Ν 1638.

ἀφώρας, ἐπίρρ., βλ. *ἀπώρας.*

ἀφώς, σύνδ., Εὐγέν. 623, 675.

Κατὰ Φιλ., Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 47-50, ἀπὸ τὴ συνεκφ. *ἀφ' ὡς* (Ἡ χρ. μτγν.). Κατὰ τὸ ΙΛ ἀπὸ τοὺς συνδ. *ἀφοῦ* καὶ *ὡς.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀφοῦ, μιὰ καί, ἐπειδὴ (μὲ τὸ ἀντιθετικὸ *μὰ*) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Μ' ἀφὼς πεθαίνω τὸ λοιπὸν μέσα 'ς τοῦτα τὰ δάση* (παραλ. 1 στ.), *διὰ ταῦτο σᾶς παρακαλῶ, δένδρη μου, συγχωρᾶτε...* αὐτ. 623· *Μ' ἀφὼς μοῦ μέλλει σήμερον νὰ χάσω τὴν ζωή μου, δὲν εἶν' κανεὶς διὰ νὰ μὲ κλαί', πρέπει μου ἀπατή μου νὰ εἰπῶ τὸ μοιρολόγιον μου* αὐτ. 675. Βλ. καὶ *ἀφὸν* 3.

ἀφώτιστος, ἐπίθ., Ἀχμέτ, Ὀν. 129^{1}, Διγ. (Trapp) Gr. 2141, Διγ. Ζ 2550, Ἐπιστ. 15. αἰ. (Λαούρδας, Κρ. Χρ. 5, 1951, 255).

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀφώτιστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Σκοτεινὸς (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὑπουργήσας τῆς νυκτὸς εὐκαίρως πρὸς τὸ ἔργον· ἀσέληνος γὰρ ἔτυχε κι' ἀφώτιστος παράπαν* Διγ. Ζ 2550· *ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες συνήχθησαν ἀφώτιστοι καὶ σκοτεινοὶ* Ἀχμέτ, Ὀν. 129^{1}. Βλ. καὶ *ἀνήλιος, ἀσελάγητος, ἀσέληνος, βουρκωμένος.* **2**) Ἀβάφτιστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἀποθνήσκειν αὐτὰ ἀφώτιστα* (ἐνν. *τὰ παιδία*) *καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τέλειοι τὴν ἡλικίαν* Ἐπιστ. 15. αἰ. Βλ. καὶ *ἀβάπτιστος* 1α, *ἀσφράγιστος* 2.

ἀχάλαστος, ἐπίθ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 454, Τζάνε, Κρ. πόλ. 251^{25}, 252^{18}, 491^{6}, Ἔγγρ. τοῦ 1671 (Βισβίζη, ΕΑΙΕΔ 12, 1965 ⟨1968⟩, 81), Ἠπειρ. 271^{16}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χαλῶ.* Ἡ λ. ἤδη στὸν 4. αἰ. (L-S Κων/νίδη) καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ δὲν ἔχει καταστραφῆ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1α): *Ἕνα καστέλλι μοναχὰς ἀχάλαστον ἀφῆκαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 251^{25}· **β**) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ καταστραφῆ,

ποὺ δὲν ἐπιδέχεται φθορὰ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. Α 1β): *τὸ τέλειον καὶ αἰώνιον καὶ ἀχάλαστον ἱερὸν τοῦ Θεοῦ* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 454. Βλ. καὶ *ἄφθορος* 2. **2**) (Προκ. γιὰ διαθήκη) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ «χαλαστῆ»· ἀπρόσβλητος: *τὸ παρὸν νὰ εἶναι βέβαιον καὶ ἀχάλαστον καὶ διὰ βεβαίωση (τῆς) ἀληθείας ὑπογράφομεν τὸ παρὸν* Ἔγγρ. τοῦ 1671. Βλ. καὶ *ἀτσάκιστος* 3.

ἀχαλίνωτος, ἐπίθ., Βίος Ἀλ. 615, Δούκ. 201^{27}, 203^{7}, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε΄ [1530].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀχαλίνωτος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἔχει χαλινάρι (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *μένειν ἀχαλίνωτον* (ἐνν. *τὸν ἵππον*) Βίος Ἀλ. 615. **2**) (Προκ. γιὰ συναισθήματα) ἀσυγκράτητος (Πβ. L-S καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 4): *ἐν τῷ νοῒ διατρέφοντες θυμὸν ἀχαλίνωτον* Δούκ. 203^{7}· *ἀχαλίνωτές μου... ὄρεξες* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε΄ [1530]. Βλ. καὶ *ἀνυπόμονος, ἀνυπόστατος* 1, *ἀπολύω* Α 6α μτχ. **3**) Ἀκαθοδήγητος, ξέγνοιαστος: *οὐκ ἔα τοῦτον ὁ λογισμὸς ἀχαλίνωτον, ἀλλ' ἐσκέπτετο πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ...* Δούκ. 201^{27}. Βλ. καὶ *ἀμέριμνος* α^{1}, *ἀφροντισμένος, ἀφρόντιστος*.

ἄχαλκος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 31^{25}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄχαλκος*.

Ὁ μὴ χάλκινος (Πβ. L-S): *τὸ βέλος ἄχαλκον, ἀσίδηρον τὸ βλῆμα* ὅ.π.

ἀχαμνά, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Esc. 740, Λίβ. P 1201, Λίβ. Sc. 65, Λίβ. Esc. 1193, Λίβ. N 1042, Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 164.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχαμνός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Χωρὶς ἔνταση, ἀσθενικὰ (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 1): *καὶ τόξευσέ το, ἀλλ' ἀχαμνά, καὶ πρόσεξε νὰ πέσῃ ἀπέσω εἰς τὸ κουβούκλιν της τῆς κόρης ἡ σαγίττα* Λίβ. P 1201. Βλ. καὶ *ἀγάλι* 2β. **2**) Χαλαρά: *Θεωρῶ σε, κύρκα, ὑπόλιγνον κι' ὡς ἀχαμνὰ ζωσμένον* Διγ. (Trapp) Esc. 740. Βλ. καὶ *ἄτονα, ἀτόνως*. **3**) Φρ. *εὑρίσκομαι ἀχαμνὰ* = εἶμαι ἄρρωστος (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 3 φρ.): *ἡ... ἡγουμένη τοῦ μοναστηρίου... εὑρίσκεται ἀχαμνά, διατὶ ἔναι γερόντισσα* Διαθ. Ἡγουμ. Μακαρίας 164. Βλ. καὶ *ἀρρωστῶ* 1, *ἀσθενῶ* 1.

ἀχαμνάκι, Πιστ. βοσκ. II 1, 121.

Ὑποκορ. τοῦ ἐπιθ. *ἀχαμνὸς* σὲ χρ. ἐπιθετ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Τρυφερός: *εἰς τ' ἀχαμνάκια τῶν κοπελιῶν τὰ στήθη* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁπαλόσαρκος*.

ἀχάμνη ἡ, Διήγ. πανωφ. 60.

Ἀπὸ τὸ *ἀχαμνῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀδυναμία (μεταφ.): *μηδὲν σᾶς πλανέσῃ ὁ διάβολος, χριστιανοί μου, νὰ λέγετε... πῶς δὲν ἔγινεν ἐξ ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ πῶς εἶναι φλόγα καὶ ηὗρεν ἐκεῖ ἀχάμνη καὶ ἐξεθύμανε* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχάμνια*.

ἀχάμνια ἡ, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α΄ [144].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχαμνός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀδυναμία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὴν ἀχάμνια τὴν πολλὴν πού 'χει στὰ γερατιά του* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀνημποριὰ* 1, *ἀρρώστημα* β, *ἄσαρκος* οὐδ., *ἀσθένεια* 2α, *ἀσχημία* 5, *ἀτονία, ἀχάμνη, ἀχαμνοσύνη* 1α, *ἀχάμνωση*.

ἀχαμνιά· *ἀχαμνιές*, Συναδ., Χρον. 64, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀχαμνὲς* (βλ. *ἀχαμνός*).

ἀχαμνίζω, Διγ. Ζ 1400, Gesprächb. 79^{19}, Περὶ ξεν. Α 234, Λίβ. Esc. 2695, 2717, Θησ. Γ΄ [82^{3}], Γαδ. διήγ. 338, Ἀλεξ. 2873, Συναξ. γυν. 214, Κορων., Μπούας 51, Πένθ. θαν.^{2} 17, 334, 555· ἀόρ. *ἀχάμνισα*, Πεντ. Ἔξ. IV 26, Δευτ. IV 31, XX 3, XXXI 6, 8, Πιστ. βοσκ. V 4, 15, Διγ. Ἄνδρ. 344^{14}, Χριστ. διδασκ. 85· *ἀχαυνίζω*, Σοφιαν., Παιδαγ. 122· *'χαμνίζω*, Λίβ. Sc. 1547, Λίβ. Esc. 115 (κριτ. ὑπ.) (Καρατζ., Byz. 21, 1951, 60 δέχεται τ. *χαμίζω*), Λίβ. N 135, Πεντ. Ἔξ. XVII 13· *'χαυνίζω*, Προδρ. I 188.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχαμνὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-ίζω*. Βλ. καὶ Κοραῆ, Λεξιλ. σημ. 13-4. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Α΄ Ἐνεργ. **1**) (Μτβ.) χαλαρώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *εὐθὺς δὲ τότ' ἐπέζευσεν, τὴν ζώνην του ἀχαμνίζει* Διγ. Ζ 1400· *Τὰ ῥέτενα τ' ἀλόγου του τότε ἀχάμνισέ τα* Κορων., Μπούας 51· *ποτὲ μὲν νὰ ἀχαυνίζωμεν τὸ χαλινάριν εἰς τὰς ἐπιθυμίας, ποτὲ δὲ νὰ τὸ κρατοῦμεν* Σοφιαν., Παιδαγ. 122. Βλ. καὶ *ἀπολύω* Α13α, *ἀχαμνῶ* 1.
2α) Ἐξασθενῶ κάπ., κάνω κάπ. ἀδύνατο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *διὰ νὰ τὸν πάρῃ τὴν ἀνδρείαν, διὰ νὰ τὸν ἀχαμνίσῃ* Συναξ. γυν. 214· βλ. καὶ *ἀδυναμίζω* Β· **β**) (ἀμτβ.) ἐξασθενῶ, ἀδυνατίζω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἐπεὶ λοιπὸν ἐβλέπομεν ὅτι ἀχάμνισαν τὰ μέλη, γιὰ πλοῦτον, δόξαν καὶ τιμὴν δὲν πρέπει νὰ μᾶς μέλῃ* Πένθ. θαν.^{2} 17· (ἠθικά): *Ἐπληγώθη* (ἐνν. ὁ Χριστὸς) *διὰ τὲς ἁμαρτίες μας καὶ ἐχάμνισε διὰ τὲς παρανομίες μας* Χριστ. διδασκ. 85· βλ. καὶ *ἀδυναμίζω* Αα, *ἀδυνατίζω, ἀπατυχεύομαι, ἀσθενῶ* 2, *ἀτυχεύω*· ἡ μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = ἐξασθενημένος, ἀδύνατος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *γέροι ἀχαμνισμένοι* Ἀλεξ. 2873· βλ. καὶ *ἀδύναμος* α, *ἀπόλιγνος, ἄπορος* (I) 6, *ἀσθενῶ* 2 μτχ. α, *ἄσχημος* 8, *ἄτυχος* 9α, *ἀχαμνὸς* 3α, γ, *ἄψυχος* 4, *κατηγορῶ* μτχ.· **γ**) κάνω κ. νὰ ἀδρανίσῃ: *ἅμα τῷ πέσειν εἰς τὴν γῆν ἐκεῖνο τὸ ἐφονεύθη, τ' ἄλλο εἰς ὕψος ἔδωκεν, ἀνέβην εἰς τὰ νέφη· 'χαμνίζει ἀπέκει τὸ πτερὸν ἐκ τὸ ὕψος τοσοῦτον καὶ πίπτει εἰς τὸ ταίριν του καὶ ἐκεῖνο φονευμένον* Λίβ. N 135.
3) Ἀπολύω, ἀφήνω ἐλεύθερο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3): *ἐκεῖνος* (ἐνν. ὁ ἀετὸς) *ἐκ τοῦ φόβου του ἀχαμνίζει τὸ περδίκιν* Λίβ. Esc. 2717. Βλ. καὶ *ἀμολάρω, ἀποβγάνω* 3β, *ἀποστέλλω* 3, *ἀχαμνῶ* 2, *ἐξαφήνω, ξεμηστεύω*. **4α**) Ἐγκαταλείπω κάπ. (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 4): *ὁ Θεός σου αὐτὸς ὁποὺ πηγαίνει μετ' ἐσὲν νὰ μὴ σὲ ἀχαμνίσῃ καὶ νὰ μὴ σὲ ἀφήσῃ* Πεντ. Δευτ. XXXI 6· βλ. καὶ *ἀποβάλλω* 1, *ἀποχωρίζω* (I) Αε, Ββ, *ἀφίω, ξαφήνω*· **β**) φεύγω ἀπὸ κάπ.: *καὶ ἀχάμνισεν ἀπὸ αὐτὸν* Πεντ. Ἔξ. IV 26. Βλ. καὶ *ἀποξεβαίνω* α, *ἀποφεύγω, ἀποχωρίζω* (II), *μισσεύω*. **5**) Παύω, σβήνω (Πβ. Ἀνδρ., Σημασ. ἐξ. 32): *τὸ στῆθος τὸ δικό σου ν' ἁπαλύνῃ, ἁγιότατη θεά, σὰν ἀχαμνίσῃ τὴν λόχην* (ἔκδ. *λόγχην*) *τοῦτο τὸ κρασὶ* Πιστ. βοσκ. V 4, 15· **6**) (Προκ. γιὰ τὴν καρδιὰ) δειλιάζω, λιποψυχῶ: *εἰς τὸν πόλεμο ἰπὶ τοὺς ὀχτρούς σας μὴ ἀχαμνίσῃ ἡ καρδιά σας, μὴ φουβεθῆτε* Πεντ. Δευτ. XX 3. Βλ. καὶ *ἀκροδειλιάζω, ἀποδειλιάζω* 2, *δειλιῶ*. **7**) Νικῶ: *ἐχάμνισεν ὁ Ἰωσούα τὸν Ἀμαλὲκ καὶ τὸν λαό του διὰ στόμα σπαθιοῦ* Πεντ. Ἔξ. XVII 13. **Β΄** (Μέσ.) ὁρμῶ: *Ἀπάνου τ' ἀχαμνίστηκε ἐκείνη ἡ κουρτέσα* Θησ. Γ΄ [82^{3}]. Βλ. καὶ *ἀράσσω* Β 1α.

ἀχαμνογελῶ, Λόγ. παρηγ. L 629· *'χαμνογελῶ*, Λόγ. παρηγ. L 632.

Ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. *ἀχαμνὰ* καὶ τὸ *γελῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Χαμογελῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἅμα τῷ πιάσειν τὸ χαρτὶν ἐκείνη ἀχαμνογέλα* αὐτ. L 629. Βλ. καὶ *ἀπομειδιῶ*.

ἀχαμνός, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 1675, 1996, 2873, 3642, Gesprächb. 76^{1649}, 110^{2573}, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 733, Μαχ. 358^{1}, Θησ. ΙΑ΄ [44^{2}], Διήγ. Ἀλ. V 63, Ἄνθ. χαρ. 287^{11}, Συναξ. γυν. 183, Πένθ. θαν.^{2} 409, Φαλιέρ., Ἱστ. V 656, Διήγ. Ἀλ. G 264^{16}, 279^{6}, Πεντ. Δευτ. XX 8, XXV 18, Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{15}, 142^{2}, Χρον. σουλτ. 87^{19}, 90^{9}, 92^{14}, 113^{2},

117^{21}, 132^{32}, 136^{14}, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 373, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 332· 4,293· 5,188· ΙΙΙ 536, Ἄλ. Κύπρ. 928, Δωρ. Μον. XIX, XXVIII, Βίος Δημ. Μοσχ. 539, Παλαμήδ., Βοηβ. 627, 649, 983, 1032, Θυσ.^{2} 206 (κριτ. ὑπ.), 915, Συναδ., Χρον. 42, 45, 65, 67, Ροδολ. Α' [388] (ἔκδ. *γιαχάμνη*· διορθώσ. *γιἀχαμνή*), Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [159], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [150, 262, 1086], Γ' [600], Ε' [1333], Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 70, Χριστ. διδασκ. 343, Εὐγ. Ἰωαννουλ., Ἐπιστ. 77^{33}, Ὁδοιπ. Σιβηρ. 281· *'χαμνός*, Φυσιολ. (Zur.) XX 3β^{7}, Θησ. Η' [84^{3}].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *χαῦνος*〉 *χαυνὸς*〉 *χαμνὸς*〉 *ἀχαμνὸς* (Βλ. Κοραῆ, Ἄτ. Β' 76). Γιὰ τὴν τροπὴ τοῦ συμπλέγματος *υν* (=*βν*) σὲ *μν* πβ. *ἐλαύνω - λάμνω, εὔνοστος - ἔμνοστος* (Βλ. Παπαδ. Α., ΛΔ 1, 1939, 26). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Μαλακὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1): *τ' ἀψὺ καὶ τ' ἄφτιαστο σίδερον δὲν μαλάσσει, ἂν δὲν τοῦ βάλουσι ἀχαμνὸ ἄλλο νὰ συγκεράση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [262]· *μὲ τὶς ρίζες τοῦ χορτοῦ μπλάστρι ἀχαμνὸ τῆς κάνει κ' εἰς τὴν πληγήν της τό 'βαλε* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1333]. **2α**) Χαλαρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α3): *κύρη, μὴ σφίγγης τὸ σκοινί, ἄς το ἀχαμνὸ δαμάκι* Θυσ.^{2} 915· **β**) ἐπιεικής: *οἱ κρίσες οἱ ἀχαμνὲς καὶ οἱ ἐλεημοσύνες ἐκάμαν τους ὁλόγυμνους καὶ ξετραχηλισμένους* Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 733. **3α**) Ἀδύνατος, ἀσθενικὸς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4α): *χειρότερο εἶναι πρὸς ἐσὲ γιὰ τ' ἀχαμνά σου μέλη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [150]· *καὶ τοὺς γέροντες τοὺς ἀχαμνοὺς τοὺς ἐκόφτανε* Χρον. σουλτ. 92^{14}· *τοὺς ἀχαμνοὺς καὶ ἀσθενεῖς νὰ δώσουν νὰ γιατρέψουν* Πένθ. θαν.^{2} 409· (μεταφ.): *λοιπὸν ὡς ἔναι φανερό, ἡ ἀχαμνή τους φύση παρήκουσαν τὸν ὁρισμὸν* Συναξ. γυν. 183· βλ. καὶ ἀχαμνίζω Α2β μτχ., ἀπόλιγνος, ἄσχημος 8, ἄτυχος 9α, ἀχαμνίζω Α 2β μτχ.· **β**) ἀσθενικός, καχεκτικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5α): *ὅπου δὲ εἰσὶ θερμοὶ καὶ καμπεροὶ τόποι, ἐκεῖ τὰ σαμούρια γεννῶνται ἀχαμνὰ* Ὁδοιπ. Σιβηρ. 281· *Ἕνα δεντρὸ πολλῶ χρονῶ τώρα ἤθελε βλαστήσει καὶ ἔκαμεν ἀχαμνοὺς καρποὺς στὸν κόσμο νὰ τσ' ἀφήση* Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 70· **γ**) ἐξασθενημένος, κουρασμένος: *βλέποντας πῶς ἀχαμνὰ ἦτον καὶ κουρασμένα τὰ φουσάτα* Παλαμήδ., Βοηβ. 983· *Ἐδώκασι τὴν συμβουλὴν τὸν γάμον γιὰ νὰ ποίσουν* (παραλ. 1 στ.), *διότι ἦτον ἀχαμνὴ ἐκ τοῦ μακροῦ τοῦ δρόμου* Βίος Δημ. Μοσχ. 539· βλ. καὶ ἀνήμπορος 1α^{1}· **δ**) (προκ. γιὰ λόγια) ἀσθενικός, χαμηλόφωνος: *οἱ λόγοι του 'χαμνοὶ ἦσαν καὶ βραχνιασμένοι, γιατί 'χε τὴν λαβωματιὰ εἰς τὸν λαιμὸν ἀπάνω* Θησ. Η' [84^{3}]· **ε**) ἀδύνατος (ἠθικά): *ἦτον... ἄνθρωπος, ἐπτωχός, ἀκάματος καὶ κρασοπατέρας, ἀχαμνῆς φύσεως ἄνθρωπος ἦτον* Συναδ., Χρον. 45. Βλ. καὶ ἄψυχος. **4**) Ἄρρωστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 6): *Λέγει την: εἶμαι ἀχαμνὸς κ' ἔλα ἐδῶ κοντά μου, νὰ μὲ ἰδῆς πῶς κείτομαι, πῶς εἶν' ἡ ἀρρωστιά μου* Αἰτωλ., Μῦθ. 136^{15}. Βλ. καὶ ἀρρωστάρης. **5**) Ἀνίσχυρος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β1): *Τὸ κάστρον ἦτον ἀχαμνὸν* Χρον. Μορ. Η 1675· *ἦσαν ἀχαμνὰ καὶ τὰ τείχη καὶ οἱ πύργοι* Δωρ. Μον. XIX· *ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων εἶναι τώρα ἀχαμνὴ* Χρον. σουλτ. 87^{19}· *εἶναι ἀχαμνὴ* (ἐνν. *ἡ Λευκουσιὰ*) *εἰσὲ περίσσους τόπους καὶ τὴν ἐπαίρνει γλήγορα* Ἄλ. Κύπρ. 928. Βλ. καὶ ἄοπλος, ἀπαλόψυχος, ἀσθενὴς 2. **6**) Βλαβερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Β6): *πολλὰ σταφύλια ἐσαπήθηκαν ἀπὸ τὴν πολλὴν βροχὴν καὶ ὁ χειμώνας ἔγινεν πολλὰ ἀχαμνὸς* Συναδ., Χρον. 67. **7**) Ἀβέβαιος, ἀσταθής: *εἶναι τὰ ριζικὰ ἀχαμνὰ τῶν ἀνθρώπων* Παλαμήδ., Βοηβ. 627. Βλ. καὶ ἄδηλος 1β, ἀσύστατος 2α. **8**) Ἐλαφρός: *Τοῦ δὲ σίτου οὖσαι 'χαμναὶ αἱ ἀθέραι λαμβάνουσι τοὺς κόκκους αὐτοῦ εὐκόλως* Φυσιολ. (Zur.) XX 3β^{7}. **9**) Ταπεινός: *Διὰ νὰ δροσίσω καμπόσον τὸ πτωχὸν πλάσμα τὸ ἀνθρώπινον κατὰ τὸν ἀχαμνόν μου σκοπὸν καὶ ἄψην ἀγάπην μὲ γλυκειὰν ἀποσκότισην* Ἀνθ. χαρ. 287^{11}. **10**) Ποὺ βρίσκεται σὲ δύσκολη θέση, σὲ ἀδιέξοδο: *ἦτον ἀχαμνὸς καὶ στενοχωριασμένος* Παλαμήδ., Βοηβ. 649.

ἀχαμνοσύνη ἡ, Ἀσσίζ. 182^{22}, 434^{28}, 434^{28}, Πεντ. Ἔξ. XXXII 18, Λευιτ. XXVI 36· *'χαμνοσύνη*, Βακτ., ἀρχιερ. 132.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχαμνὸς* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. στὴν Κύπρο (Βλ. Σακ., Κυπρ. Β' 481).

1α) Ἀδυναμία, ἀτονία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Σακ., ὅ.π.): *ἔβγαλεν πολὺν αἷμαν,... ἀπὲ τὴν ἀχαμνοσύνην τῆς πυρᾶς τὴν εἶχεν* Ἀσσίζ. 434^{28}· βλ. καὶ ἀχάμνια· **β**) ἐξασθένηση: *νὰ φέρω ἀχαμνοσύνη εἰς τὴν καρδιά τους* Πεντ. Λευιτ. XXVI 36. Βλ. καὶ ἀτονία. **2**) Ἔλλειψη ἀνδρείας: *δὲν εἶναι φωνὴ ἀπιλόγημα ἀντρειοσύνης καὶ δὲν εἶναι φωνὴ ἀπιλόγημα ἀχαμνοσύνης* Πεντ. Ἔξ. XXXII 18.

ἀχαμνῶ, Φαλιέρ., Ἱστ. V 435, Φαλιέρ., Ἱστ. Α 441· *'χαμνῶ*, Κυπρ. ᾆσμ. 5^{146}, 6^{83}, 183^{21-2}. Βλ. καὶ ἀχαμνίζω.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχαμνός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχαμνίζω*). Βλ. καὶ Σακ., Κυπρ. Β' 856, λ. *χαμνῶ*.

1) Χαλαρώνω (Βλ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 1): *Μὴ καὶ πονῶ! ἀχάμνα το γιὰ νὰ τὸ μεταπιάσης· καὶ ὡσὰν θωρῶ, τὴν χέρα μου πάσχεις νὰ τήνε σπάσης* Φαλιέρ., Ἱστ. V 435. Βλ. καὶ ἀχαμνίζω Α1. **2**) Ἀφήνω (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3α): *καὶ 'χάμνα με, Φτερόπουλον, νὰ πάω σύνομπλά του* Κυπρ. ᾆσμ. 5^{146}· βλ. καὶ ἀφήνω 1α. **3**) Χτυπῶ: *μίαν ξυλεάν τοῦ 'χάμνησε πάνω εἰς τὸ κεφάλι* Κυπρ. ᾆσμ. 6^{83}. Βλ. καὶ ἀκροχτυπῶ, ἀναμόννω, ἀποδέρ(ν)ω 3β, ἀποπλήττω, δίδω, κατακρούω, καταχτυπῶ, κολλῶ, κρούω, κτυπῶ, πατάσσω.

ἀχάμνωση ἡ, Gesprächb. $43^{9,21}$, Π.Ν. Διαθ. φ. 335 β 4.

Ἀπὸ τὸ *ἀχαμνῶ*.

Ἀδυναμία: *Μὲ πάσα πλάνου κρίματα πάντοτες πολεμᾶ τα κι' ἂν ηὕρισκε ἀχάμνωση, μονόρουφα ρουφᾶ τα* ὅ.π. Βλ. καὶ ἀχάμνια.

ἀχανιάζω, βλ. *ἀναχανιάζω*.

ἀχάντακας ὁ, βλ. *χάντακας*.

ἀχαντίλι τό, Διήγ. Ἀλ. V 51.

Ἀγν. ἐτυμ. (*ἀχάτης?*).

Εἶδος πολύτιμου λίθου: *τὸ στέμμα τοῦ Σολομῶντος μὲ λιθάρια τρία ὁποὺ ἔφεγγαν τὴν νύκταν... καὶ ἄλλα δώδεκα λιθαρόπουλα ἀπὸ ἀχαντίλι* ὅ.π.

ἀχαρία ἡ, Φαλιέρ., Ρίμ. L 153.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄχαρος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἔλλειψη χαρᾶς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *Ἡ θλῖψις φέρνει λύπηση καὶ ὁ πόνος ἀχαρία* ὅ.π.

ἀχαριστία ἡ, Θρ. Θεοτ. 57· *ἀχαριστιά*, Πιστ. βοσκ. II 5, 207.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀχαριστία*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀγνωμοσύνη (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. 1 καὶ σήμ., ΙΛ): *δίχως ἀχαριστιὲς πάντα* (ἔκδ. *παντὰ*) *'χα λέγει, καὶ ὡς κάτω ἀπὸ τὸν Ἄδην τὴν ψυχήν μου μοῦ γύρισες, Κορίσκα* Πιστ. βοσκ. II 5, 207.

ἀχάριστος, ἐπίθ., Σπαν. Α 229, 233, Λόγ. παρηγ. L 112, Λόγ. παρηγ. Ο 104,

Ἑλλην. νόμ. 179, Ἑρμον. Ζ 160, 163, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ' 1[18], 2[3], Ε' 6[2], 8[88], Δούκ. 133[16], Κορων., Μπούας 35 δίς, Θρ. Θεοτ. 21, 30, Αἰτωλ., Μῦθ. 66[9], Χρον. σουλτ. 44[8], Ἐγκ. ἀγ. Δημ. 112[258], Ζήν. Δ' 131.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀχάριστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχάριστος* Ι).

Ἀγνώμων (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ2 καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *Ἐὰν ὁ τὴν δωρεὰν εἰληφὼς ἀχάριστος ὀφθῇ περὶ τὸν δωρησάμενον* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ' 2[3]· *εἰς τὸν εὐεργέτην σου ἀχάριστος* Ἐγκ. ἀγ. Δημ. 112[258]. Βλ. καὶ *ἄγνωρος* 4.

ἀχαριστῶ, Λόγ. παρηγ. L 340, 476, Λόγ. παρηγ. Ο 112, 350.

Τὸ ἀρχ. *ἀχαριστέω*.

Δὲν εἶμαι εὐχαριστημένος μὲ κάπ., παραπονιέμαι, μεμψιμοιρῶ ἐναντίον κάπ.: *βασμίδιν εὐτυχήματος δι' ἐσὲ καλὰ φυλάσσω, τὸ ἀπάρτι σὲ ἐχάρισεν ἡ Εὐτυχοτυχία. Πλὴν ἐμποδίζει, γνώριζε, πάλιν ἡ Δυστυχία καὶ λέγει ἀχαρίστας την ὁπόταν ἐδυστύχεις* Λόγ. παρηγ. L 476. Βλ. καὶ *γκρινιάζω*.

ἀχαρίτωτος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 99, 5797, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 617.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χαριτώνω*. Ἡ λ. τὸν 7. αἰ. (Lampe, Lex.).

1) Ποὺ δὲν ἔχει καμιὰ χάρη, ἄσχημος: *οἱ κλῶνες ἀχαρίτωτοι, τὸ στέλεχος ἀχρεῖον* Μανασσ., Χρον. 5797· *τὰ πάντα τελειόκαρπα, παντέλεια τὰ πάντα· οὐδὲν γὰρ ἀχαρίτωτον, οὐδ' ἀτελὲς παρήχθη* Μανασσ., Χρον. 99. Βλ. καὶ *ἀγνώριστος* 1β, *ἄγνωρος* 2β, *ἄνοστος* β, *ἀσχημοθώρητος, ἄτεχνος* 1, *ἀχρεῖος* 2. **2)** Ποὺ δὲν ἔχει κανένα χάρισμα· κακὸς (Πβ. Lampe, Lex., Εὐστ., Ἅλ. 126[24]): *εἰς ἀχαρίτωτον, κακεντρεχῆ καρδίαν* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 617. Βλ. καὶ *ἀβάπτιστος* 2, *ἀδέξιος, ἄδικος* 3, *ἄθλιος, ἀνασβολωμένος, ἀνήμερος* 1β, *ἄπορος* (Ι) 3, *ἀσβολῶ* 3 μτχ., *ἀτυχὴς* 2, *ἄτυχος* 3α, *ἄχαρος* (ΙΙ), *ἀχρεῖος*.

ἀχαριτώτως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 5532.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχαρίτωτος*.

Χωρὶς χάρη, ἄχαρα: *εἴποι τις ἂν οὐκ ἀφυῶς, ἀλλ' οὐδ' ἀχαριτώτως τροχίλον ὁ κροκόδειλος, ἡ πίννα τὸν καρκίνον* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσύντακτα*.

ἄχαρος, (Ι), ἐπίθ., Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 34, Κυπρ. ἐρωτ. 61[3], 93[9], Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 41, 141, 232, Φαλιέρ., Ρίμ. L 41, 143, 228, Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 63, 91.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *χαρὰ* (Βλ. Χατζιδ., Ἀθ. 36, 1924, 180). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄχαρος* Ι).

1) Ποὺ δὲ γεύεται χαρά, δύστυχος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Τριάντα παιδιά 'χε ὁ ἄχαρος κ' ἐθώριε ὀμπροστά του* Ἰντ. κρ. θεάτρ. Δ' 63· *τὴν ἀχαρήν μου νιότην* Κυπρ. ἐρωτ. 61[3]. Βλ. καὶ *ἀζάπης* α, *ἀτυχίτης, ταπεινός*. **2)** Ποὺ δὲ δίνει χαρά, εὐχαρίστηση· θλιβερὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *Ὦ κόσμε λογοχάριτε, καὶ τίς νὰ σὲ κερδίσῃ τὲς πράξες σου τὲς ἄχαρες καὶ τὴ σφαλτή σου φύση* (παραλ. 1 στ.) *καὶ νὰ μηδὲ σὲ σιχαθῇ καὶ νὰ μηδὲν σ' ἀφήσῃ;* Φαλιέρ., Ρίμ. L 228· *τ' ἄχαρο καὶ τ' ἄσφαλτο ταξίδι* Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ 41. Βλ. καὶ *ἀποκρουστικός, ἄσχημος* 2α.

ἄχαρος, (ΙΙ), ἐπίθ., Κυπρ. ᾆσμ. 11[89].

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *χάρη*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄχαρος* ΙΙ).

Κακὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἄχαρος* Ι7, ὅπου κακῶς τοποθετεῖται ἀντὶ στὸ *ἄχαρος* ΙΙ): *ἡ ἄχαρη ἡ γεναίκα σου τώρα θανάτωσέν με* ὅ.π. Βλ. *ἀχαρίτωτος* 2.

ἀχάτης ὁ, Φυσιολ. 366[8], Ἱστ. πατρ. 201[19].

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀχάτης*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Εἶδος ἡμιπολύτιμου λίθου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): *ρουχον... μετὰ τῶν δώδεκα ἐκλεκτῶν λίθων... σαπφείρου, ἰάσπου, ὑακίνθου, ἀχάτου* Ἱστ. πατρ. 201[19].

ἀχαυνίζω, βλ. *ἀχαμνίζω*.

ἀχείλιν τό, βλ. *χείλιν*.

ἀχείμαστος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6639, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 429.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχείμαστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ταράζεται ἀπὸ τρικυμίες, ἤρεμος, γαλήνιος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἀχείμαστος λιμὴν* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 429. Βλ. καὶ *ἀτάρακτος, ἄτυχος* 10.

ἀχειρόγλυφος, ἐπίθ., Νεόφ. Ἐγκλ. (Κυπρ. Σπ. 20, 1957, 152).

Ἀπὸ τὸ *ἀχειρο-* (στερ. *ἀ-*+*χείρ*) καὶ τὸ *γλύφω*.

Ποὺ δὲν τὸν χάραξε χέρι ἀνθρώπου: *ἀχειρογλύφους γραμμὰς* ὅ.π.

ἀχειρόκλωστος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 176.

Ἀπὸ τὸ *ἄχειρο-* (στερ. *ἀ-*+*χείρ*) καὶ τὸ *κλώθω*.

Ποὺ δὲν εἶναι κλωσμένος μὲ τὸ χέρι: *τὸν ἀχειρόκλωστον χιτῶνα* ὅ.π.

ἀχειρόπλοκος, ἐπίθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 141[14].

Ἀπὸ τὸ *ἀχειρο-* (στερ. *ἀ-*+*χείρ*) καὶ τὸ *πλέκω*. Ἡ λ. ἤδη τὸν 9. αἰ. (Sophocl.).

Ποὺ δὲν εἶναι πλεγμένος μὲ τὸ χέρι (Ἡ σημασ. τὸν 9. αἰ., Sophocl.): *στέφανον ἀχειρόπλοκον* ὅ.π.

ἀχειροποίητος, ἐπίθ., Ἀχιλλ. Ν 794, Notizb. 10.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχειροποίητος*.

Ποὺ δὲν τὸν κατασκεύασε χέρι ἀνθρώπου (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *οὐκ εἶναι ἀνθρώπου ἔργα, ἀλλὰ ἀχειροποίητα ἀγάλματα Κυρίου* Ἀχιλλ. Ν 794· (προκ. γιὰ εἰκόνα καὶ συνεκδ. γιὰ ἐκκλησία. Ἡ χρ. καὶ σήμ.): *ἔδωκέ μου ὁ παπὰς Καλόθετος ἀπὸ τοῦ κλήρου τῆς Ἀχειροποιήτου ὑπέρπυρα γ'* Notizb. 10.

ἀχειροσφικτῶ· *ἀχειροσφικτᾶ την*, Λίβ. Ρ 1343, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀγερωχεύεταί την*. Βλ. Λίβ. Sc. 244 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Ν 1217.

ἀχείρωτος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2048.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀχείρωτος*.

(Μεταφ.) ἀνίκητος, ἀνυπότακτος, ἀδούλωτος (Πβ. L-S στὴ λ. Ι καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): *ὁ δέ γε ταύτης* (δηλ. τῆς ματαιότητος) *ἀσφαλῶς τὰς ἡνίας ἰθύνων ἀχείρωτος τοῖς πάθεσιν ἐσαεὶ διαμένει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλαζονικός*.

ἀχελ-, βλ. *χέλ-*.

ἀχέλι τό, βλ. *χέλι*.

ἀχερδώδης, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6651.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄχερδος* καὶ τὴν κατάλ. *-ώδης*.

Ἀκανθώδης: *γῆθεν ἀνεφύησαν βλαστήσεις ἀχερδώδεις* ὅ.π.

ἄχερο(ν) τό, βλ. *ἄχυρο(ν)*.

ἀχερόσπιτο τό, βλ. *ἀχυρόσπιτο*.

ἄχεστος, ἐπίθ., Ἀχ. Σπαν. 34[178].

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ χέζω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἔχεσε (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὦ σπανέ... ἀκοίμητε, ἄφαγε, ἄπιε, ἄχεστε* ὅ.π.

ἀχετὸς ὁ, βλ. *ὀχετός*.

ἀχθηφόρος, ἐπίθ., Δούκ. 285[1].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχθηφόρος*.

Ἐπώδυνος, ὀδυνηρὸς (Πβ. Παπαδ. Α., Ἀθ. 54, 1950, 209): *Ὁ θάνατος οὖν τοῦ Μορὰτ οὐκ ἦν πολυνοσωδέστατος οὔτ' ἀχθηφόρος, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀτιμωρητότερος καὶ παθῶν καὶ νόσων ἐλευθερώτερος* ὅ.π.

ἄχθος τό, Μανασσ., Χρον. 5863.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄχθος*.

Ἔκφρ. *ἄχθη τῆς θαλάσσης* = κήτη (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 2, χωρ. Ὀππιαν.): *ποία τιγροπάρδαλις ἢ βαρύθυμος ἄρκτος ἢ βούπρηστις ἢ ζύγαινα, τὰ τῆς θαλάσσης ἄχθη;* ὅ.π.

ἀχινὸς ὁ, Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ 250 δίς.

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἐχῖνος*. Γιὰ τὸν καταβιβ. τοῦ τόνου βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 117. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) *Ἀχινὸς θαλάσσιος* = ἀχινὸς (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *Περὶ ἀχινοῦ θαλασσίου* ὅ.π.· **β**) *ἀχινὸς χερσαῖος* = σκαντζόχοιρος (Βλ. ΙΛ στὴ λ. 1α): *περὶ ἀχινοῦ χερσαίου, ἤγουν καντζοχοίρου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀκανθόχοιρος, καντζόχοιρος*.

ἄχλα ἡ, βλ. *ἄχνα*.

ἀχλαγωὴ ἡ, βλ. *ὀχλαγωή*.

ἀχλάδα ἡ, Φαλιέρ., Λόγ. 391, Δεφ., Λόγ. 551.

Ἀπὸ τὸ μτγν. οὐσ. *ἀχλάς*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχλάδα* Ι).

Ὁ καρπὸς τῆς ἀχλαδιᾶς (Ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 3, 4): *Ἀνὲν καὶ θὲς ἐσὺ κουκιὰ κ' ἐκείνη θέλει ἀχλάδες, δὲν μαγειρεύγουνται καλὰ αὐτὲς οἱ δυὸ λογάδες* Δεφ., Λόγ. 551.

ἀχλαδοβαλανότροφος, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 847.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. ἀχλάδι καὶ τὸ ἐπίθ. *βαλανότροφος*.

Ποὺ τρέφεται μὲ ἀχλάδια καὶ βαλανίδια: *ἀχλαδοβαλανότροφε, μυρτοκουμαροφάγα* (ἐνν. ἄρκτε) ὅ.π.

ἄχλαινος, ἐπίθ., Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β' 32 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 30[10]].

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄχλαινος*.

Ποὺ δὲν ἔχει χλαίνη· φτωχὸς (Πβ. L-S): *δειροτομοῦντες ὡς ἀρνοὺς ἐπὶ κρεοπωλίου ὅλας ἀγέλας δημοτῶν, ἀγροίκων, οὐκ ἀγροίκων, τρισευγενῶν, οὐκ εὐγενῶν, ἀχλαίνων, λυπροβίων* Μανασσ., Ἀρίστ. Ι β' 32. Βλ. καὶ *ἀνήμπορος* 2, *ἄπορος* (Ι) 1, *ἀπορῶ* (Ι) 7β, *ἀχαμνός, ψωριάρης*.

ἄχλοος, ἐπίθ., Μανασσ., Χρον. 6230.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄχλοος*.

Μαραμένος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. ΙΙ): *ὑπὸ δυοῖν γὰρ κοπετοῖν ὡς δένδρον ποτισθεῖσα ἄχλοος ἐκινδύνευεν, ἄφυλλος* (ἔκδ. *ἄφιλος*· διορθώσ.), *αὖος μένειν* ὅ.π.

ἀχλυῶ, Μανασσ., Χρον. 2114.

Τὸ μτγν. *ἀχλυόω*.

Σκοτεινιάζω κ., μαυρίζω κ. (Ἡ σημασ. μτγν., L-S, λ. *ἀχλυόω*): *ἐπήρθη ποθὲν νέφος, τὸν οὐρανὸν ἠμαύρωσεν, ἠχλύωσεν ἀέρα* ὅ.π. Βλ. καὶ *σκοτίζω*.

ἄχλωρος, ἐπίθ., Χριστ. διδασκ. 202.

Ἀπὸ τὸ στερ. ἀ- καὶ τὸ ἐπίθ. *χλωρός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ξερὸς (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): *τὴν πρασινάδα τῆς γῆς, τὴν χλωρὴν καὶ τὴν ἄχλωρην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπόξερος, στεγνός*.

ἄχνα ἡ· *ἄχλα*, Κυπρ. ἐρωτ. 118[13].

Ἀπὸ τὸ *ἀχνίζω* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 76 καὶ Ἀθ. 29, 1917, ΛΑ 3 κέ.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀτμὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τῆς καρδιᾶς μου τὸ καμίνιν βράστην κι' ἄχλαν ἔχει τόσην* ὅ.π.

ἀχνάρι(ν) τό, Αἰτωλ., Μῦθ. 136[21], Κυπρ. χφ. 153· *ἰχνάριν*, Καλλίμ. 99, Χριστ. διδασκ. 52· *χνάριν*, Κυπρ. ἐρωτ. 41[7], 94[26].

Ἀπὸ τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἴχνος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχνάρι*).

1) Τὸ ἀποτύπωμα τοῦ πέλματος ἀπὸ τὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων ἢ τῶν ζώων στὸ ἔδαφος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1): *ἀντὰ 'ζεν ὧδε νὰ 'χες ἀγνωρίσει δὲν σοῦ 'πρεπεν τὰ χνάρια της νὰ 'γγίσῃς* Κυπρ. ἐρωτ. 94[26]· *δὲν ἦταν τ' ἀχνάρια τῶν ζώων ὁποὺ ἔμπαιναν καὶ φαίνονται καθάρια* Αἰτωλ., Μῦθ. 136[21]. **2**) Ἴχνος, σημάδι (Πβ. L-S, λ. *ἴχνος* 1· ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 6): *Ἐστερήθη ἀπὸ τὰ... χαρίσματα τοῦ Θεοῦ... Ὥστε ὁποὺ ἄλλο δὲν τοῦ ἀπόμεινε παρὰ κάποια μικρά, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, ἰχνάρια* Χριστ. διδασκ. 52. Βλ. καὶ *σουσσούμι*. **3**) Τὸ πέλμα ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ὡς μέτρο μήκους (Ἡ σημασ. καὶ ἡ χρ. καὶ σήμ., ΙΛ ὅ.π. 2, 4): Κυπρ. χφ. 153. Βλ. καὶ *πατούχα*. **4**) (Ἐπιρρ.) λίγο: *δυὸ μμάτια στέκουν βλεπημένα καὶ μ' ἕναν τίτοιον μόδον τὰ κηβεύγει κι' ὅτις γιὰ κεῖνον νὰ σκαλέψῃ χνάριν βουργὰ τὰ μμάτια κάμνουν τὸ λλιθάριν* Κυπρ. ἐρωτ. 41[7]. Βλ. καὶ *ἀπολίγο* α, *ἀπολίγο-λιγούτσικον, ἀπολιγοῦ, δαμάκι, λιγάκι, λίγο, πατίν, τσιμπίν, ψίχα*.

ἀχνὸς ὁ, Πεντ. Ἔξ. ΙΧ 8, 10.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. *ἄχνη* μὲ ἐπίδρ. τοῦ οὐσ. *ἀχνός* = ἀτμός. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχνὸς* Ι).

Αἰθάλη: *ἐπάρετε ἐσᾶς γέμωσμα τὶς φοῦχτες σας ἀχνὸ τοῦ καμινιοῦ* αὐτ. Ἔξ. ΙΧ 8.

ἀχνουδιάζω, βλ. *χνουδιάζω.*

ἄχνους, ἐπίθ., Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 80.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄχνους.*

'Αγένειος (Βλ. καὶ L-S): *Ἦν γὰρ ἄχνους τις, χρυσόθριξ, ἐρυθρόχρους* ὅ.π.

ἄχολος, ἐπίθ., Βοσκοπ. 253, Ζήν. Β' 411.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ., *ἄχολος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αμνησίκακος, ἄκακος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ἄχολο περιστέρι* Ζήν. Β' 411. Βλ. καὶ *ἀνεξίκακος.*

ἀχόρταγα, ἐπίρρ., Λίβ. Esc. 2489, Λίβ. Ν 2185.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχόρταγος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

"Απληστα, ἀκόρεστα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ σκύπτη εἰς νερὸν καὶ ἀχόρταγα νὰ πίνη* Λίβ. Esc. 2489. Βλ. καὶ *ἀχόρταστα.*

ἀχορταγία ἡ, Ἑρμον. Ψ' 27, Κορων., Μπούας 41· *ἀνεχορταγιά,* Πένθ. θαν. Κ φ 24r, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [241]· *ἀχορταγιά,* Βεντράμ., Φιλ. 93, Κατζ. Α' 103, 'Ερωφ. Β' 154, Γ' 373, 420, Πιστ. Βοσκ. ΙΙ 1,272, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [39], χορ. δ' [13].

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχόρταγος.* Ἡ λ. καὶ οἱ τ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχορτασιά*).

1) Λαιμαργία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀχορτασιὰ* 1): *ἐξέσκισέν το κ' ἔφαν το μ' ἀχορταγιὰ μεγάλη* 'Ερωφ. Β' 154. Βλ. καὶ *ἀσωτία* 2β, *ἀχορτασία* 1. **2α**) 'Απληστία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *μ' ἀνεχορταγιὰ πολλὴ ἀπεδεκεῖ ἀρχινίζει τοῦ πόθου τὴν ὀρεχτικὴν δροσιὰν νὰ πιπιλίζη* Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [241]. Βλ. καὶ *ἀχορταγίλα, ἀχορτασία* 2· **β**) πλεονεξία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *εὔκαιρη ἀπὸ ὑπερηφανειὰ κι' ἀχορταγιὰ τοῦ πλούτου* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [39].

ἀχορταγίλα ἡ· *ἀχορταΐλα,* Βεντράμ., Φιλ. 89.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχόρταγος.*

'Απληστία, πλεονεξία: *Διὰ τὴν ἀχορταΐλα του θέλω νὰ ἀναθιβάλω, ποὺ ὀρέκτη τῆς Σαμίραμης τὸ βίος τὸ μεγάλο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχορταγία* 2.

ἀχόρταγος, ἐπίθ., Λεξ. IV 34, Ψευδο-Γεωργηλ., "Αλ. Κων/π. 918, Πικατ. 335, Φαλιέρ., Ἱστ. V 503, 512, Σταυριν. 1153, Ἱστ. Βλαχ. 427, Βεντράμ., Φιλ. 88, Παρθεν., Γράμμ. 227, Ροδολ. Α' [168], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [545], Διήγ. ὡραιότ. 854, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 256· *ἀχόρταος,* Πιστ. βοσκ. III 1, 43.

'Απὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χορταίνω.* Βλ. καὶ Κακρ., 'Αθ. 38, 1926, 204. Ἡ λ. καὶ στὸ Du Cange καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Λαίμαργος, ἀδηφάγος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *κόρακα, ἀχόρταγε, φαγὰ* Φορτουν. Ε' 256. Βλ. καὶ *ἀφαγόπιος, ἀχόρταστος* 2, *γουλάρης.* **2**) "Απληστος, πλεονέκτης (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *αὐτὸς ὁ Κῦρος βασιλεὺς οὐδόλως ἐφοβήθη, διατί 'τονε ἀχόρταγος 'ς κακὴν βουλὴν ἐκλήθη* (παραλ. 1 στ.), *ποὺ ὀρέκτη τῆς Σαμίραμης τὸ βίος τὸ μεγάλο* Βεντράμ., Φιλ. 88· *μηδὲ νὰ εἶστ' ἀχόρταγοι στοὺς ἐπτωχοὺς ἀπάνω* Ἱστ. Βλαχ. 427· *θάνατε ἀχόρταγε* Σταυριν. 1153. Βλ. καὶ *ἀκριβὸς* 2β, *ἀχόρταστος* 1α. **3**) 'Ανικανοποίητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1β): *μέρος ἀπὲ τὸν πόθο μας τ' ἀχόρταγο δροσάτο* Φαλιέρ., Ἱστ. V 512. Βλ. καὶ *ἀνευχαρίστητος, ἀχόρταστος* 1β. **4**)

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν χορτάση κανείς: *'Οπωρικό μου ἀχόρταγο καὶ τῆς καρδιᾶς μου πάθος* Φαλιέρ., Ἱστ. V 503.

ἀχορταΐλα ἡ, βλ. *ἀχορταγίλα.*

ἀχορταίνω, βλ. *χορταίνω.*

ἀχόρταος, ἐπίθ., βλ. *ἀχόρταγος.*

ἀχορτασία ἡ, Προδρ., Σεβ. 169, Πένθ. θαν. Κ φ 23v.

Τὸ μτγν. οὐσ. *ἀχορτασία.* Ἡ λ. καὶ σήμ., (ΙΛ, λ. *ἀχορτασιά*).

1) Τὸ νὰ μὴ χορταίνη (κάπ.), ἀδηφαγία, βουλιμία (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σημερ., ΙΛ, λ. *ἀχορτασιὰ* 1): *Βαβαὶ τῆς ἀπληστίας σου καὶ τῆς ἀχορτασίας* Προδρ., Σεβ. 169. **2**) 'Απληστία, πλεονεξία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *μέρα νύκτα εἰς αὐτὸν εἶναι ὁ λογισμός τους, εἰς τὴν φιλαργυρίαν τους τὴν τρισκαταραμένην, ἀχορτασίαν τοῦ χρυσοῦ τὴν τυφλοπλανεμένην* Πένθ. θαν. Κ φ 23v. Βλ. καὶ *ἀχορταγία* 2.

ἀχόρταστα, ἐπίρρ., Λίβ. Ρ 1048, Λίβ. Sc. 1348, Διγ. "Ανδρ. 340^{17}, 396^{29}.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχόρταστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ., (ΙΛ, λ. *ἀχόρταγα*).

"Απληστα, ἀκόρεστα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀχόρταγα*): *νὰ κύπτη εἰς τὸ νερὸν καὶ ἀχόρταστα νὰ πίνη* Λίβ. Sc. 1348· *ἐφίλει τον ἀχόρταστα* Διγ. "Ανδρ. 340^{17}. Βλ. καὶ *ἀχόρταγα, ἀχορτάστως.*

ἀχόρταστος, ἐπίθ., Αἰτωλ., Μῦθ. 6^{14}, Ἱστ. Βλαχ. 2577, Διγ. "Ανδρ. 369^{33}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχόρταστος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχόρταγος*).

1α) "Απληστος, πλεονέκτης (Ἡ σημασ. μτγν., L-S καὶ σήμ., ΙΛ, λ. *ἀχόρταγος* 2): *εἶναι ἀχόρταστος, πολλὰ πολλὰ γυρεύει* Ἱστ. Βλαχ. 2577· βλ. καὶ *ἅρπαγος* α, *ἀχόρταγος* 2· **β**) ἀκόρεστος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *ἐκάμναμεν συγκυλίσματα ἐρωτικὰ καθημέραν ἀχόρταστα* Διγ. "Ανδρ. 369^{33}. Βλ. καὶ *ἄπληστος* 1, *ἀχόρταγος* 3. **2**) Ποὺ δὲ χόρτασε ἀπὸ φαγητό, πεινασμένος, νηστικὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 2): *εἰς τὴν φωλιὰν ἀχόρταστον καὶ νηστικὸν ὑπάγω* Αἰτωλ., Μῦθ. 6^{14}. Βλ. καὶ *ἀφαγόπιος, ἄφαγος, ἀχόρταγος* 1.

ἀχορτάστως, ἐπίρρ., Διγ. Α 2599.

'Απὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχόρταστος.*

'Ακόρεστα: *τρεῖς ἡμέρας εἴχαμεν ὁμοῦ ἀγκαλιασμένοι ἐρωτικὰς μεταβολὰς κάμνοντας ἀχορτάστως* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχόρταστα.*

ἀχούρι(ο)ν τό, Διάλ. Εὐθυμ. $131α^{402}$, Κορων., Μπούας 76, Ἱστ. πατρ. 178^{7}.

'Απὸ τὸ τουρκ. *ahir,* περσ. *achur.* (βλ. Maidhof, Glotta 10, 1920, 8, Φιλ., Θρακικὰ 5, 1934, 274, 'Ανδρ., Λεξ. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἱπποστάσιο, στάβλος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τ' ἄλογα στ' ἀχούρια τους καλὰ ὀρδινιασμένα* Κορων., Μπούας 76· *πλησίον τούτων ἔκαμεν ἀχούριον ἕνα* Ἱστ. πατρ. 178^{7}.

ἄχραντος, ἐπίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 3513, Διγ. (Trapp) Esc. 1807, 'Αρμεν., Ἐξάβ. Α' 7^{19}, Πένθ. θαν.^{2} 613, Εἰς Θεοτ. 1, Ἱστ. Βλαχ. 1660, 1705, 2286.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄχραντος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. καὶ ἰδιωμ. (ΙΛ).

Ἄσπιλος, ἀμόλυντος, ἱερὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S. Γιὰ τὴ χρ. βλ. Lampe, Lex. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἄχραντε Θεοτόκε* Εἰς Θεοτ. 1· *τὰ ἄχραντα μυστήρια νὰ τούσε κοινωνήση* Ἱστ. Βλαχ. 2286· *τῶν ἀχράντων ἐφαπτόμενος εὐαγγελίων* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 7^{19}. Βλ. καὶ *ἀθόλωτος α*, *ἄφθορος*.

ἀχρεῖος, ἐπίθ., Γλυκᾶ, Στ. 426, Μανασσ., Ἀρίστ. II 599 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 101^{1}], Μανασσ., Χρον. 5797, Διγ. Ζ 2325, 3672, Διγ. (Trapp) Esc. 1839, Βίος Ἀλ. 4546, Πτωχολ. Ν 745, Ἀλφ. (Μπουμπ.) IV 48 (ἔκδ. *ἀγρίου*· Κακουλίδη [Ἀλφ. σ. 85] διόρθ. κατὰ χφ. *ἀχρείου*).

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀχρεῖος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀσήμαντος, ταπεινὸς (Πβ. L-S στὴ λ. I1): *ἐλέησον ἱκέτην σου ἀχρεῖον* Διγ. (Trapp) Esc. 1839· *δούλων ἀχρείων, ταπεινῶν, ξένων, [γυμνῶν, ἀ]στέγων* Γλυκᾶ, Στ. 426· βλ. καὶ *ἀνάξιος 3*, *ἄφαντος 2*, *ἀψήφιστος*· **β**) εὐτελής: *ὡς μηδὲν κατέχοντας ἄξιον θεωρίας βασιλικῆς ἢ γνώσεως, μᾶλλον δ' ἀχρεῖον ἔθνος προσαπεστράφημεν ὑμᾶς μή που καὶ μιανθῶμεν* Βίος Ἀλ. 4546. Βλ. καὶ *ἀνάξιος 3*, *ἀψήφιστος 1δ*. **2**) Ἄσχημος: *Ἂν μὲν οὖν εἴη τὴν μορφὴν ἀχρεῖος ὁ δακρύων, ἐπαύξουσι τὰ δάκρυα τὴν τούτου δυσμορφίαν* Μανασσ., Ἀρίστ. II 599 [=Μανασσ., Ἀριστ. (Mazal) 101^{1}]· *οἱ κλῶνες ἀχαρίτωτοι, τὸ στέλεχος ἀχρεῖον* Μανασσ., Χρον. 5797. **3**) Κακός, φαῦλος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α 2): *Μύρμηξ πᾶσιν ἀνεφάνη ἀχρειότερος τῶν ζώων. Τὸ μὲν σῶμα κατηλλάγην, ἡ δὲ φύσις οὐκ ἠλλάγην, ἀλλὰ κλέπτει πάλιν πάντα* Πτωχολ. Ν 745. Βλ. καὶ *ἀσεβὴς 4*.

ἀχρειοσύνη ἡ, Διγ. (Trapp) Gr. 214.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀχρεῖος* καὶ τὴν κατάλ. *-σύνη*. Ἡ λ. σὲ λατιν. γλωσσ. (L-S) (βλ. καὶ Lampe, Lex.) καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἐξευτελισμός, ἀτίμωση: *Ὄντως εὐγενικὴ ψυχή, παρὰ τὴν ἀχρειοσύνην ἡρετίσω τὸν θάνατον καὶ σφαγὴν ὀλεθρίαν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀτιμία 1α*.

ἀχρειῶ, Σπαν. Α 150, Σπαν. Β 217, Σπαν. V 188, Κομν., Διδασκ. Δ 188, Σπαν. Ρ 86, Σπαν. (Λάμπρ.) V 161, Ἱερακοσ. 507^{28}, 515^{20}, Διγ. Ζ 627, Ψευδο-Σφρ. 384^{12}, Εἰς Θεοτ. 62.

Τὸ ἐνεργ. τοῦ μτγν. *ἀχρειοῦμαι*. Ἡ λ. καὶ σὲ ἐπιγρ. (L-S).

1) (Μέσ.) γίνομαι ἄχρηστος, χάνω τὶς ἱκανότητές μου (Πβ. L-S): *Ἐπὰν καταμάθης ἀχρειωθέντα τὸν ἱέρακα καὶ μηκέτι εἰς διωγμὸν ἐξαρκοῦντα περδίκων...* Ἱερακοσ. 515^{20}· αὐτ. 507^{28}. **2**) Καταστρέφω (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐκ πετροβόλων μηχανημάτων πολλαὶ οἰκίαι περιφανεῖς ἐγγὺς τῶν τειχῶν ἠχρειώθησαν* Ψευδο-Σφρ. 384^{12}· *Γίγνωσκε τιμιώτερον τῆς ἀρετῆς οὐκ ἔνι· τὸ κάλλος γὰρ ἠχρείωσεν ἡ νόσος καὶ τὸ γῆρας, ἡ δ' ἀρετὴ ὅσο γηρᾷ γίνεται λαμπροτέρα* Σπαν. Α 150. Βλ. καὶ *ἀπολλύω 1*, *ἀποφτιάνω 2*, *ἀσυστατῶ*, *ἀφανιάζω 1*. **3α**) Ἐξαχρειώνω: *οὐκ ἔστι μοι ἐλπίδα σωτηρίας· ἔφθειρα καὶ ἠχρείωσα ψυχήν μου τε καὶ σῶμα* Εἰς Θεοτ. 62· **β**) (μέσ.) ἐξαχρειώνομαι (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *διὰ πόθον χαριντζίρισσας καὶ γοητείας μάγης τὸν ἑαυτόν σου ἀπώλεσας ἀχρειωθεὶς τελείως* Διγ. Ζ 627.

ἀχρεώστητος, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Γ′ 7^{11} (σχόλ.) δίς.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χρεωστῶ*. Ἡ λ. ἤδη τὸ 12. αἰ. (Sophocl. καὶ Δημητράκ.) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ποὺ δὲν ὀφείλεται (Ἡ σημασ. τὸν 12. αἰ. καὶ σήμ., Δημητράκ.): *εἴτε γὰρ ἀχρεωστήτους τόκους τις δῶ... εἴτε κεχρεωστημένους* ὅ.π.

ἀχρησία ἡ, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β′ $4^{101,131}$.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ οὐσ. *χρῆσις*. Βλ. καὶ L-S.

Μὴ χρησιμοποίηση (Βλ. L-S): *Ἐὰν ἐπὶ πέντε ἐνιαυτοὺς μὴ χρησάμενος τῇ τοῦ ἀγροῦ μου δουλείᾳ πωλήσω αὐτὸν ἑτέρῳ..., εἰς μὲν γὰρ τὸ κτήσασθαι ἐλευθερίαν τῆς δουλείας τὸν αὐτὸν ἀπαιτοῦμεν εἶναι παρ' ὅλον τὸν νόμιμον καιρόν, εἰς δὲ τὸ ἀπολέσαι διὰ τῆς ἀχρησίας ἀρκούμεθα τὸ μηδὲ χρήσασθαι καὶ μόνον* αὐτ. Β′ 4^{131}.

ἀχρησίμευτος, ἐπίθ., Κυνοσ. 587^{24}, Ὀρνεοσ. 578^{12}, Καναν. 65D, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 235, 823, κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χρησιμεύω*. Ἡ λ. καὶ σήμ., ὡς λόγ. (ΙΛ). Βλ. καὶ Δημητράκ.

Ἄχρηστος (Βλ. ΙΛ): *ἀχρησίμευτοι* (ἐνν. *αἱ κύνες*) *πρὸς θήραν γενήσονται* Κυνοσ. 587^{24}· Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 235, κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀχρήσιμος (I)*, *ἄχρηστος 1*.

Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. Τὸ νὰ εἶναι (κ.) ἄχρηστο: *κατέναντι τῶν πόρτων τῆς πόλεως τεράστια μεγάλα εἰργάσαντο κάστρα ξύλινα ὑπερμεγέθη ἐποιήσαντο... ὥστε τοὺς θεωροῦντας ἐκεῖνα καὶ ἀγνοοῦντας τῶν κάστρων τοὺς πολέμους, καὶ τὸ ἀχρησίμευτον γὰρ ἐκείνων καὶ λίαν ἐξέπληξε καὶ μέγα ἐθρόησε* Καναν. 65D. Βλ. καὶ *ἀκαθαρσία*.

ἀχρήσιμος, (I), ἐπίθ., Σπαν. Α 51, Σπαν. V 43, Κομν., Διδασκ. Δ 61, Σπαν. (Λάμπρ.) V 54.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχρήσιμος*.

Ἄχρηστος (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *εἰ δὲ καὶ ἔχει τίποτες ἀχρήσιμον τὸ γράμμα, ἐκεῖνο μὴ τὸ χρειαστῇς, μηδόλως τὸ θελήσης* Σπαν. Α 51. Βλ. καὶ *ἄπρακτος 1*, *ἀχρησίμευτος*.

ἀχρήσιμος, (II), ἐπίθ., βλ. *χρήσιμος*.

ἄχρηστα, ἐπίρρ., Πικατ. 337· (ἔκδ. *ἄχριστα*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄχρηστος*.

Μὲ ἄσχημο τρόπο (Πβ. ΙΛ, λ. *ἄχρηστος 3*): *τάχα τότε ἐκίνησα τὸν Χάρο ν' ἀγενίζω καὶ ἀνάταξά τον ἄχρηστα καὶ τ' ὄνομά ντου ἐβρίζω* ὅ.π.

ἀχρήστεια· *ἀχρηστείας*, Διδ. Σολ. 130, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀχριστίας* (βλ. *ἀχριστία*).

ἄχρηστος, ἐπίθ., Σπαν. Α 369, 444, 485, Σπαν. Β 365, Κομν., Διδασκ. Δ 366, Σπαν. Ρ 224, Σπαν. (Λάμπρ.) V 273, 407, 466, Μανασσ., Χρον. 3792, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 346^{65}, Ἑλλην. νόμ. 528^{24}, 554^{1}, Διγ. Ζ 2323, Πουλολ. Ἀθ. 168, Πουλολ. 26, 54, 174, 187, 284, 292, 590, Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α′ 9^{23}, Δ′ 3^{3}, 10^{39}, Διήγ. παιδ. 437, 837, Διήγ. Ἀλ. V 58, Φαλιέρ., Ἱστ. V 505, Φαλιέρ., Λόγ. 139, Διήγ. Ἀλ. G 269^{30}, Εἰς Θεοτ. 64, Ἀξαγ., Κάρολ. Ε′ 733, Βακτ. ἀρχιερ. 212.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄχρηστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲ χρησιμεύει σὲ τίποτε, ἀνώφελος, ἀχρησιμοποίητος (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὁ πλοῦτος αὐτοῦ ὑπερεπερίσσευσεν ὥσπερ ξύλα ἢ πέτραι ἄχρηστοι ἐν τῇ γῇ* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 346^{65}· *ἂν ἔχης μέλος τίποτες νὰ ὠφελῇ εἰς χρείαν, εἰ μὴ τὸ ὅλον σου κορμὶν ἔν' ἄχρηστον παντάπαν* Διήγ. παιδ. 837· *τῶν δὲ γερόντων τὴν*

βουλὴν ἐκείνων τῶν φρονίμων ἀφῆκεν την ὡς ἄχρηστον, οὐδὲν τὴν ἀσχολήθην Σπαν. Α 444. Βλ. καὶ *ἄκαιρος* 3α, *ἄπρακτος* 1, *ἀστοχῶ* β μτχ., *ἀχρησίμευτος*. **2**) Ταπεινός, ἀσήμαντος (Πβ. L-S στὴ λ. I2): *«Ἐγὼ γάρ, λέγει, δέσποτα, σὸς δοῦλος νῦν τυγχάνω καὶ εἰ ποθεῖς, ὡς ἔγραψας, ἰδεῖν ἄχρηστον ἄνδρα, λάβε ὀλίγους μετὰ σοῦ καὶ ἐλθὲ»* Διγ. Ζ 2323. Βλ. καὶ *ἄτυχος* 1β, *ἀχρεῖος* 1α. **3**) Ἄκυρος: *Ἐὰν παρὰ τὰς διατάξεις τὰς ὡρισμένας ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ ἐγχειρίζεται ἐπάρῃ γυναῖκα μετὰ τὴν συγκατάθεσιν καὶ θέλημα αὐτῆς, ὁ γάμος ἄχρηστός ἐστιν* Ἑλλην. νόμ. 554^{1}. *Ἐάν τις δωρήσηται τῇ μνηστῇ πράγματα ἐπὶ τούτῳ τῷ ὅρῳ, ἵνα, ὅτε προβῇ ὁ γάμος, τότε γένηται αὐτῶν δέσποινα, ἄχρηστός ἐστιν ἡ τοιαύτη δωρεὰ* Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 3^{3}· Ἑλλην. νόμ. 528^{24}. Βλ. καὶ *ἄπιστος* Α 2α, *ἀστερέωτος*, *ἀτελείωτος* 1β, *ἀτελὴς* 1. **4**) Ἀνόητος, ἀπερίσκεπτος: *ὁμοιάζεις ἄχρηστον γεωργὸν ὅστις, ἀφότου σπείρῃ, ἐμβάζει στὸ χωράφιν του χοίρους ἢ ἄλλα ζῶα κι' ἀποστερεῖται τὸν καρπὸν καὶ χάνει καὶ τὸν σπόρον* Σπαν. Β 365· Σπαν. (Λάμπρ.) V 407. Βλ. καὶ *ἄμετρος* 3, *ἀσυλλόγιστος* 2, *ἄτυχος* 7, *ἀφορμάρης*. **5**) Αἰσχρός, ἀνήθικος (Βλ. L-S στὴ λ. III 3. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3. Γιὰ τὴ σημασ. βλ. καὶ Ἀνδρ., Σημασ. 83): *εἶμαι πόρνη ἄχρηστος καὶ χειροτέρα πάντων* Πουλολ. 187· *ἐμεῖς γυναῖκαν ἄχρηστον οὐ θέλομεν ἐνθάδε* Πουλολ. 174. Βλ. καὶ *ἀρρητουργός*, *ἄσχημος* 2γ.

ἀχρήστως, ἐπίρρ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Παρ. 2^{28}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀχρήστως*.

Μάταια: *Ἀχρήστως ἐπερωτῶμεν τὸ μὴ δυνάμενον εἶναί τινος· οὐδεμία γὰρ ἐπὶ τούτῳ ἐνοχὴ συνίσταται* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀργῶς* 2.

ἄχριστα, Πικατ. 337, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἄχρηστα*.

ἀχριστία ἡ, Διδ. Σολ. Ρ 130 (ἔκδ. *ἀχρηστείας*· διορθώσ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄχριστος* ‹στερ. *ἀ-* καὶ *Χριστός*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀσέβεια (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Υἱέ μου, ἂν ἔχῃς χρήματα πολλά, μὴ τὰ ἐξοδιάσῃς εἰς ἀχριστίας ἔρωτα, εἰς μέθες καὶ ἀσελγεῖες* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσέβεια*.

ἄχριστος, ἐπίθ., Παρασπ., Βάρν. C 134.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χρίω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄχριστος* I).

Ποὺ δὲν ἔχει λάβει τὸ χρίσμα· ἀσεβής: *τὴν ἄχριστόν σου κεφαλὴν καὶ τὴν μαγαρισμένην* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀσεβὴς* 1.

ἀχρόνιστος, ἐπίθ., Περὶ γέρ. 132.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *χρονίζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ μακάρι νὰ πεθάνῃ πρὶν περάσῃ ὁ χρόνος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *τοῦ πόθου τὲς ξεφάντωσες, τῆς νεότης τὲς τρομάρες ἔφαγεν ὁ ἀχρόνιστος δίχως χαρὲς κι' ἀντάρες* ὅ.π.

ἄχρονος, ἐπίθ., Ψευδο-Σφρ. 516^{5}.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄχρονος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. ἰδιωμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ὑπόκειται σὲ χρονικὸ περιορισμὸ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S στὴ λ. 2. Γιὰ τὴ χρ. βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *πατὴρ ἄναρχος οὐ μόνον ὡς ἄχρονος* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁπλὸς* 5.

ἀχρόνως, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 801.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀχρόνως*.

10.6.73

Χωρὶς καθορισμένα χρονικὰ ὅρια, χωρὶς χρονικὸ προσδιορισμό: *βαπτισθεὶς εἰς ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ ἀνάρχου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἀχρόνως γεννηθέντος* ὅ.π.

ἀχρυσός, ἐπίθ., βλ. *χρυσός*.

ἄχρωμος, ἐπίθ., Ὀν. Δανιὴλ 27, Διγ. Ζ 1175, Διγ. (Trapp) Esc. 1503, Λίβ. Sc. 850.

Ἡ λ. στὸν Ἱπποκράτη (L-S) καὶ σήμ. ὡς λόγ. (ΙΛ).

1) Ποὺ δὲν ἔχει καθορισμένο χρῶμα: *πετρίτης ἄχρωμος* Διγ. (Trapp) Esc. 1503· *Ἄρκος ἄχρωμος* Ὀν. Δανιὴλ 27. **2**) Ἀδιάντροπος (Ἡ σημασ. στὸν Ἱπποκράτη, L-S): *ἔπρεπε τὸ πιτάκιν σου... τὰ χέρια μου νὰ τὸ κόψουσιν, νὰ μὴ φανῇ εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ ἐδιδάχθῃς ἀπαυτοῦ ποτὲ καὶ ἂν ἠσχολήθης, οὐ μὴ 'σουν τόσον ἄχρωμος εἰς τὴν ἀσχόλησίν σου* Λίβ. Sc. 850.

ἄχτα, ἐπιφ., Διήγ. πανωφ. 57.

Τὸ ἐπιφ. *ἄχ* μὲ παρέκταση (Πβ. ΙΛ, λ. *ἄχ*).

Προκ. νὰ ἐκφραστῇ εὐχαρίστηση (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 4): *Ἄχτα, τί εὐωδία λογιάζετε καὶ νὰ ἦτον εὐλογημένοι ἀκροαταί, δὲν κατέχω νὰ σᾶς τὴν εἰπῶ* ὅ.π.

ἀχτάκι τό, Ναξ. ἔγγρ. 85^{8}.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀχτὶ* (Βλ. Κατσουρό, [Ναξ. ἔγγρ. σ. 282]).

Καλλιεργημένη λωρίδα γῆς (Γιὰ τὴ σημασ. βλ. Κατσουρ., ὅ.π.): *δύο κομματάκια ἀχτάκια ποτιστικὸν* ὅ.π.

ἄχταφα τά, Πανώρ. Α' 306, Ε' 286· *ἄκταφα*, Ἐρωφ. Ἰντ. α' 11, β' 58, Ζήν. Α' 46, 176, Β' 109, Τζάνε, Κρ. πόλ. 178^{10}, 209^{24}, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 410.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄφταχτος* (Βλ. Δειν., Ἀθ. 41, 1929, 71). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄφταστος*).

Τὰ ἔγκατα, τὰ τάρταρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γ 1 φρ.): *Τοὺς μάγους καὶ τὲς μάγισσες κι' ὅσοι συχνὰ τὰ κάνουν πηγάδι ἔχουν στ' ἄκταφα βαθιὰ γιὰ νὰ τοὺς βάνουν* Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 410. Βλ. καὶ *ἄβυσσος*.

ἀχτίνα ἡ, βλ. *ἀκτίνα*.

ἀχτυπῶ, βλ. *χτυπῶ*.

ἀχυρμιὰ ἡ, Μανασσ., Χρον. 2428.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀχυρμιά*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχερμιά*).

Σωρὸς ἀπὸ ἄχυρα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 2): *ἀχυρμιὰν καθυποδὺς ἐν τῷ τοὺς Σκύθας φεύγειν* ὅ.π.

ἀχυροθήκη ἡ, Φυσιολ. (Zur.) XXI 1^{3}.

Ἡ λ. σὲ Σχολ. καὶ σὲ παπυρ. (L-S). Πβ. ΙΛ (λ. *ἀχεραποθήκη*).

Ἀχυρώνας (Ἡ σημασ. σὲ Σχολ. καὶ σὲ παπυρ., L-S. Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχυρόσπιτο*.

ἀχυρόκοπρος ὁ, Φυσιολ. (Legr.) 521.

Ἀπὸ τὰ οὐσ. *ἄχυρο(ν)* καὶ *κόπρος*. Πβ. ΙΛ (λ. *ἀχεροκοπριά*).

Κόπρος μὲ ἄχυρα (Πβ. ΙΛ, ὅ.π.): *ἐὰν πεινάση τὸ λοιπὸν* (ἐνν. ἡ ἀλεπού) *κι' οὐκ ἔχη τί νὰ φάγη, ὑπάγει εἰς ἀχυρόκοπρον, ὅπου νὰ ἔχη ἥλιον* ὅ.π.

ἄχυρο(ν) τό, Αἰν. ᾆσμ. 85, 88, 'Ακ. Σπαν. 45^{522}, Φυσιολ. 35^{10}, Ριμ. Βελ. 727, Γαδ. διήγ. (Wagn.) 15, Κώδ. Χρονογρ. 63, 'Ιστ. Βλαχ. 2850, Διακρούσ. 80^{23}, 81^{28}· *ἄχερο(ν)*, 'Ασσίζ. 246^{5}, 497^{6}, Γαδ. διήγ. 15, Πεντ. Γέν. XXIV 25, 32, Ἔξ. V 7, 10, 11, 12, 16, XIV 7, 'Ερωτόκρ. Α' 282, Δ' 581, 1766, Ε' 999, Φορτουν. Γ' 77· *ἔχερο(ν)*, Πεντ. Ἔξ. V 7.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἄχυρον*. Γιὰ τὸν τ. *ἄχερο* βλ. Χατζιδ. (Ξανθουδίδη, 'Ερωτόκρ. σ. 459). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἄχερο*).

Τὰ κομμάτια τῆς «καλάμης» ποὺ μένουν μετὰ τὸ ἀλώνισμα τῶν σιτηρῶν καὶ τὸν ἀποχωρισμὸ τοῦ καρποῦ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι· καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 1α): *Μὲ τὸ παλέτσι ντύθηκα καὶ στ' ἄχερα κοιμοῦμαι* 'Ερωτόκρ. Ε' 999. Βλ. καὶ *ἀποκαλαμιά*.

ἀχυρόσπιτο τό· *ἀχερόσπιτο*, Σουμμ., Ρεμπελ. 172.

'Από τὰ οὐσ. *ἄχυρο* καὶ *σπίτι*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχερόσπιτο*).

'Αχυρώνας (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *ἀπέθανε εἰσὲ πενητεία καὶ δυστυχία μεγάλη εἰς ἕνα ἀχερόσπιτο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχυροθήκη*.

ἀχυρώδης, ἐπίθ., Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. (Γριτσόπ.) 5^{16}.

Ἡ λ. στὸν 'Αριστ. καὶ ὡς ἐσφαλμ. γρ. στὸν 'Ιπποκράτη.

Ποὺ εἶναι σὰν ἄχυρο· ἀσήμαντος: *φροντίδας τινὰς καὶ περιστάσεις..., ἃς εὐχώμεθα ὁλοψύχως τὸν τῶν ὅλων Θεὸν νὰ ἐκλικμήση ταύτας ῥᾶστα ὡς ἀχυρώδεις* ὅ.π.

ἀχῶ, Διγ. Ζ 1838, 'Απόκοπ. 90, Αἰτωλ., Μῦθ. (Legr.) 96^{2}.

'Από τὸ *ἠχῶ*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχῶ* Ι).

('Αμτβ.) ἠχῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π.): *εἰπέ μας...* (παραλ. 3 στ.) *ἀνὲ μυρίζουν τὰ βουνιὰ καὶ τὰ λαγκάδια ἀχοῦσιν* 'Απόκοπ. 90. Βλ. καὶ *ἀντιδονῶ* 2.

ἀχών, Λεξ. IV 83.

Ἡ λ. στὴ Σούδα (βλ. Miller [Λεξ. σ. 256 σημ. 7]).

Εἶδος ἀμπέλου: *'Αχών, εἶδος ἀμπέλου* ὅ.π.

ἀχώνευτος, ἐπίθ., 'Ιατροσ. κῶδ. ϡοε', 'Ερωτόκρ. Δ' 976.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχώνευτος* (L-S, Suppl.). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Ἄπεπτος, ἀχώνευτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *ὁπού 'ν' ἀκόμ' ἀχώνευτοι ὅλ' οἱ καπνοὶ τοῦ δείπνου* 'Ερωτόκρ. Δ' 976. **2**) Ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ χωνέψη (τὸ φαγητό): *Περὶ ἀχωνεύτου κοιλίας καὶ στρόφου* 'Ιατροσ. κῶδ. ϡοε'.

ἀχώρητος, ἐπίθ., Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 614, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 453, Χριστ· διδασκ. 230, Διακρούσ., Πένθος 201.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀχώρητος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀχώρετος*).

(Προκ. γιὰ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ) ἄμετρος, ἄπειρος (Ἡ σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στὴ λ. A1b. Πβ. καὶ ΙΛ, ὅ.π. 2): *κατέπαυσεν εἰς τὴν πανάχραντόν της μήτραν καὶ ἐκεῖ ἐχώρησε ὁ ἀχώρητος παντὶ καὶ ἐκεῖ ἐπανεπαύθη ὁ μηδαμοῦ χωρούμενος* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 453.

ἀχώρια, ἐπίρρ., βλ. *χώρια*.

ἀχώριστα, ἐπίρρ., Χριστ. διδασκ. 75.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀχώριστος*. Ἡ λ. στὸ Βλάχ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

'Αδιάσπαστα (Πβ. ΙΛ): *εἰς ἕνα πρόσωπον ἐτοῦτες αἱ δύο φύσεις εἶναι ἀχώριστα ἠνωμένες, ὁποὺ οὐδὲ εἰς τὸ τέλος τοῦ θανάτου του δὲν ἐχωρισθήκασι* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχωρίστως*.

ἀχώριστος, ἐπίθ., Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ. 4^{26}, Λίβ. Sc. 2847, Λίβ. Esc. 4036, Λίβ. Ν 3453, Γεωργηλ., Θαν. 640, Πικατ. 416, 'Αξαγ., Κάρολ. Ε' 657, Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 70^{10}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀχώριστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ χωριστῆ (ἀπὸ κάπ. ἢ ἀπὸ κ.) (Βλ. L-S. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *στρατιῶτα μου* (κριτ. ὑπ.) *ὁλόγλυκε, καρδία ἀχώριστέ μου* Λιβ. Esc. 4036· **β**) (προκ. γιὰ τὴν 'Αγ. Τριάδα) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ χωριστῆ, ἀδιαίρετος (Βλ. Lampe, Lex. στὴ λ. 1): *Πάραυτα ἐδιάβην ἡ βουλὴ τῆς ὑψίστου Τριάδος, Πατρός, Υἱοῦ καὶ 'Αγίου Πνεύματος, ἀχώριστης ὁμάδος* Πικατ. 416.

ἀχωρίστως, ἐπίρρ., Εὐγ. 'Ιωαννουλ., 'Επιστ. 22^{21}.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀχωρίστως*. Πβ. ΙΛ, λ. *ἀχώριστα*.

'Αχώριστα (Ἡ σημασ. μτγν., Sophocl.· βλ. Lampe, Lex.): *μὲ τὸ νοερὸν τῆς ψυχῆς ὄμμα ἀχωρίστως ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι πολλὰ συνδιημερεύομεν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀχώριστα*.

ἀψά, ἐπίρρ., Γλυκᾶ, Στ. 190, Πανώρ. Δ' 21, Κατζ. Β' 16, Πιστ. βοσκ. ΙΙ 5, 139. ΙΙΙ 6, 397· IV 3, 145, Εὐγέν. 821, Στάθ. Α' 244, Ροδολ. Β' [363], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [114, 436, 448, 510], Ε' [258], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 4β, Α' 180.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀψὸς* (Βλ. καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 167-70). Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) Δυνατά, ἔντονα (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5β): *Οἱ πόνοι ἀψὰ σὲ εἰσέβησαν κ' ἐκατεσκούρωσάν σε* Γλυκᾶ, Στ. 190. **2α**) Γρήγορα, ἀμέσως (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4α): *ἀμέτε, ἀψὰ ὀρδινιάσετέ τους τὸν γάμο τους τὸν ἄξιο* Πιστ. βοσκ. IV 3, 145· *ἔλα νὰ πᾶμε στὸν γιατρὸν ἀψὰ νὰ σὲ γιατρεύση* Εὐγέν. 821· βλ. καὶ *ἀθρόως* 2β, *ἅμα* Α φρ. 1, *αὐθωρεί, γιαμιά, γοργό, γρήγορα, τάχα, ταχιά*· **β**) στὰ γρήγορα, μεμιᾶς (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4): *ἔτσι ἀψὰ νὰ σοῦ τὸ πῶ, νὰ τὸ χαρδουβαλήσω* Φορτουν. (Vinc.) Α' 180· ἔκφρ. *ἀψὰ καὶ γλήγορα* = πολὺ γρήγορα (Ἡ ἔκφρ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 4α): *ὅλο τὸν κόσμον ἔτσι ἀψὰ καὶ γλήγορα γυρίζω* Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 4β· **γ**) σύντομα (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4): *θωρῶ το πὼς ἀψὰ πάγω νὰ σᾶς ἀφήσω* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [510]. Βλ. καὶ *αὔριο(ν)* 2.

ἄψαλτος, ἐπίθ., Χρον. Μορ. Η 768, Μαχ. 98^{11} (χφ. Ο) (κριτ. ὑπ.), Διήγ. ὡραιότ. 287.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *ψάλλω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) (Προκ. γιὰ νεκρὸ) ποὺ δὲν τοῦ ψάλλεται ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Ἀψάλτους, ἀκοινώνητους εἶθε νὰ μᾶς χώση* Διήγ. ὡραιότ. 287. **2α**) (Προκ. γιὰ ναὸ) ποὺ μένει ἀλειτούργητος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3β): *στὴν ἐκκλησία τους ἐὰν συμβῆ Φράγκος νὰ λειτουργήση, σαράντα ἡμέρες λείπεται ἄψαλτη ἡ ἐκκλησιά τους* Χρον. Μορ. Η 768· **β**) (προκ. γιὰ τόπο) ποὺ μένει χωρὶς χριστιανικὴ λειτουργία: *ἔμεινεν τὸ Κούρικος ἄψαλτον* Μαχ. 98^{11} (χφ. Ο) (κριτ. ὑπ.).

ἀψαραίνω, βλ. *ψαραίνω*.

ἄψεγος, ἐπίθ., βλ. *ἄψογος*.

ἀψευδήγορος, ἐπίθ., Λίβ. Ρ 244, Λίβ. Esc. 487 (κριτ. ὑπ.).

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀψευδὴς* καὶ τὸ *ἀγορεύω*.

(Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.) ἀλήθεια, εἰλικρίνεια, ἀξιοπιστία: *ὡς φλόγα ταύτη* (ἐνν. *ἡ Δικαιοσύνη* *παρεικάζεται) ἐκ τὴν γῆν διὰ τὸ ἀψευδήγορόν της* Λίβ. Esc. 487 (κριτ. ὑπ.). Βλ. καὶ *ἀψευδὴς* 2 οὐδ. β.

ἀψευδής, ἐπίθ., Περὶ ξεν. Α 104, Λίβ. Ρ 1378, Λίβ. Sc. 293, 1839, Λίβ. Ν 1262, 2681, Σφρ., Χρον. μ. 112^{17}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀψευδής*.

Ὡς οὐσ. **1**) (Μὲ παράλειψη τοῦ οὐσ.) ὁ Χριστὸς (Βλ. Παπαδόπουλο, ΕΕΒΣ 13, 1937, 155-56): *τοῦ Ἀψευδοῦς τὸ λόγιον* Σφρ., Χρον. μ. 112^{17}. **2**) (Τὸ οὐδ.) **α**) Ἀλήθεια: *νὰ εἰπῶ κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἀψευδὲς ἐτοῦτο* Περὶ ξεν. Α 104· βλ. καὶ *ἀληθοσύνη, ἀλήθεια, ἀμὴν* 2 (Προσθ. β' τόμ.), *αὐτοαλήθεια*· **β**) εἰλικρίνεια, ἀξιοπιστία: *θαρρῶ εἰς τὸν Ἔρωταν, ἐλπίζω εἰς τὸ ἀψευδές του, τὸ εἶπεν νὰ μὴν τὸ ψεύσεται, νὰ τὸ πληρώσῃ ὡς ἔξω* Λίβ. Sc. 293. Βλ. καὶ *ἁπλότης* 1, *ἀψευδήγορος, ἄψευδος*.

ἄψευδος, ἐπίθ., Λίβ. Esc. 1415, 2999.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀψευδής*.

(Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ.) ἀλήθεια, εἰλικρίνεια: *θαρρῶ εἰς τὸν Ἔρωταν, ἐλπίζω εἰς τὸ ἄψευδόν του* αὐτ. 1415· *θάρρεψε κἂν εἰς τὸ ἄψευδον, Λίβιστρε, τοῦ ἔρωτός σου* αὐτ. 2999.

ἀψευθής· *ἀψευθές,* Λίβ. Esc. 23412 ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀψίθιν* (Βλ. Lambert [Λίβ. Esc. 3412, κριτ. ὑπ.]). Βλ. καὶ *ἀψίνθι(ον)*

ἄψευτος, ἐπίθ., Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ' [9].

Ἀπὸ τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄψευστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲν ἀποδείχνεται ψεύτικος· ἀληθινὸς (Βλ. καὶ ΙΛ): *Ἐτοῦτο δόξες ἄψευτες χαρίζει* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀληθὴς* 2, *ἀπαληθινός, αὐτοαληθής, καθολικός, φυσικός*.

ἀψηλάφιστος, ἐπίθ., Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^{173}.

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *ψηλαφίζω*. Πβ. τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀψηλάφητος*.

Ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ψηλαφίσῃ κανείς: *εἶχεν ἀψηλάφιστον κορμίν, δεδοξασμένον* (δηλ. ὁ Χριστός), *τρίτον ἡμέραν ἐκ νεκρῶν τότες ἀναστεμένον* ὅ.π.

ἀψηλώνω, βλ. *ψηλώνω*.

ἄψητος, ἐπίθ.· *ἀνήψητος,* ἔγγρ. τοῦ 1523 (Μανούσ., ΔΙΕΕΕ 15, 1961, 227).

Ἀπὸ τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *ψήνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

(Προκ. γιὰ κλωσμένα νήματα) ποὺ δὲ βράστηκαν (γιὰ νὰ γίνουν λευκὰ καὶ στιλπνὰ) (Βλ. Φάβ., ΛΔ 5, 1918, 185 καὶ Καλλέρη, ὅ.π., 198-99, σημ. 3. Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α1β): *Ἔτι ὄργατα ψημένα καὶ ἀνήψητα, βαλμένα εἰς μίαν κασέλαν* ὅ.π.

ἀψηφίζω, βλ. *ψηφίζω*.

ἀψηφισιὰ ἡ· *ἀνεψηφισά,* Πιστ. βοσκ. IV 8, 115, Ροδολ. Α'[182].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀψήφιστος* - *ἀνεψήφιστος*. Ἡ λ. στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ἀδιαφορία, περιφρόνηση (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *Τὸν οὐρανὸν δὲν βλέπεις πῶς ἐβαρέθηκέ σε* (δηλ. *Σίλβιε*) *μετὰ κείνην τσ' ἀγάπης καὶ τοῦ κόσμου τὴν ἀνεψηφισάν σου τὴν μεγάλην;* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀτυχία* 8.

ἀψήφιστα, ἐπίρρ., Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [198, 199], Ροδολ. Ε' [324, 371]· *ἀνεψήφιστα,* Ροδολ. Α' [551].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἀψήφιστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

α) Ἀδιάφορα καὶ περιφρονητικὰ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *τὴν κακομοίρα σου μοναχοθυγατέρα μοιράζουσιν ἀψήφιστα τὴ σημερνὴν ἡμέρα. Μάλιστ' ἀψήφιστα πολλὰ μὲ τόσην ἐντροπή σου τοῦ πλιὰ μεγάλου σου ἐκουθροῦ θὰ δώσου τὸ παιδί σου* Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [198-9]· *Εἰντά 'ν' ἀπoὺ μοῦ χώνουσιν, ὀιμὲ κι' ὁπoὺ σωποῦσι κι' ἀψήφιστα ὡς γερόντισσας δὲ θὲ νὰ μοῦ τὸ ποῦσι* Ροδολ. Ε' [324]· **β**) δίχως σκέψη καὶ ὑπολογισμό, ἀδίσταχτα (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ στὴ λ. 2): *Τὸ σκῆπτρον του ἀνεψήφιστα γιαμιὰ ἔριξε* Ροδολ. Α' [551]. Βλ. καὶ *ἀνεντήρητα, ἀψήφως*.

ἀψήφιστος, ἐπίθ., Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 32, Ἰντ. β' 119, Γ' 139, Πιστ. βοσκ. IV 7, 83, Ἐρωτόκρ. Α' 314, 321, 964, Γ' 225, 1589, Δ' 1463, Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 37, Ροδολ. Β' [254, 298], Ε' [625], Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [500], Δ' [1150]· *ἀνεψήφιστος,* Ἐρωφ. Ἰντ. α' 24.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀψήφιστος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ἀσήμαντος, ἀνάξιος προσοχῆς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. Α2): *σπίθα μικρὴ κι' ἀψήφιστη δὲ λάμπει, μηδὲ βράζει* Ἐρωτόκρ. Α' 321· *Ὅλα χαλάσαν ἀπὸ μὲ κι' ὅλ ἀπὸ μὲ χαθῆκα, χῶμα γινῆκ' ἀψήφιστο κ' εἰς λησμονιὰν ἐμπῆκα* Ἐρωφ. Πρόλ. Χάρ. 32· *Μά, τί μιλῶ; Μεγάλην τιμήν, κοπέλι ἀψήφιστο, σοῦ κάνω* Πιστ. βοσκ. IV 7, 83· *ὀμορφιὰ ἀνεστόλιστη κ' εἰς ροῦχο σφαλισμένη ἀψήφιστο καὶ ταπεινὸ σὰν πέτρα εἶναι δεμένη* Ροδολ. Β' [254]· βλ. καὶ *ἀδόκιμος* β, *ἄκαιρος* 3α, *ἀλλότριος* 4, *ἁμαρτωλὸς* 2, *ἀναψηφισμένος, ἄπορος* (Ι) 3, *ἀχρεῖος* 1α· **β**) ταπεινός, ἄσημος (Πβ. τὴ σημερ. σημασ., ΙΛ, στὴ λ. Α2): *Τοῦτα τὰ μέρη ἀψήφιστοι βοσκοὶ τὰ κατοικοῦσι* Ἰντ. κρ. θεάτρ. δ' 37· βλ. καὶ *ἀναψηφισμένος, ἀχρεῖος* 1α, *ἄψηφος*· **γ**) περιφρονημένος: *καθημερνὸ θωροῦ τὰ μάτια τὰ δικά μας ριμένα κι' ἀνεψήφιστα στὸν κόσμο τὰ εἴδωλά μας* Ἐρωφ. Ἰντ. α' 24· βλ. καὶ *ἀποκαθίζω* (Ι) μτχ.α, *ἄτιμος* 1α· **δ**) τιποτένιος: *ἐκείνη τὴν ἀψήφιστη πίστιν ὁλοχαλάσῃς κι' ὡς θέλουσιν οἱ Οὐρανοί, νίκη σ' αὐτὴ νὰ πιάσῃς* Ἐρωφ. Ἰντ. β' 119. Βλ. καὶ *ἀγροτικός, ἄτυχος* 4α, *ἀχρεῖος*. **2**) Ἀπρεπής, ἀνάρμοστος: *πῶς τό 'παθ' ἔτοιο λογισμὸ ἀψήφιστο νὰ βάλῃ;* Ἐρωτόκρ. Α' 964· *'ράσσουσι πάντα στ' ἄφαντα, τ' ἀψήφιστα γυρεύγου, εἰς τὸ κακὸ σιμώνουσι* Ἐρωτόκρ. Γ' 1589. Βλ. καὶ *ἀνόρεκτος* 2, *ἄπρεπος* 1.

ἄψηφος, ἐπίθ., Πιστ. βοσκ. Ι 3, 96· ΙΙΙ 6, 374, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [764].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄψηφος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. σὲ ἰδιώμ. (ΙΛ).

Ἀνάξιος, περιφρονημένος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *νὰ μείνω ἀπό 'ναν πόθο βοσκοῦ ἄψηφου πιασμένη* Πιστ. βοσκ. Ι 3, 96· *συχνότατα ἡ πικρά σου ἡ Ἐρωπρικούσα μὲς στὶς ἀγκάλες μπαίνει 'νοὺς ἄψηφου βοσκοῦ* Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 374. Βλ. καὶ **ἀψήφιστος 1β.**

ἀψηφῶ, (Ι)· *ἀνεψηφῶ,* Ροδολ. Πρόλ. Μελλ. [5].

Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. *ἄψηφος*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ). Ὁ τ. *ἀνεψηφῶ* στὸν Κατσαΐτ., Κλαθμ. Προοίμ. 74.

Περιφρονῶ (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): ***Τὴν τόση μεγαλότη τοῦ λαοῦ σου σὲ λίγο*** *θὲς ἰδεῖ ἀνεψηφισμένη* ὅ.π. Βλ. καὶ ***ἀπορρίπτω* 1, *ἀποχωρίζω* (Ι) Αδ, *ἀτιμώνω, καταφρονῶ*.**

ἀψηφῶ, (II), βλ. *ψηφῶ*.

ἀψήφως, ἐπίρρ., Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1242].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄψηφος*.

Δίχως σκέψη καὶ ὑπολογισμό, ἀδίστακτα: *'Εγὼ ποὺ σήμερ' ἔβαλα μ' ὅλην τὴν ὄρεξήν μου σ' ἕναν μεγάλον κίνδυνον ἀψήφως τὴν ζωήν μου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀψήφιστα* β.

ἀψιδώνω, Προδρ. I 149 (ἔκδ. *ἀφιδώσουν* ἀπὸ τυπογρ. λάθος ἀντὶ *ἀψιδώσουν*).

'Από τὸ *ἀψιδόομαι*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Κάνω (κ.) σὰν ἀψίδα· κάμπτω, λυγίζω (Βλ. Eideneier, BZ 57, 1964, 332· βλ. καὶ 'Ανδρ., 'Αθ. 51, 1941, 44): *"Αν ἴδωσι τὰ ὀμμάτια μου ποτὲ τοὺς ἀδελφούς μου καὶ οὐ πιάσουν καὶ ἀψιδώσουν σε καὶ δείξουν καὶ τελέσουν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀναγαμμίζω, συγκλίνω*.

ἀψιθία ἡ, βλ. *ἀψινθία*.

ἀψίθι(ν) τό, βλ. *ἀψίνθι(ον)*.

ἀψίκιν τό, βλ. *ὀψίκιν*.

ἀψίκομος· *ἀψίκομα*, Στ. 'Αδὰμ (BGV I) 45, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ὑψίκομα* (βλ. Στ. 'Αδὰμ 45).

ἀψιμαχία ἡ, 'Ελλην. νόμ. 545[20], 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 9[22].

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀψιμαχία*. 'Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Φιλονικία ('Η σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. μεταφ.): *'Εὰν γυνὴ καθ' ἀψιμαχίαν λαβοῦσα τοὺς παῖδας ὑπαναχωρήσῃ τοῦ ἀνδρός, ὁ δέ, ὥσπερ ἀγοράζων τὴν φιλίαν αὐτῆς, συμφωνήσῃ μὴ ἀπαιτῆσαι τὴν προῖκα, εἴ γε πρὸς αὐτὸν ὑποστρέψει, οὐκ ἔρρωται τὸ σύμφωνον* 'Αρμεν., 'Εξάβ. Α' 9[22]. **2**) Κατηγορία: *λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ λιβέλλῳ τῷ δοθέντι κατ' ἐμοῦ, διότις οὐδὲν καθαρίζει τὴν ἀψιμαχίαν ἣν λέγει κατ' ἐμοῦ* 'Ελλην. νόμ. 545[20].

ἄψιμο τό, Πεντ. Δευτ. XXVIII 22.

'Από τὸ *ἄφτω* ⟨*ἅπτω*. Βλ. καὶ Hatzid., Glotta 3, 1912, 215. 'Η λ. καὶ στὸ Somav. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Πυρετός, θέρμη (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 4): *νὰ σὲ δείρῃ ὁ Κύριος μὲ τὸν πειρασμὸ καὶ μὲ τὸν παροξυμὸ καὶ μὲ τὸ ἄψιμο* ὅ.π. Βλ. καὶ *καήλα*.

ἀψίνθη ἡ, 'Ορνεοσ. ἀγρ. 521[13], 555[21].

'Από τὸ οὐσ. *ἄψινθος*.

Τὸ φυτὸ ἀψίνθιον ἢ ἀρτεμισία: *οἱ δὲ ἀργαλικὸν μετὰ ἀψίνθης παλαιᾶς κοπανίσαντες τῷ τόπῳ ἐπιτιθέασιν* αὐτ. 555[21]. Βλ. καὶ *ἀψίνθιον*.

ἀψινθία ἡ, Σταφ., 'Ιατροσ. 8[233], Μακρεμβ., 'Υσμ. 269[20]· *ἀψιθία*, Διήγ. 'Αλ. V 86 (ἂν δὲν πρόκ. γιὰ πληθ. τῆς λ. *ἀψίθι*).

'Από τὸ οὐσ. *ἄψινθος*. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 62. 'Η λ. ἤδη τὸν 4. αἰ. (Steph., Θησ.). Πβ. ΙΛ, λ. *ἀψιθεά*.

1) Τὸ φυτὸ ἀψίνθιον ἢ ἀρτεμισία (Γιὰ τὸ πρᾶγμα βλ. Γενναδ., Λεξ., λ. *ἀψίνθιον*): *'Αψινθίαν, πήγανον, ξυλοκέρατα βράσον ὁμοῦ μετὰ ὕδατος* Σταφ., 'Ιατροσ. 8[233]. Βλ. καὶ *ἀψίνθιον*. **2**) (Μεταφ.) πικρία: *κηφὴν... τὴν ἐμὴν ἀνεῖλεν 'Υσμίνην... καί μου τὴν ψυχὴν ὅλην ἀψινθίας ἐπλήρωσε* Μακρεμβ., 'Υσμ. 269[20]. Βλ. καὶ *πίκρα*.

ἀψινθιάζω, Μανασσ., Χρον. 4536.

'Από τὸ οὐσ. *ἄψινθος* καὶ τὴν κατάλ. *-ιάζω*.

Εἶμαι πικρὸς ὅπως τὸ ἀψίνθι: *ἀψινθιάζοντα, πικρὸν ἐκέρασε κρατῆρα* ὅ.π.

ἀψίνθι(ον) τό, Σταφ., 'Ιατροσ. 4[101], Μακρεμβ., 'Υσμ. 229[32], 234[23], 267[23], Λίβ. P 2288· *ἀψίθι(ν)*, Λίβ. Sc. 2229, Λίβ. Esc. 3412 (κριτ. ὑπ.).

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀψίνθιον*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ., λ. *ἀψίθι*).

1) Τὸ φυτὸ ἀψίνθιον ἢ ἀρτεμισία ('Η χρ. ἀρχ., L-S στὴ λ. I καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. Γιὰ τὸ πρᾶγμα βλ. Γενναδ., Λεξ. σ. 151): *πότιζε αὐτὸν καθ' ἑκάστην πρωίαν ἀψινθίου ζωμὸν* Σταφ., 'Ιατροσ. 4[101]. Βλ. καὶ *ἀψινθία* 1. **2**) Ποτὸ ποὺ παρασκευάζεται ἀπὸ τὸ φυτὸ ἀψίνθιον (Γιὰ τὸ πρᾶγμα βλ. Καλλέρη, ΕΕΒΣ 23, 1953, 714): *ἐγὼ δὲ κόνδυ πικρίας καὶ ἀψινθίου θαλάττας ὅλους ἐμπεπωκὼς* Μακρεμβ., 'Υσμ. 234[23].

ἀψινθίτης, ἐπίθ., 'Ιερακοσ. 454[17].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀψινθίτης*.

(Προκ. γιὰ οἶνο) ποὺ παρασκευάζεται ἀπὸ ἀψίνθι ('Η χρ. μτγν., L-S). Γιὰ τὸ πρᾶγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 429): *οἴνου ἀψινθίτου* ὅ.π.

ἄψογος, ἐπίθ., ἔγγρ. τοῦ 1376 (Μακεδονικὰ 5, 1963, 152), Λίβ. Sc. 1289, Λίβ. Esc. 2413, 2424, Λίβ. N 2117· *ἄψεγος*, Φλώρ. 940, Γεωργηλ., Θαν. 114, 'Αλφ. 23[92].

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἄψογος*. 'Ο τ. *ἄψεγος* καὶ στὴ Χίο (Κακρ., 'Αθ. 38, 1926, 196, σημ. 2).

1) ('Ηθικὰ) ἄμεμπτος, ἀνεπίληπτος ('Η σημασ. μτγν., L-S): *διότι οὐδὲν εὑρίσκεται ἄψεγος οὐδεμία* (δηλ. γυναῖκα) 'Αλφ. 23[92]. Βλ. καὶ *ἀκατάγνωστος* (Προσθ. Β' τόμ.), *ἀπρόσκοπος, ἄσπιλος* β. **2**) Ποὺ δὲν ἔχει (σωματικὸ) ψεγάδι: *κυπαρισσοβεργόλυγες, ἄψεγες κόρες ἦσαν* Γεωργηλ., Θαν. 114· *Κυπαρισσοβεργόλυκος, ἄψεγος εἰς τὸν κόσμον* Φλώρ. 940· *ἔσω δὲ τούτου* (δηλ. τοῦ προσώπου) *χάριτας ἐκρέμασεν ἡ φύσις ἐξηρημένας, ἐθικάς, ἀψόγους, ἀναλόγους* Λίβ. Esc. 2413. **3**) Πεντακάθαρος, διάφανος: *ὡς εἰς καθρέπτην ἄψογον καὶ ἄθολον ποτάμιν* Λίβ. Sc. 1289· *ἀπέσω εἰς τὴν μαυρότητα βλέπεις τὸν ἑαυτόν της ὡς εἰς καθάριον, ἄψογον καὶ ἄδολον ποτάμιν* Λίβ. Esc. 2424. Βλ. καὶ *ἀεροκρυστάλλινος, ἄθολος, ἀμάλακτος* 2. **4**) (Προκ. γιὰ χρηματικὸ ποσὸ) ἀκέραιος, πλήρης: *παρέχω κατ' ἐνιαυτὸν πρὸς τὴν μονὴν χάριν πάκτου αὐτοῦ δουκάτων πραττομένων ἀψόγων οὐγγίας ἓξ ἀπροφασίστως καὶ μετὰ πάσης εὐθύτητος* ἔγγρ. τοῦ 1376. Βλ. καὶ *ἀκέραιος* 1.

ἀψόθυμος, ἐπίθ., Φαλιέρ., Λόγ. 67, 'Ερωφ. Δ' 75.

'Από τὸ ἐπίρρ. *ἀψά* καὶ τὸ οὐσ. *θυμὸς* ἢ τὸ ἐπίθ. *ἀψίθυμος* μὲ ἐπίδρ. τοῦ ἐπιθ. *ἀψός*. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀψίθυμος*).

'Οξύθυμος, εὐέξαπτος ('Η σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *μά 'ν' ἡ δουλειὰ μεγάλη κι' ὁ βασιλιὸς ἀψόθυμος κι' ἀληθινὰ ν' ἀρχίσω τρομάσσω 'ς τούτη τὴ δουλειὰ λόγο νὰ τοῦ μιλήσω* 'Ερωφ. Δ' 75.

ἀψός, ἐπίθ., Διήγ. παιδ. 125, "Ανθ. χαρ. 287[11].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀψύς*. 'Η λ. ἤδη στὸν Εὐστ. 709[9]. 'Η λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀψύς*).

1) Γρήγορος ('Η λ. καὶ σήμ., ΙΛ, ὅ.π. 4 φρ.): *ἀψός, γοργὸς ἐπήδησεν ὁ ταπεινὸς ὁ*

κάτης Διήγ. παιδ. 125. Βλ. καὶ *γοργός, γρήγορος, προθυμερός.* **2**) (Προκ. γιὰ *ἀγάπη*) φλογερὸς (Πβ. ΙΛ, ὅ.π. 3): *Διὰ νὰ δροσίσω καμπόσον τὸ πτωχὸν πλάσμα τὸ ἀνθρώπινον κατὰ τὸν ἀχαμνόν μου σκοπὸν καὶ ἀψὴν ἀγάπην μὲ γλυκειὰν ἀποσκότισην* "Ανθ. χαρ. 287^{11}.

ἀψότης ἡ, Φυσιολ. (Zur.) XVI $1^{23,46}$· *ἀψότητα,* Φυσιολ. (Zur.) XVI $1^{11,13}$, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [264].

'Από τὸ ἐπίθ. *ἀψός.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀψότη*).

1) (Προκ. γιὰ *μέταλλο*) τὸ νὰ εἶναι ἀκατέργαστο: *ἀπὸ τὴν ἀψότητα σκορπᾶται καὶ τσακίζει* (ἐνν. *τὸ σίδερο*) Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [264]. **2**) Δριμύτητα: *καίει* (ἐνν. *ἡ ἀσπὶς*) *τὸν χόρτον τῆς γῆς διὰ τὴν ἀψότηταν τῆς πνοῆς αὐτῆς* Φυσιολ. (Zur.) XVI 1^{11}.

ἀψότητα ἡ, βλ. *ἀψότης.*

ἀψοφητί, ἐπίρρ., Δούκ. 39^{29}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἀψοφητί.*

'Αθόρυβα· (ἐδῶ) χωρὶς πόλεμο: *Τὰς δὲ δυνάμεις πάσας διαβιβάσας τὸν Μαίανδρον καὶ Καρίαν πᾶσαν καὶ Λυκίαν ἀψοφητὶ λαβὼν ὁ τούτων ἀρχηγὸς 'Ελιὲζ πρὸς Πέρσας φυγὰς ᾤχετο* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀλάλητα.*

ἀψύς, ἐπίθ., Αἰν. ᾆσμ. 124, Συναδ., Χρον. 29, 33, 37, 48, Ροδολ. Β' [419], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [261].

Γιὰ τὴν ἐτυμ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 169-70. Βλ. καὶ Κουκ., Εὐστ. Γραμμ. 93 καὶ τοῦ ἴδιου, Εὐστ. Λαογρ. Β' 190. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1) 'Οξύθυμος, εὐέξαπτος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1α): *ἀψὺς ἂν εἶναι γὴ ἀγαθός, θὲ νὰ τόνε φοβᾶται* (ἐνν. τὸν ἄνδρα ἢ γυναίκα) Ροδολ. Β' [419]. **2**) (Προκ. γιὰ μέταλλο) ἀκατέργαστος· καθαρός, ἀμιγὴς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 12): *τ' ἀψὺ καὶ τ' ἄφτιαστο σίδερον δὲν μαλάσσει, ἂν δὲν τοῦ βάλουσι ἀχαμνὸ ἄλλο νὰ συγκεράση* Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [261].

ἀψυχοπόνετος, ἐπίθ., Βεντράμ., Γυν. 100.

'Από τὸ στερ. *ἀ-* καὶ τὸ *ψυχοπονῶ.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

Ποὺ δὲ λυπᾶται, σκληρόκαρδος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *ἡ ἀψυχοπόνετη ποσῶς δὲν ἐλυπᾶτον* ὅ.π.

ἄψυχος, ἐπίθ., Σπαν. Β 13, 15, Κομν., Διδασκ. Δ 16, Κομν., Διδασκ. Ι 10, Μανασσ., 'Αρίστ. Ι α' 5, Μανασσ., Χρον. 1096, Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 170, Παράφρ. Μανασσ. 277, Διγ. Ζ 143, Βέλθ. 428, 'Ακ. Σπαν. 34^{178}, 'Ερμον. Γ 217, Χ 335, Ψ 208, Λίβ. Ρ 2296, 2660, Λίβ. Sc. 538, 2237, 2472, 2483, Λίβ. Esc. 192, 1644, 3420, 3639, Λίβ. Ν 238, 809, 3040, 3089, 'Αχιλλ. Ν 1736, 'Ιμπ. 474, Κορων., Μπούας 51, Διγ. "Ανδρ. 315^{16}, 410^{26}, Μεταξᾶ, 'Επιστ. 47, Διακρούσ. 100^{11}.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἄψυχος.* Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).

1α) Ποὺ δὲν ἔχει ψυχὴ (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ἄψυχα δένδρα* Διγ. "Ανδρ. 410^{26}· *τώρα κλαῖνε τ' ἄψυχα καὶ τὰ ἐμψυχωμένα* Διακρούσ. 100^{11}· *ἐτίμησαν ὡς θεοὺς τὰς ἀψύχους ἐκείνας στήλας* Παράφρ. Μανασσ. 277· *πᾶσα φύσις ἄψυχος κ' ἐμψυχωμένη* Λίβ. Ν 238· βλ. καὶ *ἀναίσθητος* 2α· **β**^{1}) ποὺ δὲν ἔχει ζωή, νεκρὸς (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 1): *ὡς νεκρὸς κείτομαι εἰς γῆν, ὡς ἄψυχος, παιδί μου;* Κομν., Διδασκ. Δ 16· *ζῆ! τὸν ἐποῖκεν ἄψυχον ὁ φθόνος δι' ἐμέναν;* Λίβ. Sc. 2483· *ἐφάνη πάραυτα ὡσὰν νεκρά, ἄψυχος* Διγ. "Ανδρ. 315^{16}· βλ. καὶ *ἄπνους, ἀψυχώνω* μτχ. α, *λείψανο*· **β**^{2})

ποὺ δὲν ἔχει αἰσθήσεις, ἀναίσθητος, λιπόθυμος: *ἐπῆρε καὶ τὸν λογισμὸν κι' αὐτὴν τὴν αἴσθησίν του· ἄψυχος, νεκραναίσθητος ἐφάνη παραυτίκα* Διγ. Ζ 143· *περιπλέκεται γὰρ ταύτην ἀσπασίως μετὰ πόθου, γίνονται αὐτοφυεῖς γὰρ κ' εἰς κλαυθμὸν ἅμα κινοῦνται καὶ τὰ νεῦρα τους χαλῶσιν κ' εἰς τὴν γῆν ἄψυχοι κεῖνται* 'Ερμον. Χ 335· βλ. καὶ *ἀναίσθητος* 1α, *ἀργὸς* Α 4, *λιγωμένος, ξερός.* **2**) (Προκ. γιὰ θεὸ) ἀνύπαρκτος, ψεύτικος: *ἡνίκα δ' ἐξεφέροντο πρὸς εἰδωλολατρείαν καὶ προσετίθεντο θεοῖς ἀψύχοις καὶ ματαίοις* Μανασσ., Χρον. 1096. Βλ. καὶ *ψεματένιος, ψεύτικος, ψευτός.* **3**) "Ατολμος, δειλὸς (Ἡ σημασ. ἀρχ., L-S στὴ λ. ΙΙ καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 2β): *Τότ' εἰς αὐτοὺς ἐστράφηκε κ' εἶπεν: οὐδὲν θέλω ν' ἀφήσω ὡς ἄνανδρον καὶ ἄψυχον νὰ μὲ κατακινῆτε* Κορων., Μπούας 51. Βλ. καὶ *ἄτολμος.* **4**) "Ατονος (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 3α): *ὦ σπανὲ... ἄφαγε, ἄπιε,... ἄψυχε* 'Ακ. Σπαν. 34^{178}. Βλ. καὶ *ἀχαμνίζω* Α 2β μτχ., *ἀχαμνὸς* 3α. **5**) "Ασπλαχνος, σκληρόκαρδος: *καὶ ὅσα καὶ ἂν ἦτον ἄψυχος εἰς νοῦν νὰ ἐμεταβλήθη* Λίβ. Esc. 1644. Βλ. καὶ *ἀκάρδιος* 2, *ἀλύπητος* 1, *ἄσπλαγχνος.* **6**) (Προκ. γιὰ ζωγράφο) ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ δώση ψυχὴ καὶ ζωντάνια στὸ ἔργο του: *ἄψυχος ζωγράφος* Μανασσ., Ποίημ. ἠθ. 170.

ἀψυχώνω, Λίβ. Ρ 1970, Λίβ. Sc. 1706 (κριτ. ὑπ.), Λίβ. Esc. 1780, Λίβ. Ν 2544· *ἀναψυχώνω,* Λίβ. Ν 3100.

'Από τὸ ἐπίθ. *ἄψυχος.*

Κάνω κάπ. ἄψυχο· νεκρώνω, θανατώνω (κάπ.): *ζῆ! τὸν ἀνεψυχώσασιν οἱ μέριμνες διὰ ἐμέναν;* Λίβ. Ν 3100. Βλ. καὶ *ἀπονεκρῶ* Α, *ἀποτελειώνω* Α2, *ἀρπῶ* 7 φρ., *πνίγω.*

Ἡ μτχ. *ἀψυχωμένος* ὡς ἐπίθ. = **α**) ποὺ δὲν ἔχει ζωή, νεκρός: *εἰς γῆν νὰ πέση ἐκ τ' ἄλογον νεκρός, ἀψυχωμένος* Λίβ. Ν 2544· Βλ. καὶ *ἄψυχος* 1β^1· **β**) ποὺ ἔχει χάσει τὶς αἰσθήσεις του: *ἀφότου τὸ ἀνέγνωσα* (κριτ. ὑπ.), *φίλε μου, τὸ πιττάκιν, νὰ εἶπες ὅτι εὑρέθηκα ὅλος ἀψυχωμένος* Λίβ. Esc. 1780.

ἀώδης, ἐπίθ., Λεξ. IV, 90.

Τὸ μτγν. ἐπίθ. *ἀώδης.*

Ποὺ ἔχει εὐχάριστη μυρωδιά, εὐώδης: *«"Αω» τὸ πνέω λέγεται. «'Αῶδες» τὸ εὐῶδες* ὅ.π.

ἀώρως, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 2250, "Εκθ. χρον. 28^5.

Τὸ μτγν. ἐπίρρ. *ἀώρως.*

Πρόωρα: *καὶ τὴν ζωὴν κατέστρεψεν ἀώρως καὶ πρὸ χρόνου* Μανασσ., Χρον. 2250.

ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ, ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ, ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐχρησιμοποιήθηκαν ἐδῶ οἱ βραχυγραφίες: ἄ. = ἄρθρο· διάβ. = διάβασε· διάγρ. = διάγραψε· ἔ. = ἐτυμολογικὸ τμῆμα τοῦ ἄρθρου· λ. = λῆμμα· παράλ. = παράλειψε· παραπ. = παραπεμπτικὸ λῆμμα· πρόσθ. = πρόσθεσε· σ. = σημασιολογικὸ τμῆμα τοῦ ἄρθρου· τέλ. = τέλος τοῦ ἄρθρου ἢ τμήματος τοῦ ἄρθρου.

Ὁ ἀριθμὸς ποὺ ἀκολουθεῖ τὴ βραχυγραφία δηλώνει τὴ γραμμὴ τοῦ τμήματος τοῦ ἄρθρου.

ἀπὸ μετὰ τὸ λῆμμα πρόσθ.: (Ι).

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποβλύζω, Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 166⁴.
Τὸ μτγν. *ἀποβλύζω*.
(Προκ. γιὰ ὑγρὸ) βγάζω (Πβ. L-S στὴ λ. 7): *ὡς κύων κάρχαρος λυττῶν ἐκμαίνεται καὶ δάκνει καὶ τῆς μανίας τὸν ἀφρὸν καὶ τὸν θυμὸν τοῦ χόλου ὡς κρυερὸν κερβέρειον σίελον ἀποβλύζει* ὅ.π.

ἀπογράφω, (Ι), σ. 3 μετὰ 2 πρόσθ.: **3**) Τελειώνω τὸ γράψιμο (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ στὴ λ. 5): *Κι' ἀπῆτις τὴν ἀπόγραψε* (δηλ. τὴν γραφήν), *πιάνει καὶ τὴν βουλώνει κ' ἐκείνην πρὸς τὸν Δάρειον γλήγορα τὴν βγοδώνει* Ἀλεξ. 761.

ἀποδέρνω, (Ι), τέλ. μετὰ *ἀποθέτω* πρόσθ.: *ἀπολέρνω*.

ἀποδέχομαι, (Ι), τ. 8 μετὰ 57⁶ πρόσθ.: Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 441· σ. 7 μετὰ 3β πρόσθ.: **γ**) συγχωρῶ: *Ἐπειδὴ... γνωρίζεις πὼς μὲ ἔκαμεν ὁ Υἱὸς καὶ Θεός μου μεσίτρια τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀποδέχομαί σε καὶ γυρίζω σε τοῦ Υἱοῦ καὶ ἐσὺ δεῖξε τὰ ἔργα τῆς μετανοίας* Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 441. Βλ. καὶ *ἀπολύω* Α7.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀπόδοσις ἡ, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 54.
Τὸ ἀρχ. οὐσ. *ἀπόδοσις*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ, λ. *ἀπόδοσι*).
Καταβολὴ (ποσοῦ), πληρωμὴ (Ἡ σημασ. μτγν., L-S): *ἐπὶ τῇ ἀποδόσει τοῦ συνήθους κομμερκίου* ὅ.π.

ἀποζυγώνω τ. 1 ἀντὶ 137 γρ. 139.

ἀποθαίνω σ. (τέλ.) πρόσθ.: **2**) Ἐξαφανίζω, ἐξαλείφω: *αὐτὸς ἀσήκωσε τὲς ἁμαρτίες μας εἰς τὸ σῶμα του, ἀπάνω εἰς τὸ ξύλον, διὰ νὰ ἀποθάνωμεν τὲς ἁμαρτίες καὶ νὰ ζήσωμεν εἰς τὴν δικαιοσύνην* Χριστ. διδασκ. 80. Βλ. καὶ *ἀφανίζω* Α1γ.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποθεράπευσις ἡ, Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 157.
Ἀπὸ τὸ *ἀποθεραπεύω*. Ἡ λ. στὸν Ἡσύχ. (λ. *ἀκέσεων*).
Ἐξυπηρέτηση, προστασία: *εἰς ἀποθεράπευσιν μὲν τῶν φιλούντων, ἀποτροπὴν δὲ τῶν μισούντων καὶ ἀποσόβησιν* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀπόσκεπον*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποκαθαρίζω, Διάλ. Εὐθυμ. 155-6.

Τὸ μτγν. *ἀποκαθαρίζω*.
(Μτχ. προκ. γιὰ φάρμακο) καθαρτικός: *Τῶν ἐν ἀσθενείᾳ ὄντων ἀνθρώπων οὐκ ἐνδέχεται ὁ ἰατρὸς ἀποκαθαρίζοντα φάρμακα κεράσαι, εἰ μήπως προκαθάρῃ τούτους* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποκαταπόδου, ἐπίρρ., Πεντ. Δευτ. XXIII 15.
Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ ἐπίρρ. *καταπόδι* μὲ ἐπίδρ. ἐπιρρ. σὲ *-ου*.
(Μὲ τὴν ἀντων. *μου, σου, κλπ.*) *ἀποκοντὰ* (*μου, κλπ.*): *νὰ εἶναι τὸ φουσάτο σου ἅγιο καὶ νὰ μὴν διῇ εἰς ἐσὲν ἀσκημιὰ τίπετε καὶ νὰ στραφῇ ἀποκαταπόδου σου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἀποσιμὰ* 1.

ἀποκατάστασις σ. 7 μετὰ 427²⁸ πρόσθ.: **γ**) τακτοποίηση, ρύθμιση (ζητημάτων) (Πβ. L-S): *ἀναγαγεῖν ἐνταῦθα καὶ μπαΐουλον εἰς κρίσιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν Βενετίκων* Χρυσόβ. τοῦ 1364 σ. 141.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποκλειδώνω, Χριστ. διδασκ. 418.
Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *κλειδώνω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).
Ἀπομακρύνω (μεταφ.): *ὁ δ(εῖνα) διὰ τὲς προλεγομένες αἰτίες κοντολογιὰ ἐκλείσθη καὶ τώρα ἀποκλειδώνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου* ὅ.π. Βλ. καὶ *ἁρπῶ* 5, *ἀσφαλίζω* 8ζ, *διώχνω*.

ἀποκουντουρίζω σ. (τέλ.) πρόσθ.: **2β**) θυμώνω (Ἡ σημασ. καὶ σήμ., ΙΛ): *Τίς ξεύρει ἂν ὁ Μυρτίνος* (παραλ. **1** στ.)... *ἦρθε κ' ἐσφάλισέ τσι μανισμένος, κι' ἀποκουντουρισμένος* (ἔκδ. *ὁπού κουντουρισμένος*· διορθώσ.) (παραλ. 1 στ.) *τοῦ κόσμου ὅλην τὴν κτίσην μπορεῖ νὰ ξεκουνήσῃ...;* Πιστ. βοσκ. IV 1, 66. Βλ. καὶ *ἀγκώνω, ἀφρίζω* 3.

ἀπόλαυσις τ. (τέλ.) πρόσθ.: ἔγγρ. 16. αἰ. (ΕΕΒΣ 13, 1937, 195)· σ. (τέλ.) πρόσθ.: **3**) Κέρδος, πρόσοδος: *ἔχοντες χελοκοφινοβίβαρα..., ἐξ ὧν ἔχωσι μικρὰν ἀπόλαυσιν* ἔγγρ. 16. αἰ.

ἀπολίγο-λίγο τ. (τέλ.) πρόσθ.: *ἀπόλιγον - ἀπόλιγον* Ἀλεξ. 998· σ. μετὰ ἑρμήν. πρόσθ.: σιγὰ-σιγά. Βλ. καὶ *ἀγάλι ς, ἀπολίγο - λιγούτσικον*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀπολόγιασμα τό· *ἀπιλόγιασμα*, Χριστ. διδασκ. 486.
Ἀπὸ τὸ *ἀπολογιάζω*.
Ἄποψη, γνώμη: *ἀνίσως καὶ ἀπομένουσι* (ἐνν. οἱ ὑπηρέται) *πεισματικὰ στὸ ἀπιλόγιασμά τους, θέλουσι τοὺς στερεύσει ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τους καὶ παντελῶς ἀποδιώξει* ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀπολούζω, Χριστ. διδασκ. 31, 39.
Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ *λούζω*. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).
(Θρησκ., μέσ.) λούζομαι, καθαρίζομαι (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 2): *Πρωτύτερα εἴστεν μερικοί, ἀμὴ ἀπολουσθήκετε, ἀμὴ ἁγιασθήκετε, ἀμὴ ἐδικαιωθήκετε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ* αὐτ. 39.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀπολούσιμον τό, Χριστ. διδασκ. 260.
Ἀπὸ τὴν πρόθ. *ἀπὸ* καὶ τὸ οὐσ. *λούσιμον* (Βλ. ΙΛ, λ. *ἀπολούσιμο*).

Ξέπλυμα· καθαρμός: τὸ ἅγιον Πνεῦμα κράζει τὸ βάπτισμα λουτρὸν τῆς ξαναγεννήσεως καὶ ἀπολούσιμον τῶν ἁμαρτιῶν ὅ.π.

ἀπολυτικὸς σ. (τέλ.) πρόσθ.: Ἔκφρ. ἀπολυτικὸν γράμμα = διαζύγιο: Χριστ. διδασκ. 389.

ἀπομιασαρχῆς ἐ. 2 ἀντὶ 1939 διάβ. 1932-4 ⟨1934⟩.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποπίπτω, Γρηγορίου, Βίος όσ. Ρωμύλ. 20[22].
Τὸ ἀρχ. ἀποπίπτω.
Ἀπομακρύνομαι (Πβ. L-S στὴ λ. II): Οἱ γὰρ τῆς ὑποταγῆς ἀποπίπτοντες ἐν τῇ πλάνῃ τοῦ ἐχθροῦ γίνονται ὅ.π.

ἀποπόθε(ν) τ. 1 μετὰ 568 πρόσθ.: ἀποποῦθεν, Χριστ. διδασκ. 44, 177, 252.

ἀποπωματίζω σ. (τέλ.) ἀντὶ ἀποκηρῶ διάβ. ἀποκηρώνω.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποσκιάζω, Χριστ. διδασκ. 24, 29, 73.
Τὸ ἀρχ. ἀποσκιάζω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).
Ἐπικαλύπτω, προστατεύω: Πνεῦμα Ἅγιον θέλει ἔλθει εἰς ἐσένα (ἐνν. τὴν Παναγία) καὶ δύναμις Ὑψίστου θέλει σε ἀποσκιάσῃ αὐτ. 24.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀποσόβησις ἡ, Χρυσόβ. τοῦ 1364, σ. 145.
Ἡ λ. σὲ Σχολ. (L-S). Βλ. καὶ L-S, Suppl.
Ἀπόκρουση, ἀπομάκρυνση (Πβ. L-S): εἰς ἀποσόβησιν τοῦ ἀδίκου καὶ ⟨ἀπονομὴν⟩ τοῦ δικαίου ὅ.π.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ παραπ.:

ἀπόσπαστος, ἐπίθ., βλ. Προσθ. Β' τόμ., λ. ἀναπόσπαστος.

ἀποστάσιον τ. (τέλ.) πρόσθ.: Χριστ. διδασκ. 389 (σημ.).

ἀποτσιποσύνη ἐ. 1 ἀντὶ καὶ τὴν κατάλ. -σύνη διάβ. κατὰ ἄλλα ουσ. σὲ -σύνη.

ἄπρεπα σ. 4 ἀντὶ ἄδικα 1γ διάβ. ἄδικα 2γ.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀπροφάσιστα, ἐπίρρ., Χριστ. διδασκ. 320.
Ἀπὸ τὸ ἐπίθ. ἀπροφάσιστος. Ἡ λ. καὶ σήμ. (ΙΛ).
Χωρὶς δισταγμό, ἀνεπιφύλαχτα (Βλ. ΙΛ): ἀπροφάσιστα νὰ δεχόμεσθε τὴν ἀλήθειαν κ' ἐλεύθερα νὰ τὴν φανερώνωμεν ὅ.π. Βλ. καὶ ἀνεντήρητα, ἀψήφως.

ἅπτω τ. 4 (ἀπὸ τέλ.) μετὰ 312 πρόσθ.: ἀφτόμενος, Ἀποκ. Θεοτ. Ι 136· τ. 2 (ἀπὸ τέλ.) μετὰ 346[8] πρόσθ.: Τρωικὰ 521[2], Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397, 445 (δίς), Πιστ. βοσκ. Ι 2, 258· ΙΙ 1, 66, Μορεζίν., Λόγ. 467· τ. (τέλ.) πρόσθ.: Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 5, 218· σ. 4 μετὰ τὸ Α1α πρόσθ.: **β**) δυναμώνω: ὅταν ἄψωμεν τὸν θυμόν του (ἐνν. τοῦ Θεοῦ) μὲ τὰ σφάλματά μας, τότε ἀποβλέπει εἰς τὸ τόξον του Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 405· βλ. καὶ αὐξάνω 1ε· γ) (μέσ.) δυναμώνω: Δὲ μὲ θωρεῖς πῶς ἄφτει ἡ μάνητά μου; Κατζ. Δ' 305· σ. 2 (ἀπὸ τέλ.) μετὰ 1891 πρόσθ.: Ὡς ἤκουσ' εἶντα τσῆ 'πα, ἄφτει καὶ σβήνει Βοσκοπ. 205· ἄφτει ὅλος ἐκ τὴν πεθυμιὰ νά 'ρθη γοργὸ σιμά σου Ροδολ. Β' [154].

ἀραδικῶς τ. (τέλ.) πρόσθ.: Χριστ. διδασκ. 475.

ἀραθυμῶ τ. (τέλ.) πρόσθ.: Χριστ. διδασκ. 284· σ. (τέλ.) πρόσθ.: **2**) Λυπῶ, στενοχωρῶ (κάπ.) (Πβ. ΙΛ στὴ λ. 4): νὰ λυπηθῇ τινὰς ἀληθινὰ μ' ὅλην του τὴν καρδίαν τὲς ἁμαρτίες του, ὁποὺ μὲ τὲς ὁποῖες ἐβάρυνε καὶ ἀραθύμησε τὸν Θεὸν Χριστ. διδασκ. 284. Βλ. καὶ ἀγκυλώνω, ἀναγκάζω 2, ἀνακατώνω Α 5, ἀνατάζω 3, βάνω, θλίβω, κακοκαρδίζω, παραπονῶ, πικραίνω.

ἀράσσω σ. 9 ἀντὶ ἀχαμνίζομαι διάβ. ἀχαμνίζω Β.

ἀργεύω τ. (τέλ.) πρόσθ.: Χριστ. διδασκ. 485, 497δίς· σ. (τέλ.) πρόσθ.: **2α**) Κάνω κάπ. ἀργό, τοῦ ἐπιβάλλω ποινὴ ἀργίας (προκ. γιὰ ἱερωμένο): Οἱ δὲ λειτουργοὶ θέλουσιν ἀργευθῇ ἀπὸ τὴν τάξιν τοῦ ὀφικίου τους Χριστ. διδασκ. 497· **β**) (προκ. γιὰ παράπτωμα ἱερωμένου) τιμωρῶ μὲ ἀργία: ἀνάμεσα τῶν ἀπρέπων σφαλμάτων ὁποὺ εἶναι δίκαια νὰ ἀργεύωνται... εἶναι ἐτοῦτα Χριστ. διδασκ. 497.

ἀργοπορία τ. (τέλ.) πρόσθ.: Χριστ. διδασκ. 141.

ἀργῶ τ. 2 μετὰ 2171 πρόσθ.: Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 15[11]· σ. 16 μετὰ ἀτονιάρω πρόσθ.: **γ**) δὲν ἔχω ἰσχύ: ἀμφοτέρων δὲ (δηλ. τῶν συζύγων) τὸν μοναχικὸν βίον ἐπανῃρημένων κελεύομεν ἀργούντων τῶν προικιμαίων συμφώνων τὸν ἄνδρα παρακρατεῖν τὴν γαμικὴν δωρεὰν καὶ τὴν γυναῖκα τὴν ἰδίαν λαμβάνειν προῖκα Ἀρμεν., Ἑξάβ. Δ' 15[11].

ἀρεσιὰ τ. (τέλ.) πρόσθ.: ἀρεσία, Χριστ. διδασκ. 451.

ἀριθμῶ σ. (τέλ.) πρόσθ.: **2**) (Προκ. γιὰ χρήματα) «μετρῶ» σὲ κάπ., πληρώνω: ἠριθμήσαμεν τὰ διακόσια ὑπέρπυρα Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 15[6]. **3**) Συγκαταλέγω, συγκαταριθμῶ: τεσσάρων λιτρῶν ὕπαρξιν, ⟨οἷς⟩ ἀριθμεῖσθαι κελεύομεν Ἀρμεν., Ἑξάβ. Α' 16[7].

ἀρμηνειὰ τ. 6 μετὰ [59] πρόσθ.: ὁρμήνεια, Εὐρ. Ἐρωτόκρ. (Ἐρωτόκρ. σ. 769[17]).

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀρπετὸ τό, βλ. ἑρπετό.

ἀρπῶ σ. 16 ἀντὶ ἁρπάζω 4 διάβ. ἁρπάζω Α4.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀρρητουργῶ, Μανασσ., Χρον. 2029.
Τὸ μτγν. ἀρρητουργέω (Lampe, Lex.). Βλ. καὶ L-S.
Κάνω ἀκατονόμαστες πράξεις (Βλ. Lampe, Lex.): ἔχαιρε δὲ κιθαρῳδοῖς καὶ γυναιξὶ παιστρίαις καὶ πᾶν κακὸν καὶ πᾶν αἰσχρὸν ἀρρητουργῶν ἐπλήρου σὺν ὀρχησταῖς ὅ.π.

ἀρρώστια τ. διάγρ. Πανώρ. Α' 87· τ. 7 μετὰ 1515 πρόσθ.: Πανώρ. Α' 87.

ἀρτοκοπεῖον τ. μετὰ 5[12] πρόσθ.: Ἀρμεν., Ἑξάβ. Β' 4[14].

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὰ παραπ.:

ἀρφανεύω, βλ. ὀρφανεύω.

ἀρφανός, ἐπίθ., βλ. ὀρφανός.

ἀρχηγετῶ σ. 2 ἀντὶ ἀποτάσσω Α1α διάβ. ἀποτάσσω (ΙΙ)2.

ἀρχιεράρχης τ. πρὶν ἀπὸ Τζάνε πρόσθ.: Γράμματα Μετεώρ. 41, 81.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

Ἀρχιποιμένας ὁ, Χριστ. διδασκ. 402.
Τὸ μτγν. ουσ. ἀρχιποίμην.
(Προκ. γιὰ τὸ Χριστὸ) ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν «ποιμένων», ὁ Ὁδηγός: ὅταν φανῇ ὁ Ἀρχιποιμένας, θέλεις λάβει τὸν ἀμαράντινον στέφανον τῆς δόξης ὅ.π.

ἀρχοντόπουλος σ. 6 ἀντὶ ἀφεντόπουλος διάβ. αὐθεντόπουλος

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀσασμός, Φλώρ. (Μαυρ.) 855, πιθ. ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ἀνασασμός*.

Στὴν οἰκεία θέση πρόσθ. τὸ ἄ.:

ἀσελγής, ἐπίθ., Ἀρμεν., Ἑξάβ. Ϛ′ 4³.
Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. *ἀσελγής*.
Ὁμοφυλόφιλος: *Οἱ ἀσελγεῖς, ἤγουν ὁ ποιῶν καὶ ὁ πάσχων, ξίφει τιμωρείσθωσαν* ὅ.π.
Βλ. καὶ *ἀρσενοκοίτης*.

ἀσκῶ τ. 1 μετὰ 872 πρόσθ.: Γράμματα Μετεώρ. 24.

ἀσπρίζω σ. 14 μετὰ *ἀποχλομ(ι)αίνω* πρόσθ.: **3**) (Προκ. γιὰ τὸ πρόσωπο) ἀποκτῶ τὸ κανονικό μου χρῶμα: *Ρωτόκριτος νίβεται καὶ ἀσπρίζει* Εὐρετ. Ἐρωτοκρ. (Ἐρωτόκρ. σ. 771[482])· σ. 14 ἀντὶ **3** διάβ. **4**.

ἄσπρον ἐ. 1 μετὰ οὐσ. πρόσθ.: Ἡ λ. σὲ ἔγγρ. τοῦ 1235 (Zakythinos, Χρυσόβ. 1364 σ. 63).

ἀστερολέσχης ἐ. ἀντὶ *ἀστέρας* διάβ. *ἀστήρ*.

ἄσφαλτος, (Ι), τ. (τέλ.) πρόσθ.: Χριστ. διδασκ. 488.

ἀσχημία σ. 11 ἀντὶ *τίποτε* διάβ. *τίπετε*.

ἄσχημος σ. 30 μετὰ 1α πρόσθ.: *ἀχαμνίζω* Α2β μτχ.

ἀτάρακτος σ. (τέλ.) μετὰ *ἄσπρος* πρόσθ.: (Ι).

ἀτονῶ σ. 5 μετὰ β πρόσθ.: *ἀχαμνίζω* Α2β.

ἀτσάκιστος σ. (τέλ.) πρόσθ.: Βλ. καὶ *ἀχάλαστος* 2.

ἀτσαλιὰ σ. (τέλ.) πρόσθ.: **2**) (Μεταφ.) **ἀσωτία, ἀσέλγεια**: *ἐπαράδωκαν τοῦ λόγου τους εἰς τὴν ἀσέλγειαν, ἤγουν ἀσωτίαν, κακότητα, ἀτσαλίαν* Χριστ. διδασκ. 56.

ἀτυχεύω σ. 4 μετὰ *ἀχαμνίζω* πρόσθ.: Α2β.

ἄτυχος σ. 43 ἀντὶ *ἀσθενῶ* μτχ. α διάβ.: *ἀσθενῶ* 2 μτχ. α, *ἀχαμνίζω* Α2β μτχ.

Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΕΜΜ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ ΚΑΙ ΥΙΩΝ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΕ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΝΤΙΤΥΠΑ, ΑΡΧΙΣΕ ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1971 ΚΑΙ ΕΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΟ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 1973.

Διευθύνσεις σύμφωνα μὲ τὸ νόμο:
Ε. Κριαρᾶς, Ἀγγελάκη 1, Θεσσαλονίκη
Τυπογραφεῖα Ἐμμ. Σφακιανάκη καὶ Υἱῶν, Φρ. Ρούζβελτ 102, Θεσσαλονίκη